CRAVATA ROȘIE

Nr 1

IANUARIE 1955

BIBLIOTECA CENTRA

Cântecul schiorilor

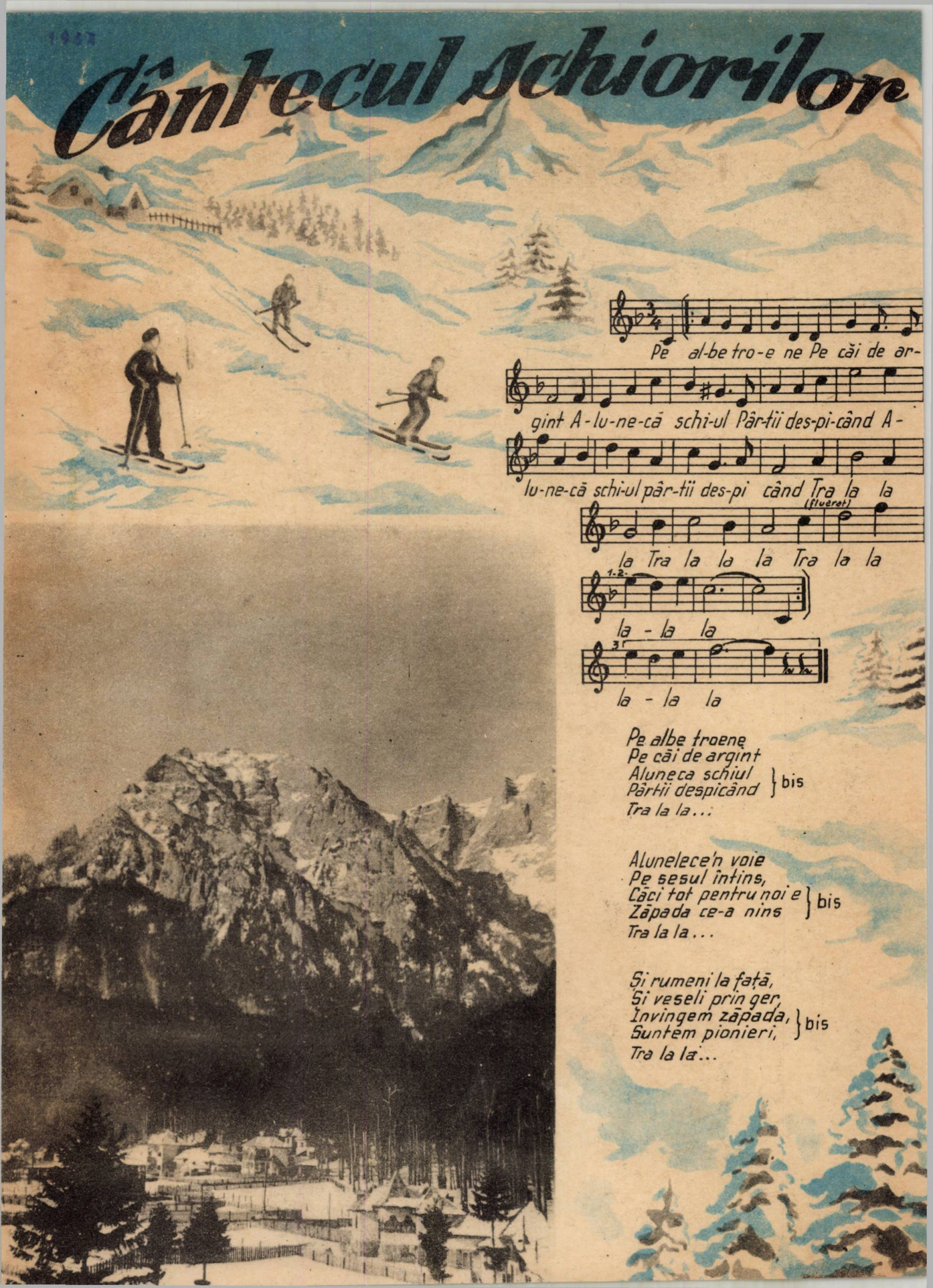

Pe albe troene
Pe căi de argint
Alunecă schiul
Pârtii despicând } bis
Tra la la...

Alunecă'n voie
Pe șesul întins,
Căci tot pentru noi e
Zăpada ce-a nins } bis
Tra la la...

Și rumeni la față,
Și veseli prin ger,
Învingem zăpada,
Suntem pionieri, } bis
Tra la la...

„In luptă pentru cauza lui Lenin şi Stalin, înainte!"

CRAVATA ROŞIE

Revista pionierilor şi şcolarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 1
IANUARIE 1955

Satul nostru

de TIBERIU UTAN

Satul nostru nu e mare,
Dar îl ştie fiecare:
Sat de oameni gospodari,
De români şi de maghiari.

Primăvara, — ară, ară,
Bobul pus dă spic în vară ;
Către toamnă, — strânge, strânge,
Fiindcă iarna... ninge, ninge.

Împreună ne jucăm,
Şănţuleţe 'n drum săpăm,
Astăzi suntem pionieri, —
Mâine suntem ingineri.

Creştem harnici gaspodari
Şi români dar şi maghiari, —
Rânduri tinere, frăţeşti,
Scumpei patrii româneşti.

SUBOTNICUL

Cine a călătorit prin anul 1920 pe căile noastre ferate, a văzut „cimitirele de locomotive". Așa se numeau locurile unde erau depozitate locomotivele stricate. In timpul războiului civil ele fuseseră distruse de proiectile și acum zăceau în mormane urâțe, aruncate la întâmplare, neputincioase, cu roțile în sus.

Erau timpuri grele. Peste tot se vedeau urmele războiului: podurile de peste râuri distruse, casele din orașe incendiate, pe căile ferate locomotive stricate.

Țara Sovietică era nevoită să-și construiască din nou economia. Și atunci începu o măreață acțiune. Oamenii sovietici începură să se adune în zilele de sărbătoare sau în zilele de lucru — în timpul liber — și munceau fără plată, pentru a-i da ajutor țării lor.

Această acțiune o porniră muncitorii căii ferate de la Kazan.

Ei se apucară voluntar, din propria lor dorință să curobăiască prin „cimitirele de locomotive", să caute piesele rămase întregi, să descarce trenurile cu cărbuni și lemne. La început această muncă voluntară se făcea la sfârșitul săptămânii, Sâmbăta. De aceea zilele în care oamenii sovietici se adunau pentru o astfel de muncă, începură să fie numite subotnice.

După exemplul feroviarilor dela calea ferată Kazan, începură să organizeze subotnice și muncitorii de la alte căi ferate, uzine și fabrici.

Iar în ziua de 1 Mai 1920 s'a anunțat un subotnic pe întreaga Rusie. In acea zi de sărbătoare s'a lucrat pretutindeni, începând dela Kremlin și terminând cu o așezare de muncitori undeva în îndepărtata Siberie. Dar oamenii se duceau la lucru, ca la o serbare, cu muzică și orchestre.

In acea zi, la ora 10 dimineața, la Kremlin un tun bubui de trei ori la rând. Muncitorii, funcționarii, elevii școlii militare dela Kremlin ieșiră în piață.

Când se aliniară cu toții în coloane, pentru a merge în marș militar la lucru, comandantul Kremlinului spuse:

— Tovarășul Lenin vine să ia parte la subotnic.

Vladimir Ilici porni înainte cu pași repezi.

Comisarul școlii militare îl rugă să se încoloneze în față, în flancul drept, ca un comandant. Lenin se postă în față, acolo unde i se indicase. Răsună comanda:

— Drepți, la dreapa v'aliniați!

Și apoi:

— Ocolire la dreapta, înainte marș!

Porniră cu toții în cadență după muzică, milităreșe, spre locul acela din Kremlin, unde erau îngrămădite grinzi, pietre, scânduri, gunoaie. Tot acolo erau și căruțe stricate; pe pământ se vedeau gropile proectilelor explodate. Toate acestea rămăseseră aici după bătălia cu gărzile albe în timpul Revoluției din Octombrie. Trebuia să se curețe și să se facă ordine într'o zi în toată piața Kremlinului.

Mai întâi se apucară de grinzi. Fiecare grindă trebuia să fie dusă de doi oameni, sau chiar de patru, dacă era prea mare. Lenin lucra împreună cu un militar. Acesta se străduia mereu să-i dea lui Lenin capătul mai subțire al grinzii, iar el o apuca de cel gros, mai greu. Dar Vladimir Ilici observă îndată aceasta și apuca el primul grinda.

Atunci militarul îi spuse:

— Eu am 28 de ani, iar dumneavoastră 50.

Lenin își puse pe umăr capătul greu și spuse râzând:

— Nu trebuie să mă contrazici, odată ce sunt comandant.

Transportară din piață toate grinzile și se apucară de niște bușteni uriași de stejar. Îi puneau pe bețe și îi purtau câte șase. Era o muncă grea; chiar și muncitorilor obișnuiți le curgeau pe față picături mari de sudoare.

Acum lucrau cu Vladimir Ilici trei elevi de școală militară și doi muncitori.

Un muncitor îl privi îndelung pe Lenin și însfârșit spuse:

— Vladimir Ilici! Ne descurcăm noi aici și fără dumneavoastră, aveți treburi mai importante.

Vladimir Ilici îi răspunse:

Carnaval! Unii copii au măști urâte: cu nas mare. Dar nu se sperie nimeni de ei. După glas se cunosc unul pe altul. Seara o să fie frumoasă.

— Acum treaba aceasta este cea mai importantă.

Pentru că soarele strălucea şi pentru că alături de ei lucra tovarăşul Lenin, toţi simţeau că munca grea de astăzi este o mare sărbătoare.

Fiecare vroia să se distingă în muncă în faţa lui Vladimir Ilici; se auzeau glume, râsete şi cântece. Toţi se străduiau să nu se lase mai prejos decât Lenin.

Lenin avea un mers foarte repede. Chiar atunci când se gândea acasă la vreo carte, pe care o scria, sau la vreo cuvântare, pe care trebuia s'o rostească, el se plimba foarte repede prin cameră dintr'un colţ într'altul — nu umbla, ci alerga.

Tot aşa de repede ducea şi grinzile.

In sfârşit obosiră cu toţii şi se aşezară să se odihnească, să fumeze.

Vladimir Ilici nu fuma şi parcă n'avea de gând să se odihnească. El se uita când la ceas, când la buştenii de stejar şi la grămezile de pietre care mai rămăseseră.

Insfârşit se aşeză totuşi lângă tovarăşii săi care se odihneau. Cineva îi oferi o ţigară. Lenin refuză şi povesti că începuse odată să fumeze pe când era la liceu, dar curând s'a lăsat şi de atunci nu mai fumează. Toţi erau bucuroşi să stea de vorbă mai mult cu Vladimir Ilici, dar el îşi scoase din nou ceasul: trebuia să se ducă astăzi şi la o şedinţă a Consiliului Comisarilor Poporului.

După odihnă începură să transporte cu tărgile grămezile de pietre şi gunoi.

Lenin se grăbea, se străduia să lucreze şi mai repede, dar cu câteva minute înainte de sfârşitul subotnicului fu nevoit totuşi să plece; îl aşteptau comisarii poporului.

In piaţă nu mai rămăsese mult de lucru.

Oamenii terminară repede şi se răspândiră, plecând obosiţi şi foarte mulţumiţi. Ei înţelegeau cu toţii că astăzi îndepliniseră într'adevăr o importantă sarcină, — la subotnicul următor vor ieşi pretutindeni, noi milioane de oameni sovietici.

Vor ieşi pentru că exemplul l-a dat Lenin.

(Traducere din limba rusă)

CU PLUGUȘORUL

de GH. D. VASILE

Iarnă cu omăt și viscol,
pleacă mândru Pluguşor.
Viforul la urmă iscă-l,
acum lasă-l mai uşor,

că s'au dus copii de-acasă,
plesnesc bice şi urează.

Pe căciuli de lână spancă
scuturi fluturi mici — un roi.
...Pluguşorul cu talancă
s'a oprit sub geam la noi:

— „Aho, aho, copii şi fraţi,
staţi puţin şi nu mânaţi".

Sat de sat şi'n ţara toată
se urează, ne'ncetat.
A plecat să-i deie roată
Pluguşorul, a plecat:

— „Să vă fie casa casă,
să vă fie masa masă".

...Pluguşor ce ne cutremuri,
Pluguşor cu patru boi,
ai purces din alte vremuri
şi-ai ajuns până la noi,

din dorinţi de viaţă nouă,
proaspăt ca un bob de rouă.

Inimilor subjugate
aprig dor al altei vieţi,
ai purces pe cale poate
dela Daci şi dela Geţi.

Ani şi secole apoi
fost-ai visul vieţii noi.

Şi copii cu glas subţire
te-au cântat, plecaţi în pâlc,
făr'să ştie că tu'n fire
duci din vremi în vremi un tâlc,

doar simţeau că ţii sub straj,
jinduirea altui traj.

Zic dar, bun venit, pe plaiul
înflorit, cu meri şi peri,
azi când altul ne e traiul,
fără jugul greu de ieri,

azi când casa ne e casă,
azi, când masa ne e masă.

Bun venit! Copii să plece
să ureze cât de mulţi.
Eh, când Pluguşorul trece
drag îţi e urări s'asculţi,

despre spic cât vrabia,
despre pai cât trestia.

Cum mai picură glăsciorul
peste căi şi peste sat!
Şi s'aude Pluguşorul
câtu-i ţara'n lung şi'n lat.

Pocnet, bici şi „hăăi, hăi!
Ia mai mânaţi măi flăcăi".

Vuet vuietă buhaiul,
plugul trage brazdă'n nea,
cântă zarea, sună plaiul,
şi răsună ţara mea:

„Anul Nou cu bucurie
la mulţi ani ca să vă fie".

Dela şold, din trăişti de lână,
scot porumb şi grâuşor
şi-l slobod în geam din mână
şi mi-l văd crescând uşor

colea'n spic cât vrabia,
colea'n pai cât trestia.

Şi mi-l văd că mi se coace
împlinit şi rumenit,
pâine dalbă că se face
pentru cei ce l-au muncit.

— „Ia mai mânaţi, măi flăcăi,
şi plesniţi din bici! Hăăi, hăi!"

...Iarnă-albă, iarnă bună,
oare suni din fulgi când ningi,
ori în toată ţara sună
roiurile de tilinci?

Ori sunt strune mici, sglobii,
ori sunt glasuri de copii?

Pluguşor cu patru roate,
Pluguşor cu patru boi,
zi urări, zi-le pe toate!
Bine-ai venit iar, la noi,

Pluguşor cu boi plăvani!
La anu' şi la mulţi ani!

In camera de basme a școlii Pedagogice de fete din Satu-Mare, elevele ascultă o poveste frumoasă cu Feți Frumoși și cu alte mari minunății.

Vadul

de **COJOCARU SAVU**
elev anul IV
Şcoala medie tehnică
financiară, Bucureşti

Ilustraţii: SIRIN

Trupele de infanterie ale hitleriştilor pătrunseră în sat însoţite de nori de praf.

Soldaţii par păpuşi mecanice din care numai picioarele se mişcă, împinse de resorturi, invizibile. Praful drumului îi înfăşură în voalul său subţire şi razele fierbinţi ale soarelui îi pârjolesc fără milă. Boabele de sudoare se amestecă cu praful de pe faţa soldaţilor adâncindu-le cutele răutăcioase.

De departe se aud tunurile sovietice. La fiecare bubuitură mai puternică, caii vlăguiţi tresar în hamuri. Biciuştile şfichiuesc aerul încins, descriind pe spinarea bietelor animale umflături dureroase.

Ieşind din sat, în faţa lor — cu apele argintii, Siretul, şerpuind printre zăvoaiele verzi, le opri retragerea. Nici urmă de pod cât cuprindeai cu ochii, şi apa din faţă nu le prevestea nimic bun. Unii o privesc cu jind ştergându-şi sudoarea cu mâneca vestonului; caii nechează apărându-se cu înverşunare de muştele obraznice.

Prin zăvoi se auzi un behăit de capră, apoi animalul alb se ivi printre sălciile verzi ciugulind cu botişorul subţire şi lung, frunză cu frunză. Se opri şi ea privindu-i curioasă mişcând neliniştită botişorul cu bărbiţa drăgălaşă.

Un ofiţer râse desgolindu-şi dinţii plini de praf, şi hohotul lui o sperie. Se ridică pe picioarele dinapoi, făcu stânga împrejur şi dispăru în desimea sălciilor. Ofiţerul înalt adus de spate ca o cobiliţă porni repede pe urmele ei. O detunătură scurtă, o răbufnitură a ecoului şi capra se prăbuşi bătând aerul cu picioarele dinainte.

Un behăit sfâşietor din ce în ce mai stins străbătu zăvoiul. Frunzele foşniră uşor la adierea abia-abia simţită a vântului. Un copil ca de doisprezece anişori se apropie în fugă neţinând seama de nuielele ce-i biciuiesc faţa rumenită de soare.

Văzând capra lungită în iarba verde şi fragedă rămase pironit locului şi buzele îi tremurară de durere. Ceva parcă i se rupsese din piept şi-i înăbuşi glasul. Lacrimi mari ca bobul de mărgăritar îi străluciră pe genele lungi.

— Hei puştiule, strigă neamţul. Ia vino'ncoa.

Ionică, aşa-i e numele, tresări ridicând fără voie capul. Se sperie puţin văzându-l, dar rămase nemişcat cu ochii pironiţi pe vârful unei sălcii ce se legăna uşor. Se aplecă lângă căpriţă mângâindu-i cu palmele crăpate părul încins şi alunecos. Glonţele îi găurise gâtul şi sângele cald încă, picura în iarbă. Ofiţerul o apucă de-un picior şi-o târî după el.

Ionică-l urmă cu privirea aţintită pe căpuşorul cu corniţele lungi şi arcuite ce se târa prin iarbă. Lacrimile-i şiroesc pe obraji, îi amărăsc buzele. Dar plânsu-i stă ca un nod în gât şi-i îneacă vorbele.

— Hei puştiule — i se adresă ofiţerul. Unde-i loc bun de trecere? Şi arătă cu degetul căruţele. Ionică tăcu, uitându-se spre cel care-i vorbise. Privirea ştearsă şi îndurerată îl înăspri pe neamţ.

— Hei, n'auzi? îl scutură acesta de umăr. Pe unde se poate trece. Unde e...

— Vadul? îngăimă el.

— Ei, vadul, cum îi zice, du-ne'ntr'acolo. Hai grăbeşte — şi-l înghionti pe la spate. Făcu un pas repezit — fiind cât pe-aci să cadă; apoi porni repede pe malul apei, şi convoiul se urni după el. Ionică mergea 'n neştire. Câteodată răsuceşte capul şi zăreşte capra neînsufleţită aruncată'ntr'o căruţă. Ochii i se umplură de lacrimi şi grăbeşte pasul.

Ajunse la un colnic şi picioarele-i desculţe păşiră în ţărâna încinsă. Colnicul străbătea prundul dispărând sub apa scânteietoare.

Roţile carelor lăsaseră urme adânci în nisipul argintiu. Ionică se opri la marginea râului şi cu mâna întinsă spre celălalt mal rosti:

— Pe aici e vadul.

— Ştii să'noţi?

— Da, gângăvi el.

— Atunci mergi înainte şi arată-ne drumul.

Şovăind, se desbrăcă'n pielea goală, îşi atârnă cămaşa şi pantalonii într'o răchită pipernicită, privi lung spre malul vecin căutând din ochi o salcie bătrână, trăsnită la marginea unei dâre albe. Era col-

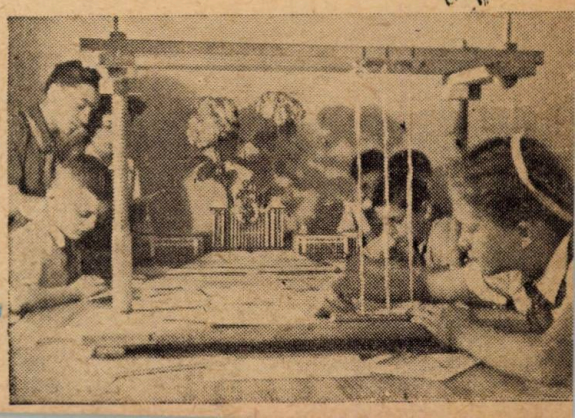

nicul ce ieşea de sub apă pentru a dispare iarăşi în zăvoi. Intră în apa caldă şi înaintă cu băgare de seamă ţinând mâinile ridicate. Apa creştea din ce în ce. E până la genunchi, îi acoperă şoldurile, e până sub coaste, apoi o simte gâdilându-i ţâţişoarele mici ca două şuruburi înfipte în pieptul muşchilor.

Hitleriştii o luară pe urmele lui, unii cocoţaţi pe căruţe, alţii desbrăcaţi bălăcindu-se în apa înviorătoare. Caii nechezară; lovind cu boturile, legănând cu furie cozile stufoase, alungând muştele ce nu le dădeau pace.

Ionică înaintează mereu. Apa-i acoperă umerii bronzaţi şi vântu-i flutură cârlionţii bălăiori. Şi aşa pe neaşteptate se trezi în firul apei.

Tot convoiul intrase'n apă şi soldaţii'n gura mare îndemnau caii, îi lovesc cu biciuştile şi pumnii, unii împing de căruţe spre a ieşi cât mai repede la mal. Tot înaintând Ionică nu mai simţi nisipul sub picioare şi alunecă în gol. Înotă puţin şi reveni la vad. Îi pare aşa de rău după Mărgeluşa lui că aproape uită pe ce lume se află. Chipul ofiţerului hitlerist, îi pluteşte'naintea ochilor întunecându-i mintea.

Hărmălaia soldaţilor îi supără auzul şi câteodată-l face să zâmbească, ţipetele lor încâlcite şi fără'nţeles. Când iată că deodată pe suprafaţa lucie a apei i se păru că vede căpriţa ridicând botişorul către el.

— S'căle, s'căle Mărgeluşă, îi murmurară buzele, şi porni după ea. Dar se trezi iarăşi în apa mare, o călca înotând numai cu picioarele, continuând să ţină mâinile ridicate. Păşind în apa mare caii încercară disperaţi să înoate, dar hamurile grele şi căruţele îi trag la fund. Se iscă învălmăşeală, şi neştiind ce să facă, nemţii biciuiesc furioşi animalele.

Ofiţerul îşi curbă şi mai mult spatele sfredelind cu ochii suprafaţa apei. Nezărind nimic, ochii-i scăpărară şi dinţii-i scrâşniră de mânie.

Ionică se lăsase la fund şi valurile-l târăsc la vale. Căpuşorul cu cârlionţi uzi apăru o clipă deasupra apei, nările nasului mic şi ascuţit se dilatară, pieptul se bombă, apoi dispăru sub undele lucitoare ce porniră împingându-se una pe alta.

La mal o salcie vârstnică cu pletele stufoase se priveşte'n oglinda apei. Câteva crenguţe gâdilă cu vârfuleţul fraged valurile uşoare, o umbră roşiatică tulbură maiestoasă liniştea apei.

Umbrele crengilor tremurară, se frânseră'n mii de bucăţi şi dispărură.

De sub apă ţâşni un cap şi undele se învolburară spărgându-se în clipocit cristalin de mal.

Ionică îşi şterse apa de pe faţă, deschise ochii şi privi în susul râului. Căruţele dispăruseră şi câţiva soldaţi loveau cu îndârjire apa îndreptându-se spre mal. Pe valuri pluteau raniţe umflate şi haine soldăţeşti. Şi printre ele zări ceva alb. Era căpriţa lui. Ochii căprui i se luminară. Zâmbi trist şi se avântă în valuri în întâmpinarea ei.

De coarne i se agăţase un veston nemţesc. Îl desprinse şi văzându-l cum mai pluteşte încă, ridică piciorul deasupra apei şi-l apăsă la fund. Împinse prietena copilăriei către mal, o ridică în braţe şi porni cu ea prin zăvoi, către sat, şoptindu-i:

— Hai acasă, că la noi nu te mâncă nimeni: nici hitleriştii nu fac din tine ciorbă, nici lupii, să-ţi rămână oasele şi corniţele'n ţărână.

Copiii au construit două tractoare în miniatură. Acum, tractoarele trec la control: dacă funcţionează bine, ce mai e de făcut? La primăvară poate vor ieşi pe câmp!...

„Ce băiat!"

de **OCTAV PANCU-IAŞI** — **Ilustraţii : GOPO**

In staţia dela capătul liniei, tramvaiul poposi puţin. Conductorul abia avu vreme să coboare şi să reaprindă o jumătate de ţigară, probabil începută la celălalt capăt al liniei. Taxatoarea, muşcînd dintr'o plăcintă, nu găsi timp nici să-şi şteargă bărbia murdărită cu magiun. Un ţăcănit repetat vesti ultimile clipe înainte de plecare. Tramvaiul porni apoi la drum — iar eu dacă mi s'ar fi cerut, aş fi fost gata să jur că această călătorie nu se va deosebi cu nimic de alta, sau de toate la un loc.

Şi totuşi...

In ultima secundă, în vreme ce uşa se închidea, sări pe scară şi apoi în vagon, un băiat. Işi făcea loc cu coatele pentru a reuşi să scoată mai repede biletul, mormăi ceva de neînţeles drept răspuns unei bătrîne care îl mustră pentru graba sa, apoi se repezi spre singura bancă liberă purtînd în dreptul ei tăblia cu „rezervat pentru invalizi... etc...".

Era o zi umedă, răcoroasă, Geamurile vagonului se aburiseră, lăsînd să pătrundă înăuntru o lumină tulbure, mohorîtă.

Trecînd cu un deget pe geamul din dreptul său, băiatul reuşi să-şi facă un „punct de observaţie" — cum, probabil, îl intitulă în gînd — mare cît o farfurioară de cafea. Prin el vedea copaci abia înmuguriţi străjuind casele vechiului cartier, firmele multicolore ale magazinelor, oameni cu gulerele ridicate, cu mîinile înfundate în buzunare...

In scurt timp, vagonul se umplu şi deveni neîncăpător.

In jurul băiatului preocupat de mărimea „punctului de observaţie" stăteau în picioare mai mulţi călători — unii cu cîte o mînă ridicată găsindu-şi sprijin în curelele atîrnate de plafon, alţii rezemîndu-se de speteaza băncilor.

Prin „punctul de observaţie" ajuns de dimensiu-

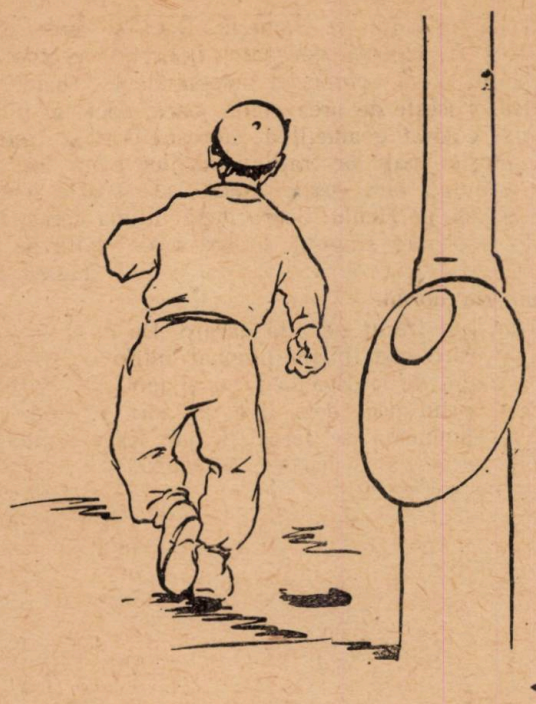

nea unei farfurii de supă, se puteau zări acum clădirile înalte ale bulevardului, goana mașinilor, afișe anunțând spectacole și conferințe. Adică „se puteau zări" e un fel de a spune. Toate acestea nu le putea vedea decât băiatul.

Dar încotro priveau ceilalți călători? Ar fi greu și de prisos să vorbesc despre ținta fiecăruia. Interesant era însă că eu și încă vreo doi-trei aflați în apropierea băiatului, priveam spre acesta.

Deodată, unul dintre vecinii mei, un om mai în vârstă, ajutându-și vederea slabă cu o pereche de ochelari uriași — mi se adresă, întovărășindu-și vorbele cu un gest de nedumerire:

— Nu înțeleg...

Ii răspunsei:

— Nici eu... Dar nu știu dacă vă referiți la acelaș lucru...

Și arătai cu o mișcare a capului spre băiat.

O femee ducând în mână o plasă încărcată cu pungi, sticle și pachete, auzindu-ne, intră și ea în vorbă:

— Mi se pare și mie curios...

— Da, aprobă cel mai în vârstă. Și tot el, după ce privi cu mai multă atenție spre băiat, spuse: — Cred că e suferind, sărăcuțul.

— E cam roșu la față, nu-mi place, adăugă femeia.

— Poate că ni se pare doar nouă... zisei eu.

— Nu cred! rosti cu hotărîre femeia. Altfel cum ar putea să stea pe bancă, în timp ce noi... Nu, sunt sigură că nu se simte bine.

Și bătându-l ușor pe umăr pe băiat, cu teamă parcă să nu-l neliniștească, îl întrebă: — Spune, puișor ți-e rău? Te doare ceva?

— N'am nimic! și începu să privească mai departe pe geam.

Răspunsul băiatului nu ne mulțumi. Cel mai în vârstă ni se adresă:

— Probabil că se gândește să nu piardă o zi de școală.. De aceea nu vrea să ne spună ce-l doare. Își închipuie c'o să-l îndemnăm să se întoarcă acasă... Avem totuși datoria să ne interesăm de el. Și prinzând în căușul palmei bărbia băiatului, îl întrebă la rândul său: — Dece nu spui, dragă? Ai mâncat ceva care nu ți-a priit? Te-ai lovit? Știu, e bine că te duci regulat la școală, dar când ești bolnav trebuie să stai în casă...

Băiatul îl privi nedumerit.

— N'am nimic. Am băut ceai și nu m'am lovit nicăieri!

Și din nou întoarse capul spre „punctul de observație".

— Poate chiar nu are nimic, rostii eu fără siguranță.

— Ce vorbești, tovarășe? se supără femeia. Am și eu copii și știu cât de greu spun când li se întâmplă ceva.

— Dar... îndrăznii.

— Nici un „dar"... se supără și cel în vârstă. Cum îți închipui că băiatul ar sta pe bancă dacă n'ar fi bolnav? Nu, nu se poate să nu aflăm...

Își apropie palma de obrazul băiatului: — Nu-mi dau prea bine seama... pare să aibă puțină temperatură. Incearcă și dumneata...

Am atins și eu cu palma obrazul băiatului.

— Nu mi se pare...

Și nu m'am putut stăpâni să nu-l întreb și eu:

— Tovarășe pionier, dece nu vrei să ne spui dacă ți-e rău? Poate te putem ajuta... te putem conduce până acasă... ori la un medic...

— Dar n'am nimic, nimic, nimic! țipă băiatul. La prima stație cobor!

Și într'adevăr, la prima oprire, băiatul se ridică și împiedicându-se și ghiontind își făcu loc spre ieșire. Prin „punctul de observație" îl văzui sărind sprinten de pe scară pe trotuar și luând-o la fugă, țopăind vesel, când pe un picior, când pe celălalt...

Nu mai aveam de mers mult nici eu. Incercai să mă strecor spre ieșire. In urma mea am auzit glasul femeii:

— Ce băiat vrednic! Bolnav și se duce la școală.

Și glasul în vârstă:

— Da... Cu siguranță că e bolnav. Altfel cum ar fi putut...

In grădina Palatului Pionierilor, sau adunat în jurul poetului Marcel Breslașu o sumedenie de pionieri mai mari, mai mici. Copiilor le este drag poetul, care scrie atât de frumos pentru ei și știe să le povestească multe....

O plimbare de iarnă pe Heniu

de **DOINA CORNELIA SĂLĂJAN**
Ilustrații : TINA VAL

De astă dată, la Ilva am ajuns seara târziu. Ningea. Fulgii desigur, erau mari, pufoși ; îi simțeam pe ochi, cum se topesc. Drumul îl știam. Il mai făcusem odată vara, cu sosirea în zori, când începea să se destrame albastrul cețos deasupra munților. Acum nu vedeam nimic. Piciorul intra în zăpadă, lunecând, Someșul se sbuciuma undeva sub ninsoarea lăptoasă. Am mers pe drumul cu zăpadă frământată, am trecut de bradul pe care-l știam bine, am trecut peste Someș pe un podeț îngust și am ajuns însfârșit, la casa gazdei care m'a primit și în vară. Ce să vă mai povestesc, ce bine am dormit sub păturile calde de lână. Desigur sunteți curioși să aflați drumul în sus, spre Heniu. Deci, dis de dimineață, trenușul a fluierat și s'a oprit să-l ia pe inginerul șef dela întreprinderea forestieră. Am sărit din pat și hai la trenuț. Dimineața de iarnă peste tot e frumoasă. Dar era dimineața asta atât de albastră, atât de darnic revărsată peste albele întinderi, că nu mai știai : pe zăpezi calci, ori pe ape liniștite. Se domolise ninsoarea. In zorii aceia era liniștea mare, munții străjuiau un vis al Someșului care încă mai spunea ceva în somn. Ciucuri mari de broboadă albă, cădeau din brazi. Curgea de undeva o lumină netransparentă, cu pete jucăușe, albăstrii. Trenușul a pornit. A fluerat lung, ca un puștan care vrea să pară mare și îndrăzneț. A intrat locomotiva mărunță cu botul în zăpadă. A strănutat. Incet și-a făcut vânt. De o parte și de alta brazii albi îmbătrâniți sub omăt. O nesfârșire albă, ca o aprindere sărbătorească de becuri nenumărate. Te obosește această spumă de lapte, acest drum alb, care pare într'un moment, incolor. Trenușul forestier coboară și urcă fără să se plictisească, mereu sub același cer cunoscut, pe lângă aceiași brazi prieteni. Căci trenușul e prieten cu brazii, cu păsările, cu cerul, cu Someșul. Dacă se aude, spart în zeci de cioburi nevăzute, flueratul locomotivei, brazii își saltă coroanele, așteptându-l. Dacă o păsărică obosește de prea multă joacă, dacă un fluture frumos colorat e amețit de mirosul florilor, trenușul îi poftește: luați loc fraților, mă duc până sus. Voinic trenușul, tare voinic. Toată ziua poartă lemnele de sus, de pe Heniu. Seara după ultima cursă, locomotiva coboară singură. Fluieră vesel, saltă pe șine de mică și ușoară ce-i, se bucură : a muncit bine, acum va dormi.

Dar, am trecut pe altă cărare. De fapt vreau să vă povestesc cum m'am plimbat într'o zi de iarnă, cu trenușul de la Ilva la Leșu și-apoi sus pe Heniu.

Am pornit deci, dela Ilva, în zori. Și cum mergeam, dimineața se făcea în jur transparentă, de puteai privi până departe. Văzduhul era ca sticla, limpede și tremurător. M'am urcat în locomotivă. Aici era cald, cuptorul înghițea brațe mari de lemne svârlite de fochist în gura lui dogorîtoare, mecanicul cânta ceva vesel și frumos, roțile îl îngânau țăcănind pe șine. Brazi de o porte, brazi de cealaltă parte, înalți și deși.

Vara, brazii aceștia sunt verzi-întunecați, de-un verde puternic, violent. Așa, la începutul iernii, acele vechi cad, și în locul lor treptat apar altele. Verdele acelor noi e pal, un verde cu nuanțe de albastru deschis. Frunzulițele acestea sunt proaspete și miros foarte slab a rășinită. Acum, brazii erau ninși, crengile se aplecau grele sub zăpada moale. Brăduții, parcă aveau gulerașe de blană. Trenușul urca printre brazi ca printr'un tunel lung și luminos. M'am aplecat peste ușița fără geam a locomotivei. Am suflat, ca să privesc cum mi se schimbă răsuflarea în aburi și întinzând mâna am rupt o crenguță de brad. Zăpada s'a scuturat pulverizându-se și a rămas crenguța umedă, rece și gingașă.

Trenușul pufăia, locomotiva scuipa scântei mărunte prin coșul mic ca o pâlnie ; apoi se stingeau pătând cu cenușiu de cenușe zăpada de pe crengi. Vara, când am trecut prin locurile acestea, iarba era mare, creșteau ferigi zimțate, cu frunzele ca paloșul, late și mari. Ici colo creștea porumbul, floarea soarelui. Apoi, iar numai ferigi, iarbă înaltă și flori sălbatice de toate culorile. Mai jos, răsar margaretele, cu florile mari cât palma ; cum urci, florile capătă culori mai închise : violet, galben țipător, roșu-vinețiu. Dispare rozul subțire ca apa, albul diafan al garofițelor sălbatice, albastrul străveziu al cicoarelor. In luminișuri, unde soarele-și coboară lucirea subțire printre crengi, visează nemțișorul.

legănându-şi florile mărunte, mov. La umbra copacilor cresc ciupercile, mai mari, mai mici. Cele roşii cu pete albe sunt frumoase, dar otrăvitoare. Sunt bune pentru fript cele verzui, lipicioase, şi cele cafenii. Păsările sunt multe şi de toate neamurile. Cea mai cunoscută, e codobatura. O păsărică cenuşiu-albăstrie, foarte vioaie, pluteşte deasupra apei, coboară pe câte-o piatră clătinându-şi coada lungă şi subţire.

Despre pasărea asta se spune că ar fi fost odată fiică de puternic împărat. Fiind foarte mândră, fata nu făcea altceva decât să se privească în oglindă. Îşi iubea frumuseţea, aşa cum floarea soarelui iubeşte a tot puternicul dătător de lumină. Şi fata fu vrăjită. S'a pomenit cu chip de pasăre şi de atunci sboară deasupra apei, oglindindu-se în luciul ei.

Trenuţul urca. Doream să zăresc vreo floare mărunţă intrată cine ştie cum în iarnă, ridicând capul peste zăpada lucie. Dar flori nicăieri. Ştiţi poate povestea fetiţei care 'ntr'o iarnă de mult, căuta trimisă de mama vitregă fragi sub zăpadă. Povesta asta se spune pe aici, foarte frumos. N'am timp să vă povestesc, las pentru altă dată fetiţa cu fragi. Vreau să vă spun numai, că îmi venea să cobor din trenuţ, să mă afund în alba tăcere a pădurii, şi să caut boabele roşii, ghicindu-le sub omăt.

Trenuţul urca. Zăpadă, zăpadă... Numai codobatura sărea de pe o piatră pe alta în Someş, muindu-şi coada în apă, ca în argint. Când lumina se făcu orbitoare şi când zăpada îşi sticli miile ei de podoabe, trenuţul a ajuns în Leşu.

Sat de munte, micuţ, cu case de lemn frumos vopsite, cu geamuri albastre şi ceardacuri lustruite.

Coborînd din trenuţ, am bănuit sub zăpadă urmele paşilor mei din vară.

Să mergem împreună, pe urma acestor paşi...

Vara, înflorise ca o floare rară, între munţii aceştia care pot fi sălbateci şi blânzi. In apa Someşului cristalină, se căldau raţele albe. Apa era aşa de limpede, încât de pe podeţul de lemn, uitându-mă în jos, le vedem picioarele roşii-portocalii, lopătând. Apa în locul acela căpătase culoare uşoară-roşie, care se reflecta pe penele lor curate. Cerul aici e adânc, violent albastru. Oamenii iubesc cerul şi-şi vopsesc ferestrele în culoarea lui. Sunt veseli, frumoşi, sănătoşi, trăind în limpezimea şi curăţenia acelui văzduh, mare meşteri la cântec şi joc.

Am întâlnit aici o cântăreaţă populară care, a luat premiul întâi pe ţară. Imbătrânită de griji multe, dar păstrând glasul fierbinte şi puternic al tinereţii. Fusese o fată sărmană, care cânta prin pădure cântece de jale şi scurtă bucurie, şi azi glasul ei e ascultat de mii şi mii de oameni la radio. Mi-a cântat şi mie stând seara în ceardac. Glasul urca subţire, fără să se rupă în înălţime, şi cobora tremurând. Câte poveşti, cântate! Şi seara în jur era dulce, uşor răcorită de vântul venit dintre brazi.

Acum coborînd din trenuţ am bătut la uşa prietenei mele, cântăreaţa. Am găsit-o în odaia mare cu cocoare roşii, albastre, pe pereţi şi pe laviţe. Torcea. Am stat, am rugat-o să-mi cânte, şi am plecat din nou cu trenuţul în sus spre Heniu. Muntele se arăta înalt, masiv, ivit din ceaţă cu pronunţat contur. Era alb-verde ca o uriaşă cuşmă de blană. Drumul de aici deveni mai sălbatic, se prăvăleau ici-colo căderi de apă peste pietroaie mari, sfărâmându-se în stropi lucitori. Pe aceste pietroaie spală femeile rufele, bătându-le cu o lopăţică numită maiu, până când pânza devine albă ca spuma.

Aerul se făcea din ce în ce mai rece, nasul îmi îngheţase şi se înroşise ca un ardeiaş, stând tot aplecată peste uşiţa locomotivei. Printre crengile brăduţilor, încotoşmăniţi de omăt, se strecura sveltă şi elastică o vulpe. Işi târa coada mare, stufoasă, prin zăpadă. I-am prins privirea ochilor vicleni şi mărunţi. S'a oprit, a stat liniş-

tită privind trenuțul. Apoi a pierit cu salt lung, în pădure.

Ne-am oprit sus în vârf, la cabana țăpinarilor. Jgheaburi lungi de scânduri, coboară de sus de tot, și pe jgheaburile acestea alunecă lemnele. Lemne multe, comoară nesecată a munților noștri. Lemnele se încarcă în vagonetele trenușului forestier, el le duce jos în Ilva și de aici cu trenuri mari de marfă pornesc lemnele în toate părțile țării. Țăpinari, se numesc tăietorii de lemne. De mult ei urcau în zori pe Heniu, tăiau toată ziua copacii cu topoarele, cu un fierăstrău mare ca o panglică lată, dințată. Aici ea se numește țapină. De aici numele tăietorilor: țăpinari. Țăpinarii erau ca vai de ei. Nemâncați și rupți, veșnic obosiți. Acum, ei urcă Luni sus pe Heniu la cabană; aici au bucătar care le pregătește mâncarea, dorm bine și coboară Sâmbăta în sat. Lemnele se taie cu fierăstrăul electric.

Din zori forestierul, trenul micuț
Coboară și suie cât un căruț.
La curbe rotunde fluieră lung,
Brazii deasupra cerul împung.
Iarna-și târăște pe-ornături târlicii
Ceața e moale ca blana pisicii.

Trenul tot urcă și tot coboară
Cu lunec pe șine, din zori până'n seară.
Aceiași munții, același cerul
Dar nu-i plictisit forestierul.
Lemnele curg, pădurea e mare
Și 'ntinsă e țara, în depărtare.

Am stat aici în cabană până târziu când s'au încărcat lemnele în vagonete. Am ascultat muzică la radio, am jucat șah. Seara vine repede în munți. Vârful Heniului se învăluie în negură, devine cerul alb-cenușiu. Trenuțul luneca ușor în jos, țăcănea vesel. Locomotiva pufăia mulțumită. Incepu să ningă. Dens, mărunt, fără sclipire. Frigul scăzu. De o parte și de alta străjuiau brazii. Ii distingeam vag în înserarea albă. Liniște, liniște. Poate și codobaturile și-au domolit jocul. Zumzăia Someșul aproape. Când m'am despărțit de trenuț, i-am făgăduit o poezie. V'o arăt și vouă în loc de salut și la revedere:

Sculptor în zăpadă

de AL. ANDRIȚOIU și N. LABIȘ Ilustrații: ARNO

Despre fel de fel de meșteri
In istorie-am citit.
Știți de Fidias prieteni?
De Da-Vinci cel vestit?

In granit, în bronz, în marmori,
Sculptorii au tot sculptat,
Dar sculptura în zăpadă
Incă nu s'a încercat.

Ia uitați-vă ce daltă
Dintr'o aschie-am cioplit!
Mi-am luat halat de sculptor
Și-o tichie mi-am croit.

★

Eu sunt sculptor în zăpadă
Și'nvățat-am să cioplesc
Chiar la cercul de sculptură
In Palat pionieresc.

Fac întâi de toate, soclul
Din trei bulgări rotofei,
Tai apoi cu dalta fața
(Ochii 2 + nasul, 3)

Sub bărbie fac cravată,
O centură lată pun,
Trag cu dalta pân'la talpă,
Fac statuii și colțuni.

Dar nu seamănă cu nimeni,
Măi băieți, statuia mea.
Insă din profil privită
Parcă-aduce a ceva.

Parcă-aduce cu vecinul
Pionier, dar nu prea bun
Fiindcă nasul lui și gura
Sunt mânjite cu magiun.

Și oricine'n țară știe:
Pionieru-adevărat
Trebuie mereu să aibă
Nas curat, obraz spălat.

Să-mi dea mama din cămară
Nițeluș magiun aș vrea,
Ca să fie mai aproape
De model, sculptura mea.

Hai, privește, măi vecine
Ca'n oglindă să te vezi,
Eu respect realitatea, —
Sculptor emerit — ce crezi?

In granit, în bronz, în marmori
Sculptorii au tot sculptat,
Dar sculptura în zăpadă
Incă nu s'a încercat.

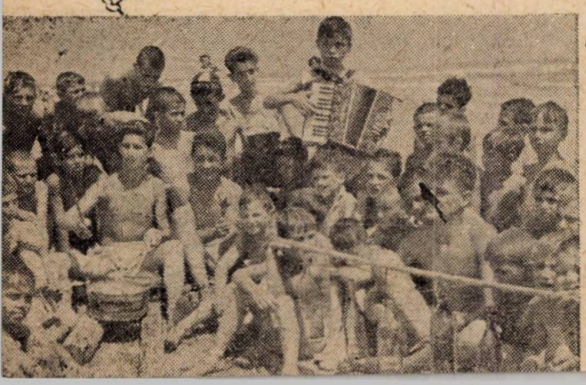

LEGENDA CUCULUI

de CĂLIN GRUIA

Ilustrații : IOANA OLTEȘ

Cică de mult, tare de mult, trăia într'un sat, o văduvă care avea doi băieți. Mult se trudise biata să-și țină în îndestulare copiii, dar într'o zi brațele îi slăbiră, ochii i se paianjeniră, obrajii i se îngălbeniră și căzu greu bolnavă.

Simțind că i se apropie sfârșitul, chemă la căpătâiul ei pe cei doi băieți.

— Dragii mei, simt că nu mai am mult de trăit... O să rămâneți singurei pe lume... Atunci când eu n'oi mai fi, voi să porniți în lume să vă căutați norocul, însă niciodată să nu vă despărțiți unul de altul. Să mâneți sub același acoperiș, să mâncați din aceeași strachină, și să vă ajutați unul pe altul la greu, ca niște adevărați frați ce sunteți. Taină între inimile voastre să nu fie, iar vorbe de ocară, gurile voastre să nu cunoască.

Tu, ca mai mare, să ai grijă de frățiorul tău care-i crud încă și neștiutor...

Poate c'ar mai fi avut ceva de spus biata femeie, câte nu sunt de spus în ceasul morții, dar glasul i se topi pe buze și ochii i se închiseră.

Jeliră cei doi băieți ce jeliră și după ce o înmormântară, porniră în lume.

Au mers ei, au mers multe zile și nopți, dar cu norocul nu se întâlniră în cale.

Iată că într'o zi ajunseră într'un codru des, plin de mireasma florilor și de cântarea păsărilor. Cum erau obosiți, se întinseră într'o poiană să se odihnească... (Am uitat să vă spun că pe cel mai mare îl chema Zare, iar pe cel mic Cucu). Cucu adormi de cum își puse capul pe iarbă. Zare n'avea somn. Și cum sta el așa și se gândea la drumurile cele neștiute ale lumii, numai iată că vede nu departe un iepure. Dar nu unu obișnuit, ci unul cu totul și cu totul de aur...

Pe unde mergea el toate în jur străluceau; și iarba și copacii... Voi să-l trezească pe Cucu să i-l arate, dar văzându-l că doarme dus, porni singur pe urma iepurelui de aur zicându-și în sine:

— Cine știe, poate că acesta-i norocul nostru!

De când îi lumea lume, nu s'a prea văzut iepure prins cu mâna goală, fără pușcă și fără copoi, și încă de cine, de un băietan obosit de cale lungă.

Iepurele cel de aur nu fugea chiar așa tare, și lui Zare i se păru că-l va putea prinde, de aceea se ținea de urma lui. Uită de oboseală, uită de fratele său rămas în poiană... Și cum codrul era des și întunecos, iar iepurele lumina în jur ca ziua, nu-și dădu seama, de-i zi, de-i noapte, ci o ținu într'o fugă, după el. Și a alergat el, a alergat atâta vreme încât când se uită mai bine în jur, văzu că frunzele copacilor erau galbene de toamnă și cădeau la pământ... Când se dumiri mai bine, nici urmă de iepure.

— Măi, măi, ce să fie cu mine oare! Parcă mi-a luat mințile afurisitul!

Nu-și putu da seama cum de alergase atâtea nopți și atâtea zile câte îi trebuiau unei păduri din verde ce era, să îngălbenească.

Porni să caute poiana în care își lăsase fratele. Dar cine s'o găsească? Unde? Cine știe cât se depărtase el de acel loc. Alergă în sus, alergă în jos, cutreeră poienele, potecile, dar în zadar. Începu să-l strige pe nume, dar nici un semn de nicăieri... Locurile îi erau cu totul străine... Se rătăcise deabinelea. Ce să facă? Ce să dreagă? De cine să întrebe? Și cum alerga de colo până colo, strigând, iată că deasupra unor copaci bătrâni i se arătă chipul vântului.

— Spune-mi n'ai văzut cumva?

Un băiat așa și așa...
Cu obrajii arși de soare,
Cu ochii ca inu'n floare,
Cu părul ca de aramă,
Frate mi-i, frate de-o mamă...
Că eu, uite, rătăcesc
Și nu pot să mi-l găsesc...

Vântul își umflă aripile fără număr și-i răspunse:

N'am văzut precum spui tu.
N'am văzut nu, nu, nu, nu!

Porni mai departe, și într'o vale întâlni un râu :

Spune-mi apă curgătoare
Dela munți și pân'la mare
In oglinzi, n'ai oglindit
Chip de frate necăjit ?

Pârâul își încetini mersul :

Munți înalți, păduri și stele,
Oglindesc apele mele
Dar pe unde am trecut
Fratele nu ți-am văzut...

Și cum sta Zare mâhnit se ivi pe sus un nor :

Norule întunecat,
Cu povară încărcat
N'ai văzut în calea ta,
N'ai aflat de undeva
Și de frățiorul meu ?
Tu colinzi lumea mereu...

Norul clipi din genele-i stufoase :

— Pe unde fulger trimit,
N'am văzut, n'am auzit...

Zare nu-și află odihnă nici zi nici noapte. Colindă păduri în care nu intrase securea, străbătu munți cu crestele până în nori, trecu peste ape'nvolburate, prin câmpii întinse, prin târguri și cetăți, dar degeaba... Treceau veri și primăveri, ani treceau, fără de număr, și el tot singur pe drumuri...

★

— Hei, îi spuse într'o zi un cioban, nu vrei să rămâi la mine să-mi păzești turma ?

— Am să vin, moșule, împreună cu fratele meu...

★

— Nu ți-ar place să'nveți fierăria ? îl întrebă la marginea unui sat un făurar...

— Ba mi-ar fi de folos meșteșugul ăsta; am să trec să-l deprind după ce mi-oi afla fratele...

★

— Voinicule, voinicule ! îl strigă într'un codru un pădurar. De mi-ai ajuta la doborît copacii, te-aș face ginere, ți-aș da fata cea mai mare de nevastă, ți-aș face casă, și n'ai mai umbla călător prin lume...

— Hei, cum nu ți-aș lua fata de nevastă, dacă ar fi aici și fratele meu să joace la nuntă.

★

Și a mers Zare, a mers, cum încă nimeni pe lumea asta n'a mers, prin împărăția pustiului, prin cetatea munților de aramă, prin țara de foc, prin țara de gheață.

Ani nu număra
Pași nu contenea
Mereu întreba
Dar frate n'afla.

Și tot umblând el așa, numai ce se pomeni într'o vale adâncă, stâncoasă, prin care curgea un râu cu apa aurie. Incolo pustiu. Nici pic de verdeață, nici tu vietate. Ba parcă un fior rece îi trecu prin încheieturile oaselor. Se așeză pe un bolovan de piatră să se odihnească, și ce-i văzură ochii ? De sub tălpile picioarelor lui prinseră să iasă o mulțime de cameni înaripați... Și cum ieșeau, cum se așezau unul lângă altul în șir, și șirul prindea să se îndrepte către creasta unor munți ce străluceau ca argintul... Toți parcă semănau între ei și la trup și la strai, numai că cei dintâi păreau tineri, iar ceilalți din ce în ce mai bătrâni...

— Cine sunteți oameni buni, și încotro sburați ? întrebă speriat Zare.

— Suntem anii tăi, te părăsim ! Numără-ne dacă poți.

Și anii se desprindeau mereu de sub tălpile lui, unul după altul, în fugă, de parcă cineva îi alunga cu un bici din urmă. Zare simți cum îl părăsesc puterile...

— Dacă vrei să-ți mai rămână ani de trăit, ridică-te, nu te mai odihni în acest loc unde copilul într'o clipă se face moșneag și moșneagul umbră ! Ii strigă un glas din șirul anilor.

Infiorându-se, Zare se ridică, făcu câțiva pași, și șirul anilor se opri să mai isvorească, iar cei ce apucaseră să plece nu se mai vedeau... Când se uită în apa râului își văzu chipul îmbătrânit. Își adună puterile și ieși din acea vale blestemată.

Incepu din nou să strige :

— Cucu ! Cucu !

Glasul îi slăbise, picioarele abia i se mișcau... Barba îi crescuse atât de mare, încât se împiedica în ea, iar sprâncenele îi acopereau vederea... Își rupse dintr'un copac un toiag și porni din nou la drum, mâhnit de moarte, că o viață întreagă nu-i ajunsese să-și găsească fratele...

La o școală din Iași, pionierele au cultivat în curte, orez. Iată rodul : orez frumos, sănătos, cu boabe tari, albe. Fetele se bucură; au dece !

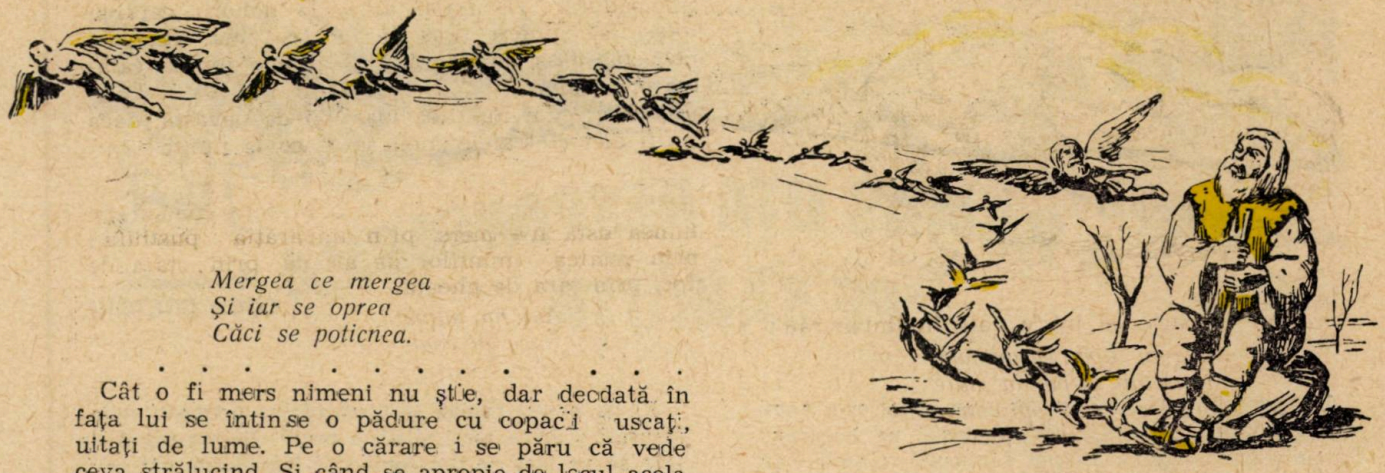

Mergea ce mergea
Și iar se oprea
Căci se poticnea.

. . . . . .

Cât o fi mers nimeni nu știe, dar deodată în fața lui se întinse o pădure cu copaci uscați, uitați de lume. Pe o cărare i se păru că vede ceva strălucind. Și când se apropie de locul acela auzi:

— Ce cauți pe aici, bătrâne?

Era iepurele de aur...

— Mă mai întrebi? Te blestem să n'ai parte de chipul care-l porți, praf să s'aleagă din blana ta de aur, că din pricina ta colind lumea...

— Îți mulțumesc pentru aceste vorbe, pe care nimeni nu mi le-a spus... Mi-ai făcut un mare bine cu ele...

Blana de iepure pocni odată făcându-se mii de fărâme și din ea ieși un voinic mai mândru decât soarele, cu sabia la șold și încălțări bătute'n pietre scumpe. Zare rămase împietrit locului.

— Eu sunt Craiul Codrilor, și am fost blestemat de-o vrăjitoare să port chipul unui iepure fricos, până când cineva îmi va spune vorbele care le-ai rostit tu. Sute de ani am purtat blestemul în spinare. Cum să te răsplătesc?

Abia isprăvi de spus aceste vorbe și pădurea prinse viață. Copacii înfrunziră pe dată și iarba ieși din pământ.

Zare se uita și se minuna.

— Crai al Codrilor... nu-ți cer nimic, am îmbătrânit. Tinerețe de mi-ai da, n'aș primi, aur nici atâta... Is bucuros că am făcut și eu un bine pe lume...

— Ba trebuie să te răsplătesc.

— Dacă ți-aș cere aripi, să sbor, să-mi caut fratele, n'ai avea de unde-mi da!

— Hai cu mine, și-ți voi da aripi.

Și luându-l de subțiori pe bătrân îl duse până la un izvor tainic din inima pădurii.

— Nimeni în lume afară de mine nu știe taina acestui izvor. Bea... Dorința ți se va împlini pe dată. Zare se aplecă și bău. Izvorul secă pe dată.

— De acum numai peste o mie de ani, izvorul va ieși la lumină — spuse Craiul Codrului.

Trupul lui Zare prinse a se face din ce în ce mai mic, apoi se acoperi cu pene sure. Picioarele i se subțiară, iar mâinile i se prefăcură în aripi. Vorbirea îi pieri. Numai un singur cuvânt îi rămase din graiul omenesc: Cucu, numele frățânelui său.

Bătu din aripi, se înălță în văzduh, sbură ce sbură, apoi se opri pe un copac și începu să strige:

— Cucu! Cucu!

De acolo porni în altă parte, tot mai departe, mai departe, să înconjoare lumea și să-și afle fratele.

Povestea spune că de atunci pasărea cu pene sure colindă codri și pădurile, singuratecă. Nu stă mult pe o cracă și se mută pe alta strigând:

— Cucu! Cucu!

Fetele dau lucrare de control! Frumoase clipe! Cunoștințele se ordonează, lecțiile ascultate cu atenție sunt de folos. Cu siguranță că lucrările vor fi bune!

A RĂMAS UȚA RESPONSABILĂ PE SĂNIUȚĂ

de AL. MITRU

Ilustrații COCA CREȚOIU

A început să ningă. Cam devreme... Mai sunt pomi prin livezi, neînfășurați. Da'noi copiii ne bucurăm. Strașnic ne bucurăm. Începe săniușul. Casele au cușme albe lăsate pe-o sprânceană. Din vârful lor, pe horn, ies vălătuci albi ca din luleaua bunicului. Livezile, ce să mai spun? De parcă ar fi clădite din argint. Și scânteiază ca'n povestea aia cu Mărgărint, care plecase după smeu, să scape fata de'mpărat...

Așa-s la noi. Livezi multe. Și vii. Ca la deal. Pomi de tot felul. Pruni, meri, peri. Fel de fel. Numai c'așa sub zăpadă nici nu-i cunoști. Nu știi care-i unul și care-i altul. Vorba lui Nică. Parcă-s „mascați". Grozav e Nică. La toate are câte-un cuvânt. Nimic nu-i scapă. E și isteț. Învață bine. Și noi suntem prieteni. Cei mai buni prieteni. Toată lumea ne știe. Sandu și Nică. Nică și Sandu. Tot aia. Cum zice și nea Marin, tatăl lui Nică, când se necăjește:

— A tunat și v'a adunat. Păcat de cartea care-o învățați, că nu vă lăsați de năzdrăvănii!...

Acu ce-i drept, e drept. Nu știu cum facem noi, cum dregem, că mereu brodim câte-o trebușoară, de se duce, vorba aia, pomina în tot satul și peste deal... Am făcut atâtea... N'am vreme, da'v'aș povesti. Aia cu ursul de-am crezut că-i mort. Pe urmă una cu șarpele care l-am adus la școală. Când era să mă înnec și m'a scos Nică. Și câte, câte... Da'niciodată n'am pățit așa rușine ca acum. Și asta numai din pricina săniuții. Stați numai s'auziți!...

La noi așa e obiceiul. Poate c'o fi și'n alte sate. Nu știu. Da' la noi așa e. Copiii s'ajute pe lângă casă pe părinți. Cu ce pot. In timpul liber. Mai a'es la livezi, câte nu sunt? La omizit, *) la curățat de uscături, de frunze și de poame veștede. Acum dac'a nins așa de vreme dăm zor la înfășurat. Că dacă ninge, s'acoperă fâneața. E albă și miriștea. N'au iepurii ce mânca. Vin la livezi. Noaptea vin țopăind sub lumina lunii. Rod coaja, rod trunchiul de pomișori și ramurile mai de jos. Se usucă pomii și mor. Așa îi înfășurăm. Nu mai ajung urechiații la ei. Degeaba mai țopăie prin zăpadă, ciucuri pe lângă pomi.

Pe lângă casă avem și noi o livadă. Mică. Fiecare are în sat. E și o livadă mare. Aia e a colectivei. Tata e brigadier la colectivă. Mai sunt și acolo pomi de înfășurat. De-aia tata e mai mult acolo. Că acolo e temelia, cum spune el. O ia și pe mama. Se duce și bunicul. Cu toții se duc. Numai noi rămânem pe lângă casă. Eu, soru-mea Uța care-i într'a patra, și prâslea: Gogu'eț, care „studiază" la grădiniță. Așa zice tot Nică. Râde de Goguleț. Și-asta pentrucă noi suntem mari, suntem într'a șasea...

*) Curățat de omizi.

Ei, și ne-au rămas și nouă câțiva pomișori neînfășurați. Câțiva meri și niște pruni. Ne-am rugat de tata să ne lase pe noi copii să-i înfășurăm, cât or fi ei la colectivă. Că ne pricepem. Ne-a arătat de-atâtea ori.

— Vă las, se învoiește tata. Numai să nu faceți vreo poznă...

— Nu facem! rostim într'un glas, și eu mai tare ca toți.

Ne pregătim noi, că era după masă. Ne pune mama cojoace, căciuli, pâslari. Mă rog, ca la zăpadă. Că înainte de a înfășura pomii, trebuie să-i scuturăm. Când, dela deal, pe cine vedem? Pe bunicul. Venea agale, pufăind din lulea, cu o săniuță după el. Trece prin fața porții și se face că nu ne vede.

— Bunicule! strigăm noi. Unde te duci?

— A! Aici erați? se face bunicul abia atunci că-și aduce aminte. Și se întoarce din drum. Uite, o să vă las și sănioara asta. Cui s'o încredințez? Pe cine îl facem responsabil peste ea? Tu pe cine zici, Costache? întrebă bunicul pe tata.

Tata zâmbește.

— Responsabil, bunicu'e?

— Ei? pufnește bunicul. Responsabil. Da, ce te miri? Tu nu ești responsabil peste livadă? Ori ce vrei, să ajungă sania de izbelițe, ca aia de anul trecut? și bunicul se face așa ca din întâmplare că se întoarce către mine. Pentrucă de, eu am fost ăla care am făcut-o praf în iarna ce-a trecut.

— Dacă spui mata bunicule, zice tata, atunci să punem și responsabil. Să punem pe ăla care-o fi mai vrednic...

Mie mi se făcuse inima cât un purice. Da'Uții de colo, ce-i trăznește?

— Să facem întrecere bunicule! se înfige ea. Că-i înfiptă, cât e de mică. Niciuna nu-i așa de înfiptă în clasa ei. Să facem întrecere azi în livadă. Și care-o ieși, ăla să fie responsabil peste săniuță. Să se joace toți cu ea. Da' unul să fie responsabil... Să aibă grijă de ea.

Mă uitam la săniuță și nu mă mai săturam. Că așa săniuță cum face bunicul, nu se mai vede. Nu se mai pomenește. Cu cârmă și vârtej. Lunecă și vâjâie. Juri că-i avion și sboară!...

— E bine! spune bunicul. Vă învoiți cu toții?

— Cu toții! răcnesc eu.

— Cu toții! se pițigăie și Goguleț.

— Bun! hotărăște atunci tata. Cât om fi noi la colectivă, voi să înfășurați pomii de lângă casă. Uța cu Goguleț merii din față, că sunt mai mici. Sandu

prunii din dosul casei, că-i mai mare. Ne-am înțeles?

— Ne-am înțeles!

Și se-apucă tata să ne mai arate odată cum să înfășurăm. Punem mărăcini pe trunchi de jur împrejur și legăm cu fir de cânepă. Mărăcini sunt în deal. I-a strâns tata de cu vară. Pe-urmă agață săniuța în cuiul ăl mare din tindă. Face semn mamii și bunicului. Și pleacă spunând:

— Care-o găta treaba ăl dintâi poate să ia săniuța din cui!... El o să fie responsabil peste ea...

— Și diseară să veniți, să-mi spuneți și mie ce-ați făcut! mai zice și bunicu.

Râd cu toții. Și pleacă spre colectivă. Mă mai uit odată la săniuță. O văd și pe Uța că se uită. Ne uităm unii la alții. Și o luăm fiecare spre locul lui. Uța și cu Goguleț la merii din față. Eu la prunii din dos. Aduc eu niște mărăcini, mătur de zăpadă cu mătura de nuiele, trunchiurile prunilor. Și încep să-i leg, cum ne învățase tata. Când, în spate la pârleaz pe cine văd? Pe Nică.

— Ce faci mă?

Îi spun eu ce fac. Îi spun și de săniuță. Când aude de săniuță zice:

— Gata. Vin și eu. Ți-ajut.

Mă socotesc: „Vezi ce înseamnă prietenul? Nu te lasă... La nevoie se cunoaște!"

— Cum o să te las mă? face Nică. Te-ajut să câștigi întrecerea. Ce? Să o câștige Uța? Fată? Hm!... Și... Tot n'am eu săniuță. Ne ducem pe derdeluș. Primii o să fim. Și ce-o să ne mai fălim!... Că sanie cum face bunicu-tău... Nimeni... Știu eu!

In mine mă chinuiam. „Ce dacă-mi ajută Nică? Goguleț nu-i ajută Uții? Și eu am zis ceva? Nimic. Atunci?".. Și începem. Aducem mărăcini. Legăm. Dă-i frig. Și mărăcinii înțeapă. Merge încet. Uța-i meșteră. Nu-i fată? E bună la treburi d'astea. Îi merge mâna nu știu cum. Mă fac că mă duc pe-acolo. Și văd că ne-a luat-o înainte, măcar că-i numai cu Goguleț. Îi spun lui Nică:

— Ce facem mă?

Pune Nică degetul la frunte și se gândește. Deodată zice:

— Am găsit!... Facem o „inovație", și de săniuță nu ne lăsăm...

E nemaipomenit... Pe toate le găsește. Auziți numai la el, inovație...

— Ce inovație mă?

— Uite!... și mă întreabă: Paie aveți?

— Colea în claie!...

— In regulă! zice. Punem paie. Nu ne înțeapă la mâini. Merge mai repede. Nici nu le aducem din deal. Și nici vitele n'or păgubi de-o mână, două, trei.

Ei, ce spuneți de-așa idei, de-așa inovație! Și mie să nu-mi vie în cap, nici lui tata, numai lui Nică. „Teribil e mă! Și deștept!... Nevoie mare. Hai!".

Păi cu paie nici n'am avut ce face. Cât ai învăța o lecție, am și fost gata. Nu-i vorbă că mai dădeam și noi zor. Că ne zorea gândul la săniuța cu cârmă și vârtej făcută de bunicu!. Înfășurăm prunii. Și mă reped în față. Pun mâna pe sanie și-o trag. Goguleț mă vede și începe să plângă:

— Uite Uța la nenea!...

Uța tocmai venea c'un braț de mărăcini. Când mă vede cu sania se împiedică și cade cu nasul într'un troian.

— Ce faci Sandule? țipă ea și se sbate să iasă din troian.

— Am terminat! îi răspund. Am câștigat. Am făcut inovație! Și fugi, fugi, cu săniuța după mine. Nică sare și el pârleazul prin dos. Îmi iese înainte. Ne urcăm pe sanie amândoi și, cum ulița merge la vale, — pornim. Ca vântul și ca gândul... Nici n'o mai auzeam pe Uța. Ne ducem după aia și pe derdelușul mare. Și ne dăm... Ne dăm... Nică era la cârmă. Ne ciorovăiserăm noi puțin pe chestia asta, nu-i vorbă. Că ziceam așa: ce fel de responsabil de săniuță sunt eu, dacă altul stă la cârmă. Da' Nică mă lămurește, că responsabilul trebuie să spună numai încotro să meargă sania. Și el are un cârmaci. Dar cârmaciul se cuvine să fie el, Nică. Pentrucă el a fost cu „inovația" de am câștigat sania..

In capul derdelușului se adunaseră toți copiii și ne priveau.

— De unde-o aveți? ne întreabă ei. Așa săniuță...

— Am câștigat-o la întrecere! spun eu. Am făcut și-o inovație!

— Și Sandu e responsabil peste ea! strigă din sbor Nică.

Da' n'apucă el să rostească bine vorba asta, când aud din capul derdelușului un glas cunoscut!

— Tovarășul responsabil peste săniuță să poftească aicea sus!

Mă uit eu și ce văd! Sus în capul derdelușului era tata, cu nea Marin, Uța și cu Goguleț. In jur se strânseseră toți copiii.

Apăi nu vă mai spun ce-a fost. Ce rușine. Goguleț

plângea. Uța țipa. Copiii râdeau. Și tata cu nea Marin ne judecau. Că făcuserăm o trăznaie cât noi de mare. Las'că înșelasem pe Uța la întrecere, că-mi ajutase Nică. Da' pusesem paie în loc de mărăcini. In paie se încuibă șoarecii. Și șoarecii rod scoarța pomilor ca și iepurii. C'așa spunea tata, c'a mai pățit odată unul dela noi: unul Aurică Gogoi. A legat pomii iarna cu paie. S'au încuibat șoarecii. Și i-a pierit toată livada de lângă casă. Și asta ne fusese și nouă „inovația"...

— Să dai săniuța soră-ti și lui Goguleț! a spus încruntat tata. Și să te duci la bunicul să-i povestești toată năzdrăvănia...

Așa am făcut. Și nea Marin l-a trimis împreună cu mine și pe Nică.

Ne am dus la bunicul. I-am povestit... Și el ne-a iertat. Noi am făcut la loc ce stricasem. Am scos paiele și am pus în loc mărăcini. D'atunci a rămas Uța responsabilă pe săniuță. Goguleț ajutor. Și eu ajutorul lui Goguleț. Fir-ar încolo de necaz! C'am ajuns de râsul satului, ca Aurică Gogoi, ăl de și-a încuibat singur șoarecii în livadă și a făcut să-i piară toți pomii. Așa am ajuns...

Ca să vedeți!

Da' de trăznăi ne-am lecuit... v'o spui cu mâna pe inimă. Cinstit... Ne-am lecuit....

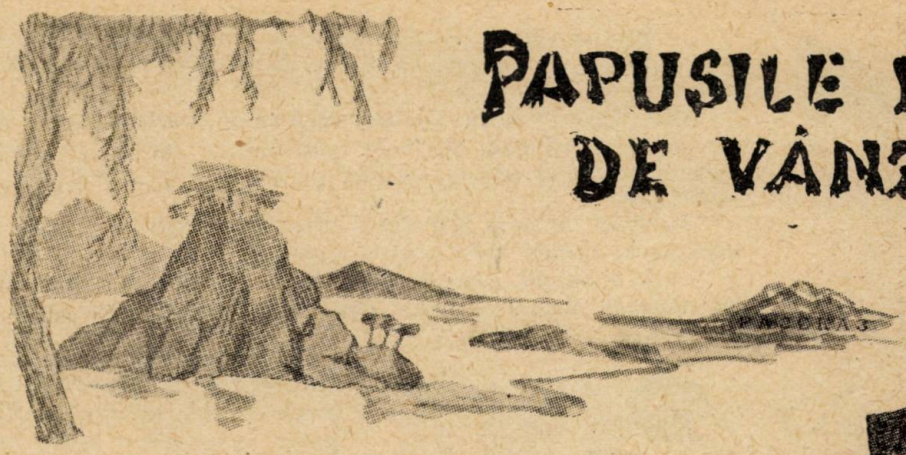

PĂPUȘILE NU SUNT DE VÂNZARE

de **LEV RUBINSTEIN**

Tatăl lui Kinko făcea jucării — păpușile acelea frumoase, care în „ziua fetelor" la trei Martie, pot fi văzute expuse în toate casele japoneze.

Bunicul lui Kinko făcuse și el jucării, și toți strămoșii fetiței se ocupaseră cu acest lucru. Ei făceau figurine frumoase, care înfățișau împărații, soțiile lor, curtenii, muzicanții lor, și afară de aceasta, eroii legendelor străvechi. O mare parte din aceste păpuși erau pentru vânzare, dar unele dintre ele rămâneau în casă, pentru ca să se joace copiii cu ele. In timp de 100 de ani în familia Haiasi se adunaseră câteva zeci de păpuși minunate.

Dintre toate păpușile, lui Kinko îi era mai drag, un băiat, modest îmbrăcat, de vreo 13 ani, cu numele de Tadzikiti. Povestea mișcătoare a acestui băiat o auzise Kinko încă înainte de război, când trăia tatăl său. In serile de iarnă, când toată familia ședea lângă vatră, acoperindu-se cu pătura comună, tatăl citea cu voce tare o povestire cu titlul „Luna, strălucind printre nori într'o noapte ploioasă". In această povestire se vorbea despre un țăran sărac, care fusese învinuit de furtul unui taur. Străjerii prințului năvăliră noaptea la el în casă, dar deoarece țăranul nu era acolo, iar soția lui muri de spaimă, străjerii îl înhățară pe fiul lui, pe micul Tadzikiti, îl duseră la închisoare și începură să-l bată cu bețe de bambus, pentru a afla unde se află tatăl său.

Lui Kinko îi făcea plăcere să afle că în cele din urmă Tadzikiti a devenit un luptător renumit și i-a răzbunat pe părinții săi. Ea hotărîse că băiatul — păpușa în haine sărace — este chiar eroul Tadzikiti și se îngrijea de el mai mult decât de împărat, de curteni, muzicanți și alte păpuși îmbrăcate luxos, care tronau pe polițele acoperite cu postav roșu, cu măsuțele, tobele, flautele, evantaiele și paravanele lor minuscule și cu alte bogății, făcute din porțelan și lemn lăcuit.

Iar bietul Tadzikiti stătea pe raftul cel mai de jos, cu aer modest, și nimic nu le spunea celor care nu-l cunoșteau, că a rezistat cu fermitate la cele mai groaznice suferințe acum peste 300 de ani.

Istoria cu păpușile începuse în momentul în care pe străduța îngustă dinaintea casei familiei Haiasi se strecurase cu greu o mașină mare cu un triunghi albastru pe parbriz.

Kinko cunoaște această mașină. In ea mergea de obicei o americană foare înaltă, cu sprâncenele dese și drepte — o oarecare miss Kassidy.

— Aici locuește missis Rițuko Haiasi? — întrebă sever americana.

Unui somnoros

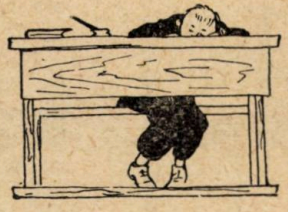

Primul țep e pentru tine,
Geaba 'ncerci să te fereşti!
Te-am văzut, te știu prea bine,
SOMNOROSULE, — tu eşti.

Dormi acasă, dormi la școală
Patu-i bancă, banca pat...
Anul vechi, plecând, te scoală,
De-Anul Nou... te-ai și culcat!

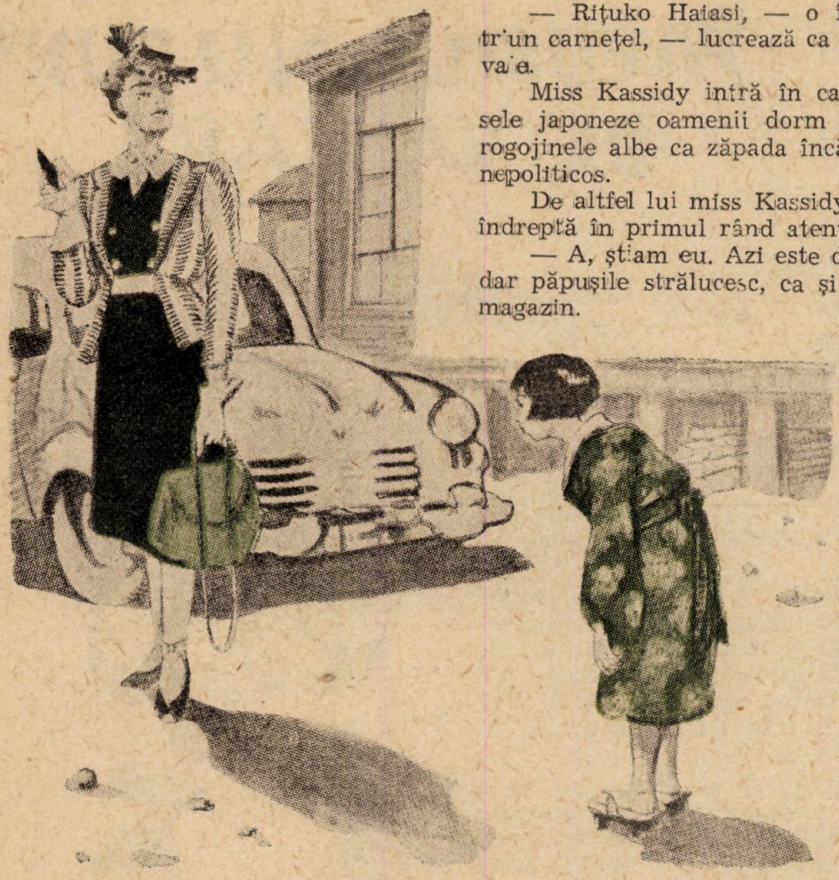

— Rituko Haiasi, — o întrerupse americana, uitându-se într'un carnețel, — lucrează ca femeie de serviciu la depoul de tramvaie.

Miss Kassidy intră în casă, fără să-și scoată pantofii. In casele japoneze oamenii dorm și mănâncă pe podea; să mergi pe rogojinele albe ca zăpada încălțat nu este numai nehigienic, dar și nepoliticos.

De altfel lui miss Kassidy îi păsa prea puțin de aceasta. Ea își îndreptă în primul rând atenția spre policioarele cu păpuși.

— A, știam eu. Azi este doar 3 Martie. N'au ce mânca în casă, dar păpușile strălucesc, ca și cum le-ar fi adus chiar acum de la magazin.

— Imi permit să vă spun, — zise Kinko cu voce jignită, că aceste păpuși nu sunt de la magazin. Le-au făcut tatăl, bunicul și străbunicul meu...

— Așa! Dar câți ani au aceste păpuși?

— Imi permit să cred că unele dintre ele au mai mult de o sută de ani, stimată doamnă.

Miss Kassidy se apropie mai mult de policioare, își încruntă sprâncenele sale drepte și începu să examineze cu atenție figurinele, una după alta.

— Minunate! — murmură ea, examinând păpușile. Ascultă, fetițo, cine este băiatul acesta?

— Este Tadzikiti, — îi răspunse Kinko cu însuflețire. Este un erou și, afară de aceasta, este fiul...

— Nu mă interesează al cui fiu este el! Mă interesează... hm... dar unde este bolnava?

Kinko o conduse în camera vecină, și ca o fată educată, după ce făcu o plecăciune, ieși și trase după ea draperia care despărțea camerele.

Nu este frumos să asculți ce vorbesc oamenii mari. Dar în sufletul lui Kinko se trezise alarma, când auzi clar de după draperie o frântură din convorbire.

— Da doamnă, — răspunse Kinko.
— Tu ești fiica ei?
— Da, mă cheamă Kinko.
— Unde este mama ta?
— Este bolnavă, doamnă...
— Bolnavă? Sper că nu e ceva molipsitor?
— Nu, doamnă, mama mea lucrează foarte mult, de mâncare nu avem deajuns și mămica...

— Ascultă, missis Haiasi, spunea americana, — primești un salariu de mizerie. Soțul dumitale a murit. Știu că n'aveți în casă nici un pumn de orez. Iți ofer 100 de dolari pentru toate păpușile. Gândește-te, 100 de dolari. Cu acești bani vei putea trăi cu fiica d-tale până la toamnă fără să știți ce este lipsa.

— Am mai avut cinstea să vă comunic, Kassidy san, îi răspunse cu voce slabă mama, — că nu putem vinde aceste păpuși. Sunt păpușile a patru generații.

— Ascultă, dragă! 150 dolari! 180!

— Am mai avut cinstea...

— Două sute de dolari! O parte din această sumă ți-o pot da în praf de lapte... n'ai de ce să te necăjești, Missis Haiasi... Acestor păpuși le va sta mult mai bine în Statele-Unite. Trec mâine pe la d-ta...

Kinko își apăsă îngrozită mâinile pe inimă și ieși în fugă în grădină. Se poate oare să vândă mama păpușile? Să nimerească sărmanul Tadzikiti din nou în închisoare — și de data aceasta într'o țară străină?

Fii mai viteză, Kinko! Căci și Tadzikiti a suferit fără murmur, fără să spună niciun cuvânt... Fii mai viteză!

Unei „periuțe“

Țepul următor așteaptă
Să-i găsesc alt mușteriu.
L-am găsit. Vi-l spun în șoaptă
PERIUȚA-i, toți îl știu.

Pe oricine-ți iese'n cale
Tu îl perii, nu ți-e greu!
Insă haine'e matale
Pline sunt de praf, mereu!

Kinko îşi făcu mult timp curaj şi, însfârşit, nu mai putu rezista, izbucnind în plâns.

Ea plânse mult timp. Toată mâneca chimonoului său ieftin, era udă. Când o luă dela ochi, auzi nişte voci. In faţa ei stăteau nişte copii din vecini: băiatul de 12 ani, Teitaro şi sora lui mai mică Omatzu.

Acest Teitaro era un băiat foarte hotărît.

— Să vândă păpuşile? — o întrebă Teitaro posomorît, ascultând cele povestite de Kinko. — Cum se poate una ca asta?

— Eu o cunosc pe americana aceasta, — spuse Omatzu, — ea adună de peste tot vase, tablouri şi chimonouri de sărbătoare.

— Nu se poate să le vindeţi americanilor păpuşile, — repetă cu asprime Teitaro.

— Dar înţelegeţi, vă rog, — le răspunse Kinko, că nu pot să o contrazic pe mama. N'avem nici un pic de orez în casă. Ce putem face?

— Mai e timp până mâine. Vom găsi noi o ieşire din acest impas, — spuse Teitaro.

Şi el porni pe lespezile curţii mici, între care creşteau pini minusculi.

In noaptea aceea Kinko dormi foarte prost. Ea visă că unul dintre avioanele acelea urlătoare americane, care zboară atât de des pe deasupra oraşului Kiuto, se oprise în aer deasupra raionului Higasiama. Din el coborî pe o scară de bambus pe pământ nu altcineva, decât însuşi zeul crâncen al războiului, Hatimen. La început el era exact aşa, cum îl văzuse Kinko cu cinci ani în urmă într'un templu. Dar deodată îi crescură pe faţă nişte sprâncene dese şi drepte, vocea îi deveni stridentă şi el se transformă în miss Kassidy...

Dis de dimineaţă bătu cineva la poartă. Kinko îşi luă în grabă halatul şi dădu fuga să deschidă. In grădină intrară trei bărbaţi. Doi dintre ei erau arşi de soare, amândoi în bluze de muncitori, iar al treilea cu faţa mai albă, — purta o haină.

— Iertaţi-ne că vă deranjăm, — spuse ultimul, — suntem de la depoul de tramvaie Fusimi. Am auzit că mama dumitale este bolnavă şi am venit să o vedem.

Kinko îi conduse pe oaspeţi în casă.

Ea îşi aminti că astăzi, tocmai astăzi, îi vor lua păpuşile, iar printre ele, şi pe micul Tadzikiti „Trebuie să fiu vitează, — se gândi ea, căci după mama, eu sunt persoana cea mai principală din casă".

De pe veranda pe care şedeau oaspeţii, se auzeau voci.

— Comitetul sindical vă roagă să primiţi ajutorul nostru, Haiasi-kun, — spuse omul care era îmbrăcat cu haină europeană. — Desigur că nu este prea mult, dar vă ajunge pentru medicamente şi pe viitor vom strânge mai mult...

In acel moment maşina cea mare se strecură cu greu pe străduţa îngustă şi se opri în faţa casei familiei Haiasi. Din ea ieşi miss Kassidy însoţită de un american în uniformă militară. Ei făcură un pas spre poartă şi se opriră. Se întâmplă ceva neaşteptat chiar pentru Kinko.

Toată străduţa se umplu într'o clipă cu o mulţime de copii. Peste tot străluceau feţele lor negricioase, mobile, cu ochi vioi în formă de migdale. Valul pestriţ de halate şi chimonouri de toate culorile se rostogoleau între căsuţe şi garduri, deasupra cărora atârnau crengi de pruni înfloriţi. Inaintea tuturor mergea Teitaro, ţinând în mână

un steguleţ, pe care era scris cu litere mari englezeşti: „Păpuşile nu sunt de vânzare".

Această procesiune curgea ca un torent de munte, cu zgomot, susur şi vuiet.

Ieşiră pe poartă şi muncitorii dela depoul de tramvaie. Ei se apropiară de americani, şi muncitorul cu haină le spuse:

— Doamna Haiasi ne-a rugat să vă comunicăm, că nu are nevoie de „ajutorul" dumneavoastră.

(Traducere din limba rusă)

Unui „nespălat"

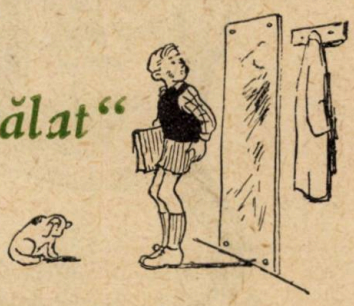

Un alt ţep l-am pus deoparte
Să-l dăm unui alt băiat!
Il ştiţi voi, e bun la carte
Dar e primul... NESPĂLAT.

Te făleşti după-adunare:
„Ah, le-am tras o săpuneală!..."
Nu te vezi pe tine oare
Că eşti plin tot de cerneală!?

VERSURI: Gica Iuteș
ILUSTRAȚII: Burschi

INVITAȚIE

VĂ RUGĂM
SĂ LUAȚI PARTE LA
CARNAVALUL
POMULUI DE IARNĂ

Un detașament fruntaș
A dat svoană, prin oraș:
Adunare generală
Noaptea, de-anul nou la școală.
Au plecat cu invitații
Vrăbioii, gulerații
Și-un sticlete, cam zurliu
Chiriaș la colțul viu.

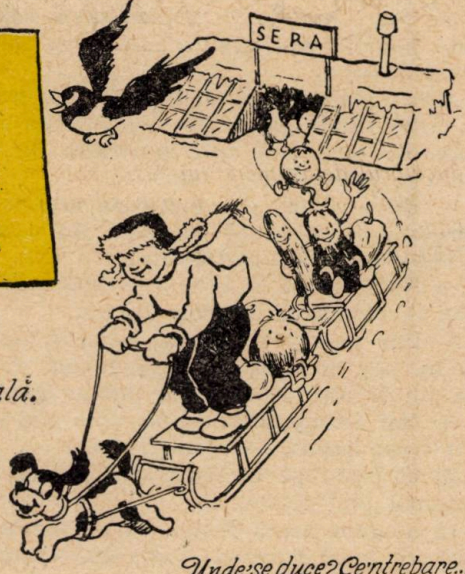

Cine-i cu aeroplanul?
Ce pilot, și ce musteți?
Moș Gerilă-i năzdrăvanul
Și cu sacul lui de preț!

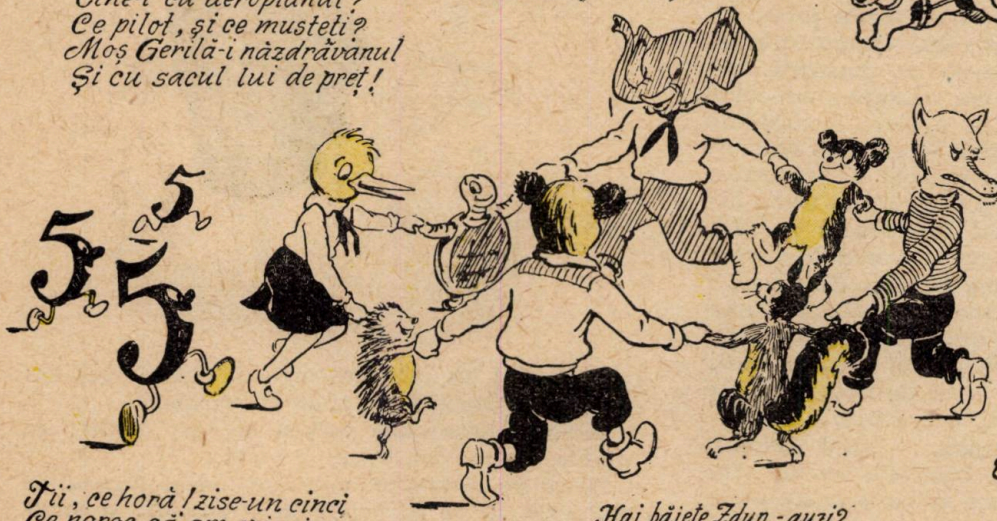

Unde se duce? Ce întrebare..
Păi, se duce la-adunare!
Sbori ca vântul Azorică
De nămeți nu-ți fie frică,
Căci la noi, în sănioară
Este de pe-acuma vară

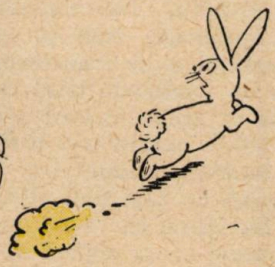

Iii, ce horă! zise-un cinci
Ce noroc că am opinci...
Am să joc, de-am să le rup
Lângă iepurașul Zdup!

Hai băiete Zdup, - auzi?
Nu-s chiar lup... Cum pot să fiu?
Nu ți-am dat eu morcovi cruzi
Și lăpturi la colțul viu?!...

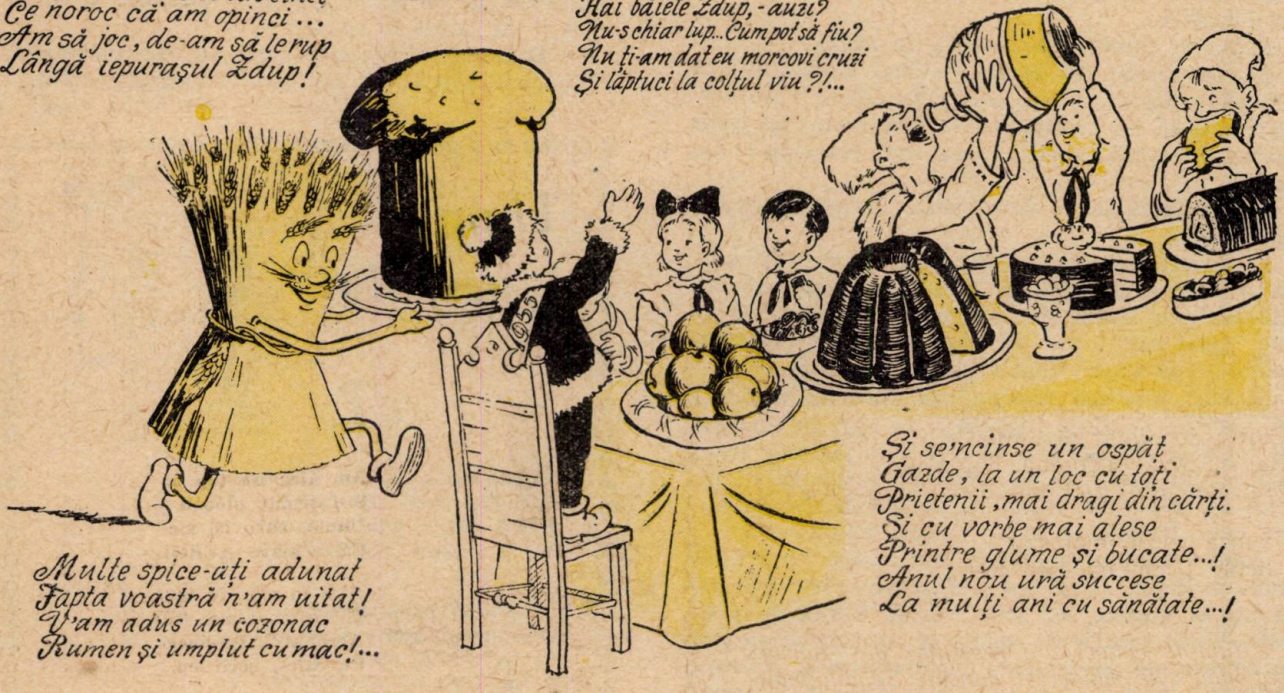

Multe spice-ați adunat
Fapta voastră n'am uitat!
V'am adus un cozonac
Rumen și umplut cu mac!...

Și se'ncinse un ospăț
Gazde, la un loc cu toți
Prietenii, mai dragi din cărți.
Și cu vorbe mai alese
Printre glume și bucate...!
Anul nou ură succese
La mulți ani cu sănătate...!

E bun planul, dar...

de MIRCEA SĂNTIMBRIANU

Şedinţa detaşamentului pentru întocmirea planului e pe sfârşite. Nelu, conducătorul detaşamentului răsuflă uşurat. Ce-a fost greu a trecut... Planul e gata... e variat... interesant, a mai rămas o simplă formalitate: de fixat „cine răspunde" de fiecare acţiune.

NELU: Rapid tovarăşi, o ultimă chestiune: Cine răspunde? Iată cum m'am gândit eu. Să luăm toate acţiunile pe rând... până la 20 facem o excursie, la Cariera de piatră. Va răspunde Gicu Badea. Notează Gicule!

GICU: Eu aş fi de părere să se ocupe Fănel... moare după turism.

NELU: Ute de e, să păstrăm disciplina adunării... Moare, nu moare, treaba lui. Aici e vorba de plan, de sarcini... de răspundere. Ai scris?

GICU: Am scris.

NELU. Mai departe. Numărul 2: „Cu plantele şi animalele găsite se va face un colţ viu". De chestia asta să răspundă... să răspundă Dumitru Ionescu. Scrie Mitică: Colţ viu.

MITICĂ: Neluţule, lasă-mă cu biblioteca.

NELU: Fără Neluţule, ştii, nu admit familiarisme.

MITICĂ: Da' mie-mi place să mă ocup de cărţi.

NELU: Şi mie-mi place... să taci din gură. Ce? Suntem la micul dejun? „Mie să-mi dai dulceaţă de prune... eu vreau de caise" sarcină! Ai scris?

MITICĂ: Am scris.

NELU: Mai departe, numărul 3: „Vom organiza un campionat de şah". Griguţă, te ocupi de şah.

GRIGUŢĂ: Dar eu nici nu ştiu bine care-i calul şi care-i nebunul.

NELU: Şi mă rog... care-i nebunul? Te rog să fii respectuos.

GRIGUŢĂ: Dar nu ştiu şah!

NELU: Tocmai de aia. O să învăţi.

GRIGUŢĂ: Lasă-mă la dansuri naţionale.

NELU: Uf! Nu văd pic de avânt la voi. La propuneri vă înfigeţi cu toţii, la răspundere... începem târguiala. Aşa nu se face treabă. Sarcina-i sarcină! Asta-i! Ai scris?

GRIGUŢĂ: Am scris!

NELU: Mai departe. Numărul 4: „Vom învăţa trei cântece noi"... De cor va răspunde Andrei.

ANDREI: Bine, dar n'am ureche.

NELU: Dar astea două ce sunt?

ANDREI: N'am voce!

NELU: Nu mai discutăm tovarăşe. Sarcină! Sarcină de organizaţie! Vrei să ne apuce noaptea? Ai scris?

ANDREI: Am scris...

Şedinţa continuă. Intr'un sfert de ceas nimeni nu rămăsese fără sarcină concretă. Apoi băeţii s'au aşternut pe treabă.

★

Iată, a început campionatul de şah de care răspunde Griguţă, dansatorul.

GRIGUŢĂ: (chiuind): Şi la stânga trei clocane, hop şa'şa, fă rocada că mut dama, hop şa'şa...

Calul meu cu stea în frunte
Care-i de mutat să mute!
Hai cu Ana Lugojana, hop şa'şa,
Mut nebunul şi-ţi iau dama, hop-şa'şa!

Frunză verde matostat
Gicule ţi-am dat şah mat!

* * *

Iată-ne acum la o repetiţie de dansuri naţionale. Răspunde de dansuri Sandu, matematicianul clasei.

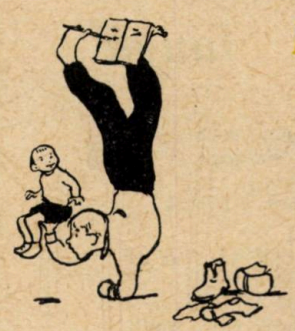

Pentru un acrobat

Am ales un ţep anume
Şi-l trimit plocon îndat'
Unuia, care îşi zice
Că e mare ACROBAT.

Stai în cap, în mâini, în coate,
Ţii'ntr'o palmă frăţiorul...
Acrobat!! De-aceea poate
Pe caiet, scrii cu... piciorul!?

SANDU: Nu e bine... opriți... nu e bine. Mitică ți-am mai spus de trei ori... tu trebuie să vii în tangentă. Iar tu Andrei să ieși în factor comun. Uite-așa! Dece intri tot timpul în paranteză? Și pe urmă cercul... Ăsta-i cerc? Cum am învățat la geometrie? Așa vreau să vă văd! Încă ceva: la mișcarea unu, aripa stângă se ridică la cub iar cea dreaptă se aduce la același numitor ca în timpul unu. Ați înțeles? (bate din palme). Muzica! (tropăituri — bătăi din palme) Stați! Nu-i bine. N'ați priceput, frate? Uf, ia dă'neca compasul. Ăsta-i cercul, așa... Numărul unui și numărul 6 fac o mișcare de rotație de 30 de grade în jurul axei. Unghiul ăsta de aici este drept, nu obtuz... iar segmentul care se formează se descompune în factori primi. Ați înțeles? Muzica!

★

Iată-l acum pe Ionescu Mitică posionatul bibliotecar însărcinat cu colțul viu, intrând într'o librărie.

MITICĂ: Dați-mi vă rog un Fram ursul polar de Cezar Petrescu, cinci Licurici felinare mici de Georgeta Sauciuc, 8 Somnoroase păsărele ediția II-a, dați-mi și Pasărea furtunii de Petru Dumitriu și Pasărea de Foc de Eusebiu Camilar, vreo 5 Nueluțe de alun de Călin Gruia, un Oac-Brotac de Al. Otti, Ursulețul mormăilă...

VÂNZĂTORUL: Dar ce faci cu atâția urși și ursuleți, păsărele și păsări...

MITICĂ: Sunt responsabil cu colțul viu.

★

Sub conducerea lui Andrei, detașamentul învață trei cântece noi.

ANDREI: Atenție, fa, fa, la, sol, do, re... un, doi.

Țăranul e pe câmp, țăranul e pe câmp
Ura drăguța mea, țăranul e pe câmp.

ANDREI: Foarte bine. Acum atenție, schimbăm melodia... la, mi, si, do, do, sol.

Insă Andrei dădea același ton ca la primul cântec, iar corul cânta după el:

El are un copil, el are un copil
Ura drăguța mea, el are un copil.

ANDREI: Perfect, perfect. Acum iar se schimbă: fa, fa, sol, do, re... ca la început.

Copilul are-o doică, copilul are-o doică
Ura drăguța mea, copilu are-o doică.

ANDREI: Excelent. Se știe. Acum cântecul sportiv. Unde-s notele? Aha! Si, la, mi, do, sol, la, un, doi,

Corul cântă tot prima melodie.

Noi sprinteni alergăm,
Pe deal pe văi suim,
Zilnic ne antrenăm
In sport primii să fim.

ANDREI: Merge și ăsta. Al treilea și gata. Cântecul de leagăn. Băgați de seamă melodia e cu totul altfel. Atenție... *Corul cântă aceeași melodie.*

Visează scump odor,
In pace tu să dormi
Dormi, dormi că visu'n sbor
Te leagănă ușor.

★

Peste o lună la o ședință a detașamentului.

NELU: Tovarăși, vreau să vă spun dela început că sunt foarte nemulțumit. Am întocmit un plan foarte bun și am împărțit sarcinile pe cap de om și ce s'a întâmplat? Campionatul de șah nu merge, colț viu n'avem, corul n'a făcut nimic, dansuri nu s'au învățat... Ce? Nu e bun planul? E bun tovarăși, e foarte bun, dar... uite o spun pe față: nu aveți pic de bunăvoință.

Unui „vorbă lungă"

Am un țep năstrușnic, care
Vrea cu orice preț s'ajungă
Dela mine, din spinare
Drept la tine VORBĂ LUNGĂ.

Un coleg ți-a spus odată:
„Ești un om și jumătate!"
S'a'nșelat! Dece? Păi iată:
Când vorbești, vorbești cât... șapte.

Din poeziile sosite dela cititori

Cravata Roșie

Cravata noastră roșie pe care
Azi o purtăm la gât, parcă-a grăit:
Carnet de utemist purta-veți, oare?
Și avea-veți voi carnetul de Partid?

Așa grăiește roșia cravată.
Noi învățăm și lecția e grea,
Dar fiindcă știm să'nvingem greul, iată,
Răspundem tinerește: „Vom avea!"

Banca mea

O banca mea, prietenă de școală,
Care briceag, oare te-o fi cioplit,
De stai mâhnită, singură și goală
Și nu îmi spui ca ieri, bine-ai venit!

Eu am să te'ngrijesc cum se cuvine
Și am să te vopsesc cu mâna mea,
Fiindcă un an voi fi părtaș cu tine,
Fiindcă un an alături te-oi avea.

Dar să tăcem, că intră profesorul.
Și lucruri noi ne-o spune'n astă zi.
Luminii el desferecă zăvorul
Și noi cu toți, elevi fruntași vom fi!

IANCU OLGA
cl. VII-a
com. Blejoi, reg. Ploești

Omul de zăpadă

Fulgi de nea se cern
Ușor pe pământ
Tot mai mulți s'așternt
Crescând dalb veștmânt.

Mihăiță are
In mân'o lopată
S'un om mare, mare
Vrea să facă'ndată.

Adună zăpadă
Multă la un loc,
O pune grămadă
Ș'o bate cu foc.

Cap îi face'ndată,
Ochi și nas și gură,
Lulea afumată
Ș'o căciulă sură.

Două crăci uscate
Drept brațe voinice.
Toate-s terminate.
Bravo, n'am ce zice!

Lăbuș bun tovarăș
Și bun păzitor,
Sare'n juru-i iarăș
Și latră de zor...

MARILENA PÂRȘAN cl. VII-a
Școala Andronache-București

Un mincinos

Ei, și-acum a venit rândul
Altui țep. Mă rog frumos
Cine-l vrea? Mă bate gândul
Să-l dau unui MINCINOS.

Când ne-ai spus, că astă vară
Tu pe lac ai patinat...
Te-am crezut, gândind că iară
Auzind, apa 'nghețat!...

Tolba cu scrisori

Este iarnă; fulgii de nea se aştern pretutindeni, încet şi uşor. Câtă liniştе aduc cu ei! Dar nu, liniştea nu-i deplină şi nici prea îndelungată. Se aud sgomote pe uliţă. Sunt copiii ce ies la săniuş. Patinele îşi iau din nou sborul bulgării albi zburdă prin aer, svârliţi cu îndemânare. Pe un dâmb Moş Gerilă zâmbeşte cu genele-i înegrite de cărbuni sub o căciulă ţuguiată de paie. Peste tot jocuri, bucurii. Oare au uitat şcolarii de grijі? Nu. Zeci şi sute de scrisori spun că n'au uitat. Doar că îmbină jocul cu munca, sburdălnicia şi voia bună cu hărnicia.

Dar ce cuprind ultimile veşti sosite odată cu poposirea iernii? Să vedem, să deşertăm tolba cu scrisori şi să le citim împreună...

BUCUREŞTI

...In şcoala nr. 96 de băieţi este freamăt mare. Pregătirile sunt în toi. Detaşamentele claselor a VII-a pregătesc discutarea unei cărţi; este vorba de cartea „Cu tine sunt tovarăşii" de Prilejaeva. Cine nu cunoaşte pe Saşa Emilianov, pe Costea Glatcov sau pe Iulca? Pentru a înţelege însă faptele şi întâmplările lor, pionierii au hotărît să le discute. Fiecare a primit câte o însărcinare. Unii întocmesc referate, alţii pregătesc înscenarea unui fragment din carte, alţii organizează un stand de cărţi. Şcoala toată urmăreşte cum se desfăşoară pregătirile pentru adunare. A sosit şi ziua mult aşteptată. Parcă era o zi cu totul deosebită. Şi într'adevăr a fost o astfel de zi. Câte n'au discutat băieţii despre carte. Au înţeles cu toţii că fapta lui Saşa Emilianov nu este o faptă demnă de pionier. Detaşamentul de pionieri este un colectiv de prieteni, de tovarăşi. Nici un fel de greutăţi nu pot rămâne neînvinse. Şi dacă uneori careva greşeşte, nu găseşte drumul cel bun, sau se rătăceşte, cu el sunt tovarăşii, şi-l ajută. Aceasta au înţeles-o cu

toţii. Cu multă voie bună au urmărit pe actori. Artiştii şi-au îndeplinit însă minunat sarcina. Mult timp vor rămâne în amintirea pionierilor întâmplările lui Saşa Emilianov şi a prietenilor săi...

ORADEA

De multe ori s'au întrebat pionierii şcolii elementare nr. 10 cum se prepară în fabrică untul din lapte. Nu departe de şcoală strălucesc de albeaţă zidurile de faianţă ale fabricii de unt. Deseori trec căruţe şi camioane prin faţa lor. Într'o zi, s'au hotărît să afle ceea ce-i interesa. Muncitorii i-au întâmpinat cu bucurie, şi i-au condus prin fabrică. Mai întâi au intrat în sala de recepţie. Pe o măsuţă ca de laborator, cu robinete şi greutăţi, se cântăreşte laptele.

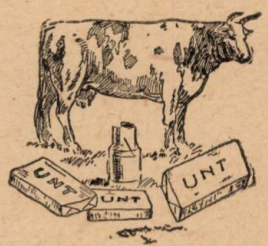

Apoi laptele trece în bazinele de recepţie. De aci trecând prin tuburi mari ca nişte jgheaburi, laptele coboară. După ce este pasteurizat laptele este separat şi transformat într'o pastă subţire. Prin aşa zisele tuburi de smântânire, laptele trece în vasele de fermentaţie. Aici se transformă în untul propriu zis; dar drumul lui nu este încă terminat. Pasta, trece în malaxoare unde se scurge apa. Prin învârtirea acestor aparate, timp de 30—35 minute, se obţine untul aşa cum îl cunoaştem cu toţii. Pionierii au plecat dela fabrică cu multe cunoştinţe noi, despre transformarea laptelui în unt şi despre mecanizarea muncii în fabrică...

Unuia care plagiază

Tu la gazeta de perete,
Scrii versuri mai în orice zi
Şi noi îţi mulţumim băiete
Că-l recitim pe-„Alecsandri".

SUCEAVA

...Pionierii şi şcolarii din Comuna Uideşti, au sădit peste 300 puieţi de salcâm. Fiecare a adus câte 4—5 puieţi pe care i-a sădit şi de care îngrijeşte. Astfel au contribuit la înfrumuseţarea comunei lor...

CÂMPINA

.. La cercul de electro-mecanică dela Casa Pionierilor lucrează mulţi şcolari. Printre ei se află şi Bebu Teodor şi câţiva prieteni de-ai săi. Acum este responsabilul uneia dintre cele 4 menghine câte există în cerc. Lucrează în echipă cu Ilion Traian, Popescu Mihai şi Panait Gheorghe. Printre primele lor realizări, a fost şi lucrarea unor piuliţe. La început a fost destul de greu, dar când au ţinut în palmă piuliţa mică, bună de întrebuinţat, au simţit că sunt în stare şi de lucruri mai grele. Interesantă este şi activitatea din secţia electrică. Aici pionierii învaţă cum să umble cu un bec, din ce este format suportul lui, cum se instalează un şalter, o priză, cum se trag firele electrice pe perete, etc. Ei aplică cunoştinţele căpătate în repararea unor defecte electrice, în şcoală sau pe la casele lor.

ALBA-IULIA

.. Ce istorie veche şi bogată are acest oraş! Pe locul unde este astăzi Alba-Iulia, a fost cu mult mai înainte, cu aproape 2000 de ani în urmă, o străveche aşezare dacică, numită Apulum sau Apulon, iar dacii ce locuiau în ţinuturile acestea se chemau dacii apuli. Apoi, au năvălit romanii. După cucerirea Daciei ei au întemeiat aici tabăra pentru legiunea 13 Gemina. Despre acele vremuri străvechi vorbesc numeroase documente şi monumente dela muzeul istoric al oraşului. Nu de mult, şcolarii dela şcoala medie de 10 ani de băieţi din Alba-Iulia au vizitat acest muzeu. Această vizită a fost foarte interesantă. Despre unele date cu privire la istoria oraşului lor au aflat atunci pentru prima dată...

PLOEŞTI

...Şi pionierii dela oraş se îngrijesc de plante. La şcoala nr. 27 fete din Ploeşti, tinerii naturalişti au multă experienţă. Ei au lucrat încă din timpul verii numeroase albume, ierbare, insectare şi caiete de observaţii. Un asemenea caiet a făcut Parpală Maria din clasa VII-a. In caietul ei de observaţii asupra desvoltării frunzei de gutui, se găsesc notări interesante. De unde, la 14 Septembrie frunza era încă complect verde, la 5 Octombrie au apărut de acum pete galbene, iar la 22 Octombrie frunzele au început să îngălbenească în întregime. La 2 Noembrie, erau complect galbene. In caiet, se pot observa ultimele frunze culese din pom. Colega ei, Dogaru Gabriela, a întocmit un caiet asemănător asupra desvoltării frunzei de dud. Acum, fac observaţii asupra încolţirii şi desvoltării plantelor dela colţul viu. In pepinieră s'au pus seminţe de lămâi, păr, gutui şi portocale...

BACĂU

..Şcolarii şi pionierii din Comuna Goioasa au organizat o interesantă activitate în cercuri. La cercul tinerilor matematicieni s'a ţinut nu de mult un referat care a trezit curiozitatea tuturor: „Despre istoria numerelor".

Nici tinerii naturalişti nu-s mai prejos. La colţul viu al clasei a V-a ei au semănat seminţe de grâu ramificat, secară şi porumb din U.R.S.S. Au şi încolţit de acum şi ţin-e mai mare dragul să le priveşti. Câte observaţii interesante vor face ei până ce plantele vor creşte mari şi vor da rod!...

SATU-MARE

...A sosit iarna. Nu numai oamenii simt nevoia de căldură. Plantele au şi ele nevoie de căldură. Gerul aspru nu le prieşte. Dacă sunt lăsate afară, înghaţă. De aceea, pionierele şcolii pedagogice de fete au hotărît să transplanteze florile din grădină în ghivece. Au făcut patruzeci ghivece de flori pe care le îngrijesc cu drag. Cu ajutorul pionierelor, florile vor trece şi iarna aceasta cu bine, iar în primăvară vor răsplăti grija prietenelor lor. Din activitatea în grădină, pionierele au învăţat încă ceva: dacă muncesc în colectiv şi organizat, treaba merge repede şi bine...

Aceste ştiri sosite la redacţie odată cu venirea iernii sunt culese din scrisorile corespondenţilor: Rudnic Ion, Kope Petre, Gheorghe Ion din Bucureşti; Paul Horia, Damian Iosif din Oradea; Bebu Teodor din Câmpina; Enache Victoriţa din comuna Uideşti reg. Suceava; Gomboş Costică din Alba-Iulia; Stetin Mariana din Satu Mare; Mocanu Adam din comuna Goioasa reg. Bacău; Parpală Maria şi Dogaru Gabriela din Ploeşti.

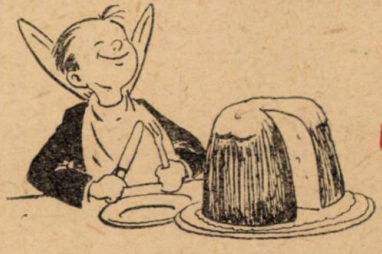

Unui încrezut

Un vecin de masă, un necunoscut,
Îşi spune părerea: „E bine crescut".
Tu te umfli'n pene, laudele-ţi plac.
(Însă el vorbeşte despre cozonac).

ÎN ÎMPĂRĂȚIA GHEȚURILOR VEȘNICE

de **BARBU UNGUREANU** — Ilustrații: **RADU DULDURESCU**

Uriașa navă aeriană își continua drumul deasupra nesfârșitelor câmpii de gheață. De câte ore? Timpul parcă și-ar fi oprit cursul, atât de mare e liniștea și pustietatea locurilor.

Nu-i ușor lucru să aterizezi pe banchiză*); uneori pista e prea scurtă, alteori prea vălurită de ghețuri; uneori e prea subțire, alteori are crăpături adânci. De zeci de ori un necunoscător al Arcticei ar fi jurat că locul e numai bun pentru aterizare; dar de fiecare dată pilotul iscusit, după câteva rotogoale, clatină din cap a neîncredere și îndreaptă avionul mai departe.

După zeci de sboruri de recunoaștere și după aproape o lună de cercetare, banchiza a fost găsită, avionul și-a desfăcut uriașele sale schiuri și a aterizat. Dacă aveți un glob pământesc în față, îi puteți fixa și poziția: 75 grade 48 minute latitudine Nord, și 175 grade 25 minute longitudine Vest. In acest loc s'a instalat expediția științifică plutitoare **„Polul Nord—4”**. Iar la 2000 kilometri depărtare, de partea cealaltă a polului Nord, se află **„Polul Nord — 3”**.

Primii oameni la pol

Să ne închipuim cum arăta o expediție polară cu patruzeci de ani în urmă. Sănii trase de câini ori de reni; în sănii, membrii expediției, provizii de alimente, atât cât pot trage animalele, și douătrei aparate pentru măsurarea poziției geografice. In astfel de condiții grele, nu-i de mirare că expedițiile la pol au adus atâtea jertfe omenești. Expediția la polul Sud a căpitanului Scott și-a găsit mormântul în zăpezile veșnice; și ca ea s'au încheiat multe alte încercări îndrăznețe de cucerire a polilor.

Abia de vreo 20 de ani a început cercetarea cu adevărat științifică a lumii polare. Sunt cunoscute mai ales expedițiile celebrelor spărgătoare de gheață sovietice „Celiuskin” și „Sedov” care au înfruntat ani de zile urgia viscolului și a furtunilor polare. Ele s'au întors cu nenumărate descoperiri științifice, care au îmbogățit cunoștințele oamenilor asupra polului Nord.

Cam în aceeași vreme, în 1937, eroii Uniunii Sovietice, aviatorii Cicalov și Gromov au sburat pentru întâia oară din Europa în America, trecând peste polul Nord. De atunci misterioasa și înfricoșetoarea regiune polară a încetat de a mai fi o sperietoare. Aviatorii, navigatorii, oamenii de știință sovietici au străbătut-o în lung și'n larg, înfruntând cu eroism vânturile năprasnice care ating 150 de kilometri pe oră, nopțile polare care țin 6 luni, gerurile de peste 40 de grade, frământările banchizelor care se sparg și se ciocnesc.

„Polul Nord—3” și „Polul Nord—4”

Polul Nord—3” și „Polul Nord 4” sunt numele stațiunilor științifice sovietice din Oceanul Înghețat de Nord. Ele sunt primele așezări omenești de lungă durată, în plin ocean polar, pe nesfârșitul câmp de gheață al banchizei.

Cât de departe suntem de vechile expediții cu câini și reni! Pe lângă ele, „Polul Nord—4” de exemplu, pare un adevărat orășel modern. Pe banchiză, avioane uriașe de transport au adus tractoare și automobile, burghiuri mecanice pentru găurirea gheței, macarale puternice pentru măsurarea adâncimii oceanului, sănii, un helicopter, bărci de cauciuc. Cât despre aparate, ele pot concura cu cele mai moderne stațiuni științifice de pe cotinent: lunete astronomice, stațiuni electrice eoliene (pentru măsurarea puterii și direcției vânturilor), aparate magnetologice, hidrologice, meteorologice, actinometrice (pentru măsurarea radiațiilor solare) și multe altele. Stațiunea de radio a „Polului Nord—4” ține în legătură permanentă pe membrii săi cu patria sovietică, cu spărgătoarele de gheață, cu stațiunile științifice de pe coasta de Nord a Siberiei, cu avioanele care au rută nordică.

E drept că viața la pol nu seamănă cu o excursie de plăcere. De multe ori câte un musafir

Unui neatent

In bancă stând frumos la școală
Descurci cuvinte 'nerucișate,
Iar când profesorul te'ntreabă
Spui doar cuvinte... încurcate.

nepoftit, un urs alb uriaş şi 'nfometat dă târcoale corturilor. Intr'o astfel de împrejurare, membrii expediţiei au descoperit şi un alt „locuitor" al polului, vulpea cenuşie, despre care se credea că nu poate trăi pe banchiză, deoarece n'ar avea ce mânca. O astfel de vulpe a fost zărită de expediţie, ţinându-se după ursul alb, la vreun kilometru depărtare. Vulpile cenuşii se hrănesc cu resturile dela prânzul urşilor albi.

Dar cele mai interesante aventuri, expediţia le trăeşte când începe fărămiţarea gheţei. Iată cum descria marele cercetător al regiunilor polare, Fritof Nansen, spargerea gheţurilor :

„Ciocnirea gheţurilor ne prezintă o privelişte uimitoare. Te simţi în prezenţa unor forţe titanice. Simţi cum gheaţa crapă şi se clatină sub picioare. Pe semi-întuneric poţi vedea cum se îngrămădesc gheţurile şi se urcă una peste alta, formând munţi înalţi. Deodată banchiza crapă şi în faţă îţi apare bezna neagră, unde clipoceşte apa. Te întorci în altă parte, dar din întuneric se iscă un morman de gheţuri mişcătoare, care înaintează spre tine cu vuiet şi bubuit năprasnic."

Iată deci cât de necesară a fost căutarea unei banchize bune, când avioanele sovietice au instalat pe gheaţă staţiunile ştiinţifice „Polul Nord—3" şi „Polul Nord—4".

Zilele şi nopţile la pol

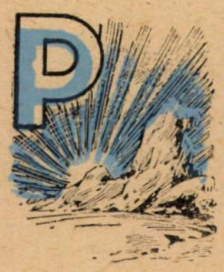

Prin zi şi prin noapte pe meleagurile noastre se 'nţelege timpul când soarele este deasupra orizontului, şi perioada când coboară sub orizont.

Dacă ar fi să aplicăm aceasta la pol, ne-am trezi în faţa unei stări ciudate : între 21 Martie şi 21 Septembrie este zi, iar dela 21 Septembrie la 21 Martie — noapte. Vara, soarele se roteşte ca şi la noi, pe bolta cerească, numai că la miezul nopţii el se află tot deasupra orizontului ! Iar iarna, el se află tot timpul sub orizont.

Viaţa se defăşoară însă la fel ca şi în alte părţi. Iată o astfel de zi, în timpul când la noi este vară.

Dimineaţa la 7, scularea. La pol, asta înseamnă... ieşirea din saci, căci sacii groşi, vătuiţi, sunt plapume polare.

Alimentaţia nu seamănă cu cea de prin părţile noastre.

Alimentele sunt în majoritate conserve, pentrucă ocupă un volum mai mic, şi sunt mai uşor transportate. Desigur că alimentaţia este supravegheată de medici îndeaproape. Grăsimile formează alimentul de bază, vitaminele se iau în mari cantităţi.

Apoi urmează munca efectivă. Spargerea gheţei cu dinamita, montarea macaralelor de sondaj, coborîrea cablului lung de 6 kilometri, luarea de probe din apa oceanelor dela diferite adâncimi, probe din mineralele de pe fundul oceanului, analiza apei spre a se cerceta vieţăţile şi plantele oceanului, iată câteva aspecte din munca cercetătorilor.

Ora 2, masa. După masă, recreaţia. Acesta este singurul domeniu al vieţii polare care seamănă cu viaţa noastră: se joacă şah, se citeşte, se cântă, se fac gazete de perete. Odată, cercetătorul Treşnicov, constatând că viaţa muzicală la „Polul Nord—3" lasă de dorit, a cerut un pian. La prima cursă de avion, pianul a fost adus şi depus pe banchiză, spre marea bucurie a membrilor expediţiei. Cât despre poştă, ea funcţionează regulat, aducând ziarele cele mai noi, scrisori, colete, fructe şi trufandale din patria sovietică. Locuinţele staţiunilor nu sunt altceva decât corturi confortabile, bine căptuşite, prin care nu poate pătrunde vijelia polară. Ele sunt încălzite cu radiatoare, puse în legătură cu o centrală termică instalată într'un cort special.

Ora 21. Soarele e tot deasupra orizontului, dar ziua s'a sfârşit. Sacii sunt desfăcuţi; fiecare intră în sacul său, pe care îl leagă bine la gât. In vreme ce radio-ul transmite noapte bună ascultătorilor, începe noaptea şi pentru membrii expediţiei.

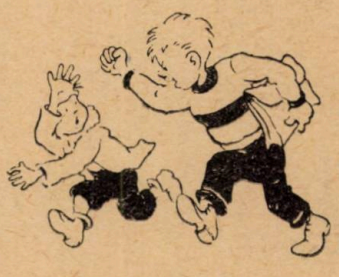

Pentru un bătăuş

Atlet, voinic cât şapte'n spate.
O vorbă tu nu poţi să-i zici.
Invingător e când se bate
Cu toţi băieţii... dar mai mici.

În căutarea munților Lomonosov și a polului inaccesibilului

Ce-o fi îndemnând pe curajoșii savanți și aviatori sovietici spre ghețurile polare? Țelurile lor le putem bănui din enumerarea aparatelor pe care le aduc pe banchiză.

Primul obiectiv al expedițiilor polare este cercetarea climei. Clima europeană este puternic înrâurită de furtunile polare, de uriașele mase de aer polar care pornesc, mai ales iarna, spre Sud. Viscolul din iarna trecută, care a bântuit întreaga Europă, s'a produs tocmai datorită diferenței de presiune între zona Mediteranei și zona polară.

Stațiunile polare sovietice au semnalat acest viscol încă din clipa când nodul furtunii începuse să se înfiripe. Prognoza, adică prevestirea vremii, pentru întreaga Europă, își are obârșia mai ales în cercetările meteorologilor sovietici din Arctica.

Nu mai puțin interesantă este cercetarea Oceanului Înghețat de Nord. In 1928 avionul americanului Hubert Wilkins a aterizat pe banchiză, încercând fără succes să atingă polul inaccesibilului. (Geografii au botezat astfel punctul cel mai îndepărtat de uscat din regiunea polară, punct care nu se află la pol, ci la 84 grade latitudine Nord și 165 grade longitudine Vest).

Abia în anul 1941 expediția sovietică condusă de celebrul aviator Cerevicinâi a atins polul inaccesibilului. Măsurând în acel punct adâncimea oceanului, savanții au fost uimiți văzând cum cablul de oțel se oprește la numai 2647 de metri. Americanul măsurase nu departe de acel loc o adâncime de peste 5400 de metri. Singura explicație era existența pe fundul oceanului a unui șir de munți.

Expediția lui Cerevicinâi n'a putut cerceta ciudații munți oceanici. Actualele expediții polare i-a cercetat însă în lung și'n lat. In unele puncte, piscurile lor cele mai înalte se ridică până la 1000 metri sub niveul oceanului. Acest șir de munți, mai înalți decât Carpații și mai lungi decât Uralii, au fost botezați munții Lomonosov, în cinstea marelui savant rus, întemeietorul științei despre ghețurile polare.

Această descoperire geografică are o deosebită

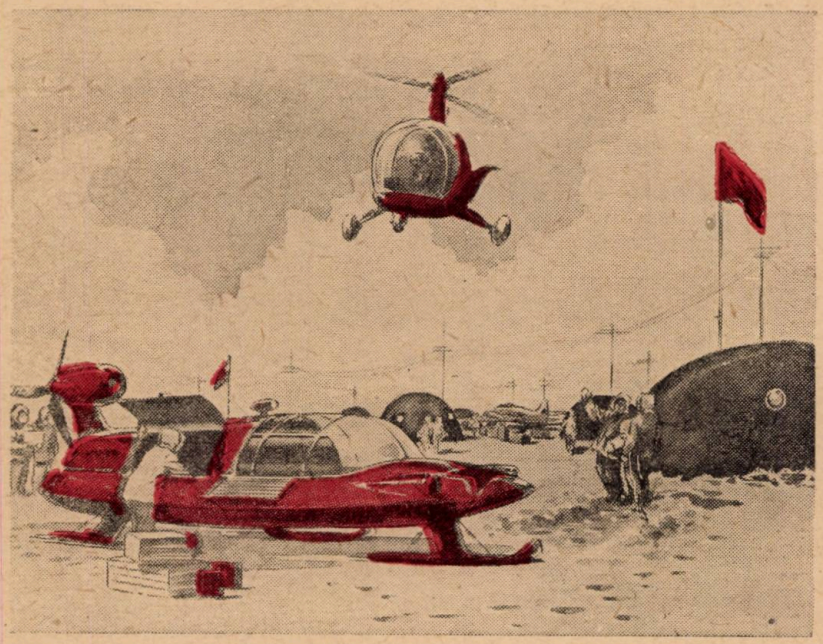

însemnătate în cunoașterea Oceanului Înghețat de Nord. Datorită eroismului savanților sovietici, acest ocean este azi mai cunoscut decât unele regiuni ale oceanelor Indian și Pacific, deși acestea se află la îndemâna oricărui vapor.

„Polul Nord—4" și „Polul Nord—3" își continuă viața și cercetările pe banchiză, la mii de kilometri de continente, de așezările omenești. Ele cercetează temeinic misterioasele regiuni polare, înlătură „petele albe", adică zonele necunoscute de pe hartă, și transmit prin radio zi de zi, cele mai noi descoperiri arctice ale vitejilor cercetători sovietici.

---

*) Banchiză = întindere de ghiață formată dintr'un singur bloc-platformă.

Unuia care strică banca

Îți aduce Anul Nou
Un frumos briceag cadou
Că ești meșter iscusit
Bănci — la școală — de scobit.

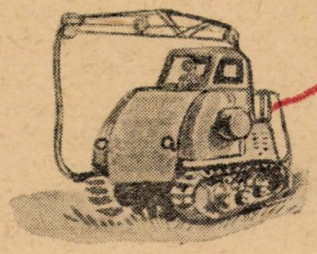

Electricitatea ÎN AGRICULTURĂ

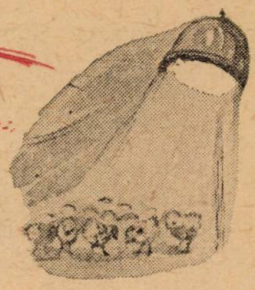

de R. PAUL

Rusia țaristă era denumită „țara celor 10 milioane pluguri de lemn", sau „țara celor 17 milioane grape de lemn".

Astăzi în U.R.S.S. sunt mii de S.M.T.-uri, sute de mii de tractoare, și un mare număr de mașini și unelte agricole. O mare parte din acestea sunt puse în funcțiune cu ajutorul curentului electric. Astfel, în Uniunea Sovietică se construiesc tractoare electrice menite să înlocuiască pe cele obișnuite. Electro-tractorul este legat cu ajutorul unui cablu de rețeaua de curent a unei microcentrale sau hidrocentrale. Un motor electric așezat în interiorul lui îl pune în mișcare. Prin aceasta se economisesc mari cantități de motorină și ulei. Tractorul electric este mai rezistent, se defectează mai greu, și are nevoie de mai puține reparații decât tractorul cu motor cu explozie. Deasemenea este mai ușor de manipulat; numărul oamenilor din brigada de tractoare se micșorează aproape la jumătate.

In afara electro-tractoarelor, în Uniunea Sovietică există combine electrice pentru recoltarea cerealelor, sfeclei, inului sau a cartofilor.

Electricitatea este întrebuințată cu mari avantaje și în creșterea animalelor, la pregătirea nutrețului, la mulsul vacilor, la adăpatul animalelor, sau la tunsul oilor. Astfel, există ateliere de pregătire a furajelor, complect electrificate, în care doi oameni numai, pregătesc 10—12.000 kg. nutreț.

Prin mulsul mecanic se reduce timpul de muls, deci și numărul mulgătoarelor calificate și se ușurează mult munca oamenilor. In felul acesta se ajunge și la o creștere însemnată a producției de lapte, și la mărirea procentului de grăsime în lapte.

Știm cu toții că animalele sunt adăpate de obicei la ore fixe. Adăpatul automat al animalelor este superior adăpatului la anumite ore, prin aceea că le asigură mai bine satisfacerea necesităților organice. Este suficient ca animalul să vină singur la adăpătoare și să apese cu botul o placă, pentruca apa să curgă, atât cât durează adăpatul.

Tunsul electric al oilor duce la mărirea cantității de lână prin aceea că el se face mai uniform ca cel manual, apoi el se face mult mai repede, ușurând în acelaș timp munca ciobanilor.

O largă răspândire o are electricitatea și în sectorul creșterii păsărilor. Spre exemplu, s'a observat că în timpul iernii, și chiar toamna, producția de ouă scade, datorită lipsei de lumină suficientă. De aceea în multe crescătorii de păsări se aplică iarna iluminatul artificial al cotețelor în timpul nopții, fapt care asigură sporirea producției de ouă. De asemenea electricitatea este folosită și la incubatoare (clocitori electrice automate), în care se clocesc deodată 50.000 și chiar 100.000 ouă! In felul acesta ea înlocuiește aproape 2.500 găini-cloști.

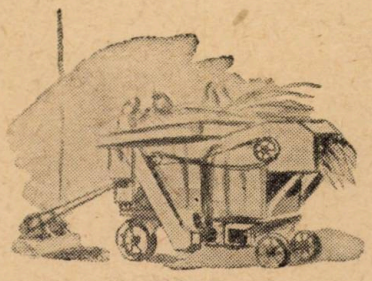

Și nu numai atât: după ieșirea din găoace, puii sunt expuși unor ședințe de raze ultra-violete, datorită cărora ei cresc mult mai repede. Aceasta din cauză că în organismul puiului, în prezența razelor ultra-violete, vitamina D care este absolut necesară procesului de creștere, este folosită mai bine.

O importantă și interesantă întrebuințare o are folosirea electricității și în creșterea plantelor. Oricine știe că pentru a crește și a se desvolta ele au nevoie de lumină. Dar soarele împrăștie iarna mai puțină lumină; iar noaptea deloc. „Soarele artificial", format din niște lămpi electrice speciale, așezate în sere, dă posibilitatea plantelor să crească în voie.

Și la noi în țară electricitatea începe să fie întrebuințată din ce în ce mai mult; la treieratul cerealelor, la păstrarea cerealelor în silozuri, și în unele ferme zootehnice. Astfel, se aplică și la noi mulsul, tunsul și adăpatul automat al animalelor cu ajutorul electricității.

Folosirea energiei electrice la treieratul cerealelor are avantaje deosebite față de treieratul cu mijloace obișnuite. La fiecare tonă de cereale treierată electric se economisesc 7—8 kg. motorină și circa 0,6 kg. ulei. Motoarele electrice funcționează mult mai uniform, se pot pune în funcțiune cu mai multă ușurință, iar posibilitățile de defectare în timpul funcționării sunt mult reduse. Deasemeni se micșorează mult pericolul de incendiu. In timpul verii cu ajutorul S.M.T.-urilor s'au electrificat astfel sute de arii de treier.

Deasemeni se aplică cu bune rezultate mulsul mecanic într'o serie de ferme zootehnice cum sunt cele dela Periș, Cisnădie, Bonțida, etc.

Și în privința păstrării cerealelor în silozuri moderne electricitatea joacă un rol important, deoarece, ea pune în mișcare diferite motoare și mecanisme care asigură transportul, selecționarea și vânturarea boabelor. Astfel de silozuri se găsesc la noi în țară în număr mare în regiunile producătoare de cereale, în jurul centrelor populate, sau a porturilor.

Pentru cel care nu are nici un „5"

Tu nu uita — deși ești la petrecere
Că anul te provoacă la întrecere
Și dela luptă nu da înapoi:
N'ai niciun 5 și anul are doi.

IN TIMPUL LIBER

De cine se fereşte struţul ?

Labirint

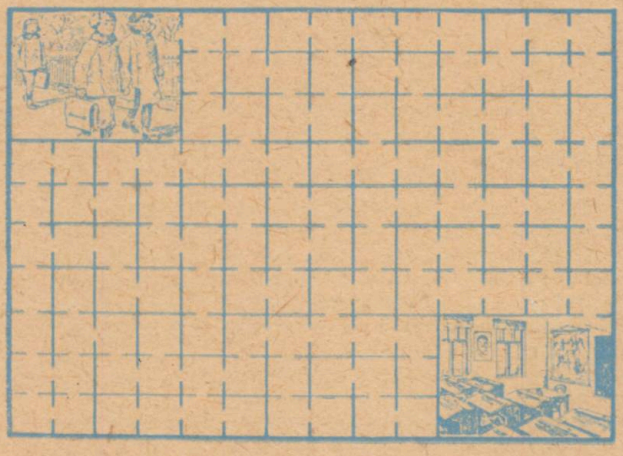

Arătaţi şcolarilor din figură, care este drumul până la şcoală

Monoverb anagramat
(2 — 7)

Monoverb
(5 — 7)

Căutaţi 9 cuvinte

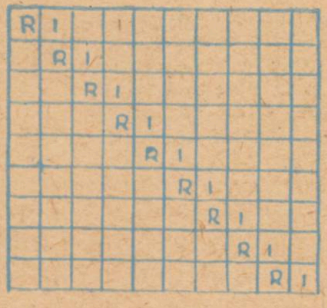

Să se găsească şi să se scrie 9 cuvinte care să conţină şi literele **RI** în locul arătat în desenul de mai sus

Coperta I. In oraşul copiilor **de IURA DARIE**

CRAVATA ROŞIE, revista pionierilor şi şcolarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii Nr. 1 — Telefon: 7.61.00. Interior 1708; 1706.
Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. regionale, raionale şi comunale şi prin difuzorii voluntari.

Intrep. Poligrafică Nr. 2, Intreprindere industrială de Stat, Str. Brezoianu 23—25. C. 1096.

EXEMPLARUL Lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

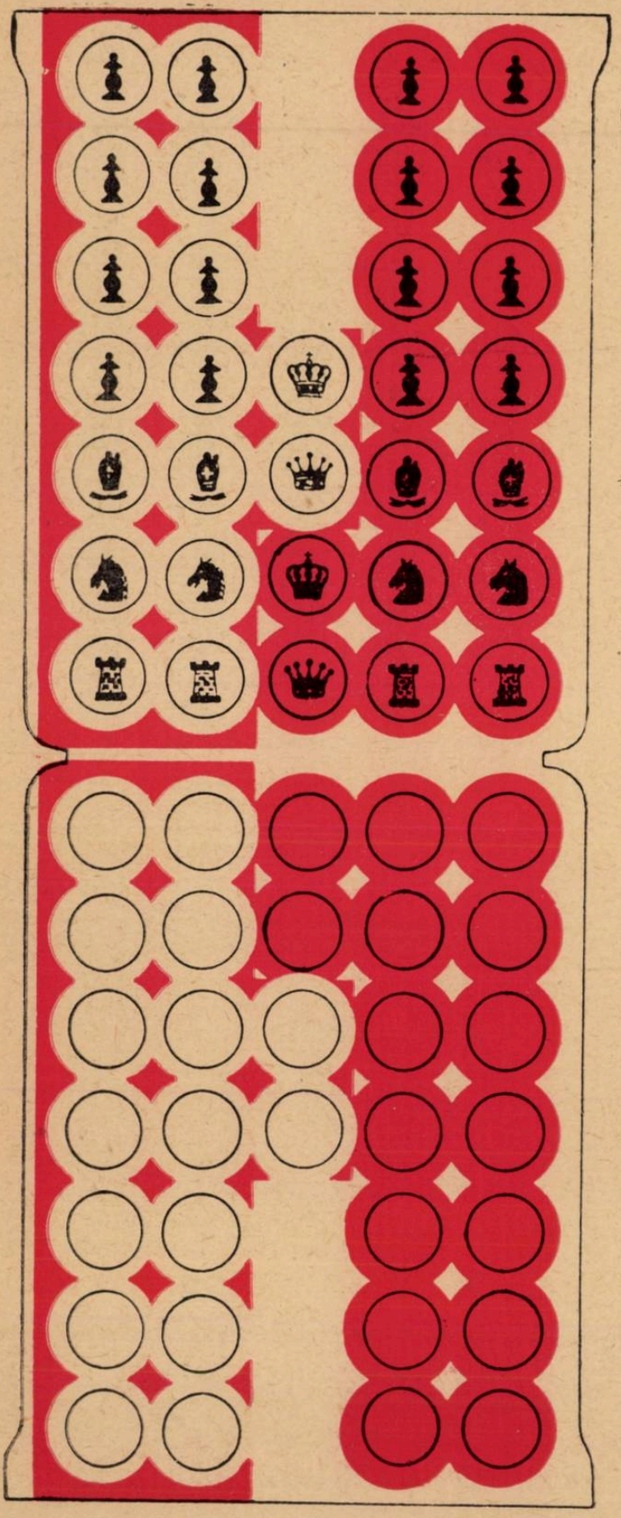

Lipiţi pe un carton desenul care reprezintă câmpul de şah şi ţintarul. Indoiţi apoi cartonul în aşa fel ca pe-o parte să fie şahul, iar pe cealaltă, ţintarul (fig. 1).

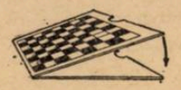

Fig. 1

Tăiaţi desenul cu piesele de şah şi ţintar, şi lipiţi-l pe o bucată de carton gros de 2—3 mm. Cartonul acesta este numai cât jumătate din desenul tăiat. Pe o parte lipiţi desenul cu figurile de şah, iar pe cealaltă desenul cu bulinele pentru ţintar.

Cu o preducea (ştanţă rotundă) sau briceag, tăiaţi piesele. Pe una din feţe va fi o figură de şah iar pe cealaltă va fi un bulin pentru jucat ţintar (fig. 2).

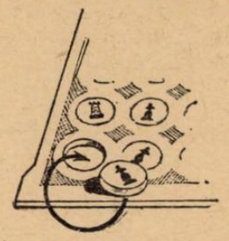

Fig. 2

Desenul din mijloc (marginea îngustă) după ce se lipeşte pe carton se decupează şi se aplică pe dosul câmpului de şah (fig. 3). După aceasta

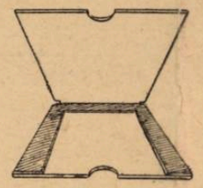

Fig. 3

marginea feţelor câmpului de şah şi ţintar se lipesc; suprapunându-se se obţine astfel un plic cu o deschidere laterală. Prin această deschizătură se introduce tabla cu piese decupate (fig. 4). Fiţi atenţi că pe

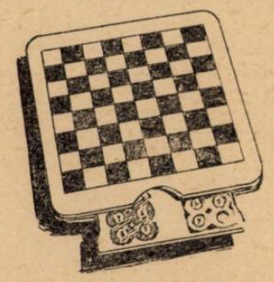

Fig. 4

verso textului aveţi un orar pe care-l puteţi folosi la şcoală.

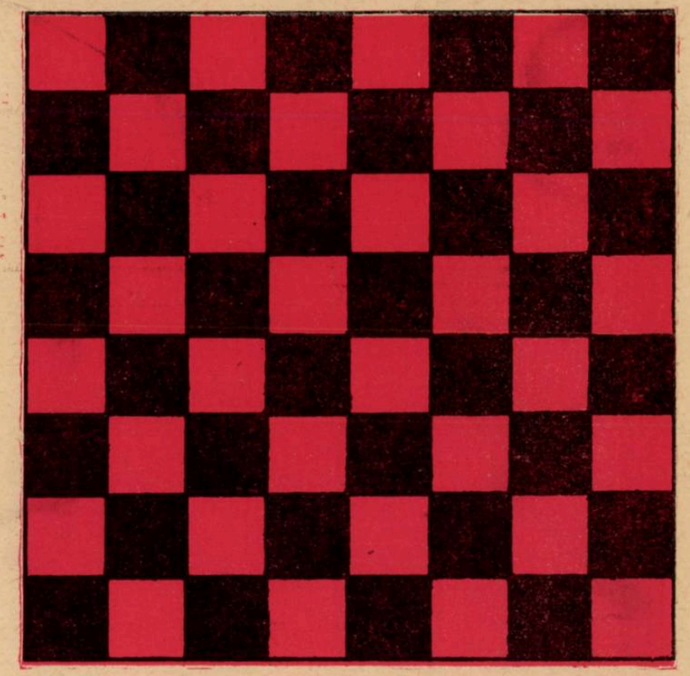

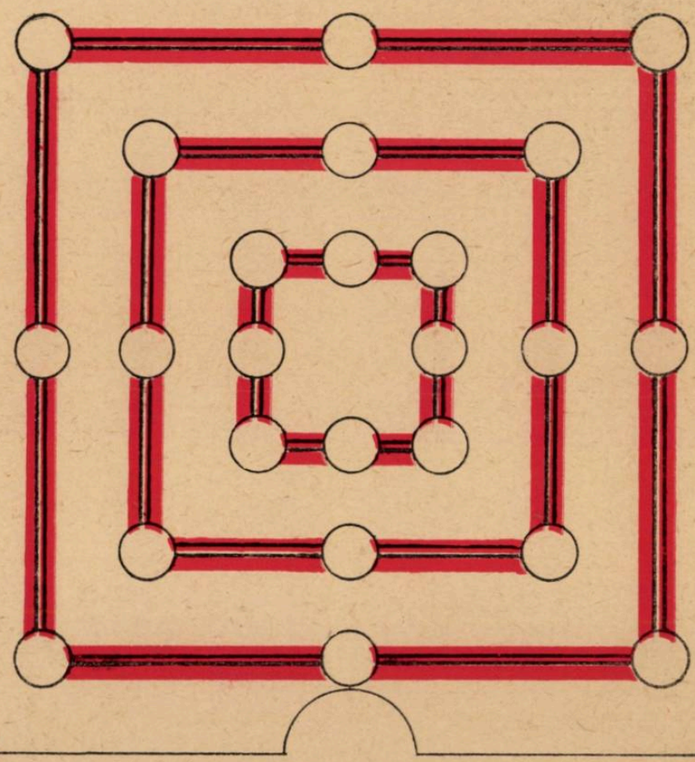

ORAR

	ORA 1	ORA 2	ORA 3	ORA 4	ORA 5	ORA 6
LUNI						
MARȚI						
MIERCURI						
JOI						
VINERI						
SÂMBĂTĂ						

Faceți experiențe...

„CALORIFER" CHIMIC DE BUZUNAR

Se amestecă pe un carton o linguriță de pilitură de aluminiu cu o jumătate de linguriță de clorură cuprică măcinată și uscată, și cu 6—7 linguriță de rumeguș de lemn, bine uscat și el (sau făină de porumb uscată).

Turnați amestecul într'o sticluță plată, cu o capacitate de 150—200 cm³. Prin adăugarea unei linguriță de apă peste conținutul sticlei, acesta va începe treptat să se încălzească, punând în libertate o căldură plăcută, care poate încălzi mâinile înghețate.

Căldura care se naște se datorește reacției între soluția de clorură cuprică și aluminiu. Rumegușul are aici rolul de suport.

Micul „calorifer" ce se poate purta în buzunare, poate fi pus în funcțiune în lipsă de apă, cu ceai sau lapte. In timpul excursiilor de pildă).

Cu cât cantitatea de apă adăugată este mai mare, cu atât temperatura „caloriferului" va fi mai ridicată.

INGHEȚ ARTIFICIAL

Luați o căniță de metal smălțuită și așezați-o pe o piatră sau pe o treaptă de ciment de la intrarea casei voastre, astfel încât sub căniță să rămână un strat subțire de zăpadă moale, bine umezită, cam de cinci milimetri. Puneți acum în căniță zăpadă până la jumătatea ei, și turnați deasupra o linguriță de clorură de calciu uscată și pulverizată. Amestecați cu un bețișor acest conținut timp de aproximativ un minut. Dacă în timpul acestei operații căniță a fost ținută fix, fără să se miște, zăpada de sub ea va îngheța atât de tare, încât nu vom mai putea deslipi căniță de la locul unde a fost pusă.

In lipsă de clorură de calciu experiența poate reuși și cu sare de bucătărie.

Acest fenomen se explică prin aceea că zăpada împreună cu clorura de calciu formează un amestec al cărui temperatură poate coborî până la —8 C. prin luarea caloriilor din mediul înconjurător, ceea ce duce la înghețarea zăpezii de sub căniță.

PREPARAȚI-VĂ SINGURI INGRĂȘĂMINTE CHIMICE

In dezvoltarea lor, plantele au nevoie de unele substanțe hrănitoare, pe care le extrag din pământ. Acestea sunt sărurile minerale.

Pentru a grăbi creșterea plantelor pe care le cultivăm în sere, sau în ghivecele din casă umplute cu pământ sau rumeguș umed, trebuie să le dăm plantelor tocmai aceste îngrășăminte minerale. Cele mai principale dintre ele sunt: azotatul de calciu, sulfatul de potasiu și fosfatul de potasiu.

Azotatul de calciu se prepară ușor, turnând 50 gr. de acid azotic într'un pahar, și adăugând câteva bucăți de marmoră sfărâmată. Bucățile se pun câte una, așteptând până ce se dizolvă fiecare. Se continuă tot astfel până când ultima bucată nu se mai dizolvă. Se mai adaugă acum încă o lingură de apă împreună cu încă o bucată de marmoră, și se fierbe totul, pentru neutralizarea (distrugerea) completă a acidului azotic. Am preparat astfel o soluție concentrată de azotat de calciu, care trebuie diluată într'un litru de apă.

Pentru ca această soluție să fie un bun îngrășământ agricol, mai adăugăm următoarele săruri: 18 gr. sulfat de potasiu, 14 gr. fosfat de potasiu, 12 gr. sulfat de magneziu (sare amară), 0,5 gr. acid boric, 0,5 gr. hipermanganat.

Cum se folosește această îngrășăminte agricolă?

Atunci când udăm plantele, turnăm în paharul cu care facem această operație, 1—2 linguri din soluția făcută de noi.

Orașul Copiilor

Uite, iarăși a venit
Sub omături proaspete,
Moș Gerilă cel vestit
Dragul nostru oaspete.

Poartă pe spinare greu
Coșul bucuriilor,
Și-a adus sub antereu
Orașul Copiilor.

Tat Trumos le-a liberat
Și cu Zâna Zânelor
Pe căluțul cocoșat
Sboară-n țara florilor

Casele ca'n basme sunt
Să pătrunzi de-abusilea;
Ai ferești de-alviță, unt,
Și din turtă ușile.

Toții prietenii de drum
De prin toate cărțile,
Ai să-i întâlnești acum:
Sunt în toate părțile.

Și Păcală e aci
E și Craiul Mărilor,
Sunt și cărți și jucării,
Cât colbul cărărilor.

Uite capra cu trei iezi
Fug de frica lupului.
Și pe Moș Martin îl vezi
Dând târcoale stupului.

Moara macină de zor
Chilimbarul boabelor,
Baba Cloanța pe cuptor
Stoarce vlaga roabelor.

Bradul mândru luminat
Stă sub ghimpii gerului,
Iar pe crengi și-a aninat
Licuricii cerului.

În orașul mititel
Colindându-i vetrele,
N-a rămas un prichindel
Să nu-i bată pietrele.

Moș Gerilă cel cărunt
Le ascultă vorbele
Și ca'ntotdeauna-i sunt
Pline, pline tolbele.

Versuri: Ștefan Tita
Ilustrații Iura Darie

Iară când s'au terminat
Darurile moșului,
Și orașul fermecat
Intră'n fundul coșului.

CRAVATA ROȘIE

BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

FEBRUARIE 1955 Nr. 2

EXPOZIȚIA ANUALĂ DE STAT A ARTELOR PLASTICE 1954

„Indemn”
de Helle Elly

„Apărătorul patriei”
de Onița Iulia

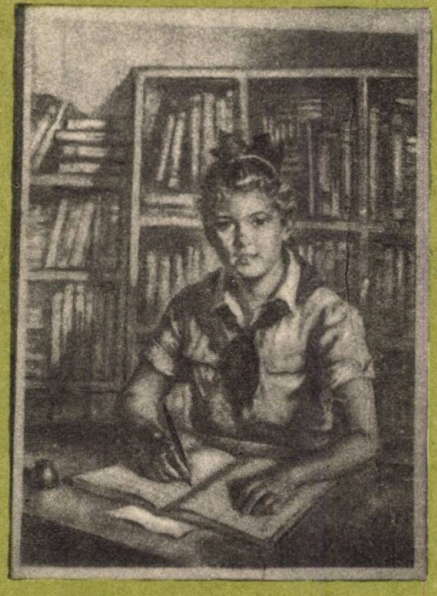

„Mica pionieră”
de Crețoiu-Șeinescu Coca

„Micul amator”
de Athanasiu Paul

Gazeta

UNUIA CU "SOCOTEALĂ".

De-o lună-ntreagă te tot socotești,
Cu ce să-ncepi, ce să repeți întâi?!
Dar n'ai început încă să citești;
Și la examen, zău c'ai să rămâi
Să tot socoți ... la ce-ai căzut întâi!

UNUIA CARE "ÎNVAȚĂ PRACTIC" GEOMETRIA.

Ți-ai făcut șotron în curte:
Un dreptunghi și opt pătrate,
Și de-atunci la geometrie,
N'ai mai pus mâna pe carte.

UNUIA CARE ESTE HOTĂRÎT SĂ ÎNVEȚE

Azi te-ai hotărît, în fine,
Toată ziua să înveți!
Și ai învățat, nu-i vorbă,
... Pe Grivei, să facă drept!

GHICITORI

Rămător cu multe coarne-
Câmpul poate să-l răstoarne,
Atunci când e tras agale
Și pe dealuri și pe vale,
'Dacă'n urmă-am semănat,
Toamna strângem rod bogat.
Când aleargă și muncește-
Sclipitor fața-i zâmbește.
Poate știi cum se numește?

(Plugul)

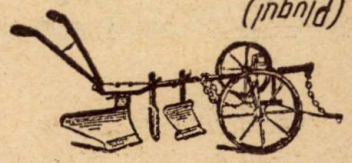

Dolofan, dar supărat,
Nu'ncetează de oftat
Cată'n jos, -cârcel codița,
Lacom -răcâie portița
Și-ar gusta tot ce-ar găsi
Poate chiar pân'ar plesni...
Dar așa cum e, ciudat,
E de preț și-i căutat.

(Porcul)

FILATELIE

„DIN FLORA R.P. UNGARE"

Dece gheața conservă alimentele?

Gheața, (la fel și temperaturile scăzute) conservă alimentele datorită faptului că ea încetinește procesul de desvoltare și acțiune al microorganismelor, (viețăți invizibile cu ochiul liber), care le descompun. Vara de pildă, un aliment, datorită căldurii se "strică", se descompune foarte repede; pus în frigider el poate fi ținut însă mai multă vreme.

Există în știință multe exemple care arată că acțiunea gheței, a frigului, pot să țină alimentele fără a se descompune, perioade de timp foarte lungi. În Siberia, într'o regiune cunoscută prin frigul său care ține aproape tot timpul anului, s'au descoperit mamuți (o specie de elefanți azi dispărută) cu iarbă în gură chiar, și a căror carne, perfect conservată, s'a păstrat astfel zeci de mii de ani.

CRAVATA ROSIE

CUM PRINDEA UN ȚĂRAN IEPURI

BASM CHINEZESC

Un țăran plecă odată la câmp să muncească. Pe drum el văzu un iepure care trecând în fugă pe lângă el, se lovi de un copac mare și muri pe loc. Țăranul se miră și luă iepurele câpătat pe degeaba.
De atunci țăranul a lăsat în părăsire plugul și sapa.
Ogorul său poate să-l năpădească buruienele.
El șade sub un copac și așteaptă și azi un alt iepure. Țăranul socotea că poate să capete mulți iepuri fără grijă și fără nici o muncă.
Cum credeți, s'a mai lovit de acest copac măcar un iepure?

VULPEA și TIGRUL

BASM CHINEZESC

Într'o trecătoare din munți tigrul prinse o vulpe și vru să o mănânce.
Vrei să mă mănânci? - îl întrebă vulpea. Cum îndrăznești? nu știi oare, cine sunt eu?
Eu am fost trimisă de dumnezeu să poruncesc tuturor dobitoacelor. Dacă îndrăznești să mă mănânci, calci porunca celui de sus și atunci vor veni asupra lumii mari nenorociri.
Tigrul o ascultă mirat pe vulpe. El nu știa ce să mai facă.
-Mai stai la îndoială? - exclamă vulpea. -Bine, hai să ieșim de aici împreună. Ai să vezi cum o să tremure jivinele când o să mă vadă.
-Bine, să încercăm, hotărî tigrul și ieși din trecătoare.
La venirea tigrului și vulpei, toate jivinele o luară la fugă și se ascunseră pe unde puteau.
Dar tigrul nu se dumiri de cine se speriaseră ele.

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 2
FEBRUARIE 1955

ÎN ȚARA MEA

de GH. D. VASILE

ilustrații: CORNELIA DANEȚ

Pe drumuri drepte vremea anii-și mână,
cu viața țării crește viața mea.
Aceasta mi-a fost țara: în țărână
flămând și gol eu m'am jucat în ea.

Pe pajiști verzi în dulce primăvară
eu am păscut boboci plăpânzi și mici.
Erau în casă singura comoară
când primăvara poposea pe-aici.

Pe drumuri tata sta întotdeauna.
Pleca cu noaptea'n cap mereu zorit.
Când se'ntorcea sclipea în casă luna
căzând pe-un chip trudit și necăjit.

Aceasta mi-a fost viața. Nu odată
când nu aveam spre ce zări s'o apuc,
de-amaruri covârșit, bunul meu tată
mi-a zis să plec în lume singur cuc.

Priveam cu ochii'nchiși, arși de văpaie...
Vream țara s'o cuprind cu ochii mici:
înfometate căi se întretaie
în zări — pribege fire de arnici —.

Și-am vrut să plec... și poate că în lume
argat pribeag aș fi putut să trec,
dar taica, taica nici nu știți voi cum e...
El singur nu mă mai lăsa să plec.

Și iar pleca pe drum la muncă'ntr'una.
Și'n amintire-așa mi-e'ntipărit:
când se'ntorcea sclipea în casă luna
pe chipul lui trudit și necăjit.

Aceasta mi-a fost țara. Duc în mine
trecutul ei că am crescut cu ea.
Dar peste inimi boare nouă vine
e alta vremea, și-alta-i țara mea.

Și-acum mai fug copiii prin țărână,
le place vara să se joace'n drum,
și c'o nuia de salcie în mână
ei pasc boboci în pajiște și-acum.

Dar nu-s bobocii singura comoară
când primăvara iese de sub nea.
Comoară astăzi este'ntreaga țară
cu tot ce are și ce crește'n ea!

Și dacă tatăl e pe drum într'una,
că e destul în țară de muncit,
când vine-acasă nu-i sclipește luna
pe-un chip ursuz și veșnic necăjit.

Cu palma bună, pe copil mângâie
și nu-l trimite'n lume singur cuc
și brațul de părinte căpătâi e
când ei în lumea somnului se duc.

Azi știu că nu e taica-al meu de vină,
n'aș vrea să creadă asta și o spun.
Orânduirea'n țară fu haină,
dar tata, dintre tați e cel mai bun.

Și anii'n sboru'lor mă'ncredințară
săpând cu litere de viață, vii,
c'așa cum e orânduit în țară
e și orânda'ntre părinți și fii.

Cum din trecutul țării duc în mine
dureri și amintiri de vreme rea,
eu uneori visez c'ar fi fost bine
să fiu acum copil în țara mea.

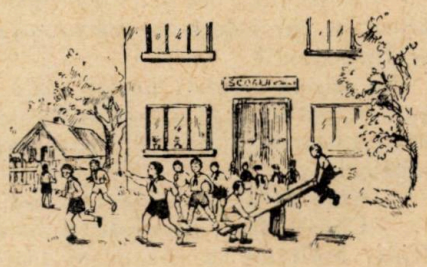

de GICA IUTEȘ

ilustrații: BURSCHI

Cică-au fost odată doi băieți. Pe unul îl chema Lică, iar pe celălalt Rică. Rică era grăsun și îndesat, avea părul bălan și nasul cârn cât o alună. Lică era mai puțintel la trup, era oacheș la obraz și avea părul așa de negru și de creț c'ai fi crezut că mereu poartă pe cap o căciuliță de miel de astrahan. Gospodăriile părinților lor erau vecine, despărțite doar printr'un gard vechi năpădit de viță sălbatecă de vie, iar băieții crescuseră unul cu altul și trăiau între ei mai dihai ca frații cei buni. Cât era ziulica de lungă tot într'o hârjoană și într'o joacă o țineau. Dacă era vânt înălțau smeul, dacă era cald și soare se scăldau în lacul din pădure, iar dacă era ghețușcă bună nu se mai săturau de sania lor cu tălpige de fag.

La școală mergeau împreună, în clasă stăteau într'o bancă, ce să vă mai spun, prieteni ca dânșii mai rar pe lumea asta. Dacă-aveau un măr îl împărțeau frățește, cât despre harță ori despre pumni, nu se afla între ei una ca asta. Toate ar fi fost bune, dacă notele rele nu s'ar fi ținut lipcă de dânșii, cum se țin scaieții de coada oilor țurcane. Cum făceau cum dregeau, numai cu nota doi s'alegeau. Din pricina asta începuse să li se ducă vestea, ba că-s niște leneși fără pereche, ba că-s niște mincinoși fără seamăn. Dar gura lumii îi slobodă și dă drumul la vorbe fără să-i pese de ce-i în inima omului. Așa și cu băieții noștri.

Cine știa, că ori de câte ori se așezau să-și învețe lecțiile, li se petrecea un lucru de necrezut?

Iacă de pildă, odată când Lică și cu Rică s'au așezat să învețe despre bătăliile lui Ștefan cel Mare cu turcii, de-abia au deschis cartea, că fereastra a scârțâit din țâțâni și-un glăscior subțire s'a auzit:

— Ce vânt bun de înălțat smeele... hii hi hi... Iar voi, stați în casă și buchisiți despre Ștefan cu turcii. Oare nu știți dinainte, că Ștefan i-a bătut pe turci de le-a scos tot praful din șalvari și din papuci?

Au căscat băieții noștri niște guri cât niște șuri și repede se și uitară pe fereastră, au ieșit în curte să-l caute dar cel care vorbise nu era nicăieri.

— Cine să fi fost? se minună Lică...

— Cine-a fost, dreptate a avut! a mormăit Rică, înălțând în sus nasul lui cârn,

... Ia te uită ce vânt bun pentru smeu!

Și ce să vă mai spun, au înălțat băieții un smeu, că puteați și voi să-l pismuiți... Vântul a bătut până'n seară, iar smeul lor i-a ținut piept zburând în rotocoale largi și mândre ba deasupra vișinului cel bătrân din grădina lui Lică, ba pe deasupra casei celei mai înalte de pe strada vecină...!

Dar ce să vezi? A doua zi la școală, învățătoarea îl scoase pe Rică la lecții și-l puse să povestească despre vitejia lui Ștefan cel Mare. Lică rămas în bancă, se posomorî când văzu că ea nu se mulțumește să afle că Ștefan i-a bătut pe turci așa de tare, că le-a ieșit tot praful din șalvari și din papuci și se gândi speriat că Rică o să ia un doi. Dar atunci auzi din nou la ureche glasul cel subțire ca un zumzăit de țânțar:

— Ce te sperii? Dacă ești un prieten bun, ia cartea pe genunchi și suflă-i lui Rică. Fără să mai stea pe gânduri Lică deschise cartea și începu să-i sufle lui Rică unde și când i-a bătut Ștefan pe turci.

Învățătoarea s'a supărat și i-a dat lui Rică un doi, că n'a învățat, iar lui Lică un doi că i-a suflat.

Amărîți ca vai de ei, băieții plecară nasurile în jos și se hotărîră să nu mai asculte de nici un fel de glas.

Dar iacătă altă dată, cei doi prieteni stăteau unul lângă altul aplecați asupra caietului de aritmetică. Se chinuiau să socotească cu fel de fel de adunări și înmulțiri câte cărămizi le trebuie unor zidari ca să clădească o casă. De-abia a oftat Lică și-a zis — „grea mai e și problema asta" că fereastra a scârțâit din țâțâni și glasul cel subțire s'a auzit din nou:

— Afară a stat ploaia și melcii au ieșit la plimbare în grădina ta, Lică. Dar tu stai și le socotești câte cărămizi le trebuie zidarilor, hi... hi... hi...

— Cine ești? strigă Lică uimit.

— De ce ne încurci la socoteli? se supără Rică...

— Hi hi hi! chicoti vocea... Eu nu vă încurc! Sunt prietenul vostru... vreau să v'ajut. Alți băieți au și făcut problema... De ce să nu luați de la ei rezultatul?... De ce să vă bateți capul pe degeaba?

— Stai că te prind eu! Din pricina ta am luat noi doiul la istorie, mormăi Rică și se repezi la fereastră. Dar iarăși nu zări pe nimeni. Atunci

fugi în curte să-l caute pe nepoftit... Veni şi Lică şi scotociră împreună toată ograda, dar pe stăpânul glasului cel subţirel nu-l găsiră deloc.

— Hai să ne întoarcem să facem problema! se hotărî Rică, altfel o să păţim ca data trecută.

— Hihihi, chicoti atunci glasul. Il auzi Lică?... Cică ţi-i prieten! Ce-i pasă lui de grădina ta!

— Nu-l asculta, strigă Rică înciudat. Hai să facem problema...

— De ce să nu-l ascult? spuse întărâtat Lică. Parcă ce-ţi pasă ţie că melcii or să-mi mănânce toţi mugurii vişinilor.

— Te opresc să te duci după melci! Strigă Rică...

— Hi hi hi! Te opreşte! îşi bătu joc vocea... Măi Lică, ascultă-l... El e mai grăsun, poate c'o să-ţi tragă şi-un pumn...

— Ba mă duc, ţipă Lică scos din fire, fac ce-mi place, când am chef... Şi pentru prima oară în viaţa lor prietenii se certară. Rică intră în casă ca o furtună şi după ce trânti uşa înciudat se apucă de socotit cărămizile zidarilor.

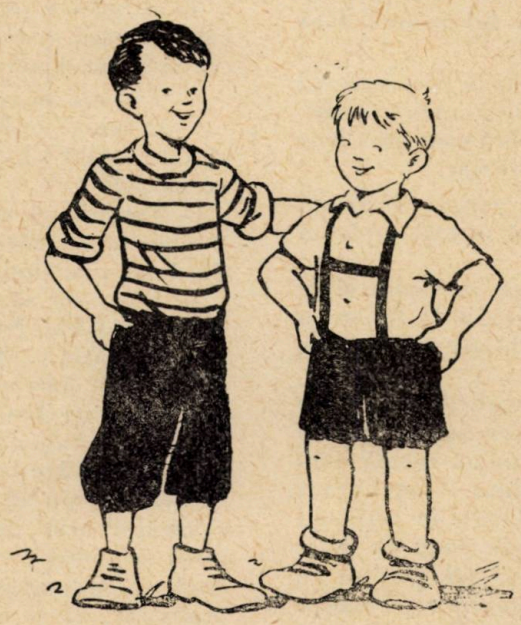

Lică fugi în grădină, unde găsi pe vişinii săi o puzderie de melci şi mai mari şi mai mititei, cu căsuţele albe ca zăpada, ori încondeiate ca ouăle de pichire. Până'n seară îi culese pe toţi şi se hotărî să nu mai vorbească în viaţa lui cu Rică.

A doua zi la şcoală, Lică fu scos la tablă să socotească problema cu zidarii, şi bine'nţeles căpătă un doi.

Întristat şi amărît pentru prietenul său, Rică se duse să-l împace:

— Lică nu mai fii supărat. Pe cuvântul meu de prieten c'am să-l prind pe ticălosul acela şi o să mă răzbun.

— Nu trebuia să-l ascult... suspină Lică... Acum am alt doi.

— Las' pe mine, că-l învăţ eu minte...

Iată că în ziua următoare, când cei doi prieteni abia se apucaseră să înveţe lecţia despre apă, că glasul cel subţire se auzi din nou sub fereastră..

— V'aţi împăcat? Îmi pare bine!...

Lică sări în sus ca picurat cu ceară. Dar Rică îl trase de mânecă şi-i făcu semn să tacă, şoptindu-i. Lasă că-l prind eu...

Vocea chicoti şi urmă:

— Dar păcat pe o zi atât de călduroasă să învăţaţi lecţia despre apă în casă. De ce nu vă duceţi la lac? Acolo-i apă berechet.

Rică îl înghionti pe Lică şi-i zise nepoftitului...

— Mergem ,dacă vii şi tu să te scalzi împreună cu noi...

— Hi hi hi, se bucură glasul... Am să fiu acolo neapărat!

— Haidem! spuse Rică şi dând cartea la o parte şopti la urechea lui Lică. Îl prindem şi-i facem o baie bună ..

— Eu zic să nu ne ducem! se împotrivi Lică. Mâine o să luăm alt doi! Eu unul nu merg!

— Atunci mă duc singur! strigă Rică. Treaba ta dacă vrei să stai cu nasul în carte... Şi-i făcu cu ochiul lui Lică, adică: tu pricepe că eu vorbesc aşa numai ca să-l prind în capcană pe nepoftit! apoi adaugă: Eu am plecat să mă scald cu drăguţul nostru prieten!

— Hi hi hi, ce plăcere, ce plăcere! se bucură glăsciorul.

Rică mai făcu odată cu ochiul prietenului său şi plecă la locul din pădurea învecinată hotărît să pună mâna pe cel care le făcea atâtea necazuri.

Când ajunse pe marginea lacului, auzi un clipocit uşor în apă, apa făcu bulbuci într'un loc, şi se auzi un clipocit subţire.

Rică îşi zvârli hainele pe iarbă şi se aruncă drept în locul acela... dar scoase afară un smoc de mătasea broaştei. Clipocitul se auzi în alt loc unde apa făcu din nou bulbuci şi uite aşa până la apusul soarelui, bietul Rică se chinui înotând ba încolo, ba încoace... Glasul cel subţire se auzea, dar stăpânul lui nu se zărea deloc.

Se întoarse amărît acasă şi-i povesti prietenului său că glasul cel nesuferit îşi bătuse joc de dânsul...

Lică stătu pe gânduri mohorît şi-apoi îl povăţui...

— Cred că mâine nu trebuie să te duci la şcoală. Ai să iei cu siguranţă un doi.

Eu fiindcă am învăţat lecţia am să mă duc şi-am să-i spun învăţătoarei că eşti bolnav...

Zis şi făcut.

Intr'adevăr a doua zi trecu cu bine fără ca cei doi băieţi să mai păţească ceva.

Nu mai trecu multă vreme, că altă nenorocire se abătu asupra celor doi prieteni.

Mama lui Rică şi cu mama lui Lică au pus sub o cloşcă dolofană şi moţată douăzeci şi două de ouă. Cloşca a scos douăzeci şi doi de puişori galbeni ca nişte boţuri de mămăligă, drăgălaşi şi mititei, ca să-i strângi într'o căciulă şi să-i încălzeşti la piept, de drag...

Dar iaca într'o zi pieri un puişor, în altă zi altul şi în vreo câteva zile din cei douăzeci şi doi de puişori mai rămăseseră vreo şaptesprezece. Se află că hoţul era un corb bătrân, care se amesteca în cârdul ciorilor ce tot dădeau iama în mâncarea găinilor. Şi'n loc să se mulţumească gămanul cu meiul şi păsatul, se înădise la puişori cruzi de găină...

— Ei lasă că-ţi venim noi de hac dihanie urâcioasă, şi-au zis băieţii noştri şi au înjghebat îndată o praştie trainică, dintr'o crăcană de vişin şi mi s'au aşezat la pândă.

Ehei, dar corbul cel urât şi negru, era viclean şi ager şi nu se înspăimânta cu una cu două.

Unde mi se arunca între găinile speriate, şi fără să-i pese de cârâielile lor şi nici de ciocul cloştei celei moţate şi umflate înhăţa puişorul şi pe-aci ţi-e drumul.

Degeaba stăteau băieţii la pândă ba după cotețe ba îndărătul gardului, că hoţomanul de corb, prinsese de veste şi fura puii, taman când Lică şi cu Rică erau plecaţi la şcoală.

Dar nici Lică şi cu Rică nu erau proşti.

Se vorbiră în taină să rămână într'o dimineaţă şi să-i vină de hac cu'o piatră din praştie.

Dar cum se întâmplă să fie o zi ploioasă şi vântoasă, găinile şi cloşca cea moţată s'au vârît să scurme sub cotețe vermişori pentru pui. Iar corbul cel hrăpăreţ se chiti pe undeva, unde prietenii nu aflară.

Atunci Rică şi cu Lică se hotărîră să rămână să-l pândească într'o dimineaţă cu soare.

Dar tot n'au avut noroc! Corbul a venit într'adevăr. Dar s'a lăsat ca un fulger asupra puişorilor care scurmau liniştiţi. A înşfăcat unul, iar piatra pe care o slobozi Lică din praştie a trecut la o palmă de coada lui bearcă fără să-l atingă cât de cât.

Bieţilor băieţi nu le mai tihnea nici somnul nici mâncarea, iar lecţiile nu le mai intrau în cap, din pricină că erau tot cu gândul cum să-i facă de petrecanie corbului cel blestemat.

Dar de la un timp, tâlharul de corb se obrăznici într'atâta încât începu să le iasă în cale în drum spre şcoală...

Sbura înaintea lor din copac în copac şi le dădea ocoale pe departe. Degeaba îl fugăreau şi-l ţinteau cu praştia că până la urmă pierea de parcă-l înghiţea pământul.

Odată însă îl fugăriră hăt dincolo de şcoală, pe o străduţă necunoscută, şi spre marea mirare a celor doi prieteni, corbul zbură în curtea unei case cu acoperiş de ţiglă. În faţa căsuţei era o grădiniţă cu trandafiri roşii ca focul, în mijlocul cărora gospodina aşezase de frumuseţe un pitic de sticlă strălucitoare... Corbul îşi găsi să se aşeze drept în vârful tichiei ţuguiate a piticului.

— Înciudat Rică răcni la dânsul, dar corbul îşi vârî pliscul în penele lui negre şi înfoiate, şi îl privi cu un ochi roşu şi plin de bătaie de joc.

— Stai că-ţi vin eu de hac, mormăi Lică şi punând praştia la ochi.. tronc! îi trimise o piatră drept în cap.

Dar vai, pe dată se auzi un zăngănit de sticlă spartă. Corbul zbură peste acoperişul de ţiglă iar băieţii încremeniră în loc de spaimă.

Uşa căsuţei se trânti de perete şi-o băbuţă cu'n şal verde ieşi ţipând.

— Săriţi oameni buni că mi-a spart bunătate de pitic!

Rică şi cu Lică o rupseră de fugă şi până la şcoală nu-şi mai traseră sufletul de spaimă.

Învăţătoarea intrase de mult în clasă şi fu gata să se supere văzând că cei doi băieţi au întârziat...

— De ce aţi întârziat, îi întrebă ea posomorîtă. Dar Rică şi cu Lică izbucniră în plâns şi erau gata gata să-şi deschidă inima şi să-i spună despre toate necazurile lor, despre vocea cea subţirică ce-i tulbura la lecţii şi despre corbul cel viclean.

— Vai de noi... se văită Rică...

— Avem atâtea necazuri, se jelui şi Lică...

Privind feţele roşii, şi ochii plini de lacrimi adevărate, învăţătoarea şi ceilalţi băieţi din clasă erau gata, gata să-i creadă.

Când colo, pe uşă năvăli bătrânica cu şalul cel verde şi începu să ţipe:

— Uite-i... Aici v'aţi ascuns împieliţaţilor... Of... mi-au spart cu praştia, bunătatea mea de pitic!

Toată lumea rămase încremenită cu ochii la băbuţa care începu să se văicărească de ţi se rupea inima; cum a avut ea un pitic de sticlă care-i păzea grădiniţa şi cum băieţii ăştia doi i l-au spart cu pietre...

În vremea asta cei doi vinovaţi cuprinşi de ruşine şi de necaz se strecurară pe uşă afară şi fugiră să se ascundă în păduricea de la marginea oraşului.

Trântindu-se pe iarbă cu faţa în jos, plânseră cât plânseră, apoi Rică îşi şterse ochii şi nasul cel cârn cât o alună şi spuse:

— Trebuie să fie o taină la mijloc!

— O taină? suspină Lică. Şi eu cred că trebuie să fie o taină! Luăm numai doi şi avem numai necazuri!

— Trebuie să aflăm taina asta! strigă Rică... Dac'am avea taina notelor de cinci, nici un glas din lume n'ar putea să ne facă să luăm doi...

— Dar cum să aflăm taina notelor de cinci? se căină Lică. Nu vezi? Din pricina unui corb câte-am păţit?... Şi înfuriindu-se deodată scoase praştia din buzunar şi-o aruncă... Praştie afurisită, nu eşti bună de nimic!

Dar ce minune! De-abia trânti praştia de pământ, că pe loc se auzi o bubuitură ca de tunet. Praştia începu să se lăţească şi să se lungească sbârnâind atât de puternic, încât până şi copacii se îndoiră ca de-o vijelie fără de seamăn. Nici nu mai avură vreme cei doi băieţi să se minuneze, că se şi pomeniră călare pe praştie şi purtaţi pe sus prin văzduh atât de repede şi atât de în înaltul cerului, că nu mai văzură înaintea ochilor, decât nourii cei albi ca nişte nămeţi uriaşi de zăpadă.

IN FAŢA LUI PRAŞTIE-VOEVOD

Sbură praştia cea năzdrăvană, căci năzdrăvană era, altminteri cum ar fi putut o praştie ca toate praştiile să ducă doi băieţi pe căile văzduhului? Zbură ea din zori până'n seară şi din noapte până'n zori, pe deasupra norilor albi tiviţi cu soare, printre stelele mai scânteietoare ca diamantele de preţ, pe după cornul cel de argint al lunii, până ce păli faţa luceafărului de dimineaţă de strălucirea cea fără de seamăn a slăvitului soare. Deabia atunci praştia năzdrăvană coborî cu cei doi prieteni în poiana unui codru des şi neguros, care părea că nu mai are nici început nici capăt.

Şi ce le-a fost dat prietenilor noştri să vadă cu ochii, am aflat şi eu şi vă povestesc şi vouă.

În mijlocul poienii, pe cine credeţi că văzură? Chiar pe tâlharul de corb. Şedea, pe umărul unui omuleţ scurt şi gros, care era îmbrăcat în nişte straie scumpe, împodobite cu pene mândre şi bumbi de aur.

Omuleţul se plimba furios prin faţa unei colivii uriaşe. Zeci şi sute de păsărele de toate soiurile, cu peneluri de toate culorile, scatii, rândunele, prigorii şi vrăbii se sbăteau şi ţiuiau jalnic îndărătul zăbrelelor dese. Între ele ce să vezi... Era tocmai piticul cel de sticlă cu straiele lui albastre strălucitoare... Atâta, că era fără tichie.

Omuleţul cel gros, se oprea din când în când în faţa lui şi cu ochii holbaţi, gata să iasă din cap răcnea:

— Eşti în stăpânirea mea, n'auzi... pitic netrebnic ce eşti!

Dar piticul tăcea chitic.

— Ah... E mut şi surd... mormăia omuleţul... Dinadins o face... Apoi se apucă de pântecul lui umflat cu mâinile amândouă şi începu să sbiere: „Mi-i foame, aoleu! nu mai pot de foame! Vreau vrăbioare prăjite în unt! Vreau ciorbă de rândunele... şi sticleţi la grătar"!

Venindu-şi în fire Lică şi cu Rică se repeziră la dânsul:

— Ascultă, de ce ţipi? Piticul e de sticlă. Cum vrei să vorbească? Mai bine spune, corbul acesta păcătos este al dumitale?

Omuleţul se opri ca prin farmec din ţipetele sale iar faţa i se lumină de bucurie...

— Aţi venit scumpilor şi drăgălaşilor!... Bine-aţi venit! Am trimis praştia mea năzdrăvană să vă aducă... he! ha... Aţi întrebat dacă acest bătrân corb e al meu? Sigur că e al meu hi... hi... hi... E sluga mea credincioasă.

— O să-i sucim gâtul, strigă Rică.

— Să-i suciţi gâtul? se miră omuleţul... Puteţi să i-l suciţi. Numai spargeţi mai repede capul acestui pitic nemernic! Iacă o praştie straşnică. Şi scoţând de după gât o praştie o aruncă la picioarele celor doi prieteni buimăciţi...

— Dar cine eşti dumneata, şi de ce să-i spargem capul piticului?... întrebă Rică, ciupindu-se pe ascuns ca să vadă cumva dacă totul nu e un vis năstruşnic.

— Eu sunt Praştie-voevod... se făli omuleţul ţopăind pe picioarele lui strâmbe încălţate în nişte cizme verzui de piele de şarpe... Eu sunt stăpânul tuturor praştiilor din lume. Ori ce băieţaş care-şi face o praştie, îmi aduce mie un folos. Orice păsărică lovită trece în stăpânirea mea... Ia priviţi colo ce păsărele grăsuţe şi fragede... Dar m'am săturat să le tot înghit cu pene cu tot... Vreau un bucătar, un bucătar care să ştie să-mi facă friptură bună de vrăbioare şi ciorbă acră de rândunele...

Hai, nu mai staţi nicio clipă şi spargeţi căpăţâna piticului. Nu vedeţi, fiindcă i-aţi spart numai tichia, nu-mi ascultă de poruncă. El ar fi un bucătar bun...

Rică şi cu Lică se priviră unul pe altul şi clătinară cu necaz din cap.

— Nu vrem ca piticul să fie bucătarul tău... Corbul tău ne-a făcut o mulţime de necazuri. O să-i sucim gâtul şi după aceea o să plecăm să căutăm taina de a lua numai note bune la toate lecţiile...

— Vai drăguţilor, eu nu mă supăr pe voi, zise Praştie-voevod cu glas mieros. Vreţi corbul? Iaca vă fac pe plac! Şi smulgând de pe umăr pe tâlharul care-şi dădea ochii peste cap de frică, îi suci gâtul şi-l aruncă fără suflare la picioarele celor doi prieteni.

Ei se dădură cu silă la o parte.

— He, he, le mai zise nerăbdător Praştie-voevod. Haide, spargeţi piticul, că nu mai pot de foame. Cum o să-l spargeţi o să se prefacă în pitic adevărat... Am să-i trag o bătaie bună şi aşa o să-l pun să-mi jumulească nişte rândunele pentru ciorbă.

Când auziră una ca asta, bietele păsărele din colivie se sbătură şi mai înfricoşate şi ţiuiră şi mai jalnic...

— S'aştepţi tu mult şi bine, mormăi Rică.

— Nu spargem nici un pitic, strigă Lică înfuriat. Noi plecăm să căutăm taina.

— Cum? răcni Praştie-voevod. După ce de dragul vostru mi-am jertfit sluga cea mai credincioasă? Aflaţi că n'o să mai puneţi voi mâna pe taină!... Praştia mea năzdrăvană, ţine-i bine!

De-abia rosti Praştie-voevod asemenea vorbe, că praştia cea năzdrăvană sări asupra băieţilor şi-i strânse ca într'un cleşte, în aşa fel, că băieţii nu se mai puteau mişca nici încoace, nici încolo...

— He, he, râse pocitania clătinându-şi penele căciulii — ori îmi ascultaţi porunca, ori rămâneţi aşa mult şi bine... Degeaba vă zbateţi. Eu aprind un foc straşnic şi trag un pui de somn la căldurică. În vremea asta dacă sunteţi băieţi isteţi o să vă vină mintea la cap.

Praştie-voevod scoase un amnar de la cingătoare, scăpără şi dădu foc unui copac găunos. Când focul se aprinse se aşeză cu burta în sus şi începu să sforăie de răsuna pădurea. Dar cum a adormit căpcăunul, piticul de sticlă îşi lipi obrazul de gratiile coliviei şi grăi astfel

către cei doi băieţi sleiţi de strânsoarea praştiei.

— Dragii mei, văd că aveţi inimă bună. De vreţi să scăpăm cu toţii de spurcăciunea care sforăie, ţineţi ciobul ăsta de sticlă din tichia mea. Şi piticul le aruncă băieţilor un ciob de sticlă albastră.

Rică îl prinse în mână, şi-abia atunci văzu că ciobul s'a prefăcut într'un fierăstrău...

— Aşa, aşa băieţi, spuse piticul cu bunătate. Tăiaţi repede praştia şi când veţi vedea că strânsoarea slăbeşte, repeziţi-vă ca fulgerul şi aruncaţi-o în foc.

Toată puterea lui Praştie-voevod stă în praştia aceea!

Se apucară să facă întocmai cum îi povăţuise piticul. Ce să mai aştepte bieţii băieţi? Harşt! Tăiară cu fierăstrăul de sticlă una din crăcanele praştiei şi când văzură că strânsoarea praştiei slăbeşte o înşfăcară şi o asvârliră în foc... Cu un răcnet jalnic, Praştie-voevod sări din somn. Bănuind că i s'a întâmplat o mare nenorocire — vroind să-şi scape praştia de foc — dar cum era somnoros şi bumăcit, căzu cu nasul în foc. Pârjolit ca vai de dânsul răcni ca turbat şi se repezi să le vină de hac celor doi prieteni. Dar puterea lui Praştie-voevod era pe ducă.. Praştia ardea cu pălălae mare şi de ce ardea, Praştie-voevod mai tare slăbea, la faţă se sbârcea şi tot trupul şi mai mititel se făcea... Şi în ajutorul băieţilor sosiră păsărelele din colivie. Şi cu zecile şi cu sutele săriră să-l ciupească cu ciocurile pe duşmanul lor şi sărisă să-l bată cu aripile împingându-l îndărăt înspre pălălaia flăcărilor. Şi unde mi se prăvăli Praştie-voevod chiar în toiul focului. Şi îndată îşi dădu duhul fără să mai poată să strige nici vai.

Tii, ce bucurie pe cei doi prieteni, dar ce bucurie pe sărmanele păsărele, care se văzură teafere şi nevătămate!... Ciripind cu veselie sburară printre copacii pădurii iar piticul de sticlă se apropie de cei doi băieţi şi-i povăţui astfel:

— Aflaţi că taina pe care o căutaţi se află într'o floare minunată. Floarea înfloreşte odată pe an pe piscul unei stânci înalte până în nouri şi se numeşte floarea Stăruinţii.

Cine-o culege izbândeşte în toate! De-o veţi culege, nicio notă rea n'o să se mai ţină de voi. Dar să ştiţi de la mine că până sus în vârful stâncii e cale lungă şi grea, şi de nu veţi mânca pâine din făina măcinată la moara morarului cel bătrân, de nu veţi bea apă din lacul celor trei surori, şi de nu veţi dormi o noapte în casa zidarilor, n'o să aveţi putere să urcaţi pe stânca de criţă. Drept răsplată pentru inima voastră miloasă, iată un toegel de sticlă, care o să vă arate calea cea bună. Iar de-ţi fi la mare ananghie ziceţi: Toegel, toegel ajută-ne într'un fel... şi el o să aibă puterea să vă scoată de trei ori din necaz...

(va urma)

ÎNVINGĂTORUL SPAȚIULUI

reportaj de HORIA TOMA

ilustrație: TINA VAL

De data aceasta, puțini călători au ieșit la ferestre să-și fluture batistele în semn de rămas bun. Afară frigul e aspru și pe peron vântul aduce pânze usturătoare de zăpadă. Larma din gară s'a potolit odată cu plecarea trenului. Călătorii și-au luat locurile liniștiți. Numai într'un singur loc, stăpânește o vie încordare: în cabina locomotivei 231.060. Sunt acolo doi oameni de care uriașul balaur negru, de oțel, ascultă neputincios. Când trenul părăsește triajul Bucureștiului, mecanicul de locomotivă își îndeasă pe urechi căciula neagră și cu capul afară pe fereastră, își pironește privirile înainte. Multă vreme rămâne așa, măsurând întinderea albă de zăpadă.

Trenul gonește ca un șarpe uriaș, sforăitor, vestind sacadat:

— Taa-ra-ta-ta...taaa-ra-ta-ta...

Mecanicul este un om în vârstă. Are mustață albă și părul nins de ani. E aproape ca un bunic.

Tace mult și privește afară, cu capul în viforniță, în timp ce mâinile îi umblă dela manetă la manetă. Focarul locomotivei duduie asurzitor. Când fochistul asvârle cărbunii, limbile de foc ne luminează pe toți și omoară fulgii de zăpadă care năvălesc pe fereastră. Așa e iarna, pe vreme cumplită. Vara e ceva mai ușor. Atunci, și pe peron, când pornește trenul, e gălăgie mai multă. Mecanicul ține minte zarva care era astă vară când a dus la mare un tren de pionieri care mergeau în tabără. Copiii erau veseli și mecanicul se bucura de veselia lor. Cândva a fost și el copil, dar pe atunci viața nu-i dădea asemenea bucurii. In cătunul Odaia Banului, acolo, și-a făcut școala primară și abia mai târziu s'a îndrăgostit de mașina aceasta puternică, uriașă, care se cheamă locomotivă. Venea la o mătușă din Buzău care ședea la gară. Când sosea un tren, micul Ștefan fugea din curte și admira cu gura deschisă și ochii mari mașina care pufnea. Când mașina pornea, Ștefan rămânea în gară privind cu ochii stinși vagoanele care se pierdeau în depărtare. Ștefan Lungu, copilul din gara Buzăului s'a legat să se facă mecanic de locomotivă, și s'a făcut. Drumul a fost anevoios, a îndurat mult. Că făcuse școala de meserii, — mai apoi —, că-i plăcea să conducă o locomotivă, — acestea nu intrau în socoteala patronilor. De aceea, pe semne, aproape trei ani a cutreierat fără lucru, din stăpân în stăpân, tânjind după mașina mare, frumoasă, care-l încântase atâta. Erau atunci ani grei și greu o duceau și ceferiștii: foame, mizerie, dispreț. Până când, într'o geroasă zi de Februarie a lui 1933, ceferiștii dela Grivița s'au împotrivit patronilor. Ceferiștii ceruseră atunci dreptul la o viață omenească. Mulți dintre ei, întocmai ca Ștefan Lungu, răbdaseră ani întregi fără lucru, sau după o muncă de robi, umiliți, împovărați, câștigaseră o bucată de pâine, amară, uscată. Stăpânii s'au speriat, au simțit mâna puternică a oamenilor pe care îi disprețuiau, dar nu s'au dat înapoi să tragă în ei. Luptele din Februarie au aprins inimile multor oameni și le-a luminat nădejdile. Ștefan Lungu a simțit în glasul fraților lui care se ridicaseră pentru dreptate, propriul său glas, și-a înțeles că, pentru dreptul tău trebuie să te iei pieptiș la luptă...

...Și iată-l acum, lângă mine pe Ștefan Lungu. Are mustață albă și părul nins ca al unui bunic. Stă pe locomotivă, și încordat, sfredelind depărtările, conduce parcă din privirea lui, mersul locomotivei. Locomotiva pe care a visat-o atât și cu care de mulți ani colindă plaiurile țării! Și nu e deloc simplu. Lângă el, se aude duduind focul orbitor care trece de 2000 grade; în spate,

lunecă sute de tone. Şi, mai ales, nu e simplă veghea lui încordată pentru vieţile oamenilor din compartimente.

...Trenul aleargă. Ne apropiem de Ploeşti. Ştefan Lungu şi alături de el Marin Toma, fochistul, privesc înainte. Linia nu se mai vede. Zăpada a acoperit totul. Ai crede că, în orice moment, balaurul negru de oţel e în stare să apuce direcţii neînchipuite. Parcă e un sbor deasupra pământului. Din când în când, cei doi oameni se retrag dela geamuri şi deschizând gura focarului, aruncă în el bulgări grei de cărbuni. Apoi trec din nou la posturi şi ascultă atenţi inima locomotivei. Ştefan Lungu îşi cunoaşte maşina ca pe buzunar. „Maşina — zice el — e ca un om. Ceva viu în care totul trebuie să meargă cu bună regulă".

Nu ştiu dece, totdeauna când auzeam de Cristofor Columb sau de Magellan, mi-i închipuiam neobişnuiţi de mari, cu trăsături de basm, ca nişte eroi de legendă care nu se aseamănă cu ceilalţi oameni. Imi era greu să înţeleg că, un om obişnuit este în stare să meargă atâta drum, să înghită atâta spaţiu! Am crezut aşa, până l-am cunoscut pe mecanicul Ştefan Lungu. Este un om la fel ca toţi oamenii, dar un mare învingător al spaţiului. Pentrucă, dacă ar aduna drumul pe care l-a făcut numai în ultimii zece ani, Ştefan Lungu ar întinde o cale ferată lungă de un milion de kilometri, şi mai bine! Şi, ca să înţeleg ce înseamnă asta, a trebuit să mă gândesc că Ştefan Lungu a înconjurat până acum pământul pe la Ecuator, de mai bine de 25 de ori. Şi chiar acum, el continuă drumul acesta lung şi aspru. Iată! Am trecut de Ploeşti. Incepe să se însereze. La Valea Călugărească, se mai distinge încă silueta fabricei de acid sulfuric. De câte ori n'a văzut-o Ştefan Lungu? Şi nici acum nu se plictiseşte s'o privească. In drumul lui — căci a colindat pe locomotivă toată ţara — mecanicul a întâlnit fabrici, ferme, stupine, grădini silvice, şi pe toate, din sborul nebun al trenului le-a îmbrăţişat ca pe averi ale sale. Şi, peste tot în aceste locuri, oamenii îl salută cu stimă şi dragoste. Mulţi îl cunosc din ziare, mulţi dela cinematograf, dar cei mai mulţi îl văd în fiece zi, ca un renumit comandant pe locomotiva 231.060.

Despre Lungu Ştefan am auzit multe. Nu poţi să te gândeşti cel puţin la mişcarea cincisutistă, fără să pomeneşti numele lui. In depoul «Chivu Stoica» din Bucureşti, el a fost printre primii care — studiind metode sovietice avansate — a pornit întrecerea pentru mărirea duratei de funcţionare a maşinei între spălări şi între două reparaţii generale. Şi, parcurgând zilnic până la 500 km., cu locomotiva, în loc de 150—160 km, îngrijind maşina ca pe copilul său, Ştefan Lungu a mărit de 4—5 ori numărul kilometrilor parcurşi între spălări, iar locomotiva sa, a intrat în reparaţie generală după 275.000 kilometri, în loc de 120.000 cum se obişnuia înainte.

Dar iscusitul mecanic de locomotivă este şi inovator. Cine a mers într'un depou de locomotive, a putut să vadă, între linii, din loc în loc, gropi adânci, afumate, ca nişte canale. Acolo, după ce sosesc din cursă, locomotivele, vin şi oamenii, cu nişte răngi speciale, intră în canal şi curăţă sgura de pe grătarul locomotivei. Munca aceasta era deosebit de grea şi lua mult timp. Uneori, cărbunele din grătar mai era încă fierbinte şi el primejduia viaţa celui din canal. A observat asta vreme îndelungată Ştefan Lungu şi adesea, acasă sau în drum spre depou s'a gândit la modul în care ar putea să-şi ajute tovarăşii. După zile şi nopţi de chibzuială, într'o dimineaţă, a venit la depou şi şi-a strâns în jur un grup de tovarăşi. Apoi, cu creionul în mână, pe o foaie de hârtie, el a desenat un dispozitiv cu ajutorul căruia, spunea el, «vor fi scoşi oamenii din canalele astea păcătoase». Unii s'au cam codit. Lungu însă, alături de alţi câţiva, nu şi-a pierdut încrederea. Ei au lucrat dispozitivul şi, nu peste multă vreme, l-au montat pe locomotivă. Cu ajutorul unei manete pe care o tragi uşor, grătarul maşinii se curăţă automat. In depourile din întreaga ţară, inovaţia lui Ştefan Lungu se va aplica uşurînd munca oamenilor. Dacă vorbeşti de economiile mecanicului e greu să vezi exact cât măsoară ele. Poate numai gândind că din cărbunele pe care l-a economisit, un tren accelerat poate să meargă dela Bucureşti la Constanţa de peste 27 de ori, înţelegi cât spor a turnat comunistul Ştefan Lungu în hambarele patriei.

Şi iată că omul acesta care a străbătut pământul de atâtea ori şi care a economisit munţi de cărbuni, omul acesta curajos, iscusit, plin de încredere, n'are înfăţişare de basm, nici trăsături de erou de legendă. El însă are o inimă caldă, vitează, care a cunoscut bucuria unui vis împlinit. Are nădejdea că visurile de odinioară ale micului Ştefan trăiesc în mintea multor copii ai ţării şi că el este dator să ajute împlinirea lor. Are o putere mândră pe care i-au dat-o anii în care munca i-a fost socotită ca o chestiune de cinste şi de eroism. Lucrul acesta l-a înţeles Ştefan Lungu, încă odată, anul trecut. Era într'una din zilele fierbinţi ale lui August. Pentru munca lui, Partidul şi Guvernul i-au conferit titlul de «Erou al Muncii Socialiste». Atunci tineri, copii, i-au strâns mâna şi l-au îmbrăţişat ca pe un apropiat şi bun prieten. Au fost şi din cei aflaţi departe, care n'au avut prilejul să-i strângă mâna, dar care n'au renunţat să-l felicite pe destoinicul mecanic. Aşa se face că într'una din zile, pe când Ştefan Lungu se afla acasă — are o casă nouă, cu flori în fereastră — a bătut în poartă postaşul şi i-a dat o scrisoare. Ştefan Lungu s'a uitat la ea şi n'a înţeles dela cine este. A deschis-o însă, şi pe faţa lui de bunic s'a aşternut un surâs tânăr care nu i-a pierit cât a urmărit rândurile scrisorii. In ea, pionierii din Hârşova, orăşelul de pe malul dobrogean al Dunării, îl felicitau şi-i urau spor la muncă. A simţit atunci bravul mecanic, că în urarea aceasta a pionierilor, trăieşte, mai mult, nădejdea viitoarelor lui succese.

ADEVĂRATA PRIETENIE

de Toma ATANASIE

ilustrații : C. PLĂCINTĂ

Primăvara întârzia să se arate printre crestele cu zăpadă argintie ale Tatrei.

Nici ochiul cel mai ager n'ar deslușì aici, la poalele domoale ale munților, complicata țesătură a tranșeelor ce ascund în adâncul lor soldații diviziei „Tudor Vladimirescu" și pe cei ai unui regiment de gardă sovietic.

În ciuda vremii acesteia friguroase și umede viața în tranșeele scobite adânc în pământul înghețat ce a căpătat duritatea stâncii, se scurge nestingherită. Lipiți de pământul înghețat, soldații fumează țigări groase, ascunzându-le luminițele firave în căușul palmelor înăsprite de ger. Nu privesc afară. Nici n'ar avea la ce. Zorile tulburi ce învinge cu greutate cenușiul pâclei nu-ți dau voie să vezi mai departe decât arunci o piatră cu mâna. În liniștea adâncă a locurilor acestora, orice sgomot, cât de mic, atrage imediat atenția, amplificat parcă de tăcerea firii. De aceea l-a făcut poate să tresară un uruit prelung pe soldatul tânăr ce stă visător, cu spatele la tranșee, cu ochii ațintiți în peretele opac al ceții, cercând în zadar să vadă dincolo de această barieră uricioasă. . . „Probabil sunt bombardierele noastre care pregătesc atacul" Atacul, atacul... da, într'adevăr, în dimineața aceasta va începe atacul . . . Ca o confirmare, din față, cam de acolo pe unde ar trebui să fie pozițiile hitleriștilor, isbucnesc explozii surde. Nu i se mai bate inima în piept când se gândește la atac, așa cum i se întâmpla în primele zile de front. I se pare că e soldat de când lumea și că nu el era ucenicul de 18 ani din urmă, cu 6 luni plecat din gara de nord cu destinația frontul, divizia „Tudor Vladimirescu".

În față, în liniile inamice, exploziile se îndesesc. Bubuitul lor se amplifică mereu, purtat de ecou din vale în vale. Iarăși trec avioane pe sus.

Exploziile din față produc mișcare prin toate tranșeele. Ele îi anunță pe soldați că ora atacului e tot mai apropiată. De printre stânci, din spatele tranșeelor regimentului de gardă sovietic, au părut câțiva mitraliori.

Un sergent înalt, în vârstă, cu fața rotundă și blândă, așează cu o uimitoare ușurință pe marginea adăpostului afetul greu al unei mitraliere. Respiră repede și adânc scoțând abur printre nările-i largi, înconjurate de mustăți mari, răsucite.

Obrazul rotund, mustața groasă și mai ales cicatricea lungă ce-i brăzdează fața de la ureche până aproape de gură, îl fac pe tânărul pandur până acum neclintit în locul său, să sară în picioare și să se apropie de noul venit.

— El e, imposibil să mă înșel . . .

Sergentul care voind să răsucească o țigară a băgat una din mâini în punga cu tutun, uită de fumat, și întinse brațele spre Vasile Niculăeș.

— Vasili . . . brat daragoi . . .

— Serghei . . . prietene . . . tu ești?

Nimeni din jur nu se miră. Asemenea întâlniri se petrec în fiecare zi. S'au retras într'un colț al adăpostului și acolo își vorbesc într'un grai original, în care rolul principal îl au nu cuvintele, ci gesturile, ochii, expresia feței. Prieteniile pe front se leagă într'o clipă, dar țin o veșnicie. O astfel de prietenie se născuse între cei doi ostași. Când cu mai bine de 3 luni în urmă Niculăeș l-a găsit pe sergent fără cunoștință, scăldat în sânge, pe cea mai primejdioasă porțiune a frontului, acolo unde ei și noapte seceră mitralierele, nu credea că acesta să mai rămână în viață. L-a târât cu disperare kilometri întregi până la punctul sanitar, unde, sfârșit de oboseală, a leșinat. A doua zi a aflat întâmplarea prin care sergentul Serghei Culicov a fost atât de grav rănit. Plecat cu un raport la comandament, la înapoiere sergentul a fost lovit de schijele unui proiectil de artilerie. S'a târît cât s'a târît, după care în urma pierderilor de sânge dela rănile din coapsă și obraz, și-a pierdut cunoștința. Câteva zile la rând,

tânărul pandur a venit cu regularitate la spitalul de campanie să-şi revadă noul prieten. Apoi, într'o dimineaţă friguroasă de Ianuarie, în urma unui ordin scurt dela comandament, divizia a pornit în marş. De atunci, n'au mai ştiut, unul de altul.

Întâmplările acestea le treceau acum amândorura prin minte şi dacă graiul lor nu putea exprima îndeajuns bucuria revederii, aceasta se putea citi cu prisosinţă în ochii lor umezi, lucitori.

— Dar piciorul, piciorul cum e? S'a vindecat?

Drept răspuns Serghei îl priveşte cu mândrie, în timp ce picioarele lui groase şi sdravene bat cu înfocare pe pământul îngheţat, frumoasele şi complicatele figuri ale cazaciocului.

— Da, bun, bun . . . întăreşte Niculăeş.

Afară s'a făcut ziuă deabinelea. S'ar părea că undeva, dincolo de vârfurile munţilor care abia se ghicesc — acoperiţi de neguri veşnice — soarele a scăpat de vălul norilor suri şi alungă ceaţa spre adâncurile văgăunilor. Serghei priveşte prin fereastra bordeiului şi clatină îngrijorat capul. Cui nu-i e dor de razele fierbinţi şi aurii ale soarelui? Soldatul din el însă ştie că pentru atacul a cărui oră se apropie mereu, ceaţa e lucrul cel mai bun.

Din spatele lor, din poziţii ascunse, artileria grea a început să-şi verse torentul ei ucigător asupra hitleriştilor. Mii de tone de oţel sboară acum prin aer făcându-l să vibreze.

— Naşa artileria . . . Serghei zâmbeşte spre Niculăeş şi pandurii adunaţi în juru-i.

Un observator superficial care ar fi privit în momentele acestea chipurile înăsprite de frig şi crivăţ ale soldaţilor ar putea să jure că ele exprimă cea mai vizibilă nepăsare. Numai cine a trăit viaţa aspră a tranşeelor simte neastâmpărul clipelor acestora dinaintea atacului, cele mai lungi şi mai încordate clipe din viaţa unui om.

Din când în când, câte cineva gândeşte cu voce tare.

— Şi când te gândeşti că la mine acasă copiii abia s'au sculat, iar nevasta poate chiar acum le fierbe laptele în ceaun . . .

Oamenii sunt visători, vorbesc despre fel de fel, dar ochii le sunt aţintiţi spre cerul cenuşiu, în aşteptarea rachetei roşii cu 3 stele, semnalul atacului.

— La noi pe malul Dunării au înflorit sălciile . . . Semnalul de atac s'a dat mai degrabă decât fusese prevăzut. Statul Major voia să profite de ceaţa care încă dăinuia, mai ales prin văi şi coclauri.

Şirurile de soldaţi se strecoară în linişte, încet, metru cu metru, făcându-se una cu zăpada îngheţată şi stâncile golaşe. Serghei Culicov cu mitraliera sa merge cu plotonul lui Niculăeş. Păşea atent, ducând cu atâta grijă ţeava mitralierei, de parcă ar fi dus în braţe un dar gingaş, la onomastica unui prieten, şi nu ţeava unei arme atât de cumplită.

Curând însă, au intrat în focul duşmanului. Străvechile stânci ascuţite ale Tatrei, se cutremurau şi se fărâmiţau de parcă Sfarmă Piatră cel vestit şi-ar fi pus în gând să şteargă muntele de pe faţa pământului. O tranşee duşmană a şi fost cucerită. În stânga, în apropierea pandurilor, Serghei Culicov înaintează şi el cu mitraliera. Niculăeş observă cu groază cum din stânga, în dreptul mitraliorului sovietic, au apărut câteva grupuri de hitleriști ce înaintează cu precauţie. Într'o clipă Niculăeş le-a înţeles planul. Vor să cadă în spatele pandurilor. Mitraliera lui Serghei a încept să ţăcăne. Hitleriştii s'au adăpostit. Cum a tăcut mitraliera au pornit-o din nou. De câte ori s'a repetat jocul acesta nu-şi dă seama Niculăeş. Îşi dă seama doar că mitraliera a amuţit şi că hitleriştii înaintează acum nestingheriţi. Ghicind ceea ce s'a întâmplat, întoarce capul spre Serghei. Acesta, răsturnat pe o parte, încearcă în zadar să mai prindă cu braţele sale rănite mânerul mitralierei. În timpul acesta fasciştii se apropie mereu tot mai mult. „Cheia atacului e acum la mitralieră“ gândeşte Niculăeş. Fără să mai stea pe gânduri aleargă spre Serghei. E atât de înfierbântat încât nu simte glontele ce i-a străbat casca, nici pe cel care i-a crestat obrazul. Se trânteşte lângă mitralieră şi deschide focul. A făcut-o la timp. Încă puţin şi hitleriştii intrau într'o râpă, din care scăpaţi de tirul mitralierei puteau înainta nestingheriţi. Oţelul înfierbântat al armei îi frige mâinile. În jur, zăpada începuse să se topească, iar din ţeavă ieşea un fum alb, un miros de ulei ars. Abia după ce a tras câteva rafale a avut timp să privească spre Serghei. Acesta, deşi grav rănit, cu amândouă braţele sângerânde, căra muniţii pentru mitralieră, târând benzile greoaie cu cartuşe în dinţi. Repeziciunea luptei nu le permitea să-şi adreseze nici un cuvânt, nici măcar un gest. Când o grenadă mare a căzut între ei, după ce a făcut un arc în aer, au înţeles amândoi ce se va întâmpla. Era o gre-

nadă cu sifon, a cărei explozie se produce la 2—3 secunde după căderea la pământ. Şi unul şi altul se gândeau ce trebuie făcut într'un asemenea moment. Prinzi grenada cu iuţeală şi o arunci înapoi în cea mai mare grabă. Pentru asta îţi trebuie mult sânge rece şi curaj, îndemânare şi experienţă, calităţi ce nu le lipseau. Dar, din nenorocire, Serghei în a cărui apropiere căzuse grenada avea amândouă mâinile inerte, iar Niculăeş chiar de-ar fi lăsat mitraliera, tot nu putea ajunge la grenada care sfârâia a m e n i n ţ ă t o r. Prin mintea fiecăruia gândurile acestea au trecut fulgerător. Într'o fracţiune de secundă, mai înainte ca Niculăeş să poată reacţiona într'un fel, Serghei, cu o ultimă şi supraomenească sforţare s'a săltat în aer, prăbuşindu-se cu toată greutatea trupului peste grenada care aproape în aceeaşi clipă a exploadat surd. Pieptul său mare şi vânjos a oprit în el schijele ce l-ar fi ucis pe Niculăeş şi ar fi distrus mitraliera.

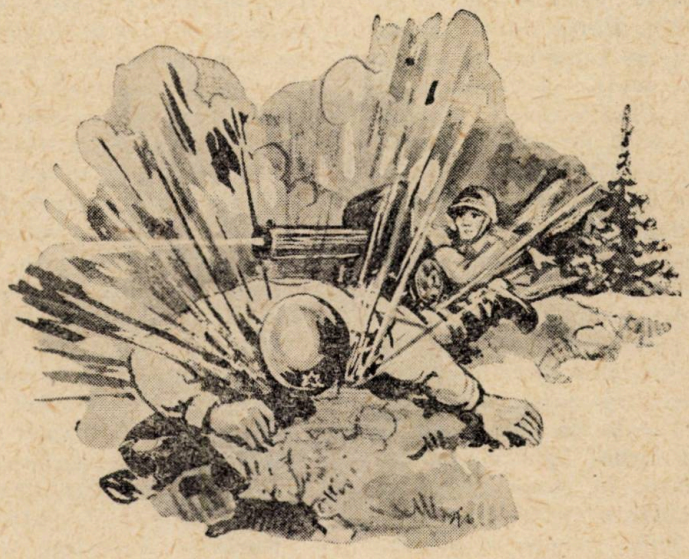

În ochii lui Niculăeş, aspri şi neîndurători, au apărut lacrimi mari; cu năprasnică furie a dat drumul mitralierei, trăgând un foc aproape continuu, neîntrerupt decât de schimbul bandelor. Mitraliera rămăsese întreagă, Niculăeş nevătămat; om şi armă vărsau acum o ploaie ucigătoare asupra hitleriştilor care nu mai puteau înainta. Când a sosit detaşamentul trimis să-i respingă pe hitlerişti, pandurii au trebuit să depună multă sforţare până să-i deslipească lui Niculăeş mâinile de pe mitralieră şi până să-l urnească din locul acela cumplit.

Dacă doriţi să aflaţi ce s'a întâmplat cu pandurul Vasile Niculăeş, puteţi să ştiţi că e maior de aviaţie şi comandă o escadrilă cu aparate de mare viteză. Când mergeţi la paradele militare, să ştiţi că maiorul Vasile Niculăeş se află întotdeauna în fruntea escadrilei sale, săgetând cu o viteză mai mare decât sunetul, cerul patriei pe care îl apără.

TABLOU DE IARNĂ

Ies copiii dela şcoală. Albă-i strada
Plin de fulgi e cerul uriaş.
Ghete mici frământă crunt zăpada
Ninge-argint curat peste oraş.

Sboară bulgări moi şi-i gălăgie,
Nu-i uşor să scapi nebotezat.
Treci. Acum, fie ce-o să fie,
Nu arăţi că eşti înspăimântat.

Dar la colţ oprită o fetiţă
Tare-i speriată de „măcel".
Toată-i doar ghiozdan şi căciuliţă
Roşie; obrajii-s tot la fel.

Ia un pumn de-omăt şi-aşteaptă.
Poate
Să se apere va fi nevoie. Dar,
S'a topit în palmă jumătate
Bulgărele de cerneli murdar.

Peste bătălie fulgii cadă,
Cât mai mulţi doresc copiii toţi.
Stă copila parcă-i de zăpadă
Cu căciulă roşie cu moţ.

de DOINA SĂLĂJAN

Răsfoind marea carte a trecutului

de AL. CALISTRAT

ilustrații: I. APOSTOLOIU

Acum aproape o mie opt sute cincizeci de ani, în timpul unei veri cam secetoase, un bărbat îmbrăcat în cămașă lungă și cu ițari de in, străbătea singur pădurea de brad și fag de pe muncelul Sarmizegetusei [1]). Purta opinci legate cu nojițe și era încins cu un brâu lat de piele, de care atârna o sabie scurtă și încovoiată. Căciula din blană de oaie și barba care-i acoperea fața încă tânără, îl arătau că face parte dintre tarabostes, adică dintre nobilii Daciei.

In brațe purta un vas de lut, frumos încondeiat, cu chipuri de animale și flori. Vasul nu era prea mare, dar arăta să fie destul de greu. Omul se oprea din când în când și asculta cu băgare de seamă ca și cum s'ar fi temut să nu fie urmărit. O luă apoi pieziș pe o costișă și se opri lângă un copac vânjos, care străjuia parcă valea. Ajuns aici începu să sape o groapă cu ajutorul sabiei. Băgă oala de lut în ea și o acoperi cu pământ și iarbă, apoi crestă un semn spre aducere aminte, în coaja groasă a bradului. După ce mai stătu o vreme cercetând împrejurimea, porni spre culmea dealului, pe care se vedeau zidurile groase de piatră, străjuite de turnuri pătrate, ale cetății Sarmizegetusei.

Acolo copacii se răreau. Pe podișul în terase, din fața zidurilor, se aflau casele locuitorilor. Nobilul Duras, — acesta era numele tarabostesului — se îndreaptă spre casele de unde se auzeau sgomotul ciocanelor izbind fierul pe nicovală, și se opri în dreptul fierăriei lui Burbista, meșterul cel mai priceput din Sarmizegetusa. Era o casă construită din bârne, cu pereții din împletitură de nuiele, lutuiți apoi cu grijă. Acoperișul era din șindrilă lată.

Făurarul, ajutat de calfe, ciocănea de zor, fixând o placă mare de fier, cu podoabe — având la mijloc un bour, animalul sfânt al dacilor — pe un scut rotund de lemn.

Duras se opri în fața fierăriei.

— E gata scutul meștere?

Fierarul îi întinse scutul greu de lemn pe care tocmai îl terminase.

— Zamolxis și Gebeleizis [2]) să hărăzească tărie brațului tău în luptă cu dușmanii noștri romanii, care ne jinduiesc țara, nobile Duras, îi răspunse fierarul. Scutul este gata, și e gata și spada lungă și dreaptă cu tăiș pe ambele laturi.

Burbista îi întinse și o spadă din fier călit cu tăișul ascuțit ca un brici. Era o armă făurită după modelul acelora cucerite pe vremuri de daci în luptă cu triburile celtice năvălitoare. Duras încercă tăișul sabiei, cercetă cu amănunțime scutul și scoțând câteva monede dintr'o pungă de piele ce o purta la brâu, le dădu fierarului.

— Sunt mulțumit, meștere, îi spuse el. Dar vârfurile de săgeată și sulițele sunt gata?

— Gata și ele, nobile Duras. Am trimis până acum sute de arme cetăților din vale care luptă cu legiunile romane, — și în celelalte ateliere meșterii lucrează de zor făurind arme noi pentru cetate, de va fi ca dușmanul să ajungă până aici.

Duras îl privi și apoi îi spuse:

— Ai grijă meștere Burbista ca toți fierarii cetății să-și aibă armele pregătite, căci dușmanul se apropie de Sarmizegetusa. Uneltele care vă prisosesc îngropați-le adânc în pământ ca și celelalte bunuri de care nu aveți nevoie, și fiți gata ca în ceasul greu să ne apărăm.

Tarabostesul se îndreptă de aici spre propria lui locuință. Era o clădire cu mai multe încăperi, construită tot din bârne și lut, dar acoperită cu țiglă și înconjurată de un gard din pari între care se aflau împletituri de nuiele. Un sclav dintre cei mulți care trebăluiau prin curte se apropie de el. Era un dac dintr'un trib de dincolo de apa cea mare a Donarisului 3), oameni care nu se supuseră

1) *Sarmizegetusa* a fost cel mai important centru militar — politic și religios al dacilor, situat pe muncelul Grădiștea din munții Sebeșului. În jurul ei erau numeroase cetăți și locuri fortificate pe unde se află azi localitățile Costești, Piatra Roșie, Blidarul, etc.

2) Zamolxis și Gebeleizis erau zeii cei mai mari ai dacilor.

de bună voie puterii lui Decebal. Acesta își anunță stăpânul că este așteptat la sfatul nobililor din cetate. Duras porunci unor sclavi greci și romani prinși în timpul războaielor pe care le dusese dincolo de Donaris, să ducă între zidurile Sarmizegetusei lucrurile mai de preț ale casei sale, apoi porni el însuși la sfatul regelui.

Pe ulițile Sarmizegetusei viața se desfășura din plin. In fața unei case două femei măcinau grâu și secară într'o măcinătoare de piatră. Dulgherii construiau baliste[4]) și butoaie uriașe din lemn de stejar și fag, pe care le trimiteau cu sclavii sus, spre cetate. Din cisterna mare de piatră din afara zidurilor, plină cu apă proaspătă a două izvoare mai îndepărtate, care era adusă aici prin niște tuburi de lut ars, femeile scoteau cu donițe de lemn apa necesară gospodăriei.

Poarta mare a cetății, făcută din blăni groase de stejar și întărită cu ținte de fier cu capul lat și frumos împodobit, era deschisă. Pe zidurile late de vreo trei metri și aproape de cinci metri înălțime stăteau de strajă oșteni. Erau îmbrăcați în straie de in, iar capetele pletoase le purtau descoperite, căci erau oameni simpli, «pileați», adică pletoși. Erau însă oameni liberi. Peste ziduri se ridicau din loc în loc turnuri pătrate, înalte de aproape zece metri. Din loc în loc, pe creasta zidurilor cetății se aflau balistele.

Duras se îndreaptă spre casa cea mai mare. Era o clădire din bârne și lut, frumos împodobită însă de meșteri greci căzuți în sclavia dacilor, sau veniți aici atrași de aurul nobililor daci.

Tarabostesii erau adunați în jurul lui Decebal.

— Primejdia e mare, tarabostesi, începu acesta sfatul. Armatele crunte ale împăratului Traianus al Romei se apropie din nou de inima țării noastre. Cetățile de apărare, locurile întărite de pază care le-am avut dealungul văilor, au căzut unele după altele. Dușmanul va fi în câteva zile în fața Sarmizegetusei. Ce facem?

Un murmur se ridică din rândurile celor de față.

— Ne vom apăra, se auzi atunci glasul nobilului Dinarpareus. Ne vom închide în cetate, unde am strâns grâne, ulei și vite; vom rezista!

— Ii vom ține pe năvălitori până în iarnă, spuse și Duras. Romanii nu duc războaie iarna, mai ales prin meleagurile noastre unde e frigul mare, iar urcușul anevoios.

In timpul sfatului fu adus în sală un sol, care venise călare de departe, tocmai din cetățile de apărare ale dacilor, construite în jurul Sarmizegetusei.

— Aduc veste tristă, spuse solul. Cetățile noastre nu mai există. Romanii le-au cucerit pe toate și le-au făcut una cu pământul. Abia dacă mai sunt ici și colo câteva turnuri de apărare. Legiunile sunt pe urmele mele.

O tăcere adâncă urmă. Decebal se ridică în picioare.

— Toată lumea să intre în cetate, spuse el. Goliți casele de toate bunurile, aduceți vite între ziduri ca să le avem de hrană, strângeți apă în butoaiele mari de lemn. Toți bărbații să puie mâna pe arme, ca să-l întâmpinăm pe vrăjmaș.

După puține ceasuri, oastea dacă ce mai rămăsese în jurul lui Decebal porni în frunte cu acesta să întâmpine dușmanul. Regele nu mai aștepta ajutor de nicăierea. Sclavul roman Calodromus [5]) pe care îl trimisese în dar regelui Parților [6]), nu mai dăduse nici un semn de viață.

...Timpul trecea. Vara era spre sfârșite. Armatele romane victorioase închiseseră un cerc de fier în jurul Sarmizegetusei. Casele din fața zidurilor erau arse și dărâmate. Chiar și sanctuarele lui Zamolxis și Gebeleizis se aflau în mâna cotropitorilor. Frumoasele coloane de piatră erau dărâmate. Vasul mare de lut peste care se făceau sacrificiile și pe pereții căruia un meșter priceput săpase cu litere latine cuvintele «*Decebalus per Scorilo*» adică Decebal fiul lui Scorilo, zăcea acum sfărâmat.

Romanii atacau necontenit încercând să le distrugă. Zidurile erau construite din două rânduri de blocuri grele de piatră legate cu bârne groase de lemn, iar golul dintre ele era umplut cu sfărâmătură de granit, care le dădea o rezistență nemaipomenită. Atacurile romanilor erau

---

3) Oamenii de știință au tras concluzia că numele Dunării nu vine de la Danubiu (nume latin) ci dela numele de *Donaris*.

4) Balistele erau aparate de război cu care se aruncau bolovani asupra cetăților asediate, sau din cetăți asupra asediatorilor.

5) Despre Calodromus, sclav roman al lui Decebal, pomenește într'o scrisoare autorul latin Pliniu cel tânăr, care a trăit din 62 până în anul 114 al erei noastre.

6) Parții, un vechi popor în Asia, la S.E. de Marea Caspică. Ei erau adversari neînduplecați ai romanilor iar Decebal le-a căutat alianța.

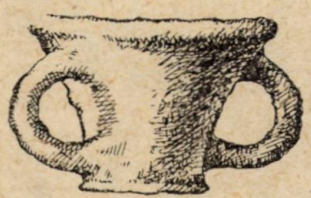

Oală de lut cu toarte

Ornament de bronz

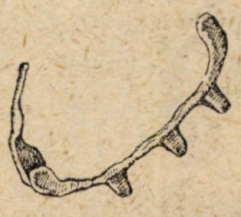

Colțar de fier purtat de oameni ca să nu alunece

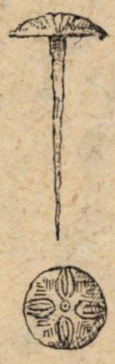

Ținte de fier cu capul lat și frumos împodobit

însă mai înverşunate împotriva porţilor cetăţii. Mai ales la poarta de apus se grămădeau legionarii romani făcând să răsune toată cetatea din pricina izbiturilor date cu berbecii în porţile grele de stejar. De pe creasta zidurilor, oştenii asociaţi aruncau bolovani, apă şi ulei clocotit în capul atacatorilor, trăgeau cu arcurile, şi la nevoie puneau mâna pe săbii şi respingeau pe cei care cu ajutorul scărilor ajungeau până la creastă.

Asediul Sarmizegetusei dura de multe săptămâni. Mâncarea se găsea, dar apa începuse să lipsească. Nici un strop de ploaie nu venise să împlinească lipsa cruntă. Un tarabostes împărţea cu straşnică sgârcenie fiecare picătură. Stropii erau măsuraţi, şi nu ajungeau să aline uscăciunea buzelor arse de dogoarea vremii şi a focului.

Morţii începuseră să se înmulţească. Adesea, noaptea, cetatea era luminată de focul rugurilor pe care erau arşi. Sarmizegetusa nu mai putea rezista multă vreme. Monedele, podoabele de argint şi bronz erau îngropate în pământ spre a nu cădea în mâinile duşmanului.

Intr'o zi, oştenii văzură de pe ziduri călăreţi mauri pe cai mici şi iuţi de munte, care înconjurară cetatea şi pe la răsărit. Aceştia făceau parte din trupele romane aduse din îndepărtata Africă.

Ultima noapte a Sarmizegetusei. Romanii atacau cu înverşunare. Săgeţi cu şomoioage muiate în răşină aprinsă se înfigeau în bârnele caselor încendiind totul. La poarta de apus lupta era crâncenă. Apropierea vremii rele mărea dârzenia comandanţilor romani. Poarta grea se clătină în ţâţâni şi începu să ardă. Spre zori, măcinată de foc şi de izbiturile berbecilor ea se prăbuşi cu sgomot. Ostaşii romani năvăliră în cetate trecând totul prin foc şi sabie. Pe uliţe lupta era sângeroasă. Dacii se apărau cu disperare. Decebal, înconjurat de puţinii credincioşi care rămăseseră în viaţă, izbuti să se strecoare pe un drumeag ocolit spre inima pădurilor dinspre răsărit, unde socotea să-şi adune oşteni şi să-i atace din nou pe năvălitori.

Un pâlc de călăreţi mauri sub comanda unui tribun militar [7]) se luă însă pe urmele vitejilor.

7) Tribunii militari erau ofiţeri superiori ai armatei romane.

In inima pădurilor se dădu ultima luptă. Decebal şi oştenii săi au preferat moartea, robiei romane.

Sarmizegetusa fu dărâmată.

...Peste vechea cetate veacurile au aşternut un linţoliu de pământ. Pădurea dela poalele dealului începu să înainteze nestingherită, cuprinzând totul.

Cele de mai sus, fără să fi fost scrise, şi-au lăsat totuşi urmele în marea carte a istoriei.

Care sunt aceste urme? Cum s'au aflat întâmplările de acum optsprezece veacuri şi jumătate?

Era prin anul 1803. Un ţăran sărac de prin locurile Grădiştei, îmbrăcat întocmai ca nobilul dac care străbătuse şaptesprezece veacuri înainte aceleaşi drumuri, umbla cu barda în mână prin pădurea de fagi care luase locul brazilor, în căutare de vreascuri pentru casă. Ajuns pe o costişă omul izbi cu barda în pământ. Vroia să se trântească şi el jos, pentru odihnă.

Dar ce să fie asta? Tăişul bardei se înfipse uşor în pământul afânat şi se opri pe neaşteptate într'un obiect tare care se fărâmă cu un zgomot zornăitor. Omul trase barda înapoi şi din pământul despicat alunecară la vale câteva monede.

O comoară? Săteanul începu să sape cu înfrigurare, şi scoase la iveală hârburile vasului de lut îngropat aici cu atâtea veacuri înainte de tarabostesul dac. Ştirea despre comoară ajunse la urechile autorităţilor austriace, căci pe vremea aceea Transilvania era ocupată de imperiul Austro-Ungariei. Stăpânii de atunci ai Austriei, lacomi de bani, au pornit să răscolească pământul de prin partea locului în căutare de comori. Şi au găsit într'adevăr cantităţi însemnate de aur care aparţinuseră pe vremuri dacilor.

Când nu s'a mai găsit aur, săpăturile au fost oprite. Deabia în zilele noastre s'a pus la dispoziţia oamenilor de ştiinţă mijloacele necesare spre a face săpături sistematice. Din obiectele găsite cu această ocazie, iată cum s'ar fi desprins povestea de mai sus:

Monedele au fost îngropate aici de un nobil dac în vremea celui de al II-lea război dus de romani împotriva dacilor, adică în jurul anului 106 al erei noastre. Data a fost fixată cu uşurinţă, deoarece nu există între monedele găsite nici una care să fi fost bătută după acest război. Scutul acoperit de fier a fost găsit şi el, ce-i drept, sfărâmat, poate în timpul unei lupte, într'un fort de lângă Sarmizegetusa. In faţa cetăţii unde se aflau atelierele de fierărie şi celelalte, s'au găsit sute de unelte, îngropate de daci.

Ruinele Sarmizegetusei au fost desgropate. Zidurile, deşi dărâmate, au lăsat suficiente urme spre a se vedea cum au fost construite. Cenuşa şi cărbunele au îngăduit oamenilor de ştiinţă să reconstituie pas cu pas ultimile zile ale capitalei dacilor. In chiupuri mari de lut s'a găsit grâu carbonizat, de acum 1800 de ani, prin urmare, în momentul căderii cetăţii, cei asediaţi mai aveau ce mânca. Apa lipsea însă. Chiar romanii au reprezentat pe un basorelief al Columnei lui Traian o scenă în care un nobil dac împarte oamenilor din jurul lui căni cu apă. Sunt cele mai tragice clipe ale locuitorilor cetăţii. Dacă vara n'ar fi fost secetoasă, apa ploilor le-ar fi îngăduit desigur dacilor să reziste până la iarnă, când romanii s'ar fi retras.

Pe lângă ruinile zidurilor s'au găsit arme de tot felul. La poarta de apus dărămăturile şi urmele de incendiu sunt însă atât de mari, încât nu încape nici o îndoială că în acest loc a fost dat atacul cel mai înverşunat al asediatorilor.

Intr'unul din sanctuare, loc de rugăciune al vechilor daci, s'au găsit sfărâmăturile unui uriaş vas reconstruit azi cu mare migală. Pe pereţii acestui vas, scrisă cu litere latine, se află inscripţia despre care am vorbit mai sus, prima inscripţie dacă: *Decebalus per Scorilo*. Pe alte pietre din cetate s'au găsit litere din alfabetul grec. Prin urmare vechii daci nu aveau un alfabet al lor, ci utilizau alfabetele cele mai răspândite ale acelei vremi, atunci când aveau de scris ceva. Numele proprii dacice au fost găsite în izvoarele scrise latine şi greceşti. Multe amănunte, cu privire la construirea caselor, la îmbrăcămintea dacilor, la felul lor de a lupta au fost aflate din basoreliefurile Columnei lui Traian, un fel de istorie în imagini a războiului de cotropire dus de romanii lacomi de bogăţiile Daciei, de dorinţa de a obţine sclavi, adică braţe de muncă ieftine.

Despre împărţirea pe clase a dacilor ne vorbesc izvoarele scrise latine şi greceşti. Imaginile Columnei lui Traian, arată că unii luptători daci purtau cuşme (tarabostes sau comati,) în timp ce ceilalţi, cei mai mulţi, aveau capetele descoperite şi foarte pletoase (pileaţi). Dar mai e un fapt: cetăţile dace sunt construite din blocuri mari de piatră, care se găsesc la distanţe enorme de locul construcţiilor. Asemenea lucrări nu se puteau face în antichitate decât cu ajutorul a multor braţe de muncă — şi aceştia nu puteau fi decât sclavii.

Cât despre măestria meşteşugărească a dacilor ne povestesc sutele de unelte, vasele de lut frumos încondeiate, obiectele de podoabă din argint şi bronz, găsite în urma săpăturilor dela Grădiştea. Statul dac, era un stat mare şi puternic, cu o civilizaţie înaintată pentru acele vremuri, distrus în urma cotropirii lui de armatele Romei, care subjugaseră o bună parte a lumii cunoscute pe atunci, în folosul claselor conducătoare ale celui mai mare stat sclavagist din antichitate.

Şi desigur că descoperirile care vor fi continuate în anii care vin, vor scoate la lumină noi pagini minunate ale trecutului îndepărtat al poporului nostru.

A. TOMA

Noi cei tineri l-am cunoscut pe poetul A. Toma în primul rând din înaripatele poezii pe care le-am citit în volumele sale de versuri. Cei care nu-l văzusem niciodată, ni-l închipuiam ca pe un tânăr în floarea puterii; vulcanic „Voinic Înflorit" cu coif, za şi paloş, în luptă cu „Vrăşmaşul crunt de veci, balaurul. Acela care străjuieşte aurul".

Şi închipuirea noastră avea temei puternic dela care pornea: poeziile citite.

L-am văzut după ce plăsmuirea imaginaţiei lucrase: era un bătrân albit de ierni, cu zâmbet tineresc însă, în ochi şi pe buze.

Şi totuşi el era acel „Voinic Inflorit". Cum se explică aceasta? Am deslegat încurcătura: noi îi văzusem în versuri inima, cea care a rămas tânără şi puternică dealugul vieţii, care n'a albit de ierni şi nu s'a încovoiat sub povara anilor. Căci petul A. Toma avea când l-am văzut noi peste 70 de ani.

Dece oare scânteierile de aur ale inimii lui, eternizate în poezii, sunt la fel de tinere în cele creiate la 75 de ani ca în cele dela 20?

Răspunsul ni-l dă viaţa poetului.

S'a născut la 1875 în Comuna Urziceni din Ialomiţa, unde a învăţat două clase primare. Pleacă la Ploeşti, stă până la sfârşitul liceului, apoi urmează facultatea de filozofie şi istorie din Bucureşti.

Nu se poate să treci prin viaţă şi să nu fii influenţat de lumea cu care vii în contact.

Omul are dela naştere semănat în el un bob de aur: inima.

În viaţă bobul de aur poate rodi bogat şi frumos în împrejurări prielnice, dar tot el se poate preface în bob de neghină, pentrucă inima omului e mai pretenţioasă ca orice pe lume.

Poetul A. Toma a fost influenţat dela vârsta de 14—15 ani de revista „Contemporanul", care l-a orientat pe poet spre lupta cu spada versului pentru binele mulţimii populare. Astfel îndrumată, inima poetului a înflorit şi a rodit aur.

Niciodată el n'a părăsit această linie.

Activitatea în decursul celor aproape 80 de ani de existenţă, poate fi socotită un exemplu pentru poeţi.

El a îmbinat în mod armonios munca de profesor, de editor, de redactor, cu cea de poet, aducându-şi aportul important pe toate tărâmurile.

Ca profesor de istorie la liceu s'a străduit să insufle elevilor dragostea de patrie, curajul şi bărbăţia, dragostea pentru faptele vitejeşti ale eroilor din trecutul de luptă al poporului nostru. Mulţi elevi i-au fost şi-i sunt recunoscători pentru aceasta.

Redactor şi editor, el a ştiut să aleagă din noianul de cărţi pe cele mai utile şi să le dea cititorilor.

În revista „Lectura" pe care o conducea cu mult înainte de 23 August 1944 el a avut curajul să popularizeze scriitorii ruşi şi sovietici, printre care: M. Gorki, F. Gladcov, Leonid Leonov, Vera Inber, Ilia Ehrenburg, Şolohov, etc.

Luptătorul A. Toma nu poate fi despărţit de poetul A. Toma.

La începutul activităţii sale poetul îşi exprimă durerea că lumea trăieşte'n mizerie, dar nu găseşte o cale sigură de ieşire din această stare. (Exemplu: poezia «Vecernie».)

Mai târziu însă, el a simţit că trebuie să existe o forţă organizată care să îndrume oamenii muncii în lupta pentru o viaţă mai bună. De aceea, legat din tinereţe de mişcarea muncitorească, a fost totdeauna alături de ea, alături de Partidul care o conduce.

Ideologia clasei muncitoare aduce sevă tinerească, de luptă, creaţiei lui A. Toma.

În 1937 scrie «Şomerii».

Nu! Toţi cei ce pâine cer
Au un drept şi-un pumn de fier,
Doar nătângii gem şi pier».

În 1942, scrie «Imn tineretului»:

«Când iubiţi înfruntaţi smei şi zei,
Când urîţi — vai şi-amar de mişei:
Steaguri sus! Stavili cad, pumnii tari
Prăbuşesc de pe tron pe Cezari».

Când oamenii erau mânaţi de hitlerişti în stepele Ucrainei, scria:

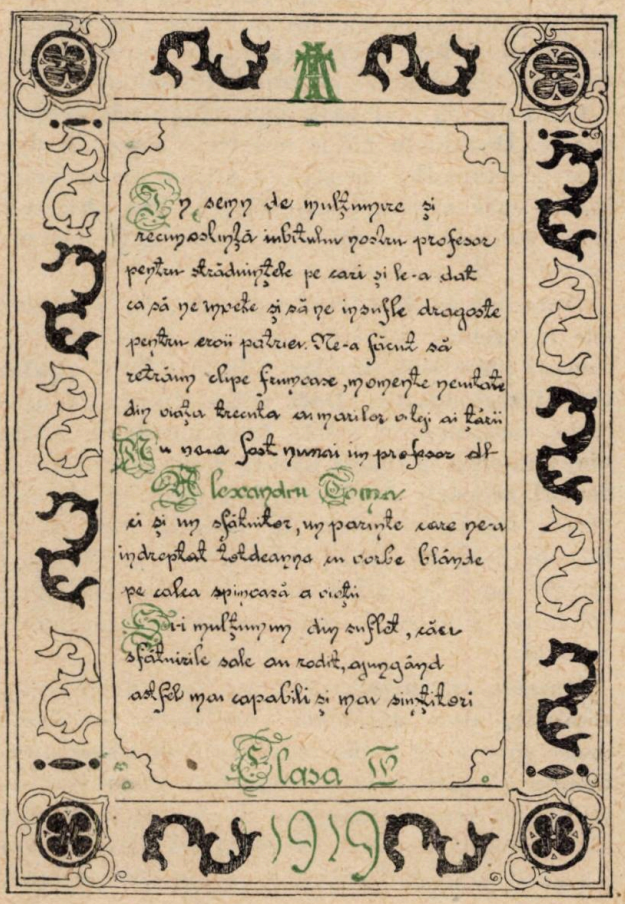

★

A. Toma stând de vorbă cu pionierii despre cărțile noi apărute pentru ei.

★

«Cine-a poruncit război?
Ne-om vedea noi înapoi
Și-apoi lasă, las' pe noi!»

În timpul când teroarea nazistă bântuia țara și naziștii cotropeau, el da curaj poporului:

«Svastică cu ghiare crunte
Avem oameni să te'nfrunte».

Inima poetului ura ceea ce ura poporul, iubea ceea ce iubea poporul, el era o parte din inima poporului. El aștepta eliberarea țării noastre de sub jugul fascist, o prevestea cu versurile lui.

Poetul liber, ca și poporul, își exprimă încrederea în Partid:

«Conducătorule'nțelept condu-ne!
Noi zi de zi trăim câte-o minune.
Vijelios noi te urmăm și cu uimire
Spre noua și frățeasca rânduire».

El a cântat însuflețit, cu inima tânără, realizările poporului în drum spre „noua și frățeasca rânduire".

★

Poet legat strâns de popor, A. Toma s'a îngrijit îndeaproape de creșterea și educarea noilor generații de oameni. El a condus două reviste pentru copii și tineret: „Steaua copiilor și tinerimii" și „Amicul copiilor"... în vremea când literatura noastră era invadată de romane polițiste, decadente.

Poetul avea în orchestra de creator, instrumente care cheamă bărbații la luptă cruntă și la biruință, dar în același timp strune gingașe care au dat cântece ușoare, calde și sfătuitoare pentru copii.

În volumul „Zi de vară până'n seară" publicat în 1925 autorul a dat copiilor o carte cu versuri clare și folositoare:

«Tic-tac, tic-tac, bate, bate
Inimioara de ceasornic
Și cu'n deget stă s'arate:
Timpul trece, fă-l tu spornic.»

El s'a străduit să cultive în copii în special curajul, îndrăzneala, calități ale luptătorului, pe care le insuflă de altfel și lucrările scrise pentru maturi.

În perioada când în țara noastră se cânta în versuri neîncrederea în om și în viață, el cultiva în copii frumusețea vieții. Revista „Amicul copiilor" se deschide cu această scrisoare: Dragi copii,

«Amicul copiilor,
Solul bucuriilor,
Vine cu comorile
Ca vara cu florile,
Ca April cu mugurii
Ca toamna cu strugurii».

Poetul A. Toma a tradus multe din poeziile pentru copii ale scriitorului sovietic S. Marșac, cu condeiul de artist pe care-l cunoaștem și în poeziile originale. Atenția pe care a acordat-o traducerilor din literatura pentru copii, paralel cu traducerile din literatura clasicilor literaturii universale, arată că poetul a considerat literatura pentru copii gen de artă egal cu toate celelalte și că a luptat pentru câștigarea drepturilor ei.

Copiii patriei noastre îi mulțumesc pentru aceasta încă odată poetului.

În revistele noastre A. Toma a publicat o samă de poezii pentru copii. Cine dintre micii cititori nu-și amintesc de „Piuici și frații lui mici"?

Mulți pionieri și școlari l-au văzut pe poet din întâlnirile pe care le-au avut cu el: albit de ani, dar cu același zâmbet tineresc în ochi și pe buze.

Acum, când se împlinesc 80 de ani de la nașterea lui, nu se mai află printre noi. A plecat pe calea neîntoarsă. Cei care i-am citit poeziile știm însă cum era. Cei care-l vor citi, îl vor cunoaște la fel: tânăr, în floarea puterii, vulcanic „Voinic Inflorit" cu coif, za și paloș, în lupta neîmpăcată cu dușmanii.

de V. GHEORGHE

Demostene

de MIRCEA SÂNTIMBRIANU — ilustrații: ARNO

Dece i-o fi zicând lui Guluță . . . Demostene? Doar nu e nicio legătură . . . Ce legătură poate fi între copilul liniștit și palid, cu o înfățișare de fetiță dintr'a V-a, și furtunosul orator atenian de acum mai bine de 2300 de ani, care în clocotitoare cuvântări îndemna ca mai degrabă să moară decât să se supună umilitoarei tiranii macedonene! Uitați-vă și la poza acestuia din cartea de istorie . . . Înalt, cu gât vânjos, încruntat și bărbos, cu brațele întinse spre mulțime . . .

Hotărît, n'o să găsiți nicio legătură, oricât ați cumpăni . . . și totuși o legătură este . . . o să vedeți și voi.

Lucrurile s'au petrecut cu câteva luni în urmă . . . Era la ora de istorie. Înflăcărat ca totdeauna, profesorul vorbea despre lupta poporului atenian împotriva hrăpărețului Filip Macedoneanul, vecinul din Miază-Noapte . . . Despre viclenele planuri macedonene și despre Demostene, marele orator care dovedise Adunării Poporului că ceea ce se vede strălucind în depărtare nu e cununa fericirii, ci jugul greu de aur pe care Filip se pregătea să-l svârle pe gâtul vestitei cetăți . . . Dar auzindu-i vocea de tunet, nimeni nu bănuia ce cale spinoasă străbătuse vestitul orator . . . Copil fiind, era bâlbâit, avea o voce slabă, pițigăiată și niște mișcări caraghioase de păpușă pe sfori . . . Dar Demostene a învins aceste greutăți . . . Mergea pe malul mării și ca să-și întărească vocea declama mii de versuri luându-se la întrecere cu sgomotul talazurilor ce se sfărâmau într'un continuu muget de stânci. Vorbea ore în șir cu pietricele'n gură ca să-și întărească mușchii limbii și să-și învingă bâlbâiala . . . Se înconjura cu săbii pentru ca'n focul viitoarelor cuvântări să-și stăpânească mișcările-i dezordonate... Și se rădea pe cap pentru a nu fi ispitit să-și piardă vremea în oraș, unde toți cetățenii purtau plete bogate, iar cei fără chică erau arătați, în derâdere, cu degetul . . .

Apoi, lecția s'a terminat.

— Deschideți cărțile, a spus profesorul. Citiți din manual cutare și cutare . . .

În clasă se auzea foșnetul cărților răsfoite. Guluță însă nici nu se clintea. Ce nevoie mai e de manual? El știe totul din clasă. Istoria e doar atât de ușoară. Profesorul le-a explicat atât de frumos. Poate să spună totul pe de rost.

Dela școală, Guluță a plecat deadreptul la Tudor. Stă pe aceeași stradă și e bolnav. Îi arată ce au de învățat.

— La aritmetică divizibilitatea, la română declinarea substantivului, și la istorie, zice Guluță, o lecție foarte ușoară . . . despre unul Temoslenes, adică nu . . . Teneslemos . . . așa ceva, un bâlbâit . . . cum a ajuns vorbitor . . . cum urla pe malul mării cu pietricele în gură . . . și cu niște săbii împrejur . . . Păcat că n'ai fost la școală . . . O lecție minunată . . . și Guluță nu mai contenea povestindu-i despre Temoslenes sau Teneslemos, sau așa ceva . . .

Apoi a uitat de el. Și-a amintit deabia spre sfârșitul săptămânii când s'a uitat în orar. Și-a scris în grabă la aritmetică și română apoi s'a instalat la fereastră.

— Voi n'aveți de învățat? l-a întrebat bunica.

— Avem numai de scris . . . La istorie e o lecție ușoară . . . am învățat-o din clasă . . . Să-ți povestesc: era în Grecia acum . . . acum . . . cândva un bâlbâit . . . îl chema Semilenos și se certase cu un vecin care voia să-i pună un jug de aur și ca să poată vorbi lua pietricele în gură și se rădea pe cap . . .

— Și dacă nu se rădea pe cap . . . nu putea vorbi? întrebă bunica mirată.

— Sigur că nu. Așa e scris în Istoria antică.

— Da? Atunci așa o fi... Eu n'am apucat vremurile alea . . .

Spre seară l-a luat în primire frățiorul, Rică . . .

— Mi-a spus bunicuța că știi o poveste . . . hai Guluță, spune-mi-o și mie.

— Ascultă. A fost demult, demult un om, îl chema . . . Tomi . . . Timosene . . . Și el nu putea vorbi că era mut . . . adică nu chiar mut . . . mai mult bâlbâit . . . Și

toată ziua ba se ducea pe plajă, ba se rădea pe cap, ba se'nțepa cu săbiile . . . până a început să vorbească . . . și vorbea toată ziua.

— Și pe urmă, întrebă Rică. Pe urmă?

— Asta e tot.

— Asta e tot . . .? Noi învățăm la grădiniță povești mai frumoase . . .

Guluță se supără:

— Prostule, ce știi tu? Asta-i istorie . . . Istorie antică . . .

A doua zi la școală Guluță a fost scos la lecție. A ieșit din bancă sigur pe sine, cu ochii sclipind vesel . . . Nu pusese mâna pe manual . . . Dar lecția o știa din explicație . . . N'o povestise el lui Tudor, și bunicii, și lui Rică?

La primele întrebări, figura lui Guluță s'a făcut prelungă. Privea cu ochii mari harta multicoloră, trecându-și bățul dintr'o mână într'alta, mișcându-se ca aiurit în fața stativului . . .

Întrebările cădeau precise una după alta.

—Arată Macedonia! Ce fel de stat era? Ce pretext au găsit Macedonenii pentru a cotropi Grecia? Cine a organizat armata macedoneană?

Pe fața chinuită a lui Guluță curgea nădușeala . . . Deschidea și închidea gura parc'ar fi avut o piatră pe limbă.

— Ei, Guluță, ce vorbitor vestit cunoști tu la Atena? Gândește-te.

Ca dintr'un fulger în mintea lui Guluță se făcu lumină. Începu să vorbească de parcă i-ar fi scăpat cuvintele dintr'o praștie . . .

— Da... da... da știu... tot... tot... era ăsta... ăla Tenes... Timos,... Semelamos... care înghițea săbii... îmi amintesc... cu vecinul din Miază... Miază-noapte... care era bâlbâit... stați puțin... bâlbâit era el Tenes... Semos... Lemostene... adică știu știu... Demo-Demos... Demostene.!

Și Guluță, nădușit, mișcându-se în dreapta și în stânga, străduindu-se să acopere valul râsului ce creștea din bănci, se bâlbâia... se bâlbâia întocmai ca Demostene cu pricina. Și Demostene i-a rămas numele...

Marele schior

de Al. ANDRIȚOIU și N. LABIȘ — ilustrații: ARNO

Mic de stat dar bun de gură
Și a toate-știutor,
Și fudul peste măsură
Este marele schior.

Când din școală-a prins să iasă
Țipă prin nămeții mari,
Intră'n casă, stă la masă,
Dă grăunțe la canari,

Copiază cu iuțeală
Din caiet împrumutat
Lecțiile pentru școală
Și-apoi, haide la jucat.

Își ia schiurile'n spate
Și pășește rar, isteț,
Om de vază să se-arate:
„Iată cine sunt! Vedeți!"

Urcă panta sclipitoare
Serios și tacticos,
Leagă schiul de picioare
Și cântând dă busna'n jos.

Într'o bună zi, geroasă,
El strigă către băieți:
— „Eu urc râpa colțuroasă
Unde voi voie n'aveți.

Cu cuvintele-i năuce
Face zarvă'ntre copii.
— Nu te duce! Nu te duce!
Asta nu-i curaj, să știi!

El se suie și se crede
Mai măreț ca un cucon,
Râde'n sine și se vede
De pe-acuma campion.

Dar un ciot de rădăcină
Aninat de schi, ușor,

Îl dă busna pe colină
Chiar pe marele schior.

Schiurile-s rupte'n două,
Capu de cucuie-i plin
Și picioarele-amândouă
Încâlcite-abia-l mai țin.

Strigă-acum, strigând asudă
Clipe'ntregi, minute'ntregi.
Cine oare să-l audă?
E departe de colegi.

Șchiop, târâș, grăpiș, coboară
Către pârtia din deal
Și mi-l ia de subțioară
Brațul blând, colegial.

Și mi-l duce către casă
Prin nămeții grei și mari.
Stă schiorul iar la masă,
Dă grăunțe la canari.

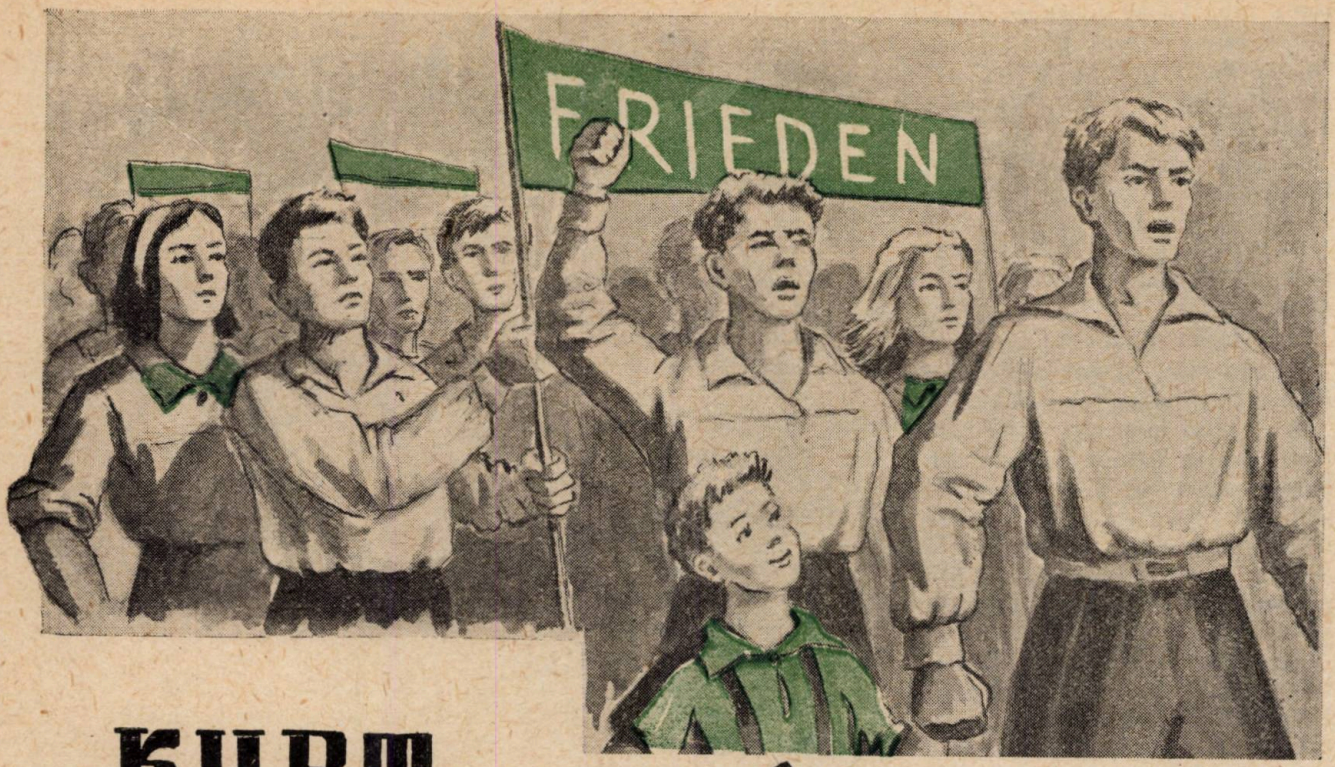

KURT și prietenul său HANNES

de URSULA ZESCH

ilustrații: IRINA ISĂCEANU

A fost într'o duminică, la Düsseldorf.

Era o zi mohorîtă. Malul celălalt al Rinului abia se zărea. O ceață fină învăluia ca într'un văl cenușiu coșurile fabricilor din oraș.

În orașul vechi era încă liniște. Numai din centru se auzeau claxoanele mașinilor și clinchetul tramvaielor.

Într'un mare bloc de locuințe se deschise o ușă. Pe stradă ieși un băiat de vreo zece ani. Cu o mișcare sigură închise ușa și vârî amândouă mâinile în buzunarele dela pantaloni.

La etajul al patrulea se deschise o fereastră și o femeie se uită în stradă. „Kurt! Ku-u-rt", strigă ea.

Băiatul scoase repede mâinile din buzunare și se uită în sus.

— Da?

— Să nu vii târziu acasă. La ora unu stăm la masă!

— Voi fi punctual, promise Kurt, și porni, fluerând vesel, pe trotuar.

Din când în când se opri să privească vitrinele încărcate cu lucruri minunate. În fața unei vitrine se opri mai mult. Un trenuleț electric trecea șuerând pe lângă niște semnale, prin tuneluri și peste poduri.

Kurt se despărți oftând de toate aceste minunății. Mama lui nu i le putea cumpăra. Pentru asta nu ajungea leafa tatii.....

De acum înainte nu mai dădea prea mare atenție vitrinelor. La ce-i folosesc toate acestea! Atât el cât și frații și surorile lui puteau numai să se uite la ele. Și Kurt știa că aceeași situație e la colegii lui de școală.

Kurt avea însă planurile lui pentru acea zi. Dela prietenul lui mai mare, Hannes, el știa că astăzi trebuia să aibe loc o demonstrație a Tineretului Liber German, a „Șoimilor" și a altor organizații de tineret. Ei vroiau să protesteze împotriva pactelor de război ale lui Adenauer. Kurt era mândru de prietenul lui cel mare. În grupa de pionieri Hannes a povestit de multe ori despre cele ce a văzut la festivalul dela București.

Da, așa un tovarăș ca Hannes ar vrea să devină și Kurt! Hannes nu i-a povestit nimic des-

pre demonstrație. Dar Kurt era deștept! El a ascultat unele discuții între prieteni și a înțeles despre ce era vorba.

Acum, era în căutarea prietenilor, căci nu cunoștea locul lor de întâlnire.

El știa numai că vor demonstra în strada Graf-Adolf. Când sosi acolo, văzu câțiva tineri care mergeau pe stradă în sus și în jos, iar alții plimbându-se pe străzile alăturate. Ei așteptau semnalul convenit.

Kurt dispăru într'o stradă lăuntrică. Hannes nu trebuia să-l vadă, căci l-ar fi trimis cu siguranță acasă.

„Tu ești încă prea mic", ar putea să spună, sau ceva în felul acesta. Dar precis că l-ar fi trimis acasă. De asta Kurt era sigur. În asemenea situații Hannes era neînduplecat și era inutil să încerci să-l convingi de contrariul.

Și Kurt aștepta semnalul convenit. Planul lui era stabilit: el va demonstra astăzi împreună cu prietenul său, Hannes!

Deodată se auzi un strigăt, și toate se petrecură atât de repede sub ochii lui Kurt. Din străzi lăturalnice, din cafenele și case, din toate părțile soseau tineri. Nu trecu nici un minut și coloana de tineri porni marșul. Alți tineri se alăturau mereu coloanei, apărură pancarte și răsunară lozinci.

Iată-l și pe Hannes! Mergea în primul rând. Tocmai ridică mâna și o lozincă răsună prin toate străzile. Cu pași mari Kurt fugi spre Hannes, își strecură mâna lui mică în pumnul puternic al prietenului și încercă să păsească cu pașii mari alături de el.

Începură să cânte. Kurt știa acest cântec.

Vocea lui răsuna limpede lângă vocea puternică și hotărîtă a prietenului său.

Kurt ridică ochii spre Hannes. Acesta îi strânse tare mâna, se aplecă către el și-l întrebă: „Cum ai ajuns tu aici, drăcușorule?...

Nu avu timp să vorbească mai departe.

Cu un vuet asurzitor se apropiau mașinile de asalt ale poliției.

Frânele scârțâiră.

Cu curelele șepcilor sub bărbie, polițiștii săreau jos. În mâinile lor învârteau bastoane de cauciuc.

Un ofițer gras coborî din mașină, scoase revolverul și începu să țipe la polițiști.

Aceștia fugiră spre coloana de demonstranți.

„Împrăștiați-vă! Împrăștiați-vă!" strigau ei.

Dar prietenii pășeau hotărîți înainte. Hannes ridică din nou mâna și o lozincă răsună din multe sute de voci.

Polițiștii se dădură înapoi.

Unii dintre ei erau nehotărîți, iar alții priveau cu ură pe tineri.

„Proștilor!" țipă ofițerul cel gras, „bateți-i arestați-i, hai, hai, dați-i!"

Lanțul polițiștilor se apropia din nou și bastoanele lor de cauciuc loviră în dreapta și în stânga, peste umeri și capetele tinerilor.

Coloana de demonstranți se clinti dar nu cedă. Kurt se uită la toate acestea cu ochii uimiți și speriați.

Dar dintr'odată se desmetici. Un polițist se apropia de ei.

„Tu ești probabil unul dintre conducători" țipă el către Hannes, „pe tine te vom lua nițel cu noi!"

Kurt auzi aceste vorbe și vedea pe polițist apropiindu-se. Înțelese că prietenul său e în primejdie. Fără să mai stea mult pe gânduri, fugi câțiva pași înainte, se întoarse brusc, și — polițistul se poticni și căzu.

Șapca îi căzu peste ochi și bastonul de cauciuc îi sbură din mâini.

Polițistul sări în sus. Nasul lui era negru.

Cu o voce înecată de furie țipă: „Nemernicule, așteaptă! Să-mi pui piedică, asta o să te coste scump!"

Dar Kurt o sbughi repede.

Polițistul înjură, dar renunță îndată să-l urmărească.

Kurt întoarse odată capul și văzu cum Hannes dispăru într'o stradă lăturalnică.

Prietenul lui a fost salvat.

(trad. din l. germană)

În grădina sultanului

snoavă populară povestită de AL. MITRU

ilustrația: IOANA OLTEȘ

Greu e măi oameni buni și năravul ăsta cu lauda... Așa, zice c'a fost odată un ispravnic... Lăudăros! Phiii! Ca el nu mai era altul. Se lăuda prin tot locul. Că el i-așa... Și-așa... Nu mai știa cum să se'mpăuneze. Ba încă dela o vreme ce-i vine? Zicea că el numai vise de soi visează... Cu împărați, palate, grădini de aur și alte frumuseți... El nu visează ca cei de jos, lucruri mărunte sau știu eu ce!

Și-avea ispravnicul acesta și-o slugă, — un vătăjel cum se zicea pe vremuri, — care-i ducea ispravnicului poruncile, îi purta traista cu mâncare. Ei, și-apoi pleacă într'un rând ispravnicul cu vătăjelul după el, prin sate. Ajung ei într'un sat, — și-aici era stăpân un boier mare. Îl pofteşte boierul pe ispravnic la masă. Îl satură cum se cade. Pe urmă îi pune și'n traistă bucate pentru drum: un purcel fript, o pită albă de grâu, nişte plăcintă, o bărdăcuță cu rachiu și ce i-o mai fi pus... Și pleacă ei mai departe.

După atâta mâncare cu care se săturase la conac, îi venise ispravnicului somn. Numai pe bietul vătăjel îl împungea foamea'n pântece, de nu mai știa ce-i cu el. Și merg ei, merg. Da' vătăjelul tot spunea:

— Bune bucate duc în traistă stăpâne!... Eh, bune!... și ofta.

Ispravnicu'l-aude, și ca să-și bată joc de bietul vătăjel, cum era el lăudăros, zice:

— Măi Costache!... așa-l chema pe vătăjel, uite, o să facem aici într'o poiană popas. Să ne culcăm și să visăm. Care-o visa mai frumos, al ăluia să fie purcelul. Vrei?

— Vreau stăpâne! se bucură sluga. Cum să nu vreau? Că numai o ceapă mi-a dat boierul la conac, c'un boț de mămăligă...

— Bun. Să poposim! Hotărăşte ispravnicul. Numai că vezi măi mocofane, ca să visezi și tu acolo un vis mai frumos. Să nu fie chiar așa cum visați de obicei voi ăștia, țăranii... Și-al meu să fie prea așa... Și-al tău...

— Lasă stăpâne! răspunde vătăjelul, în gând cu socoteala să-l lecuiască puțintel pe ispravnic de năravul cel urât. Să vezi dacă nu ți-o place...

Și se culcă ei amândoi pe iarbă în poiană. Ispravnicul băut, mâncat, începe să sforăie. Da' vătăjelul lihnit, desface frumos traista și se apucă de mănâncă tot. Bea și rachiul. Și-așteaptă până ce se scoală stăpânul. Când se scoală, începe lăudărosul să spună: că el a visat, nici una, nici alta, decât că era în grădinile sultanului. Și petrecea împărăteşte... Sultanul însuși îl slujea, cu pilaf, cu alivenci, poame, bunătăți, băuturi... Ce mai! Vis mai frumos nici că se poate. Așa că a câștigat!...

— Tu ce-i visat măi mocofane? râde stăpânul sigur de el.

— Eu? face vătăjelul. Eu am visat două vise. Mai întâi mi-a apărut în vis un moșneag și mi-a spus: „Măi Costache! Să știi și tu dela mine că *lauda de sine, nu miroase-a bine, și celor lăudăroși le cam miroase gura a minciună*!“ Pe urmă stăpâne, te-am visat pe domnia ta. Și te-am visat cum te slujea sultanul cu de toate... Și înfulecai... Așa că, ce m'am gândit?'' Stăpânul să mănânce de trei ori și eu niciodată? Haide mai bine să mănânc eu purcelul și plăcinta, ca tot să fie pe lume o leacă de dreptate“. Și le-am mâncat...

Apoi pe urmă, eu nu știu ce s'o mai fi întâmplat, dacă ispravnicul l-a pedepsit pe vătăjel; da, știu că de lăudat de-atunci s'a cam lăsat!... Asta știu!...

Vanco cel isteț

snoavă populară povestită de AL. MITRU

ilustrații: IOANA OLTEȘ

Era odată un boier care toată ziua umbla la furat . . . Și ca să-i meargă mai din plin, își tocmește și-o slugă. Pe cine să tocmească? Pe Vanco . . . Face zapis cu el, și-i spune:

— Te tocmesc pe-un an; da' faci tot ce ți-oi porunci fără să cârtești?

— Fac stăpâne! se învoiește Vanco, căruia-i ajunsese sărăcia la os.

— Ei, diseară mergem să furăm o vacă! Eu o fur și tu să pândești, să mă vestești de-o fi cumva vreo primejdie! . . .

Înțelege Vanco despre ce este vorba, da' nu are ce face. Zapisul e zapis. Și porunca e poruncă...

Seara se duc la furat. Intră stăpânul în grajdul unui om și-i fură vaca. Vine cu ea afară. Și-o ascunde în desișul unei păduri pe care-o avea... Asta până să-i facă de petrecanie . . .

A doua zi, bietul păgubaș, se căina prin sat, zmulgându-și părul de necaz:

— Vai de mine și de mine, că mi-au furat azi noapte tâlharii vaca. . .

Aude Vanco jelania omului și iese afară din ogradă, unde trebăluia. Iese afară și-i spune omului:

— Dec, că nu ți-oi închipui, că ți-a furat stăpânul meu vaca și ți-a ascuns-o în desișul ăl mare din pădure? . . . Dec! . . . și-i face omului cu ochiul.

Pricepe omul vorba lui Vanco. Se duce la pădure și-și găsește vaca.

Îl ceartă stăpânul:

— Prostule! Bătut în cap ce ești! M'ai dat de gol cu prostia ta la păgubaș!

— Dec, stăpâne, zice Vanco după obiceiul lui, dacă nu mă înveți ce să spun și ce nu? Rostesc și eu cum mă taie capul.

— Să știi, grăiește încruntat stăpânul, că de-oi mai face odată una ca asta, te omor și te-arunc în fântână!

— Bine stăpâne! răspunde Vanco. Și-acuma ce să fac?

— Să te pregătești! poruncește boierul. Că la noapte mergem la târlă, unde-și țin sătenii oile . . . Văz' că-i înorat!

— Da'la târlă-i câine! încercă Vanco să-l sperie pe stăpân.

— Nu-ți fie ție teamă, că l-am otrăvit eu azi l'amiezi! râde boierul.

Ei, și se duc ei noaptea la târlă. Acolo, târla fără câine. Treaba asta o simțise și-un lup, și intrase în mijlocul oilor; rupsese și niște miei. Era întuneric beznă. Da' Vanco avea ochi buni. Vede lupul și-și spune: «Acu a venit vremea să-i fac de petrecanie tâlharului de boier!» Și-i șoptește la ureche:

— Stăpâne. Lasă-le dracului de oi. Văz un mânz acolo'n târlă. Hai să-l prindem!

— Bravo măi! se bucură boierul. Te-ai dat pe brazdă! Și-i lucesc ochii ca la mâțe când dau de șoareci.

— Eu mă duc la deal, mai șoptește Vanco. Îl gonesc... Și dumneata stai colea și doar îl prinzi în brațe . . .

Zis și făcut. Se urcă Vanco în deal și începu să isbească cu bâta în copaci, să strige: „Huo! . . . Huo! . . ."

Aude lupul și-o ia la goană spre vale. Boierul e acolea și-l așteaptă. Când se repede lupul, boierul țuști în fața lui și-l prinde în brațe . . .

Apăi, cred că n'a mai fi nevoie să vă mai povestesc și ce s'a întâmplat după aceea cu boierul !...

Tabăra de iarnă dela Sinaia

Zăpadă şi soare. Paşii se afundă în omătul ce a acoperit drumul, casele, brazii. M'am îndreptat spre una din vilele care găzduiesc pe fruntaşii la învăţătură din primul pătrar, care-au sosit din toate colţurile ţării spre a-şi petrece vacanţa de iarnă.

Am deschis uşa vilei. O căldură plăcută mi-a dat bineţe şi cu ea cântecele şi voia bună a pionierilor care îşi petrec câteva ore în club. Pe scările de marmoră acoperite cu covoare pluşate am urcat cele 4 caturi să-mi găsesc prietenul din Iaşi.

Până la el drumul a fost aidoma ca în basme. Uşile se dădeau în lături şi în fiecare încăpere aflam alte minunăţii.

Sala de mese cu oglinzi şi policandre de cristal. Sala de lectură cu fotolii moi — cu lumini discrete şi cărţi cătă frunză şi iarbă. Sala jocurilor cu mesuţe de şah la care stau gânditori, şahişti din clasa IV-a cu cei dintr'a VII-a, sau cei din Iaşi cu cei din Bucureşti. Un dormitor — două, zece — toate cu pături groase — cu ferestrele larg deschise să pătrundă soarele şi aerul.

Am plecat bucuros de cele văzute dar necăjit că nu-mi găsisem prietenul. Am încercat şi în alte vile. La «Caraiman» l-am găsit.

Lustruia de zor, împreună cu alţi tovarăşi, tălpicele unei săniuţe de fier.

— Mâine avem concurs de săniuţe, şi de . . . vrem să fim primii.

— M'am aşezat alături şi am început să ne povestim de-ale noastre, când cineva mă bătu pe umăr.

Era un prichindel cu ochi de veveriţă şi nasul în vânt.

— Vreţi să jucaţi şah, tovarăşe?

Prietenul meu îşi terminase pregătirea săniei pentru a doua zi iar eu terminasem şahul. Ne-am îndreptat spre sala de lectură. Acolo am dat de un boţ de fată.

Era la pagina 24 la capitolul «Pătania poliţistului» din cartea «Micul patriot» de A. G. Vaida.

Fişa bibliotecii arată că cititoarea era Dobrescu Liliana de la şcoala 32 de fete din Bucureşti şi că mai citise multe cărţi dela sosirea în tabără.

Am văzut bradul, un brad adevărat, cu rădăcini adânci în pământ, cu mulţime de globuri şi becuri colorate. Acolo — în jurul bradului — sau în sălile de marmoră a cazinoului, va avea loc carnavalul pionieresc.

Popescu Virginia din com. Niculiţel reg. Tulcea şi Velicu Silvia din Brăila discută despre costumele ce şi le vor confecţiona.

Am ieşit în stradă. Din sus — grupuri de copii, unii veneau de la teatru de păpuşi, iar alţii de la cinema. Cei care fuseseră dimineaţa în excursie — şi urcaseră până la «Piscul Câinelui» înfruntând nămeţii înalţi de zăpadă ieşeau din vila Postăvaru.

Ca la o comandă au început să coboare pionierii din toate vilele — să se înşiruie în marş spre stadion.

— «Tabără, pentru coborîrea drapelului, drepţi!»

O mie de inimi şi-au oprit bătaia. Drapelul taberei coboară, iar întreaga fire, cu munţi, cu brazi, cu nea, se cutremură de cântecul pornit:

«Mulţumim din inimă partidului . . . »

În vacanţa de iarnă la Cluj

Fulgi mari şi pufoşi au prins să cadă neîncetat, acoperind Clujul cu haină nouă şi groasă de iarnă. Că zăpada este bucuria copiilor, a tineretului, o ştie oricine, mai ales că de astă dată ea a început să se aşeze tocmai în ziua când pionierii şi şcolarii au luat vacanţă.

Este un spectacol obişnuit pe străzile Clujului, să vezi grupuri de copii cu săniile, sau patinatori luându-se la întrecere. Pentru iubitorii acestor sporturi s'au creiat pe timpul vacanţei şi condiţiuni mai bune. Astfel, copiii merg zilnic dimineaţa la patinoarul Locomotiva, şi se antrenează sub supravegherea unui antrenor, pentru probele de viteză şi patinaj artistic.

Schiorii nu se lasă mai prejos; şcolile din oraş au primit în dar dela Comitetul de Cultură Fizică şi Sport câte 10 perechi de schiuri. Dealuri sunt . . . zăpada-i bună, aşa că zilnic apar noi pârtii de schi, pe care coboară şi începătorii, şi avansaţii. Mai ales aceştia din urmă se antrenează cu sârguinţă: în curând, după vacanţă, va avea loc Spartachiada Pionierilor. Pe lângă proba de săniuş şi patinaj, ei trebuie să concureze şi la cea de schi.

Dar să lăsăm săniile, schiurile şi patinele, şi să urmărim sportivii noştri cât şi ceilalţi copii, ce pot face în restul zilei? Cum îşi petrec timpul liber?

. . . 2 Ianuarie 1955. Peste o mie de copii cu părinţii lor urmăresc la Teatrul Maghiar, sceneta coregrafică «Corina», jucată de ansamblul artistic al Palatului Pionierilor din oraş.

Sceneta care a urmat, «În jurul Pomului de Iarnă» şi care ilustrează activitatea cercurilor dela Palat, a avut drept personaj principal pe pionierul Niculiţă (interpretat de Florescu Petrişor), şi . . . multe animale, care dansau în ritmul muzicii orchestrei pioniereşti. Numai că în pielea acestor animale — Vulpea, Ursul, etc, — erau pionierii Man Elena, Nemere Covacs, şi alţii.

Este greu să amintim aici toate spectacolele la care au asistat pionierii în acest timp. E destul să vă spunem că Opera Română de Stat din Cluj şi-a înscris pentru vacanţă un spectacol de jucat pentru copii, cu «Bărbierul din Sevilla», că aceeaşi iniţiativă a avut-o Opera Maghiară, cu spectacolul de operetă «N'a fost nuntă mai frumoasă». Teatrele din oraş de pildă, au jucat în programe speciale pentru copii, piesele «Floarea purpurie», şi «Csongor es Tünde», o piesă prelucrată după un basm popular maghiar.

Şi cei mai mici au avut distracţiile lor: teatrul de păpuşi a dat diferite spectacole (Moş Gerilă, Casa iepuraşilor, Gâscănelul, Iepurele îngâmfat,) nu numai în localul său, ci chiar în şcoli din cartiere mai depărtate ale oraşului, cum ar fi şcoala nr. 16 şi nr. 17 din cartierul «Iris».

Frumoasă a fost viaţa pionierilor şi şcolarilor care au rămas în Cluj pentru vacanţă. La fel de frumoasă, de bunăseamă, şi a celor 61 pionieri din oraş, care au plecat în tabăra centrală dela Sovata.

DIN ŞCOALĂ IN ŞCOALĂ

In ziua aceea de Decembrie am intrat în clasa a VI-a a şcolii elementare din comuna Orăşani, raionul Gura Jiului, regiunea Craiova.

Clasa şi-a desfăşurat rândurile de bănci înaintea noastră. Elevii s'au ridicat în picioare rostind în cor «bună ziua». M'a impresionat atenţia şi respectul elevilor faţă de profesoara lor. Cravatele roşii de pionieri, bine călcate, le dădeau un aer de sănătate şi prospeţime.

Profesoara a deschis catalogul. Când a întrebat cine-i absent, s'a ridicat în picioare pionierul Ghiţă Ion.

— Nu e niciun absent astăzi.

Aveau despre scăderea polinoamelor. Profesoara a întrebat cine vrea să iasă la tablă? S'a ridicat o pădure de mâini.

Pioniera Sârboiu scria la tablă repetând cu glas tare fiecare monom în parte. Creta suna în liniştea din clasă lovindu-se de tablă. După ce a scris polinoamele a arătat în câte feluri se pot lucra exerciţiile. Elevii toţi scriau pe caiete. S'au înşirat pe tablă rândurile albe, creta s'a tocit, s'a luat altă cretă, s'a tocit şi asta. Exerciţiul a fost terminat.

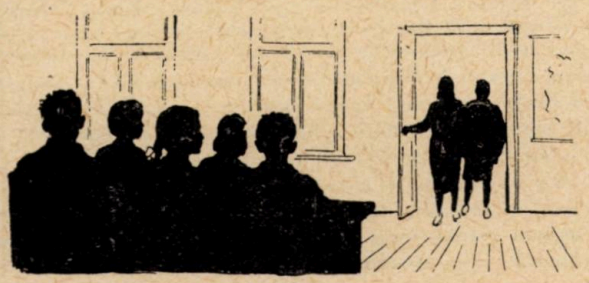

Au mai rezolvat exerciţii tot la fel de bine şi alţi elevi: Ghiţă Ion, Pretorian Marilena, etc.

Când s'a terminat ora, elevii au ieşit în mod disciplinat în recreaţie. M'am uitat la gazeta de perete unde Pretorian Marilena avea un articol scris, cu propoziţiuni şi fraze curgătoare, armonioase şi clare, despre felul cum a decurs munca în una din zile, în clasa lor.

Pe peretele dintre două ferestre, am observat un panou pe care sta scris cu litere mari, «colţul matematicii». Aici era afişată o chemare la întrecere a unei eleve către alta pentru rezolvarea unei probleme.

Impresia pe care mi-a făcut-o clasa a VI-a din comuna Orăşani în ora de matematică s'a repetat şi în clasa a V-a în ora de geografie, şi în clasa a VII-a la ora de limbă şi literatură română.

★

Şcoala medie nr. 1 din Timişoara se află în centrul oraşului. Este o clădire impunătoare, aşezată pe un bulevard larg.

Vremea e umedă. Cerne ca prin sită şi treptele care duc în interiorul şcolii lucesc.

În dreptul clasei a VII-a B, o ceată de voinici rumeni şi vioi depun eforturi să intre toţi dintr'odată în clasă. Să intrăm şi noi după ei.

Peia, e încă nehotărît. Nu ştie care i-ar fi banca cea mai potrivită pentru ora aceasta. În cele din urmă se stabileşte, dar, bineînţeles, numai temporar, căci în timpul orei îşi propune altă bancă mai aproape de Moraru cu care discută . . . Poate lecţia pe care n'o ştie nici unul nici altul? Se asociază şi Voinea, care are şi el un cuvânt de spus.

Stanca Iosif este scos la tablă. N'are cretă. Din celălalt colţ al clasei cineva aruncă două bucăţi albe care se împrăştie pe jos . . . Ochirea nereuşită îl provoacă pe Stanca să scoată o limbă roşie şi lungă pe care o arată spre clasă.

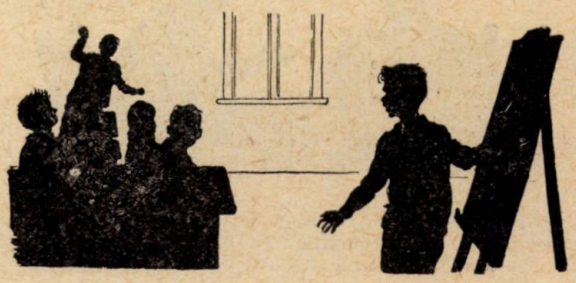

«Grupul vorbăreţilor se distrează grozav. Peia este chemat la tablă. I se dă să scrie o propoziţiune. În loc de «ghemuiam» scrie «gemuiom»; În loc de unchiul scrie «unhiul».

Ca un rezultat al indisciplinei extemporalele la matematică au arătat că trei sferturi din clasă au primit doi şi trei.

Când intri în clasa a VII-a B, crezi că ai nimerit într'o clasă în care nu sunt pionieri. Adevăru-i altul, în clasă sunt 29 de elevi.

Numai doi dintre ei nu sunt pionieri. Dar nici unul din cei 27 de pionieri n'are cravată la gât.

Aici învaţă Domşa Traian, Bornuz Florin, Marin Adrian, Berdac Alexandru, Marina Marius, Eremie Ioan, Candid Mircea, . . . cei mai buni la învăţătură. Cine ar putea nega aceasta, ascultând pe Marin Adrian redând în ora de naturale, într'o expunere destul de corectă, amănunte cu privire la bazele biologice ale domesticirii păsărilor! Pe Domşa care răspunde cu multă siguranţă la fizică, Pe Candid la literatură, pe Marina la ora de matematică!

Extemporalele la matematică din ziua de 27 Decembrie dovedesc deasemeni că ei s'au pregătit temeinic. Dar, niciunul din fruntaşi nu ştie precis dacă clasa lor are sau nu o gazetă de perete a ei. Şi aceasta dovedeşte că nu s'au gândit să combată atmosfera de indisciplină din clasa lor care dăunează bunului mers la învăţătură!

★

Iată ce povesteşte Boicu Iulia din clasa a VII-a dela şcoala de 7 ani nr. 3 mixtă din Bârlad.

«Pe zi ce trece, prietenia pionierilor şi elevilor din detaşamentul nostru se leagă mai strâns. Ne ajutăm între noi atât în problemele legate de învăţătură cât şi în activităţile extraşcolare. Ca şi în alte clase, se întâmplă şi la noi ca unii pionieri sau elevi să nu înţeleagă îndeajuns explicaţiile la diferite ore. Din această cauză la început apăruseră în catalog note proaste. Văzând această primejdie ce ameninţă aproape un sfert din clasă, colectivul de conducere al detaşamentului a luat imediat măsuri.

Pionierii buni la învăţătură au început să se ocupe îndeaproape de pionierii şi elevii mai slabi. Primii care au răspuns acestor sarcini au fost Harabagiu Gheorghiţă, Cojocaru Gheorghe, Norgang Hilda. Prin ajutorul dat, pioniera Norgang Hilda a reuşit să-l facă pe pionierul Marchidan Aurel să-şi schimbe atitudinea faţă de disciplină.

Datorită legăturii strânse şi conştinciozităţii cu care pionierii îşi îndeplinesc sarcinile, detaşamentul nostru este fruntaş şi luptă să se menţină mereu la acelaş nivel»

★

Cioc cioc cioc . . .

— Cine-i?

Pioniera Decuseară deschide cu grabă. Nici nu era nevoie să aştepte răspunsul. Ştie ea cine vine în fiecare zi la această oră. E prietena ei, pioniera Răvoiu. Nu sunt

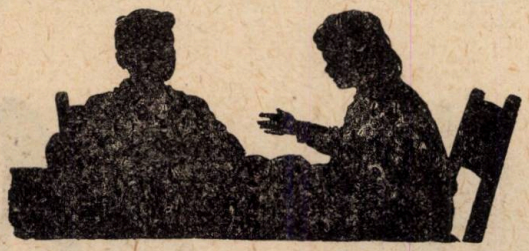

numai prietene, sunt şi colege. Sunt amândouă în clasa a VI-a A, a şcolii medii de 10 ani din Focşani. De obicei îşi pregătesc lecţiile împreună. Şi pentru a doua zi

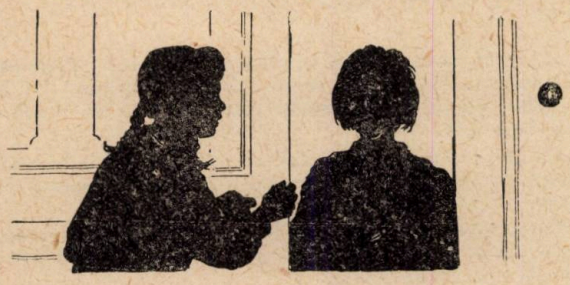

au o mulţime de exerciţii. De fapt nu chiar o mulţime. De aceasta îşi dau seama abia după ce şi-au pus totul la punct.

La început ai totdeauna impresia că ceea ce îţi este necunoscut este neasemuit de greu — şi apoi dacă-i vorba de exerciţii sau probleme atunci zici că-s şi multe.

Dar cum învaţă ele? Mai întâi îşi scriu separat temele. Îşi recitesc notiţele, materialul din carte, tot separat. La urmă îşi pun întrebări una alteia pentru a se controla asupra felului cum şi-au însuşit materia.

Amândouă sunt printre cele mai bune eleve la învăţătură.

★

E seară. «Neamul Şoimăreştilor» îţi oferă o lectură foarte plăcută — mai ales atunci când ai isprăvit de scris temele şi ţi-ai învăţat lecţiile. Dar pioniera Hapurnea Gabriela din clasa VII-a a şcolii de fete din Bârlad nu este pasionată numai de lectura în sine.

De curând a terminat «Despot Vodă», «Mitrea Cocor». Ea citeşte mult dar cu un scop foarte precis: vrea să-şi adâncească cunoştinţele primite în cadrul orelor de predare la istorie. Astfel reuşeşte să cunoască mai bine atmosfera dintr'o anumită epocă istorică — oamenii, faptele, concepţiile lor dându-i o întregire cât mai complectă a tot ceea ce s'a petrecut în acea perioadă.

Şi-a dat seama de această metodă făcând o analogie cu lecţiile de fizică şi chimie. Experienţele din laborator îi uşurau întotdeauna înţelegerea lecţiilor. Tot aşa s'a întâmplat şi la română, citind literatură.

CĂLDURĂ FĂRĂ FOC

Pare ciudat la prima vedere, să se creadă că gheaţa, apa rece, sau aerul, pot fi izvoare de căldură. Şi totuşi, aşa este. Tehnica a rezolvat problema utilizării căldurii din apa şi aerul rece, cât şi din gheaţă; astfel în Uniunea Sovietică s'au realizat nişte instalaţii speciale cu ajutorul cărora se extrage căldura din ele, folosind-o la încălzitul locuinţelor.

Partea principală a unei astfel de instalaţii o constituie aşa numita „pompă de căldură", formată dintr'un cilindru, în interiorul căruia se mişcă un piston acţionat de un mic motoraş electric.

Cum funcţionează instalaţia de căldură?

Atunci când utilizează apa rece, pompa îşi ia apa dintr'un rezervor situat în subsolul clădirii sau dintr'un râu apropiat, şi o introduce într'o instalaţie aflată în interior. Aici pistonul pompei comprimă aerul şi apa din cilindru, le măreşte presiunea, şi totodată le încălzeşte. Apa încălzită ajunge în nişte aparate asemenea unor serpentine, de unde prin calorifere, cedează căldura ei mediului înconjurător. Cum operaţia de com-

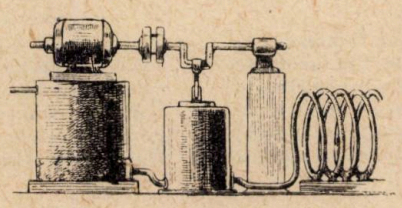

presie a aerului şi a apei se face neîncetat, apa se încălzeşte din ce în ce mai mult. În cazul când drept sursă de căldură nu este apa, ci aerul atmosferic rece, pompa nu mai comprimă apă, ci aer, ridicându-i din ce în ce mai mult temperatura. Gheaţa se foloseşte pentru menţinerea temperaturii mereu scăzute a apei sau a aerului din rezervorul instalaţiei.

E drept că motoraşul care mişcă pompa consumă curent electric, însă cheltuiala aceasta de energie este atât de mică în comparaţie cu cea de combustibil (lemne sau gaze naturale), încât pe drept cuvânt se poate spune că instalaţia nu foloseşte nici un fel de combustibil.

Cea mai bună notă

de MIHAELA MONORANU ilustrații: IURA DARIE

Ziua când în clasa a patra B avea să sporească cu mult numărul cravatelor roșii nu mai era atât de departe. Răbdarea lui Mitiță însă ajunsese la sfârșitul ei. De aceea, pentru ca timpul să treacă mai repede și să fie mai ușoară așteptarea căuta adesea pricini de vorbă cu tata, despre cum va fi când va fi și el pionier, și încă alte lucruri frumoase legate de acea prea așteptată și fără asemănare zi, când el avea să-și lege pentru prima dată cravata la gât.

Mitiță era unul dintre cei mai buni școlari din clasa a treia. Iar în ceea ce privește matematica îi întrecea pe toți. Avea el și oarecare ușurință la deslegatul problemelor ce-i drept, dar și când nu se dădeau deslegate dintr'odată Mitiță nu zicea: lasă, asta-i grea... De câte ori nu auzea în întunecimea de după geam, undeva departe cântând un cocoș, de miezul nopții, în vreme ce pe caietul lui încă nu era așternut rezultatul problemei!...

— Mitiță, culcă-te, zicea mama, trezindu-se din când în când.

— Numai puțin, mămică. Problema asta, zău..

Iar când îi da de capăt se culca ușurat și mulțumit. La școală toți colegii îl întrebau:

— Mitiță, care-i rezultatul?

— Opt km. pătrați — răspundea bunăoară Mitiță.

— Tii, ce bine, se bucura băiatul, același rezultat ca al lui Mitiță, înseamnă c'am lucrat bine. Sau altul:

— Mie nu mi-a dat ca lui Mitiță. Am greșit — și ședea supărat deasupra foii împestrițate.

Odată, la sfârșitul orei de matematică, tovarășul profesor a spus:

— Ascultați. Dictez problema pentru acasă. Și a început s'o dicteze. În clasă se auzeau foieli și mirări: însemna că problema e grea. Dacă Mitiță își înfunda mâna în păr și scria repede, repede, era clar pentru toți că problema e cu adevărat grea. Așa făcea Mitiță de data aceasta. În recreație, auzeai pe ici pe colo:

— Asta numai Mitiță dacă o desleagă. Grea problemă. Dar vom lucra toți acasă azi după amiază s'o rezolvăm, zicea mai ales Adrian, responsabilul clasei.

— Poți să te tot chinuiești, dacă nu-ți iese, nu-ți iese, ce să mai faci? Această părere o avea Vasilică. El, de obicei, nu se schimba niciodată.

În seara aceea Mitiță a stat mai mult ca întotdeauna deasupra caietului.

Târziu de tot, află rezultatul. Muncise mult... Puse sugativa pe filă, bagă caietul în servietă și căzu ca un butuc în pat, adormind în aceeași clipă. Totuși se sculă mai devreme ca oricând. N'avea răbdare să vadă dacă colegii lui au deslegat problema. Cu o oră înainte decât de obicei, era în fața școlii. Dar era mare liniște în toată școala.

Intră în clasă. Clasa plină. Toți ședeau îngrămădiți în jurul tablei, Adrian scria din când în când un calcul pe care-l ștergea imediat. Fiecare-și dădea câte-o părere, judecând după puterea sa la problema cu pricina. Numai Vasilică ședea în bancă și aștepta rezolvarea.

— Hai măi, mai repede, că acum sună și rămânem cu problema nerezolvată...

Când intră Mitiță în clasă toți deodată s'au luminat la față și-au început să strige:

— Gata, a venit Mitiță, o să ne spună el cum să facem. Auzi Mitiță? Nimeni din toată clasa n'a făcut-o, tu trebuie să ne ajuți neapărat. Ție ți-a dat rezultatul, cu siguranță.

Mitiță stătu o clipă la îndoială. Apoi îl fulgeră un gând: nimeni, nimeni din clasă n'a făcut problema... Până acum erau probleme grele, dar niciodată nu s'a întâmplat ca niciunul din clasă, în afară de mine să n'o facă. Patru, cinci tot o făceau. Acum — eu singur. Eu singur dintr'o clasă întreagă... Asta e ceva care m'ar ridica în ochii tuturor, să vadă toți că merit să fiu pionier, primul din toată clasa. De aceea răspunse prefăcut, cu îngrijorare pe față.

— Măi, nici eu n'am putut-o deslega. E într'adevăr, foarte grea problema.

— Nu se poate Mitiță, sări Vasilică din locul lui. Dă caietul încoa, la bătaie. Tu să nu faci problema?

— Ce caiet? Noi nu i-am cerut asta, leneș ce ești — se răsti Adrian la Vasilică. Noi îl rugăm să ne ajute s'o facem și noi.

— Nu vă spun că n'am făcut-o? ridică din umeri Mitiță.

— Dar noi acum să încercăm toți, împreună, poate putem.

— Nu-mi mai bat capul degeaba, se îndârji Mitiță. Problema e grea. Am încercat acasă de-o sută de ori. Și se retrase în banca lui.

Nu mai era niciun chip. Ce puteau face? Când clopoțelul sună toți se uitară gânditori unul la altul. Tovarășul profesor, cum intră în clasă, își frecă mâinile, apoi își netezi părul negru și lucios, și trecu lângă bănci.

— Ei, caietele voastre, ce staţi? — se miră el văzându-i pe toţi supăraţi. Atunci Adrian se sculă în picioare şi începu:

— Tovarăşe profesor, vă rugăm să facem problema în clasă. E foarte grea. Nimeni din toată clasa n'a putut-o face. Nici Mitiţă n'a deslegat-o, tovarăşe profesor. Dar în acelaş moment Mitiţă era în picioare.

— Mie mi-a dat exact rezultatul — spuse el fără să se uite la nimeni.

Toţi rămaseră încremeniţi de acest răspuns. În clasă începu forfoteală şi şopoteală.

— Cum aşa? Păi a spus că n'a deslegat-o...

— Poate n'am înţeles noi...

— Cum să nu? Da' ce-s nebun?

— Poate glumeşte...

— Mitiţă? Fii serios. A deslegat-o?.. Eu nu mai înţeleg nimic...

La tablă, Mitiţă, în câteva minute rezolvă problema. Tovarăşul profesor se miră de precizia cu care făcea el fiecare calcul.

— Bine Mitiţă. Fără nicio greşeală. Dar cu voi ce-i, se miră el privind la cei din bănci care şedeau cu mâinile la piept, fără să scrie ca altădată, o problemă pe care acasă n'o putuseră face. Dece nu scrieţi?

— N'o să scriem nimic, se ridică Vasilică. Nu ne-a dat şi nouă ca...

— Taci — îl întrerupse Adrian. Nu i-am cerut niciun caiet. Asta numai Vasilică ar fi fost în stare s'o facă. Noi i-am cerut să ne-ajute s'o facem împreună şi el ne-a minţit, a spus că nici el n'a putut-o face, că-i problemă grea. N'am ştiut noi că aşa trebuie să se poarte un viitor pionier... Adrian se aşează, supărat.

Mitiţă se îndreptă spre bancă, parcă fără să-i pese. Aplecându-se deasupra catalogului, cu tocul în mână, tovarăşul profesor îl privi o clipă în ochi:

— Tu Mitiţă, ai muncit desigur mult să deslegi problema. Ai lucrat bine şi cu răbdare. Eu trebuie să-ţi dau cea mai bună notă pentru munca ta. Dar nota pe care ţi-o dau colegii tăi este mult mai importantă. Şi de data asta, de bună seamă că ei nu-ţi vor da o notă bună. Ba din contra: pentru acest lucru tu meriţi din partea lor cea mai rea notă. Şi precis că-ţi vor da-o.

În catalog, în dreptul lui Mitiţă, sub rubrica Matematică, se aşează, sub încă alţi mulţi cinci, încă unul. Dar în acelaşi timp, Mitiţă, mai avea încă douăzeci şi şapte de note, înscrise în inima fiecăruia din clasă. Acestea nu erau atât de bune, ca aceea din catalog. Numai în inima lui Vasilică, Mitiţă nu avea încă nicio notă, pentrucă Vasilică se gândea cu speranţă şi bucurie.

— Asta o să-i fie învăţătură de minte. Las' dacă n'o să-mi dea de-acum întodeauna caietul să copii şi eu problema...

În recreaţie nimeni nu vroia să vorbească cu Mitiţă.

— Trebuie să-l întrebăm dece-a făcut asta... propunea Adrian.

— Ce? Să-l întrebăm noi pe el?

— Să ne umilim noi? — sărea care mai de care.

— Ba nu ne umilim deloc. Mitiţă până acum întotdeauna ne-a ajutat când a fost nevoie. Trebuie să ştim ce s'a întâmplat de data asta.

— Lasă că o să ne spună el de bună voie.

În acest timp Mitiţă şedea singur în banca lui şi-şi făcea de lucru cu ceva. Nu vroia să se arate deloc supărat. Din contra: mândria că el singur din toată clasa a rezolvat problema cea mai grea îi era în suflet tot atât de proaspătă ca şi la începutul orei... Dar... pentruce făcuse el asta?... Oare va mai fi aceasta socotit drept un lucru bun, de cei ce-l vor primi ca pionier, din moment ce colegii lui au rămas supăraţi? Dar colegii vor mai vorbi cu el oare?

Supărat, după ultima oră, plecă acasă. Pedeapsa clasei întregi era destul de mare; nimeni n'a vrut să meargă cu el. Mergea singur-singurel pe stradă, ataţat atât de mult de gălăgia veselă şi chemătoare a celor ce mergeau împreună spre casele lor. Numai Vasilică nu ştia cu cine să meargă. De aceea o luă singur, repejor, pe margine, ca să nu se pună rău nici cu unul nici cu alţii. Iar a doua zi, înainte de a suna, se apropie de Mitiţă consolându-l:

— Mitiţă, lasă, nu fii supărat pentru ce-a fost ieri... Ce-ţi pasă? Tot tu eşti cel mai tare din toată clasa la matematică... Pentru mine eşti un adevărat zeu, pe cuvânt de onoare... Nu vrei să-mi dai şi mie caietul tău, cu problema?...

Mitiţă se uită la dânsul cu mare mânie...

— Mult ai să mai copii tu, Vasilică? Nu ţi-e ruşine? Dece n'ai făcut singur problema? Ce, tu nu înveţi în aceeaşi clasă cu mine? Nu asculţi pe acelaşi tovarăş profesor? Ori mi se pare că nici nu-l asculţi; faci altceva...

— Crezi c'am să mă rog de tine? Nici n'am nevoie de problemă dacă vrei să ştii, dar am venit aşa, că mi-era milă să te văd aşa singur, nimeni nu vorbeşte cu tine.

— Să nu-ţi fie milă, te rog frumos... Mai bine vină cu caietul aici.

— Îmi dictezi tu?

— Da. Am să-ţi dictez eu, că ţie ţi-i lene să copii singur.

Mulţumit Vasilică, fără să-l supere câtuşi de puţin ultimile cuvinte ale lui Mitiţă, îşi şi înhaţă caietul şi veni lângă el, în bancă.

— Ce n'ai înţeles?

— Uite, aici. Întâi scad, dar pe urmă? Nu ştiu ce să mai fac, să căină Vasilică. Urmărind cu degetul pe caiet.

— Ba ai şti, dar tu n'ai răbdare. Am văzut eu cum scrii tu: în cinci minute gata. Se poate, bine! Nu, atâta pagubă. Tu nu-ţi baţi capul mai mult. Acum gândeşte-te aici. După ce scazi...

Pentru prima dată de când se ştia muncindu-se cu probleme de matematică, Vasilică nu copiase pur şi simplu problema ci o înţelesese bine şi-i plăcea mult, ca o poezie, ca un lucru nou, neîntâlnit încă de el până atunci. Ar fi vrut să mai rezolve încă multe probleme, să le scrie pe caiet, să le vadă... să se bucure de ceea ce nu ştiuse a se bucura până atunci.

— Ies eu — strigă el profesorului, de cum acesta păşi pragul clasei.

— Unde ieşi?

— La tablă, să fac problema.

— Ei, bravo ţie. Înseamnă că eşti tare. Dar ai răbdare puţin să ne dăm bună ziua, să vedem cine lipseşte.

Când Vasilică scria fără greutate pe tablă fiecare calcul, când judeca atât de frumos, cum nu-l auzise nimeni niciodată, toată clasa rămase mirată.

— Ia te uită la Vasilică...

— E uşoară problema...

— Ce uşoară? M'am ostenit acasă trei ore...

Tovarăşul profesor, privind şi el la fel de mirat şi tabla şi caietul lui Vasilică, întrebă clasa:

— Ce ziceţi voi? Ce notă să-i pun lui Vasilică? Până acum n'a avut nici măcar un trei. Iar acum, vedeţi şi voi că merită cinci. Nicio greşeală, şi judecă frumos. Cine l-a ajutat?

Mitiţă se prefăcu că nici n'aude această întrebare şi se uită în altă parte. Vasilică însă, ca niciodată, spuse cinstit şi bucuros în acelaş timp.

— Mitiţă m'a învăţat. Dar nu mi-a dat să copii, m'a învăţat cum să scriu singur problema. Aşa de frumoasă este problema asta...

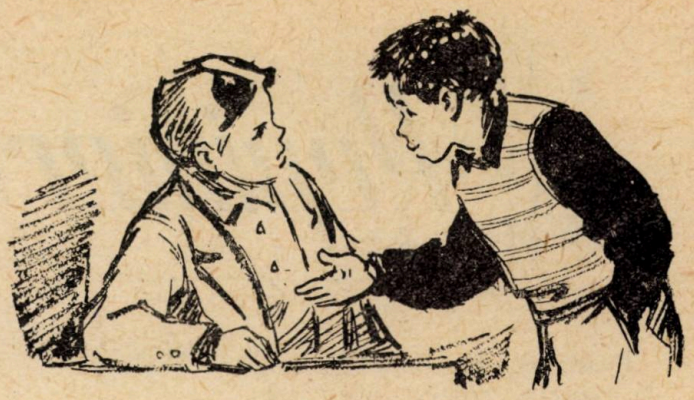

Toată clasa se uită spre Mitiţă.

Tovarăşul profesor, puse pentru prima dată, în dreptul lui Vasilică, sub rubrica Matematică, nota cinci. În douăzeci şi şapte de inimi creştea în acelaş moment o bucurie şi-o dragoste. Iar în a douăzeci şi opta, acea a lui Vasilică, această bucurie şi această dragoste era neîntrecută. Asta era cea mai bună notă a lui Mitiţă Cărare din clasa a patra B.

Răspundem cititorilor noştri

Eleva POPESCU IRINA din Slatina, reg. Piteşti, ne întreabă: dece vara ploile sunt însoţite de fulgere şi tunete, iar toamna târziu şi iarna, în timp ce plouă sau ninge, nu se produc aceste fenomene?

Vara, datorită căldurii uneori foarte mari, norii care se formează în grupuri se încarcă cu electricitate. Astfel, unele grupuri de nori se încarcă cu electricitate pozitivă, altele cu electricitate negativă. Spunem atunci că atmosfera se ionizează. Procesul de ionizare a atmosferei se petrece continuu, cu multă intensitate, astfel încât cantităţile de electricitate din atmosferă sunt uneori foarte mari. Din ciocnirea norilor încărcaţi cu electricitate diferită apare fulgerul (care nu este altceva decât scânteia electrică, şi tunetul, (care este sgomotul descărcării electrice).

Toamna târziu, cât şi iarna, ionizarea se face foarte lent, datorită temperaturii scăzute. Atmosfera este puţin încărcată cu electricitate. Aceasta nu se mai găseşte înmagazinată în grupuri de nori, încărcaţi fie negativ, fie pozitiv. Din această cauză nu se pot produce nici ciocniri între nori cu electricitate diferită; cu alte cuvinte, fulgerele şi tunetele nu pot avea loc.

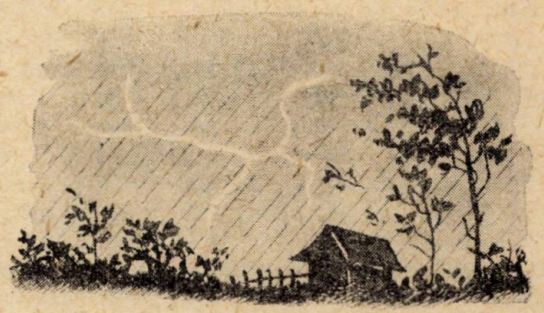

Pepiniera noastră şcolară

Pomii ne dau fructele, atât de căutate, pentru substanţele folositoare pe care le conţin, şi pentru gustul lor plăcut. Cui nu-i „lasă gura apă“ după o pară galbenă ca ceara şi zemoasă? Ori după un măr roş rubiniu, sau după o piersică mustoasă?

Fructele conţin zahăr într'o formă uşoară de folosit pentru corpul omenesc; merele au de ex. cca. 20% zahăr, deci cam cât are şi sfecla de zahăr; nucul are 60—70% grăsimi; smeura, căpşunile şi fragii au mai mult calciu decât pâinea, ouăle şi carnea; fructele conţin în cantităţi mari şi vitamine (A,B,C). Cei care mănâncă fructe sunt sănătoşi şi voinici.

În afară de fructe, pomii ne mai dau şi alte foloase: lemnul de nuc este mult întrebuinţat în fabricarea mobilelor; din scoarţa unor copaci, în industria chimică, se extrag diferiţi coloranţi, sau tananţi; regiuni de deal care nu pot fi folosite pentru agricultură, sunt „îmbrăcate“ cu pomi roditori. Apoi cine nu ştie că una din principalele bogăţii ale ţării noastre o constituie codrii munţilor şi ai dealurilor, din care, anual zeci de mii de tone de buşteni coboară cu trenul sau plutele spre fabricile de cherestea sau hârtie!

Pentru a avea pomi şi în livada noastră, trebuie să ne îngrijim întâi de o pepinieră, sau „şcoală de pomi“ cum i se mai zice. Pentru aceasta avem nevoie de un teren de cca. 600 — 1000 m.^{2} pe care îl vom împărţi în trei parcele.

Terenul trebuie să fie aşezat într'un loc însorit, ferit de vânturi, ferit de inundaţii primăvara şi toamna, împrejmuit cu gard (de nuiele ori sârmă ghimpată), pentru a opri vitele să facă pagube.

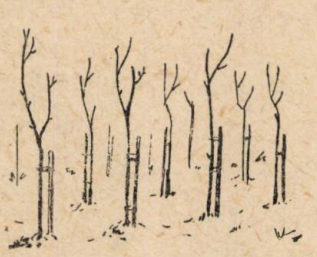

Odată locul ales, îl vom ara adânc, vom îndepărta apoi bolovănişul, pietrele, rădăcinile ori tulpinele de buruieni, etc. Încă din iarnă vom face lucrări de oprire a zăpezii, pentru ca în pepiniera noastră apa din topirea omătului să pătrundă cât mai adânc. Locul va fi îngrăşat cu îngrăşământ natural (gunoi de grajd, mraniţă, turbă) ori chimic (cenuşă, diferite soluţii de fabrică); vor fi îndepărtaţi dăunătorii, în special cârtiţele şi coropişniţele.

Prima din cele trei parcele ale lotului o vom folosi pentru semănături. Pentru aceasta, împărţim parcela într'atâtea loturi, câte soiuri avem de gând să semănăm; loturile de forma unor fâşii, nu vor fi mai late de 1—1,3 m., pentru a putea fi lucrate de pe poteci. Pământul acestora trebuie mărunţit bine, apoi lăsat să se îndese. Lucrările vor fi începute imediat după desgheţ. Seminţele le adunăm singuri (meri, peri, pruni, gutui cireşi, vişini) ori le luăm dela secţiile agricole ale sfaturilor populare.

Semănatul se face fie în şiruri, fie în cuiburi.

In loturile acestei parcele, pomii stau 1—4 ani.

Este bine ca la lucrările ce trebuiesc făcute în pepinieră, să fie atraşi cât mai mulţi şcolari din clasele mici. Aceştia, când vor ajunge mai mari, vor avea o experienţă pe care o vor putea împărtăşi altor copii, proaspeţi elevi şi pionieri, care vor lucra pe loturile ei. In felul acesta se creiază la şcolile cu pepiniere proprii, o frumoasă tradiţie, ca generaţiile de elevi care vin, să îngrijească pomii sădiţi de elevii care au plecat.

In cea de a doua parcelă răsădim pomişori: aici puieţii se desvoltă „individual“ mai bine, se «formează» după cum se spune în pomicultură.

In cea de a treia parcelă ţinem pomi deja altoiţi.

Pepiniera noastră poate fi şi loc pentru felurite experienţe, încrucişări de soiuri, altoiri în scară, etc. Pentru aceasta ne rezervăm un colţişor aparte.

Intr'un caiet ne vom nota toate observaţiile personale în legătură cu mersul lucrărilor în pepinieră pentru a urmări ştiinţific desvoltarea culturilor noastre.

AEROMODELUL TELEGHIDAT

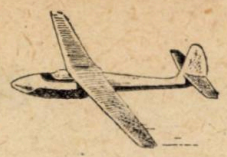

Acest aeromodel seamănă cu un planor, şi are lăţimea aripelor de 4 m. Greutatea lui fără aparatul de radio-recepţie nu trece de 5,8 kg., deoarece materialele din care este făcut sunt foarte uşoare: scheletul, dintr'un lemn special de brad, dublat cu placaj; iar fuselajul, acoperit cu mătasă de parașută.

Dirijarea aeromodelului - planor în aer este asigurată de un emiţător de radio, aflat la sol, cu ajutorul căruia, constructorul comandă diferite mişcări de viraj şi aterizare. Aparatul receptor de radio, instalat în carlinga aeromodelului, înregistrează aceste comenzi şi pune în funcţiune mecanismele prin care aeromodelul poate face o serie de mişcări corecte.

Construirea acestui aeromodel şi la noi în ţară a fost posibilă datorită experienţei sovietice. În anul 1951, la Poznan în Polonia, cu ocazia unui concurs internaţional de aeromodele, unul din participanţii sovietici, M. Vasâlcenko, a prezentat un aeromodel-planor, condus prin radio, cu care a făcut o serie de figuri acrobatice. Printre cei care s'au interesat îndeaproape de această realizare, a fost şi Const. Stere, un aeromodelist român. Constructorul sovietic i-a dat toate explicaţiile necesare înmânându-i totodată şi o broşură tehnică ajutătoare.

Pe viitor, tânărul aeromodelist vrea să construiască un aeromodel *cu motor* condus prin radio, care se va menţine în aer mai mult timp şi cu care se vor putea face mişcări acrobatice mai complexe şi mai grele.

Concursul nostru

Revista „Cravata Roşie“ iniţiază un concurs de lucrări literare, desene şi jocuri pentru pionieri şi şcolari, cu tema „Viaţa nouă a satului în R.P.R.“.

Concursul începe la 1 Februarie 1955 şi se termină la 15 Aprilie 1955. Rezultatele se vor publica în luna Iunie 1955.

Condiţiile de participare sunt următoarele: începând cu data de 1 Februarie toţi pionierii şi şcolarii care vor să participe la concursul de lucrări literare şi desene, vor trimite până la 15 Aprilie 1955, scurte povestiri, schiţe, poezii, reportaje, desene cuprinzând subiecte legate de: muncile agricole de primăvară; ajutorul dat de pionieri şi şcolari în campaniile agricole, la creşterea animalelor şi păsărilor; vizitarea unor expoziţii agricole şi zootehnice; realizările pionierilor şi şcolarilor pe loturile şcolare agricole; activitatea cercurilor m i c i u r i n i s t e; plantări de pomi fructiferi; ridicarea nivelului cultural şi de trai în satele noastre, viaţa într'o familie de colectivişti; contribuţia copiilor în lămurirea părinţilor pentru a se înscrie în G.A.C. şi în întovărăşiri, precum şi multe alte subiecte la liberă alegere.

Acelaş concurent poate trimite şi lucrări literare, şi desene, precum şi deslegări de jocuri.

Concursul de jocuri va consta în publicarea în numerele revistei „Cravata Roşie“ din Februarie, Martie, Aprilie a unei pagini de cuvinte încrucişate, monoverbe, triverbe, criptografii— etc. Participanţii la acest concurs vor trimite deslegările în timpul cel mai scurt după primirea fiecărui număr de revistă, până la 30 Aprilie 1955.

Juriul concursului este format din tovarăşii:

1) Corneliu Baba, pictor, maestru emerit al artei din R.P.R., laureat al premiului de Stat.
2) Marcel Breslaşu, poet.
3) Gica Iuteş, scriitor.
4) E. Arno, desenator.
5) Mihai Popescu, rebusist.

Cele mai bune lucrări literare, de desen sau jocuri vor fi premiate:

Premiul I - Un aparat fotografic.
Premiul II — O minge de volei.
Premiul III — Un joc de şah.
30 de menţiuni cuprinzând volume din Biblioteca Şcolarului.

Tuturor câştigătorilor li se va da un abonament pe 1 an la revista „Cravata Roşie“.

Vă amintim că lucrările literare, desenele şi deslegările de jocuri trebuiesc trimise pe adresa: Revista „Cravata Roşie“ — Combinatul Poligrafic Casa Scânteii, Piaţa Scânteii Nr. 1 — Bucureşti, specificând pe plic: Pentru concurs.

CONCURSUL DE JOCURI

CRIPTOGRAMA
(3 PUNCTE)

REZOLVAREA DEFINITIVĂ A PROBLEMEI CEREALELOR, ASIGURAREA UNUI ÎNALT NIVEL DE TRAI PENTRU ÎNTREGUL POPOR MUNCITOR, SUNT CU PUTINȚĂ NUMAI PRIN :...

T R A	R I I	O D M
A R E	A G R	C I A
L I S	N S F	L T U
I C U	A S O	T A A

Găsiți greșeala
(5 PUNCTE)

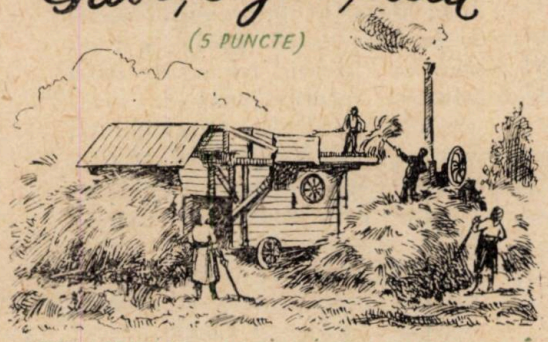

DESENUL DE MAI SUS L-AM GĂSIT ÎNTR'O CARTE DE ȘCOALĂ TIPĂRITĂ CU MULȚI ANI ÎN URMĂ.

DEOARECE DESENATORUL A UITAT UN AMĂNUNT PRINCIPAL, VĂ PREZENTĂM DESENUL, RUGÂNDU-VĂ SĂ-L PRIVIȚI CU ATENȚIE PENTRU A VEDEA CE LIPSEȘTE.

Monoverb botanic
(4-7) (20 PUNCTE)

MONOVERB
(2-5) (3 PUNCTE)

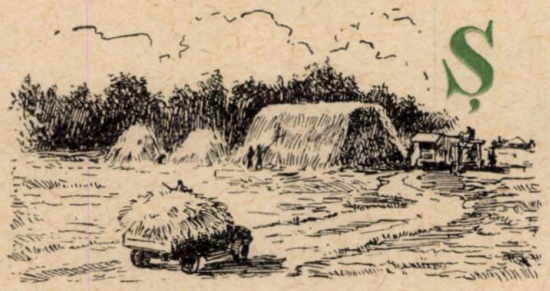

MONOVERB
(4-7) (5 PUNCTE)

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE
(15 PUNCTE)

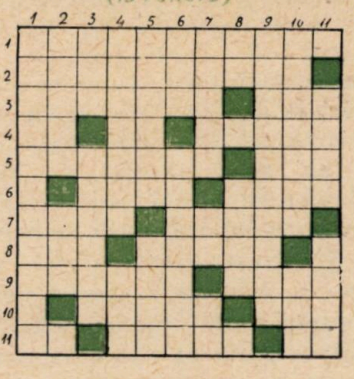

ORIZONTAL: 1.-ESTE TEHNICA MENȚINERII ȘI CREȘTERII FERTILITĂȚII SOLULUI ARABIL. 2.- METODA PRIN CARE SE URMĂREȘTE ORĂ CU ORĂ ÎNDEPLINIREA SARCINII DE MUNCĂ A TRACTORULUI. 3.- O METODĂ AGRICOLĂ ÎNVECHITĂ CARE TREBUIE ÎNLĂTURATĂ. - TRECE PRIN LACUL CONSTANȚA DIN ELVEȚIA. 4.- COMUNĂ ÎN REGIUNEA ORĂDEA. - ESTE TARE FĂRĂ VOCALE. - A PRACTICA SPORTUL CEL MAI COMPLECT. 5.- GRÂUL, SECARA, ORZUL, OVĂZUL, MEIUL, PORUMBUL, ORĂZUL, SORGUL, HRIȘCA. - PRODUȘ AL VITICULTURII. 6.- MĂIESTRIE. - CONJUNCȚIE NEGATIVĂ. 7.- A PRINDE CU PELICANUL. -CARACTERIZEAZĂ ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE (SING). 8.- ÎNTREBUINȚEZI SECERA SAU COASA. - SE OBȚINE DUPĂ A DOUA COASĂ ȘI ESTE MAI FRAGEDĂ DECÂT FÂNUL. 9.- GRĂSIME. - TERENUL PE CARE SE FACE TREIERIȘUL (PLURAL). 10.- A INDICA. - ORIENT. 11.- LUCREZ PĂMÂNTUL. -A SE LIMPEZI (DESPRE VIN). - CEA MAI SCURTĂ ÎNTREBARE.

VERTICAL: 1.- CONSTITUIE UNA DIN CELE MAI IMPORTANTE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE. 2.- UNEALTĂ AGRICOLĂ CARE SERVEȘTE LA MĂRUNȚIREA ȘI NETEZIREA PĂMÂNTULUI ARAT, ȘI LA ÎNGROPAREA SEMINȚELOR. (PL). - LUNĂ DE IARNĂ (PRESC). 3.- LA INTERVALE. - PLANTĂ OLEAGINOASĂ AL CĂRUI ULEI SE ÎNTREBUINȚEAZĂ ÎN SPECIAL LA UNSUL MAȘINILOR. 4.- CADRE ALE FORȚELOR NOASTRE ARMATE. - EXCLAMAȚIE DE BUCURIE. 5.- CARE POSEDĂ UN TITLU. -FRATE BUN AL SATULUI. 6.- K! - UNELE PRODUSE ALE INDUSTRIEI UȘOARE. 7.- FACE CASĂ BUNĂ CU CHIABURII. - REA. (MOLD.). -PRIMA LITERĂ A ALFABETULUI CHIRILIC. 8.- NUMĂR. - CÂMP, OGOR, ȚARINĂ, ÎN LIMBA RUSĂ. 9.- PROCEDEU PRIN CARE SE SCURTEAZĂ PERIOADA DE VEGETAȚIE DUPĂ SEMĂNARE. 10.- PUTERNICĂ ARMĂ ÎN MÂNA OAMENILOR MUNCII. - PROVOC, DAU NAȘTERE. 11.- DORMI! -CONDIȚIA INDISPENSABILĂ PENTRU CREȘTEREA ACESTORA ESTE DEZVOLTAREA BAZEI FURAJERE.

Coperta I: „*Praștia năzdrăvană*", de Iura Darie
Coperta IV „*Bunica povestește*" de Coca Crețoiu

„CRAVATA ROȘIE", revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scânteia — București — Piața Casa Scânteii. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „I. V. Stalin" Piața Scânteii Nr. 1.

Prețul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

DIN LAPTE...

UNT

LAPTE PASTEURIZAT

ASCAVAL

BRÂNZĂ

ȚESĂTURI

RING

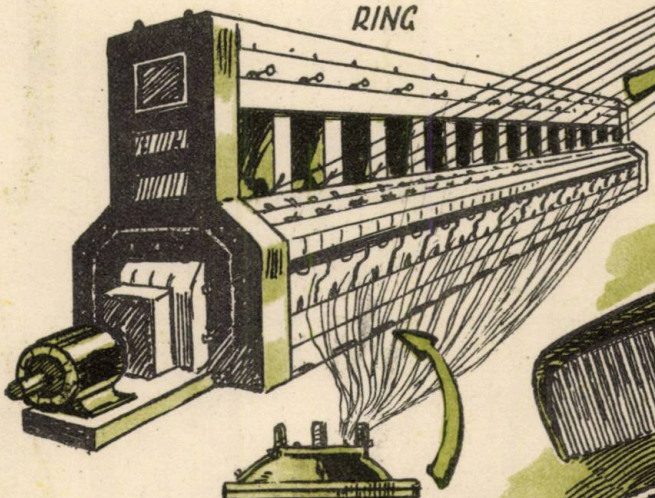

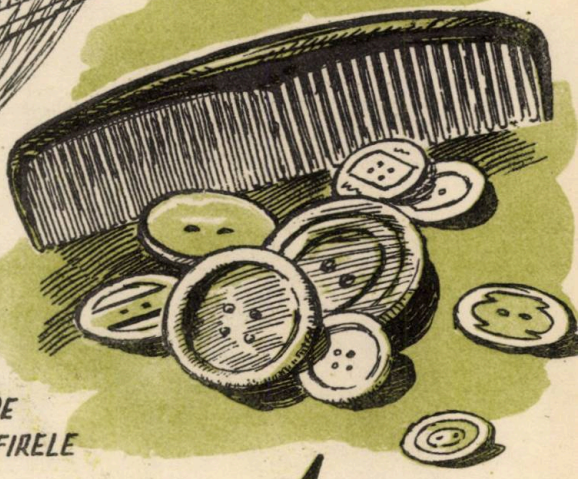

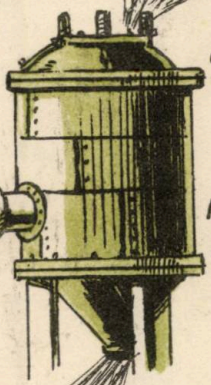

MAȘINA DE SPĂLAT FIRELE

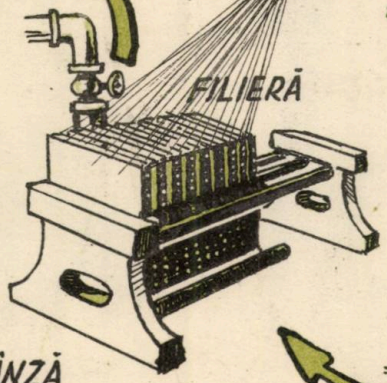

FILIERĂ

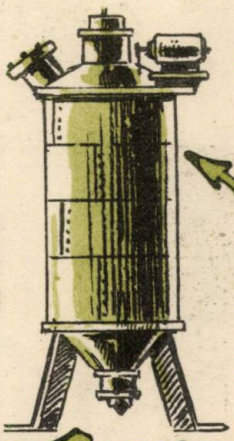

MAȘINĂ DE AMESTECAT CASEINA CU APĂ ȘI NATRIUM.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

CRAVATA ROȘIE

MARTIE 1955 Nr. 3

M. H. MAXY
artist emerit al R.P.R.

Mama eroină Aspra Marin Petrache
sărbătorită de familia sa

Proletari din toate țările uniți-vă!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 3
MARTIE 1955

Dimineață de Martie

de *ION HABANA*

Cât cuprind în jur cu ochii
Negre șesuri se întind;
Unde sunteți, dalbe rochii
Inmuiate în argint?

Unde-o fi caleașca Iernii,
Telegarii unde i-s?
Cum mai spulberau troienii
Albi ca floarea de cais!...

Iarna îi mâna pe câmpuri,
Fluturându-și păru'n vânt,
Și-așternea în văi, pe dâmburi,
Sclipitorul ei vestmânt...

Frumusețile aceste
Au pierit în ploi și ceți,
Dar eu văd — și nu-i poveste! —
Semnul altei frumuseți,

Căci pe urmele ninsorii
— Care parcă nici n'a fost —
Se grăbesc semănătorii,
Implinind străvechiul rost.

Nu mai au bătrâna traistă,
Pasul trudnic din alți ani
Sforăind pe nări i-adastă
Armăsarii năzdrăvani

Și în șeaua lor înaltă
— Chipeși, rumeni în obraz —
Ușurei ca fulgul saltă
Feți-Frumoșii cei de azi,

Răspunzând din nou chemării
Mândrei zâne Primăveri.
Se tot duc spre largul zării
Armăsarii grei de fier

Și'n pământul plin de seve
Lasă proaspete poteci...
Oare-i vis, ori chiar aeve,
Din adâncul brazdei reci,

Prind să crească holde coapte,
Val de aur lucitor?
Oare nu suntem în Martie?
Oare-i luna lui Cuptor?

Visuri sunt — și nu-s doar visuri:
Vântul verii în curând
Va sburda pe-aceste'ntinsuri,
Lanuri — valuri legănând;

Poposind pe malul verde
Al sfiosului pârâu,
Ochii mei or să desmierde
Necuprinse mări de grâu

Și o să-mi aduc aminte
Ceasul unei dimineți,
Când se'nfiripau'nainte-mi
Toate-aceste frumuseți!...

297

Greva de pe „PLANTAȚIA COPIILOR ORFANI"

de V Bârlădeanu

ilustrații: Duldurescu

— De la lacul nostru, Isaval, până la Puerto-Barrios toate pământurile sunt ale iancheilor. Oriunde te-ai duce, tot de alde mister Hopkyns o să dai. Sau de alți funcționari ai lui „United Fruits", poate mai răi. Ascultați-mă pe mine, că sunt om bătrân, nu faceți grevă. Tot noi o să crăpăm de foame...

Bătrânul Pedro Cimaja nu era obișnuit să vorbească așa de mult. Se sperie singur de câte cuvinte rostise dintr'o singură suflare. Privi în jur cu ochii săi lăcrămoși, își mângâie îndelung cele câteva fire de barbă cenușie care-i mai rămăseseră, apoi se așeză pe lavița de papură. In colibă se așternuse tăcerea. Oricât, moș Pedro era cunoscut ca un om umblat, trecut prin ciur și prin dârmon, și cuvântul lui avea greutate. Numai Antonio, cocoșatul, cu părul veșnic ciufulit, mormăia ceva printre dinți — poate o sudalmă, poate o rugăciune.

Din fundul colibei răsări însă deodată chipul slab, osos al lui Gonzalez Rocas. Vorbi domol, dar cuvintele lui aveau un sunet deosebit, ceva ca tumultul oceanului pe care-l vânturase ani de-arândul ca marinar:

— Mai bine luptând, decât așteptând mila și pomana lui Hopkyns...

Toți întoarseră privirile către Gonzalez. Mulți nu pricepură înțelesul cuvintelor lui, așa că-l priviră întrebători.

— Da, vroiam să spun — continuă el — că, dacă tot o să crăpăm de foame, mai bine să crăpăm luptând, decât așteptând mila și pomana lui Hopkyns...

Și graiul domol al fostului marinar desfășură în fața lor un plan de luptă cu unii sorți de reușită. Greva urma să isbucnească chiar a doua zi în zori, iar greviștii trebuiau să ocupe plantațiile de-îndată și să răspândească pichete de grevă îndeosebi de-alungul țărmului lacului Isaval, de unde puteau fi aduse echipe de muncitori șomeri.

Se făcuse miezul nopții. La ora aceea de noapte, pe câmpiile, care ziua ard sub soarele tropical e un frig de tremură și trestiile de zahăr. Oamenii îl ascultau pe Gonzalez și dârdâiau.

Numai o fetișcană de vreo treisprezece ani asculta și nu simțea deloc frigul. Ochii-i frigeau ca jăratecul în fundul orbitelor măslinii ca și întregu-i chip. Laurencia — așa o chema pe fetișcană — nu-și deslipea privirile de la Gonzalez. Ii asculta cuvintele și se gândea: „Parcă la noi, pe „Plantația copiilor orfani" dela Los-Amates, mai putem trăi?! Ne stingem și noi de foame. Dar ia te uită că oamenii mari nu se lasă. Or să facă grevă. Poate mai smulg dela companie câțiva guetsali. Și ăia-s buni. O sdreanță pe trupul gol. Dar noi... noi suntem niște puști, și încă orfani. Mister Kennedy urlă tot timpul că ne ține de pomană, că aducem companiei mai multă pagubă. Dacă ne-am mai apuca și de greve, apoi ține-te! Ne-ar lungi pe jos în bătăi și ne-ar asvârli pe drum..."

Cum nimerise Laurencia la adunare, nici ea nu știa. Venise pe înserat, când arama soarelui se topea în aurul plantațiilor de banani, să-l vadă pe unchiu-său, bătrânelul Pedro Cimaja. Nu l-a găsit acasă. Un vecin a îndrumat-o spre coliba asta dela marginea satului. Și acuma, așezată pe podeaua de lut a colibei, asculta cu ochi mari, cu gura ușor întredeschisă cuvintele îndrăznețe ale lui Gonzalez Rocas.

*
* *

„Plantația copiilor orfani" se întindea pe vreo zece hectare, în preajma orășelului Los-Amates. Aici conducătorii companiei „United Fruits" făceau „filantropie" cu copiii orfani luați sub oblăduire, sau, mai bine zis, cumpărați pe un preț de nimic din leagănele de orfani ale diferitelor orașe din Guatemala. Mare specialist în asemenea „acte filantropice", deosebit de bănoase pentru companie, trecea administratorul acestei plantații, James Kennedy, un iancheu înalt și slab, cu un cap prelung pe un gât și mai lung și cu o voce surprinzător de groasă, aproape dogită.

In jurul „Plantației copiilor orfani" se ridicase un zid înalt și solid. Oamenii răspândiseră tot felul de legende despre cele ce se petreceau în dosul zidului. Unii — în special oamenii iancheilor—spuneau că mister Kennedy a creat copiilor un adevărat paradis: de muncit nu prea muncesc,

în schimb sunt bine hrăniți, îmbrăcați, și capătă o educație aleasă. Prin popor circulau însă alte vorbe, mult mai apropiate de adevăr. Se vorbea mult despre truda chinuitoare de 10—12 ceasuri a copiilor, despre carcerele în care erau asvârliți câte două-trei zile „leneșii", despre bătăile „cu căluşul la gură" pentru a împiedica strigătele de durere.

In dimineața aceea de August ochiul unui obișnuit al locurilor ar fi putut distinge printre micii locuitori ai coloniei lui mister Kannedy un freamăt neobișnuit. Munceau — pare-se la fel de ritmic și monoton ca în alte dăți, asemeni unor vâslași de galeră, dar șoaptele, șușotelile se țineau lanț, se aprindeau când într'o parte, când într'alta a plantației, păreau că se sting, apoi iar isbucneau. Paznicii — niște vlăjgani ianchei care frământau tot timpul între gingii gumă de mestecat — zadarnic încercau să prindă ceva din aceste șoapte. Cum se apropia careva dintre ei de vreun grup — șoaptele încetau. Copiii își continuau cu aceeași liniște aparentă munca lor istovitoare. Șiroaie de sudoare se scurgeau de pe trupurile mici și firave. Când vreunul dintre micii culegători de banane își desdoia spinarea ca să-și șteargă sudoarea, în aer răsuna plesnetul surd al unei vine de bou și câte o voce amețită urla — într'o spaniolă stricată — cuvinte de ocară.

Intr'un colț al plantației freamătul părea a fi mai neliniștit decât în celelalte părți. Un băiețel de vreo opt ani, cu ochii verzi lucind în mijlocul chipului brun, ridica din când în când privirea către un flăcău de vreo 13 ani cu mușchi puternici și cu o expresie de adâncă liniște întipărită pe față:

— Mă mir, Juan, că ești atât de liniștit... șușotea băiețelul.

— De unde știi că sunt liniștit?

— Văd după mutra ta. Laurencia trebuia să se întoarcă dela șapte dimineața... Și acuma e zece...

— O fi întârziat la bunicul ei, spuse cu o voită nepăsare Juan.

— Bine, bine, o fi întârziat, dar dacă la 12 n'o să răspundă la apel și o să descopere „Ken" că a dispărut, o să fie vai de capul ei și-al nostru...

Juan înalță capul, îi asvârli o privire plină de dispreț firavului Pepito, apoi fără o vorbă, scuipă cu năduf.

Peste câteva clipe auziră de peste zid un șuierat ca de pasăre tropicală. Pepito ciuli urechile. Șuieratul se repetă. Atunci tresări și Juan.

— Ea e! murmură el grăbit, și-i făcu cu ochiul micului său tovarăș.

Pepito dădu din cap a înțelegere, apoi se repezi cu urlete de durere către centrul plantației. Striga cât îl țineau puterile:

— Vai! Cărămida... Cărămida... piciorul meu..

Se asvârli apoi la pământ și se svârcoli ca mușcat de șarpe. Curând se adunară în jurul lui o mulțime de copii și de paznici. Un paznic gros și noduros se aplecă, îi cercetă piciorul apoi îi dădu un ghiont:

— Scoală și du-te la treabă, că n'ai nici pe dracu...

Pepito se ridică cu suspine și se întoarse șchiopătând spre colțul plantației de unde plecase adineauri. O găsi, alături de Juan, pe Laurencia...

*
* *

eara se lăsă peste plantație, neagră, greoaie, înăbușitoare. Stelele se aprinseră — puzderie — pe boltă, ca niște făclii îndepărtate care ardeau fără să lumineze. Era o atmosferă ciudată: nu se topise încă zăpușeala zilei, totuși se simțea din ce în ce mai puternic frigul atât de firesc nopților Americii centrale.

Intr'un colț al plantației, în acelaș colț unde dimineață apăruse pe neașteptate Laurencia, se adunaseră la ora aceasta de noapte vreo treizeci de copii, câte cinci din fiecare detașament al coloniei. Fugiseră pe ascuns de sub paza vlăjganilor care mestecau gumă de mestecat.

— Mai bine luptând, decât așteptând mila și pomana iancheilor, așa a spus unchiul Gonzalez — povestea, cu ochi înfrigurați, Laurencia. Și toți au fost de părerea lui. Am întârziat azi dimineață pentrucă am stat să văd cum se organizează o grevă. Acuma, de-alungul lacului Isaval ei, greviștii, sunt stăpâni. Au spus că dacă mister Hopkyns și compania nu le dă cu zece guetsali mai mult pe zi, or să continuie greva... Și să li se șteargă toate datoriile...

— Parcă noi n'avem pentru ce lupta? murmură un băiat de metis cu pielea lucioasă la lumina stelelor.

— Sigur c'avem, Jozé, dar suntem în stare? bodogăni Dolores, o fetiță cu părul răvășit.

Chipurile slabe, palide, chinuite ale micilor orfani abia se distingeau în noapte, dar în vocile lor răsuna o ură și o mânie surdă.

— Suntem! răsună glasul îndârjit, hotărît al lui Juan. Și așa ne bat, și dac'om face grevă o să ne bată. Vorba unchiului Gonzalez: mai bine luptând, decât așteptând mila și pomana iancheilor. Ș'apoi un moment ca ăsta n'o să mai prindem așa ușor. Nu suntem singuri. Cei mari sunt alături de noi...

Se auzi deodată un șuierat ușor în noapte — semn că paznicii s'au pus pe urma copiilor. Cei treizeci de viitori greviști se pierdură în beznă, strecurându-se pe sub umbrele ocrotitoare ale bananierilor.

*
* *

revă? — doar la rostirea acestui cuvânt capul prelung al lui James Kennedy se cutremura de parc'ar fi fost un catarg sbuciumat de furtună. Netrebnicii, i-am luat de pe străzi, le dau o ciorbă să înfulece şi-o haină să'mbrace şi mai fac şi grevă... Ei nu, e prea de tot... Guatemalezii ăştia cred chiar că pe domeniile lui „United Fruits" îşi pot face de cap... Se înşeală amarnic! Izbiţi-i cu bastoanele de cauciuc până le trece pofta de grevă.

In ziua aceea răzbiră pentru întâia oară strigăte şi vaiete dincolo de înaltele ziduri ale „Plantaţiei copiilor orfani", până la periferiile oraşelului Los Amates. Locuitorii periferiilor — oameni simpli, necăjiţi — întorceau privirile către depărtarea de unde isvorau aceste cumplite urlete de disperare. In privirile lor se citea nu numai compătimirea, nu numai milă. Tot mai mult se zugrăvea pe chipurile lor neliniştea, pentru soarta micilor orfani.

Toată ziua şi toată noaptea urletele şi vaietele s'au auzit fără contenire. A doua zi, în zori, muncitorii unei mici ţesătorii dela marginea oraşului Los Amates s'au urcat într'un autocamion. Trecătorii i-au întrebat:

— Incotro?

— Spre „Plantaţia copiilor orfani!" Să vedem ce se întâmplă...

S'au urcat atunci în camion şi o parte din trecătorii — meşteşugari ai cartierului, tarabagii, vreo doi învăţători.

Autocamionul a părăsit străzile oraşului învăluit în nori de praf.

In preajma zidurilor plantaţiei, unul dintre muncitorii din camion a strigat:

— Ia te uită: pe şosea vine o coloană de oameni cu topoare şi târnăcoape.

Intr'adevăr, din direcţia opusă veneau, prăfuiţi şi osteniţi de drum, vreo cincizeci de greviştі dela Isaval, în frunte cu Gonzalez Rocas. Alături de el păşea Laurencia, care, se vede, scăpase de sub străşnicia străjilor şi ajunsese în noaptea trecută la greviştii din Isaval.

Cei din camion s'au dat jos şi s'au unit cu greviştii într'o masă compactă. S'au îndreptat cu toţi spre poartă. Au bătut îndelung. Nimeni n'a răspuns. Se auzeau de dincolo de zidurile înalte numai gemetele înăbuşite ale schingiuiţilor. Atunci grupul de vreo sută de oameni s'a năpustit în poartă sfărâmând-o.

Li s'a înfăţişat o privelişte îngrozitoare: copiii, în arşiţă, legaţi de bananieri, erau bătuţi cu sete, pe rând, de paznicii ianchei. Insuşi Kennedy, marele „filantrop" îl bătea calculat, cu o sclipire sadică în ochii mici şi înfundaţi, pe Juan, căpetenia greviştilor.

— Na, canalie, grevă peste bot, peste urechi, peste ochi... Să ţii minte.

— Guatemala e a guatemalezilor! strigă Juan oprindu-şi lacrimile de durere în gâtlej. Vrem să trăim liberi... Vrem pâine...

— Na pâine, na libertate... îl izbea mai departe Kennedy.

Gonzalez Rocas se repezi, şi cu un gest hotărît, îi asvârli lui Kennedy vâna de bou din mână.

Kennedy se întoarse cu ochii înjectaţi de mânie, îşi smulse pistolul din cingătoare şi vru să tragă. Dar unul dintre ţesători îl isbi cu o furcă peste mâini, de-i azvârli pistolul la câţiva metri.

— Mai încet cu pistolul, mister Kennedy, scrâşni printre dinţi Gonzalez. Intr'adevăr, Guatemala va fi a guatemalezilor... Şi atunci nu va fi bine de dumneata, mister Kennedy...

Cercul celor o sută de oameni hotărîţi se strângea ca un perete de ură în jurul lui Kennedy. Acesta, văzând că nu-i de glumă, o rupse la fugă pe poarta spartă, urmat de vlăjganii săi înspăimântaţi.

*
* *

u ştiu cum s'a terminat greva de pe „Plantaţia copiilor orfani". Poate că Juan, Laurencia, Dolores, Pepito şi prietenii lor au isbutit să smulgă câţiva guetsali şi un trai mai omenesc, poate — şi asta e mai de aşteptat — iancheii i-au silit, cu sprijinul armatei contrarevoluţionare şi-a poliţiei, să muncească în aceeaşi chinuitoare robie.

Dar — şi într'un caz, şi într'altul — greva lor n'a fost în zadar. A fost una dintre cele mai de seamă greve ale copiilor din America Latină. A fost un mugure al unei primăveri ce va veni. Neapărat va veni.

Şefa clasei

de L. VORONKOVA

Trecuseră câteva zile de când în şcoala de fete veniseră băieţii şi se aşezaseră împreună cu fetele în bănci; dar totul mai era încă oarecum neobişnuit, alarmant întrucâtva, deşi era şi interesant.

Clava Sincova îşi împletise astăzi mai strâns cosiţele sale lungi.

— Ca să vezi! Ieri un derbedeu mi-a smuls panglica din păr. Unul cu părul sburlit, Drankin, sau Barankin, nu ştiu cum îi zice... Am trecut în clasa 7-a, dar tot ne mai trag de păr. E pur şi simplu revoltător!

Maşa Kalaciova, care mergea grăbită alături, nu-i răspunse. Sprâncenele sale blonde erau ridicate a concentrare.

— Dece eşti atât de îngrijorată? — o întrebă Clava observând aceasta. — Eşti nemulţumită, că avem acum băieţi în clasă?

— Astăzi se va alege din nou şeful clasei, — îi răspunse scurt Maşa.

— A!

Clava înţelese totul. Iată c'au trecut trei ani de când Maşa era mereu şefa clasei. Dacă totul ar fi rămas ca şi înainte, desigur că fetele ar fi ales-o din nou pe ea. Elevă bună, conştiincioasă, punctuală, atentă cu toţi, şi exigentă, Maşa era o şefă a clasei, cum nu s'ar fi putut găsi alta. Dar ar fi ales-o fetele pe Maşa. Nu se ştie ce vor spune băieţii...

— Crezi că vor fi contra? — întrebă Clava.

— Nu mă îndoiesc, — spuse Maşa zâmbind ironic. Crezi că vor admite să aibă şefă a clasei o fetişcană? Nici să nu te gândeşti!

La uşa clasei fetele fură întâmpinate de Drankin-Barankin. Clava îşi trecu preventiv cosiţele pe piept, dar Drankin nici nu observă aceasta.

— Uite c'a venit Kalaciova! — strigă el. Fosta şefă a clasei.

Maşa se roşi şi, muşcându-şi buzele, trecu la locul său. Dima Râbacov, pe care îl puseseră să stea în aceeaşi bancă, o întrebă îndată:

— Tu cu cine ţii: cu „Dinamo“ sau cu „Spartac“?

Maşa se fâstâci. Parcă nu-i tot una — „Spartac“ sau „Dinamo“?!

Dima pufni dispreţuitor. El vroia să spună prin aceasta, că fetele nu înţeleg nimic la fotbal şi că cea mai bună dovadă este Kalaciova. Dar în acelaşi timp intră în clasă profesoara şi începu lecţia.

Deşi asculta cu atenţie ce spunea profesoara, Maşa se uita totuşi pe furiş şi pe de lături. Iată-l pe Drankin-Barankin. Parcă prea e lins şi pieptănat astăzi... Nu cumva e rezultatul faptului, că Sura Zeablicova a râs ieri de părul lui sburlit?

Maşa îşi întoarse privirile. Oare nu era mai bine când erau în clasă numai fete? Ca să nu-l vadă pe Barankin, Maşa începu să privească în altă parte. In stânga ei şedea Andrei Svercicov. Ce mai nume — Svercicov! Şi şade aşa, este atât de atent, de parcă ar vrea s'o soarbă cu ochii pe Ana Sergheevna. Ai putea crede că profesoara explică lecţia numai pentru el. Maşa luă un aer indiferent şi îşi întoarse ochii. El a fost acela care a spus ieri, când a răspuns ea la istorie, că s'ar putea răspunde mult mai interesant, dacă şi Kalaciova ar citi mai mult. Undeva în adâncul sufletului Maşa simţea că el are dreptate. Ea nu prea citeşte mult: nu are timp. Totuşi observaţia lui Andrei o atinse. O să-l întrebe şi pe el, şi să vedem, cum o să răspundă!

Dar lecţia se termină şi n'a fost întrebat nimeni.

Indată după ce sună, Maşa ieşi pe sală şi o luă la braţ pe Nina Rakitina: era prima fată pe care o întâlnea.

— Maşa Kalaciova! Vino încoace! — o chemă Sura Zeablicova. Vino să ţinem sfat!

Maşa se opri şi se uită înapoi. In mijlocul sălii se adunaseră în cerc fete şi băieţi. Iar Sura — membră în colectivul de conducere al detaşamentului — era în mijloc.

— De ce? — întrebă aspru Maşa, şi trecu mai departe, ducând-o cu ea şi pe Nina. Ei discută acolo despre noul şef al clasei, de ce să se amestece şi Maşa? Va fi şef cine poftеşte: Drankin-Barankin, Svercicov, Râbacov. Doar n'o să fie tot ea!

— Maşa, — spuse deodată încetişor Nina Rachitina, o fată mititică şi cârnă. Ia te uită... dar să te uiţi pe neobservate... îmi stă bine părul la spate?

Maşa se uită şi spuse:

— Ce-i cu tine? Ai răsucit acolo nişte covrigi!

— Ei, covrigi, ce tot spui! — obiectă Nina.— E doar mai frumos aşa. Vrei să spui că nu ?

— Mai frumos, ţi-ai găsit! Ce te-a apucat?

— Ei... avem totuşi băieţi în clasă acum. Se uită la noi...

Maşa o privi uimită pe Nina şi se supără deodată:

— Se uită băieţii la noi! Dar nu-ţi e tot una cine te priveşte, băieţii sau fetele? Până acum erai pieptănată cumsecade, dar asta... nu ştiu cu ce seamănă! E caraghioasă pieptănătura!

Dar Nina Rachitina se îndârji pe neaşteptate şi îi spuse:

— Nici nu eşti încă şefa clasei — obiectă ea privind-o pe Maşa drept în ochi — să-mi faci observaţii, când voi fi şefa clasei, nu acum. Şi adăugă: dacă vei fi şefa clasei!

Maşa o privi cum pleacă şi rămase înţepenită locului.

„Şi toate astea numai din cauza băeţandrilor ăstora! Acum probabil că o să ne certăm toate între noi".

Andrei Svercicov se apropie repede de ea.

— Kalaciova — spuse el — ce-i cu tine? Te chemă omul şi tu fugi; parcă eşti un arici.

— Iar tu eşti un greier în sobă — i-o tăie scurt Maşa fără să ştie după ce logică, şi se întoarse.

Andrei râse.

— Nu mă supăr. „Greierele în sobă", sau, în noua versiune, „Greierele în cămin", era un foarte bun greiere. Era inteligent şi bun...

Maşa se uită la el: cum vine asta — un greiere inteligent, ba încă şi bun?

— Ce, n'ai citit cartea asta? este de Dickens.

— Ştiu eu şi fără tine, că e de Dickens.

— Dar n'ai citit-o?

— Ei şi ce? N'am citit-o. Parcă nu sunt multe cărţi pe care nici tu nu le-ai citit?!

— Desigur că sunt multe cărţi pe care nu le-am citit, — spuse Andrei în mod simplu şi prietenos. — Am să-ţi aduc mâine cartea lui Dickens, o am acasă. Să vezi ce carte e! S'o citeşti numai decât. Iar acum spune-mi, — continuă el, dacă te propunem din nou ca şefă a clasei, ce ai să spui?

— Să mă propuneţi pe mine?

— Da. De ce te miri?

— Dar voi o să vreţi să fie cineva din băieţi...

— De ce — întrebă Andrei ridicând din umeri. Tu ai experienţă. Fetele spun că ai fost o bună şefă a clasei.

— Dar parcă băieţii mă vor... asculta? — întrebă Maşa neîncrezătoare.

— Dar ce, băieţii trebuie să fie numai decât proşti?

Soneria o scuti pe Maşa de răspuns. Ea se îndreptă gânditoare spre clasă. O ajunseră îndată din urmă Nina Rachitina şi Clava Sincova.

— Te-ai şi împrietenit cu el? — o întrebă Clava cu un aer de parcă Maşa ar fi săvârşit o trădare.

Iar Nina spuse râzând:

— El are ochi căprui. Maşa plus Andrei, egal cu dragoste!

Maşa se posomorî.

— Fu! Ce prostii! Ce tot născoceşti! Andrei este un băiat bun... Şi e chiar aşa, m'am împrietenit cu el! Iar voi... voi sunteţi nişte mici burgheze! Nişte domnişoare! Aşa, să ştiţi!

Maşa avea voinţă puternică. De aceea ea a stat cu faţa liniştită toată lecţia următoare şi a răspuns liniştită şi la tablă, când a chemat-o profesoara.

Dar în sufletul ei era numai clocot. Ce să facă? Cum să se poarte? De ce să nu se împrietenească într'adevăr cu băieţii, ca şi cu fetele? Poate să-şi facă lecţiile împreună cu ei, să facă schimb de cărţi. Uite-o pe Sura Zeablicova — pentru ea parcă nu s'a petrecut nici o schimbare în clasă. Probabil că aşa trebuie să se poarte şi ea. Dar uite că se găseşte şi câte o fată cum este Clava, care din cauza unui Drankin-Barankin nu vrea cu nici un preţ să se împrietenească cu băieţii. Ba mai sunt şi fete ca Nina, care repetă prostiile altora.

După lecţii toţi copiii rămaseră la adunarea clasei.

— Nu vor alege o fetişcană, pentru nimic în lume nu vor alege, — spuse Clava, aşezându-se lângă Maşa.

— Sigur că n'alegem o fată! spuse Drankin, auzind cuvintele ei.

Dar Sura Zeablicova interveni şi ea:

— O fetişcană? Ce vrei să spui cu asta? Aş vrea să ştiu, eşti pionier sau nu?

— Dar ce, să comande băieţilor o fetişcană? — strigă Drankin. — Ei, asta nu, nu vom admite una ca asta!

— Poate că nu veţi admite nici să facem parte din organizaţia de pionieri?

Veni şi instructoarea Nadia, şi adunarea începu. Se trecu la alegerea şefului clasei. Se dovedi că nici unul dintre băieţii care veniseră în clasa 7-a A nu mai fusese niciodată şef al clasei.

— Asta nu înseamnă nimic, — obiectă Nadia, dacă n'aţi fost, puteţi să fiţi acum. Va fi acela, pe care-l vom alege.

— Pe Maşa Kalaciova s'o alegem! — strigă îndată Sima.

— Pe Kalaciova! repetară câteva voci.

— Jos cu ea! Strigă Drankin, dând din mâini, şi părul său netezit se sburli din nou în vârful capului.

— Dacă aşa vrei să votezi tu, te vom elimina din adunare, îl avertiză Nadia.

Iar Andrei Svercicov adăugă:

— El nu votează, el vociferează.

— Eu îl propun pe Râbacov! — spuse Drankin, ca şi cum nu i-ar fi auzit.

— Ăsta o să alerge numai după fotbal.

— Să-şi îndrepte mai întâi notele slabe din catalog! — răsunară din toate părţile vocile băieţilor.

— Iar eu îl propun pe Drankin! — spuse Râbacov ridicând mâna.

Toţi începură să râdă.

— Cucul şi cocoşul! — spuse Şura Zeablicova. — Se laudă unul pe altul.

Adunarea devenea tot mai însufleţită. Numele ţâşneau ca rachetele unul după altul. Prima fată, care spuse numele unui băiat, fu Sura Zeablicova.

— Părerea mea este că Andrei Svercicov ar fi un bun şef al clasei. După câte ştiu eu...

— Aşa e! Bine ziceţi! — strigă Drankin, şi începu să bată toba cu pumnii în bancă. Deşi nu prea era bun prieten cu Andrei, totuşi e mai bun decât orice fetişcană.

Dar atunci strigă deodată şi Clava Sincova, bătând şi ea cu palmele în bancă:

— Nu, nu e bine! Kalaciova a fost întotdeauna şefa clasei! Nu vrem un alt şef de clasă!

Şi vocile se împărţiră. Unii o sprijineau cu dârzenie pe Maşa Kalaciova. Alţii, între care se găsea şi Nina Rachitina, socoteau că îi ajunge Maşei cât a fost şefa clasei, să mai fie acum şi Andrei Svercicov. Poate va fi mai bun decât Maşa.

Maşa şedea tăcută, cu obrajii aprinşi şi, plecându-şi ochii, desena maşinal cu degetul pe masă un model nevăzut.

— Trecem la vot — spuse Nadia.

Şi atunci Maşa ceru pentru prima oară cuvântul:

— Nu trebuie să voteze cu mine nimeni. Şeful clasei trebuie să fie Andrei Svercicov. Eu renunţ.

Se făcu linişte. Una din fete scoase un ah! de mirare.

— Da, Andrei Svercicov, repetă Maşa cu fermitate, pentrucă el... înţelege mai bine decât mine ce înseamnă prietenia.

Iar când au început să voteze pentru Andrei Svercicov, Maşa a fost prima care a ridicat mâna.

*

Copii, această mică istorioară despre modul cum a început să se înjghebeze colectivul unei clase, mi-au povestit-o nişte şcolari pe care îi cunosc. Iar eu v'am povestit-o şi vouă, pentru că aş vrea să mă gândesc împreună cu voi la prietenie.

Părerea mea este că prietenia şi respectul reciproc nu vin aşa dela sine. Trebuie să ajungi la ele prin purtarea ta, prin atitudinea pe care o ai faţă de tovarăşi. Respectă-i pe alţii, pentru ca să fii respectat; fii exigent în primul rând faţă de tine însuţi, iar apoi poţi să-ţi expui pretenţiile faţă de tovarăşi. Eu cred că şi Drankin va înţelege aceasta cu timpul, dacă şi colectivul va fi strâns unit.

Aşa am eu impresia. Dar voi ce credeţi, copii?

(trad. din l. rusă)

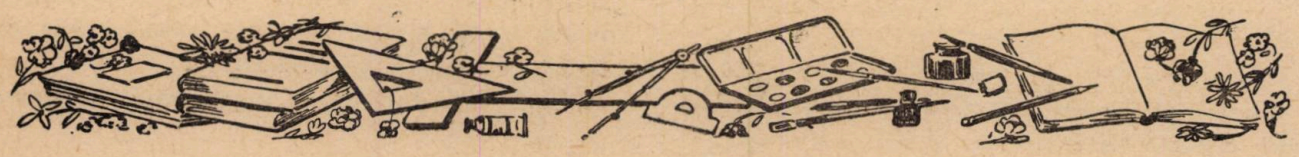

LA 5 MARTIE 1953 A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ IOSIF VISSARIONOVICI STALIN,
MARELE CONTINUATOR AL OPEREI LUI V. I. LENIN

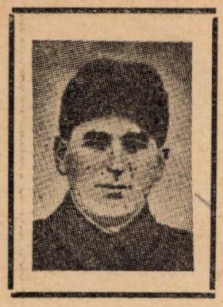

Martirii dela Râbnița

de A. G. VAIDA

ilustrații : SIRIN

Era într'o zi din Martie 1944. Orășelul sovietic de pe malul Nistrului părea cu totul lipsit de viață. Locuitorii târgului intraseră în pământ. Ulițele pustii, călcate rar de un soldat fascist, erau învăluite de abureala ce se ridica dinspre fluviu, de fumul și bubuiturile ce veneau de dincolo de păduri, unde armatele sovietice măcinau ultimele rezistențe ale hitleriștilor.

In această liniște de moarte care cuprinsese târgul Râbniței, numai într'o singură clădire, pe malul Nistrului, acolo unde ocupanții își instalaseră temnița, era viață. Sute de ochi, căutau cu înfrigurare prin ferestrele zăbrelite, în depărtări, salvatorii, eliberatorii. Erau acolo partizani sovietici, erau comuniști români pe care guvernanții antonescieni i-a trimis în temnița Râbniței, căci în țară pușcăriile deveniseră neîncăpătoare.

Intr'o celulă dela etajul II, de unde se vedea departe în oraș, se aflau șapte comuniști români. Ca și ceilalți tovarăși de temniță, așteptau să vadă apărând pe străzi uniformele armatelor sovietice, deschizându-se porțile temniței și în sfârșit, libertatea visată de atâta timp.

Unul din ei, scund, negricios, fuma într'una și se plimba cu pași mici și repezi prin cameră. O clipă se opri, își îndreptă privirea către un altul care era la fereastră și întrebă aproape șoptind:

— Lazăr, se vede ceva?

Lazăr întoarse capul. Lumina zilei îi sublinia trăsăturile de om hotărît. Voinic și cu o înfățișare care exprima inteligență, el rămase cu mâinile pe gratii, parcă ar fi vrut să le smulgă din loc. Răspunse cu un calm care miră pe toți din celulă:

— Nimic, Bondi. Doar soldați hitleriști înfricoșați ca niște șobolani.

Lazăr și Bondi se cunoșteau de mult. Numai în închisoare erau de nouă ani. Fuseseră condamnați în același proces și de atunci erau nedespărțiți. Ceilalți comuniști din celulă, aveau pentru ei un respect și o dragoste nemărginită. Ii știau conducători ai U.T.C.-ului. Și Bernat Andrei, adică Bondi, și Lazăr Grimberg se ocupau îndeaproape de educația revoluționară a deținuților, încât aceștia din urmă, nici nu știau cum trecea timpul în temniță.

De două zile, preluată de Gestapo, pușcăria rămase sub paza unui singur gardian și a câtorva soldați antonescieni. Ceilalți temniceri, cum auziseră că frontul s'a apropiat, dispăruseră. De două zile, nici un deținut nu mai ieșise dincolo de poarta temniței. Cu toate eforturile depuse, nu s'a putut lua legătura cu partizanii care erau prin pădurile din apropiere.

După ce primi răspunsul lui Lazăr, Bondi se apropie de ușă și ascultă. De pe coridoare nu venea alt sgomot decât freamătul din celule. Se întoarse iar către Lazăr:

— A treia zi suntem fără mâncare...

Un tânăr se deslipi dintr'un colț mai întunecos și se apropie de Andrei.

Dela fereastră, Lazăr șopti ceva neînțeles. Bondi a vrut să-i răspundă, dar pe coridor au început să se audă pași. O ușă se deschise; după câteva clipe, alta.

In timp ce Lazăr coborî dela fereastră, Bondi se îndreptă iar spre ușă. Toți cei din celulă, afară de unul care era bolnav în pat, se strânseră în jurul lor. Ușa se deschise și în pragul ei apăru gardianul. Uitându-se pe sub sprâncene, încruntat, de-abea stăpânindu-și ura, li se adresă:

— Faceți-vă bagajele! Diseară plecăm în țară... Și închise ușa cu o izbitură în perete. Lazăr trecu înapoi la postul său de observație. Dar numai ce aruncă privirea prin gratii și izbucni plin de entuziasm reținut:

— Tovarăși, fug nemții... Ai noștri se vede, sunt prin apropiere... Bubuiturile care se auzeau tot mai tare, căutau parcă să-i confirme cuvintele. De îndată toți se cățărară la fereastră. Numai cel bolnav ceru din patul lui:

— Spuneți-mi și mie când o să vedeți primii ostași sovietici...

Seara cobora alene, aducând mai aproape de zidurile închisorii, bubuiturile de pe front. In

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

celula unde erau Lazăr Grimberg şi Bernat Andrei, deţinuţii nu-şi găseau astâmpăr. Doi dintre ei, care stăteau pe marginea patului celui bolnav, încercau împreună cu el să fredoneze în surdină un cântec comsomolist. Alţi doi, un tânăr vioi şi unul mărunţel, cu nişte ochi negri ca focul, erau lângă uşă. Bondi, aflat în apropierea lui Lazăr, se sprijinea în perete şi-şi mărturisea îngrijorarea, să nu li se întâmple ceva pe drum. O clipă tăcură amândoi şi ascultară ce vorbesc cei de lângă uşă.

— Măi Făinarule, măi, cum ajungem în ţară, mă'nrolez la partizani... Tânărul vioi căruia i se adresau aceste cuvinte, îşi mărturisi şi dânsul planurile.

— M'aş duce la Iaşi la mine acasă şi acolo m'aş pune la dispoziţia partidului. Ce-o să mi se dea de lucru, am să primesc bucuros...

Lazăr zâmbi. Şopti lui Bondi, ca ceilalţi să nu-l audă:

— Buni tovarăşi... ar fi păcat...

De undeva dela parter se porni un zumzet. Cei de pe pat săriră în picioare. Lazăr se adresă celui care vorbea cu Făinaru:

— Ce se aude acolo, Percic?

Percic îşi lipi urechea de uşă. Intâi nu deslusi nimic. Făcu un semn cu mâna să nu se mişte nimeni. După câteva clipe izbucni un tremur de emoţie în glas:

— Au venit să ne dea drumul... Tovarăşii de jos cântă de bucurie. Işi deslipi urechea dela uşă. După ce privi prin cameră, se adresă agitat către Bondi şi Lazăr.

— Tovarăşi, nu înţeleg nimic... Se cântă şi se trage cu automatele... Făinaru izbucni în chiot. Nespus de bucuros, se adresă toturor:

— Au venit partizanii... Au venit să ne elibereze... să cântăm şi noi...

Percic era gata să-i împărtăşească entuziasmul, când Lazăr se apropie de uşă. Ceru să fie linişte, ca să poată auzi.

Toate privirile se îndreptară asupra lui. Bondi stinse repede ţigara şi păşi şi el mai aproape. Făinaru se linişti deodată şi figura lui mobilă exprima în aceeaşi clipă uimire şi îngrijorare, neînţelegând dece cei doi tovarăşi nu dau niciun semn de bucurie. Se întreba: oare nu sunt partizani? Atunci? Din patul său, bolnavul sparse liniştea care cuprinsese celula:

— Ce este? Dece tăceţi?

Lazăr se îndepărtă de uşă. Prin întuneric se putea zări cum îşi frământa buza între dinţi. După ce şopti lui Bondi câteva cuvinte şi primi

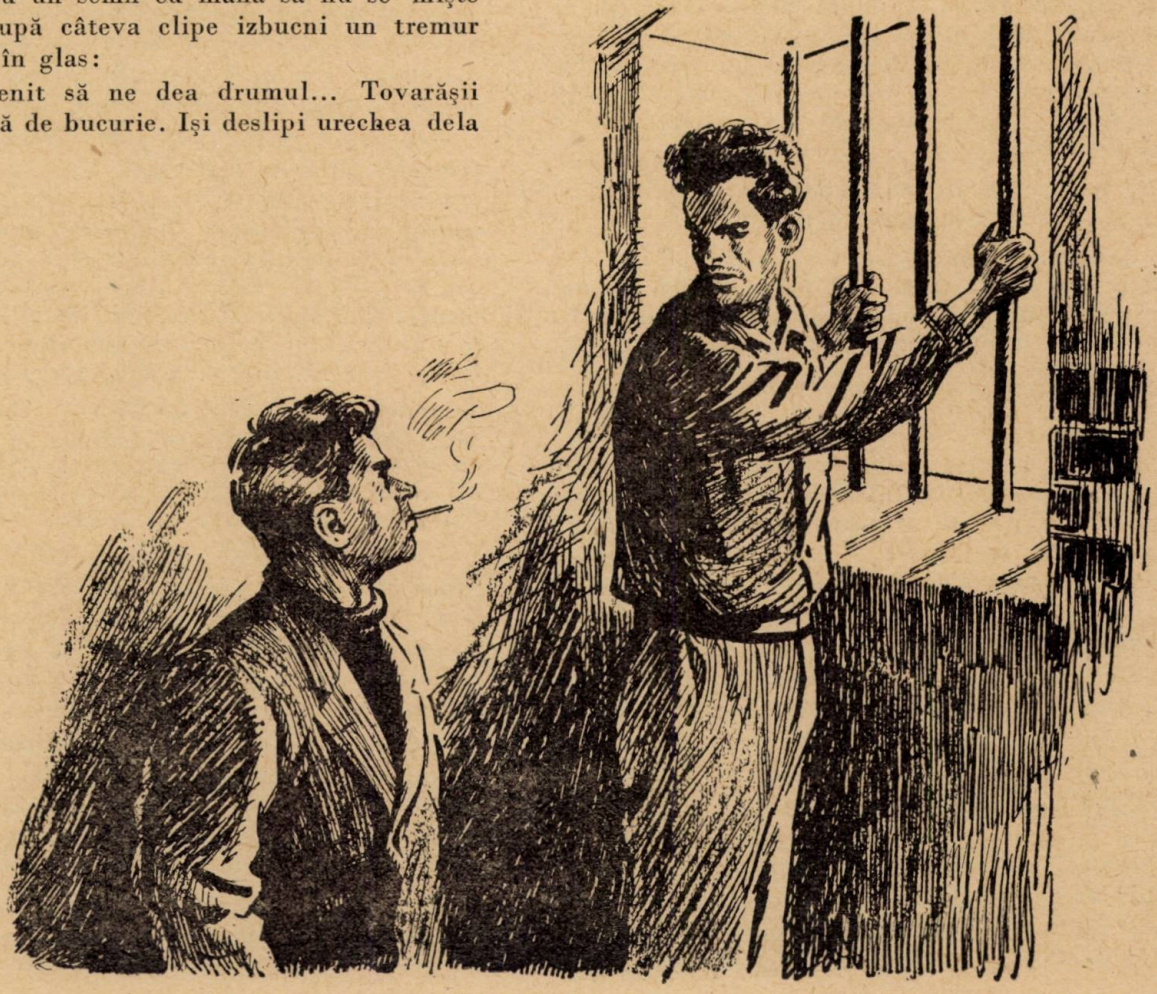

aprobarea lui, se adresă tuturor cu un ton grav, dar plin de stăpânire:

— Tovarăşi, nu este exclus să fim puşi la o grea încercare...

Cuvintele lui răsunau în inimile celorlalţi ca un ecou puternic. Le venea greu să se despartă de viaţă. Să moară tocmai acum când armatele eliberatoare sunt atât de aproape?! Fiecare, în clipa aceea îndrepta câte un gând bun către părinţi, prieteni, către organizaţia de partid sau U.T.C. din care făceau parte.

Bondi se căţără la fereastră, urmărit de tovarăşii săi. Glasul lui începu să răsune în noapte, puternic, cutremurător, adresându-se comuniştilor din celelalte celule:

— Tovarăşi, au venit fasciştii să ne ucidă... Trăiască Partidul Comunist...

Zeci de glasuri răsunară ca un ecou, amestecându-se cu bubuiturile ce veneau de pe front, în timp ce pe coridorul lor începură să se audă automatele. Făinaru îl ridică pe bolnav din pat. Sprijinindu-l, îl aduse printre ceilalţi. Se prinseră toţi braţ la braţ, aşteptând să înfrunte călăii. In clipa în care se deschise uşa, iar la lumina unui felinar văzură pe gardianul temniţei şi doi hitlerişti, înarmaţi cu automate, izbucniră cu toţii:

„Sculaţi voi oropsiţi ai vieţii,
Voi, osândiţi la foame, sus!...“

Automatele începură să ţăcăne. Percic se desprinse din braţele vecinilor şi dintr'o singură mişcare, sări în faţa lui Lazăr, sperând că astfel va putea salva viaţa unui conducător iubit.

* * *

In zori, armata sovietică şi partizanii intrară în oraş. Locuitorii Râbniţei le ieşiră în întâmpinare. Din curte se vedeau cum arde temniţa incendiată de fascişti. Saşca, un ucrainian voinic, se adresă de îndată unui căpitan sovietic:

— Tovarăşe căpitan, acolo în temniţă sunt oameni de-ai noştri...

De îndată un grup de salvare dintre locuitori, partizani şi soldaţi sovietici porniră spre închisoare, în timp ce grosul trupelor urmăreau hitleriştii dincolo de Nistru.

Când fură sparte porţile temniţei, prin zăbrele veni un vaiet prelung. In celule sunt oameni! Cetăţenii sovietici năvăliră înăuntru înfruntând fumul şi flăcările. Dar curând se întoarseră fierbând de mânie. In camere au dat peste cadavre ciuruite de automate. Şaşca privi clădirea care ardea, cu o ură de-abia stăpânită. Se îngrozi. Totuşi, vaietul auzit trebuia să fie a unui om viu! Se întoarse către cei care-l înconjurau şi cu glas hotărît ordonă:

— Căutaţi iar, sunt oameni vii. Vedeţi la ultimul etaj. Acolo au stat tovarăşi români...

Partizanii şi soldaţii sovietici pătrunseră din nou în clădirea care ardea. Saşca strigă după ei:

— Scoateţi toate cadavrele. Trebuie să-i înmormântăm cum se cuvine...

Incetul cu încetul, în curte, în faţa conducătorului de partizani, înşiruiră trupurile fără viaţă a cetăţenilor sovietici şi a comuniştilor români. După câtva timp, sprijinit de doi ostaşi, apăru primul om viu: era Percic. Saşca îi ieşi înainte. Percic încercă să-i zâmbească. Cu o voce slăbită de-abia pronunţă:

— Iată ce-au făcut fasciştii.... Intinse mâna către morţi, înşiruiţi pe pături. Apoi arătând cu degetul, spre grupul românilor, făcu un efort să vorbească. Lui Saşca i se umeziră ochii. Percic îşi recomanda tovarăşii:

— Ăsta e Lazăr... ăsta Bondi... Nu i-aţi cunoscut. Tovarăşi buni... Au fost conducători ai U.T.C.-ului în ţara noastră... Un val de sânge îi năvăli din gură. Vru să mai spuie ceva, dar puterile îl părăsiră şi se prăbuşi mort la pământ. Cei din jur rămaseră înmărmuriţi. Saşca se descoperi şi-şi întoarse capul către cei ucişi. Apoi se adresă tovarăşilor săi:

— Sunt martirii libertăţii noastre... Sunt eroii poporului lor... Tovarăşi ostaşi şi partizani, armele pentru onor.

Liniştea cuprinse împrejmuirile.

O salvă de arme trasă de ostaşi sovietici şi de partizani, îi acoperiră ultimile cuvinte.

(continuare)

de GICA IUTEȘ

ilustrații : BURSCHI

IONICĂ CEL VITEAZ

Plecară Rică și cu Lică și merseră ei cât merseră prin codrul cel întunecos și noroc de toegelul de sticlă, că altfel, s'ar fi rătăcit prin desișuri... că nu erau nici poteci, nici alte luminișuri, decât cel unde-și dăduse duhul Praștie voevod. Toegelul îi trăgea după dânsul și nu era chip să rămână mai în urmă după vreo mură ori după alune, că odată se întorcea toegelul în sus și-l înghioldea pe cel care nu-și căta de drum. Au mers ei ce-au mers fără de popas și numai ce se ivi la marginea codrului un deal cucuiet în vârful căruia se vedea o moară veche cu aripile nemișcate în vânt... Când văzură moara cei doi prieteni, își auziră mațele chiorăind de foame. Și când se mai gândiră la pâinea cea proaspătă, care aveau s'o mănânce, încălecară pe toegel și dă-i fuga la deal. Atâta i-a trebuit toegelului! Intr'o clipă îi așeză în fața morii. Dar vai! Pe prispa ei ședea un moșneag atât de bătrân, că peste barba lui albă crescuse iarbă, iar mustățile îi erau așa de lungi că-i ajungeau pân'la genunchi.

— Moș morarule, nu mai putem de foame,

dă-ne o bucată de pâine, se rugară cu sfială Rică și cu Lică...

— Cine a ajuns până aici? tresări moșneagul și ridicându-și cu amândouă mâinile sprâncenele crescute peste ochi, căută să-i vadă pe oaspeții săi...

— Noi suntem doi băieți... Vrem s'ajungem până la stânca de criță să culegem floarea cea minunată. Dă-ne niște pâine.

— Of și-amar! se jelui moșneagul, v'aș da cu dragă inimă, dar nu mai am putere să dau drumul morii... Numai Ionică cel Viteaz, feciorul meu, ar putea să macine grâu la moara asta... Of și-amar!

— Atuncea cheamă-l pe Ionică... ziseră drumeții flămânzi și osteniți...

— Of și-amar, l-aș chema dar nu pot... Iaca vedeți vișinul cel uscat din fața morii? Era verde și plin de flori, când a plecat Ionică să se lupte cu Turcii... El cu mâna lui a însemnat anul plecării... Și mi-a zis: rămâi cu bine taică. Inseamnă câte-un răboj pe trunchiul ăsta de fiecare dată când vișinul o înflori. Dar, de s'o usca, să nu mai faci nici-un răboj. Inseamnă c'am pierit răpus de-un iatagan turcesc. Of și-amar de viața mea... Am tot făcut răboaje până când într'o primăvară vișinul s'a uscat... Atâta l-am plâns pe Ionică al meu că mi-a secat lumina ochilor. Iar rândunicii de sub streașina morii i s'a făcut milă de mine:

— Ascultă moșule, mi-a ciripit ea... Află că în fiecare an de anul nou, câte un stejar din pădure geme și lasă să-i picure două picături de apă vie. De-i avea norocul să le culegi, apoi am eu grijă de Ionică. Ajunge o picătură numai să o pun pe locul unde a pierit și îndată învie teafăr și voinic cum era...

Of și-amar de viața mea! Cu lacrimi în ochi i-am mulțumit rândunicii de sub streașină și m'am dus să caut apa vie... Hei, câte nopți de Anul Nou am stat în pădure să aud care-i stejarul care geme și lasă să-i pice două picături de apă vie! Câte nopți de Anul Nou m'am dus la rând nu mai știu! Știu atâta, că abia-mi mai târam picioarele bătrâne... Simțeam că-mi dau sfârșitul, când am auzit stejarul de lângă mine gemând și pe fața mea tăbăcită de lacrimi și suferință, s'au prelins două picături de apă vie. Una am sorbit-o eu ca să mă țin în viață s'o strâng pe

cealaltă pentru Ionică... Intr'un suflet am alergat la rândunică să i-o duc... Of, vai-şi-amar de mine...

— Unde s'o duc morarule? In care loc a căzut Ionică, m'a întrebat biata păsărică. Când să mă uit pe trunchiul vişinului să socotesc anii unde se oprea ultimul răboj, uită-te dacă ai cu ce! Ochii mei erau acoperiţi cu ceaţa bătrâneţii. Numai scânteia de viaţă se mai ţinea în mine, ca să mă chinuesc de geaba...

Cu inima frântă de durere, de cele auzite, Lică şi cu Rică se repeziră la trunchiul vişinului să facă socoteala anilor şi să afle în felul ăsta în care bătălie a căzut răpus Ionică. Pe scoarţă era însemnat anul 1457 şi de acolo porneau 27 de răboaje...

— Hei, strigă Lică, să ştii c'am aflat! 1457 şi cu 27 fac 1484.

— 1484? se bucură Rică. Ionică a pierit în lupta dela Rovine.

— La Rovine e, moş morarule... trimite repede rândunica cu picătura de apă vie...

Plângând de bucurie morarul scoase din sân un şip de sticlă şi strigă:

— Rândunică ia în guşă picătura şi du-te la Rovine, adă-mi-l teafăr pe Ionică.

Rândunica ieşi din cuibul de sub streaşină, sorbi picătura şi sbură mai iute ca vântul, mai repede ca gândul...

Pe la soare apune se întoarse rândunica. Cu guşa ticăind de oboseală ea ciripi: „Strânge picătura de apă vie moşule. Am fost la Rovine, am întrebat iarba şi florile câmpului, copacii şi păsările, dar de Ionică al dumitale n'a ştiut nimeni să-mi spună."

Bietul morar strânse şipul cu picătura nepreţuită în sân şi râuri de lacrimi începură să curgă pe obraz... „Of şi-amar şopti el, nici măcar să mor nu pot". Şi se culcă pe prispă cu faţa la perete.

Ruşinaţi şi plini de obidă, Rică şi cu Lică se duseră din nou lângă trunchiul vişinului să mai numere odată răboajele. Dar socoteala era bună. Ce bătălie să fi fost în 1484?

— In 1484? se auzi un glas subţirel. Poate că ştiu eu! In faţa celor doi băieţi se ivi o făptură ciudată! Nu era nici om, nici pasăre. Avea trup de om, dar avea plisc lat de raţă, avea ochi de broască şi urechi lungi de iepure. ...Nu mergea pe pământ, ci mai mult plutea, pentrucă trupul îi atârna de coada unui smeu uriaş şi strălucitor.

— Cine eşti, strigă Rică plin de uimire... După glas parcă te cunosc, dar la chip nu te-am văzut niciodată.

— Hei, nu cumva eşti glasul dela fereastră, mormăi Lică încruntat. Ce vrei?

— Să v'ajut, chicoti lighioana... Ce-aţi zice de-o pâine caldă şi rumenă, hi... hi... hi...

— Când ţi-oi trage-un pumn după ceafă... o să-ţi treacă pofta să mai râzi de noi, se supără Rică.

— Dacă-i aşa, la revedere! Am plecat!

— Stai, îl opri Lică. Dece te superi... Te iertăm pentru necazurile pe care ni le-ai făcut dacă ştii să ne spui unde a fost bătălia cu turcii în 1484?

Pocitania mişcă din urechile-i de iepure.

— Haideţi cu mine la frate-meu geamăn. E un mare învăţat, ştie orice-l întrebi... Are douăsprezece lăzi cu tot felul de hrisoave vechi.

Şi fără să mai stea în cumpănă prichindelul cu plisc de raţă îi apucă pe Rică de o mână şi pe Lică de alta şi-i smuci în sus... Intr'o clipă coada smeului se încolăci în jurul lor şi pocitania sări jos şi începu să joace de bucurie.

— Hi hi hi! Cine s'a jucat cu smeul, n'are de unde să ştie unde s'a bătut Ionică cel Viteaz cu turcii.

— Ajutor! strigară cei doi prieteni, înspăimântaţi. Dar deodată îşi amintiră de toegelul cel fermecat, dăruit de pitic.

— Toegel, toegel, ajută-ne într'un fel! răcniră ei într'un glas.

Toegelul începu să se învârtească în loc, ca şi cum ar fi fost plin cu argint viu. Indată se auzi un fâşâit, ca un sbor de pasăre şi dinaintea băieţilor apăru o carte... Era chiar cartea de istorie. Foile se răsfoiră singure şi cartea se deschise drept în locul unde scria că în 1457 Ştefan cel Mare domnul Moldovei, se urcase pe tron iar în 1484 le trăsese turcilor o bătaie soră cu moartea la Roman lângă Scheia...

— Hei, strigară băieţii fericiţi... Morarule trezeşte-te... Trimite rândunica ta la Scheia lângă Roman... Acolo-i Ionică al tău...

Bătrânul morar se ridică de pe prispă, scoase din sân șipul cu picătura de apă vie, rândunica o sorbi în gușă și sbură mai iute ca vântul, mai iute ca gândul...

— Aoleu, ajutor, răcni atunci pocitania. Luați de pe mine toegelul... Abia atunci Lică și cu Rică își veniră în fire... Toegelul cel de sticlă, îl trântise pe prichindel de pământ și-l țintuia de o ureche.

— Așa-ți trebuie, urâciosule! îi spuse Rică înciudat.

Deodată prichindelul tăcu chitic. Bătrânul morar sări în picioare strigând:

— Vine Ionică al meu! Aud tropete de cal!

Cum erau atârnați de coada smeului, cei doi prieteni zăriră venind un călăreț mândru, cu pletele ca cenușa și cu obrazul ars de soare... Cine putea să fie oare? Ionică cel Viteaz? Doar după spusele moșului Ionică trebuia să vie un voinic cu plete negre și cu obrazul alb, ca spuma laptelui.

Dar când colo ce să vezi? Pe deasupra capului călărețului cel încruntat se ivi și rândunica.

Ea veni să se așeze pe umărul morarului cel bătrân și ciripi... „Am întrebat iarba și florile, am întrebat copacii și păsările și iată-l că l-am aflat pe Ionică al tău..."

— Tată, strigă călărețul cu pletele ca cenușa... Am venit! Și strânse la pieptul său voinic pe bătrânul său tată, care plângea de fericire...

Mult s'a bucurat Ionică și s'a întristat auzind cum a fost povestea. Iar la urmă s'a bucurat din nou și-a întrebat cu veselie.

— Unde sunt cei doi băieți să le dau o pâine rumenă din grâul pe care am să-l macin în ziua asta...

— Aicea suntem, au strigat cu sfială Rică și cu Lică... Ajută-ne să scăpăm de smeul ăsta. Când a mai aflat Ionică cel Viteaz ce-au pățit bieții copii, s'a mâniat cumplit. A înșfăcat pocitania cu plisc de rață și cu urechi de iepure și a întrebat-o:

— Cine ești?

Tremurând ca varga, prichidelul șopti: „Eu sunt fratele geamăn al Copiatului. Eu sunt Suflatul..."

— Aha! a răcnit Ionică cel Viteaz. De asta am luptat eu 27 de ani în oastea lui Ștefan și-am bătut dușmanii care cotropeau hotarele țării... Ca să nu lași tu băieții să știe măcar unde m'a răpus iataganul turcesc? Și șmâc! cu dânsul de pământ. Praful și pulberea s'a ales de Suflat — iar smeul de care erau atârnați Lică și cu Rică s'a pleoștit deodată și-a venit încetișor la pământ...

Ionică cel Viteaz a dat drumul la moară și-a măcinat un sac de grâu. Pe urmă a plămădit și-a copt o pâine mare și rumenă.

— Ospătați-vă prietenii mei, și prindeți puteri, că până la stânca cea de criță mai este cale lungă și grea.

Fericiți c'au căpătat pâinea, Lică și cu Rică și-au luat toegelul de sticlă și-au plecat în drumul lor.

(va urma)

FATA APELOR

Rândurile pe care le scriu acum sunt pentru cei care încă nu au fost curioși s'o cunoască pe fata apelor. Vreți să vă spun despre ce este vorba în poveste? Iată!

„Suntem acum în țara fără apă.
După răcoare oamenii tânjesc,
arareori mioarele se-adapă,
Căci râul e, de veacuri, bun domnesc.

Uscată este iarba și bătrână,
Uscați la fire oamenii, din sat,
din vremea când frumoasa apei zână
răpită-a fost în munți de împărat.

Și sus de tot, la curtea blestemată
cu zidul cât dumbrava de stejari,
își trase împăratul apa toată,
ca rob să-i fie sat și pădurar.

Și iată că, în această viață tristă apare o mică ființă: copila pădurarului. Asta se întâmplă într'o noapte cumplită de viscol. Ca să-i facă prima scaldă, pădurarul a adunat zăpadă și a topit-o. Dar deodată a bătut cineva la ușă. Au deschis: era împăratul, care întorcându-se dela făurar, căruia-i poruncise lacăte pentru turnul unde ținea pe zâna apelor, a fost ajuns de viscol. După ce el se culcă pe cuptor, vin ursitoarele, care vor arăta soarta copilei. Și împăratul aude ce spun ele. Una spune că va crește la o stână, și va umbla în straie de voinic. Alta, că va fi dușmanul oaspelui de pe cuptor și a treia, că ea va răzbate până la cetate, eliberând pe zâna apelor. Impăratul aude și se mânie, ba chiar se înfricoșează. Ia copila de la părinți neascultând rugămințile lor și-o duce'n codru să piară sfâșiată de lupi. Dar vin piticii și zânele mărunte ale pădurii, o încălzesc și aprind un foc mare ca să nu se apropie lupii. O așează apoi în scorbura unui uriaș stejar — părintele acelui codru. O găsește un cioban cu fiul lui, Petre. O duc sus la stână, și-o îmbracă în straie bărbătești. Fata crește, numele ei de fecior e: Aflatul.

Și fata ajunge la cetate, zâna va fi liberă, oamenii vor fi fericiți și la urmă va fi o nuntă mare, a lui Petre cu Aflatul.

Mai mult nu vă spun. Cum și ce fel ajunge fata la cetatea blestemată a împăratului, ce face acolo și cum răpun oamenii pe crudul împărat, veți afla singuri citind cartea „Fata Apelor". de Veronica Porumbacu.

După ce veți citi cartea scrieți-ne, ce părere aveți? Dacă v'a plăcut, vom mai cere tovarășilor și prietenilor noștri, poeți și scriitori, să mai scrie asemenea basme frumoase.

de Doina Sălăjan

Din frumusețile patriei

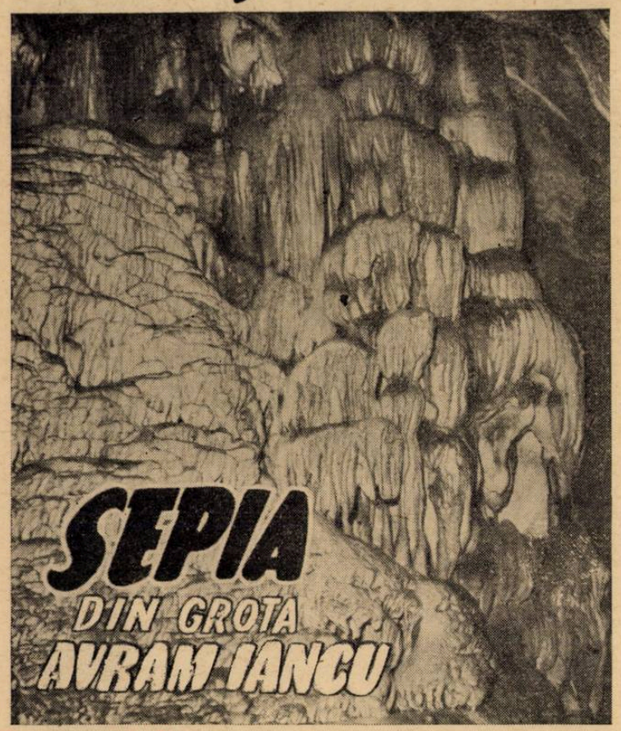

Au existat oare palate de cristal numai în lumea basmelor?

Se pare că nu. S'ar putea spune că ele există, după cum o arată fotografia de mai jos.

Iată într'o peșteră un asemenea edificiu, a căror piloni și stâlpi din gheață sunt în plină construcție... Coloanele strălucitoare, asemenea cristalului, ce se înfățișează unele mai joase, altele mai înalte, se ridică necontenit, mai ales la sfârșitul iernii și începutul primăverii, printr'un proces natural. Picăturile de apă cad printre mozaicurile de calcar și cremene ale cupolelor, și îngheață pe loc la sol din pricina temperaturii joase din gangurile hrubelor, formând câteodată stâlpi uriași de 6—7 m., alteori coloane, ba și arcade dacă relieful pe care ajung este arcuit... Aceste palate de „cristal" uimesc prin frumusețea lor. Transparența colonadelor face ca lumina proectată asupră-le de către excursioniștii care posedă pentru iluminatul galeriilor subterane lămpi electrice sau fire de magneziu, să se împrăștie și să se răsfrângă pe pereții apropiați sub forma unor curcubee în miniatură, ca într'un bazar de pietre scumpe.

Clișeul de mai jos a fost luat într'o grotă din Peștera Ialomicioara (Bucegi).

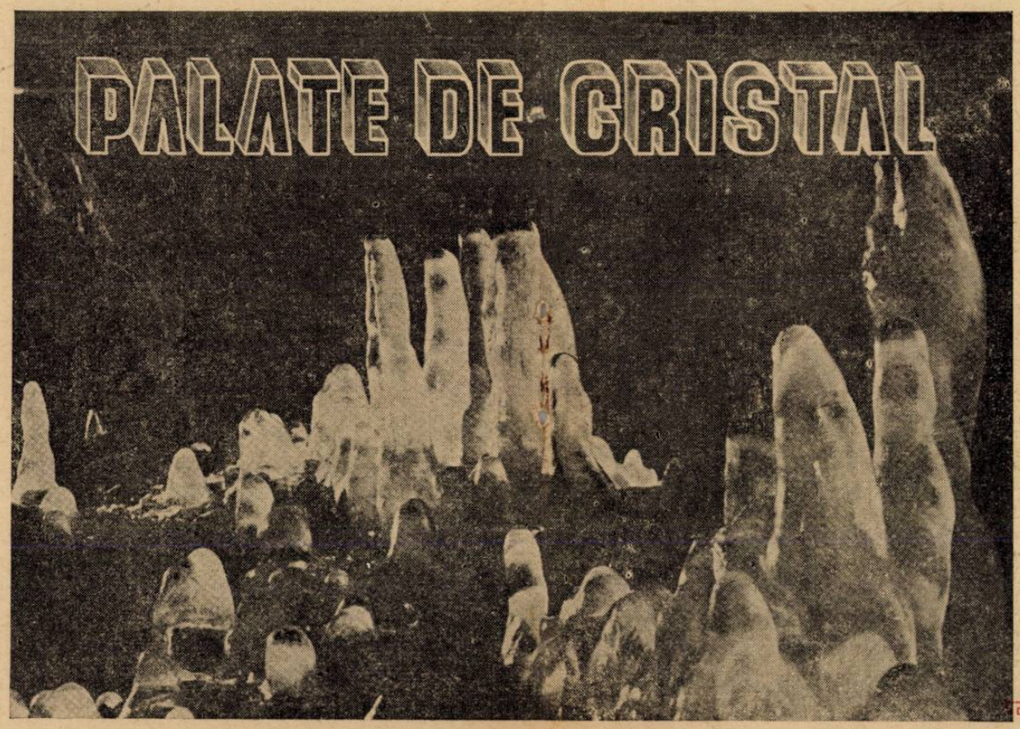

Vieţuieşte oare o specie de sepie în văgăunile munților și în adâncul peșterilor, asemănătoare cu cele pe care le cunoaștem atunci când cercetăm fundul mărilor, ba încă de proporții mai mari decât exemplarele obișnuite? Imaginea de mai sus ne îndeamnă să credem că într'adevăr acest lucru este posibil, pentrucă fotografia a fost executată în fundul peșterii Avram Iancu (Scărișoara) din Munții Apuseni. Cu toate acestea, „sepia" de față nu e decât o imensă cascadă, ale cărei valuri au rămas încremenite... deoarece ele nu sunt decât mase revărsate unele peste altele, de calcar recristalizat. Fenomenul s'a întâmplat astfel: apele rezultate din ploi sau din zăpezi topite, înfiltrându-se prin crăpăturile muntelui înspre golul peșterii, au dizolvat în drumul lor întortochiat mari cantități de calcar, mai cu seamă atunci când aceste ape au fost mai acidulate, adică atunci când au conținut mult bioxid de carbon. In acest fel, vinele de apă s'au îngroșat, luând aspectul unor scurgeri albe, vâscoase, care înaintau din ce în ce mai încet. De'ndată ce materialul acesta astfel format a ajuns pe suprafața pereților sau bolților peșterilor, el a suferit transformări importante în contact cu aerul; calcarul dizolvat, (bicarbonatul de calciu), s'a recristalizat în contact cu aerul, prin eliminarea bioxidului de carbon pe care-l avea în compunerea sa, formând pe alocuri adevărate cascade cu vălurele suprapuse, ca aceea din imaginea despre care vorbim. Din pricina aspectului ei general, descoperitorii au numit-o „Sepia."

In antichitate, grecii și egiptenii dădeau numele de sfinx unei statui gigantice, care înfățișa adesea un leu cu cap de om, și pe care obișnuiau să o așeze la intrarea sau în apropierea templelor lor. Legendele din vechime (cuprinse în mitologie) povesteau despre un sfinx atotputernic, având capul de om, aripi de vultur și coadă de leu, care trăia într'o regiune muntoasă și silea pe orice drumeț ce se'ncumeta să treacă prin partea locului, sub amenințarea morții, să deslege o ghicitoare neînțeleasă însă de nimeni. Legenda spune că bieții călători căzeau necontenit jertfă sfinxlui. Un singur filosof, Edip, a deslegat ghicitoarea, dar îndată sfinxul s'a aruncat de necaz de pe culmea muntelui în gol, căzând la poale, și încremenind acolo spre bucuria oamenilor.

Cel mai mare sfinx cunoscut e cel dela Gizeh, în Egipt, așezat lângă cunoscutele piramide unde au fost îngropați faraonii.

In clișeul fotografic de mai sus, ni se înfățișează de data asta un sfinx din masivul Bucegi. In munții noștri se'nalță în ținuturile crestelor ori a povârnișurilor numeroși asemenea sfinxi de piatră (în masivii Ciucaș, Piatra Craiului, Bucegi etc.) cărora li s'au dat acest nume din pricina asemănării lor cu sfinxii din antichitate. Numai că sfinxii din patria noastră, nu au fost nici ciopliți, și nici așezați pe locurile lor, de către oameni. Dimpotrivă, forțele naturii i-au înlocuit pe aceștia. Intr'adevăr, vânturile, viscolele, zăpada și gheața, au fost sculptorii dibaci și neobosiți care de-a lungul veacurilor și mileniilor au dăltuit rocele crestelor, topind și dezagregând pe cele moi, șlefuind pe cele mai tari, care-au rămas astfel în picioare. Chipul de om al sfinxului de față apare aici numai întâmplător, datorită acțiunii apei lichide și solide (zăpadă, gheață) precum și vântului purtător adesea de grăunțe de nisip sau gheață; el dă impresia că privește în depărtări, peste culmi și genuni...

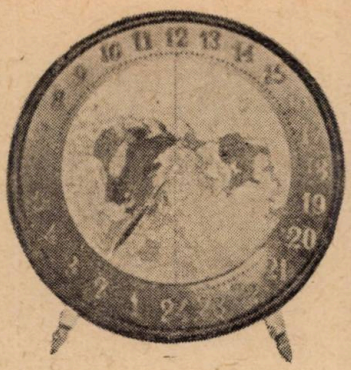

TINERE TALENTE

de Al. Câmpeanu

Vestitul constructor de avioane Alexandr Sergheevici Iacovlev, Erou al Muncii Socialiste, îşi aminteşte desigur şi astăzi cu plăcere de anii copilăriei sale, când construia planoare de hârtie sau tot felul de aeromodele de carton sau de pânză. Şi poate că atunci s'au înfiripat în mintea copilului ce urmărea fermecat sborul aeromodelelor sale unele gânduri îndrăzneţe, care au căpătat mai târziu forma maşinilor sburătoare, a rapidelor avioane de vânătoare „Iak", cunoscute de toţi oamenii sovietici şi temute de duşmani.

Cine vrea să ştie ce gândesc acum elevii sovietici despre viitoarea lor profesie, ce preocupări au şi ce visuri de viitor îşi fac, îşi poate forma o imagine clară vizitând „Expoziţia unională a creaţiei tehnice a pionierilor şi şcolarilor", care s'a deschis nu de mult în sălile Muzeului Politehnic din Moscova. Cele peste 2000 de modele de maşini, utilaje, avioane şi mici uzine trimise de elevi sovietici din toate părţile ţării, te uimesc prin originalitatea şi îndrăzneala construcţiei lor, prin bogăţia de idei, prin spiritul inventiv, prin măiestria tehnică pe care le dovedesc viitorii muncitori şi tehnicieni ai industriei sovietice.

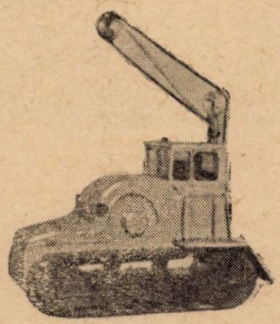

Multe din modelele expuse sunt destinate şcolilor medii ca material didactic, şi au menirea să-i ajute pe elevii sovietici la o cât mai profundă însuşire a tehnicii pe baza practicii.

Deşi numele lui I. F. Râşkov, elev în clasa a 10-a la Şcoala nr. 14 din Habarovsk, nu e încă legat de vreo invenţie tehnică, el este pronunţat totuşi cu admiraţie de toţi vizitatorii expoziţiei, care se opresc îndelung în jurul modelului realizat de el: un vapor de cursă lungă pentru navigaţie pe mări şi oceane. E mic ca o jucărie de copil. Şi totuşi, nu e o simplă jucărie. Vaporul lui Râşkov, surprinzător prin eleganţa liniei sale, are toate maşinile pentru a putea fi pus în funcţiune. E suficient să apeşi pe un buton pentru ca vaporul să plutească întocmai ca o navă adevărată.

— Înainte de a fi fost trimis la Moscova, vaporul a făcut cu succes câteva probe pe apă ne explică ghidul.

...Tineretul liber german luptă pentru pace, scrie pe placarda purtată de aceşti manifestanţi.

Tineretul din Germania Occidentală demonstrează împotriva represiunilor guvernului Adenauer.

Dar iată mai departe şi un vapor scufundat. O mulţime de copii s'au strâns în jurul originalului acvarium, construit de cercul de fizică al clasei a 7-a a unei şcoli din Alma-Ata. Pe fundul mării — între cei patru pereţi de sticlă — vezi stânci primejdioase, scoici, ierburi de mare, realizate atât de reuşit, încât dau impresia copiilor care participă acum la aplicarea principiului lui Arhimede, că iau parte la o mare expediţie de scoatere la suprafaţă a unui vas naufragiat. Fantezia şi aplicarea ştiinţifică şi concretă a legilor fizicii se împletesc astfel, trezind în inimile tinerilor interesul cel mai viu pentru cunoştinţele fizicii şi ale legilor ei.

Ceea ce îţi stârneşte admiraţie şi te încântă în acelaşi timp este însă faptul că lucrările tehnice ale elevilor sovietici nu sunt nişte simple jucării fără nicio întrebuinţare, ci că elevii construiesc cu intenţia serioasă de a face o muncă folositoare.

Elevi din Uzbekistan — una dintre cele mai însorite regiuni ale Uniunii Sovietice— au construit o staţie de folosire a energiei solare. Tinerii tehnicieni ai Leningradului au dat modele de macarale portuare, care încarcă şi descarcă rapid vapoarele transoceanice. Elevi din Siberia au trimis la Moscova modele noi de centrale electrice acţionate de vânt. Nu există domeniu al tehnicii care să nu pasioneze pe aceşti tineri ce vor intra mâine în rândurile imensei armate a tehnicienilor sovietici. Când au montat aparatul de radio „Belarus-53“, elevii Şcolii profesionale nr. 3 din Minsk i-au adus unele modificări tehnice pentru care au fost premiaţi. Elevii Şcolii profesionale nr. 6 din Omsk au creat o maşină originală pentru prelucrarea electrică a metalelor.

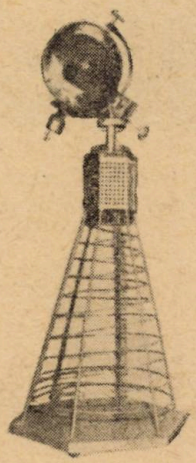

Membrii unui cerc tehnic de la Palatul Pionierilor din Sverdlovsk — oraşul metalurgiştilor — au construit un laminor automat. Privind cum lucrează acest laminor eşti uimit de complexitatea operaţiilor pe care le îndeplineşte cu preciziune, fără ca mâna omului să se atingă măcar de piese. Micul laminor este alcătuit din 375 de piese, care au fost construite şi montate numai de elevi.

Nici elevii din Gruzia nu stau mai prejos cu cunoaşterea tehnicii avansate. Ei au construit modelul unei uzine complect automatizate.

Hotărîrea guvernului sovietic şi a partidului de a da un

„Jos cu bomba H!“
„Jos fascismul!“
Spun aceşti tineri din Statele Unite.
Pe o estradă improvizată un grup de tineri prezintă un spectacol publicului care s'a adunat pentru a-şi exprima protestul împotriva folosirii bombei cu hidrogen.

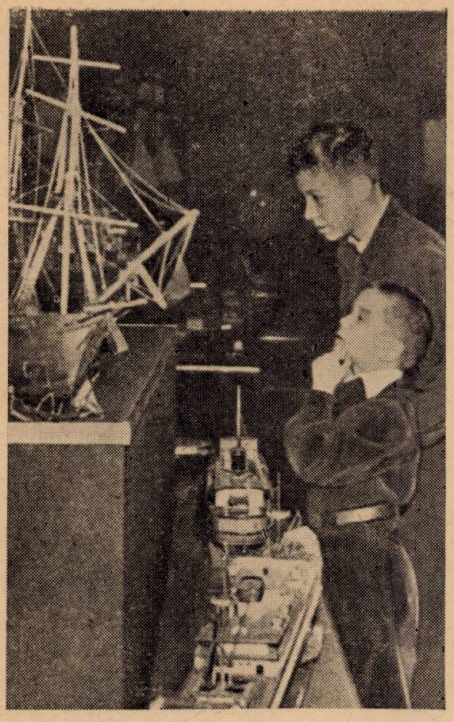

Vizitatorii expoziției privesc lucrările prezentate de tinerii inovatori.

nou și uriaș avânt agriculturii sovietice a dat un impuls nu numai mișcării eroice a desțelenitorilor, ci și spiritului inventiv al tinerilor constructori de mașini din școlile rezervelor de muncă. Nenumărate și nespus de ingenioase sunt mașinile agricole construite de ei și prezentate la expoziția de la Muzeul Politehnic.

Cât de precis se mișcă, de pildă, modelul de tractor dirijat prin radio, realizat de 4 elevi ai școlii profesionale din Kuibâșev, deși tehnica de astăzi nu cunoaște încă un tractor dirijat prin radio.

Școlarii din Riga au construit o serie întreagă de modele de tractoare electrice, combine autopropulsate și semănători, iar cei din Kirov — modelul unei mașini pentru fabricarea ghivecelor nutritive din turbă și mraniță. Acest model ingenios a fost expus și la Expoziția Agricolă Unională.

O serie de piese realizate cu mare măiestrie reprezintă modelele unor avioane cu reacție și rachete destinate sborurilor interplanetare, o șosea automatizată, lungă doar de câțiva metri, pe care lunecă autovehicule conduse de la distanță prin unde electromagnetice, și altele.

Elevi din clasele 7—8 din îndepărtatul oraș Kâștâm au construit macheta unei uzine electrice atomice, a cărei funcționare este demonstrată — după modelul apărut în revista „Znanie Sila“ — cu ajutorul unui mare număr de becuri electrice de toate culorile. Privind pe fereastra acestei uzine ai în fața ochilor imaginea unui oraș feeric luminat.

Ideea măreață a păcii și a construirii comunismului, care însuflețește pe toți oamenii sovietici în lupta lor pentru întărirea patriei și pentru pace, își găsește aici expresie în cuvintele simple, dar pline de înțeles, înscrise pe frontispiciul acestei mici termocentrale nucleare: „Energia atomică în slujba păcii și a construcției“.

(reprodus după ziarul Scânteia)

Tineri japonezi manifestează împotriva ocupanților americani. Pe plancardele lor se poate citi: „Americani cărați-vă acasă!“.

Plutele

de Mihail Calmâcu

Din pădure unde cântă ferăstrăul
Şi-al topoarelor ecou prin văi străbate
Au pornit în zori plutaşii harnici
Pe întinsul apei înspumate.

Şerpuieşte Bistriţa la vale —
Drum de soare-i şi argint curat.
Valul svârle stropi-mărgăritare
Lângă plute fierbe 'nvolburat.

Şi-s grăbiţi plutaşii. Ziua-i bună;
Cale lungă vor străbate azi
Ca s'aducă patriei iubite
Darurile codrilor de brazi.

Un flăcău cu faţa negricioasă
Se avântă 'n fruntea lor voios,
Patru plute mari din bârne groase
Stăpâneşte braţul lui vânjos.

Şi un cântec, cânt de voie bună,
Nu doinit de jale şi oftat,
A pornit pe ape să răsune
Să străbată lumea'n lung şi 'n lat:

„Frunzuliţă verde de cicoare
Te întoarnă către răsărit
Şi-l poftеşte tu pe mândrul soare
Să'ntârzie-un ceas la asfinţit.

Azi mai lungă zi aş vrea să fie
Fără ploi, furtună şi necaz,
Căci nu poate lemnul să'ntârzie —
Şi mai este drum pân' la Bicaz.

Munţii 'nalţi ce ne 'mpresoară calea
Ca o ceată mândră de voinici
Vor să vadă 'n satul meu din vale
Cum se-aprinde becul lui Ilici...“

Şi cum creşte cântecul spre soare
Tot mai viu, mai plin, mai tumultos,
Plutele, în legănări uşoare,
Lin se duc pe Bistriţa în jos.

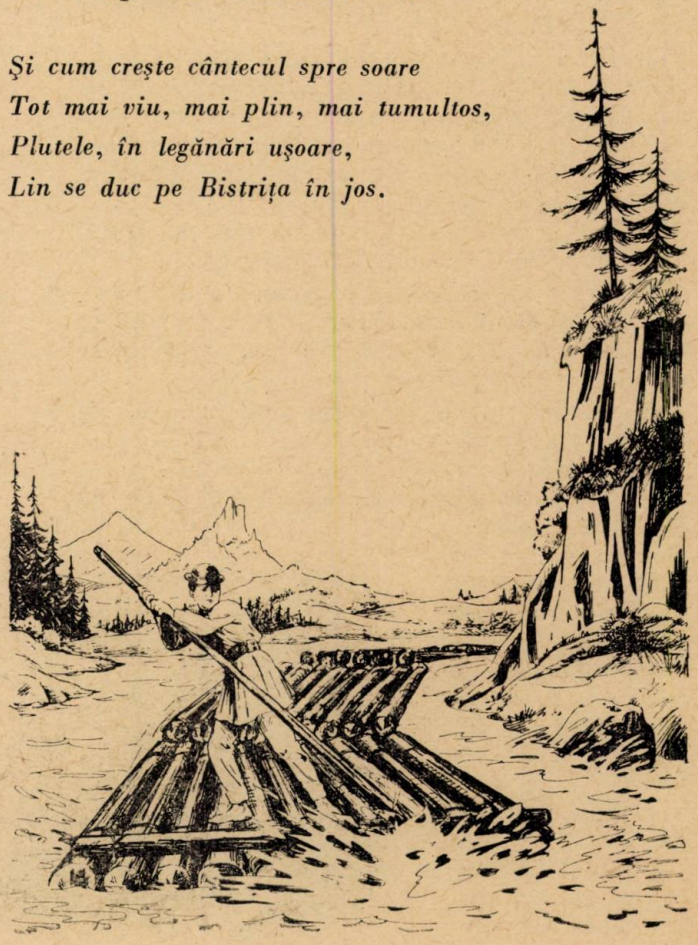

Din însemnările unei utemiste

Azi am pregătit împeună cu colegele mele, mici daruri pentru tovarăşele profesoare. Peste câteva zile este 8 Martie.

Un semn de carte cu flori de câmp l-am oprit pentru fosta mea instructoare.

L-am pus în plic, i-am scris că-i doresc succese multe, multe de tot, şi am expediat plicul pe adresa şcolii unde învăţasem cele 7 clase elementare.

Acum sunt în clasa IX-a. Sunt U.T.M.-istă.

Intr'o zi la o adunare generală U.T.M. am cerut organizaţiei să mă numească instructoare. Este visul meu de când eram pionieră. Aşteptam cu nerăbdare hotărîrea tovarăşilor.

Azi mi-am adus din nou aminte de fosta mea instructoare.

Venisem în clasa V-a dela Iaşi. Nu cunoşteam pe nimeni — nu aveam nici o prietenă — colegele mă necăjeau râzând de mine că vorbeam cu „moldovenisme". Pasiunea mea era cititul. Citeam mult. Câteodată profesoarele mă surprindeau în ore citind.

La chimie şi matematică mă poticneam de multe ori, şi când nu ştiam cum să rezolv problemele, rugam câte o colegă să mă lase că copiez temele după ea.

Intr'o zi n'au mai vrut să-mi dea caietele. Atunci am luat un doi la matematică. M'am supărat: credeam că ele sunt vinovate, mai ales că după ore s'au apucat să discute atitudinea mea, iar Marilena Costin, conducătoarea detaşamentului mi-a spus:

— Ce, tu vrei să iei note pe munca altuia? Crezi că aceasta este un lucru cinstit?..

Atunci a intrat în clasă instructoarea. Niciodată n'am văzut-o încruntată. Avea un zâmbet care te făcea să-ţi deschizi băierile inimii şi să spui tot ce ai pe suflet.

A ascultat puţin discuţia noastră apoi s'a adresat Marilenei.

— Ce muncă are ea?

— Este responsabilă cu şahul — Trebuie să organizeze un concurs între clase.

Mă gândeam că nu mi-a plăcut niciodată şahul.

Instructoarea s'a apropiat de mine, mi-a aranjat cutele cravatei şi m'a întrebat.

— Ţi-e dor de Iaşi?

Un nod a încercat să-mi înece glasul, apoi am simţit că ochii vor să plângă. „Nu. Nu se poate — o pionieră nu plânge... şi mai ales acum, aici unde se uită toate fetele la mine". Am început să vorbesc în şoaptă.

— Da tovarăşe, mi-e dor de Iaşi — de şcoala unde am învăţat, de colectivul clasei mele.

— Hai povesteşte-ne despre şcoala ta, vrei?

. . . . . .

— In şcoală eram bibliotecară şi responsabila cercului literar şi nu a şahului. Aveam peste două sute de cărţi — le citeam aproape pe toate, cunoşteam eroii lor, îi iubeam pe cei mai buni şi le vorbeam fetelor despre ei.

Odată ne-a vizitat un cămin de copii. Conducătoarea detaşamentului m'a prezentat:

— Bibliotecara noastră!

Le-am citit câteva povestioare. Le plăcea să mă asculte pentrucă imitam grozav pe moş Martin.

In clasă aveam multe prietene. Bursucul era cea mai simpatică. Ea mă ajuta adeseori la matematică.

Aşa a aflat instructoarea că mă simţeam străină în colectiv, că nu-mi plăcea şahul, că nu aveam nici o prietenă.

Intr'un târziu instructoarea spuse:

— S'o numim pe ea bibliotecară, iar pe Voichiţa, responsabilă cu şahul. Fănica şi Ada s'o ajute la chimie şi matematică.

★

Era primăvară. Incetul cu încetul deveneam alta. Nu mai aveam note rele. Cercul literar atrage cel mai mult pionierele. Instructoarea venise de câteva ori la mine acasă. A stat de multe ori de vorbă cu mama.

Intr'o adunare de detaşament am făcut o evocare istorică a Iaşului. Între altele am vorbit şi despre Miron Costin — despre meşteşugul scrisului. Atunci i-am întâlnit privirea instructoarei. Era mulţumită, zâmbea.

A doua zi era 8 Martie — I-am dat un buchetel de ghiocei. Un fir mi l-a prins mie în piept.

★

Azi a venit în clasă tovarăşul secretar al organizaţiei de U.T.M. din şcoală.

— Să ştii tovarăşă, că biroul a hotărît să fii instructoarea unităţii — aşa că de mâine începi noua ta muncă.

Mi-a strâns mâna iar eu am roşit de emoţie.

Visul meu se realizase. Eram instuctoare.

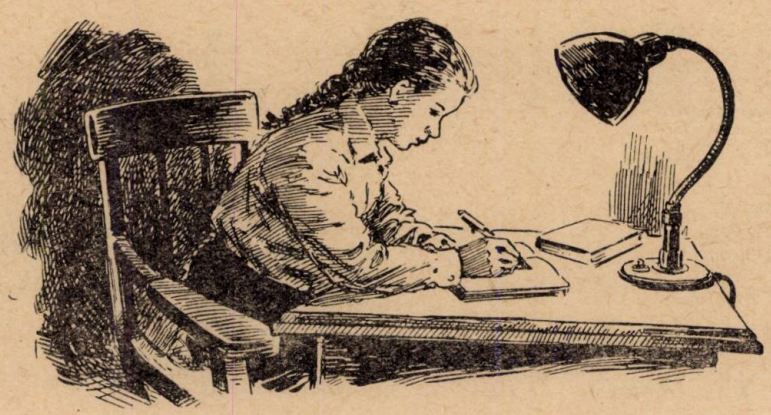

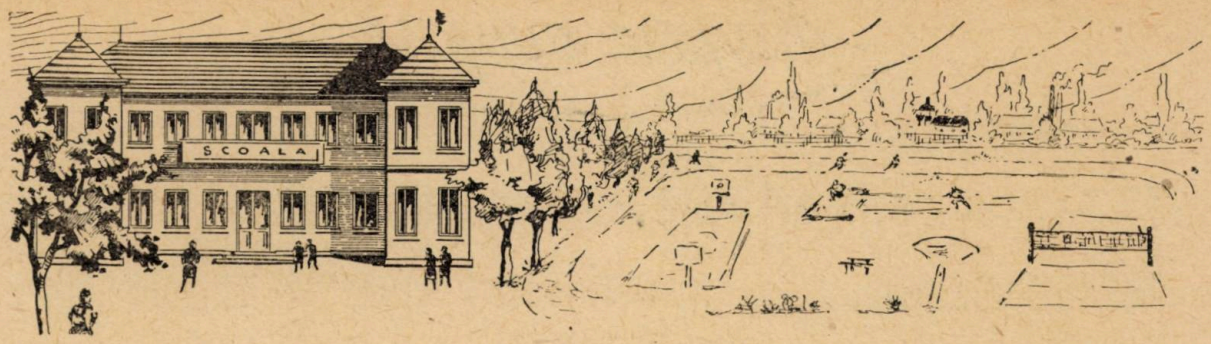

Să ne construim un teren sportiv pe lângă şcoală

Iarna este pe sfârşite. In curând va sosi primăvara. In acest anotimp activitatea sportivă a tinerilor şcolari trebuie să cunoască un avânt şi mai mare. Sporturile care pot fi practicate primăvara, sunt mult mai numeroase.

De aceea şi activitatea poate şi trebuie să fie mult mai bogată.

Pentru aceasta însă trebuie să ne îngrijim din timp pentru pregătirea terenurilor pe care urmează să se desfăşoare activitatea sportivă.

Curtea şcolii, sau un teren viran din apropiere, pot fi transformate fără prea multe cheltuieli, în terenuri sportive.

Ce terenuri sunt necesare şi pot fi amenajate pe lângă fiecare şcoală?

In primul rând nu trebuie să lipsească amenajările necesare pentru practicarea atletismului, şi anume:

— pista pentru alergări (fig. 1)

— groapa pentru sărituri în înălţime (fig. 2)

— groapa pentru sărituri în lungime (fig. 3)

— terenul pentru aruncarea greutăţii (fig. 4)

In afară de acestea este bine să se amenajeze şi terenuri pentru practicarea jocurilor sportive cum sunt: teren de volei, teren de handbal etc.

Punerea acestor terenuri în stare de funcţionare presupune doar câteva lucrări mai importante şi anume: repartizarea spaţiului pentru fiecare teren în parte, trasarea terenurilor (vezi indicaţiile din fig. 1—4) nivelarea lor, săparea gropilor pentru sărituri şi umplerea lor cu nisip. Acolo unde este posibil, pistele de alergare şi elan precum şi terenurile de volei vor fi acoperite cu un strat de zgură roşie sau neagră.

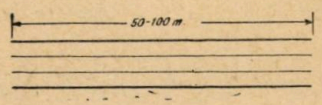

Fig. 1
Pista pentru alergări de viteză

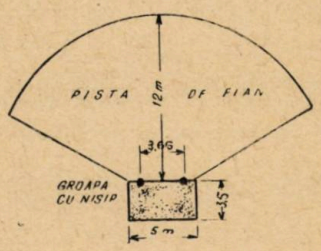

Fig. 2
Groapa pentru sărituri în înălţime

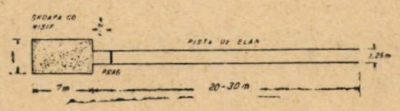

Fig. 3
Groapa pentru sărituri în lungime

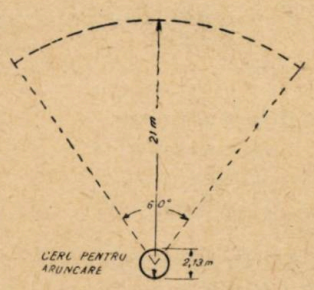

Fig. 4
Teren pentru aruncarea greutăţii

La repartizarea spaţiilor pentru fiecare teren trebuie ţinut seamă ca activitatea dusă pe unul din terenuri să nu stânjenească desfăşurarea întrecerilor sportive pe celelalte terenuri. De exemplu, terenul rezervat pentru aruncări va fi plasat mai lateral, iar cele pentru sărituri construite în aşa fel ca cei care fac sărituri să nu fie împiedicaţi de eventualele mingi ce ies din terenurile de joc.

Odată trasate, nivelate şi completate cu nisip gropile pentru sărituri, urmează o nouă operaţie, şi anume procurarea instalaţiei pentru săritura în înălţime (stâlpi şi stachete) plasă pentru volei, şi porţi pentru terenul de handbal.

Toate acestea se pot face într'un timp destul de scurt şi fără eforturi mari dacă munca va fi bine organizată şi dacă toţi pionierii şi şcolarii vor porni hotărîţi să realizeze un lucru necesar lor.

Când primăvara va poposi pe meleagurile şcolii şi împreună cu colegii vă veţi întrece pe terenul sportiv al şcolii, fiecare îşi va aduce aminte cu îndreptăţită mândrie că a contribuit în zilele reci ale lui Martie ca şcoala să aibă acest loc de oţelire a corpului şi de întărire a sănătăţii.

de prof. GH. MITRA

Mugure, mugure

Versuri: A. ROGOZ

Muzica: B. REINHARDT

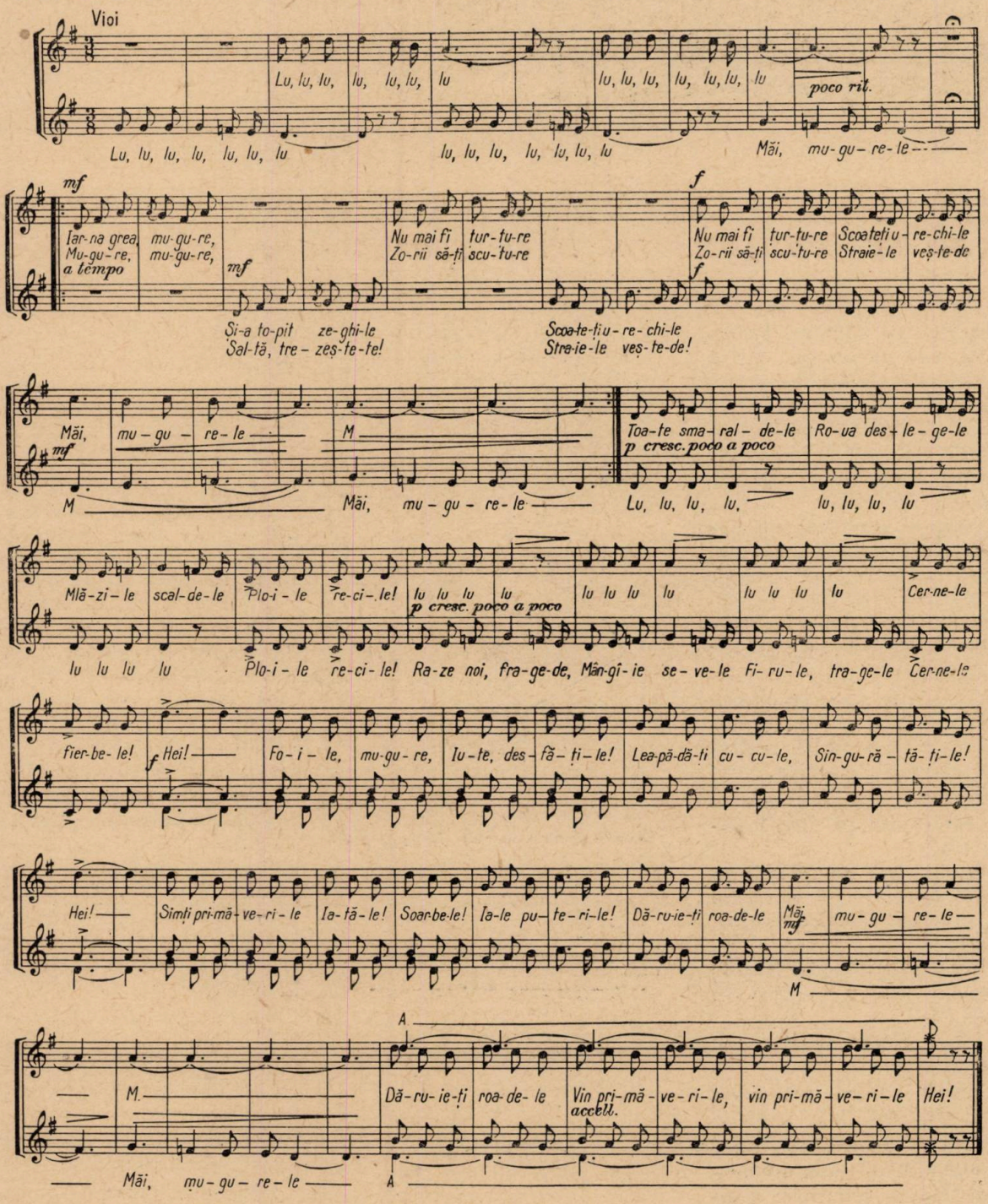

1. Iarna grea, mugure,
Și-a topit zeghile,
Nu mai fi țurture:
Scoate-ți urechile!

2. Mugure, mugure,
Saltă, trezește-te!
Zorii să-ți scuture
Straiele vestede!

3. Toate smaraldele
Roua deslege-le!
Mlăzile scalde-le
Ploile recile!

4. Raze noi, fragede,
Mângâie sevele
Firule, trage-le,
Cerne-le, fierbe-le!

5. Foile, mugure,
Iute, desfă-ți-le!
Leapădă-ți cucule,
Singurătățile!

6. Simți primăverile?
Iată-le! Soarbe-le!
Ia-le puterile!
Dăruie-ți roadele!

Somnul și visele

de E. FISCHBEIN
lector universitar

ilustrații: A. BUICULESCU

Nelu primise de ziua lui, în dar, un joc mecanic cu nenumărate rotițe, șuruburi, vergele, arcuri. Băiatul visa să devină inginer constructor de avioane și unchiul Vasile sprijinea aceste planuri cu tot felul de reviste, cărți și materiale pentru construirea aeromodelelor.

In seara aceea, părinții plecaseră la un spectacol, și Nelu, se apucase după terminarea lecțiilor să-și construiască un motor de avion.

Tot lucrând, se făcuse târziu; își luă un teanc de reviste, se desbrăcă și se bägă în pat. Iată un bimotor de mare viteză, iată un avion greu de transport, iată un helicopter. Iată și modele de avioane cu reacție, cu aripile scurte, date înapoi, înfigându-se asemenea unor săgeți cu o iuțeală de neînchipuit în atmosferă. Să fii stăpânul unei astfel de mașini! Să simți cum străpungi văzduhul, asemeni unui bolid, învingând împotrivirea aerului, a gravității. Ce vis minunat!

Dar ce se aude oare? Nelu ascultă atent, încordându-și auzul. Un sgomot slab, un fel de răpăit se aude de departe. Dar sgomotul acesta crește, se apropie, devine mai clar, mai puternic. Un duduit greu, înfundat, dar care pare să vină acum din toate părțile, învăluindu-l, se revarsă prin geamurile deschise, coboară din plafon, urcă din podea...

Nelu nu și-a revenit încă din amețeala care l-a cuprins, când vede apărând în fața sa, unchiul Vasile.

— Ești gata? întrebă unchiul.

— Gata? Pentru ce să fiu gata, întrebă Nelu.

— Hai să plecăm, spuse unchiul. Am oprit aparatul, dar nu am timp să aștept. Așa că, nu mai sta la gânduri.

Nelu sări jos din pat, și așa cum era, în cămașa de noapte, se luă după unchiul Vasile, care, sărind câte trei trepte, urca pe scara strâmtă și răsucită care ducea în pod. O săritură — și Nelu se pomeni pe acoperiș.

Milioane și milioane de luminițe licăreau deasupra capului său. Și ce-i mai vedeau ochii? Nelu se opri vrăjit privind minunea: o imensă sferă argintie, strălucind în lumina albă-albăstruie a lunii stătea pe acoperiș.

— Dar ce-i asta? întrebă Nelu, tremurând de bucurie și de curiozitate.

— Iată, m'am ținut de cuvânt, răspunse unchiul Vasile. Este sferogirul construit de mine. Pornim îndată să facem o plimbare printre astrele pe care le vezi deasupra capului tău. Nu ne trebuie nici alice, nici motor, care să îngreuneze aparatul. Nu ne trebuie niciun fel de combustibil. Aparatul lucrează după principiul gravității negative descoperit de mine. Eu am descoperit că și gravitatea, asemenea electricității, poate acționa nu numai sub forma unei forțe de atracție, ci și sub forma unei forțe de respingere. Combinând atracția și respingerea, noi ne putem depărta sau ne putem apropia de orice corp, așa cum dorim. Și acuma, urcă!

Nelu se vârî printr'o ferestruică într'o încăpere cubică albă, cu tot felul de instrumente, ca într'un laborator de fizică.

— Stai liniștit, spuse unchiul Vasile, care acum ședea la o masă de comandă cu nenumărate butoane, manete și becuri. Pornim!

Dar deodată, foarte puternic, se auzi același duduit greu, asurzitor.

— Nu duduie aparatul, explică unchiul Vasile, ci toate obiectele din jurul nostru, din cauza forței de respingere care acționează asupra lor.

Nelu simți că-i este frig.

— Suntem în stratosferă, strigă unchiul Vasile. Va fi din ce în ce mai frig. Numai în cămașă de noapte ai venit? Aici ai nevoie de cojoace, nu glumă.

Duduitul începu să slăbească, dar frigul creștea. Luna se vedea din ce în ce mai mare, și din albă devenise galbenă.

— Hai să ne întoarcem, spuse Nelu, mi-e frig. Degeaba se strângea în cămașa subțire. Dârdâia de-i clănțăneau dinții...

— Ești desvelit, și ai lăsat fereastra deschisă, strigă un glas. S'a făcut rece afară.

Sfera sburătoare începu parcă să se învârtească amețitor, să se strângă, să se facă tot mai mică.

— Puteai să răcești, se auzi același glas.

Era glasul unchiului Vasile care se oprise în fața lui.

— Unde e sferogirul? întrebă Nelu încă buimăcit de somn. Am aterizat?

Unchiul Vasile începu să râdă.

— Ai visat băiete. Ești singur acasă?

Nelu privi împrejur. Văzu camera lui cu toate lucrurile, așa cum le lăsase.

— Tata și cu mama s'au dus la teatru, răspunse Nelu. Dar să vezi unchiule, te-am visat pe dumneata cum ai venit cu un aparat grozav de sburat, care funcționa pe baza unui principiu nou... Și Nelu îi povesti unchiului său, tot visul.

— Oare este posibil să se construiască un astfel de aparat? Își încheie Nelu povestirea. Ar fi posibil să existe și gravitate negativă?

— Nu, răspunse unchiul. O forță care să fie de aceeași natură cu gravitatea, dar care să acționeze în sens contrar nu poate exista.

— Bine, dar atunci de unde mi-au venit mie toate astea în cap?

— Ei, doar n'a fost decât un vis. In vis toate se amestecă, fără noimă.

— Cum asta, sări Nelu. In vis toate își au rostul lor. Dumneata zici că gravitatea negativă nu poate exista. Te cred. Dar atunci visul are un tâlc, trebuie tălmăcit... Poate e și o prevestire. — Mătușa Sanda tălmăcește toate visurile.

— Bravo! Ce mai pionier. Așa dar nu prin știință cauți tu să-ți explici toate câte se întâmplă, ci chemând în ajutor superstițiile?

— După părerea dumitale visul nu ne spune nimic, n'are nicio legătură cu cele ce se întâmplă? Îl întrebă mirat Nelu, pe unchiul său.

— Ba nu așa. Și visul are cauzele lui, legile lui. Știința ne explică azi cum apar visurile. Marele învățat sovietic I. P. Pavlov care a cercetat timp de peste trei decenii activitatea creierului ne explică ce este somnul, ce rol are în viața organismului și cum se formează visele.

Ca să știi ce e visul trebuie să știi întâi ce e somnul. Dece doarme omul, știi tu?

— Ca să se odihnească.

— Foarte adevărat. Dar ce înseamnă odihna? Somnul este o simplă pauză în activitate? Dacă de pildă noaptea, în loc să dormi ai sta să te uiți la pereți fără să faci nimic, a doua zi te-ai simți frânt de oboseală. Ai pica de somn... Vezi deci că somnul nu este o simplă întrerupere a activității. In timpul somnului, organismul nostru își reface puterile. Ceeace în stare de veghe s'a cheltuit, s'a consumat, este pus în timpul somnului la loc. Știi tu care parte a organismului este cea care obosește mai repede, care are nevoie să-și întrerupă munca și să se refacă în mai mare măsură? Este creierul, un aparat ca o cabină de comandă nespus de complicată, formată din 14 miliarde de mici aparate, celule nervoase. La creier sosesc în permanență vești despre tot ce se întâmplă în jurul și înăuntrul corpului nostru. Potrivit cu aceste vești, creierul comandă răspunsurile și mișcările noastre. Iată, acum tu te uiți la mine, mă vezi, mă asculți, simți că ședzi pe pat, simți aerul rece care pătrunde de afară. In același timp tu pui întrebări, răspunzi la întrebările mele, te învelești mai bine ca să nu simți frigul. Creierul este acela la care sosesc toate aceste vești. Datorită minunatelor sale celule și numărului neînchipuit de mare de legături formate între ele, tu vezi, auzi, te gândești, te miști. Ei bine, această complicată uzină, are nevoie de odihnă. La anumite intervale munca trebuie întreruptă, piesele curățate, combustibilul înlocuit, mașinăriile defecte reparate. Toate acestea se întâmplă în timpul somnului.

— Așa dar nici în timpul somnului noi nu ne odihnim?

— Ba tocmai asta înseamnă odihna adevărată, cu folos. Somnul bun, sănătos, nu înseamnă o încetare a activității, ci înlocuirea muncii de peste zi care ne consumă forțele, cu o altă activitate de refacere, de înlocuire a forțelor cheltuite.

Și acum ia aminte: când celula nervoasă muncește, și-și cheltuiește energia, noi spunem că este în *stare de excitație*. Când de pildă tu mă privești pe mine, mă vezi datorită faptului că ochiul tău, lovit de razele de lumină, trimite vești la creier, unde anumite celule intră în stare de excitație. Și atunci mă vezi, îți apare chipul omului aflat în fața ta.

Când celula nervoasă este pusă la adăpost, adică atunci când munca este oprită, noi zicem că celula este în stare de *frânare sau de inhibiție*.

— Grozav, sări Nelu în sus, bătând din palme. Cred c'am înțeles. Eu cred că ziua celulele creierului sunt în stare de excitație și noaptea sunt în stare de inhibiție, de frânare.

— Cam așa. Numai că și ziua în timp ce omul muncește înhibiția își are rolul ei. S'a întâmplat să ți se facă foame când profesorul e în clasă?

— Ce-ai făcut atunci?

— Ce era să fac? Am așteptat să sune.

— Ei bine! și în cazul acesta, tot de frânare, de inhibiție e vorba. Iată încă un exemplu: când citești o carte care-ți place te mai ocupi și de altceva, te mai gândești și la altceva? Nu! Vezi deci: unele celule sunt în stare de excitație, cele de care depinde înțelegerea celor citite, și altele, care nu au legătură cu citirea, sunt lăsate să se odihnească, sunt inhibate.

— Înțeleg: în stare de veghe, când facem o

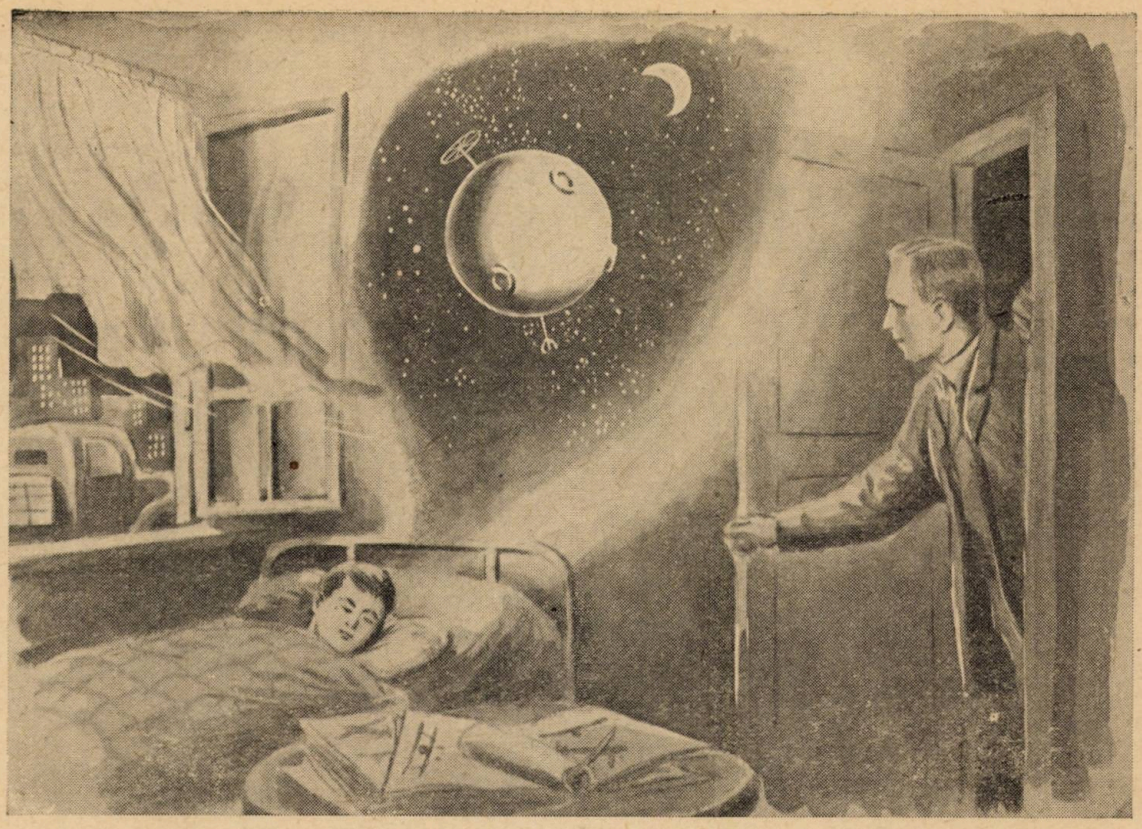

muncă oarecare, unele celule lucrează şi altele sunt frânate, înhibate. Dar ce se întâmplă în somn?

— E foarte simplu. In timpul somnului, cea mai mare parte a creierului, aproape toate celulele îşi încetează munca, intră în stare de inhibiţie. Şi de aceea, în timpul somnului omul nu mai aude, nu mai simte, nu mai mişcă. Totul e în repaos. Valul de inhibiţie s'a întins, s'a întins, şi a cuprins treptat toate celulele.

— Şi visul? făcu Nelu nerăbdător.

— Iată, am ajuns şi la vis, răspunse unchiul Vasile. Să ne urcăm amândoi în sferogirul tău... Îţi propun să facem împreună o plimbare închipuită... o plimbare minunată în creierul unui om care doarme şi visează. Dacă vrei, vom face această plimbare chiar... în creierul tău în timp ce visai. Aşa dar suntem în sferogir. Atenţie! Urmăreşte-mă... Apăs pe un mic buton. In jurul nostru toate încep să crească, să crească. De fapt însă noi ne facem mai mici, mereu mai mici. Sferogirul a ajuns cât o minge de fotbal... acum a ajuns cât o ridiche. ... nu mai e decât o gămălie de ac. Mai mic, mereu mai mic. Un fir de praf. Nimeni nu ne mai vede acum; sferogirul nostru nu e mai mare decât o celulă a organismului, câteva sutimi de milimetru. Şi acum, un alt buton: plutim. Pătrundem prin nasul tău, urcăm. Ce căi întortochiate! Abia ne putem strecura... Aterizăm pe scoarţa creierului. Cât vedem cu ochii, mii şi mii de celule de toate formele şi de toate mărimile. Ah! şi ce ţesătură complicată de fire. E un păienjeniş atât de des, încât aproape nu poţi urmări niciun fir în toată lungimea lui. Sunt legăturile dintre celule, dintre neuroni. Şi acuma să ne punem ochelarii speciali care ne vor face să vedem excitaţia şi inhibiţia. Gata? Să ridicăm sferogirul mai sus ca să putem cuprinde o întindere mai mare. Priveşte acum ce minunată privelişte: milioane de luminiţe licăresc până hăt departe. Unele mai puternic, altele mai slab... Iată, priveşte acolo! Ce lumină vie! In acea parte, starea de excitaţie este mai puternică, activitatea creierului mai bogată. Ce se întâmplă acolo? Acum tu eşti în pat şi te gândeşti, înainte de a adormi, la un aparat de sburat fără motor, fără combustibil. Vezi cum aleargă excitaţia prin fibre, cum mereu alte celule încep să licărească viu, în timp ce în altele lumina scade, păleşte, devine gălbuie? Pata aceea luminoasă, când se mută, când se strânge sau se întinde. Acolo miliarde de celule ale creierului lucrează şi dau naştere gândurilor tale.

Dar iată! De undeva de departe, începe să urce parcă o umbră... Luminiţele pălesc una câte una, valul întunecat cuprinde alte celule, mereu altele. Goana curentului nervos se domoleşte treptat. Mai sunt încă insule mari de luminiţe. Iar valul de inhibiţie le cuprinde treptat şi pe acestea. Acum tu dormi.

Dar ce e asta? Acolo, nu s'a făcut linişte, munca nu s'a oprit? Cam pe acolo pe unde fusese lumina mai vie se mai văd multe luminiţe care licăresc.

Valul de inhibiție n'a isbutit să le stingă (în schemă, nr. 2, 4, 5, 6, 8).

— Știi ce se întâmplă acum?

— Visez! strigă Nelu care urmărise cu atenția încordată.

— Chiar așa. Dormi, deoarece creierul tău este în stare de inhibiție. Totuși unele celule n'au putut fi inhibate. Starea de excitație fusese prea vie. (în schemă, nr 5.). Și astfel tu visezi la un aparat de sbor fără motor și fără combustibil. Așa se explică dece visează oamenii în special despre lucruri care i-au preocupat mai mult ziua.

— Dar cum se explică faptul că în vis ne apar adeseori tot felul de întâmplări despre care ne dăm seama, când ne trezim, că nu pot fi decât năluciri?

— Aceasta se întâmplă deoarece omul nu judecă cu rost, pentrucă nu tot creierul ia parte la încheiarea acestor gânduri. In timpul somnului, rămân numai câteva insule de celule care lucrează și care, ca să zicem așa, își fac de cap. Și mai e ceva: când adormim este frânată întâi acea activitate a creierului de care depind vorbirea și gândirea. Și astfel dau năvală tot felul de chipuri de oameni și lucruri din care se țes mai năstrușnice întâmplări.

— Dar dece am visat că m'am suit în sferogir numai în cămașa de noapte? Visam că mi-e un frig cumplit.

— Când am intrat eu, fereastra era deschisă și tu dormeai cu spatele descoperit. Excitația cauzată de frig era puternică și valul de inhibiție n'a putut să stingă excitația celulelor care primeau această veste (în schemă, nr. 4). Aceste celule intrând în legătură cu celelalte, (în schemă nr. 7) s'a născut închipuirea cu cămașa de noapte și frigul. De altfel, mi-ai povestit că în visul tău sferogirul producea un duduit cumplit. In stradă se află un autocamion cu motorul în funcțiune. Duduitul motorului făcea să ajungă până la creier excitația care ducea vestea acestui sgomot (în schemă, nr. 2). Și astfel s'a împletit în visul tău și sgomotul acesta, fără să-ți dai seama de cauza lui adevărată.

Așa dar îți dai seama că noi nu visăm numai despre lucruri care ne-au preocupat în timpul

CUM A LUAT NAȘTERE VISUL LUI NELU

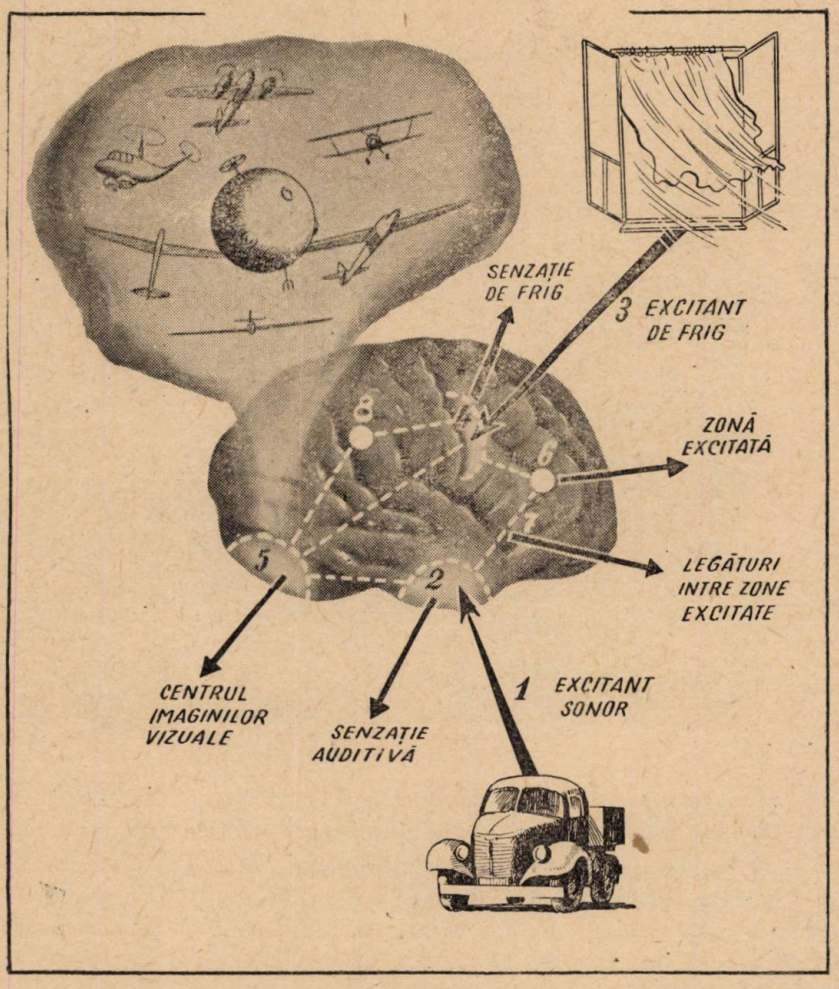

zilei. Multe din visurile noastre își au cauza în fenomene care au loc chiar în timp ce dormim. Un sgomot, o lumină, o apăsare pe o parte a corpului trimit vești în anumite celule ale creierului și astfel se țes visuri în legătură cu aceste fenomene.

— Am înțeles tot ce mi-ai explicat, spuse Nelu. Am auzit însă de oameni care au visat că au o anumită boală și după câtva timp sau îmbolnăvit cu adevărat. Asta cum se explică?

— Boala a început înainte ca omul să-și fi dat seama... Suferința era încă prea slabă. Totuși dela organul bolnav porneau vești la creier. Noaptea, în somn, când cea mai mare parte a creierului era frânată, era inhibată, anumite celule nu se puteau liniști. Erau celulele care primeau vești dela organul bolnav și astfel omul visa că s'a îmbolnăvit.

... Se făcuse târziu. Prin fereastra întredeschisă pătrundea adierea răcoroasă a nopții de Aprilie aducând miresme de liliac înflorit. Nelu se strânse mai bine în pătură și adormi visând la plimbarea cu sferogirul.

Epigrame în... cercuri

de V. Tofan

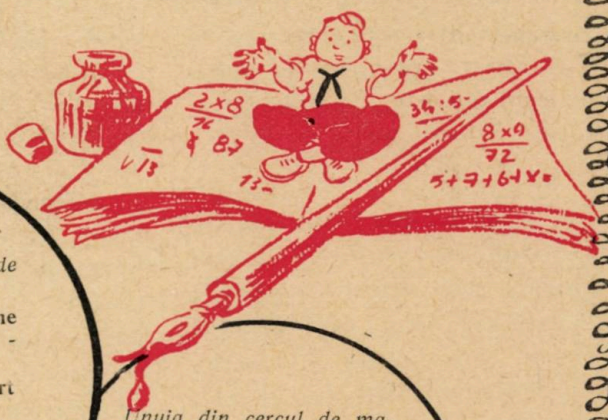

Unui leneş din cercul de fizică :

Dacă cineva îţi spune
Ca să faci o treabă - anume
Tu gândeşti — efort prea mare
Din „repaus" la „mişcare".

Unuia din cercul de matematică, zilnic cu mâinile murdare de cerneală :

Ţi-au spus tovarăşii în rânduri repetate
Că zilnic de cerneală ai mâinile pătate.
Şi le-ai răspuns lăsându-i în dilemă
Că-i greu de rezolvat aşa „problemă".

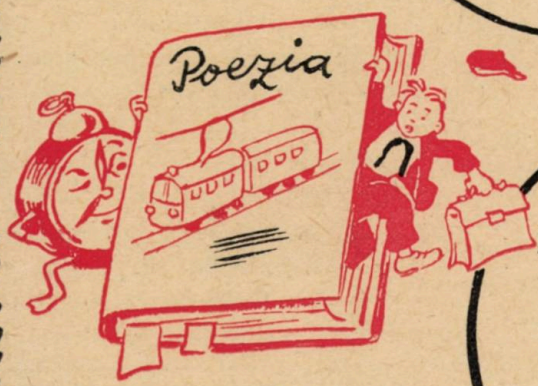

Unuia din cercul de literatură care întârzie mereu:

— Vă rog să mă scuzaţi tovarăşi
Însă... N'a mers tramvaiul iarăşi...
Şi cei din cerc râzând pe înfundate
Răspund: — Cunoaştem „poezia" frate.

Unuia din cercul de radio, care se crede mare sportiv :

Privind la ceilalţi cu dispreţ
Spre start te'ndrepţi în pas semeţ
Şi'n probă când îţi iei avântul
Faci „legătură cu pământul".

Unuia din cercul de geografie care primeşte critica, în parte :

— Ce-a spus tovarăşul de mai 'nainte
E just. Şi am să iau aminte.
Aceste critici îmi sunt de mult folos
Insă... prea'n „relief" le-a scos.

Unuia care nu se hotărăşte din care cerc să facă parte :

Dintr'un cerc în altul treci
Numai ca să le încerci
Şi nu ţii seama de loc
Că prin asta stai pe loc.

Arno/55

În ultima vreme, unii corespondenţi ai revistei noastre ne-au scris că vor să ştie în ce constă sistemul de lucru al lui Maltev.

Dragi cititori,

In Uniunea Sovietică, ţară cu o agricultură înaintată, mărirea producţiei la ha. este o problemă de seamă a economiei socialiste; prin experimentări făcute în colhozuri şi institute ştiinţifice de către agronomi şi oameni de ştiinţă, s'au obţinut recolte din ce în ce mai bogate. In această privinţă se folosesc două căi. Una dintre ele este obţinerea pe baze miciuriniste a unor soiuri noi de plante, care dau producţii mai mari. Savantul sovietic A. Lâsenko, a reuşit ca prin încrucişarea unei specii de grâu obişnuite, cu o specie de grâu sălbatecă, să obţină grâul ramificat (care dă o recoltă de 7—8000 kg. la ha.) Deasemenea, încrucişând grâul cu pirul, N. Ţâţân a obţinut o specie nouă de grâu, rezistentă, cu recoltă mare, şi care răsare singur 2—3 ani la rând.

Aceste realizări nu sunt folosite pe întinderi mari, ele aflându-se încă în faza experienţelor.

A doua cale întrebuinţată pe scară largă, prin care se măreşte productivitatea la ha. este creşterea fertilităţii solului. În această privinţă, pe lângă întrebuinţarea îngrăşămintelor, există sistemul de lucru al pământului numit Docuceaev-Costâcev - Viliams, aplicat pentru prima dată în Uniunea Sovietică; el constă în lucrarea solului, astfel ca plantele agricole să revină pe aceleaşi locuri abia după 5-11 ani.

Iată însă că pe baza experienţelor de ani de zile, colhoznicul T. Maltev a descoperit o nouă metodă de lucru a pământului. Metoda aceasta în anumite condiţii de climă, în unele regiuni ale Uniunii Sovietice s'a dovedit a fi superioară sistemului Docuceaev-Costâcev-Viliams.

T. Maltev arată că arătura prin răsturnarea brazdei, repetată an de an, strică structura solului, adică o fărâmiţează; plantele nu se mai prind bine în teren, iar apa este absorbită repede în adâncime, lăsând rădăcinile plantelor fără umezeală. Arătura, spune el, trebuie făcută cu un plug special care nu răstoarnă brazde în urma sa. Prin aceasta, rădăcinile plantelor culturilor anterioare sunt fărâmiţate; putrezind, ele constituie un bun îngrăşământ pentru viitoarele culturi. In acelaşi timp pământul este pregătit pentru noua cultură, fără ca structura lui să fie „deranjată".

In sistemul de lucru a lui T. Maltev, o astfel de arătură se face odată la 4—5 ani, (fig. 1) ceea ce înseamnă o mare economie de maşini, carburanţi şi braţe de muncă; în rest, adică în fiecare an, înaintea semănatului, lucrarea pământului se face numai cu discuitoarele (maşini agricole trase de tractoare compuse din discuri înşirate pe un ax, care taie pământul felii, felii) (fig. 2) şi cu grapele (fig. 3).

In ţară la noi sistemul de agricultură a lui T. Maltev se experimentează de către staţiunile Institutului de Cercetări Agronomice şi unele gospodării colective, pentru a se constata în care regiuni poate fi el folosit.

EUGEN JIANU
aspirant al Institutului Agronomic Bucureşti

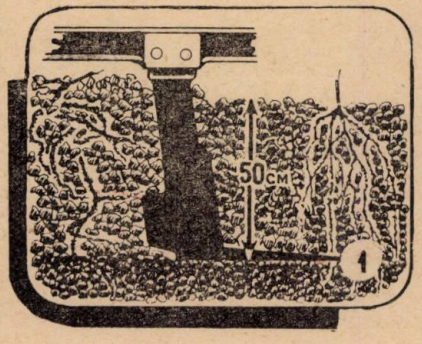

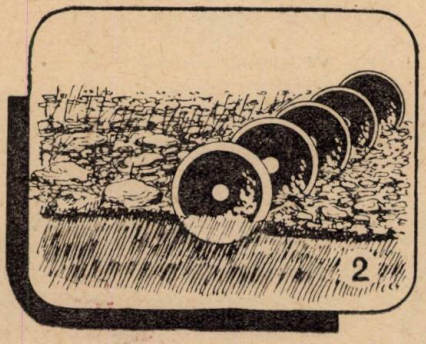

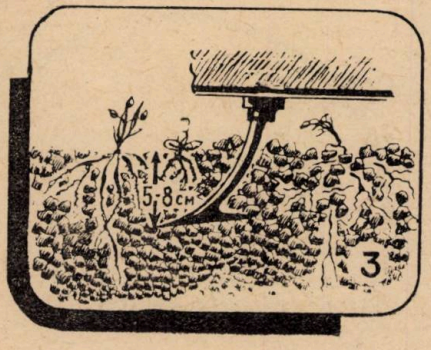

POVESTE fără cuvinte

Ghicitori

Uite-l !
E băț aurit
Și'n pod, sus,
E asvârlit....
(Știuletele de porumb)

Vara-i mândru încoronat,
Iarna-i gol și despuiat.
(Pomul)

PĂPUȘI și MARIONETE

Tăiați din pânză 2 tipare (fig.1) și coaseți marginile lor : veți obține o cămașă în care mâna voastră va intra cu într'o mânușă mai mare. In același fel confecționați și mâinile păpușii, pe care le umpleți cu vată. De capătul lor (fig.2) coaseți un degetar mic de carton.

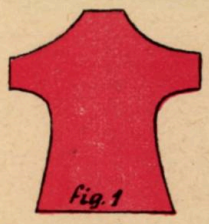
fig.1

fig.2

Capul se confecționează după același procedeu, din pânză albă. După ce tiparele au fost cusute și umplute cu vată, pictați ochii, nasul, gura, urechile și prindeți un degetar la gât (tot așa cum ați prins la mâini.)

Capul și mâinile păpușii vor fi cusute de extremitățile cămășii, având grijă ca degetarele să intre în interiorul ei.

Fig.3 arată cum veți ține mâna în cămașă ; cu ajutorul celor trei degete introduse în degetare, veți reuși ca păpușa să facă diferite mișcări cu capul și cu mâinile.

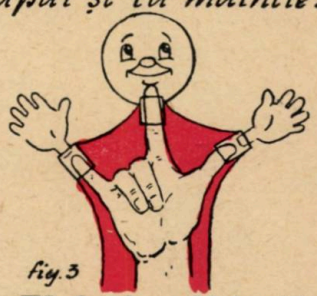
fig.3

fig.4

Făcând astfel câteva păpuși (un Vasilache, o bătrânică, un iepuraș etc.) veți putea și voi interpreta momente vesele, așa cum ați văzut de multe ori la teatrul de păpuși.

Chiar în cazul unor păpuși-animale ca iepurele, rața, cerbul, etc., mânuirea lor se face la fel ca în figurile de mai sus. (fig.4.)

CONCURSUL NOSTRU

In numărul 2 al revistei „Cravata Roşie“ s'a anunţat deschiderea concursului de lucrări literare, desene şi deslegări de jocuri cu teme legate de viaţa satului şi agricultură.

In acest număr publicăm în continuare jocuri ale căror deslegări se pot trimite până la 30 Aprilie 1955.

Amintim că toţi cei care vor să participe cu lucrări literare şi desene le pot trimite până la data de 15 Aprilie 1955, pe adresa redacţiei.

Criptograma

5 PUNCTE

CITIND ÎNTR'UN ANUMIT SENS LITERELE, VEŢI AFLA UNA DIN CELE MAI IMPORTANTE SARCINI ALE ŢĂRĂNIMII MUNCITOARE.

Serpentină cu 4 coloane

(15 PUNCTE)

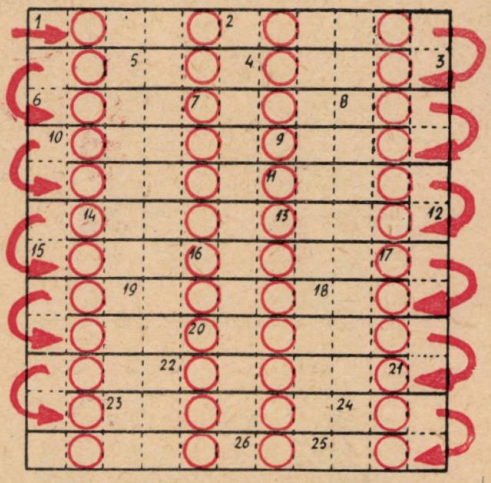

IN CELE PATRU COLOANE VERTICALE FORMATE DIN CERCULEŢE VEŢI AFLA O IMPORTANTĂ SARCINĂ CARE STĂ ÎN FAŢA AGRICULTURII NOASTRE. ÎNSCRIEŢI UNUL DUPĂ ALTUL (CUVINTE DELA STÂNGA LA DREAPTA ŞI DELA DREAPTA LA STÂNGA DUPĂ CUM ARATĂ DESENUL) CUVINTE CORESPUNZĂTOARE URMĂTOARELOR DEFINIŢII:

1.- UNEALTĂ AGRICOLĂ CARE SERVEŞTE LA MĂRUNŢIREA ŞI NETEZIREA PĂMÂNTULUI ARAT (PLURAL). 2.- A UDA. 3.- ANIMALE FOLOSITOARE CARE CRESC PE LÂNGĂ CASĂ. 4.- O ARE ORICE CAMERĂ. 5.- CEREALĂ. 6.- INSTIINŢARE. 7.- CELE SIMENTHAL ŞI PINTZGAU SUNT RENUMITE. 8. - PATRIA PORUMBULUI, CARTOFULUI, TUTUNULUI. 9.- RAMURĂ IMPORTANTĂ A INDUSTRIEI. 10. - SENSIBILITATE A PIELII. 11 - REGIUNE JOASĂ CARE MĂRGINEŞTE ALBIA UNUI CURS DE APĂ. 12. - PLANTĂ TEXTILĂ. 13.- PLANTĂ CU FUM. 14.- PRONUME. 15.- CEREALĂ SPECIFICĂ REGIUNILOR CALDE ŞI UMEDE. 16.- PUN IN MIŞCARE LOCOMOBILA. 17. - PAPĂ... 18. - SUCCES LA ÎNVĂŢĂTURĂ! 19. - UNA DIN BOGĂŢIILE ŢĂRII NOASTRE. 20. - TRANSMISIUNE. 21. - DIN EA SE FACE ULEI. 22. PETE ALBE, ROŞII ŞI NEGRE IN CURTE. 23 - DISPOZITIV CARE SERVEŞTE CA MIJLOC DE CONSTRÂNGERE A ANIMALELOR MARI ATUNCI CÂND SE PROCEDEAZĂ LA OPERAŢII DUREROASE. 24. - PLANTĂ NOUĂ OBŢINUTĂ PRIN INCRUCIŞARE. 25. - CÂND LA MUNTE, CÂND LA ŞES. 26. - ..., CU VISINI“ DE A. CEHOV.

CUVINTE RARE, IAVAŞA-TACTILĂ.

BIVERB MOBILIZATOR

(8-6) 7 PUNCTE

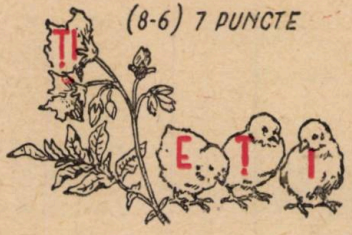

Monoverb

(6-11) 5 PUNCTE

MONOVERB AGRICOL

(3-6) 8 PUNCTE

Biverb

(5-8) 7 PUNCTE

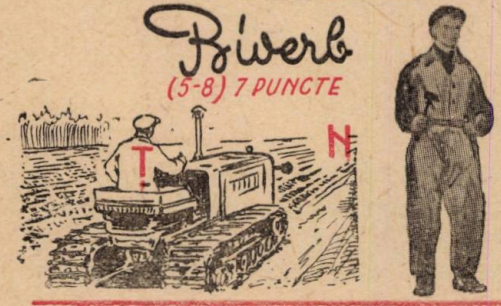

Monoverb

(4-9) 5 PUNCTE

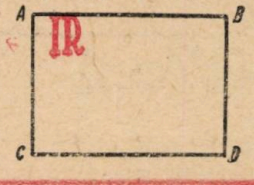

Coperta I-a: „In cercul de navo-modele la Palatul Pionierilor din Bucureşti“

„CRAVATA ROŞIE“, revista pionierilor şi şcolarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacţia şi Administraţia: Editura Scânteia—Bucureşti—Piaţa Casa Scânteii. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale şi prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scânteii „I. V. Stalin“ Piaţa Scânteii Nr. 1

Preţul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Submarinul reactor

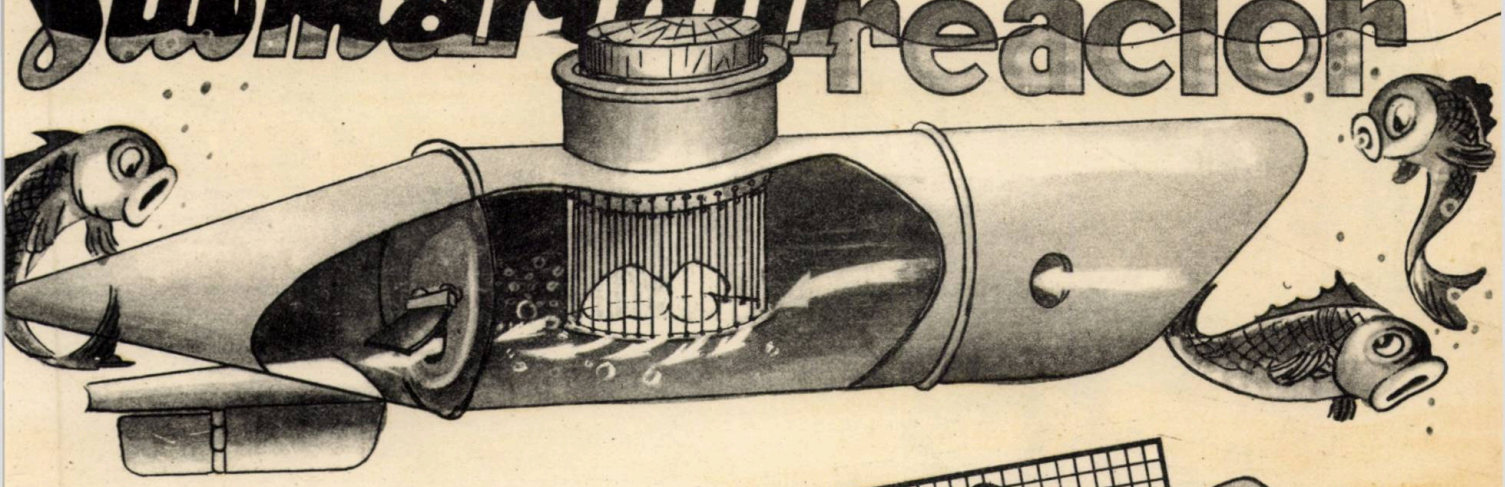

Materialele de construcţie sunt: trei cutii înalte de nserve, de $^1/_2$ kg. dintre care două vor avea fundurile capacele tăiate; o sârmă de oţel (sau o coardă de manolină), o cutie goală de vopsea de $^1/_4$ kg.. o sită rară, n dop de lemn, o bucată de cositor, o fâşie de cauciuc ameră auto), carbid, ţipirig şi «apă tare» stinsă, pentru pit. *Uneltele necesare*: o foarfecă de tăiat tablă, un ocan de lipit cositor, cleşte, ciocan, cuţit.

Dintr'una din cele trei cutii, şi anume din cea tăiată un singur capăt se construieşte mijlocul submariului. La capătul tăiat se va monta prova (botul submarinului). La celălalt se face o gaură de 10—15 cm. ametru, unde se va monta supapa de evacuare (fig. 1).

Aceasta se face dintr'o foaie de cauciuc prinsă într'o pcă de tablă; prin două găuri se trece o sârmă de oţel, re pe lângă fixarea cauciucului de copcă, va ţine supa lipită de gaură. Copca făcută din tablă se lipeşte cutia de tablă.

Cum se face prova? Se ia o foaie de hârtie şi se copiază senul din fig. 2 a; el va avea dimensiunile de 24 — cm. ţime şi 7 cm. înălţime. Se copiază apoi acest desen tabla provenită dintr'o cutie tăiată la ambele capete, se decupează. Inainte de a se încheia tabla, se vor lipi uă supape construite după indicaţiile date mai sus, re vor închide găurile arătate în fig. 2b. După înheiere, cele două părţi ale provei se vor lipi cu cositor se vor monta la cutia din mijloc.

Pupa se face din tabla celeilalte cutii tăiate la mbele capete, din care se taie un sector de cerc de 110° raza de 10 cm. La mijlocul conului se face o fereastră, in care va trece tubul de evacuare.

Gura de intrare se va lucra din cutia de vopsea. În rginea de jos a cutiei (fig. 4) se vor face o mulţime de uri în care se va fixa o sită cu ochiuri rare. Cutia se coreşte într'o fereastră făcută în mijlocul submarinului.

Tubul de evacuare (fig 5) se face îndoind o fâşie de blă pe un toc de scris. Din marginile rămase în , se va face deriva (a). După lipirea tubului, deriva va termina cu o balama, la care se articulează cârma(b)

După ce tubul de evacuare a fost lipit la pupă iar easta la rândul ei montată la cutia din mijloc, adică pă ce submarinul este gata, se va face proba. Se pun -3 bucăţele de carbid de mărimea unor alune, se acoră gura de încărcare cu dopul conic de lemn, şi se îmge vasul pe apă. Apa presează supapele de intrare pătrunde în interior. In contact cu apa, carbidul reacnează producând un volum mare de gaze, care nepuid ieşi prin faţă, aruncă cu putere apa prin tubul de

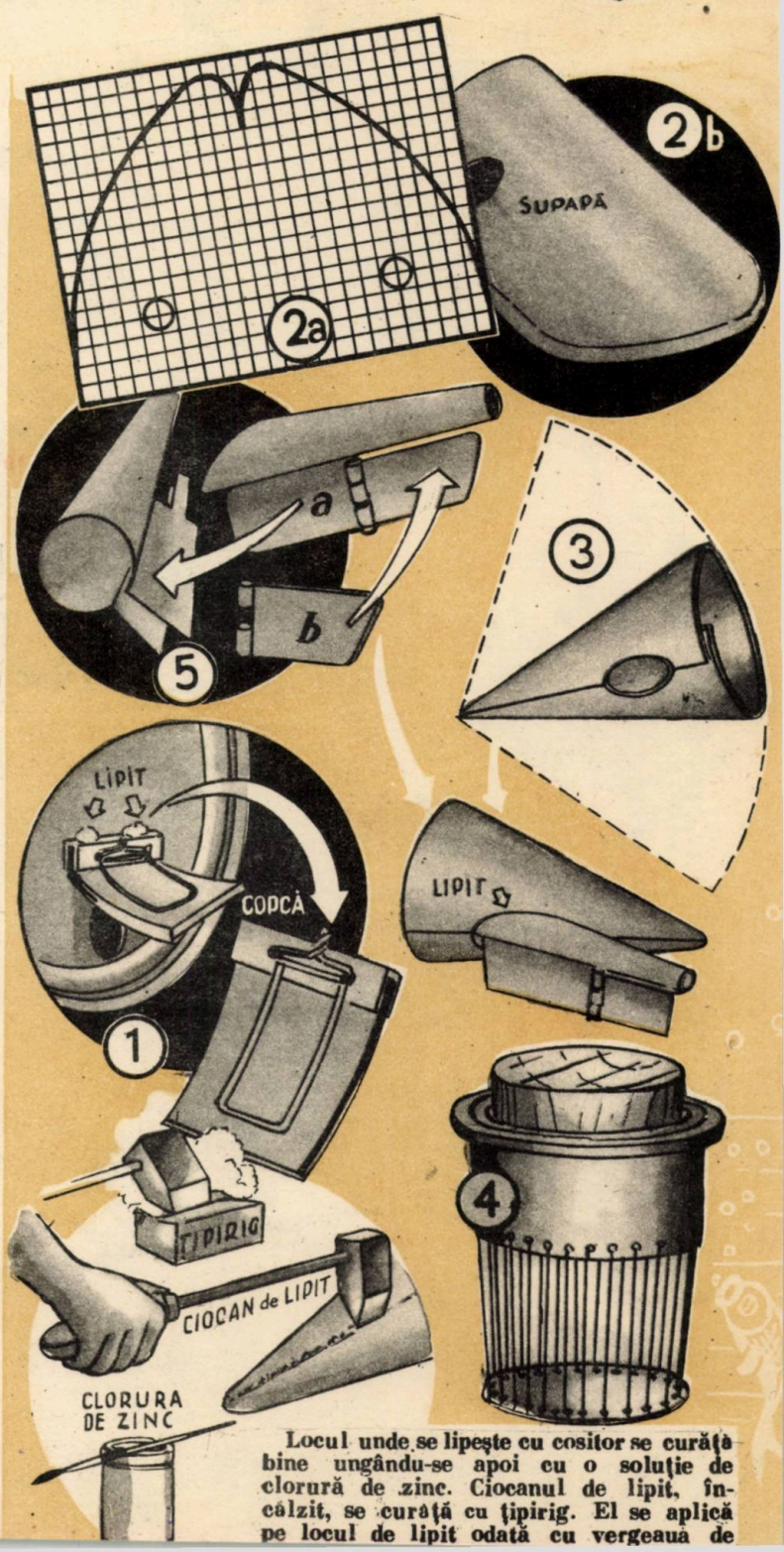

Locul unde se lipeşte cu cositor se curăţă bine ungându-se apoi cu o soluţie de clorură de zinc. Ciocanul de lipit, încălzit, se curăţă cu ţipirig. El se aplică pe locul de lipit odată cu vergeaua de

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Trută și Fănuță

ILUSTRAȚII: BURSCHI
VERSURI: PAULA MĂRCUȘ

Fiecare păsărică
Va avea o casă mică.

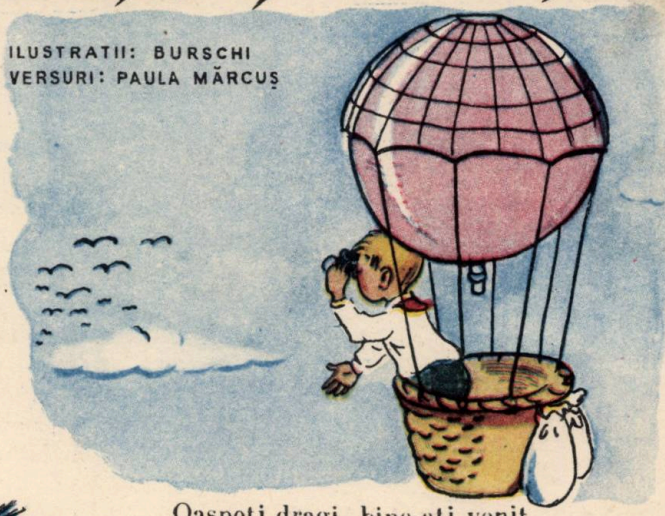

Oaspeți dragi, bine-ați venit
Case-aici v'am pregătit.

Obosite de lung drum
Poposiți la noi acum

Căci vă dăm la fiecare
Locuință și mâncare.

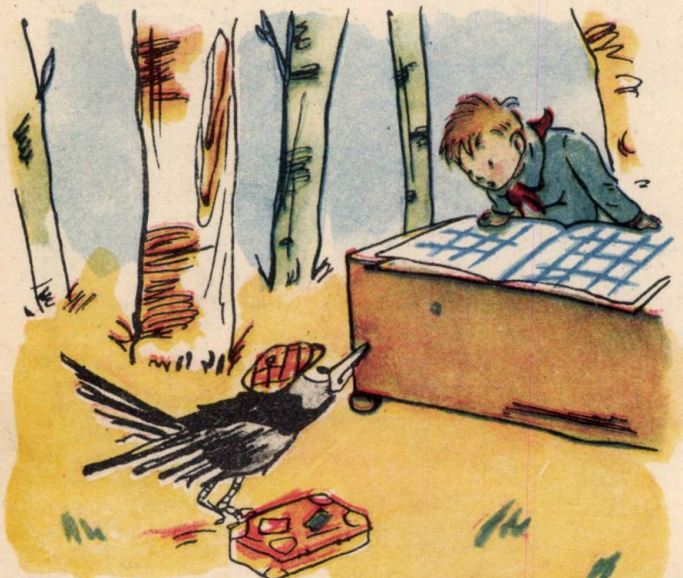

Vin din grea călătorie

CRAVATA ROȘIE

BIBLIOTECA CENTRALA
SIBIU

APRILIE 1955 Nr. 4

Din frumusețile patriei

În pădurea Polovraciu

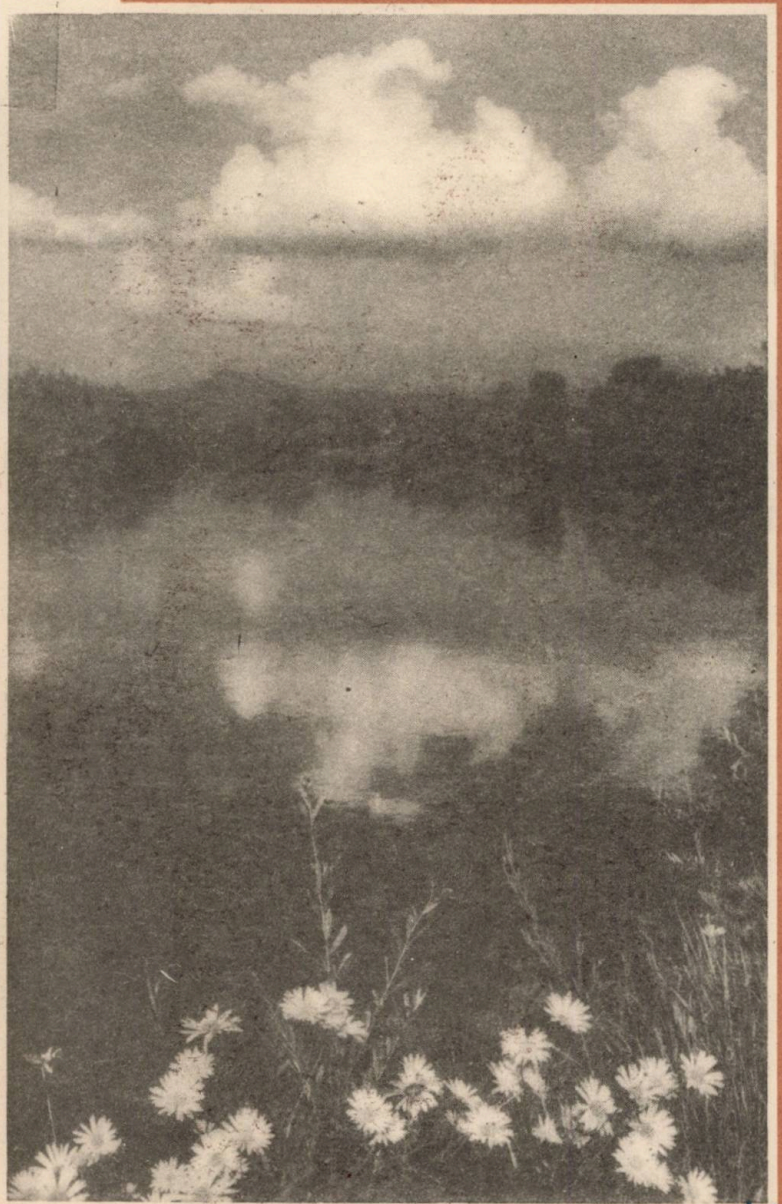

Oltul la Șercaia.
În fund se vede
Măgura Perșanilor.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 4
APRILIE 1955

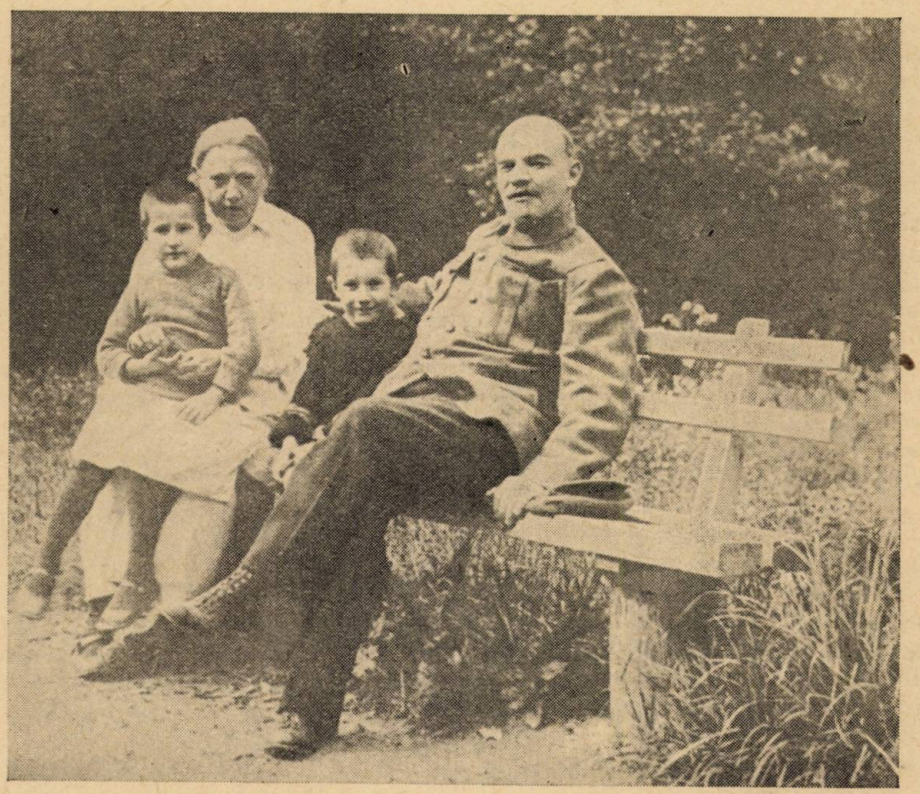

Lenin, Krupscaia, nepotul lor și băiatul unui muncitor din Gorki, August 1922

NUMELE LUI LENIN

Mi s'a întâmplat de mai multe ori să vizitez unele școli și să le povestesc pionierilor, la cererea lor, cea ce am văzut în viața mea destul de lungă.

Copiii ascultă cu atenție, pun întrebări, iar apoi încep și eu să-i întreb câte ceva.

— Ei, și cum o mai duceți dragii mei nepoți? Ce mai faceți, ce noutăți bune aveți?

Ca răspuns copiii îmi povestesc despre treburile lor. Tinerii tehnicieni îmi arată lucrurile iscusite făcute de ei, tinerii naturaliști aduc arici și broaște țestoase, radio-amatorii mă conduc la centrul de radioficare al școlii, pe care l-au construit chiar ei. Fiecare școală, fiecare detașament are cu ce să se mândrească. Privești, asculți, și ți se încălzește inima.

Iată că mulți copii au și plecat, rămânând lângă mine numai un mic cerc. Sunt aceia, care s'au împrietenit cu mine chiar de la primele cuvinte. Incepe partea cea mai interesantă pentru mine a discuției — discuția sinceră, apropiată. Și în această discuție sinceră afli uneori, că nu toate lucrurile sunt chiar atât de netede în unitate, cum s'ar părea de la început. Aflu că există copii leneși la învățătură, există și tovarăși răi. Ei se eschivează de la munca organizației de pionieri: lăsați-mă în pace, zic aceștia, vrem să fim de capul nostru. Un astfel de pionier nu este de ajutor în lupta pentru cauza comună și nici pe prietenul său nu-l va salva la nevoie, sau îl va salva ajutându-l așa cum nu se cade: suflându-i și acoperindu-i greșelile. La școală face ștrengării, care întrec măsura, sau se dedă pur și simplu la fapte huliganice; acasă nu numai că nu-i dă ajutor mamii, ci îi mai răspunde și obraznic.

Și un astfel de băiat sau o astfel de fată mai poartă și cravata roșie și se numește pionier — membru al organizației, care poartă numele lui Vladimir Ilici Lenin.

897

Mă cuprinde amărăciunea când aud vorbindu-se despre astfel de pionieri!

Iată de ce vreau să vă povestesc vouă, pionierilor, cititorilor revistei, ce înseamnă numele lui Lenin pentru noi, vechii membri de partid, vechii muncitori.

Despre Lenin am auzit pentru prima dată când eram ceva mai mare decât voi. Acest lucru s'a întâmplat cu peste o jumătate de veac în urmă. Moscova de pe vremea aceea nu semăna cu acea de astăzi: străduțele erau în mare parte strâmbe, înguste, cu o mulțime de case de lemn iar deasupra tuturor acestora se înălțau cupolele bisericilor. Dar mie, băețandrului de 13 ani, fiului de țăran venit din locuri îndepărtate, Moscova din acele vremuri mi se părea uriașă. M'au adus în oraș părinții, m'au lăsat și am rămas cu totul dezorientat: ce să fac, unde să mă duc să muncesc? Trebuie să vă spun, că îmi plăcea cartea, deși aveam prea rar ocazia să citesc. Aș fi vrut foarte mult să mă duc să lucrez la o tipografie, unde se tipăresc cărți, dar n'a ieșit nimic din toate acestea. Tipografia n'avea pe atunci nevoie de ucenici și n'aveam bani să mituiesc maistrul. Și atunci, am fost nevoit să intru „la ucenicie" într'un atelier de tâmplărie.

Când auziți cuvântul „ucenicie", voi copii, probabil că vă închipuiți ceva în genul unei școli, așa cum este a voastră, sau a unei școli de meserii în care copiii sunt instruiți cu dragoste pentru a învăța toate subtilitățile meseriei, ba chiar și materiile generale. Dar ucenicia noastră semăna prea puțin cu aceasta! Ne învățau mai mult cu înjurăturile și bătăile. Despre o astfel de ucenicie povestesc foarte bine Gorki și Cehov. Nu era ucenicie, ci chin curat.

Dar în vremurile acelea prin uzine și ateliere începuse să adie un vânt proaspăt; muncitorii începură să vorbească cu îndrăzneală între ei, spunând că nu se mai poate trăi așa, că trebuie să lupte împotriva patronilor. Au apărut revoluționari și la noi în atelier. Dela ei am auzit pentru prima dată numele lui Lenin. „Lenin — iată cine știe ce trebuie să facă omul muncitor" vorbeau muncitorii între ei.

In atelierul nostru începură să apară manifeste, niște hârtiuțe subțirele cu literele tipărite nu prea clar. Scrisul era palid, dar cuvintele erau strălucitoare și pătrundeau adânc în inimă. Ascunzându-ne de patroni, ferindu-ne, noi citeam aceste manifeste în care se spunea că, noi muncitorii, putem să ne cucerim fericirea și că pentru aceasta, trebuie numai să luptăm cu vitejie și strâns uniți. Aceste cuvinte ne deschideau tuturor ochii.

Și iată că noi, băieții, care eram mai curajoși, începurăm să-i ajutăm pe revoluționari. Difuzam manifestele prin alte ateliere, le lipeam pe străzi. Se întâmpla că aduceam câte un pachet de manifeste, le puneam bine undeva sub masa de tâmplărie și simțeam în suflet și bucurie și spaimă. Spaimă pentrucă știam: pentru astfel de isprăvi n'o să ne fie moale. Iar bucuria era pricinuită de gândul că slujeam măreței cauze a revoluției.

In anul 1904 eu și tovarășii mei mai apropiați am intrat în partidul bolșevicilor. Pe atunci în uzinele din Petersburg, ba chiar și aici la Moscova, era din ce în ce mai multă neliniște; muncitorii făceau din ce în ce mai des grevă și se ciocneau cu patronii și cu poliția. In Ianuarie 1905 a ajuns până la Moscova vestea groaznică cu privire la aceea că oștirea țarului a tras la Petersburg în oamenii neînarmați... Cupa mâniei poporului s'a umplut, a început să se verse și s'a pornit revoluția.

Probabil că ați citit și voi, copii, despre insurecția armată dela Moscova, despre luptele dela Presnea. Presnea noastră nu se numește în zadar Roșie. Aici în Decemvrie 1905 am construit baricade, aici s'au desfășurat pe atunci cele mai crâncene lupte. Nouă, participanților la acele evenimente, ni s'a întipărit în minte pentru ani îndelungați bucuria luptei deschise, ni s'a întipărit în suflet sentimentul puternic al unirii, al forței muncitorești.

Apoi veniră ani grei și crânceni. Incepură arestările și exilul. Dar nu ne înspăimântau închisorile: ne înspăimânta temerea că unii muncitori ar putea să-și piardă încrederea în ei, încrederea în victoria revoluției.

In acele timpuri grele Vladimir Ilici ne învăța pe noi, comuniștii, să nu ne predăm, ne învăța să luptăm împotriva autocrației. Ca un far ne luminau cuvintele lui Lenin : „...In fața noastră se înalță în toată puterea ei fortăreața inamicului, de unde suntem împroșcați cu o ploaie de gloanțe și ghiulele care ne răpun pe cei mai buni luptători. Trebuie să cucerim această fortăreață; și o vom cuceri..."

Au trecut nu prea mulți ani și s'au realizat cuvintele lui Lenin. In anul 1917 poporul a luat cu asalt „fortareața inamicului", a răsturnat autocrația. N'a fost ușor de repurtat victoria în luptele din Octombrie, și mai greu a fost de apărat țara distrusă de război împotriva capitaliștilor străini și gardiștilor albi. Dar noi am învins în bătălii inegale, pentrucă aveam de partea noastră adevărul lui Lenin.

In anul 1918 am avut ocazia să-l aud pe Vladimir Ilici. I-am auzit cuvântările la conferințe și congrese. El a venit de mai multe ori la noi la „Triohgorca": era deputatul nostru în Sovietul Moscovei.

Ultima dată el a vorbit la noi în fabrică la 6 Noembrie 1921, la o adunare închinată celei de a 4-a aniversări a Revoluției din Octombrie.

Era o zi umedă, posomorîtă, o vreme cu totul nesărbătorească. Pe atunci n'aveam club la „Triohgorca ". Pe locul unde se află acum Teatrul „Lenin" se afla pe atunci o cantină muncitorească, „Bucătăria cea mare" cum i se spunea la noi. In acea zi cantina era plină de oameni până la refuz. Ei ședeau pe pervazurile ferestrelor, se înghesuiau pe lângă uși; cu toții îl așteptau pe Lenin. Iată că a sosit Vladimir Ilici...

Desigur că nu-mi amintesc acum toată cuvântarea lui Lenin. Mi-a rămas în amintire sensul ei general. Ca întotdeauna, Ilici a vorbit simplu,

şi nouă, celora care îl ascultam, ni se părea uneori, că noi înşine ne gândeam la acelaşi lucru, numai că nu puteam găsi aceste cuvinte clare, necesare. Lenin asculta parcă gândurile noastre, exprimându-le însă cu atâta forţă, încât simţeam că ne cresc aripi. Cum aş putea să vă redau, copii, sentimentul nostru de recunoştinţă faţă de el, faţă de geniul revoluţiei, conducătorul partidului, care ne scosese din beznă şi făcuse viaţa fiecăruia dintre noi plină de sens, cu adevărat omenească!...

In anul 1924 Lenin a plecat dintre noi. Dar el a rămas viu pentru noi ca şi înainte. De fiecare dată în momentele de cugetare, luând o hotărîre serioasă, eu mă gândesc: „Dar ce-ar fi spus despre aceasta Vladimir Ilici? E demnă oare hotărîrea mea, conduita mea de membru al Partidului Comunist, de comunist, de leninist?"

Şi voi, copii, vă numiţi tot leninişti, deşi tineri. Ani n'aveţi mulţi acum.

În timpul nostru vi s'a dat foarte mult, — aceasta înseamnă că trebuie să vi se ceară mult. Voi sunteţi viitorul nostru, schimbul nostru care vine. Şi noi, oamenii bătrâni am dori atât de mult să creşteţi şi să deveniţi adevăraţi cetăţeni ai statului socialist — curajoşi, cinstiţi, culţi, buni şi sensibili faţă de prieteni, neîmpăcaţi cu duşmanii, adevăraţi constructori ai comunismului, continuatori ai cauzei lui Lenin, ai cauzei partidului nostru.

Puteţi să deveniţi şi veţi deveni asfel de cetăţeni. Trebuie doar să ţineţi minte în permanenţă că purtaţi cravata roşie şi că faceţi parte din uriaşa şi strâns unita familie de pionieri care poartă numele marelui Lenin.

V. EMELIANOV

vechi comunist, participant la luptele revoluţionare de la Krasnaia Presnea.

(traducere din revista Pionier)

Nepoţii lui Miciurin

— fragment —

de ION BRAD

ilustraţii: IOANA OLTEŞ

Acum ieşind din caldele lor paturi
Semînţele-au crescut în zeci de straturi
Cu pene verzi sunt morcovii pe care
I-aştepţi şi tu, băiete, la mâncare.
Şi verzele-au întins cearceafuri verzi.
Numai cartofii somnoroşi nu-i vezi.
Inalte turnuri ceapa îşi ridică.
Cu nasu'n ţărnă stă ridichea mică.
Dorm duşi sub frunze castraveţii grei,
Cresc roşii altoite pe ardei...
Dar cine oare zile'ntregi la rând
A scormonit cu grijă - acest pământ,
Şi cine-a tras cu grebla şi cu sapa
Călăuzind pe şănţuleţe apa?
Voi cei ce peste ani cândva,
Grădina ţării'ntregi o veţi lucra!
Nepoţii lui Miciurin—voi copii,
Cutezători şi harnici şi sglobii!

de GICA IUTEŞ (urmare din numărul trecut) ilustraţii: BURSCHI

Cele trei surori

Au mers ei din seară până 'n zori pe urma toegelului, şi tot mergând şi tot rupând din pâine şi mestecând, nici nu şi-au dat seama când au trecut poiene şi văi, când au ajuns într'o câmpie smălţată cu mii de flori înmiresmate.

În mijlocul câmpiei se întindea un lac limpede ca lacrima.

După pâinea cea proaspătă şi caldă li se uscaseră bieţilor băieţi limba 'n gură de sete, aşa că nu mai putură de bucurie când văzură lacul. Ăsta trebuia să fie lacul celor trei surori! Se repeziră pe urma toegelului de sticlă nerăbdători să-şi astâmpere setea...

Dar când colo pe malul lacului, ce să vadă? O fată atât de frumoasă, cum nu mai văzuseră ei nicicând, cânta şi-şi împletea părul ei galben şi lung până la călcâie. Avea nişte strae subţiri şi albastre ca seninul cerului...

Fâstâciţi, cei doi băieţi se opriră dinaintea ei şi o întrebară cu sfială:

— Noi căutăm lacul celor trei surori...

Fata se opri din cântec şi şopti cu glas dulce...

— Ăsta-i lacul celor trei surori. Tatăl nostru, oceanul, ne-a lăsat ca zestre lacul acesta. Eu sunt fata lui cea mai mică, Limpedea.

— Frumoasă Limpedea, dă-ne şi nouă voie să sorbim o înghiţitură din apa lacului vostru... Am mâncat pâine dela moara lui Ionică cel Viteaz, dacă mai bem şi apă din lacul vostru şi dormim o noapte în casa zidarilor, atunci o s'avem putere să ne suim pe stânca de criţă să culegem floarea cea minunată a stăruinţii...

— Ah, râse fata, v'aş da voie bucuroasă... Eu sunt veselă din fire, căci mirele meu e Soarele cel bun şi strălucitor, dar trebuie să cer voie sorei mele mijlocii Ceţoasa... Mirele ei este vântul de miază-zi. De aceea e schimbătoare ca dânsul şi nu ştiu ce-o să spună...

— Ceţoasa, surioara mea, strigă Limpedea cu glasul argintiu.— Iată nişte drumeţi care cer apă din lacul nostru...

Atunci pe deasupra lacului se ivi sora mijlocie a Limpedei, Ceţoasa. Plutea în văzduh învăluită în văluri mai subţiri ca aburii, iar chipul ei frumos părea trist şi neliniştit.

— Drumeţilor, strigă ea fluturându-şi vălurile subţiri ca aburii, eu v'aş da apă cu plăcere... Dar trebuie s'o întreb întâi pe sora mea mai mare Gheţoasa... Mirele ei e vântul de miază-noapte, şi din cauza asta tare-i ursuză câteodată...

— Hei, surioară Gheţoasa, strigă atunci Ceţoasa. Sunt nişte drumeţi care au cerut apă din lacul nostru...

Un nour negru se ivi pe cer şi din întunecimea lui se arătă un chip de fată frumos, dar ursuz, cu ochii întunecaţi şi vineţi... Pe fruntea ei sclipea o coroană de ţurţuri argintii de gheaţă...

— Surată Ceţoasa... spune Limpedei să le pună cele trei ghicitori. Dacă le ghicesc să le dea apă, iar dacă nu vor ghici, şi s'o atinge de apă, capete de răţoi să poarte pe umeri...

— Auzi soră Limpedea, strigă Ceţoasa. Sora noastră Gheţoasa e în toane rele... Pune-le cele trei ghicitori drumeţilor.

Limpedea îşi resfiră părul cel lung şi galben pân' la călcâie şi clătină din cap cu îndoială...

— Unde mă duc eu?

Unde se duce sora mea mijlocie Ceţoasa?

Unde se duce sora mea cea mai mare Gheţoasa?

— Ce sgârcite, mormăi Rică simţind că-i arde gâtul de sete. Pentru un strop de apă, trebuie să le ghicim trei ghicitori. «Toegel, toegel, ajută-ne într'un fel!»

De abia-şi rosti el rugămintea, că toegelul începu să se învârtească pe loc. Soarele străluci atât de dogorîtor pe cer, încât frumoasa Limpedea întinse plină de dor braţele către razele lui înflăcărate. Straiele ei fâlfâiră ca nişte aripi subţiri şi străvezii, şi într'o clipă, ea se ridică peste oglinda de apă a lacului şi pieri în văzduh fără de urmă...

Rică privi după dânsa cu gura căscată şi se zăpăci de tot când îl auzi pe Lică ţipând speriat:

— A secat lacul! A secat de tot!

Ce să vezi, minune! În locul apei limpezi ca lacrima, era acuma un mâl cleios, care se usca văzând cu ochii sub dogoarea de foc a soarelui, crăpând pe ici pe colo. Broscuţe verzi şi peştişori argintii se grăbeau să se ascundă în aceste crăpături, care mai păstrau încă puţină umezeală şi răcoare.

Băieţii stăteau încremeniţi, neputând să-şi vină în fire şi priveau când sus la soarele cu raze de foc, când la fundul secat al lacului.

— Ne-o fi păcălit toegelul, strigă Rică desnădăjduit. Acum de unde să bem apă?... Nici un strop n'a mai rămas...

— Trebuia să aştepţi! îl mustră Lică... Totdeauna te grăbeşti! Nu ştii ce-a spus piticul? «Să cerem ajutor toegelului numai când vom fi la ananghie mare».

— Ce ananghie mai mare, vezi tu, decât asta în care suntem? — se supără Rică. Dece ne-a mai dat toegelul? Ca să ne încurce, ori ca să ne ajute?... Toegel, toegel, ajută-ne într'un fel — răcni de data asta Rică înciudat fără să ţină seamă că toegelul nu putea să-i mai ajute decât o singură dată.

Abia rosti el porunca, şi toegelul începu din nou să se învârte pe loc ca un titirez. Se iscă deodată un vânt cumplit, care îndoi până la pământ sălciile de pe marginea lacului şi păli feţele băieţilor cu-o pală fierbinte, ca de cuptor încins. Cerul se acoperi de nouri deşi şi întunecaţi, care ascunseră cu totul faţa soarelui. De departe răbufni înfundat un vuiet prelung de tunet, şi-o ploaie cumplită cu bulbuci şi grindină începu să bată peste câmpia întinsă.

Rică şi Lică, uzi până la piele şi năuciţi alergară să se ascundă în scorbura sălciei bătrâne, care-şi scăldase cu câteva clipe mai înainte crengile pletoase în oglinda albastră a lacului...

— Vai! se văită Rică... Nu pricep ce s'a întâmplat cu toegelul nostru de sticlă... El care ne-a ajutat să-l scăpăm pe Ionică cel Viteaz... El să ne pedepsească atât de amarnic...

— Hei, nu te mai văicări, îi strigă deodată Lică. Priveşte, plouă din ce în ce mai rar, nourii se risipesc, iar soarele se iveşte pe cer...

— Priveşte, priveşte! strigă el din nou sărind afară din scorbură. Iată lacul e din nou plin cu apă, iar pe mal, pe mal e chiar ea... Frumoasa Limpedea... Hai mai repede! Nu înţelegi? Toegelul ne-a ajutat, nu ne-a păcălit... Nu pricepi? El ne-a arătat tâlcul celor trei ghicitori...

Fără să priceapă nici o iotă din bucuria prietenului său, Rică se luă totuşi după el şi alergă şi el în întâmpinarea Limpedei...

— Frumoasă Limpedea, strigă Lică, iată răspunsul la cele trei ghicitori. Soarele, te-a luat pe razele sale strălucitoare şi te-a dus în văzduh la sora ta mijlocie Ceţoasa. A venit vântul de miază-zi şi v'a purtat către palatul de nori a Gheţoasei... Dar vântul de miază-noapte, ursuz cum este, a luat-o pe Gheţoasa şi-a dus-o departe în împărăţia lui de zăpezi veşnice. Voi v'aţi întors îndărăt plângând cu lacrimi de ploaie, printre care s'au amestecat şi lacrimile de grindină ale sorei voastre Gheţoasa... Dar soarele a venit din nou să vă mângâie... La primăvară el va călători către ţara zăpezilor veşnice, va topi inima îngheţată a Gheţoasei, şi câteşitrele vă veţi întâlni la tatăl vostru, oceanul!

Râse atunci Limpedea, şi cu glasul dulce ca murmurul apei, îi zise lui Lică:

— Bine ai ghicit băiete! — Ia-ţi fără de grijă răsplata. Zicând aceasta, frumoasa fată a oceanului se afundă în apele albastre ale lacului să se odihnească după drumul cel lung.

— Bravo ţie! îl lăudă Rică pe prietenul care nu mai putea de bucurie. După ce am să beau apă, să-mi povesteşti şi mie, cum de-ai priceput tâlcul ghicitorilor, că eu unul să fi stat 99 de zile şi tot nu l-aş fi priceput.

Băură cei doi însetaţi din apa cea răcoroasă a lacului, îşi clătiră bine obrajii, înegriţi de praf şi vânt. În cele din urmă Lică mai sorbi o înghiţitură din apa rece şi bună, şi voi să-l strige pe Rică să ia toegelul şi s'o pornească la drum. Dar când se uită la Rică, încremeni. Il cunoscu numai după bluza albastră şi pantalonii cadrilaţi, că după chip n'ar fi fost cu putinţă...

— Ce te uiţi, îl întrebă Rică mirat...

— Mă... mă uit... şopti Lică, şi isbucni fără să vrea în râs... Dar apoi simţind o teamă cumplită pentru prietenul său, alergă să-l îmbrăţişeze. Neliniştit Rică îl dădu la o parte şi se plecă şi-şi oglindi chipul în apă. Dar când dădu cu ochii de înfăţişarea sa, ţipă de spaimă: pe cap în locul părului lui bălan îi crescuse puf alb, iar în locul nasului său cârn avea acum un plisc de raţă.

— Vai ! plânse el cu lacrimi amare. Vai, ce mă fac acum... Doar a spus Gheţoasa, că

cel care nu ştie tâlcul ghicitorilor şi se va atinge de apă, să poarte pentru totdeauna pe umeri un cap de răţoi! Vai, vai de mine, ce mă fac!...

— Nu mai plânge, îl mângâie Lică. Să cerem ajutor toegelului...

Dar degeaba se rugară ei de toegelul de sticlă. El le împlinise cele trei dorinţi. Nu mai avea acum putere decât să-i călăuzească pe drumul cel bun până la casa zidarilor şi de acolo până la stânca de criţă, unde, odată pe an, înflorea floarea cea minunată.

— Of... Of... se văita bietul Rică încercând să-şi smulgă pliscul nesuferit de răţoi... Scapă-mă Lică, scapă-mă, cum am să mă întorc eu acasă în halul ăsta? Cum am să mă duc eu la şcoală aşa cum sunt? Vai, dece m'am dus atunci la lac şi n'am rămas lângă tine să învăţ lecţia la ştiinţele naturii?!...

Când îl auzi cum se vaită, lui Lică mai că i se rupse inima în piept de durere. Sări în picioare şi scutură toegelul rugându-l cu lacrimi în ochi să-i mai ajute măcar odată. Când văzu că toegelul de sticlă rămâne nemişcat în iarbă, alergă din nou lângă Rică şi căută să-l îmbărbăteze în fel şi chip.

— Am să-ţi povestesc lecţia despre cele trei stări ale apei. Poate că atunci o să piară vraja blestemată!

Dar degeaba îi povesti prietenului său că apa trece prin trei stări: lichidă, vapori şi solidă, că Rică nu-şi recăpătă înfăţişarea de mai înainte.

În cele din urmă Lică îşi şterse lacrimile şi-l povăţui astfel pe prietenul său.

— Dragă Rică, eu cred că e mai bine să mergem. Toegelul o să ne ducă la casa zidarilor. Acolo o să dormim o noapte şi după aceea, plecăm către stânca de criţă... Floarea, numai floarea o să ne scape de necazuri. O să fie deajuns s'o atingi, şi-ai să fii iar băiat ca toţi băieţii! Hai, ascultă-mă, asta e singura noastră scăpare...

Suspinând şi clătinându-se pe picioare de silă şi de desnădejde, bietul Rică se ridică de la pământ.

Cum văzu că băieţii sunt gata de plecare, toegelul cel fermecat începu să sară ţop, ţop, din loc în loc, arătându-le pe unde era calea cea mai bună, către casa zidarilor.

Bătură Lică şi cu Rică alte căi neumblate şi necunoscute pe urma toegelului lor cel călăuzitor. Urcară dealuri cucuiete, coborîră văi adânci, şi parcă niciodată nu li se păru drumul atât de lung şi anevoios, ca acuma... Şi cum era să nu li se pară drumul atât de lung şi anevoios, când inima le era cuprinsă de nelinişte?... Bietul Rică se gândea cu groază la capul de răţoi ce-l purta pe umeri, iar prietenul său, îşi frământa mintea cum să-l scape de asemenea pacoste.

— Ce-or să zică zidarii când or să mă vadă? — se perpelea Rică. Or să-şi bată joc de mine şi-or să mă dea pe uşă afară...

— Ba n'or să te dea pe uşă afară, căuta Lică să-i dea curaj... O să le povestim de-a fir a păr, cum a fost, şi cine ştie ce sfat bun o să ne deie...

Dar Rică suspină şi dădu din cap, cu neîncredere...

— Nu! Mai bine să nu dau ochii cu dânşii! Am să mă ascund! Tu ai să-i rogi să te primească în casă, iar pe la miezul nopţii când ei or să doarmă, să deschizi uşa şi eu am să intru să mă culc lângă tine... Am să mă ciupesc, ca să nu adorm deloc, iar în zori de zi înainte de-a se trezi zidarii am să mă strecor tiptil şi-am să te aştept să mergem să culegem floarea.

Până la urmă Lică trebui să-i făgăduiască că va face întocmai, mai ales că şi în sinea lui se gândea cu spaimă la cele ce aveau să spună zidarii. Cine ar fi primit drept oaspete un băiat care poartă pe umeri un cap de răţoi?

(va urma)

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

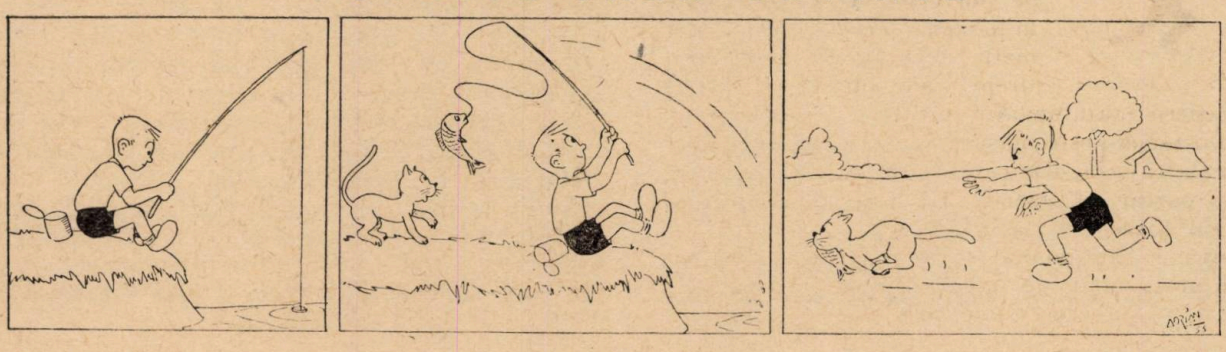

Rizu merge singur. Pe stradă sunt mulți băieți, e multă veselie, e mult soare, dar Rizu merge singur. Merge ca un om căruia i s'au înecat corăbiile, deși el n'a avut nicio corabie care ar fi putut să se înece. Nici el nu știe dece merge așa. Încă nu știe. Poate o să afle mai târziu. Poate. E cam greu să-ți dai seama ce se petrece în mintea lui Rizu.

Singurătate

de Gheorghe Ștefan

ilustrații: V. Crivăț

★

La început, când a venit dela altă școală, a fost un fel de șef, un fel de comandant al clasei. Nu l-a ales, nu l-a numit nimeni, însă când ești cel mai înalt din clasă, când cunoști numele tuturor jucătorilor de fotbal și când vorbești răstit, devii dela sine, sau îți face impresia că devii un fel de comandant. Lui Rizu nu-i făcea impresia; el era sigur. „Ce-i mă, pui de curcă! Cu mine te pui? Ori îmi dai caietul să copiez exercițiile, ori te scot pe tușă!"... „Chibritule, mă chibritule, mă!... Ei fi știind tu geografie, dar eu, în echipa mea, nu te primesc!" Cam așa vorbea Rizu. Băieții se temeau de dânsul și-l ascultau.

Pe urmă au venit notele. „Tocilarilor, — așa le striga Rizu celor cu patru și cinci, — n'aveți ce căuta în echipa mea!" După cum se știe, o echipă de fotbal se compune din unsprezece jucători. Echipa lui Rizu însă se compunea din douăzeci. Lucrurile s'au petrecut așa: într'o zi, Rizu a venit la școală cu o minge. „Haideți, mă, să facem o echipă de fotbal! Cine se înscrie?" S'au înscris douăzeci. Rizu i-a privit de sus și le-a spus: „Eu sunt căpitanul. Vreo săptămână o să jucăm așa, între noi, pe urmă alegem echipa și ceilalți vor fi rezerva." După cum se vede, Rizu nu făcea propuneri și nici nu cerea dela alții să facă.

Începu jocul între noi. Erau două faze care alternau. Întâi, cei douăzeci făceau, pe rând, pe portarii, iar Rizu trăgea la poartă. Trăgea dela zece metri, dela cincisprezece, când drept, când oblic. „Eu am să fiu centru înaintaș. Am șut, nu ?" Numai când Rizu ostenea peste măsură mai trăgeau și alții. În cealaltă fază, Rizu stătea în poartă. „Am să fiu și portar de rezervă. Un căpitan trebuie să știe de toate".

După o săptămână, se alese echipa. Alegerea dură mai puțin de cinci minute. Rizu citi o listă de unsprezece nume care începea cu numele lui. „Asta-i echipa. Ceilalți, rezerva." Meciurile care urmară, se încheiară cu scoruri dezastroase pentru echipa lui Rizu. „Trebuie să ne antrenăm, mă, să ne antrenăm cât mai mult." Și se antrenau ca la început: când trăgea Rizu, când apăra tot el.

„Echipa" trăi câteva luni și muri brusc. De fapt, o omorî Rizu. „Nu stric eu mingea cu jucători ca voi. Am eu o echipă pe strada mea"...

★

Povestea cu mingea s'a petrecut în curtea școlii; în același timp, în clasă, s'au petrecut o seamă de întâmplări și vesele și triste, și frumoase și urâte, întâmplări care ajutau băieților să se cunoască între ei, să se împrietenească ori să se certe.

Rizu n'avea prieteni; dar nici nu se certa cu nimeni, nu se certa fiindcă el stingea cearta în față: ridica pumnul, și gata, celălalt era nevoit să-i dea dreptate. Avea și admiratori. Grozav îi mai plăceau lui Rizu, privirile și râsetele admirative. Când era ascultat la tablă, Rizu se uita la admiratorii săi cu niște priviri care puteau fi numite „priviri S.O.S.", dar, în același timp nu uita să-i și amuze: se strâmba, îl imita pe profesor și numai când ar fi trebuit să răspundă, înțepenea într'o poziție de om care gândește, și tăcea.

Glumele nesărate pe socoteala altora îi plăceau lui Rizu tot atât de mult cum îi plăcea să fie admirat. Și era atât de ocupat cu glumele lui, încât nu observa că numărul admiratorilor scădea. În schimb, se mărea numărul celor ce luau cuvântul în legătură cu dânsul în adunările pionierești. „Mă moraliștilor, mă, mai bine v'ați vedea de treabă!"

★

În dimineața zilei în care se sfârșește povestea noastră despre Rizu, acesta veni la școală, lucru de mirare, fără întârziere. „N'am învățat nimic la istorie și azi m'ascultă. Care are o carte să-mi dea și mie?" Cartea lui, Rizu o vânduse. Cineva i-a dat cartea. Istoria, în ziua aceea, era ora a treia, după matematică și limba română. Așa că în primele două ore, Rizu, a încercat să învețe la istorie. Citea, ținând cartea sub bancă, dar nu înțelegea nimic. „Trebuie să inventez ceva ca să nu mă asculte. Ar trebui să se întâmple ceva în clasă și atunci aș scăpa. Dar ce să se întâmple?" se gândea Rizu. S'a gândit, și, deodată, fața i s'a luminat.

Înaintea orei de istorie, în recreația mare, Rizu a dispărut. S'a întors chiar când suna de intrare, cu un pachețel. Îl ținea ascuns, astfel că nu l-a văzut nimeni. După cum nimeni n'a văzut unde l-a pus.

Profesorul de istorie nici n'a deschis catalogul. „Astăzi vom vorbi despre Bobâlna. Înainte însă, am să vă citesc o povestire".

După câteva clipe, în clasă se auzea numai vorba profesorului. Băieții însă nu-l vedeau pe profesor, nu mai vedeau nici pereții clasei, nici ferestrele. Povestirea îi dusese departe, departe în vreme, în depărtate locuri. Vedeau *„mulțimi de bărbați, mulțimi ce duceau pe umeri păduri de topoare și suliți"*... Îl vedeau pe iobagul Zaharia și-l auzeau: *„Să nu mă plângi mamă! Și să n'o lași pe Mara să vină după mine... Aveți grijă de prunc și bordei... Noi ne-om face singuri dreptate..."*

Mulți dintre băieți își duceau mâinile la ochi, mulți strângeau creioanele în mâini, mai, mai să le rupă. Și veni o clipă când toată clasa fu numai așteptare și când dinadins profesorul făcu o pauză. Ce s'a întâmplat cu Zaharia? Ce se va întâmpla cu Mara? Profesorul ridică iarăși cartea.

În clipa aceea, răsună soneria unui ceasornic deșteptător. Sunetele erau stridente, neplăcute, și veneau din pupitrul catedrei. Toate privirile se îndreptară într'acolo, apoi toate privirile se întoarseră spre banca din fund unde Rizu râdea. Era singurul care râdea. Sub greutatea privirilor, râsul i se topi.

Niciodată nu-și închipuise Rizu că privirile pot fi grele, că ele pot lovi cu mai multă putere decât pumnii lui. Niciodată, până'n clipele acelea lungi, lungi...

Soneria încetă. Profesorul căută rândul unde rămăsese și continuă să citească.

„S'au uitat la mine și n'au râs. S'a uitat și profesorul la mine și n'a spus nimic. Dece m'oi fi simțit așa de prost?"

În recreație, în curte, Rizu se pomeni singur. Se apropie de un grup. Erau patru băieți acolo. Unul din ei spunea: „Cei mai buni vor pleca în misiune." Și rosti trei nume. Pe urmă: „Eu am să vă aștept lângă stejar". Când rostise cele trei nume, îl văzuse pe Rizu. Îl vedea și acum, totuși nu-i spuse nimic și porni spre stejar.

Rizu rămase singur.

Singur. Așa cum merge și acum pe strada cu mulți băieți, cu multă veselie, cu mult soare. Merge ca un om căruia i s'au înecat corăbiile, deși el n'a avut nici o corabie care ar fi putut să se înece. Nici el nu știe dece merge așa. Încă nu știe. Poate o să afle mai târziu. Poate. E cam greu să-ți dai seama ce se petrece în mintea lui Rizu.

Creanga de cireș

(după Emi Siao)

de Lida V. Iosif

Se cern alene pulberi de lumină
Din nori de-argint cu ochiuri de smarald
Hoinar purtați spre zări de vântul cald
Și ninși sunt iar cireșii în grădină.

Noian spumos de fluturi par pe ram
Dalb florile râzând scăldate ' n soare
Și'n suflet bate vânt de sărbătoare
Când dimineața îți zâmbesc la geam.

Un băiețaș trecând pe ulicioară
Vrăjit de alba lor neprihănire,
Uitând adevărata lor menire,
In treacăt smulge-o creangă, într'o doară.

★

S'a'ntunecat spre seară-albastra zare
Nepotolită ploaie bate'n geamuri,
Cu vântul luptă florile pe ramuri
Și norocoasă creanga ruptă pare.

De rostu-i ușuratic se desparte
Și-și dăruie mireasma ei din plin
Strengarului sprințar care senin
Își vede — acum de joacă, mai departe.

Trecut-au apoi zilele cu sârg;
E totul verde, iar scăldat în soare,
Și în grădină-i nouă sărbătoare
Căci rodul florilor a dat în pârg.

In glastră, creanga s'a uscat, e scrum.
Băiatul fără milă-o svârle-afară
Și nici n 'aude jalea ei amară:
„Dece m'ai abătut din al meu drum?"

Despre
excursiile și spectacolul nostru

Învăț în școala de 10 ani nr. 1 mixtă din Iași. Această școală se află în cartierul Dr. C.I. Parhon, sub dealul Cetățuia. În apropierea ei se găsesc atelierele C.F.R. «Ilie Pintilie» și, nu departe, casa unde a trăit eroul clasei muncitoare, Ilie Pintilie. Noi elevii acestei școli pentru a ne îmbogăți cunoștințele căpătate în școală organizăm diferite acțiuni: astfel când vremea e frumoasă facem excursii. Am fost la Bârnova, la depărtare de 40 km. de Iași; am stat în poienele din pădure, unde am mâncat și ne-am jucat, iar cei mai mulți dintre noi am strâns frunze din diferiți copaci și am cules plante pentru ierbare. Altădată am fost la Ciric unde este un iaz, iar, într'una din zile toată școala noastră am urcat dealul Cetățuia și am ajuns la cetate. Zidurile groase, din piatră mare, poarta masivă și crenelurile construite la distanțe egale ne-au făcut să ne oprim și să le privim. Îndărătul lor, cu sute de ani în urmă, se adăposteau cei care locuiau prin aceste locuri. Am intrat în interiorul cetății printr'o poartă mică și grea, de fier. Acolo este o biserică zidită pe timpul lui Duca Vodă; pe zidurile bisericii, se păstrează frescele care au fost pictate în urmă cu ațâția zeci de ani.

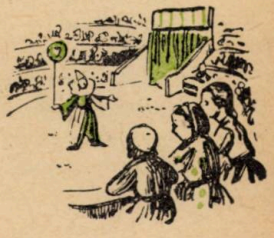

Dar când vremea este urâtă, noi înlocuim activitatea noastră din aer liber cu vizionarea săptămânală a pieselor de teatru. Astfel am văzut «Harap Alb», «Vlaicu Vodă». La aceste spectacole au mers mulți pionieri și utemiști care au rămas cu diferite impresii în legătură cu cele ce-au văzut. Despre aceste impresii discutau pionierii și utemiștii între ei. Tot discutând, s'au născut idei noi, și așa, s'a ajuns ca utemiștii din școală să ia hotărîrea ca noi singuri să prezentăm «Albă ca zăpada». Pentru ca piesa noastră să fie mai bine pusă în scenă s'au ales ca actori copii din toate clasele, chiar și cei din clasa a I-a, care au avut roluri de pitici, flori, fluturi, greieraşi. Cu această ocazie am avut prilejul să le arătăm celor mici dragostea pe care o avem față de ei și grija pe care le-o purtăm. Astfel, la toate repetițiile noi i-am ajutat să-și învețe rolurile. Atunci când se 'ncurcau, nici unul din cei mari nu râdeau de ei, ci se începea repetiția dela început. Așa am reușit să ne împrietenim cu dânșii și uneori, când celor mici li se părea că nu cunosc bine rolurile, ne rugau să-i ascultăm.

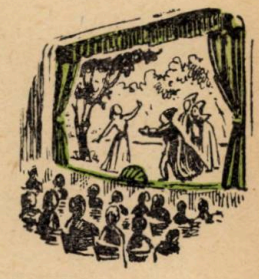

După ce piesa a fost învățată am avut de rezolvat problema costumelor. Cu ajutorul comitetului de părinți pe școală, costumele mai mici s'au confecționat destul de repede, iar Teatrul Național din Iași ne-a împrumutat costumele personajelor principale. Decorurile le-am obținut dela fabrica «Țesătura» sub patronarea căreia ne aflăm. Atelierele C.F.R. «Ilie Pintilie» ne-a oferit sala lor de spectacol unde noi am avut posibilitatea să jucăm piesa în bune condițiuni.

Și iată că a sosit și ziua prezentării spectacolului. Prezentarea personajelor a fost făcută toată în versuri de tov. artist Axinte care ne-a ajutat în pregătirea piesei. În timpul spectacolului se vedea pe fețele tuturor copiilor o bucurie și o admirație față de artiștii de pe scenă. Spectacolul a ieșit minunat; de aceea toți spectatorii au plecat din sală foarte mulțumiți. Noi am hotărît să mai prezentăm odată piesa într'alt cartier, pentru ca și pionierii altor unități să cunoască activitatea noastră, a unității nr. 25 din orașul Iași.

FERESTRĂUARU ANA cl. a VI-a B
Șc. de 10 ani nr. 1 mixtă din Iași

— Povestire fantastico-științifică —

de GH. MOISIL — ilustrații: DULDURESCU R.

Ceasornicul-calendar de lângă patul tânărului Petrișor, arăta ora 8,30, 26 Aprilie 2155. În aceeași clipă deșteptătorul comandă deschiderea aparatului de radio care îl trezi pe Petrișor în acordurile melodioase ale unui marș, jaluzele dela ferestre se ridicară automat lăsând să inunde camera cu razele plăcute ale primăverii.

Pe cerul de un albastru curat forfoteau o mulțime de avio-rachete. Din loc în loc se vedeau aero-navele colorate în roșu, dirijând circulația aeriană prin semnale formate din coloane de fum colorat.

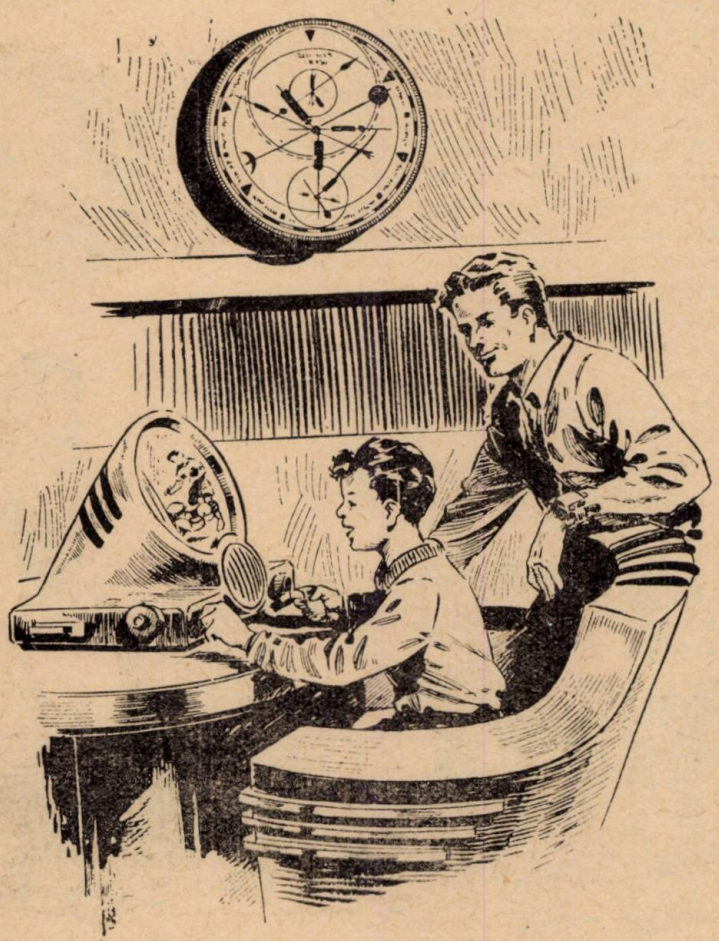

În ușa camerei lui Petrișor apăru tatăl său.

— Bună dimineața Petrișor. Hai, scularea! Deoarece astăzi nu ai școală, ce-ai spune dacă am vizita „Muzeul istoriei civilizației atomice?“

Petrișor nu așteptă să i se spună de două ori. Cu cea mai mare repeziciune își făcu dușul și se îmbrăcă. Maică-sa îi pregăti ciocolata cu lapte artificial, dizolvând în apă caldă, două tablete de ciocolată cu lapte.

— Care e rezultatul meciului Europa-Asia? întrebă Petrișor pe tatăl său în timp ce își sorbea ciocolata.

— 3 la 2 pentru Asia, răspunse tatăl. S'a transmis azi noapte meciul prin televiziune. Și ca să-l poți vedea și tu, ți l-am înregistrat pe video-magnetofon.

Apropiindu-se de un aparat, apăsă pe un buton: pe ecran apărură din nou ultimele faze ale meciului.

— Formidabil portar are Asia, exclamă Petrișor entuziasmat, în timp ce se reproducea ultimul minut al meciului, în care Europa făcea toate eforturile ca să egaleze.

— Și acum să mergem, zise tatăl, pentru ca să avem timp să vizităm muzeul pe îndelete.

Drumul de la apartamentul lor până la ascensor trecea printr'un culoar larg cât aleea unui parc, luminat ca ziua. Pereții erau vopsiți cu o zugrăveală specială; datorită substanțelor radioactive pe care le conținea, răspândeau raze asemănătoare cu ale soarelui. Pe cele două laturi ale culoarului creșteau portocali și lămâi. Pământul în care erau plantați pomii era prelucrat cu îngrășăminte speciale, bogate în substanțe radioactive, ceea ce făceau ca ei să dea roade bogate și gustoase. Pe aceste culoare-alei, copiii din cele câteva sute de apartamente ale etajului se jucau în voie, la fel ca în aer liber.

De abia se suiră în ascensor și într'o clipă au și ajuns în stradă. Acolo s'au urcat în primul autoturism pilotat automat, ce aștepta în stradă. Tatăl lui Petrișor comandă în microfonul telefonului: „la muzeul istoriei civilizației atomice“.

Autoturismul porni imediat, condus pe calea undelor transmise dela centrala de comandă a autovehicolelor.

— Săptămâna viitoare, Petrişor, vom merge să vizităm centrala de comandă a autovehicolelor. Acolo vei vedea cum un singur om conduce dela distanţă câte zece autovehicole deodată, prin unde electromagnetice. Totodată vei vedea şi instalaţiile automate de preîntâmpinare a accidentelor, care permit ca automobilele să circule cu viteza de 400 km. pe oră fără să se ciocnească.

„Aţi ajuns la muzeu", anunţă o voce din difuzorul automobilului. În acelaşi moment automobilul se opri, iar uşa se deschise automat.

În faţa lor, se întindea un parc, în care, printre pomi, se zăreau acoperişurile unor clădiri.

— Vezi Petrişor? Muzeul se află în clădirea din fund, iar în dreapta se află uzina oraşului cu toate instalaţiile. Acolo energia atomică se transformă în energie electrică necesară fabricilor, instituţiilor, şi tuturor dispozitivelor automate din clădiri. Tot aici se produce şi căldura necesară încălzirii caselor din oraşul nostru. În instalaţiile uzinei se fabrică şi o serie de substanţe radioactive folosite ca medicamente, ca îngrăşăminte pentru culturi, sau în diferite industrii.

Uzina aceasta foarte economică, e construită de curând şi foloseşte pe an doar 40 kilograme de combustibil nuclear. Cred că ştii ce e aceea combustibil nuclear?!

— Cum să nu ştiu tăticule, ai uitat că am doisprezece ani? Combustibili nucleari sunt substanţe ale căror atomi se pot sfărâma producând o energie foarte mare. Ceea ce mă miră însă este marea cantitate de combustibil folosită în uzină. Îmi aduc aminte că astă vară, fratele meu Mircea a transportat tot combustibilul necesar pentru un an Postului de Televiziune Bucegi, într'o cutie care încăpea foarte bine în servieta sa.

— Într'adevăr cantitatea de combustibil nuclear folosită în uzina noastră ţi se pare mare, dar gândeşte-te că ea dă căldură şi electricitate pentru un oraş întreg, cu atâtea milioane de locuitori, cu atâtea posturi de televiziune, şi cu un milion de autovehicole electrice... Dar iată că am şi ajuns la clădirea muzeului.

În primele săli se arată viaţa oamenilor înainte de era atomică.

Prima încăpere reprezintă o cameră de locuit, veche de peste 200 de ani, luminată cu becuri electrice şi încălzită cu o sobă de teracotă. O stivă mare cu lemne de foc poartă inscripţia: „Iată cât se consuma înainte pentru încălzirea unei camere într'o singură zi".

— Ce lumină neplăcută ochilor dau aceste becuri electrice, zise Petrişor. Cum de o puteau suporta oare oamenii de pe vremuri? Cât despre soba cu lemne, se simte, dă o căldură de nesuferit. Când stai aproape de ea te topeşti de căldură, iar la zece metri îţi este frig. Şi ce miros de fum!

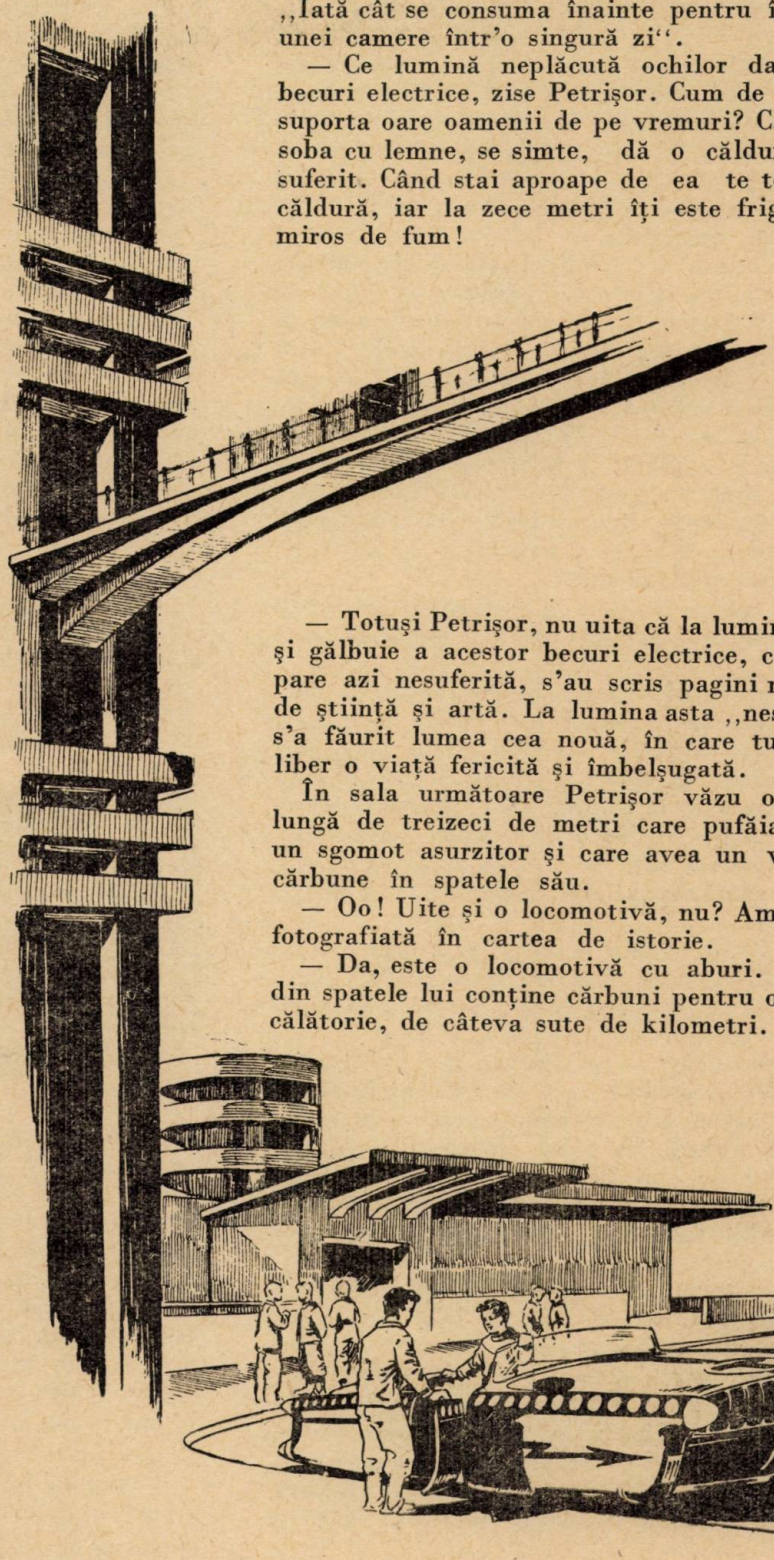

— Totuşi Petrişor, nu uita că la lumina palidă şi gălbuie a acestor becuri electrice, care ţi se pare azi nesuferită, s'au scris pagini minunate de ştiinţă şi artă. La lumina asta „nesuferită" s'a făurit lumea cea nouă, în care tu trăieşti liber o viaţă fericită şi îmbelşugată.

În sala următoare Petrişor văzu o maşină lungă de treizeci de metri care pufăia făcând un sgomot asurzitor şi care avea un vagon cu cărbune în spatele său.

— Oo! Uite şi o locomotivă, nu? Am văzut-o fotografiată în cartea de istorie.

— Da, este o locomotivă cu aburi. Vagonul din spatele lui conţine cărbuni pentru o singură călătorie, de câteva sute de kilometri.

— Cum, atât de mult pentru un drum de câteva sute de kilometri numai? Eu credeam că îi ajunge pentru un drum până la Steaua Polară, zise Petrişor râzând. Dar uite, tată, ce scrie pe ea: „Viteza maximă 200 kilometri pe oră". Adică tot atât cât face şi jucăria mea rachetă pe care mi-ai dat-o anul trecut. Ce chin trebuie să fi fost pe atunci să faci o călătorie până în India şi înapoi. Cred că ţinea câteva zile.

Dar priveliştea din sala următoare îl făcu să uite greutăţile unei călătorii de-acum două sute de ani.

Pe un bloc transparent se afla o reproducere a primei uzine electrice cu combustibil nuclear. Iar deasupra strălucea o inscripţie scrisă cu litere fosforescente: «27 Iunie 1954, punerea în funcţiune în U.R.S.S. a primei centrale electrice pe bază de energie nucleară, începutul unei noi ere în desvoltarea omenirii».

În sala următoare se înfăţişează un alt moment istoric: topirea gheţurilor polare cu ajutorul energiei nucleare. În vitrinele din dreapta se înfăţişează viaţa la poli în timpul când existau gheţurile polare. Pe o întindere imensă de zăpadă fuge sgribulit un urs alb. Apoi sunt arătate fotografii ale istoricelor lucrări de topire a gheţurilor, prin explozii nucleare repetate care au degajat o mare temperatură. Însfârşit, în dreapta nişte vitrine arată viaţa actuală la poli, fotografii din livezile polare, şi o expoziţie de fructe şi legume din culturile polare.

— Mie tot nu-mi vine să cred că înainte polii erau acoperiţi cu gheaţă, spuse Petrişor neîncrezător.

— Şi totuşi, mii de ani la poli era iarnă veşnică. Numai datorită folosirii rezervelor de energie calorică din nucleele atomice, polii au putut fi transformaţi în grădini fertile. Şi când te gândeşti că au existat oameni care vroiau să întrebuinţeze forţa nucleară în scopuri războinice pentru a secera sute de mii de vieţi omeneşti.

Petrişor lăsă capul în jos, cu gândul la timpurile din trecut.

Dar priveliştea ce i se înfăţişa în ultima sală îl înveseli din nou. Aici se arătau realizările în agricultură şi creşterea vitelor, datorite folosirii energiei atomice.

Sala reprezenta o miniatură a unui centru modern de comandă agricolă. Repartizaţi pe sectoare, agronomii comandau prin unde maşinile şi combinele cu pilot automat în timpul perioadelor de arat sau recoltat. Pe un panou centralizator, sute de aparate arătau temperatura aerului ogoarelor, umezeala, intensitatea luminii solare, etc.

Dela aceste aparate agronomii supraveghează starea timpului în sectorul de care răspunde. Dacă datorită arşiţei soarelui umezeala solului scade, agronomul anunţă telefonic sectorul de distribuire a ploii artificiale şi în circa zece minute, începe ploaia în regiunea respectivă. Când umezeala ajunge iarăşi la valoarea normală, ploaia se opreşte automat, iar o lampă albastră anunţă agronomul că totul este din nou în ordine.

Jumătate din clădirea centrului de comandă este ocupată de serviciile de însămânţare şi recoltare automată, iar cealaltă jumătate de laboratoarele de cercetări. La parter se află garajul celor câteva mii de avio-rachete care transportă agronomii după cele 4 ore de muncă din nou în oraş. In cealaltă parte a sălii era macheta unui centru de creştere a vitelor, cu 80 de etaje. In camere spaţioase, luminate artificial, cu lumină specială care grăbeşte dezvoltarea animalelor, vitele sunt hrănite cu paie artificiale fabricate în combinatul centrului, paie cu o putere nutritivă mai mare decât fâneţele naturale.

— Tată, nu e aşa că în vechime agronomii se numeau şi ţărani? întrebă Petrişor care învăţase de curând acest cuvânt.

— E drept că şi în trecut erau oameni care se ocupau cu agricultura. Ei munceau din greu vara pe câmp. Recoltele erau slabe, ploaia naturală căzând uneori prea rar, alteori prea des. Aceşti oameni care locuiau toată viaţa lângă câmp, se numeau ţărani. Agronomul modern este un cercetător ştiinţific în laborator şi un inginer iscusit, care conduce din centrele de comandă agricolă, instalaţiile complet automatizate de cultură a solului şi creştere a vitelor.

...Când au părăsit muzeul soarele era la amiază!

— Ce zici Petrişor, nu ai vrea să luăm masa la restaurantul aerodromului interplanetar, şi apoi să facem după amiază un sbor de plăcere în jurul globului?

— Mă mai întrebi? răspunse Petrişor. Doar ştii că nimic nu îmi face mai multă plăcere decât plimbarea cu racheta.

*

este câtva timp, Petrişor şi tatăl său şedeau comod instalaţi în racheta atomică ce se depărta de pământ cu o viteză de 15.000 km/oră.

— Ce frumoase sunt canalele ce brăzdează câmpurile fertile ale Saharei. Parcă ar fi o plasă, spuse Petrişor... Şi iată, marea artificială din vestul Siberiei e atât de rotundă, de parcă ar fi trasă cu compasul.

— Bunicul tău era un pasionat constructor de canale. El a lucrat în colectivul care a proiectat canalul Dunăre-Rin. Eu însă am preferat să fiu medic. Cu ajutorul atomilor marcaţi* azi medicina a devenit la fel de precisă ca şi ingineria. Cancerul care altădată secera mii de vieţi, azi se vindecă în trei zile cu noul preparat radioactiv.

Dar Petrişor era mai atent la cele se ce vedeau în jur decât la ce spunea tatăl său.

---

* Atomi care au proprietatea de a emite raze ce pot fi văzute pe un ecran special. Cu ajutorul lor se urmăreşte circulaţia diferitelor substanţe în organism.

Pe măsură ce racheta ieşea din atmosfera pământului, se lăsă o noapte, în întunericul căreia străluceau, fără a lumina în jur, stelele, luna şi soarele. Ajunseseră aproape în cealaltă emisferă. Globul pământesc luminat de soare, se vedea acum foarte puţin, cât un crai nou. Şi nu mult după aceea întregul pământ se cufundă în umbră. Se aflau în acea parte a globului unde era noapte.

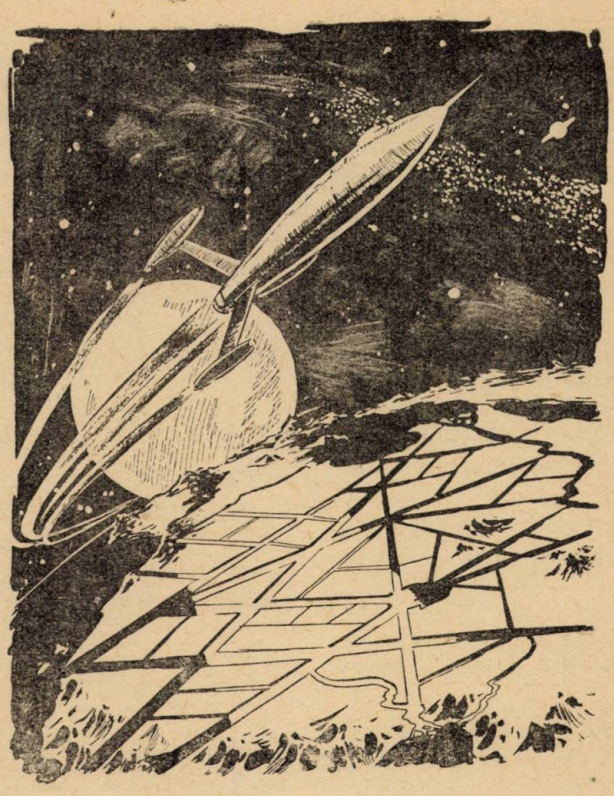

— Uite, tată, Carul Mare. Uite şi Steaua Polară.

— M'ar fi mirat să nu ştii constelaţiile, tocmai tu, care vrei să ajungi pilot interplanetar.

Nu mult după aceea globul pământesc reapăru din nou, subţire ca o seceră, apoi se rotunji vertiginos de repede. Racheta atomică se apropia de aerodrom. De îndată ce intră în atmosfera pământului, stelele dispărură una câte una, aerul difuzând tot mai multă lumină.

Când au aterizat se mai vedea numai lumina roşiatică a soarelui ce sta să asfinţească.

— Petrişor, dacă mai stăm câteva minute asistăm la aterizarea rachetei atomice ce soseşte din planeta Marte.

Într'adevăr, după puţin timp, mărindu-se mereu, apăru în toată splendoarea sa silueta elegantă a rachetei inter-planetare.

— Merge atât de repede.. Cu mult mai repede decât sunetul. Nu se aude nici un sgomot, remarcă Petrişor.

Racheta ateriză apoi cu multă siguranţă pe pista aerodromului. O clipă după aceea se auzi şi sgomotul ei, ca un şuerat din ce în ce mai puternic.

Din interior coborîră mai mulţi pasageri cu chipurile îmbujorate. Cei mai mulţi purtau la butoniere flori din planeta Marte, care nu cresc pe pământ. Erau o echipă de şase botanişti, care studiaseră mai multe zile flora din Marte.

Petrişor nu-şi mai deslipea ochii privind racheta atomică.

— Hai acasă Petrişor, căci mai ai de învăţat la Geografie. Şi să te culci mai devreme. Doar ştii că mâine în cadrul orelor de ştiinţele naturii vi se va transmite prin televizorul şcolii o vizită în fundul oceanului cu o rachetă atomică submarină.

În timp ce automobilul îi întorcea acasă, Petrişor îşi frământa mintea: „când o să ajung să fiu şi eu mare, să pot conduce o rachetă interplanetară?"

FILATELIE

O serie de timbre sovietice care au apărut cu ocazia aniversării a 75 ani dela naşterea lui V. I. Lenin (1870—1945)

Alături de cei ce semnează Apelul dela Viena

Zile însorite ale primăverii! Odată cu venirea lor pământul reavăn încă, s'a scuturat de mantia-i albă de zăpadă. Totul întinereşte, natura s'a însufleţit. Oamenii au pornit cu hărnicie pe ogoare, voioşi, plini de încredere şi speranţă în roadele muncii lor.

Speranţele roadelor bogate se împletesc cu speranţele păcii, ale vieţii, cu hotărîrea de a pune frâu încercărilor de a tulbura munca paşnică a oamenilor.

Mâinile ce ţin cu dârzenie sape şi pluguri, care mână tractoarele pe întinsul patriei sau zoresc maşinile din uzine şi centrale electrice, care strâng cu hotărîre armele la hotarele ţării, sau care lucrează în laboratoare... toate aceste milioane şi milioane de mâini au prins tocurile şi au pus semnăturile lor pe Apelul împotriva războiului atomic. Şi cei mai tineri luptători pentru pace ai Patriei noastre, pionierii şi şcolarii, sunt alături de cei ce semnează Apelul dela Viena.

Publicăm două dintre scrisorile sosite la redacţie dela pionieri şi şcolari în legătură cu semnarea Apelului Consiliului Mondial al Păcii dela Viena.

★

Dragă redacţie,

Acum când îţi scriu mai sunt încă sub influenţa adunării ce s'a ţinut la noi în şcoală: „Semnaţi Apelul împotriva războiului atomic".

Am fost mic pe atunci, dar am simţit şi eu grozăviile războiului. Ştiu ce pericol poate constitui un alt război, şi mai ales atomic.

Dar să-ţi povestesc mai întâi cum a decurs adunarea noastră.

La început tov. profesor Moroşan a citit Apelul Consiliului Mondial al Păcii.

Am luat apoi cuvântul noi, elevii. Prima a vorbit Siminuc din clasa VIII-a. Ea a arătat, amintindu-şi cu durere, cum a murit tatăl ei în cel de-al II-lea război mondial şi cum ea însăşi a suferit fiind lovită de schije. Ea a cerut celor care au împlinit vârsta necesară să semneze Apelul, pentru ca astfel de nenorociri să nu mai lovească vreodată pe oameni.

Secretarul organizaţiei U. T. M. pe şcoală, Mândrilă Nicolae ne-a povestit cum a rămas orfan în timpul războiului, fiind luat de pe stradă şi dus într'un orfelinat. Prin grija Partidului şi Guvernului a urmat şcoala primind bursă de stat. Şi el doreşte să fie pace pentruca să poată învăţa.

Iată şi părerea mea:

Sunt destul de mare pentru a-mi da seama ce înseamnă războiul, ce ar însemna să nu-mi pot continua studiile. Mă gândesc cu groază că o astfel de bombă ar putea să cadă în oraşul meu prefăcându-l într'un morman de cenuşă! Am aflat ce s'a întâmplat în urma experimentării bombei atomice în oraşele japoneze Hiroşima şi Nagasachi, şi nu doresc ca aceasta să se mai întâmple cândva. De aceea spun sus şi tare, că vreau să se distrugă bombele atomice şi cu hidrogen din toate ţările.

Cer tuturor să semneze Apelul şi să lupte împotriva războiului atomic.

Iacob A.
Câmpulung, reg. Suceava

Dragă redacţie,

Am 14 ani şi sunt orfan. Tatăl mi-a murit pe front. Nu vreau să trăiesc clipele acelea de groază din timpul războiului. Nu vreau să văd câmpuri de ruini şi cadavre.

Cât de frumoasă este viaţa noastră acum, şi mai ales, viaţa de pionier. In curând voi intra în rândurile U. T. M.-ului unde voi avea o activitate mai intensă şi mai bogată. Imi manifest ura faţă de criminalii imperialişti care vor un nou război, chiar şi prin versuri. Recit uneori şi chiar scriu asemenea versuri, deoarece ştiu că şi ele sunt o armă de luptă pentru pace.

Frunză Gheorghe
Piteşti

FABULE

de FAY ANDRAS

traducere de Ştefan Luca

ilustraţii : Ioana Olteş

Mânzul şi iapa (mamă-sa)

Mânzul, păscând slobod, e mândru. Dar a zărit un roib împodobit cu căpestre aurite.

— Asta-i apoi fericit! oftă mânzul. De m'aş face mare cât mai curând, să pot purta şi eu asemenea podoabe aurite.

— Fiule, îl povăţui mamă-sa, învaţă că aurul robiei străluce întotdeauna cu mâhnire.

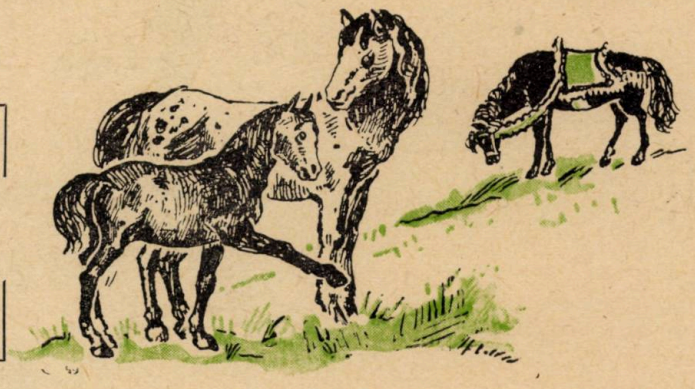

Corbul şi coţofana

Corbul se uita la gureşa coţofană.

— Aşa-i că pândeşti vorbele-mi înţelepte? — întrebă coţofana.

— Nici gând, prieteno! răspunse corbul. Mai curînd mă gândesc că între atîtea verzi şi uscate pe care le înşiri, nu s'ar putea întâmpla cumva să spui şi ceva mai cu miez?

Ursul

— Moş Martine, tu de-acum ai jucat pe multe cântece — zise omul care-l făcea să joace—spune-mi, care ţi-a plăcut mai mult?

— De zornăitul lanţurilor n'am auzit niciunul, stăpâne! — răspunse săracul înrobit.

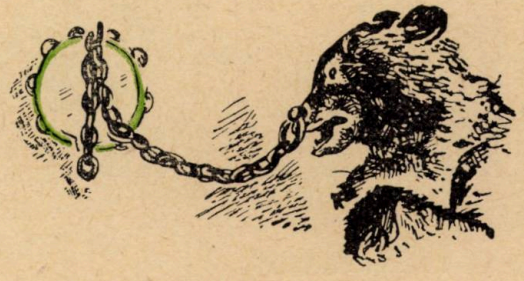

Sfatul vrăbiilor

Zău, ce-aţi avut de lucru până acum? o întrebă rândunica pe vrabie. Am ascultat cum ciripeaţi la soborul ţinut în tufele de soc... apoi voi nu ştiţi că în sfatul în care-i mare gălăgie, prea puţine se duc la bun sfârşit?

Musculiţa şi musca

— Auzi, copile! — zise într'o zi musca cea mare — trebuie să te schimbi! Bunicul tău s'a înăbuşit în miere, tatăl tău a gustat din otravă, fratele-ţi mai mare s'a prăpădit pe nasul primarului din Asany, vezi, prin urmare, că familiei noastre lăcomia şi obrăznicia i-au adus pieirea. Te rog, de aceea, să te laşi de năravurile astea primejdioase.

— Nici nu mă gândesc, se împotrivi musculiţa. Doar astea-s pentru mine cele mai mari bucurii şi fericiri. Numai că voi fi mai cuminte decât rubedeniile mele, şi-aşa nu m'oi prăpădi cu una cu două.

Aşa vorbi musculiţa, şi se năpusti îndrăzneaţă la oala cu lapte, căzu în ea şi pieri.

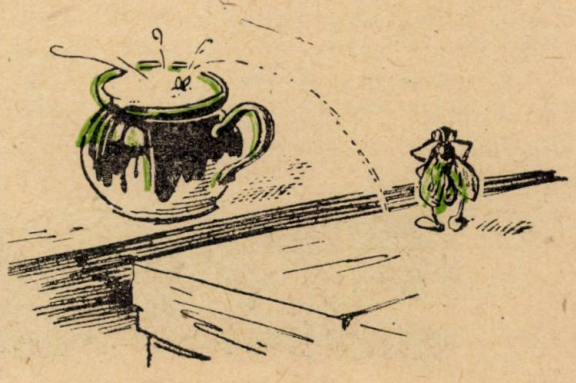

Manți

— fragment —

de ION GHEORGHE

Cine-i Manți?
Cine! Cine!...
Ia vă rog să-mi dați răgaz
Cine e? În orice caz
E ca tine și ca tine!
Pionieră și atât.
Ce-ați mai vrea mă rog,
să fie?...

De se joacă? Hotărît!
Chiar și rochia și-o sfâșie...
Ia, de pildă'n seara ceea
Tatăl ei ședea la masă
Răsfoind încet „Scânteia".
Ea, se repezi voioasă
Aruncând ghiozdanu'n cui.
— Cum e tată? Ei, ce spui,
Defilăm mâine'mpreună?
— De...
Că da, — a vrut să spună.
Dar sburdalnică din fire
I s'a și prins de grumazi.
Și i-a smuls cu-atâta haz
Din mustață două fire!...
— Mâine o să mergi în flanc
Și tu cu'ntovărășiții!

...Și aduse dintr'un teanc
Rochia nouă a fetiții.
Nu e glumă, ține seamă,
Mergi doar, lângă președinte!
Tatăl râde'n sinea lui
Semn că nu e glumă, nu-i
Stau, vorbesc de defilare
Până ce se face seară.
Când... de-odată ușa sare.
Intră doi, înjură, sbiară.
— Dom'le Boroș, mâinile sus
— Ce-i cu voi? La ce-ați venit?
— Dom'le Boroș, lasă gluma,
Ți-a fost numai pân'acuma!
— Nu mai spune! Ce voiți?
Pustai și cu Deszi, voi?!

Zi, am oaspeți nepoftiți?
— Lasă gura că te'nmoi!
Și fă glume, pui de lele
C'or să-ți iasă-acum prin piele!
Boroș stă cu pieptul gol,
Se dă Deszi aproape-aproape
Și cu țeava de pistol
Pieptul parcă vrea să-i crape.
Șade Boroș neclintit.
— Da, de când te știu bandit
Te pricepi și tu ceva...
Om așa deștept mai va!...
— Gura, că te-am achitat.
Președinte, deputat!
Na! politică, partid!
Pui de lele, te ucid!

...Rezemată de perete
Manți a'nlemnit de teamă.
Ochii crunți ai bietei fete
Încă nu-i ia Deszi'n seamă.
Bate Deszi'n piept și'n gură,
Bate Pustai și înjură.
Manți stă privind spre arme:
Câte piepturi au lovit,
Câte glesne-au sfărâmat

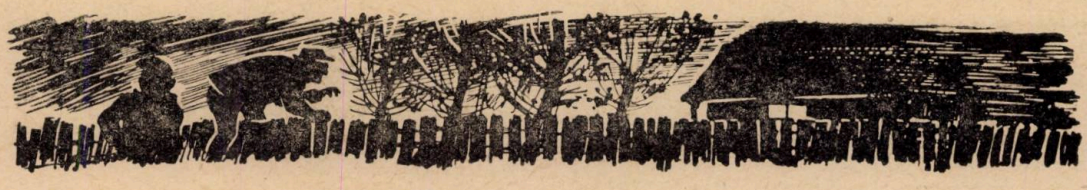

Şi-apoi câte-or să mai sfarme
Cât o fi Deszi bandit!...
Pumnu-acesta greu şi strâmb
Ce loveşte îndesat
Le-a smuls brazii de pe dâmb
Pionierilor din sat.
Brazii mici ce i-a plantat
Cu detaşamentul ei.
I-au smuls pumnii crunţi şi grei
Pregătiţi de sugrumat...
Să m'arunc spre ei, să strig.
Încă nu ştiu că-s aici?
Tremur... ciudă mi-e sau frig?
Palme mici, voi palme mici!
...Tata cade'n nesimţire
— Palmă mică şi subţire,
Făt-Frumos acum de-aş fi
Doamne, ce i-aş mai lovi!
...Stă, priveşte Manţi'n jur:
— Uite uşa, mă aşteaptă.
Staţi unelte de chiaburi
C'am să vă arăt eu vouă.
...Şi spre uşă se îndreaptă.

*

Fuge Manţi, cade jos
Drumu-i greu şi-alunecos
Gardurile şi aracii
Îi sfâşie rochia nouă.
Calea e atât de lungă
Şi ea trebuie s'ajungă,
Pân'la sfat, la Fodor-baci.
Fuge Manţi, parcă sboară
Pietrele îi fug sub paşi.
Vântule, tu vânt, s'o laşi,
Fă-o vântuleţ, uşoară.
Şarpe, şarpe să nu ieşi
Din desişul de măcieşi
Iar tu buhă, să nu sari
De prin scorburi de stejari.
Greier, greier cântăreţ,
Taci, tu, rupe-ţi-ai arcuşul!
Piersic strâmb şi pădureţ,
Vezi, să nu-i opreşti urcuşul.
Stele-aprinse şi puzderii,
Nu clipiţi cumva din gene,
Vreme, tu păşeşte-alene
Ca să nu cumva s'o sperii!

Ba pe naiba! Ori ce-aţi face
Tot n'o s'o opriţi, şi pace.
Munte, de'o să se prăvale
Curmeziş să-i stea în cale,
Lup de i-ar ieşi'nainte
Sclipind dinte lângă dinte,
De-ar porni furtuni şi ploi
N'ar întoarce-o înapoi. —
Iat-o însă c'a ajuns.
Manţi, unde trebuia.
. . . . . .
De bătăi şi chin pătruns
Boroş se gândea la ea...
Îl tot bat, şi-l bat bandiţii,—
Îl învârt, şi-i dau ocol.
— Spune, n'ai cumva pistol?
Dar muniţii? Ai muniţii?
— Pustai frate, să-l deslegi
Să-l vedem acum ce zice.
Spune-odată, bolşevice,
Cât ţi-s zilele întregi!
Spune, spune, ai pistol?
N'ai? Şi-i dete'n pieptul gol.
Deszi peste gură-l bate.
Dă cu ţeava'n mâna stângă
Vorbele ard mai turbate
Gluma-i mult mai-mult nătângă.

— Partea asta-i comunistă?
Dă-i în stânga! Dă-i într'asta!
Dă-i, că-i stânga, şi rezistă!
Rupe-i coasta...
Se îndeamnă, râd bandiţii
Dau în stânga'n pieptul gol.
— Zi aşa, nu ai muniţii!
Ia zi, Boroş, ai pistol?
— N'am.
— Nu? Nu? Dar cum făcuşi
O aşa'ntovărăşire?

Pare Boroş mult mai scund
Sânge'n gură, sânge'n pleoape
...Trebuie să le răspund.
...Poate Manţi e aproape.
L-au lăsat, privesc prin casă.
— Unde ţi-e nevasta, mă?
Bate Pustai, dă şi dă.
— Ea e'n sat, da ce vă pasă?
— Cum ce-mi pasă? Ia dă cheia
Banii, spune, unde ţi-s?
— Banii ziceţi? Păi femeia
N'avea treabă şi i-a'nchis
Şi-apoi voi sunteţi plătiţi!
Nu vă întreţin chiaburii?
Pustai dă, şi dă în falcă
Deszi iese — agale afară.
Sare Pustai, pieptu-i calcă
...Boroş, Boroş te omoară...
...Manţi este pe la moară...
— Na şi na! Şi ţine minte
Domn' tovarăş preşedinte!
În pădure — om discuta
Altfel cu măria ta.

Vine Manţi, e la poartă
Şi pe Fodor baci-l poartă...
Noapte neagră de pământ,
Şi o linişte-mormânt.
— Ia vezi Manţi unde sunt.
Tălpile-s aşa uşoare.
Calcă Manţi'ncet încet
Până lângă un boschet.
Manţi parcă-ar vrea să sboare
Stă, se uită pe fereastră...
...Deszi'n besnă o vedea...
Pocnet, flacără albastră,
Deszi slobozi spre ea!
Iute Manţi se trânteşte,
Piatra îi sdreleşte cotul
...Fodor baci vede totul.
Fodor strânge-automatul
Pocnet! A lovit în plin.
Deszi a căzut de-a latul
Peste-un pâlc de rosmarin.
Horcăieli şi sbateri crunte,
Apoi tace pentru veci
Parcă-parcă-l scuipă'n frunte
Picurii de rouă reci...
Sare gardul prin grădini
Pustai, fuge iepureşte
Piatra stâncii-l duşmăneşte
Brazii îl primesc străini...
— Manţi! Boroş a strigat
Şi ea, Manţi, intră-agale.
— Tată, ce e cu matale?
Te-au lovit? Te-au înjunghiat?
— Tu nu vezi cât ţi-e de ruptă
Rochia de defilare?
Dar, aşa e după luptă!...
Manţi suspinând tresare...
...El greoi cu mâna stângă
Către piept îşi duce fata!...
— Taci cu tata, taci cu tata,
Pionieră şi să plângă!
Dar lui... genele-amândouă,
Parcă-i picură de rouă...

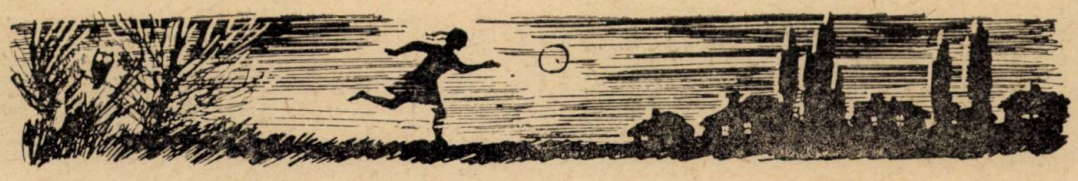

Iată cum trăiesc copiii în țările coloniale

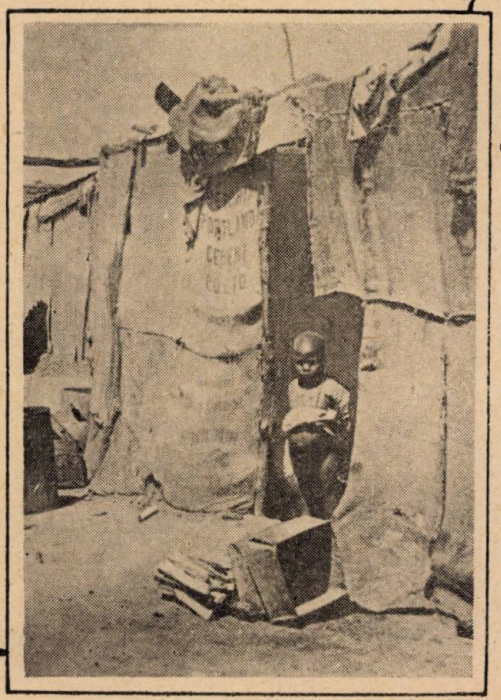

Mânzul

de HORIA TOMA

ilustrații: IURA

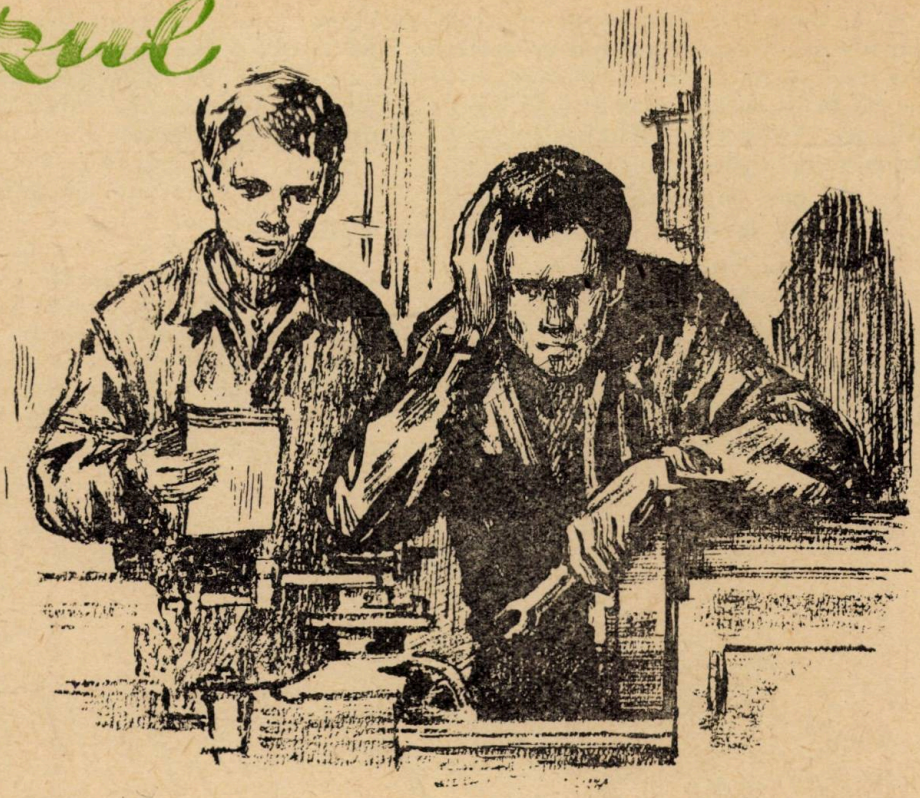

In atelier s'a lăsat o liniște odihnitoare. Motoarele, mute, se înșiruie la tot pasul. E atâta liniște, că se aude din vale vuietul înfundat al Trotușului. Il aude și Voicu. N'a mai rămas în atelier decât el. El și Radu. Voicu nu vrea să se gândească la Radu. Nu vrea. Acum are la ce se gândi. In fața lui, stă motorul tăcut și ticălos. Așa gândește Voicu de astă dată: „motorul e ticălos". S'a învârtit toată ziua în jurul lui. L-a zgândărit. L-a demontat; iar l-a montat. Nu pornește. Și iată, a venit seara. Voicu stă acum cu șoldul proptit de „ticălosul" motor. Se gândește aiurea. Mintea nu i se poate prinde de nimic. Numai din când în când, gândul îi alunecă spre Radu. Radu stă la masa atelierului și scrie. Scrie în caietul lui. Caietul ăsta! Voicu nu poate suferi caietul lui Radu. Și nici pe Radu. Nu. «Pe Radu — așa gândește Voicu — n'am să-l întreb nimic. Nimic, nimic. Chiar dacă motorul n'are să meargă. Dece să-l întrebe pe Radu? Radu e mai mic decât el. Radu a venit doar de câteva luni. Și ce știe Radu? Până acum a fost la școală. Da. A învățat cât fac una și cu una. Radu are și caiet. Scrie acolo într'una. Despre motoare. Dar el, Voicu, el de doi ani pipăie într'una piesele. Nu, pe Radu nu-l întreabă. Și chiar dacă acum ar vrea să-l întrebe, este ceva care îl ține în loc. Sigur, azi, după ce-au plecat meșterii, Radu a venit lângă Voicu.

— Nu te pricepi? — a întrebat.

— Ba da. Pleacă. Nu-ți nevoie să-mi arăți tu. Mânzule.

I-a zis „mânzule". Știe Voicu. Lui Radu nu-i place să-i zică mînz. Nu-i place să-i zică așa, Voicu. Da. Și Voicu i-a zis din prima zi „mânz". Când a venit Radu în atelier, meșterul Spiridon le-a făcut cunoștință. «Radu — a zis meșterul Spiridon — vrea să se facă mecanic. Așa-i Radule? Știe ceva mecanică și e băiat deștept. Să vă ajutați unul pe altul». „Hm! s'a gândit Voicu — unul pe altul. Radu-i pușt. Eu îs vechi. Ce-o să-mi spună mie Radu?"

Chiar în ziua aia, Radu l-a chemat pe Voicu. Și-a deschis caietul și-a început să-i arate: calculul rezistențelor; rădăcina patrată. Da. Radu să-i dea lui lecții din caiet! Voicu n'a stat lângă Radu:

— Mecanica-i altceva. Mânzule! — i-a zis. Și a început să zgândărească la un motor.

„Mânzule!" Cuvântul ăsta, a simțit Radu, săpa o prăpastie între ei doi. „Mă vede mic și mă crede prost — își zicea Radu". Și dece mă rog? E mai mare decât mine cu patru degete. I-a dat mustața. Da... mânz. Să vedem".

Din ziua aceea Voicu i-a zis numai așa lui Radu: mânz.

...Voicu nu-l întreabă pe Radu. Mai înainte l-a gonit de lângă el. Lui Voicu îi este ciudă. Radu are să râdă de el. Ei, și ce dacă are să râdă? Destul a râs și până acum. Inainte de a veni Radu, el, Voicu, era în atenția tuturor. Acum, nu-i așa. Mânzul afurisit! Toți stau pe lângă el. Ii arată. Și meșterul Spiridon! Voicu nu-l înțelege pe meșterul Spiridon. Ii zice lui Radu: flăcăneață. Sau: măi ortac. „Radu — ortac. Hm!" Voicu zâmbește. „Cum ortac? E mânz, mânz, mânz. De o mie de ori mânz!"

Voicu s'a sculat de pe motor. Stă drept în fața lui. Il privește. Apoi, cu pași rari și legănați, se îndreaptă spre ușă. Radu îl urmărește cu coada ochiului:

— Pleci?

Voicu nu-i răspunde.

— Voicule? măi...

Voicu a plecat. Afară s'a lăsat noaptea. Undele Trotușului se aud din ce în ce mai clar. In atelier, Radu ascultă cântecul apei. Nu se simte singur De departe, îi șoptește parcă un glas cunoscut: alergăm... alergăm...

Și-a'nchis caietul și a început să umble prin atelier. Nici nu știe când s'a oprit în fața motorului. Il privește atent. Il pipăie...

...A doua zi. Dimineață. Soarele strângea zăpada în viroage. Trotușul se umflase. Undele lui sbuciumate nu se mai auzeau. In atelier sgomotul te asurzea. Lucrau toți. Și Voicu. Și Radu. Alături. Voicu venise dimineața. Se dusese drept la meșterul Spiridon.

— Nu pot. Nu merge — i-a zis.

— Te ții de șotii, — i-a răspuns meșterul.

— Ba nu. Nu merge. M'am chinuit aseară.

— Ajunge. Eu văz că merge.

Voicu s'a dus la motor. Duduia. Mergea; suna ca un ceas. Radu s'a apropiat de Voicu. Și-a scos caietul, l-a deschis, i l-a vârît în față lui Voicu:

— Știi, Voicule, uite unde era buba: pompa de injecție. Și... aseară... după ce-ai plecat, m'am apucat eu... și... gata!

Voicu își pironise ochii în caiet, dar nu vedea nimic. In mintea lui sunau cu încăpățânare gândurile din seara trecută. Radu terminase explicațiile și Voicu ședea încă, moleșit, alături de el. Ochii nu părăseau fila de caiet. Numai buzele lui Voicu se mișcară într'un murmur cald:

— Eu... Radule... mulțumesc... te rog...

Radu zâmbi. Pentru prima dată, Voicu îi spuse pe nume. Nu-i spusese „mânzule".

Amândoi parcă, au simțit că se îmbrățișează peste prăpastia aceea care trăise în închipuirea lor încă din ziua când meșterul Spiridon i-a zis lui Voicu: „Radu vrea să se facă mecanic. Așa-i Radule?"

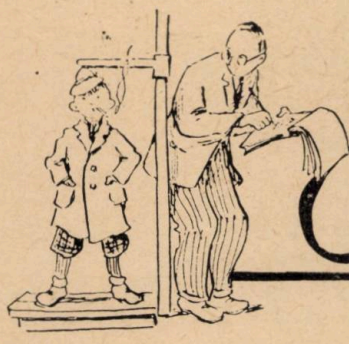

Este MARE sau e MIC

de EDUARD JURIST

ilustrații: ARNO

Intr'un ziar,
nu știu în care,
(mi se pare
că'n gazeta de perete)
am citit o'nștiințare
scrisă mare
în chenar:

«BĂIEȚI ȘI FETE,
SANDU ȘI-A PIERDUT RĂBDAREA.
GĂSITORULUI, PE DATĂ
ÎI VOM DA BUNĂ RĂSPLATĂ.»

— Ia lăsați-vă de glume!
— or să spună unii, poate, —
Câte nu se pierd pe lume?!
Dac'ai sta și le-ai socoate
n'ai mai face altceva,
ai tot sta și-ai căuta.
Unul pierde o peniță,
altul pierde un creion,
altul pierde'n drum spre casă
(dar nu-i pasă)
Nasturii dela palton...
Câte nu sunt cu putință!
Dar să pierzi, să pierzi răbdare,
este cu putință oare!?
Este!
Că-i «răbdare» cu poveste...
Sandu are doișpe ani.
Nu e mic și nu e mare.
Nu mai e dintre puștani,
însă barbă încă n'are.
Când se scoală, dimineața,
în oglindă vrea să vadă
dacă nu cumva mustața
ar fi timpul să și-o radă.
Când vorbește cu colegii,
cearcă să-și îngroașe glasul,
spune: «Se'nțelege... se'nțelege...»
Și spre nori își saltă nasul.
Când te cheamă, spune-așa:
«— Puștiule, ia fă-te'ncoa!»
Sau: «Măi pici,
ascultă-aici!»

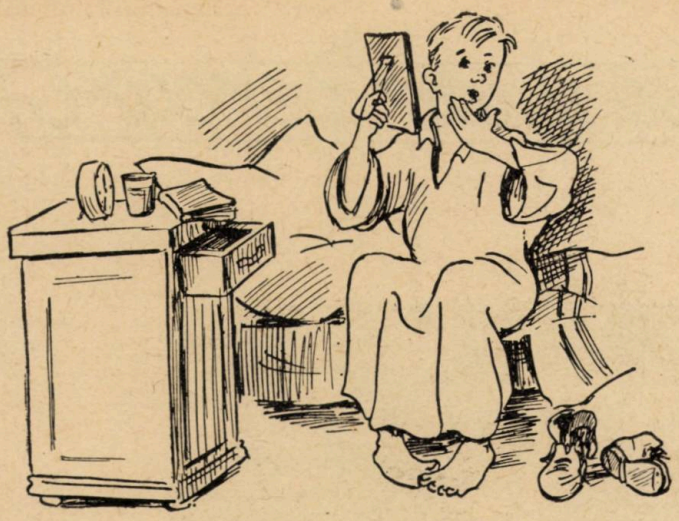

Când în curte mingea sboară
parcă are draci întrânsa
sau când puştii, bunăoară
veseli joacă toţi de-a prinsa,
Sandu stă tăcut deoparte
peste zări privind, departe...
Şi de-i spune câte-odată
vre-un băiat sau câte-o fată:
— Vino să te joci şi tu
haide, intră la mijloc....
Sandu le răspunde: «Nu...
Vreţi să ştiţi dece? Vă zic:
Nu mai sunt atât de mic,
n'am răbdare să mă joc!»...

Ani, Sănducu doişpe are:
Este mic sau este mare?

Trece «ieri» cu «azi» de mână
şi se schimbă'n săptămână...
Numai Sandu-i neschimbat.
Neschimbat? Ba-i cam schimbat.
Să vedeţi ce s'a'ntâmplat:
Intr'o zi mergând pe stradă
Sandu auzi din spate
cum râdeau pe înfundate
trei fetiţe
şcolăriţe,
ce apucaseră să-l vadă.
— Ia te uită ce băiat,
zău dac'am văzut vreodat'!
O ţigară'n gură are...
— Nu se poate, ţi se pare.
— Ba-i ţigare, cum îţi spun!
— Hm, la vârsta lui, tutun?!
— Are barbă?
— Nu, e spân.
— Nu e mare şi nici mic.
— Seamănă cu un bunic
dar puţin cam mic de stat.
Sandu-i mare sau e mic?
E şcolar, sau e bunic?

Ca să aflu aşa dar
de-i bunic sau e şcolar,
l-am poftit în ospeţie
chiar aici în poezie.
— Haide, intră binişor,
loc în vers e berechet.
Dar te rog, păşeşte'ncet
să nu-ţi fugă vreun picior.
Şi apleacă-te atent
pe silabele cu-accent...
Ei, aşează-te în fine
pe oricare vrei, din rime.
Iar aicea pe-un troheu
am să mă aşez chiar eu.
Vreau să-ţi pun o întrebare:
Ce-i cu tine, ce te doare?
— Vreau să fiu mai iute mare!
Să aştept să treacă anii
cum aşteaptă toţi puştanii
mulţumesc... dar n'am răbdare!

— Să fii mare? Bine, fie...
Eu la mine'n poezie
pot să fac vrăjitorie,
rup opt ani din calendare
şi din miç te fac şi mare,
ba de vrei, eu într'o clipă
sub mustaţă-ţi pun o pipă...
Dar cum ieşi din versul meu
te faci mic din nou,
să ştii,
şi te'ntorci printre copii.
De m'asculţi, îţi dau şi-un sfat
să te'ntorci neapărat...

De-aia zic: băieţi şi fete,
căutaţi pe îndelete,
pe sub bănci, pe coridoare
poate daţi pest-o răbdare.
Rog s'o puneţi într'un plic
şi să mi-o trimiteţi mie
pe adresa: Poezia,
«Este mare sau e mic?»

Din activitatea unor cercuri

de Al. Calistrat

Verificarea puterii unui electromagnet la cercul de fizică al şcolii elementare din Avrig

Un fulger, urmat de un bubuit puternic, brăzdează întunericul nopţii. Trăsnetul a căzut asupra unui copac secular, care a fost cuprins de flăcări. Oamenii, înspăimântaţi de urgia de afară, s'au ascuns în fundul peşterii; zeul puternic, aruncător al săgeţii de foc, şi-a arătat din nou mânia...

Vreme de mii şi zeci de mii de ani, oamenii au tremurat în faţa forţelor naturii, pe care le socoteau de neînfrânt. Vreme de zeci de mii de ani, electricitatea, sub forma trăsnetului, a fost socotită ca una din caracteristicile celui mai puternic zeu. Şi cu toate acestea, printr'o muncă migăloasă, omul a cucerit pas cu pas natura şi a subjugat-o. Ce salt uriaş de odinioară şi până în zilele noastre, când în sala cu perdelele trase a cercului de fizico-chimice al şcolii elementare din comuna Avrig, unul dintre pionierii aflaţi acolo spune:

— Prie, mai depărtează puţin electrozii!

Maşina electrică zumzăie uşor; între cei doi electrozi scapără o puternică scânteie electrică, un trăsnet în miniatură, care luminează pentru o frântură de secundă chipurile celor care asistă la experienţă. Maşina electrică, tip Wimshurst, construită de mâinile îndemânatice ale membrilor cercului, funcţionează perfect. Perdelele negre din dreptul ferestrelor sunt trase la o parte şi în jurul mesei văd chipurile vioaie şi surâzătoare ale pionierilor.

— Prin urmare, spune profesorul de fizico-chimice care supraveghează lucrările cercului, vom trimite şi maşina aceasta unei şcoli din raionul nostru, care are cerc ca şi noi, dar care nu dispune de acest aparat.

In sala unde se ţine cercul se reia activitatea la toate mesele. Aproape patruzeci de elevi, pionieri şi pioniere, organizaţi pe grupuri, îşi pregătesc aparatele la care vor experimenta. Sunt aparate care apar complicate, dar pe care mâinile acestor copii le stăpânesc cu atât mai bine, cu cât cele mai multe au fost construite chiar de ei.

— Contact!

Un comutator ţăcăne scurt. Grupa pionierei Ducaru Rodica, verifică variaţia curentului având în circuit un reostat cu becuri. Condeiele aleargă sprintene pe caiete. Se iau note, se fac calcule şi se confruntă rezultatele.

Schneider Johan, elev în clasa a 7-a, lucrează cu o altă grupă la un reostat cu manetă, având două becuri legate în serie. Lumina becurilor trece de la strălucire la roşu, spre a reveni iarăşi strălucitoare, după cum e manevrat aparatul de către experimentator.

— Faceţi toţi aceeaşi experienţă? îi întreb.

— De obicei tema de experienţă este aceeaşi pentru două

grupe, ne dă lămuriri tov. profesor. In felul acesta se pot verifica rezultatele.

—Ţi-ai ales singur experienţa? îl întreb pe Schneider.

— Nu! Experienţele care se fac după planul de muncă al cercului sunt legate de ceea ce învăţăm la şcoală. Mie-mi plac însă foarte mult experienţele cu electricitate. La anul, când voi intra în producţie, mă voi specializa în electricitate, şi atunci experienţele de aici îmi vor prinde bine.

— Şi eu vreau să mă ocup tot de electricitate, spune Prie Constantin. Pe mine mă interesează însă electromotoarele. Aici, în cercul nostru, am construit până acum tot felul de aparate. O parte din acestea au fost trimise chiar în raion, cercurilor din alte şcoli. Numai aparate Wimshurst am făcut vreo 60. Dar am construit şi electromotoare... care funcţionează bine, întăreşte el văzând poate o umbră de îndoială pe chipul meu. Veniţi să vă arăt.

Intr'adevăr, grupa lui Prie trebuie să calculeze acuma lucrul mecanic al unui mic electromotor, construit chiar de membrii cercului. Este vorba de un mosor, un postament şi o potcoavă dintre cele mai obişnuite, în jurul căreia se înşiră în spirală sârma electrică. Nici n'ai crede, că din obiectele acestea atât de obişnuite, pe care alţii le aruncă, se poate face un motor atât de ingenios şi atât de folositor unei experienţe de laborator.

— Fă legătura la borne! spune Prie unui alt pionier.

Electromotorul este pus în circuitul electric. Se aude un zumzet. Motorul a pornit să se rotească. Acele voltmetrului şi ampermetrului oscilează. Ochii de veveriţă ai experiementatorilor urmăresc jocul acelor indicatoare. Un calcul rapid, şi rezultatul în cai putere este scris în caiet, spre a fi verificat apoi de tovarăşul profesor, care trece printre mese urmărind munca tuturor.

Din fundul clasei se aude un şuerat destul de puternic.

— E cazanul nostru cu aburi! îmi spune pionierul Bude fără să-şi întrerupă munca de verificare a puterii unui aparat electric.

Pornesc într'acolo şi până să străbat cei cincisprezece metri ai clasei, constat că sosirea mea a fost anunţată... prin telegraf. Da, un telegraf electric, folosind alfabetul Morse, instalat de ingenioşii membri ai cercului într'un capăt şi altul al clasei. Pe o bandă subţire de hârtie, vizita mi-a fost anunţată prin linii şi puncte, citite cu uşurinţă de radiotelegrafiştii cercului.

Pe catedra din fundul clasei a fost pus în funcţiune cazanul cu aburi, care constituie mândria tuturor. Aparatul este format dintr'o fostă cămaşă de obuz, care formează cazanul propriu zis. Sistemul de încălzire este electric. Un manometru vechi şi un regulator de presiune completează maşina, care desvoltă

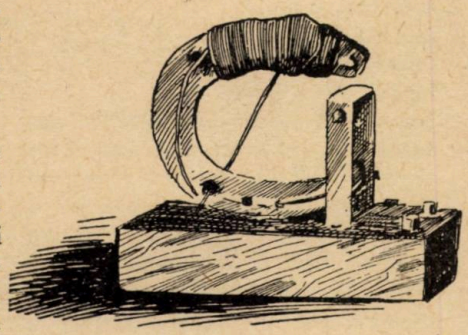

suficienţi vapori spre a pune în funcţiune o mică turbină şi un fierăstrău circular, ambele construite tot de membrii cercului.

— Bine, bine, aparatele vi le construiţi voi aici în cerc, dar de unde luaţi piesele?

— Piesele? Păi astea sunt toate din deşeuri. Le mai căpătăm dela fabrica de sticlă. Azi o bobină, mâine un microfon al unui receptor vechi de telefon, câţiva metri de sârmă, sticle goale, becuri stricate... din toate astea meşteşugim noi... şi ceilalţi membri ai cercului, care nu sunt elevi... Ştiţi, foştii membri ai cercului care au intrat în producţie, continuă să vie la adunările noastre. Activitatea de aci i-a ajutat să aibă o bună calificare profesională şi acum ajută şi ei cercul de fizică şi chimie. Pe lângă aceasta, ei au însă şi un cerc separat, care funcţionează tot aici.

Iată că pe uşă au început să intre membrii „cercului de adulţi", dintre care, cei mai vârstnici nu au totuşi mai mult de optsprezece ani. Tov. Căbuz Vasile se ocupă cu agricultura, dar e un pasionat radiofonist. Fostul lui coleg de clasă, Bădilă, lucrează la fabrica de sticlă, Severin Gheorghe e ceferist, Rastel Heinz e metalurgist. Unii sunt strungari, alţii lăcătuşi-mecanici, electricieni sau monteri de motoare. Şi fiecare vine cu drag de câte ori poate, să lucreze în cercul de fizică, unde au căpătat primele cunoştinţe practice.

Intre timp într'o altă sală de clasă s'au adunat membrii cercului de ştiinţe naturale. E o sală spaţioasă, al cărei perete din fund este acoperit, tot, de o frumoasă dioramă, înfăţişând o coastă de munte cu vietăţile care trăiesc prin partea locului. Iată muntele stâncos cu povârnişuri repezi al Făgăraşului. Sus pe culme o capră neagră scrutează ageră împrejurimea. Urşii îşi croiesc drumul prin smeurişuri. Vulpile cu blana roşcată se strecoară prin tufişuri în căutarea vânatului, în timp ce lupii voinici şi fioroşi aţin calea tuturor vietăţilor, mai ales când iarna îmbracă în mantie albă culmile Făgăraşului.

Majestuosul masiv al munţilor Făgăraş, la poalele căruia se află Avrigul, are o faună şi o floră bogată. Muntele oferă aspectele alpine cele mai variate.

Sala cercului de ştiinţe naturale, constituie un permanent punct de atracţie pentru pionierii din Avrig. Ei vin adesea la şcoală chiar în zilele de sărbătoare.

Când intru în sala cercului de geografie şi istorie, constat că sunt aşteptat şi aci. De data aceasta nu mă mai arăt surprins:

— Ştiu! V'au telegrafiat dela cercul de fizico-chimice.

— Nu, nu ne-au telegrafiat! Ne-au telefonat!

Membrii cercului de fizică au instalat şi un telefon între cele două clase.

Sala cercului de geografie şi istorie e înconjurată de mese şi rafturi pline de albume fotografice, reprezentând imagini din patria noastră şi din alte ţări, tablouri, hărţi şi portrete, care

folosesc ca material demonstrativ pentru referatele care se țin aici.

Dar ceea ce-i atrage mai ales pe membrii cercului, sunt excursiile de sfârșit de an, pe care le fac prin țară. Dela începutul anului strâng ban cu ban, dau festivaluri, pentru ca vreme de două săptămâni să colinde țara, vizitând regiunile mai însemnate despre care au învățat în cursul anului.

— Am fost pe valea Prahovei! îmi spune o pionieră. Frumoase sunt sondele acolo... parcă ar fi o pădure de turle.

— Mai frumos a fost pe valea Jiului la Petroșani, la mină, intervine în discuție un elev.

— Mie mi-a plăcut mai mult la București, spune altul.

— Ați călătorit mult?

— Mult! Am avut vagonul nostru! Acolo ne-am gospodărit: aveam bucătăria noastră într'un compartiment, cu o plită de aragaz și alimente luate de acasă. In celelalte compartimente ne-am instalat paturi pe canapele. Locuiam în vagon. A fost tare frumos! îmi spune o altă pionieră. Și anul acesta vom pleca la drum. Aș vrea să plecăm la mare. Aud că-i tare frumoasă.

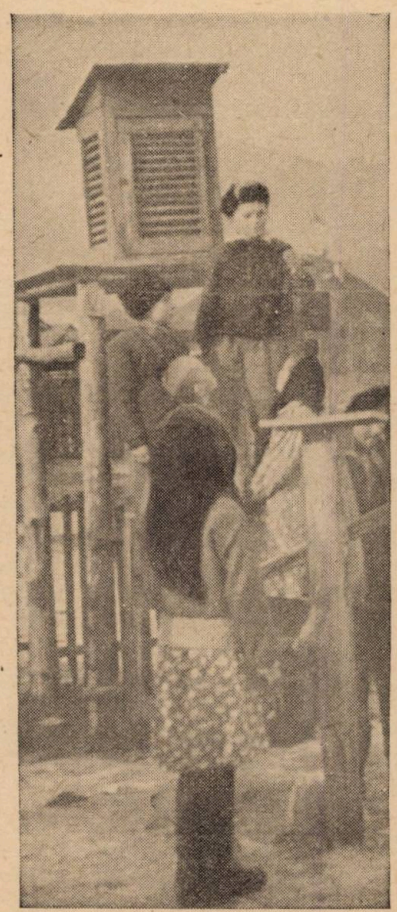

Cercul meteorologic al școlii de 7 ani din comuna Agăș

★

Din Avrig, am plecat tocmai pe valea Trotușului, la poalele munților Ciucului, printre pionierii și școlarii din Agăș.

Inceputul primăverii a așternut peste codrii seculari care acoperă culmile munților înconjurători, o poleială ca de bronz. Casele satului se înșiră albe de-a lungul șoselei, care merge paralel cu apele argintii ale Trotușului. Prin curtea frumoasei școli din Agăș se observă o vie activitate: în după amiaza aceasta cercul de geografie își ține adunarea. Se discută despre climă. Intr'un colț ferit al curții, membrii cercului și-au făcut singuri un „teren geografic", pe care sunt instalate aparatele cele mai trebuincioase pentru observarea climei. O cutie de tinichea pe care au gradat-o cu grijă servește drept pluviometru. O morișcă indică și măsoară viteza vântului, iar în mijlocul terenului se află ceasul solar și indicatorul direcției stelei Polare. Dar punctul de atracție al terenului geografic îl constituie căsuța cocoțată, pe patru stâlpi, întocmai unui hulubar, și în care se află aparatele cele mai sensibile ale stațiunii: termometrul și barometrul.

Pioniera Mierluscă Eleonora adună cu grijă datele culese de două ori pe zi, și le trece în caietul de observații meteorologice ale cercului.

— La ce vă folosesc datele acestea?

— Pentru studiul climei locale! îmi răspunde ea prompt. Și apoi noi avem un mic teren agricol experimental. Facem și grădinărie. Anul trecut, membrii cercului de științe naturale au plantat aici la noi grâu ramificat care a crescut frumos și înalt. Am trimis probe chiar și la raion. O să vă arătăm un snop din grâul cultivat de noi și veți vedea că abia ajung cu mâna întinsă până la vârful spicului. Noi dela cercul de geografie le dăm informații asupra climei, și ei țin seama de observațiile noastre.

Grâul ramificat a crescut mai înalt decât cultivatorii săi, membrii cercului de științe naturale al școlii de 7 ani din Agăș

La Agăș ca și la Avrig, cercul cel mai atractiv este acela de fizico-chimice. Și aici pionierii și școlarii construiesc multe din aparate.

Un voltmetru a fost făcut dintr'un simplu pahar de apă. Dintr'un magnet de jucărie, bobinat, și un mosor, s'a făcut un electromotor, care e acționat cu o baterie electrică de buzunar. Dar piesa cea mai prețuită de membrii cercului e un tramvai electric, lucrat la traforaj, și acționat de un mic motoraș pus în mișcare de curentul electric al unei baterii de buzunar.

Vizita la cercul de fizică din Agăș ar fi continuat poate, dacă un clopoțel nu ar fi anunțat punctual, sfârșitul orei.

ŞTIAŢI CĂ...

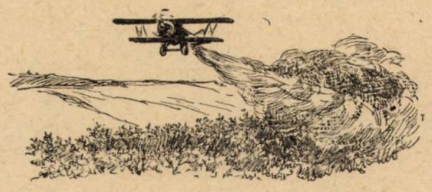

...în multe regiuni din Uniunea Sovietică se întrebuinţează defrişatul chimic? Până nu demult, defrişarea, adică îndepărtarea de pe câmpuri şi păşuni a tufişurilor, mestecănişului şi arinişului se făcea cu ajutorul topoarelor sau a unor maşini speciale de defrişat.

Un rezultat mult mai bun se obţine folosind avionul. Acesta, rotindu-se pe deasupra câmpurilor, aruncă o ploaie fină formată dintr'o soluţie chimică numită „2,4 DU". Curând tufişurile se ofilesc. Pe rând se usucă ramurile, tulpinile, iar la sfârşit, şi rădăcinile lor.

Soluţia întrebuinţată nu atacă celelalte plante şi ierburi, care cresc mai departe în voie.

...unele păsări sunt foarte folositoare pentru recolte? Mai ales când fac sute de drumuri, întorcându-se la cuiburile lor cu larve, ouă şi insecte parazite pentru a-şi hrăni puii.

Iată câteva exemple: o familie de rândunele distruge în fiecare vară peste un milion de insecte mărunte (ţânţari şi musculiţe), iar o familie de grauri, aproape 400.000 de omizi şi insecte. Un piţigoi distruge până la 7 milioane ouă de insecte parazite; cucul, pasăre veşnic călătoare, vânează zilnic în drumul său peste 30 de omizi păroase.

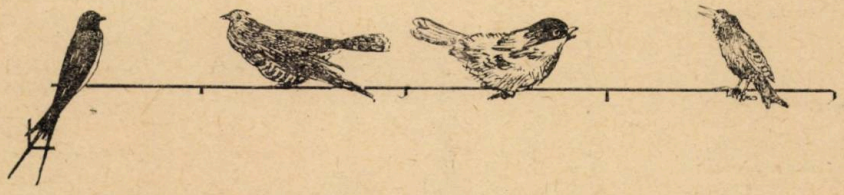

Rândunica Cucul Piţigoiul Graurul

Sunt însă şi păsări răpitoare de zi sau noapte care aduc mari foloase. Astfel, vinderelul vânează în timpul zilei numeroşi şoareci de câmp; iar bufniţa în sborurile ei de noapte, într'un an de zile, poate distruge şoareci, care la rândul lor ar fi putut consuma până la 1000 kg. boabe de cereale.

Ce reprezintă aceste FOTOGRAFII?

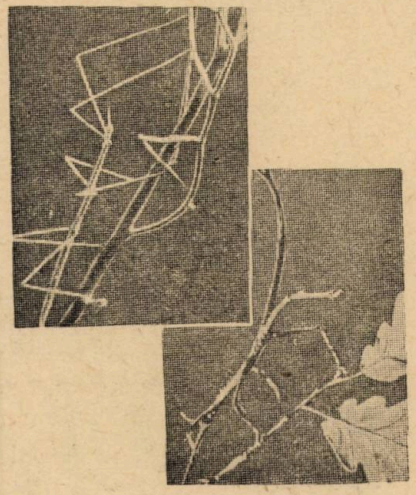

... în corpul omenesc se găseşte atât fosfor încât cu acesta s'ar putea fabrica 2000 de chibrituri, adică peste 40 cutii.

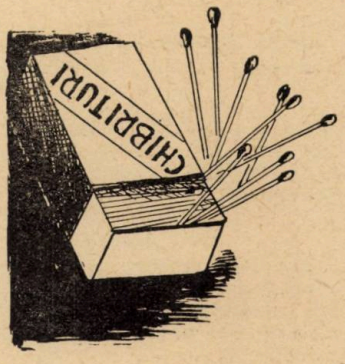

Priviţi un timp clişeele din stânga. În cazul când nu vă puteţi da seama ce reprezintă ele, citiţi explicaţia ce urmează.

Sub influenţa condiţiilor de viaţă unele insecte capătă formele şi culoarea mediului înconjurător.

În felul acesta, mascându-şi prezenţa, ele pot să-şi prindă mai uşor prada, sau să se apere de atacul duşmanilor.

În fotografia din stânga puteţi vedea cum o lăcustă din Iava seamănă cu crenguţa pe care s'a aşezat. În cea din dreapta, o insectă de stepă este confundată uşor cu o crenguţă uscată.

Citiţi şi călătoriţi prin China şi la Paris

de V. MAIAKOVSKI

ilustraţii: PUIU MANU

1

Adunaţi-vă, copii.
Luaţi în mâini această carte
şi cu cartea
vom porni
către alte ţări,
departe.

Lumea'ncepe, precum ştim,
dela noi dela Kremlin.
Şi pe mări
şi pe uscat
comunistu-i ascultat.
Glasu-i, cu plăcere multă
muncitorii îl ascultă.
Însă domnilor burgheji
le ridică părul — vrej.

2

Dela noi dela Kremlin
cu maşini
copiii vin,
la aeroport se-adună.
Totu-aici vuieşte,
tună.
Lângă pădurice-aicea
oamenii pornesc elicea.

3

Hai, nu faceţi pe sfioşii.
Dragile cravate roşii
potriviţi-le pe piept
şi sburaţi
iute,
drept
unde sunt stelele,
repede ca vrabia
şi ca rândunelele.
Ne opreşte un nor?
Ocolim binişor.

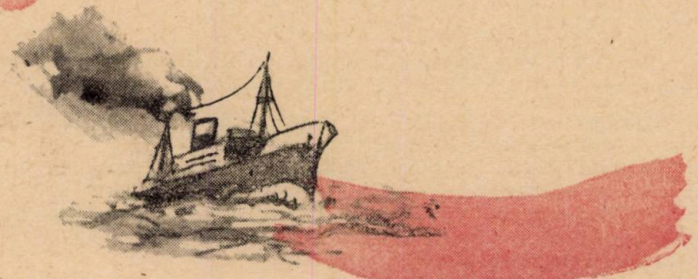

Gură-cască nu mai staţi --
strângeţi fălcile vârtos,
nu cumva să scuipaţi
peste nenea de jos!

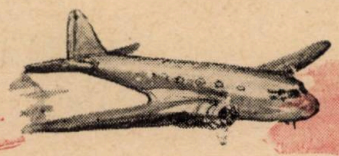

4

La Paris coborîm,
mai de-aproape să-l vezi.
Pe trotuar,
pe caldarâm,
peste tot, doar francezi.
Pe cei slabi îi bate vântul,
graşii-apasă greu
pământul.

Unde mergi, la fel e-oraşul,
una vezi mereu:
bine-o duce bogătaşul,
iar săracul —
greu.
Şi se mai află în Paris
un turn înalt, ca'n vis.

5

Ne duce trenu'ntregul drum.
Pădure,
un oraş,
câmpii.
Pe lângă satele
de-aci
sburăm
cu coadă grea de fum.

6

Vaporu-i legănat de val.
Spre cufere un braţ coboară,
o macara. Grozav hamal!

Iar noi urcăm pe scară.
Vasul e plin.
Până la maluri
valuri
se-aţin
şi iar valuri.
Înfuriate,
înalte cât munţii,
ameninţă toate
ungherele punţii.
Vânt,
să nu ne-aduci furtuna,
că motorul merge'ntruna
şi de-aicea
şi elicea
dinspre partea cârmii
vasu'mpinge peste-ocean
către ţărmii—
americani.

7

De pe valuri
s'ar părea
că vezi dealuri,
munţi sadea.
E New-York,
ce ne salută
cu etajele-i
o sută.
Lumea'n jur roieşte harnic,
iute ca albinele.
Nu se istoveşte
zadarnic,
ci
stăpâneşte
maşinile.
Ca şi sania,
copile,
când să lunece o laşi,
lunecă —
automobile.
Dar
în ele-s bogătaşi.

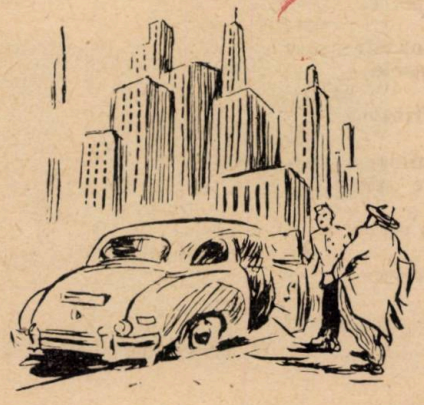

Din nou o barbă grea de fum
cu bucle cenușii, rotunde.
(Căci trenul, barba nu și-o tunde!)
Sburăm spre alt oraș acum,
sburăm spre alte ape.
Orașul e frumos, firește,

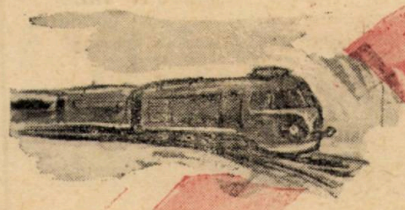

și San-Francisco se numește.
Dar nu-i deloc aproape.

8

Din nou pe-ocean;
și-acum,
vezi bine,
plutesc tot oameni ca și mine.
Pe insule însă,
— oceanul nu-i sterp —
sunt altfel de oameni
și codri și ierbi.
În urmă
le-am lăsat,
și iată
Japonia se-arată.

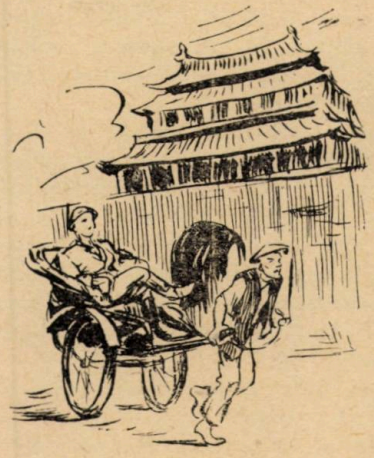

9

Nu-i greu să-ți imaginezi
cum e-un japonez.
Dacă noi suntem
mai
cât niște cai,
apoi ei
sunt ponei.
Copacii-s scurți,
casele —
mici.
Primăvara
prin curți
înfloresc pomi pitici.
Pe ostrov
un munte se zărește
și muntele — vulcan
vuiește.
Tresare uneori,
abraș,
Și'mproașcă foc
pe câte-o casă.

Dar munca
nimeni nu și-o lasă.
Nu-i voie
munca să ți-o lași!

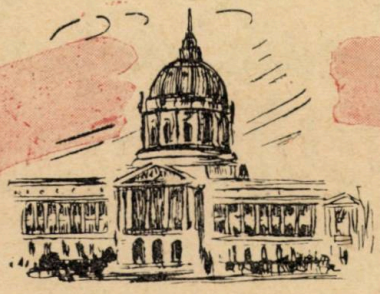

10*)

Peste mare-i
marea Chină.
Să mergem în țara chinezului.
E galbenă China
de-a soarelui lumină.
E țara ceaiului.
Țara orezului.
Nu-i rău:
cașă de-orez pe săturate
și ceai
în cești desenate.
Dar ceai
și orez
n'are-oricând un chinez.
Englezul se rățoește
pe englezește:
«Totul pentru noi,
iar de nu —
război!
Cu trăsurica
chinezul
ne trage.
„Ricșa“ îi spunem
de obicei.
În muncitori
adeseori
tragem.
„Culii“ îi poreclim pe ei».

11

Copilul chinez
se bucură de ruși.
Ca fratele pe frate
ne'ntâmpină acuș.
Nu l-am tâlhărit
și nu l-am obidit.
De aceea
bogatul englez
când ne vede
strânge pumnii,
de crezi
că acu se repede...
O pornim
așadar
spre sovieticul hotar.
Prin Siberia ne duce
trenul rapid.
Munți și păduri,
fără sfârșit.

Și peste 15 zile
pline
la Moscova
sosim cu bine!

12

Puștii, care mai de care,
cască gura de mirare:
— Înainte ne-ai purtat,
înapoi
nu ne-am uitat.
Cum de suntem iar aici?
Curios,
ba chiar ni-e frică.
Maiakovski,
să ne zici
cum s'a întâmplat, adică?

Nu m'ascund,
ci răspund:
— Lucrurile stau așa:
Tot pământul e rotund
ca o minge'n mâna ta.

1928.

în românește de Horia Aramă

**) V. Maiakovski a scris acest poem în anul 1928 când China era subjugată de imperialiștii americani și englezi.*
Victoria revoluției populare din China care a dus în anul 1949 la proclamarea Republicii Populare Chineze, reprezintă cea mai puternică lovitură dată imperialismului după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Poveste despre CODIȚĂ și un „NECURAT"

de TITUS PITINI

ilustrații: DĂSCĂLESCU

Au trecut, dela întâmplarea pe care vreau să v'o povestesc, 21-22 ani. Eram în vacanța de vară, pe care mi-o petreceam într'o regiune frumoasă de munte, la niște rude care nu aveau copii. Mă împrietenisem cu un cățel din vecini, ciufulit și lăeț, căruia-i spunea Codiță. Împreună cu el cutreieram dealurile și pădurile din jur.

Într'una din zile ne-am pomenit deodată în fața unei deschizături dintr'un perete stâncos. «În sfârșit, mi-am zis — voi vizita o peșteră." N'am spus nimănui despre această hotărîre, care mi se părea grozavă. M'am dus până acasă de unde m'am reîntors înarmat cu o feștilă pusă într'o sticluță cu petrol. Am pătruns în văgăună. Codiță a luat-o înainte la fugă. Din când în când îl strigam. Mărturisesc, că în timp ce lumina lămpii improvizate de mine arunca pe pereții din jur fel de fel de umbre ciudate, începuse să-mi fie frică. De aceea doream să-l am mereu pe Codiță lângă mine. Dar el tot fugea de unul singur, ba înainte, ba rămânea în urmă și strănuta. În curând, intrarea îngustă se lărgea tot mai mult, coborând în pantă, undeva, spre adâncul pământului parcă. Ici colo, din pereți apăreau crăpături întunecoase. Uneori trebuia să mă strecor printre bolovani mai mari decât mine.

La un moment dat, nu l-am mai auzit pe Codiță. Am ridicat torța sus ca să văd mai departe, și l-am strigat; în locul lătratului său cunoscut, văgăunile din jur îmi repetau prelung chemarea. Mi-am zis atunci că e mai bine să ies iarăși la lumină.

Grea a fost întoarcerea. Norocul meu a fost că am nimerit tocmai drumul bun. La jumătatea lui m'am împiedicat de Codiță: stătea întins în nesimțire, cu gura și ochii larg deschiși. M'am aplecat spre el; atunci torța mi s'a stins brusc: parcă ar fi suflat cineva în ea. Speriat, m'am ridicat în picioare. Mi-am căutat chibriturile. Am reușit să aprind torța.

După câtva timp — nu știu cât să fi fost, mă aflam afară la lumina zilei. Aceasta îmi dădea mult curaj, mai ales că erau și oameni în jur — ciobani cu oile. Se vede treaba că arătam destul de speriat, căci unul dintre ei, cu barba și pletele albe, m'a întrebat ce este cu mine. I-am povestit. Moșul acela mă privea într'una — și-mi amintesc și-acum — rezemat de toiagul său nedespărțit, mi-a zis:

— Cine te-a pus să intri acolo, năzdrăvanule! Noi nici nu îndrăznim măcar iarba din jur s'o cosim. Tu n'ai auzit că în peștera ceea locuiește necuratul? Ei, da, te vei fi mirând matale, dar multe animale intrate acolo, nu s'au mai întors la viață.

Mi-a povestit moșul mai departe că prin acele peșteri se aciuaseră de mult, tare de mult, niște haiduci; că și ei și-au dat viața prin acele locuri.

— Mare minune, mare — îmi spunea baciul — să știi că ai scăpat ca prin urechile acului. Pe Codiță al tău să știi că numai necuratul l-a sugrumat. Iar când te-ai aplecat să-l vezi, tot el, cu puterea lui cea nevăzută, ți-a stins făclia.

Mult timp după aceea m'am tot întrebat: de ce-a murit Codiță, și ce e adevărat din poveștile moșului?

Mai târziu am aflat că peșterii în care intrasem i se zicea „a dracului". Cică mai în adâncul ei ar exista un lac mare, aproape de un loc ce i se spune „Cetatea Vulpii", unde se termină

peştera. Se mai spune că de partea cealaltă a lacului, printre nişte coloane de piatră, s'ar afla o poartă mare de fier, pe jumătate intrată sub apă. Nu se ştie însă cine a văzut aceste minunăţii; astea toate se povesteau din tată'n fiu. Şi se mai povestea că peste toate minunăţiile stăpânea el, necuratul, care nu lăsa pe nimeni din cei intraţi acolo să iasă vii afară.

*

Au trecut ani de-atunci. Specialitatea de geolog pe care-o am m'a determinat să colind multe meleaguri. Şi iată că, întâmplarea face ca în timp ce urmăream stratul unei roci, să ajung împreună cu doi colegi de-ai mei în faţa peşterii, care, în copilărie, însemnase pentru mine o problemă de nerezolvat.

Tocmai ne pregăteam să intrăm în peşteră, când de noi se apropiară doi flăcăiaşi aflaţi cu vitele, prin apropiere, căutând să ne convingă să facem cale'ntoarsă.

Ne-am prefăcut că nu ştim despre ce este vorba şi am ascultat din gura lor, pentru a doua oară, cea ce mi s'a povestit şi mie în copilărie despre „Peştera dracului".

Atunci am istorisit întâmplarea cu Codiţă şi am încercat să-i conving pe copii să meargă împreună cu noi în peşteră. Pas cu pas, le-am explicat „misterul" care în urmă cu ani mă cuprinsese şi pe mine, şi care şi astăzi, pentru mulţi alţii, este necunoscut.

Da dragii mei... Dacă atunci aş fi ştiut că în peşteri ecoul îţi răspunde de două trei ori la rând, şi nu altcineva, nu m'aş fi speriat nici eu.

Cât despre poarta cea de fier, vă pot spune, că acum când am intrat până'n fundul peşterii şi am luminat-o puternic cu lămpile noastre de carbid, s'a dovedit a fi o simplă lespede de piatră ce seamănă cu nişte coloane. Iar palatele din jur nu erau altceva decât stalactite şi stalagmite, în forme nenumărat de curioase, provenite după cum poate ştiţi din disolvarea straturilor de calcar de deasupra grotelor, prin care se scurge apa, picătură cu picătură.

Dar ce s'a întâmplat cu necuratul? O fi fugit de prin aceste locuri? Nu. El există şi astăzi. Este... un gaz. Da, un gaz de care voi aţi auzit cu toţii şi căruia i se spune bioxid de carbon. Cum se explică însă poveştile cu dispariţiile unor vieţuitoare, şi... mă rog, dispariţia lui Codiţă?

Foarte simplu: bioxidul de carbon este un gaz fără miros şi fără culoare, care isvorăşte uneori din pământ şi umple unele peşteri. Fiind mai greu decât aerul, de cele mai multe ori el se află doar într'un strat subţire, rareori până la genunchi sau până la brâu. Toate animalele mai mici care pătrund în această pătură, mor asfixiate. Acest gaz nu întreţine viaţa, şi nici arderea. De aceea a murit Codiţă acolo, de aceea s'a stins torţa când m'am aplecat să văd ce i s'a întâmplat căţelului.

Am demonstrat acest lucru şi copiilor cu care mă aflam în peşteră. Puteţi să experimentaţi şi voi aceste proprietăţi ale bioxidului de carbon, punând într'un pahar câteva cuburi de piatră de var (sau sodă de rufe) şi turnând deasupra puţin acid clorhidric (sau apă tare). O lumânare pe care o veţi introduce în pahar, unde se degajă bioxidul de carbon, se va stinge imediat.

Astfel de peşteri cu bioxid de carbon sunt numeroase pe la noi în regiunea munţilor Trascăului, în jurul Zlatnei şi Bradului, şi'n alte părţi. În Italia există o peşteră vizitată pentru tratament, de bolnavii de reumatism la picioare. Ei îşi cufundă zilnic picioarele în isvoarele de bioxid de carbon. Nivelul gazului ajunge până la 50—60 cm. dela pământ. Un câine intrat acolo, ar muri. Din această cauză, peştera de care vă vorbesc acum a şi fost denumită „Peştera câinelui".

Atâta am vrut să vă spun despre un «necurat» care nu e necurat.

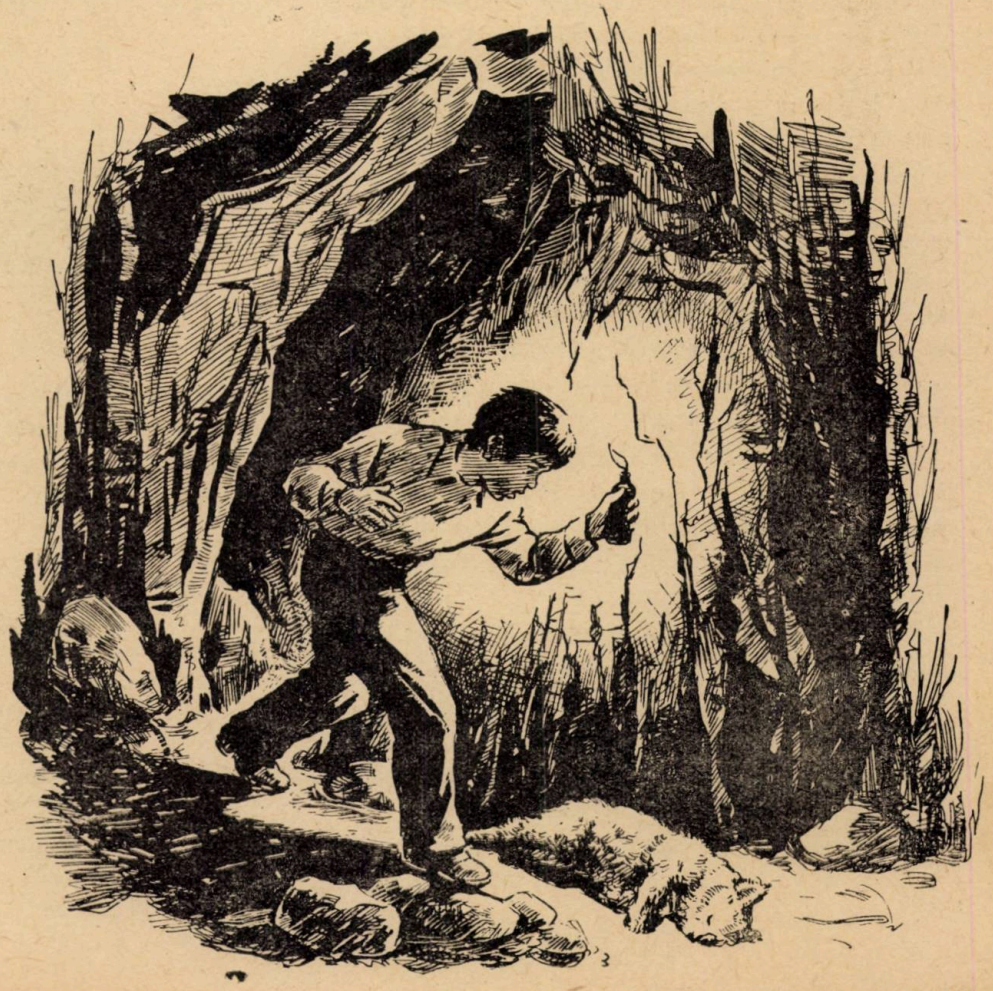

Colțul meșterului iscusit

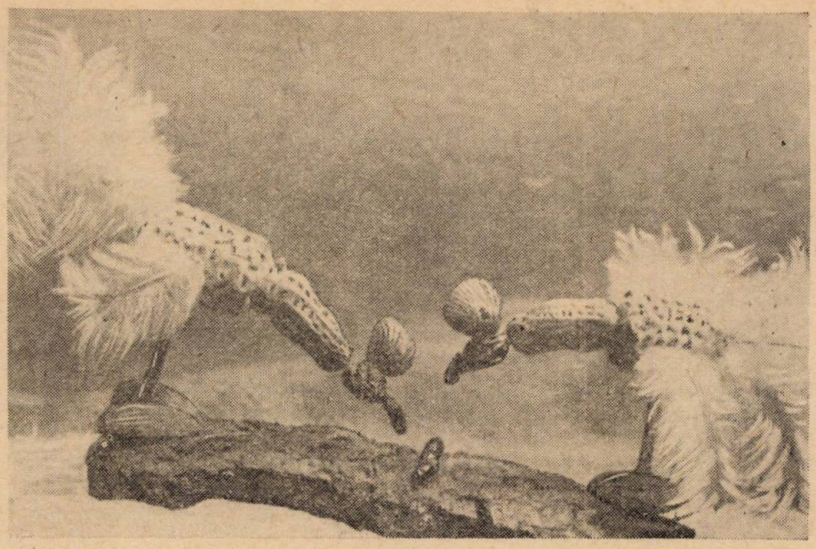

Iată doi cocoși, care sunt gata să ciugulească o râmă. Priviți-i cu atenție. Vreți să faceți și voi o jucărie la fel? Să știți că nu e greu.

Inainte de a vă apuca de lucru recitiți de 2 — 3 ori explicațiile ce vi le dăm și urmați întocmai indicațiile. Nu vă descurajați dacă lucrarea pe care ați făcut-o nu e chiar așa frumoasă ca cea din revistă. Încercați de mai multe ori, cu răbdare, și veți vedea că puteți face modele și mai frumoase ca cel pe care vi l-am indicat noi aici.

Și-acum să vedem cum se execută grupul «cei doi cocoși și râma».

Tăiați o bucată, ca de două-trei degete, dintr'un cocean de porumb. Faceți câte o gaură cu sula în părțile laterale precum și în una din părțile tăiate ale coceanului. Avem acum corpul cocoșului. Introduceți în găurile făcute pene și fulgi de găină, care înfățișează aripile și coada. Fulgii pot fi de culori diferite, sau dacă sunt albi, colorați-i ușurel cu cerneală roșie sau albastră. Înainte de a introduce fulgii în găurile coceanului, ungeți-le rădăcina cu pelicanol.

În partea de dedesubt a coceanului faceți alte două găuri și introduceți în ele două bețe de chibrit vopsite în roșu, pe care le treceți prin jumătatea unui miez de ghindă. Bețele înfățișează picioarele cocoșului, iar miezul labele. Dacă n'aveți miez de ghindă, faceți labele picioarelor din miez de pâine și înfigeți picioarele unse cu pelicanol în ele.

Gâturile cocoșilor le faceți dintr'o alună de pământ lipită la un capăt de cocean sau fixată de el cu un ac cu gămălie. În cazul când nu găsiți astfel de alune, modelați gâturile din pâine. După ce se usucă, vopsiți-le.

Capul cocoșului îl faceți dintr'un fruct roșu de măcieș sau din miez de pâine. Dacă e din pâine, îl vopsiți cu cerneală roșie și-l fixați cu un ac cu gămălie de gât (adică de alună).

Creasta o faceți din două scoici de mare, vopsite cu cerneală roșie, lipite una de alta și fixate cu pelicanol de cap. Dacă nu aveți scoici puteți face creasta dintr'o bucățică de hârtie roșie, sau din hârtie albă pe care o colorați mai apoi.

Ciocul îl faceți dintr'o boabă de fasole neagră sau cafenie, mică și lunguiață, pe care o lipiți de cap cu pelicanol.

Postamentul pe care stau cocoșii, îl faceți dintr'o bucată de coajă de pom desprinsă cu briceagul. Fixați cocoșii pe scoarță, la fel ca pe ilustrație, față în față, având râma între ei. Infigeți în labele cocoșilor ace cu gămălie, cu care-i fixați pe postament (fig.1).

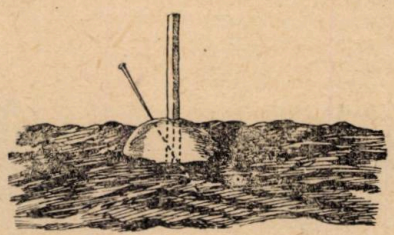

Fig. 1

Râma o faceți răsucind o fâșie de pieliță de salam (fig.2) Nu mai rămâne decît să o lipiți cu pielicanol de postament.

Fig. 2

Astfel, din materiale la îndemâna oricui veți putea să vă făceți o jucărie-bibelou pe care s'o folosiți ca ornament în casă.

Jocuri în aer liber

de prof. ILIE D. ISTRATE

I. Ștafeta tinerilor fotbaliști

Jocul se desfășoară în aer liber pe un teren lung de 20-30 m. și lat de cel puțin 8-10 m.

Pentru joc sunt necesare două mingi de fotbal, handbal, oină sau de tenis.

Jucătorii se împart în două echipe egale, alegându-și fiecare căpitanul său.

Jucătorii se așează pe echipe, unul în spatele celuilalt, lăsând un spațiu de aproximativ 6 m. între echipe. În fața celor două echipe se trasează o linie, iar la distanța de 20 m. de această linie, se pun obiecte (scaune, serviete, etc.) sau doi jucători, câte unul în dreptul fiecărei echipe (fig. 1).

Desfășurarea jocului. La fluerul conducătorului jocului, căpitanii echipelor încep jocul lovind mingea aflată pe linia de plecare cu piciorul și conduc până la obiectul din față, îl ocolesc dimpreună cu mingea pe care o conduc mereu prin lovituri date ușor cu oricare dintre picioare. După ocolire merg până când se apropie de echipa lor și pasează mingea jucătorului următor care continuă jocul ca și primul. Cei care au condus mingea se așează la spatele echipei lor, aliniați.

Când toți jucătorii au trecut pe rând cu mingea ocolind obstacolul din față, iar căpitanul a ajuns în fața echipei, jocul se termină.

Câștigă echipa care a terminat mai repede.

Îndrumări. Jocul începe numai la fluerul conducătorului. Jucătorul care primește mingea trebuie să se afle înapoia liniei de start. Dacă jucătorul care a condus mingea nu o pasează precis celui care urmează, acesta este obligat să se ducă singur să și-o aducă la linia de start, nefiind voie să fie ajutat de colegi. Numărul loviturilor și lungimea paselor nu sunt limitate.

Alte variante. Jocul se poate complica punând pe parcurs mai multe obstacole pe care jucătorii sunt obligați să le ocolească dimpreună cu mingea.

O altă variantă se poate face limitând lovirea mingei numai cu un singur picior, sau lovind-o cu un picior la ducere și cu celălalt la întoarcere.

Cu ajutorul acestui joc se perfecționează un element important al jocului de fotbal: conducerea mingei cu ambele picioare.

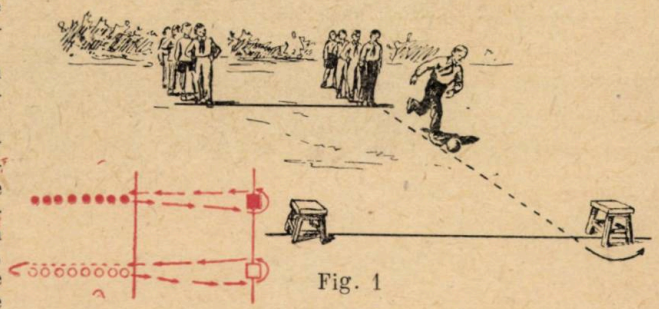

Fig. 1

II. Fereşte capul

Se joacă pe un teren care are cel puțin 20 m. lungime și 6 m. lățime.

Cu o cretă sau prin sgâriere cu ceva ascuțit se trasează pe pământ două linii vizibile, paralele, așezate la o distanță de 8—15 m. una de cealaltă. Jucătorii amblor echipe se așează în spatele uneia dintre linii, lăsând cel puțin 5 — 6 m. distanță între echipe pentru a nu se incomoda reciproc.

În fața fiecărei echipe, dincolo de linia paralelă aflată la 8—15m. distanță de echipă stau căpitanii echipelor, ținând în mână câte o minge.

Desfășurarea jocului. La un semnal dat de conducătorul jocului, căpitanii celor două echipe încep jocul aruncând mingea primului jucător din echipa sa. Jucătorul prinde mingea, apoi o aruncă înapoi căpitanului său și apoi se ghemuiește la pământ. În continuare căpitanul aruncă mingea celui de al doilea jucător care o prinde, i-o aruncă înapoi și se ghemuiește și el pentru a permite celui de-al treilea să primească și el mingea (fig. 2).

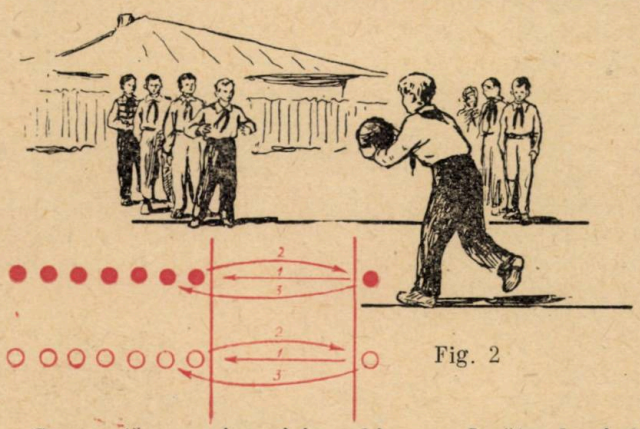

Fig. 2

Câștigă echipa care a terminat prima jocul respectând regulile.

Îndrumări

Dacă un jucător n'a putut prinde mingea el este obligat să se ducă singur după ea, iar aruncarea ei înapoi la căpitan trebuie făcută numai din locul pe care-l ocupă fiecare jucător care e la rând.

Jucătorii nu au voie să depășească linia pentru a micșora distanța față de căpitanul echipei.

Un jucător nu are voie să prindă sau să arunce mingea în locul altuia.

Fig. 3

III. Trage vecinii în cerc

În mijlocul terenului de joc se marchează două cercuri care au același centru: primul are diametrul 1 m. iar al doilea 2 m.

Jucătorii se așează toți în jurul cercului dinafară, ținându-se bine de mâini.

Desfășurarea jocului

La semnalul de începere al conducătorului, fiecare jucător se deplasează pe cerc spre stânga și spre dreapta, căutând să tragă vecinul său în interiorul cercului mare. Jucătorii care pășesc chiar cu un singur picior în interiorul cercului mare, ies din joc. După ce un jucător a fost scos din joc, cercul se reface și jocul continuă.

Îndrumări

Jocul începe, se oprește și apoi continuă numai la semnalul conducătorului. Jucătorii nu au voie să se împingă între ei, nici să-și dea drumul de mâini, deoarece ambii jucători care rup cercul ies din joc. Un jucător poate sări în interiorul cercului mic fără a călca în cercul mare și fără a da drumul la mâinile vecinilor. În acest fel el nu este scos din joc și poate continua să joace. Când numărul celor rămași în joc este mic și jucătorii nu mai pot cuprinde cercul mare, ei trec în interiorul lui și caută să se tragă reciproc unul pe celălalt în cercul mic. Ultimii 2-4 jucători care n'au fost trași în cerc sunt declarați câștigători. (fig. 3).

CONCURSUL NOSTRU

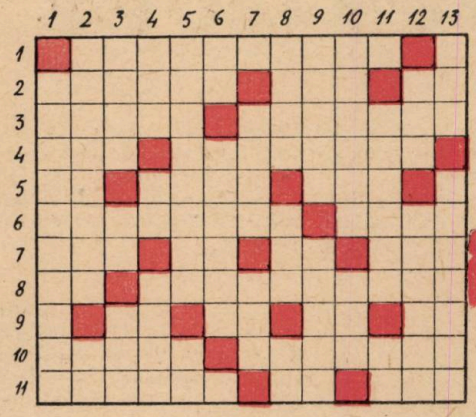

În acest număr publicăm ultimele jocuri ale căror deslegări se pot trimite până la 30 Aprilie 1955.

Amintim că toți cei care vor să participe cu lucrări literare și desene le pot trimite până la data de 15 Aprilie 1955, pe adresa redacției.

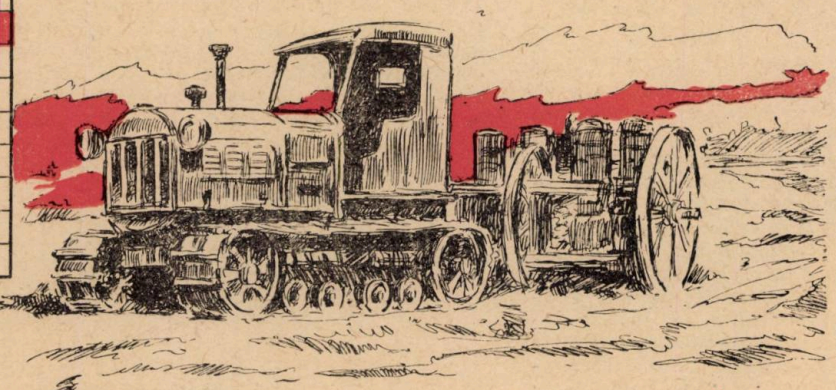

Cuvinte încrucișate

(15 PUNCTE)

ORIZONTAL: 1) BAZA MATERIALA PENTRU DESVOLTAREA AGRICULTURII. 2) PARTEA PLUGULUI PE CARE SE SPRIJINĂ CADÂTUL DINAINTE AL GRINDEIULUI. - SAU. - DIFTONG. 3) FOLOSITORI. - UNEALTĂ AGRICOLĂ (PL.) 4) TEREN. - CATEGORIE SOCIALĂ. 5) EXTREMITĂȚILE DELA TRUP. - PORUMBEL ALB. - CENTRUL DE DIFUZARE A BILETELOR PENTRU SPECTACOLE ARTISTICE. 6) CU POZE. - UNDIȚA PENTRU PESCAR. 7) VERBUL VÂNTULUI. - DOI. - PATRU. - NUMELE GRECESC AL AUROREI, ZEIȚA ZORILOR. 8) SIMBOLUL METALULUI AI CĂRUI COMPUȘI SUNT FOLOSIȚI ÎN FOTOGRAFIE. - SPECIALIȘTI, LA SATE. 9) DEASUPRA - SUNT. - SIMBOLUL RUTENIULUI (METAL DIN FAMILIA PLATINEI, ASEMĂNĂTOR ACESTEIA). - CEA MAI SCURTĂ ÎNTREBARE. 10) CA ȘI BOVINELE PREZINTĂ O MARE IMPORTANȚĂ PENTRU INDUSTRIA USOARĂ. - STALINET. - 11) NU MAI TREBUIE FOLOSITĂ ÎN AGRICULTURĂ. - PLANTĂ TEHNICĂ - A APARE. -

VERTICAL: 1) MAȘINĂ AGRICOLĂ CARE SERVEȘTE LA PRELUCRAREA PĂMÂNTULUI DUPĂ ARĂTURI. 2) PLUG AL VIITORULUI. 3) MORAL. - DA, ÎN LIMBA FRANCEZĂ (FONETIC). - PLANTĂ DIN FAMILIA GRAMINEELOR. 4) PRELUNGIRE A PROTOPLASMEI. - SUPLIMENT LA SCRISOARE. - A SOSI. 5) O IMPORTANTĂ MUNCĂ POLITICĂ. - JUMĂTATE DE POET. 6) SIMBOLUL CHIMIC AL SODIULUI. - MURAȚI. 7) MAI MULT DECÂT FOARTE. - PUNCT CARDINAL. 8) SCRIITOR FRANCEZ. - SPORT. - ÎNCEP SĂ RIDIC. 9) ASVÂRL. - TEREN NECULTIVAT. 10) TEAPĂHĂ. - POM ÎN DULAP. 11) FACEA UMBRĂ. - DATIV AL UNUI PRONUME PERSOHAL. 12) CEASURI. - ALIMENT GUSTOS ȘI BOGAT ÎN VITAMINE. 13) ÎI CĂȘIȚI MAI ALES ÎN AGRICULTURA ȘI ÎN ARMATĂ. - FUNCȚIONARI. -

CUVINTE MAI PUȚIN CUNOSCUTE: C.D.B., EOS, CIL

MONOVERB CU INCASTRU

XXXOXXXXXX

(15 PUNCTE)

Lâsenko

A

TRIVERB

(7-2-9) (10 PUNCTE)

chE crc

Monoverb

(4-6) (8 PUNCTE)

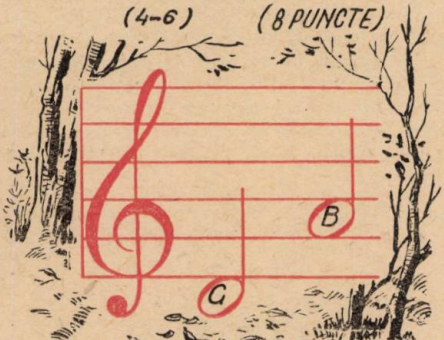

Cuvinte încrucișate

(6 PUNCTE)

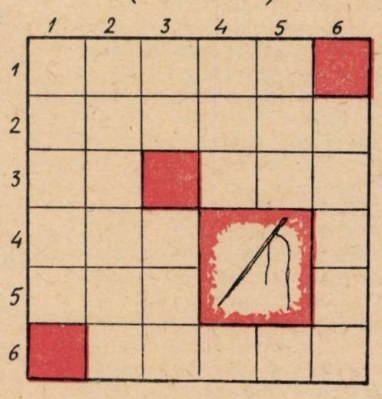

ORIZONTAL

1. CA UN PIEPTEN, DINȚI EA ARE ÎNSĂ E CU MULT MAI MARE.
2. PRIN PORUMBURI EA NU SAPĂ RĂMÂ NUMAI ȘI-L ÎNGROAPĂ. DOUĂ FIARE STAU PERECHE. ASTĂZI - E UNEALTĂ VECHE.
3. SE MĂSOARĂ PE TEREN SAU PE FOAIA DE DESEN - „VAI! NENOROCIRE IAR CĂCI PORUMBUL E PREA..."
4. E DUȘMAN AL PLANTELOR ȘI AL CEREALELOR.
5. PRODUS AL BUMBACULUI ÎN FOLOSUL OMULUI
6. UN COPAC ÎNALT ȘI MARE ARE FRUCTE CU-ARIPIOARE ȘI ÎNCEPE CAM CU „AR"; CUM II ZICE, HAI?...!

VERTICAL

PERFECT EGAL.

Coperta I-a: „La plimbare cu cei mici" de Iura Darie

„CRAVATA ROȘIE", revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scânteia—București—Piața Casa Scânteii. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scânteii „I. V. Stalin" Piața Scânteii Nr. 1

Prețul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

~Animale dăunătoare~

POPÂNDĂUL

Distruge anual până la 15kg. vegetale verzi, precum și semințe de dovleac și floarea soarelui.

HÂRCIOGUL

Are adevărate depozite la 1-2 m. sub pământ umplute cu cereale (10-14 kg) și legume.

ȘOARECELE DE CÂMP

Poate mânca într'un an 7-8 kg. boabe, iar prin roadere să distrugă incomplet 10-11 kg.

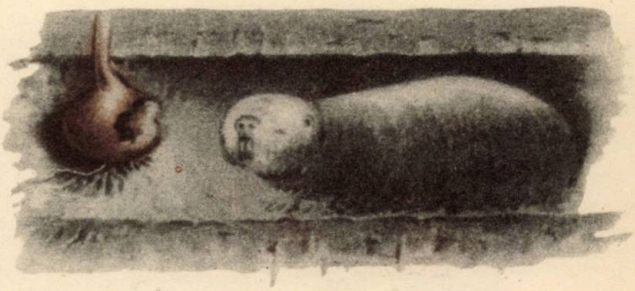

ORBETELE distruge legume rădăcinoase până la 16 kg. într'un an.

~Animale folositoare~

NEVĂSTUICA

Distruge dăunători (șoareci, șobolani, uneori popândăi). Mănâncă zilnic 4-5 rozătoare mici, sau 2 popândăi. Fără să le mănânce complet, poate distruge până la 10 rozătoare în fiecare zi.

CÂRTIȚA este un animal care trebuie să mănânce neîntrerupt, iarna și vara, deoarece altfel după 8 ore, moare. Afânează pământul, distruge insecte, larve și ouă. O cârtiță acționează pe o rază de 100 m.-

ARICIUL

Distruge șoareci și mai ales insecte dăunătoare

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

de Ion Hobana ILUSTRAȚII: BURSCHI

1

— Ați scornit vreo nouă joacă,
Ori v'ați angajat zugravi?
— Păi, citește — și-o să-ți placă.
...Măi băieți, sunteți grozavi!

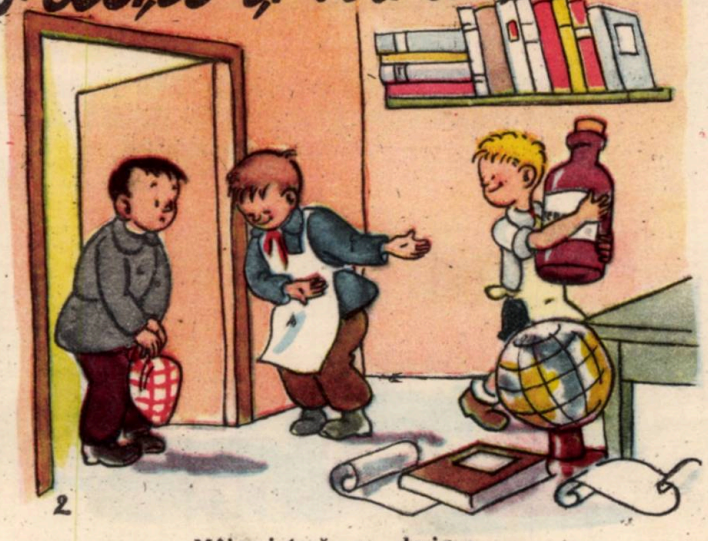

2

Mâine-i teză; eu, desigur,
Știu ceva, dar... — Șezi aici;
Cu sistemul nostru, sigur
Iei un 4 sau un 5!

3

— Am ajuns la jumătate.
— Da, dar vezi că te-ai pripit:
Pe fițuică, din păcate,
Scrisu-i mult prea'nghesuit.

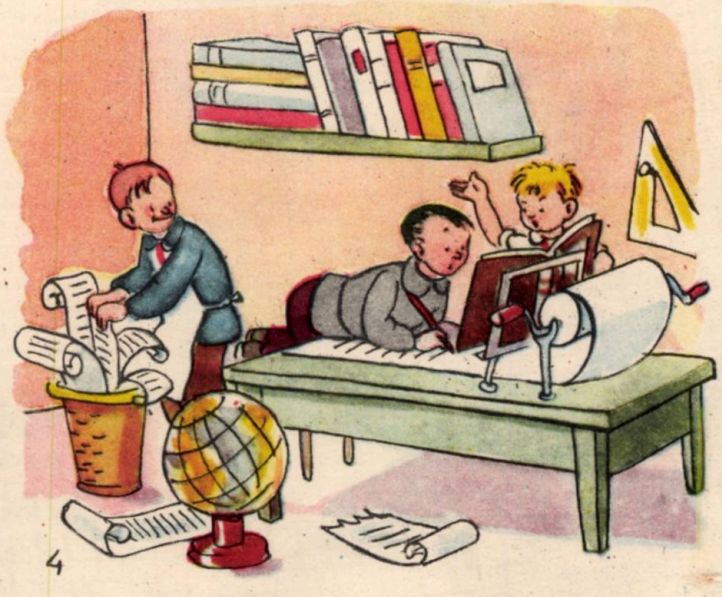

4

A luat iar condeiu'n mână...
— Însfârșit am terminat!
— Dar fițuica tot nu-i bună:
Scrisu-i mult prea lăbărțat.

5

Pân'la urmă, vesel, sare.
— Dă-le'ncolo de fițuici!
Doar cunosc orice'ntrebare...
— Dacă zici că te descurci

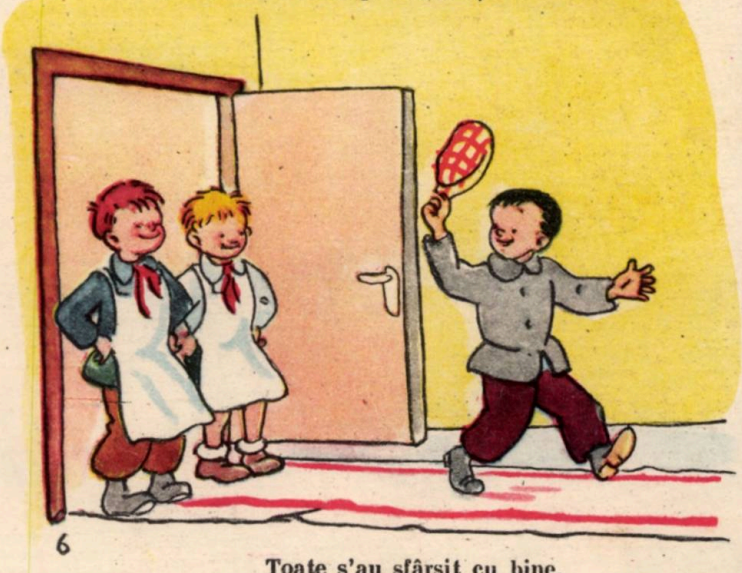

6

Toate s'au sfârșit cu bine,
Căci sistemul nu e prost:
Când citești cum se cuvine,
Știi fițuica pe de rost!

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

CRAVATA ROȘIE

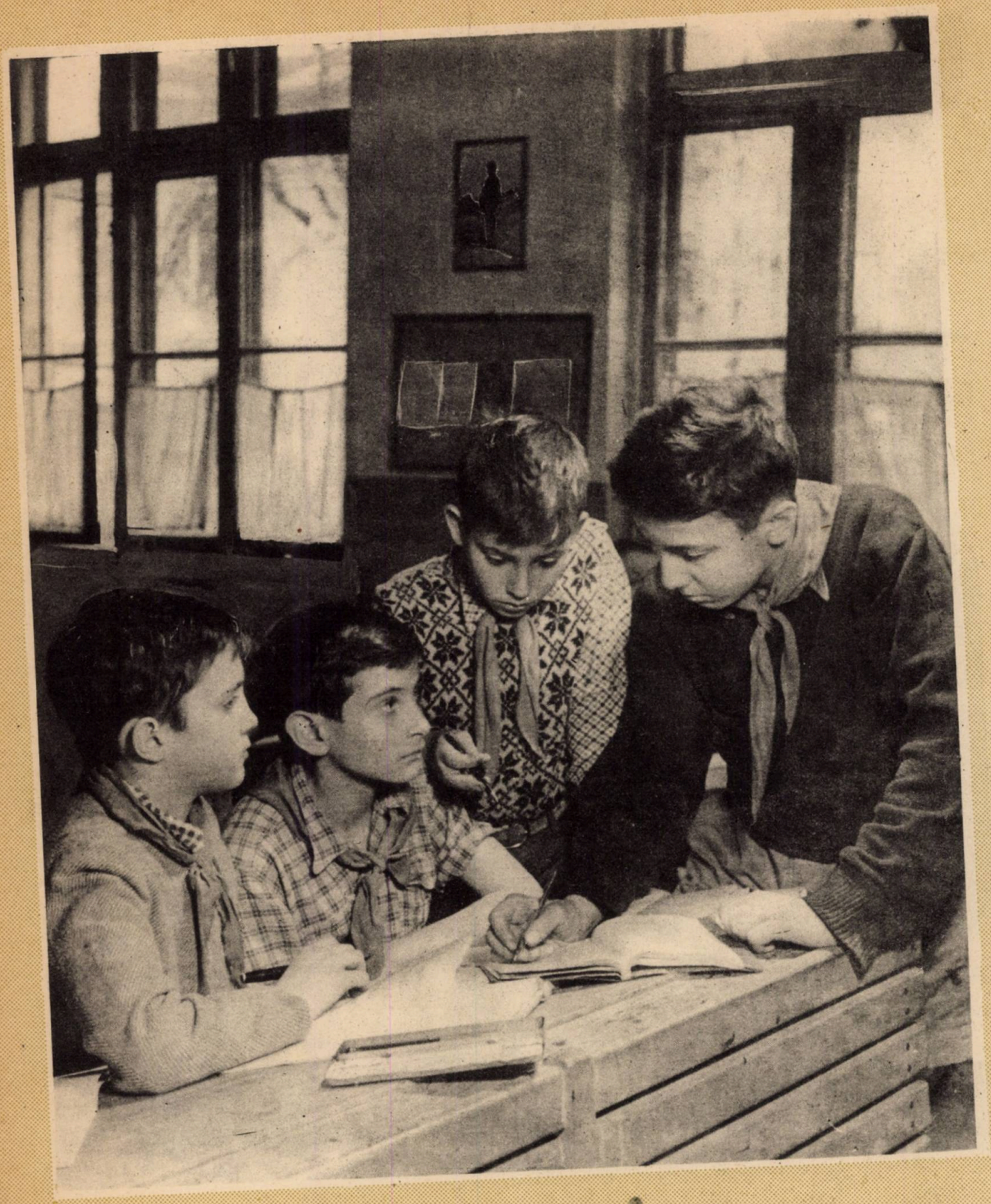

„Pregătiri în preajma examenelor"

Proletari din toate țările, uniți-vă!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 5
MAI 1955

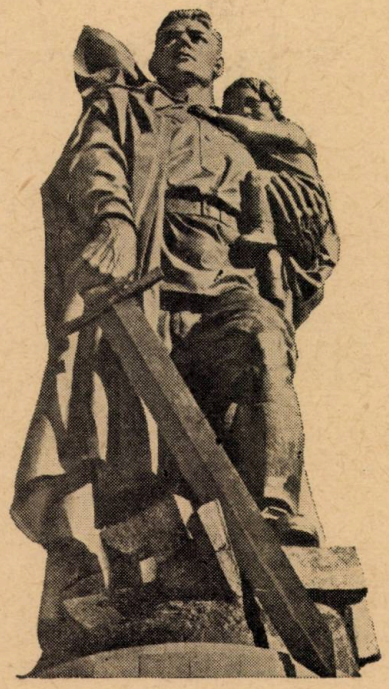

SOLDAȚII PĂCII

GHEORGHII RUBLEV

Totu-a fost în Mai, în zori de zi.
Lângă Reichstag, luptă întețită.
Un soldat, un rus, deodat' zări
o fetiță'n strada prăfuită.

Sta de-un stâlp lipită, tremurând.
Spaimă-avea pe buzele'ncleștate.
Gloanțe și obuze, șuerând,
groază răspândeau în jur, și moarte.

El și-a amintit cum a plecat
sărutându-și fata, astă-vară.
Poate tatăl fetii i-a'mpușcat
fiica lui, iubita lui comoară...

Și'n Berlin, acum, sub focul crunt,
se târa ostașul printre schije.
Trupul lui, fetiței l-a pus scut
și a scos-o din pârjol, cu grijă.

Mângâindu-i, blând, cu palma fața,
drumul jos din brațe el i-a dat.
Mareșalul Conev, dimineața,
chiar lui Stalin faptu-a raportat.

Câtor prunci le-au dat copilăria,
primăveri, surâs le-au dăruit
simplii noștri-ostași, care urgia
și războiul crud au biruit!

Și'n Berlin, statuie fu'nălțată,
ca pe veci să stea acolo, drept,
un ostaș din Sovietica Armată,
cu fetița strânsă lângă piept.

Stă, simbol al gloriei nestinse,
ca un far prin bezne luminând.
El, ostașul țării mele'ntinse,
pacea o păzește pe pământ.

în românește de Mihu Dragomir

In dimineaţa de Armindeni*)

Nicolae Tăutu

Nu uita să-ţi prinzi cu acul
Şi bujorul ăsta mic.
Tii, ce tiv de borangic,
Şi-i cravata cum e macul!

Las' pe mama să culeagă
Trandafirii în buchet
Şi liliacul violet.
Ştie ea ce să aleagă.

Vin — mai bine cu cravata,
Capul sus şi nu clinti
De'ntâi Mai, în prima zi,
Haide, să ţi-o prindă tata!

Hei, da'ce-ţi veni acuma
Să priveşti la mâna mea?
Nu-i nimic... un semn abia...
Precum lasă toamna bruma...

N'ai văzut, după furtună
Mai rămâne în stejari,
In cei'nalţi, în cei mai tari
Câte-un ram frânt din cunună!

Nu'ntreba... Poate odată
Am să-ţi spun povestea lui,
Despre jarul lanţului
Din Doftana ferecată!

Nu acu... E prea mult soare
In această zi de Mai,
Ca să-ţi spun cât îndurai
Intr'un beci de închisoare!

Şi-ai să vezi sus la tribună
Mulţi cu semne vechi, la fel
De al lanţului inel,
Mulţi ce-au biruit furtună!

Mândru eşti... Hai, pleacă, gata,
La tribună când ajungi,
Tot buchetul să-l arunci
Cât mai sus şi pentru tata!

... Şi-a plecat grăbit feciorul,
Pe sub poartă când trecea,
Tot liliacul se pleca
Să salute viitorul!

*) Armindeni — prima zi de Mai

Mânuţa moartă

Mihai Beniuc

Atât era: o mână de copil,
In jur moloz, hârtii şi ziduri sparte,
Şi toţi s'au dus, în fiecare parte.
De-atunci sunt ani vreo zece în April.

Mânuţa care n'a'nvăţat să poarte
Creion stângaci pe foi, apoi agil,
Nici un arcuş cu dragoste, subtilă
Pe trupul alăutei, peste coarde.

Azi cine ştie ce minuni ar face,
Şi ar semna desigur pentru pace
Alăturea de semnătura ta.

Inmoaie tu în lacrimă o geană
Şi scrie 'ncet pe filă pentru ea,
Pentru mânuţa moartă şi sărmană.

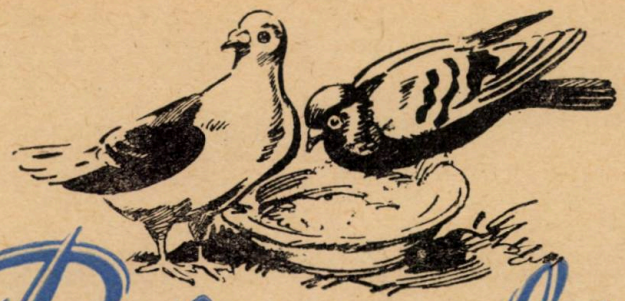

Porumbeii

de SANDA DOINIȘ *Ilustrații: SIRIN*

După cum stătea soarele într'o rână, pe coasta dealului, trecuse vreme bună de când se luminase de ziuă.

Codruș sări iute din pat. Își trase degrabă cămașa peste cap, bombănind: Dacă nu i-aș fi spus, aș mai zice. Dar am rugat-o aseară: Scoală-mă mamă în zori că am treabă. Și acum, poftim! Ce-o să zică Florin? O să-mi spună: fără cuvânt te-am știut, fără cuvânt ai rămas.

Într-adevăr, parcă era un făcut. De când îi adusese nenea Mitu, prietenul tatei dela oraș, care venea uneori pe la ei, porumbeii, n'avusese parte să-i arate lui Florin. Chiar în seara când îi dăruise nenea Mitu, Florin plecase la mătușă-sa. la Râmnic, pentru o lună. Marțea trecută, când se întorsese, Codruș îi povestise despre porumbei: „Nici nu-ți dă prin gând ce fel de porumbei! (Florin ridicase din umeri, semn că într-adevăr nici nu-i dădea prin gând). Călători, mă, ai mai auzit tu așa ceva? (Florin ridicase iar din umeri, semn că nu mai auzise). Mâine ne întâlnim în marginea păduricii. Vin cu porumbeii și-i învățăm să ne ducă scrisori unul altuia.“ (Florin din nou ridicase din umeri vrând să spună că nu-i nicio nevoie să-și trimită scrisori: ei erau doar vecini, dar văzând bucuria lui Codruș, tăcuse).

Ei, dar zău, parcă era un făcut. Miercuri, pe Codruș îl luase taică-său la oraș, Joi se duseseră la rotar în satul vecin să repare căruța, Vineri, maică-sa nu și nu că să le dea o mână de ajutor la a doua prașilă. Vorba ei: Dacă-i puțin porumbul, barem să crească mai acătării. Iar Florin, în fiece zi, cu gura pe el: N'ai cuvânt, asta e.

În ajun îl așteptase'n portiță să vină dela prașilă. Și i-o spusese, verde, dela obraz: „Mâine-i Sâmbătă, bagă de seamă. Dacă nu vii cu porumbeii, apoi... mai găsesc eu cu cine m'oi juca în sat. Mâine să fii «om» de cuvânt: în zori cu porumbeii la marginea păduricii“.

Și acum, poftim, mama uitase să-l trezească.

De ciudă, vrând să se spele, răsturnă cofăiețul cu apă pe podele. Luă o treanță și începu să șteargă podeaua apăsat. Ori cum, nu se cade să vadă mama că ai făcut lăcăraie în singura odaie cu dușumele de lemn din casă. Cât ai fi de supărat!

Deschise fereastra ca să stoarcă cârpa. Și tocmai atunci îl văzu pe taică-său coborând scara dela pod, cu-o strachină'n mână. „Iacă taica, tare-i bun — se bucură Codruș. Le-a dus de mâncare porumbeilor“. Întinse cârpa pe prichiciul ferestrei, scoase din trăistuță două foi de hârtie și un creion, le vârî în buzunar, și o sbughi afară. Dar când dădu colțul prispei se opri: scara dela șopron era luată și ușița dela gura podului închisă cu lacătul. Asta mai lipsea! Până o găsi scara, până o lua cheia din bucătăria de vară, iar o să întârzie. Și Florin așteaptă.

Intră în bucătărie val-vârtej: „Vezi mamă, ai uitat să mă trezești. Ți-am spus că... „Se întrerupse uitându-se mirat la maică-sa, care tocmai ștergea masa. Pe cuptor câteva strachini nespălate, iar pe jos, mucuri, mucuri de țigări. „A fost cineva la noi aseară după ce m'am culcat eu?“ — întrebă Codruș. ,,Nimeni. Cine să fie?'' — îi răspunse maică-sa frecând mai departe masa.

Codruș privi încă odată mucurile de pe jos, dădu să mai întrebe ceva, dar își aminti îndată de Florin care aștepta.

— Dă-mi cheia dela pod. Nu-ș ce l'o fi găsit pe taica să încuie. Mă duc la porumbei.

— Azi nu-ți dă tata voie la pod.

— Nu-mi dă? — lui Codruș nu-i venea să-și creadă urechilor. Și dece nu-mi dă?

Maică-sa își feri privirea într'o parte:

— Am pus niște pânză nălbită la uscat. Cică umbli cu porumbeii și-o năclăiești toată.

— Iaca tronc! De ciudă Codruș bătu cu piciorul în pământ. Altădată n'a mai fost pânză'n pod? Am năclăit-o? Hai, mamă, dă-mi cheia te rog.

— Nu mai tropăi ca un cal, că tot aia e, — se necăji maică-sa. Ți-am spus doar că nu e voie. Și pe urmă, taica a luat cheia cu el, și a plecat în sat. Hai, du-te și-ți vezi de joacă.

Codruș simți că-l podidesc lacrimile. Un lucru-l știa de mult: taică-său spunea rar: „Nu e voie“, dar când spunea... Cu bărbia în piept, ieși din bucătărie. Sări zaplazul care despărțea curtea de livezile mărunte, unite între ele, a lor și a părinților lui Florin („Livezi!? Iaca niște petice de pământ acolo, cu zece pomi piperniciți și de soi prost“— cum spunea taică-său la necaz). Mergea încet. Acum la ce să se mai grăbească? Florin tot o'să sară cu gura pe el că nu-i de cuvânt, că-i sucită, că-i învârtită... Și ce-o fi toată povestea asta cu podul? Doar n'o să creadă el bazaconia cu pânza. Și-apoi strachinile? Masa nestrânsă? Mucurile de țigări? O văzuse cu ochii lui pe maică-sa spălând seara vasele, după ce mâncaseră. Iar taică-său, de când îl știa, tutun nu pusese în gură. Aseară, când se

culcaseră cu toţii, maică-sa măturase lună prin bucătăria de vară; ba chiar spusese: „Să-mi strângi nişte bălegar, Codruş, că iar trebuie să lipesc pe jos".

Încreţi sprîncenele a mirare: „Dacă-a fost cineva la noi, dece nu spune mama? Ce? Parcă-i păcatul lui Dumnezeu să-ţi intre cineva în casă?".

Şi-apoi la ei veneau deseori oaspeţi. Taică-său lucrase de prin 1934 până prin 1936 la fabrică, la oraş. Acum se împlinise anul de când plecase de acolo, pentrucă — vorba lui — „patronilor li-s dragi ca sarea'n ochi ăi de iubesc dreptatea". Şi cum satul lor nu era prea departe de barieră, uneori se mai abăteau seara pe la ei, muncitori de la fabrică. Pe unii — cum era nenea Mitu, îi cunoştea şi el. Pe alţii nu. Veneau, îmbucau câte ceva, ce se nimerea prin casă, — vorbeau de una de alta... Mai totdeauna el se culca şi-i lăsa tăifăsuind la bucătărie în jurul mesei. Dacă-l întreba a doua zi pe taică-său cine a fost cutare sau cutare — ridica din umeri şi-i răspundea într'o doară: „Un cumătru dela oraş. Da' tu să nu baţi toba, că nu-mi place să-mi ţie satul socoteală cine-mi intră'n casă".

Da' una-i să nu baţi toba, şi alta e să păstrezi o taină. Lui Codruş îi fulgeră un gând prin minte. „Poate că...".

Tocmai atunci îl zări pe Florin făcându-i semn din marginea păduricii. Grăbi pasul.

— Unde-s porumbeii? îl întâmpină Florin.

— Nu i-am adus.

— Nu i-ai adus? Florin se propti înfigând bine călcâiele în pământ, semn că se mâniase straşnic. Vii la ceasul ăsta, agale, parcă te duci la biserică. Şi vii fără porumbei. Da' când te aude omul, dai cu gura că eşti de cuvânt.

— A luat tata cheia dela pod. N'am avut cum să-i scot de acolo.

— Ce cheie? Ce pod? Ai zis că-i aduci azi?

— Am zis.

— Dacă ai zis, unde sânt? Sau poate nici n'ai porumbei şi te lauzi ca Tudoraş-Coconaş.

Asta era prea de tot! Să-l semuiască pe el cu Tudoraş-Coconaş.

— Nu-i adevărat. Am. Şi am vrut să-i aduc. Uite! — vârî mâna'n buzunar şi scoase creionul şi hârtia. Am vrut să scriu biletele, ca să-i învăţăm să ducă poşta. Vezi bine că am porumbei.

— Dacă ai, unde-s?

— În pod, ţi-am spus. Mă jur pe ce vrei tu. Da' a luat tata cheia.

Florin se propti şi mai bine în călcâie.

— Minţi. Când a mai încuiat taică-tău podul de tine? Eu cu mincinoşii nu mă mai joc. Mai sunt şi alţi băieţi în sat, ehei... Şi întorcându-i spatele o apucă pe cărăruie spre sat. Codruş făcu un pas după el: „Florine , stai să-ţi spun..." Celălalt se întoarse batjocoritor: „Ce mai vrei"?

— Nimic. Du-te şi te joacă cu băieţii ăilalţi.

Se aşeză necăjit la rădăcina unui pom. Avusese de gând să-i spună „Florine, degeaba te superi, n'am minţit. Dar cred că în pod..." Nu. Mai bine să nu-i spună. Dacă maică-sa spusese că n'a fost nimeni la ei, poate că, într'adevăr, nu fusese nimeni.

★

Maică-sa îl luă în primire dela uşă:

— Pe unde ai bătut coclaurile toată ziulica? Nici la masă nu mi-ai venit.

— M'am jucat. Am fost la Tudoraş-Coconaş şi m'am jucat cu el.

— La Tudoraş-Coconaş? Da' de când v'aţi făcut aşa prieteni la toartă, tu şi cu băiatul primarului?

— Eu nu-s prieten cu el. L-am întâlnit pe uliţă. Era cu taică-său. Cică: Hai Codruş la mine. Am un tren. Merge singur. Ne jucăm cu el. Mi-a dat şi de mâncare la amiază primăreasa.

— Aha! — maică-sa se încruntă uşor, privindu-l cu luare aminte. Acuş îţi mai e foame? E nişte borş dela amiază. Să-ţi dau?

— Dă-mi.

Codruş privea mirat pe maică-sa în timp ce-i turna borşul în strachină. „Ce-o fi cu mama? Vorbeşte cu mine dar parcă-i e gândul la altceva".

— Te-a întrebat ceva?

Codruş tresări. Îl furaseră gândurile: „Cine?"

— Ei cine, Tudoraş-Coconaş.

— Despre ce să mă întrebe?

— Despre noi. Aşa. Despre tata... despre mine...

— Nu. Nu m'a întrebat nimic. Adică... ba da. Zicea că dacă ştiu cine mai vine pe la noi?... Şi dacă a venit vreun om aseară sau alaltăieri seară. Eu am zis că nu! Codruş o iscodi pe maică-sa cu o privire furişă. Că doar n'a venit nimeni, nu-i aşa?

— Nimeni. Cine să vie? Mănâncă-ţi borşul şi du-te la culcare, că-i târziu.

O vreme Codruş mâncă în tăcere, cu privirea aţintită în fundul străchinii. Apoi îşi luă inima în dinţi.

— Maică, taica s-a luat de tutun?

— Ce-ţi veni să mă întrebi?

— Aşa! Întreb şi eu.

Maică-sa tăcu o vreme. Când îi răspunse parcă avea alt glas.

— Ei, omul la necaz mai trage câteodată din ţigară, când îl apucă. Iar tu, lasă tutunul tatii şi mănâncă mai repede.

Codruş era demult în pat când îl auzi pe taică-său întorcându-se. Încerca să doarmă, dar nu se lipea somnul de el. Ce mai zi blestemată, doamne, ce mai zi! Podul încuiat, porumbeii nemâncaţi înăuntru, Florin supărat pe el, mama vorbind în dodii, tata plecat toată ziua de acasă. Ce zi anapoda.

Ciuli urechea. Din bucătărie se auzeau şoapte.

— S'a culcat băiatul?

— Da.

— De porumbei n'a întrebat?

— Ba da. Straşnic îi iubeşte. Da i-am spus că cheia e la tine.

— Lui, i-ai dus de mâncare în pod?

— I-am dus după ce s'a înserat. Zicea să urci să vorbeşti cu el, că scrisorile trebuie duse chiar astă seară.

— Astă seară?

— Da. Şi bine zice. Ascunzătoarea asta nu-i de nădejde. Toţi din sat sunt cu ochii pe noi, de când cu fabrica. Azi a şi început să-i dea târcoale lui Codruş, sclifositul ăla de băiat al primarului, şi să-l iscodească ce şi cum.

Lui Codruş îi bătea inima tare, tare, parcă sta să o ia razna afară din coşul pieptului. Vasăzică era cum îşi închipuise el. În bucătărie taică-său se plimba de colo-colo; îi auzea paşii bocănind înfundat pe podeaua de lut.

— Aşa e, are dreptate tovarăşul Neculai! — (numele i se înfipse în minte lui Codruş ca o săgeată). Ascunzătoarea asta trebuie schimbată. Du-te de te'mbracă. O să ducem chiar în noaptea asta scrisorile.

— Şi băiatul?

— Băiatul doarme. Până'n zori ne întoarcem. Îmbracă-te nu e vreme de pierdut. Eu mă duc să vorbesc cu el.

O vreme Codruş nu mai auzi nimic, decât foşnetele din odaia alăturată, în care pesemne, maică-sa îşi schimba hainele. Apoi uşa de la bucătăria de vară pocni din nou. „Iată-le — spuse taică-său încet. Tu duci asta, eu cealaltă. Şi mâine, înainte de se luminează..."

Uşa de la bucătărie tăie scurt firul vorbelor. „Pe semne mâine'n zori — gândi Codruş — tovarăşul Neculai". ...Tovarăşul Neculai! Nu-l văzuse niciodată, dar îl ştia din vorbele lui taică-său de mult. „Tovarăşul Neculai — spunea el cu ani în urmă, când lucra în fabrică — e un om şi jumătate. El pricepe necazul omului, durerea lui şi nu stă cu mâinile'n sîn când e vorba să ajute pe vreunul din atelier. De aia îl iubesc muncitorii. Îl îndrăgesc şi patronii, vorba ceea, ca sarea'n ochi". Mai târziu, în vremea grevei, taică-său povestea câteodată: „Oho! Dacă n'ar fi comuniştii! Tovarăşul Neculai şi cu ceilalţi comunişti de la fabrică ştiu să le deslueşească muncitorilor ce şi cum e cu greva asta! Dece trebuie să-l înfruntăm pe patron... Că mai sunt şi de ăia care în loc să-şi facă singuri dreptate, aşteaptă să le-o facă ăl de sus. Comuniştii însă le vorbesc... şi-apoi când vorbeşte tovarăşul Neculai lemn să fii şi tot înţelegi că dacă se chiamă că eşti om, apoi ca oamenii adevăraţi, cu fruntea sus, trebuie să trăieşti".

Iar în urmă cu un an, în 1936, când pe taică-său îl dăduseră afară dela fabrică, Codruş nu-l auzise rostind un singur cuvânt despre soarta lui. Intrase în casă şi spusese plin de tristeţe: „Cu noi ce-o fi o fi, cum am dus-o cu sărăcia până acum, om mai sgârâia pământul şi-om duce-o şi mai departe. Dar pe tovarăşul Neculai l-au arestat. Pe el şi pe încă vreo şase comunişti. Tot oameni unul şi unul..."

Aşa, încetul cu încetul Codruş se deprinse să-l socotească pe tovarăşul Neculai ca pe unul de-ai lor. Şi fără să ştie cum, prinsese a-l iubi, aşa cum îl iubea taică-său. Odată întrebase: „Tovarăşul Neculai are copii?" —„Dece întrebi?" — îl iscodi taică-său. Codruş îi arătase o morişcă meşteriă de el din tot soiul de coceni şi nuiele: „I-aş da jucăria asta. Sau altceva, ce i-ar place lui dela noi din ogradă. Poate ar veni să ia jucăria şi l-aş vedea şi eu la chip!" Taică-său oftase în tăcere şi tot în tăcere îl mângâiase pe Codruş încetişor.

Codruş închise ochii ostenit de atâtea gânduri care-i roiau în cap. Acum ştia. El, tovarăşul Neculai, pe care taică-său îl iubea ca pe un frate, se ascundea la ei în pod. De asta nu putuse intra la... La gândul ăsta sări din pat ca ars. Porumbeii!! Dacă-i tovarăşul Neculai acolo, el o să-l înţeleagă. El e bun, cum spune tata. O să-i spună că stau nemâncaţi de ieri..."

Se îmbrăcă la repezeală. Luă din bucătărie o strachină, fărâmiţă în ea un rest de mămăligă rece şi ieşi în curte. Aduse scara şi o propti la gura podului. Urcă cu băgare de seamă, dar când ajunse sus, se opri înciudat: uşa podului era încuiată. Puse strachina pe streaşina şopronului şi sgârie încetişor cu unghia în lemnul uşii.

— Nene!

Tăcere.

— Tovarăşe! Nene! Sunt eu, Codruş, băiatul lui taica. Deschide-mi niţel.

Tăcere.

„Ce prost sunt — se dojeni singur Codruş. Cum o să-mi deschidă? Uşa e încuiată pe dinafară cu lacătul. Cheia e la taica". Sgârâie iar uşa încetişor şi i se păru că dinăuntru îi răspunde un foşnet. Atunci începu să mişte încoace şi încolo unul din belciuge.

— Nene! Înăuntru sunt porumbeii mei. Dela nenea Mitu. Dumneata îl cunoşti, că-i tot dela fabrică. Le-am dumicat mămăligă, că n'au mîncat de ieri. Uite, las strachina pe streşină. Slăbesc belciugul, ca să poţi deschide niţel uşa, să iei strachina. Spune nene, le dai?

Tăcere. Doar foşnetul acela care putea să fie vântul, dar care — Codruş ştia: nu era vântul, nu.

Coborî iute. Când vru însă să ia scara, se opri împietrit: din colţul prispei, Florin îi făcea semne, îndemnându-l cu mâna la gură să nu facă sgomot.

— Codruş! Codruş!

— Ce-i?

Florin se strecură tiptil până la el, în umbra casei.

— Am bătut în geamul tău. Unde ai fost?

— La porumbei. Ce vrei?

— Îţi spun îndată. Tudoraş-Coconaş e la noi.

— La voi? Acum noaptea? Îi trecut de zece!

— Da. A venit întâi singur să mă întrebe dacă n'am văzut un om străin pe la voi. Cică eu ştiu, că mă joc toată vremea la voi în ogradă.

Codruş amuţi.'

— Pe urmă a venit şi taică-său primarul. A vorbit cu tata. Zice că nu şi nu, să-i spună ce-a văzut pe la voi zilele astea. Caută pe cineva. Cu jandarmii.

— Cu jandarmii?! — Codruş se trase mai adânc în umbra casei. Cu jandarmii zici?

— Mă jur pe ce vrei, aşa a zis. Şi i-am văzut eu cu ochii mei.

— Pe cine?

— Pe jandarmi. Sunt în uliţă, stau pe podeţ. Tata mi-a făcut semn să vă dau de veste. Hai să-l trezim pe taică-tău. Repede, ce stai?

— Taica nu e acasă, Florine. Nici maica.

Florin îl apucă de mână: „Au fugit? Pe ei îi caută jandarmii? Atunci nu-i nici o primejdie".

Codruș furișă o privire spre gura podului: „Ba e. E primejdie. — De atâta încordare Codruș gâfâia de parcă urcase un deal în goană. Florine, mai ești supărat pe mine? Pentru porumbei, știi.

— Nu mai sunt. Dacă te duci tu în faptul nopții în pod, pesemne că ai cu adevărat porumbeii acolo. Te cunosc eu.

Dar Codruș nu-l asculta. Privea spre poartă unde se zăreau limpede câteva umbre mișcându-se pe uliță.

— Florine.

— Ce? Ce-i cu tine?

— În pod e... e cineva. Cineva care... am să-ți povestesc altădată. Înțelegi, taica, maica nu-s aici. Și cel de acolo trebuie să scape. Pe el îl caută jandarmii. Mă ajuți?

Florin tăcu cu privirea ațintită spre poarta unde se auzeau șoapte înfundate. Apoi spuse încet: „Da".

— Atunci, uite: trage-te încet spre fundul curții, spre livada voastră. Stai pitulat sub zăplaz. Vin și eu. Când m'oi auzi șuerând, sări zăplazul în livadă, și fugi spre pădurice. Eu am să fac la fel, în partea cealaltă. Au să creadă că fuge cineva și au să se ia după noi. Auzi?

— Și dacă ne prinde?

— Nu-i nimic. O să spunem că ne-am jucat. Noi suntem copii... Dar acolo e un om... și altfel, poate chiar au să-l împuște...

Fără o vorbă, Florin se trase spre fundul curții, de-a-lungul gardului. Dintr'o săritură Codruș fu sus, pe scară; strachina nu mai era pe streașină. Vasăzică, ușa era deschisă.

— Nene — spuse el repede cu capul vârât în gura podului — trebuie să fugi. Taica nu-i acasă. Au venit jandarmii. Au înconjurat curtea. Florin și cu mine o să-i momim după noi. Să te uiți prin gura podului. E lună, se vede. Când s'or lua după noi, să fugi. Codruș auzi poarta clămpănind, scuturată cu pumnii. Fugi înspre uliță și taie peste câmp, spre râu. Noi îi momim în partea ailaltă. Nene, să faci cum îți spun. Eu sunt Codruș. Te știu. Știu și cum te cheamă... tovarășul Neculai...

Pe prispă se auzeau acum tropăituri înfundate. Codruș sări de la mijlocul scării și o luă la goană spre fundul curții. Auzi în urmă o voce strigând „Hei! Hei! stai!", apoi altele. Încălecă zăplazul și șuieră ascuțit. Mai avu vreme să vadă umbra lui Florin țâșnind peste zaplaz în partea cealaltă și se afundă în întuneric, printre pomișorii livezii. În urmă se iscase o hărmălaie, ca la foc. „Stai! stai că trag! stai!" În clipa aceea începură să șuere gloanțele. I se strânse inima. La asta nu se gândise. Își încordă puterile, alergând și mai iute. Din urmă sgomotele se apropiau și strigătele deasemenea. „Mai repede, mai repede!" Codruș țâșni afară din livadă, apucând spre pădurice. Simți o arsură, ca o lamă de cuțit frigându-i brațul, dar nu rări pasul decât o clipită. Nici nu-și dădu seama că-l nimerise un glonte. Crezu că s-a rănit de vreo cracă mai ascuțită. Dar în clipa aceea nu se putea gândi decât la un lucru: că trebuie să alerge. Repede. Dacă mă opresc, dacă răresc pasul totul e degeaba. N'o să aibă timp să fugă. Trebuie să-i încurc în pădurice!" Și încordându-și mușchii ca într'un arc, țâșni mai departe în goană.

★

— Fără tine, mi-ar fi fost frică! — spuse Codruș încet apucând mâna lui Florin.

Stăteau amândoi lipiți de trunchiul pomului, pândind de-aproape un ceas orice sgomot din preajmă.

— Nu se mai aude nimic. Răsuflă ușurat Florin. Nimic. Și ce tot spui tu de frică? Când te-am întâlnit abia te mai țineai pe picioare, dar de gonit goneai ca un ogar. Te mai doare?

— Nu! spuse Codruș. Nu mai simt. Mi-a înțepenit tot brațul. Da' nu-i nimic. Mă duce taica mâine la oraș. E bine așa cum m'ai legat.

Drept răspuns, Florin îl trase jos ajutându-i să se așeze.

— Stai aici.

O vreme tăcură, iarăși, ciulind urechea spre sat.

— A avut vreme să fugă. Sunt sigur! Sunt sigur! șopti într'un târziu Codruș. Știi... El le-a dat mâncare la porumbei. Chiar în noaptea asta. L-am rugat și le-a dat. Numai un lucru îmi pare rău...

— Ce? îl iscodi Florin.

— El, e... cineva... un om cum nu s'a mai văzut pe lume. Eu zic că... dar ce zic eu? Iacă taica îl iubește ca pe-un frate. Iar eu... asta-mi pare rău... nici măcar la față nu l-am văzut. Știu doar că...

Tăcu, amintindu-și că lui taică-său nu-i plac guralivii. Și numai în gând își isprăvi vorba: „...doar că-l cheamă Neculai, și că-i comunist".

PRIMA cu A DOUA RĂSTURNATĂ

de Octav Pancu-Iași *Ilustrații: Iura Darie*

Cine l-ar fi privit pe Andrei Odincă, acolo, în magazie, luminat de raza palidă care pătrundea sugrumată pe ferestruica de-o palmă a ușii și care îi desvăluia într-un chip ciudat ochii cenușii și triști, buzele strânse, aproape încleștate, ar fi putut crede că are în față un bătrân cătrănit. Adevărul era însă că alături de numele său pînă și vorba „tânăr" ar fi părut prea de timpuriu așezată. Andrei Odincă abia împlinise doisprezece ani, dar pentrucă era năltuț și spătos — și mai ales pentrucă nimeni, întrebându-l de vârstă, nu-i cerea și actul de naștere, băieților le spunea că are treisprezece ani, iar fetelor — paisprezece.

— Paisprezece, mămăliguțelor, pricepeți? Să-mi spuneți „nene"!

Îi plăcea grozav să glumească pe seama fetelor și grozav se bucura când glumele sale le supărau.

— O! V'ați supărat? Ce păcat! Ce rău îmi pare! Ce îngrozitor am greșit! — li se adresa serios, ca apoi să isbucnească în râs: — La revedere și n'am cuvinte! Să-mi scriți dela băi! Nu-mi uitați adresa, fetelor: strada Șmecheriei, orașul Șmecherești.

Dar, în după amiaza aceea până și amintirea de-o clipă a unei glume l-ar fi făcut pe Andrei Odincă să repete înciudat, pentru a nu știu câta oară:

— Să mă ia naiba și gata!

Venise dela școală și intrase în casă tare plouat. Trecînd prin camera părinților și zărindu-și mutra în oglinda garderobului, se opri o clipă și-și zise:

— Mare nătărău sunt! Cu cine oi fi semănând eu că sunt atât de nătărău?

Ajunse însă repede la constatarea că nu putea semăna nici cu tata, nici cu mama și nici într'un caz cu surioara care abia de câteva zile învățase să facă primii pași dela leagăn și până la masă...

Scoase limba și se strâmbă în fața oglinzii, apoi își trase singur o palmă după ceafă.

— Ce faci, băiete? îl surprinse maică-sa care intrase fără veste.

— Nimic... aveam ceva pe gât...

— Hai, mai ieși afară. Masa nu-i gata încă...

Parcă de masă îi ardea lui Andrei Odincă? Ieși în curte fără chef de nimic. Era înciudat peste măsură că lăsase ca lucrurile să ajungă până aici. Cu câteva luni în urmă totul mai putea fi îndreptat. Dar acum...

Privi peste gard, în curtea vecinului, prietenului și colegului său de bancă, Mihnea Dragu.

— Hei, ce fericit e Mihnea! se trezi vorbind cu voce tare Andrei Odincă, și glasul său îl făcu pe Rău, dulăul zdrențăros, să mârâie.

— Taci, Rău, n'am vorbit cu tine. Ești un hipopotam prost și nesimțit. Vorbeam de Mihnea...

Într'adevăr ce-i păsa lui Mihnea Dragu? La matematică era printre primii. Luase și mențiune la un concurs de probleme! Când vorbea de x și y parcă vorbea de niște prieteni. Teza o termina cel dintâi, preda caietul și până la sfârșitul orei, ca să nu se plictisească, deslega probleme din cartea de-a șaptea. Pe cea de a șasea o terminase...

— Poți s'o și vinzi! îl sfătui într-o zi Andrei Odincă.

Trecu pe sub caisul înflorit, dar nu ridică privirea. Sunetul unei sirene din depărtare îi mări și mai mult neliniștea. Îl avertiză că nu după multă vreme trebuia să sosească și Dumitru Odincă, tatăl său. Ba, parcă spre a-i reaminti și spre a-i face în ciudă, o clipă mai tîrziu, trecu prin fața porții și un cunoscut al lui Dumitru Odincă care îl întrebă:

— Ce mai face tăticu', băiețaș?

— Ce să facă? Bine...

— Ei, poate să fie mîndru... Are un flăcău... Să-i transmiți salutări dela mine!

„Da, sigur că da, tata o să fie atât de mândru de mine, că n'o să-și mai încapă în piele de mândrie! Mai ales când o să-mi vadă carnetul de note... O să sară în sus de mândrie!" își zisese Andrei Odincă și apucând o piatră o asvârli cu toată puterea în stradă.

Din ora a treia de când primi carnetul de note, începu să se gândească ce va face când va da ochii cu tatăl său. În recreație, un coleg îi dăduse și un sfat.

— Prefă-te bolnav. Toată casa se sperie și nimeni nu te mai întreabă decît ce te doare. Ăsta-i sistemul meu!

— Da, și cu sistemul ăsta dai lovitura! îi auzi altul dintr'a zecea. Stai cîțiva ani și tocești băncile aceleiași clase... dar ce contează? Până la optzeci de ani te alfabetizezi sigur! Pe urmă faci cerere să-ți dea statul pensie pentru oboseală...

Gândindu-se cum o să dea ochii cu tatăl său, Andrei Odincă avea toate motivele să se neliniștească. Ce-o să-i răspundă când o să-l întrebe: „Ei, ai adus carnetul de note? Mi-a spus dirigintele vostru că azi vi-l dă" De adus,

îl adusese el, dar cum să-l arate? La matematică, pe pătrarul întâi nota doi. Mă rog, despre acest doi aflase tatăl său şi-şi spusese părerea. La matematică pe pătrarul următor, nota trei. Mă rog, nici acest trei nu-i plăcu tatălui, dar primise din partea fiului asigurarea că e primul pas spre îndreptare şi primul pas e întotdeauna greu. Dar tot la matematică, pe pătrarul al treilea nota doi! La celelalte obiecte avea note bune... avea şi cinci şi patru... Dar la matematică... Clasa rezolva ecuaţii şi el nici măcar împărţirea fracţiilor n'o ştia.

I se plânse la sfârşitul orelor unui elev dintr'a noua, antrenorul echipei lor de pitici, unul dintre aceia despre care se zicea că trecuse clasele „ca gâsca pe apă".

—...Şi câte n'am încercat, câte n'am încercat ca să nu iau doi şi pe pătrarul ăsta. Ca să nu mă asculte, am fugit dela trei ore de matematică, la alta am spus că am friguri şi am clănţănit din dinţi toată ora, la alta am venit cu o panglică neagră pe mâneca hainei plângând că mi-a murit bunica...

— Şi chiar a murit?

— Da... numai că eu nici nu mă născusem când a murit ea... Câte n'am încercat, câte n'am încercat!

În vremea în care stătu în curte, Andrei Odincă îşi aminti că mai demult încercase şi Mihnea Dragu să-l ajute. Îşi făceau problemele împreună. Mihnea îi explica şi-l întreba: „Înţelegi? E simplu!" Şi el răspundea: „Da, e simplu. Înţeleg!" Nu înţelegea nimic dar îi era ruşine să spună. Şi dece nu înţelegea? Asta era într'adevăr simplu: pentrucă problemele şi exerciţiile erau de a şasea şi el nici pe cele de a cincea nu le putea rezolva. Într'a cincea rămăsese corijent la matematică, dar vara şi-o petrecuse la bunici şi nu prea învăţase. Mare noroc avusese la examenul din toamnă. Fracţiile erau cheia şi el habar n'avea de ele!

— Naiba să le ia de fracţii şi pe cel care le-a inventat! zise înaintea plecării dela şcoală într-un grup de fete. Din cauza lor o să mă lase repetent...

— Repetent! pronunţă Andrei Odincă în curtea casei, iar dulăul mârâi din nou.

— Taci, Rău... Ei!

Şi ca să scape de dulău, intrase în magazie.

Dulăul rămase afară, dar gândul că se apropia venirea tatălui îl întovărăşi. Nu, nici nu mai încăpea vorbă că nu putea da ochii cu tatăl său! Ştia că n'o să-l bată, ştia că nici măcar n'o să-l urecheze, dar o să-şi pună ochelarii şi-o să-l privească tăcut prin sticlele groase, poate un minut, poate două, poate nici atât, destul însă ca Andrei să priceapă ce gândea el şi să intre în pământ de ruşine.

Dumitru Odincă era un om tăcut, şi cei care nu-l cunoşteau prea bine ar fi putut crede despre el că-i un morocănos şi un posac. Poate câteodată, dintr'o pricină sau alta era şi posac şi morocănos, dar faptul că vorbea puţin şi rar se datora unei îndârjiri şi asprimi care într'o viaţă de aproape cincizeci de ani i se aciuiaseră în suflet. Îşi iubea copiii şi le dorea în viaţă un drum drept şi cinstit. Era convins că acest drum li-l va pietrui şcoala, şcoala pe care taică-său nici n'o văzuse cum arată, iar el îi intrase pe poartă doar de câţiva ani...

Dacă tatăl său l-ar fi văzut carnetul de note, Andrei ar fi ghicit în tăcerea lui Dumitru Odincă acele vorbe pe care o singură dată i le spusese, şi el o singură dată le ascultase, dar nu se simţea în stare să le mai audă...

— Patru copii am fost. Umpleam casa. Doi gemeni, apoi unul mai mare cu un an decât gemenii şi altul cu un an mai mic. Vremea şcolii a venit pe neaşteptate şi ne-a găsit pe toţi patru cu o singură pereche de ghete şi cu o singură cămeşuică mai bunicică. Pe doi dintre noi ne-au dat la şcoală. Unul învăţa dimineaţa ca să vină la prânz, şi să poată da ghetele şi cămeşuica celuilalt care mergea la şcoală după amiaza. În cel de al patrulea an am sfârşit-o amândoi cu învăţătura. Ne făcusem mari, trebuia să ne câştigăm singuri pâinea... Dar ce-ţi tot povestesc eu ţie? Tu după câte văd, vrei să-ţi închizi singur poarta învăţăturii... Ai ghete bune... palton trainic... văd că mama ţi-a făcut plăcinte... Eh! Aşa o fi viaţa, cine ştie? Eu am tânjit după învăţătură şi-am rămas cu tânjeala, pe tine şcoala te primeşte ca pe un oaspete şi tu sari pe fereastră, în stradă, ca un...

Andrei Odincă se aşează pe butoiul din magazie şi se întoarse spre uşă, astfel ca raza de lumină să-l bată în faţă, şi închise ochii.

Nu după multă vreme, auzi glasul mamei.

— Andrei! Andrei, hai să mănânci!

Nu răspunse. Nici nu se mişcă. Luă pe dată hotărîrea să nu mănânce.

— Andrei! Unde eşti Andrei? Hai că a venit tata!

„A şi venit?" — fluieră Andrei Odincă printre dinţi. Nu, hotărît! Nu se va duce la masă. Va sta închis în magazie până seara. Dar când se va înserа... când se va înserа ce va face? Nici la noapte n'o să intre în casă. O să doarmă în magazie. Dar mâine? Poimâine?

Şi iată că hotărîrea pe care trebuia s'o ia pentru a ieşi din încurcătură se născu în clipa aceea în mintea lui Andrei Odincă. Da, există o scăpare. Una singură: să plece! Să plece de acasă, să plece unde l-or mâna paşii, în lumea largă... Puternic era, voinic era, n'avea decât să spună că avea paisprezece ani şi nu se putea să nu-l primească undeva să muncească. Sigur! O să plece şi-o să muncească. O să muncească pe rupte, zile şi nopţi, fără odihnă! O să muncească de-o să-i sperie pe toţi. O să doarmă o singură noapte la trei zile... ba, la patru zile! Şi mâncarea să şi-o ia în fiecare dimineaţă în pachet, ca să nu mai piardă vremea ducându-se la masă... Cât şapte o să muncească! Şi n'o să se întoarcă acasă decât atunci când o să devină un om despre care toţi o să spună cu laudă: „Vedeţi! Asta-i tovarăşul Andrei Odincă!" „E un om şi jumătate!" O să se întoarcă acasă încărcat de cadouri... Pentru tata o pipă şi o cutie cu tutun parfumat, să nu-l mai trimită mama să fumeze în bucătărie, că-i afumă perdelele... Pentru mama o broboadă de mătase... pe care şi-o dorea de mult ...şi pentru surioară un biberon... adică nu biberon... atunci nu va mai avea nevoie... ci o trotinetă, o trotineţă, nounouţă, roşie! De

emoție, pe Andrei Odincă era gatagata să-l podidească plânsul. Se gândea ce inimă bună avea, cum se îngrijea el de toți, cum pe nici unul nu-l uitase și tuturor le pregătise un cadou... și tocmai lui, tocmai lui i se întâmplase o asemenea nenorocire. Dar lasă, o să plece de acasă și-o să muncească. Or să vadă toți ce e în stare Andrei Odincă!

Și vorbindu-și astfel, începu să se simtă din nou bine. Avea încredere în puterile lui, și ca să-și dovedească sieși că va fi în stare să muncească cât șapte era gata să apuce toporul și să spargă până în seară toate lemnele din magazie. Ba, să mai dea o mână de ajutor și vecinilor.

Nu se ridică însă de pe butoi. Nici nu privi măcar colțul în care se află toporul. „Dar mama?! Dacă el o să plece, cine-o să-i ajute mamei la treburi? Cine-o să-i aducă mamei un braț de lemne ori o căldare cu apă? Cine o să stea cu surioara când mama o să se ducă după târguieli?

Găsi însă repede răspunsul: o să-l roage pe Mihnea Dragu să-i ajute mamei. Nu putea să spună nu! Îi era prietenul cel mai bun și apoi stătea alături. Dacă sărea gardul era la el. Ce-ar fi să se ducă chiar acum și să-l roage?

Se uită prin ferestruică și nu văzu pe nimeni în curte. Deschise cu băgare de seamă ușa magaziei apoi se târî până la gard, îl sări și trecu în curtea lui Mihnea Dragu.

Când intră în casă, își găsi prietenul în mijlocul odăii, culcat pe burtă și citind.

Lui Mihnea Dragu nu-i fu greu să-și dea seama că prietenul nu era în apele sale și că i se înecaseră multe corăbii. Mai stătuse și la școală de vorbă cu el. Acum îl întrebă direct:

— Ai arătat carnetul acasă?

— Nu, clătină din cap Andrei Odincă. Nici n-am să-l arăt!

— Păi, n'o să ți-l ceară?

— N'or să mai aibe când...

Mihnea Dragu zâmbi:

— Prostii! Ce? Mâine nu e zi? S'a prăpădit lumea?

— Mâine o fi zi, dar n'o să mai fiu eu acasă...

— Zău? Pleci la băi? Și amintindu-și de obișnuitele cuvinte ale prietenului său, adăugă râzând: să-mi scrii de la băi! Nu-mi uita adresa: strada Șmecheriei, orașul...

Cu un gest sever al mâinii, Andrei Odincă îl opri:

— Îți arde de glume și eu...

— Și tu?

— ... și eu am venit la tine ca să-mi iau rămas bun și te rog să ai grijă de mama...

I se umeziră ochii. Mihnea Dragu se sperie:

— Dar ce s'a mai întâmplat? Nu mai plânge... trebuie să fim bărbați... Dacă plângi... îmi vine și mie... Ce s'a întâmplat?

— Plec de acasă... Plec în lume... Tu îmi ești prieten și-o să mă înțelegi. Deși e tare la matematică, o să mă înțelegi... Dacă rămân, mă lasă repetent. Nu pot să dau ochii cu tata. M'am hotărît să plec.

— Unde?

— Nu știu încă... Am să găsesc eu ceva. O să spun că-s mai mare și or să mă primească, nu-i așa?

— Știu eu? se îndoi Mihnea Dragu.

Dar Andrei Odincă nu putea suferi în clipa aceea îndoiala.

— Or să mă primească precis! O să muncesc zi și noapte. Trebuie să plec. ...Tu mă înțelegi, nu-i așa?

— Ce să fac? Te înțeleg... îi răspunse prietenul cu jumătate de gură. Apoi pentrucă nu știa ce să mai spună, întrebă stingherit: — vasăzică e serios! Chiar pleci, nu?... Eh! Știu eu ce să-ți spun! O să-mi fie tare urât fără tine.

— Și mie fără tine... O să-ți las ceva ca amintire...

— Și eu o să-ți dau ceva...

Tăcură o vreme amândoi. Nu se priveau dar simțeau că fiecare se gândea la celălalt. Erau prieteni vechi, dela grădiniță... Cât de bine își aminteau de atâtea și atâtea întâmplări...

— Ții minte, la grădiniță tu aveai pe buzunarul șorțului o rățușcă.

— Și tu un purcel...

— Odată, într'a'ntâia, tu mi-ai spart călimara...

— Dar parcă tu, într'a doua, nu mi-ai pierdut caietul?

— Eu o să-ți las amintire praștia...

— Praștia? Lui Mihnea Dragu îi sclipiră ochii. La atâta mărinimie din partea lui Andrei nu se aștepta: îmi lași praștia? Mie? Dar tu n'o să ai nevoie de ea?

Andrei Odincă se simți jignit:

— Eu? Nu, ce-ți închipui? Eu am să muncesc toată ziua... N'am să am timp să trag cu praștia...

— Mulțumesc! Eu o să-ți dăruiesc briceagul. Mi-l ține tata închis, dar când vine o să-l cer.

— Briceagul? E rândul lui Andrei Odincă să se minuneze: briceagul care niciodată n'ai vrut să mi-l împrumuți?

— Da!

— Mulțumesc... Și lui Andrei Odincă iar îi veni să lăcrămeze, gândindu-se din nou ce inimă bună avea, cum îi dăruise el praștia lui Mihnea și cum Mihnea ca să-l răsplătească îi făgădui briceagul...

— Și spune... — se interesă curios Mihnea Dragu — ți-ai și făcut bagajele?

— Ce bagaje?

— Păi, pleci cu mâinile în buzunare?

— Dar cum? Nu spun doar nimic acasă!

— Nu-ți iei nici măcar echipa de nasturi? se miră Mihnea Dragu.

— Nu... Am să mă joc cu ei când o să mă întorc...

— Dar n'ai nici bani... Vreo doi lei ți-aș împrumuta eu.

— Mulțumesc. Mai am și eu șaptezeci și cinci de bani. Cred c'o să-mi ajungă până la prima leafă.

— Dacă o să faci economie și duminica n'o să te duci la cinema...

— N'am să mă duc! Duminica o să-mi iau de lucru acasă. Eh — oftă și se ridică Andrei Odincă — o să-mi fie greu, dar m'am hotărît. Mîine dimineață plec.

— Și acum unde te duci?

— O să mă furișez în casă și-o să mă prefac bolnav...

— Dar... carnetul?!

— O să spun că abia mâine ni-l dă. Și eu mâine... Mai trec eu pe la tine să-mi iau rămas bun și să-ți aduc praștia.

Andrei Odincă întinse prietenului mâna și tăcut ieși din cameră.

Rămas singur, Mihnea Dragu încercă să reînceapă lectura cărții. Se așeză în aceeași poziție, întins pe covor, dar citind câteva rânduri își dădu seama că nu înțelegea nimic. Închise cartea. Care va să zică Andrei Odincă, prietenul lui cel mai bun, pleca de acasă. Hm! Ce ți-e și cu matematica asta! Unii o iubesc și alții fug de ea de le scapără călcâiele. Încurcată treabă... Săracu' Andrei! Phii! Și ce-o să mai fie mâine la școală! Toată ziua n'o să se vorbească decât de plecarea lui Andrei. Fetelor, cel puțin, n'o să le tacă gura nici în timpul orelor. Toată vremea o să șușotească: vai, tu... ai auzit tu... Eh, ce ți-e și cu fetele astea... Mai bine de Andrei că pleacă și scapă de gura lor...“

Când sosi acasă Matei Dragu, tatăl lui Mihnea, îl găsi pe băiat în același loc. Tatăl îi dădu bună ziua, îl întrebă ce mai e nou și dacă a mâncat, îi spuse că mama o să

mai întârzie puţin, apoi îşi dezbrăcă haina şi ostenit, se lungi pe pat.

În aşteptarea soţiei, Matei Dragu, încercă să tragă un pui de somn. Avusese o zi grea. Lucrase la strunjirea unor piese care cereau o muncă plină de atenţie, răbdare şi migală, dar treaba deşi mersese, nu-l mulţumi. Apoi, îl necăjise şi uşurinţa cu care se apucase de această muncă un tovarăş tinerel. Maistrul îl mutase pentru nesocotinţa sa, dar tinerelul ridicase din umeri, nepăsător: „Prost te-a mai crescut cine te-a crescut", îi spusese Matei Dragu. „Pagubă'n ciuperci" — îi răspunsese obraznic tinerelul — „creşte-ţi dumneata copilul mai bine şi lasă-mă pe mine în pace".

Matei Dragu simţi că-l cuprinde somnul, când îl auzi pe Mihnea.

— Tăticule, dormi?

— Încerc...

— Pot să te rog ceva?

— Poftim!

Băiatul veni şi se aşeză pe marginea patului. Tatăl deschise ochii şi îşi înălţă capul pe pernă.

— Tăticule, mi-ar trebui briceagul... briceagul meu...

Matei Dragu îşi aminti că încuiase în dulăpiorul său cu scule briceagul fiului, şi-şi mai aminti şi dece îl încuiase: la o consfătuire a dirigintelui cu părinţii, care avusese loc mai demult, el se aşezase în banca fiului. În lemnul pupitrului aproape că nu găsise un locşor pe care să nu se afle săpate cu briceagul iniţialele: „M. D.". Întors acasă îi luase fiului briceagul şi-i spusese: „nu, băiete, nu aşa trebuie să faci ca numele tău să devină cunoscut... N'am auzit de nici un om al cărui nume a ajuns celebru pentrucă şi-l scrijilise pe bănci ori şi-l scrisese pe garduri..."

Matei Dragu nu găsi însă cu cale ca să-i mai vorbească şi acum lui Mihnea despre această întîmplare. Îl întrebă doar:

— Ce vrei să faci cu el?

— Îmi trebuie... şi zâmbind, băiatul adăugă repede: dar să ştii că nu-mi trebuie pentru ce te gândeşti tu...

— Nu mă gândesc la nimic rău... Dar mă interesează, aşa... Ştii al cui a fost briceagul?

— Ştiu, al bunicului.

— De aceea...

Mihnea Dragu se gândi dacă să-i spună ori nu tatălui său ce avea de gând să facă cu briceagul. Ştia că şi dacă nu-i va spune, briceagul tot o să i-l dea, dar era convins că spunându-i, tatăl său o s'o facă cu mare bucurie. Briceagul fusese al bunicului, tatăl tatălui său, care alungat de nevoile şi necazurile argăţiei, plecase în lume să-şi găsească mulţumirea. Ce-i drept, mulţumire prea multă nu găsise bunicul, dar până la urmă, venind la oraş, îşi făcu şi el un rost. Tot ca să-şi găsească mulţumirea şi să-şi facă un rost, pleca de acasă şi Andrei Odincă. Briceagul bunicului avea să treacă în mâinile prietenului care, după părerea lui Mihnea Dragu, apuca acelaş drum. Băiatul era convins deci că spunându-i tatălui său toată povestea, acesta îi va da bucuros briceagul, împăcat cu gândul că încăpea pe mâini bune...

— Ei, îl mai întrebă odată tatăl. Ce ai de gând să faci cu el?

— Vreau să-l dăruiesc prietenului meu Andrei Odincă.

— Un dar de ziua lui?

— Nu... ziua lui Andrei e în Iulie... Şi în Iulie, ehei! Unde-o să fie Andrei!

— Nu mai spune? Şi unde o să fie, mă rog? Îl trimite ambasador în străinătate? N'am citit nimic în ziare... Ori nu m'oi fi uitat eu atent...

— Tăticule! se supără Mihnea, dar nu reuşi să nu zâmbească. Îndată însă deveni serios: — ce ştii tu, tăticule? Cu Andrei Odincă nu-i de joacă. E treabă grea şi încurcată...

— Păi, hai s'o descurcăm!

— Nu putem noi... El îmi lasă mie praştia, eu îi dăruiesc briceagul... pentrucă cine ştie când ne-om mai vedea!

— I-auzi! Şi cum aşa, deodată?

— Să-ţi spun...

(va urma)

Liliacul

de Tiberiu Utan

Şi-a adus aminte liliacul
De fereastra casei părinteşti...
— Floare scumpă, cum dormişi atîta
Fără ca de noi să-ţi aminteşti!

— Ce să fac, acesta mi-e destinul,
Să vă fiu podoabă, şi să mor,
Să aştept până se'ntoarce iarăşi
Primăvara'n sbor biruitor.

de GICA IUTEŞ

ilustraţii: BURSCHI

Întâmplări din casa zidarilor

(urmare din numărul trecut)

Chinuiţi de griji şi de gânduri, cei doi călători se treziră deodată pe un tăpşan ce se întindea la poalele unei stânci atât de înalte, că nu i se mai vedea creştetul din nouri, ci numai cât te uitai în sus către dânsa îţi venea ameţeală.

— Vai, şopti Lică oprindu-se înmărmurit. Asta trebuie să fie stînca!

— Ce înaltă e! oftă Rică. Cum o să ajungem noi în vârful ei?

Dar toegelul nu-i lăsă să zăbovească deloc, ci îi înghioldi la drum. Ocoliră stânca, şi de partea cealaltă, dădură peste-un loc plin cu pietrărie de construcţie şi stive de cărămizi noi. Toegelul găsi îndată o cărăruie, sări peste o groapă cu var stins şi se opri lîngă o movilă de nisip mai înaltă de zece ori decât băieţii.

— Hei, strigă deodată un glas gros şi răguşit... Care-i acolo?

Rică se ascunse speriat după stiva cea mai înaltă de cărămizi, iar Lică îşi făcu puţin curaj şi răspunse cu glas tremurător:

— Noi, adică... Eu sunt!...

De după movila de nisip se ivi un om mustăcios, cu o lulea în colţul gurii.

— Ce vrei? îl întrebă mustăciosul încruntat...

— Caut casa zidarilor... îi spuse Lică şi privi uimit... Indărătul omului, zări o casă uriaşă de melc pe care un flăcăiandru asudat, căuta s'o urnească din loc; o împingea cînd într'o parte, cînd în alta cu umerii lui laţi. Cochilia se hâţâna în loc, dar nu se lăsa urnită nici cu o palmă... Flăcăul îşi stupea în palme şi iar se repezea s'o dea la o parte, dar degeaba. Râuri de sudori îi curgeau pe frunte şi pe gât fără să izbutească să clintească hududaia...

— Casa zidarilor? mormăi omul... Aici trebuia să fie! Şi punându-şi pipa stinsă în brâu, se duse să se opintească alături de flăcăul cel asudat. Lică se cumpăni de pe-un picior pe altul încurcat, ocoli de jur împrejur casa aceea de melc uriaşă cum nu mai văzuse niciodată în viaţa lui, şi întrebă cu sfială:

— Oameni buni, am bătut drum lung până aici... Eu şi cu pri... adică eu, trebuie să rog pe zidari să mă primească să dorm o noapte în casa lor... Numai aşa o să prind puteri să mă urc pe stânca asta înaltă...

— Degeaba te rogi, îi strigă flăcăiandrul opintindu-se şi mai amarnic. Nu vezi? Un culbec blestemat şi-a aşezat casa drept pe temelia casei noastre. De şapte zile şi de şapte nopţi ne opintim să-l dăm la o parte şi nu-i chip... S'a aşezat drept pe socoteli... Erau scrise cu cretă albă pe cimentul temeliei...

—Faceţi altă temelie! îi sfătui Lică care nu pricepea dece trebuiau zidarii să dea culbecul la o parte...

— Să facem altă temelie, se răsti la el mustăciosul... Şi ce dacă facem altă temelie? Cum să clădim casa? Fără socoteli?

— Cine a mai văzut casă clădită fără socoteli? strigă zidarul cel tînăr, ştergându-şi fruntea năduşită şi privindu-l chiondorâş pe Lică...

— Ia stai, îi spuse deodată zidarul cel vârstnic, lăsându-şi treaba pentru o clipă... Poate că ştii să faci tu socotelile...

— Ce socoteli, se fâstâci Lică...

— Socotelile casei, strigă flăcăiandrul luminându-se la faţă. Băieţaşule, dacă te pricepi la aritmetică până'n seară casa noastră-i gata!

— Tii, ce casă am clădi măi băiete! făcu şi mustăciosul bucuros, şi venind dinaintea lui Lică căută să-l convingă... Numai să socoteşti câte cărămizi ne trebuie pentru fiecare perete! Ascultă colea... o cărămidă e lungă de 20 cm. şi lată tot de atâta. Pereţii casei trebuie să fie înalţi de 4 metri şi de lăţime tot pe-atâta...

In peretele dinspre soare-răsare o să facem uşa şi-o fereastră. Uşa trebuie să fie înaltă de 2 m. şi largă de 1 m., iar ferestrele trebuie să fie şi ele înalte de 1 m., şi tot de 1 m. să fie late. Numai peretele de la miază-noapte o să fie fără ferestre. In peretele dela miază-zi o să facem 2 ferestre iar în peretele dela soare-apune o singură fereastră.

Bietul Lică se uită buimăcit când la zidarul mustăcios, când la cel mai tânăr, iar în cap începură să i se învârtească metri cu centimetri, ferestre şi uşi, şi nu putu să spuie decât atât...

— Aoleu, dar încurcată socoteală!...

— Nu ţi-am spus noi? oftară într'un glas cei

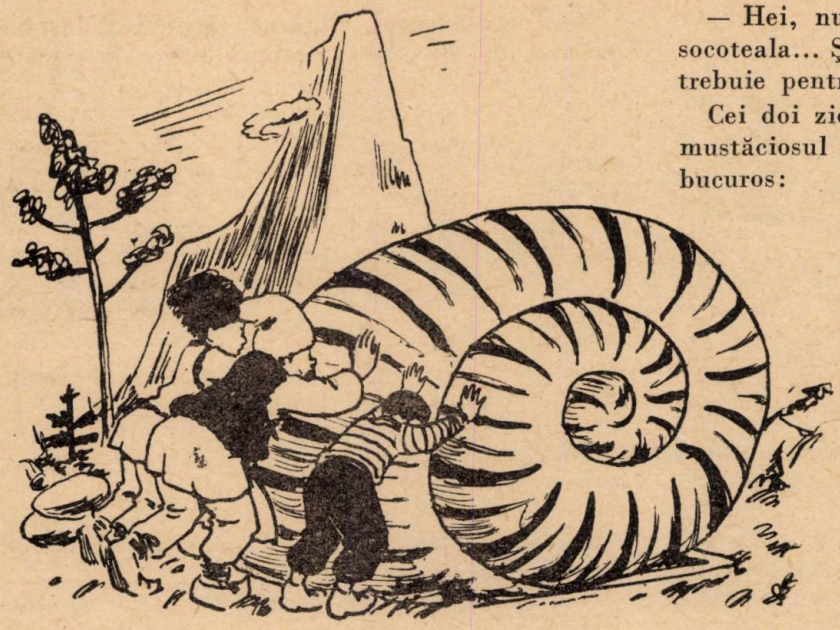

doi meşteri zidari necăjiţi. Şi te întrebi de ce ne muncim să dăm culbecul ăsta la o parte... Dar parcă-i crescut din pământ şi-i mai greu ca nouă pietre de moară...

— Hai să vă ajut şi eu, se hotărî Lică, văzând că n'o poate scoate altfel la capăt...

Şi unde mi se apucară toţi trei să se opintească şi să împingă culbecul de pe temelia cu socoteli...

— Hep, hep! striga zidarul cel mustăcios punând umărul.

— Ho ho hooo... răcnea zidarul cel tânăr... stupindu-şi în palme şi repezindu-se cu ciudă în casa culbecului.

— Heiii heii! se îndemna şi Lică la treabă. Dar vorba meşterilor necăjiţi: culbecul parcă era crescut din pământ şi era mai greu ca şapte pietre de moară.

In vremea asta bietul Rică se perpelea pe după mormanul de cărămizi... Căci vezi, el ascultase toată povestea, şi nu putea să înţeleagă cum de nu-i dădea prin cap lui Lică... Doar învăţătoarea le explicase o problemă asemănătoare ...Dece să-şi băşice palmele degeaba împingând fără rost căsuţa culbecului?

Era la mintea cocoşului... Trebuia să afle suprafaţa unei cărămizi, şi suprafaţa unui perete. Pe urmă trebuia să facă doar o împărţire şi să afle câte cărămizi intrau într'un perete. Şi fără să mai stea pe gînduri se apucă să socotească...

In vreme ce zidarii şi cu Lică se chinuiau în fel şi chip să împingă culbecul ba dintr'o parte ba din cealaltă, Rică socotea şi socoteala lui părea de folos... In peretele dela miază-noapte intrau 400 de cărămizi, în cel dinspre miază-zi, dacă scădeai cele două ferestre, intrau 350 de cărămizi, pentru cel dinspre soare-apune, dacă scădeai o fereastră, aflai 375 de cărămizi, iar pentru peretele dinspre soare-răsare, dacă scădeai uşa şi o fereastră, aflai că trebuie 325 cărămizi.

Fericit că aflase nepreţuitul răspuns, el alergă către cei trei oameni năduşiţi şi strigă:

— Hei, nu vă mai chinuiţi... Am aflat eu socoteala... Şi pe nerăsuflate spuse câte cărămizi trebuie pentru fiecare perete...

Cei doi zidari îl priviră cu ochii holbaţi, apoi mustăciosul îşi trânti cuşma de pământ şi răcni bucuros:

— Cine-i fi, că isteţ mai eşti!

— Alelei, făcu flăcăiandrul râzând. Cine-i fi, că isteţ mai eşti.

— E prietenul meu, spuse atunci Lică, răsuflând uşurat.

Numai că Rică stătea tăcut... Nu se mai ruşina de capul ce-l ţinea pe umeri, dar se gândea totuşi cum să facă să fie din nou ca mai înainte...

Şi unde mi se apucară zidarii de lucru fluerând voioşi... Indată făcură o temelie nouă. N'avea decât să stea culbecul pe temelia veche că nu le mai păsa. Sburau mistriile în mîinile lor harnice, iar zidurile casei se înălţau văzând cu ochii...

Şi nici soarele n'apusese bine după deal că meşterii zidari sfârşiseră de clădit o casă mândră şi trainică...

— Acuma bucuroşi de oaspeţi, spuseră ei mulţumiţi...

— Toate ca toate, începu zidarul cel vârstnic... Dar nu pricep ce fel de fiinţă eşti, zise el lui Rică... Parc'ai fi băiat ca toţi băieţii, numai că pliscul ăsta te strică.

— Of... suspină Rică... iaca aşa şi-aşa... şi povesti toată tărăşenia cu cele trei surori şi cu lacul...

— Ce sgârcioabe! se supără cel tînăr... Dar cum se poate pentru o picătură de apă... să facă ele una ca asta...

Mustăciosul căzu pe gânduri apoi îi zise tovarăşului lui:

— Ia adă'ncoace ciocănaşul nostru... Să văd eu nu cumva pot să-i scot pacostea asta de chip, de pe chipul lui adevărat?...

Şi ce credeţi? Mare minune! Nu degeaba era el meşter bătrîn. Il ciocăni pe Rică odată pe la plisc, aşa uşurel de tot, drept în creştet puţintel, şi pliscul şi toată pielea cu puf căzu de pe capul lui Rică, de-ai fi zis că fuseseră lipite cu clei, nu cu altceva...

Şi Rică îşi căpătă înfăţişarea lui cea mai dinainte. Avea iar părul bălan şi sburlit şi nasul cârn, cât o alună.

Măi, măi ce bucurie pe dînsul, dar şi pe bunul lui prieten Lică. Iar cei doi meşteri îşi frecau mâinile de mulţumire, că putuseră să-l răsplătească pe cel care le făcuse socotelile casei...

— Acuma haideţi la culcare băieţi, îi sfătuiră ei... Că nu-i jucărie să te urci pe stânca de criţă să culegi floarea cea minunată.

Dar taman când se pregăteau să intre în casă, căsoaia de culbec începu să umble singură... iar dinăuntru se auzi un glas răutăcios...

— Ai scăpat tu Rică de data asta... dar Lică e în mîna mea. Din cauza voastră Ionică cel

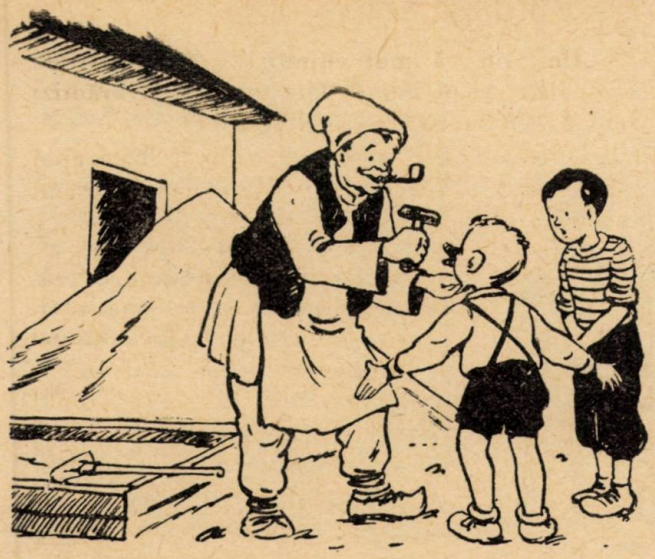

viteaz i-a făcut de petrecanie fratelui meu geamăn, Suflatul. Dar mai sunt şi eu, Copiatul... Cine-a socotit cărămizile zidarilor, să doarmă în casa de cărămizi, cine a strîns culbeci, să doarmă în casa de culbec... Şi nici una nici două casa culbecului sări cu gura în jos drept în capul lui Lică şi-l închise înăuntru, ca într'o capcană...

— Ajutor Ricăăă... Scapă-mă... Mai apucă să strige bietul băiat dar pe urmă nu se mai auzi nimic...

— Toegel, toegel, ajută-ne, răcni Rică înspăimântat, dar îşi aduse aminte că toegelul nu poate să-l ajute...

— Ajutaţi-mă zidarilor! se rugă el cu lacrimi în ochi de noii săi prieteni... Ce mă fac? Dacă nu doarme o noapte în casa voastră, nu poate să culeagă floarea...

— Te-am ajuta, dar nu ştim cum! răspunseră cei doi meşteri nedumeriţi de o asemenea întâmplare ciudată...

— Of... of... se căina Rică isbind cu pumnii în căsoaia Copiatului... Cum am să dorm eu liniştit în casa voastră, când îl ştiu pe Lică în capcană? Of... cine să mă ajute?

— Ia stai frăţioare, strigă atunci flăcăiaşul cel tânăr... Ziceai că cele trei surori i-au dat lui Lică să bea apă fără să-i facă nimic...

— I-au dat... cum nu era să-i deie spuse Rică plângând. Doar a deslegat tâlcul ghicitorilor...

— Apoi dacă-i aşa mă duc să le chem în ajutor! zise inimosul flăcău. Şi îndată o luă la picior.

— Hm! mormăi zidarul cel bătrân... Ce zicea blestematul acela de Copiat? Că Ionică cel viteaz i-a făcut de petrecanie lui frate-său geamăn?

Atunci mă duc să-l chem pe Ionică să-i vină de hac şi lui... Şi îndesându-şi cuşma pe frunte, bunul meşter, o porni la drum...

Floarea cea minunată

Toată noaptea a stat Rică lângă căsoaia culbecului. Dinăuntru se auzea înăbuşit plânsul lui Lică, iar el îl tot mângâia şi-l sfătuia să aibă răbdare... Că aveau să-i vină îndată în ajutor şi cele trei surori şi Ionică cel viteaz... Aveau să vină negreşit şi-aveau să-l scape de năpastă... Doar zidarii, prietenii săi, plecaseră să-i aducă...

Şi tot îmbărbătându-l aşa adormise de-a'npicioarele, rezemat de căsoaia culbecului, ca un bun şi credincios prieten ce-i era... Că doar, prietenul bun la năpastă se cunoaşte!

Erau zori de zi, când Rică se trezi ameţit de oboseală şi de grijă. Dar lângă dânsul îi zări pe cei doi zidari, pe Ionică cel viteaz călare pe calul lui cel sur şi pe frumoasa Limpedea cu straiele subţiri şi albastre ca seninul cerului.

— Ionică viteazule, scapă-l pe prietenul meu... Limpedeo, frumoaso, ajută-l pe Lică... Uite, aşa începuse să se roage Rică de dânşii, îngrijorat de soarta tovarăşului său.

—Fii fără grijă băieţelule... Acum am să trimit mii de picături de apă peste casa culbecului...

Intr'o sută de ani o singură picătură de apă poate să sape o gaură într'o stâncă... Am să trimit o sută de mii de picături de apă peste casa culbecului. O să-l facă ciur într-o clipă...

— Fii fără grijă băiete, îl linişti îndată şi Ionică cel viteaz. M'am luptat eu cu Turcii în oastea lui Ştefan cel Mare, şi n'am să-i fac eu de petrecanie fratelui geamăn al Suflatului?

Frumoasa Limpedea făcu un semn cu mâna spre văzduhul senin...

— Soră Ceţoasă, ajută-mă!... Pe cer se ivi un nour negru şi burduhos. Ca dintr'o uriaşă stropitoare mii şi mi de picături de ploaie începură să bată darabana în casa de culbec...

Unde cădea o picătură de ploaie, se făcea o găurică. Acuma staţi şi socotiţi cîte găurele se făcură în pereţii capcanei unde încăpuse Lică...

Ionică cel viteaz îşi suflecă mânecile dolmanului, scoase dela oblâncul şargului, o ghioagă ghintuită cu care desghiocase multe capete de duşmani şi se pregăti să lovească...

— Stai, îl opri Rică... speriat... dacă-l nimereşti tocmai pe Lică în cap?

— Aşa-i încuviinţă zidarul cel mustăcios... S'o luăm binişor, Ionică. Lasă ploaia Limpedei să-şi facă datoria...

Ce să vă mai spun? Cât s'au tocmit Ionică cel viteaz şi cu meşterul zidar, pereţii casei de culbec se făcuseră cum îi ciurul... Intr'un loc, acolo unde erau mai gurguiaţi, făcură odată trosc, şi Lică palid ca ceara ieşi ca un pui din găoace.

Rică sări şi-l apucă în braţe strângându-l la piept, cu ochii umezi de bucurie...

— Măi, din ce primejdie m'aţi scăpat...de-abia mai putu să mai şoptească Lică...

— Ei, acuma, lăsaţi-mi ghioaga, făcu Ionică şi dă-i şi dă-i cu ghioaga în căsulie, pînă nu mai rămase dintr'ânsa şi din geamănul Suflatului, Copiatul, decât praful şi pulberea...

Acuma ce mai era de făcut? Rică şi cu Lică nu mai ştiau cum să mulţumească prietenilor

lor... că-i scăpaseră din atâtea nemaivăzute primejdii.

Iar mie ce-mi rămâne de povestit? Doar n'am să mă apuc să vă spun că zidăraşul cel tânăr nu-şi mai lua ochii dela Frumoasa Limpedea. Dar dânsa hei, avea un mire de seamă în soarele de pe cer. Aşa că nu-i mai rămase flăcăiandrului decât s'o privească pe sub sprâncene, mai pe-ascuns, mai pe făţiş, să-şi desfete inima, pentru o viaţă, cu asemenea frumuseţe întruchipată!...

Cât despre zidarul cel vîrstnic, nu ştiu ce tot se sfătuia cu Ionică cel viteaz... Pare-mi-se că se înţelesese să se ducă să macine un sac de grâu la moara lui...

Numai Lică şi cu Rică se gândeau cu nerăbdare cum să facă să se urce în vârful stâncii de criţă să caute floarea cea minunată, care avea de acum să-i păzească pentru totdeauna de necazuri...

Şi cum se gândeau ei aşa, iaca cine se iveşte lângă dânşii?

Hai că nu ghiciţi! Chiar piticul de sticlă!

— Vai piticule, prin câte am trecut! Mult bine ne-ai făcut cu toegelul tău!

— Repede copii, strigă piticul tulburat. A înflorit floarea voastră! Mi-a spus o ciocârlie, care a fost printre păsărelele din colivia lui Praştie-Voevod. A trecut peste creştetul stâncii şi-a auzit bobocul florii plesnind... Incălecaţi pe toegel şi plecaţi mai iute!

Când auziră o asemenea veste bună, Rică şi Lică îl îmbrăţişară cu recunoştinţă pe bunul pitic, încălecară pe toegel şi... Svârrr! Ca o săgeată toegelul sbură cu dînşii drept în vârful stâncii de criţă. Aici ce să vadă? De jur împrejur numai nouri iar pe-un colţ de piatră golaşă se afla o floare atât de strălucitoare, că-ţi lua ochii cu frumuseţea ei. Pe un lujer subţire şi gingaş ca de crin erau două frunze verzi şi străvezii ca smaraldul, iar în mijlocul lor înflorea un boboc ca aurul. Petalele se desfăceau încetişor, sclipind în atâtea zeci şi zeci de culori, că şi curcubeul de pe cer ar fi pălit în faţa minunăţiei lor.

Cei doi prieteni şedeau lângă floarea cea fără seamăn, plini de tulburare şi bucurie...

—S'o rupem... — şopti în cele din urmă Lică, neîndrăznind să o atingă şi nici să-şi ia ochii dela dânsa, de teamă să nu piară...

— A noastră-i oare? oftă Rică neîncrezător... Hai mai bine să ne sfătuim cu prietenii noştri...

Ţinându-se sdravăn de colţurile pietrelor, cei doi băieţi se aplecară şi priviră jos la poalele stâncii. Erau cu toţii acolo: şi Ionică cel viteaz şi zidarii şi Frumoasa Limpedea şi piticul...

— A noastră-i floarea? întrebară într'un glas băieţii...

— A voastră-i... chiuiră cei de jos...

— A noastră-i se bucurară Lică şi Rică...

Şi încetişor, cu sfială şi grijă desprinseră floarea cea minunată de pe lujerul său. Dar de-abia o avură în mâini că într'o clipă se treziră în păduricea dela marginea orăşelului lor. De n'ar fi ţinut în mână floarea cea minunată a stăruinţii, cei doi prieteni ar fi putut să creadă că totul a fost un vis... Dar nu, totul fusese adevărat. Floarea mult jinduită era acum a lor.

Intr'un suflet au alergat acasă să sădească în grădina lor odorul cel de preţ.

Povestea spune că de atunci nici o notă rea nu s'a mai ţinut de Rică ori de Lică. Vestea despre floarea lor minunată şi despre peripeţiile prin care au trecut până s'o găsească a trecut din gură'n gură, dela ureche la ureche. Cum am aflat-o, v'am spus-o şi vouă, copii...

(*sfârşit*)

La adunare

M. PRIGARA

Un soare cald, cu raze line
inundă clasa, în şuvoi.
Ce oaspe drag acuma vine
la adunare printre noi?

Căci după lecţii deodată
la adunare toţi ne-am dus.
Chiar clasa e frumos ornată.
Cravatele lucesc nespus.

Emoţia ne fierbe'n vine.
Stăm... Uşa sună uşurel:
instructoru-l vedem că vine;
învăţătoarea e cu el.

Ea însăşi, prietena cea veche,
cu chipul luminos, bălan.
Ea, dragă fără de pereche
ne-a devenit din an în an.

Doar ea ne-a 'ntâmpinat odată
în uşa clasei-chip iubit,
în ziua-aceea neuitată
în clasa 'ntâi când am venit.

Nu vom uita c'atunci, prin curte,
noi ne-am plimbat cu pasul rar,
iar mai târziu, chiar basme scurte
citit-am din abecedar.

Şi astăzi, la aniversare,
iubirea creşte'n piepturi vii:
azi patruzeci de ani ea are
de când i'nvaţă pe copii.

S'au răspândit în larg de lume
şcolarii ei iubiţi, de ieri.
Sunt generali, mulţi cu renume,
poeţi, matrozi sau ingineri.

Învăţătoarea însă ştie
pe unde-s toţi, cu drept temei
că poşta'n fiecare zi e
cu plicuri noi la poarta ei.

Ba unul un furnal zideşte,
ba altul este oţelar,
ba altul ţara ne-o păzeşte
şi grănicer e la hotar.

Dar la învăţătoarea dragă
cu dragoste toţi se gândesc,
de parcă Patria întreagă
îi spune astăzi, mulţumesc.

Traducere din limba rusă de Gh. D. Vasile

Pentru ochii fratelui meu

de T. Tudose — ilustrații: TINA VAL

Când Albert Müler se scutură de amorțeala care pusese stăpânire pe el, viscolul încă nu se potolise. Vântul ridica zăpada purtând-o de ici colo, pulbere densă și grea. Albert asculta înfiorat mugetul ca de fiară, al vântului. Simțea dureri în tot trupul și-i era frig. Tremurând, încercând să strângă în jurul corpului hainele prea subțiri, Albert Müler se cățără ca o pisică pe zidul rece al beciului, până la ochiul de geam ce se afla sus de tot. Privi afară cu nesaț, până când mâinile îi înghețară și nu mai putu să se țină agățat. Își dădu drumul și lunecă până jos și se ghemui lângă peretele umed și rece. Gânduri nenumărate îi năvăleau în minte. Ce-o să se facă mama singură, fără el? Cine-o să aibă grijă de ea? Cine-o să-i aducă o coajă de pâine? Cine oare? Dar Hubert, el ce va face?

Și deodată, lui Albert i se păru că-l vede pe Hubert cum merge pe lângă ziduri orbecăind. Îi vede pe derbedeii din piață cum se strecoară și îi fură din ziare. Iar Hubert, nu-i vede. Dacă-i simte, începe să țipe. Oamenii trec nepăsători pe lângă el, spunând: „Iar i-au furat orbului, ziarele, derbedeii".

Pe Albert îl podidi plânsul; ar fi voit să fie din nou lângă frățiorul lui care nu împlinise încă 10 ani. Ar fi vrut să-l mângâie și să-i spună să nu se teamă, pentrucă el, Albert, se află alături de el și o să-l ajute, o să-l apere. Albert se strânse și mai mult în colțul lui. Cum, cum să-l ajute pe Hubert? Cum să-l ajute?

Așa după cum a înțeles el, domnii dela tribunal îi vor da mulți ani de închisoare. Și el n'o să vadă nici soarele, nici lumina, cu atât mai puțin pe Hubert.

Dar o ușoară speranță stăruia totuși în inima lui Albert.

Avocatul Löbel îi spusese că trebuie să fie curajos la proces, să nu-i fie teamă, pentrucă tot orașul o să lupte ca el să fie liber.

Albert își prinse capul în mâini. „Cum oare, o să fie tot orașul cu mine? Nici nu mă cunoaște tot orașul. Cine mă cunoaște pe mine? Da, băieții de pe strada noastră, ei mă cunosc, dar ce pot face ei? Sunt niște copii și atâta tot. Dintre cei mari mă cunosc tovarășii unchiului Hanz, dar ei sunt muncitori, și îi fugărește poliția".

Deodată Albert se simți singur, singur aici în închisoare. Se vedea singur și în fața judecătorilor.

Ușa beciului se deschise și un polițist mustăcios îi porunci să-l urmeze.

In sala micului tribunal de minori nu era lume prea multă. Iar pe acei care erau, Albert nu-i văzuse niciodată. O singură figură îi era familiară, figura avocatului Löbel.

Ca un om în primejdie, care cere ajutor, Albert îi aruncă o privire rugătoare. Acesta îi răspunse, și lui Albert i se păru că ochii aceia mari, nespus de adânci, îi spuneau: „Curaj, Albert, curaj, eu sunt lângă tine".

Albert se așeză pe banca acuzaților. Cel mai mare judecător rosti grav, ridicându-se:

— Trecem la judecarea inculpatului Albert Müler, acuzat de vagabondaj și furt.

Löbel aproape sări dela locul lui. Când îl văzu în picioare, lui Albert i se păru că e cel mai puternic dintre toți oamenii.

— Onorată instanță, cred că e vorba de o eroare. Albert Müler, după cât știu, nu se află aici pentru vagabondaj și furt, ci pentru...

Cel mai mare dintre judecători, rosti tăios:

— Domnule, apărarea încă nu are cuvântul și dacă încercați să împiedicați buna desfășurare a procesului, vă vom ridica dreptul de a mai apăra pe inculpat.

Judecătorul se întoarse apoi spre Albert:

— Albert Müler spune-ne de când vagabondezi şi cum ai furat statueta din casa domnului Fişer.

Albert se ridică de pe bancă, inima îi bătea tare, tare de tot.

— Eu, eu domnule, nu sunt vagabond, eu îi ajut unchiului Hanz la fierărie. Eu nu am furat statueta, nu am furat-o. Ştiţi, am mers şi eu cu petiţia, cu petiţia pe care trebuia să o semneze tot oraşul, cu petiţia în care se spunea că noi germanii trebuie să ne unim. Să fim iar o familie şi să-i punem pe goană pe toţi acei care vor război. Unchiul Hanz zicea că petiţia asta o vom trimite guvernului şi că atunci n'o să mai fie război.

— Uite ce, tinere, răspunde la întrebarea noastră: pentru ce şi cum ai furat statueta?

Albert nu-şi pierdu curajul.

— Am să vă spun. Iată, am să vă spun. E aici şi domnul Fişer, dânsul o să vă spună adevărul. Am mers şi la domnul Fişer, acasă. Domnul Fişer a luat petiţia, a citit-o; în vremea aceea eu mă uitam la statuetă; ştiţi, eu aş vrea să fiu atlet. Domnul Fişer a spus că dacă-mi place mi-o dăruieşte, şi mi-a dăruit-o. Dar nu ajunsei la colţul străzii, când m'a luat poliţaiul. Să spună domnul Fişer dacă eu am furat-o. Eu n'am furat niciodată, niciodată.

Fişer se ridică cu greu din scaunul lui:

— Domnilor, onorat tribunal, eu am cuvânt, eu...

Preşedintele îl linişti:

— O, nu trebuie să vă gândiţi că am putea pune la îndoială cinstea, cuvântul D-voastră. Acuzat Müler, chiar dacă n'ai fi furat statueta, activitatea dumitale e totuşi criminală, împotriva statului german.

— Eu, eu — spuse Albert — nu am nimic cu nimeni, eu am mers cu petiţia pentru fratele meu. Poate îl cunoaşteţi pe fratele meu. E Hubert, Hubert orbul, care vinde ziare în colţul de lângă primărie. Eu pentru el am mers cu petiţia. Ştiţi, fratele meu, n'a fost totdeauna orb. A avut nişte ochi frumoşi, aşa cum numai mama îi are. Dar într'o zi ne-am dus în pădurea din vale. Noi n'am ştiut că acolo e armată. N'a fost niciodată armată în pădurea din vale. Soldaţii americani au tras, nu ştiu cu ce au tras, dar Hubert a rămas orb.

Eu pentru ochii fratelui meu am mers cu petiţia. Mi-a povestit unchiul Hanz, că dacă n'o să se mai facă armată ca aceea în care a murit tatăl meu, nu vor mai fi copii orbi ca Hubert şi eu ştiu că asta e adevărat... eu ştiu!...

— Acuzat poţi sta jos. Apărarea are ceva de spus?

Albert îl văzu pe Löbel ridicându-se, dar nu-i putea înţelege cuvintele.

Afară vântul se potolise şi acum ningea, ningea cu fulgi mari, de parcă îşi scuturau vişinii floarea.

Pe Albert îl învălui mâhnirea. Uite, au să-l arunce în închisoare şi niciodată nu va mai simţi răceala aceea plăcută a fulgului de zăpadă, când îl prinzi în palme. Şi Löbel vorbeşte. Albert ar vrea să-l asculte, dar nu poate să fie atent. Toate se învălmăşesc în capul lui.

Deodată tresare. I se pare că de dincolo de zidurile cenuşii ale tribunalului se aude strigat. Ar vrea să sară, să alerge la fereastră, dar poliţistul e lângă el. Se încordează, ascultă, oare nu-i un vis?

Prin ferestrele zăbrelite străbate strigătul:

— Cerem eliberarea lui Albert Müler! Albert Müler să fie liber!

Albert vrea să-i vadă pe cei din stradă. Oare cine or fi? El nu are atâţia cunoscuţi. Întoarse privirea spre Löbel, dar avocatul nu-l vede. Vorbeşte, vorbeşte întruna şi Albert abia acum îi înţelege cuvintele:

— Eu nu cer altceva onoratei instanţe decât eliberarea lui Albert Müler, copilul care vrea să-şi salveze patria. Atât!

Şi corul mulţimii de dincolo de ziduri, întăreşte:

— Cerem eliberarea lui Albert Müler!

Fulgii sunt deşi, mari. Albert e ameţit. A ajuns afară; îşi duce mâinile la ochi. E atâta lumină, atâta lume! La capătul scărilor îl vede pe Hubert. Stă sgribulit, proptit de zid.

Albert alergă spre el, strigând:

— Hubert, frăţioare...

Hubert se ridică nesigur; îşi întoarce faţa în direcţia de unde vine chemarea. Albert îl strânge la piept. Şi orbul îi mângâie cu mâinile lui mici şi îngheţate, faţa.

— Abiy, Abiy, nu o să mă laşi niciodată singur?

— Niciodată. Noi nu suntem singuri. Ascultă câţi prieteni avem.

Şi Hubert se strânge mai mult, lângă el, ascultând freamătul mulţimii, adunată încă în faţa tribunalului. Iar Albert priveşte această mulţime şi se gândeşte la vorbele lui Löbel: „Tot oraşul o să lupte pentru eliberarea ta. Tot oraşul!“

Din activitatea şcolarilor sovietici

MUZEUL ŞCOLII

Novgorodul nostru este un oraş foarte vechi. Are aproape 1000 de ani.

În fiecare vară se fac la noi în oraş săpături arheologice.

După descoperirile arheologilor ne putem închipui cum arăta vechiul Novgorod, cum trăiau locuitorii lui cu sute de ani în urmă, cu ce se ocupau.

Copiii şcolii noastre se duc adesea la săpături să vadă ce au găsit arheologii, să asculte poveştirile lor.

Unii copii sunt atît de pasionaţi de arheologie, încât s'au apucat şi ei să sape, în curţile lor, în grădini, pe lîngă case, în gropile de fundaţie ale construcţiilor. Şi mulţi dintre ei au avut noroc. Liusia Kiseliova a găsit un frumos toporaş de dulgher din secolul al XI-lea, Ghena Korabliov a găsit un vârf de suliţă de fier din secolul al XVI-lea. Copiii au găsit multe monede, un vechi cuţit de vânătoare, cioburi de vase împodobite cu frumoase ornamente, o lulea de lut, cum erau în timpul lui Petru I.

S'au adunat atâtea obiecte, încât am hotărît să înfiinţăm la noi la şcoală un muzeu istoric-geografic.

Arheologii ne-au ajutat să stabilim din ce secol datează obiectele adunate de noi, despre ce ne povestesc ele.

Am aflat multe lucruri noi despre oraşul nostru.

Am aflat că încă în secolul al X-lea—XII-lea Novgorodul nostru era un oraş civilizat, bine amenajat, cu case frumoase, cu străzi şi pieţe pavate. Tuburi de canalizare asanau* pământul mlăştinos din oraş.

Şi la noi în muzeu există un mare tub de canalizare de lemn şi o placă largă, o bucată de pavaj de lemn din secolul al XI-lea. Am citit în cărţi că Novgorodul era un mare oraş comercial, că aici se adunau negustori din diferite ţări ale lumii. În muzeul nostru există o confirmare a acestui lucru, o monedă arabă din secolul al X-lea. Aceasta înseamnă că în acele timpuri negustorii arabi veneau la Novgorod cu mărfurile lor.

Arheologii ne-au dăruit o patină de os foarte veche. Cu astfel de patine patinau locuitorii Novgorodului cu 800 de ani în urmă! Aceasta înseamnă că încă din acele timpuri îndepărtate locuitorii Novgorodului se ocupau cu sportul.

Obiectele descoperite de noi ne-au povestit că locuitorii Novgorodului erau din cele mai vechi timpuri buni meşteşugari. În Novgorod trăiau fierari, arămari, pielari, armurieri, giuvaergii...

Dar toate lucrurile din muzeul nostru par cu totul recente în comparaţie cu cele pe care le-am găsit în vara trecută într'o excursie. Nu departe de satul Konceanskoe — Suvorovskoe am vizitat o aşezare a oamenilor primitivi. Pe malul nisipos al lacului Serigodr şi chiar în apă, lângă mal, am găsit obiecte de care se serveau oamenii cu 3—4000 de ani în urmă: vârfuri de suliţe de cremene, răzuitoare, multe cioburi de vase de lut.

În şcoala noastră lecţiile de istorie se ţin adesea în muzeu. Istoria devine mult mai vie şi înţeleasă, datele se memorează mai bine atunci când nu te mărgineşti numai să asculţi expunerea profesorului, ci poţi să vezi şi cu ochii tăi obiectele antice, le poţi atinge cu mâna, le poţi examina amănunţit.

Muzeul nostru creşte mereu şi se complectează cu noi obiecte. Anul trecut am adus din excursie câteva lăzi cu astfel de obiecte. Iar acum avem mult de lucru: trebuie să cercetăm fiecare obiect, să-i facem o descriere amănunţită.

Multe din obiectele pe care le-am adus le vom trimite în dar prietenilor noştri — cercetătorilor ţinutului natal din alte şcoli şi oraşe.

Nina Haritonova

conducătoarea cercului de studierea ţinutului natal din Şcoala nr. 4 din oraşul Novgorod.

* Prin asanarea cu ajutorul tuburilor de canalizare se obţine scurgerea apei dintr-un teren mlăştinos pentru a-l preface în teren bun pentru agricultură.

Tinerii naturalişti au economisit 1.000 mărci

În anul trecut 30 de pionieri au amenajat cu sprijinul învăţătorului lor pe un teren de 2,5 ha. o grădină. Ei au plantat diferiţi arbori şi arbuşti, flori, iar o parte din această suprafaţă au transformat-o în gazon. Datorită acestor lucrări, băieţii şi fetele au realizat o economie de 1.000 mărci pentru şcoală. Ei au plantat un gard viu de 900 m. fără să cumpere nici un arbust. Plantele necesare au fost aduse din pădure. Au fost sădiţi 70 de puieţi, procuraţi de copii cu ajutorul locuitorilor satului. Secţia agricolă locală a dăruit şcolarilor 100 de tuberculi de dalie. Zi de zi copiii aduceau de acasă plantele donate de părinţii lor pentru grădina şcolii.

Pionierii s'au îngrijit singuri de seminţe.

In grădina noastră, înfiinţată de curând, noi vrem să realizăm lucruri mari. De aceea participăm la întrecerea tinerilor naturalişti.

Noi participăm şi la întrecerea de creştere a iepurilor de casă. Staţiunea agrobiologică Dergenthin a chemat la această întrecere pe toţi pionierii din district. Noi o să creştem iepuri de casă frumoşi.

Tinerii naturalişti dela Şcoala centrală Kritzhow, districtul Schwerin (R.D. Germană)

Din China populară

Micul lac din Fuci jon este locul cel mai drag de distracţie al pionierilor

Tinerii miciurinişti cehoslovaci

La Casa regională a pionierului din Ostrava a avut loc spre sfârşitul lunii Octombrie o conferinţă regională a tinerilor miciurinişti. Cu această ocazie s'a făcut şi o trecere în revistă a rezultatelor obţinute de diferitele cercuri miciuriniste.

Cele mai mari succese au fost obţinute de elevii şi elevele dela şcoala cu 11 clase din Orlova. Ei au cultivat o varietate specială de salată, varză timpurie şi cele mai bune soiuri de mere. Pionierii dela şcoala cu 8 clase din Kuncicka - Ostrava au construit în timpul iernii 52 colivii pentru grauri şi au urmărit instalarea lor. Au stabilit zone de îngrijire şi de propagare a grijii pentru păsări,

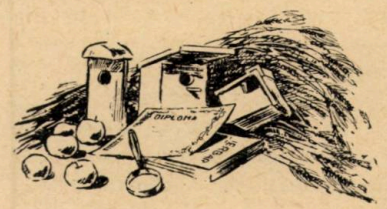

care în regiunea Ostrava sunt foarte multe. La şcoala cu 8 clase din Kunciu lîngă Ondrejnik, pionierii au cultivat grâu, secară, cartofi, plante medicinale, mazăre, in, etc. Miciuriniştii dela Casa pionierului au fost premiaţi pentru munca exemplară în lunile de iarnă, pentru pregătirea de ierbare, pentru pregătirea unui catalog de plante, pentru cultivarea zarzavaturilor, pentru observări microscopice. Şcoala cu 8 clase din Radvanice colaborează cu gospodăria de stat şi are în îngrijire o livadă mare cu pomi fructiferi. Băieţii şi fetele învaţă să altoiască şi au grijă de pomi în tot cursul anului.

Şcoala cu 11 clase din Hlucine are grijă mai ales de plantele uleioase şi extrage din ele ulei. Pionierii din Sedlnice au cultivat diferite alte plante, spre a experimenta varietatea cea mai potrivită.

Pionierii premiaţi la diferitele categorii au căpătat microscoape, lupe, li s'au dat diplome şi menţiuni. Participanţii la conferinţă şi-au luat angajamentul ca în cursul anului curent să atragă la întreceri un număr cît mai mare de elevi.

de VEDONCI

GHICITORI

1

Intre două maluri
M'au pus trecătorii.
Dedesubt — oglindă,
Şi deasupra-norii...

(*puntea*)

2

N'am aripi şi totuşi
Urc spre cer, voios;
Când vântul mă pleacă,
Sbârnâi mânios.
Cobor fără frică
Când mă cheamă — el:
Stăpânul cu faţa
Ca un bujorel.

(*smeul*)

3

Din carton sau piele
mă purtaţi pe spate;
Uşurel şi totuşi
Plin de greutate...
Iarna pe ger aspru,
Vara pe căldură,
Merg cu voi alături
La învăţătură.

(*ghiozdanul*)

4

Ştiu să scap de tine
Printr'un vicleşug:
Când îmi calci codiţa
Eu ţi-o las şi fug.

(*şopârla*)

de A. GHEORGHIU

Paiața

de FLORIN PETRESCU
Ilustrații: APOSTOLOIU

Afară, trei saltimbanci, cu nasul vopsit și gura prea largă, cheamă lumea în interiorul circului „Busc", ajuns, prin peregrinări, într'un oraș francez de provincie. Circul a trecut printr'o serie de orașe ale Europei, în goană după câștiguri cât mai strașnice. Iar cei trei saltimbanci, care se străduiesc să atragă lumea, au rostul să asigure patronului circului câștigurile de astăseară.

Ciudat, oamenii aceștia care glumesc, râd, se îmbrâncesc și cad, cheamă oamenii în circ cu gestul și cu vorba, îi ademenesc, îi invită; oamenii aceștia, ce vor fi simțind oare, când își fac meseria lor? N'am avut prilejul să-l cunosc decât pe unul dintre ei, pe cel căruia i se spune Paiața.

O cupolă, pe care stau prinse stele de argint care sclipesc și fac ape de lumini... Dedesubt, jos de tot, e talaș de lemn. Sub cupola înaltă stau spânzurate trapezele de sărituri. Jos, în talaș, se plimbă un omuleț. Sunt câteva lucruri pe care n'ai de unde să le afli, cititorul meu. N'are să-ți spună nimeni care sunt năzuințele, bucuriile și durerile omulețului acesta grotesc, cu pantaloni prea largi, pe care și-i strânge mereu de brăcinar și cu fața lui vopsită ca o mască de carnaval.

N'ar ști să ți le spună nici patronul circului, care l-a angajat și care ar trebui poate să i le cunoască. Patronul știe însă despre Paiață chiar mai puține lucruri decât alții. Paiața vine la circ mai devreme, în fiecare seară, ca să facă curat înainte de începerea reprezentației; și pleacă mai târziu, fiindcă stă să strângă scaunele și să stingă luminile. Asta e tot ce știe patronul despre el. Pentru el, Paiața este chiar o paiață care poartă perucă sub pălăria neagră, tare și are obrajii pudrați cu făină. Își vopsește sprâncenele cu negru și-și face cu cărbune niște gene neverosimil de mari, care coboară până aproape de jumătatea obrazului. Nasul, nu e nasul lui: e spoit cu vopsea roșie și se mișcă într-o parte și în alta odată cu gura vopsită deasemenea din belșug. Și îmbrăcămintea îi e fistichie: o bluză de catifea cu nasturi mari, foarte mari și albi; un guler prea mare; o mânecă prea largă.

La circ, oamenii îi spun Paiața. Nici nu-i cunosc toți numele celălalt.

Ce vârstă o fi având? Nu știe nimeni. Pe Paiața o vezi numai când se aprind luminile circului, strălucitoarele lui lumini în toate culorile, făcute din becuri și hârtie creponată. Atunci totul dispare și parcă trăiești un miraj. Paiața e o părticică din miracolul acesta al luminilor, care se întâmplă în fiecare seară. Aproape nimeni din circ nu se uită la el ca la frații Tim, sburătorii, care apar în arenă îmbrăcați în negru și sar de pe un trapez pe altul, ca și cum trupurile lor ar sbura într'adevăr; nici ca la Ahito, îmblânzitorul de tigri, care și-a învățat meseria — cum spun afișele — în Pampas (deși în Pampas nici nu există tigri). Directorul nu îi acordă nici importanța pe care o dă călăreților pe cai sălbatici Amazonas, sau dirijorului orchestrei circului, care e foarte impozant și cu o singură mișcare a mâinii face să cânte deodată cinci trompete.

Paiața are un rol mic. El apare ca să umple programul, până se dă drumul tigrilor și intră în arenă, îmbrăcat în tunica cu brandemburguri, îmblânzitorul Ahito. El aranjează cercurile prin care vor sări tigrii, aranjează greșit cuburile de lemn pe care aceștia vor trebui să șadă, se împiedică singur în pantalonii lui largi și cade făcând o tumbă.

Iar lumea râde, fiindcă Paiața plânge caraghios și își culege cu vârful degetelor dela colțurile ochilor, niște lacrimi mari ca boabele de fasole. Paiața anunță deasemenea pauza, apucându-se să mâture arena și întorcându-se cu spatele din întâmplare, pe care i-a scris cineva cu tibișir alb: PAUZĂ. Tot el anunță când încep programul frații Tim, care sboară pe trapeze. Se numesc toți trei, în altfel, dar secretul acesta nu-l știe decât Paiața care râde și plânge când îi prezintă. Pentru publicul care umple circul sunt frații Tim, sburători neîntrecuți la trapeze. Dece oare o fi având Paiața un tremur deosebit în glas când îi anunță pe ei? E secretul Paiaței, nu-l știe nimeni.

E secretul lui, pe care am să vi-l spun...

...Nu se miră nimeni că frații Tim se întâlnesc des cu Paiața și-l primesc în cabina lor din va-

gonul circului. Asta se întâmplă demult, decând au fost angajaţi. Fiindcă au fost angajaţi împreună.

Poate că sunt prieteni. Prietenia are legi care par ciudate şi poate... cine ştie?—strălucitorii fraţi Tim au puncte comune cu Paiaţa.

Poate din această cauză în seara asta Paiaţa, de obicei veselă, s'a făcut că plânge când a anunţat că fraţii Tim vor sbura pe trapeze în timp ce pe jos, în arenă, se vor plimba tigrii sălbatici ai îmblânzitorului Ahito. Paiaţa vorbea şi plângea, făcând gesturi cu mâinile lui mari, când au apărut fraţii Tim. Sunt fraţi, într'adevăr. Sunt tineri toţi trei şi zâmbesc, un zâmbet de liniştită încredere în forţele lor. Iar Paiaţa a încetat să mai plângă, spune glume într'un colţ, se miră singur de ce spune, râde şi dă din cap în semn de aprobare.

El vorbeşte mai departe şi fraţii Tim se prezintă publicului, care îi aplaudă. Pe urmă primul se agaţă, svelt, de trapez şi se leagănă un timp după care sare pe cel de mai sus. Urmează Tim cel mijlociu şi cel mic, până când toţi trei se află sub cupola albastră cu stele de argint. De acolo, oamenii par mici şi arena nu-i mai mare ca o cutie de cremă de ghete.

Paiaţa vorbeşte întruna publicului arătând în sus, spune glume şi se dă tumba. Şi nimeni nu bănuieşte că, în timp ce îşi face giumbuşlucurile, ochii lui uimiţi din cauza genelor neverosimil de lungi cată cu încordare spre fraţii Tim, care zâmbesc din vârful trapezelor.

Cine s'a uitat în ochii Paiaţei? Sub luminile circului, parcă râd...

A sunat un clopot. Odată, de două ori, anunţând ceva. Paiaţa povesteşte aprins spectatorilor o glumă, la doi paşi de grilajul care înconjoară arena. Povesteşte cu repeziciune şi spectatorii râd. Şi nici nu-şi închipuie că în seara asta, ca în toate serile, Paiaţei îi e frică, fiindcă ştie că nimeni din circ n-are grijă de viaţa fraţilor Tim, care se aruncă din trapez în trapez.

Clopotul mai sună odată şi încăodată. Acum ar trebui ca Paiaţa să iasă din arenă, printr'o portiţă care se deschide între gratii. Dar în seara aceasta, mai mult decât în alte seri, îi e frică pentru viaţa fraţilor Tim. Şi uită să mai iasă. Peste câteva clipe, fraţii Tim vor sbura din trapez în trapez, iar tigrii lui Ahito vor adulmeca în sus şi vor mârâi. Îi e teamă Paiaţei şi uită să părăsească arena.

S'a desmeticit abia când a făcut un giumbuşluc şi în faţa lui, la o sută de paşi, a văzut tigrii cărora li se dăduse drumul în arenă. Cel mai mare dintre fraţii Tim executa un salt mortal dublu, din trapez în trapez şi în clipa când s'a dat peste cap, pentru ca la trei zeci de metri înălţime mâna lui să atingă bara trapezului, a văzut-o pe Paiaţă în arenă, laolaltă cu tigrii.

Paiața se retrăgea, pas cu pas, spre grilajul de fier. Era albul făinii în obrazul lui, sau albul groazei? Sprâncenele vopsite și genele neverosimil de lungi, care coborau până la jumătatea obrazului, erau contractate. Tigrii mirosiseră pradă și răgeau, privindu-l țintă cu ochii lor verzi. Pe urmă începură să se apropie încet, cu mișcări unduioase, neslăbindu-l din ochi, gata să sară și să sfâșie Paiața cu caraghiosul ei costum de catifea.

Paiața mai făcu un pas îndărăt, se împiedică în pantalonii largi și căzu. Spectatorii aplaudau și râdeau, un râs care îi îngheță pe frații Tim.

Nu, nu-și dădeau seama de ceeace se întâmplase! Nu înțelegeau că Paiața rămăsese acolo din greșală, că nu astfel era programul, că numai de teamă se împleticise și căzuse. Nu înțelegeau și aplaudau Paiața, o aplaudau râzând. Iar cei patru tigri, printr'o înțelegere mută, strângeau cercul în jurul Paiației, apropiindu-se.

Cel mai mare dintre frații Tim, calculă distanța până la trapezul următor. Era sus, sus de tot, aproape de bolta cu stele. Paiața se târa în talaș, privind fix tigrii care se apropiau. Ii căzuse pălăria tare și în peruca roșie și pe obraz i se prinsese rumeguș din arenă.

Și de sus, din înaltul cupolei, își dădu drumul. Sbură o secundă prin aer cu trupul întins, fără să se oprească la trapezul intermediar. Nu, asta nu era în program.

Il atinse numai cu mâna ca să-și regăsească echilibrul în aer și trecu pe trapezul următor, răsucindu-și trupul! Se opri o clipă pe el, să-și recapete suflul.

Jos, în arenă, tigrii se apropiau de Paiață și publicul aplauda întruna, frenetic. Tim cel mare strânse pleoapele și își dădu drumul în gol, spre trapezul cel mai de jos. Undeva țipă o femeie.

Nu încercase niciodată săritura aceasta, dela zeci de metri înălțime.

Și după o secundă, simți în mîini bara trapezului. La o jumătate de metru sub el, Paiața se oprise și privea încremenită tigrii care se pregăteau să sară. Tim cel mare se balansă pe trapez ca să-și facă vânt și apoi, într'un impuls, înfipse mâna în haina de catifea a Paiației. In clipa următoare tigrii săriră și Tim cel mare, purtând pe brațe Paiața, ajunse pe trapezul intermediar al circului.

Spectatorii aplaudau, ridicați în picioare. Jos, strălucea în zeci de lumini talașul circului. Și nimeni nu bănuia ceeace se întâmplase, așa cum nu bănuiau că umila Paiață era tatăl celor trei Tim.

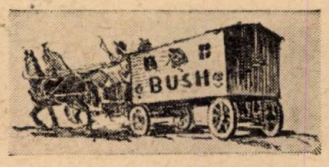

Izvorul

Legendă din Dobrogea

Culeasă de HORIA TOMA

Ilustrații: *IOANA OLTEȘ*

In vremea veche, puține așezări omenești își alegeau hotarul prin părțile Dobrogei. Dar și cei care veneau, căutau locuri bogate și blânde în preajma apelor care șiruiau pe atunci în Dobrogea sau lângă păduri. Pe atunci și dealurile Casimcei erau îmbrăcate cu podoabe de păduri întinse și dese.

Prin locurile acelea umblau multe vietăți. Podoaba cea mare a pădurii, însă, era o mândră căprioară. Călca sprintenă și semeață, iar la gât purta talere cu mărgăritare îngropate în aur strălucitor. La fiecare răsărit de soare, când pădurea era încă stropită cu rouă, căprioara venea în mijlocul codrului la un izvor limpede și adânc, din care se adăpa. Apoi intra în desișuri și nu se mai zărea până a doua zi. Oamenii care-și aveau satul la marginea pădurii o păzeau ca pe un copil al lor. Pasă-mi-te, apa izvorului din care se adăpa era dătătoare de viață. Pe unde ajungea să curgă, răsăreau pajiști întinse cu flori, iarba era verde și proaspătă, iar copiii ce se scăldau în ea creșteau frumoși și trupeși. Era vestit izvorul, dar și mai vestită era căprioara. Din om în om, vestea a ajuns într'o bună zi la curtea mare și bogată a Beiului din Babadag. Toți oamenii dela curte s'au minunat. Numai Nemzi, fiul Beiului a tăcut din gură și s'a întunecat la față. Nemzi era tânăr, dar aspru la fire și de fălos ce se ținea i se topea inima după hainele țesute cu fir de aur, tocmai în țara turcească.

Beiului

In ziua cu pricina, Nemzi s'a plimbat fără astâmpăr prin curtea largă a Beiului iar noaptea, şi-a strâns în taină călăreţi şi a pornit cu ei spre pădurea Casimcei, zicându-le:

— Cine va asculta cuvântul meu va fi plătit cu bine, iar cel ce-mi va călca porunca nu va mai vedea soarele!

Invoindu-se astfel, au mers iute, pe răcoare, şi înainte de ivirea zorilor au poposit la marginea pădurii. Simţind oamenii din Casimcea sgomot de oaste în preajma lor, au ieşit din case şi în frunte cu un moşneag s'au înfăţişat lui Nemzi:

— S'ar bucura inimile noastre dacă gânduri bune aduce la noi pe fiul Beiului.

— Norocul m'a adus prin părţile aceste. A scăpat din temniţele Babadagului un tâlhar de codru şi s'a ascuns în pădurea Casimcei. El vrea să fure căprioara fermecată. Dar scris i-a fost tâlharului să moară de mâna lui Nemzi.

Zicând acestea, fiul Beiului îşi împrăştie călăreţii pe marginea pădurii, îşi înfipse călcâiele în coastele calului şi se pierdu spre izvor.

Merse cale bună până în inima pădurii. Aci, îşi ascunse calul după nişte tufe cu frunza mare, iar el se pitulă după un copac gros.

Şi iată că, nu după multă aşteptare, apa izvorului se lumină de raze şi Nemzi văzu minunea. Frumoasa căprioară răsări în marginea apei şi îşi întinse botul spre unda ei răcoroasă. Dar, n'apucă decât o sorbitură şi trupul ei se prăbuşi în apă. Nemzi ochise bine de după pom şi-i trimise o săgeată drept în inimă lângă talerele de mărgăritare. Se bucură tare fiul Beiului, dar, dintr'odată, se întristă: bulboana izvorului înghiţise căprioara şi, odată cu ea, mărgăritarele pe care le râvnea Nemzi. O frântură de clipă, mintea lui se întunecă şi, arzând de dorinţa să stăpânească podoaba pădurii, se clinti din loc, alergă şi îşi făcu vânt după căprioară în apa izvorului...

...Trecuse vreme de câteva ceasuri, când călăreţii care însoţiseră pe Nemzi, prinseră a se îngrijora.

— E aprinsă lupta în inima codrului!

— Nu cârtiţi! Nemzi se va întoarce cu capul tâlharului!

— Se cuvine să dăm ajutor stăpânului nostru! Câţiva, mergând pe urmele calului lui Nemzi, ajunseră la izvor. Nu mică le-a fost mirarea— când văzură plutind pe apa izvorului turbanul lui Nemzi şi pe nimeni în jur. Atunci înţeleseră şi ei, şi oamenii care sosiseră din urmă, că feciorul Beiului pierise în apa izvorului limpede şi adânc. Numai că acum apa izvorului dătător de putere nu mai era limpede, ci prinsese a se înegri.

Bătrânul care întâmpinase pe Nemzi acum se afla de faţă. Oftă mâniat şi rosti ca pentru sine:

— Patima lăcomiei a pierdut viaţa tânărului Nemzi şi a înegrit apa izvorului nostru.

Şi, pentru ca apa cea neagră să nu pârjolească florile câmpului, oamenii astupară ca pentru vecie izvorul din mijlocul pădurii. De atunci, între dealurile Casimcei nu mai curge firicel de apă. Numai locul unde a pierit fălosul Nemzi din Babadag a fost botezat de atunci „Izvorul Beiului", şi aşa i-a rămas numele până în zilele noastre.

BUTURUGA VICLEANA

de Eugenia POPOVICI

In fiecare lună „Cercul tinerilor matematicieni" al claselor a V-a A şi B, din Şcoala medie nr. 22 din Bucureşti, îşi desfăşoară lucrările. In sala cabinetului pedagogic al şcolii sunt aduse în această zi scaune multe, multe. Participantele sunt foarte numeroase!

In cadrul acestui cerc se duce o activitate instructivă şi interesantă. Tocmai pentru aceasta, în şedinţele de lucru ale cercului vin aproape toate pionierele din cele două clase. Conducerea cercului o au însă elevele cu note de 4 şi 5 la matematică.

Eu am făcut cunoştinţă, mai întâi, cu gazeta acestui cerc. Te atrag, încă de departe, desenele care reprezintă cifre înlănţuite într'un dans plin de humor. Din articolele pe care le-am citit, am aflat că gazeta chema la o participare cât mai activă pe tinerele matematiciene, în cadrul olimpiadei organizată de gazeta „Matematică şi Fizică". Erau afişate şi două probleme pentru rezolvare (din cadrul concursului) aşa cum sunt afişate în fiecare săptămână.

Alături de gazetă, o invitaţie amintea că Sâmbătă 12 Martie la ora 12, va avea loc o şedinţă de lucru a cercului tinerilor matematicieni.

Primul referat al cercului a vorbit despre „Naşterea matematicii". Pioniera Nistor Marilena a arătat pe scurt date din istoricul acestei ştiinţe. Astfel, pionierele celor două clase a V-a au aflat despre întemeietorii astronomiei, care au fost Babilonienii ... ei au stabilit săptămâna de 7 zile, împărţirea cercului în 360 grade, împărţirea orei în 60 minute, a minutului în 60 secunde...

Tot cu acest prilej au aflat despre un document foarte vechi din Egiptul antic care se află la Moscova. Este vorba de papirusul care datează cu aproximativ 1850 ani dinaintea erei noastre. Pe acest papirus este rezolvată problema calculării volumului unui trunchi de piramidă cu baza în formă de pătrat! Şi bine 'nţeles au aflat şi alte lucruri unele mai interesante decât altele!

In adunările următoare, pionierele Karin Fridman şi Corbuleanu au expus referate care vorbeau despre descoperirea unităţilor de măsură, despre numere uriaşe, exemplificate prin „Legenda şahului", prin descrierea capsulelor de mac, în a cărui fruct se află 3.000 de seminţe. Dintr'o singură capsulă, într'o vară pot ieşi 3.000 de plante — un lan întreg! In anul următor vor fi 3.000 × 3.000 = 9.000.000; în al treilea an 9.000.000 × 3.000 = 27.000.000.000; în al patrulea an 27.000.000.000. × 3.000 = 81.000.000.000.000; în al cincilea an macii vor putea cu greu să 'ncapă pe suprafaţa pământului, deoarece numărul plantelor devine egal cu: 81.000.000.000.000 × 3.000 = 243.000.000.000.000.000, iar suprafaţa uscatului, adică a tuturor continentelor şi insulelor de pe pământ, constituie numai 135 milioane km. patraţi, sau 135.000.000.000.000 m. patraţi!

Referatele au fost însoţite de jocuri distractive de matematică, de probleme cu deslegări năstrusnice...

A fost mare numărul celor care au prezentat probleme pentru a fi discutate şi rezolvate în cadrul cercului: Roman Cristiana, Teodorescu Mihaela, Munteanu Doina, Georgescu Romaniţa, Meller Nina, Homer Maria, Corciovescu Cristina...

In ultima şedinţă de lucru a fost prezentată printre altele şi următoarea problemă, la a cărei rezolvare sunteţi poftiţi şi voi, cei care citiţi acum:

„Un ţăran. întâlni în pădure un bătrân. Acesta îl privi cu atenţie pe ţăran si-i spuse:

— Eu ştiu în pădurea asta o buturugă vrăjită, care-ţi ajută foarte mult la nevoie. Pui sub buturugă o pungă cu bani, numeri până la o sută şi gata. In pungă găseşti de două ori mai mulţi bani decât erau la început.

— Tare-aş încerca şi eu, spuse ţăranul dus pe gânduri.

— Se poate, dece nu? Numai că trebuie să plăteşti.

— Cui să plătesc? Şi cât?

— Păi, să-i plăteşti aceluia care-ţi arată drumul; adică mie. Cât despre plată, om sta de vorbă.

Incepură să se tocmească. Bătrânul, aflând că ţăranul are puţini bani în pungă, se învoi să primească de fiecare dată câte 120 lei. Bătrânul îl duse pe ţăran în adâncul pădurii, rătăci mult timp cu el şi, în sfîrşit, dădu de o buturugă bătrână, acoperită cu muşchi, ascunsă într'un tufiş.

Luând punga de bani din mâna ţăranului, o ascunse între rădăcini. Numără până la o sută. Bătrânul începu să scotocească sub buturugă şi scoase de acolo punga pe care o dădu ţăranului. Se uită ţăranul în pungă şi într'adevăr văzu că avea de două ori mai mulţi bani decât la început. Scoase din pungă 120 lei, îi dădu bătrânului să mai bage încă odată punga pe sub buturugă. Numără din nou până la o sută. Bătrânul se apucă iar să scotocească sub buturugă şi iar se săvârşi minunea: suma de bani din pungă se dublă. Bătrânul primi pentru a doua oară 120 lei din punga ţăranului. Ascunseră pentru a treia oară punga sub buturugă şi banii se dublară şi de astă dată. Dar când ţăranul plăti bătrânului răsplata cuvenită, în pungă nu mai rămăsese nimic. Sărmanul ţăran îşi pierduse în această afacere toţi banii săi. Deoarece nu mai avea nici o leţcaie ţăranul plecă trist.

Cîţi bani avea ţăranul, când a 'nceput nefericita experienţă în pădure?

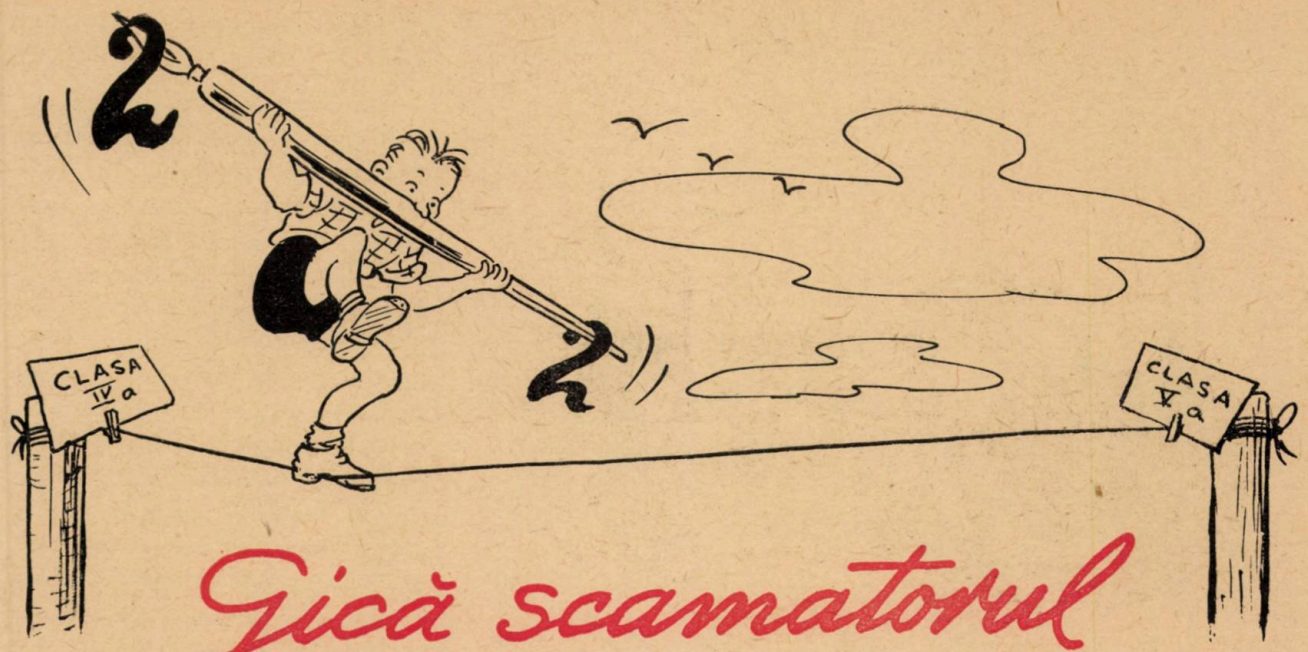

Gică scamatorul

de EDUARD JURIST *ilustrații: ARNO*

In clasa noastră'nvață
Un scamator vestit,
Ca el nici pe la circuri
Noi n'am mai întâlnit.
El are cărți, caiete,
Și are și-un ghiozdan;
In bancă stă ghiozdanul
Iar Gică... pe maidan.

Adesea el la tablă
Ne-arată, tuturor
Cum poți să 'mparți un număr
Și fără' mpărțitor.
La hartă cu bagheta
Din sat el face-oraș
Și-arată Marea Neagră
Prin munții Făgăraș.
Când dăm câte-o lucrare
Și Gică-i printre noi,
El nu scrie nimica
Și-apare scris un „doi".
De este scos la tablă
Repetă un cuvânt,
El spune'ntruna: „suflă"
Și suflă, suflă vânt.

Dar iată mi se pare
Faimosul scamator
Pe sârmă-a vrut să treacă
In anul următor.
Dar cum greșise pasul
Chiar dela început,
S'a clătinat pe sârmă
Și rău a mai căzut!

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

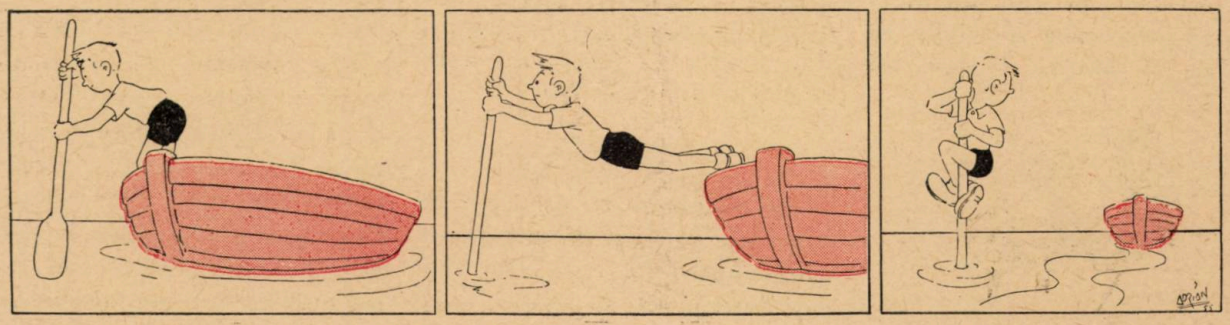

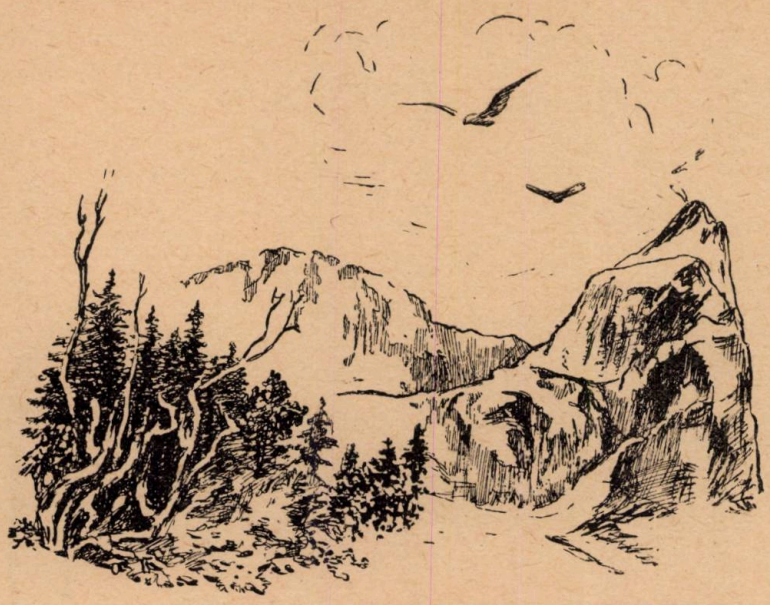

În munți DUPĂ VULTURUL BERKUT

Incă din primăvară, tovarășul meu permanent de drum, chirghizul Saterbek Rahmatov, descoperise nu departe de Prjevalsk, în defileul Karakol, un cuib de vulturi berkuți. Puii crescuseră deja mari și Saterbek se temea că aceștia vor sbura din cuib. Trebuiau capturați deci cât mai repede.

Vulturul berkut este o pasăre de pradă puternică și curajoasă. El este înarmat cu ghiare lungi, încârligate, și cu un cioc ascuțit, ca de fier. Când ține aripile sale puternice întinse, el depășește 2 metri. Cu ochii săi negri, neobișnuit de ageri, vede totul din înaltul cerului. De acolo el se repede drept asupra pradei, apucând-o cu ghiarele sale ascuțite, pe care nu și le scoate până când nu simte că victima a murit. Pentru a-i smulge prada atât timp cât aceasta mai respiră, vânătorii obișnuiesc să acopere capul răpitoarei cu un capișon de piele, pe care i-l întoarce încet înapoi. Numai atunci vulturul cedează, și-și scoate ghiarele din corpul animalului.

Vânătorii chirghizi poartă vulturii dresați pe un braț învelit cu o mănușă de piele groasă. Fără postamentul special construit, sprijinit pe un suport, de șeaua calului, o singură mână n'ar putea susține greutatea acestei păsări grele.

De obicei chirghizii încep să dreseze vulturii când sunt încă tineri și n'au învățat să sboare. Numai vânătorii cu experiență, după multe încercări, reușesc să dreseze și vulturi maturi. Se întâmplă cazuri însă când unii din aceștia își iau sborul și nu se mai întorc niciodată.

★

Noi socoteam să ajungem la locul cu pricina în momentul când vulturii bătrâni sunt plecați după pradă, deoarece e mai ușor să răpim puii, când sunt singuri...

Așa cum spusese Saterbek, cuibul se găsea mai jos de stânca pe care ne aflam, la vreo 30 de metri, pe cornișa unui perete suspendat. Mi se făcu frică; timp de o clipă am simțit o strângere de inimă, fiind gata-gata să renunț la coborîș. Dar, privindu-i pe Saterbek și celălalt însoțitor cum desfășurau calm o frînghie, mi s'a făcut rușine de lașitatea mea. După ce o legarăm trainic de o piatră mare, m'am apropiat de marginea prăpastiei și am început să cobor pe o scândură legată, susținându-mă de frânghie. In sfârșit, iată că am ajuns în fața cuibului. I-am strigat lui Saterbek, că poate să se oprească.

Cuibul, în fața căruia mă aflam, era așezat pe un prag, sub stâncă. In el ședeau doi pui de vultur destul de mari, cărora le crescuseră pene. In jur se vedeau împrăștiate oase — rămășițe dela ospețele lor.

Văzându-mă, puii clipiră mănioși din ochi și, sburlindu-și penele, se pregătiră de apărare. Am reușit să-l apuc pe unul din ei de vârfurile aripilor și să-l introduc repede în sac. Al doilea se lipi însă de stâncă, încât nu l-am mai putut ajunge cu mâna.

Tocmai încercam să-l mișc cu bățul pe acest pui îndărătnic, când am simțit deodată un vârtej de aer deasupra capului: cu picioarele desfăcute, un uriaș vultur berkut se repezise spre mine. Atingându-mă numai cu aripa, vulturul coborî ca fulgerul undeva în jos. Peste o clipă el se întoarse și se repezi iarăși furios la mine. Atacurile urmau unul după altul. Cuprins de groază, am observat în apropiere prezența și celui deal doilea vultur, care era deocamdată

în așteptare. Ținându-mă cu o mână de frânghie, am ridicat bățul, și, îndată ce pasărea se repezi spre cuib, am lovit-o puternic peste o aripă. Bățul îmi scăpă însă din mână și se rostogoli în prăpastie. Acum rămăsesem dezarmat cu totul; dar și adversarul meu suferise. Se vede că îl rănisem puternic la aripă, deoarece îl vedeam cum sboară cu greutate.

Nu mai știu cum am apucat puiul speriat aflat pe pragul de stâncă, și cum l-am vârât în sac. Mi-aduc aminte că am strigat să mă tragă sus.

Peste un minut, în vârful stâncii, Saterbek îmi bandaja mâna: era plină de sânge. Acolo, lângă cuib, nici n'am simțit când puiul de vultur își înfipsese ciocul și ghiarele lui tăioase în brațul meu.

★

Spre toamnă a trebuit să trec de partea cealaltă a lacului

Issâk-Kul, în satul Râbacik, la un centru de colectare a animalelor, unde, în niște cuști speciale erau închiși și câțiva vulturi berkuți. Am asistat tocmai la momentul când li se aducea hrana. Cu multă repeziciune își scoteau labele printre zăbrelele cuștii și smulgeau cu ghiarele carnea din mâinile în-

grijitorilor, care trebuiau să fie cu mare băgare de seamă.

Odată, de cuștile lor se apropie o găină. Unul dintre vulturi o înhăță, o trase printre stinghii în cușcă și o mâncă...

Trecuseră vreo două zile dela această întîmplare și tocmai intrasem la tâmplarul care făcea cuști pentru animale, când am auzit deodată un schelălăit puternic. Ne-am repezit cu toții în curte unde a năvălit câinele tâmplarului, Groznâi. Pe spinarea lui ședea un vultur berkut, cu ghiarele adânc înfipte în blană. Am bănuit îndată că acest călăreț neobișnuit venise la noi de la centrul de colectare al animalelor.

A trebuit să-i prindem și să îndoim ușor capul vulturului, pentru a se hotărî să-și scoată ghiarele din corpul animalului care nu mai putea de durere.

Presupunerea mea fusese justă: la centru s'a găsit o cușcă

goală, cu două stinghii rupte. Atras de mirosul cărnii, cu care se hrăneau vulturii, Groznâi se apropiase de cușcă, și vulturul, scoțându-și labele printre stinghii, îl înhățase cu repeziciune de spinare. Vulturul se agățase de el atât de puternic, încât câinile speriat, repezindu-se să fugă, smulse pasărea din cușcă, rupând două din stinghiile cuștii.

Pe acest vultur m'am hotărît să-l botez Groznâi — după numele câinelui.

Seara le-am povestit chirghizilor vânători din colhozul vecin întâmplarea de mai sus. Ei și-au exprimat convingerea că ar putea face din el un excelent vultur de vânătoare.

După câteva zile Groznâi ședea în coliba unuia din cei mai buni vânători legat de picioare și cu un capișon frumos pe cap. Vânătorul ne dădu în schimb pentru grădina zoologică un alt pui de vultur.

Peste un an, Groznâi devenise într'adevăr o groază pentru vulpile și lupii din valea Issâk-Kul.

(după o povestire de V. Sustov, publicată în Vocrug Sveta.)

ŞTIAŢI CĂ...

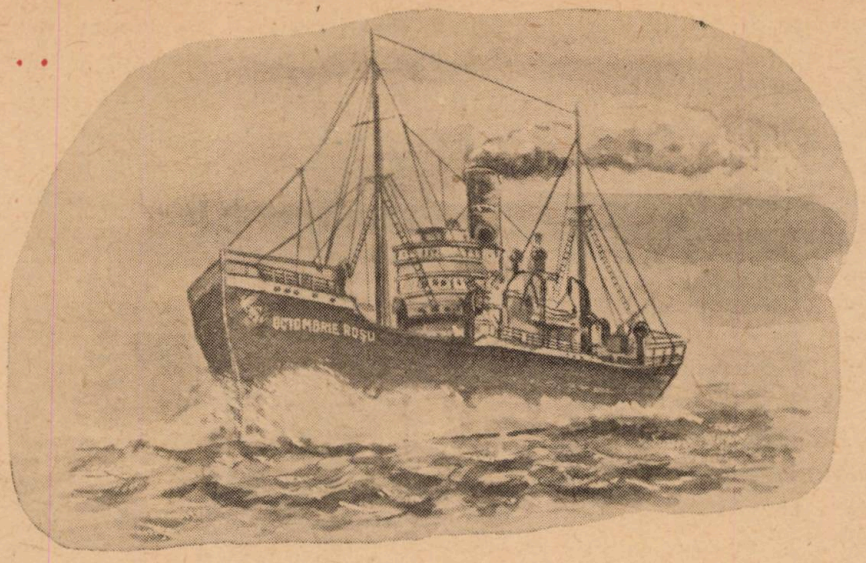

...există fabrici de conserve de peşte, plutitoare? O astfel de fabrică este vasul — bază românesc „Octombrie Roşu", deservit de o adevărată flotilă de pescadoare şi cutere, care, acostând lângă acesta, îşi descarcă necontenit vânatul în cherhanaua sa.

Pe vasul „Octombrie Roşu", peştii sunt selecţionaţi fie pentru a fi depozitaţi în frigidere — până la debarcarea lor în port, unde iau calea consumului popular — fie pentru a fi folosiţi în fabrica aflată pe vas, la prepararea diferitelor conserve. Aici se găsesc instalaţii diferite de saramurare, cazane pentru fierbere, cuptoare de prăjire, aparate pentru sterilizare, etc. O instalaţie deosebită, este aceea de extragere a uleiului medicinal (untura de peşte) din ficatul de rechin, care conţine de patru ori mai multă vitamină A, decât acela a speciilor de peşti (Cadus) din care se extrage el obişnuit.

Vă închipuiţi că pentru toate aceste operaţii, începând cu încărcarea peştilor pe bord, cu prepararea lor sub formă de conserve şi cu depozitarea acestora, este nevoie de un personal specializat şi numeros. Totuşi, datorită instalaţiilor aflate pe vas, numărul acelora care-l deservesc, nu trece de 15-17 oameni.

...printre noile produse de consum popular ale industriei noastre, se află şi aparatul de fotografiat „Optior", primul aparat de fotografiat românesc?

Având o construcţie destul de simplă, solidă, un aspect plăcut, şi un preţ de cost redus, aparatul „Optior" poate mulţumi pe orişice fotograf-amator, deoarece datorită clarităţii imaginii dată de obiectiv pe film, se pot obţine şi fotografii până la mărimea unei cărţi poştale.

Aparatul, foarte uşor, este construit din aluminiu turnat sub presiune. Pentru amatorii fotografi, putem să mai spunem că deschiderea obiectivului se face între 1-11, expunerea luminii până la 1/30 pe secundă, iar formatul clişeului de 4,5×6 cm. permite scoaterea a 16 fotografii.

Deasemenea, cutia aparatului este prevăzută cu un ghivent pentru înşurubarea trepiedului, folosit mai ales la fotografiile care au nevoie de un timp de expunere lung.

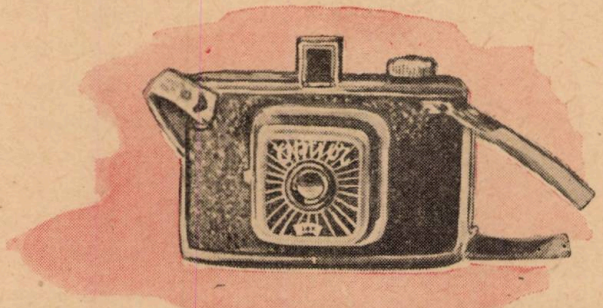

...tehnica modernă a construit uzine automate, în care totul este făcut de maşini? O mână de oameni le pun în funcţiune şi le supraveghează mai apoi dela panourile de comandă. O astfel de uzină există spre exemplu la Moscova; ea produce pistoane pentru diferite motoare. La un capăt al şirului de maşini intră blocurile de metal — materia primă — iar la celălalt ies pistoanele, gata împachetate în cutii de carton.

Şi în ţara noastră, în unele fabrici se lucrează pe bandă rulantă.

Metoda de organizare a producţiei pe bandă rulantă e folosită de multe fabrici şi uzine, fiind un pas spre calea automatizării producţiei. Să ne închipuim că suntem într'o uzină de tractoare: mai multe benzi late, puse în continuă mişcare de nişte roţi, duc piesele tractorului la fiecare secţie, spre a fi montate. Se întrebuinţează şi vagonetele sau podurile rulante, care transportă scheletul tractorului de la o secţie a uzinei la alta. In felul acesta producţia se desfăşoară într'o serie de etape, în care, fiecare muncitor este o verigă importantă; el stă pe loc, cu maşinile şi sculele pregătite. Banda rulantă îi aduce în faţă piesele pe care trebuie să le monteze la scheletul tractorului adus de podul rulant. Astfel, în procesul de producţie se câştigă mult timp.

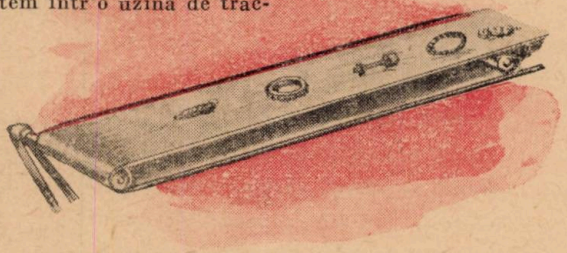

Folosind banda rulantă, muncitorii şi tehnicienii dela uzinele „Ernst Thälmann" din Oraşul Stalin, cu ajutorul experienţei sovietice, au reuşit să-şi îndeplinească sarcinile de producţie ce le reveneau în primul nostru plan cincinal, cu 9 luni mai devreme, dând agriculturii mii de tractoare IAR-22, IAR-23, KD-35, KDP-35.

ANGHEL SALIGNY
un mare constructor

Acum 60 de ani, în ziua de 14 Septembrie, un tren ciudat staționa la câțiva kilometri depărtare de gara Cernavodă, în apropierea podului de curând terminat. Era un tren cum nu se mai văzuse la noi în țară, format din 15 locomotive grele, fără nici un vagon. Nenumărate steaguri și ghirlande mari de crengi înfrunzite îl împodobeau; locomotivele erau sub presiune, gata de plecare.

În gara Cernavodă se afla lume multă, îmbrăcată în haine de sărbătoare. Era doar vorba de o inaugurare! Un ziarist se adresă celor din jurul său:

— Credeți că va rezista? Nu vi se pare cam îndrăzneață încercarea?

— Îndrăzneață? — spuse un inginer austriac aflat de față. Este chiar nebunească! Marele specialist Maximilian von Leber își învață studenții că trăinicia unui pod se încearcă cu un tren format numai din trei locomotive și câteva vagoane. Cum crede Anghel Saligny al vostru că podul acesta va rezista la 15 locomotive? Sărmanii mecanici! Copiii lor vor rămâne orfani...

La un semnal, trenul frumos pavoazat porni repede spre pod. Alimentate din plin cu aburi, sub presiune maximă, locomotivele trecură ca o furtună prin fața mulțimii, cu o viteză de 80 de kilometri pe oră, viteză puțin obișnuită pentru anul 1895. Când trenul intră pe pod — pufăind, huruind și fluierând asurzitor din toate sirenele — cei prezenți amuțiră, cu răsuflarea tăiată. Ce se va întâmpla acum? — se întrebau cu toții.

...Nu s'a întâmplat nici o nenorocire, ci din contră: încercarea îndrăzneață a dovedit că inginerul român Anghel Saligny nu greșise cu nimic calculele și execuția construcției care l-a făcut repede cunoscut în toată lumea.

Podul principal de peste Dunăre, la Cernavodă — pe vremea aceea cel mai lung din Europa — în partea de mijloc n'are nici un stâlp de susținere pe o lungime de 190 de metri. Înălțimea lui peste nivelul apelor este de peste 30 m., încât, pe dedesubt, pot trece ușor vase cu pânze și catarge.

Dunărea face însă în acel loc multe bălți. Peste acestea și peste regiunile inundabile din jur, Anghel Saligny a trebuit să construiască mai multe poduri și viaducte, a căror lungime, dacă le-am pune cap la cap, ar ajunge până la 4.088 m. Prin terminarea acestor mari lucrări, legătura cu portul Constanța se face direct, printr'un drum mult mai scurt (până în 1895 o călătorie dela București la Constanța se făcea până la Giurgiu cu trenul, dela Giurgiu la Cernavodă cu vaporul și, în sfârșit, de aici și până la Constanța pe calea ferată.)

Înainte și după realizarea mărețului pod, Anghel Saligny a mai executat numeroase și importante alte lucrări: docurile din porturile Brăila și Galați, calea ferată București-Feteşti și Bârlad-Vaslui-Iași. Deasemenea, el a adus modificări portului Constanța și șantierului naval dela Turnu-Severin. La construirea silozurilor de cereale din Constanța a întrebuințat pentru prima dată în țară betonul armat, și pentru prima dată în lume plăci de beton armat prefabricate. În lunga sa activitate tehnică de 50 de ani, el a fost și profesor de poduri, a organizat navigația pe Dunăre, a înființat curse de vapoare românești până la Constantinopol și până la Rotterdam, în Olanda; de multe ori a fost chemat în străinătate să-și dea părerea în unele probleme tehnice.

Anghel Saligny este un reprezentant de seamă al tehnicii noastre. Prin construcțiile realizate de el, construcții cu care ne mândrim și astăzi, Anghel Saligny a ridicat prestigiul inginerilor și tehnicienilor români în fața tehnicii străine, precum și în fața burghezo-moșierimii neîncrezătoare în posibilitățile creatoare ale poporului nostru.

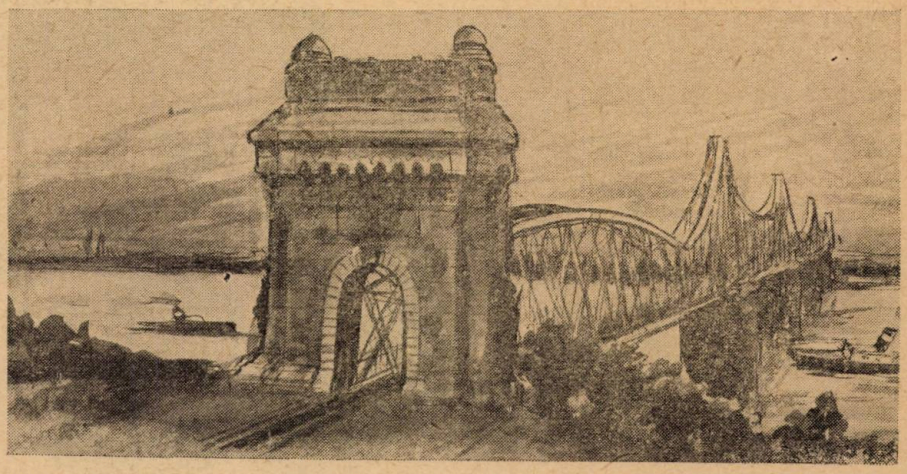

SĂ CONSTRUIM O MACHETĂ

De curând Editura Tineretului a scos de sub tipar o carte însoțită de planșe pentru construcția unor machete foarte interesante.

Astfel, cu mijloace la îndemâna oricărui pionier (carton, clei, culori), veți putea construi macheta unei stațiuni de mașini și tractoare, macheta unui oraș pe care-l puteți electrifica, macheta Casei Scânteii sau fel de fel de case de locuit.

Autorul cărții, arhitectul Dorian Hardt, nu se rezumă însă numai la descrierea tiparelor și mijloacelor de lucru. El prezintă cititorilor modul cum cei mai destoinici constructori sovietici au înlăturat toate greutățile pentru construirea unor clădiri monumentale, care întrunesc cele mai moderne instalații. Veți afla astfel cum s'a construit Universitatea Lomonosov din Moscova, hidrocentrala V. I. Lenin și altele.

Arhitecții noștri, inspirându-se din bogatul tezaur al vechilor monumente și palate românești, zidite de meșteri iscusiți ai poporului nostru, precum și din arhitectura sovietică, au realizat Casa Scânteii.

Construind în cadrul cercurilor voastre aceste minunate machete veți înfrumuseța școala, dând posibilități și celorlalți pionieri să cunoască măreția construcțiilor sovietice și a Casei Scânteii.

NUVELE ALESE

de Gala Galaction

In această carte sunt culese unele din cele mai frumoase povestiri ale marelui nostru scriitor Gala Galaction.

Citind „La vulturi", „Lângă apa Vodislavei" veți cunoaște tristețea unor vremi duse, când poporul suferea asuprirea turcească, și veți înțelege puterea oamenilor țării noastre, care au străbătut la lumină prin atâtea necazuri.

Oamenii aceștia sunt pătimași, frumoși la suflet și trup, viteji, iubitori de adevăr, de dreptate.

IN MUNȚII NEAMȚULUI

Cartea aceasta e scrisă de marele nostru cântăreț al naturii, Calistrat Hogaș.

Toată viața lui, Hogaș a avut o dorință: să cunoască frumusețile Patriei noastre.

Călătorea mult, pe jos sau călare. Mergea singur prin minunata sihăstrie a munților și la fiecare pas descoperea noi frumuseți.

Citind cartea veți dori să bateți și voi drumurile țării. Desigur veți merge și voi mai târziu prin locurile descrise de Hogaș.

La care din desenele de mai jos se aplică următoarele legi și principii?

1. Principiul inerției
2. Principiul refracției
3. Forța centrifugă
4. Legea gravitații
5. Principiul lui Arhimede
6. Principiul vaselor comunicante
7. Legea conservării materiei
8. Propagarea luminii în linie dreaptă

IN TIMPUL LIBER

MONOVERB ASTRONOMIC

(3-7)

LA PAȘA VINE UN ARAB...

Anagramă

NU-I TRIUNGHI CARE N'O ARE
CHIAR DE-I MICĂ SAU E MARE.
PUȚIN ÎNSĂ DE-O SUCEȘTI
ÎN CHIMIE-L NIMEREȘTI.

Ghicitoare fizică

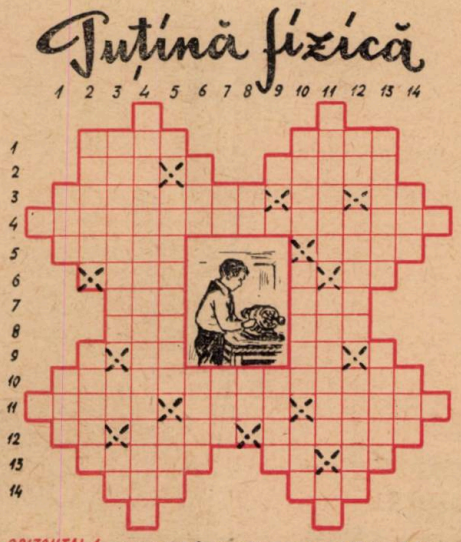

ORIZONTAL 1) INDUCȚIE (INDUCȚIA PE CARE O PRODUCE O BOBINĂ ASUPRA EI ÎNSĂȘI) - TIP DE FABRICAȚIE 2) PRONUME. - ERĂ 3) CURENT... POSED. - LOUISE WARENS. 4) SPECIALIST. 5) PĂTRUNDE. - FĂRĂ ACEASTĂ EVIDENȚĂ CONTABILĂ ESTE IMPOSIBILĂ 6) MULȚE ALBINE. - RÂU ÎN FRANȚA. 7) TU - REPUBLICĂ SOVIETICĂ SOCIALISTĂ. 8) INSTRUMENT MUZICAL POPULAR. - PENTRU CUSUT. 9) GENE (MONOVERB) - PRONUME. 10) SERVESC LA MODIFICAREA TENSIUNII ȘI INTENSITĂȚII CURENTULUI FĂRĂ A REDUCE PUTEREA LUI. 11) POT FI DE MÂNĂ SAU CU AER COMPRIMAT. - ÎNTREPRINDEREA REGIONALĂ DE ELECTRICITATE IAȘI. - ESTE ÎMPOTRIVĂ. 12) IOD ÎN EXTERIOR. - SOLID. - POATE FI CONTINUU SAU ALTERNATIV. 13) INTRARE PE PARTEA CEALALTĂ. - ALIFIE. - RECE. 14) PROVOC. - OXID DE HIDROGEN.

VERTICAL 1) NUME FEMENIN. - CAPĂT DE TRIBUNĂ. 2) ELEMENT CHIMIC DIN GRUPA VIII. - ZERO MIC DUPĂ NUMĂR (PL.) 3) AMEȚEȘTE ÎN JURUL NUCLEULUI. - ANOTIMPURI ÎMBRĂȚIȘATE. - CEA MAI FRECVENTĂ CONJUNCȚIE. 4) CAPITOL AL FIZICEI CARE SE OCUPĂ CU PRODUCEREA CÂMPULUI MAGNETIC FOLOSIND CURENȚI ELECTRICI. 5) EXISTENȚĂ. - O PERSOANĂ. - ... VOLTAIC. 6) PENTRU. - CONDUC CURENTUL ELECTRIC PÂNĂ ÎN CELE MAI ÎNDEPĂRTATE SATE. 7) IONEL TUDORAN. - FRACȚIUNE DE TIMP (PL.) 8) ÎNTREBARE. - NOTĂ MUZICALĂ. - 9) CUM SUNT PITICII. 10) RESTURI DE METAL. - PE FAȚĂ (FIG.). - STRIGĂT DE BUCURIE. 11) LEGAT DE ATOM. - PARTEA MOTORULUI ELECTRIC CARE STĂ PE LOC. - 3,14. 12) NASUL COJOCULUI. - UNEALTĂ AGRICOLĂ. - LUCRARE LITERARĂ SAU ȘTIINȚIFICĂ. 13) REZERVĂ DE SARE. - ASVÂRL. 14) A MIA PARTE DINTR'UN KILOWAT. - INTERIOR PRESCURTAT.

CUVINTE PUȚIN CUNOSCUTE: AA

Carte de vizită

PRIN AMESTECAREA LITERELOR AFLAȚI AUTORUL ȘI TITLUL UNUI CUNOSCUT ROMAN.

Anagramă

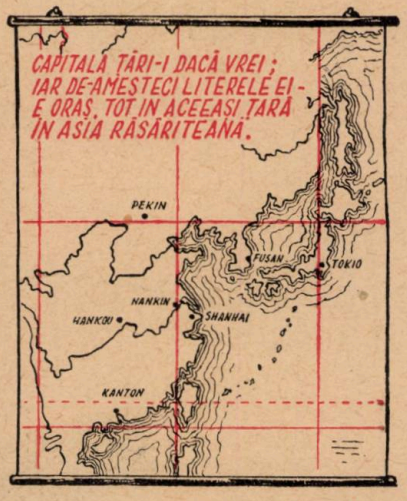

CAPITALĂ TĂRI-I DACĂ VREI;
IAR DE-AMESTECI LITERELE EI -
E ORAȘ, TOT ÎN ACEEAȘI ȚARĂ
ÎN ASIA RĂSĂRITEANĂ.

monoverb geologic

(2-6)

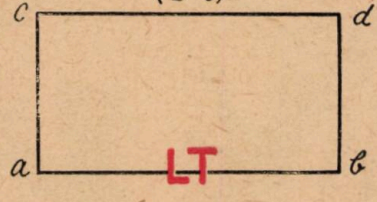

Coperta I: COPILĂRIE FERICITĂ de Arno

„CRAVATA ROȘIE", *revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U. T. M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și administrația: Editura Scânteia — București — Piața Casa Scânteii. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii „I. V. Stalin" Piața Scânteii Nr. 1

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Prețul lei 1,50

Pionieri și școlari!

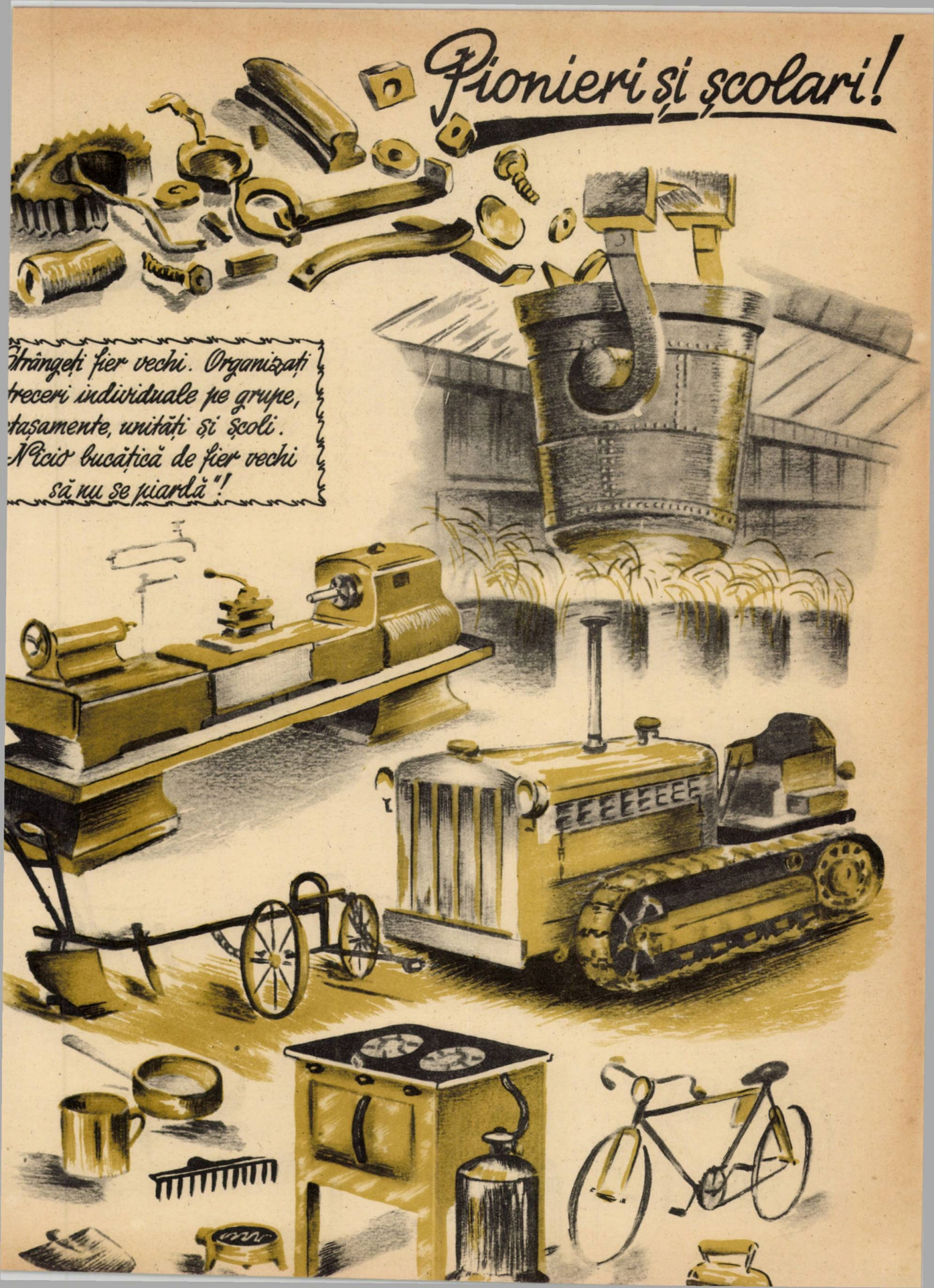

Strângeți fier vechi. Organizați
treceri individuale pe grupe,
tașamente, unități și școli.
Nicio bucățică de fier vechi
să nu se piardă"!

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

VERSURI: PAULA MĂRCUȘ ILUSTRAȚII: BURSCHI

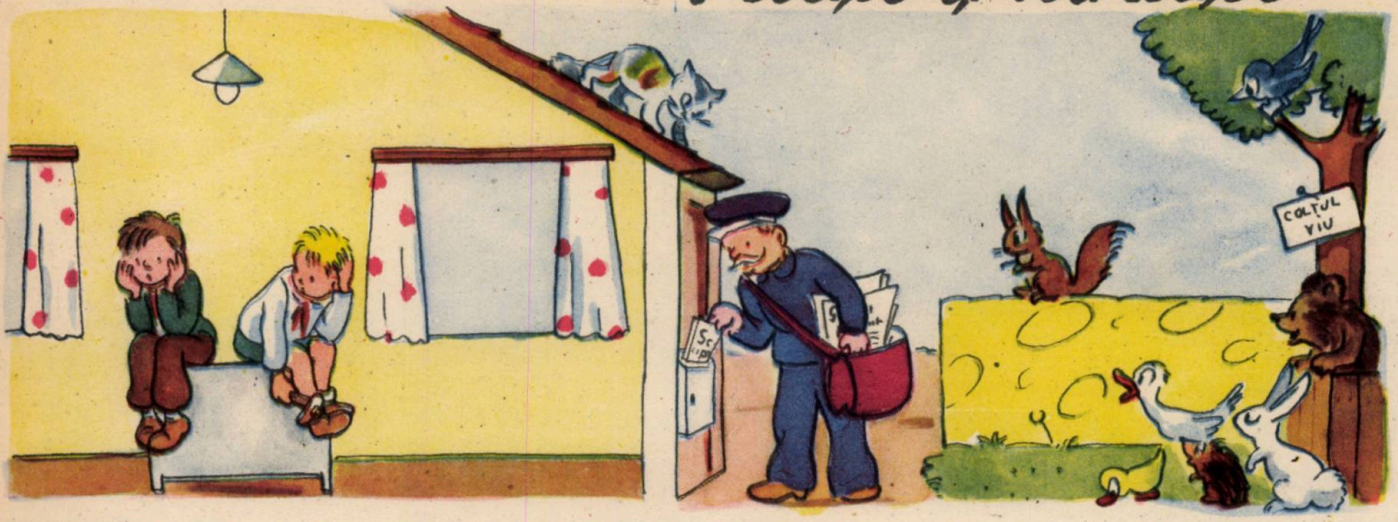

Lecțiile-s gata.
Jocul isprăvit,
Stând de-un ceas degeaba
Rău ne-am plictisit.

Dar poștașul vesel
Iată ne-a adus
Iar gazeta noastră
Cu un nou concurs.

Dela colțul viu
Haide, alergați
La construcții noi
Să ne ajutați.

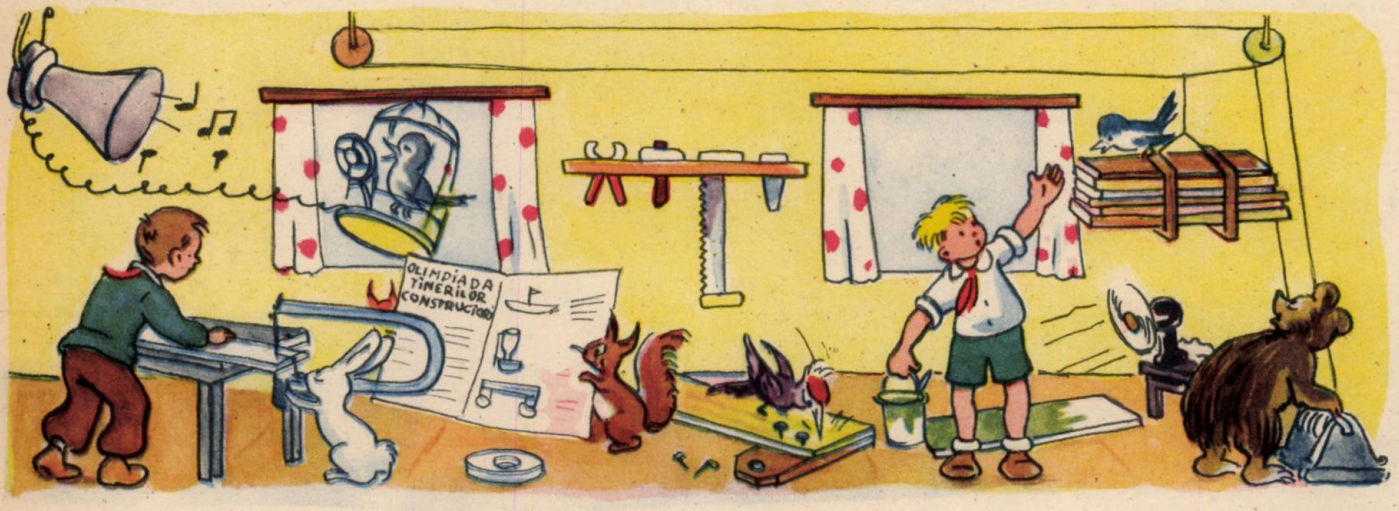

Și ne-am pus pe treabă
Harnici îi dăm zor
Iepurile taie
Scânduri cu mult spor.

Iar ciocănitoarea
Care-i meșter mare
Bate cuie aprig
Fără încetare.

Sârmă, cuie, tablă
Și scule de fier
Am făcut din casă
Un vast atelier.

Spune ursul mulțumit:
„Lemne nu mai car
Le transport mai bine
C'un funicular."

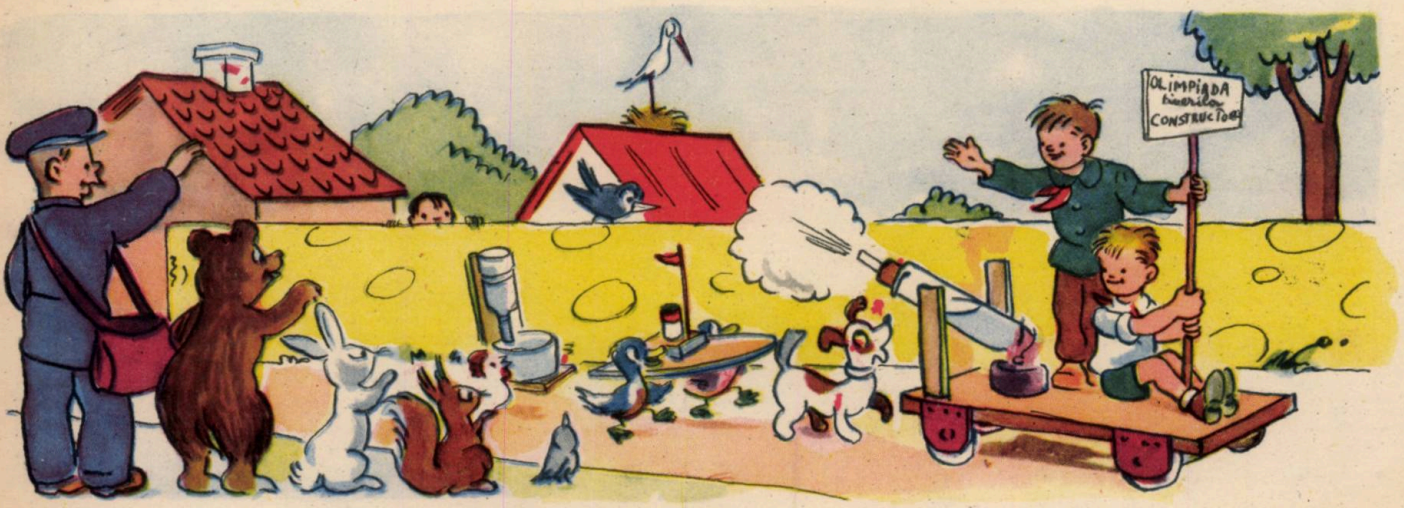

Și-am lucrat cu toții
Până am terminat,
Temele-olimpiadei
Noi le-am rezolvat

Și vom face iarăși
Alte obiecte noi
Multe și frumoase
Bune pentru voi.

Cu căruțu'n frunte
Urmat de vapor
Bun rămas prieteni
Spunem tuturor.

CRAVATA ROȘIE

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

S I B I U
Biblioteca Centrala
2 ex

Nr 6

Dragi pionieri şi şcolari,

Cu ocazia zilei de 1 Iunie - Ziua Internaţională a Copilului - revista „Cravata Roşie" vă felicită şi vă urează succes la examene.

Din lucrările primite la concurs

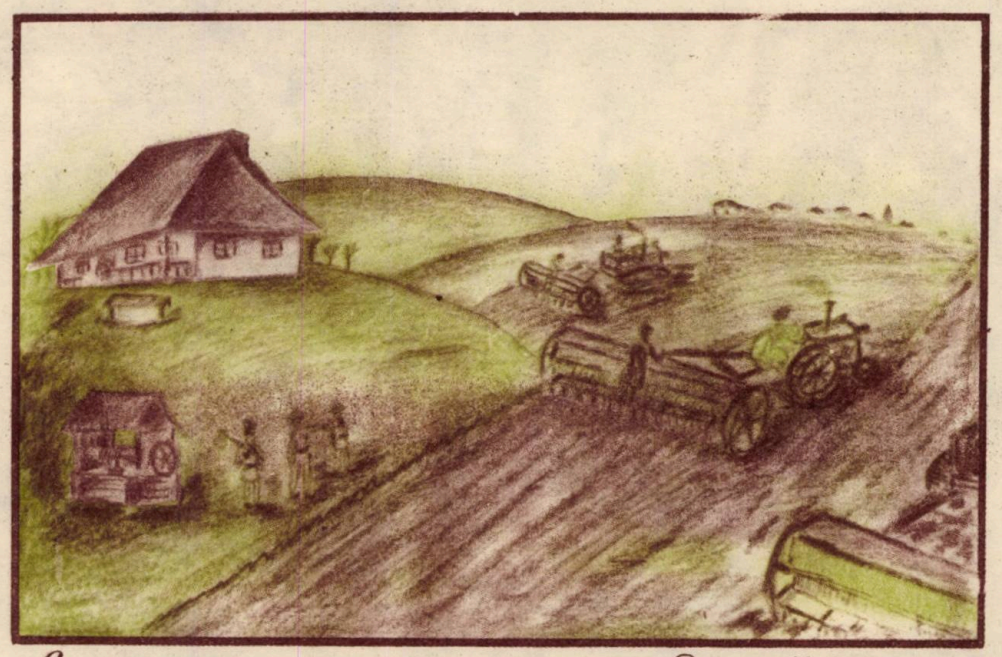

La arat

Bogaci Mihai cl. VI. A
Şcoala de 7 ani Nr. 183
BUCUREŞTI

Proletari din toate țările, uniți-vă!
In luptă pentru cauza lui Lenin și Stalin înainte!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 6

IUNIE 1955

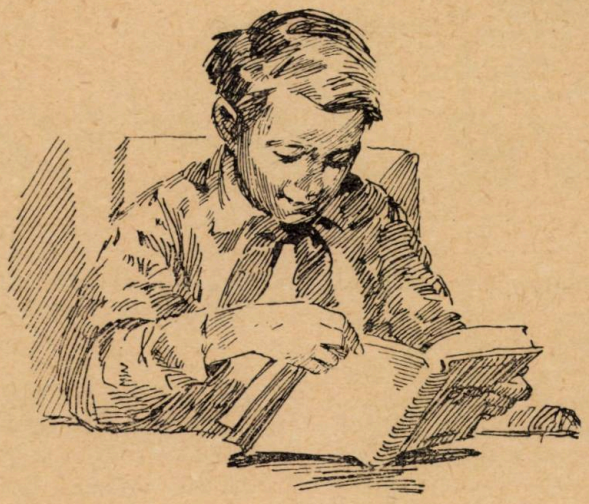

Despre tine

de NINA CASSIAN

Ilustrații: DARIE I.

La patru ani, sau cinci, asculți povești.
(Tu, încă nu știi să citești.)
Mama, cu glasul ei curat și blând,
silabisește fiecare rând.
Se-oprește: și, în poza colorată,
cu degetu-i subțire îți arată:
„Acesta e un ied.
E alb și sprinten.
Iată-un cocoș cu creastă și cu pinteni
Uite și-o rață.
Ăsta-i trandafirul.“

Tu stai și-i urmărești poveștii firul,
iar glasul mamei susură ușor
ca un isvor, ca un isvor...

La zece ani, școlar și pionier,
nu mai asculți povești, ca ieri,
ci le citești tu singur.
Și le-alegi

din rafturi de biblioteci,
și îndrăgești adânc, eroi și fapte...
Greu te desparți de carte.
Chiar de-i noapte,
n'ai vrea s'o lași din mână până când
nu ai ajuns la ultimul ei rând...

Și anii trec...
E-o lungă primăvară
copilăria ta, căci nu-i amară
cum fuse-a noastră, altădată.
Trec lunile-anotimpului și, iată
că după Martie sosește-April.
La cincisprezece — nu mai ești copil.

La cincisprezece ani, vin gânduri noi.
Ai vrea să fii ca Oleg Coșevoi,
viteaz, înflăcărat și drept.
Și ți se umflă inima în piept

de planuri mândre și nădejdi.
Un cetățean al țării simți că ești.
Și-așa și este.
Țara te-a crescut.
Ei să-i slujești. Ei să-i fii scut.

De când te naști până te faci flăcău,
o țară'ntreagă stă în jurul tău
și mii de ochi asupra ta veghează.
Intreg poporul stă de pază
și-ți apără-ale vieții căi bogate.

Deci, să-ți cunoști și drepturile toate,
și datoria ta să ți-o cunoști.

Ești unul din soldații marii oști
ce făurește-al țării viitor.

Să crești cu gândul ăsta ești dator.

Pe Târnavă

de ŞTEFAN LUCA
Ilustraţii: CRIVĂŢ

Oră de limba română, în clasa a cincea. Florica urma să citească, cu glas tare, o povestire despre viaţa de altă dată a pescarilor din Deltă.

— Ţie, i-a zis învăţătoarea, şi-aşa îţi place pescuitul. O să vezi din povestirea aceasta că pescuitul n'a însemnat întotdeauna o plăcere. Florica începu să citească despre o cherhana, stăpânită de-un cherhanagiu greoi la înfăţişare şi greu la vorbă. Avea bărci şi năvoade, magazii şi butoaie pentru saramură. Pentru el lucra un sat întreg de pescari lipoveni. Peştii scoşi din Dunăre erau vânduţi pe bani buni. Pescarii înfruntau furtuna, frigul le cutreera în voie bordeiele. Destul de des, după câte-o furtună înfricoşătoare, unii dintre pescari nu se mai înturnau acasă. Piereau în valuri. Lotca plutea răsturnată, la vale, până ce-o găseau tovarăşii lor. Cherhanagiului nici nu-i păsa. Lui toate-i mergeau din plin. Domnu-i domn, pasărea-i cântă, zicea. Şi cu toate acestea era mereu pornit, mereu mânios... Intr'o zi, l-a bătut pe-un copil fiindcă a îndrăznit să pescuiască c'o undiţă... copilul a zăcut multă vreme... aşa a fost odată...

Pe măsură ce citea, Florica se simţea tot mai neliniştită. Nu-i era la îndemână. N'a biruit să termine povestirea. A trebuit s'o sfârşească de citit Ionică Ungureanu, asesorul, cum îi ziceau copiii. Ionică obişnuia să liniştească felurite pricini ce se iscau între copii.

Florica asculta povestea tristă a pescarilor, care lucrau cu uneltele altora şi-şi aducea aminte de vacanţă şi de Sandu. De undiţa cu vargă strâmbă pe care i-a dat-o să pescuiască...

Simţi o mare părere de rău şi ruşine. Intâmplarea o cunoştea şi Ionică. Acesta citea parcă anume pentru ea. In viaţa ei nu i-a părut aşa de rău ca acum ascultând întâmplările dela cherhana, de nesocotinţa ei, şi-i era de trei ori ruşine... simţea că pe bună dreptate şi Ghiţă, fratele ei, şi Ionică pot să o socotească, pe drept cuvânt, o cherhanagioaică... mai ales Sandu...

Şi'n ora de desen, în loc să deseneze, a stat cu ochii pironiţi pe coala albă, gândindu-se la întâmplările din ultima săptămână de vacanţă, întâmplări de care va fi vorba mai la vale.

★

Din luna lui Mai, până târziu în Septembrie, copiii împânzeau malurile Târnavei. Care pe ţărm, care'n apă până la genunchi, se sileau să arunce cârligul cât mai departe şi să triumfe asupra celorlalţi, aducând la mal primul, prada săltăreaţă şi deloc hotărîtă să se dea prinsă. Invăţaseră să adune cosaşii dimineaţa, pe rouă, când li-s aripile grele, să sape râme, să caute gândaci de Mai şi alte atracţii amăgitoare pentru peşti, să potrivească plută din pene de gâscă sau din tulei de cucuruz. Se pricepeau mai cu seamă să înşire pe sfoară sau pe-o nuia mlădie de salcie, mrenele, clenii, păduţii prinşi, pe care, mai bine spus, i-ar fi prins. Sfoara sau nuieluşa erau cu foarte multă tragere de inimă pregătite, dar peştii nu arătau o prea grozavă tragere de inimă să se apropie de cârlig şi-apoi să se supună unei operaţii neplăcute ce se cheamă înşirat. Cine ştie, dacă înşiratul s'ar fi îndeplinit prin alt loc decât prin ureche, numeroasele neamuri de peşte din Târnavă ar fi câştigat mai multă înţelegere şi îngăduinţă...

Asta poate fi una din pricinile pentru care Florica Maşoi aducea rar sfoara plină acasă. De cele mai multe ori sfoara, care măsoară dibăcia pescarului, sau să-i zicem ca Florica, norocul, zăcea nedeşirată lângă o undiţă cu vargă strâmbă de salcie, pe care o ducea la Târnavă din fală. Să arate că mai are o undiţă. Şi nici fratele ei mai mic, Ghiţă, nu îmbogăţea rezultatele sărăcăcioase ale ceasurilor petrecute pe ţărmul drept al apei.

Florica-i o fată înăltuţă, căreia-i plac jocurile băieţeşti. I se şi spune „băieţoiul". Ei, mai presus de ţurcă, praştie şi înnot, îi plăcea pescuitul.

Nu avea însă ceea ce unui pescar îi trebuie înainte de toate, anume răbdare. Scotea prea des undiţa din apă, striga la Ghiţă; dacă peştele trăgea, smulgea varga prea repede. Ghiţă, dimpotrivă, în timp ce pescuia uita până şi că

pescuieşte. Se gândea la altceva şi nu se supăra niciodată dacă i se întâmpla să-i scape peştele fiindcă trăgea prea târziu. Arunca nada în locuri ferite unde apa se mişca agale, rotindu-se în cerc. Ai fi zis că nu sunt fraţi.

Prietenul cel mai bun al lui Ghiţă era Ionică Ungureanu. Pescuiau împreună. Ungureanu ştia să tragă la vreme şi avea mereu ce duce acasă. Rămânea însă şi timp de povestit. Aşa-i rânduiala pescuitului. Cu poveşti...

In felul acesta-şi petreceau zilele cei care aveau undiţe. Erau şi din aceia care n'aveau undiţe, ori şi le prăpădiseră. Veneau la Târnavă să-i invidieze pe cei care triumfau, ori să se bucure când plecau fără trofee acasă. In răstimpuri se jucau de-a v'aţi-ascunselea, de-a capra pe mutate. Cei mai mici se aşezau în iarbă şi se întrebau:

— Ai fost în pădure?

— Da!

— Ai văzut lupul?

— Da!

— Ţi-a fost frică?

Urma o fluturare de mână pe dinaintea ochilor şi o minciună. Ionică se întorcea spre Ghiţă:

— Aşa se'nvaţă să spuie minciuni.

— De ce?

— Dacă a treia oară zice nu, minte. De lup oricui i-i frică.

— Dar dacă zice „da"? îl întreba Ghiţă.

— Şi-atunci. Inseamnă că nici n'a văzut lup. Care copil după ce-a văzut odată lup mai zice că i-a fost frică?

— Astea-s jocuri, asesorule, îl liniştea Ghiţă.

La Târnavă veneau şi pescari încercaţi, adevăraţi. Directorul gostatului, morarul, învăţătorul de la ciclul I, socotitorul dela gospodărie. Aveai ce vedea. Corzi subţiri, transparente şi trainice, peşti înşelători de metal, vergi uşoare de trestie... Căpătau de lucru şi cei cu „capra" şi cu „gâsca sboară". Unii cu câte-o undiţă prindeau peştişorii pentru momeală, alţii strângeau cosaşii...

Singurul care sta de o parte era Sandu, feciorul cantonierului. N'avea decât opt ani şi nu intra în socotelile pescarilor. Ori că nu se încumetau să-i încredinţeze o undiţă, ori că el însuşi nu îndrăznea să se apropie de grupul celor fericiţi, care pregăteau cu multă însufleţire sfârşitul apropiat al multor locuitori din adâncul Târnavei.

Pescarii bătrâni se retrăgeau în linişte, sus, spre podul de cale ferată, şi se apucau de treabă. Cu ei nu aveam nimic de împărţit.

Sandu rămânea singur-singurel, urmărindu-i pe toţi, cu strângere de inimă, apoi încet, ferindu-se, se apropia de locul peste care împărăţea Florica. Nu-şi putea deslipi ochii de pe undiţa aruncată sub o tufă, lângă năframa ei galbenă cu flori. Undiţa cu vargă strâmbă, undiţa de pri-

sos... Şi Sandu aştepta să răsară din apă un peşte uriaş pe care să-l prindă Florica.

Peştele nu răsărea şi Florica sta cu buzele strânse, cu fruntea încruntată, supărată pe toată lumea. Se întorcea spre Sandu şi striga:

— Ce stai aici, mă, mucosule? Sperii peştii.

Sandu o privea tăcut, ruşinat. Se îndepărta un pas. Nu-i era frică de Florica, aşa cum se înţelege îndeobşte frica. Dar Florica era cu patru ani mai mare ca el şi vă puteţi uşor închipui... Putea să-i spuie să nu se mai uite. Mare pedeapsă. Ori să-l pârască mamei. Şi mai rău. Mai rău nici că se poate. Locuiau la canton, de parte. De câte ori i-a spus mama:

— Să nu te mai prind acolo că-ţi tai picioarele!

Sandu în asemenea împrejurări, se uita pe furiş la picioarele-i desculţe, veşnic pline de praf, cu o pată mai întunecată sub genunchi şi'ntotdeauna cu o unghie pălită. Il încerca o părere de rău. După câtăva vreme se mai însenina şi chibzuia că chiar asta n'ar face-o mama, şi-apoi mai e şi tata. Se pomenea că picioarele ameninţate îl purtau iar „acolo". Acolo viaţa i se părea mai uşor de îndurat, aşteptând ca Florica să scoată un peşte.

Intr'o zi o auzi ţipând. Se dădu cu un pas înapoi.

— Ai văzut mucosule?

Florica agăţase un peşte. O mreană. Şi de unde până unde se îmblânzi şi-i împrumută undiţa cu varga strâmbă, cu cârlig ruginit, cu care ea nu pescuia niciodată.

Sandu tremura tot, ochii i se împăienjeniră, nimeri cu greu capul cosaşului în cârlig.

Şi uită de toate... de mamă-sa, de Florica... nu-i păsa de lume. Nu-i păsa că varga-i strâmbă, ar fi vrut ca ziua să nu se mai sfârşească. Ar fi dorit ca Florica să prindă mai bine unul după altul peştii, numai să nu-i ceară unealta înapoi.

Şi ar fi dorit-o, asta mai presus de orice, să vină şi la cosaşul lui un peştişor, cât de mic, măcar cât unghia ruptă de la picior, dar să fie în stare să cufunde coceanul de cucuruz şi să se sbată în aer, să-i sclipească solzii mărunţi argintii.

Sta încremenit, ca dus, cu ochii ţintă la plută, neîndrăsnind nici să răsufle.

A trecut câtăva vreme la mijloc. De încordare nici nu-şi mai vedea pluta. O bombăneală de-a Floricăi îl umplu de-o tristeţe fără margini. Acum are să-i ceară înapoi undiţa.

Deodată simţi că se întâmplă un lucru ciudat, acolo la capătul undiţei. Pluta dispăruse. S'o fi înfipt cârligul în vreo rădăcină sub apă? Ori... peşte?

De-a-lungul sforii şi-a vergii i se da de ştire că la cârlig se petrecuse o minune. Simţea că ceva se sbate... Sandu trăia prima bucurie a oricărui pescar, bucurie care nu se uită niciodată şi care te leagă de apă...

Smuci de vargă şi'n aer sclipi cel dintâi peşte prins de el. Era un clean mărişor, mai frumos ca al Floricăi.

Ochii lui Sandu înnotau în lacrimi. Ar fi dat orice numai ca Florica să zâmbească.

Florica nu i-a mai zis mucos. I-a luat peştele şi l-a înşirat lângă al ei. Sandu se bucură când peştele lui ajuns din nou în apă îl purta şi pe al Floricăi spre larg, atât cât îl lăsa sfoara.

— L-ai prins cu undiţa mea.

Sandu nici n'a avut timp să se gândească încă la asta, la al cui o fi peştele.

Căuta alt cosaş, cu bucuria că-i pescar cu un trecut despre care face să vorbeşti. Păşea altfel. Şi nici n'a apucat să-şi aşeze bine piciorul pe-o teşitură de pământ că pluta a dat din nou semn.

Scoase al doilea clean. Ca şi primul, şi acesta cunoscu plăcerea ce se numeşte înşiratul pe sfoară, Sandu începă al treilea cosaş...

★

Spre seară, târziu, s'au despărţit. Florica purta mândră sforicica plină de peşti. Cinci din cei opt peşti, care se mai svârcoleau încă, i-a scos Sandu.

Ghiţă, care aflase totul, avea o părere.

— Să-i dăm şi lui Sandu. El i-a prins.

La o asemenea judecată se împotrivi Florica.

— Cu undiţa mea. El n'are. Fără undiţă n'ar fi prins.

— Să-i dăm câţiva.

— Nu. Lui nu-i trebuie. Nici nu i-a cerut.

Ghiţă tăcu privindu-l pe Ionică.

Sandu călca alături cu ei, pe marginea drumului. Nu avea încă loc în inima lui, decât pentru petrecerea din după amiaza aceea. Alta mai bună n'ar fi visat. Ii părea rău numai de undiţă. Şi-ar fi ascuns-o în cămară, ar fi căutat o altă vargă, de alun. Ştia însă că Florica i-o va lua.

Florica nu i-o luă, în înţelesul acesta al cuvântului; mai degrabă, i-o smulse.

Sandu se îndreptă spre casă amărît. Acum când nu mai avea undiţă începu să se gândească cu părere de rău la peşti şi la grijile-i de toate zilele. Işi privi picioarele. Tot negre în genun-

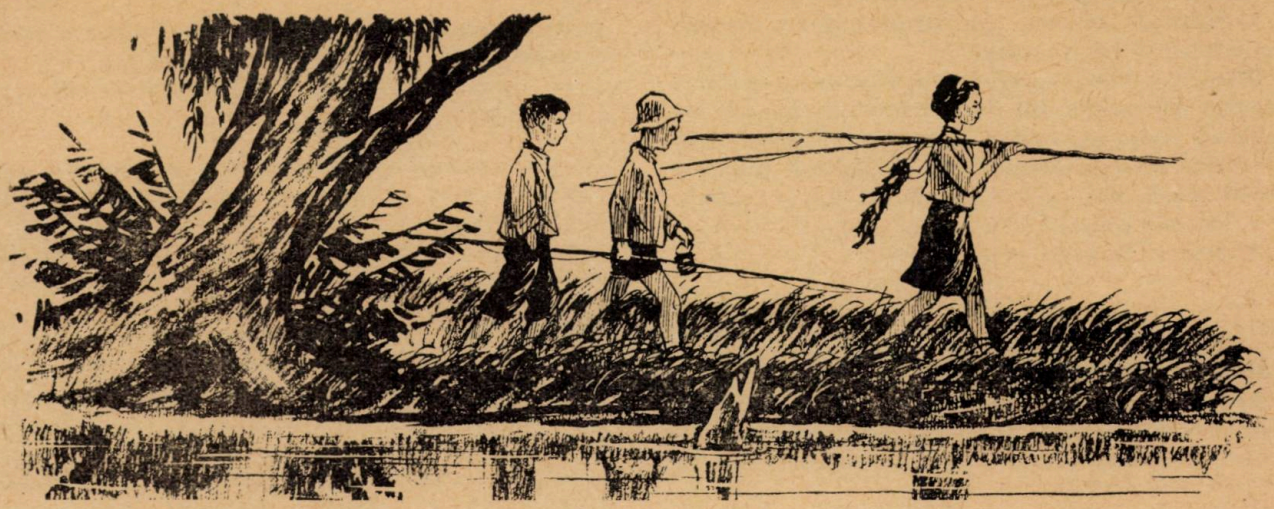

chi, şi-i şi seară. Incepu să alerge într'un suflet spre casă.

Toată noaptea n'a visat altceva decât pluta care se cufundă în apă, împotrivirea bezmetică a peştelui. Şi se făcea că avea o undiţă a lui...

*

Acasă Florica n'a suflat o vorbă despre cele întâmplate. Tatăl ei a lăudat-o pentru priceperea ei la pescuit. Ghiţă a tăcut. Dar nici Florica n'a zis nimic. Nu se simţea bine. Ii era teamă că Ghiţă va spune până la urmă ce şi cum a fost. Ar fi spus şi singură că Sandu, nătângul acela de opt ani, a prins şi el, dar îi era ruşine că din 8 peşti ea a prins numai unul, o mreană, Ghiţă doi, iar Sandu cinci, şi unde mai pui că cu o undiţă veche, ca vai de ea. Simţea că după ce renumele ei de pescar era stabilit într'un fel, ea întârziase cu adevărul. Ii era din nou ciudă pe Sandu, pe norocul lui. Toate laudele i s'au adus celui care a prins peştele, pescarului, prin urmare lui Sandu.

În odaia ei, se apucă de istorie. Era acolo şi Ghiţă. Scria. Ghiţă se uită la ea, apoi clătină din cap. Il întrebă răstit:

— Ce te uiţi aşa la mine?

— Ce nu-ţi place? Da' să te laude pe tine în locul altuia îţi place, nu? Cinci perne ar trebui să ai acum pe scaun şi să-i spui lui tata cine-i pescar.

— Vrei să mă pârăşti?

— Nu. Când spui adevărul tu crezi că-i tot una cu pâra?

Altă dată Florica l-ar fi tras de păr. Acum trânti cartea de istorie pe masă şi ieşi isbind uşa'n urma ei. De altfel, ea la cină n'a băgat de seamă că Ghiţă n'a aşteptat peştele.

*

A doua zi Florica schimbă undiţele, crezând că cea strâmbă e mai bună. O dădu lui Sandu pe-a ei. Au prins, ea trei peşti, Sandu şase. Ghiţă s'a mulţumit cu unul. Nici acum nu i-a dat peşti lui Sandu, pentrucă atunci când, nu se ştie cum de a avut curajul acesta, i-a cerut undiţa, a zis:

— Peştii ţi-i dau ţie.

Ceea ce a îmblânzit-o şi a liniştit-o pe deplin.

Seara, când Ghiţă a întrebat-o din nou dece nu-i dă peşti şi lui Sandu, Florica a sărit cu gura.

— Tu n'auzi că el ni i-a dat nouă?

Sandu pescuia zi de zi cu o plăcere pe care nimeni nu i-ar fi putut-o lua. Descoperise multe din secretele îndeletnicirii. Ştia s'aşeze cosaşul încât să nu-l răpească dela început cleanul. Cunoştea adâncimea apei, simţea când trebuie scoasă undiţa. Şi-o scotea destul de des şi nu în zadar.

Ghiţă l-a întrebat într'o zi:

— Ii dai tu peştii?

Sandu îngăimă, clipind mărunt din ochi.

— Da... i-am dat.

Florica schimbă din nou undiţele. Apoi începu să-l trimită pe Sandu după cosaşi. Să nu mai aibe atâta răgaz la pescuit. Sandu aducea deatunci cutia plină încă de acasă.

Până la urmă Florica uită de pescuit. Punea mai mare preţ pe peşte. Se bucura când Sandu prindea peşte. Era mândră că tatăl său o lăuda că aduce peşte acasă. Şi nu-l mai trimitea pe Sandu nicăieri, ca să prindă peşte mai mult. Ca să fie peşte, cât mai mult! Veghea ca Sandu să n'ascundă cumva vreunul.

— Ochii şi undiţa. E undiţa mea, i-a poruncit când l-a lăsat să ducă undiţa acasă, pe-o noapte. De prisos să spunem cum a păzit-o Sandu.

Şi'ntr'o bună zi, după ce Florica a scos sfoara plină din apă şi se pregătea să-l strige pe Ghiţă, odată cu Ghiţă se ivi din stufăriş şi Ionică Ungureanu. Ducea în mâna dreaptă undiţa, în stânga o crenguţă de salcie cu câţiva peşti înşiraţi.

— Florica, îţi trebuie peşti?

— Dece mi-i dai?

— Aşa. Să ai mai mulţi.

Florica ar fi luat peştii, dar n'avea încredere. Să nu fie altceva, vreo păcăleală la mijloc. Se întâmpla ca în asemenea împrejurări să-ţi arate celălalt două rânduri de dinţi ştirbi şi să ducă un deget spre rândul de sus, aruncându-ţi un:

— Na!

Aşa că rosti nepăsătoare:

— Mâncă-ţi-i!

Ionică se'ntoarse spre Sandu:

— Sandule, ţi-i dau ţie. Când o să am un cârlig îţi fac şi ţie o undiţă.

Florica se înroşi ca şi când ar fi primit o palmă. Smulse din mâna lui Sandu undiţa. Sandu începu să tremure, apoise apropie de Florica. Ce-i în mână nu-i minciună. Ar fi dus el bucuros peştii acasă, dar toţi peştii nu fac cât o undiţă.

— Nu-mi trebuie peştii lui.

A doua zi începea şcoala...

★

Acestea s'au petrecut pe Târnavă. In ora de desen la acestea s'a gândit Florica.

Acasă, Florica, se duse în odaia ei. Nu-i mai ieşea din cap bucata începută de ea şi isprăvită de Ionică Ungureanu. Se aşează şi ochii îi căzură pe cele trei undiţe.

— Ionică o să-mi zică cherhanagioaică.

Nu era numai asta. Dar Sandu, care n'a dus acasă niciun peşte? Ce deosebire era între ea şi cherhanagiu? Niciuna.

Sandu n'avea undiţa lui, pescuia cu unealta ei; peştele prins intra în stăpânirea ei. Sandule, adu cosaş, Sandule, nu sunt râme, Sandule, nu pescui acolo că tulburi apa. Sandule'n sus, Sandule'n jos.

Ionică n'ar fi făcut niciodată aşa. Parcă-l aude vorbindu-i lui Sandu:

— Când o să am un cârlig, îţi fac şi ţie o undiţă.

Sandu de frica ei, n'a primit. Şopti înciudată, privind în curte:

— Stai tu numa', asesorule urâcios, crezi că numa' tu?

Afară un glas de bărbat îndemna boii.

Venea tatăl ei de la lucru. Deschise uşa şi o sbughi în calea lui:

— Tată, te rog, dă-mi un cârlig.

— Mai vrei înc'o undiţă? Aveţi trei şi voi sunteţi numai doi.

Florica se înroşi până'n albul ochilor.

— Nu, nu. Da-mi trebuie un cârlig. O să-ţi spun eu...

— Hai.

După cinci minute de alegere, Florica primi un cârlig nou-nouţ, de culoare galbenă şi un metru de coardă subţire, transparentă.

— Acum că eşti pescar în lege, o meriţi.

★

Spre toamnă apa Târnavei se limpezeşte, de-i vezi pe fund pietricelele acoperite cu muşchi verde închis.

In asemenea zile are căutare râma şi umblă mreana. Ceru-i senin şi copacii îşi pierd frunzele rând pe rând...

Cine trece cu trenul în spre Sovata, poate vedea, nu departe de canton, patru copii pescuind. Cel mai mic, ca de opt-nouă ani, abia ţine în mână o vargă lungă de alun. E foarte fericit. Şi-i singurul care nu se uită la tren. Pescueşte doar, şi are undiţa lui. Nu departe de el aruncă undiţa liniştită o fetiţă şi, mai jos, ca la o aruncătură de piatră, doi băieţi, aşezaţi pe un trunchi de salcie, adus de apă, privesc după tren... Cel mai mărişor îi spune celuilalt:

— I-o fost ruşine să-i dea varga strâmbă şi cârligul ruginit. Aşa-i întotdeauna când dăruieşti ceva...

— Păi, ce crezi?

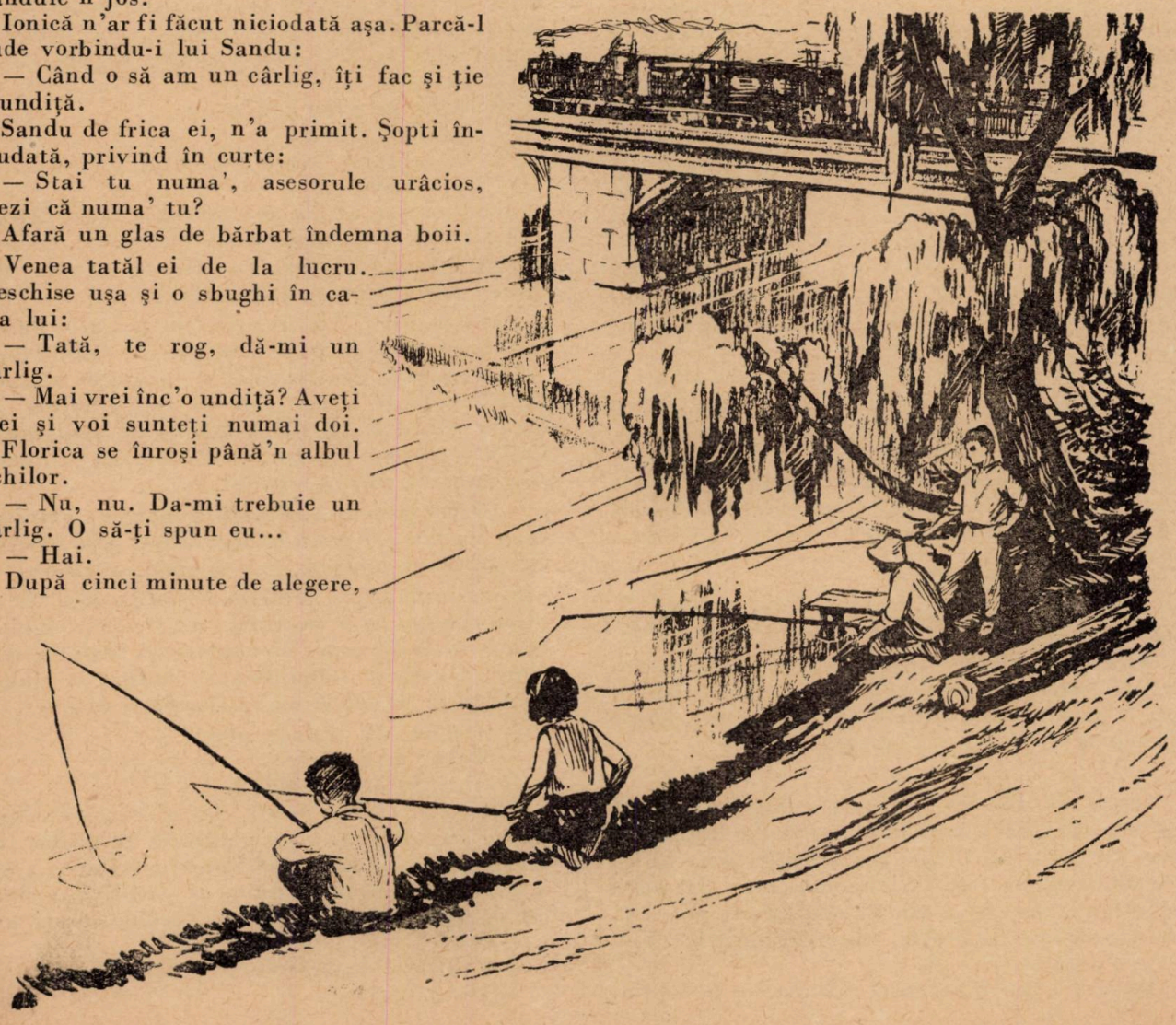

DESPRE Copilărie

de NICOLAE LABIŞ

Prieteni dragi, n-am încă barbă,
Deşi mustăţi aveam cândva,
Chiar dacă barbă n-am, e dusă
De mult, copilăria mea.

Ea s-a uscat în ani de foame,
A fost ucisă în război.
Şi totuşi, când vă văd, prieteni,
Devin din nou copil ca voi.

Mă prind atunci cu voi de mână,
Alerg prin parc, ori stau tăcut,
Ori lângă voi joc multe jocuri
De care parte n-am avut.

De-aceea când astfel mă vede
Vre-un critic literar tăios,
Şopteşte-n dreapta şi în stânga
Cum că aş fi neserios.

Ah, câtă seriozitate-i
In visurile voastre vii
In care vă credeţi piloţii
Stelari, din anul 2000.

Şi ce matură prospeţime
Ce-adânci fioruri omeneşti
Scapără-n lacrimile voastre
Curse pe file de poveşti!

De-aceea vreau să cânt azi ţara
Şi dintre voi s-o cânt, aş vrea —
Să retrăiesc copilăria,
Dar altfel, nu cum fuse-a mea.

Nu-n tabere şi în excursii
Eu ţara noastră-am cunoscut.
O frumuseţe-amară, aspră,
De mic copil eu am văzut.

Alături contemplând privelişti
Fermecătoare, pline-n rost,
Eu voi vedea ce-ar fi fost bine
Să văd, pe când copil am fost.

Aşa, strângeţi-mi palma — iată
Aici e-un munte-nalt şi nins.
Deasupra plaiurilor ţării
El barba sură şi-a întins.

Sub barba lui ascunde moşul
Comori de minereu bogat
Părinţii noştri, cu ciocane
Electrice, în pieptu-i bat.

Căci minereul se preface
In roţi de strung, în limbi de plug,
Intr'o trompetă, în insignă,
Şi chiar în hrană şi-n belşug.

Aici e-un câmp pe care, galben
Tălăzuieşte grâu înalt.
Iar inul albăstrui se pleacă
Sub vânt în capătul cellalt.

Vuiesc batozele voinice
Şi clocoteşte ceru-ntreg.
Vin pionieri şi-adună spice,
Vin pionieri şi in culeg.

Din grâu o să se coacă pâine,
Din inul cu albastre flori
Ies uniformele de şcoală
Şi funde, micilor surori.

Acuma, iată marea — ochii
Se umplu de întinse zări
Spre valuri zboară pescăruşii
Ţipând zglobiile chemări.

Părinţii voştri trag năvodul
Umplut cu peştii argintii.
Ce bine-i când mămuca-mparte
Gustosul peşte din cutii.

Frumoasă este ţara noastră
Chiar de noroaie-n ea mai sânt
Şi pălămizi şi mlaştini, încă
Mai fură rodnicu-i pământ.

Aşa cum spune Maiakovski
Noi o iubim acum, aci
Dar o iubim şi mai puternic
Aşa cum mâine ea va fi.

In tabere-o cântăm, la focuri,
Sub steagul roş de pe catarg.
Şi în capitolul ce vine
Cânta-vom ţara mai pe larg.

PRIMA CU A DOUA RĂSTURNATĂ

de Octav Pancu-Iași Ilustrații : Iura Darie

(continuare din numărul trecut)

Tatăl ascultă cu atenție, interesat de povestirea fiului. Numai că atunci când Mihnea sfârși, întrebându-l: „nu-i așa c-o să-mi dai bucuros briceagul"? răspunsul tatălui fu pentru fiu cu totul neașteptat:

— Bucuros? își arcui sprâncenele tatăl. Nici într-un caz bucuros! Poate rușinat și îndurerat că am un singur fiu și acela... ești tu!

Matei Dragu nu rostise aceste cuvinte cu tonul său obișnuit care lăsa să se întrevadă gluma, ci privindu-și băiatul îi vorbise serios; chiar cu o oarecare asprime în glas—și asta îl cam zăpăci pe Mihnea.

— Dar... nu te înțeleg, tătucule... Ce sunt eu vinovat? Eu, la matematică, n'am avut niciodată un doi... Eu am cinci, nu doi...

— Eh! făcu nemulțumit, tatăl. Mă uit la tine, băiete, și mă neliniștesc. Când maică-ta și cu mine vom fi bătrâni, nu prea văd ce nădejde vom avea dela tine. Poate așa o să judeci și atunci... Și când cineva o să-ți spună: „mai treci și tu omule, pe la casa bătrânilor tăi... poate au lipsuri, poate au nevoie de-un sprijin..." Probabil că o să le răspunzi: „dar, nu te înțeleg! Ce sunt eu vinovat? Eu o duc bine, n-am nevoie de nimic. Mie nu-mi lipsește nimic..."

— Tătucule! Cum poți să vorbești așa? se simți lovit Mihnea Dragu. O să vezi cum...

— Mulțumesc! i-o tăie tatăl. Pînă o să văd altceva văd ce văd acum... Dă-mi te rog tabacherea de pe masă... Sau, lasă... tu tot nu fumezi, ce rost are să te obosești!

— Uf! Tătucule!

Băiatul aduse tabacherea și tatăl își aprinse o țigară. Apoi fără să i se ceară, Mihnea îi aduse și o scrumieră.

— Tătucule... reîncepu Mihnea. Tu te-ai supărat dar eu n-am greșit cu nimic. Și Andrei Odincă e un băiat bun. Dar tatăl lui e un om... cum să-ți spun?... nu glumește ca tine... Dacă Andrei rămâne repetent, gata! Poate să nici nu mai vină acasă...

— Dar, dece neapărat, trebuie să rămână repetent?

— Dacă habar n-are la matematică...

Matei Dragu stinse țigara și Mihnea se grăbi să-i ia scrumiera din mână și s-o pună pe masă. Apoi, se uită primprejur să vadă dacă n-ar mai putea face vreo treabă... In drumul spre pat, îndreptă un colț al covorului, netezi fața de masă, suflă un fir de scrum de pe pernă...

— O! Ce harnic ai devenit dintr-odată! observă ironic Matei Dragu. Dar ce păcat că prietenul tău e un leneș.

— Nu-i adevărat sări băiatul: Andrei Odincă nu-i leneș. Numai la matematică...

— Cu atât mai rău pentru tine!

Mihnea făcu ochii mari:

— Pentru mine?

— Da cu atât mai rău pentru tine. Ce să mai discutăm... O să-ți dau briceagul să i-l dăruiești lui Andrei Odincă al tău și să-i spui: „dragul meu, eu atât am putut face pentru tine: să-ți dăruiesc un fleac... o tinichea... un briceag vechi și ruginit... N'am putut să te ajut și nici nu pot. Sunt un om slab și egoist". Și poți să dai vina pe mine. Să-i zici: „eu nu-s vinovat! Tata m'a crescut așa..." În felul ăsta se cheamă că nici usturoi n'ai mâncat, nici gura nu-ți miroase...

Ce se petrecea în sufletul lui Mihnea Dragu nici el însuși n'ar fi dorit nimănui. Se simțea apăsat, strivit, mic, ar fi vrut să arunce, să spargă ceva, ar fi vrut să plângă, dar nu-i veneau lacrimile, ar fi vrut să țipe, dar nu putea rosti un cuvânt. Colțul covorului pe care cu puțină vreme înainte îl îndreptase, acum îl răvășì cu piciorul. Întinse mâna să tragă de fața de masă, dar se răsgândi. Nici el nu știa de unde găsi puterea să întrebe:

— Dar acum e prea târziu... Ce mai pot să fac? Andrei Odincă mâine pleacă...

Tatăl săltă din umeri:

— Mda... De bună seamă că părinților lui o să le fie tot una. Pleacă, rămâne, tot una! Cu asemenea copil, să te tot fericească viața... Hm! Râde hârb de oală spartă: parcă al meu ar fi altfel!

— Dar ce să fac? E târziu...

— Cum crezi!

— Andrei pleacă și eu...

— Cum crezi!

— Of! Tătucule...

— Cam târziu oftezi, băiete. Și oftatul ca toate câte-s pe lume au vremea lor. Dar de fapt, tu oftezi acuma așa... ca să mă impresionez eu și să-ți spun:

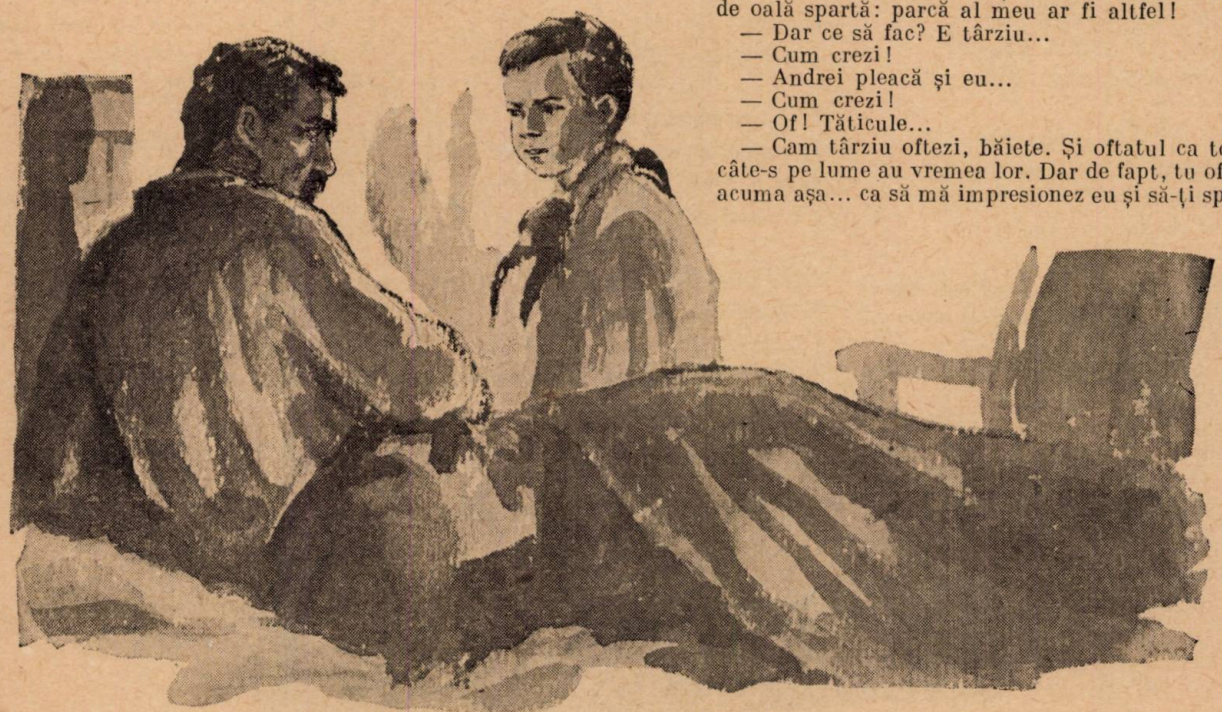

taci, dragul meu, nu te mai frământa... Ce rost are să-ţi strici pofta de mâncare? Dacă pentru asta oftezi, te obosești degeaba!

— Tăticule, cum poţi crede?

— De! Multe n'am crezut eu şi uite unde am ajuns? Prietenul tău Odincă pleacă în lume şi tu stai aici şi oftezi...

— Dar ce să fac? Să plec şi eu?

— Cum crezi!

— Să plec? repetă Mihnea Dragu cu sufletul la gură.

— Cum crezi!

— Atunci... plec...

— Cum crezi!

Hei unde era vremea când dacă rostea cineva cuvântul „plec", Mihnea Dragu spunea imediat, repetând vorbele prietenului: „Pleci la băi? Nu-mi uita adresa: strada..."

Ocolind privirea tatălui, Mihnea Dragu se ridică:

— Plec...

— Cum crezi!

Cu paşi înceţi ca ai unui om ostenit, Mihnea Dragu ieşi din cameră. Nu se opri decât în mijlocul curţii. La urma urmelor, unde se ducea? Incotro pornise? Lovi cu piciorul o cutie de tinichea care se rostogoli şi se lovi de gard. O luă pe urma cutiei şi în faţa gardului se hotărî: „mă duc la Andrei Odincă!".

Ii deschise uşa mama prietenului:

— Andrei nu se simte bine... s'a culcat.

— Ştiu, dar vă rog să mă lăsaţi să-l văd. Trebuie să-i spun ceva neapărat... acum!

— Poftim! Cred că n'a adormit.

Andrei Odincă îşi trăsese pătura până peste cap, se ghemuise cu nasul în pernă şi văzând că nu poate adormi, începu să numere în gând... 754... 755... 756... Când auzi deschizându-se uşa, pierdu şirul. Crezu că-i mama sa pe care cu toate că o rugase să-l lase în pace, să nu-i facă nici ceai, să nu-i pună nici ventuze („o să-mi treacă mie şi aşa!"), n'o lăsase inima să nu vadă ce se mai întâmpla cu el. Nu-şi descoperi faţa. Incercă să respire greu, ba chiar să şi sforăie ca s-o convingă pe maică-sa că dormea buştean.

— Andrei!

Dar ce se întâmpla? Visa? Glasul care îi strigase numele nu era al mamei, ci al lui Mihnea Dragu.

— Andrei!

Işi muşcă uşurel un deget: nu, nu visa! Trase pătura. In mijlocul camerei, drept şi uitându-se la el cu nişte ochi întunecaţi, stătea Mihnea Dragu.

— Ce cauţi aici? se sperie Andrei Odincă.

— Am venit să-ţi spun că...

In clipa aceea, din camera vecină se auzi plânsul surioarei lui Andrei, apoi vocea mamei: „taci drăguţă! n'am vreme acum pentru tine!".

— Am venit... reluă Mihnea Dragu... să-ţi spun că n'am să-i mai pot ajuta mamei tale, aşa cum m'ai rugat...

— Cum? Ce spui? Andrei Odincă crezu că n'a înţeles. Il puse pe Mihnea Dragu să repete.

— Ce să mai spun? Mihnea Dragu îşi trase un scaun şi se aşează astfel ca spătarul să-i vină în faţă şi să-şi sprijine bărbia de el. Ascultă bătăile pendulei din camera alăturată, dar pierdu socoteala lor şi nu-şi putu da seama cât era ora. De fapt, nici nu-l interesa... — Află, ridică ochii spre prietenul său, află că nu numai tu eşti necăjit. Acum sunt necăjit şi eu.

— Şi tu? Işi arătă surprinderea Andrei Odincă, dar o clipă mai târziu i se păru că bănuieşte ce se petrecuse. Desigur Mihnea n'a putut lua briceagul dela tatăl său. Dar, nu-i nimic. A văzut el şi nenorociri mai mari. Ii împărtăşi prietenului bănuiala sa şi adăugă:

— Să nu-ţi pară rău. Eu praştia ţi-o dau şi aşa!

Dar aceste vorbe avură darul să-l înfurie pe Mihnea Dragu. Dacă în discuţia cu tatăl său trebuise să vorbească liniştit, deşi numai liniştit nu era el, acum putea să-şi dea drumul, să ţipe şi să strige:

— Praştia? Ce praştie? Care praştie? N'am să mai am nici eu nevoie de praştie!

— Dece? Doar nu-ţi cer nimic în schimb!

— Ştiu... dar n'o să mai am nevoie de ea pentrucă nici eu n'o să mai am vreme să mă joc. Plec şi eu...

— Unde?

— Ca tine... în lume...

Ei, asta-i bună! zise neîncrezător Andrei Odincă. Cum îţi veni?

— Trebuie! M'am hotărît şi eu. Plec cu tine...

— Ce faceee? Andrei Odincă îl privi de sus, ironic: Hm! Dar ce-ţi închipui tu? Poate crezi că eu mă duc să joc ţurca, nu-i aşa? Eu, frăţioare, mă duc să muncesc!

— Dar şi eu vreau să muncesc!

— Tu? Păi cine o să te primească pe tine? Mă faci să râd!

— Ba, o să mă primească. O să spun şi eu că sunt mai mare...

— Şi cine o să te creadă?

— Or să mă creadă! Când o să intru în birou, la cadre, am să merg pe vârfuri şi pe urmă o să mă aşez pe un scaun. Când stai jos nu se vede că nu eşti prea înalt...

— Crezi!

— Sunt sigur!

— Mă rog...se învoi Andrei Odincă. Te iau...

— Şi unde mergem? Aviatori nu ne-ar primi?

— Nuuu... Am eu un văr care s'a dus să se facă aviator. Nu l-au primit. Unul cu mustăţi i-a întins o batistă şi i-a zis: „Băiatule, şterge-te la nas şi întoarce-te la şcoală!"

— Şi el ce-a făcut?

— Ştiu eu? Batista n'a luat-o... dar acum e într'a şaptea... Dar cu el e altă poveste!

— Poate... se gândi Mihnea Dragu... poate ne-ar primi să ne facem tractorişti!

— Tractorişti? M'am gândit şi eu... Ar fi grozav, dar pe mine n'o să mă primească.

— Dece?

— Parcă tu nu ştii! Acolo trebuie să înveţi cum funcţionează motorul... trebuie să înveţi fizică... şi fizică fără matematică nu se poate!

— Ei, se supără Mihnea Dragu. N'ai încredere în mine? Am să te învăţ eu acolo...

— Ce-o să mă înveţi?

— Matematică! Zău măi Andrei, hai să ne facem tractorişti! Te rog...

— Nu... eu n'am să pot! Tu nu pricepi că eu nu ştiu nici măcar cum vine cu fracţiile...

— Dar e simplu! Când o să ajungem acolo am să stau cu tine şi-am să te învăţ.

— Ai să mă înveţi tu împărţirea fracţiilor? Ce vorbeşti!...

— Am să te învăţ. Dece nu? E doar simplu: prima cu a doua răsturnată!

— Daaa... grozav de simplu... „Prima cu a doua răsturnată". Parcă mi-ai vorbi englezeşte!

— Ba e chiar pe româneşte! Dă-mi un creion şi-o hârtie...

— Vezi că am în ghiozdan... îi arătă plictisit, Andrei Odincă.

Mihnea Dragu găsi repede un creion şi un caiet de notiţe. Se aşează pe pat lângă prietenul său.

— E simplu, măi Andrei. Prima cu a doua răsturnată. Uite... Să zicem că avem fracția șapte pe cinci de împărțit cu fracția trei pe doi. Inmulțim prima cu a doua răsturnată... Cinci ori trei cinsprezece... ăsta-i numitorul, și șapte ori doi, paisprezece... ăsta-i numărătorul. Înțelegi?

— Știu eu? Nu prea păru convins Andrei Odincă. Să încerc și eu. Dă-mi tu altă fracție...

Mihnea Dragu îi dictă împărțirea a două fracții, apoi a altor două și a altor două. Andrei Odincă le deslegă.

— Uite, e chiar simplu! Hă! Uite că le-am deslegat! Măi, să fie! Dar adunarea cum se face?

— Ușor! Hai să-ți arăt!

Și Mihnea Dragu începu să-i explice cum se face aducerea la același numitor, cum se face simplificarea... Interesant, se ridică și Andrei Odincă din pat și amândoi luară loc în fața mesei. Adunară, scăzură, împărțiră și înmulțiră atâtea fracții că înegriră câteva pagini ale caietului de notițe.

Intre timp, ceasul bătuse de mai multe ori, afară se întunecase, surioara lui Andrei Odincă mâncase, dormise se trezise și iar mâncase, părinții deschiseră ușa de mai multe ori și văzând că băieții învățau, se retraseră...

— Grozav, măi Mihnea! exclamă din când în când Andrei. Le știu, măi! Pe cuvântul meu că le știu! Se sui pe un scaun și sări de câteva ori pe el strigând: ura! Le știu! Le știu!

— Ți-am spus eu că-i simplu?

— Da, măi! Dar cu problemele cum o fi?

— Sunt ușoare și ele... Uite, hai să luăm cartea...

Deschiseră matematica la problemele pe care le aveau de rezolvat pentru a doua zi.

Când văzu pagina încărcată de probleme, printre rândurile cărora x-uri și y-uri răsăreau când lângă numitorul unei fracții, când lângă numărătorul alteia, Andrei Odincă își puse mâinile în cap și pierdu într'o clipă tot avântul câștigat până atunci...

— Nu... Nici nu vreau să mă uit măcar! Nuuu! Du-te tu și te fă tractorist... Eu nu mă încumet!

— Andrei! îl mustră Mihnea Dragu. Se poate? E simplu!

— O fi pentru tine, care mănânci problemele cu lingura... Nici nu vreau să aud! Și Andrei Odincă se ridică de pe scaun și se îndreptă spre pat.

— Ce faci, măi? strigă la el Mihnea Dragu.

— Ce să fac? Mulțumesc bine. Precum vezi, mă culc... și trântindu-se în pat își trase pătura peste cap.

Mihnea Dragu veni lângă el cu cartea.

— Hai măcar să încerci!

— Dece să încerc dacă tot știu că n'am să pricep nimic!

— Prostii. Să luăm prima problemă. Citește.

Oftând, Andrei Odincă se supuse, dar abia așteptă să termine ca să poată spune:

— N'am priceput nimic!

— Mai citește-o odată. Mai citește!

De data aceasta, citind mai atent, lui Andrei i se păru că parcă, parcă ceva înțelegea.

— Ia să vedem! zise el și sărind din pat se așeză din nou în fața mesei unde se apucă să treacă datele problemei pe caiet. Vasăzică așa... Dar de unde s'o iau?

— Ia gândește-te...

— Ce-ar fi s'o iau de aici... Tu ce zici?

— Incearcă așa și dacă nu iese încearcă și altfel...

— Spune-mi tu cum e bine!

— Nu... încearcă!

— Uf! Și răsucind creionul între dinți, Andrei Odincă începu să se gândească...

— Aha! i se păru într'un timp că găsise ce căuta. Asta-i! Dar în clipa următoare văzu că se pripise; nu, altfel trebue. În problemă se spune clar... vasăzică... Păi sigur... A naibii problemă! Știi că-mi place! E încurcată, dar îmi place... Ia uite, dar x-ul ăsta unde s'a mai ascuns? Aha aici erai, mânca-te-ar puricii...

Mihnea Dragu zâmbea și-și urmărea prietenul care dăduse de o cale bună. Câteva minute mai târziu, Andrei Odincă deslegă problema.

— Măi Mihnea, măi! Mi-a ieșit! Și începu să se învârtească prin cameră strigând și bătând din palme: mi-a ieșit! mi-a ieșit!

— O! O! îl domoli Mihnea Dragu. Mai ai până să-l ajungi pe Pitagora.

— Pitagora? Ăla cu teorema? Aoleu! Grozav de nesuferit îmi era. Dar parcă începe să-mi pară simpatic!

— Și eu când ți-am spus că-i ușor n'ai vrut să mă crezi! O să ne primească pe amândoi să ne facem tractoriști!

— Știu eu? făcu Andrei Odincă și adăugă repede: Hai să mai rezolvăm o problemă!

Cu a doua problemă merse mai greu.

— M'am încurcat... Nu-mi iese! Nu pricep matematica și gata! Și Andrei Odincă vru să fugă din nou și să se așeze în pat.

Dar Mihnea Dragu îl opri:

— Nu te las... Ia uită-te bine la paranteze. Nu cumva n'ai ținut seama de ele la împărțire?

— Tu ce crezi?

— Uită-te atent!

Și reluând calculul, rezolvă problema. Andrei Odincă se declară mulțumit.

— Ei, îi zise, la rândul său mulțumit, Mihnea Dragu. Acum or să ne primească pe amândoi...

— Unde? păru căzut din lună Andrei Odincă.

— Cum unde? Tractoriști!

— Aha!... Știu eu dacă or să ne primească? Pe copii nu-i primește la muncă.

— Dar o să spunem că suntem mai mari!

— Și parcă or să ne creadă... Or să ne ceară actele...

— O să spunem că le-am pierdut!

— Să mințim?

— Atunci ce-i de făcut?

— Să ne mai gândim... De fapt, tu pentru ce vrei să pleci, Mihnea?

— Tata... tata mi-a spus...

— Să pleci?

— Nu... mi-a spus că nu te ajut pe tine și...

— Tu? Tu nu mă ajuți, sări Andrei Odincă. Dar acum ce faci? Nu, dacă pentru asta ai vrut să pleci, eu nu te las. Nu, nu te las. Ar fi nedrept.

— Dar atunci nu te las nici eu pe tine. O să învățăm în fiecare după amiază împreună și n'ai grijă, o să-ți îndrepți notele. N'o să rămâi nici măcar corigent... De repetent nici vorbă... Nu, nici eu nu te las. Ar fi nedrept!

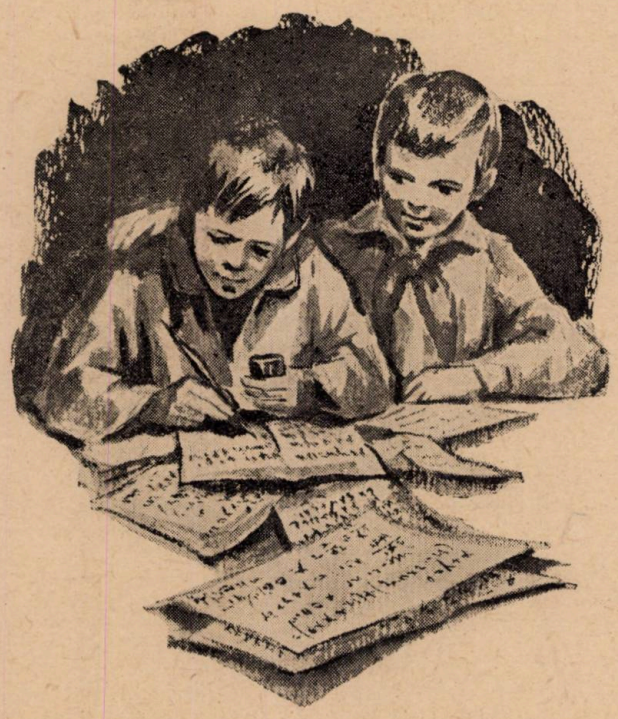

— Dar cu tata ce fac? Carnetul...

— Am să garantez eu pentru tine că o să-ți îndrepți notele. Vrei?

Lui Andrei Odincă nu-i trebui mult ca să se gândească ce să răspundă:

— Vreau!

Stăteau amândoi, unul de o parte și altul de alta a mesei și se priveau de parcă nu se mai văzuseră de mult. Și nu știu cum, deodată, fără să se întâmple nimic deosebit, isbucniră amândoi în râs și începură să-și facă cu tifla:

— La revedere și n'am cuvinte...

— Să-mi scrii dela băi!

— Nu-mi uita adresa...

— Strada Șmecheriei!

— Orașul Șmecherești!

(Sfârșit)

Nu vreau să dorm!

de Sanda Ardeanu

Ilustrații : IURA D.

Nu e lucru ușor să înveți noaptea, mai ales după o zi de joacă și alergătură.

De părerea asta este și Dănuț care toată după amiaza a jucat footbal, iar acum picotește cu nasul în cartea de istorie.

De învățat trebue să învețe cu orice preț. A doua zi are teză la istorie și nu-și poate compromite bunătatea de note luate până acum. Ei, dar nici onoarea echipei de footbal n'o putea fețeli, tocmai el, portarul ei cel mai încercat...

Așa că nu mai încape discuție. De jucat footbal a trebuit să joace, după cum de învățat trebue să învețe.

Dănuț se străduește acum, deși e obosit, să fie la înălțimea obligațiilor lui de elev, așa cum a fost la a celor de sportiv — calitate în care n'a încasat decât 15 goluri și s'a ales cu câteva zgârieturi, spre deosebire de portarul echipei adverse la poarta căruia s'au marcat 30 de goluri și care s'a ales pe de-asupra și cu nasul julit.

Se pare însă că cineva nu e de acord cu hotărîrea asta a lui, deoarece îi bate în geam strigându-i:

— Hei tinere, stinge lumina și te culcă!

Cine putea fi? Dănuț alergă curios la fereastră, o deschise și zări în stradă un bărbat cu frac și joben care tocmai se pregătea să bată din nou în geam cu mânerul de argint al bastonului și care (cel puțin așa i se păru lui Dănuț) într-un chip cu totul nepotrivit cu solemnitatea ținutei lui, pătrunse în cameră sărind peste pervazul ferestrei.

Trebue să fie un hoț, se gândi Dănuț și-l întrebă cu voce tremurătoare:

— Cine ești d-ta?

— Eu sunt Miezul Nopții se recomandă necunoscutul, și, ca și cum ar fi vrut să-i întărească spusele, pendula din perete bătu de 12 ori.

— Sunt trimisul special al Nopții, continuă el, emisarul oficial al bătrânei și venerabilei mele stăpâne: Noaptea. Te vestesc: e foarte supărată pe tine. Acum la toate ferestrele e lumina stinsă, toții copiii dorm, numai tu ai îndrăznit să calci această orânduială, să nesocotești vrerile ei.

Ascultându-l, Dănuț simțea cum îl cuprinde o dulce toropeală. Străinul deși îl certa, avea o voce egală, gravă și mângâietoare, o voce, de... acum își amintea, ca a dentistului care în timp ce-i scotea măseaua îi șoptea blând și liniștitor la ureche „fii cuminte băiețaș".

Nu, nu vrea să fie cuminte! Nu vrea să adoarmă!

Vrea să învețe.

— Mâine am teză! Am teză! Trebue să învăț! Trebue, se răsti Dănuț.

— Trebuia să înveți

la timp. Acum trebue să dormi, rosti omul în frac.

— Nu, nu vreau — Lasă-mă în pace!

— Vrei nu vrei, tot vei adormi — Vei adormi!

Vocea străinului e irezistibilă ca un narcotic.

— Nu, n'am să adorm. Imi iau eu măsurile mele. Măsura Nr. 1: îmi pun comprese la cap.

— Degeaba, tot vei adormi.

— Citesc cu voce tare, măsura Nr. 2.

— Vei adormi orice vei face.

— Trec la măsura Nr. 3. Imi pun picioarele în apă rece, şi tot nu mă las, să ştii!

— Vei adormi, vei adormi.

— Ah! lasă-mă în pace. Pleacă! Pleacă odată!

Gonit, Miezul Nopţii se mistui în întuneric.

Dănuţ începu să răsfoiască paginile cu înfrigurare şi, ca să nu-l biruie somnul, se legă la cap cu un prosop muiat în apă rece: măsura Nr. 1.

Când citea el mai cu sârg, se pomeni tras de mânecă. O voce, de data asta piţigăiată, îi ţipă în urechi.

— Băiete. Hei băiete, culcă-te!

Ridicând privirea, Dănuţ văzu lângă el o fetiţă care părea veselă şi jucăuşă.

Dănuţ nu pricepea pe unde intrase. Fereastra era închisă. Poate şi-ar fi închipuit că a intrat pe horn — calea tradiţională a oaspeţilor nepoftiţi — dacă rochiţa ei cea înfoiată, sau măcar tichia cu ciucure din vârful capului n'ar fi fost atât de curate, dacă ar fi păstrat pe ele măcar un fir de funingine.

— Tu cine mai eşti? o întrebă el, renunţând să-şi mai bată capul cu problema asta.

— Sunt Ora 1.

— Ah, i-ar mi te-a trimis baba aia pe cap, să ştii că n'am să mă culc! Uite, îţi spun dinainte, ca să nu mă mai ţii de vorbă! N'am chef de discuţii!

Fetiţa chicoti şi fără să-i spună nimic se aşeză la spatele lui.

Dănuţ nu-i mai dete nici o atenţie şi începu să citească cu voce tare. Măsura Nr. 2. Se gândea că va speria somnul cu zgomotul propriei lui voci:

„...Egiptenii scriau, adesea, pe foi de papirus legendele lor... Astfel este povestea peripeţiilor unui naufragiat care ajunge, în cele din urmă, oaspetele unui balaur într'o insulă fermecată. Balaurul... pe care e scrisă această poveste se păstrează la muzeul de artă din Leningrad."

Auzi drăcovenie? Un balaur la muzeul de artă, se minună Dănuţ. Bine dar cum o să scrie pe el? Aha! Poate pe pielea lui. Pesemne că e un papirus special făcut din piele de balaur. Totuşi nu se poate. N'am mai auzit! Ia să mai citesc odată: „Balaurul îi dădu la despărţire tot felul de daruri. Papirusul pe care este scrisă această poveste se află la muzeul de artă din Leningrad."

Ei drăcie, am sărit un rînd. Sunt obosit. Ce mai! Trec la măsura Nr. 3.

In timp ce fetiţa se perpelea de râs, Dănuţ aduse un lighian cu apă. Nu-i păsa de râsul ei, era hotărît să nu-i dea nici o importanţă, aşa că se descălţă şi băgă picioarele în apă. Un fior rece îi străbătu corpul. Ah ce plăcută înviorare! suspină el şi continuă să citească îndârjit.

Fetiţa cea poznaşă şi pusă pe farse — lucru cu totul firesc de-altfel la vârsta ei — suflă odată peste filele cărţii, rostind formula magică: „rupeţi rândurile".

Ca şi cum ar fi ascultat de o comandă militară, literele aliniate atât de frumos în rânduri o luară care încotro.

Dănuţ vedea îngrozit cum îi fug literele de sub ochi, cum o luaseră razna fiecare, cele din susul paginei alergând în jos, cele de jos, în sus, producând o învălmăşeală de nedescris, parcă pe filă ar fi năpădit un muşuroi de furnici.

Câteva litere mari încercară în zadar să mentină ordinea.

Un T mare cu bastonul ridicat, alerga după un f mic. Acesta, mai iute de picior, îi scăpa mereu şi ca să-i sporească necazul îi scotea întruna limba. Doar A mare reuşi, având picioarele mai lungi, să prindă un v mic şi să-l aducă de urechi la locul lui.

R mare râdea, ţinându-se de burtă, de acest nemaivăzut caraghioslâc.

Din cauza învălmăşelii doi de ă, îşi pierdură pălăriile, iar litera y, ţâfnoasă şi cu nasul pe sus mustra un s pirpiriu pentrucă o călcase, neobrăzatul, pe trenă.

Un punct mai ambiţios se agita şi el nervos, vrând să pună odată punct acestei situaţii de netolerat.

In timp ce fetiţa ghiduşă râdea mulţumită de farsa ei, Dănuţ se freca îngrijorat la ochi.

— Ei comedie! Ce-o mai fi şi asta? Aha! Am înţeles! S'a încălzit apa din lighian. Asta era! Nu mai avea efect.

Alergă într'un suflet la bucătărie, schimbă apa şi mai aduse un lighian. Puse un picior într'un lighian şi altul în celălalt, asta ca să prelungească timpul de încălzire a apei.

Satisfăcut vru să citească mai departe, dar de data asta nici măcar nu reuşi să vadă literele.

Pagina îi apăru albă ca un zid proaspăt vopsit cu var, şi... lucru nemaipomenit! Când ridică ochii, îi fu dat să vadă ceva şi mai şi!

Mobilele începuseră să se clatine ca sub efectul unui cutremur, pereţii se mişcau, tablourile, dulapul, parcă ar fi fost gata să se prăvale peste el.

O adevărată casă a groazei, parcă era bântuită de stafii. Agăţată de lampă fetiţa cea poznaşă se dădea huţa, râzând întruna.

— Dă-te jos, strigă la ea furios Dănuţ. Ai să strici lampa — nesuferito! Ce cauţi acolo?

— Stau unde-mi place.

— Dă-te jos n'auzi?

— Nici nu mă gândesc.

Dănuţ sări din lighian şi se repezi la ea.

Mai sprintenă fata sări pe dulap. Dănuţ după ea, dar nu reuşi s'o atingă. De pe dulap ea sări pe masă, de pe masă pe pat ca o maimuţă din cracă în cracă.

Chicotelile ei ascuţite răsunau în toată casa.

— Hi, Hi, Hi, n'ai să mă prinzi! N'ai să mă prinzi.

— Stai că pun eu mâna pe tine, o ameninţă Dănuţ.

Nu se ştie cât ar fi durat fugăreala asta, cât l'ar mai fi necăjit pe bietul Dănuţ fata asta neastâmpărată dacă pendula n'ar fi bătut ora 2, făcând să-i înceteze în felul acesta puterile. Ea nu putea trăi mai mult de 60 de minute, aşa încât cu ultima bătaie a ceasului se făcu nevăzută pe gaura cheii.

— Uf, bine că am scăpat de ea, se bucură Dănuţ şi voi să se pună pe citit.

. . . . . .

Zorile îl găsiră dormind, cu capul pe masă.

Dormea atât de tare încât nimic nu reuşi să-l trezească: nici lumina puternică ce pătrunsese în odaie, nici cântecul cocoşului pintenat din curte, nici soneria ceasului deşteptător pus să sune la ora 7.

Când în fine se trezi, scuturat de un puternic strănutat în serie, privi buimac în jur.

Cartea de istorie deschisă în dreptul hărţii Egiptului, se răsturnase în lighiane. Apa inundase câmpiile, piramidele şi deşerturile Egiptului, mai grozav ca o revărsare a Nilului. In momentul acela pendula bătu ora 10. Dănuţ sări ca ars. Pierduse teza. Aceasta fusese între 8 şi 9.

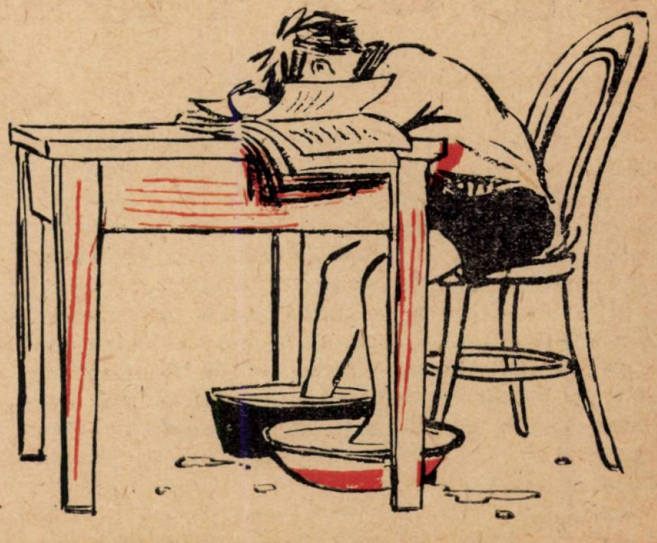

ŞOIMUL CREDINCIOS

BASM INDIAN

Se povesteşte că odată foarte de mult un badşah[1]) avea un şoim iubit de care nu se despărţea niciodată.

Intr'o zi, punându-şi şoimul pe umăr badşahul plecă la vânătoare. Deodată el văzu o antilopă. Badşahul dădu pinteni calului şi începu să fugărească antilopa. In pasiunea lui de vânător el ajunse foarte departe. Servitorii căutau să nu rămână în urma badşahului, dar n'au putut să se ţină după el şi l-au pierdut din vedere.

In timpul acesta badşahul, hăituind antilopa, simţi că îi este tare sete. Mult timp a rătăcit el călare prin munţi căutând locul unde ar fi putut să-şi stingă setea. In sfârşit, ajunse la poalele unei stânci înalte şi văzu că din creasta ei cad picături de apă. Badşahul scoase o cupă din traistă şi începu să strângă picăturile de apă, ca să-şi stingă setea. Cupa era de acum plină, iar badşahul o duse la gură, când pe neaşteptate şoimul isbi cu aripa în ea şi vărsă toată apa. Badşahul se mânie pe şoim şi puse iarăşi cupa sub picăturile care cădeau. Peste câteva minute cupa se umplu iarăşi, iar badşahul o duse la gură, dar şoimul iarăşi i-o dădu jos din mână, şi-i vărsă toată apa. Badşahul înfuriat îl isbi pe şoim de pământ cu atâta putere, încât acesta muri.

In clipa aceea veni călare spre badşah servitorul care-l urca întotdeauna în scări. El turnă imediat apă dintr'un burduf de capră în cupă şi vroi s'o ofere stăpânului său, dar acesta spuse că, vrea să bea apă curată şi rece, din aceea care curge din stâncă.

— Caţără-te pe stâncă, ia apă de la isvor şi adă-mi-o! Nu vreau să aştept până când apa va umple cupa picătură cu picătură! spuse el.

Servitorul se urcă sus, ajunse la isvor şi ce văzu acolo? Pe malul isvorului stătea un şarpe mort; balele lui otrăvite, amestecându-se cu apă, cădeau picătură cu picătură de pe stâncă.

Servitorul speriat coborî şi-i povesti badşahului despre acestea, apoi îi turnă stăpânului său apă din burduf şi i-o oferi. Badşahul ţinând buzele pe cupă începu să plângă şi arătând servitorului şoimul mort, blestemă graba sa.

Cât timp a trăit n'a uitat niciodată de această întâmplare.

[1]) Badşah = împărat.

PE DIN DOUĂ

SNOAVĂ *povestită de Al. Mitru*

Un flăcău de la ţară plecă odată la curtea domnească, să se jeluiască lui vodă, că ispravnicul i-a luat cu japca două oiţe pe care le-avea şi el moştenire dela răposatul tătâne-său. Ajunge la curte; da'pas să intre, acolo era un boier mare, care-i cerea vamă o pungă cu galbeni. Până la urmă se învoieşte cu boierul să-i dea pe din două ce-o dobândi de la vodă. Şi intră. Se roagă lui vodă. Nimic. Ba vodă îi mai dă şi-un picior în şale gonindu-l din faţa lui. Atunci flăcăul îşi aminteşte de boierul cel hoţ dela intrare. Şi-i spune lui vodă: „Măria ta, mai dă-mi un picior, că eu ţiu la lovituri!..." Vodă râde, şi-l mai loveşte odată. Flăcăul iese la uşă. Şi'n faţa lui, boierul: „Să-mi dai, zice, pe din două ce ţi-a dat vodă!..." „Iţi dau, cum de nu, răspunde flăcăul". Şi dornic să se răcorească o leacă, îl izbeşte pe boierul cel hoţ cu piciorul de-l dă de-a rostogolul pe scară. Zgomot, zarvă... Ce să fie? Iese afară şi vodă cu anteriul târîş după el. „Ce s'a întâmplat?" strigă el.„M'a lovit feciorul ăsta cu piciorul!" ţipă boierul. „Mi-a cerut să-i dau jumătate din ce m'ai miluit măria ta, grăieşte flăcăul. Măria ta mi-ai dat două picioare, i-am dat şi boierului unul. Da'i gras boierul şi-a căzut de-a dura!"... Grăieşte astfel, — şi îşi ia apoi repede tălpăşiţa, ca să nu mai dea de altă năpastă. Căci văzuse el cum este dreptatea la scaunul lui vodă. Iar boierul cel hoţ a rămas şi cu bătaia, şi cu ruşinea...

de CEZAR DRĂGOI

Ilustrații: DEM

Prieteni, ați cules vreodată,
din grâul care dă în spic,
un mac cu floarea'nsângerată —
și'n mâini nu v-a rămas nimic?

Pe câmp vrea macul să rămâie:
s'a scuturat... s'a despuiat.
De unde s'a născut, din grâie,
nu-l rupeți... nu se dă plecat!

...Strămoșii, călărind fugarii
pe deșălate, fără frâu,
frângeau turcimea și tătarii,
păzindu-și palma lor de grâu.

Urcau săgețile spre nouri
și cerul țării'n tunecau...
Sub flamurile lor cu bouri,
un singur pas nu'ndărăptau!

De strajă țarinii, strămoșii
cu sânge brazda au udat.
De-atunci sînt macii roșii — roșii!
Nu rupeți macii — e păcat!

Strămoșii mei, pe plug și sapă,
pe-acest pământ se cocoșau!
Și n'aveau după ce bea apă,
sub cap, ce pune, nu aveau!

Pe Horia l-au frânt sub roată...
crâșniră oasele-i cumplit!
Dar, frânge, cum puteau sub roată
și duhul țării răsvrătit!?

Cu sânge au udat iobagii,
veac după veac, acest pământ.
Dând din țărâna asta macii
Ca sângele de roșii, sânt

Se vestejesc — nu-i luați în mână,
de nu vreți firul despuiat!
Rămân oricum tot în țărână,
în brazda care i-a'nălțat

Eu niciodată nu voi frânge
sălbatecii și roșii maci!
Imi amintesc macii de sânge
de toți strămoșii mei iobagi!...

fragment din poemul
„POARTA ȚARNII"

Parcul de cultură din Varșovia

Chiar pe strada princiară,
ca'ntr'un cânt de-odinioară,
înverzește parcul, înflorește.
Doar ce intri că-ți și zici:
e idilă, ori pe-aici,
regele cu-alai benchetuește?

Dar te'ntâmpină, vezi tu,
arbori pe alei, ci nu
vistiernici și nici prinți, nici dame,
nici paharnici — domni de viță,
ci copii de grădiniță
și bunici și zâmbitoare mame.

Unde chefuia un prinț
cu un cârd de favoriți
colo'n grote artificiale,
un elev dela Powisla
la o carte'ntoarce fila,
și prin file vântu-i umblă-agale.

De pe coasta de argint
zări de lume'n larg se'ntind
tinere ca iarba nouă, vie.
Grădinarul, tot punând
arbori și arbuști în rând,
către viers privighetoarea 'mbie.

După ani și ani, copacii
în pădure s'or preface
și, ca'n râu, va fi tot o foșnire,
tineri și bătrâni, de-acasă
vor veni la umbra deasă
și se vor gândi la fericire.

Tadeusz Fangrat
tradus din limba polonă
de GH. D. VASILE

Creionul

Poezie scrisă de Van In-Min elev în clasa a I-a dintr'o școală elementară din orașul Pekin.

Creionul meu, o, drag creion,
De-ai ști ce bun prieten mi-ești
De când am început să merg la școală!
Îți amintești cum mâzgăleam
Cu tine pe un colț de masă,
Și cum pe ziduri desenam?
Cum înegream la jucării
Și'n dinți cum te strângeam, mai știi?

Când toate astea-mi vin în minte
Simt c'am greșit în fața ta,
Că n'am fost un băiat cuminte.

Creionul meu, o, drag creion,
De-ai ști ce bun prieten mi-ești!
Căci tu mă sfătuiești să'nvăț,
M'ajuți să nu rămân în urmă.

De șotii vechi când mi-amintești
Mă'nveți să fiu cu luare-aminte.
Voi scri'n caiet cu literă frumoasă
Și-apoi, mai bine, rândul ce urmează.

In românește de VIRGIL THEODORESCU

Adevărul lui Februar

A. HANZLIKOVA

Soare vesel se răsfață
In ferestre, la Palat.
Peste turla cea semeață
Ceru'n aur e scăldat.

Cine, cine sunt voioșii
Ce pe poartă ies cântând?
Au pe piept cravate roșii!
Pionierii, dânșii sunt!

De pe deal, cântarea nouă
Se împarte'n lung și'n lat:
— Cine, cine ne-a dat nouă
Al boierilor Palat?

Sus, pe ale turlei coame,
Steaua strălucește clar:
— Munca multor tați și mame!
Adevărul lui Februar!

Traducere din limba cehă de HORIA ARAMĂ

* In Februarie 1948 clasa muncitoare din Cehoslovacia sub conducerea Partidului Comunist a luat puterea în propriile sale mîini.

Prietenii

JOCOV AKIM

Iată-i, trec prin capitală,
oacheşi, negricioşi, isteţi,
într'un pas şi mână'n mână,
doi prieteni: doi băieţi.

Vin acum spre şcoala mândră:
noi — i-am şi văzut la geam.
Ei sunt doi eroi. Anume,
pionieri din Vietnam.

Noi, întreaga unitate
îi întâmpinăm cu flori.
Bucuroşi, în sus, pe braţe
îi săltăm de zeci de ori.

Despre luptele purtate
de poporul lor viteaz
pentru patria iubită,
noi nu am aflat doar azi.

Dintre ei pe cel mai mare
prin ziare l-am văzut:
pentru partizani, prin munte
călăuză s'a făcut.

L-am rugat: „Hai, spune, spune
despre fapta-ţi de erou!“
El spre celălalt zâmbeşte:
— Erou el e, nu sunt eu!...

O maşină cu muniţii
duşmane el a distrus.
Fiecare plumb din ea, un
Vietnamez ar fi răpus.

...Lângă geamurile 'nalte,
toţi ne-am aşezat în rând.
— Gata? — spuse fotograful
aparatul aşezând.

Poze am făcut cu toţii
Strânşi — cu palma'n palma lor
Le puteţi vedea şi-acum la
Colţul pionierilor.

Trad. din limba rusă de Mihaele MONORANU

Vizita

Din Köln ieri Hilde'n vizită-a venit,
Şi-aici la noi, clădirile'nsorite
Dar al acestor vremuri fericite,
Ii par comoară de nepreţuit.

Mă'ntreabă: „Ce-i palat de pionieri?“
„Nu ştii? atunci cu drag îţi voi răspunde.
I-acolo unde'n prag de primăveri
Cresc liberi fiii — şi-i acolo unde
Copiii râd, şi unde-i largă hora,
I-acolo unde zâmbetul curat
Cald stăruie pe mapa cu desene
Sau străluceşte'n dansul fermecat.
Şi-aicea e, la geamul cu perdele
Ce apără de-a soarelui dogoare
Copiii ce-s lumina şi speranţa
Germaniei de mâine 'nfloritoare''.

Şi spune Hilde: „Ce bogaţi sunteţi.
Palate'nalte, viaţă minunată...
Nici un copil de om sărac din Köln
N'a fost în vreun palat, nu, niciodată.“
Şi'ntreabă iar: „Ce-i parc pionieresc?“
„Nu ştii? Atunci cu drag îţi voi răspunde.
I-acolo unde goarnele şi toba
Vestesc vacanţa — şi-i acolo unde
Sunt teatre de păpuşi şi stadioane,
Şi sunt păduri şi steaguri colorate,
Şi unde se întâlnesc sub cerul verii
Copiii mulţi, din ţări îndepărtate.“

Şi spune Hilde: „Ce bogaţi sunteţi.
Aveţi şi parcuri — viaţă minunată.“
Şi-apoi întreabă c'un surâs mirat:
„Va fi şi pe la noi aşa vreodată?“
„Da Hilde, dorul tău se va'mplini,
In zorii unei zile luminoase
Va fi belşug şi soare — şi noi toţi
Vom frânge aprig ale morţii coase.
Şi soarele în zorii calzi de zi,
Germania o va găsi unită,
Iar razele lui calde, aurii,
Or să-i alinte faţa fericită.“

Din Köln ieri Hilde'n vizită-a venit,
Tot ce-a văzut în juru-i a mirat-o.
Dar presimţea, când se'ntorcea'napoi
Aceeaşi viaţă bună — apropiată.

După Marianne Schmidt

de FLORIN MUGUR şi AL. DUMITRU

DÍN VÍAȚA LOR

IRAN

«In frumoasa mea țară— țara versurilor și a florilor — a scris F. D. I. F.* - ului o mamă iraniană, florile vieții noastre, copiii, în loc să înflorească și să se desvolte, sunt galbeni și vești. Vă voi vorbi despre miile de copii care, ca și al meu, rătăcesc pe străzi, slabi și bolnavi». Și ea a povestit apoi multe lucruri, nespus de dureroase, «roadele amare culese de poporul iranian după zeci de ani de stăpânire anglo-americană». Ea a vorbit despre lacrimile mamelor care sunt nevoite să-și dea de multe ori copiii la muncă dela vârsta de 4 ani. La fabrica de chibrituri dela sud de Teheran, copii de 4—5 ani, palizi, cu mâinile rănite, îmbrăcați în zdrențe, muncesc dela 5 dimineața până la 8 seara, pentru un salariu care nu le ajunge decât pentru o bucată de pâine. Pe o melodie orientală legănată și tristă, mulți copii iranieni, cântă: «Nu ne bate — căci din cauza pieptenilor mâinile ne sunt însângerate». Este cântecul micilor țesători dela fabricile de covoare. In întreprinderile pentru curățatul răşinei dela Ispahan, muncesc copii care nu depăşesc 6-7 ani. De multe ori micuții au fost uciși de căderea sacilor grei cu răşină. 15 copii sub vârsta de 15 ani au fost victimile unei explozii într'o fabrică de sticlărie din Teheran. Aceşti sărmani micuți erau socotiți mai fericiți decât alți copii pentrucă ei aveau cu ce să-și cumpere pâine în timp ce multe mii de mici vagabonzi caută în lăzile de gunoi resturile dela masa bogaților; și obrăjorii lor sunt palizi, ca nişte flori ofilite.

* Federația Democrată Internațională a Femeilor.

GRECIA

Ca de obicei copiii au venit de dimineață la şcoală. Dar ce mai şcoală! Micuții din cartierul Aghii Anarghiris din Pireu (Grecia) învățau într'un hambar. Ce pretenții poți avea când știi că aproape două mii de şcoli funcționează în grajduri, hambare, cafenele sau moschei dărâmate, că în unele clase se înghesuie 100—150 de elevi și că în 3.500 de sate greceşti nu există şcoli deloc! Aşa dar, cei 107 elevi din Pireu s'au aşezat în hambar, care pe unde a apucat, și lecția a început. Deodată, s'a auzit o pârâitură în acoperiş, dar nimeni n'a luat-o în seamă. Se mai întâmplase și altădată! Numai că de data aceasta i-a urmat alta și alta și în clipa următoare hambarul s'a prăbuşit cu totul peste bieții micuți care aici, în cocioaba întunecoasă, veniseră să caute puțină lumină pentru mințile lor. Vestea s'a răspândit ca fulgerul. Și când părinții înspăimântați au venit să-i desgroape de sub dărâmături, 20 dintre ei și-au găsit copiii schilodiți pe viață... Și mulți dintre ei au strâns fără îndoială pumnii, blestemând guvernul care cheltueşte bugetul pentru armament, pentru pregătirea unui nou război, dar care nu are nici cea mai mică grijă de copii, florile vieții, viitorul țării.

STATELE UNITE ALE AMERICII

Televiziunea! Ce lucru minunat! Să stai comod acasă şi să vezi de acolo filme, spectacole de teatru sau de balet, să asculţi concerte sau să urmăreşti un match de footbal!

Dar iată că nu demult, americanii care posedă aparate de televiziune au văzut apărând pe ecran un băieţaş, căruia reporterul îi lua un interview. Cine era băieţaşul? Un elev silitor, un mic pianist precoce, făcuse el vreo faptă nobilă, salvase el pe cineva dela înnec? Aş. De unde. Băiatul, de fel din Minnesota îşi ucisese pur şi simplu mama, tatăl şi bunica, aceia care fără îndoială l-au iubit, l-au crescut plini de grijă, făcând poate multe sacrificii pentru el. Iar reporterul, găsind că e un copil «interesant», îl întreba: «nu aveţi ceva de transmis celorlalţi copii şi părinţilor lor?» Fără îndoială că orice om cinstit, orice copil bun s'a cutremurat de groază, dar şi de milă, văzând acest copil cu sufletul şi mintea schilodite. Dar cine l-a adus în halul acesta? Aşa s'a născut el? Nu. Căci, aşa cum arată mulţi învăţaţi, cum ar fi de pildă filosoful rus Belinski, sau filosoful englez John Locke, caracterul fiecărui om depinde în cea mai mare măsură de educaţia pe care o primeşte. Ce educaţie primesc copiii în Statele Unite? Aşa cum arată statisticile oficiale, copiii americani citesc câte 20—25 de «comics»-uri pe lună. Comics-urile sunt un fel de romane de aventuri care descriu crimele cele mai îngrozitoare, preamărind furtul, înşelăciunea şi desfrâul, schilodind sufletele tinere, pregătind adevăraţi ucigaşi. In S.U.A. se tipăresc

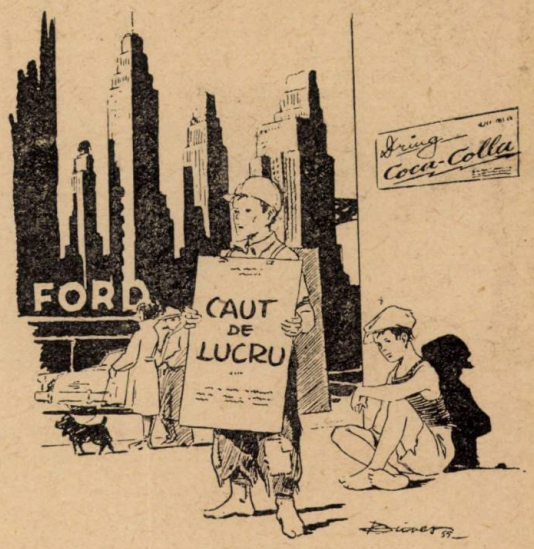

lunar câte 100 de milioane de comics-uri. La rândul lor, filmele de groază, radioul, presa, televiziunea, complectează ceeace comics-urile n'au reuşit să facă. Astfel, de pildă, într'o singură săptămână, postul de televiziune din Los Angelos a descris aproape 1.000 de crime. Fără îndoială, cei ce se află azi la cârma Statelor Unite nu pregătesc copiii pentru a munci, pentru pace, ci pentru un război de jaf şi cotropire. Şi sufletele acestor copii nu sunt oare tot nişte biete flori veştejite?

ITALIA

Maura Rosini este o fetiţă ca atâtea altele din orăşelul italian Perugia. Ca atâţia alţi copii din ziua de azi, ea aude pe cei mari vorbind despre grozăviile războiului care s'a terminat abia de câţiva ani, despre primejdia unui nou război, mai sălbatec, ce ameninţă lumea. Şi atunci îi este tare frică! Nu demult, aflând că în senatul italian oamenii care conduc ţara ei discută despre reînarmarea hitleriştilor, Maura s'a aşezat la masă, a luat o hârtie şi condei şi cu litere stângace a scris o scrisoare către preşedintele senatului.

«Dragă preşedinte — a scris ea. Sunt încă un copil, dar ştiu că războiul este un lucru foarte urât şi mie mi-e tare frică. Tu n'ai copii? Lor nu le este frică? Tu poţi să faci să nu vie războiul, aşa că te rog să nu îl laşi să vie. Mulţumesc».

Apoi a împăturit scrisoarea frumos şi a alergat la prietene, la colegele ei de şcoală propunându-le să scrie şi ele. Şi au mai scris atunci scrisori Alba Scaramucci şi Gabriela Mattioli, fraţiorii Pina, Brune şi Annibale Cipolleta, Rosati Surica şi Carlo Spinelli şi încă alţii. Şi cu aceste scrisori, mamele micilor elevi dela şcoala elementară din Perugia s'au prezentat la preşedintele senatului.

...Conducătorii Italiei au aprobat totuşi tratatele ucigaşe care prevăd reînarmarea Germaniei de vest. Dar ei ştiu că până şi copiii îi condamnă pentru fapta lor şi că întreg poporul italian va continua fără preget lupta pe care o duc toţi oamenii cinstiţi de pe glob, pentru ca copiii, florile vieţii, să nu se ofilească atât de timpuriu, ci să crească şi să înflorească sub soarele cald al păcii.

Vești din palatele pionierilor

DELA CASA PIONERILOR DIN CRAIOVA

Noi, un grup de pionieri din clasa a VI-a B dela Școala nr. 10 mixtă din Craiova, activăm cu regularitate la cercul de botanică al casei pionierilor. Incă dela începutul anului școlar ne-am înscris la acest cerc. Am învățat aici despre construirea răsadnițelor, îngrijirea răsadurilor, plantarea pomilor, despre polenizare și multe altele. Cele învățate la cerc le aplicăm practic pe lotul școlar, în grădinile noastre ca și în parcul casei pionierilor.

Doi dintre noi, Buculei Mihai și Ștefănescu Lucian, avem grădină acasă unde lucrăm cu aceeași pasiune ca și la cerc. Am cultivat diferite flori și plante, ca: trandafiri, crini, panseluțe, puieți de caiși, cireși, gutui, peri. Pentru prima dată, în acest an, Ștefănescu a semănat bureți. Suntem cu toții nerăbdători și curioși să vedem cum vor crește.

Buculei Mihai a sădit în toamna anului 1953 un puiet de vișin care a crescut și s'a desvoltat frumos. Acum are 1,25-1,30 m. Incă puțin și va trece de înălțimea noastră. Anul trecut a dat primele roade. Cei drept, nu prea multe dar totuși le-a dat.

Gutuii, caișii și vișinii din grădina lui Ștefănescu au dat pentru prima dată flori odată cu venirea primăverii. Pentru creșterea puieților și îngrijirea lor am pus araci, am afânat pământul, am udat plantele. Pământul l-am îngrășat cu bălegar și cenușă.

La casa pionierilor, ajutați de tovarășul profesor, am făcut o experiență interesantă. In luna Aprilie am polenizat un corcoduș galben cu unul roșu. Am legat cu săculețe florile polenizate. Acum așteptăm rezultatele polenizării.

Odată cu sosirea vacanței de vară vom începe pregătirile pentru excursii de cercetări botanice în cadrul cărora vom strânge plante și le vom pune în ierbare.

Buculei Mihai, Ștefănescu Lucian, Robu Gheorghe — cercul de botanică

★

Suntem prietene nedespărțite. Invățăm împreună în aceeași clasă la Școala nr. 9 mixtă din Craiova. De mult timp am avut o mare dorință: să învățăm baletul. De aceea, încă de anul trecut ne-am înscris la cercul de dans și balet dela casa pionierilor din orașul nostru. Multe lucruri minunate se pot povesti despre ceeace a făcut cercul nostru. Acum pregătim baletul «Invie pădurea» pe care în curând îl vom prezenta pe scena Teatrului Național din Craiova. La acest balet participă 60 de copii. Fiecare are câte un costum de floare, vietate a pădurii, zână ori vânător. Dacă le privești ți se pare că te afli în mijlocul pădurii în care freamătă florile și mișună iepurașii.

Inceputul baletului reprezintă o floare uriașă. Parc'ar fi o zorea ce-și desface floarea dimineața dând binețe primelor raze jucăușe ale soarelui. In interiorul florii se petrece întreaga acțiune a baletului. Eu, am rolul de vânător, rol pe care l-am îndrăgit tare mult. In fața mea apare zâna. Ea este însoțită de margarete, maci și violete. Mă înclin și-i dăruiesc o floare. Urmează o melodie minunată de vals. Vânătorul invită zâna la dans. Deo-

dată se lasă noaptea şi zâna dispare.

Prietena mea Stroe Silvia are rolul de urs. Apariţia şi-o face printr'un vals, redând mormăitul şi tropăitul greoi al ursului. Este însoţită de iepuraşi şi de două veveriţe. Impreună cu ursul ele dansează în pădure până la apariţia vânătorului.

Baletul «Invie pădurea» este cea mai frumoasă realizare de până acum a cercului nostru. Aşteptăm cu nerăbdare ziua în care vom da acest spectacol. Mai pregătim şi un dans oltenesc, unul sovietic şi un dans cu cercuri. Cu ajutorul tov. profesor vom prezenta în curând şi alte spectacole.

Logofătu Roua, cercul de dans şi balet.

★

Până nu de mult ne petreceam aproape tot timpul jucându-ne. Indrumaţi de tov. profesoară de geografie am fost odată la cercul de geografie dela casa pionierilor. Cu cât a trecut vremea cu atât am fost mai atraşi de ceeace se făcea şi ceeace vedeam la acest cerc. Şi astfel am devenit şi noi membri ai cercului. Ne place mult de tot să activăm aici. Activitatea cercului nostru de geografie e variată. Odată călătorim pe una din paralelele sau meridianele pământului; altădată învăţăm relieful cu ajutorul unei cutii de nisip în care putem vedea fiecare parte a muntelui, dealului, etc.

Pe pereţii camerei noastre se află diferite planşe şi tablouri. Intr'o astfel de planşă se poate vedea cum s'a format cărbunele de pământ, de câte feluri este el, ce produse se pot obţine prin distilarea lui. In sticluţe mici prinse de panou se găsesc bucăţi de roci de antracit, huilă, cărbune brun, lignit, etc.

De curând am început să lucrăm ceva deosebit de interesant. Este vorba de o platformă de geografie şi de ştiinţele naturii. Pe o suprafaţă de teren în spatele casei pionierilor am început primele lucrări: nivelarea şi marcarea terenului, transportarea pământului. In ochii noştri răsar încă de pe acum sectoarele acestei platforme. Ea va cuprinde diferite forme de relief în miniatură, zone de vegetaţie, roci şi soluri ale regiunii. In mijlocul platformei vom creia un lac, iar în anumite porţiuni vom instala aparate ca: eclimetru, inelul solar, goniometru, ceas-glob solar, etc. Prin ele vom privi şi vom face observaţii asupra timpului şi atmosferei. Abia atunci vom fi cu adevărat tineri geografi.

Bădescu Victor, Nedelcu Gheorghe, cercul de Geografie

DELA PALATUL PIONIERILOR DIN CLUJ

Cercul de Radio-Foto.

In momentul de faţă pionierii cercului învaţă alfabetul Morse — cu scopul de a se înfiinţa o staţie de emisie pe unde scurte pentru amatori.

Există şi o bibliotecă cu cărţi tehnice române, maghiare, ruse.

In cadrul cercului s'a construit o staţie de radio-amplificare, de unde se emite prin difuzoare programul dela radio, comunicări, evidenţieri.

Fiecare membru din cerc lucrează câte un aparat de radio cu galenă. Cei mai avansaţi lucrează aparate de radio cu lămpi. In cinstea zilei radiofoniei, au lucrat pentru o expoziţie de aparate de radio. Printre pionierii cei mai activi sunt: Sido Iosif, Zöldi Ioan, Nagy Carol, Victor Babeş, Eva Mureşan, Csiki Magda.

Pionierul Victor Babeş a şi prezentat un aparat de radio cu o lampă lucrată din: tubuleţe de sticlă, bucăţi de cutii de conserve, placaj, bobine cu carcase de carton.

Nagy Carol are atâta pasiune pentru activitatea din cerc încât a crezut necesar la un moment dat să-şi părăsească lecţiile la şcoală. I s'a atras atenţia că cei leneşi n'au ce căuta în cerc şi Nagy a devenit din nou unul din cei mai harnici elevi din clasa sa.

In cinstea lui 1 Mai, membrii cercului au iniţiat un concurs de fotografii pe ţară cu tema «Din viaţa şi activitatea organizaţiei de pionieri».

Fotografiile lucrate reprezintă diferite aspecte din excursia pe care au făcut-o la Tg. Mureş, unde au vizitat fabrica de hârtie fotografică «Lazar Odön» şi fotografii din activitatea diverselor cercuri.

Membrii cercului sportiv,

Au fost chemaţi în luna Martie să participe la un concurs de micromodele, tenis de masă şi şah, împreună cu cei dela Palatul Pionierilor din Timişoara şi Casa Pionierilor din Tg. Mureş. Invitaţia a fost din partea celor din Tg. Mureş care anul trecut au învins la tenis de masă pe pionierii clujeni chiar la ei acasă, la Cluj...!

Nădejdea era la concursul de micromodele la care-i ştiam mai slabi pe cei din Tg. Mureş. Socotelile de acasă nu s'au potrivit cu cele din târg. Pionierii din Tg. Mureş şi-au întărit activitatea în cercul de micromodele şi victoria câştigată de pionierii din Cluj i-a revenit tocmai la tenis de masă, la care echipa din Cluj s'a clasat pe locul I, iar pe locul II timişorenii... Echipa învingătoare s'a întors cu două diplome oferite pentru echipele participante, cărţi şi o cupă!

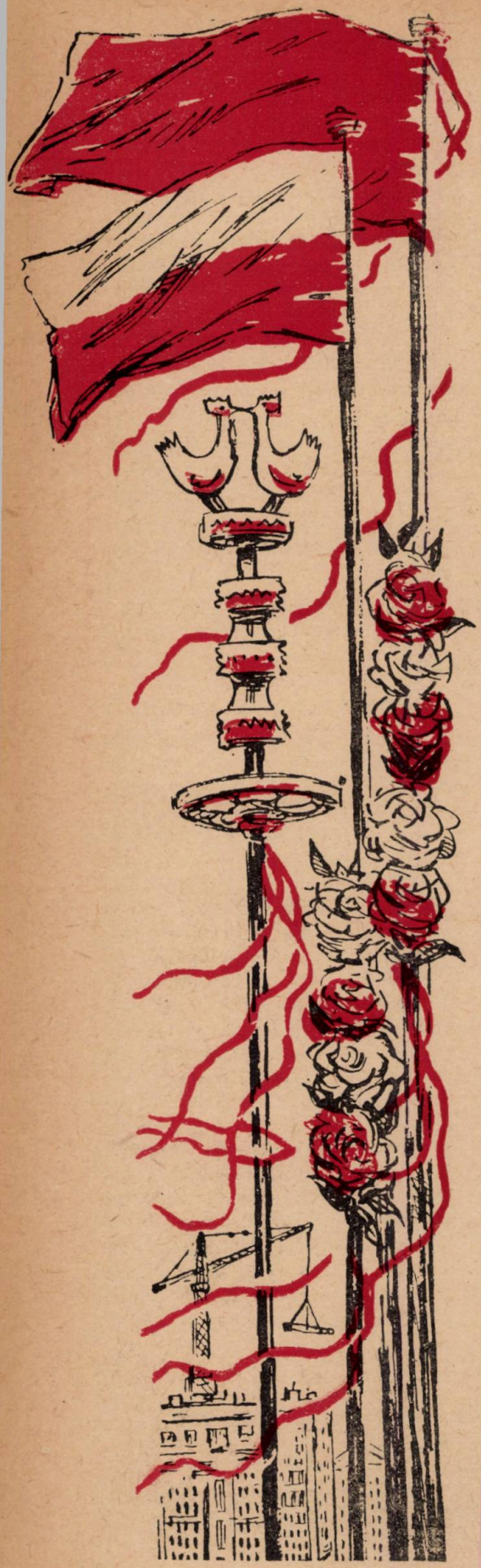

VARȘOVIA

oraș al Festivalului

de C. ION — Ilustrații: DĂSCĂLESCU

Poate vă amintiți, cei care ați văzut filmul polonez „Strada Hotarului" de un băiețel curajos, care prin subteranele și ruinele Varșoviei distruse de hitleriști făcea legătura între grupurile de rezistență ale orașului. Il chema Davidek. Nu știm dacă el a existat cu adevărat. Dar știm precis că mulți Davidek, Jurasek, Janicek adevărați, copii ca și dânsul, au trăit acele momente tragice ale capitalei poloneze, când, ocupația fascistă a transformat-o într'o imensă ruină.

Așa arăta pe atunci Varșovia, capitala Poloniei lui N. Kopernic, I. Kosciuszko, Frederic Chopin și Mariei Sklodowska-Curie: 11.229 clădiri complet dărâmate... industria distrusă 90%... școlile la fel, Orașul Vechi, monumentele istorice... Așa a găsit-o Armata Sovietică și Armata I-a Polonă, venite s'o elibereze în 1944.

Dar mult timp vântul n'a șuerat printre zidurile stinghere și goale ale caselor, iar buruienile n'au reușit să-și facă lăcaș verde peste moloz și dărâmături; brațe tinere și puternice înarmate cu cazmale și lopeți au început să ridice o nouă capitală, mai frumoasă decât a fost vreodată, așa cum este și cum va deveni ea în curând.

Inceputul a fost greu. Dar populația Varșoviei a învins toate greutățile. In scheletul de clădiri arse ale Institutului Electrotehnic, lângă Politehnica dărâmată și înegrită de fum, un grup de savanți și tehnicieni au curățat de moloz două săli peste care au pus un acoperiș de grinzi și carton asfaltat. Aici și-au reluat ei cercetările științifice, în sala fără uși și fără geamuri, în care ploaia și gerul domneau deopotrivă până în 1945, când au început lucrările de reconstruire. E bine să mai amintim cazul unei echipe de teatru, care, în dragostea de a prezenta publicului una din piese, n'a pregetat să-și confecționeze costumele unor personagii feminine din tifon de bandaj, singurul material pe care-l aveau la îndemână. Să nu uităm că publicul polonez nu mai trecuse pragul unei clădiri de teatru vreme de peste 5 ani, cât a durat ocupația fascistă, când, caz unic în Europa, toate teatrele din Polonia au fost închise!

Au trecut doar 10 ani dela eliberarea Varșoviei. An cu an orașul renăștea casă cu casă, stradă cu stradă, cartier cu cartier. Astăzi orașul are numeroase cartiere de locuințe muncitorești noi: Wola, Zeran, Grochow... răspândite prin zonele de verdeață care-l înconjoară. Industria varșoviană, printre care noi uzine de automobile, motociclete... produce mai mult decât în 1939, anul agresiunii fasciste.

Locuitorii Varșoviei sunt mai dornici ca niciodată de cunoștințe, de cultură. Pentru aceasta ei au la îndemână 16 teatre reconstruite; o frumoasă clădire a Filarmonicei, în care, chiar la începutul acestui an s'au auzit după o pauză de 15 ani acordurile armonioase ale uverturei „Bojka", aceeaș bucată muzicală cu care a fost inaugurată în 1901 vechea Filarmonică; un măreț Palat la Științei și Culturii, cu peste 30 etaje, dăruit de Uniunea Sovietică și ridicat în noua Piață Stalin, de unde domină

întreg orașul; un Muzeu Național — muzeu al mândriei naționale — în care au fost refăcute colecțiile picturii și sculpturii poloneze și străine, împrăștiate de fasciști, și multe altele.

Iar copiii Varșoviei nu mai rătăcesc pe străzi în lipsa unui local de școală și nici nu mai învață în săli umede și friguroase. Numai numărul școlilor elementare se ridică azi la 166. Deasemenea ei au 2 teatre, „Guliver" și „Păpușa", care zilnic înveselesc pe tinerii lor spectatori.

Acestea sunt unele aspecte din Varșovia nouă, imensul șantier de construcție, orașul unde între 31 Iulie și 14 August se va ține al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie.

Nu știm dacă mulți dintre delegații la Festival, ajunși la Varșovia, nu vor recunoaște pe „micul Davidek" într'unul din tinerii zetempowcy (membri ai Uniunii Tineretului Polonez) entuziaști și prietenoși, călîți în bătălia reconstrucției, aflați în monumentala gară nouă a capitalei pentru a-i întâmpina la sosire și a-i primi ca pe niște adevărați oaspeți. Nu știm dacă în loc să recunoaștem un singur „mic Davidek", delegații nu vor recunoaște mai mulți astfel de tineri eroi printre cei 80.000 de spectatori ai Stadionului Central, construit pentru Festival în câteva luni, în „tramvaiul" fluvial de peste Vistula, sau în orășelul Copiilor de pe malurile fluviului. Iar dacă se va întâmpla în adevăr așa, acestor tineri trebue să li se strângă neapărat mâna, ca unor buni și puternici prieteni.

CINCI MUZICUȚE CÂNTĂ-N SEARĂ

Cinci muzicuțe cântă-n seară
La noi în parc, în cartier.
Sfiosul vânt de primăvară
E cântecului, mesager.

Când, osteniți, se-ntoarnă iară
Părinții de pe șantier,
Cinci muzicuțe cântă-n seară
Și undele-ostenelii pier...

Ei șed pe-al ierbii lăicer
Și cântecul îi împresoară...
Râd: „Puștii noștri-s o comoară!"
...Sub un castan, cinci pionieri

Din muzicuțe cântă-n seară.

AL. OVIDIU ZOTTA

Filatelie

Timbrele închinate Zilei Internaționale a Copilului (1 Iunie) emise de Republica Populară Ungară, ne înfățișează — pe timbrul brun (valoarea nominală 30 f.) — copii din diferite țări și continente, iar pe timbrele celelalte, aspecte din viața fericită a copiilor maghiari. Pe timbrul brun-roșcat (valoarea nominală 50 f.) vedem renumita cale ferată a pionierilor maghiari iar pe cel albastru (valoarea nominală 1,70 f.) o tabără a pionierilor.

CERCETAND DOCUMENTELE

Dacă am avea un jurnal al unității, am putea scrie multe pagini despre activitatea școlii noastre. Și fiecare pagină ar relata alt fapt: un grup de elevi a fost la S.M.T.-ul din Păcurari, unde a văzut multe lucruri noi și interesante, elevii clasei a VII-a au vizitat muzeul geologic din oraș unde au avut posibilitatea să vadă cele mai diferite roci și cristale, întipărindu-li-se în minte noțiunile noi aflate la lecții; într'o zi frumoasă de primăvară un grup de pionieri și școlari a plecat la Gospodăria Agricolă de Stat din Bucium; s'a organizat vizitarea fermei Institutului Agronomic; un număr tot mai mare de pionieri și școlari lucrează la lotul școlar; s'a amenajat colțul viu; cu multă bucurie au lucrat elevii la terenul nostru sportiv; iar cu litere mai mari, mai groase și cu caracter arhaic am înscrie data de 6 Aprilie 1955: *în școala noastră a luat ființă cercul de istorie.*

Și iată dece literele merită să fie mai groase și mai mari.

Era pe la mijlocul lunii Martie când tov. profesoară de istorie ne-a anunțat că în școala noastră va lua ființă cercul de istorie.

Statuia lui Gheorghe Asachi

Tot ea ne-a spus că la inaugurarea cercului, cei mai buni elevi la istorie vor pregăti un referat care să vorbească despre trecutul școlii noastre.

Nu mult timp după aceasta au fost aleși: un elev din clasa a V-a, patru din clasa a VI-a și doi din clasa a VII-a, care au primit sarcina să cerceteze documente ce cuprind date și fapte legate de istoria școlii noastre.

Misiunea noastră era grea, dar interesantă.

Eram siguri că vom reuși, pentrucă tovarășa profesoară ne-a spus că va îndruma îndeaproape munca noastră.

Și am început să lucrăm. Primul drum l-am făcut la Arhivele Statului. In curtea cetății-Golia, o casă joasă, cu fațada proaspăt văruită. Am intrat. Liniște peste tot. In fiecare cameră se citește, se fac însemnări; sunt acolo oameni de știință, profesori, studenți. Și fiecare cameră ascunde în nenumărate rafturi și sertare, numeroase documente — mărturie a faptelor petrecute în vechea capitală a Moldovei, Iașul.

Tovarășul director ne-a primit cu multă bucurie și când a aflat pentru ce am venit, ne-a spus că ne pune la dispoziție tot ce avem nevoie.

Și iată că împletind cele ce cunoșteam — monumentele și clădirile văzute de noi — și răsfoind manuscrise, fotografii după stampe și documente, am reușit să urmărim drumul pe care l-a parcurs școala noastră. Fiecare dintre noi își nota într'un carnet al său faptele și datele cele mai importante.

Cu toții știam și eram mândri că școala noastră, care se afla în orașul Iași pe strada Ștefan cel Mare, una din principalele străzi ale orașului, este clădită alături de biserica Trei Ierarhi, însemnat monument de artă al țării noastre.

Dar de multe ori ne-am întrebat: ce să fie cu clădirea cea roșie, fără ferestre, părăsită, în care dacă strigi prin una din numeroasele deschideri,

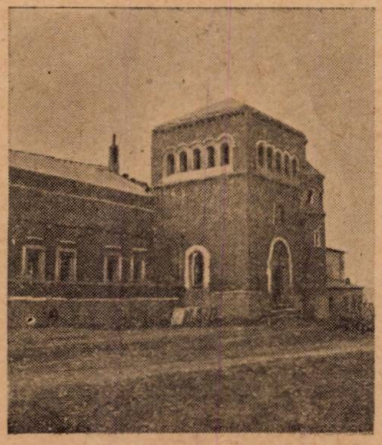

Casa gotică de lângă școală

Biserica Trei Ierarhi

auzi hăulind glasul tău; iar dacă te uiți înăuntru nu vezi decât niște încăperi imense, înalte și lungi a căror pereți în semi întunecimea care domnește cu greu îi distingi? Ce să fie cu această clădire neterminată care este între biserica Trei Ierarhi și școala noastră?

Dece oare tocmai în fața școlii noastre este statuia lui Gheorghe Asachi?

Și iată ce-am aflat din cele cercetate:

In jurul bisericii Trei Ierarhi, cuprinzând și locul unde este școala noastră, era un zid de cetate. In interiorul cetății era Mănăstirea Trei Ierarhi, ctitoria lui Vasile Lupu.

După ridicarea bisericii, prin anul 1641, el a înființat tot în Iași o școală (colegiul Vasilian) și prima tipografie din Moldova.

In anul 1650, când tătarii au dat foc Iașului, școala și tipografia au ars.

Au trecut aproape două sute de ani și aflăm că în vechile case domnești, se pare că în trapezăria de pe lângă Mănăstirea Trei Ierarhi, Gheorghe Asachi înființează în anul 1828 prima școală românească care cuprinde școala primară de 6 luni, școala gimnazială și școala normală, sub numele de școala Vasiliană, continuatoarea școlii de pe timpul lui Vasile Lupu.

Urmărim descrierea trapezăriei, a cărei renovare a început în primele decenii ale secolului nostru și recunoaștem tot mai mult clădirea cea roșie — casa gotică cum i se spune — clădirea cu încăperi foarte înalte și mari, care pentru noi era înconjurată de atâta mister.

Dar iată că printre manuscrisele și documentele legate de prima noastră școală, într'o foaie îngălbenită de vreme este trecută clasificarea elevilor la sfârșit de an la școala normală (preparandală) unde citim: „*premiul I, Ion Creangă*". Era viitorul învățător și scriitor.

Au trecut anii. In mâinile noastre, un caiet de prin anul 1865, cu multe foi, cu însemnări pe fiece pagină ne vorbește tot despre școala Trei Ierarhi. Sunt procesele verbale ale lui Ion Creangă, învățător la școala Trei Ierarhi, în care scriitorul nostru iubit vorbește cu drag de clasa și elevii lui.

S'au mai scurs trei decenii și notăm anul 1899, când se începe zidirea unui local nou pentru școala Trei Ierarhi. Aceasta este clădirea în care învățăm noi astăzi.

★

Iată dece în fața școlii noastre este statuia lui Gheorghe Asachi, iar în soclul acestei statui au fost depuse osemintele celui care a luptat pentru înființarea primei școli românești din Moldova.

Iată dece multe documente legate de viața lui Ion Creangă amintesc de legătura scriitorului nostru cu vechea școală Trei Ierarhi, iar pe unul din pereții cancelariei noastre există o fotografie mai mare ca celelalte, a povestitorului din Humulești.

★

Pe baza celor văzute și studiate, colectivul care a avut misiunea să cerceteze trecutul școlii a lucrat un referat care a fost prezentat la inaugurarea cercului nostru de istorie.

Au fost de față tov. director, tovarășele profesoare de istorie și română care au îndrumat munca noastră și cei 30 de pionieri și școlari invitați să participe la deschiderea cercului.

S'a ținut referatul, s'au pus întrebări, au avut loc discuții, iar după un timp, pe baza referatului am întocmit monografia școlii noastre pe care am depus-o în cancelarie.

Și această acțiune a noastră, dacă am avea un jurnal al unității, am trece-o cu litere mai groase și mai mari, pentrucă este vorba de cunoașterea trecutului școlii noastre, unde zi de zi, ani în șir, zeci și sute de elevi se pregătesc pentru a fi oameni folositori.

Colectivul de conducere al cercului de istorie al școlii elementare Nr. 1 din Iași

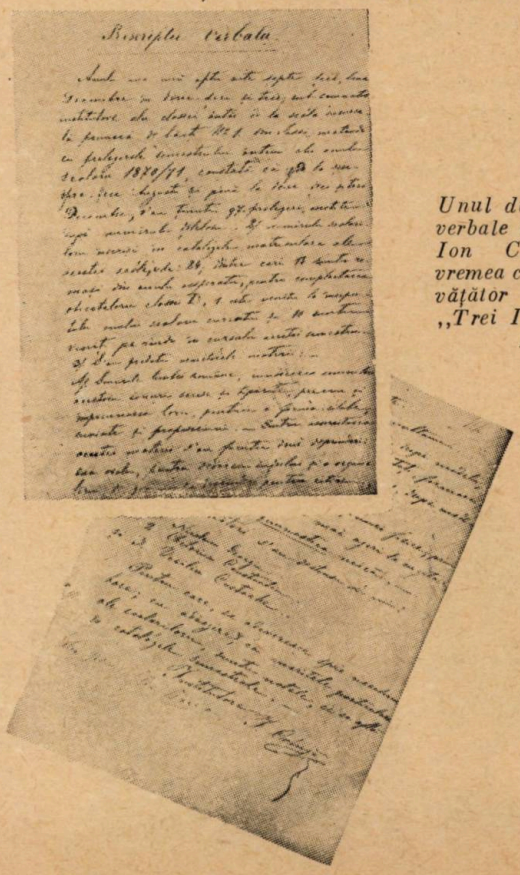

Unul din procesele-verbale întocmite de Ion Creangă pe vremea când era învățător la școala „Trei Ierarhi" din Iași

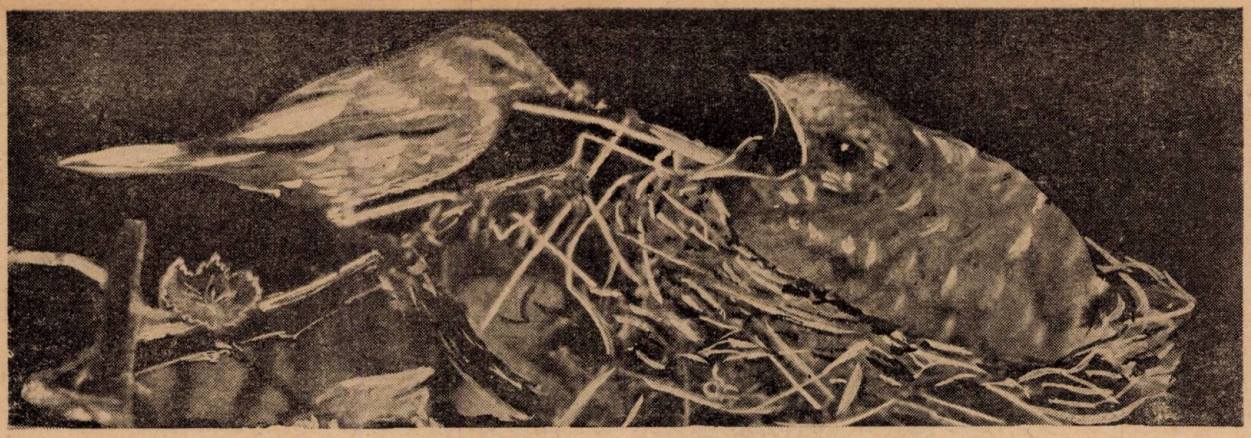

DIN CURIOZITĂȚILE UNOR PĂSĂRI

Puțini dintre voi știu poate că există și cocostârci negri...

Ceva mai mici decât cei albi, de culoare brună — negricioasă — verzuie, se hrănesc tot cu broaște, viermi, șopârle și șoareci, numai că, în loc să-și ridice cuib pe casele oamenilor sau prin pomii din apropiere, ei preferă adâncul liniștit și umbros al pădurii. Acolo, perechea de cocostârci clocește pe rând ouăle, în cuiburi uriașe care ajung uneori până la 2m. diametru. Toamna, ei își iau sborul spre regiunile calde ale Africei Centrale, parcurgînd într'o singură noapte distanțe de peste 400 km.

Până nu de mult erau mai răspândiți în Germania Occidentală. Acum însă, au ajuns să fie socotite păsări foarte rare: anul trecut, lângă orașul Luneburg a fost descoperit ultimul cuib, cu cinci pui negri și pufoși.

În fotografia de mai jos puteți vedea trei din aceste exemplare. Ea a fost făcută de la mare distanță cu teleobiectivul*), deoarece cocostârcii negri sunt cât se poate de prudenți și sperioși, încât, cu mare greutate te poți strecura în preajma lor.

*) Obiectiv fotografic cu lunetă.

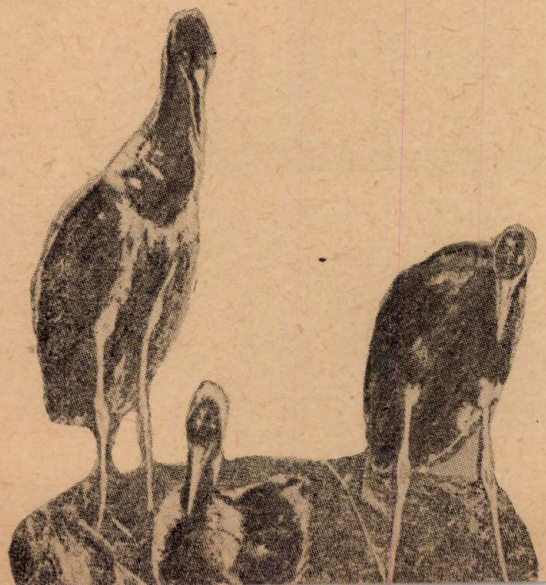

Priviți fotografia de mai sus: pasărea mică din stânga este o pitulice. Ea ține în cioc o musculiță, hrană pentru puiul de cuc care stă în cuib. Pui de cuc? Dar ce caută el acolo? Și unde sunt părinții săi?

Se știe de mult că cucul nu-și face cuib, și că sburând din loc în loc, își depune ouăle în cuiburile altor păsări. Pe baza acestui adevăr s'au ivit fel de fel de legende, după care cucul ar fi fost blestemat de soartă să n'aibă parte de propriul său cuib, să nu-și crească singur puii.

Ornitologii, adică oamenii care studiază viața păsărilor, au reușit să dea un răspuns științific acestei curiozități. Astfel s'a constatat că orice pasăre face o pauză între depunerea unui ou și a altuia, pauză care poate fi de 20 — 24 ore, (depinde de specie). Cucul face însă o pauză de aproape 200 ore. Cu alte cuvinte, aproximativ 8 zile. Pentru a depune 5 ouă, lui îi trebuie 40 zile. Este cunoscut faptul că păsările își încep clocitul după perioada ouatului. In cazul cucului, clocitul este imposibil, deoarece din ouăle lui se pot naște pui numai dacă acestea sunt clocite imediat.

Și atunci cum se perpetuează specia acestei păsări?

Cucul preferă să-și depună ouăle mai ales în cuiburi de pitulice, care clocește toate ouăle. Acest fenomen se numește «parazitism la cuib». Pitulicea nu-și poate însă crește proprii ei pui, deoarece puiul de cuc, devenit repede mare și puternic, așa cum îl vedeți în fotografie, aruncă unul câte unul ouăle sau frații săi vitregi, peste marginea cuibului. Rămânând singur, este crescut mai departe de mama sa adoptivă, pitulicea, care trebuie să alerge mult după omizi și insecte, pentru puiul de cuc, veșnic mâncăcios și flămând.

Să nu credeți însă că dacă nu-și face cuib și nu-și crește singur puii, cucul este o pasăre trândavă. Din contră: de dimineața până seara, cu multă hărnicie distruge omizile păroase, dușmanul pădurilor și livezilor.

DIHORUL PĂTAT

...cunoscut în țară și sub denumirea de „dihor pestriț“ sau „samsar“, se înrudește îndeaproape cu dihorul de casă, jderul și nevăstuica.

De mărimea unei pisici, cu corpul întins, cap și urechi mici, picioare scurte și coadă stufoasă, dihorul pătat cutreeră cu atenție și agerime desișurile din apropierea caselor.

Cu blana sa cafeniu-roșcată presărată cu pete galbene-portocalii pe corp și dungi albe pe frunte, obraji și gât, acest animal se aseamănă cu un mic tigru. Coada sa bogată cafeniu-deschis, cu dungi întunecate și piciorușele negre, complectează în mod cât se poate de potrivit, înfățișarea plăcută a acestui mic carnivor.

Dihorul pătat este cel mai frumos din neamul dihorilor din țara noastră.

Dintre toate carnivorele mici dela noi, dihorul pătat este cel mai puțin cunoscut, cu toate că are o importanță economică deosebită. Aduce foloase nu numai prin blana sa frumoasă și durabilă, dar și prin faptul că distruge șoarecii dăunători, pe câmp și în jurul caselor.

Acest mic prieten al omului este însă rar în țara noastră și trăiește aproape numai în regiunea Dobrogei.

Spre deosebire de dihorul de casă, dihorul pătat nu se menține decât în afara gospodăriilor, departe de locuințe, și se hrănește aproape numai cu șoareci de câmp, care fac cele mai mari pagube cerealelor cultivate. In timpul iernii, el vânează șoareci de casă și șobolani, din apropierea dependințelor și furajelor depozitate în apropierea caselor.

Acest animal frumos trebue de aceea cruțat și lăsat să se înmulțească cât de mult, deoarece este folositor oamenilor.

Elevii de serviciu „model“

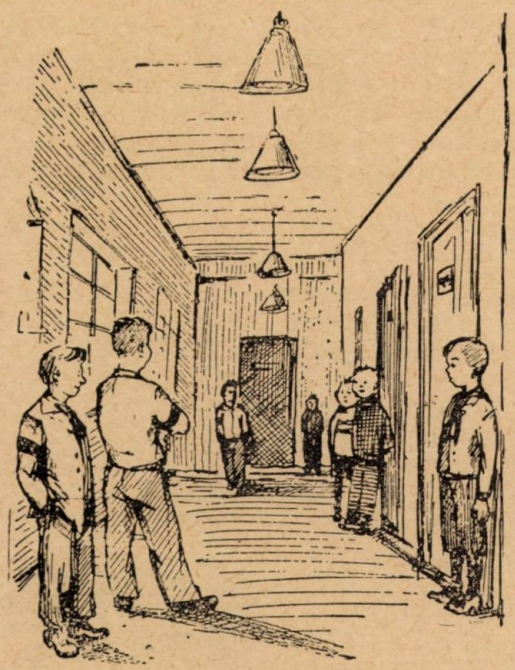

Serviciul a decurs în liniște, fără să fie călcată ordinea

(Caricaturi făcute de un școlar din Moscova)

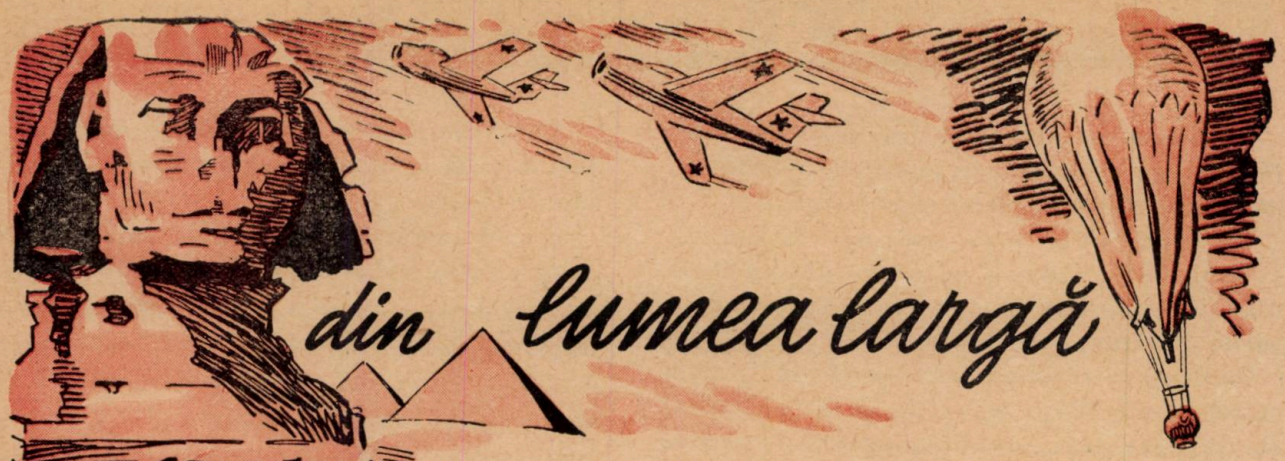

din lumea largă

In răsăritul Uniunii Sovietice, prin întinsa taigă, trăieşte un tigru uriaş numit ussurian, care poate atinge o lungime de 2,5 m., o înălţime de 115 cm. şi o greutate de 350 kg. Blana lui, frumos tărcată, cu păr lung şi des, suportă uşor gerurile aspre ale climei siberiene.

Oricât de curios ni s'ar părea, în regiunile locuite, tigrii aceştia sunt ocrotiţi, ei fiind necesari pentru apărarea vitelor sau a unor animale folositoare omului. Bineînţeles, să nu ni-i închipuim drept câini ciobăneşti care păzesc turmele de animale!

S'a observat însă că acolo unde există tigri, lupii, aflaţi încă în mare număr în Extremul Orient, preferă să-şi aleagă alte locuri de vânătoare. Tigrul ussurian este un aprig şi neîmpăcat duşman al lor, pe care-i urmăreşte ori unde-i întâlneşte, gonindu-i din „raionul" său.

Mult timp oamenii se temeau, ferindu-se din calea lor. Astăzi se ştie că tigrul devine periculos pentru om, numai când, rănit, este urmărit de el. In aceste cazuri tigrul atacă cu o furie de nedescris.

Vânători cu experienţă, care şi-au petrecut întreaga lor viaţă prin pădurile din taigă, afirmă că tigrii caută să se abată din drumul omului, pe care-l simt dela mare distanţă. Astfel oamenii pot străbate lanţul de munţi Sihote-Alin (împărăţia tigrilor ussurieni) fără arme, în orice loc, şi'n orice direcţie; tigrii le recunosc supremaţia şi preferă să nu se'ntâlnească faţă'n faţă!

★

...Ţărmul mexican al Oceanului Pacific. O barcă cu pescari se desprinde de lângă mal şi porneşte în larg. Deodată, după ce-a plutit câţiva zeci de kilometri — unul din pescari strigă ceva, şi împreună cu alţii, sare în apă. Iată-i în adâncime, lângă un animal curios. Exemplarul acesta are aproape 400 kg. Nu e nici rechin însă, nici un alt locuitor de dimensiuni mari a oceanului. E o broască ţestoasă uriaşă, care trăieşte prin acele ape.

Iată-i mai departe pe pescarii noştri cum reuşesc s'o prindă: înotând cu prudenţă, se apropie de ea şi lovesc cu palma carapacea sa. La acest semnal broasca îşi trage înăuntru picioarele şi capul cu dinţii săi periculoşi care ar putea să taie chiar braţul unui om prin muşcătura sa. Cu multă repeziciune, curajoşii noştri pescari o înfăşoară cu frânghii şi apoi o trag

spre barcă. Acolo ei întorc broasca pe spate şi aşează peste ea pietre grele, pentru ca s'o ţină nemişcată.

Aceste broaşte ţestoase nu reprezintă numai o curiozitate pentru turiştii care le admiră în marile acvarii unde sunt ţinute, şi'n care nu pot trăi mult timp. Din carapacea lor se fabrică o sumedenie de obiecte, printre care piepteni, cutioare şi port-ţigarete.

Ar fi oare posibil ca oamenii de ştiinţă să descopere noi pământuri, stând la masa de scris, fără a ieşi din cabinetul lor de lucru?

S'ar părea că totul ar fi doar o fantezie, şi totuşi... istoria descoperirilor geografice arată că s'au întâmplat şi astfel de cazuri. Ceeace părea la început doar o simplă presupunere, a fost confirmat de rezultatele practice.

...Era pe la mijlocul secolului trecut. Un cunoscut geograf rus, P. A. Cropotchin, studiind regiunile Oceanului Îngheţat de Nord, a ajuns la concluzia că mai sus de insulele Noua Zemlia, acolo unde pe hărţi era trecută doar o „pată albă", adică o zonă necercetată, trebue neapărat să se găsească o mare întindere de uscat, o mare insulă. El se baza pe o anumită direcţie a curenţilor oceanici, pe staţionarea fixă a gheţarilor prin acele întinderi albe, pe urmele de pietre şi pământ aflate pe sloiurile plutitoare.

„O fi având renumitul savant dreptate?" — se întrebau nehotărâţi funcţionarii ţarişti, studiind proiectul unei expediţii propus de Cropotchin.

In acel timp, (1872), o corabie austriacă se afla în Oceanul Îngheţat de Nord pentru a cerceta acea „pată albă" de pe harta oceanului. După un an de rătăciri oarbe printre munţii de gheaţă, pe la 80° latitudine nordică, marinarilor corăbiei le-a apărut în faţă un şir de insule. Era tocmai pământul presupus a fi acolo de către geograful rus, pe care austriacii l-au denumit Franz Iosif.

Tot după indicaţiile lui P. A. Cropotchin, s'a descoperit şi pământul numit Zemlia de Nord.

EXPERIENŢE DISTRACTIVE

FOTOGRAFIAŢI-VĂ UMBRA... FĂRĂ APARAT DE FOTOGRAFIAT

Dizolvaţi un gram de azotat de argint, în aproximativ 10 cm³ apă distilată, sau apă de ploaie. Adăugaţi în această soluţie amoniac diluat, picurându-l până când tulbureala formată la început dispare. Intindeţi acest lichid cu ajutorul unei bucăţi de vată pe suprafaţa unei coale de hârtie curată. Vata trebuie ţinută cu o pensetă deoarece soluţia păteză puternic mâinile. (Intrebuinţaţi toată soluţia preparată căci altfel se alterează şi nu mai poate fi folosită).

Uscaţi hârtia unsă deasupra unei sobe sau reşeu electric. Aşezaţi pe ea un obiect oarecare şi expuneţi totul la soare. După un minut, părţile atinse de lumină se vor întuneca, obţinând astfel desenul precis al umbrei obiectului.

Dacă atârnăm repede coala de hârtie pe perete şi ne aşezăm în faţa ei, cu capul în profil, astfel încât umbra feţei noastre bătută de soare să cadă pe hârtie, putem copia şi conturul exact al capului nostru. Care este explicaţia acestui fenomen? Soluţia de azotat de argint amoniacală este sensibilă la lumină. Sub acţiunea soarelui ea se descompune în particule mici de argint metalic, ceeace formează desenul închis.

Fotografia astfel făcută se înnegreşte toată cu timpul. Dacă ea este spălată însă într'o soluţie de hiposulfit de sodiu (fixator fotografic) fotografia va dura multă vreme.

GHEAŢA CARE ARDE

Pe o bucată mai mare de gheaţă, aruncaţi o lingură de carbură de calciu (carbid), pisată mărunt cât boabele de linte. Carbidul se combină cu apa dela suprafaţa gheţei şi pune în libertate un gaz numit acetilenă. Apropiind de el, un chibrit aprins, gazul se va aprinde şi va lăsa impresia că bucata de gheaţă arde cu flacără.

Experienţa poate deveni şi mai interesantă dacă facem ca acetilena să ia foc singură. In acest scop, în carbidul pe care-l aruncăm pe gheaţă, punem o bucată mică de potasiu păstrată sub petrol. Potasiul se combină cu apa, dând naştere hidrogenului, care ia foc dela căldura reacţiei. In felul acesta se aprinde şi acetilena. Uneori experienţa aceasta poate reuşi adăugând în loc de potasiu o bucată de sodiu, având grijă ca suprafaţa gheţei să fie abia umezită, fără strat gros de apă.

Tică zăpăcilă

Dimineaţa când se scoală
Toată casa o trezeşte.
Cată'n sus şi'n jos întruna
Căci un lucru nu-şi găseşte.

Ghetele-s pe masă puse
Iar ciorapii în sertar
De-l întrebi unde-i ghiozdanul
Vezi că nici n'are habar.

Cărţile sub pat, cerneala
Pe fereastră, în pridvor.
Iar penițele şi guma
Dorm ascunse sub covor.

Până când cu totu-i gata
Şi la şcoală-şi face drum
Ori cât ar fugi'ntârzie;
Opt jumate-i de pe-acum.

Când la lecţie îl scoate
Ce a scris ca să citească
In zadar cată caietul:
Nu e chip să şi-l găsească.

Şi apoi tot el se plânge
Cum că e nedreptăţit
Şi colegii pe degeaba
O poreclă i-au scornit.

de BARBU URSESCU

Ilustraţii: ARNO

Ghicitori

Peste munți și peste mări
Numai ochi licăritori.

(STELELE)

O mie de ochiuri,
O mie de noduri,
O mie să se silească
Și nu pot ca să ghicească

(PLASA)

Culese de Mitru Pârâianu

Un bondoc,
Nemișcat pe loc,
Trage cu mii de săgeți
Peste pomii cu nămeți.

(STUPUL)

Dacă la drum o porneşti
In tot locu-o să găseşti,
De la mare pân'la munte
Numai pături aşternute.

(LANURI)

O sută de frați
Intr'un brâu legați.

(SNOPUL)

Casă mică văruită
Nicăieri nu-i găurită.

(OUL)

Țăndărica bradului
Veselia satului.

(VIOARA)

Am un caier lung, lung, lung,
Și n'am furcă să-l ajung.

(FUMUL)

Culese de Ion Marinescu
din Călan, reg. Hunedoara

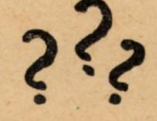

DIN POEZIILE SOSITE LA CONCURS

O patrie, frumoasă eşti!

O patrie, frumoasă eşti
Cu codrii tăi adânci,
Cu munți, cu râuri de argint
Ce spumegă'ntre stânci.

Frumoasă-mi pari tu, țara mea,
Ca o livadă'n soare
Când crengile cu rumen rod
Se-apleacă'mbietoare.

Bogată eşti tu, țara mea,
Cu mările-ți de grâne,
Incinse'n jarul lui Cuptor
Să-ți dea belşug de pâine

Și din străfunduri de pământ
Destoinici muncitori
Desgroapă pentru al tău vestmânt
Străvechile comori,

Cununi de stele îți aprind
Prin sate și oraşe,
Inalță fumuri purpurii
Pe fabrici uriaşe

Și-ți făuresc prin munca lor
O viață fericită,
Mai minunată să'nfloreşti
Tu, țara mea iubită.

Dragalina Cornelia
elevă în cl. a VII-a
Cercul de limba română
Palatul Pionierilor ARAD

Rezultatul concursului nostru va fi dat în numărul din 1 Iulie dat fiind numeroasele lucrări literare, desene și jocuri care au sosit la redacție.

IN TIMPUL LIBER

MONOVERB

(6—9)

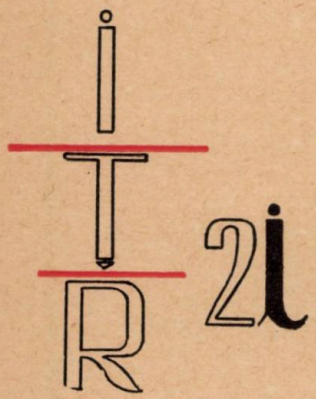

TRIVERB

(2—2—5)

Aritmogrif literar

Câteva din poeziile marelui nostru poet Mihail Eminescu.

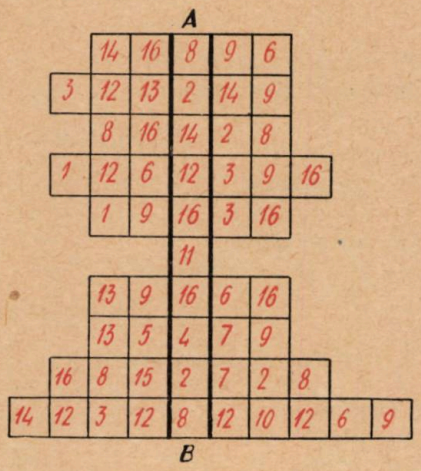

Dela A la B veți găsi una din cunoscutele sale poezii.

JOC ILUSTRAT

Din numele fiecărei flori desenate alăturat extrageți literele a căror ordine este indicată de cifrele aflate dedesubtul lor în paranteze.

Citiți apoi literele extrase în ordinea numerotării ilustrațiilor și veți obține o propoziție care vă va arăta una din preocupările voastre din timpul vacanței.

I (1—4)

VI (1—4—5—8)

II (4—5)

IV (5—2)

V (3)

X (1—2)

III (1—11)

XI (1—2—3—9)

IX (5—6)

VII (1—2)

VIII (1—4)

Coperta I-a: „Culegând flori" de Ligia Macovei

„CRAVATA ROȘIE" revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scânteia — București — Piața Scânteii.
Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scânteii „I. V. Stalin", Piața Scânteii Nr. 1

Prețul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Ce trebuie să luăm cu noi când plecăm în excursie...

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

VERSURI : PAULA MARCUȘ ILUSTRAȚII. BURSCH

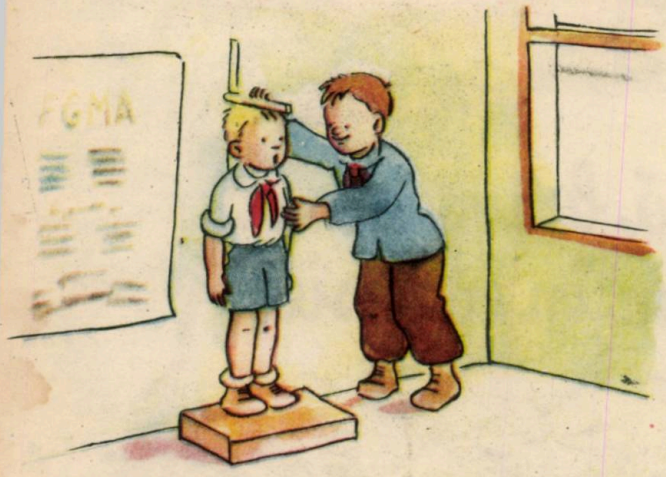

Tare mic ești măi Fănuță.
De nu te vei antrena,
Nu cred c'ai să iei vreodată
Probele F.G.M.A.

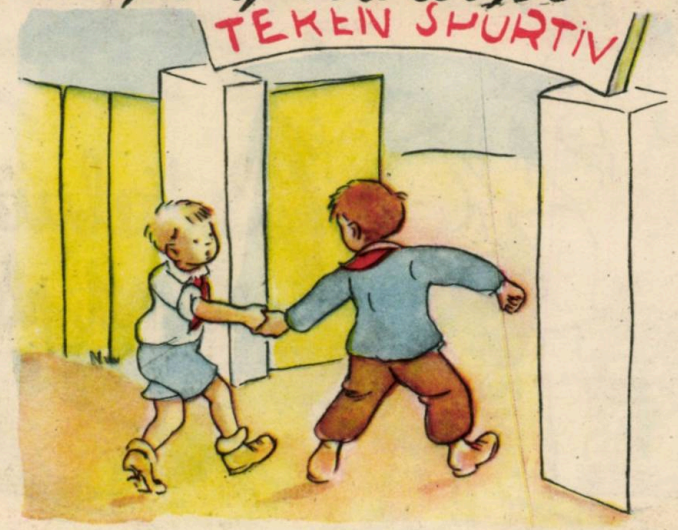

Vino să faci sport băiete,
Ai curaj, nu te codi.
C'un antrenament temeinic
Un atlet poți deveni.

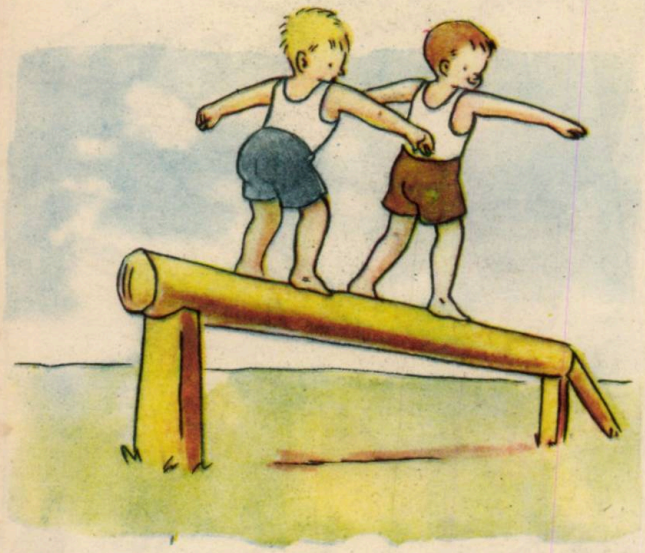

Auleu, mi-e frică Truță,
Bârna-i sport periculos
— Capul sus, mergi 'nainte,
Doi, trei, pași ș'ajungem jos.

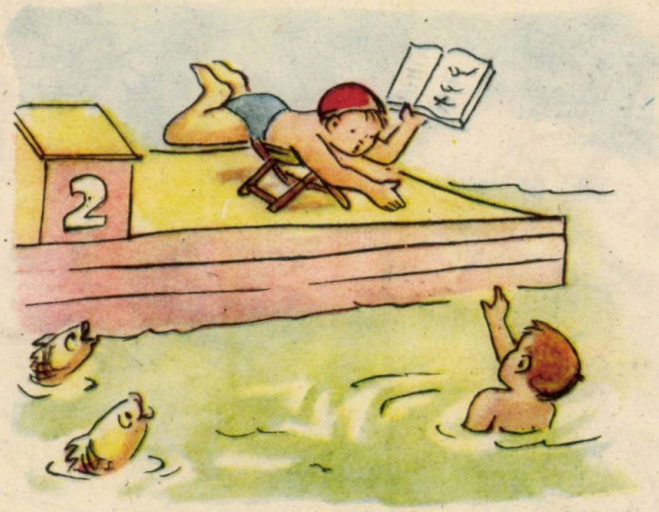

— Tare-i bună teoria:
Stai pe mal și'nveți să'noți.
— Hai mai bine aici în apă
Practic să vedem ce poți.

Un lătrat furios s'aude
Când sunt gata de-alergare

Simt cum se repede în urmă-mi,
Să m'apuce de picior.

— Bine-ai alergat Fănuță!
— Nu mi-e meritul prea mare.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

CRAVATA ROȘIE

S I BI U
Biblioteca Centrala
2 ex

Din lucrările primite la concurs

O zi la munca câmpului (acuarelă)

Vasilas Sorin
cl. VII
Palatul pionierilor Timișoara

În grădina școlii (pictură în ulei)

Roman Andronica
cl. VII

Proletari din toate țările, uniți-vă!
În luptă pentru cauza lui Lenin și Stalin înainte!

CRAVATA ROȘIE

Nr. 7

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

IULIE 1955

Rapsodia țării

DUNĂREA

Prieteni dragi, acum porni-vom
Pe valul Dunării cel clar
Și vom porni nu pe o navă
Ci pe-un vapor imaginar.

Cum fierbe apa în cazane,
Și sar dintr'însa stropi mărunți
Așa-i și Dunărea când fierbe
În marele cazan de munți.

Aleargă valuri repezite
Și vulturi mari pe fața ei.
În ea sunt steiuri ascuțite
Și trec vapoare printre stei.

Deasupra ei sunt aburi groși
Și serile e clar de lună
Iar nourii s'agață'n brazi
Și tună'n vreme de furtună.

Dar marinarii nu au teamă
De stânci și de'noratul cer.
Vapoarele despică valul
Ieșind prin Porțile de Fier.

Ostroavele-și sclipesc în zare
Păduri de stuf, mișcându-se.
Vedeți ostrovu' acesta mare?
Vi-i cunoscut Ada-Kale.

Plantații de tutun aici-s
Ogoare'ntinse cu tutun.
Dar voi să nu fumați tutunul
Tutunul pentru voi nu-i bun...

Acum să mergem mai departe
Se'nalță-un pod pe-al apei clar.
Este clădit de noi și fiii
Iubitului popor bulgar.

Pe pod de vase-aici pe vremuri
Oștiri turcești au năvălit...
Dar i-am izbit și-i biruirăm.
Scrisoarea III-a ați citit?

S'au risipit acele poduri.
Dar pe-acest nou și trainic pod
Nu trec oștiri cotropitoare
Ci tren de pace, plin cu rod.

Spre malul drept și stâng curg râuri
Sclipind în marginea câmpiei —
Căci Dunărea-i ca și o mamă
Ce lângă ea își strânge fiii.

Acum la bălți o să ajungem
Aici se pescuiește crap.
Ce bun îi crapul în fiertură!
Ce bun îi crapul la proțap.

Pe cer trec leneșele gâște
Și cufundari pe apă trec
Iar vânătorii dintre stuhuri
Cu ochii lacomi îi petrec.

Răsună focuri lungi de pușcă.
Seara-și'mpart lângă tăciuni
Vânat, cei care fost-au harnici
Și cei care n'au fost, minciuni.*)

Acuma Dunărea trei brațe
Intinde către-al mării val
Și cu trei brațe'mbrățișează
Intinsul mării de opal.

Ni-i dragă nouă-această apă,
Drum fără pulbere și fum
Ce știe și apuse chinuri
Și bucuria de acum!

Nicolae LABIȘ

*) După cum ați mai citit, vânătorii au o imaginație neobosită când inventează aventuri.

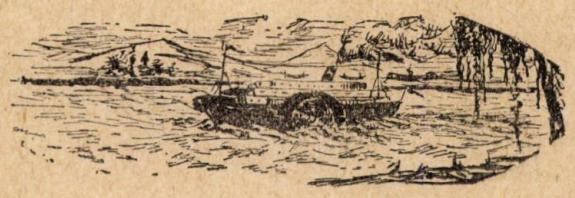

D 97

În pădure

de Petru Dumitriu *Ilustrații: Arno*

Când aveam vrèo șapte-opt ani, tatăl meu m'a luat odată la vânătoare. Tata era înalt, avea o barbă stufoasă și sprâncene groase. Vorbea gros, cu un glas tunător. Mirosea a tutun. Mă lua cu amândouă mâinile și mă ridica până dădeam cu capul de tavan.

Am plecat împreună la vânătoare, tata cu mine și cu Cezar. Cezar era un câine alb cu pete cafenii. Nu lătra niciodată. Câinii de vânătoare nu latră niciodată. Sunt dresați anume ca să nu latre, sau poate așa sunt ei din naștere, nu știu. Cezar nu lătra. Alerga pe câmp și prin pădure cu botul în pământ. Tata îi striga:

— Cezar! La picior!

Adică să nu se ducă prea departe, să rămâie aproape de tata. Cezar umbla atunci mai pe aproape, mereu cu botul în pământ. Deodată se oprea, cu laba dreaptă din față, în aer, cu botul întins, cu ochii țintă. Noi nu vedeam nimic, decât tufe, iarbă, frunze moarte de anul trecut. Deodată Cezar se lăsa pe amândouă labele din față, iute ca fulgerul. Și o pasăre sărea din tufiș, speriată, și începea să sboare. Bang! — făcea puşca tatei. Mirosea a praf de pușcă ars. Pasărea cădea din aer. Cezar se repezea după ea, căuta prin tufișuri, și se întorcea cu ea în gură. Tata o lua și o băga în geantă.

Mai târziu, am intrat în pădure. Era o pădure bătrână și sălbatică. Erau brazi înalți, înalți, de-ți venea amețeală când te uitai în sus la ei. Și fagi, și stejari. Unii aveau frunzișul aproape negru. Alții, aproape gălbui. Și trunchiurile erau groase cum nu văzusem niciodată. Odată, tata s'a oprit, a luat un trunchi în brațe, și mi-a spus să mă uit. M'am uitat. Și am văzut că nu cuprinsese nici jumătate din trunchi. Trebuiau trei oameni ca el ca să poată cuprinde copacul în brațe. Și tata era un om mare și înalt, cu brațe lungi. Iar copacul nu era cel mai gros din pădure. Erau și mai groși. Sub ei nu creștea iarba. Erau numai frunze moarte. Și pământul era moale. Mirosea a lemn ud și putregai. Era întuneric. Abia trecuse de amiază, dar aici în pădure era umbră. Parcă era seara târziu. Și nu se mișca nimic. Nu se auzea nimic. Nici un zgomot. Nici o mișcare. Când troznea câte o cracă uscată, eu tresăream. Mergeam cât mai fără zgomot; nici eu nu știu dece. Tata nu spunea nimic. Cezar umbla ca o umbră pe lângă noi.

Mi s'a făcut frică. Parcă era cineva în pădure. Nu se mișca nimic, nu se auzea nimic. se vedea puțin. Nu cumva era vrăjită pădurea? Nu cumva era după copaci cineva care ne pândea?

Mi-era frică să și vorbesc. Abia mai suflam. Abia-abia am reușit să întreb în șoaptă:

— Tăticule, ție nu ți-e frică?

El s'a uitat la mine, pe urmă m'a întrebat:

— Dece să-mi fie frică?

— De pitici... de vrăjitoare... de muma pădurii...

El n'a spus nimic. A mers mai departe. Eu mă țineam după el cât puteam de aproape, nu cumva să mă apuce ceva sau cineva de guler, dela spate, și să mă tragă îndărăt, să mă fure. Mi-era frică să mă uit îndărăt, să văd dacă e cineva după noi sau nu.

Deodată tata s'a oprit și mi-a arătat cu degetul:

— Uite piticii.

Am înghețat. Era o scorbură sub un brad. Pământul se dusese de sub el, nu știu cum. Erau numai rădăcinile roșii, păroase ca niște șerpi. Pe ele crescuse mușchi care atârnau ca pâsla, ca niște plete cenușii. Sub rădăcină, în scorbura care se făcuse acolo, erau trei omuleți albi cu pălării roșii. M'am lipit de tata. El mi-a spus:

— Du-te și vorbește cu ei.

— Nu! Nu! am gemut eu, și m'am agățat cu brațele de piciorul lui. El mi-a spus:

— Dacă nu te duci tu, mă duc eu, și te las aici.

— Vin și eu cu tine!

— Nu, a zis el gros. Ori eu, ori tu. Dacă te duci, eu te păzesc cu pușca, să nu pățești nimic.

M'am uitat la tata. Era foarte liniștit. M'am uitat la Cezar. Cezar râdea de mine cu gura până la urechi, și-i atârna limba: știți voi cum râd câinii când sunt veseli. Ce-avea Cezar să râdă? Ce, era de râs?

— Hai, du-te și vorbește cu ei, mi-a zis tata. Ce era să fac? Să plâng, sau să fug? Mi-era rușine de tata și de Cezar. Cezar nu era fricos.

Am pornit, întâi mai repede, pe urmă tot mai încet. Nu îndrăzneam să mă apropii.

Dar mă uitam mereu la pitici. Și deodată mi s'a părut că nu sunt niște omuleți. Mi s'a părut că sunt altceva. Și atunci am prins curaj și am mai făcut un pas și am văzut că erau niște ciuperci mari.

M'am apropiat și mai mult. M'am uitat îndărătul lor. Nu era nimic. Nu cumva se schimbaseră în ciuperci piticii? Ca să văd, am rupt una. Poate avea să spuie ceva, de ce-o rupeam. Am rupt-o și n'a spus nimic. M'am întors cu ciuperca îndărăt și am spus:

— Nu sunt pitici, sunt niște ciuperci.

Și m'am uitat la tata, să văd ce spune. Tata n'a spus nimic. M'am uitat după Cezar. Cezar pornise înainte.

Am mai mers o bucată. Era tot umbră. Tot tăcere. Tot nemișcare. Deodată tata s'a oprit și mi-a arătat ceva cu degetul:

— Uite-o pe muma pădurii.

Mie mi-a înghețat sângele în vine. Era cumplită. Mică, groasă, neagră, cocoșată, numai cap cu plete lungi, sălbatice, încâlcite. Ochii nu i se vedeau. Nu se mișca. Tata mi-a pus mâna pe cap:

— Du-te vorbește cu ea. Eu te păzesc. Ia-l și pe Cezar.

Aș fi vrut să fug. Sau să intru în pământ. Sau să fiu acasă, în pat, și să dorm. Ce să fac?

— Cezar! a spus tata. Aici! Apoi mie: Ia-l de sgardă și du-te.

Am plecat spre muma pădurii. Ea nici nu s'a mișcat. Și dece ne apropiam de aceea semăna mai mult cu o buturugă veche, putredă. Când am fost lângă ea, am și împuns-o cu un băț. Era buturugă. Cezar nici nu se uita la ea. Se uita la mine, parcă aștepta să-i spun ceva. Dacă ar fi fost muma pădurii, ar fi lătrat-o, s'ar fi speriat de ea, ar fi mirosit-o. Dar așa parcă nici n'o văzuse. Ce, era prost Cezar? Nu, nu era el prost.

M'am întors.

— Ei? a spus tata.

— N'a fost muma pădurii. Era o buturugă.

— Dar dacă era muma pădurii?

N'am știut ce să-i răspund.

— Dacă era muma pădurii, și tu te duceai drept spre ea, fără frică, fugea. Sau se schimba în buturugă, zise tata. Trebuie numai să nu-ți pese că ți-e frică, și să te duci drept înainte încotro vrei tu. Eu totdeauna așa fac, oridecâteori mă întâlnesc cu muma pădurii, sau cu alte năzdrăvănii de-astea. Mă duc drept la ele. Dar ele nu stau să vorbească. Se schimbă în buturugi, în ciuperci. Fug.

— Dece fug, tată?

— Le e frică. Dacă nu ți-e frică ție de ele, li se face lor frică, și fug. Cum te văd că mergi drept spre ele, li se face frică și fug. Ori de ce ți-e frică, mergi drept spre el, și fuge.

— Și dacă nu fuge?

— Te bați cu el, și-l gonești. Dar n-ajungi până acolo. Ai să vezi. Incearcă.

Ei, ce să vă spun?

Am încercat, și așa e cum mi-a spus tata. Avea dreptate.

CĂRAREA NU-I PIETRUITĂ

de OCTAV PANCU-IAȘI — fragment de roman — Ilustrații: CRIVĂȚ

„Tu, măi țâcă, să nu te iei după proști !"

Dacă se poate spune că unele ape sunt vesele și altele triste, atunci e limpede că nimeni nu va spune despre Bahlui că e o apă veselă. Nici măcar în glumă...

Mohorâtă și murdară, leneșă și obosită, apa Bahluiului își duce viața de azi pe mâine, așteptându-și parcă sfârșitul. Nici măcar primăvara, când cel din urmă pârâiaș devine îndrăzneț și puternic, însetat de viață și lumină, nici atunci Bahluiul nu se mai înveselește. Crește dintr'odată, se umflă, urlă ca un lup singuratic o zi-două, se năpustește, sărindu-și albia, dând buzna prin curțile gospodarilor, apoi, ca un copil care se simte vinovat, se retrage și se cumintește. Nici chiar cel mai pricăjit firicel de apă dacă ar fi întrebat cu cine ar vrea să semene în viață, e sigur că n'ar răspunde: «cu Bahluiul...»

La Iași, sub dealul Gălățiii, acolo pe unde Bahluiul trece iarna neobservat, acoperit de ghețuri cenușii, iar vara abia se târăște, ostenit, în căutare de umbră și răcoare, acolo apa lui a văzut cu mulți, mulți ani în urmă, cum s'a ridicat pe malul ei o casă. Treaba a început odată cu primele ploi sprintene de primăvară și s'a terminat biciuită de ploaia sâcâitoare și rece a toamnei târzii.

O casă ca multe altele pe malul Bahluiului... Nici mai mare, nici mai mică, nici mai frumoasă, nici mai urâtă. Atât de asemănătoare cu celelalte încât, de bună seamă Bahluiul se întreba cum se poate că atunci când gospodarul vine beat acasă, nu nimerește la vecini... Gospodarul însă nu se prea avea bine cu băutura. Patima lui era să-și răsucească din vreme în vreme câte o țigară groasă, în hârtie de ziar, așa cum, încă băiețandru fiind, învățase în război dela ostașii ruși. Aprindea țigara la lampa de gaz și pufăia tăcut și îngândurat. Pe gospodar îl chema Nichifor Sava, dar nimeni nu-l striga pe nume. Toată lumea îi spunea «Urâtu», pentrucă avea o frunte îngustă de-un deget sub care ochii spălăciți se uitau cruciș, o gură mare împinsă înainte de niște dinți lungi și rari, ca ai greblei. Ba, pe lângă toate, nici măcar cu urechile nu se putea lăuda: atârnau ca două toarte de cratiță greșite de meșter și lipite una mai jos și mai aplecată și alta mai sus și mai dreaptă. Omul însă primise porecla fără supărare, ca și cum dacă nu i-ar fi dat-o alții, și-ar fi găsit-o singur. Dar fruntea-i îngustă ascundea o minte pătrunzătoare și chibzuită, iar sub cămașa sa de cânepă, bătea o inimă mare și fierbinte. Fusese întâi măturător de stradă, dar ceruse să muncească în grădina Copou, pentrucă această inimă a lui, mare și fierbinte, înțelegea de minune graiul florilor și al copacilor și-le iubea cu patimă.

— Toate florile își au povestea lor — zicea Nichifor Sava: și trandafirul și garoafa și numă-uita... Numai busuiocul n'are. Se vede treaba că el s'a ridicat la lumină într'o vreme când oamenii n'aveau mintea la povești. Mi-i așa de drag busuiocul că i-aș face eu una. Dar, nu mă pricep, și n'ar ieși povestea pe măsura frumuseții lui.

Purta câte-un fir de busuioc după ureche, ca negustorii, creionul. Uneori amesteca frunzișoare uscate de busuioc în tutun. Și, seara, câteodată, îngâna un cântec:

«Fir, firicel,
de busuioc, busuiocel...»

Nichifor Sava își ridicase casa — o singură odaie din paiantă cu un singur geam și o singură ușă — și își aduse în ea o nevastă: o femee tânără, cu trăsături frumoase, blândă și liniștită ca iazul Ciricului, tovarășă de muncă la Copou. Avură o fetiță, dar cum spunea Nichifor Sava «nu-i fu dat să trăiască și să se bucure de lumina soarelui și de podoaba florilor, că alte bucurii nu i-ar fi dat nici ei viața...»

În 1941, înainte cu vreo lună de începerea războiului, nevasta îi născu un băiat. N'avu însă vreme să-l vadă înălțînd capul din scutece, că fu luat pe front. Dar nici aici n'avu vreme măcar să-și ungă pușca și să-și umple gamela cu zeamă. Un glonte, căutându-l parcă printre ceilalți, îl găsi repede și-l culcă la pământ, lăsându-l cu pușca neunsă și cu gamela goală. Îl îngropară în grabă, fără să-l plângă nimeni și fără măcar să-l caute prin buzunare, să-i citească actele și să vadă cine-i. Și odată cu el, a intrat sub pământ, presat între foile actelor, un fir plăpând de busuioc, rupt de pe o alee a Copoului, ca să-i amintească de Iași, de nevastă și de băiat, de Copou și de lumea florilor cu poveștile ei.

Nevasta îl urmă în toamna aceluiași an, într'o zi cu negură și burniță. În casa de pe malul Bahluiului mai rămăsese un singur suflet — «un boț cu ochi», cum ziceau vecinii — cu ochi albaștri dela maică-sa și cu un bob de nas cârn

dela taică-su. Veni să locuiască împreună cu el, să-l crească și să-l facă om, o mătușă — mătușa Aglaia.

Băiatului îi ziseră Andrei, după numele unui cismar din mahala — nașul — poreclit și Andrei — ghebosu, deși n'avea gheb, dar pentrucă oamenii știau că un cismar mai devreme sau mai târziu tot trebuie să se gheboșească, i-au dat porecla mai devreme... Andrei-ghebosu era om în vârstă. Pingelise și potcovise sute și sute de ghete, mai înalte și mai joase, negre și roșii, cu capse și șireturi —numai lui nu apucase să-și lucreze o pereche. (Șmil birjarul zicea că vorba «cismar fără ghete» dela Andrei-ghebosu se trage...) Umbla încălțat numai iarna. Își înfășa picioarele în ziare și le băga în niște saboți de pușcăriaș. Ba, mai făcea și glume: «Eu nu citesc ziare decât iarna. Când n'am ce face, descalț saboții și ridic un picior până în dreptul ochilor. Zic: i-a să văd, ce se mai petrece prin lume? Cum o mai duc boierii? Că despre săraci tot nu scriu ziarele... »

Pe băiat îl chema Andrei și creștea în casa de pe malul Bahluiului cum creșteau florile în Copou: când singure, mângâiate de soare, pieptănate de vânt și spălate de ploi, când simțind mâna grădinarului, și întâlnind privirea lui de meșter. Creștea ca mai toți copiii din mahala: vara în cămeșuică, sgâindu-se după zmee, și iarna cu un surtucel peste cămeșuică, înotând prin troene.

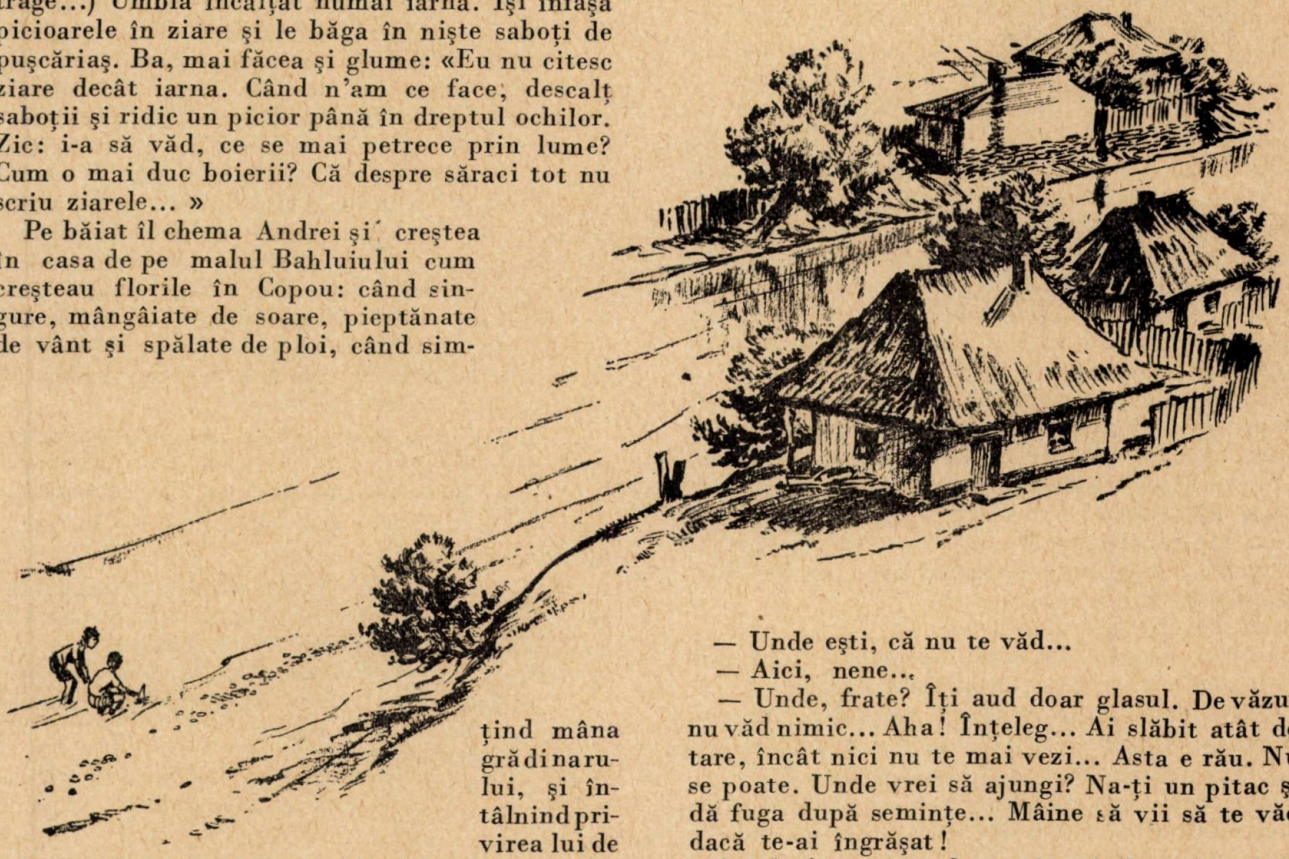

Îl lua câteodată pe genunchi Andrei-ghebosu:

— Bomboanele îți plac?

— Plac!

— Da' turta dulce?

— Și!

— Da' nuci în zahăr ars?

— Ihî!

— Și nu te-ar durea burta dacă ai mânca bomboane și turtă și nuci?

— Nu.

— Nu te cred. Te-ar durea. Și când te doare burta e rău. Te vaieți, vine doctorul. Mare gălăgie și mai mare cheltuială. Ei, dar cu semințele de bostan se schimbă socoteala. Dacă mănânci semințe nu te mai doare nimic. Trăiești o sută de ani, și mori sănătos. Na-ți un pitac și dă fuga după semințe... Mâine să vii să te văd dacă te-ai îngrășat!...

A doua zi, Andrei cel de patru ani venea. Meșterul îl lua dela ușă:

— Mamă-măiculiță, cum te-ai mai îngrășat. Nu mai intri pe ușă. Îmi dărâmi bordeiul. Unde vrei să ajungi? Gata! Nu-ți mai dau bani de semințe, până nu slăbești. Să vii mâine să văd dacă ai slăbit.

Și a doua zi iar venea băiatul:

— Am venit...

— !...

— Am venit, nene...

— Unde ești, că nu te văd...

— Aici, nene...

— Unde, frate? Îți aud doar glasul. De văzut nu văd nimic... Aha! Înțeleg... Ai slăbit atât de tare, încât nici nu te mai vezi... Asta e rău. Nu se poate. Unde vrei să ajungi? Na-ți un pitac și dă fuga după semințe... Mâine să vii să te văd dacă te-ai îngrășat!

Când s'a mai înălțat, ajungând cu nasul la clanța ușii, Andrei și-a găsit prieteni buni. Lică îi era prietenul cel mai bun. Lică avea șase ani. Dar dela patru ani jumătate, îl luase maică-sa să-i ajute la muncă în fabrica de ață a domnului Huber. Desigur, nu-l luase să muncească pe gratis. Pentru treaba pe care o făcea Lică cel de patru ani și jumătate, maică-sa mai primea câțiva lei în plus dela domnul Huber. La fabrică, Lică stătea toată ziua în șezut și înnoda niște capete de ață. Îl învățaseră să le înnoade și Lică le înnoda. Buricele degetelor i se făcuseră tari ca piatra. Bătea cu un deget în ușă și se auzea în toată mahalaua.

Numai Duminica se juca Lică cu băieții. Dar putea fi jocul cît de caraghios, Lică nu râdea.

— Lică, tu nu știi să râzi? il întreba Andrei.

— Știu...

— Dece nu râzi, atunci?

— Nu-mi vine...

Te uitai la fruntea încreţită a lui Lică, te uitai la ochii lui trişti şi ziceai că ai în faţă un om mare — dar Lică era un om mic... Din pricină că toată ziua înnoda şi iar înnoda capete de aţă, căpătase un obicei: şi când mergea pe stradă şi când mânca şi când se juca, Lică mişca din degete de parcă şi atunci ar fi înnodat capete de aţă.

Pe la sfârşitul anului 1946, Lică veni acasă cu o mulţime de hârtiuţe scrise pe o parte şi încleiate pe alta. Hârtiuţele erau roşii şi galbene şi albe — dar mai ales roşii.

— De unde ai hârtiuţele, Lică? Cine ţi le-a dat? îl pizmui Andrei pe Lică pentru fericirea care îi căzuse pe cap.

— Nu mi le-a dat nimeni. Când am plecat dela fabrică era întuneric. Am crezut că iau coşul mamei să-l duc acasă, dar am luat alt coş. În el am găsit un pachet. Şi în pachet am găsit hârtiuţele...

— Şi ce faci cu ele?

— Tu nu vezi? Au clei pe o parte. Se pot lipi. Hai să le lipim!

— Hai!... Dar unde?

— Pe garduri... pe stâlpi... pe pod... Să vezi ce frumos o să arate strada noastră.

Plecară. Se opriră lângă un stâlp. Hârşti! odată cu limba pe partea încleiată a hârtiuţei şi poc! pe stâlp. Tot aşa şi pe garduri şi pe porţi...

Deodată când se pregăteau să mai lipească nişte hârtiuţe pe peretele unei magazii, simţiră cum sunt înşfăcaţi de guler, trântiţi la pământ, loviţi cu piciorul.

— Pui de comunişti... câini murdari... Să nu vă mai prind că vă strivesc... Îl lovi sdravăn cu vârful cismei pe Lică. Îl lovi şi pe Andrei. Era un vlăjgan cu faţa ciupită de vărsat şi purta la reverul hainei o insignă cu chipul regelui Mihai.

Băieţii abia scăpară din mâinile lui. O luară la goană plângând, înspăimântaţi. Nu se opriră până la atelierul lui Andrei-ghebosu. Meşterul citi cu glas tare o hârtiuţă:

— «Cetăţeni! Partidul Comunist din România vă cheamă să votaţi pentru pace, pentru libertate, pentru...»

Prin geamul atelierului pelerina cenuşie a cerului de Noembrie se rupsese pe undeva, pe la coate, lăsând să se vadă petice de culoare sinelie. Andrei-ghebosu ridică privirea şi le urmări o vreme, apoi le spuse băieţilor zâmbind:

...Lăsaţi plânsul că de-acu sunteţi mari!

Lică îi era prietenul cel mai bun, dar şi cu prietenia lui Şmil-birjarul se mândrea Andrei. Lică era un om mic, dar Şmil era un om mare, ba, când stătea pe capră părea şi mai mare. Cel mai mare om din mahala!

— Mă iei şi pe mine până în colţ, nene Şmil?

— Suie!

— Da' nu-s singur, nene Şmil. E şi Lică...

— Să suie şi el!

— Da' Lică e cu Ilenuţa şi cu Lăzărică...

— Să suie şi ei!

— Da' Lăzărică e cu Mina şi cu Trucă...

Şi Şmil-birjarul îi lua pe toţi în trăsură. Ceilalţi birjari îi alungau cu biciul. Grozav iubea Şmil copiii, dar n'avusese parte de ai lui. În 1941, hitleriştii îi omorîseră nevasta şi toate cele patru fetiţe. Le împuşcaseră în faţa lui. Pe el îl bătură, dar nu-l omorîră. Şi Şmil îşi smulgea părul şi îngenunchia la picioarele hitleriştilor: «Trageţi şi în mine un glonte, unul singur... Unde-aţi stricat atâtea, mai stricaţi un glonte... Nu pot trăi fără fetiţele mele, păsărelele mele, comorile mele.“ Hitleriştii rânjiră şi-şi băgară pistoalele înapoi în buzunare. Nu-l omorîră. Trecură zile, trecură luni, trecură ani. Vre mea nu putea şterge durerea lui Şmil. Ii lua pe copiii mahalalei să-i plimbe în trăsură şi de fiecare dată le spunea aceleaşi vorbe. Îl mângâia pe creştet pe Andrei:

— Acum ar fi fost aşa, ca tine, Rozica mea, comoara mea...

Il apuca de sub bărbie pe Lică.

— Acum ar fi fost aşa, ca tine, Raşelica mea, păsărica mea...

Mătuşa Aglaia era o femee trecută de şaizeci de ani, dar din pricină că semăna leit cu fratele Nichifor, n'avusese parte de un bărbat care s'o sprijine şi s'o ocrotească. Era harnică şi săritoare, cu frică de cutremur, de şoareci şi de mânia sfântului Nicolai «cel milostiv cu femei bătrâne». Ţinea casa din pensia de orfan a băiatului şi din ce mai dădea meşterul Andrei, puţin din puţinul lui. Il iubea şi-l îngrijea cu răbdare pe băiat. Şi dacă din când în când îi mai ardea câteva cu făcăleţul, n'o făcea din răutate, ci pentrucă credea sincer în «cele sfinte». Şi «cele sfinte» cică ziceau că «acolo unde dau cei mai în vârstă creşte,

iar bătaia e ruptă din rai». Dar de fiecare dată, când îl bătea pe Andrei, mătușii Aglaia îi părea rău. Cădea pe gânduri, nu mai avea mintea la treabă, se mânia pe «cele sfinte» și câteva zile nu mai aprindea candela sub icoana scorojită a sfântului Nicolai. Il iubea pe băiat dar nu-i putea ierta că crescuse «ca un păgân, fără frică de dumnezeu, cel care pe toate le vede și pe toate le înseamnă...»

— A fost părintele Leonida cu zântâiul și nici măcar nu i-ai pupat mâna...

— Dacă are bube pe mână, mătușă...

— Drac împielițat! Părintele? Bube?

— Da, mătușă. Părintele! Bube! Și el e om.

— Părintele e omul lui dumnezeu.

— O fi mătușă, dar bubele se iau...

— Of! drac împielițat... Știu eu, știu eu cine ți-i dascăl: nașu-tău, nu l-ar mai răbda pământul...

Mătușa Aglaia știa ea ce știa. Intr'adevăr, încă de pe vremea când băiatul abia deschisese poarta școlii, Andrei-ghebosu nu odată îi spusese:

— Tu pe mine să mă asculți, auzi? Că eu dacă n-ajungeam cismar, înțelept ajungeam. Eu mă uit la viață drept în ochii ei și-i zic: tu m'ai făcut pe mine, dar acu' tu ești în mâna mea. Așa-i zic. Dar, dece-i zic așa? Poate vorbesc fără judecată, poate nu m'am gândit? M'am gândit. Eu și când bat o țintă mă gândesc. Nimic nu fac fără judecată. Omul care nu judecă e ca o piatră: unde o pui, acolo rămâne. Dai cu piciorul în ea, nici nu crâcnește. Vine o căruță, o calcă și-o sparge în două. Se sparge în două și gata! Dar omul trebuie să fie altfel. Are cap? Apoi să nu-l lase să zacă pe umeri fără rost, ca cioara în par. Să judece, să se întrebe, să chibzuiască. Proștii spun: asta-i treaba lui dumnezeu și a sfinților lui. Treaba sfântului Nicolai, a sfântului Prafnutie, a sfintei Onichichir... Păi, dacă-i treaba lor, proastă treabă mai fac. Eu nu i-aș ține în slujbă nici o zi. Sau or fi și ei niște boieri cu trabucu'n dinți și cu ghete de lac, care se plimbă în trăsură că pe jos tușesc... Tu, măi țâcă, să nu te iei după proști. Tu pe mine să mă asculți, auzi? Să nu te apuce mila de mintea ta și s'o lași să stea la căldurică. Să înveți, măi, să rupi cărțile, și tot ce vezi și auzi să judeci. Și dac'o să faci așa, bine-o s'o duci — iar eu o să-ți lucrez o pereche de ghete să te țină drum pe jos pân' la Paris, să crape franțuzii de ciudă când le-or vedea.

Când se întorcea Andrei acasă, mătușa Aglaia îl privea pe sub ochelari:

— Ai fost la... el?

— Fost!

— Și?

— Și... nimica.

— Te-o fi îndemnat să te lași de carte și să te iei la trântă cu sfinții... Păgânul!

— Ba, chiar pe dos mătușă: m'a îndemnat să-i las pe sfinți și să mă iau la trântă cu cartea...

Nu-i vorbă, meșterul Andrei avea un fel al lui de a vorbi cu băiatul; nu prea pricepea el chiar tot ce-i spunea. Il asculta însă cu mare atenție pe meșter și pentrucă de fiecare dată acesta își isprăvea vorbele făgăduindu-i o pereche de ghete care «să-l țină drum pe jos pân' la Paris». Andrei era foarte bucuros. In multe nopți îi apărură în vis ghetele făgăduite: înalte, negre, lustruite, cu talpă groasă împunsă de ținte galbene și cu călcâie potcovite... «să crape franțuzii de ciudă când le-or vedea...»

Andrei se înălța copăcel-copăcel, învăța taina scrisului și cititului într'a'ntâia, să socotească fără ajutorul degetelor într'a doua.

In vacanța de vară a clasei a doua, Andrei cunoscu un băiat. Il întâlnise și până atunci, prin mahala, îl văzuse și la tejgheaua lui taică-su, Dincă cel cu băcănia din capătul podului. Știa că are cele mai strașnice zmee, cu șindrila în patru, mari și albastre ca cerul, ori roșii și nepotolite ca focul. Mai știa că-l cheamă Uță, dar că băieții îl porecliseră «Găzuță», pentrucă uneori se apropia de jocurile lor și le șoptea:

— Aveți gaz acasă?

— De unde? Nu-i în tot orașul.

— Eu am. Am șterpelit dela tata niște sticle. Cine îmi dă mai mult, îi dau lui gazul!

Andrei îl cunoscu pe Uță — «Găzuță» într'o zi încinsă de Iulie. Trecea pe pod când se auzi strigat:

— Băiete!

In fața băcăniei lui Dincă, într'un căruț cu patru roate spițate, nou-nouț, vopsit în verde, — stătea «Găzuță».

— Băiete, vino să te joci cu mine!

«Găzuță» terminase a treia, era sfrijit, dar puternic și avea un nas lung, ca un cioc de rață. Incolo arăta frumos în pantalonii lui albi încinși în curea — curea adevărată, de piele — cu bluză vărgată, marinărească.

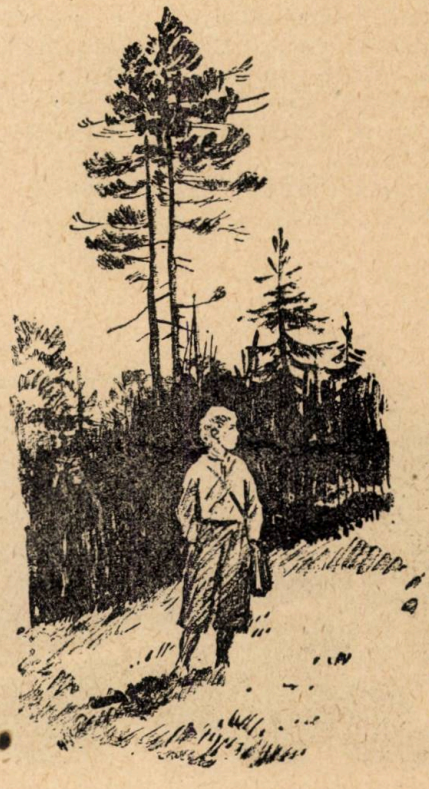

Andrei se apropie de el:

— Cum să mă joc cu tine?

— Așa: eu sunt căruțașul și tu calul. Mă tragi și eu te mân.

Andrei îl privi mirat:

— Și eu... eu să nu fiu deloc căruțaș?

— Ba, o să fii și tu. Zece drumuri până la șoseaua națională și înapoi sunt eu căruțaș și tu cal, și pe urmă un drum ești tu căruțaș și eu cal.

— Dece nu juma-juma?

— Ai vrea tu! Sâc! Dar căruțul e al meu. A dat tata pe el parale, nu surcele. Am dreptul să mă plimb eu mai mult. Ei, vrei așa?

Căruțul era nou nouț, vopsit verde și-avea rotițe spițate și strălucitoare... Deși lui Andrei i se păru nedreaptă învoiala lui «Găzuță» se învoi totuși. Un drum o să fie și el căruțaș. E bine și un drum!

Își trecu frînghia pe subțiori și începu să tragă căruțul și pe «Găzuță» în căruț. Căldură mare. Zăduf! Trăgea și nădușea. Un drum... două... cinci... Nădușea și trăgea.

Poate că Andrei-calul s'ar mai fi oprit dacă «Găzuță»-căruțașul l-ar fi lăsat.

— Dii, gloabă! Dii, ține înainte!

Șase drumuri... opt... zece!

— Acum schimbăm. Sunt eu căruțaș! se bucură Andrei.

— Eu nu mai vreau să ne jucăm. Mă duc acasă. Mă așteaptă tata!

— Cum se poate? Așa ne-am învoit?

— Dacă nu mai vreau, nu mai vreau! Ce-o să-mi faci?

Chiar așa. Ce putea să-i facă? Nimic. Îi dădură lacrimile de ciudă. Și printre lacrimi îi veni în gînd să-l bată pe «Găzuță». Dar cum să-l bată? «Găzuță» era mai mare, terminase a treia!

— Măi Uță, dece nu te mai joci? Te rog... îi vorbi printre lacrimi.

— Nu mai vreau. Sâc!

„Of «Găzuță-Găzuță» dece nu sunt eu mai mare măcar cu o lună decât tine..." se gândea și smeorcăia Andrei. Dar, deodată își opri lacrimile:

— Măi «Găzuță», dar dacă te mai trag eu încă de zece ori, pe urmă mă tragi și tu odată?

— Așa mai vii de acasă. Mă prind.

Și iar se înhămă Andrei-calul. Și iar începu să chiuie «Găzuță»-căruțașul. Dar calul parcă prinsese aripi ca cel din poveste. Fugea cît îl țineau picioarele, iute, iute... Numai că nu se îndrepta spre șosea, ci în altă parte. Cu totul în altă parte: spre Bahlui.

— Ce faci băiete? Unde mă duci? țipă «Găzuță». Dar calul era cal. Auzea, pricepea, însă nu răspundea. Se opri abia la malul Bahluiului. Ieși repede din hamuri și împinse căruțul în apa murdară. Părea că nici nu aude sbieretele lui «Găzuță»-căruțașul. Fără să se mai uite înapoi, Andrei o sbughi spre casă.

Spre seară, veni după el Dincă, băcanul. Nu-i spuse lui Andrei nimic, nici o vorbuliță, nu strecură printre dinți nici o înjurătură, dar îl bătu atât de sdravăn, că două zile îl ținu mătușa Aglaia cu prișnițe reci și făcu pentru el mătănii în fața icoanei.

Abia a treia zi ieși Andrei din casă.

— Drac împielițat, să nu te mai ții de pozne. Uite cum arăți! îl mustră cu blândețe mătușa Aglaia.

— Ba am să mă țiu, mătușă. Sunt rău. Sunt foarte rău.

— Tu?

— Eu. Dar numai când trebuie.

... Clasa a treia începu pe la mijlocul lui Septembrie. Venise o toamnă timpurie, luminată de un soare grăbit să plece să încălzească alte meleaguri. Totuși cerul nu se gândea încă să-și îmbrace mantaua cenușie de ploaie și nici înaripatele călătoare nu se îndurau încă să părăsească tihna bălților Siretului și ale Prutului. Fiecare zi purta în ea ceva dintr'o povestire molcomă de vânătoare a lui Sadoveanu, sau ceva dintr'un vers săltăreț din rapsodiile de toamnă ale lui Topârceanu.

Andrei nu-l citise nici pe primul, nici pe celălalt — adică îi citise pe amândoi, dacă aceasta se putea numi «citit», în cartea de a doua... Știa despre ei doar că Sadoveanu e un mare povestitor care poartă pălării tot atât de mari și că Topârceanu e un mare poet care are nasul tot atât de mare. (Pozele amândouă se aflau în carte).

Dar, deși nu-i cunoștea, simțea că în zilele acelea n'avea chef de școală. Simțea și el că..

...«A trecut întâi o boare

pe deasupra viilor
și-a furat de prin ponoare
puful păpădiilor...»

cum zisese Topârceanu în versuri, și cum, parcă mai frumos, zisese și Sadoveanu într'o povestire.

Și pentrucă simțea așa, se gândi să nu se mai ducă la școală.

— Te duci la școală, Andrei?

— Da, mătușă...

— Dar acest «Da, mătușă» se adeveri a fi cel mai obișnuit «nu» din lume. O luă razna pe dealul Gălății într-o zi, pe cel al Șorogarilor în alta, pe malul Ciricului cel veșnic albastru într'alta...

Se gândea ce bine ar fi dacă ar exista meseria de drumeți pe dealuri și maluri. «Uite, eu, Andrei Sava, aș fi foarte nimerit pentru meseria asta!» Venea acasă trudit, dar vesel.

— A fost greu la școală, Andrei?

— Așa și așa, mătușă...

Numai că după vreo săptămână, pe la ora cinci, îl vizită acasă învățătorul. Nu-i spuse nimic mătușii Aglaia. El cu școlarul Andrei Sava avea treabă.

— Măi Andrei, tu ești un băiat bun. Dece fugi de școală? Unde ai fost toată săptămâna?

Târziu, băiatul răspunse:

— Pe dealuri...

— Și-a fost frumos?

— Foarte! rosti Andrei din toată inima.

— Dar în pădure ai fost?

— N'am dat de păduri...

— Păcat. E o pădure strașnică la Bârnova. Deasă, întunecoasă, abia pătrunzi în ea... Sunt și lupi!

— Acolo mi-e frică...

— Uite, nouă nu ne e frică. Noi mergem cu toată clasa, mâine, într-o excursie. Dacă ți-e frică, rămâi acasă. Dacă nu, vino la școală.

A doua zi, Andrei se duse la școală. Până la venirea învățătorului stătu în bancă plouat și îmbufnat. Apoi plecară în pădure, la Bârnova. Excursia plăcu mult băieților. Cântară. Se tăvăliră prin frunzișul moale. Mâncară brânză cu ceapă și cartofi copți cu ceapă. Ceapa e bună pentru voce. Te ustură gura, o deschizi — și dacă tot ai deschis-o dece să nu cânți? Culeseră ciuperci, crenguțe, scoarțe și frunze de diferiți copaci, flori de toamnă și conuri de brad. Învățătorul hotărî ca Andrei Sava să răspundă de toate aceste daruri pentru școală. Să răspundă până la sfârșitul anului.

— E o treabă de cinste și de onoare! zise învățătorul.

— Pe cuvântul meu, că o s'o duc la capăt! răspunse Andrei.

Incepu să vină regulat la școală și să învețe cu sârg.

Nu se știe cum află și mătușa Aglaia de «săptămâna dealurilor».

— Vasăzică m'ai mințit, împielițatule! Ce să-ți fac?

— Să mă arunci în Bahlui, mătușă!

— La primăvară când o fi apa mai mare. Până atunci ține-te de carte.

Și Andrei se ținu de carte. Prin iarnă însă, găsind o pioneză nu-i trecu prin gând altceva mai bun de făcut cu ea decât s'o așeze cu țeapa în sus pe... scaunul învățătorului. Invățătorul intră în clasă, dar când vru să se așeze, se răsgândi. Toată ora ținu lecția plimbându-se printre bănci. In recreație, Andrei se repezi și luă pioneza. Invățătorul intră din nou după recreație, se apropie de scaun și spuse:

— Era aici o pioneză. Cine a luat-o?

Nu răspunse nimeni.

— A făcut o treabă bună cel care a luat-o. Cel care a pus-o nu mă interesează...

... La sfârșitul clasei a treia, după zile de emoții și așteptări, Andrei primi cravata de pionier. Plecă într'o fugă dela școală și, ca o furtună, intră în încăperea cooperativei de cismărie unde lucra nu de multă vreme meșterul Andrei.

— Nene Andrei, uite! Uite!

Meșterul văzu cravata de mătase roșie proaspăt înnodată la gâtul finului, dar se prefăcu că nu observă nimic.

— Ce să văd? Nu văd nimic... Da, da, dece să te mint: zi un nas cârn ca o fasole. Dar nasul îl ai de mult, de vreo zece ani...

— Glumești, nene Andrei... Nu vezi? Nu vezi cravata? Sunt pionier! Știi mata ce înseamnă asta?

— Mțț... dădu din cap meșterul. Nu prea știu ce înseamnă, dar tu de bună seamă că știi. Ia șezi și spune-mi și mie.

Se așezară amândoi pe două scăunașe în fața mesuței cu scule. Prin fereastra deschisă, o rază de Iunie bălană și zvăpăiată aducea fosnetul gingaș al teilor înfloriți, dulce și legănător — așa cum numai în Iași înfloresc teii.

— Ia spune...

— Cum să-ți spun? E lucru mare.

— Mare, mare, dar cum adică?

— Adică... de azi încep o viață nouă. Înțelegi?

— Nu!

— Ei, nene... Mă necăjești.

— Ba, să mă ierți: tu mă necăjești pe mine. Nu pricep nimic. Lucru mare... viață nouă... Cum adică?

— Adică așa: de azi încolo nu mai e cum a fost până acum. Până acum nu eram nimic. Acum

sunt pionier! Trebuie să fac fapte eroice, să... Ce, mai? E limpede, nu?

— Nu!

— Ei, nene, iar mă necăjeşti...

— Ba, iar să mă ierţi, dar nu-i limpede deloc.

— Cum, nu? Nu ştii mata ce înseamnă fapte eroice? Să te lupţi, să-i baţi pe duşmani, şi dacă-i nevoie... nu te uita aşa la mine... să-ţi dai chiar viaţa!

— Şi dacă tu o să te lupţi, şi-o să-i baţi pe duşmani, şi dacă e nevoie... nu m'am uitat deloc nu ştiu cum la tine... o să-ţi dai chiar viaţa, — la şcoală cine-o să se mai ducă?

— Păi, astea o să le fac după ce termin şcoala...

— Atunci o să fii om în toată firea. N'o să mai fii pionier!

— Asta-i drept, nu m'am gândit... Atunci, ce înseamnă?

Meşterul zâmbi şi-l mângâie pe băiat mai mult tăind aerul cu palma decât atingându-i creştetul, de teamă să nu-l mânjească cu pap.

Un nouraş trecător acoperi pentru o clipă soarele şi tot pentru o clipă încăperea se mohorî, ca apoi să se lumineze mai puternic, de parcă Iunie răsfăţatul şi-ar fi îmbrăcat deodată toate hainele-i strălucitoare.

— Ce înseamnă? După mine, treaba asta vine aşa: ţi-au dat cravata ca să nu uiţi că eşti om. Unii sunt proşti şi uită. Ce-şi zic: stomacul să nu ghiorţăe, perna să fie moale şi —dă doamne bine! Prostul merge pe drum cu mâinile în buzunare şi fluieră. Vede cerul albastru, dar niciodată nu se întreabă: dar dece-i albastru şi nu galben? Vede un om care a căzut, dar trece mai departe: bine că n'am căzut eu!... Tu, măi ţâcă, să nu fii aşa. Să nu-ţi faci capul cuier bun numai să stea pe el căciula. Să-l ciocăneşti, auzi? Să-l ciocăneşti până o intra în el cartea. Altfel, degeaba mai faci umbră pământului...

Timpul trecea, trecea... Zilele alergau după nopţi şi nopţile după zile. Luni după Duminică... Joi după Miercuri... Alergau spre locul de unde niciodată n'or să se mai întoarcă, şi săptămânile şi lunile...

— Rămas bun clasă a patra să ne vedem cu bine într'a cincea!

Andrei avea din ce în ce mai mulţi şi mai buni prieteni. Şi de-o vârstă şi mai mici cu un an şi mai mari cu doi, cum se întâmpla. Pe unul îl chema Milucă; îi fura pe toţi la arşice, dar cânta straşnic:

«Somnoroase păsărele
pe la cuiburi se adunăăă...»

Pe altul îl chema Truţă, era mare bătăuş, dar tare mai îndrăgea păsărelele. Primăvara, în clasă, în timp ce profesorul vorbea despre perşi ori despre raza cercului, Truţă îşi ţuguia nu ştiu cum buzele şi scotea nişte şuierături scurte, într'un fel cum numai el ştia a şuiera. Nu trebuia să aştepţi mult că veneau scatii şi se aşezau pe prichiciul ferestrei deschise.

— Dece nu eşti atent, Truţă?

— Dacă mi-s dragi, tare mi-s dragi...

— Fii atent la lecţie!

— Sunt tot anul, numai acum primăvara, nu pot... Mai încolo îmi trece...

Pe o fată o chema Ileana. Avea cozi lungi până la genunchi. Andrei se întrecea cu ea la învăţătură şi la lucratul felinarelor din bostani. La învăţătură o bătea Andrei, dar la găuritul bostanilor nimeni n'o întrecea pe Ileana. Mare meşteră! Odată chiar i-a spus:

— Când vom fi mari, vrei să-mi fii nevastă, Ileană?

— Nu vreau, că nu ştii să faci felinare!

Mulţi prieteni avea Andrei. Dar într'o zi îşi mai făcu unul: un băiat năltuţ, brunet, purta o cămaşă albastră şi pe cămaşă, în dreptul inimii,

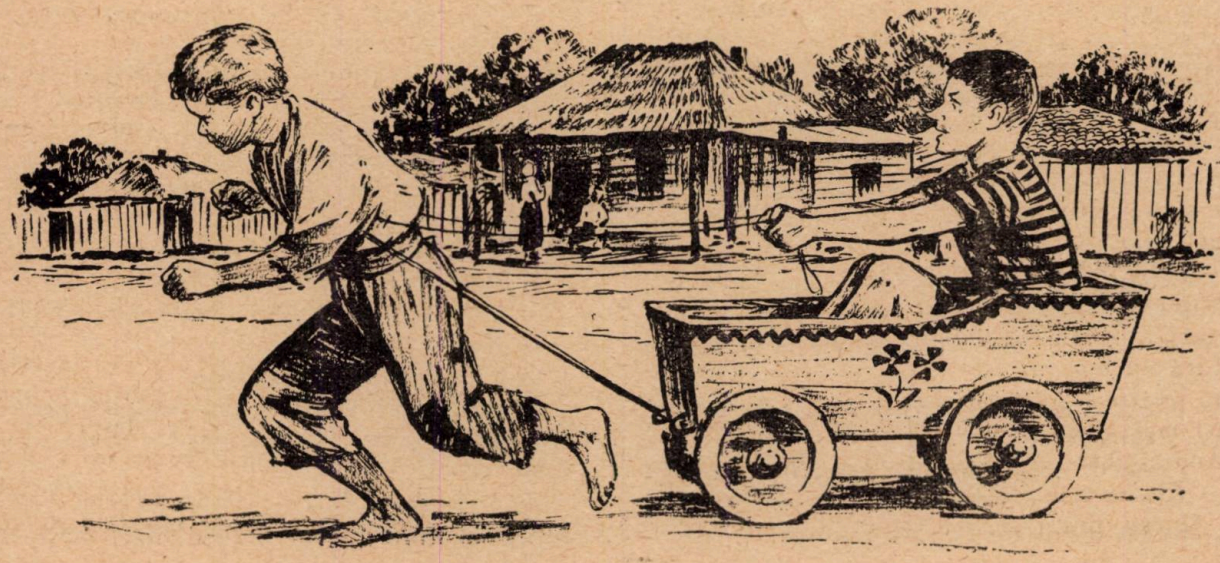

o stea roşie în cinci colţuri. Pe băiat îl chema Timur, iar pe tatăl lui Timur îl chema Gaidar. Arcadii Petrovici Gaidar. Ce om! Phii! Ce om! Nu-s mulţi ca el în lumea asta largă!

Când Andrei dădea bătălia tezelor, pe la jumătatea clasei a cincea, prin iarnă, mătuşa Aglaia se îmbolnăvi rău. Dar rău de tot. Doctorul şcolii, chemat de Andrei, dădea din cap şi nu zicea nimic. Doctorul dela dispensar chemat de meşterul Andrei, nu dădea din cap, dar zicea că nu-i deloc bine. Mătuşa Aglaia nu mai coborî din pat. Nu veni nici la serbarea de sfârşit de an să vadă cum a trecut nepotul clasa. Ea voia, dar n'o lăsau picioarele.

— Mi-a venit vremea să mă duc după fratemiu! zicea.

Il puse pe Andrei să scrie tuturor neamurilor unde se pregătea ea să se ducă. Şi iată că pe la mijlocul lui Iulie poştaşul le aduse o scrisoare. Un unchi de-al lui Andrei — frate de-al mamei — îl chema pe băiat să vină la Bucureşti.

«Să vii să stai la noi, să umbli la şcoală aici. Să vii, auzi? Trebuie să-ţi asculţi rudele».

Scrisoarea fu primită cu răceală.

— Doisprezece ani nu s'au gândit la tine şi deodată i-a apucat dragostea... pufnea din când în când mătuşa Aglaia. — Să nu te duci!

Dar tot ea, când se mai liniştea, zicea:

— Ştiu eu? Cine să te îngrijească aici? Pe mine m'a înţepenit boala... Acolo o s'o duci mai bine... Încearcă-ţi şi tu norocul!

— Dar mie nu-mi trebuie s'o duc mai bine. Rămân aici!

Peste câteva zile însă îi sosiră prin mandat şi banii de tren.

— Ce fac mătuşă? Trimit banii înapoi?

— Ei vor să te ajute...

— Să plec?

— ...Tocmai la Bucureşti?

În urma mandatului mai veni o scrisoare: «Te sui în tren şi vii. Eşti băiat mare...»

Şi încă una:

«Ce te tot gândeşti? Doar te chemăm la bine».

Însfârşit, a treia:

«Bani ţi-am trimis, adresa o ştii, noi te aşteptăm...»

— Du-te, Andrei, vezi şi tu cum o fi...

— Mă duc, mătuşă... oftă Andrei.

În seara aceleiaşi zile se întâlni cu prietenii lângă pod.

— Plec la Bucureşti! Rămâneţi cu bine!

Milucă îi strânse mâna voiniceşte şi-i dărui un arşic. Truţă oftă, cu ochii după un scatiu.

Lică nu mai era prin Iaşi. Îl luase cineva în vara secetei şi a foametei să-l scape dela moarte. Nu-l mai aduse înapoi.

Andrei-ghebosu îl mângâie şi-l sărută pe frunte:

— Eh, ce ghete ţi-aş fi făcut dacă rămâneai. Te ţineau drum pe jos până la...

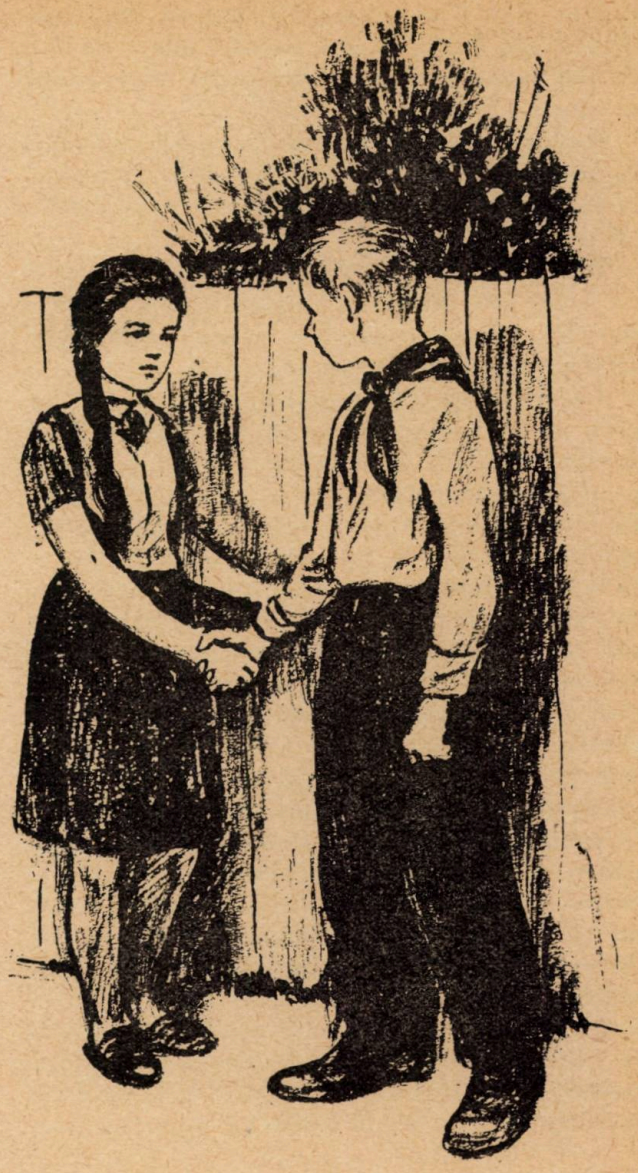

Urcă dealul Gălăţii să-şi ia rămas bun dela Ileana. Din faţa porţii Ilenii privi în zare...

Dealuri, dealuri de jur-împrejur. Încins între ele, Iaşul părea un boţ de mămăliguţă, cât să-şi astâmpere foamea un om sărac, pe fundul unui nefiresc de uriaş ceaun de cazarmă. Părea astfel mai mult ca oricând în după amiaza aceea de August, când soarele arunca peste oraş lumini tremurătoare de culoarea mătasei păpuşoiului şi pe dealuri umbre largi şi cenuşii de tuci.

Cutezător, suia dealul Gălăţii, legănând ciorchinii de aur greu al viilor şi înfiorând frunza prea timpuriu arămie a nucilor, un pui de vânt rătăcitor care apoi cobora în oraş ostenit, cu ciubotele colbăite, abia trăgându-şi răsuflarea. Plopii îl priveau de sus şi cu nobilă demnitate se abţineau să-şi spună părerea despre el; nu-l mai lua în seamă nici măcar frunza oricând gata, de hârjoană a teilor. Doar vioara salcâmilor îi mai primea arcuşul, dar cântecul care s'ar

fi vrut grav şi răscolitor era abia un cântec de leagăn, cât un fir de aţă, pe care nici o bunică nu l-ar mai spune şi nici un nepot nu l-ar mai asculta.

Deasupra Iaşului, cerul părea un ochi albastru de pescar privind fără să clipească, aşteptând de ceasuri întregi, calm şi încrezător, să se întâmple ceva neobişnuit.

Dar, firește, nu se întâmpla nimic neobişnuit: un băiat, un băiat ca oricare altul, blond, cu ochi visători şi nas cârn, avea să plece peste câteva ceasuri la Bucureşti... Atât...

La ora aceea a somnului de după amiază cu greu putea spune cineva că se află în Iaşul anului 1953. Pe străzile cu asfaltul încins şi pe ulițele cu praful fierbinte, rar câte un trecător. Undeva, la umbra unui colț al pieții Unirii, moțăiau pe caprele trăsurilor câțiva birjari — să fi fost şi Şmil printre ei? — cu şepcile decolorate date pe ceafă, cu ochii întredeschişi şi atât cât să pătrundă o lumină tulbure care nu te lasă nici să dormi nici să te trezeşti. Rare şi fără grabă alunecau, făcând prea mult sgomot pentru nimic, tramvaiele. Casele îşi obloniseră ferestrele şi în spatele lor, ghivecele cu muşcate, închipuindu-şi că a şi venit noaptea, visau de pe acum, luând-o înaintea timpului, blânda mângâiere a răsăritului zilei următoare. Bahluiul curgea atât de leneş încât nici o bărcuță de hârtie nu se încumeta să călătorească pe unda lui, de teamă că niciodată n'ar putea ajunge acolo unde avea treabă.

Da, cu greu putea spune cineva că se află în Iaşul anului 1953. Parcă vremea ar fi încremenit, parcă toți anii istoriei s'ar fi contopit într'unul singur, trăind laolaltă şi în acelaş timp, ca fii ai unei aceeaşi familii. Te mirai privind spre cetățuia, că nu vezi urcând, învăluit într'un nor de pulbere, rădvanul cu patru suri al domnului Ştefan; te mira că sub teii Copoului nu auzeai paşii osteniți ai lui Eminescu; un gând te mâna spre bojdeuca din Sărărie, unde erai convins că dacă cumva Creangă, nu s'a întors încă dela şcoală, cel puțin cei zece motani ai săi au să te întâmpine în poartă; alt gând se minuna, cum de e atâta linişte când prin bariera Păcurarilor se scurg spre oraş grelele tancuri sovietice din acel August eliberator...

Şi totuşi inima mare şi fierbinte a Iaşului anului 1953 bătea puternic şi în acea zi — şi lângă inima mare şi fierbinte a oraşului, de sus de pe dealul Gălății, ticăia speriată inima lui Andrei Sava, băiatul care abia acum înțelegea dece, uneori, oamenii spun că e greu să te desparți de un loc apropiat şi drag — şi că oricât de bine ai duce-o în altă parte, tot spre acest loc te trage aţa nevăzută a vieții...

Îi strânse mâna Ilenii. Fetei îi tremura bărbia.

— Odată, când făceam felinare, mi-ai spus ceva... eu ți-am răspuns că nu vreau, dar în gând am spus că vreau...

Coborî spre casă. Se apropia ceasul plecării.

Mătuşa Aglaia plânse şi când sfârşi... iar începu să plângă. Îi dărui o găină şi-i umplu traista cu lucruri.

Şmil-birjarul îl duse cu trăsura la gară.

— Acum ar fi fost aşa, ca tine, Estera mea, porumbița mea...

Un singur prieten merse cu Andrei până la Bucureşti — Timur al lui Arcadii Gaidar.

— Am să mă descurc, Timur? Trebuie, nu-i aşa?...

de: V. BERESTOV

Ca şi păsările stau
Şir, copiii sus pe gard.
Li-s privirile aprinse
Şi de 'nflăcărare ard.
Incontinuu de o oră
E-o erupție sonoră,

Exclamații şi cuvinte:
— Nene Fedia, hai 'nainte!
— Hai extremă 'naintează!...
Ei, drăcie! Stă... Ce face?
— Se putea ca să n'o piarză!?
Ce extremă nedibace!
...Nu li se închide gura:
— Nene Fedia... Caap! Aşaa!...

Patru: doi, Nea Fedia! Uraa!
Tun a fost nu altceva...
Printre'nflăcărații noştri
Spectatori micuți, s'ascund
Viitorii mari maeştri
Ai balonului rotund.

Traducere de ŞERBAN CORNELIU

MIRELE ŞORICIOAICEI

BASM BIRMAN

O tânără Şoricioaică era atât de frumoasă, încât părinţii se gândeau s'o mărite cu fiinţa cea mai puternică de pe lume. Şi iată că plecară în căutare.

Mai întâi de toate se duseră la Soare.

— O, mărite Soare! — îi spuseră ei, fă-ne cinstea şi însoară-te cu prea frumoasa noastră fiică.

Dar când Soarele, fără să mai stea pe gânduri, primi să devină soţul micii Şoricioaice , părinţii săi fură cuprinşi de îndoială.

— Dar e adevărat oare, cinstite Soare, că eşti mai puternic decât toţi în lumea asta? — îl întrebară ei.

— Nu, cum să fiu cel mai puternic? — le-a răspuns Soarele. — Ploaia e mai puternică decât mine! Când începe să plouă, sunt nevoit să plec de pe cer.

— Ah, atunci te rugăm să ne ierţi, — spuseră părinţii Şoricioaicei. — Noi vrem ca soţul fiicei noastre să fie cel mai puternic de pe lume.

Şi dădură fuga la Ploaie.

Totuşi, Ploaia le spuse că Vîntul este mai puternic decât ea, fiindcă el poate să alunge norii de ploaie.

Părinţii Şoricioaicei plecară la Vânt. Dar oricât ar fi vrut Vântul să se însoare cu Şoricioaica cea frumoasă, el recunoscu că e departe de a fi cel mai puternic de pe pământ. Cu toate străduaniile sale, el nu poate să mişte nici un pic Dealul, care îi stă în cale.

Părinţii Şoricioaicei se grăbiră să se ducă la Deal, dar acesta le răspunse că Bivolul este mai puternic decât el, căci pantele Dealului se surpă pentru că în fiecare seară Bivolul vine să-şi ascută de ele coarnele sale.

Şoarecii se duseră la Bivol. Regretând amarnic că nu este cel mai puternic de pe pământ, Bivolul recunoscu că se supune şi el Biciului.

Atunci părinţii frumoasei Şoricioaice se duseră la Bici. Desigur că Biciul fu cuprins de mare entuziasm la propunerea de a se însura cu frumoasa Şoricioaică, dar totuşi fu nevoit şi el să recunoască, că există pe lume o fiinţă şi mai puternică decât el — Şoricelul, care trăieşte în grajdul Vacii. Acest şmecher vine în fiecare noapte şi roade Biciul.

Şi atunci îl aleseră ca mire pe Şoricel care trăia în grajdul Vacilor. Toţi găsiră că este frumos şi puternic, demn pe deplin să-i fie mire frumoasei Şoricioaice.

În drum spre VARȘOVIA

de *C. ION* ilustrații: *DĂSCĂLESCU*

În drum spre cel de-al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților dela Varșovia un grup de delegați din Africa de Sud s-a oprit un timp la noi în țară. Cu acest prilej tinerii noștri au aflat despre viața din acel îndepărtat colț al Africei, precum și numeroase vești despre oamenii și locurile pe unde au trecut, în lunga lor călătorie făcută cu vaporul și cu trenul.

Iată, mai jos o parte din cele ce ne-au povestit delegații africani. Pentru fiecare țară sau oraș în care s'au oprit, dăm câte o ilustrație însoțită de text. Acestea sunt alese în așa fel încât să reprezinte aspecte specifice acelor țări sau localități. Privind ilustrațiile și citind explicațiile lor, căutați să aflați care sunt țările pe unde s'a trecut și astfel să stabiliți traseul călătoriei Africa de Sud — Varșovia.

Mai era puțin până la plecarea vaporului. De pe el, vedeam arcul portului Capetown, înconjurat spre uscat de înălțimile albe ale orașului. În fund se vedea muntele Mesei cu grădina botanică. Spre stânga, înfipt între cele două oceane, Capul Bunei Speranțe se întindea stâncos și încăpățânat spre zona clocotitoare a paralelei de 40°.

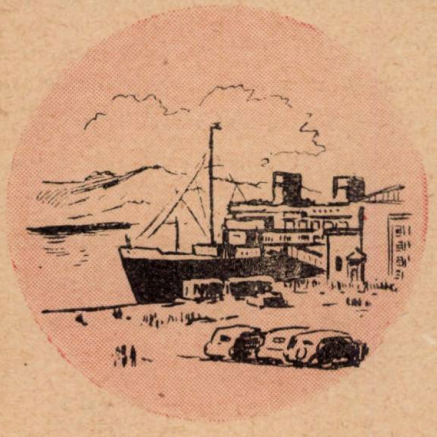

Părăseam orașul în care persecuțiile rasiale se țin lanț, în care oameni de culoare nu au voie să învețe împreună cu albii, să intre în unele localuri și parcuri, sau să circule pe străzi după ora 9 seara.

Sirena a sunat prelung. Ancora s'a ridicat... Albi, africani, indieni, mulatri, negri bantu am pornit în această călătorie de peste 12.000 km.

★

Prima oprire am făcut-o într'un mic port aflat în apropierea estuarului unui uriaș fluviu, al doilea ca lungime din Africa. Coborînd cascadă după cascadă, prin păduri tropicale și ecuatoriale de nepătruns, el măsoară 4.320 km. Estuarul său, lat de câțiva km., varsă în fiecare an în ocean un volum de apă de 1.260 km³. printr'o albie care înaintează pe fundul lui pe o lungime de aproape 150 km. Imense sunt bogățiile pământului udat de acest fluviu. Numai o parte din căderile sale de apă ar putea furniza cantități uriașe de energie electrică. Colonialiștii însă au ridicat pe parcursul lui doar două mici hidrocentrale.

Populația acestei colonii, cu unele din cele mai mari rezerve de uraniu din lume, este ținută într'o mizerie mai cruntă decât în multe alte țări subjugate de imperialiști.

★

Următoarea oprire am făcut-o într'o colonie engleză care se bucură de o situație politică unică în Africa: este singura țară care, în lupta sa contra imperialismului, a reușit să-și aibă guvernul său propriu. Numele ei este foarte frumos și a apărut în legătură cu zăcămintele de metale prețioase descoperite aici de colonialiștii europeni, încă din secolul XV.

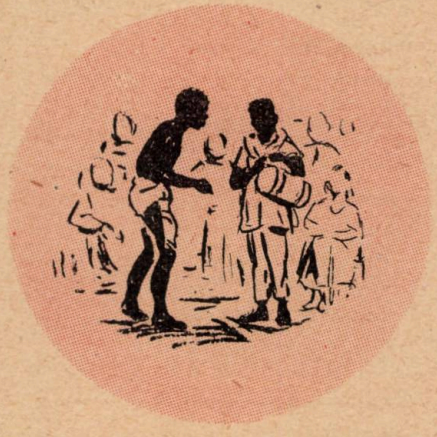

★

Nicăieri ca aici n'am întâlnit în drumul nostru o mișcare de eliberare națională mai desvoltată, ca în această colonie a Africei franceze.

Vizitând capitala țării — cu un melodios nume spaniol — în cartierele dela periferie și în

jurul lor ne-am dat seama că populația sărăcită, muncitorii, duc aceeași viață grea, ca și mulți dintre compatrioții noștri dela Capetown.

Am văzut aici foarte mulți oameni trăind în căsuțe minuscule construite din tot felul de rămășițe, dar mai ales din tinichea, din tablă.

De aceea, astfel de orășele din bidoane, au căpătat denumirea de «bidonville» — puternic act de acuzare al capitalismului și colonialismului.

*

Închipuiți-vă o stâncă masivă de calcar, înaltă de 430 m. și coborînd pe una din laturile ei, abrupt în mare. Deasupra, săpată în ea, o fortăreață. La Vest și Est, valurile mării isbesc în țărmurile ei de piatră, neputincioase. În port, vase comerciale, de pasageri, de război. Extremitate sudică a unui continent, stânca aceasta cu fortificațiile, depozitele și portul, reprezintă una din cele mai importante baze militare navale ale imperialismului colonial englez.

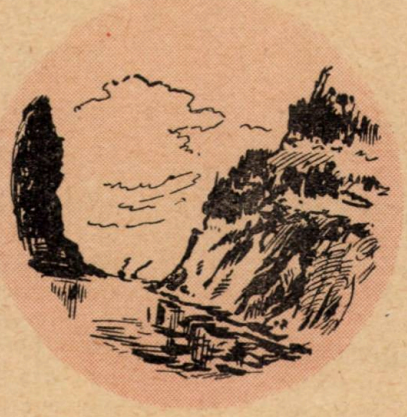

*

Și iată acum, coasta minunată a primei țări europene în care debarcăm. În portul al cărui nume amintește de o celebră melodie revoluționară, ne primesc numeroși tineri, veniți să ne salute și să ne ureze apoi drum bun mai departe.

*

Ne aflăm într'un golf ca o potcoavă, în rada unui port despre care o zicală cunoscută în lumea întreagă spune că, înainte de a muri, trebuie neapărat să-l vezi. Plaja, regiunea muntoasă din jur dominată de înălțimea unui vulcan cunoscut care în urmă cu câteva decenii doar, aruncase lavă și mofete în mari cantități, vegetația mediteraniană, dau regiunii un farmec pitoresc rar întâlnit.

Când am coborît însă pe uscat, farmecul acesta a dispărut: sutele de șomeri care umblau prin port și pe străzile lui în căutare de lucru, ne-au arătat că și aici, ca și în alte state capitaiste, șomajul este în floare.

Iată-ne intrând în a doua strâmtoare din călătoria noastră. Pe țărmul din stânga apare «Cornul de Aur», în spatele căruia pe o pantă se zăresc căsuțele mai sărăcăcioase ale orașului, printre ele, străduțele înguste cu animația specifică orientului. De pe tot cuprinsul orașului se ridică moschei cu minaretele lor înfruntând înălțimile. Una dintre ele, Sf. Sofia, clădită în anul 532 de împăratul Iustinian, este foarte impunătoare și cunoscută în toată lumea.

*

Penultima oprire. Pe chei ne primesc cu multă prietenie numeroși tineri și tinere în costume naționale multicolore. Erau adunați muncitori, elevi și studenți; dar ce ne-a impresionat mai mult a fost egalitatea tinerilor de toate naționalitățile veniți din regiunea acestui port să ne întâmpine, printre care se găseau tineri turci și tătari. Simțeam această egalitate de drepturi după felul cum vorbeau și cum se purtau între ei.

Mai apoi am aflat numeroase vești despre tineretul acesta liber și entuziast, tineret al primei țări de democrație populară pe care o întâlneam în drumul nostru.

De aici înainte vom călători împreună cu delegația acestei țări spre ținta călătoriei noastre, Varșovia.

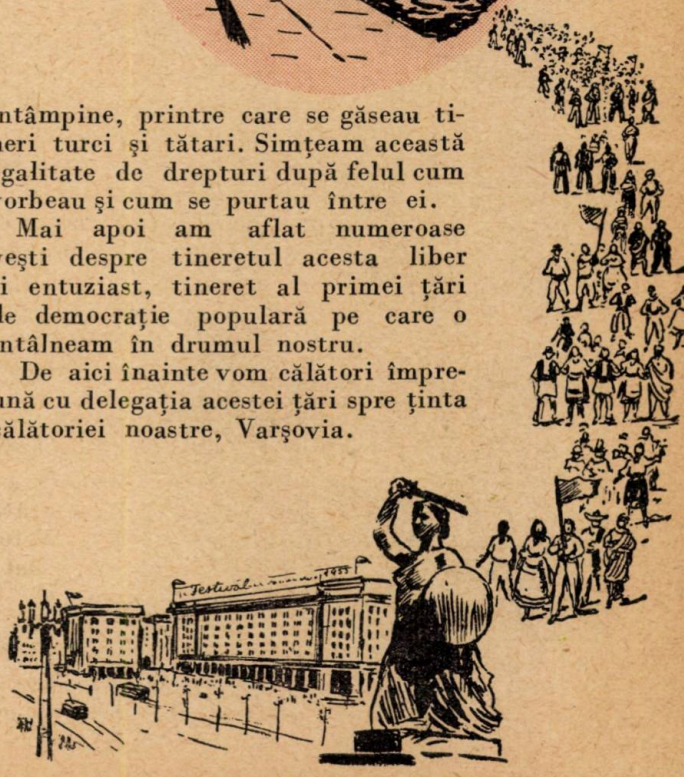

ORAR de vacanță

de ION HOBANA

Ilustrații: ARNO

De când veni vacanța,
mi se pare
că ați uitat de școală
prea de tot:
jucați doar fotbal,
vă prăjiți la soare,
vă zbenguiți
în râul de cleștar...
E bine,
însă nu-i destul
socot;
s'ar cere un program
— și ca să fie
urmat întocmai,
iată și-un orar
pe care
m'am gândit
să vi-l însemn:
Luni-matematici,
Marți-geografie,
româna-Miercuri,
naturale-Joi,
istorie-Vineri,
Sâmbătă-desen.
V'aud parcă spunând:
„Iți râzi de noi?
Cum,
numai o materie pe zi?
Mai multe vrem
— doar nu suntem copii!"
Lăsând deoparte gluma,
nu-i așa
că vă'ntrebați
mirați:
„Ce-o mai fi vrând?
Doar e vacanță
— nu ne-om apuca
de'nvățătură,
cum îi dă prin gând!
Vacanța-i pentru-odihnă,
pentru joacă..."
Ei,
nu v'aprindeți!
Așteptați un pic!
Orarul meu
eu cred c'o să vă placă
— să'ncep să vi-l explic:

LUNEA-matematici;
regula de trei;
3 băieți
mănâncă
13 mure —
cîte-or să mănânce
23?
(Veți afla răspunsul
astăzi
în pădure...)
MARȚEA-geografie;
tema-i simplă,
iată:
fără de busolă
Nordu-l veți afla
(ziua,
sus pe munte,
mușchiul ți-l arată
noaptea,
Carul Mare
și Polara Stea).
MIERCUREA-română;
recitări,
lecturi;
focul arde molcom,
stai între prietini
și în taina serii
ai putea să juri
că și brazii-ascultă,
clătinând din cetini,
vocile domoale
depănând agale
o poveste veche
fără de pereche;
luna-și scoate vălul
argintând poiana
și'n văzduh,
prin nouri,
parcă vezi trecând
murgul-năzdrăvanul
iute ca un gând;
Făt-frumos pe unde-i?
Unde-i Cosânzeana?...
JOIA-naturale;
tema:
un ierbar;
fără multă caznă,
strângeți laolaltă
flori de romaniță,
frunze de stejar
și mătasea broaștei
(o găsiți pe baltă);
nuferi dela iaz,
iască de pe brazi,
maci aprinși ca jarul
— și-ați făcut ierbarul!
VINEREA-istorie;
pagini din trecut;
ca să vă'nfioare
strămoșeasca slavă,
ascultați cum zice
maistrul ne'ntrecut
despre Vodă Ștefan,
frații Jderi,
Potcoavă;
ne'ntrecutul faur
dăltuind în aur
cu puterea slovei,
cântecul Moldovei...
SÂMBĂTA-desenul;
desenați ce vreți:
holdele de grâne
unduind în soare,
fabrica spre care'n
dalbe dimineți
vin de pretutindeni
mii de muncitori,
șoimii noștri sprinteni
vuietând în sbor
— șoimi ce stau de pază
limpedelui cer;
tot ce pot să vază
ochi de pionier
— plaiurile mândre,
oamenii semeți —
în desenul vostru
să își afle preț!

Urmați orarul-acesta
cu temei
și-o să petreceți bine,
dragii mei!

ANSAMBLUL U. T. M. SE PREGĂTEŞTE PENTRU FESTIVAL

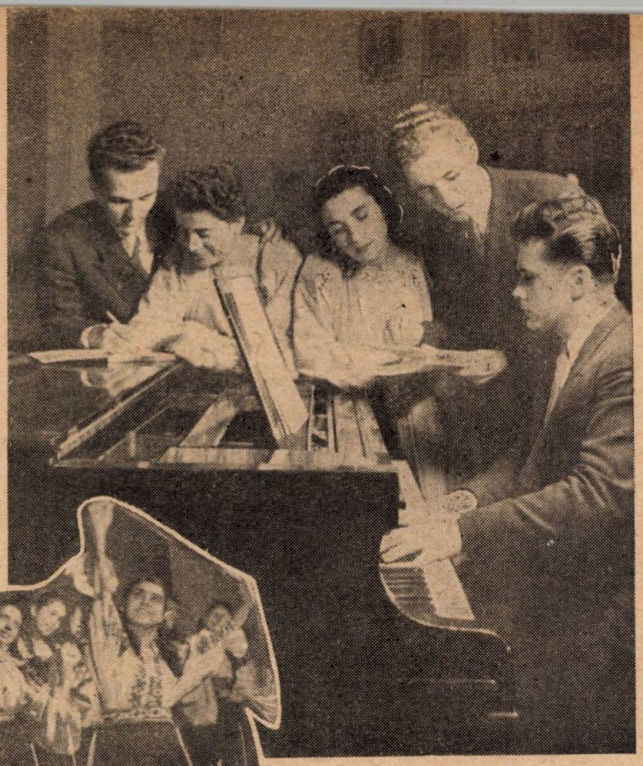

Marea sărbătoare când tineri din lumea întreagă se vor întâlni se apropie!

Tinerii din ansamblul de cântece şi dansuri al U.T.M. se pregătesc pentru Festival. Ei au misiunea de a reda prin măiestria lor artistică, bogăţia artei noastre populare. Cântecele, dansurile executate vor trebui să exprime optimismul, încrederea, bucuria şi dragostea de viaţă a tineretului din patria noastră liberă.

Nu-i uşoară misiunea de a face cunoscută patria noastră altor popoare... Reprezentanţii noştri au înţeles aceasta. Cele câteva aspecte din fotografiile alăturate dovedesc că ei se pregătesc temeinic.

Echipa de furnici

de AL. MITRU

Ilustrații: APOSTOLIU V.

Ne strânseserăm cu toții în podul șurei dela gospodăria de stat... Numai Costel lipsea. Da' pe Costel îl trimiseserăm chiar noi la conacul cel vechi unde era acuma sediul colectivei. Acolo erau adunați cei mari... Ca să știe Costel că suntem în pod, pusesem afară «semnul», o bâsmăluță albă agățată de ușiță. Până să vie Costel vorbeam între noi... Costel dintr'a patra e șeful nostru, al celor mai mici. Și pe el îl așteptam acum să vedem ce ispravă o fi făcut... că Neculuță, cu cei mari, nu vor și pace... Nu vor să ne ia și pe noi în echipele lor, ca să strângem spicele de pe urma secerătorilor la gospodăria colectivă. Așa că l-am mai trimis odată pe Costel la ei, poate că... cine știe!...

Deocamdată stăm și ne uităm cu toții pe ferestruică, doar, doar s'o vedea odată Costel. Și nimic.

Inspre asfințit soarele parcă ar fi un talger mare de aramă, ce se cufundă încet, încet, în zare, între lanuri... Iar de departe se aud vuind căruțe, nechezând caii, duduind motoare, și glasuri înfundate de oameni. Mâine începe secerișul și în tot satul e o frământare și un du-te-vino din coa'ncolo, cum nu s'a mai văzut. Totul, totul se poate vedea de aici din ferestruică și prin ușița podului. Numai Costel nu se vede. Și timpul trece, trece... Ba nu, iată-l. El e? Ori... Ba nu, el e. Se cunoaște după cămașa lui albastră și chiar după mersul lui săltat. Adică de fapt nici nu merge. Aleargă. N'a mai avut răbdare să treacă podul, a sărit de-a-dreptul peste Susai, dând și cu picioarele prin apă. Noroc că Susaiul e o gârliță mică și nu te poți îneca în el. Acum a luat-o printre holde. Uf... Insfîrșit ajunge. Urcă scara ca o furtună și cum a intrat îl luăm în primire:

— Ei?... Cum e?... Vor?

— Stați să răsuflu... Nu...

— Nu?... Nu?...

— Nu!...

Parcă ne-ar fi dat cineva cu o găleată de apă rece în cap... Și ne povestește Costel cum au râs de el... Au zis că e căpetenia furnicilor... Că ei nu se încurcă cu «ăia micii» dintr'a patra, care or să lase spicele pe drum... Că nu știm să le adunăm... Și câte, câte... Iar când a plecat, au fluerat după el... Iacă așa!... Proastă treabă... Ce facem acum?...

— Măi băieți, a zis atunci o fetiță, eu zic să mergem la moș Grigorie Barbălată, bunicul lui Costel, să ne învețe el ce să facem...

— Să mergem! am strigat noi cu toții. Și ne-am dus grămadă pe capul lui moș Grigorie.

Moșul ne-a ascultat cu blândețe. S'a mirat mult de faptele celora mai mari decât noi. Și-a scuturat pipa afumată de călcâiul cizmei, a băgat-o apoi în buzunar și ne-a spus cu glasul lui gros.

— Măi copii, ați nimerit tocmai bine. Mâine începem să secerăm pâinea pe coaste, la Măgura... Și tocmai chiteam să-l chemăm pe Neculuță. Da' dacă-i așa, voi ceștia micii o să ne ajutați pe noi la gospodăria de stat, iar Neculuță va rămâne la colectivă...

Phiii; și ce să vă mai spun, când am auzit una ca asta, nu știam ce să mai facem de bucurie. Săream în sus, băteam din palme... Ne-am strâns apoi în jurul moșneagului. Și el ne-a învățat toate, cum și ce fel. Ne-am dus apoi acasă și am făcut rost de câte o trăistuță, legată cu sfoară (cum ne învățase moșul) ca să o putem agăța după gât. Și după asta am dat de știre în tot satul, că toți aceia care nu sunt primiți în echipele lui Neculuță, să vie dimineața în zori, cu trăistuțe la fel ca ale nostre, în poarta gospodăriei de stat.

Zis și făcut. Dimineața nici nu răsărise bine soarele că noi și eram în poartă. Făceam o hărmălaie, de ridicam în sus satul. Moș Grigorie, care e meșter de cultură la gospodăria de stat, și cu un tovarăș de la U.T.M. se îngrijiseră de căruțe și iată-ne sus pe dealuri. Când ne-a văzut inginerul — unul tânăr — despre care am auzit că e tot utemist, a început să râdă:

— Adevărat că ăștia sunt ca furnicile. Or să adune bob cu bob.

— Bob cu bob! am strigat noi, — în vreme ce inginerul ne arăta cum se pot strânge spicele

cu amândouă mâinile deodată. Şi pentrucă traista este agăţată după gât, spicele se vâră cu uşurinţă înăuntru.

La început a fost mai greu. Soarele ardea, secerătorile trase de cai doborau lanul, muncitorii din gospodărie, aşezau clăile şi noi mergeam pe urma lor de strângeam spicele. Pe urmă ne-am obişnuit. Am început să şi cântăm. Trăistuţele le goleam din loc în loc lângă clăi. La amiază am mâncat din ce ne adusesem de acasă. Costel şi cu mine am spus poezii. Şi pe urmă ne-am apucat din nou de treabă.

Spre seară, inginerul ne-a spus:

— Ei, şi-acum, ar fi bine să vă duceţi şi să-i învăţaţi şi pe cei care lucrează la colectivă, să strângă şi ei spicele, cu două mâini... Noi am aflat că ei le strâng numai într'o mână, ţinând săculeţul în mâna cealaltă...

Atât ne-a trebuit. Intr'un suflet l-am trimis din nou pe Costel, cu încă doi, ca să stea de vorbă cu Neculuţă. Noi ne-am strâns în podul şurei, am pus afară «semnul» şi-am aşteptat... Când s'au întors ne-au povestit... Râseseră de noi! Nu ne mai scoteau din furnici... Ziceau, n'au ajuns ei, cei mari, să se ia după noi... Şi tot aşa... La început ne-am amărît, dar pe urmă ne-am văzut de treabă.

A doua zi, când am venit la poarta gospodăriei eram de două ori mai mulţi că mai veniseră şi alţii... In loc de căruţe ne aşteptau două camioane, pe care era scris cu cretă: «Pentru echipa de furnici!».

Am făcut treabă mai bună în ziua aceea... Seara când ne-am întors acasă iacă-tă şi câţiva din echipele lui Neculuţă... Au venit la noi şi s'au rugat, să-i primim şi pe ei să lucreze cu metoda dela gospodăria de stat. Ba l-am văzut şi pe Neculuţă cum venea spre casă. Când ne-am întâlnit cu el ne-a strigat:

— Aţi început să vă ţineţi mari, furnicilor... Dacă-i pe-aşa hai să ne întrecem mâine, la noi la colectivă. Şi vă arătăm noi, să vă apucaţi cu ăi mari... Ha, ha, ha... Furnicilor... Aşa-i că aţi tăcut?...

— Vă aducem răspunsul peste un ceas, a răspuns Costel. Şi ne-a făcut un semn. Apoi în râsetele lui Neculuţă şi a celor care mai erau cu el, am plecat spre podul nostru, ne-am sfătuit şi iar ne-am dus buluc pe capul lui moş Grigorie. El a râs. S'a dus apoi la telefon, a vorbit ce-a vorbit şi ne-a spus:

— Mâine dimineaţă începeţi lucrul pe tarlalele secerate, voi dintr'un capăt şi Neculuţă cu ai lui din celălalt capăt... Rău e să fie omul fudul măi copii... Asta să trageţi voi învăţătură... Ei, şi spor la treabă...

A doua zi eram mai mulţi. Camioanele dela gospodăria de stat ne-au dus la colectivă. De pe miriştea galbenă, ţepoasă, am început să strângem spicele aşa cu amândouă mâinile cum ne învăţase inginerul. Peste vreun ceas am făcut o postaţă bună. Şi numai iată că vin alţii din echipele lui Neculuţă. Văzuseră şi ei că metoda noastră era mai bună. Ziceau că Neculuţă se ţine tot încăpăţânat — măcar că se urneau încet ca melcul. Pe urmă au venit alţii şi alţii. Rămăseseră dincolo puţini de tot. Atunci nu ştiu care a propus să mergem să le ajutăm. Să lăsăm supărarea la o parte. Am ales patru din echipa noastră şi i-am trimis. Dar pe la mijlocul drumului — chiar Neculuţă şi cu cei câţi mai rămăseseră, veneau spre noi. Văzuseră că au greşit. Ii priveam de departe cum se întâlniseră pe câmp. I-am văzut când şi-au dat mâinile şi au pornit la fugă spre noi. Erau cu obrajii roşii. Şi noii veniţi s'au apucat de lucru alături de ai noştri...

Şi ce să vă mai spun, că'n seara ceea şi'n cele două zile care au urmat, n'am avut ce alege de pe toate miriştile. Eram aproape două sute de copii. Eram ca o armată. O armată de furnici. Şi numele pe care ni-l dăduseră la început în râs cei mari, îl purtam acuma cu toţii cu mândrie: «Echipa de furnici!»

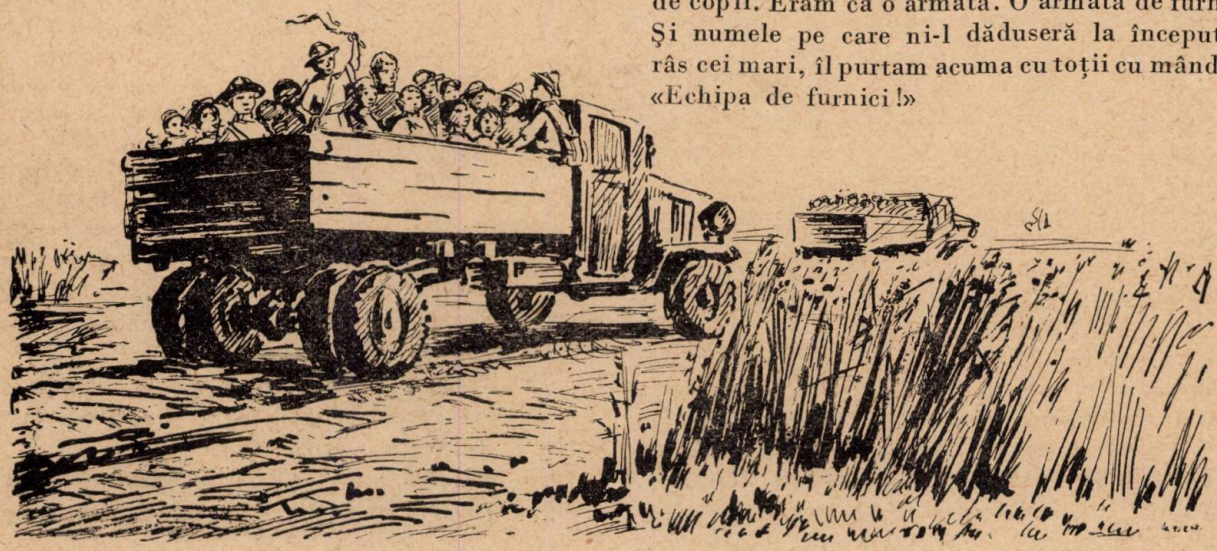

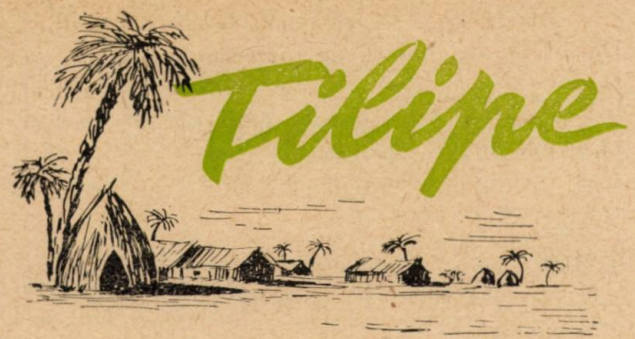

de Abdula Kalanga *Ilustrații: Radu Petre*

Tatăl lui Tilipe era servitor la Boana Tumbo — adică Domnul Burtă. Așa îl porecliseră copiii pe stăpânul plantației vecine? cu satul lor.

— Tii! exclamau băieții când îl zăreau plimbându-se prin grădina lui. O burtă ca asta... nu poate să aibă orișicine. Numai cineva care mănâncă toată ziua cât îi place și ce-i place. Uf! ce rău e să-ți fie toată ziua foame.

Tilipe le povestea adesea că domnul acela avea atâta mâncare în casa lui că s'ar fi putut sătura tot satul.

— Dar atunci tatăl tău de ce e slab? Nu e servitorul lui? îl întrebase căpetenia paznicilor de vite, cel mai răsărit băetan din sat.

— Eei!... nu știu și gata, răspunse el încurcat.

Dar într'o zi le anunță băieților cu mare fală:

— De mâine eu voi merge la Boana Tumbo. Voi fi boy-ul domnișorului. Am să mănânc pe săturate și tata o să-mi cumpere un briceag.

Ceata paznicilor de vite murea de necaz. Unii nici nu l-au crezut. Tilipe însă nu mințise. Fiul plantatorului avea friguri și era nevoie de cineva să-l distreze. Pentru aceasta fusese angajat.

Ce de jucării avea domnișorul! Hipopotami, zebre, câini și alte animale pe care nu le văzuse niciodată.—Acestea erau din țara lor—Mai avea fel de fel de mașini, un papagal adevărat, o maimuță mică în casă și un cimpanzeu în curte legat de buturugă. Toate acestea în proprietatea lui.

Cum a intrat Tilipe în camera noului său stăpân, acesta i-a dat să înțeleagă următoarele:

— Să nu pui laba ta neagră și murdară pe vreuna din jucăriile mele că te împușc. Ești servitorul meu și pot să fac ce vreau cu tine.

Apoi au început chinurile. Grozav îi plăcea domnișorului să-l chinuiască pe Tilipe care era și mai mic decât el.

— Uite vezi ce de jucării frumoase am? Îți plac? Tu n'ai să ai niciodată așa ceva pentrucă ești: „un negru".

— Ba cu banii pe care îi va lua tata fiindcă stau cu d-voastră o să-mi cumpere un briceag frumos.

— Ba n'o să-ți cumpere fiindcă tatăl meu n'o să-ți dea niciun ban.

— Atunci nu am să mai viu și gata.

— Ba ai să vii. Altfel îl dă afară pe Kateke și o să muriți de foame.

Tilipe tăcea mâhnit. Ei erau săraci. Kateke, tatăl lui îl adusese aci tocmai pentrucă acasă nu mai aveau ce mânca. Așa că trebuia să rămână. Dar când servitorii aduseră mâncăruri multe pentru domnișor, acesta observă cu cătă lăcomie se uită Tilipe și nu numai că nu-i dădu nimic, dar porunci să fie lăsat toată ziua nemâncat.

— Ha! Ha! Ha! să vedem, ce ai să faci? Acum adu papagalul lângă patul meu și necăjește-l.

Tilipe se supuse. Pasărea înfuriată îi tot țipa ceea ce învățase.

— „Porcule, Porcule".

Puștiul nemaiputând să rabde izbucni în plâns. Kateke auzindu-l, alergă repede să-l liniștească.

— Dacă plângi o să te dea afară. Tu știi că acasă n'avem nimic de mâncare și mai trebuie să plătim impozite. Uite, ține bucățica asta de pâine. Mănânc-o repede să nu te vadă.

— Tu ai mâncat tată?

— Da... sigur.

— Lasă, știu eu, asta e din porția ta.

— Fii cuminte. Mâine cred că o să-ți dea și ție de mâncare.

Către seară, domnișorul ceru să i se aducă maimuțica poreclită „Jagacarul". Maimuța îl primi cu multă dușmănie pe Tilipe. În primul rând așa din senin i se repezi la gât și-i rupse șnurul talismanului. Apoi începu să țopăie pe loc tot trăgând de sgarda de care era legată. Când o maimuță dă semne că nu te poate suferi singurul lucru bun de făcut e să pleci cât mai departe de ea. Tilipe știa asta dar tocmai atunci stăpânul îi ceru s'o tragă de coadă.

— Nu vreau, o să mă muște și o să mă zgârie.

— Da! ești fricos. Sigur așa se și spune „negru fricos". Fricosule, fricosule.

Fără să-și dea seama Tilipe se apropie de ea. Animalul i se repezi în cap ca un fulger și-l mușcă adânc de obraz. *(Mușcătura de maimuță*

e aproape tot atât de periculoasă ca cea de şarpe veninos).

A doua zi Kateke îl aduse la Boana Tumbo. I se umflase tot capul. Ochiul stâng, din partea muşcată nu-l mai putea deschide.

— Ei şi ce-ai vrea să-ţi fac? Lasă că o să-i treacă.

— Nu trece. Muşcătura e adâncă. Din aşa ceva copilul poate să moară.

— Ia pleacă. Nu te plătesc ca să-mi miorlăi aici. Vezi-ţi de treabă.

După trei zile Kateke veni iar să-l roage pe stăpânul plantaţiei.

— Dacă vreţi când vine doctorul pentru fiul d-voastră doar să il arăt pe Tilipe. Numai să-l vadă. Vraciul nostru nu ştie ce să-i facă. Îmi moare copilul. Vă rog!

— Marş de aici! Animalule! Auzi, doctorul copilului meu! Marş de aici am spus.

Atunci Kateke îşi luă puştiul în cârcă şi-l duse la oraş la spitalul negrilor. Era departe. Ajunseră abia când se înoptase. Spitalul însă, era pustiu, ferestrele întunecate şi porţile zăvorîte. Porni către spitalul albilor. Acolo explică unei surori călugăriţe cum fusese muşcat copilul. Zadarnic. Sora călugăriţă zăngănindu-şi mătăniile în mână, aruncă o privire dispreţuitoare şi scârbită către faţa deformată a copilului şi răspunse:

— Acesta e un spital pentru albi. Nu putem să primim negrii. Şi îi închise uşa în faţă.

Tilipe ardea ca focul îndrugând mereu vorbe fără şir.

— Tată acum aveam bani mulţi. Mi-ai cumpărat briceag. Dă-mi-l să mă joc.

— Sărmanul meu copil! Lui Kateke îi şiroiau lacrimile fără să vrea.

Se hotărî să mai încerce odată la stăpânul lui.

— Vă rog ajutaţi-mă. Doar la d-voastră a fost muşcat. Vă rog scăpaţi-mi copilul dela moarte. Îmi moare copilul.

— Mare pagubă. Ţi-am mai spus să nu-mi urli. De mâine să nu mai calci pe aici. M'ai plictisit.

Tilipe se chinui încă două zile. Apoi se stinse. În mormântul lui rotund alături de trupul firav şi chinuit de boală, tatăl lui aşeză ceva mic şi lucios. Era un briceag. Copiii satului îi aduseseră câteva ouă de păsărele.

— Lui Tilipe îi era mereu foame, şi niciodată n'a mâncat pe săturate spuse un copil.

FILATELIE

Seria: Agricultura noastră socialistă

Cea mai interesantă acțiune

de Mircea Sântimbreaunu *Ilustrații: Arno*

Ora 8 dimineața. O pală de vânt joacă în opturi mlădii cârlionții conducătorului de grupă. Băiatul stă în picioare pe treapta a treia a scării de piatră iar grupa ciugulește, la umbră, dudele negre ce au picat peste noapte. În toată curtea n'au mai rămas decât ei și câțiva pui mai mărișori de găină ce scurmă cu îndârjire, dar fără folos, rămășițele mingii de ping-pong spartă seara târziu în finala campionatului taberei de curte.

Mângâiat de boarea dimineții drapelul roșu își flutură umbra peste fruntea conducătorului. Poate de aceea îngândurarea lui părea mai adâncă iar grupa, mânjită pe buze și pe bărbie, i-o respecta în tăcere. Ori poate că cei opt tăceau numai pentrucă dudele erau într'adevăr dulci?

Conducătorul răsucea între degete o hârtiuță. Hm, grea treabă e să fii conducător de grupă în vacanță. Ai la'ndemână zeci de acțiuni, care de care mai interesantă. Să fie asta o greutate? Vedeți? Sigur, e ușor să fii simplu pionier... să vină conducătorul și să-ți spună uite, frățioare, acum facem asta... pe urmă ailaltă, apoi la ora x cutare și la z mai știu eu ce... Ei, dar conducător e altceva. Din toate acele zeci și zeci de acțiuni interesante, care e cea mai interesantă?

— Din două acțiuni alegi totdeauna pe cea mai interesantă, i-a spus tovarășul instructor. Apropie-te de băieți, chibzuește împreună cu ei, cere-le părerea...

Conducătorul se apropie de băieți. Coboară o treaptă, apoi încă una.

— Ei, ce părere aveți? Mergem astăzi la pădure sau la scaldă?

— La pădure!

— La scaldă!

— La pădure! La scaldă!

Orătăniile aleargă care'ncotro. Cei opt, în picioare, țipă așa de tare că fără veste dudele încep să le curgă în cap.

— Stați! acoperă conducătorul hărmălaia urcat din nou pe treapta a treia. Stați jos! Să chibzuim. La pădure am da de luminișuri, de isvoare, ne-am urca în copaci, am găsi veverițe... Am culege flori, ciuperci, fragi...

— La pădure! Să mergem la pădure! După fragi! După veverițe!

— Fragi!

— Veverițe!

— Fragi! Veverițe!

Conducătorul își pune degetele în urechi.

— Nu țipați! Dece jucați într'un picior? N'am hotărît nimic... Să chibzuim. Nu credeți totuși că e mai bine, mai interesant la scaldă? Putem face bae, ne'nfundăm printre trestii, pescuim, culegem scoici... Nu e interesant?

Băieții sar în picioare și-și șterg de praf pantalonii de doc, gata de plecare.

— La scaldă!

— La scaldă!

Conducătorul urcă neliniștit încă o treaptă... Flutură în mână hârtiuța.

— Nu vă pripiți, tovarăși. Am aici, aici pe hârtiuța asta zeci de acțiuni interesante... Dece să dăm buluc, la întâmplare? Judecăm liniștiți și p'ormă gata! plecăm... De pildă, știți voi, cum se scoate un ziar? O carte? Vedeți? Nu sunteți de părere să vizităm o tipografie?

— Să mergem...

Conducătorul zâmbește triumfător și coboară o treaptă.

— Vedeți? Toate sunt interesante... Dar nu credeți c'ar fi mai interesant să vizităm o fermă? N'ați vrea să vedem tractoare? Sau caii? Hm? Să călărim căluții? Sau să dăm o mână de ajutor la strângerea caiselor?

— La fermă! La cai! La caise! se'mbulzesc cei opt în jurul treptelor, svârlind din mână dudele...

— Stați! N'am isprăvit! flutură nădușit hârtiuța conducătorul suit pe treapta a cincea... Ce-ați zice?...

E ora 10... Soarele s'a ridicat mai sus. Umbra dudului s'a subțiat pitindu-se măruntă lângă trunchi. Dar parcă nici băieții nu mai sunt chiar opt.

Conducătorul nu observă însă fenomenul. Continuă propunerile.

— Ce-ar fi să-i tragem un meci de volei cu tabăra nr. 2, de pe malul lacului? Și pe urmă să ne plimbăm cu bărcile. N'ar fi interesant?

— Dar hai odată, mormăie cei câțiva lungiți cu capul la umbră și cu picioarele în soare...

— Ei nu, fără anarhie... Stați jos! Să chibzuim... Credeam că ne-am înțeles... Uite, am aici niște invitații pentru concursul de aeromodele... sau facem zmee... sau...

Acum soarele e chiar deasupra catargului. Fața conducătorului nu mai e umbrită. Strălucește toată ca unsă. Umbra dudului s'a îngustat și mai mult. Dar grupa s'a evaporat. A mai rămas un singur băiat, grăsun, brobonit și el de sudoare. Dacă n'ar avea un nas cârn fără'ndoială jumătate i-ar rămâne în soare.

— Sau, tovarăși, continuă conducătorul cu nasul în hârtiuță, nu credeți c'ar fi interesant să mergem la club, să jucăm șah, micul biliard?

Grupa nu mai răspunde. Dă doar din cap pân'ce-și atinge pieptul cu bărbia apoi tresare, dă capul pe spate și iar îl scapă spre piept.

— Sau să mergem la lotul școlar... sau să... sau să... plescăie din limbă și caută cu ochii închiși ceva și mai interesant.

Grupa dă din cap aprobativ.

E ora 12.

Deodată conducătorul se oprește ca trăznit. Nu fiindcă la 3 pași de el grupa rămasă cu capul în piept răspunde tuturor propunerilor cu un ușor sforăit ci fiindcă în aceeași clipă pe poarta taberei intră ceilalți 7...

— Unde-ați fost? scrâșnește conducătorul, urcat dintr'un salt pe treapta a cincea, smucindu-și

furios cârlionții ce i s'au prins de fruntea asudată.

Copiii se-adună unul câte unul în jurul său:

— La volei...

— La club...

— La fermă...

— Da? Așa de capul vostru? Asta-i anarhie! O să ridic problema la prima adunare de detașament... O să vedeți voi...

Grăsunul se smucește speriat de lângă dud.

— Ce? Ha?

Conducătorul coboară și-l bate prietenește pe umăr.

— Nu e vorba de tine... Tu ești un pionier disciplinat... O să te propun pentru evidențiere...

Iar către ceilalți, peste umăr:

— Vă'nvăț eu să mai călcați disciplina de tabără.

Era ora 2... In curte n'a mai rămas nimeni. Dudul își îngroașă din nou umbra. Puii s'au săturat, pesemne, să tot scurme rămășițele mingii de ping-pong și atacă acum, bucată cu bucată, hârtiuța făcută ferfeniță pe care erau înșirate cele mai interesante acțiuni...

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

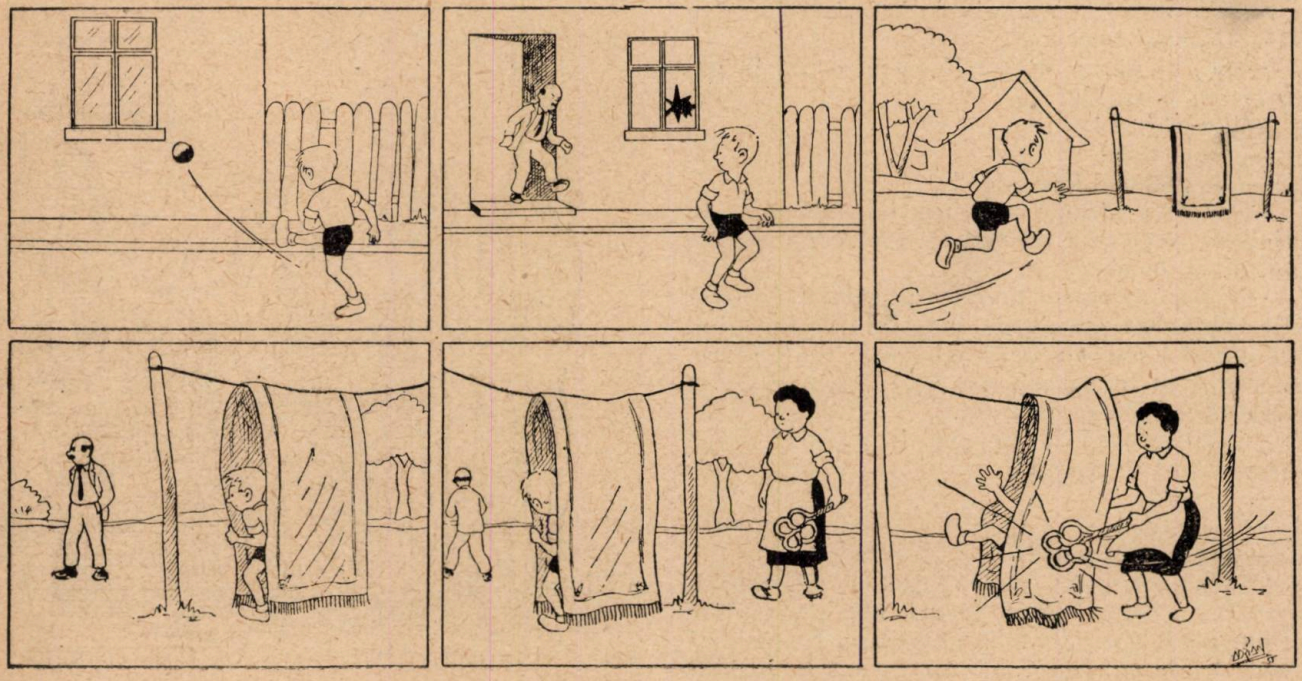

O călătorie la 1000 km înălțime

de DEM. URMĂ

Ilustrații: DĂSCĂLESCU

In dimineața zilei de 3 Iunie a anului 1965, la Cercul de Fizică al Palatului Pionierilor din București domnea o mare fierbere. Peste o oră, membrii cercului trebuiau să primească în mijlocul lor pe cineva care se făcuse vestit în toată țara. Era vorba de tânărul asistent Dan Viorescu dela Institutul de meteorologie, care — sub conducerea profesorului Adrian Ursulescu, însoțit de inginerul Sergiu Radu și de medicul Aldan Popescu — făcuse o călătorie de studii neobișnuită, ridicându-se până la înălțimea de 1.000 km. deasupra orașului. Niciodată cineva dela noi nu se depărtase atât de mult de pământ.

La ora 10, invitatul intră în sala destinată conferințelor și începu să povestească:

In troposferă

— Ținta călătoriei noastre, zise el, a fost aceea de a studia caracteristicile atmosferei înalte. Tehnica nu va putea stăpâni ploile, zăpada și vânturile, radiațiile care ne vin prin atmosferă și manifestările ei electrice, dacă știința nu va cunoaște în amănunt feluritele proprietăți ale aerului, până la înălțimi de sute de km., temperatura lui, compoziția, umiditatea, starea electrică și altele. Gândiți-vă că aerul înseamnă mai întâi de toate viață. Fără mâncare am putea trăi zeci de zile, fără apă câteva zile — dar fără aer, abia câteva minute! Atmosfera este apoi «plapoma» planetei noastre: ea păstrează căldura primită dela soare, împiedicând-o să se împrăștie în spațiul interplanetar. Totodată atmosfera poate fi asemuită cu o uriașă umbrelă străvezie, care lasă să treacă din razele vizibile și invizibile ale soarelui numai acea cantitate care folosește vieții. Astfel, dacă nu ar fi atmosfera, razele ultraviolete ale soarelui — care ne bronzează și ne întăresc corpul, și fără de care plantele și animalele nu pot trăi — ar pârjoli pământul în câteva minute, astfel că viața ar înceta să mai existe...

Pionierii ascultau atenți, în tăcere. Unul dintre ei, Ionel Zaharia, elev în clasa VII-a, se ridică și spuse:

— Pe mine mă frământă o întrebare. Vrând să studieze atmosfera la înălțimi mari oamenii de știință nu s'au ridicat cu avionul decât la vreo 18 km., iar cu balonul la vreo 25 km. Cum ați putut atunci să ajungeți la 1.000 km.?

Dan Viorescu zâmbi și răspunse:

— Desigur că nu cu asemenea vehicule ne-am urcat noi atât de sus în atmosferă. Ne-a trebuit un vehicul special, de care sunt mândri cei ce l-au realizat. Este vorba de un balon original, făcut dintr'un aliaj de nichel și beriliu (un metal de trei ori mai ușor ca aluminiul dar foarte rezistent). La partea de jos a balonului, sub nacelă, era montat un motor-rachetă, asemănător cu acela al avioanelor cu reacție. Gazele provenite din arderi ies afară cu o viteză atât de mare, încât împing motorul în sens invers ieșirii lor. Vehiculul acesta nou a fost numit *Atrabal*, combinând primele litere ale cuvintelor *at*mosferă, *ra*chetă și *bal*on.

Cu *Atrabal* ne-am ridicat în aer acum patru zile, la 30 Mai. Până la vreo 12 km. înălțime am călătorit în primul înveliș gazos al pământului, numit *troposferă*. Aici se produc furtunile și iau naștere norii din care cade ploaia, grindina și zăpada; aici au loc fulgerele și tunetele — într'un cuvânt toate fenomenele cerești care influențează atât de mult viața plantelor și a animalelor.

Cu cât ne urcam mai sus în troposferă, cu atât densitatea aerului scădea, astfel că la înălțimea de 12 km. aparatele noastre arătară că aerul este de patru ori mai ușor decât pe pământ. Tot așa scade și temperatura, care ajunge aproape de 56^0 sub zero la acea înălțime.

Nouă nu ne păsa însă de acest ger, deoarece cabina nacelei era închisă ermetic și bine izolată cu un strat gros din vată de sticlă. Întrebuințând oxigen din provizia luată cu noi, puteam menține în interior un aer curat, cu densitatea celui pe care îl respirăm pe pământ. Altfel n'am fi putut trăi mai mult de câteva minute.

In stratosferă

— Totul a decurs bine în timpul călătoriei prin troposferă — continuă Dan Viorescu. Această parte a atmosferei este de altfel bine cunoscută, încât pentru noi, care pregătiserăm cu grijă ascensiunea, surprizele nu erau posibile. Tot așa am călătorit liniștiți în partea de jos a *stratosferei*, cel de-al doilea înveliș gazos al pământului, care se întinde între 12—80 km. înălțime.

Cu cât *Atrabal* urca mai sus, cu atât aerul devenea mai puțin dens. De aceea, pe la 40 km. înălțime, inginerul Sergiu Radu făcu să intre în funcțiune motorul rachetă. Balonul nu

se mai putea ridica singur într'o atmosferă atât de rarefiată...

— Trebuie să fi fost un ger nemaipomenit la acele înălțimi — se auzi un glas din fundul sălii.

— Dimpotrivă — făcu asistentul — termometrele așezate la fereastră, în afara nacelei, arătau că temperatura creștea mereu, ajungând ca la înălțimea de 60 km. să fie de 70° deasupra lui zero. Nici în Sahara aerul nu e atât de fierbinte!...

Care este explicația? Intre altitudinea de 40 și 60 km. se află un strat de ozon care are proprietatea de a absorbi și reține căldura soarelui, jucând în acelaș timp rolul unei mantale protectoare de căldură pentru aerul de sub el. După ce *Atrabal* s'a ridicat deasupra stratului de ozon, temperatura începu iar să scadă, ajungând din nou la minus 50°.

Trebuie să știți că din cauza lipsei de praf, ceață și nouri, aerul de aici este foarte curat. Dar, tocmai din această cauză, cerul este și foarte întunecat, de o culoare violet-închis, pe care se văd chiar ziua milioane și milioane de stele. Lipsind aproape cu totul vaporii de apă, iar aerul fiind atât de rarefiat și curat, nu mai are cine să „difuzeze" lumina soarelui, adică să o facă să se împrăștie în toate direcțiile, și să dea atmosferei culoarea pe care o vedem noi de pe pământ.

Admiram dela acea înălțime pământul, ale cărui curburi începuseră să se distingă. Se vedea o mare parte din România și din Bulgaria, iar spre răsărit, o uriașă pată întunecată: erau apele Mării Negre, care de sus păreau înghețate, nemișcate...

In timp ce priveam acest spectacol unic, simții că respir tot mai greu și că inima își accelerează bătăile. Mă gândii să-l întreb pe doctorul Aldan Popescu ce putea fi, și mă întorsei spre el. Inainte de a-i putea spune vreo vorbă îl văzui pe profesorul Ursulescu căzând jos, sub una din ferestre, în vreme ce inginerul Radu, galben la față, se uita spre doctor cu o privire speriată, strângându-și cu o mână gâtlejul, de parcă s'ar sufoca.

— Repede, strigă la mine doctorul, palid și el, vezi ce se întâmplă. Ori s'a terminat oxigenul din rezervoare, ori nacela scapă aer pe undeva!

Dan Viorescu se opri o clipă. Apoi spuse:

— Copii, n'am să uit niciodată acele clipe. Nu știu de ce, dar aveam impresia că mintea mea lucra de zece ori mai iute ca de obicei, deși tâmplele îmi svâcneau din cauza lipsei de oxigen.

Ce putea fi? — mă întrebam. Cum să împiedic o catastrofă. Ce să fac?

Intrebările se învălmășeau în creierul meu. Priveam cum doctorul sta aplecat deasupra profesorului, dar parcă era în vis, nu pricepeam de ce stătea așa.

Deodată, un gând îmi străbătu mintea:

— Doctore, strigai, ozonul... cauciucul...

— Ce tot îndrugi acolo? — se miră Aldan Popescu. Insă eu nu-l mai ascultam, ci trecui repede la fapte. Imbrăcai un costum gros izolant, îmi pusei pe față masca de oxigen din care abia-abia dacă mai inspiram ceva aer, și apucând la repezeală dintr'un sertar niște tuburi de aramă ieșii în anticamera de comunicație cu atmosfera, iar de acolo pe platforma nacelei. *Atrabal* urca mereu. Sub mine se vedea o prăpastie înfricoșătoare. O mișcare greșită—și totul ar fi fost pierdut!

Mă stăpânii cu un efort suprem de voință. Ceea ce prevăzusem, se adeverise: stratul de ozon fiind un element cu o puternică acțiune chimică, sub influența temperaturii ridicate schimbase proprietățile cauciucului, întărindu-l și făcându-l fragil, sau „răscopt", cum se mai zice. Când am trecut prin zona cu temperatura de plus 70°, a fost suficient ca tubul de cauciuc care aducea oxigenul dintr'unul din rezervoarele de-afară să capete o singură crăpătură, pentru ca oxigenul să se piardă. Insurubând tuburile de aramă, făcui îndată legătura cu alt rezervor de oxigen. M'am întors în cabină în mai puțin de cinci minute, dar eram înghețat. Stătusem doar la minus 60°! Abia am putut închide ușile după mine. Doctorul era și el pe cale de a-și pierde cunoștința. Eram însă salvați!

După un timp, profesorul şi inginerul îşi veniră în fire. Le povestii totul. In sfârşit, profesorul zise:

— Iată ce înseamnă să nu prevezi tot ceea ce se poate întâmpla. Probabil că acţiunea chimică a ozonului la temperatura de plus 70° a găsit cauciucul „slăbit", deoarece cu puţin timp înainte el devenise fragil în alt mod, prin îngheţare, când am trecut zeci de kilometri prin regiuni cu temperatura de minus 56°.

Pionierii ascultară această parte a povestirii cu respiraţia tăiată. În sală nu se auzea nici o mişcare, de parcă toţi ar fi trecut prin această întâmplare primejdioasă.

In ionosferă

Intr'un târziu asistentul zise:

— Acesta a fost momentul cel mai dramatic al ascensiunii noastre, dar nu singurul. Dela altitudinea de 80 km. intrasem în *ionosferă*, cel de-al treilea şi ultim înveliş gazos al pământului, unde aerul devine treptat de zeci şi sute de mii de ori mai uşor şi mai rar decât pe pământ. Abia dacă se mai poate spune că aici există atmosferă. Dela minus 60° (cât era la 80 km), temperatura creştea mereu, ajungând ca la înălţimea de 120 km. să fie de plus 100°. Urcând peste 120 km. temperatura continua să crească. Pare destul de ciudat, dar este totuşi o realitate. Cercetările pe care le facem acum pe baza datelor culese, vor arăta, credem, cauzele acestei curioase creşteri a temperaturii în ionosfera înaltă...

Trebuie însă să vă spun că temperatura ridicată de aici nu ne prea îngrijora. *Atrabal* era construit — aşa cum v'am spus — dintr'un aliaj care suportă bine temperaturi de sute de grade.

...*Atrabal* urca mereu în ionosferă — continuă să povestească Dan Viorescu. Deodată, pe cerul aproape negru, pe care soarele orbitor nu-l lumina decât doar la marginile discului său, văzurăm ceva ca o ploaie de artificii, care păreau a cădea oblic, spre noi. Coborau cu o viteză fantastică, lăsând în urma lor o dâră de lumină aurie. Apoi, dispăreau pe rând, de parcă le-ar fi înghiţit întunericul. Câteva din aceste dâre de foc trecură atât de aproape de *Atrabal*, încât crezurăm că s'a terminat cu noi şi cu expediţia noastră...

Din nou ne cuprinse spaima. Inginerul fu de părere să mărească viteza de ridicare; poate ieşeam din zona acestor „artificii", care se arătau a fi foarte periculoase.

Zis şi făcut. Dar pericolul nu trecu, ci numai îşi schimbă natura. La un moment dat, auzirăm cum îmbrăcămintea metalică a balonului este

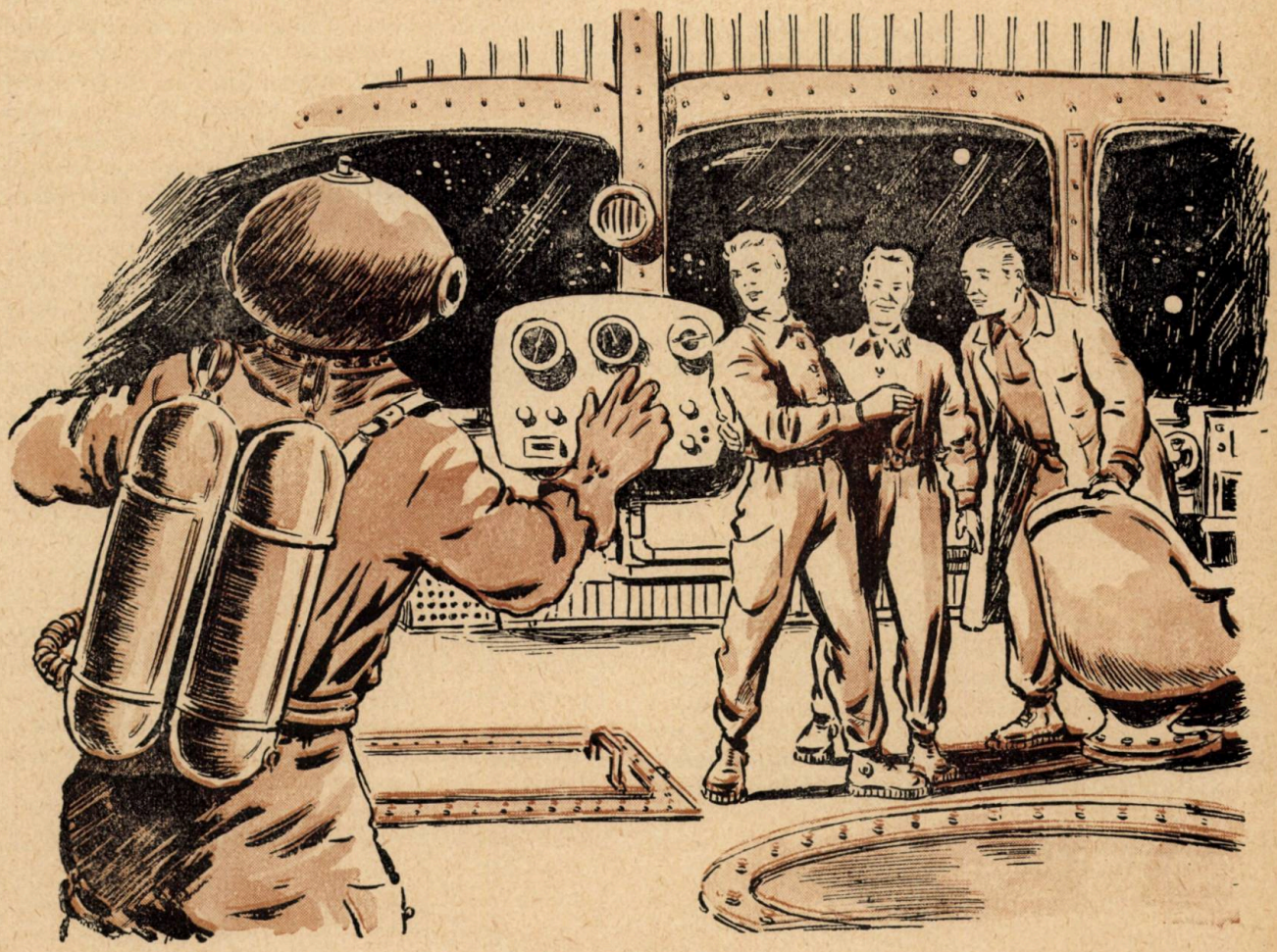

lovită ca de o ploaie de pietre. Apoi urmă o tăcere, după care „bombardamentul" începu din nou...

Pionierii ascultau emoționați. O fată cu plete scurte, Irina Manole, se sculă și întrebă:

— Spuneți-ne, de unde această ploaie cu pietre ca niște artificii în înaltul atmosferei?

— Ei, făcu tânărul meteorolog, dacă ar fi fost artificii ar fi fost bine! Era însă vorba de ceva foarte periculos la acea înălțime, anume de o ploaie de *meteoriți*, pietrele vagabonde ale universului, care sunt atrase de pământ când trec pe lângă el, terminându-și astfel drumul lor rătăcitor prin infinitul spațiului cosmic. Aceste pietre formate de obicei din fier și nichel, când pătrund în părțile superioare ale atmosferei se aprind din cauza frecării, lăsând în urma lor o dâră luminoasă. Poporul le numește «stele căzătoare». Cei care nu cunosc povestea lor, leagă de ele tot felul de superstiții. Din fericire, prea puțini meteoriți din milioanele atrase de gravitatea pământului ajung la noi. Cei mai mulți ard, se volatilizează în ionosferă și în stratosferă...

— Dar să mă întorc la ascensiunea noastră. Aparatele de bord arătau că *Atrabal* se ridicase la sute de km. înălțime, menținându-se mereu deasupra Bucureștiului. Când ajunserăm la ținta călătoriei noastre — altitudinea de 1.000 km. — privirăm cu toții în jos. Atunci, un spectacol unic și minunat ni s'a înfățișat înaintea ochilor noștri: din globul pământesc se vedea un cerc enorm, cu diametrul de vreo 6.600 km. Cercul trecea dincolo de Urali și de Marea Caspică, prin Iran, deșertul Arabiei, Sudan, Sahara, apoi prin Maroc, Oceanul Atlantic, Anglia și apele din nordul Europei, până prin insula sovietică Novaia Zemlia. Intreaga Europă apărea ca o hartă, cu Marea Mediterană și celelalte mări care o înconjoară! Era ceva măreț, uimitor, cum nimeni dela noi nu mai văzuse până atunci. Deși soarele lumina puternic și nici un nor nu acoperea pământul, apele mărilor apăreau într'o culoare albastră-neagră. Munții acoperiți cu păduri se vedeau și ei întunecați, cu pete albe acolo unde mai purtau zăpadă. Arcul Carpaților, care continua peste Dunăre cu Munții Balcani, părea un uriaș semn de întrebare negru. Orașele erau ca niște pete mai mari sau mai mici, de culoarea nisipului, pe fondul închis al pământului. Dar lucrul cel mai neobișnuit, care ne impresionă cel mai mult, era forma sferică a planetei noastre, care se vedea cu toată claritatea, efectul fiind ajutat de faptul că partea de vest a Europei, unde soarele bătea din plin, era mult mai luminată decât cea de est, unde se apropia apusul...

După un timp, în care toți patru priveam minunatul spectacol de sub noi și eram entuziasmați de măreția lui, profesorul Ursulescu ne aduse la realitate:

— Haideți, ne spuse el, ajunge! Cu toată părerea de rău, trebuie să vă invit la coborîre. Dincolo de Urali soarele a apus. Peste vreo trei ore va apune și la București. Trebuie să ne grăbim, dacă vrem să aterizăm ziua. Putem fi mulțumiți. Aparatele noastre au înregistrat în aceste câteva ore cât a durat ascensiunea un bogat material cu date științifice. Am măsurat densitatea și temperatura aerului la fiecare kilometru. Am luat o sută de probe de aer, la fiecare 10 km., spre a-i analiza compoziția. Avem date prețioase asupra naturii și intensității radiațiilor solare și cosmice.

...Stratosfera și ionosfera își dezvăluiseră multe din secretele lor.

Cu regret, inginerul Radu Sergiu făcu manevrele de coborîre.

Întoarcerea prin stratosferă ne-a pus în fața unui eveniment care putea fi neplăcut. Mai aveam până la pământ vreo 50 km., când ne-am dat seama că am intrat într'o zonă în care apăruseră niște curenți orizontali de aer foarte iuți, care ne deplasau spre Marea Neagră cu o viteză de aproape 300 kilometri pe oră. Eram acum deasupra Dunării, spre Cernavodă, și nu băgasem de seamă această deviere, din cauza unui strat de nouri care acoperise între timp o bună parte din câmpia Bărăganului. Inginerul puse în funcție unul din motoarele care putea deplasa balonul pe direcția orizontală și îndată începurăm să ne îndreptăm spre vest, deasupra Bucureștiului.

N'am să vă descriu primirea care ni s'a făcut, deoarece cred că o cunoașteți. Cu toții ați citit ziarele, iar unii dintre voi au fost poate chiar la fața locului. Acum pe noi, cei patru călători în ionosferă, ne așteaptă o muncă nu atât de grea cât de migăloasă. Trebuie să facem diagrame, să clasăm și să ordonăm datele obținute și să tragem concluziile necesare. Acestea vor fi de mare folos pentru cunoașterea mai amănunțită a atmosferei înalte și pentru realizarea sborurilor prin stratosferă și ionosferă. Din cauza marii rarefieri aerul nu mai opune aici aproape nici o rezistență la înaintare, astfel că sborurile avioanelor cu reacție sunt mai economice, cerând un consum de energie mult mai mic decât în apropierea pământului.

Acum trebuie să ne despărțim: sunt așteptat la o ședință festivă a Institutului de Fizică al Academiei. Vă las cu bine!

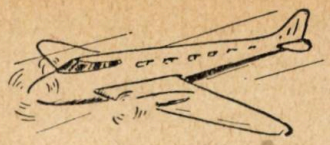

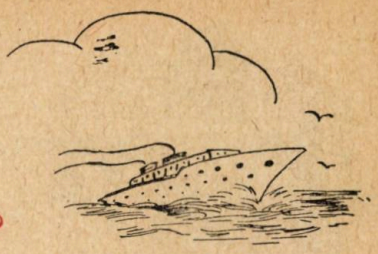

CE VOI DEVENI?

Anul acesta termin clasa a VII-a.

Numai e mult timp până va trebui să-mi aleg o muncă pentru viitor. De mult mă preocupă gândul: ce voi deveni? Cu ce voi fi folositoare patriei? Acest gând mă frământă mai mult decât întotdeauna acum când nu mai e mult timp până să-mi aleg o cale pe care va trebui să merg.

Nu vreau să devin un pierde-vară.

Dar întrebărilor ce mi se nasc în minte, nu le găsesc răspuns.

Continui să mă gândesc ce muncă să-mi aleg pentru viitor, cu care să contribui la înflorirea patriei mele şi să nu-mi pară rău niciodată, că nu mi-am ales alta.

NECULA SANDA clasa a VII-a Pecineaga Măcin-Galaţi.

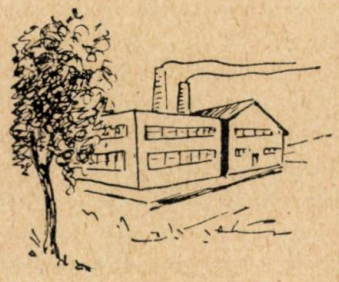

VIAŢA ÎN UZINĂ

În această scrisoare vă voi povesti *cum am intrat în fabrică şi viaţa din uzină.*

Tatăl meu lucrează de 20 de ani la uzina metalurgică «Gh. Dimitrov» din Arad. Intr'una din zile mi-a spus: «Mâine mergem să-ţi faci angajarea la uzina noastră». Eu eram foarte bucuros şi nerăbdător. Vroiam să lucrez şi eu în fabrică alături de cei mai vârstnici muncitori. A doua zi m'am dus la fabrică. Aici am făcut vizita medicală şi apoi angajarea. În ziua următoare mergeam şi eu să lucrez. Eram foarte mândru; simţeam că parcă am păşit în rândul oamenilor mari şi serioşi. Devenisem muncitor. Ajuns la fabrică m'am prezentat la şeful secţiei frâne, unde am fost repartizat să lucrez. Am făcut cunoştinţă cu maistrul secţiei cu care am făcut prima mea călătorie în secţie. Câte lucruri noi, ce lume nouă şi interesantă se deschidea în faţa ochilor mei curioşi! Oare pe toate acestea — maşini, unelte, burghiuri — oare pe toate le voi meşteri cu mâinile mele, în curând?

Lăsându-mă câteva clipe să visez maistrul mă bătu apoi uşurel pe umăr. —«Da! Spusei eu. Să mergem mai departe!» Şi-am pornit. Dar gândurile odată deslănţuite nu se mai potoleau. Am ajuns şi'n faţa maşinii electrice de găurit, prima pe care o voi struni eu. Maistrul mi-a arătat cum se lucrează cu ea şi ce trebue să fac pentru a evita accidentele. Am dat fuga la magazie şi-am adus piese pentru găurit. Am adus 121 de piese. Când m'am aşezat la maşină în jurul meu se strânseseră mai mulţi muncitori. Luai o piesă în mână şi o fixai în maşină. Începui să lucrez. Inima îmi bătea ca un ceasornic, grăbită, de emoţie. Voi reuşi sau nu să găuresc piesa? Burghiul înainta tot mai mult prin material şi... de odată l-a străpuns. Eram fericit. Aceasta a fost prima mea victorie în meseria de metalurgist pe care o începeam. Seara m'am întors bucuros acasă povestind prietenilor mei cum lucrez la fabrică.

De atunci în timp ce lucrez mă gândesc să fac totul cât mai repede şi să nu dau nici un rebut. In uzina noastră se construiesc vagoane. Piesele la care lucrez eu contribuie la construirea vagoanelor. Cu cât piesele vor fi executate mai repede cu atât şi planul va fi îndeplinit mai repede şi patria noastră se va întări mai mult.

De multe ori în timpul mesei şi după terminarea lucrului muncitorii mai bătrâni ne povestesc snoave şi diferite întâmplări. Colectivul nostru este minunat. Parcă aş lucra de ani de zile în uzină.

In încheiere eu nu pot face altceva mai bun decât să îndemn şi pe alţi tineri să păşească cu încredere şi bucurie spre meseria de metalurgist. Nicicând nu vor avea părere de rău că şi-au ales această meserie.

ZAHOI CORNEL — Arad
uzina Gh. Dimitrov

UNDE BATE INIMA PATRIEI MELE

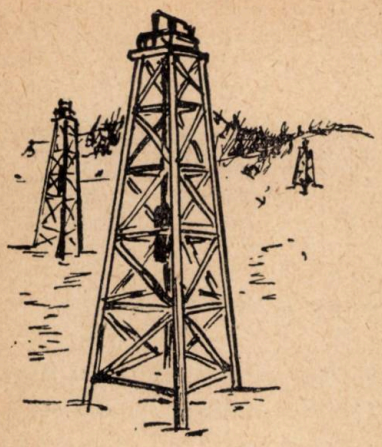

Fiecare an de şcoală mi-a adus cunoştinţe noi despre viaţa şi lumea plantelor, a insectelor, despre relief, câmpii, ape...

Nu era o materie care să-mi placă mai puţin decât alta — sau... mai mult!

Şi acelaş interes mi-au trezit diversele fenomene legate de fizică — teoremele legate de geometrie — etc.

In clasa a VII-a am întâlnit o materie nouă... cu totul nouă. Ea îmi spunea că deşi în jurul nostru se află nenumărate obiecte, toate îşi au la bază un număr restrâns de elemente. Era chimia. M'a făcut să-mi pun dintr'odată o mulţime de întrebări, şi mai ales mi-a trezit dorinţa ca atunci când voi fi mare să muncesc într'o ramură legată de materia mea preferată. Era parcă aşa uşor de ales? Meseriile legate de chimie sunt numeroase. Cineva mi-a vorbit într'o zi despre o rafinărie de petrol. Era vorba de instalaţii uriaşe — unde ţiţeiul trecea prin diferite faze de prelucrare. M'au interesat mult cele auzite. Dar cum s'ajung într'o rafinărie? Mai apoi am aflat despre Şcoala Medie de Petrol din Ploeşti, unde am plecat să dau examenul de intrare şi am reuşit. Astăzi sunt elev în anul II al acestei şcoli, cu toate că sunt din Suceava.

Şcoala-i o clădire mare, impunătoare, aşezată pe aleea cu castani a oraşului. Învaţă împreună cu mine mai bine de şase sute de băieţi şi fete veniţi din toate colţurile ţării. Toţi şi-au dedicat viitorul industriei petrolifere din patria noastră.

Şcoala are trei laboratoare mari cu aparatura cea mai nouă; diverse machete reprezintă instalaţii întregi dintr'o rafinărie... Lecţiile sunt predate de profesori şi ingineri, dintre cei mai buni.

O parte din timp ne-o petrecem la lecţiile teoretice — o altă parte şi cea mai interesantă la schele şi în rafinării, unde facem practică.

Şcoaia pregăteşte specialişti în direcţia rafinării şi distilării ţiţeiului şi specialişti în direcţia mecanicii, întreţinerii instalaţiilor de distilaţie a ţiţeiului. De aceea chiar de la începutul noului an şcolar am fost împărţiţi pe specialităţi.

Eu voi deveni distilator. Am început de curând practica în Rafinăria nr. 1. «Aici bate inima patriei» spun muncitorii — căci de aici pleacă în fiecare zi mii de tone de petrol.

Instalaţiile uriaşe la început m'au uluit. Incetul cu încetul cunoscându-le tot mai mult mi-am dat seama că nimic nu se poate mişca fără mâna omului.

DELIBAŞ LEONARD — anul II
Şcoala Medie Tehnică-Ploeşti.

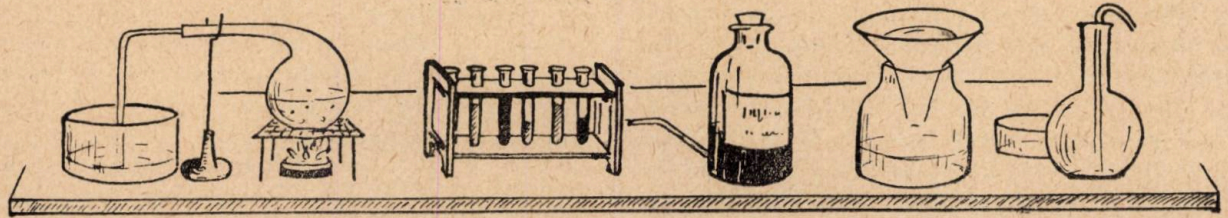

REZULTATUL CONCURSULUI NOSTRU

Comisia de triere a lucrărilor trimise la concurs a stabilit următoarele:

LUCRĂRI LITERARE

Pop Ion	*cl. VII*	*Cluj*	Premiul I
Tănase Sanda	*cl. VI*	*Dărmăneşti-Bacău*	Premiul II
Bierman Lia	*cl. IV*	*Cluj*	Premiul III
Ciutacu Vasile	*cl. VII*	*Oraşul Stalin*	Menţiune
Ianchiş Viorel	*cl. VII*	*Oraşul Stalin*	„
Jalobeanu Mihai	*cl. VII*	*Cîmpulung-Muscel*	„
Baia Maria	*cl. IV*	*Turnu Severin*	„
Opriţă Dorel	*cl. V*	*Cluj*	„
Camilar Elisabeta	*cl. VII*	*Bucureşti*	„
Rădulescu Aron	*cl. VI*	*Cernavodă*	„
Mustaţă Valeriu	*cl. VI*	*Bucureşti*	„
Bulat Mariana	*cl. VI*	*Bucureşti*	„

JOCURI

Băcioiu Emil	*cl. VII*	*Buzău*	Premiul I
Ceauş D. Mihai	*cl. VII*	*Coţofeneşti-Ploeşti*	Premiul II
Vlasov Vadim	*cl. VII*	*Dorohoi-Suceava*	Premiul III
Dumitrescu Marian	*cl. VIII*	*Ploeşti*	Menţiune
Gheneş Cornel	*cl. VI*	*Ghindeni-Craiova*	Menţiune
Ştiucă Maria	*cl. VII*	*Măcieşu de Sus-Craiova*	Menţiune
Dolinschi L. Alexandru	*cl. II*	*Bucureşti*	Menţiune
Andrei Veronica	*cl. VII*	*Tg. Mureş*	Menţiune
Rabinovici Silviu	*cl. VI*	*Bucureşti*	Menţiune
Buller David	*cl. VIII*	*Ploeşti*	Menţiune
Curtovici Liana	*cl. VI*	*Ploeşti*	Menţiune
Nicolescu Maria	*cl. VII*	*Ploeşti*	Menţiune
Bora Debora	*cl. VII*	*Bucureşti*	Menţiune

LUCRĂRI DE DESEN

Vasilas Sorin	*cl. VI*	*Timişoara*	Premiul I
Saxone Liana	*cl. VIII*	*Bucureşti*	Premiul II
Florescu Alexe	*cl. IV*	*Oraşul Stalin*	Premiul III
Roman Andronica	*cl. VI*	*Tg. Jiu*	Menţiune
Mărăcineanu Paul	*cl. V*	*Perişor-Craiova*	Menţiune
Bogaci Mihai	*cl. VI*	*Bucureşti*	Menţiune
Kaindl Cristina	*cl. VI*	*Timişoara*	Menţiune
Mihailov Iuliana	*cl. VI*	*Iaşi*	Menţiune
Koncsura Stefan	*cl. VII*	*Cluj*	Menţiune
Costinescu Augustin	*cl. V*	*Oradea*	Menţiune
Vasiliu Mihaela	*cl. II*	*Bucureşti*	Menţiune
Irimescu Radu	*cl. III*	*Piatra Neamţ*	Menţiune
Postelnicu Florin	*cl. V*	*Bucureşti*	Menţiune

Cîştigătorii din Bucureşti sunt rugaţi a trece pe la redacţie pentru a-şi primi premiile. Cei din provincie vor trimite adresa exactă unde urmează a li se expedia premiile.

Ce să citim

MICUL PĂSTOR
de *P. Zamoiski*

In această carte, apărută nu demult în Editura Tineretului, se povesteşte despre viaţa mizeră a satului rus pe timpul ţarismului. Copil fiind, Petka este nevoit să renunţe la şcoală şi să se tocmească ajutor de păstor. Dornic să înveţe totuşi carte, micul păstor merge pe înserat la învăţător acasă şi ia lecţii, pe care le face în timp ce paşte cireada de vite.

Muncind astfel, cu deosebită râvnă, Petka reuşeşte să-şi ia examenul. In anul cînd Petka se tocmise cioban izbucniseră şi primele focuri ale revoluţiei din 1905. Trăind evenimentele satului său din acest an, el învaţă multe lucruri şi devine un ajutor preţios al revoluţionarilor pentru făurirea unei vieţi mai bune.

CEI DE PE SEDOV
de *C. Badâghin*

Cartea scriitorului sovietic C. Badâghin redă măreaţa epopee a vitejilor marinari de pe vasul spărgător de ghiaţă «Gheorghi Sedov», care întorcându-se din Vladivostoc la Murmansc a fost prins în toamna anului 1937 de gheţurile Arcticei, unde a petrecut timp de peste doi ani, fiind purtat de o banchiză pe o distanţă de peste 6.000 km, în apropierea polului Nord.

Povestirea ne introduce în lumea minunată şi plină de peripeţii ale gheţurilor polare. Cititorul urmăreşte cu atenţie încordată eforturile pe care le fac sedoviştii spre a slăbi strânsoarea, ca de oţel, a gheţarilor, pentru a scoate vasul din calea primejdiei. Figuri de oameni ca Badâghin, căpitanul vasului, Trofimov, organizatorul de partid, care cu toate că e bolnav nu părăseşte vasul, radiotelegrafiştii, care stau tot timpul la datorie pentru a menţine legătura cu patria, precum şi toţi ceilalţi membri ai echipajului care muncesc cu abnegaţie pentru reuşita expediţiei, ne fac să îndrăgim şi mai mult acest colectiv.

NAŞTEREA MĂRII
de *K. Paustovski*

«Naşterea mării» înfăţişează munca plină de avânt a oamenilor sovietici care au lucrat la construirea canalului navigabil Volga-Don.

Acţiunea primei părţi a lucrării se petrece în vremea regimului ţarist, cititorul făcând cunoştinţă cu profesorul de geografie Lipoţki, care dorea să transforme natura regiunii Taganrogului până la Rostov, dorinţă care a rămas un simplu vis, profesorul nefiind sprijinit de nimeni.

Visul lui Lipoţki a devenit realitate abia în zilele noastre. Eroii cărţii lui Paustovski, muncind pe şantierele canalului Volga-Don au realizat acest vis măreţ.

Cititorilor le sunt prezentaţi oameni simpli, dar plini de dorinţa de a munci pentru transformarea naturii, oameni ca Leolia sau inginerul Starostin, care lucrează la proiectul de schimbare a cursului apelor Irtîş şi Enisei.

Din această carte veţi cunoaşte un crâmpei din viaţa celor care au înfruntat natura, construind uriaşul canal Volga-Don.

JOCURI DISTRACTIVE

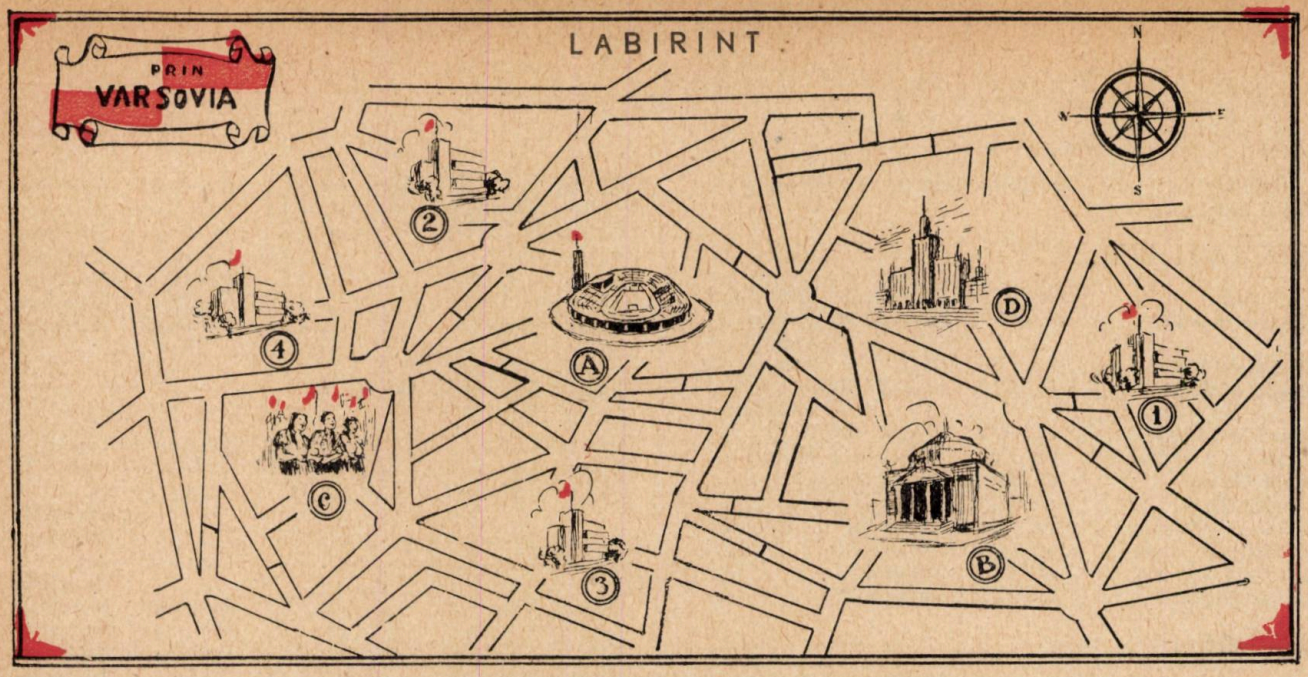

Bogat va fi programul cultural-artistic şi sportiv al Festivalului dela Varşovia! Să încercăm şi noi să urmărim câteva din delegaţii în drumul lor spre diferite spectacole. Astfel, delegaţia aflată la cantonamentul 1 trebuie să se ducă la stadionul A; cea dela cantonamentul 2, la teatrul B; cea dela cantonamentul 3 la o întâlnire cu o altă delegaţie, aflată în punctul C; iar cea dela cantonamentul 4,1 a Palatul Ştiinţei şi Culturii, aflat în punctul D.

Care este calea urmată de fiecare din aceste 4 delegaţii, ţinând seama ca drumurile lor să nu se întâlnească, să nu treacă prin aceleaşi încrucişări de străzi?

CĂUTAŢI GREŞELILE DIN ACEST DESEN

DESLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL TRECUT

— MONOVERB: Peripeţii
— TRIVERB: Zi cu soare
— ARITMOGRIF LITERAR: Călin, Te duci, Lacul, Veneţia, Viaţa, Diana, Dormi, Albumul, Ce te legeni. Dela A la B, Luceafărul.
— JOC ILUSTRAT: sunătoare, ruscuţa, lăcrămioare, ferigă, izmă, pătlagină, tei, muşeţel, păpădie, cireş, nalbă-mare.
Deslegare: Să culegem plante medicinale.

Coperta I-a: In tabără — Prezentarea artistică: Zahareanu Adrian

„CRAVATA ROŞIE", revista pionierilor şi şcolarilor, editată de Comitetul Central al U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacţia şi Administraţia: Editura Scânteia—Bucureşti—Piaţa Scânteii Nr. 1
Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale şi prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scânteii „I. V. Stalin", Piaţa Scânteii Nr. 1

Preţul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTR...
SIBIU

5 ANI DELA DESCHIDEREA PALATULUI PIONIERILOR DIN BUCUREȘTI

Expoziția cercurilor

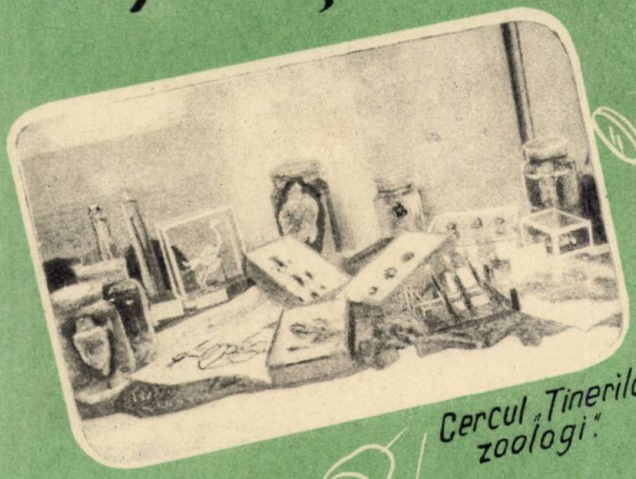

Cercul „Tinerilor zoologi"

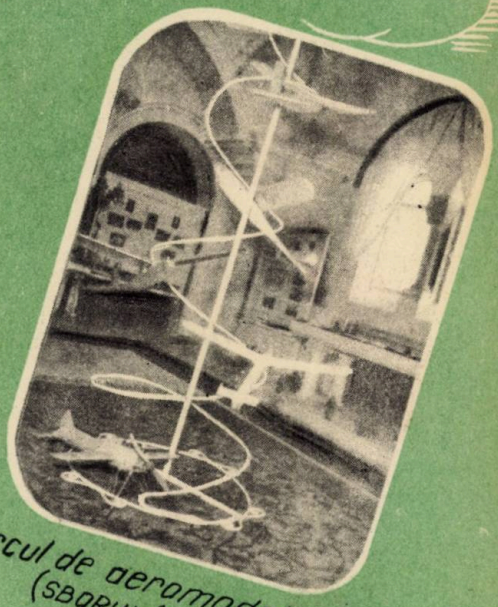

Cercul de aeromodele (SBORUL ÎN SPIRALĂ)

Cercul mâinilor îndemânatice

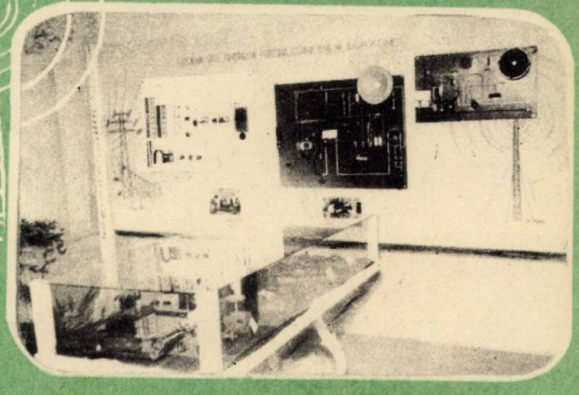

Cercul de radiofonie

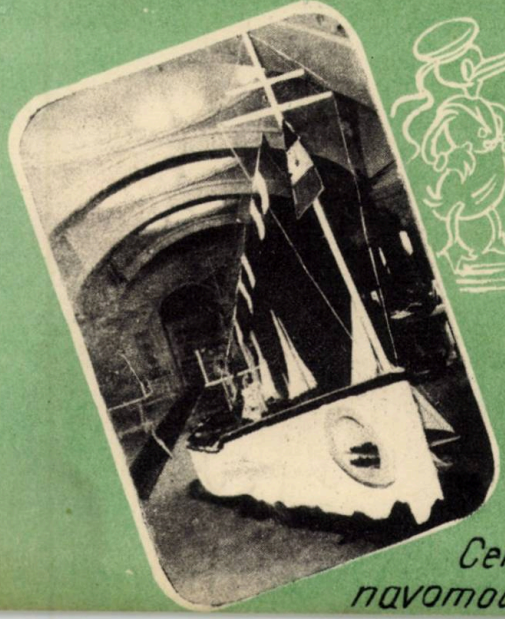

Cercul de navomodele

Cercul „Tinerilor botaniști"

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Trută și Fănuță

Desene: BURSCHI

În excursie, după plante

Versuri: E. JURIST

— Țineți tot așa cărarea
Pe la bradul fulgerat...
Veți găsi apoi poiana
Despre care-ați întrebat.

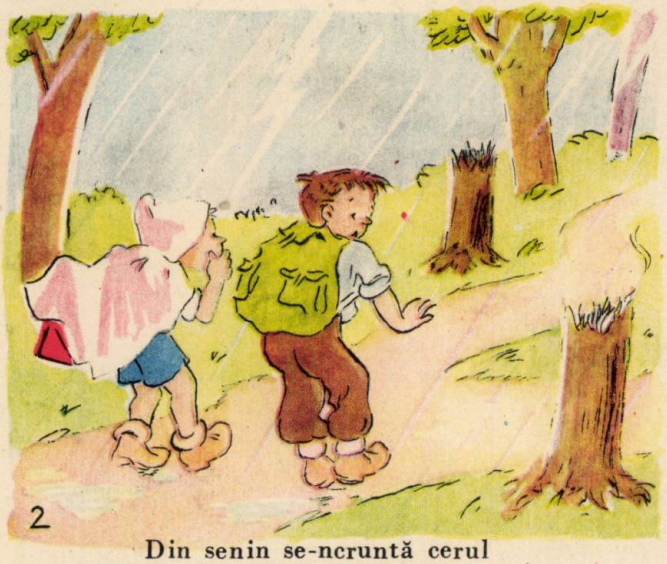

Din senin se-ncruntă cerul
Lungi scîntei din nouri sar...
Au găsit cei doi reperul
Insă-n dublu exemplar.

O cărare neștiută
I-a adus pe-un mal înalt
Dar cînd ai o paraşută
Ce-i mai simplu ca un salt?!

Spre poiana cu flori rare
Le-a ieşit un urs în drum
— Strașnic! Ce mai întîmplare
Fac și-o poză pentru-album!

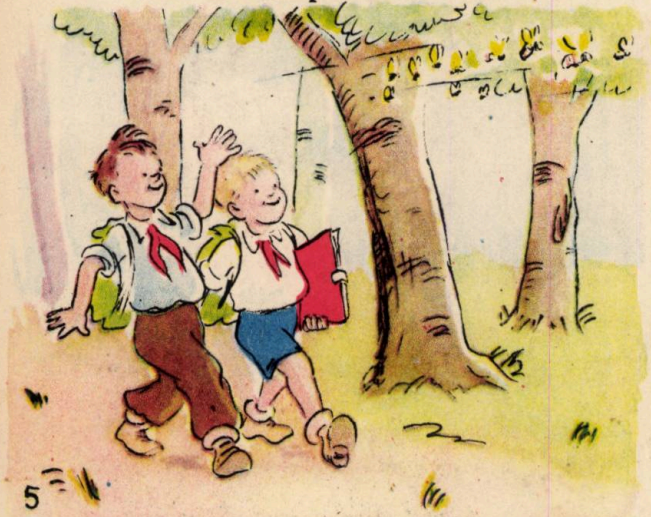

— Sînt albine lucrătoare
La cules se duc în roi

— Ce de flori... Ca-n zece sere,
Să tot faci aici ierbar!

CRAVATA ROȘIE

S I BI U
Biblioteca Centrala
2 ex

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

AUGUST 1955 Nr. 8

MAREA

de NICOLAE LABIŞ *Ilustraţii: STIUBEY*

În faţă, iat-o, ca un zid,
Cum marea către cer se suie
Cutremurându-şi sub lumini
Faţa-i albastră şi verzuie.

Vuiri puternice şi calme
Se'mbină în văzduhul cald.
Nespus de drag mi-i glasul mării
Când mă îmbie să mă scald.

Când mă îmbie, voinicește
Cu braţul valul'nalt să-l rup
Şi să svâcnesc prin spuma albă
Ca un delfin, bronzat la trup.

Copii, când înotaţi în mare
Îmbrăţişându-vă cu ea
Puteţi să spuneţi: — Da, şi
marea,
Şi marea, astăzi, e a mea!

Vapoarele cu steagul nostru
Străbat întinsul ei cu spume
Şi poartă paşnice solii
În cele patru părţi de lume.

Mi-i dragă fierberea din porturi,
Hamali, bazaruri, peşte, flori...
Răsăritenele tărâmuri
Se'mpestriţează de culori.

Şi e o forfotă grăbită,
Un du-te-vino sănătos —
Se simt şi izuri iuţi de sare
Şi asprul algelor miros.

Copii, când înotaţi în mare
Îmbrăţişându-vă cu ea,
Puteţi să spuneţi: — Da, şi
marea,
Şi marea, astăzi, e a mea!

din ciclul de poezii „Rapsodia Ţării"

Proletari din toate țările, uniți-vă!
In luptă pentru cauza lui Lenin și Stalin, înainte!

CRAVATA ROȘIE

Nr. 8

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

AUGUST 1955

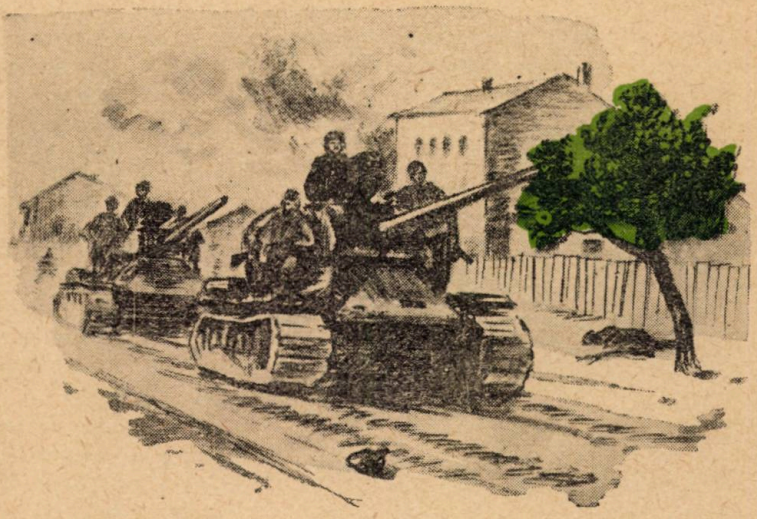

„INTEROGATORIUL"

de OCTAV PANCU IAȘI

Ilustrații: V. CRIVĂȚ

Dacă pașii și-au mai pierdut din sprinteneală și dacă ochii obosiți caută tovărășia ochelarilor, nu-i un semn de bătrânețe. Abia am împlinit 25 de ani. Despărțirea de copilărie nu s-a petrecut undeva, departe; amintirea anilor „cu pantaloni scurți" mi-e uneori tot atât de aproape și de proaspătă ca florile care, cu un ceas mai înainte, mâinile dragi și grijulii ale soției le-au așezat în vasul de pe masa mea de lucru.

Nu rareori la caldele noastre întâlniri începute în pragul serilor și sfârșite sub geana zorilor, mă trezesc povestindu-le prietenilor câte o întâmplare din vremea când genunchii îmi erau plini de zgârieturi, poate tot atât cât și inima de visuri. Dar din noianul de amintiri, o singură dată și numai una am ales-o și am lăsat-o să alunece din vârful peniței pe hârtie. Ba, și atunci, din buchetul ei n-am cules decât un fir, poate cel mai plăpând.

Cu doi ani în urmă, în vara lui 1953, lucram la romanul „Marea bătălie dela Iazul Mic". Înaintam anevoios dela o pagină la alta. N'aveam de loc spor. Tot ce scriam într-o zi, în ziua următoare mi se părea străin, nefiresc. O chemare tainică, nelămurită, mă îndemna spre Iași, spre casa veche și strâmtă azi, dar atât de largă pentru zburdălniciile de ieri. Aveam credința că numai acolo, în odaia la fereastra căreia mai stă de pază credinciosul măr văratec (o! de câte ori nu m'a aruncat mărul din brațele sale!) am să pot lucra.

Și am plecat la Iași.

Într'una din zilele dela mijlocul lui August, mă frământa momentul întâlnirii lui Sandu Danu și a prietenilor săi cu Radu cel mic și botos, „puștiul cartierului". Simțeam că trebuie să descriu această întâlnire într-un chip deosebit, astfel ca ea să le amintească băieților mai mult decât o strângere simplă de mână.

Dar degeaba-mi frământam mintea. Nu găseam nimic deosebit.

Veni și sărbătoarea de 23 August. M-am trezit în zori. Nu, hotărît că nu e o părere a mea: atâta soare cât e la noi în ziua marei sărbători nu-i nici într'o altă zi a anului!

„Azi nu lucrez" — mi-am zis. „Plec să văd parada, apoi... cu prietenii"!

PAN

Dar lucrurile s'au petrecut cu totul altfel.

Ieşind din casă, m'am oprit fără să vreau, fără să mă dumiresc dece, ca şi cum cineva m'ar fi ţintuit în loc, în faţa beciului din curte...

... Câteva minute mai târziu mă aflam din nou în casă, aplecat asupra caietului, scriind înfrigurat şi abia după două ceasuri când am isprăvit, mi-am dat seama că nici nu mă aşezasem pe scaun: scrisesem din picioare...

Uşa beciului îmi readuse aminte de o întâmplare care îmi dădu soluţia momentului întâlnirii lui Sandu Danu şi a prietenilor săi cu „puştiul". Totul se petrecu neînchipuit de repede, fulgerător...

În faţa beciului, mă trezii deodată mai mic cu nouă ani, în pantaloni scurţi de doc, legaţi cu un cordon dela o rochie a mamei, netuns de mai multe luni, cu cămaşa murdară...

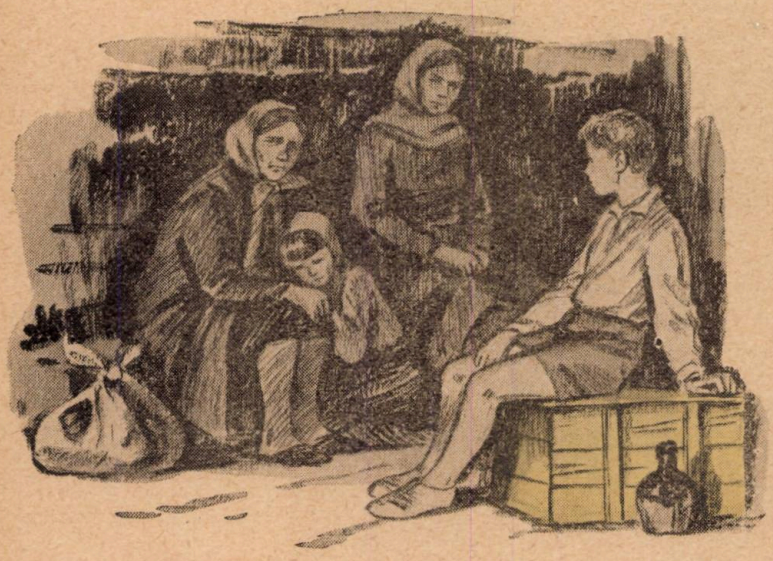

Eram, în zilele acelea de August ale neuitatului an 1944, singurul bărbat din casă — dacă la vârsta aceea mă puteam numi bărbat! Mama, o mătuşă bolnavă, o verişoară... toate mă socoteau „ocrotitorul" lor.

— Iar bombardează! îşi frângea mâinile mama, plângea înăbuşit mătuşa, se ascundea tremurând în fundul beciului verişoara.

Numai eu trebuia să fiu calm:

— Nu vă speriaţi. O să scăpăm cu viaţă. Din Martie trăim aşa şi nu s-a întâmplat nimic.

Şi nu reuşeam să le liniştesc:

— Of! femeile astea... N'am să mă însor niciodată! Ba, nu, am să mă însor, dar am s'o întreb: Ascultă fato, eşti curajoasă? Nu? La revedere şi n'am cuvinte! Da? Bravo! Poftim la primărie!

Din când în când reuşeam să smulg mătuşii şi verişoarei un zâmbet. Dar rar, rar ca şi bucuriile vieţii noastre într'un oraş pustiit, sărac, înfometat. Pentru o pâine cleioasă şi acră colindam toate ungherele. Mă cunoşteau toţi câinii şi când nu mă lătrau aveam credinţa că-şi spun: „E băiat bun. Vai de capul lui cât aleargă!" Autorităţile, bogătaşii, negustorii înstăriţi fugiseră încă din primăvară, de când frontul sovietic s-a apropiat de Iaşi, de când bubuitul tunurilor a devenit singurul şi cel mai obişnuit zgomot al oraşului.

— Noi nu plecăm... spunea mama câte unei vecine. Dece să plecăm? Unde să plecăm? Cine şi ce are cu noi? N'am furat un capăt de aţă dela nimeni, n'am făcut rău nimănui. Am trăit cinstit şi dacă o fi, cinstit o să murim...

— Dar dece să murim? m'amestecam eu în vorbă. Nici nu mă gândesc! În orice caz până nu termin „Neamul Şoimăreştilor" nu vreau. Şi abia am început cartea!

Îmi era şi mie teamă, teama pe care o ai de necunoscut, dar... eram singurul „bărbat" din casă şi trebuia să fiu tare! Şi-apoi, stând ceasuri întregi la coadă, la brutărie, auzeam multe. Cea mai mare parte a ieşenilor rămăseseră pe loc.

— Să plec din calea sovieticilor? vorbea într-o zi unul. Nu numai că nu plec, dar mă doare inima că mi-a stricat o bombă grădina ca să-i fi aşteptat cu flori...

— Taci omule, că te-o auzi cineva... îl trase de mână o bătrânică.

— Da parcă eu vorbesc să nu m-audă? Şi altă dată, la bocetele unei femei: „o să murim, o să ne prăpădim cu toţii", altul răspunse:

— Eu n'am să mor până când n'am să aud un rus cântând, una cu foc, la pianul pe care l-a furat dela Odesa crâşmarul Dincă. Uite, îţi dau în scris că aşa o să fie...

Vecinul nostru, un măcelar îmbogăţit în anii de foamete şi ai războiului, fugi din oraş cu câteva ore înainte de intrarea ostaşilor sovietici. Asudat, îngrozit, împiedicându-se printre baloturi şi geamantane, ne strigă prin gard:

— Dece mai rămâneţi? Vin ruşii... sunt la barieră. Or să vă omoare pe toţi...

Îl urmării cât de caraghios fugea, scuturându-şi trupul mic şi îndesat pe picioarele scurte, ca nişte butuci.

— Vino repede în beci, mă strigă mama. Of, băiete, ai să mă bagi în groapă...

Ne aflam în beci de o bună bucată de vreme. Pe atunci nimeni dintre noi nu socotea timpul. După lumină şi după întuneric ştiam că e zi ori noapte, şi atât. Nu mâncasem nimic, ori aproape nimic, de mult. Nu mai aveam nici o coajă de pâine. Verişoara plângea de foame. Rupea fire dintr'o mătură veche, le mesteca îndelung şi apoi le înghiţea. Mi se făcu tare milă de ea. Mă ridicai:

— Plec să caut ceva de mâncare.

Mama mă opri:

— Nu! să nu pleci de lângă mine. Nu mă chinui. Mi-e frică să te las pe stradă.

— Dece să-ţi fie frică?... Auzi? Trec tancuri ori camioane... Ce zgomot fac! Am să mă furişez printre ele...

— N'ai să pleci nicăieri!

— Într'o clipă sunt înapoi...

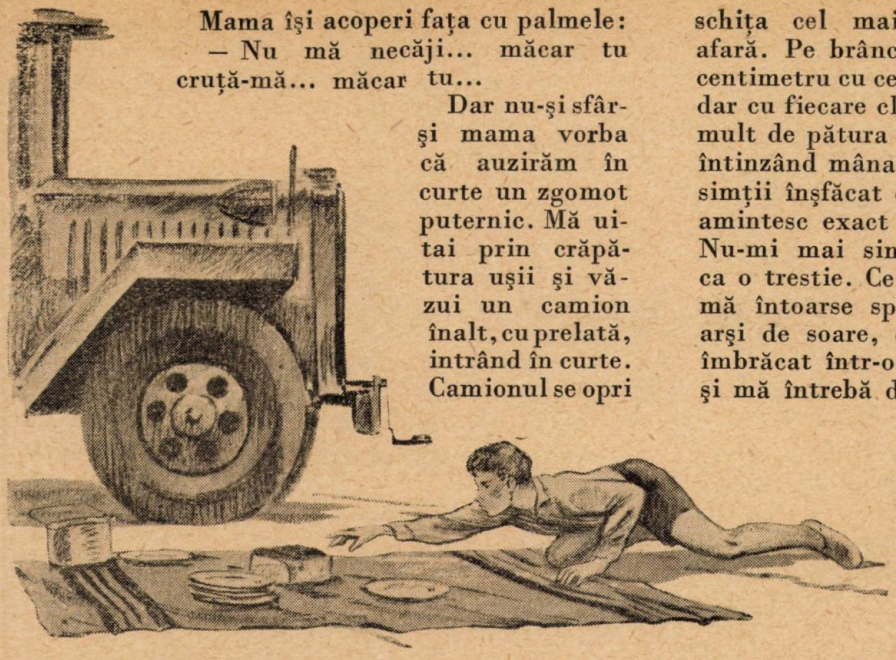

Mama își acoperi fața cu palmele:

— Nu mă necăji... măcar tu cruță-mă... măcar tu...

Dar nu-și sfârși mama vorba că auzirăm în curte un zgomot puternic. Mă uitai prin crăpătura ușii și văzui un camion înalt, cu prelată, intrând în curte. Camionul se opri și din el săriră trei ostași sovietici. Unul dintre ei strigă ceva spre ferestrele casei. Nu știam limba rusă și nu pricepui nimic.

— Ce-o fi strigând ? întrebai.

— Taci, taci... mă trase mama lângă ea în fundul beciului și mă ținu strâns de mână, astfel că mult timp nu mai reușii să mă apropii de ușă și să văd ce se petrece afară. Și de afară, după o vreme, nu mai venea nici un zgomot. Vuietul străzii se domolise. Din curte nu se auzea nici o mișcare. Doar bufniturile depărtate ale tunurilor se mai auzeau dincolo de dealul Gălății și pe fondul lor, din când în când, țăcănitul ritmic, sacadat al unei mitraliere.

Ne era la toți cumplit de foame. Nu exagerez când spun că dela o distanță de un metru auzeam gheorăiturile din burta verișoarei. Mama tăcea, mătușa tăcea. Amândouă priveau în pământ, gârbovite, îmbătrânite. Mă desprinsei ușor din strânsoarea mamei, și iată-mă iar lângă ușă. În curte nimeni. Numai camionul, și alături de el, pe o pătură, mai multe farfurii goale de aluminiu, sclipind în soarele după amiezii, o gamelă răsturnată și... nu! nu visam... un coltuc destul de mare de pâine. Cei trei ostași nicăieri.

Și în clipa aceea îmi veni în minte să fur coltucul de pâine. Nu era primul furt pe care-l făptuiam în vara aceea. Mai furasem cu vreo săptămână înainte niște castraveți murați de pe o fereastră...

Nu mai cerui părerea mamei, pentru că eram sigur că nu mi-ar fi dat voie. Trăsei ușor zăvorul ușii și, înainte ca mama să mai poată schița cel mai neînsemnat gest, mă furișai afară. Pe brânci, înaintam încordat, înaintam centimetru cu centimetru, îmi zgâriam genunchii, dar cu fiecare clipă care trecea mă apropiam mai mult de pătura de lângă camion. Iată-mă pe ea, întinzând mâna spre pâine... când deodată mă simții înșfăcat de guler și ridicat în sus. Nu-mi amintesc exact ce s-a petrecut atunci cu mine. Nu-mi mai simțeam inima bătând, tremuram ca o trestie. Cel care m-a ridicat ca pe un fulg, mă întoarse spre el. Era un uriaș, cu obrajii arși de soare, cu barba țepoasă ca o miriște, îmbrăcat într-o rubașcă prăfuită. Înălță fruntea și mă întrebă din ochi:

— Ih?

Pricepui lesne că se interesa ce căutam acolo. Lăsai capul în pământ. El îmi ridică ușor bărbia cu un deget își arcui sprâncenele groase și repetă:

— Ih?

Zâmbea blând și bun, dar simțeam în zâmbetul lui o oboseală sfâșietoare. La al treilea „Ih?“ mă hotărîi să-i spun adevărul. Adică să-i spun prin gesturi, ca să mă înțeleagă. Arătai întâi spre gură și spre burtă, apoi spre pâinea de pe pătură și făcui gestul șterpelitului cu mâna stângă.

— Aha! dădu el din cap și strigă: Alexandr! Alexandr!

Din cabina camionului coborî un alt ostaș mai mic de statură, oacheș, fumând o țigară lungă de un cot, răsucită din hârtie de ziar. Uriașul îi adresă zâmbind câteva cuvinte în rusește, după care cel care răspunsese la numele de Alexandr, mi se adresă cu gravitate pe românește:

— Tovarășul locotenent mi-a dat ordin să te iau prizonier!

Tresării. Abia reuşii să îngân:

— Pri... prizonier? Dece?

Ostaşul se gândi o clipă, căutând răspunsul, apoi rosti foarte serios:

— Pentru că te-am prins pe pătura asta. Pătura aparţine Armatei Sovietice. Dacă te găseam la câţiva centimetri mai încolo... norocul tău! Scăpai! Acum vei răspunde la toate întrebările mele şi te vei supune tuturor ordinelor mele. Ai înţeles?

Tăceam speriat.

— Ai înţeles? repetă el şi adăugă: ori poate n'ai limbă.

— Am...

— Scoate-o s'o văd!

O clipă rămăsei nemişcat. Pe urmă... ce era să fac?... scosei limba. El o privi cu atenţie şi-apoi zise:

— Eşti sănătos tun. Ai un stomac, să încapă în el hrana pe-o lună a unui regiment. Cum te cheamă?

— Pancu Octav.

— Pancu Octav... Pancu Octav... repetă el căutând parcă să-şi amintească ceva. În sfârşit, păru că găsi: Unde am mai auzit eu numele ăsta? Nu cumva ai luptat acum o sută cincizeci de ani în Antarctica?

— Nu...

— Păcat, credeam că suntem prieteni de atunci... Şi pe alt ton: din ce armă faci parte?

Ridicai ochii mirat:

—Nu înţeleg...

— Ei, dădu el din cap şi se încruntă: Cum nu înţelegi? Cu ce mergi? cu avionul? Cu vaporul? Cu calul?

— Merg pe jos...

— Aha! Infanterist. Dar fricos infanterist. Dece tremuri? Să nu spui că ţi-e frică, să nu spui că nu te cred...

— Nu... nu... mi-e frică... răspunsei tremurând. L-am citit şi pe Puşkin!

— Nu mai spune? Eşti vasăzică om cult. Numai că oamenii culţi nu fură...

Indrăznii:

— Mi-e foame... şi mamei îi e foame... şi mătuşii şi verişoarei...

— Nu-mi pasă! vorbi el dând din cap. Încerci să-mi mişti inima dar nu mă las. Şi-apoi ce înseamnă asta „mama, mătuşa, verişoara"? Sunt obiective militare?

Tăcui.

— Bine, o să aflăm noi singuri. Deocamdată sus mâinile! Eşti prizonier.

Ridicai mâinile deasupra capului:

— Nu, e prea sus aşa... mai jos... în dreptul pieptului.

Înţelesei că totul s'a sfârşit. O să-mi lege mâinile.

Se urcară amândoi în camion. Desigur, ca să găsească o frânghie... Voiam s'o strig pe mama, dar n'aveam putere. Inchisei ochii.

...Şi câteva clipe mai târziu, ţineam în mâinile întinse o pâine mare şi o cutie de conserve. Alături de mine, cei doi ostaşi râdeau cu hohote. Zâmbii şi eu stingherit. Apoi mi se comandă:

— Spre mama, mătuşa şi verişoara ta, înapoi fuga marş! Repaus pentru prânz!

Mă întorsei, şi în uşa larg deschisă a beciului le văzui pe cele trei femei (dacă şi verişoara mea intră în această categorie!) surâzând înveselite. Asistaseră la tot „interogatoriul". Surâsul mamei era primul din vara aceea, primul ei surâs în prima zi a patriei libere...

Iată, stimaţi prieteni mai mici, amintirea care, în dimineaţa zilei de 23 August, acum trei ani, mi-a ajutat să scriu momentul „Interogatoriului" din „Marea bătălie dela Iazul Mic", momentul cel mai drag mie din carte.

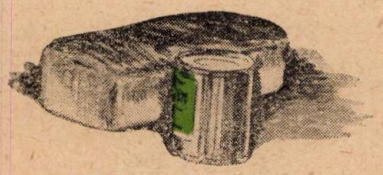

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

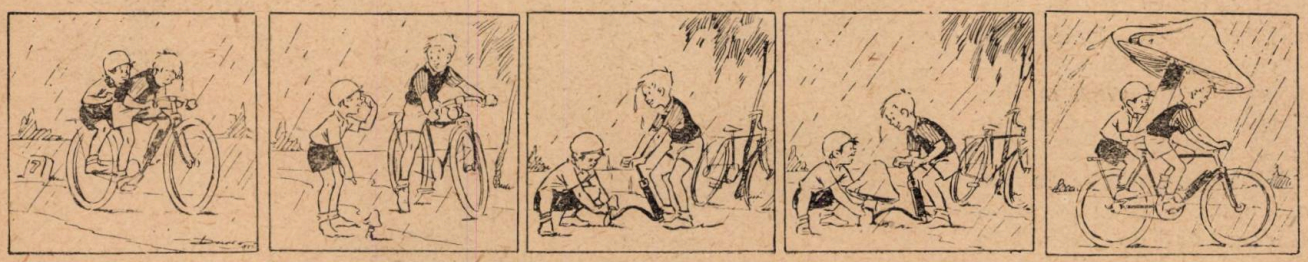

de *Duldurescu Radu*

FÂNTÂNA

de
CEZAR
DRĂGOI

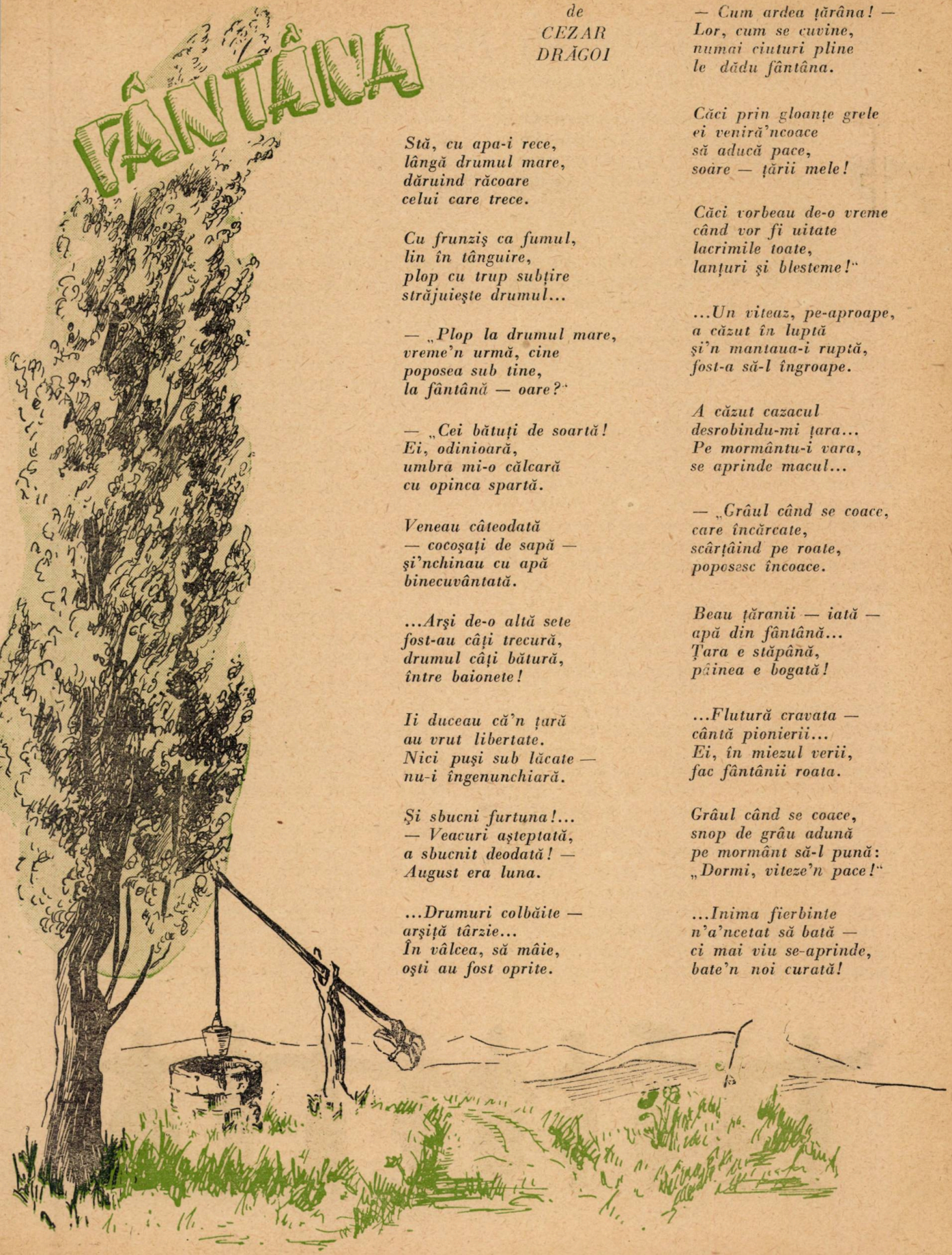

Stă, cu apa-i rece,
lângă drumul mare,
dăruind răcoare
celui care trece.

Cu frunziș ca fumul,
lin în tânguire,
plop cu trup subțire
străjuiește drumul...

— „Plop la drumul mare,
vreme'n urmă, cine
poposea sub tine,
la fântână — oare?"

— „Cei bătuți de soartă!
Ei, odinioară,
umbra mi-o călcară
cu opinca spartă.

Veneau câteodată
— cocoșați de sapă —
și'nchinau cu apă
binecuvântată.

...Arși de-o altă sete
fost-au câți trecură,
drumul câți bătură,
între baionete!

Ii duceau că'n țară
au vrut libertate.
Nici puși sub lăcate —
nu-i îngenunchiară.

Și sbucni furtuna!...
— Veacuri așteptată,
a sbucnit deodată! —
August era luna.

...Drumuri colbăite —
arșiță târzie...
În vâlcea, să mâie,
oști au fost oprite.

— Cum ardea țărâna! —
Lor, cum se cuvine,
numai ciuturi pline
le dădu fântâna.

Căci prin gloanțe grele
ei veniră'ncoace
să aducă pace,
soare — țării mele!

Căci vorbeau de-o vreme
când vor fi uitate
lacrimile toate,
lanțuri și blesteme!"

...Un viteaz, pe-aproape,
a căzut în luptă
și'n mantaua-i ruptă,
fost-a să-l îngroape.

A căzut cazacul
desrobindu-mi țara...
Pe mormântu-i vara,
se aprinde macul...

— „Grâul când se coace,
care încărcate,
scârțâind pe roate,
poposesc încoace.

Beau țăranii — iată —
apă din fântână...
Țara e stăpână,
pâinea e bogată!

...Flutură cravata —
cântă pionierii...
Ei, în miezul verii,
fac fântânii roata.

Grâul când se coace,
snop de grâu adună
pe mormânt să-l pună:
„Dormi, viteze'n pace!"

...Inima fierbinte
n'a'ncetat să bată —
ci mai viu se-aprinde,
bate'n noi curată!

Pe curând, prieteni tineri

de VERONICA PORUMBACU

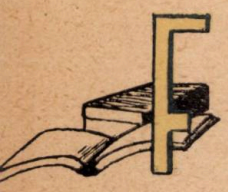

Fetele au adesea albume în care-şi strâng amintirile, femeile, casete unde-şi păstrează podoabele. Şi eu am un asemenea album, şi eu am o asemenea casetă. Primul n-are scoarţele legate în pânză şi ultima nu închide cine ştie ce bijuterii. Dar şi una şi alta sunt scumpe inimii mele ca nişte adevărate pietre rare: în ele s'au adunat autografele şi insignele tinerilor dela Festivalul mondial al tineretului şi studenţilor.

Le-am luat în mână acum câteva zile, când fetiţa mea, căţărată pe genunchi, să vadă tot, cu curiozitatea copiilor, m'a întrebat luând un pumn de insigne: „Ce sunt astea, mamă?" „Sunt dela Festival", i-am răspuns eu. Dar ochii ei negri s'au deschis mai mari ca deobicei: „Ce e asta, Festival?" Ei, da, fata mea, uitasem că acum doi ani erai încă în leagăn, şi acum patru ani la Berlin, şi cu atât mai puţin acum şase ani la Budapesta, erai numai un vis. Uitasem ceeace întrebarea ta, ca şi unele culori, pălite de vreme, ale insignelor, îmi demonstrau, şi anume, că sunt — cu voie sau fără voie — un veteran al festivalurilor.

Dacă unii pot spune cu tristeţe: „Am făcut trei războaie", eu pot spune cu mândrie: am fost în trei ofensive ale frontului păcii. Şi dacă prin această mândrie trece şi unda de tristeţe a anilor care înaintează, sentimentul îmi deşteaptă în acelaş timp o întrebare mai matură: Ce s'a întâmplat cu prietenii noştri între şi dela aceste întâlniri încoace?

Când am văzut-o prima oară la Budapesta, An-Son-Hi, dansatoarea coreeană, era abia adolescentă. O adolescentă care împletea în dans, graţia mâinilor orientale, bucuria primăverii vârstei, cu amărăciunea unui popor despărţit şi în parte oprimat. Intre Budapesta şi Berlin s'a abătut peste patria ei agresiunea războinică. Ochii ei au văzut zidurile prăbuşindu-se, oraşe arzând, rănile de napalm, ea însăşi abia a fost salvată într'un bombardament de sub dărâmături. Dansul dela Berlin era tragic. Adolescenta devenise o tânără cu o privire severă, încercată, matură. Intre Berlin şi Bucureşti lupta a continuat în Coreea. Dar s'a înteţit şi lupta unită a popoarelor şi a tineretului pentru pace. Şi în capitala Republicii Populare Române, am trăit la Festival, alături de An-Son-Hi, uriaşa bucurie a semnării armistiţiului. Tânăra coreeană a dansat la noi victoria păcii. La multe mii de kilometri, la antipodul unde soarele răsare în timp ce apune la noi, eu ştiu totuşi ce face, ce gândeşte, ce lucrează dansatoarea Coreei. Scrisorile continuă legătura înnodată demult, în Budapesta tinereţii.

Şi nu e acesta singurul caz în care poşta a urmat traseul între noii prieteni. La Berlin cunoscusem un tânăr muncitor din Torino, Orlando Solari. Ca adolescent, făcuse parte dintr'un grup de partizani la graniţa franco-italiană. Ca tânăr, avea în urma sa prima grevă la uzinele de automobile „Fiat". Venise cu greu la festival. Din 1953 şi până acum am mai primit câteva saluturi de la Orlando Solari. „Nu, niciodată nu vom putea uita Festivalul", scria el pe nişte ilustrate cu vederea generală a Torino-ului. Şi în oraşul acesta frumos, aşezat printre pinii din nordul Italiei, căutam adesea să descopăr poarta fabricii „Fiat" în faţa căreia se opreşte zilnic, cu teama că nu mai are ce căuta acolo, tânărul mecanic italian, care-şi câştigase mii de noi prieteni la Berlin...

Imi amintesc, spre pildă, de Suzanne Bergonnier, pe care am cunoscut-o în calea triumfală, presărată cu flori, la ziua fetelor. In mâinile ei de învăţătoare îmbobocesc copiii, prin ea fac ei primii paşi spre lumea minunată a basmelor şi a ştiinţei. Cariera aceasta, poate cea mai frumoasă din câte sunt pe lume, şi-a început-o Suzanne sub bombe, la Trozes. La

sfârşitul unui raid n'a mai găsit nici măcar locul şcolii în care încredinţa copiilor tainele literelor...

Lângă chipul ei îmi răsar în amintire, fără să vreau, obrazul galben-măsliniu şi ochii migdalaţi ai fetei Nguynei-Ti-Tan, tânăra vietnameză a cărei semnătură o am în caiet alături de a Suzannei, cum alături au mers în ziua înflorită a fetelor. Nu ştiu ce vor fi făcut mai departe cele două tinere, întoarse acasă. De câte ori va fi povestit Suzanne Bergonnier, elevilor ei, basmul pe cât de fantastic, pe atât de real, al unui atlas al lumii care s'a concentrat într'un singur oraş, la festival. Nu ştiu de câte ori, în adăposturi, sub raidurile avioanelor, îi vor fi venit Nguynei-Ti-Tan în minte, ochii calzi ai prietenei ei franceze. Dar ştiu că, pe caietul meu stă scris un pact al prieteniei între popoarele lor. Pactul nu e semnat de miniştri de externe, nici nu e consfinţit de sigiliile statelor. Sigilat de prietenia unor tineri, pactul acesta trăieşte şi se înnoieşte odată cu fiecare nouă întâlnire a tineretului...

Intorc apoi alte câteva pagini de caiet. Printre iscălituri, notiţe, amintiri mâzgălite în graba mare sub reflectoare, găsesc o însemnare dragă... Lacul lebedelor l-am văzut nu odată şi la noi şi pe scena operei cu bolţi înalte, georgiene, tocmai la Tbilisi. Dar moartea lebedei, drama unei iubiri înlănţuite care trebuie să moară pentru a renaşte, mi-a rămas în veci legată de numele Ninei Timofeeva. Nu ştiu dacă paşii ei delicaţi calcă de pe acum pe drumul larg al Ulanovei, dar cred că niciunul din tinerii care au văzut-o dansând la Bucureşti, n'au revăzut de atunci opera rusă, fără să-şi amintească de graţia Ninei, fără să se simtă mai aproape de tineretul ţării socialismului, căruia îi sunt deschise toate căile artei. Şi arta, această minunată invenţie a geniului uman, a fost şi ea una din cele mai adânci legături între suflete, înnodate în zilele festivalului.

Dar nu numai eu am un caiet atât de preţios ca acela despre care v'am vorbit. Dimpotrivă, aş putea spune că numărul amintirilor, şi mai ales al scrisorilor primite după Festival, este invers proporţional cu vârsta primitorului. De aceea, vizitând nu demult familia unor prieteni mai tineri, ei mi-au deschis cu mândrie, nu un caiet, un mic sertar cu corespondenţă! Mi-au rămas în minte cuvintele a doi belgieni, un elev şi un bibliotecar, membri ai asociaţiei culturale „Till Eulenspiegel". Iată ce au scris Philippe Frank şi Joel Galtier, tineri slujitori ai muzeelor, unui tot atât de tânăr scriitor român: „Intâlnirea noastră în zilele însorite ale Bucureştiului, e doar un capitol din cartea prieteniei noastre. Trăim, lucrăm, scriem, învăţăm, cu gândul la capitolul viitor, la Varşovia".

Şi iată că este tot mai aproape ziua, când acest nou capitol va deveni realitate. Pe harta încercatei Europe se va ridica, într'unul din cele mai îndurerate locuri, steagul unui nou oraş al tinereţii. Varşovia... Noi, tinerii lumii, n'am cunoscut frumuseţea trecută a acestui oraş vechi de pe malurile Vistulei, pe care fasciştii l-au ars în război, că n'a mai rămas piatră de piatră. Dar într'o vizită a unor delegaţi români pe meleagurile polone, aceştia au aflat dela arhitectul-şef al oraşului când şi unde a răsărit şi s'a aşternut pe hârtie proiectul actualei Varşovii. Ca mulţi concetăţeni ai săi, iubitori de pace, el fusese internat în lagăr de către fascişti. Acolo, între sârmele ghimpate, în timp ce zidurile Varşoviei trozneau, în timp ce monumentele seculare se prăbuşeau în flăcări şi fumul gros se ridica dintr'un oraş incendiat mişeleşte, actualul arhitect-şef al oraşului, elabora cu siguranţa luptătorilor pentru victoria păcii, planurile noii Varşovii. Şi în acest oraş în construcţie, în acest oraş unde fiecare zid se înalţă pe o veche rană a războiului, se vor întâlni în curând tinerii lumii, pentru a-şi strânge mâinile cu aceeaşi prietenie pe care vârsta o înfloreşte, dar care nu se vesteşte odată cu trecerea anilor...

Cu Vasile Clăbuș în tabără

de SONIA LARIAN

Ilustrații: ARNO

Nici eu nu știu prin ce întâmplare fericită s'a nimerit să fiu trimis în vara aceasta împreună cu prietenul meu Vasile Clăbuș, în aceeași tabără.

Dacă mă gândesc bine, tovărășia lui nu mi-a adus acolo, tot timpul, decât neplăceri, dar tot nu-mi pare rău pentrucă — nu știu cum — dar cu el e întotdeauna parcă mai vesel.

Cum am ajuns acolo, încă din prima zi, m'a și vârît într'o încurcătură.

După ce am făcut vizita medicală și ne-am spălat, ni s'a spus să ne desbrăcăm cu toții și să ne culcăm.

In cortul nostru, aproape toți adormiseră demult. Numai noi, Vasile și cu mine, ne cocoțasem amândoi într'un pat și ne găseam tot felul de ocupații.

Intâi, uitându-ne în jurul nostru și văzând că toată lumea doarme, ne-a venit deodată în minte să studiem toate pozițiile în care pot dormi oamenii. Intr'adevăr era cât se poate de caraghios. Unul stătea răsucit ca o sârmă, altul ținea gura deschisă, unii păreau că zâmbesc cuiva, alții dimpotrivă, că se ceartă.

După ce ne-am plictisit și de această îndeletnicire, ne-am apucat să ne jucăm de-a vizita medicală. Eu eram doctorul și mă făceam că-i vâr lui Vasile în gură lingura de pantofi, dar umblam cu multă grijă, abia dacă îl atingeam, de frică să nu țipe și să-i trezească pe toți — iar el, Vasile, se strâmba în toate felurile, mișca din fălci, din sprâncene, din urechi, din gât.

Deodată ne-am pomenit lângă pat cu instructorul detașamentului nostru.

Ce-i cu voi? se miră el.

E i am zâmbit stingherit, iar Vasile a început să-și caute de lucru cu pătura.

Vizita medicală s'a terminat, spuse instructorul, iar acum e timp de dormit.

Cum plecă instructorul, Vasile căzu pe gânduri.

Acum e timp de dormit... Auzi? Timp de dormit! Când dorm oamenii? — și tot el răspunse: Când le e somn. Dar dacă nu ți-e somn, cum să dormi? Nouă nu ne e somn, nu-i așa? Atunci, de ce să dormim?

Am recunoscut imediat și eu că are toată dreptatea. Bine judecat și mai ales, simplu, la mintea omului: dacă nu ți-e somn, pentru ce deodată să te culci și să dormi?

Dar oare de ce nu ne e somn? se întrebă atunci Vasile. Ar trebui să fim obosiți, am călătorit o zi întreagă... și imediat găsi răspunsul: Uite cum, am descoperit: când vezi atâta lume dormind în jurul tău, îți trece deodată tot cheful de somn. Așa e.

Pe urmă, însă, veni cu o complectare:

Nu ți-e somn pentru că știi că trebuie să dormi.

Seara când ne-a chemat la masă, Vasile observă că ne pierise și pofta de mâncare, atât lui cât și mie, și hotărî că explicația este aceeași ca și pentru povestea cu dormitul: când vezi atâta lume deodată mâncând și mai ales când știi că trebuie să mănânci acum, numaidecât, te cuprinde o asemenea plictiseală încât, pe loc, îți trece foamea.

După puțin timp gornistii au sunat stingerea în tabără și m'am culcat imediat, căci nu mai puteam de somn. Auzeam până în patul meu fosnetul liniștit al mării și mă simțeam parcă legănat gata-gata să adorm, când deodată mă pomenesc în pat cu Vasile.

Scoală-te repede, îmi spuse el, mi-a venit o idee grozavă. Uite ce o să facem. De mâine, tu și cu mine o să avem programul *nostru*.

— Cum adică, al *nostru*?

— Nu mă întrerupe. Adică, uite cum: când ei dorm, noi ne plimbăm, când ei se spală, noi mâncăm, și așa mai departe. Așa nu numai că n-o să fie plictiseală, dar o să râdem de-o să ne prăpădim pentru că sper că ai înțeles că totul va fi făcut în cel mai mare secret. Adică să nu știe nimeni că am pus lucrurile la cale, ci să se creadă că, dimpotrivă, o facem din zăpăceală.

— Asta parcă e prea de tot, m'am cam speriat eu.

— Ți se pare, așa am crezut și eu la început. De fapt nu e nimic rău. Facem și noi exact aceleași lucruri ca și ei, doar n'o să vânăm urși, nici rișcă n'o să jucăm. Numai că, nu în același timp cu ei. Nu cu toată lumea deodată.

— Așa da, m'am învoit eu.

Am hotărît să începem de a doua zi, chiar cu deșteptarea.

— Ei se scoală la șase — își făcu soc teala Vasile. Noi însă o să ne sculăm la cinci. Așa o să vedem și răsăritul soarelui și nici n'o să se cheme că suntem mai leneși decât ei, ba tocmai dimpotrivă.

Pe urmă Vasile a început să-mi descrie cum își închipuie el că arată un răsărit de soare la mare și să-mi explice ce noroc nemaiîntâlnit a dat peste capul nostru să putem vedea chiar noi răsăritul soarelui. Am mai făcut împreună tot

felul de planuri, aşa că până am adormit, cred că trecuse demult de miezul nopţii.

Tocmai visam cum soarele ieşise din mare, înconjurat de doi gornişti şi doi toboşari şi cum, văzându-ne pe noi, pe Vasile şi pe mine, a început să strige: „Atenţie băieţi, ei sunt", iar toboşarii au început atunci să ne înghionteasc din toate părţile, când m'am trezit deodată şi am văzut că ghionturile mi le dădea de fapt Vasile.

— Auzi, să n'ai nici o grijă — mă linişti el, ca şi cum altfel n'aş fi putut adormi. Dimineaţa te trezesc chiar eu.

In toată noaptea aceea, la fiecare jumătate de ceas, Vasile se scula, îmi dădea câte un brânci şi mă întreba:

— Cam cât să fie ora? Crezi că mai e mult până dimineaţă?

Şi nu apucam să adorm, iar se trezea şi iar îmi dădea un brânci, şi iar mă întreba dacă mai e mult până dimineaţa.

Când m'a sculat de-a-binelea, tocmai la ora la care mi-era somnul mai dulce, am început să mă îmbrac repede, ca în vis, fără să ştiu bine ce se întâmplă cu mine. Mi-era aşa somn, că nu mai aveam chef de nimic. Mi-am mai venit puţin în fire, numai când Vasile mi-a dat un pumn şi mi-a spus:

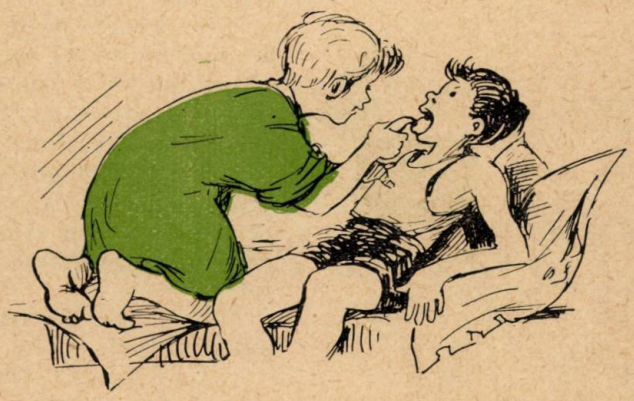

— Îmbracă-te cât poţi de repede şi bagă de seamă cum te mişti. Dacă ne aude cineva suntem pierduţi.

Primul care a încurcat lucrurile a fost însă tot el. Intâi, îmbrăcatul a ţinut la el vreo jumătate de oră, pentrucă în marea lui grabă şi-a pus cămaşa şi ciorapii pe dos şi nimerea mereu cu piciorul drept în pantoful stâng. Mai mult, mă încurca şi pe mine, dându-mi tot timpul fel de fel de sfaturi. Când l-am văzut în sfârşit îmbrăcat şi eram amândoi gata să plecăm, Vasile s'a mişcat puţin şi a răsturnat cutia lui de tinichea cu 150 de dopuri de sticle de bere. Dacă o lăsa măcar să cadă pe jos, pe rogojină, tot ar fi fost bine. El însă, nu ştiu cum a făcut că dopurile şi cutia de tinichea au nimerit tocmai pe capacul geamantanului de lemn. A fost un zgomot asurzitor.

— Hai să fugim, mi-a şoptit el repede, după ce a făcut şi isprava asta.

Am lăsat totul aşa, cutia, dopurile şi hainele răvăşite pe pat. Când să ieşim însă afară ne-am încurcat tot din cauza lui Vasile, care n'a ştiut cum să deslege panglicile de pânză de la uşa cortului, ne-am împiedicat unul de celălalt şi am căzut amândoi.

Până ne-am văzut odată afară, m'au trecut toate sudorile. În sfârşit, am ajuns şi pe plajă.

— Ei, unde ţi-e soarele? l-am întrebat pe Vasile.

Cerul şi marea erau atât de cenuşii şi fără niciun haz de ţi se făcea lehamite. In afară de asta, era un frig ca iarna.

Vasile îşi luă o mutră cu totul compătimitoare:

— Nu credeam să fii chiar atât de prost, se întristă el.

Soarele întreg poţi să-l vezi toată ziua, când vrei. Tocmai asta e totul: ca întâi să nu fie nimic şi pe urmă, deodată, să apară câte o bucată de soare.

Mi s-a părut şi mie că are dreptate, aşa că ne-am aşezat răbdători pe nisip şi am început să aşteptăm.

— Mai e mult? am întrebat eu, după câtva timp.

Vasile se gândi puţin, apoi fără să şovăie, răspunse ca şi cum ar fi fost vorba despre cineva care s'a dus numai până la colţ:

— Trebuie să apară din clipă în clipă.

Pe urmă a început să-mi povestească tot felul de lucruri şi se făcea că a şi uitat de soare şi că nici nu bagă de seamă că între timp au trecut ceva mai mult decât câteva clipe.

Văzând însă că soarele tot nu apare, s'a gândit în cele din urmă s'o întoarcă în aşa fel încât să ne pară chiar bine că s'a întâmplat aşa:

— Avem un noroc grozav! Dacă n'a răsărit până acum, înseamnă că nu e nici patru jumătate. Până la şase când sună deşteptarea, putem să mai facem o groază de lucruri.

Deodată, pe neaşteptate, s'a auzit goarna.

— Ce-o fi asta? se miră Vasile.

— Ce să fie? Sună deşteptarea, tu n'auzi? m'am îmbufnat eu.

N'au trecut nici câteva clipe şi în toată tabăra a izbucnit un piuit şi-o hărmălaie de parcă ne-am fi aflat într'o crescătorie de păsări. Era foarte vesel.

Vasile găsi din nou pentru noi o mângâiere:

— Gândeşte-te ce caraghioşi sunt ei acum când se trezesc abia din somn şi ce greu trebuie să le vină. Ce n'aş da să-i văd cum îşi întind oasele şi cască! Noi demult am trecut prin toate astea...

Tocmai atunci o femeie care trecea pe şosea, în spatele nostru, spuse cuiva tare.

— Uite că a început vântul să gonească norii. Poate se înseninează. Mi s'a urât de atâta vreme ploioasă.

— Ai auzit? i-am spus repede lui Vasile. Puteam să aşteptăm mult şi bine. Azi e o zi urâtă, de asta n'a ieşit soarele.

— Se înţelege! îmi răspunse el foarte înţepat. Cine nu ştie asta? E doar la mintea omului.

Ne-am întors cu faţa spre tabără şi am început să ne uităm ce fac ceilalţi. Vasile sărea tot timpul ca un popândău, se uita în dreapta, în stânga, se ridica şi se apleca şi tot timpul ca şi cum eu n'aş fi fost de faţă şi n'aş fi văzut tot ceea ce vedea şi el, îmi dădea explicaţii.

Uite, acum s'au dus să se spele. Fetele fac

înviorare. Acum se duce alt detaşament la spălat... Băiatul ăla gras a scăpat săpunul pe jos. Uite că l-a ridicat.

Parcă era crainicul dela radio, care transmite meciul.

Cred că am stat aşa mai mult de o oră. La început mi-a plăcut şi mie că stăm acolo şi ne uităm la ei, iar ei nici nu ştiau că noi îi vedem. Pe urmă însă, am început să mă plictisesc. Vasile se plictisea şi el, dar nu voia să recunoască în ruptul capului şi cu cât îi trecea mai mult cheful, cu atât se făcea că e mai încântat:

— Ce zici? Parcă suntem la cinematograf. Tu vezi bine? Eu de aici văd totul.

N'a trecut mult şi ne-am dat seama că ne e cam foame.

— Ştii ce? Văd că ei au terminat cu mâncatul, îmi spuse Vasile. Hai să mergem şi noi.

Pe drum, ne-am gândit ce să spunem dacă ne întreabă cineva unde am fost până acum. Eu mi-am adus aminte că doctorița îmi spusese să trec dimineața să-mi pună nişte picături în nas. Am hotărît deci să trecem întâi pe la

infirmerie. Dacă ne întreabă pe urmă cineva unde am fost, spunem că am fost la infirmerie şi se cheamă atunci că nu minţim decât pe jumătate.

Aşa am şi făcut. Când am ajuns la masă, însă tot n'am scăpat de ceartă. Intâi nici n'au mai vrut să ne dea de mâncare. Toate scaunele erau adunate, de jur împrejur se mătura.

Până la urmă nu ştiu cum s'a făcut, ne-au dat.

Eu eram atât de supărat că ne certaseră, încât abia mai mâncam. Vasile însă îi tot dădea zor:

— Vezi, uite cu câtă poftă mănânci acum. De azi, venim întotdeauna la masă mai târziu.

Intre timp se făcuse frumos afară. Vedeam prin fereastră cum toate detaşamentele plecau pe plajă. Numai cei din detaşamentul nostru stăteau în faţa cortului şi parcă aşteptau pe cineva. Vreo câţiva alergau neliniştiţi, se întorceau şi îi spuneau ceva instructorului, pe urmă iar plecau. Un băiat, înalt, cu picioare lungi, veni alergând şi-i spuse instructorului:

— Mi-a spus la infirmerie că au fost acum acolo. Au plecat de vreo cinci minute.

N'am auzit ce-a mai răspuns instructorul. Pe urmă au plecat cu toţii.

— Nu cumva era vorba despre noi? mă întrebă cam nedumerit Vasile.

Eu nu-mi mai găseam liniştea. I-am răspuns înfuriat:

— Termină odată cu mâncatul şi hai să ne întoarcem la detaşament. Cine ştie de când ne caută...

Vasile se îngălbenise, dar tot îl mai făcea pe eroul.

— Mare deştept eşti! Păi dacă mergem acum, înseamnă să rămânem cu ei toată ziua... Dacă vrei, du-te. Treaba ta. Eu acum mă duc în cort.

Ce era să fac? M'am dus după el. Am intrat în cort şi ne-am gândit să ne întindem puţin pe pat. După peripeţiile nopţii cu grija lui Vasile de a ne trezi, eram amândoi morţi de somn.

Nici n'am băgat de seamă când am adormit.

Când ne-am trezit, era seară.

Nici eu, nici Vasile nu ne dădeam tocmai bine seama ce e cu noi. Nu ştiam nici ce oră este, nici unde ne aflăm.

Ştiu că era în jurul nostru o hărmălaie grozavă. De mai multe ori am deschis câte un ochi şi am văzut un băiat care-şi răscolea toate lucrurile din geamantan, se băga sub pat, iar se scula şi tot căuta ceva. L-am şi auzit strigând:

— Cine mi-a găsit pantofii?

Mi se părea că au trecut câteva ceasuri de când băiatul tot scotocea în geamantan, căuta pe sub pat şi întreba: — „Cine mi-a găsit pantofii?"

Asta, numai pentru că-mi era somn şi nu mă puteam trezi.

— Nu înţeleg! L-am auzit pe Vasile. De ce toţi s'au sculat şi numai noi stăm în pat şi dormim?

Pe urmă a venit la mine în pat şi a început să mă scuture tare:

— Hai repede să ne sculăm până nu observă şi ceilalţi.

Deodată am auzit nişte râsete. Nu ştiam ce să mai fac de ciudă, toţi băieţii din cort stăteau în jurul nostru şi râdeau. Unul s'a apucat să strige tare:

— Mă, spuneţi tobosarului s'anunţe în tabără că s'au sculat somnoroşii!

Le-am aruncat câteva priviri dispreţuitoare şi-am început să ne îmbrăcăm ca şi cum nimic nu s'ar fi întâmplat. După un timp, ne-au lăsat şi ei în pace şi au început să vorbească tare, parcă anume să ne facă în ciudă, despre o pisică de mare pe care au prins-o. Cine a văzut întâi pisica şi cine a prins-o, cât de mare era şi ce coadă avea.

Vasile murea de curiozitate să vadă şi el pisica de mare. In cele din urmă, punând câteva întrebări pe ocolite, am aflat că pisica se găsea la cercul tinerilor naturalişti. Oricum însă, ne era tare ciudă: una e s'o vezi acolo, într'un borcan, şi alta să fii de faţă când o prinde sau poate s'o prinzi chiar tu! Şi când te gândeşti că

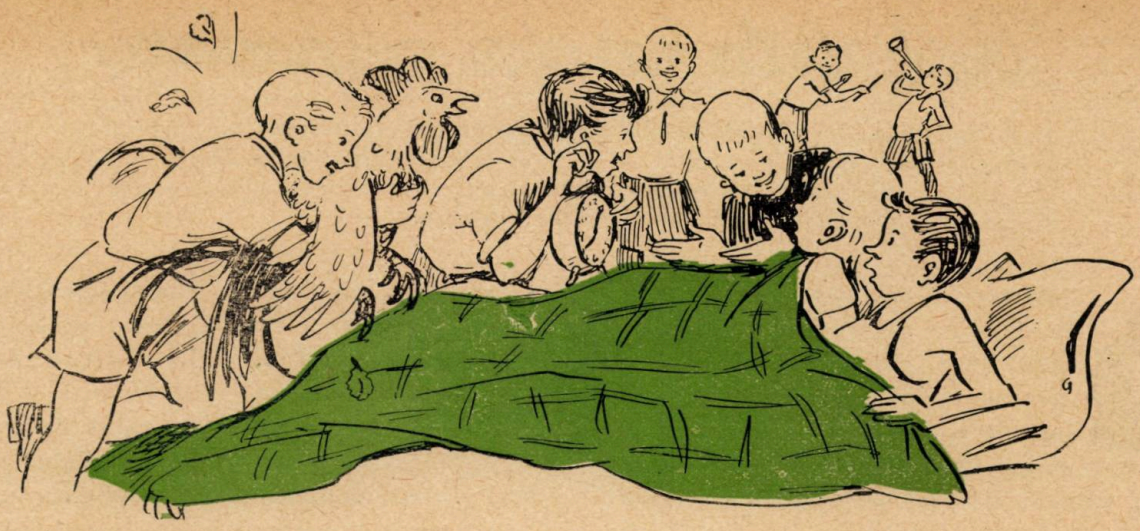

puteam să fim şi noi acolo când au prins-o, în loc să stăm şi să dormim ca nişte proşti.

Era cercul de seară. Instructorul superior, după ce a făcut mai multe glume pe socoteala celor care-şi pierduseră săpunul, prosopul, pantofii şi mai ştiu eu ce alte lucruri, a spus deodată:

— Avem cinstea să primim astă seară, în mijlocul nostru, doi oaspeţi de seamă.

Toţi au ciulit urechile şi au început să se uite în dreapta şi în stânga. O fi venit vreun marinar bătrân să ne vorbească sau poate au sosit nişte artişti?

— Să ştii că a venit cineva dela Comitetul Central — îmi şopti Vasile.

— Oaspeţii se află chiar la detaşamentul nr. 3, continuă instructorul. E vorba de pionierul Vasile Clăbuş şi de pionierul...

Celălalt oaspete, eram eu.

Când au auzit numele noastre, toţi copiii au murit de râs. Ne venea şi nouă să râdem, dar ne stăpâneam, din mândrie. Până la urmă n'am mai putut. Primul a izbucnit Vasile. Pe urmă am râs şi eu.

Privighetoare, astă seară, taci!

Albastră seara peste sat coboară.
E linişte. Nu se clinteşte-un ram.
Nu, nu pot sta în casă astă seară.
Aici, afară am să şed, sub geam.

Acuma, în Varşovia'ndepărtată,
In piaţa largă — ce frumos o fi!
Un dor de ducă-mi simt în piept deodată.
Pân'la Varşovia nu m'aş mai opri!...

Privesc în sus; şi parcă'n depărtare,
Aşa'ntr'un loc, văd cerul luminând.
Sub ceru-acela e Varşovia oare?
Acolo-i Festivalul, fremătând?...

E linişte. Eu tac. Privesc. Ascult:
Parcă un cântec slăvile pătrunde —
De-aici pân'la Varşovia nu-i mult.
Da, de acolo cântecul s'aude.

...Privighetoare, cântul tău mi-i drag
Dar astă seară taci şi stai cu mine.
Până târziu să ascultăm din prag
Doar cântecul ce de acolo vine...

Mihaela Monoranu

Vești de la harnicii gospodari

Pretutindeni pionierii ajută ca niște gospodari harnici, la strânsul fierului vechi și al spicelor de grâu, plantează puieți, împodobesc școala și satul lor...
La redacția noastră au sosit numeroase vești despre asemenea fapte pionierești. Vă facem cunoscut și vouă numai câteva dintre ele.

O interesantă activitate puteți vedea în grădina școlii din comuna Măgura, reg. București. Grădina a fost împărțită pe parcele și fiecare parcelă a fost încredințată unui detașament. Pionierii au făcut o răsadniță unde au semănat varză, pătlăgele roșii, ardei, fasole, mazăre și altele. În fundul grădinii au fost plantați peste 100 de puieți de salcâm. Au fost plantați și pomi fructiferi pentru altoire. Dușmanii cei mai vătămători ai pomilor fructiferi sunt omizile. Pionierii au dus o luptă aprigă împotriva lor. Au curățat pomii de omizi și au chemat în ajutor și păsările. Pentru păsări ei au construit numeroase căsuțe. Acum grădina lor este una dintre cele mai frumoase grădini de prin partea locului...

Pionierii unității nr. 8 din comuna Casimcea, raionul Hârșova, reg. Constanța, au lucrat pentru G.A.C. „1 Mai" din comună 1.200 ghivece nutritive și au plivit 12 ha. de grâu. Ei se ocupă totodată și de lotul școlar pe care au cultivat încă din primăvară legume...

În comuna Onești, reg. Bacău, izlazul era amenințat să fie năpădit de spini. Vestea aceasta au aflat-o pionierii. Ei au luat imediat măsuri. S'au adunat la școală și de acolo au pornit încolonați spre izlazul satului. În câteva ore izlazul a fost curățat de spini. Văcarul satului a mulțumit pionierilor din partea întregii comune. Parcă și florile și iarba scăpate de spini șopteau: „Vă mulțumim dragi prieteni, vă mulțumim. Vă așteptăm cu drag și anul viitor!"...

În comuna Beceni, reg. Ploești, pionierii au făcut o frumoasă grădină de flori în fața școlii. Totodată ei au plantat în comună peste 2.000 de puieți...

Pionierii din comuna Bonțida, reg. Cluj, sunt ajutoare pricepute ale G.A.C.-ului. La plivit, fruntașe au fost detașamentele nr. 1 și 2. Pionierii au dat o mână de ajutor și la semănatul porumbului în cuiburi dispuse în pătrat și la semănatul cartofilor. Ei au semănat peste 3 ha. de porumb și peste 2 ha. de cartofi...

Nu demult în școala elementară din comuna Cocora, reg. Ploești, era un freamăt neobișnuit. Pionierii citind chemarea la strângerea fierului vechi au hotărît să treacă de îndată la acțiune. În seara aceleiași zile grupa I a detașamentului 2 s'a adunat în camera pionierilor. Grupa a hotărît să strângă o cantitate de 300 kg. de fier vechi și să cheme la întrecere grupa a III-a a detașamentului 1. Exemplul acestei grupe a fost urmat de toate cele 16 grupe ale unității. Curând pionierii au împânzit satul. Pe uliță, grupuri, grupuri duceau spre curtea școlii, în roabe, cărucioare sau coșuri, fierul pe care l-au strâns. În acea zi 88 de pionieri au strâns în timp de 4 ore 2.500 kg. de fier vechi. În zilele următoare cantitatea de fier vechi strânsă de pionierii unității din comuna Cocora s'a mărit până la 6.300 kg...

Pionierii din comuna Bocșa-Vașioviei, reg. Timișoara, au strâns mii de kg. de fier vechi și au plivit 2 ha. puieți de arbori ai ocolului silvic din localitate...
Spor la lucru, pe timpul verii, tovarăși pionieri!

(Din scrisorile corespondenților Popoiu Adriana, reg. Constanța, Vasâi Veta și Cârjan Stana, reg. Ploești, Ardeleanu Gheorghe, reg. Bacău, Ursuț Maria, reg. Cluj, Mihai Gheorghe, reg. București și Trăilă Dan, reg. Timișoara).

RACII

de TITI TURTURICA

Ilustrații: RĂDULEANU ADRIANA

— Tu spui că ai curaj, dar raci poți să prinzi? m'a întrebat Nelu triumfător.

Întrebarea m'a pus în încurcătură. Raci nu prinsesem niciodată, dar cum puteam să-i las pe ceilalți să creadă că sunt un fricos? În toate discuțiile mele cu Marin și Nelu, mi se imputa că știu să mă laud, dar că atunci când e vorba de curaj... Mi-am luat un aer nepăsător și am spus:

— Mare lucru să prinzi raci.

Mai bine tăceam din gură, căci Marin parcă atât așteptase.

— Mâine, unchiul Tudor se duce cu mașina să aducă roșii dela grădina instituției. Hai să mergem și noi. În apa Buzăului sunt o mulțime de raci. Mergeți?

Nelu a sărit în sus de bucurie. A trebuit să spun că merg și eu mai ales că a doua zi era Duminică și nu aveam nici o treabă.

Abătut și cu inima cuprinsă de teamă, m'am despărțit de prietenii mei, care hotărîseră ca a doua zi, la ora 6, să fiu la Marin acasă. Pentru mai multă siguranță, mi-au cerut să-mi dau cuvântul de pionier că voi veni, orice s'ar întâmpla.

Pe drum spre casă, caut să-mi aduc aminte tot ce știu despre raci. Nu prea știu mare lucru. Văzusem raci numai la Halele Pescăriei în niște bazine de ciment. Știam că trăiesc în niște găuri făcute în malurile apelor, și că unii oameni îi mănâncă cu plăcere.

Acasă, mama mă aștepta cu masa. Fratele meu, Vlad, care este învățător de vreun an de zile, scria niște planuri de lecții.

După ce-am terminat de mâncat, m'am tras cu scaunul mai aproape de el, privindu-l stăruitor. Când s'a oprit din scris, m'a întrebat:

— Ai treabă cu mine?

— N'am... adică am... vreau să te întreb ceva, am cam încurcat-o eu.

— Hai, zi-i să te aud.

Mi-am luat inima în dinți și l-am întrebat.

— Vlad, tu ai prins vreodată raci?

— Am prins, mi-a răspuns el liniștit.

— Și n'ai pățit nimic? Dar mai întâi spune-mi cu ce se hrănesc?

Vlad s'a gândit un moment.

— Cu insecte mici, plante sau carne, a venit răspunsul lui.

Of, când am auzit de carne, am simțit că-mi fuge tot sângele din față.

— Vlad, poate că nu se hrănesc cu carne? am întrebat eu rugător.

— Nu! Sunt sigur de lucrul acesta. Îmi pare rău că n'am o carte de zoologie să-ți arăt, a zis Vlad hotărît, întorcându-se la lucrul lui.

Dacă mănâncă și carne înseamnă că sunt periculoși, cugetam eu. Cum am să bag eu mâna după ei!? Ca să nu mă duc, nici nu putea fi vorba. Îmi dădusem cuvântul de pionier doar. Trebuia cu orice preț să prind raci. Îmi priveam mâinile, pe care a doua zi le voi vedea însângerate de gurile lacome ale racilor. Am hotărît după o îndelungată gândire să prind un singur rac. Poate o să muște cel mult jumătate din deget. Asta ca să vadă Nelu și Marin că nu-mi este frică. Alții n'am să mai scot, chiar dacă știu că-s din cei mici.

— Vlad, nu mi-ai răspuns, ai păţit ceva când ai prins raci? l-am întrerupt din nou pe fratele meu.

— Racul nu-ţi poate face altceva decât să te prindă cu cleştele. Principalul e ca atunci când ai dat de el să-ţi înăbuşi teama ce o simţi şi să-l apuci hotărît.

M'am cuibărit în pat, cu gândul tot la raci. Un gând îmi trecea mereu prin cap. „Racul se hrăneşte cu carne, fie chiar dela animale moarte. Asta înseamnă că are o gură cu dinţi. Dacă din întâmplare nimeresc cu mâna chiar în gura lui, ce fac?" Pielea mi s'a încrâncenat şi parcă auzeam cum îmi pârâie oasele.

Dimineaţa mă simţeam rău. Capul mă durea şi n'aveam poftă de mâncare. Mirată că stau aşa de liniştit, mama îşi lipi mâna de fruntea mea.

— Eşti bolnav?

— Nu.

I-am spus apoi unde mă duc, rugându-mă în gând să nu-mi dea drumul. Crezând însă că-mi îndeplineşte o dorinţă la care râvneam demult, mi-a spus binevoitoare:

— Te las, dar vezi ca diseară să fii înapoi.

Când am ajuns la locul întâlnirii Marin şi Nelu mă aşteptau nerăbdători. Îşi luaseră câte o traistă. Eu nu-mi luasem nimic. Voi prinde un rac şi-l voi da tot lor.

La grădină am fost întâmpinaţi de un căţeluş ce lătra aşa de furios, de parcă voia să înghită maşina cu totul. Paznicul îi arătă lui Marin un cot, de unde — spunea el — o să scoatem la raci de n'o să avem unde-i pune.

Apa Buzăului e liniştită încât de departe pare o şosea asfaltată. Malul pe care ne găsim intră pe nesimţite în apă, iar celălalt e drept, acoperit de cătină.

Ne desbrăcăm. Eu însă nu mă grăbesc, prefăcându-mă că nu-mi pot deslega şireturile dela pantofi. Fac apoi pe ascuns exerciţii cu mâna, închipuindu-mi cum se prind racii.

— Hai Vasile, te mai aşteptăm mult? mi-a strigat Nelu, pe când intrau amândoi în apă.

— Eu ochesc locurile unde sunt raci, am minţit eu, hotărîndu-mă să intru.

Apa nu e nici mare şi nici rece, ca să am motiv să ies afară. Cu coada ochiului mă uit la ceilalţi doi să văd ce fac. S'au înşirat pe lângă mal cu corpul băgat pe jumătate în apă, bâjbâind cu mâinile după găurile racilor. Stau şi eu la fel ca ei. Simt că racul m'a simţit şi aşteaptă cu gura deschisă. Nelu şi Marin s'au întors spre mine privindu-mă întrebători. Vrând nevrând las mâna să alunece pe lângă mal. E alunecos, cu rădăcini de cătină şi stuf. Deodată mâna mi-a alunecat într-o gaură. Speriat, mă trag înapoi. „Ce-o fi în ea? Rac sau şarpe?"

În acest timp Nelu a dat peste o altă gaură. Se îndesă cu umărul în mal, de parcă ar vrea să-l mute mai încolo. Se vede că mâna nu-i ajunge până în fundul găurii.

Eu tremur de încordare. Ce-o să păţească? Dacă o fi unul mare? Deodată strigătul de bucurie al lui Nelu a spart liniştea ce domnea deasupra apei.

— L-am prins, strigă Nelu scoţând din apă un rac potrivit, care speriat de lumină căuta să scape, plescăind din coadă. Marin priveşte racul, pe când eu mă uit la mâinile lui Nelu. Nu văd nimic. Nici măcar o zgârietură. Mă întorc înapoi la gaura găsită de mine. E lângă o rădăcină de stuf ce se întinde ca o funie cu noduri. Tot n'am însă curajul să bag mâna. Acum îmi este frică de şarpele pe care l-aş putea găsi în gaură.

Îl strig pe Marin, să-i spun să încerce el, explicându-i că el are mâna mai mică decât a mea. Liniştit, Marin se apropie de mine. E atât de încrezător, încât un timp nu ştiu ce să fac. Parcă îl văd cum îşi vâră liniştit mâna şi şi-o retrage

repede plină de sânge. Se uită la mine mustrător, parcă spunându-mi: „Ca să scapi tu, m'ai împins pe mine".

Dar Marin e acum lângă mine şi mă întreabă din ochi: Unde-i?

Stau în cumpănă. Frica mă opreşte să bag mâna. Faptul că Marin ar putea să fie muşcat de şarpe, mă opreşte însă să-i arăt gaura racului. Vorbele lui Vlad îmi sună în cap ca nişte ciocănaşe: „Principalul e să-ţi înfrângi teama ce te cuprinde".

Mă mir singur de hotărîrea cu care spun:

— Stai să mai încerc odată.

Închid ochii şi printre pereţii de clisă bag mâna care alunecă mult, parcă la nesfârşit. Cu cât împing mâna mai departe, neliniştea mea sporeşte şi curajul mă părăseşte încetul cu încetul. De încordare picioarele au început să-mi tremure şi gura mi s'a uscat ca un cuptor.

Şi iată că în drumul mâinii mele am dat peste un beţişor, care s'a tras iute înapoi. Ca electrizat, am tras şi eu mâna până la intrarea în gaură.

Marin mă priveşte nerăbdător.

— Este? Lasă-mă pe mine dacă nu eşti în stare.

Nu ştiam ce să-i răspund. Am împins mâna, de astă dată cu mai mult curaj şi am dat peste piciorul racului, pe care-l luasem drept beţişor. Nu ştiam cum să-l scot afară.

— Hai mai repede, s'a răstit Nelu la mine. Ce tot mocoşeşti atâta? Trage-l odată.

Nu ştiu dacă eu am apucat racul sau el m'a apucat pe mine. Cert este că trăgând din gaură cu puterea ce ţi-o dă frica m'am trezit afară cu un rac.

Nelu l-a luat în mâini şi s'a minunat:

— Îi năzdrăvan tare. Eu credeam că n'ai mai prins niciodată raci.

— Păi n'am mai prins, zic eu râzând. Bagă-l şi pe al meu în traista ta.

Înainte de a-l băga însă în traistă l-am luat cu două degete de spate şi l-am răsucit şi pe o parte şi pe alta, cătându-i gura. Am descoperit-o lângă mustăţi, dar nici nu semăna a gură. Cu teamă totuşi, am apropiat degetul să vedem ce face. Nemulţumit, racul şi-a mişcat mustăţile cerând să fie lăsat în pace.

Am râs de neputinţa lui şi m'am apucat să caut alte găuri.

Următorii raci pe care i-am prins au ajuns în traista lui Nelu, tot după lungi temeri şi îndoieli.

Spre seară însă, mă învăţasem, iar frica dispăruse.

Pe bulevarde-mi place să mă plimb

Pe bulevarde-mi place să mă plimb,
Să stau uimit şi-un ceas pe la vitrine,
Şi-mi place să mă joc, c'aşa e bine,
Iar mingea mea nici pe-un atlas n'o schimb.

Alţii, un veac n'ar mai ieşi din curţi...
Nu râd decât arar, şi nu se joacă,
Şi toată ziua toacă'n carte, toacă.
S'ar vrea savanţi — cu pantalonii scurţi.

Să zic c'ar învăţa mai ştiu eu cât!
Mai mult se plictisesc, decât învaţă.
Tot stau şi moţăie cu cartea'n faţă,
De cască şi peniţa de urât.

Când te privesc cu ochii reci, de sus,
Te uiţi spre cer să vezi dacă nu ninge.
N'ar pune mâna — nici să-i pici — pe-o minge
Şi niciodată n'au nimic de spus.

Nu, să nu credeţi că-i privesc pizmaş.
Nu, doar spre ei vin cinciuri în cortegii.
Nici eu n'am note proaste — toţi colegii
Pot să vă spună — nu-s printre codaşi.

Dar mingea mea nici pe-un atlas n'o schimb,
Şi-mi place să mă joc, c'aşa e bine,
Să stau uimit şi-un ceas pe la vitrine,
Pe bulevarde-mi place să mă plimb.

de FLORIN MUGUR

TRENULUI DE P

de *NICHITA BISTRICEANU*

Dimineața-i minunată,
zarea'n purpuriu scăldată.

Strigă-un om voinic cât trei:
— În vagoane, dragii mei!

Și urcăm; nu în vagoane
din acelea de persoane,
ci în altele: pereții —
necuprinsul dimineții;
iară sus, acoperișul —
cerul... și-uneori, frunzișul.
Ne uităm: locomotiva
nu-i prea mare, dimpotrivă;
însă fluieru-i subțire
a trezit din adormire
codrii suri din depărtare
către care
trenul nostru urcă-acum,
parcă'nvăluit în fum,
zornăind, scrâșnind, pufnind,
tot cotind, tot chiuind.

U-hu-huu! — pădurea sună;
intră trenul — o furtună;
păsările alarmate
se 'ntreabă: ce e frate,
ce s'aude?
— Un balaur!
...și s'ascund sub crengi de aur.

Jos Tarcăul — apă rece.
Iară trenul urcă, trece
peste poduri suspendate,
printre piscuri neumblate;
drum de fier îngust se pierde
pe sub dragul codru verde;
miros tare de rășină
și de smeuriș te-alină.

Am ajuns... ciocănitoarea
se aude? — nu, topoare;
susură pe-aici pâraie?
poate — dar și fierăstraie;
colo sus sunt tăietorii,
icea jos, încărcătorii.

— Vardaa! — strigătul răsună;*
bradul'nalt, căzând, detună;
valea toată clocotește;
lung, prelung ecou vuiește.
— Vardaa! — iar și iar s'aude;
coborînd pe jghiaburi ude,
lobdele de fag s'adună,

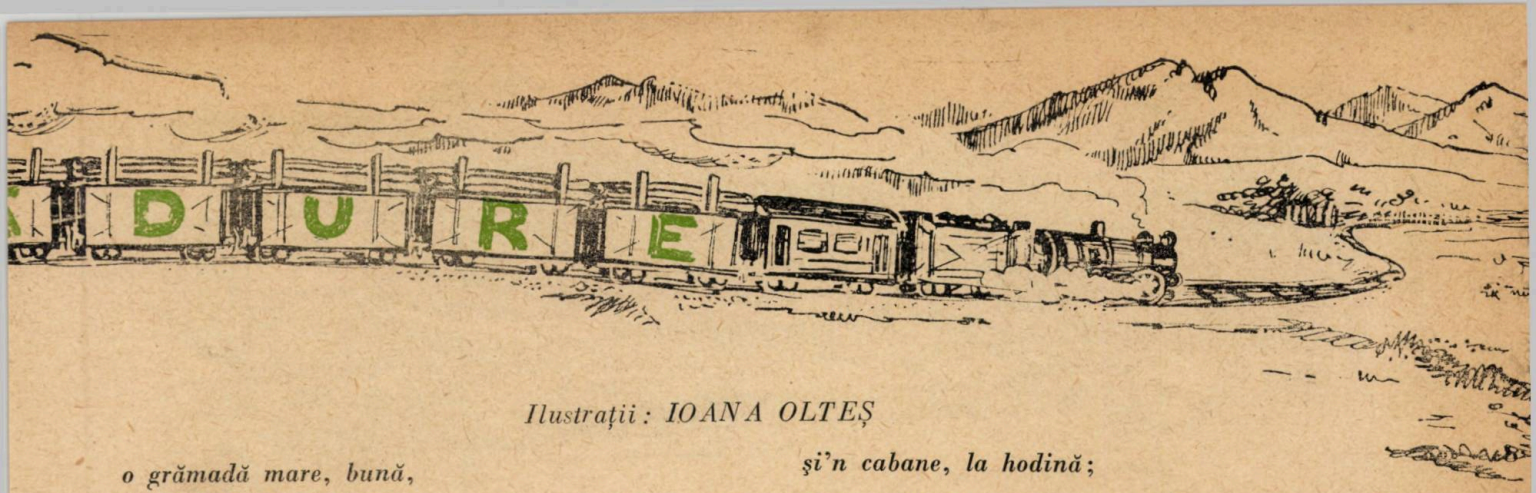

Ilustrații: IOANA OLTEȘ

o grămadă mare, bună,
să faci foc în zeci de case
toată iarna friguroasă.
Pe-o văioagă vin tractoare,
trag buștenii'n fuga mare;
la volan, flăcăi de frunte
conducând pe drum de munte;
lângă tren, buștenii-i lasă
și se duc... pădurea-i deasă.

Iată'ncărcătorii! loc!
haida, lemnele de foc
pe platformele de scânduri:
rânduri-rânduri, rânduri-rânduri.
Cu buștenii-i mai ușor:
macaraua binișor
mi-i înhață'i saltă'n aer;
și cu scrâșnete și vaer
mi-i așează-apoi de zor
în vagon, la locul lor.
Încă-un ceas și gata-s toate
vagonetele'ncărcate;
nu să crezi că două-trei,
trenu'ntreg: treizeci și trei.

E amiază-acum; se face
liniște adâncă, pace;
muncitorii-s la cantină
și'n cabane, la hodină;
doar un bucium, la vreo stână,
singur-singurel se'ngână.
...Strigă șeful trenului:
— Tot omul la postul lui!
Urcă toți frânarii sus;
scurt semnal; trenul s'a dus,
lunecând pe-aceeași cale
tot la vale, tot la vale.

Mergi trenușule, cu bine;
tu duci patriei cu tine
lemn de fag și lemn de casă,
lemn de mobilă frumoasă,
de făcut butoaie, poate
lăzi de fructe parfumate,
grinzi cătate de dulgheri,
sprijin bun pentru mineri,
stâlpi înalți de telefoane,
lemn de înflorat balcoane,
lungi bușteni pentru catarguri —
marea s'o 'nfruntăm în larguri.
Du-te, trenule cu bine;
o comoară porți cu tine;
vă salut, frânari, mecanici —
oameni vrednici, oameni harnici!

U-hu-huu! — pădurea sună;
valea sună și răsună.

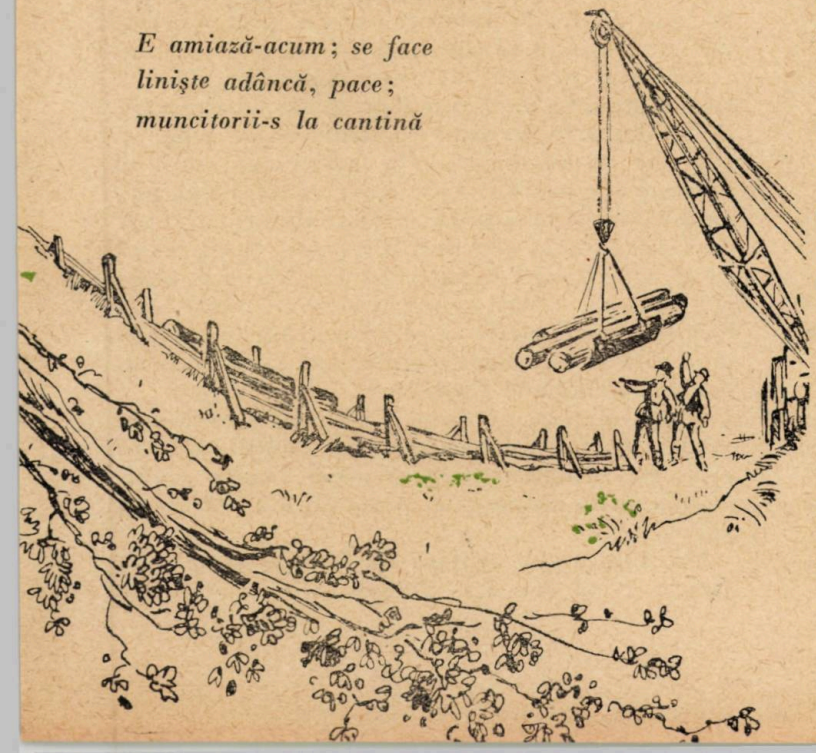

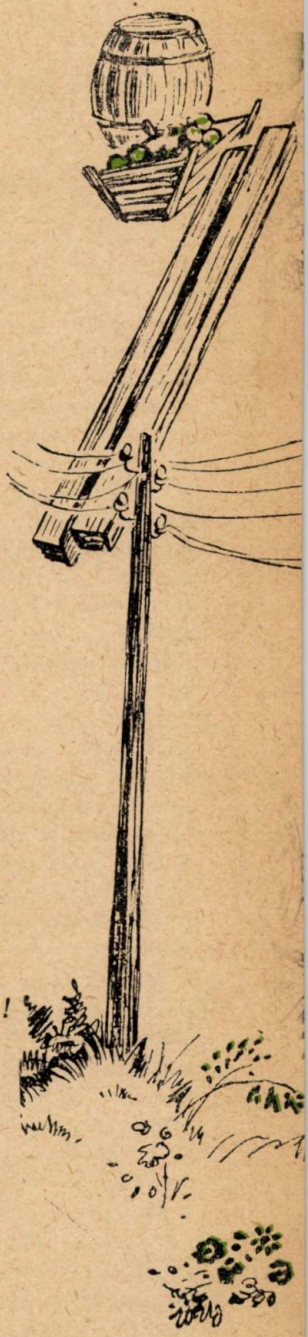

* Strigătul tăietorilor de lemne, sinonim cu fereşte.

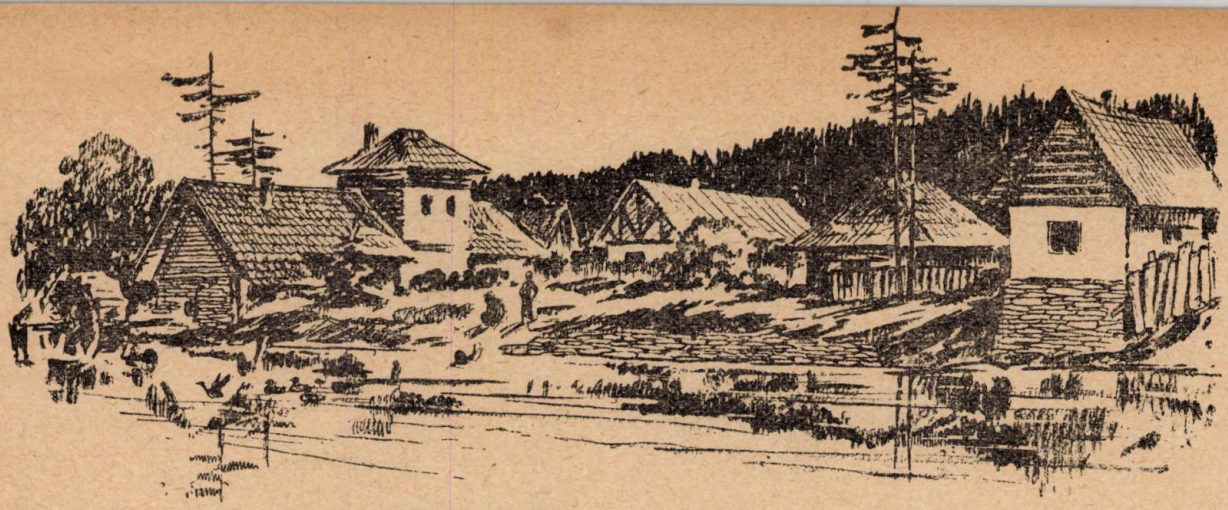

ZILE DE IULIE

de ŞTEFAN LUCA

Ilustraţii: CRIVĂŢ

O uliţă lungă şi căsuţe mărunte

Copiii de azi n'au mai apucat să vadă „compul“ sau podul plutitor de peste Mureş. Ei dacă vor neapărat să treacă apa o pot face foarte bine peste podul de piatră care leagă vechiul Podeni de oraş. Multe din cele ce se puteau vedea acum douăzeci de ani în suburbana noastră, astăzi nu-s decât amintiri, iar multe alte ce-s azi, atunci lipseau. Nici Marius Vale, adică moara la care lucra, nu mai este; în locul ei se ridică o altă moară, purtată cu curent electric. Se macină făină „nula“ şi nu se simte nevoia roţii purtate pe vremuri de apa Mureşului. Locul de scaldă „la moară“ s'a mutat mai sus, dincolo de fântâna numărul 5. Uzina cea veche dela fântână, care, cu ajutorul unui motor îmbătrânit dăruia curent, a fost aruncată în aer de nemţi, în 1944.

Dacă am sta să le înşirăm toate n'am isprăvi nici într'o săptămână. Să vă spun că în noul loc de scaldă-s ridicate cabane multicolore şi'n apă se leagănă, uşurele şi subţiratice de gândeşti că abia-abia ating apa, caiace şi schifuri, că pe Râtul lui Nestor, unde ne sdreleam degetele dela picioare izbind cu sârguinţă mingea închipuită dintr-un ciorap vechi, se află acum un stadion.

De-mi pare rău de ceva, îmi pare rău că pe partea stângă a uliţii nu mai găsesc decât locul, schimbat şi el, a trei căsuţe: a noastră, a vecinului nostru Gore Sâiu şi a lui Vasile Vale. Pe toate trei le-a măturat într'o primăvară apa Mureşului, ca pe nimica. Dar asta s'a întâmplat mai târziu, după întâmplările pe care am de gând să vi le istorisesc.

De-mi pare bine de ceva, apoi îmi pare bine că stâlpul din faţa postului de jandarmi s'a topit şi el în trecut. Şi-odată cu stâlpul şi postul de jandarmi. La noi se plimbau pe uliţă jandarmi pentrucă eram comună rurală şi pentrucă nu se plimbau poliţişti ca'n oraşul de peste Mureş. Oamenii din Podeni nu se arătau supăraţi pentru atâta lucru. De felul lor nu erau mândri şi nici nu arătau că ar fi dorit poliţie, ca la oraş. Tot un drac. Ar fi putut trăi ei şi fără jandarmi, mai ales că de păzit nu prea aveau ce păzi. Ori cine ştie... Ştiu atâta că de se întâmpla să facem vreun rău, mama ni-l aducea înainte pe domnu şef de post Mera.

— Vă spun eu lui Mera!

Şi noi pe domnu Mera nu-l puteam suferi din pricina asta şi ne feream din calea lui...

Comuna suburbană Podeni azi nu mai există; se numeşte strada Marius Vale şi ţine de oraş. Atunci era o singură uliţă, lungă, cu case mărunte, din ce în ce mai mărunte, până ce se termina în pădurea Cocoş. Nu era o comună obişnuită. Toţi, aproape toţi locuitorii lucrau pe la calea ferată, la fabrica de zahăr şi la cea de marmeladă. Dimineaţa pe la şase „compul“ îi trecea pe părinţi şi pe băieţii mai răsăriţi în oraş. Rămâneau femeile şi copiii. Dar şi copiii îşi luau picioarele în spinare şi duşi erau, când cum; vara la scaldă ori pescuit, la cules ciuperci sau la păzit gâşte. Se întorceau seara, prăfuiţi, flămânzi. După ce se spălau pe picioare, se culcau.

De când ştiu eu, în uliţa Podenilor n'a fost casă să nu aibă dela trei copii în sus, vorba tatii, să se împartă necazul în mai multe părţi şi iar ştiu că nu era casă în care vreun copil să doarmă singur. Tot tata zicea că asta din pricină că nu-i loc pentru paturi. Paturi ar fi ele da-s casele mici şi oamenii au prea mulţi copii ca să mai încapă şi paturile. Ce să-i faci, zicea el, oamenii noştri-s sgârciţi, n'au vrut ,să-şi facă mai mari casele ca să nu prăpădească lemne prea multe. Şi-apoi dormind mai mulţi într'un loc se'ndeamnă la dormit.

Numai domnu şef de post Mera arăta că se deosebeşte de ceilalţi locuitori din Podeni. Dânsul avea trei camere, slujnică şi-un singur copil. Locuia chiar lângă pod. Casa lui n'a măturat-o apa.

Da, sunt sigur că dacă nu le-aş fi spus toate acestea n'aţi cunoaşte Podenii.

Au rămas totuşi câteva lucruri aşa cum le-am pomenit şi eu când eram copil. Intâi şi'ntâi „cetatea“ din pădurea Cocoş — o îngrămădire de cărămizi umede, năpădite de buruieni. În picioare se mai păstra un zid, gata să se năruie şi el. Aşa cum ni se înfăţişa pe dinafară, hotărît că nu ne-ar fi atras, dar noi am găsit printre cărămizile prăbuşite o galerie, un fel de tunel de vreo cincizeci de paşi care ne scotea drept la Mureş. Pentru această galerie întunecoasă, cu pardoseală de piatră mâncată de vreme, cetatea îşi cuceri un loc însemnat în viaţa noastră. Galeria fu curăţată la intrare, am săpat în ea cotloane, s'au adus lemne, cutii de conserve goale, paie, frânghii, o sobă de tuci fără picioare, am deschis o prăvălie de nasturi şi beţişoare şi am născocit rând pe rând jocuri, cu reguli din ce în ce mai încâlcite. Aici ne-am jucat de-a prinsa, de-a haiducii, mai târziu aici ne frigeam peştii, aici am încercat să fumăm pe ascuns — să fim drepţi — cu destulă neplăcere, aici am început să citim cărţile lui Jules Verne, închipuindu-ne când corăbieri pe „Nautillus“, când în nacelă, iar când intram în galerie ziceam că mergem spre centrul pământului.

In galeria veche, peste care s'au mai scurs douăzeci de ani, lângă colţul în care noi am înghesuit soba de tuci stă bătută o placă albă scrisă cu litere aurii, luminată de un bec electric.

Glasuri ascuţite de copii, noii locuitori ai străzii Marius Vale, răsună şi astăzi sub bolta vechii galerii, ca atunci, demult...

Vorbesc oamenii mari

Cel mai însemnat om din Podeni era domnu Mera. Altfel nici nu se putea. O vedeam şi noi copiii.

Venise în Podeni cu câţiva ani înainte de vara aceea. Imi aduc aminte cum căscam gura la doi cai uriaşi, cu coame albe, cu copite uriaşe şi smocuri de păr la chişiţe. Un om scundac, îmbrăcat în uniformă, încins c'o curea largă se'ncrunta la oameni şi zicea întruna:

— Să nu cumva să loviţi, să nu spargeţi!

Am băgat de seamă că are o sprânceană pe jumătate lipsă. Inconjura camionul săltând un pic pe piciorul drept şi striga mereu:

— Să nu! Să nu!

De câte ori văd de-atunci pe stradă un om săltând pe piciorul drept, îmi aduc aminte de domnu Mera.

Pe marginea drumului, sub salcâmul retezat, care nu înflorea niciodată, sta o femeie albă, înaltă, tare frumoasă, ţinând de mână un copilaş sperios, cu părul lung tăiat drept pe frunte.

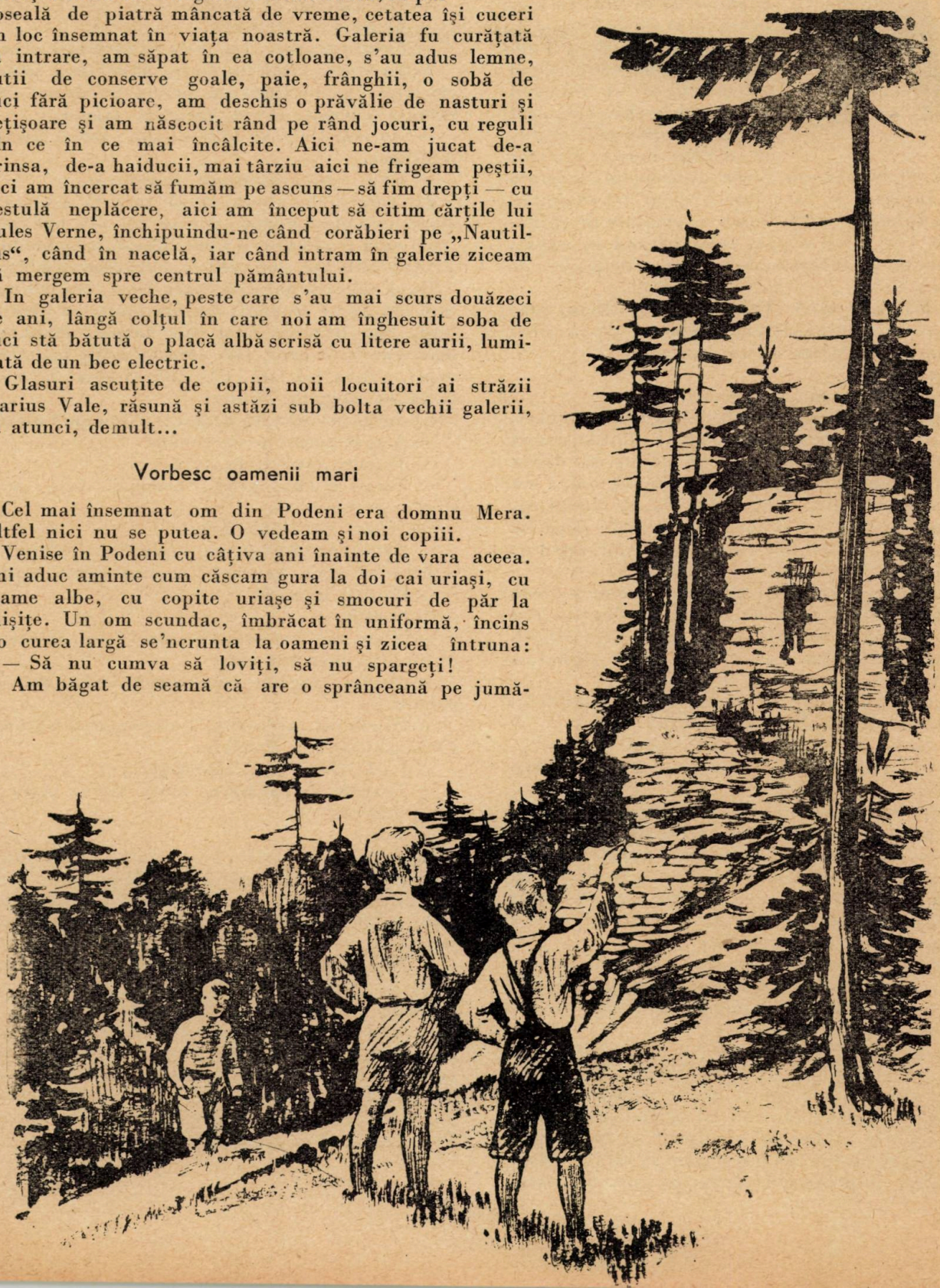

Camionul tras de caii greoi, cu copite cât găleata, a pierit din ochii noştri. A rămas domnu Mera. La început ne mira tot ceea ce vedeam că se întâmplă în casa de lângă pod. Apoi ne-am obişnuit. Gardul nou, pe care-l ridicase domnu Mera, se învechise; doamna Mera nu ne mai părea chiar aşa de frumoasă, iar pe domnu Mera l-am văzut prea ades venind acasă clătinându-se şi ridicând mai sus ca de-obicei piciorul drept, ca şi cum ar fi căutat să strivească ceva. Mirosea a vin şi bolborosea vorbe nedesluşite, mustaţa i se ruginise pe la colţurile gurii, iar deasupra ochiului stâng, unde lipsea o jumătate de sprânceană, i se lăţea o pată roşie bătând în vânăt. Se oprea şi începea să-l înjure, mai ales pe Marius Vale.

— Mă, io-s tat-o Vale, mă! Io-s Mera, mă! M'auzi, mă, prăpăditule?! Vine ea ziua... Şi-şi trecea limba peste buzele uscate.

Şi-apoi iar:

— Io-s Mera, mă... dracu!!

Ziua trecea spre postul de jandarmi, încruntat, fără să se uite la nimeni. Toţi îl salutau, dar el nu răspundea tuturor. Şi niciodată nu dădea bineţe el întâi. Numai când a venit odată un domn mare, din oraş, l-am văzut înţepenit, roşu ca o pătlăgică şi salutând cu toate degetele la cozoroc. Altfel nu ridica decât un deget şi acela până la jumătate.

Atât cât puteam noi pricepe pe vremea aceea era de-ajuns să ne dăm seama că doamna cea frumoasă nu trăieşte bine cu şeful postului din Podeni. Pe mama am auzit-o odată zicându-i tatii:

— Auzi, Toadere, ce spune lumea? Copilul lui Mera nu-i al lui. Ii un copil orfan.

— Ce ne doare pe noi? a întrebat tata.

— Chiar aşa! Zice lumea c'o bate când vine teleleu.

Tata împungea mai departe cu acul în piele şi-şi potrivea ochelarii pe vârful nasului.

Tata era cizmar şi eram şase copii la casă. Lucrase ani de-a-rândul la un patron în oraş. După ce tatii i-a slăbit vederea, patronul s-a lipsit de el. Lucra acasă „cu ruptul" la patronii care nu puteau dovedi cu comenzile.

Om tăcut, asprit de muncă; de tata ne era uneori teamă, măcar că niciodată nu ne-a bătut. Ne ciocănea în schimb mama cu grabă şi sârguinţă vrednice de mirare.

Toată săptămâna, aşezat pe un scăunaş în faţa măsuţei pline de cuie, dohot, bucăţi de piele, cleşti şi ciocane, tata rar scotea câte un cuvânt. Din când în când îşi aprindea o ţigară, răsucită din „tăbac de cincizeci" şi bea câte-o înghiţitură de apă. In acest timp se uita pe geam şi fluiera încetişor un cântec pe care niciodată n'am reuşit să-l ţin minte. Sâmbăta o trimitea pe mama după o jumătate de monopol şi-l aştepta pe tetea* Gligore, prietenul lui. Mă mir şi-acum de-un lucru. In fiecare săptămână trebuia adus vinarsul, nu s'a întâmplat însă niciodată să ne trimită pe vreunul din noi. Mama deşi ştia că trebuie să plece şi să-l cheme şi pe tetea Gligore, nu se clintea până ce nu-l auzea pe tata:

— Firo, vezi de sticla aia.

— Mă duc, las'că mă duc.

— Şi nu uita de Gore.

— Şi-asta o ştiu. Da' vine el fără să-l chem.

Tetea Gore, tatăl lui Gore, băiat de-o seamă cu mine, se întâlnea cu mama pe drum. Nu trebuia chemat. Avea dreptate mama.

— Nu mai trece pe la noi Firo, vine şi Saveta mintenaş.

— Bine Gore, du-te că te-aşteaptă.

Îşi trăgea un scaun lângă tata şi aşteptau. După ce venea mama, goleau câte-un păhăruţ, „cui", cum îi zicea tetea Gore. Răsuflau sgomotos. Tetea se bătea pe genunchi de se cutremura odăiţa.

După părerea noastră, tetea Gore, era cel mai tare om de pe pământ. Un om înalt, cu pieptul larg, dar frumos, c'un glas moale, cântător, neînchipuit de gros. Imi plăceau ochii lui mari, negri, palma lui lată, bătucită şi râsul lui care făcea să zăngăne geamul.

El începea vorba, ca deobicei. Niciodată altfel:

— A mai trecut o săptămână.

— Trecut, încuviinţa tata.

— Tare-i frumos grâul, Toadere. Acuş, acuş băgăm secera'n el.

— Chiar tu ai s'o bagi.

— Zic şi io. Şi cucuruzu-i bun, un picuţ pălit.

Tata se uita în curte şi răspundea scurt.

— Ploaia, lipseşte.

Gore ofta.

— N'am mai fost demult prin Almaş, Toadere. Şi nu ştiu cum îmi vine.

— N... da, îngâna tata turnând din nou în pahare.

— Pământul lui Scoreţa l-o cumpărat Ghibuţ. Pământul nostru, Toadere.

— Lasă, Gore, ce... răscoleşti...

— Toadere, s'aprindea tetea Gore. Asta o s'o plătească ei.

— Cine?

In întrebarea tatii era multă amărăciune. Chipul frumos al lui tetea Gore împrumuta şi el din amărăciunea aceea şi vorbele-i ieşeau chinuite şi atât de triste de ne dădeau fără să vrem lacrimile.

— N'aş fi plecat eu din sat Toadere, să mă fi tăiet pe tăietor.

Ştiam povestea tetei Grigore. Au slujit şi el şi tişa Saveta zece ani încheiaţi la Scoreţa. Dar când a fost cu conversiunea, Scoreţa nu le-a mai dat nici bani, nici pământ, aşa cum s'au înţeles. Atunci tetea a plecat din sat în Podeni, unde Saveta avea o căsuţă lăsată de bunica. Tişa Saveta şi cu mama erau surori.

---

* tete — unchi

Multe aflam noi, copiii, în serile de Sâmbătă. De aceea ne înfiinţam de cum asfinţea soarele acasă şi ne potoleam jocurile. Ascultam ce-şi spuneau oamenii mari. Tişa Saveta aducea cu ea veşti nenumărate. Că Mera când pleacă în oraş îşi încuie nevasta în casă; la bancă au fost nişte hoţi, pe un doctor l-a otrăvit fecioru-său ca să-i ieie banii; se scumpeşte a treia oară zahărul.

Într-o seară am aflat că pe-o fată din Almaş au sfârtecat-o dulăii domnului prefect.

— Onica, fata aceea din capul satului, de către Bărdeşti, ce-a slujit la cocoana prefectului, când era fată. Acum doi ani, în Sânvăsii. Fata îşi cerea simbria. Câniierau slobozi. Până să sară cineva au sugusat-o. Toată au rupt-o. Oamenii zic că prefectul era acasă. De ce nu-şi ţine câinii legaţi?

Tetea Gore tresări. Turnă un pahar şi-l atinse pe tata cu mâna.

— Mă, Toadere, aici nu-i lucru curat.

Tata îl privi.

— Câinii prefectului îs de regulă legaţi.

— Ce spui?

— Am cărat io cărămizi acolo, când şi-a reparat o odaie.

Tata tăcu. Incepu să fluiere cântecul său, pe care nu-l puteam învăţa. Apoi rosti:

— Simbria... arz-o focul de simbrie.

— Pe patru ani trebuia să i-o deie, întregi tişa Saveta întâmplarea.

— Vezi, Toadere. Crezi tu că o să-i facă cineva ceva prefectului?

Tata se ridică şi deschise gemuleţele de sus, să mai iasă fumul. Rosti încet, abia auzit:

— Ar trebui să-i spunem lui Marius Vale... şi lui Pavel...

Mi-am amintit că tot tişa ne-a adus şi vestea asta, cu o săptămână înainte, împreună cu alte veşti, dar dintre toate mi-a rămas în minte una singură: casa părăsită de lângă „cetate" în care de câţiva ani, de când murise o bătrânică, nu locuia nimeni şi-o înecau buruienile, avea un chiriaş nou. Adică nu chiriaş. Venise acasă feciorul bătrânii, Ilie, Ilie Danciu, mecanic la calea ferată. Nu venise singur. Cu el s'a mutat încă cineva, despre care am aflat că-l cheamă Pavel şi că lucrează la fabrica de zahăr, la distilerie.

Lui Pavel şi lui Marius Vale voia să-i spună tata păţania cu prefectul. Mi l-am închipuit imediat pe tata şi pe tetea Gore stând de vorbă cu Marius Vale şi cu Pavel.

Il vedeam pe tetea Gore, voinic, dând din mâini şi explicând că „la «dom' prefect» câinii-s legaţi", pe tata potrivindu-şi ochelarii pe nas. Il vedeam şi pe Marius Vale, alb de făină, lângă Pavel, ascultând şi chemându-i apoi în casă...

Am aflat cu timpul că Pavel şi Marius Vale erau printre oamenii din sat care se bucurau nu numai de supravegherea lui Mera, dar şi de a poliţiştilor din oraş.

Într'o zi l-am văzut pe domnu Mera privind lung după Pavel şi după Ilie Danciu. Mi se pare că nu l-au salutat. M'am uitat bine la Pavel. Greu de spus cum arăta. Era îmbrăcat cu o bluză albastră, ieşită la soare, mai cu seamă pe spate, purta bocanci cu talpă groasă, cu o şăpcuţă cafenie pe cap. Râdea.

— Ce s'ar întâmpla, Ilie, să ai tu ochi albaştri? Cum vii aşa negru de funingine, ca un hornar?

Ilie îl întrebă, fără să răspundă:

— L-ai văzut pe domnu?

— Ce-ţi pasă?

Mi-am dat seama că lui Pavel nu i-i frică de domnu Mera. Şi din felul cum mi-a făcut cu ochiul când am sbughit-o de lângă ei am tras încheierea că-i un om vesel.

Dar, destul despre oamenii mai mari. Erau mulţi în satul Podeni, ar fi greu să-i pomenesc pe toţi, atât doar că zilele treceau, una după alta, fără să schimbe nimic. Toată săptămâna colindam Mureşul, cotrobăiam prin galerie, venea Sâmbăta cu poveştile de-acasă, domnu Mera se'mbăta tot mai des. Tata vorbea din ce în ce mai rar, tetea Gore din ce în ce mai gros.

Pe domnu Mera l-au adus odată pe sus acasă, după ce l-au cules din uliţă. Se smucea şi turuia din gură fără încetare.

— Mă Vale, mă, io-s Mera, mă, te prind. Mă... mă, comunistule...

Era o noapte înăbuşitoare de Iulie. Ne întorceam de la pescuit şi ascultam uimit pentru prima dată acest cuvânt. Cu o zi înainte împlinisem 13 ani. Acasă, tata încă lucra, la lampă.

— Tată, l-am întrebat. Domnu Mera i-a zis lui baciu Marius „comunistule". Ce-i aia?

Tata a lăsat de o parte bocancul la care lucra şi şi-a scos ochelarii. Avea pleoapele roşii şi ochii obosiţi.

— Du-te de te culcă, băiete.

Şi-a pus din nou ochelarii, a băut un pic de apă şi a început să taie marginile unui petec de pe talpa bocancului. Erau bocancii lui Pavel.

(Va urma)

O misiune importantă

de DIMOS RENDIS

Ilustrații: IUSEIN RAISA

— Dii bre, dii! L-a huiduit Fotakis pe măgăruşul lui, pe Kir Mendios, şi i-a dat şi una la spate cu piciorul desculţ.

Măgăruşul n'avea nevoie de huiduieli ca să pornească, căci se gândea că el este cel mai fericit măgăruş dintre toţi măgăruşii lumii. În primul rând, nu are nicio încărcătură; în al doilea rând, piciorul desculţ nu-l doare; şi'n al treilea rând, la marginea şoselei creşte o iarbă înaltă şi verde. Ceva doar îl supără la ureche, dar nu-i dă prea mare însemnătate. Nici stăpânul lui nu-l supără. Ce, e un stăpân de doisprezece ani, poate să-l păcălească oricând vrea. Desigur că Fotakis n'o să-l lase să mănânce din verdeaţă, căci zice că se grăbeşte, totuşi nu-i poate interzice să bea apă. Aşa gîndindu-se, Kir Mendios a luat-o la dreapta unde şopotea un izvor. Şi-a aplecat ceafa şi a început să bea. S'a săturat. „Nu e rău să stau aici puţin" s'a gîndit şi a rămas cu botul în apă, ca să-l răcorească. Ochii lui luceau cu viclenie. Fotakis stătea la o parte şi nu-l brusca. Apoi a înţeles şmecheria măgarului.

— Dii bre, dii, vrei să mă păcăleşti? Nu ţi-e ruşine? Nu ştii că avem treabă? Ghii! Iată, na-ţi una, premiu pentru deşteptăciunea ta.

Măgăruşul şi-a încasat onorariul deşteptăciunii sale şi a pornit grăbit.

★

— Poţi? îl întrebase căpitanul, când l-a chemat la o casă dintr'un cartier mărginaş al oraşelului, unde era comandamentul companiei de partizani.

— Cum să nu pot? Dece să nu pot? A răspuns Fotakis.

— Pe măgăruş îl ai cu tine?

— Îl am, mă aşteaptă afară.

— Misiunea este foarte importantă, i-a zis căpitanul. Să ştii că trebuie să vină un detaşament de partizani, neapărat până diseară. Te vei duce până la primul sat, să găseşti pe căpitanul detaşamentului şi să-i dai acest bilet. Ai înţeles?

— Am înţeles! A zis Fotakis, luând bileţelul.

— Fii atent! Şoseaua e blocată de jandarmi. Biletul şi ochii! Repetă!

Fotakis a înţeles, ce nevoie să i se spună de atâtea ori. Cum sunt şi căpitanii ăştia! Îţi spun să faci o treabă, iar ţi-o spun şi încă odată şi apoi te pun să repeţi ordinul. Ce naiba, nu ştie el că misiunea e foarte importantă? Şi ce nevoie era să-i spună că şoseaua e blocată? Păi, doar nu şi-a închipuit că merge la serbare.

— Diseară o să fie aici detaşamentul, tovarăşe căpitan.

★

Fotakis şi-a amintit de toate astea şi a mai huiduit măgăruşul.

— Dii, şi nu mişca atât din şolduri, ca şi cum ai merge la târg. Hai!

Kir Mendios s'a mulţumit că i se mai dă atenţie, căci era cât p'aci să se plictisească.

În faţă, puţin înainte, Fotakis a zărit capetele jandarmilor, ascunse după pod. „Hm, aici îmi sunteţi" s-a gândit Fotakis şi a sărit îndată pe şea. S'a aşezat pe o parte şi a început să cânte, ţinând ritmul, lovind cu picioarele lui desculţe coasta măgarului.

„Mama lui Kitsos şedea,
la marginea râului,
cu râul se certa
şi arunca cu pietre:
— râule strângeţi albia,
sau du-te înapoi,
căci vreau să trec dincolo..."

— Stai bre, l-a oprit un jandarm.

— Brrr! Şi-a reţinut Fotakis măgăruşul, şi a început să scâncească:

— Ce-am făcut de mă opreşti? Îîî! Ce-am făcut, am furat ceva? Iîîî.

Jandarmul l-a dat jos cu de-a-sila.

— Unde te duci măi?

— Cine, eu?

— Da, tu.

— Colea în sat.

— Ce treabă ai în sat?

— Cine, eu?

— Păi tu, vezi pe altcineva aici?

— Văd, cum să nu văd, domnule jandarm, sunteţi aici, sunt şi...

— Taci, taci a făcut jandarmul. Ce treabă ai în sat, zi!

— Iacă-ta, m'a trimis bunica Rini la sora ei Marigó să-mi dea nişte lemne de foc, ca să fierbem fasolea că ştii, tingirea aia mare care o avem, mănâncă o tonă de lemne ca să se încălzească, dar nu să şi fiarbă fasolea.

— Măi dobitocule, cine te-a întrebat de tingirea ta. Unde stai?

— Cine eu? A mai făcut Fotakis.

— Ba nu, eu, prostule, s'a supărat jandarmul.

— Nu ştiu dom'jandarm, jur că nu ştiu, de unde vrei să ştiu unde stai, domnule jandarm, prima oară te văd...

L-a luat împreună cu măgăruşul şi l-a dus jos la vale, sub pod.

— Ce-i cu el? A întrebat plutonierul.

— Zice că merge în sat.

— Ce cauţi acolo în sat, mă?

— După lemne, mă duc, domnule general, a răspuns Fotakis, pentrucă ştia că jandarmii mor după epoleţi.

— Percheziţionaţi-l bine, a zis plutonierul.

A început percheziţia. Cu el n'a stat mult, că n'avea nici unde să caute. Purta un pantalonaş ros şi o cămăşuţă de aceeaş soartă.

Au scos şeaua şi au început s'o taie cu briceagul.

— Nu cumva ai ascuns ceva? Te duci cu vreo veste la partizani, mă?

— Ce-i aia partizani? A, da ştiu, am văzut o fotografie mare-mare în oraş. A fost zice, partizan. Ce barbă avea. Cine-l prinde, zice, capătă un milion. Ce-i aia un milion?

— Taci din gură!

Jandarmul a tăiat şeaua în bucăţele. Fotakis se gândea văzîndu-l: „Păcat de şea. Altădată n'am să mai iau şeaua cu mine, dece s'o strice degeaba". Apoi şi-a schimbat gândul: „Ba nu, mai bine, altădată am să iau şi coşul, ca să aibă în ce să caute, ca să se plictisească, şi aşa să scape ascunzătoarea mea".

— N'are nimic, dom'plutonier, a auzit vocea jandarmului.

— Ce să am? Ce vrei să am?

— Taci din gură, am zis! A strigat jandarmul şi l-a lovit în cap.

— Oii, dece mă loveşti? Ce ţi-am făcut de mă loveşti? Oiiii!

— Lasă-l bre, n'auzi cum urlă? O să ne dea de gol ascunzătoarea.

— Lăsaţi-l să plece, a zis plutonierul.

— Ce spui dom'plutonier? Dacă merge şi spune că suntem aci, partizanii vor lua măsuri.

— Bine zici. Hai, stai aici, şi nici să n'aud că respiri. Te omor.

„Am păţit-o, s'a gândit Fotakis. Şi ai noştri aşteaptă. Ce să fac? Ba da, ei nu vor să-i dau de gol. Dacă încep să plâng, poate îmi dau drumul. Iar a început să scâncească.

— Taci din gură, mă!

— Oiii, mi-e foame, oiii, dece mă ţineţi aici, şi fasolea rămâne nefiartă. O lovitură primită la spate l-a făcut să se frece gândind: „nu iese nimic din asta, o să mă omoare în bătaie. Rău am păţit-o". Apoi, i-a venit un alt gînd şi l-a pus în aplicare. A luat un beţişor, s-a apropiat de măgăruş, şi în clipa când nimeni nu-l privea, a gâdilat urechea măgarului cu beţişorul. Măgăruşul a scuturat urechea supărat. A mai încercat. Nimic. Încă odată. Nimic. I-a dat una cu piciorul şoptindu-i: „dobitoc încăpăţânat, când vrei tu, omori lumea cu strigătele tale?."

Deodată, Kir Mendios, ca şi cum şi-ar fi însuşit mustrarea, a început să sbiere.

— Ce-i asta, ce-i asta? A strigat plutonierul.

— Acum ne dă de gol, a zis un jandarm şi a început să lovească măgarul. „Bine, s'a gîndit Fotakis. Acum au să-l întărâte şi nu se mai opreşte nici până la paşti".

— Hai, hai, ia-l şi şterge-o, a hotărît plutonierul.

Fotakis, abia putând să-şi ascundă bucuria, a spus:

— Să plec, şi unde să mă duc?

— Du-te naibii!

— A, da, ne lăsaţi să plecăm? A întrebat Fotakis, ca şi cum nu se grăbea deloc, iar măgarul nu înceta din sbierat.

— Hai şterge-o, şi să nu sufli o vorbă că suntem aici, că tăieţei te fac.

— Să spun? Ce să spun?

Au pornit. A sărit pe măgar, că de şea nu mai era vorbă. Măgăruşul a încetat să sbiere, odată cu primii paşi.

Când s'au depărtat şi s-a asigurat că nu-l vede nimeni, s-a aplecat pe ceafa măgarului, şi şi-a băgat mâna în urechea lui.

„Bine, bileţelul e la locul lui".

— Dii, am întîrziat! Şi pardon de bătaie — lupta cere sacrificii i-a strigat Fotakis vesel, şi a reluat cântecul lăsat în mijloc:

„Râule strângeţi albia,
sau du-te înapoi,
căci vreau să trec dincolo,
unde au adunare haiducii
şi toţi căpitanii lor..."

UN SPITAL NEOBIŞNUIT

MIRCEA SÂNTIMBREANU

Ilustraţii: BURSCHI

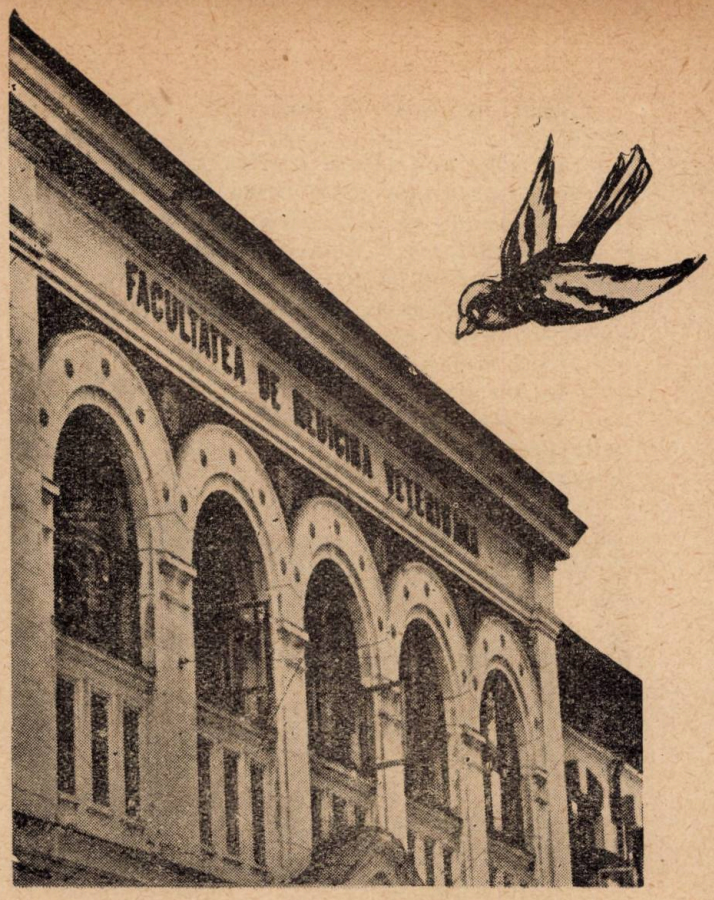

Există în Bucureşti, nu departe de cheiul Dâmboviţei, pe Splaiul Independenţei, un spital cu totul şi cu totul neobişnuit. In primul rând, oricât ţi-ai lipi nasul de geamurile pavilioanelor, oricât te-ai strecura prin „saloane", n'ai să găseşti în acest spital măcar un singur pat. Poţi să asişti în sala de operaţii la cele mai grozave intervenţii chirurgicale şi n'ai s'auzi niciodată: „au! mă doare!" Poţi să stai lângă medicul consultant o zi, o lună, un an întreg, fără să auzi vreun pacient plângându-se: „am febră, tovarăşe doctor, n'am poftă de mâncare, mă doare capul!" Şi nici pe doctor n'ai să-l vezi scriind bolnavului vreo reţetă sau să-l auzi zicându-i: „Dragul meu, nu e nimic grav... N'ar fi totuşi rău să pleci la mare... Băile de nămol ţi-ar face bine..." Şi nici bolnavi refuzând să facă injecţii sau bâzâind ca alţii pe care îi cunoaşteţi prea bine voi: „eu nu vreau untură de peşte..."

Nu-i aşa că un asemenea spital e cu totul neobişnuit? Şi totuşi dacă pătrunzi pe poarta dela nr. 105 şi te afunzi pe aleea străjuită de castani uriaşi, nu te izbeşte nimic deosebit: pavilioane scunde cu ferestre mari, ce-i drept fără perdele, prin care se zăresc tichiile albe ale medicilor — ca la orice spital; miros puternic de formol şi medicamente, tăbliţe mari: „chirurgie", „boli interne", „contagioase" mă rog, ca la orice spital.

Haideţi, dragi cititori, să ne strecurăm spre sala de consultaţii, tiptil, în vârful picioarelor — ca la orice spital — şi să ne aşezăm printre cei care aşteaptă medicul consultant.

Iată, alături de noi aleargă de ici-colo un bolnav cu limba scoasă (nici nu e de mirare: e îmbrăcat pe căldurile acestea într'o ditai blană roşcată). Il cheamă, după câte ne dăm seama, Toni.

— Câţi ani are? întrebăm.

— Trei ani jumătate.

La vârsta asta bolnavii obişnuiţi ar fi fost duşi în braţe de către părinţii lor. Dar Toni nu e un bolnav obişnuit. Se târâie în patru labe, face un admirabil salt peste un strat de flori şi deodată începe să înfulece cu o teribilă poftă... smocuri de iarbă.

— E bolnav... îl doare stomacul, ne spune însoţitoarea.

Alături de Toni, o bolnavă — Pufa (mult, mult mai mică, deşi aflăm că a împlinit 8 ani) şi tot îmblănită ca majoritatea celor de faţă caută şi ea o buruiană. Strănută cu botişorul împuns de firele ţepoase, apoi deodată începe să ronţăie ceva: a găsit ce căuta. O iarbă ce potoleşte crampele stomacale. Amândoi bolnavii stau pe gazonul aleii şi... pasc. Boala i-a împrietenit. De fapt cei doi sunt vechi şi neîmpăcaţi duşmani. Toni e un câine lup... Pufa o pisică...

Aţi ghicit desigur, dragi cititori, că spitalul nostru neobişnuit e un spital obişnuit, dar de animale. E vorba, într'adevăr, de clinica de pe lângă Facultatea de Medicină Veterinară...

Iată, Toni e adus la consultaţie. Pe limba lui roză au mai rămas câteva fire de iarbă. Medicul îi pune termometrul... l ascultă cu stetoscopul. Firește, nu-i poate spune: „zi 33“! „Tușește“... De aceea îi provoacă o tuse artificială: îl strânge niţeluş de beregată.

— N'are temperatură. Plămânul sănătos... Are probabil ceva la stomac... De aceea şi mănâncă iarbă.

Toni va rămâne câteva zile la spital. I se pregăteşte o boxă specială unde va sta boiereşte, de unul singur. Şi totuşi Toni nu se va simţi prea în largul său. Boxa sa va fi o simplă cuşcă de fier. Toni intră cuminte în cuşcă şi grătarul portiţei se lasă în spatele său. Bolnavul îşi priveşte trist stăpâna şi întinde printre gratii laba în semn de despărţire... A devenit pensionarul clinicii...

In faţa medicului consultant s'au oprit acum trei copii: o fetiţă de vreo 10 ani şi doi băieţaşi. Fetiţa ţine în braţe o pisică... Cum e vârîtă într'o căciulă şi'mbrobodită cu un fular, bolnavei nu i se văd decât urechile şi două fire de mustăţi. Un băieţaş o protejează cu o umbrelă veche, iar celălalt, de vreo 5 ani, îi face vânt c'o foaie de brustur.

— Numele, întreabă medicul fără să ridice ochii din registru...

— O cheamă Miţa, tovarăşe doctor...

— Ba nu, Tiţa, tovarăşe doctor...

— Nu-i adevărat, Nuşa o cheamă, tovarăşe doctor...

Medicul zîmbeşte prietenos.

— Ce are?

— Nu mănâncă, tovarăşe doctor...

— Ba mănâncă dar nu bea, tovarăşe doctor... Nici lapte dela gheaţă... nici cafea fierbinte, tovarăşe doctor...

— A cui e pisica?

— A mea! Ba a mea! A mea e! Eu am găsit-o! Cu mine doarme!

Se iscă hărmălaie. Niște găini aduse la vaccin încep să cotcodăcească speriate... Un porc bolnav ce dormita guiţă dintr'odată şi se smuceşte'n sacul său.

— Staţi mai de o parte, copii. Vom sta pe urmă de vorbă.

Cei trei se-aşează pe o bancă... Işi smucesc unul altuia preţioasa căciulă, apoi mângâie toţi trei pe rând singura ureche ce a mai rămas afară.

Consultaţiile continuă.

Dintr'o căruţă e coborît cu grijă un viţeluş cu fundă roşie la gât. Pe iarba verde viţelul se lăsă moale. Dă apoi să se scoale, dar picioruşele i se frâng şi cade din nou.

Medicul îi pipăie cu atenţie articulaţiile.

Legată de loitra din urmă vaca întinde spre viţel grumazul şi muge prelung.

— Un caz de poliartrită*, le explică medicul în timp ce scrie reţeta. Moş Petre, pregăteşte boxa Nr. 4. Pune aşternut bogat din 4 în 4 ore. Ii facem penicilină şi vitamină.

Apoi se întoarce către omul ce oftează:

— D-ta vino peste 4 zile. Fără căruţă. Viţelul va merge singur pe picioare.

Pe o masă învelită în tablă, oblojit în haine vechi, stă lungit un purceluş. Stă cu ochii întredeschişi, nemişcat, şi dacă nu i-ai vedea codiţa roză sfredelind o cheutoare l-ai crede mort de-a-binelea. Stăpâna lui, o femeie grasă, se plimbă nervoasă, îşi face vânt cu o reţetă şi ne spune'ntr'una:

— Vin de cinci zile la injecţii... Uitaţi-vă şi dvs. Azi e ultima zi şi purcelușul parcă e în somnul morţii...

Femeia se opreşte lângă masă, îşi face vânt cu reţeta şi îşi dă părerea ori de câte ori cineva aduce vreun purcel la consultaţie.

— Are bronhopneumonie... Ca şi al meu... Nu se mai vindecă el. Ţi-o spun eu... Aleluia...

Priveşte cum se fac injecţiile, ţâţâie neîncrezătoare şi dă din cap...

— Nu se mai vindecă el... Ţi-o spun eu...

Un laborant aduce o cuşcă cu o pereche de porumbei.

---

* Infecţie a articulaţiilor oaselor (a regiunilor unde se leagă un os de altul). Este o boală periculoasă pentru vite. Ea poate deveni mortală.

— Au suferit de coriză, ne lămurește medicul... o boală a nasului, un fel de guturai... Iată acum le facem ultima inhalație.

Se aduce o tăviță cu apă fiartă cu flori de fân în care medicul toarnă câteva picături de terebentină... Porumbeii înfășurați într'un prosop fac inhalație. Apoi li se deschide pliscul.

— Da, sunt vindecați. Moș Petre, dă-le drumul... Laborantul deschide fereastra...

— Sunt porumbei călători... In două minute ajung acasă...

Porumbeii se înalță, se înalță, se rotesc ca pentru un tur de onoare în jurul spitalului, apoi se-afundă'n zare, undeva spre miază-zi. Ii urmărim cu toții până ce pier departe, spre stadionul Republicii...

Deodată se aude un țipăt de femeie...

— Purcelul! Purcelul meu! Ah... ah! Mi-au luat purcelul... Guți... Guți... Guți! Oamenii se uită pe geam.

Purcelul râma pașnic la rădăcina unor tufe.

Femeia cea grasă aleargă sprintenă.

— Guți — Guți! Guți!... S'a făcut bine... Ptiu, ptiu să nu-l deochi... Uitați-vă cum râmă pământul... Mânca-l-ar mama sărmăluțe... și caltaboși și șorici... Guți... Guți...

Consultațiile s'au terminat... Cei trei se înființează cu pisica.

— Ei? N'ați hotărît? A cui e pisica?

— A mea! Ba a mea! A mea e!

— Ba-i a mea, se-aude din ușă o voce furioasă... De masă se apropie o bătrânică. De-abia răsuflă.

— Tovarășe doctor... E pisica mea... E sănătoasă tun...

— Dar nu mănâncă, îndrăznește fetița.

— Nu bea, se'ncruntă altul.

— Tăceți! Impeliților... Cum să mai mănânce dac'o îndopați cu toate drăcoveniile? Hai acasă!...

Bunicuța ia pisica în brațe. Cei trei o urmează plouați. Sunt nepoții ei.

A plecat toată lumea. In sală a intrat pașnic, bătrânește, un câine rotofei și s'a pitit sub masă.

— E Bubi, veteranul facultății, ne spune medicul. A fost adus la noi acum vreo zece ani pentru experiențe. Urma să-i scoatem creierul... In clipa când a fost pus pe masa de operație Bubi nu s-a smucit, n'a lătrat... A privit drept în ochii medicului care-i pregătea injecția, a întors privirea spre laborant, spre studenți, a schelălăit ușor, și, ce credeți... din ochi au început să-i pice lacrimi... Oamenii s'au înduioșat, l-au deslegat și Bubi a rămas pe aici. Stârpește șobolani... Uneori câte zece pe noapte... Și curios, nu face nici o boală. A fost mușcat de câini, sgâriat de pisici, lovit de cai cu tetanos... Bubi s'a imunizat...

Am ieșit în curtea însorită... Rotofei, în fața noastră, Bubi pășește pașnic, bătrânește.

Un pădurar tocmai a venit să-și ia câinele înapoi acasă. Suspectat de turbare, câinele a fost ținut 14 zile sub observație. Pentru două săptămâni locul pajiștilor nesfârșite l-a luat cușca de 1 metru pătrat. Acuma scheaună fericit. Simte libertatea. Laborantul a deschis cușca. Câinele a sărit de-a-dreptul în brațele pădurarului, apoi i se culcă la picioare, îi pune capul pe genunchi, o ia roată, nebunește, prin curtea facultății și iar sare în brațele pădurarului...

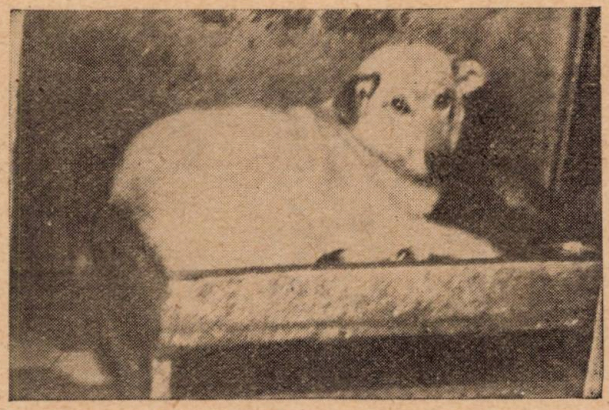

Ieșind pe poarta acestui neobișnuit spital, ne întâlnim cu alți și alți bolnavi ce se îndreaptă spre pavilioane... Cai, mânji, viței, iepuri, găini, chiar și un păun... Oameni în halate albe se apleacă asupra lor cu termometre, stetoscoape, bisturie și după un timp bolnavii ies însănătoșiți... Știința le redă viața.

Bubi rămâne în poartă, ne urmărește cu privirea și dă prietenește din coadă. Așa-i conduce el pe toți cei care ies din acest spital.

O parte din jucătorii celor două echipe

0-7... Primul nostru meci!

Abia acum mi-am dat seama ce griji şi ce bătaie de cap are un căpitan de echipă. E vorba de echipa de fotbal a străzii noastre. Până mai ieri ea n'a avut un nume, deoarece nu ne înţelesesem încă între noi cum s'o botezăm.

Dar dacă n'aţi auzit poate de ea, aflaţi că a auzit echipa de fotbal a şcolii nr. 122 de băieţi pe care am provocat-o să joace cu noi un meci.

Nu vă puteţi închipui câtă emoţie şi entuziasm a cuprins pe cei 16 jucători ai noştri (dintre care 5 sunt rezerve).

Ne-am adunat într'o după amiază la umbra unui cireş în curtea lui Elian şi am început să discutăm şi să hotărîm ce avem de făcut.

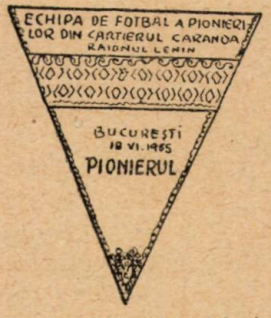

Fanionul dăruit echipei dela şcoala 122 băieţi

Am aranjat cine să confecţioneze fanionul, cine să scrie şi să ilustreze provocarea, şi am alcătuit formaţia echipei. Aici am ajuns greu la o înţelegere, deoarece şi cele 5 rezerve voiau să joace tot timpul celor două reprize. După trei ore de discuţii totul era pus la punct în cele mai mici amănunte, numai că cireşul lui Elian a rămas lipsit de podoabele sale roşii şi gustoase.

... A sosit şi ziua de Sâmbătă. O delegaţie formată din jucători şi din copii din cartier s'a dus la staţia de tramvai, să aştepte şi să primească echipa oaspeţilor.

Aceasta a venit odată cu ploaia. Eram cam uzi înainte de a începe meciul. Dar el trebuia să se joace pe orice timp. Aşa fac şi echipele mari din campionat. De altfel, un colţ de cer albastru

În momentul schimbării fanioanelor

arăta că în curând vom avea vreme frumoasă.

Când am văzut ce „desvoltaţi" sunt cei dela 122 băieţi şi cum fac mişcări de „încălzire" înconjurând terenul, ne-a cam trecut cheful de joc.

La fluerul arbitrului echipele s'au aşezat faţă în faţă, s'au salutat şi au schimbat buchete de flori. Din păcate, schimbul de fanioane a trebuit lăsat la sfârşit, deoarece Crişan care avea în păstrare fanionul nostru, îl lăsase acasă şi se temea să treacă pe acolo pentru a nu-l opri părinţii să vină înapoi.

A început şi jocul. Au fost faze ca la întâlnirile internaţionale. S'au remarcat dela noi Gogu Zăgănescu (un stoper de mare viitor), Tăbăcel, Romică şi Miu (pentru cursele lor rapide). Nelu a jucat şi el bine, dar cam făcea pe „vedeta". Pentru asta vom discuta noi mai târziu cu el. Dela echipa şcolii nr. 122 mi-a plăcut foarte mult Cicea şi Ciuleanu.

Eu, căpitanul echipei, vă mărturisesc că mi-a plăcut cum au jucat băieţii noştri, cu toate că ... am pierdut cu 7—0! Vom căuta însă ca pentru jocul revanşă să ne pregătim mai bine.

Deasemenea, am fost mulţumiţi de galerie, care, deşi formată numai din fraţii şi surorile noastre mai mici, organizată în jurul unuia din părinţii noştri, ne-a încurajat mult în timpul jocului.

După meci, după ce ne-am servit oaspeţii cu cireşe, i-am condus să le arătăm cartierul nostru. Printre cele vizitate au fost şi mormintele eroilor clasei muncitoare Vasile Roaită şi Leonte Filipescu din cimitirul Ghencea.

Cu ocazia meci-ului am făcut şi câteva fotografii. Nu sunt prea reuşite, dar credem că ele sunt o mărturie a întrecerii sportive pe care am organizat-o.

Am uitat să vă spun că după meci, ne-am hotărît ca numele echipei noastre să fie „Pionierul". Căci nu există o echipă adevărată fără nume!

MITULICĂ EREMENCU
căpitanul echipei de fotbal a străzii Caranda—Bucureşti

CE SCRIE PE COPITA MÂNZULUI!...

Snoavă din popor
povestită de
Al. Mitru.

Lupului i-era o foame cumplită!... Şi ce să facă? Se uită'n dreapta, se uită'n stânga şi ocheşte pe-un povârniş singuratic un mânz care păştea liniştit. O luă într'acolo şi înainte ca mânzul să bage de seamă, ajunse lângă el şi începu să urle:

— Te-am prins! De ce paşti păşunea asta fără învoirea mea?... Nu ştii că eu sunt logofătul care răspund de locurile acestea?... Şi-apoi, pentru treaba asta trebuie să plăteşti. Haide cu mine în pădure ca să te judec!...

— Vai de mine şi de mine, se căina mânzul. Fie-ţi milă logofete că sunt tânăr şi încă nu cunosc lumea!...

— Da' ce vârstă ai? întrebă lupul, lăsându-i gura apă după carnea cea fragedă a mânzului.

— Apăi drept să spun, răspunse mânzul, nu-mi aduc aminte tocmai bine. Scrie însă pe copita mea... anul când m'am născut. Tu ştii să citeşti?... Adică sigur... De vreme ce eşti logofăt, cum n'o să poţi citi?...

Lupul cel trufaş se simţi măgulit că mânzul îl socoteşte într'adevăr logofăt, şi zise:

— Cum să nu pot citi?... Ridică'n sus copita să văd ce scrie acolo!...

Mânzul nu era prost. Ridică în sus copita şi când lupul se apropie, îi izbi una între ochi, că vreme îndelungată lupul nu mai văzu decât stele verzi.

In vremea asta mânzul o luă la fugă, nechezând în râs către lup:

— Te-ai lămurit logofete ce vârstă am?... Vezi, să ţii minte bine... Să nu uiţi!...

Poveste fără cuvinte

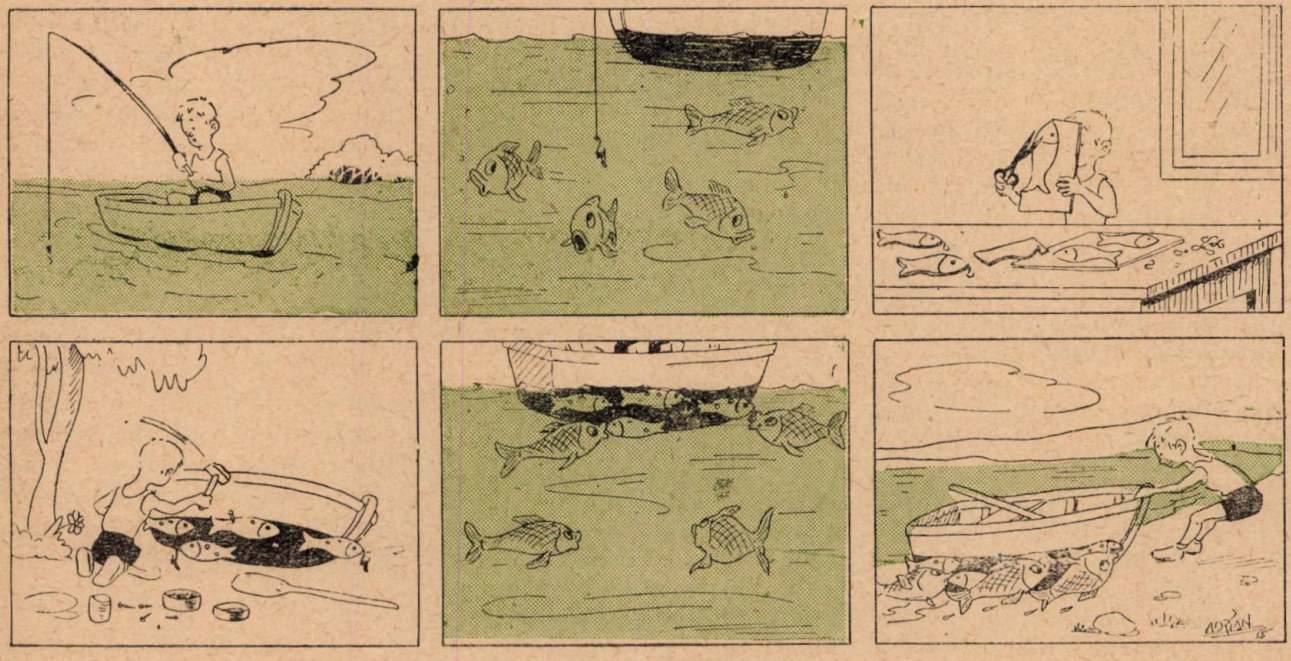

CUCERIREA PISCULUI CIOMOLUNGMA

OVIDIU MANIȚIU

Ilustrații: DĂSCĂLESCU

În amurgul zilei de 27 Mai 1953, cinci alpiniști se sfătuiau sub acoperișul scund al unui cort ridicat pe platforma unui ghețar uriaș, la altitudinea amețitoare de 8.500 m. deasupra nivelului mării. Ce urmăreau acești oameni aflați în pustiurile înzăpezite pe cei mai înalți munți din lume?

Cu puțină vreme mai înainte, ei scrutaseră îndelung cu ajutorul ocheanelor, profilul piscului Ciomolungma. Acesta se profila când și când pe cer printre norii pe care curenții puternici de aer iscați de muson* îi sfâșiau sau îi transformau în torente de zăpadă... Doreau să-și întipărească mai bine în minte relieful sălbatic al pantelor înzăpezite și înghețate, în scopul de a-și putea croi a doua zi un drum spre culmile celui mai înalt povârniș de pe întreg globul pământesc. Sarcina aceasta se arăta cu drept cuvânt extraordinară, căci nimeni nu ajunsese vreodată până acolo. Timp de 32 de ani, numeroasele încercări făcute de diferite expediții având drept țel cucerirea piscului, dăduseră greș. Unii alpiniști încercați plătiseră cu viața îndrăzneala de-a se fi avântat spre Ciomolungma. Alții, fuseseră siliți să se înapoieze din drum degerați, sleiți de forțe, bătuți de gerurile aspre de 20—30 grade sub zero, hărțuiți de ninsorile repezi și șuvoaiele albe și prăfoase ale avalanșelor.

... Amurgul trecu, dar sfatul celor cinci alpiniști se prelungi până în noapte. Se gândeau că poate, pe același loc își instalaseră cortul elvețianul Lambert și călăuza indiană Tensing, din expediția făcută cu un an în urmă. Din același loc, poate, ei făcură două încercări desnădăjduite de a ajunge direct spre faimosul pisc. Nu răzbiră decât dincolo de altitudinea de 8.600 m.; surprinși de o vijelie subită, abia reușiră să-și salveze viața.

Acum însă, noii exploratori folosiră nu numai drumurile stabilite de expedițiile trecute, ci și întreaga lor experiență. Ei se slujiră cu deosebit succes de un șir de unelte noi, întrebuințate pentru prima oară de elvețieni, și între acestea, scările mobile metalice făcură adevărate minuni la escaladarea pereților de gheață cu ajutorul unor frânghii speciale. Mai mult, în drumul lor descoperiră șiruri de mici depozite alimentare lăsate de expediția elvețiană la toate bazele înaintate. Frigul persistent conservase minunat alimente ca: biscuiți, stafide, ciocolată, lapte zaharat, cutii cu șuncă etc., care erau și acum tot atât de proaspete. Bârlogurile ce slujiseră acestora drept adăpost fuseseră construite cu iscusință deosebită și bine indicate în schițele-hărții desenată de exploratorii înaintași.

Dar noaptea trecu, încet, mai greu ca niciodată. Dimineața vremea era frumoasă, fapt rar întâlnit pe cele mai înalte creste ale Himalaiei. Intreaga echipă se puse în mișcare către

* Muson = vânt periodic care bate jumătate de an dinspre Oceanul Indian spre Himalaia și jumătate de an în direcție opusă.

piscul Nord-Est al Ciomolungmei, înalt de 8.754 m., denumit de alpinişti „Piscul Vulturilor".

Trei cățărători din grupul celor cinci transportară alimente speciale, îmbrăcăminte de rezervă şi baloane de oxigen, ce trebuiau lăsate „în depozit" pe „Piscul Vulturilor" după care se întoarseră la vechea bază. Dar ceilalți?

Dintre cei aproape 400 de oameni ce alcătuiseră expediția la plecarea ei din Capitala Nepalului şi care transportaseră 5.000 kg. bagaje spre bazele succesive de aprovizionare presărate de-a-lungul itinerariului, rămăseseră numai doi oameni, aleşi ca să smulgă până la urmă victoria asupra măreţului masiv al Himalaiei: agricultorul neozelandez Hillary şi călăuza indiană Tensing, acelaşi alpinist încercat al altor două expediții.

Acum când dădeau ultima bătălie cu muntele, prin mintea lor se perindau imaginile întregului film al ascensiunii... Urcaseră săptămâni, luni de-a-rândul! Revedeau grupurile de tovarăşi de drum încărcați din greu cu merinde şi materiale de tot felul. Adesea pentru a putea rezista temperaturii deosebit de scăzute a zăpezilor pufoase proaspăt căzute, oamenii îşi îmbibaseră ciorapii cu unsoare de balenă. Îşi reamintiră de uriaşul gheţar Rongbuk, lung de 19 km. în albia căruia se căscau pe alocuri peşteri şi grote fantastice, adânci şi primejdioase. Retrăiau viziunea avalanşelor*, pornite în repetate rânduri brusc de pe pantele abrupte, asemuindu-se cu imense pâraie de spume din care se înălțau pulberi albe, ca norii. În multe împrejurări, vânturile duşmănoase le întârziaseră înaintarea şi musonul bătuse zile de-a-rândul cu aceeaşi tărie. Acum, toate aceste amintiri îi făceau să simtă mai viu singurătatea în care se aflau, fără vreo posibilitate imediată de ajutor în caz de primejdie. Pe aici, nu mai trecuse nici un om. Poate că totuşi numai celebrul alpinist Mallory atinsese în anul 1924 aceste meleaguri, dar nu se mai reîntoarse niciodată înapoi. Pieri îngropat sub năme ți. Corpul lui nu mai putu fi găsit. Totuşi, prin 1933, fură descoperite de o expediție ultimele lui însemnări. Eroul scrisese atunci aceste ultime cuvinte: „Înainte... spre vârf... Mănânc zăpadă... Himalaia nu e îndurătoare".

...Piscul Ciomolungma apăru limpede în văzduh! În inimile alpiniştilor se aprinse puternică lumina nădejdii. La ora 6 şi 20 de minute, ei se avântară hotărîți înainte.

Mai aveau de trecut cel din urmă baraj. Neajunsurile şi suferințele provocate de circulația agitată a sângelui şi de respirația grea, nu-i împiedicară să facă totuşi economie de oxigenul pe care-l purtau cu ei în butelii pentru a menține o rezervă în caz de extremă nevoie. După patru ceasuri, se ivi deodată în fața asaltatorilor, un perete de gheață, înalt de 15 picioare. Toată priceperea şi răbdarea celor doi cățărători, fu pusă în joc. Piscul era aproape de tot şi totuşi o singură imprudență i-ar fi putut pune în pericol. Iată-i pironiți pe peretele ca de sticlă... Acum se cățărară ca pisicile, agățându-se de crăpături, întrebuințând mijloacele tehnice ale alpiniştilor. Însfârşit, la ora 11 şi jumătate Tensing şi Hillary escaladară ultimele oblâncuri, înfiorați de victoria pe care o smulgeau naturii. Ciomolungma era învinsă de cei doi oameni, care se îmbrățişară de emoție pe cel mai înalt pisc de pe globul pământesc, la 8.882 m., acolo de unde nu se mai putea merge mai sus.

Nu fără înțelepciune, povârnişul acesta fusese botezat încă din vechime de popoarele din Nepal şi Tibet, Ciomolungma. Cuvântul înseamnă: „Zeița zăpezilor". Everest, directorul unei societăți geografice engleze a denumit însă acest vârf cu numele său.

* Avalanşă = alunecări de zăpadă care pornesc uneori ca niște torente de pe pantele înclinate ale munților, spre vale.

Gândeşte-te şi răspunde...

— Pe masa voastră se găsesc două obiecte: o riglă de lemn şi o pereche de foarfeci. Atingeți-le pe rând cu mâna. Care va fi mai rece?

— Dece nu crapă sticlele unui termos când se toarnă înăuntru lichide fierbinți? Deşi sticla este foarte subțire, ea rezistă.

— Luați o coală mare de hârtie, cu grosimea cam de $^1/_2$ mm. Impăturiți-o în două, apoi iar în două şi aşa mai departe, până repetați operația de 30 de ori. Ce credeți, va fi posibil?

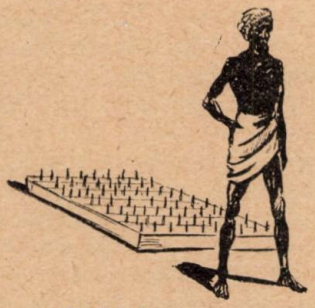

— V'ați pus vreodată întrebarea, cum fac aşa-numiții „fachiri" de pot sta culcați pe paturi cu cuie?

— Priviți cu mare atenție numerele de mai jos timp de aproximativ 1 minut, după care încercați să le reproduceți din minte pe o altă coală de hârtie.

Atenție! Nu e numai o chestiune de memorie! Mai e ceva în felul cum sunt aşezate aceste numere, care vă ajută să vi le amintiți uşor.

19 - 91 - 38 - 76 - 152

96 - 69 - 48 - 24 - 12

Dela SOARE la PLUTON

de MATEI ALECSESCU

Acum câteva sute de ani, Magellan, un neînfricat marinar descoperitor de noi pământuri a reuşit să parcurgă pe apă într'un singur drum, 60.000 km. Una din cele mai mari distanţe străbătute de om pe glob în acele timpuri.

Există însă şi călătorii mai mari ca acestea, a căror lungimi se măsoară cu milioane şi miliarde de km. Chiar şi mai mult! O astfel de călătorie au reuşit s'o facă astronomii în Univers, spre mulţime de sori şi planete, spre alte lumi depărtate. Ei n'au ajuns acolo nici cu trenul, nici cu avionul şi nici cu un alt vehicul, ci cu ajutorul unor instrumente optice numite lunete şi telescoape. Treptat, pe măsură ce tehnica şi ştiinţa s'au desvoltat, aceşti cercetători neobosiţi au putut afla distanţele până la multe corpuri cereşti, volumele şi constituţia lor, smulgându-le taină cu taină şi cunoscându-le tot mai mult. Dintre toate stelele, cea mai apropiată de noi este Soarele, în jurul căreia se învârtesc nouă planete, formând la un loc o familie mare, numită sistemul nostru solar. Cartea despre care vă vorbim acum, vă explică multe dintre „secretele" Soarelui şi ale acestor planete, începând cu Mercur şi sfârşind cu Pluton, cea mai îndepărtată.

Să urmărim şi noi călătoria făcută de astronomi.

... Suntem în Lună. In faţa noastră — un perete de piatră, iar în stânga o mică prăpastie. Facem un pas spre ea, dar... ce se întâmplă cu noi? Parcă suntem mai uşori! In adevăr, parc'am sbura... Ne apropiem de peretele de stâncă, facem un salt şi ajungem imediat deasupra lui, la peste zece metri înălţime.

Deşi de necrezut, în Lună e posibil aşa ceva, deoarece forţa

cu care atrage ea corpurile (gravitatea) este de vreo patru ori mai mică decât cea a Pământului.

... Iată-ne şi pe planeta Jupiter. Incercăm să ne deplasăm dintr'un loc într'altul dar picioarele au devenit dintr-odată grele ca plumbul. Mergem gâfâind ca şi cum am duce în spate o mare povară.

Un om care pe Pământ avea 70 kg. aici el cântăreşte 170 kg. deoarece forţa de atracţie a lui Jupiter este mult mai mare.

...Am parcurs peste un miliard km. dela Pământ şi ajungem la o planetă mare, înconjurată de un inel alb-strălucitor, bătut de soare. Dar... curios: deşi planeta aceasta uriaşă numită Saturn este de 760 de ori mai mare decât Pământul, totuşi, dacă i-am da drumul pe apa unui ocean de mărimea lui, Saturn nu s'ar scufunda ci ar pluti deasupra ca un dop de plută:

Şi nu-i nicio minune la mijloc dacă ne gândim că Saturn are o densitate mai mică decât a apei(0,69).

Despre toate acestea, cât şi despre alte fenomene din Univers la fel de curioase, care-şi au explicaţiile lor ştiinţifice, vorbeşte cartea „Dela Soare la Pluton" scrisă de tânărul astronom Matei Alecsescu pentru copiii de clasa a VI-a şi a VII-a, carte apărută de curând în Editura Tineretului.

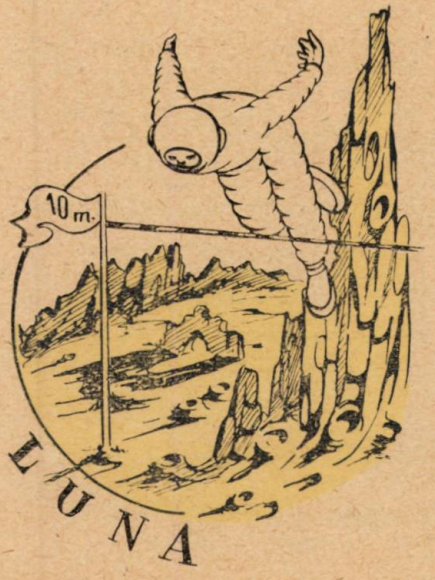

In timpul vostru liber

JOC LITERAR

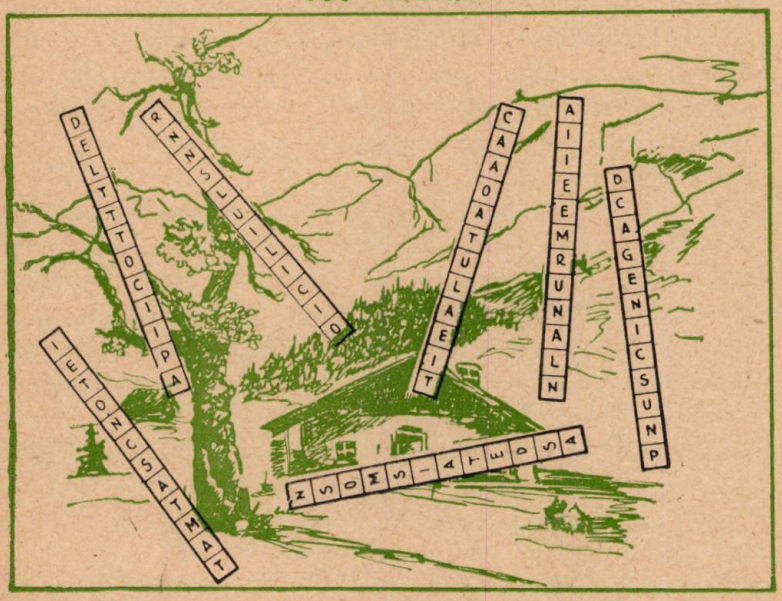

Copiați cele șapte benzi pe o hârtie transparentă. După ce le decupați pe fiecare în parte, puneți-le una lângă alta făcând încercări succesive până ce — dacă veți citi normal, dela stânga la dreapta — veți obține o strofă dintr'o cunoscută poezie de George Coșbuc.

LABIRINT DELA A LA B

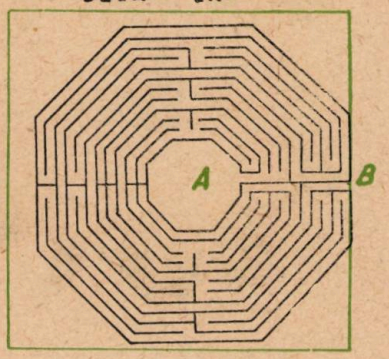

23 August

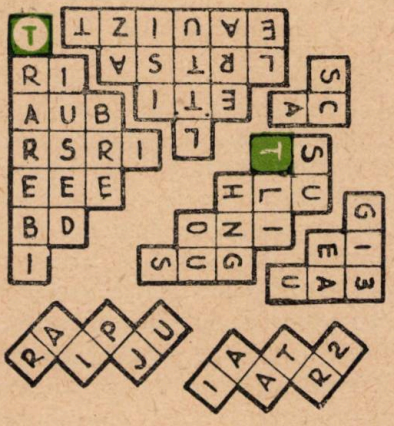

2|3 August

Din aceste figuri formați un dreptunghi în așa fel încât litera T (pe fond alb) să fie în colțul din stânga sus. Pornind dela acea literă, urmând în drum o spirală care se închide cu litera T (pe fond negru), în mijlocul dreptunghiului, veți întâlni mai multe litere a căror semnificație vă va indica o lozincă închinată zilei de 23 August.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN CONCURS

Prima serie de jocuri (Februarie)

1. *Criptogramă*: Transformarea socialistă a agriculturii
2. *Monoverb botanic*: Staminc
3. *Monoverb*: Flacără
4. *Monoverb*: Arieș
5. *Găsiți greșala*: lipsește cureaua de transmisie
6. *Cuvinte încrucișate*:

Orizontal 1) Agrotehnica. 2) Grafic orar. 3) Răriţat — Rin.4)Ip — Tr — Inota. 5) Cereale — Vin. 6) U — Artă — Nici. 7) Lipi — Criză. 8) Tai — Otavă — V. 9) Untură — Arii. 10) R — Arată — Est. 11) Ar — Așeza — Ce.

A doua serie de jocuri (Martie)

7. *Criptogramă*: Mărirea producției de cereale
8. *Monoverb*: Insămânțări
9. *Biverb*: Țăran muncitor
10. *Biverb mobilizator*: Plantați puieți.
11. *Monoverb agricol*: Secară
12. *Serpentină*: Refacerea și desvoltarea viticulturii și pomiculturii.
13. *Monoverb*: Incoltire

A treia serie de jocuri (Aprilie)

14. *Cuvinte încrucișate*:

Orizontal

1. Mecanizare — C 2) Cotigă — Ori — Oa 3) Utili — Pluguri 4) Loc — Țărănime 5) Tp — Pace — C.D.B.C — 6) Ilustrat — Arma 7) Vui — Ii — Iv — Eos 8) Ag. — Veterinari 9) T-Pe-Is-Ru-Ce 10) Ovine — Tractor 11) Rariță — In — Ivi.
15. *Monoverb cu incastru*: semănătură
16. *Triverb*: Chemare la întrecere
17. *Monoverb*: Greblă
18. *Cuvinte încrucișate*:

Orizontal și vertical

1) Grapă 2) Rariță 3) Ar — Rar 4) Pir 5) Ață 6) Arțar.

Coperta I: La Varșovia în zilele Festivalului — de E. ARNO.

„CRAVATA ROȘIE", revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central al U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scânteia — București — Piața Scânteii Nr. 1
Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic Casa Scânteii „I. V. Stalin", Piața Scânteii Nr. 1

ORIENTAȚI-VĂ singuri!

Desenele de mai sus arată cum să vă orientați fără busolă, fără a avea în împrejurimi vreo biserică după altarul căreia să aflați Estul și fără a avea posibilitatea de a întreba alte persoane.

Noaptea puteți afla Nordul descoperind Steaua Polară pe cer, prin prelungirea de 5 ori a distanței dintre „roțile" din urmă ale Carului Mare.

Ziua, cu ajutorul soarelui puteți afla ușor Sudul, punând un ceas cu limba orarului îndreptată spre soare. Unghiul format de limba orarului și dreapta închipuită dusă spre ora unu este apoi împărțit exact în jumătate. Prelungirea dreptei care trece prin jumătatea acestui unghi vă va indica Sudul.

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

Versuri: E. JURIST
Desene: BURSCHI

„dresori“

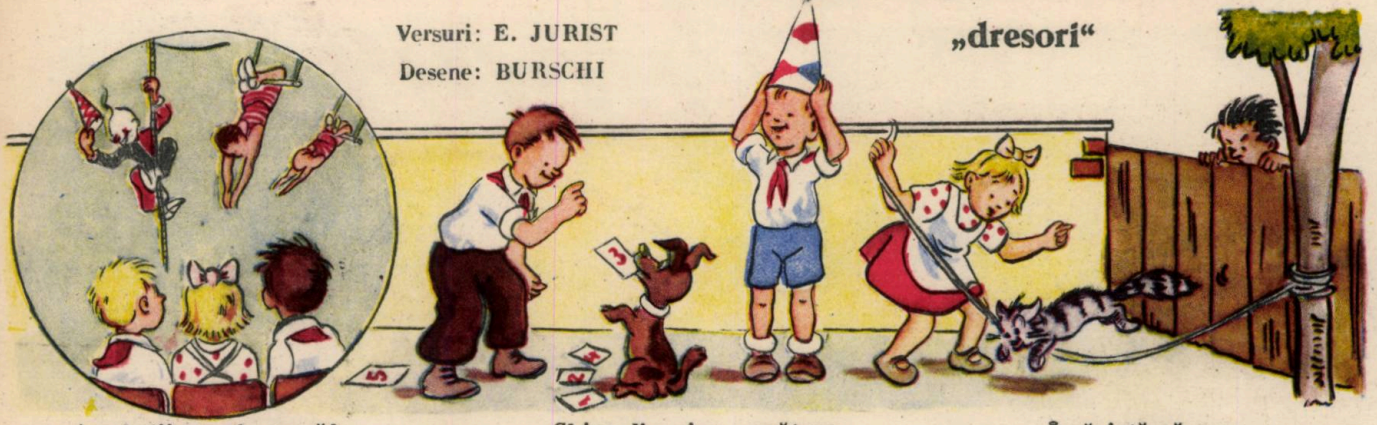

—Acrobații par de gumă!
—Și ce cal grozav, dresat!
Clovnul mai face-o glumă...
Da, la circ e minunat.

Chiar din ziua următoare
Se făcură toți dresori.
Pregătesc în taină mare
Un spectacol de-amatori.

Însă iată că apare
Tase — mare bătăuș.
Ce-o fi pus la cale oare?
O s'aflăm cu toți-acuș...

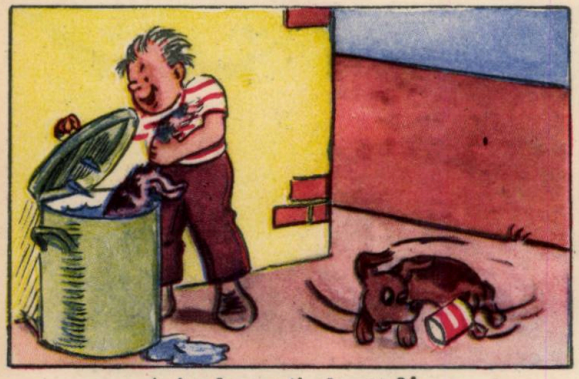

Animale, vreți, dresate?!
Las'pe mine! Le dresez:
Fac pisica să înoate
Și din câine, titirez!

Cine miaună? Butoiul?
Măi Fănuță, nu glumi,
Cere ajutor pisoiul...
Tase-a fost pe aici, copii!

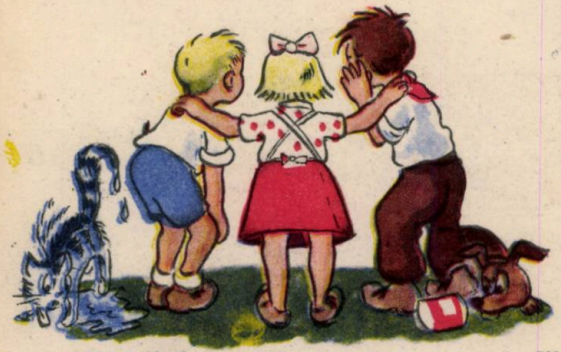

— Măi băieți am o idee —
Spune Sanda mai încet...
(Care dintre voi o știe
Să n'o spună că-i secret).

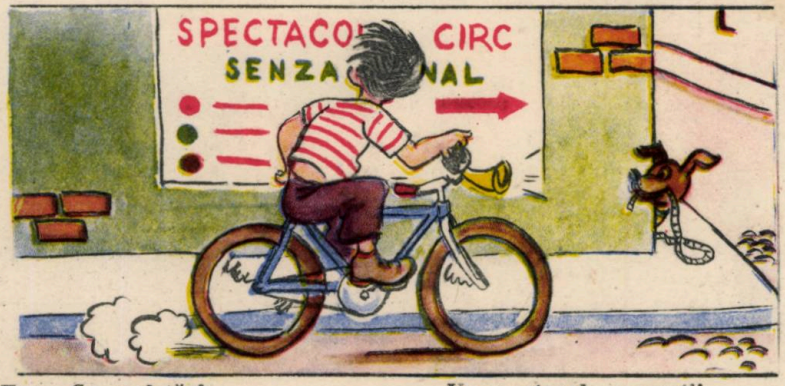

Vine Tase. Ce „vedetă“!
Sună tare din claxon.
—Mă vedeți? Pe bicicletă
Sunt „erou“ și „campion“!

Un spectacol cu emoții,
Scrie clar: „Senzațional“!
Martori o să fiți cu toții
La un triplu salt mortal.

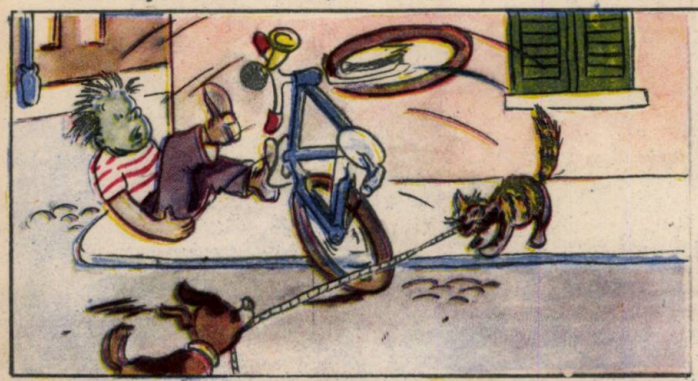

—Vai de mine, catastrofă!
Vreți să știți ce-a fost apoi?
Nu mai povestesc în strofă

—Hai intrați cu mic cu mare
Prezentăm spectacol rar
Chiar și Tase un număr are

BIBLIOTECA CENTRALĂ

CRAVATA ROȘIE

SEPTEMBRIE 1955

BIBLIOTECA CENTRALĂ

Nr. 9

Tineri învingători ai văzduhului

Aproape două sute de elevi ai Şcolii medii mixte din Medgidia practică unul din sporturile cele mai îndrăzneţe: paraşutismul sportiv. Niciunul dintre ei nu depăşeşte vîrsta de 17 ani.

Inainte de îmbarcare, instructorii controlează echipamentul şi parașuta.

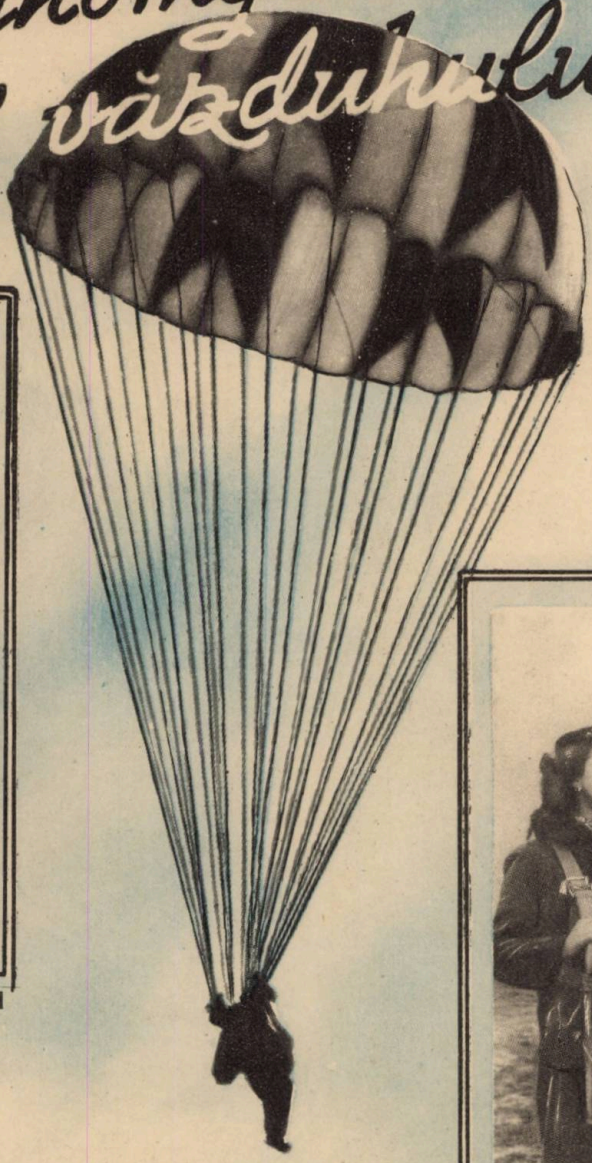

Se încearcă tăria vîntului. Azi: 5 metri pe secundă. Se pot face lansări.

Cîteva acţiuni sînt necesare. Tinerii paraşutişti sportivi ascultă cu atenţie sfaturile instructorilor mai vîrstnici.

Totul este pus la punct. O grupă se îmbarcă în avion. Peste scurt timp din avion vor coborî cu parașutele 12 elevi.

Proletari din toate țările, uniți-vă!
La luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fii gata!

CRAVATA ROȘIE

Nr. 9

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

SEPTEMBRIE 1955

UN EVENIMENT DE SEAMĂ

VIRGIL TROFIN
secretar al C.C. al U.T.M.

A început un nou an școlar. În vacanță v-ați odihnit, ați participat la excursii, explorînd ținuturile natale, admirînd frumusețile patriei. Ați vizitat monumente istorice care vorbesc despre gloriosul trecut de luptă al poporului nostru, ați strîns spice sprijinind lupta țărănimii muncitoare pentru o recoltă bogată.

Cîte acțiuni frumoase, cîte amintiri de neuitat!

Acum vă așteaptă o muncă serioasă. Trebuie să învățați cu sîrguință, zi de zi, lecție cu lecție, să vă pregătiți temeinic încă din prima zi a anului școlar. Aceasta este sarcina cea mai importantă a voastră, a pionierilor. Pentru a o îndeplini însă este nevoie de perseverență, de răbdare, de voință.

Știți doar că într-o țară care construiește socialismul, omul este prețuit după felul cum muncește, iar munca voastră este învățătura.

Poporul nostru are nevoie de muncitori și maiștri cu înaltă calificare, de ingineri, tehnicieni, geologi, agronomi, medici și profesori bine pregătiți, care să iubească fierbinte patria, poporul și să-și închine toate forțele luptei pentru înflorirea și întărirea țării. Tocmai din rîndurile voastre, dragi pionieri, trebuie să se formeze asemenea cadre de nădejde, luptători neobosiți pentru victoria socialismului și a păcii.

Voi aveți azi asemenea condiții de învățătură cum n-au putut visa măcar părinții voștri. Trebuie numai să știți să le folosiți, să dovediți prin sîrguința voastră la învățătură că meritați grija ce v-o arată partidul și guvernul nostru. Nu aveți altă îndatorire mai mare decît de a urma îndemnul nemuritorului Lenin, de a învăța, de a învăța necontenit.

Odată cu începerea noului an școlar, C.C. al U.T.M. a avut grijă să căpătați un îndrumar de preț a activității voastre pionierești. Acesta este regulamentul organizației de pionieri din țara noastră. El are o însemnătate deosebită, deoarece în acest regulament sînt trecute îndatoririle și drepturile pionierilor, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un școlar spre a deveni pionier, angajamentul solemn al pionierului. Înțelegînd mai bine care sînt drepturile și îndatoririle voastre de pionieri, cu siguranță că veți depune toate străduințele pentru a obține noi succese la învățătură ca și în activitatea pionierească.

Trebuie să vă gîndiți bine la însemnătatea legămîntului pe care îl fac pionierii față de organizația din care fac parte. Prin angajamentul solemn prevăzut în regulament, pionierul se leagă să fie credincios poporului romîn și cauzei Partidului Muncitoresc Romîn, să fie un luptător dîrz, cinstit și curajos, pentru victoria socialismului. El făgăduiește să învețe și să se poarte astfel încît să devină un cetățean demn al patriei. Acesta este legămîntul sfînt pe care pionierul îl face în fața drapelului roșu care întruchipează cele mai înalte idealuri ale omenirii. În felul acesta el se obligă să socotească drept cea mai înaltă sarcină a sa, aceea de a se pregăti încă de cînd este pionier, spre a deveni un luptător neobosit pentru fericirea poporului, gata de orice sacrificiu pentru cauza socialismului. Tocmai astfel de luptători se străduiește U.T.M. sub conducerea partidului să crească din rîndurile voastre, ale pionierilor, oameni cu care să se mîndrească poporul.

Angajamentul solemn al pionierului exprimă însăși scopul organizației de pionieri precum și sarcinile voastre cele mai importante.

Ce-aveți voi de făcut în vederea îndeplinirii angajamentului solemn? Trebuie să învățați cu hărnicie, să fiți disciplinați în școală și în afara școlii, să respectați pe învățători, profesori și pe cei vîrstnici, să socotiți munca ca un lucru de cinste, să respectați munca altora, să apărați și să păstrați cu grijă bunurile poporului. Datoria fiecărui pionier este de a lua parte activă la munca de folos obștesc, de a ajuta pe părinți și pe vîrstnici. Un pionier trebuie să fie curajos, cinstit, drept, modest, bun prieten și tovarăș, să aibă grijă de cei mici.

Voi sînteți prima generație de pionieri a patriei noastre care vă veți desfășura activitatea pe baza regulamentului organizației de pionieri. Uniunea Tineretului Muncitor nu se îndoiește că vă veți îndeplini cu cinste sarcinile. Felicitîndu-vă cu prilejul deschiderii noului an școlar, și a intrării în vigoare a regulamentului organizației de pionieri din Republica Populară Romînă, C. C. al U.T.M. vă urează succes în noul an școlar și în îndeplinirea îndatoririlor voastre pionierești.

Tovarăși pionieri, la luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fiți gata!

D9.4.

Aspecte de la cel de-al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților

↑ Tineretul Polonez jucînd un dans popular

Delegația R. P. R. →

La Carnaval

15 AUGUST 1955 — ZECE ANI DE LA ELIBERAREA COREEI DE CĂTRE GLORIOASELE ARMATE SOVIETICE

În timpul războiului pădurile şi livezile Coreei au fost arse şi distruse. După încheierea armistiţiului în Coreea, plantarea pomilor şi a perdelelor de protecţie a devenit o cauză a întregului popor.

În fotografie: Elevii şcolii tehnice de comunicaţie la săditul copacilor în parcul de copii din raionul de sud al Phenianului.

MIOARA CREMENE

Mi-a bătut în geam, azi dimineaţă.
Nu o mai văzusem de un an!
Îi uitasem părul roşcovan,
Zîmbetul, privirea îndrăzneaţă.

Şi mi-a zis: „O vară prin coclauri
Ai zburdat, ai rîs şi-ai hoinărit.
De cu zori şi pînă-n asfinţit
Te-ai deprins să fluieri după grauri.

Dar e-o casă cu ferești de soare.
— Colo-n deal, sub plopii cei perechi —
Mai ţii minte oare, drumul vechi?
Haidem către ea în preumblare.

Hei, dar în asemenea plimbări
Nu poţi fi hoinarul de-astă-vară.
Piaptănă-te, puneţi încălţări,
Şi apoi, ia-ţi taşca subţioară.

Albă, ca o filă de caiet,
Uite casa-n zare, te aşteaptă.
Îi cunoşti şi-n vis fiece treaptă,
Şi portiţa scîrţîind încet.

Haidem dar, spre plopii legănaţi
Pe colina verde şi domoală.
Vin prietene!... Şi înspre şcoală,
Am pornit cu toamna braţ la braţ.

Prietenul făpturilor gingaşe

G. MĂRGĂRIT

Ilustraţii: D. NEGREA

Ca-n fiecare primăvară, grădinile Iaşului îşi răspîndeau mireasma liliecilor cu ciorchinii bătuţi, albi şi violeţi. În lumina dimineţii ieşene, urmîndu-şi un vechi obicei, dinspre Copou, cobora către centrul oraşului un bărbat mlădios la trup şi ager în mişcări, îmbrăcat într-o haină bine croită, închisă sub bărbie ca un veston de licean. Trecătorul obişnuit al acestor dimineţi părea că-şi continuă un vis pe care-l depăna în tac-tacul mersului său sprinten. În zîmbetul duios, rotunjit pe faţa lui proaspătă, uneori încreţit în colţul gurii, ai fi putut citi că trecătorul îşi fixa imaginile vieţii lui chiar pe acea stradă a oraşului, care îl chemase din prima tinereţe. În multe dăţi, pe urmele trecătorului, veneau grupuri de tineri gălăgioşi. Recunoscîndu-l şi după tac-tacul sacadat al paşilor, unii dintre tineri ameţeau şi celor din grup care se mirau de neaşteptata lor tăcere li se lămurea pe un ton superior: G. Topîrceanu...Topîrceanu, poetul, cum n-ai auzit?

Ajuns cu plimbarea prin faţa Universităţii, poetul se gîndea că în dimineaţa aceea nu cercetase coliviile lui cu canari şi, din pricina pisicii, nu le scosese la soare. După o iarnă straşnică, în timpul căreia adăpostise la căldură, în vreo zece colivii, scatii, sticleţi, vrăbii, botgroşi sălbatici, o cioară cu aripa zdrobită, o turturică de pădure hrănită într-o colivie verde şi fel de fel de păsărele cărora nici el nu le mai ştia numele, în această primăvară le dăduse drumul odată cu ivirea căldurii, ca să-şi ia zborul, să crească şi să se înmulţească. Aducîndu-şi aminte că numai un scatiu s-a mai întors la el după ce a dat drumul păsărilor pe care le iernase şi că-l aşteaptă acasă cu credinţă, se îndreptă către piaţa Sf. Spiridon, ca să-i cumpere porţia lui de seminţe. Cînd să iasă din piaţă, privirea-i fu oprită de chipul unui băieţaş, care se pitise lîngă o tarabă de legume, ca să-şi vîndă marfa lui: o trăistuţă de hribi. Fiindcă o pornise de cu noapte, băiatul se îmbrăcase într-un sumăieş ros la piepţi şi în coate, peticit chiar de el cu petice cusute cu ac şi sfoară de cizmărie. Cînd se apropie la cîţiva paşi de ţărănuş, poetul îl cîntări mai bine. Ochii negri ai băiatului clipeau des şi neastîmpăraţi în orbite, cînd speriaţi, cînd miraţi, cînd se înălţau cîteva cline încremeniţi pe minutarele orniculuí cu trei cadrane de la Sfîntul Spiridon... Rezemat de gardul opincilor lui stătea o colivie cu două păsărele galbene, care se zbăteau de moarte.

— Bună ziua voinice cu păsări la colivie, se prefăcu a-l saluta aspru G. Topîrceanu.

— Trăiţi, răspunse sfios ţărănuşul mirîndu-şi ochii lui negri, gata să-i iasă din orbite.

— De unde eşti voinice şi ce chinuieşti în colivie?

— Din Poeni, boierule, zise voinicul şi-l privi din ce în ce mai încordat. Iacă, nişte păsărele. Le-am iernat şi le-am adus la tîrg.Poate le-aţi lua, văd eu, nu sînteţi om rău... Parcă v-aş cunoaşte...

— Aşa? Încîntat de cunoştinţă, voinice. Şi cum preţuieşti marfa?

— Să... trăiţi... ştiu eu, după om. Şi se vede că nu sînteţi om rău.

— Dacă-i aşa, ţi-oi da şi gologani şi-am să-ţi iau şi o şapcă să nu te năduşeşti de căldură, bre voinice. Şapca ţi-o iau fiindcă nu eşti... om rău şi zici c-ai iernat păsărelele.

Ţărănuşul nu-l slăbi din privire pe musafirul său, care tîrguia la o taraba alăturată cu mărunţişuri şi haine de gata. Ochii lui negri, mici şi sprîncenaţi, clipeau mai des într-o căutătură atentă care trebuia să le învie o amintire, atît de aprigă le era sforţarea pe care o făceau. Unde şi cum mai văzuse el pe omul de la taraba alăturată? Cînd reveni musafirul darnic cu o şapcă cafenie, cu cozorocul rotund şi pe deasupra cu o pereche de bocanci cu purici în tălpi, copilul izbucni plin de siguranţă şi de bucurie:

— Era să nu vă mai cunosc, zău aşa... Eu îs al lui Todoriţă Otopeanu, pădurarul de la Poeni, îl ştiţi... am mers ast'iarnă la iepuri, cu cîrdul de gonaşi, mai ţîneţi minte? Eraţi cu un prieten de-al dvs., acela voinic, cu ochii albaştri, cu dulamă şi jambiere... Ast'iarnă, după Crăciun, mai stărui băiatul deznădăjduit că nu era recunoscut.

— Să trăieşti, prietene, acum ştiu. Şi cîţi ani ai Otopene?

— Să trăiţi şi dvs. şi prietenul cu care-aţi fost ast'iarnă. Am bătut unsprezece, merg pe doisprezece... da, da... să iertaţi că îndrăznesc...

— Îndrăzneşte, Otopene!

— Zău, să iertaţi, da' tîrgul care l-aţi făcut îi leit cu-al lui Dănilă Prepeleac... Iertaţi c-am îndrăznit, mai spuse băiatul netezind cu palma lui aspră puricii şi potcoavele bocancilor ce-i căpătase.

După această „îndrăzneală", flăcăoanul rămase cunoscut cu „domnu Topîrceanu" care locuia în strada Buna Vestire, nr. 8.

★

Cu colivia cumpărată sub braţ şi cu seminţele canarilor în buzunar, Topîrceanu se îndreptă către birtul unde prînzea, privindu-şi noii lui prieteni: sticleţica şi sticletele care iernaseră la Otopeanu.

Strîngîndu-şi, după obicei, oasele şi resturile de la prînz într-un pachetel pe care-l aşteptau cîinele şi pisica de acasă, cu colivia sub braţ, G. Topîrceanu urca acum către casă. După ce-şi lăsă bastonul în odaia de lucru, totdeauna curată şi înmiresmată de flori proaspete, aşezate de o mînă harnică, poetul îşi hrăni rînd pe rînd veşnicii lui oaspeţi. Intră într-o încăpere în care trăiau peruşi verzi şi albaştri în colivii, ce se înmulţiseră sub ocrotirea lui. La „inspecţie" trecură coliviile cu papagali şi se supără straşnic că-i scăpase o păpăgăliţă alintată care nu mînca ori şi ce, ci numai seminţe scumpe, aduse de la Bucureşti...

După ce-şi căută păpăgăliţa, pe care o blestemă că-şi face neamul de ocară fiindcă o găsise scurmînd şi ciugulind, fără de ruşine, chiar în mijlocul drumului, laolaltă cu un stol de vrăbii, poetul îşi trase pe terasă un scaun cu spătar înalt şi se lăsă furat de visare. Dar nu avu parte de ea. Deodată, într-o parte a curţii, găinile începuseră să cotcodăcească şi să-şi apropie sub aripi puii mici şi speriaţi, care umblau buimaci, care încotro. Doi cocoşi împuţinaţi, după ce-şi încercaseră ciocurile în pămînt, se încăieraseră. Poetul îi urmări şi-şi întipări în minte lupta lor pe viaţă şi pe moarte. Le urmări puterea ciocurilor, bătaia aripilor, ghiarele vrăjmaşe şi parcă neobosite. Îi plăcuse lupta lor şi-i stăruiau mişcările ei sprintene, chiar după ce aceasta se terminase. Abia tîrziu, într-o fabulă cu tîlc, avea să-l învie iar şi să ni-l fixeze pentru totdeauna:

Sar deodată
Dau cu ciocul,
Cad alături
Schimbă locul
Bat din aripi,
Dau din ghiare.
Unul cade
Altul sare...
Iar s-atacă
Iar se pişcă...
Dar deodată nu mai mişcă...
Faţă-n faţă, multă vreme
Stau aşa ca două gheme
Neclintite
Şi zburlite,
Pînă cînd, pe nesimţite,
Unul părăseşte sfada
Întorcîndu-se cu coada...

★

La o săptămînă de la întîlnirea din piaţa Sf. Spiridon, Ionică Otopeanu, gătit într-o cămaşă de in cu floricele cusute de soră-sa şi cu o vestă pe care i-o dăruise un unchi de-al său, cizmar în Nicolina, se înfăţişă la adresa dată pe care o descoperise, fără să încurce străzile şi numerele. În după amiaza ceea, poetul stătea la masa lui de lucru şi migălea cu neobosită răbdare într-un caiet cu scoarţe tari. Auzi ciocănitul în uşă şi deschise:

— Iaca-mă-s, am venit, după cum ne-am făgăduit...

— Bun venit, Otopene, îmi place: la tine cuvîntu-i cuvînt; binevoieşte de intră şi ţi-oi povesti ce-am păţit cu sticleţii tăi, îl întîmpină gazda ca pe o veche cunoştinţă. În colivia pe care mi-ai dat-o ai închis un scatiu şi o sticleţică, o sticleţică rea. Vrăjmaşa de sticleţică voia cu orice preţ să-i scoată scatiului ochii. Nu rîde, Otopene, chiar aşa-i cum îţi spun. Nu i-a mers hoţoaicei, dar tot l-a lovit pe scatiu în cap. L-am îngrijit, însă tot chelbos rămîne. Au să-l ciupească vrăbiile şi-au să-l cîrîie ciorile pe scatiul tău. Astăzi nici n-a venit la masă. Să ştii că s-o fi îndrăgostit chelbosul!...

— Apoi, dacă-i aşa, v-am adus un cănăraş verde cu cucui, se lăudă Otopeanu scoţînd păsărica pe care o ţinuse ascunsă în buzunarul vestei. Să-l aveţi amintire de la mine, că l-a furat tata de la regină... Cum de la regină? Doar ştiţi că-i argat la Poeni, la domeniile reginei... I-am spus că îndrăgiţi păsărelele, l-a furat şi mi l-a dat. Iacă aşa: „du-i-l Ionică, să-l aibă amintire de la tine, că te-a-ncălţat, măi băiete; să-l aibă în pază, că are glas de privighetoare". O să-l auziţi cum ţîrîie, zici că-i privighetoare.

— Bravo, Otopene, şi-ţi mulţumesc. Mă bucur că tu şi taică-tu v-aţi pus să desproprietăriţi regii. De-asta nu-i păcat! Apoi mîngîie cucuiul cănăraşului şi ieşi să-i fac loc în odaia plină de colivii.

Rămas singur, băiatul cercetă pe fugă odaia în care se afla. Ochii lui mereu neastîmpăraţi citiră pe o carte de pe masă chiar numele care acum îi era atît de drag, îi alunecară pe caietul cu scoarţe tari în care la fila deschisă erau scrise cu litere mărunte şi rotunjite patru şiruri la fel de lungi. Înţelese scrisul acela regulat şi citi pe şoptite şirurile:

Umblînd în sus şi-n jos pe bulevard
A poposit la umbră sub un gard
Şi-i trist, fiindcă nimeni nu-l întreabă
Dac'a mîncat ori dacă are treabă...

Aşa-l surprinse poetul întors din odaia de alături:

— Ţi-ai băgat nasul, domnule Bogdan Duică*... Vasăzică, ştii carte? Asta mă bucură! Şi-l linişti pe Otopeanu care, încurcat, îşi învîrtea încet cozorocul şepcii cu amîndouă mîinile: L-am instalat Otopene, i-am pus şi nume. Cînd ai să mai treci pe la mine, să întrebi de „cucuiatul". Şi ca să nu pleci cu mîna goală, am să-ţi dau o carte. Ştii tu: dar din dar se face rai.

Dintr-un raft poetul scoase o carte, o deschise, scrise în ea ceva şi i-o-nmînă lui Ionică. Acesta mulţumi şi se retrase. Pe stradă citi cu ochii umeziţi: „Celui ce-a prădat regina: Ionică Otopeanu, dăruire de la George Topîrceanu."

Pînă în stradela Dubălari din cartierul Nicolinei, unde-şi avea un mic atelier unchiul său, cizmarul, era cale de un ceas şi mai bine. Ionică strînse cartea sub braţ şi-o luă la picior să ajungă acolo odată cu înserarea şi să rămînă peste noapte.

Fudulindu-se cu cartea de sub braţ, Ionică intră în atelier şi dădu bună seara lui unchiu-său. Acesta-l îmbrăţişă şi-l întrebă de unde vine. Drept răspuns, băiatul îi întinse volumul „Balade vesele şi triste" şi-l îmbie să citească chiar dedicaţia poetului. Mare-i fu mirarea lui Păvălache Otopeanu.

— D-apoi, măi Ionică, îi o adevărată cinste. Auzi dumneata — şi chiar G. Topîrceanu ţi-a dat cartea? L-am aplaudat şi eu la o şezătoare cînd a citit „Noaptea de mai". Dar cum de-ai ajuns la o asemenea cinste?

În timp ce Ionică istorisi de-a fir a păr întîmplările, cizmarul îşi reaminti versurile şi speranţa cuprinsă în ele:

O, cum ai răscula norodul
„Sărmana plebe care-asudă"
Ai da nebun cu calapodul
În rînduiala asta crudă!
Va trebui să vie-odată
Acel feeric viitor...

— Acel feeric viitor... Halal, nepoate, păstrează cu cinste cartea!

Tîrziu, cînd unchiu-su Păvălache isprăvi de peticit o gheată spartă, Ionică adormise după ce citi şi răsciti cum, odată cu toamna, se pierde şi cîntecul acelui „greieruş negru, mic, muiat în tuş şi-pe-aripi pudrat cu brumă". În somn, băiatul auzi ţîrîitul greierului care se ruga:

Cri-cri-cri
Toamnă gri
Tare-s mic şi necăjit!

* Critic burghez atacat deseori de G. Topîrceanu.

O fetiță nu știe să-noate

O fetiță nu știe să-noate...
Ce rușine!
Stă pe plajă singurică
Și se uită cum se scaldă
Toți copiii-n marea caldă...
Știe ea: în apă-i bine,
Dar ea nu știe să-noate,
Ce rușine!

Valul săltăreț se-ntreabă:
— Ce-i cu fata? Are treabă,
De stă tristă, singurică?
Du-te scoică și o cheamă,
Poate-i e de mine teamă...
Scoica albă, mărunțică
Îi răspunde:
Da de unde,
Fata nu știe să-noate,
Ar dori ea, dar nu poate
Și vezi frate, i-e rușine,
Ce rușine!

Rîd băieții... Cîtă frică,
Într-o fată mititică!
Hai în apă, nu te mușcă,
Stai în ea ca o rățușcă.
Valuri vin, de spumă pline

Și te saltă și e bine.
Valul supărat o ceartă:
— Fată mică și fricoasă
Ai cravată de mătasă.
Frica asta, nu-i de tine,
Ce rușine!

Și-ntr-a treia dimineață
Fata să înoate-nvață.
Stau în jurul ei vreo zece,
Nu cumva să se înece.
Valul rîde și o saltă
De pe-o coamă, pe cealaltă.
Cine-a spus că e fricoasă,
Fata asta curajoasă?
Cînd se va întoarce-acasă,
Ea va spune cu mîndrie;
Toți prietenii să vie
Să o vadă: a-nvățat
Să înoate minunat.
Nu în apă oarecare,
Criș sau Mureș, ci în Mare!

Cules de scoici

Pentru fiecare prietenă, o brățară
Și cîte-un alb și ușor colier...
Din scoicile pe care le adunară
Valurile din zori pînă-n seri.

Prietenele plecate la munte,
Suie pe stînci și în zare privesc.
Albastra întindere, să fie punte
Pînă la mare, ele doresc.

Se-mplinește-ntîlnirea curînd.
Cine mai are răbdare?
Daruri vor scoate pe rînd
Aduse de la munte și mare.

Cîte-un lanț de scoici argintii,
Un ierbar, o insectă bizară...
Daruri mici de copii,
Un gînd împletit în brățară.

Cu iola pe ghiol

Haideți cu iola pe ghiol!
Briza suflă domol,
Apa lucește oglindă.
Haideți cu iola pe ghiol,
Pînza în vînt să se-ntindă!

Cîrma stă drept. Înainte!
Vîntul mai tare-i acum.
Lunecăm și zburăm ca un fum,
Mîna pe cîrmă-i fierbinte.

Noi marinari o să fim
Sîntem prieteni și ne iubim —
Noi vom fi marinari
Încercați, cu brațele tari.

Zburăm, lunecăm înainte.
Vîntul mai tare-i acum.
Apa ne-ndeamă la drum —
Mîna pe cîrmă-i fierbinte.

Poezii de
DOINA SĂLĂJAN

3 unchiși o

SONIA LARIAN

Ilustrații: ARNO

E bine uneori să mai schimbi școala și să te pomenești deodată într-o clasă, unde nu te cunoaște nimeni. Cîte nu-și pot închipui atunci ceilalți despre tine!

Șerbănică e de două zile la o școală nouă și se simte vesel și ușor, ca o pasăre. Aici, nimeni încă nu știe că el, Șerbănică, habar n-are de gramatică și ortografie, că i se întîmplă uneori să se mai încurce și la cîte o împărțire, și că, din cînd în cînd, mai toarnă cîte o minciună și încearcă să se laude. Băieții întorc capul spre banca lui și îl privesc cu multă curiozitate. Poate că e un mare matematician, poate un fotbalist de forță, poate că e unul dintre ăia care nu ia decît cinci la toate obiectele, și cine știe cîte lucruri interesante o fi avînd în buzunare sau cine știe ce animale rare ar putea avea acasă, de care ei, ceilalți, nici măcar n-au auzit...

Șerbănică își închipuie rînd pe rînd că apare în ochii lor ca mare muzician, actor sau acrobat de circ. Sau dacă nu el, poate că tatăl lui sau altcineva din familie? Lui Șerbănică îi vine o idee. O să-și cheme niște musafiri. Pe cine să cheme? Uite pe colegul lui de bancă, Mielu, și pe băiatul ăla care cîntă din pieptene, și pe ăla care a luat astăzi cinci la istorie.

Șerbănică se duce acasă și se pregătește să primească musafirii. Mama și tata se duc azi la cinematograf, așa că nu se mai întorc înainte de ora nouă. Bunicul, bunica și Garofița, sora lui de cinci ani, au primit ordin să nu se miște din odaia din fund. Bunicul și bunica sînt blajini. Dar Garofița? dacă o să deschidă ușa? Ca să fie mai sigur, Șerbănică mută dulapul de la perete și-l pune la ușă. În locul dulapului aduce o masă și în locul mesei, un divan.

Peste o oră, vin. Șerbănică a cumpărat de la librărie hîrtie neagră, a scos și covorul din casă și a astupat în bucătărie ferestrele, încît s-a făcut întuneric beznă. A împrumutat de la vecini un patefon cu plăci, a alergat încolo și încoace pînă a nădușit de tot și s-a făcut roșu ca un morcov. A mai rămas jumătate de oră. Șerbănică face cîteva repetiții în care el e și musafir și gazdă. Iese de vreo cîteva ori pe ușă afară, apoi intră ca și cum ar fi musafir, se uită peste tot și rămîne mulțumit.

Sună! Au și venit. Șerbănică aleargă la ușă. Mătușa Agripina a venit la bunica! Cum să-i dea drumul, cu dulapul la ușă? Și chiar dacă dă dulapul la o parte, cum o să mai plece?

— Bunica nu-i acasă. Nici bunicul. Nici mama, nici tata.

A plecat mătușa Agripina...

Nu mai vin odată!... Șerbănică se duce la fereastră, se uită la dreapta, la stînga... Uite-i! Repede, să nu-l vadă. Cartea! Unde-i cartea? Șerbănică fuge la ușă și o lasă întredeschisă, pe urmă se așază pe divan, într-un cot și începe să citească.

Se aud pași pe scară, rîsete. Sună o dată, încă o dată, încă o dată. Șerbănică nu se mișcă. Cineva spune: „Uite că e deschis!", pe urmă intră musafirii: colegul de bancă al lui Șerbănică, Mielu, și băiatul care cîntă din pieptene, și cel care a luat cinci la istorie.

Șerbănică ridică privirea, mirat și buimăcit:

— A, voi erați? Vă salut, cuceritori ai Romei! (Șerbănică nu știe nici el de ce i-a numit cuceritori ai Romei, dar e încredințat că sună cît se poate de bine). Tocmai citeam o carte. E vorba de o dramă, o catastrofă. Cum să vă spun? Totul e... flagrant. (Cînd spune „flagrant", Șerbănică își închipuie un fel de bătălie uriașă, mii de săbii încrucișate în valuri de sînge curgînd). E aici un fel de filozofie plină cu sîmburi idealiști...(Șerbănică prinsese din zbor cîteva cuvinte din cărțile unei vecine, care era profesoară la filozofie. În special expresia „sîmbure idealist" îi place foarte mult, deoarece de cîte ori o folosește simte în gură un gust plăcut de prune).

Șerbănică îi lasă pe musafiri cam nedumeriți și deodată iese din cameră. Se duce la ușa de intrare, iese, sună el singur, pe urmă trece de partea cealaltă a ușii și spune tare:

— Nu e acasă. Cum vă numiți dumneavoastră? Von Son-li ?

Musafirii ciulesc urechile. Peste o clipă Șerbănică revine și explică:

— Știți cine a fost? Un chinez. L-a căutat pe unchiul meu.

— Unchiul tău cunoaște un chinez? întreabă Mielu.

Șerbănică pare plictisit.

— Nu numai unul. Și negri, și indieni, o mulțime. E doar căpitan de vapor.

— Și călătorește prin țări străine?

— Sigur. Toată ziua e prin Madagascar, Uruguay, Costa Rica, Venezuela...

Cîtva timp se așterne o tăcere neplăcută. Deodată, Șerbănică deschide cu băgare de seamă o altă ușă, o închide repede după el, pune o placă de patefon și se-ntoarce, strecurîndu-se prin crăpătura ușii. Se aude o voce care cîntă: „O, dona Bella!"

— Ce s-aude? întreabă băiatul cu pieptenele.

Șerbănică ia de pe masă un bec, se duce cu el la fereastră, îl privește foarte atent și răspunde în silă.

— A, e unchiul meu tenorul. Peste două ore are spectacol la operă.

Musafirii cască ochii mari. Își închipuie, de partea cealaltă a ușii un bărbat îmbrăcat într-un costum verde de mătase lucioasă, care cîntă cu gura deschisă larg, pînă la urechi.

— Vedeți dulapul ăsta? arată Șerbănică. E plin cu peruci și costume de tot felul: roșii, galbene, verzi, de catifea, de mătase.

— Și de ce stă unchiul tău pe întuneric? întreabă în șoaptă, Petrică.

— Altfel nu poate să cînte, răspunde Șerbănică. Trebuie să-și închipuie decorul de pe scenă și pe lumină nu merge.

Din nou se face liniște.

Șerbănică rămîne puțin pe gînduri. Pe urmă se repede la fereastra care dă în curte, și strigă:

— Hory, hiry! Afurisită maimuță...

— Pe cine strigi? întrebă băiatul cu pieptenele.

— Maimuța, să știi că iar mi-a luat-o careva dintre vecini, se încruntă Șerbănică. Toată ziua am bătaie de cap cu ea.

— Ce fel de maimuță? se miră cel care a luat cinci la istorie.

— Cum, ce fel? O maimuță din Africa. Mi-a adus-o unchiul meu, căpitanul.

Tocmai atunci se deschise ușa și în casă intră un bărbat de vreo treizeci și cinci de ani, care duce în mînă sîrme, șnururi și o cutie cu șurubelnițe și cu tot felul de alte scule.

— Ce de unchi ai tu! spune, plin de admirație, băiatul care cîntă din pieptene. Și toți, oameni însemnați: unul tenor, altul căpitan de vas...

Lui Șerbănică îi piere dintr-odată toată veselia. Parcă nici nu mai e el băiatul vioi și vorbăreț de acum două clipe. Devine gînditor, își duce brusc mîna la frunte, de parcă și-ar aminti tocmai atunci un lucru foarte important, aleargă spre fereastră și începe să se uite afară. În cameră se lasă o tăcere grea, plină de nedumeriri și bănuieli. Omul cu șurubelnițele, de data asta adevăratul unchi, își caută prin casă ochelarii și Șerbănică se zăpăcește cu totul la gîndul că o fi auzit și el povestea cu unchiul căpitan și cu unchiul tenor. Pe de altă parte, îi e frică să nu-l întrebe vreunul din băieți cine e cel care a intrat. Dar nu l-ar mai crede nimeni, dacă ar spune acum că și ăsta e tot un unchi... Și apoi nu are nici un haz să mai ai și un unchi electrician, după ce ai un unchi tenor și unul căpitan de vapor!

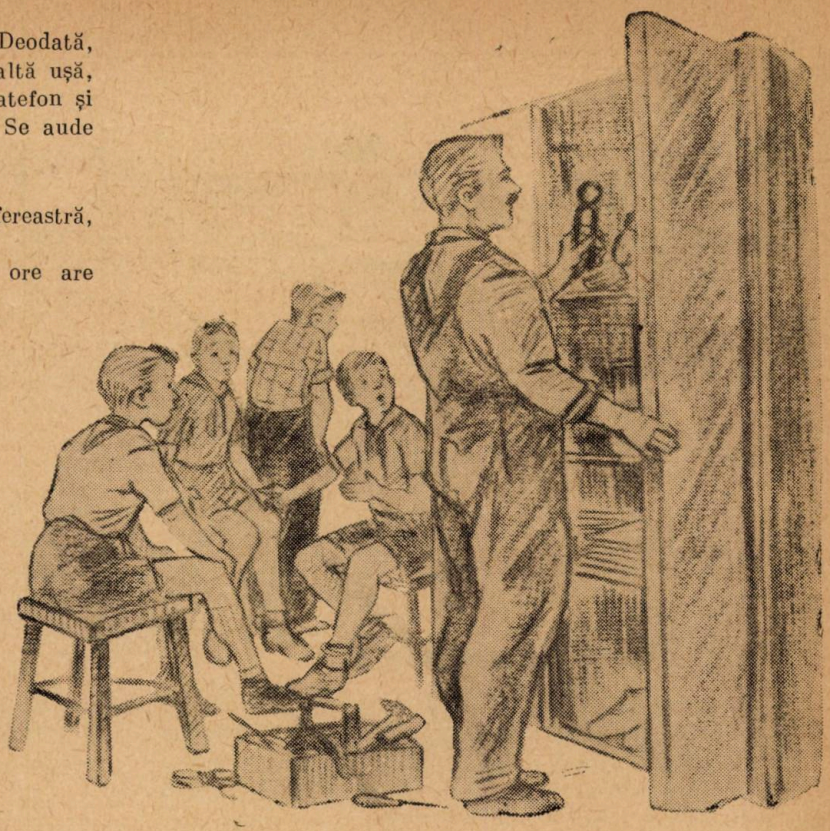

Dar iată că unchiul cu șurubelnițele deschide dulapul cu peruci și costume roșii, galbene, verzui, de catifea și de mătase și scoate dintr-un raft un clește și o frînghie. Dulapul rămîne vreo două clipe deschis, încît se pot vedea foarte bine, în celelalte rafturi, cămăși cu pătrățele roșii și verzi, cearceafuri și tot felul de rufe dintre cele cum nu prea poartă actorii la operă, dar pe care le găsești în mai fiecare casă.

★

S-a întunecat. Pe stradă au început să se aprindă luminile.

— Să mergem, spune Mielu. Știi ce, vino și tu mîine la mine. Am și eu doi unchi, să-i vezi numai: unul vrăjitor, celălalt fachir.

— Mai bine vino la mine, spune băiatul cu pieptenele. Prea grozave lucruri nu am, dar poate că tot s-o mai găsi vreun crocodil, un tigru, sau o cămilă...

ZILE DE IULIE

(Urmare din numărul trecut)

ŞTEFAN LUCA

Ilustraţii: CRIVĂŢ

Vasile Vale poartă sandale...

Duminică, ne-am întîlnit în galerie toţi cinci, ca şi cum ne-am fi înţeles. Şeful nostru, acceptat într-o înţelegere deplină, era Vasile Vale. Veneam eu, Gore, Sîiu, văru-meu, feciorul tuşii Saveta şi-a lui tetea Gore, Cornel Doboş, vecin cu noi şi Chirilă Gheorghe. Umblam toţi în aceeaşi clasă, mai bine spus am umblat acum doi ani, într-a patra.

Fiindcă au fost cei mai buni prieteni ai mei nu mă pot opri să nu vă spun cîte ceva despre ei. Toţi semănam prin aceea că eram bine şi cu grijă pîrliţi de soare, pînă-n albul ochilor. Tot timpul verii umblam în pantaloni de baie, croiţi de mamele noastre dintr-o pînză neagră. Umblam desculţi şi ne tundeam numai toamna, înainte de a merge la şcoală, cu zero. Cel mai înalt dintre noi era Chirilă Gheorghe, cel mai tare, aţi ghicit, Gore Sîiu, cel mai bun pescar se dovedea Cornel Doboş, iar eu eram neîntrecut la matematică, lucru pe care prietenii mei îl găseau destul de neînsemnat în timpul verii. Atîta doar că eram recunoscut casier. Păstram banii cîştigaţi pe peşte sau pe mure şi făceam împărţeala după cea mai simplă dintre regulile de trei simple.

Vasile Vale, tare şi-n pescuit, se descurca şi la trîntă, dar aşa cum toţi am înţeles şi pentru aceea l-am ascultat, Vasile Vale era cel mai bun dintre noi. Drept şi înţelegător, ştia să-l împace pe fiecare. N-avea mamă, trăia singur cu tatăl său, la moară.

Vasile ţinea mult la Chirilă, poate unde Chirilă, în afară de-o bunătate fără margini, nu avea nimic ca să fie „cel mai". (Şi totuşi avea. Era cel mai tînăr dintre noi). Învăţa greu şi c-o răbdare îngerească, întotdeauna-i plăcea să fie cu cineva, rar îl auzeam vorbind. Iubea mult cîinii. El l-a găsit şi l-a crescut pe Hector, un cîine lup, uriaş, pe care-l învăţasem să joace fotbal, să ne scape de la înec, să ne ducă undiţele şi să poarte peştii, cu toate că Hector faţă de peşti avea un deosebit desgust, fapt pe care reuşea să-l ascundă destul de greu. Hector păzea galeria, ne veghea avuţiile şi, dacă se-ntîmpla să dispară ceva din galerie, Hector îl dibuia cu uşurinţă pe făptaş.

Vasile îl ocrotea pe Chirilă şi la şcoală. Chirilă la rîndul lui îl iubea aşa cum nici pe unul din noi nu ne putea iubi. De dragul lui Vasile, Chirilă a intrat ca ucenic după un an, la acelaşi patron, cu toate că ştia că e cel mai aspru patron din oraş.

Şi mie, în afară de Gore, cu care am crescut deodată şi cu care stam în bancă, dintre toţi cel mai mult îmi plăcea de Vasile Vale. Simţeam în el un suflet ales, bănuiam că el nu are numai grijile noastre, de copii, că el a văzut mai multe şi că are în el ceva deosebit de noi. Într-o zi învăţătorul ne-a întrebat cine a călcat pe straturile de flori din grădină. Ne-a luat pe rînd, din prima pînă la ultima bancă, pe toţi. Numai pe Vasile Vale nu l-a întrebat.

— Tu ştiu că n-ai fost, a zis învăţătorul, cînd Vasile s-a ridicat să răspundă şi el.

Şi totuşi Vasile Vale era cel mai neastîmpărat dintre noi. El născocea jocurile, rătăcea zile întregi prin pădure, ştia cel dintîi unde sînt cuiburi de păsări şi era în stare să cotrobăiască în baltă după raci şi insecte, ca nimeni altul. El l-a învăţat pe Hector să nu mănînce decît din mîna noastră, să nu mîrîie, să nu se atingă de puii de găină.

★

Stam tuscinci şi-n ziua aceea, în galeria întunecoasă, la răcoare, şi ne făceam planurile pentru după-amiază. Afară era o căldură de cuptor, nici o pală de vînt, doar cînd te uitai în sus spre vîrfurile plopilor, ţi se părea că tremură aerul de căldura pe care pămîntul încins o înapoia văzduhului. Cerul era ca o apă adîncă de-ţi venea nu ştiu cum să te scalzi în undele-i albastre. Pe răzorul de la gura galeriei, iarba se îngălbenise şi se culcase învinsă de arşiţă şi uscăciune. Pe cîmp săgetau rar, lăcuste verzui.

Cornel Doboş era ca de obicei de părere să băgăm şirul de cîrlige lîngă insulă şi-apoi să ne ducem să ne scăldăm la fîntîna numărul 5, ori la moară. Către seară să ne apucăm de pescuit cu undiţa.

— Eu zic să mergem la pădure. E prea cald. Vorbise Gore.

— Vasile se împotrivi.

— Nici una, nici alta. Să mergem în insulă. Facem o colibă şi ne petrecem noaptea acolo. Ducem şi undiţele şi pescuim la scoc dimineaţă pînă-n ziuă.

Aşa a rămas.

— Ne întîlnim diseară.

În cazuri din acestea trebuia să luăm fiecare cîte-o bucată de pîine, Chirilă aducea chibrituri, Vasile lămpaşul, iar Gore baioneta cea veche, găsită în galerie. Eu şi cu Doboş purtam undiţele şi şirul de fund.

— Îl luăm şi pe Hector? întrebă Chirilă.

— Sigur, răspunse Vasile.

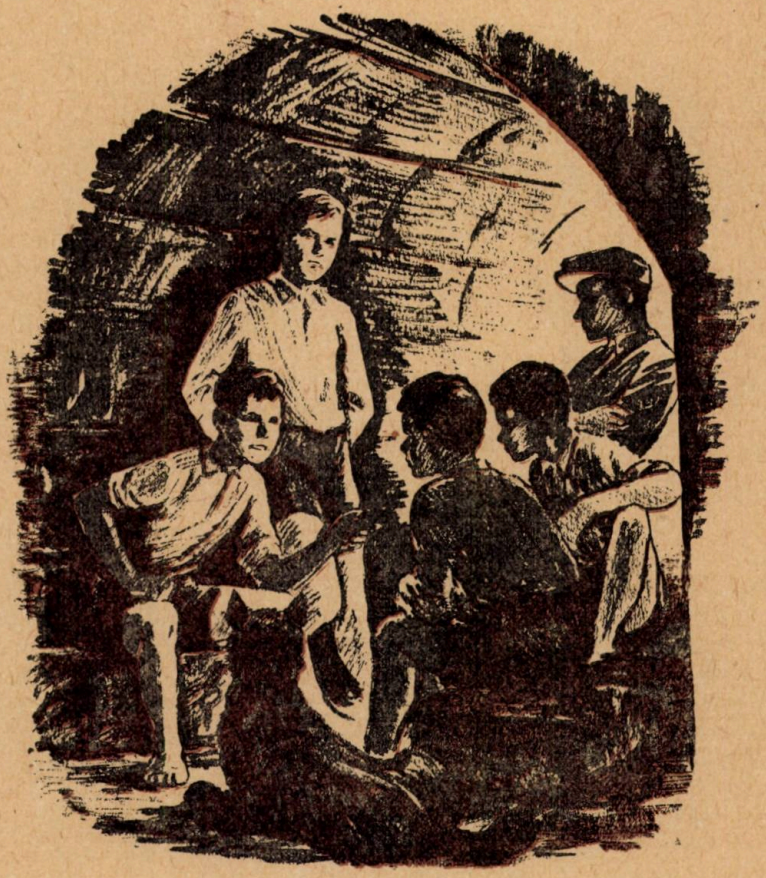

Rămase hotărît să ne întîlnim cînd trage „compul“ pentru ultima dată la mal. Pe faţa rotundă a lui Vasile Vale stăruia un zîmbet, ce-i lumina ochii verzi.

— O să facem un foc de tabără.

— Cum de tabără?

— Ca exploratorii. Ne scăpăm de ţînţari şi spunem poveşti toată noaptea.

Ieşind din galerie, către Mureş, am rămas în urma celorlalţi. Dinaintea mea mergea Vasile. Dînd de lumină mi-am închis ochii. Prea era strălucitoare bătaia soarelui. Cînd m-am obişnuit cu lumina, Vasile era ca la douăzeci de paşi de mine. Am băgat de seamă că Vasile Vale purta, ca niciodată, sandale în picioare. O pereche de sandale cafenii, cu cataramă galbenă.

Nu ştiu ce mi-a venit de l-am strigat.

Se întoarse întrebător cu faţa spre mine.

— Ai sandale?

Începu să rîdă:

— Mi le-a adus badea Pavel, de ziua mea, acum două săptămîni. Trebuie să mă duc în oraş şi mi-a spus să nu mă duc desculţ că-s băiet mare de-acum.

A fost rîndul meu să mă mir. După cît ştiam eu, în oraş nu mergeam nici unul decît o dată pe an, toamna, cînd avea loc culesul de vii, la prefect. Mergeam toţi şcolarii. Muncă pe gratis şi de struguri nu era permis să te atingi.

M-a lămurit.

— Mă duce badea Pavel să mă bage ucenic la Medrea, mecanicul din centru. De la întîi august îi vorba să încep ucenicia.

Am rămas amîndoi în urmă şi ne uitam la apa Mureşului, la sălciile care i se închinau muindu-şi vîrfurile crengilor în apă, ca însetate.

— Încep, încep, rosti Vasile şi se posomorî. Am auzit că Medrea-i un patron rău.

— Lasă, Vasile, încercai să-l liniştesc. Doar şi Tibi-i acolo, de doi ani.

Îmi trecu prin minte să-l întreb de ce îi pornit domnu Mera pe tatăl lui şi de ce i-a strigat comunistule?

Nu mi-a răspuns. Nici el nu ştia ce însemnează vorba comunist, iar în ceea ce-l privea pe domnu Mera, el credea că şeful de post e supărat pe tatăl lui pentru că nu-l salută.

— Îl cheamă în fiecare sîmbătă la post şi strigă la el. Tata dă din umeri şi tace. Apoi vine acasă şi stă de vorbă cu badea Pavel şi cu Ilie.

Ajungînd în dreptul compului, zise deodată:

— Mai este vreme să mă duc. Hai să ne scăldăm şi să nu uiţi să aduci diseară ce ne-am înţeles.

Sîntem cu toţii săraci, băiete...

După ce-a plecat Vasile, m-am simţit deodată singur. Îmi părea aşa de rău că se duce dintre noi. Ştiam că duminicile va fi acasă, dar deacum între noi şi el se va petrece o despărţire hotărîtoare. Şi-mi treceau prin minte întîmplări din şcoală şi din vacanţă, întîmplări legate de prietenul meu cu faţă rotundă şi ochi verzi şi cu ceva deosebit în el, încît şi-nvăţătorii vorbeau cu el altfel decît cu ceilalţi. Îi vorbeau aproape ca unui om mare.

Mă simţeam singur şi alături de sentimentul c-am pierdut ceva de preţ m-a cuprins mila de Chirilă. Ce se va face Chirilă fără Vasile?

De-acum ne-om despărți cu toții. O să ne întîlnim tot mai rar. Eu o să termin a șaptea, că-s prea pipernicit să mă primească vreun meșter, dar Gore mai mult ca sigur că se duce, se duce și Cornel Doboș și rămîn singur, singur.

Încă nu înțelegeam pe deplin că plecarea în ucenicie a lui Vasile, urmată de despărțirea de bună seamă a tuturora dintre noi, este numai începutul vieții, pline de griji, în care dorințele și visurile noastre copilărești nu se mai vor lovi, nu se vor potrivi cu ceea ce vom trăi aievea. Visam să ne transformăm în marinari sau zburători, să cutreierăm pădurile și cîmpiile, chemînd copacii, florile și dobitoacele pe numele lor, să dobîndim victorii mari, numele noastre să fie purtate din gură în gură, înconjurate de uimire și nestăpînită admirație.

Nu înțelegeam. Viața avea să ne-o dovedească în curînd. De cîte ori nu ne făceam planuri, atît de atrăgătoare încît ne podideau lacrimi de încîntare. Țin minte că Gore Sîiu spunea c-o să ne facem căutători de metale scumpe și o să-i cumpere, din bani, două iugăre de loc tatălui său. Atunci îl corecta Doboș, care susținea că mai curînd să descoperim o insulă necunoscută, sau un ostrov, un fel de refugiu ca „Nemo", comandantul strășnicilor marinari de pe „Nautillus". Pămîntul tot să i-l dăm lui tetea Gore. Eu mă scăldam deja în închipuire, în undele rîului care îmbrățișa insula noastră și în care-i puneam să locuiască pe toți, aproape pe toți oamenii din suburbana podeni, uitînd întotdeauna de Mera și de stîlpul dungat în spirală din fața postului de jandarmi. Cizme o să ne facă tata, în loc de vinars pentru el și pentru tetea Gore o să fabricăm noi, din palmier, o băutură dulce, despre care Chirilă avea dinainte o părere excelentă.

Numai Vasile Vale să nu plece și toate s-ar fi putut realiza. Așa gîndeam chiar atunci, privindu-l cum sare din „comp" pe malul dimpotrivă. Îi doream pentru prima dată insuccesul. Ce-ar fi să-i găsească un cusur? S-ar întoarce și-ar mai trece un an. De minune!

— M-am hotărît să-l aștept și-am coborît malul căutînd un loc unde să mă așez la umbră și să-mi bălăcesc picioarele în apă.

Ceva mai în jos pescuia un bărbat dezbrăcat pînă la brîu, spatele-i era roșu ca focul și strălucea de sudoare ca uns; desigur sta de prima dată la soare. Nu m-aș fi apropiat, dorindu-mi, ca niciodată, să rămîn singur cu gîndurile mele. Dar necunoscutul smuci varga de alun și scoase pe mal o mreană mărișoară, și s-a întors cu fața spre mine.

Era noul chiriaș al Podenilor, Pavel.

M-a văzut și-mi făcu din nou cu ochiul.

Am coborît lîngă el și m-a întrebat:

— Vrei să-ți încerci și tu norocul?

Avea încă o undiță.

Așa s-a legat, de aici a început prietenia mea pentru badea Pavel cel care-i dăruise lui Vasile de ziua lui o pereche de sandale cu cătărămi galbene.

La început, discuția s-a înfiripat cu greu. Cuvintele erau puține. Discuția semăna cu un început de ploaie. Dintru-ntîi cad picuri răzleți, îți nimeresc rar vîrful nasului, se topesc în praful drumului ori se rostogolesc murdărindu-se, ca pe urmă să cadă deși, să înece colbul de pe drum și să cînte în streșini. Cît îmi plăceau ploile! Cunoșteam cum crește puterea apei, nemăsurată. Dar, nu de ploaie e vorba, cu toate că și pe mine și pe badea Pavel, ploaia ne-a alungat în după-amiaza aceea acasă, la Vasile Vale.

Cuvintele îmi ieșeau cu greu. Nu eram în apele mele și cred că Pavel și-a dat seama de asta, pentru că mă întreba rar cîte ceva. Ce mai face tata? Dacă-i drept că-s tare la matematici? Dacă mi-ar da el atîtea ouă... să le vînd cu un leu și atîtea... să le vînd cu șaptezeci de bani...? ...Dacă-s prieten cu Vasile Vale?

Pînă la urmă m-a întrebat.

— Totdeauna ești așa?

— Cum?

— Molfuz... uite trage peștele și tu...

Am scos repede undița, dar zadarnic. Peștele fugise.

I-am spus că pleacă Vasile Vale și dacă nu s-ar putea să nu plece. Apoi mi-am adus aminte că era vorba ca chiar el, Pavel, să-l ducă.

— Vasile s-a dus adineauri, cu „compul". Zicea că mergi dumneata!

— Îl duce Ilie Danciu.

— De ce nu-l duci dumneata?

— Te-ai fi supărat pe mine, așa că...

Glumea, dar nu zîmbea. Ochii îi erau chiar supărați. M-am uitat bine la el. Privea în susul apei. A fost rîndul meu să-i atrag luarea aminte la dopul undiței.

— De ce nu tragеți?

S-a aplecat repede şi ridică varga. Mreana se zbătea în lumină ca un arc de argint. Lui nu i-a scăpat ca mie.

A început să rîdă cu adevărat, bucurîndu-se aşa cum şi noi ne bucuram cînd agăţam vreun peşte. Potrivind o nadă nouă mi-a răspuns la întrebare:

— Nu m-am dus, azi pescuiesc...

Vorbeam de ploaie şi iat-o. Nori groşi, negri ca fumul de locomotivă, se îngrămădeau dinspre cornul caprii, lăsaţi în jos de mai-mai să atingă vîrfurile plopilor. Se făcuse linişte şi căldura devenise înăbuşitoare.

— Cerul s-a gîndit să ne facă întîi o baie de aburi şi-apoi să ne tragă un duş, zise Pavel, adunînd într-un săculeţ toate uneltele şi legînd cu un cerculeţ de gumă beţele undiţelor.

— Hai să fugim pînă nu ne mătură de-aici!

Am zbughit-o amîndoi, rîzînd, peste răzoare şi-am dat în şosea. Încă nu se aşezase din greu pe ploaie. Sub stratul de noroi de pe şosea stîrneam alergînd praful care albea pentru, o clipă, stratul umed de deasupra.

Spre răsărit, unde se mai zărea un petec de cer albastru, fulgera.

Ne-am oprit la casa din capătul uliţei. Pavel îşi scutură şapca de apă şi se strîmbă:

— O să mi se cojească pielea de pe spate.

— Puneţi lapte acru şi trece, l-am povăţuit.

— Tu ţi-ai pus vreodată?

Nu, i-am răspuns. Laptele acru trebuia mîncat, şi nu să-l risipeşti întinzîndu-l pe spinare, mi-am spus.

Am schimbat vorba.

— Trebuie să ne adăpostim în galerie.

— Care galerie?

— În cetate este o galerie, în care... dar nu mai spuneţi la nimeni. Nu ştim decît noi de ea.

Pavel mă privi gînditor, apoi înţelegînd că eu îi destăinuiam ceva ce nimănui nu i-aş fi destăinuit.

— Aha. Nici n-am auzit.

— Şi zi, nu-l întinzi pe spinare? mă întrebă.

— Nu.

— Aşa-i. Nici eu nu l-aş întinde. Spinarea se va vindeca şi aşa.

— Păi, dacă n-avem, am zis eu.

— Sîntem cu toţii săraci, băiete. Vorba ceea: sărăcia ne împunge, noi fugim, da' tot ne-ajunge. Hai să mergem acasă la mine, facem un ceai şi-l aşteptăm pe Vasile.

Şi înotînd prin tină îmi zise cu glas schimbat.

— Să nu-ţi fie niciodată ruşine de sărăcie, Ionică.

Pînă s-ajungem la căsuţa de sub pădure se înseninã. Am intrat în curte. La poartă Pavel mă prinse de mînă şi-mi şopti:

— Să nu spuneţi nimănui de galerie. Mai bine aşa. Hai în bucătărie să curăţim peştii.

Cum sta aplecat i-am văzut de-aproape de tot obrazul neted, bronzat. Badea Pavel e tare tînăr, mi-am zis.

Am deschis şi-am intrat.

De pe pat se ridică domnu Mera şi acoperi uşa cu spatele.

— Te-am prins, Vale, comunistule.

Badea Pavel îi întoarse spatele şi deschise uşa celeilalte odăi. Nu voia să-l bage în samă.

De-acolo ieşiră doi jandarmi şi-un domn îmbrăcat în haine cenuşii, ca nisipul.

— Acum nu mai scapi. Vrea să-ţi vorbească domnu şef.

Badea Pavel se întoarse spre mine.

— Du peştii acasă la voi!

Domnu Mera se răsti la mine:

— Ieşi afară, jigodie!

Şi se întinse să-mi grăbească plecarea. Badea Pavel se aşează între mine şi el.

— Nu pune mîna pe copil, înţelegi!

— Ceee? Tu să taci că vezi pe dracul, urlă Mera.

Ieşii clătinîndu-mă, cu inima cît un purice. Auzii glasul lui Badea Pavel:

— Întîi, de ce aţi deschis uşa cu forţa? Aş dori apoi să-mi arătaţi mandatul. Aşa se...

N-am mai ascultat. Am izbucnit fără să vreau în plîns şi-am fugit într-un suflet pînă acasă.

I-am spus tatii.

— Pe cine zici?

— Pe Pavel, pe badea Pavel, care stă la Ilie Danciu şi care i-a cumpărat sandale lui Vasile.

— Fratele lui Marius? Nu mai plînge.

Am încetat. Mi-am şters ochii cu mîneca bluzei.

— Acum ce-o să fie?

— Nu te băga în treburile oamenilor mari.

Tata mă cercetă cu luare aminte, fără să se arate supărat, îşi scoase ochelarii şi prinzîndu-mă de bărbie zise blînd:

— Ogoaie-te. Eşti băiat mare de-acum şi nu stă frumos. Du-te şi te joacă. Pavel Vale-i om de treabă şi... Nu-ţi bate capul de pe-acum cu lucruri de-astea, pe care nici oamenii mari nu le pricep bine. Lasă, îţi vine şi ţie rîndul.

Niciodată tata nu mi-a vorbit ca atunci. Închis în el şi aspru, gîndeam că nici nu ne bagă în seamă. Aşezîndu-se mă întrebă:

— Spune, Ionică. Să te dăm la meserie anul ăsta, ori vrei să faci şi clasa a şaptea? Noi am

vorbit, mama şi cu mine, de-aia te întreb... Şi-acum fugi la moară şi spune-i lui Marius. Să te fereşti de domnu Mera. Adică, ce mai, ştii tu...

Din ziua aceea, mama se purtă altfel cu mine. Îi ciocănea pe ceilalţi, pe mine mă lăsa în apele mele.

Aveam în faţa mea încă douăzeci de zile de vacanţă, de libertate. Puteam, dac-aş fivrut, să mă dau peste cap. Gîndul însă că aceste zile-s numărate, amintirea lui Pavel, vorbele tatii, mă frămîntau mereu, noaptea stam cu ochii deschişi în întuneric şi mă închipuiam un om puternic, care se duce şi-l scapă pe Pavel, după multe şi încurcate peripeţii.

Atunci am înţeles că fericirii nu-i bine să-i pui hotare. Tot atunci că mie şi celorlalţi copii

de seama mea nu li se cade o asemenea fericire fără hotar, pentru că în fiecare dimineaţă calendarul ne împuţinează zilele. Mai sînt nouăsprezece, optsprezece, cinsprezece. Ce-o să fie cînd o să mai rămînă o zi? Ori niciuna?

Şi-am înţeles că dacă fericirii noastre i se hotărăsc margini, nimănui nu-i pasă că frămîntarea noastră e fără sfîrşit...

Apele s-au învolburat repede şi au fost dimineţi cînd am uitat să fac scăderea cifrei unu dintr-un scăzător care se-mpuţina ca o minge găurită.

Neuitată vei rămîne lună a lui cuptor din anul 31!

(Va urma)

BOALĂ GREA

AL. MITRU

Ce să fie cu Tăchiţă?
El se vaită că-i bolnav.
Dar ce suferinţă are?
Este oare atît de grav?
Poftă de mîncare are,
de jucat s-ar tot juca,
numai de-nvăţat, nu-nvaţă...
(Vedeţi voi ce boală grea?)
De-l întreabă vreun profesor,
şi la tablă de-i chemat,
îl apucă tremuriciul.
În zadar e ajutat
de colegi sau de profesori, —
el tremură ne-ncetat...
Spune că Vasile Lupu
e un poet renumit,
că Siretul e un munte,
şi Ceahlăul rîu vestit.
Şi zice c-aşa greşeşte,
de cînd s-a îmbolnăvit.
Ce n-au încercat părinţii?
Doctorii pe gît i-au dat:
aspirină şi chinină,
şi-un soi de precipitat
care taie orice frică...
Dar fără folos le-a luat!...
A venit atunci mătuşa,
(Vai ce l-a mai căinat!...)
i-a pus busuioc sub pernă,
sub călcîi i-a aşezat
un bănuţ lucios de-aramă...
Şi-o bătrînă din vecini,
i-a făcut o băutură,
cu un suc de rădăcini...

. . . . . .

Boala lui?... O ştim noi bine.
Pe tînjeală s-a lăsat...
Se numeşte lenevită.
I-o boală cu... tremurat.
Leacul său?... Este doar unul:
să se-apuce de-nvăţat!...

O întîmplare cu tîlc

AL. OVIDIU ZOTTA

Ilustrații: DULDURESCU

Ședeau toți trei pe o bancă din parcul care se află în colțul străzii noastre. Băiatul bondoc și oacheș se numea Nicușor, cel înăltuț și pistruiat, Mitică, iar celălalt, cu chip rotund și roșcovan, Costel. Discutau. Despre ce pot discuta trei băieți aflați în vacanță, trei prieteni? Pot să discute despre atît de multe lucruri, dar trec peste discuție și grăbesc înfățișarea întîmplării care era cît pe ce să le strice prietenia.

Cum ședeau dînșii, se apropie un băiat blond, îmbrăcat într-un tricou marinăresc.

Văzîndu-l, Costel sări ca ars:

— Aha, Ene! Am pus mîna pe tine! Mai ții minte cînd făceai pe șmecheru la cinema? Pe el băieți!

Blondul tresări văzînd cît de prost o nimerise. Avea o răfuială mai veche cu Costel. Odată, la un film, Costel ședea în banca de dinaintea lui Ene cu șapca pe cap. Cum era și mai înalt ca blondul, acesta nu vedea mai nimic pe ecran. Așa că l-a rugat cu binișorul pe Costel să-și scoată șapca. Costel, nimic. Ba, a mai și răspuns în doi peri: „Du-te-'n cabina operatorului, acolo o să ai condiții mai bune!“ Ene înfuriat, n-a mai zis nimic, numai i-a dat șapca jos c-un bobîrnac.

Iar acum, Costel avea chef să se răzbune. Ene ridică din umeri. Într-adevăr o nimerise prost. El era singur și ei, trei:

— Îți convine, Costele, să săriți trei pe unu, spuse el amărît. Fie și așa, eu nu fug.

—Ți-arăt eu ție! ridică pumnii Costel, făcîndu-le celorlalți semn cu ochiul, adică „ce mai stați?!“

Mitică schimbă o privire cu Nicușor, îl cercetă apoi pe Ene care se pusese „în gardă“ și tuși încurcat:

— Dacă trebuie, n-aveți decît să vă bateți... noi doi nu ne amestecăm.

— Da, nu ne amestecăm, întări Nicușor. Poate, cel mult, ca arbitri.

— Zău? Nu minți? se bucură Ene, nevenindu-i să creadă.

— Zău nu mințim, răspunseră scurt Mitică și Nicușor, cărora purtarea lui Costel nu le prea plăcuse.

Vă închipuiți cum se simți Costel în clipa aceea. Fața i se coloră în toate culorile curcubeului. Se găsea acum singur în fața lui Ene; care, deși mai mic de statură, avea un piept bombat ce nu prevestea nimic bun. Costel înghiți în sec. Rapida întorsătură a lucrurilor îl zăpăcise cu totul. Ce încurcătură... Intrase în horă, trebuia să joace! N-avea nici timp să mai se gîndească la ce-i de făcut. Simțea numai atît: că-i e frică.

— Hai, dă! răsună netemător glasul lui Ene.

Văzînd că se îngroașă gluma, Costel nu primi lupta:

— Mă cheamă mama!... n-am timp... altfel ți-aș arăta eu!... dar acum, mă cheamă!

Și se grăbi să dispară, cu toate că bine-nțeles, toți își dăduseră seama că nu-l strigase nimeni; dăduse, pur și simplu, bir cu fugiții!

Ene, de o parte, și Mitică cu Nicușor de altă parte, se priviră bănuitori. Apoi Mitică spuse într-o doară:

— Zi-i, ce făceai dacă săream toți trei pe tine?

— Mă băteam cu toți trei! strînse Ene pumnii, crezînd că prietenii lui Costel se răzgîndiseră. Eu nu-s laș ca prietenul vostru!

Mitică îl privi cu admirație. Grozav era blondul ăsta!

— I-ascultă, măi, Ene, nu joci un țintar cu mine? se pomeni el că-l ia gura pe dinainte. Are Nicușor țintar cu boabe de fasole și mazăre!

— Ba joc, încuviință Ene, rîzînd bucuros. Dar cu Costel cum rămîne? Cred că s-a supărat pe voi.

— Las, că-i trece și vine iar. O să-și poată da seama că noi am făcut bine ce-am făcut.

FLOAREA DE COLȚ

IULIANA CERNEA

Ilustrații: IUSEIN RAISA

Spun bătrînii că povestea florii de colț este veche, de trebuie să te întorci cu mintea he-he... pînă pe vremea cînd tătarii ne tot călcau țara. Pe vremea aceea nici nu se așeza omul bine după un pîrjol, că iară trebuia să-și ascute lancea, că iară se abăteau puhoaiele să prade și iară treceau totul prin foc.

Trăia, cică, pe meleagurile astea un răzeș văduv, care avea o fată cum nu se mai pomenise alta de frumoasă. Era frumoasă ca o zînă. Floarea o chema și de mîndră ce era, înflorea cărarea sub picioarele ei, pe unde călca.

O iubea tată-său de se topea. Și o clipă n-o slăbea din ochi. De cînd îi murise nevasta, oriunde pleca răzeșul, își lua și fata cu el. Pleca omul să-și are ogorul, o lua și pe Floarea cu el. Pleca să semene sau să secere, mergea și fata după el, se ducea omul la vînătoare, îl urma neapărat și fata.

Cu încetul a învățat Floarea să-l ajute, și pe cît era de frumoasă, s-a făcut tot atîta de harnică și inimoasă. Se ducea cu tatăl-său la vînătoare de urși, fugăreau mistreți și cerbi cu coarne rămuroase.

Cu vremea, așa de bine s-a deprins fata a mînui flinta și cuțitul de vînătoare, că nu se mai temea a se adînci și singură în codru. Îndrăgise Floarea codrul, îi plăcea să bată cărările umbroase și să asculte cum stă vîntul la sfat cu stejarii ăi bătrîni. De jivinele rele nu-i era frică — știa doar să se apere de ele — iar celelalte erau blînde cu ea, ca orătăniile din ogradă. Nu o dată întîlnise în desiș cîte o căprioară care, atunci cînd o zărea, își îmboldea cu botul puiul la fugă, dar parcă nu speriată, ci, sărind domol peste încîlceala rădăcinilor bătrîne, întorcea capul și o privea cu ochi cuminți și liniștiți. Tot așa, nu arar i s-a întîmplat să zărească mișcîndu-se în dosul tufișurilor căpățîna urechiată a vreunui iepure, care nici măcar nu se gîndea s-o ia la sănătoasa, ci o urmărea cu ochii lui jucăuși fluturîndu-și ca un prost urechile lungi pe deasupra ierburilor. Într-o zi i-a ieșit Floarei chiar ursoaica înainte, care s-a apucat să-și bată puii neastîmpărați, fiindcă se hîrjoneau fără grijă pe cărare, în fața fetei, rostogolindu-se ca două ghemotoace de lînă cafenie. Dar Floarei nici că i-a aruncat vreo privire ursoaica.

Treceau anii și s-a înălțat fata, ajungînd o mîndrețe de codană, bună de măritat. Îndată dar, au și început să sosească pețitorii. Însă cum veneau, așa se și întorceau; fără nici o ispravă. Floarea, pasă-mi-te, nu-și găsise încă mire pe placul inimii.

Într-o zi însă iată că sosi în pețit și un trimis al celui mai temut han al tătarilor. Sosi el cu vorbe de pețit din partea hanului dar și de amenințare, cum că dacă nu-i dă omul fata, în scrum și cenușă va preface țara și tot își va lua miresa. De i-o da-o însă, cît va trăi el, nici un pai nu vor mai clinti tătarii în Țara Romînească. Iar pe fată numai în odoare scumpe va îmbrăca-o și ca pe o doamnă o va purta.

S-a întunecat la chip răzeșul auzind vorbele solului. Știa el că nu-i va fi pe plac fetei, mirele. Apoi nici lui nu-i era drag să-și dea odorul de fată ălui mai crunt dintre dușmanii țării.

Dar ce s-a gîndit omul? Unde-s mai multe capete, e și mai multă minte; iar unde-s mai multe brațe trebuie să fie și mai multă îndrăzneală. Așa că și-a adunat răzeșul vecinii, săteni de-o seamă cu el, le-a spus necazul și le-a cerut sfatul. Nu era treabă ușoară să iei o hotărîre cînd era vorba de amenințarea acelui han tătar. Dar pînă la urmă una și dreaptă le-a fost vorba:

„Destule fete și neveste ne-au prăpădit ei; acum să le mai jertfim și noi de bună voie? Ca mîine mai vin și alții de-ai lor să ne ceară fetele peste hotare. Iar apoi cînd le-o fi de jefuit, or veni ei și să jefuiască că doar nu femeile li s-or putea pune de-a curmezișul.

Și-au spus oamenii gîndul; și s-au pus să-și ascută lăncile și toporiștile, să-și pregătească arcurile și săbiile.

— Spune hanului tău — vesti răzeșul pe sol — că n-avem fete de măritat după dușmanii țării.

S-a dus solul. Dar vestea despre cele întîmplate s-a lățit repede prin toate satele dimprejur, de a ajuns și pînă la boierul stăpîn al locurilor, care era unul din dregătorii ăi mari ai țării. Acesta, cum a aflat de întîmplare, s-a mîniat foc și l-a chemat înaintea sa pe răzeș:

— Cum de-ai îndrăznit să hotărăști după capul tău, ca să pui țara în primejdie? Să-ți dai fata hanului, că altminteri, unde-ți stau picioarele îți va sta și capul.

— Am hotărît de capul meu — răspunse semeț răzeșul — fiindcă fata e a mea, iar solia mie mi-a fost trimisă.

— Nu te întinde la vorbă — se mînie și mai rău boierul. Răspunde; îți dai ori ba fata după han?

— N-o dau, boierule. N-am fată de vîndut dușmanilor, ca să-mi răscumpăr avutul. Eu am brațe ca să mi-l apăr.

— O să ți se taie capul pentru nesupunerea ta față de dregători și pentru că îndîrjești pe dușman împotriva țării, îi strigă boierul furios. Apoi chemă slugile și puse să-l închidă pe răzeș.

Trimise după aceea boierul călăreți ageri cu porunca să facă ce-or face ca să ajungă din urmă pe solul hanului, să-l întoarcă din drum și să-i dea fata; iar de n-o vrea ea de bună voie, legată să i-o dea.

Floarea însă află și de soarta tatălui și de ceea ce i se pregătea ei. O vestiseră vecinii. A jelit ce a jelit biata fată rămasă singurică pe lume, dar oamenii o povățuiră să se potolească și să-și caute mai bine un ascunziș aiurea, că în sat o vor găsi oriunde s-ar ascunde. Unde să se ducă sărmana Floarea decît în codru? Singur el o putea ascunde în desișurile sale, de numai fiarele ar fi știut-o dibui.

Dar mai bine sfîșiată de fiare decît soție de dușman — își spuse fata — și luîndu-și într-o basma cîte unele de-ale gurii, o porni de grabă spre codru.

S-au întors slugile boierului, aducînd și pe solul hanului cu ele. Dar casa răzeșului era pustie: poarta dată de uluci, ograda goală, vitele fugiseră de foame, nehrănite de cîteva zile. Negăsind slugile pe nimeni, nici în casă, au jefuit împreună cu tătarul cît au putut căra. După aceea au pornit să caute fata.

Au răscolit satul, căutînd în toate casele, toate podurile, hambarele, șurile, ba chiar și prin toate fîntînile au căutat. Dacă au văzut ei că nu-i și nu-i, s-au gîndit că poate fi fugită în codru căci se știa că acela era locul de scăpare al năpăstuiților.

Au căutat ei ce-au căutat și iată că au început a-i da de urmă. Dar și fata i-a simțit și afundîndu-se tot mai adînc în codru, începu a plînge și a se jelui și în deznădejdea ei, a se ruga de codru:

„Codrule, frățîne-meu,
Vin să mă ajuți la greu.
De cînd hanul m-a pețit,
Părul negru mi-a albit,
Fața mi-a îngălbenit.
Pe taica de cînd l-au dus
Viul ochilor mi-au scurs.
Iarba nu ți s-a zvîntat,
De lacrimi cîte am vărsat.
Codrule, frățîne bun,
Tu să nu mă lași în drum.
Tu ești mare și-ai putere
Să mă mîngîi la durere.
Fă-mă copăcel la tine.
Să n-ajung în țări străine,
Fă-mă brad cu veșnici cetini
Să-mi duc traiu-ntre prieteni.

Și iată — minune — codrul i-a ascultat ruga. A simțit Floarea deodată că o coajă tare îi strînge trupul, iar picioarele i se înfig adînc în pămînt. S-a prefăcut fata într-un brăduț tînăr, zvelt și rămuros.

Au căutat-o zadarnic slugile boierului și tătarul. Iar dacă au văzut că nu pot da de ea, și fiind siguri că tot în codru trebuie să fie ascunsă, s-au apucat de au dat foc pădurii. A început a arde codrul cel bătrîn, băgînd spaima în satele din partea locului. Iar printre copacii care ardeau ca lumînările, alergau îngrozite de moarte, jivinele pădurii.

Atunci fiindu-i milă de codru și de jivinele nevinovate, și temîndu-se ca focul să nu se întindă spre sate, fata începu să roage cerul.

„Cerule-năltuțule,
Bunule, tăicuțule,
Toarnă pe pămînt o ploaie
Cu găleți și cu hîrdaie,

Ca să stingi din vîlvătaie
Brazii care ard ca paie,
Codrul drag, codruțul frate
Fă, tăicuțule dreptate
Arde codrul fără vină
Fiindcă eu îi sînt pricină.
Stinge para iară eu
Voi pleca în drumul meu.
Să-mi dai iarăși chip de fată
Să mă duc orfană, biată.
Stinge surioară ploaie,
Codru drag din vîlvătaie.

Și iacă minune și cerul i-a ascultat ruga.

A turnat un potop de ploaie care a stins focul codrului, iar fata și-a căpătat din nou chipul ei. Văzîndu-se cu înfățișare de om, a început sărmana Floarea să alerge iară către vreun ascunziș. Hărțuită, fata începu să urce în fugă către plaiuri, în sus, pe munte. Acolo însă, au zărit-o repede urmăritorii, și-au întins pasul, gata s-o ajungă. S-a cățărat biata copilă pe cele mai prăpăstioase dintre stînci, dar și slugile boierului cu tătarul, haini se țineau pas cu pas după ea. Iaca așa a ajuns Floarea la stînca Piscu-Negru, colțoasă și aspră, de n-ai măcar de ce-ți prinde piciorul. Tocmai atunci, sus pe colț, veni de se așeză un șoim frumos. Pasămi-te numai șoimii puteau ajunge pe stînca asta.

Văzînd șoimul, fata biruită de spaimă, îi strigă cu lacrimi în glas:

Șoimule, voinicule,
Dragule, semețule,
Cu puterea care-o ai,
Fă-mă șoim, stăpîn pe plai.
Fă-mă șoim, să-ți samăn ție,
Să nu mă ducă-n robie.
Nu mă da pe mîini haine,
Să ajung în țări străine,
Nu mă da dușmanilor,
Să te blestem pînă mor
Fă-mă șoim, să fiu aici,
Să trăiesc printre voinici.

Dar șoimul se uită la ea cu părere de rău și-i răspunse:

Mîndruliță, tu ce-mi ceri,
Nu-mi stă mie în puteri,
Nu te pot face, ce vreau,
Că ești fată nu flăcău:
Șoimu-i suflet de viteaz,
Aripi tari și ochiul treaz,
Cît ai fi tu fără frică
Și la braț cît de voinică,
Nu ești bună să porți clonț,
Dar te fac floare de colț,
Pe unde șoimii-or poposi
Tu vei crește și-nflori;
Peste hăurile-adînci,
Doar pe colții-nalți de stînci,
Unde nici o mînă rea
Să te-ajungă n-o putea.

Și cît ai clipi din ochi, s-a prefăcut fata într-o floricică albă, cu petale de catifea, cu rădăcioarele înfipte printre firele de mușchi, prinse între pietrele stîncilor.

Tătarul, care tocmai întinsese mîna să prindă fata, se frecă la ochi ca de o nălucire. Slugile, de asemenea, s-au minunat cum de le-a pierit Floarea dinaintea ochilor. Ziseră unii că s-ar fi aruncat sărmana în prăpastie, de-acolo de sus, de pe pisc. Dar povestea adevărată spune că șoimul a prefăcut-o într-o floare cum nu se mai pomenise pînă atunci, în floare de colț, și de aia, cică, aici nu poți ajunge nicicînd la ea.

Mai spun alții, că odată pe an, în noaptea primei zăpezi, floarea ia din nou chip de fată și se plimbă ca o stăpînă pe toate stîncile, cîntă și face semne, chemînd oamenii la ea. Dar cîte nu li se pare oamenilor a vedea și auzi în nopțile viscolite?

ION GHEORGHE

Ilustrații: ADRIANA

Se apleacă lung de șale
Plin de ciori și de stăncuțe
Și-amintirea umbrei sale
Nu vrea încă să mă cruțe...

...Toamna le-aducea cămașe
Rămurelelor ușoare
Și venea să le-nvîrtoașe
Bune pentru bețișoare.

Cerul negru ca tăblița
Storcea norii de burete
Cu zăpada iernii-n plete
Munții își mîncau alvița.

Îmi făcea mama ghiozdan
Dintr-un capăt de la țoală.
Gemea iarba de sudan
Vălurind sub vînt domoală...

Am golit întîi o cană
Și-apoi m-am grăbit să plec
Petrecut de o țurcană
De-un boboc și de-un berbec...

Behăia berbecu-n poartă,
Mă căta bobocu-n casă
„Nenea Ion nu ne mai poartă
După iarba cea mai grasă"...

Mă strigau prin grajd, sub pat;
Dus de tata eu plîngeam
Surîdea că a scăpat
Prin vecini fiece geam...

Merii grei de prin livezi
Doseau merele în poală
Și-și șopteau: „Îl vezi, îl vezi?
Bine că s-a dus la școală!"

Plopul școlii cel trufaș
Nici nu mi-a clipit încalte
Doar vărsa din vîrfuri-nalte
Frunze albe de talaș...

Tatăl meu poruncitor
Sta cu o nuia de dud.
Parcă și-astăzi îl aud;
„Domnule învățător,

Asta e odrasla mea.
Luați și-un băț, că-aveți ce bate!
Zilnic trebuie s-o ia
Să nu poată sta pe spate!"

Cu mișcările lui calme
„Domnu" strînse de nuia:
Răsucind-o între palme
A făcut vreo opt din ea...

... S-a-nălțat mai sus de plop...
Peste noi de-și revărsa
Rîsul, frunze în potop...
... Și-am rămas la umbra sa...

Viața lui Peter acum începe

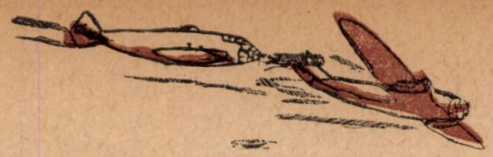

ADA BÎRSEANU

Ilustrații : RĂDULEANU A.

Pe străzile Nürembergului a venit primăvara. Casele înalte, cu ziduri înnegrite de vreme, parcă întineresc în lumina soarelui de primăvară.

Într-una din aceste case, pe o stradă frumoasă a orașului, locuiește Peter.

Peter este unul din miile de copii germani care nu-și cunosc nici mama nici tatăl.

Ascultați povestea lui...

Într-o căsuță de la marginea orașului s-a născut acum 14 ani un băiat. Tatăl era hamal în gară, mama muncitoare la fabrica de păpuși.

Nașterea lui Peter a adus o rază de bucurie în căsuța cu grădiniță la poartă, în care vara înflorește rozeta.

Dar au venit ani grei. Războiul a smuls de la rosturile lor pe mulți germani. Tatăl lui Peter a fost trimis și el să lupte, departe de țara lui, pe pămînturi îndepărtate, împotriva unor oameni care nu-i făcuseră niciodată vreun rău. Și a căzut în primele luni ale războiului. Mama se zbătea acum singură cu greutățile. Lucra la o fabrică de armament.

Și într-o bună zi... vuia orașul de bubuitul greu al avioanelor care împînziseră cerul. Casele orașului păreau mai întunecate și doar lumina exploziilor proiecta pe ziduri frînturi de lumină.

Oamenii se ascundeau pe unde puteau. În adăposturi, în pivnițele și subsolurile caselor.

...Pe una din străzile mari ale orașului, o femeie fuge cu un copil în brațe. Un bubuit surd a răsunat aproape de tot. Avioanele huruie. Femeia se oprește la poarta unei case și zgîlțîie cu putere de clanță. Îi deschide portarul, un bătrîn care trage liniștit din lulea.

— Lasă-mă să intru. Casa ni-e în flăcări, sînt singură... tatăl lui Peter a căzut pe front. Era hamal la gară... Să se termine bombardamentul, voi lăsa copilul aici vreo oră, mă voi duce să caut un loc unde să ne adăpostim.

Bătrînul Johan a luat copilul în brațe, l-a legănat ușor și i-a șoptit: Pe-ter... El nu avea copii. L-a dus în casă și l-a culcat pe patul lui.

★

Femeia nu s-a mai întors nici în ziua aceea, nici în zilele următoare și nimenea n-a putut afla ce se întîmplase cu ea, în timpul acela cînd avioanele huruiau de trei ori pe zi deasupra orașului.

S-a terminat războiul. Peter creștea în casa bătrînului Johan și a soției sale Roza.

Îi punea bătrînului mereu aceleași întrebări, dar Johan nu-i putea răspunde prea multe, la întrebările ce-l frămîntau pe Peter, ci doar atît: că-l lăsase la ei, într-una din zilele acelea grozave ale războiului, o femeie, care spunea că soțul ei murise pe front, că fusese hamal în gară. Și mai știa bătrînul Johan, că în clipele acelea de groază, femeia îl alintase pe copil cu numele de Peter. Mai mult nu știa... Peter întreba mereu: „Cum arăta mama?“ Dar bătrînul nu-și întipărise bine în minte trăsăturile femeii.

Peter se făcuse băiat mare. Își dădea seama că nu mai poate sta de-acum înainte pe capul bătrînilor, care-i fuseseră ca niște părinți. Într-o zi i-a spus bătrînului că vrea și el să muncească. Johan i-a găsit de lucru. La franzelăria din colțul străzii era nevoie de un băiat care să transporte căruciorul cu chifle și franzelețe.

Peter muncea cu drag. Fiecare bănuț cîștigat îl ducea acasă mamei Roza. Cînd avea o clipă de răgaz se juca cu copiii de pe strada lor.

Pe strada aceea treceau în unele zile coloane de oameni. Erau mulți. Mergeau liniștiți și în

ordine şi din cînd în cînd strigau ceva. Cînd se apropiau, cuvintele lor se desluşeau clar, răspicat: „Jos războiul!“, „Nu vrem război!“.

Peter privea cu interes. În fruntea lor mergea cîte un copil care avea atîrnat de gît un carton mare, pe care scria: „Nu vreau ca tăticul meu să îmbrace haina de soldat!“

„Nu vrem război!“, s-a trezit Peter strigînd, şi într-una din zile a intrat şi el în rîndurile celor încolonaţi.

Seara s-a întors tîrziu. În centrul oraşului i-a împrăştiat poliţia şi a trebuit să ocolească pe alte străzi, ca să ajungă acasă. I-a povestit bătrînului ce se întîmplase. Bătrînul l-a bătut bărbăteşte pe umăr şi i-a spus:

— Nu trebuie să mai fie război. El lasă copiii fără părinţi.

În seara aceea au stat mult de vorbă şi multe s-au limpezit în mintea lui Peter.

Peste drum de casa unde locuieşte Peter este o casă mare, frumoasă.

În fiecare dimineaţă, cînd pleacă la franzelărie, Peter vede ieşind de acolo un bărbat voinic, cu haină de piele şi guler de blană şi cu o servietă mare, de te miri ce duce în ea.

Bătrînul Johan l-a lămurit într-o seară. „E deputat şi merge la şedinţele lor. Pregătesc un nou război. Înarmează iarăşi pe germanii din vest“ şi bătrînul, apucînd luleaua din colţul gurii, scuipă cu ciudă înlături.

Într-o dimineaţă, Peter se sculă mai devreme ca de obicei. Stătea în poartă şi aştepta. În sfîrşit, poarta grea de fier se dădu înlături şi bărbatul pe care-l aştepta, se pregătea să traverseze strada. Într-o clipă Peter fu lîngă el. Cu mîna tremurîndă îi întinse o foaie de hîrtie. Deputatul îşi aruncă ochii pe ea, la început mirat de îndrăzneala puştiului, care-l oprise în mijlocul străzii, apoi din ce în ce mai roşu la faţă.

Pe foaia de hîrtie era scris: „Opriţi înarmarea Germaniei occidentale! Noi nu mai vrem război. Vrem ca părinţii noştri să trăiască! Vrem pace!“

Dedesubt era semnat: Copiii de pe strada noastră.

— Voi sînteţi copiii de pe strada noastră? ţipă cu furie deputatul. Voi sînteţi derbedeii străzii şi furios mototoli hîrtia, zvîrlind-o pe trotuar.

...„Noi derbedeii străzii?...“ repetă el cu mîndrie în glasul domol de obicei, gîndindu-se la prietenii lui buni... Hans, Bodi... Trude... Lena... Sieg...

În seara aceea Peter trecu pe la fiecare din ei...

A doua zi, pe toate casele de pe strada pe care locuia Peter era scris cu var alb: „Jos războiul!“ „Vrem Pace!“

Peter n-a dat toată ziua pe acasă. Îşi închipuia că vor ieşi încurcături.

Cînd s-a înserat bine, a sunat cu grijă la poartă. I-a deschis Roza. Ea i-a spus pe şoptite: „Fugi! Johan e arestat! Te caută şi pe tine poliţia!“

Peter s-a îndepărtat trist. Era urmărit, dar nu-i era teamă. Viaţa lui căpătase un rost. Ştia acum că are ceva de îndeplinit. Că trebuie să lupte. Nu mai era copilul cu părinţi necunoscuţi care nu şi-a aflat încă un rost în viaţă.

După vreo două săptămîni de hoinăreală, a trecut într-o noapte pe acasă. I-a deschis speriat bătrînul. „Ştiam că ai să vii! Am încredere în tine, Peter!“ S-au îmbrăţişat şi au plîns. Peter i-a povestit multe. Cutreierase oraşul întreg, răbdase de foame, dar întîlnise mulţi prieteni necunoscuţi pînă atunci, şi mai tineri şi mai bătrîni, care erau hotărîţi să lupte pentru a împiedica războiul. Într-o seară a fost în gară. În gară a cunoscut un hamal, care l-a întrebat multe. Ba hamalul acela i-a povestit o întîmplare care se potrivea aidoma cu povestea vieţii lui. I-a arătat şi o scrisoare. O hîrtie îngălbenită de vreme, pe care un ostaş de pe front scrisese cu 14 ani în urmă, în anii războiului: „Mi-e dor de voi toţi, de Erika, şi mai ales de Peter. Dacă se întîmplă ceva, ai grijă de ei...“

Bătrînul Johan întrebă cu nelinişte: Ei şi...?

Peter continuă liniştit: Era un prieten al tatălui meu... Apoi deodată cu mîndrie: Mă numesc... Peter Friedenhof... numele tatălui meu... numele meu adevărat... Acum ştiu... În viaţa mea care de-acum începe am şi eu un rost.

DE LA MARE

EUGENIA POPOVICI

Soarele a ieşit din mare. În fiecare pat au tremurat cîte două gene. Dar nici un ochi nu s-a deschis. Nimeni nu se scoală în vacanţă odată cu soarele!

A sunat mai tîrziu goarna. Deşteptarea! Au sărit toţi din paturi. Apoi au ieşit în curtea largă la-nviorare.

În tabăra de pionieri şi şcolari — de la Mamaia II — începe o nouă zi.

...Un, doi, un, doi... braţele lateral întinse... la loc. E glasul tov. profesoare de educaţie fizică. Grupuri, grupuri, detaşamentele execută în ordine mişcările. Aerul rece al dimineţii înviorează trupul.

Apoi fiecare îşi pune la punct ţinuta căci urmează ridicarea drapelului taberei pe catarg. La careu nu te poţi prezenta oricum. Acolo sînt prezenţi cei peste patru sute de pionieri şi şcolari din diferite colţuri ale ţării!

În primele zile cînd au sosit în tabără, băieţii şi fetele nu se cunoşteau aproape de loc. Doar ici-colo auzeai izbucniri gălăgioase între cei care se mai întîlniseră în alţi ani la munte. Veniseră şi şcolari care n-au fost niciodată în tabără.

Fechete Peter din Alba-Iulia, privea ca vrăjit în primele zile marea. Valurile spumoase aduceau în fiecare zi scoici pe maluri.

— „Nu ştiam că-i aşa de frumoasă — spuse Peter — n-am văzut-o pînă acum decît în poze. Dar cît am luptat eu cu bunica pînă cînd m-a lăsat să plec. Nu voia nici în ruptul capului să-mi dea drumul şi-mi tot spunea c-am să mă înec.

Ieri i-am scris, i-am vorbit şi de Lipi — prietenul meu din Timişoara — Sawer Leopold. El aruncă cel mai bine cu suliţa şi amîndoi mergem la cercul sportiv din tabără.

Tocmai la sfîrşitul scrisorii i-am spus bunicii c-am învăţat să-not şi că nimic nu-mi pare mai plăcut decît scăldatul în marea de care ei îi este aşa de frică."

Soarele arde puternic în timpul zilei. Nisipul se-nfierbîntă şi frige piciorul gol. Unii pionieri fug iute sub corturi. Suci Ghenghi s-a-ndrăgostit de plaja plină de scoici. Şi-a cusut două batiste şi şi-a făcut săculeţ. L-a umplut cu scoici şi cea mai mare parte din zi şi-o petrece înşirîndu-le pe aţă. Nici n-a băgat de seamă cînd pielea i s-a făcut neagră. „N-au să te mai cunoască acasă cînd ai s-ajungi" — îi spun pionierii. dar Ghenghi nu se poate desprinde de nisipul fin.

Pe malul însorit al mării s-au împrietenit mulţi pionieri, mulţi şcolari. Chiar şi cele două perechi de gemeni din Reşiţa şi Bacău nu mai merg acum unul după altul ca la-nceput şi nu mai mănîncă napolitanele de la ora zece singuri. Cînd au mers la muzeul piscicol au legat prietenie cu şcolarii care ca şi ei priveau atenţi vieţăţile de mare din borcane şi acvarii. În zilele următoare s-au căutat pe plajă şi s-au jucat împreună.

Tot pe plajă s-au cunoscut şi s-au împrietenit Egon Routel din Mediaş cu Corbu Constantin din Deva. Amîndoi sînt iuţi la fugă şi s-au luat la întrecere. Cînd Egon era aproape de Corbu acesta făcea o curbă care-l trîntea pe Egon pe burtă. Băieţii strînşi în jur se prăpădeau de rîs. Odată Egon s-a lovit rău — nu i-a mai fost poftă să rîdă cu ceilalţi. Corbu a văzut şi el. De pe buzele lui a dispărut zîmbetul. S-a apropiat de partener şi l-a rugat să-l ierte pentru inovaţia lui de „alergător iscusit". S-au aşezat apoi pe nisipul fierbinte şi pentru a-l împăca pe Egon i-a povestit întîmplări hazlii din şcoala lor. Cînd i-a venit rîndul lui Egon la povestit, Corbu şi-a dat seama că acesta ştie să povestească şi mai frumos decît el. De atunci au fost mereu împreună. Chiar după-amiezele, în orele de somn obligatoriu, Corbu s-a strecurat din dormitor furiş şi-a intrat în cabana unde dormea detaşamentul 17. Nici el nu ştie cum a pătruns în interior dar a nimerit drept sub pătură, alături de Egon, în pat. Într-o zi s-a auzit glasul instructoarei pe culoar. Pînă s-ajungă la uşă, Corbu a sărit pe dulapul scurt — şi-apoi pe geam. S-a pitit jos de tot şi-apoi a intrat din nou cînd a ieşit instructoarea. S-a întîmplat aşa de cîteva ori, dar într-o zi n-a mai avut vreme să sară pe geam. S-a băgat repede sub pat şi totuşi a fost văzut de către instructoare. Nu mai vine de-atunci să doarmă cu Egon. „Dacă nu-i voie... nu-i voie!" Dar el ştie precis că va primi scrisoare de la Egon cînd se vor despărţi, căci şi-au pus în gînd să rămînă prieteni mereu.

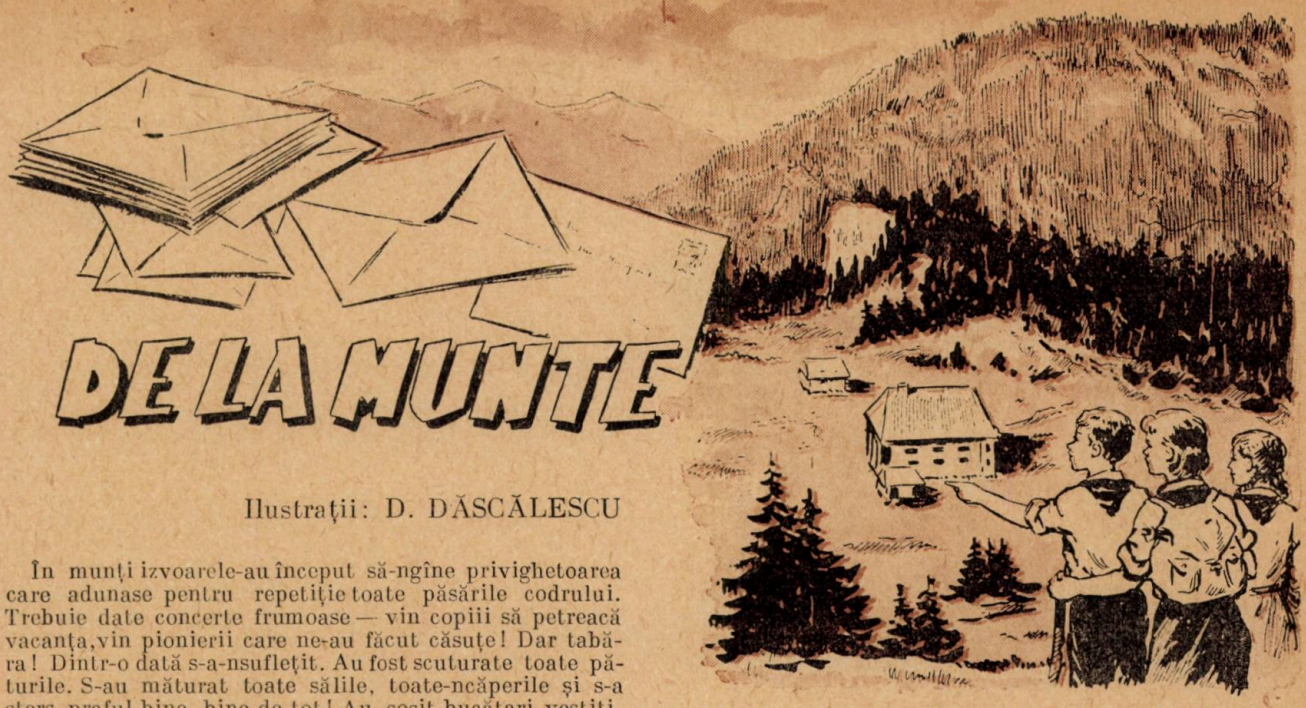

DE LA MUNTE

Ilustrații: D. DĂSCĂLESCU

În munți izvoarele-au început să-ngîne privighetoarea care adunase pentru repetiție toate păsările codrului. Trebuie date concerte frumoase — vin copiii să petreacă vacanța, vin pionierii care ne-au făcut căsuțe! Dar tabăra! Dintr-o dată s-a-nsuflețit. Au fost scuturate toate păturile. S-au măturat toate sălile, toate-ncăperile și s-a șters praful bine, bine de tot! Au sosit bucătari vestiți, spălătorese vestite... iar pe ușa de la intrare a taberei din Miercurea Ciuc s-a scris cu litere mari: „Bine-ați venit dragi pionieri și școlari!".

Cum au auzit pionierii una ca asta au și pornit spre tabără. Au luat cu ei și pe școlarii harnici. Și s-au întîlnit astfel pionieri din București, P. Neamț, Focșani, Galați. A doua zi au ridicat drapelul taberei. Să știe toată lumea c-am sosit s-au gîndit ei! Primii care au aflat au fost cei din tabăra de la Jigodin care i-au și invitat la un meci de volei. Și-apoi la un joc cu temă într-o excursie. La volei au bătut pe cei de la Jigodin cu 2—0. La jocul cu temă n-au mai cîștigat ei! Enciu Daniela din București spune că n-au jucat cinstit. Ciubotaru Adrian din Focșani este însă de altă părere: noi am mîncat bătaie, spune el, pentru că n-am cunoscut bine jocul!

CE I-A PLĂCUT LUI GABRIEL ÎN TABĂRĂ

Laufer Gabriel a trecut anul acesta în clasa a II-a. El învață la școala germană din București. N-a mai fost niciodată în tabără. Cînd a aflat de așa călătorie lungă, a luat rucsacul cel mare al tatei și-a băgat în el tot ce-a crezut că-i va trebui. Chiar și-un cearceaf și-a luat, de se-nghionteau și pufneau în rîs care mai de care cînd au aflat cu ce-i plin rucsacul, gata, gata să-l dea jos pe „Furnică" căci așa i-au zis băieții. Ajuns în tabără a văzut că pionierii citesc mereu cărți. Chiar unul de lîngă patul lui, uneori citea și rîdea de unul singur. Dar el nu știa încă să citească bine romînește. Și-a făcut un plan. A luat și el o carte de la bibliotecă, i-a dat-o lui Badiuc Adrian cu care-i prieten. L-a rugat s-o citească și-apoi să i-o povestească. Astfel au rîs împreună de năzdrăvăniile lui Vitea Maleev și Sișchin. În timpul liber Gabriel a construit din lut o mulțime de bile, pistoale, bărci, cuburi — dar ceea ce i-a plăcut mai mult a fost strandul de borviz de la Jigodin și bîrlogul ursului pe care l-a-ntîlnit în pădurea de la Șomolio.

LA REVEDERE TABĂRĂ DRAGĂ

Cît de frumos este în jurul unui foc de tabără. Dar la carnaval! Cînd s-a apropiat ziua despărțirii de tabără unde-au petrecut clipe de neuitat, pionierii au pregătit un program bogat pe care l-au desfășurat în jurul focului. Tofan Florică a cîntat cîntecul greierașului. Din iarba-naltă din poiană, greierul îi răspundea: țîr-țîr-țîr. Au recitat și-au cîntat și alți pionieri și pioniere. Apoi a urmat carnavalul. În sala mare a clubului au năvălit dintr-o dată sumedenie de măști.

— Poftiți la dans tovarășă capră — invită timid un lup mustăcios. Miau, miau, s-aude plînsul unui cotoi refuzat de un cățel urechiat.

— Vai dar ce nepricepuți sînt unii — , se vaietă un urs căruia partenerul iepure i-a scos din greșeală sandaua din picior...

Au jucat așa pîn-la miezul nopții. Muzica s-a-mbinat cu rîsete și voie bună. Apoi, dintr-o dată măștile s-au ridicat. Pe culoarul lung care ducea la dormitoare, s-a auzit un cîntec:

La revedere tabără dragă —
La revedere noi plecăm
Să știi tu dragă ce rău ne pare
Să știi tu cît noi regretăm...

Cei trei mușchetari

AL. I. MUSTAȚĂ Ilustrații : PUIU MANU

I-am cunoscut pe toți trei în parcul de lîngă casa în care locuiesc eu. „Mușchetari“ în toată regula. Poate i-aș fi asemuit chiar și cu mușchetarii din cartea lui Dumas, dacă îmbrăcămintea lor „medievală“ n-ar fi fost alcătuită doar din niște pantaloni scurți, bluză, basc și sandale numărul 34. În schimb, purtau cu ei niște spade grozave... Și spadele le-aș fi asemănat cu cele ale cavalerilor medievali, dacă n-ar fi existat o mică deosebire: erau de lemn...

Cînd i-am văzut apropiindu-se țanțoși, pe cei trei, i-am întrebat:

— Cîți ani aveți „mușchetarilor“?

Răspunsul a venit repede și sigur, ca o lovitură de spadă.

— Avem treizeci de ani!

— Glumiți?!

— Deloc! Avem treizeci de ani... dar împreună. Noi sîntem prieteni nedespărțiți, așa că în fiecare an, creștem cu cîte trei!

Așa sînt mușchetarii! Spirituali! Dar totodată ei sînt neîntrecuți în duel. Iată, de pildă, cei trei despre care vă povestesc, își stabiliseră un program precis:

În fiecare după amiază, în parc, se întîlneau pentru a începe întrecerea. Mai întîi își strîngeau mîinile „cavalerește“. Apoi săbiile se încrucișau și poc!... poc!... poc!... dac-ar fi fost de metal s-ar fi înroșit și ar fi scînteiat... După primele lovituri duelul se încingea. Copiii de prin parc se strîngeau roată și începeau să-i încurajeze pe luptători.

* * *

Într-una din zile m-am dus împreună cu ei în sala de gimnastică a Ministerului Energiei Electrice din Capitală. Însoțitorii mei privesc mirați. În jurul lor, zeci de copii de aceeași vîrstă cu ei, băieți și fete se antrenează la scrimă. Au măști pe față și sînt îmbrăcați în costume cu pieptare și mănuși. Iar armele lor sînt adevărate.

— Unde ne aflăm? — mă întrebă unul din „mușchetari“.

— Aici este centrul de antrenament de scrimă pentru copii. Primul centru de acest fel din țară. Uite, dacă vreți, haideți să-l rugăm pe tovarășul profesor Predescu să ne vorbească despre acest cerc... Sînteți de acord tovarășe Predescu?

— Cu plăcere! Iată, e bine să știți că centrul nostru a luat ființă în ziua de 15 mai, anul acesta. De atunci în fiecare zi vin să se înscrie mereu alți și alți copii dornici să învețe sportul cu floreta, spada sau sabia. Aici, sub îndrumarea unor antrenori cu experiență ca Gheorghe Man, Ionescu Luxandra și alții, copiii pătrund primele taine ale scrimei. Scrima este un sport pe cît de greu, pe atît de interesant și folositor. El dezvoltă atenția și puterea de judecată, întărind totodată organismul.

Cei trei „mușchetari“ ascultă cu atenție. Cercetează cu privirile fiecare colțișor al sălii, nevoind să le scape nimic.

— Dînsul cine e? — întreabă unul, arătînd spre un bătrînel care sta pe un scaun, mai la o parte, mîngîindu-și mustața... A venit să se înscrie la cerc?

Tovarășul profesor zîmbește.

— Poate că s-ar fi înscris și dînsul dacă era mai tînăr doar cu vreo 60 de ani... Deocamdată însă a venit să vadă ce progrese a mai făcut nepotul lui. De fapt, la noi, acesta este un lucru obișnuit. În fiecare zi de antrenamente avem oaspeți, părinți de-ai copiilor înscriși la centru. Dar mai avem și alți oaspeți care vin cu aceeași bucurie în mijlocul copiilor. Sînt scrimeurii fruntași din țara noastră, care împărtășesc micilor trăgători din experiența lor.

... Vizita la centrul de antrenamente de scrimă a durat pînă seara tîrziu. Cei trei „mușchetari“ au aflat multe lucruri interesante. Au stat de vorbă și s-au împrietenit cu Popescu Marius, Radu Constantin, Teodorescu Radu, Martiniuc Margareta și cu toți ceilalți copii înscriși la centru.

I-am lăsat acolo și-am plecat.

A doua zi, spectatorii obișnuiți ai duelurilor cu săbiile de lemn se întrebau mirați ce s-a întîmplat cu cei trei „mușchetari“. De ce n-au mai apărut la locul pentru duel?

* * *

A trecut o bucată bună de vreme. Într-o zi am zărit un afiș care anunța un concurs de scrimă. Am intrat și eu. Întrecerile începuseră. Pe planșeu au intrat șase trăgători. Era greu să-i recunoști în costumele și măștile care le acopereau fața. Dar în clipa cînd ei și-au strîns mîinile „cavalerește“, am recunoscut pe trei dintre ei. Erau cei trei „mușchetari“.

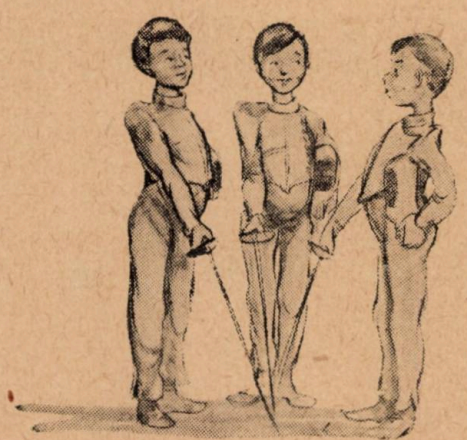

Siretul

NICOLAE LABIŞ

Siretul, rîu moldovenesc
Adună apa-i argintie
Prin zeci de vine împlîntate
Sub munți, sub dealuri și-n cîmpie.

Dumbrăvi el oglindește-n undă
Și poduri mari și trenuri lungi
Și îi îmiresmează apa
Aroma ploilor din lunci.

Pe malul lui sînt mori de apă
Și morile într-una bat,
Colectiviștii vin la moară
Cu carul greu și încărcat,

Iar morile atunci prind viață,
Cîntări răsună la ferești
Și parcă înfloresc în ele
Bujorii vii, moldovenești.

Cînd eu am cunoscut Siretul —
Mi-aduc aminte, ca acum —
În locul morilor văzut-am
Grămezi de scrum și nori de fum.

Războiul rupse-n aspri dinți
Minunăția lui de poduri...
Pe apă morți fără sicriu
Pluteau în tragice prohoduri.

Oh, cît m-am bucurat văzînd
Cum peste podurile rupte
Soldați sovietici poduri noi
Înjgheabă, spre-a porni la lupte!

Acele poduri lungi de lemn
Le-am prefăcut apoi de piatră.
Siretul vede-n drumul său
Alte privelişti, alt ţ vatră.

Prin lunci se joacă pionieri
Și pe cîmpiile întinse
Aleargă mîndre herghelii
Cu coamele în vînt aprinse.

Pe la amiezi un tractorist
Cu chipul aurit de soare
Coboară malul cel înalt
Să-și spele fața de sudoare.

Mai jos, brigăzile de fete
Ce seceră în ziua caldă
La prînz s-adună chicotind
Să-i guste răcoroasa scaldă.

Și noi clădiri și noi ogoare
Pe malurile-i calme cresc
Și-n treacăt parcă le mîngîie
Siretul, rîu moldovenesc.

Din ciclul de poezii
„Rapsodia Țării"

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

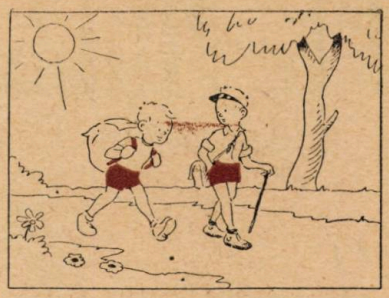

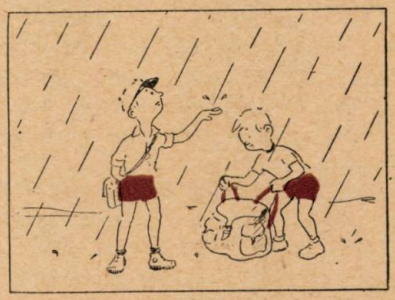

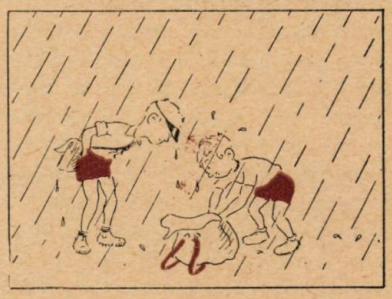

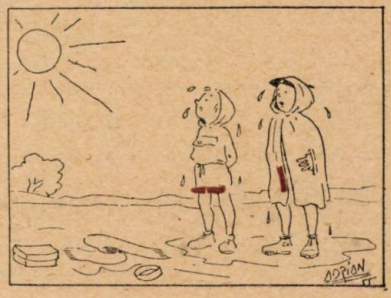

PE MELEAGURILE NEAMȚULUI

MIHAIL STOIAN

Ilustrații: CRIVĂȚ

Înainte de a mă însoți pe meleagurile de piatră ale Neamțului, întîrzie o leacă cititorule asupra trecutului acestor vrednice locuri. Apleacă-ți cu smerenie fruntea peste cărțile cele vechi sau cele noi și amintește-ți de toate cîte au fost pe-aici, spre mîndria și cinstirea poporului nostru.

Însoțește-mi apoi pașii și împreună să poposim lîngă Piatra Neamț, în preajma mănăstirei Bistrița, ctitorită cu cinci sute și ceva de ani în urmă de însuși Vodă Alexandru cel Bun. Pornind fără odihnă mai departe, să lăsăm în urmă Tîrgu Neamț și să rătăcim prin ruinile înnegrite de vreme ale Cetății Neamțului, înfrigurați la gîndul că pășim pe aceleași lespezi de piatră pe care-a pășit cîndva gloria Moldovei, Ștefan Vodă. Curînd vom zăbovi pe malul tulburei Ozane, dinaintea bojdeucei în care și-a petrecut copilăria acel ce avea să devină marele povestitor Ion Creangă. Și într-un tîrziu ne vom odihni amîndoi la umbra plopilor fără pereche din același tîrg al Neamțului, pe care Mihail Eminescu îi cînta cu tristă aducere aminte:

„Pe lîngă plopii fără soț
Adesea am trecut...“

În aceste clipe de răgaz ești îndemnat să te întrebi dacă pe aceste meleaguri, stăpînite de gloria atîtor înaintași, mai e cu putință să afli sau să săvîrșești fapte tot atît de măreațe. Dacă vei ști să asculți murmurul de astăzi al Ozanei, vei auzi-o aducînd de prin aceiași codri în care Vodă Ștefan a înfrînt oștirile otomane, zvon de nouă și crîncenă luptă.

Dușmanul cel aprig nu mai poartă fes și șalvari, dar armata lui numără oșteni cu creștetul pînă aproape de bolta cerului și mulți, cît nisipul mării. De vei străbate cîmpul de bătălie, vei afla ciudați luptători doborînd cu ciudate arme puzderie de vrăjmași. Ei nu se asemuiesc la înfățișare nici cu arcașii lui Ștefan cel Mare și nici cu pedestrașii lui Alexandru cel Bun. Iar după numărul dușmanilor prăvăliți la pămînt și calea deschisă prin mijlocul lor, vei pricepe că încăierarea ține de o bună bucată de vreme.

Iată, odată cu ivirea zorilor, o goarnă vestește reînceperea bătăliei. Din clipă în clipă aștepți să-i vezi pe luptători strecurîndu-se printre dușmanii care-au stat neclintiți tot timpul, așteptîndu-și parcă, cu resemnare, sfîrșitul. Mai întîi însă din sute de piepturi, a izbucnit puternic un cîntec care se apropie. În fruntea coloanei fîlfîie stindardul de culoarea răsăritului de soare, iar în urma lui calcă apăsat, cu tălpile goale, armata de șoc a brigadierilor.

Lupta se încinge pe dată. Brigadierii își croiesc mai departe drum printre brazii falnici, printre fagii și stejarii vînjoși, prăvăliți în țărînă. Înapoia lor șerpuiește, tot mai lungă, viitoarea cale a drumului de fier care va uni, — ca o prețioasă arteră de sînge — inima codrului acesta atît de bogat, cu îndepărtatele gatere ale fabricii de cherestea. Ei vor o singură răsplată pentru străduința lor cînd va fi gata linia ferată la care lucrează cu atîta tragere de inimă, să poată călători și ei măcar o dată cu trenulețul de munte, de-a lungul întregului drum de fier. Călătoria nu va fi prea odihnitoare, dar tinerii vor încăleca bușteni, rodul trudei pădurarilor, și-i vor însoți pînă la fabrică, chiuind și cîntînd de bucurie.

Să ne furișăm pe tăcute printre oștenii armatei brigadierilor. Primul pe care-l întîlnim e Mărcuș, comandantul brigadierilor din sector. El e peste tot! dacă vrei să-l cunoști caută un tînăr bine legat, care-și umezește mereu buzele uscate de vînt și vorbește oamenilor răspicat, fără ca nimeni să se supere. Și dacă nu ți-ajung cîte ți-am spus despre el, apoi află că poartă salopetă albastră și cizme de cauciuc, de umăr îi atîrnă un porthart și deși pe creștet poartă o bonetă c-o stea în cinci colțuri, nu se poartă de fel ca unul care ar avea o stea în frunte. Mărcuș e și el un veteran al șantierelor: a fost la Bumbești-Livezeni, la Salva-Vișeu, la Bicaz și iată-l acum din nou pe aceleași plaiuri ale Moldovei. De altfel toată familia lui Mărcuș e pe șantier: nevastă-sa, pe care a cunoscut-o la Bicaz, unde era și ea brigadieră, și copilul lor, de cîteva luni, care e cel mai mic... brigadier la Ozana-Cracău.

Dragă cititorule, trage-ți puțintel răsuflarea și să mergem mai departe, în ciuda ploii care-a început să cearnă iar stropi grei. Nu te minuna văzîndu-i pe brigadieri cum rămîn pe loc, despuiați pînă la brîu, cu picioarele goale înfundate în noroi pînă mai sus de glezne. Sînt obișnuiți! Aici plouă cu găleata în fiecare zi! Băieții fac

haz de necaz: zic că-n toată apăraia asta care le dă mult de furcă s-au adunat lacrimile de jale ale boierilor care-au fost văduviţi, mai acum cîţiva ani, de păduri şi avuţii.

Să ne contenim mersul, aici lîngă Ion Pricop, băiatul acesta cu faţa prelungă. La prima vedere, cînd îl zăreşti numai cu nădragii suflecaţi pînă la genunchi, te apucă rîsul. Dar stăpîneşte-te puţin! Priveşte-l cum se-ncovoaie, cumpănindu-se, cum ia în căuşul palmelor noroiul greu, care alunecă de pe lopată şi-l zvîrle în roabă. Palmele sale au luat locul lopeţii. Apoi se mai apleacă o dată, încă o dată şi încă o dată... În mintea lui poate îşi închipuie că-i pe o pajişte înflorită şi culege de fiecare dată cînd se apleacă pînă-n pămînt cîte o floare înmiresmată pentru iubita lui rămasă să-l aştepte în sat. Ei îi scrie adeseori despre munca sa, cu vorbe obişnuite: „... nu-i uşor. Sînt însă obişnuit să muncesc. Am trăit doar cu sapa şi lopata. Şi cînd am plecat de-acasă, am ştiut pentru ce o fac... Vreau, cînd m-oi întoarce în sat, să am ce răspunde dacă nevastă-mea m-o întreba ce am făcut... Aşteaptă-mă!

„Nevastă-mea!“ Într-adevăr, Ion Pricop vrea s-o ia în căsătorie pe fată cînd s-o întoarce de pe şantier. Fata îl va aştepta, de asta putem fi siguri. Astfel de oameni pot fi aşteptaţi şi pînă la adînci bătrîneţi!

Să-l lăsăm pe Ion Pricop şi să ne urmăm drumul de-a lungul terasamentului pe care brigadierii au şi izbutit să-l sape şi să-l niveleze. Desigur că peste cîteva luni, cînd şi linia ferată va fi gata, drumul va fi mult mai uşor. Totuşi nu te da bătut prietene, şi-n ciuda pîraielor şi-a prăpăstiilor pe care trebuie să le trecem sărind aproape, în zbor, în ciuda glodului lipicios care-ţi prinde picioarele, hai, nu te opri!

Îl vei întîlni acum pe utemistul Aruş Ştefan şi pe cei din echipa lui. Deşi îl vezi străduindu-se din răsputeri, laolaltă cu ceilalţi, să urnească din loc o rădăcină uriaşă de stejar secular, apropie-te de el fără teamă. Nu-i un om aspru şi nici n-o să te mustre fiindcă l-ai stînjenit din lucru. Cînd îşi va ridica privirea şi vei zări sub cozorocul lucios, frînt la mijloc, o pereche de ochi albaştri, copilăroşi, n-o să-ţi poţi reţine un zîmbet prietenesc. În faţa noastră nu se mai află un om aspru, cum v-am mai spus, ci un băieţandru căruia abia i-au mijit tuleii odată cu cei 16 ani pe care i-a împlinit chiar la venirea lui pe şantier, printre tovarăşii de muncă. E o zi pe care o să şi-o amintească întotdeauna! Căci niciodată nu şi-a petrecut Ştefan ziua sa de naştere împreună cu atîţia băieţi. Lucrează doar în acelaşi sector cu Mihail Bidileac, cu Alexandru Vasilache şi cu atîţia alţii. Pe primul din aceştia ai să-l găseşti bombănind şi blestemînd de mama focului. Dar şi munceşte în acelaşi timp. Ba are şi spor! O sudalmă, o lopată! De ce-i atît de mînios? Păi spune şi tu, cititorule, n-ai spumega de furie dacă într-o noapte, din pricina ploilor, un perete întreg de pămînt s-ar prăbuşi pe traseul liniei ferate, stricînd tot ce lucrează brigadierii multe zile în şir? Şi vorba ceea, cu răbdare şi tutun, apucă-te din nou de treabă.

Poate că tu însoţitorule, ai ostenit. Sînt sigur că n-ai s-o recunoşti, ba dimpotrivă ai să-mi răspunzi că te simţi mai zdravăn decît moş Martin, care din cînd în cînd îşi mai face de lucru şi prin codrii aceştia. Totuşi să lăsăm să se scurgă cîteva ore şi pe urmă să ne îndreptăm paşii spre acele locuri de pe şantier în care brigadierii îşi petrec timpul liber după gustul lor. Iată-l pe Ion Pricop întins pe pat, în dormitor. Moaie din cînd în cînd, în gură, un creion chimic şi scrie o scrisoare. Din plicul albastru aşezat alături iese codiţa verde, proaspătă, a unei romaniţe. Pe Mihail Bidileac îl regăsim jucînd volei, într-un colţ Ştefan Aruş răsfoieşte o carte luată de la bibliotecă, iar Alexandru Vasilache dă tîrcoale staţiei de amplificare abia sosite, căci a învăţat radiofonia din cărţi şi reviste şi vrea să dea şi el o mînă de ajutor la instalarea ei. Alţii joacă fotbal, şah, cîntă la muzicuţă sau la vioară şi acordeon, pregătindu-se să închege o orchestră a şantierului. După o zi de lucru ca a lor, veselia este binevenită şi binemeritată.

Seara, zvonul veseliei şi al muncii se stinge încetul cu încetul. Răbufnesc doar ici, colo, prin dormitoarele cu lumina stinsă, hohotele de rîs ale brigadierilor care aud destul de bine şi pe întuneric ca să-şi poată spune snoave care de care mai hazlii.

Păşeşte încet drag cititor, şi împreună să părăsim aceste locuri în care am aflat răspunsul la întrebarea ce ne frămînta deopotrivă: da, şirul faptelor măreţe nu a contenit pe aceste plaiuri. Aici, trăiesc şi muncesc băieţi tineri şi veseli ca Alexandru Vasilache sau Ştefan Aruş, ca Ion Pricop sau Mihail Bidileac, ca atîţia alţii. Faptele lor amintesc pe bună dreptate de gloria străveche a poporului nostru, de minunatele sale însuşiri.

AVENTURILE de NECREZUT

ale lui Nelu și Dorel

LEONID PETRESCU Ilustrații: ARNO

POVESTIRE FANTASTICĂ

Poate că n-o să mă credeți. Aveți dreptate! Cele ce li s-au întîmplat lui Nelu și Dorel sînt, într-adevăr, de necrezut... Să vedeți cum a fost.

Era vara, cald, și cei doi prieteni stăteau tolăniți în iarbă. Încet, încet, soarele se înălțase cam pînă la mijlocul bolții, semn că venise ora mesei.

Primul, Nelu, sprijinindu-se într-un cot, sări în picioare. Și acum, se întîmplă lucrul acela uimitor. Dorel, care mai stătea încă sprijinit într-un cot, se șterse la ochi: Nelu... dispăruse. Acum fusese, aici, în fața lui, în carne și oase și... iată! Acum nu mai era! Strigă speriat: Nelule! Nelule! unde ești? Și de undeva, de departe, auzi vocea lui Nelu care se tînguia, parcă speriată: „sînt aici! aoleu"! Mirarea lui Dorel se transformă în furie. Auzi! Unde să se fi ascuns? Extraordinar! Îi arde de glume! Dar, în curînd, tot de la acea depărtare auzi un nou strigăt care-i îngheță sîngele în vine, cît era de cald afară. Strigă și el:

— Unde ești?

— Sus, se auzi vocea lui Nelu.

— Unde sus? întrebă Dorel bănuitor. Te-ai urcat în copac?

— Nu, în aer! fu răspunsul nelămurit al lui Nelu. Dorel rîse ironic:

— Ha! ha! ce glumă proastă! Ce, ești balon?

Dar rîsul său încetă brusc. Colo sus în aer, la o înălțime de vreo zece metri, fără să se sprijine de nimic, plutea... Nelu. Dorel abia putu să vorbească:

— Nelule! Ce faci?

— Bine mulțumesc! răspunse Nelu necăjit. Ce să fac? Plutesc în aer!

— Păi, dar cum?

— Uite așa! De unde să știu eu? Mai bine trage-mă în jos!

Dorel înghiți în sec.

— Pentru ce?

— Ce întrebări! Pentru că nu pot să cobor singur!

— Da' de urcat, cum te-ai urcat?

— Uf! mă plictisești! Habar n-am! Vorba e că eu plutesc aici în aer, la înălțimi amețitoare, în timp ce tu stai pe iarbă și nu-mi vii în ajutor.

— Ei, uite, mă ridic...

Și, cu aceste cuvinte, Dorel se săltă în picioare. Numai că nu știa cît adevăr spusese cînd afirmase că se ridică. O putere nevăzută îl făcu să țîșnească în sus, în aer, oprindu-se la cîțiva metri de Nelu, care-l privi uimit.

— Ei, poftim! zise Dorel supărat. Am venit la tine! Și ce-am făcut cu asta? Acum zburăm amîndoi ca niște balonașe!...

— Să știi că ne-am transformat în păsări, își dădu cu părerea Nelu.

— Ce păsări, nu vezi cà n-avem aripi? îl contrazise Dorel. Vorba e, ce-i de făcut?

Și necăjit, Dorel gesticulă și hop! Se înălță, cu încă cinci metri.

— Stai liniștit, strigă Nelu. Ce, vrei să ajungi în stratosferă?

Dorel simți o adiere care-l împingea, care-l lua cu ea, așa cum ia vîntul puful de păpădie.

— Hait, a început să mă sufle vîntul. Nelule, la revedere! strigă el.

— Nu te speria, îl încurajă Nelu. Nu ne despărțim. Simt că... mă ia și pe mine!... Drum bun!

— Călătorie plăcută! zise Dorel întorcîndu-se către Nelu și pocnindu-și spatele de un copac către care-l împinsese vîntul.

— Ha! ha! rîse Nelu. Vezi dacă nu respecți regulile circulației aeriene? Altă dată să zbori cu fața înainte.

Cățărîndu-se pe pom, din cracă în cracă, la fel ca niște maimuțe, coborîră la pămînt. Fiecare mișcare îi proiecta

ca dintr-o praștie cînd în sus, cînd în jos și trebuiau să se țină de fiecare ramură ca să nu se pomenească iar în aer.

— Ce s-o fi întîmplînd cu noi? întrebă Nelu, stînd nemișcat de teamă să n-o pornească din nou în sus.

— Știu și eu, își zise Dorel. Și apoi își trase o palmă peste frunte. M-am lămurit!

— Ei, ce e?

— Nu mai există forță de atracție!

— Cum vine asta? întrebă Nelu.

— Nu-ți amintești? Am învățat doar că Newton a descoperit că între două corpuri există întotdeauna o forță de atracție.

— Sigur! Sigur! confirmă Nelu. Această forță este direct proporțională cu produsul maselor respective și invers proporțională cu pătratul distanței dintre ele, sau mai bine zis dintre centrele lor de greutate. Cu alte cuvinte, cu cît corpurile sînt mai grele și cu cît sînt mai apropiate, atracția e mai mare. Iar aici, pe pămînt, cel mai mare corp este Pămîntul — de aceea atrage el toate celelalte corpuri.

— Și crezi că această lege a fost desființată? Aoleu! se văicări Dorel. Și cum, de-acum înainte o să ne ducem viața zburînd prin aer?

Cei doi prieteni se sfătuiră. Ce era de făcut? Hotărîră să se deplaseze încet, încet, ținîndu-se de o stîncă sau de bolovani mai mari, ca să nu-și ia din nou zborul.

Care nu le fu însă surprinderea cînd, la atingerea unei stînci, aceasta începu să se ridice în aer.

— Ce mai e și asta? exclamă mirat Nelu.

— Ahaa! păi nu-ți dai seama? îi explică Dorel. Nici stînca nu e supusă legilor atracției, pricepi? Și atunci, se cheamă că nu are greutate... Nelule, sîntem niște atleți formidabili! Ia te uită, cu un deget, ridic, bolovanul ăsta de 200 kilograme! Vezi?

— Mulțumesc, acum nu mai cîntărește nici un gram! Știi că nu-i chiar atît de rău în lumea asta fără atracție universală, constată Dorel, distrîndu-se cu ridicarea bolovanilor.

— Nu știu cum o fi, dar mie mi-e foame și sete, constată Nelu trist.

— Păi, să bem niște apă din termos, pînă una alta, propuse Dorel, deșurubînd capacul și întorcînd termosul.

Numai că... apa nu curse!

— Păi, dacă nu e atracție, nu pricepi? îl lămuri Nelu. De ce să cadă apa? Nu e atrasă de jos, spre... centrul Pămîntului.

— Dar nici măcar spre pahar... se plînse Dorel.

Scuturară bine termosul și apa ieși din el în sfîrșit... și rămase să plutească în aer, fără nici o grijă, ca un fluture. O adiere o împinse încetișor către Nelu, care o privea cu uimire și... îl udă. Dorel rîse cu hohote.

— Dorel! Degeaba rîzi! făcu Nelu, scuturîndu-și cu grijă haina. O să murim de foame și de sete.

— Vai de mine! Dece? făcu Dorel.

— Păi nu te gîndești? Dacă alimentele și apa nu vor fi atrase în jos, cum vor coborî în stomac?

Tocmai cînd Dorel era pe cale să răspundă că, după cîte învățase, și esofagul are un rol în îndrumarea alimentelor spre stomac... cei doi băieți tresăriră. Parcă fuseseră țintuiți la pămînt! Se mișcară încet și... într-adevăr, legea atracției acționa din nou.

Acestea au fost aventurile de necrezut ale lui Nelu și Dorel. O să-mi spuneți că așa ceva nu e cu putință și că legea atracției universale nu poate fi desființată.

Vă mărturisesc că aveți deplină dreptate!

Răspunsuri la „gîndește-te și răspunde"

— Ambele obiecte au aceeași temperatură. Obiectele metalice (în cazul nostru foarfecele) par mai reci deoarece fiind bune conducătoare de căldură, atunci cînd le atingem cu mîna, căldura mîinii trece repede prin ele. Cu această ocazie mîna își pierde o parte din căldura ei, ceea ce face ca să simțim corpul metalic ca și cum ar fi mai rece.

Lemnul, hîrtia și alte corpuri sînt rele conducătoare de căldură. Cu ocazia atingerii, căldura cedată de mînă rămîne pe mica porțiune atinsă, fără a se răspîndi, ceea ce face ca rigla de lemn să ni se pară mai caldă decît perechea de foarfece.

— Sticla obișnuită crapă cînd este încălzită neuniform. Sticla termosului însă are o cămașă dintr-o oglindă metalică; aceasta răspîndește repede căldura pe tot cuprinsul sticlei, încălzind-o uniform.

— Fachirii n-au în medie o greutate mai mare de 55—60 kg. Dacă paturile pe care se așează au aproximativ 1.000 cuie, înseamnă că pe fiecare cui apasă o greutate de 55—60 grame. Aceasta este o greutate insuficientă, pentru a sparge pielea, pentru a înțepa și a provoca dureri mari.

— Este foarte greu, dacă nu chiar imposibil să aveți o coală de hîrtie așa de mare pentru a o putea împături de 30 ori. Faceți și voi socoteala: la prima împăturire hîrtia ar avea grosimea de 1 mm, la a doua 2 mm, la a treia 4 mm... iar la a treizecea aproape 537 km!

— Observați că în șirul de sus numerele sînt înmulțite cu 2. În șirul de jos ele sînt împărțite cu 2. Excepție fac doar numerele de pe locul doi în fiecare șir, care sînt de fapt inversul primelor numere. 91 este inversul lui 19, iar 69 al lui 96.

VRAJA ADÎNCURILOR

AL. CALISTRAT

Ilustrații: APOSTOLOIU

Din însemnările unui vînător subacvatic

Vi s-a întîmplat desigur să stați pe malul unei ape întinse și liniștite, cum ar fi un lac sau chiar pe malul mării și să admirați jocul de culori, pe care-l stîrnește razele soarelui pe suprafața de mătase albastră-verzuie. E cu neputință ca în aceste clipe să nu simți chemarea întinsului apelor, dorința de a spinteca cu brat puternic valul, avîntîndu-te spre larg. Și dacă ești cu adevărat înotător, atunci cînd te-ai depărtat binișor de țărm și privești spre fundul apei, vei simți fără putință de ocolire, acea chemare a adîncurilor, de care unii se tem. E o chemare ciudată nevoia de a te lăsa spre fund, în lumea stranie, neobișnuită, ca un decor de basm. Despre această chemare a adîncurilor povestesc cu entuziasm, nu însă fără o oarecare înfiorare în glas, mai toți înotătorii.

Omul s-a străduit din totdeauna să pătrundă tainele naturii. Vreme de mii de ani viața de pe fundul apelor a fost pentru el un mister pe care dorea să-l cunoască și în jurul căruia a țesut basmele cele mai fantastice. Treptat, el s-a avîntat spre adîncuri, smulgînd naturii tainele ei. Astăzi, datorită perfecționării mijloacelor tehnice, cercetarea fundului mărilor nu mai este o problemă. Ba mai mult, la îndemîna celor îndrăzneți există mijloace destul de simple care le îngăduie să se cufunde sub valuri, spre a face studii cu privire la viața plantelor și vietăților subacvatice sau să pornească la vînătoare prin aceste meleaguri neobișnuite. Așa s-a ajuns în zilele noastre la un nou și atrăgător sport: vînătoarea sub ape.

Într-o dimineață însorită de iulie, un grup de tineri se afla pe malul lacului Snagov din apropierea Capitalei. Erau în costume de baie, dar aveau cu ei o seamă de instrumente, așa cum nu mai văzusem pînă atunci. Pe față purtau niște măști de cauciuc, care aveau în dreptul ochilor o placă de sticlă. Din gură le pornea un tub cam de vreo șaizeci de centimetri lungime și un centimetru și jumătate în diametru, iar în brațul drept țineau un pistol cu arc avînd țeava foarte lungă, din care se vedea vîrful unei sulițe de metal.

— Începem băieți? întrebă cel mai înalt dintre ei, care avea fața bronzată de soare și vînt.

— Începem!

— Bine. Atunci mă cufund eu primul.

Domol, cu pistolul acela neobișnuit în mîna dreaptă, el pătrunde în apă și începe să înoate. Picioarele îi sînt încălțate cu un fel de labe de cauciuc, în felul celor de broască, astfel că înaintarea prin apă îi este cu mult ușurată, mai ales că are o mînă ocupată. La o oarecare depărtare de țărm înotătorul se cufundă sub valuri, astfel încît numai tubul care-l ține în gură, și prin care respiră, rămîne la suprafață.

Razele soarelui cad drept pe suprafața lacului, luminînd la mare adîncime. Lumea minunată a adîncurilor începe să se desfășoare în fața ochilor mirați ai îndrăznețului, ca într-un film. Cu mișcări încete, astfel ca să nu sperie vietățile din jur, el înaintează. Pe fundul lacului apar într-o țesătură fantastică păduri de alge, de plante subacvatice, care unduiesc încetișor ca niște ființe vii. Printre ele se strecoară în roiuri tot soiul de pești, de toate mărimile și culorile. Iată o ceată de roșioare jucăușe care se fugăresc în căutarea hranei. Forma neobișnuită a înotătorului nu le sperie, ci se apropie de el, îl înconjoară, apoi își continuă nestingherite joaca. Dar liniștea nu durează multă vreme. Ascunși într-un desiș de papură se află o ceată de bibani, peștii răpitori ai apelor noastre. Ca la un semnal ei se năpustesc asupra roșioarelor și apucă la nimereală victima ce cade în dinții lor micuți și tăioși. Roșioarele se risipesc în apă, iar bibanii renunță la urmărire.

Pentru vînătorul subacvatic a sosit acuma clipa cea mare. El zărește pe fundul apei, în apropierea unei pietre care din cauza refracției luminii în apă i se pare acum mai mare, o știucă, un exemplar neobișnuit prin dimensiunile sale. Trebuie să se cufunde în adînc spre a o vîna. Curaj! Trage aer adînc în piept și se cufundă. Tubul de respirație nu-i mai este acuma de nici un folos, căci s-a lăsat sub suprafața apei. Ajutat de mișcările picioarelor, ale căror

labe de cauciuc lovesc ritmic apa, corpul înaintează lăsîndu-se tot mai jos. E la aproape trei metri sub suprafaţa apei, care îi apasă uşor asupra timpanelor. În jurul lui e linişte de nepătruns. Lumina e difuză, ca o ceaţă străvezie. În ce lume de vrajă a fost aruncat pe neaşteptate? Se simte singur. Cuprins de emoţie ochieşte grăbit şi apasă trăgaciul. Mica suliţă, împinsă de arcul puternic al pistolului porneşte spre ştiucă, în timp ce în urma ei se desfăşoară o sfoară subţire şi tare, cu care este legată. Suliţa trece însă peste ştiucă. Peştele simţind parcă pericolul face o mişcare de o neobişnuită vioiciune şi... dispare pur şi simplu undeva.

Vînătorul nostru este cuprins de o nelinişte ciudată. Se simte pierdut în lumea aceasta din a cărei încleştare i se pare că nu se va mai putea salva. Şi atunci vine frica. De cînd se află oare în lumea aceasta a adîncurilor, înconjurat de apă, ca de o sticlă lichidă şi rece? Cu o mişcare puternică a picioarelor el bate apa şi se înalţă la suprafaţă spărgînd oglinda lacului. Încă vreo cîteva mişcări şi iată-l pe mal între prieteni.

— De ce te-ai înapoiat atît de repede?

— Cum repede? Am stat o mulţime sub apă.

— Ai stat numai douăzeci de secunde. De ce-ai ieşit?

— La drept vorbind, nu ştiu nici eu. M-a cuprins deodată o frică neobişnuită, un simţămînt că sînt pierdut undeva într-o lume ameninţătoare şi atunci... am ieşit. Mi s-a părut însă că am stat grozav de mult.

După un răstimp de odihnă, vînătorul se echipează din nou. Feeria peisajului subacvatic îl atrage cu o forţă căreia nu i se poate opune. De data aceasta se avîntă mai spre larg şi după o cercetare a fundului apei prin sticla măştii, se lasă în adînc. În jurul lui roiesc peşti de tot felul. Dar acolo, în apropierea fundului, el vede agăţîndu-se nişte viermuşi lungi, care nu sînt altceva decît mustăţile în continuă mişcare ale unui somn voinic. Corpul înotătorului alunecă uşurel apropiindu-se de vînat. De data aceasta emoţia e mai mică. Suliţa porneşte încă o dată din ţeava armei şi loveşte în plin. Uşor, vînătorul trage sfoara cu care e legată suliţa, apucă vînatul şi iese la suprafaţă. E prima victorie de vînător subacvatic, care entuziasmează pe prietenii săi, dîndu-le imbold să pornească şi ei la vînătoare.

Lucrurile acestea s-au întîmplat cu cîţiva ani mai înainte. Exemplul vînătorului a fost urmat şi de alţii şi după un antrenament, aşa ca în orice sport, el a ajuns la măiestrie.

Iată-l de curînd pe malul Mării Negre, pregătindu-se de vînătoare. Echipamentul este acelaşi ca şi la Snagov. Înotătorul pătrunde în apă şi se depărtează de ţărm. La oarecare distanţă de mal, în două puncte diferite, se află doi pescari în bărcile lor.

— Nu te apropia tovarăşe, îi strigă unul dintre ei, că sperii peştele. Şi aşa am o zi proastă. Parc-au dispărut chefalii din apele astea!

Vînătorul se cufundă uşor între ape şi începe explorarea fundului. Într-adevăr, în locul unde se află lotca pescarului nu se prea văd chefali. Dar ceva mai încolo, la oarecare adîncime, se vede o ceată deasă a acestor peşti atît de căutaţi. De sus, de la suprafaţă, e cu neputinţă să fie văzuţi. De aceea pescarul din barcă nu a avut succes în dimineaţa asta.

Vînătorul se ridică din nou şi se apropie de lotcă.

— Lasă pescuitul aici, tovarăşe, vino unde-ţi arăt eu! Am întîlnit sub apă o ceată mare de chefali.

Omul din barcă îl priveşte cu neîncredere, dar cum i se pare că tot n-are nimic de pierdut în această dimineaţă, îndreaptă barca spre locul arătat de vînător. Şi iată: fiecare aruncătură a năvodului îi aduce în barcă vînatul atît de mult dorit. În felul acesta vînătorul subacvatic, care are posibilitatea să cerceteze direct adîncul apelor, a putut fi de folos pescarului din barcă.

O nouă scufundare îl pune pe vînător pe urmele unui laban* neobişnuit de mare. După patruzeci de secunde de scufundare labanul străpuns de suliţă este adus la mal. Şi vînătoarea continuă în adîncul apelor, încîntîndu-l pe vînător, făcîndu-l să cunoască nemijlocit viaţa din apele ţării noastre, să culeagă informaţii dintre cele mai interesante pentru naturalişti, într-un fel cum nu s-a mai făcut pînă acuma.

În alte ţări vînătorii subacvatici au adus (spre exemplu) mari foloase arheologilor. Unul dintre ei a dat astfel în timpul unei scufundări peste urmele unui sat acoperit de nisipul şi apele mării. Un altul, care s-a lăsat la mai mare adîncime într-un port al Mediteranei, a găsit o corabie elenă înecată în timpul unei furtuni. Ea avea la bord obiecte dintre cele mai interesante pentru studierea epocii. Este drept că acela a folosit în timpul acestei scufundări un echipament special, compus dintr-un rezervor de oxigen care-i îngăduia să respire vreme îndelungată sub apă. O asemenea cercetare a fundului mării ar fi nespus de interesantă şi în apropierea ţărmului nostru. Iată: savanţii din patria noastră fac săpături pe locul unde se ridica acum aproape trei mii de ani cetatea milesiană Histria. Cît de interesant ar fi să se cerceteze locurile acoperite astăzi de apele Mării Negre, unde se afla pe vremuri portul acestei cetăţi.

În timp ce stam de vorbă, vînătorul nostru îşi pregătea o seamă de noi instrumente pe care nu le mai văzusem.

— Porneşti din nou la vînătoare? l-am întrebat eu.

— Da. Numai că de data aceasta nu voi vîna peşti, ci imagini fotografice. Cu ajutorul acestui reflector puternic, acţionat de o baterie izolată ermetic, izbutesc să iau imagini de pe fundul apelor noastre, căutînd astfel să fiu de folos cercetătorilor ştiinţifici.

Un cunoscut vînător subacvatic şi totodată om de ştiinţă, povestea că unul din riscurile acestui sport făcut la adîncimi mari ar fi o stare de ameţeală, de toropeală nespus de plăcută, care este numită în medicină „beţie de azot". Aceasta se produce din pricina presiunii neobişnuite şi a condiţiilor speciale de respiraţie. Starea aceasta însuteşte însă farmecul fantasticei lumi subacvatice, exercitînd asupra îndrăzneţilor cercetători ai apelor o vrajă de nespus, din mrejele căreia nu mai poţi scăpa niciodată. Şi el a numit-o: „vraja adîncurilor".

---

* Neam de chefal care trăieşte în Marea Neagră.

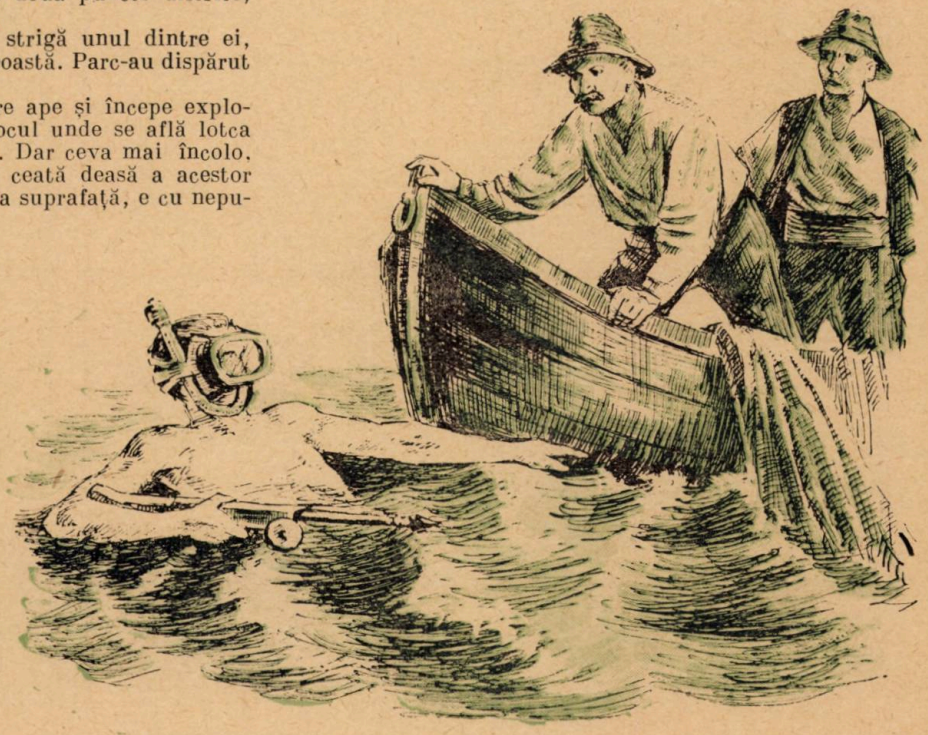

JOCURI DISTRACTIVE

CUVINTE ÎNCRUCIŞATE CU IMAGINI

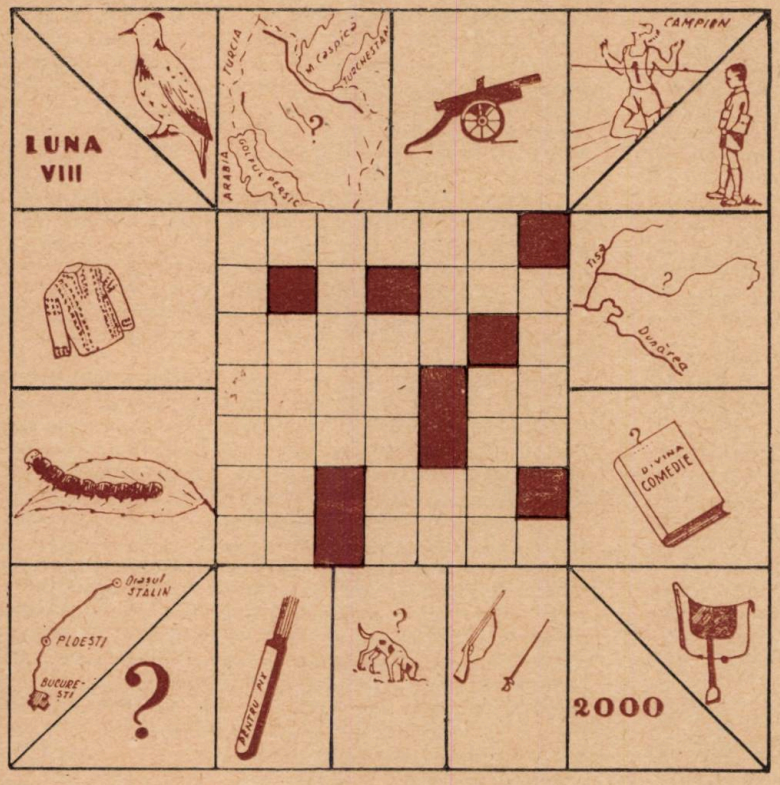

Găsiţi semnificaţiile desenelor din jurul careului de cuvinte încrucişate. Scrieţi aceste semnificaţii în locurile potrivite lor. Veţi obţine o încrucişare perfectă.

Careul se va completa cu următoarele cuvinte care nu sînt în desenele arătate. Tr, eră, ul. Cuvinte rare din desen: Dante.

MONOVERB

Unde mergeţi voi în VACANŢĂ?

(2-5-3-2-4)

$$\frac{T}{M} \text{ XL } A$$

Triverb voios de pionier

(2-6-7)

$$+ \boxed{C}\ \boxed{A}$$

MONOVERB

Ce aţi văzut la CONSTANŢA?

(2-4-2-8)

$$PT \frac{NNNN \ldots}{1}$$

Coperta I: Prima zi de şcoală — Foto Lovinescu

„CRAVATA ROŞIE", revista pionierilor şi şcolarilor, editată de Comitetul Central U. T. M., apare la începutul fiecărei luni. Redacţia şi Administraţia: Editura Scînteia — Bucureşti — Piaţa Scînteii nr. 1. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale şi prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scînteii „I. V. Stalin", Piaţa Scînteii nr. 1

Preţul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Istoria balonului

După diferite încercări nereușite din antichitate și evul mediu, abia în secolul al XVIII-lea au reușit oamenii să se desprindă de pămînt. Cinstea aceasta i-a revenit unui inventator rus, Kriakutnoi, care, deși persecutat de biserică, reușește să construiască un balon umplut cu aer cald și să facă prima ascensiune, în anul 1731.

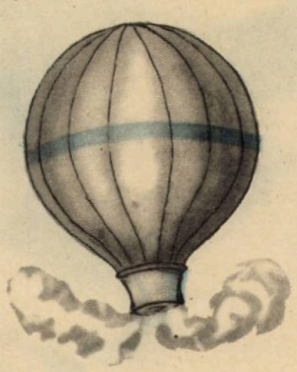

Mai tîrziu, spre sfîrșitul secolului XVIII, doi frați, tineri inventatori francezi, urmăresc același lucru.

Într-o după amiază, unul dintre ei stătea la geamul locuinței sale și se uita în grădină, unde pe o frînghie se uscau rufele spălate. În apropiere, grădinarul aprinsese un foc de paie. Iosef Mongolfier observă că în momentul cînd vîntul, prin suflul său, îndrepta aerul încălzit deasupra focului spre fețele de pernă ce atîrnau alături, ele se umflau și parcă atîrnau în aer.

Pe acest principiu s-au bazat cînd au construit și ei un balon.

Acesta se ridică la o înălțime de circa 70 m și rămase în aer 10 minute. Mai tîrziu cei doi frați au repetat experiența în fața publicului. După aprinderea focului balonul se înalță deasupra schelei ținută cu greu de opt oameni. La comanda „lăsați șnururile" volumul celor 600 m³ se urcă maiestos în sus, pentru ca după o clipă să ajungă la o înălțime de 2.000 m, iar mai apoi să coboare la 2 km dincolo de orășel.

Sîntem în 26 august 1783. Aproape 300.000 de oameni, deci jumătate din populația Parisului de atunci, s-au adunat pe Cîmpul lui Marte, pentru a lua parte la un spectacol nemaiîntîlnit.

Balonul construit de data aceasta de profesorul Charles din Paris, eliberat de sforile care îl țineau legat, se urcă la o înălțime de 1.000 m.

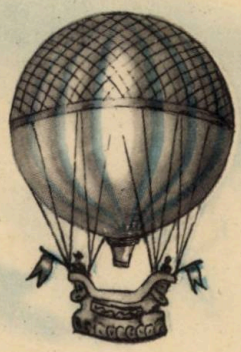

În scurtă vreme după aceea au sosit la Paris frații Mongolfier cu aerostatul lor. La 19 septembrie 1783, pentru întîia oară în istoria lumii, s-au urcat în aer ființe vii. Primii pasageri ai balonului au fost animalele: un cocoș, o gîscă și o oaie. Ele au fost închise într-o cușcă, iar cușca a fost legată cu o frînghie de balon.

Frații Mongolfier au început apoi să construiască un balon pentru pasageri, prevăzut în partea de jos cu o mică nacelă.

...21 noiembrie 1783, este data cînd aceștia au executat primul zbor cu balonul. Noua construcție nu s-a ridicat prea sus; după o jumătate de oră de călătorie, el aterizează la șase kilometri dincolo de Paris.

De atunci dezvoltarea balonului a mers cu pași repezi. În scurt timp s-au construit baloane umplute cu aer încălzit, denumite „Mongolfier", sau baloane umplute cu hidrogen, denumite „Charlier". În 1785 s-a executat primul zbor deasupra Canalului Mînecii, din Anglia spre Franța. Patru ani mai tîrziu, la 10 Mai 1789, locuitorii Varșoviei au putut vedea plutind printre nori primul balon din Polonia.

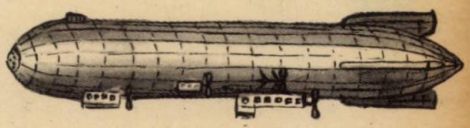

S-a încercat să se construiască baloane — dirijate, destinate transportului de oameni, care să posede capacitatea de a se mișca în orice direcție. Aceste baloane, cunoscute sub denumirea populară de „Zeppeline", aveau forma lunguiață și posedau nacelă și cabine cu elice pentru pasageri și comenzi. O serie de mari catastrofe aeriene suferite de aceste baloane a speriat lumea.

Nimeni nu mai era dornic să se folosească de ele, cu atît mai mult cu cît între timp o nouă descoperire uimi lumea: avionul.

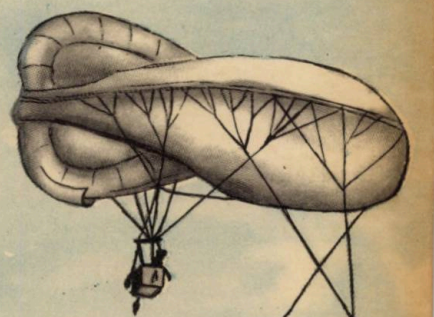

Totuși pentru scopuri științifice baloanele se folosesc și în zilele de astăzi. Profesorul Piccard s-a urcat în 1932 cu balonul pînă la înălțimea de 15.200 m, cu scopul de a cerceta stratosfera.

(prelucrare din limba polonă)

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

Daruri pentru școală

Versuri: E. JURIST
Desene: BURSCHI

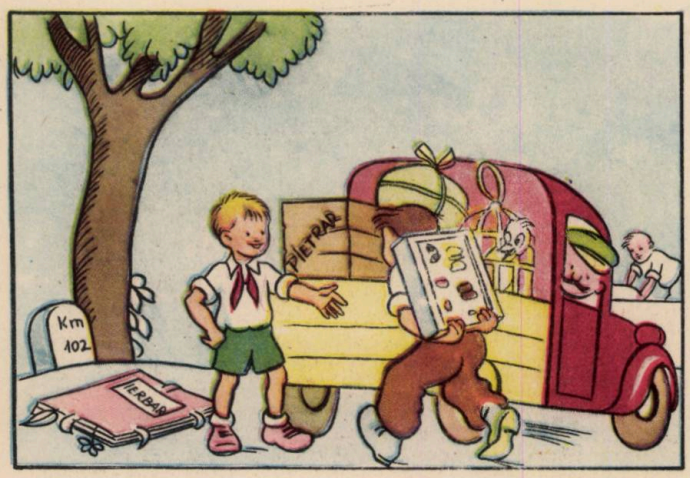

Lucruri multe, felurite
Pentru școală-au strîns în dar.
— Ce-ar fi Truță, să trimitem
Încă-un dar... ceva mai rar?!

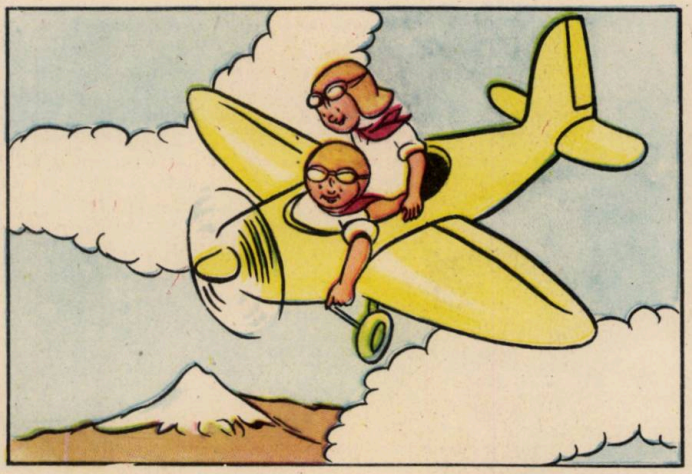

Peste zări cei doi se-nalță,
Merg să caute-un ghețar.
(Numai muntele de gheață
Mai lipsește din pietrar).

În sfîrșit un munte-apare,
Ai jura că-i de cleștar.
Cum o să-l transporte oare
Școlii să-l aducă-n dar?

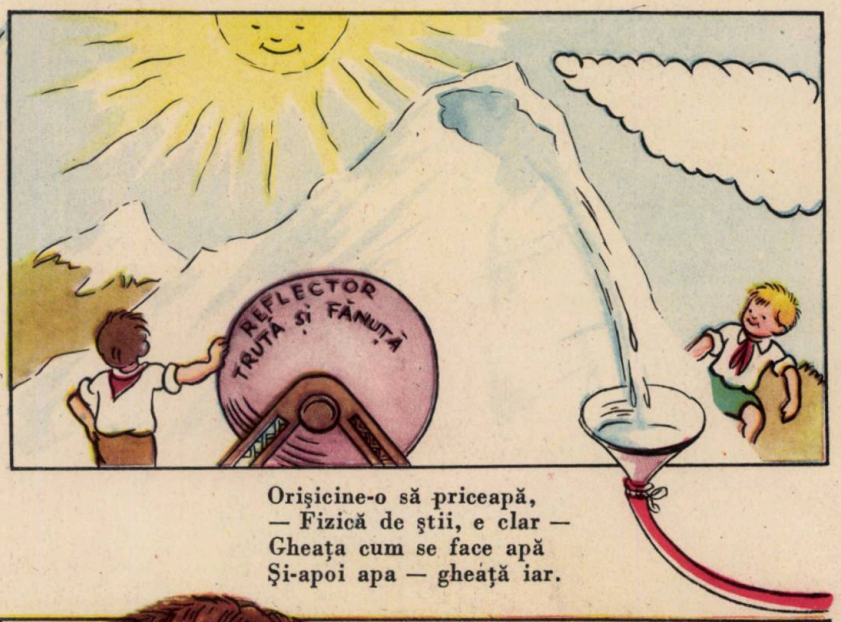

Orișicine-o să priceapă,
— Fizică de știi, e clar —
Gheața cum se face apă
Și-apoi apa — gheață iar.

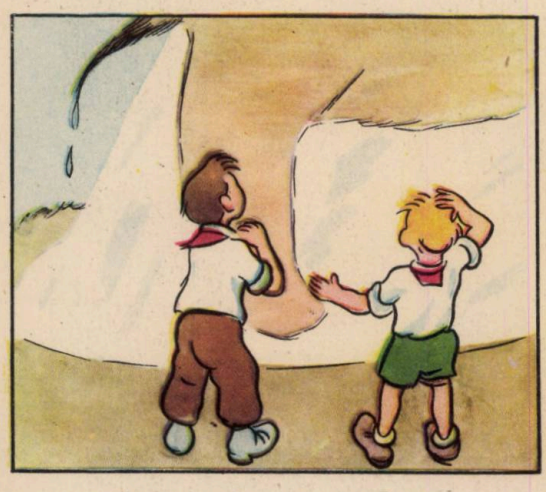

Gheața scade... dar deodată
Se zărește prin cristal
O priveliște ciudată:
Rocă e, sau animal?

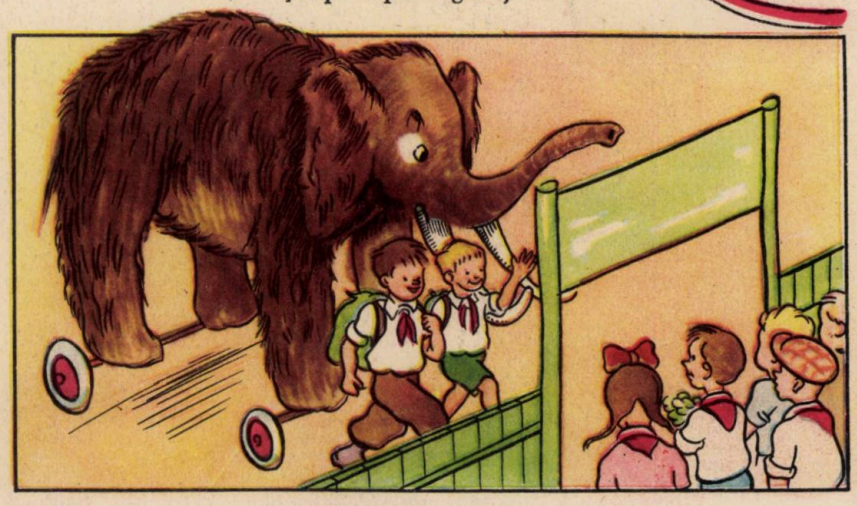

Toată școala-i strînsă-afară
Vestea mare toți o știu:
Vin cei doi și trag de sfoară
Un mamut la colțul viu!

CRAVATA ROȘIE

OCTOMBRIE 1955 Nr. 10

„Încă un cadou de la un unchi din Armata Populară"

de Liu Tan-Țchai

Proletari din toate țările, uniți-vă!
La luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fii gata!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 10

OCTOMBRIE 1955

A 37-a aniversare a Comsomolului

Povestire auzită la o ADUNARE PIONIEREASCĂ

...Așa dar, ați vrea să știți cum muncim noi pămînturile înțelenite, nu-i așa copii? Ei bine, aflați că am sosit anul trecut în Kazahstan. Cei mai mulți dintre noi nu eram pe atunci specializați în nici un fel de muncă agricolă. De aceea mai întîi am fost trimiși la o școală de mecanizatori, unde timp de trei luni am urmat un curs de tractoriști. Isprăvind școala, am fost repartizați la un sovhoz. Cînd am sosit acolo, ce vă închipuiți copii că am văzut? Poate un sat sau case?... Da de unde! Ni s-a arătat în stepă un țăruș înfipt în pămînt și ni s-a spus: „Acolo vă veți construi sovhozul!" În jurul nostru, pe o rază de 50—60 kilometri, se întindea pămîntul sovhozului; pămîntul pe care trebuia să-l arăm și să-l însămînțăm; pămîntul pe care trebuia să construim, să muncim și să trăim.

Am hotărît să-i dăm sovhozului nostru numele Krasnaia Presnea, pentru că cei mai mulți dintre noi veniserăm acolo cu foi de drum eliberate de comitetul de comsomol al raionului Krasnaia Presnea din Moscova.

Pentru ca să ne ușurăm munca am împărțit pămîntul sovhozului în cinci sectoare. Apoi ne-am răspîndit prin stepă.

Ne-am întins corturile pe malul unui lac uriaș, cu o circonferință de vreo 12 km. De jur împrejur se întindea stepa acoperită cu iarbă înaltă și deasă, smălțată cu flori minunate. Am găsit acolo căpșuni și coacăze. Cît despre vișinele sălbatice (care creșteau pe niște tufe foarte joase) erau atît de multe, încît le puteam culege cu gălețile. Lacul era bogat în pește. Deasupra lui săgetau văzduhul sumedenie de rațe, gîște și lebede sălbatice, iar peste întinderea nesfîrșită a stepei zburătăceau potîrnichi...! Nespus de mult ne-au plăcut acele locuri.

Ne-am pus pe muncă. Nu-i ușor să ari pămîntul înțelenit, prin care rădăcinile plantelor se împletesc aidoma unor fire subțiri de sîrmă. Pînă și plugul se poticnea în acest pămînt nesupus. Dar ni s-au dat tractoare noi, înzestrate cu puternice motoare Diesel. Și acestor mașini, pămîntul nu li s-a mai putut împotrivi. Aram cu dîrzenie

şi cînd priveam în urmă ni se umplea inima de bucurie văzînd brazdele negre şi grase, pămîntul acela bogat în cernoziom, care vreme de veacuri a supt tot mai multă vlagă.

Nici nu vă puteţi închipui cît de uriaşe sînt ogoarele sovhozului nostru. Se întîmplă ca tractorul să parcurgă în linie dreaptă chiar şi zece kilometri! Planul nostru era mare. În el era prevăzut să desţelenim într-o singură vară 27.000 ha de stepă. Am muncit mult, cîte 12—13 ore pe zi , deseori fără zi liberă.

Vreţi să ştiţi dacă ne-a fost greu? Da, ne-a fost greu! Nu aveam nici destulă experienţă şi nici destulă pricepere şi îndemînare în muncă. Şi nu-i deloc uşor să organizezi o gospodărie atît de mare ca a noastră. Vă puteţi da seama cît de greu ne era să transportăm de pildă carburanţii, gîndindu-vă numai la faptul că la început, în acele locuri nu existau drumuri, iar pînă la cea mai apropiată staţie de cale ferată erau 200 de km!

Dar tineretul a pornit cu înflăcărare la muncă. Majoritatea eram doar comsomolişti! Venisem acolo răspunzînd chemării partidului.

În loc de 27.000 ha cît prevedea planul, sovhozul nostru a arat 33.000 ha de pămînt virgin şi înţelenit. Am fost primii pe întreaga regiune Kustanai. Dar iată că se apropia toamna. Toată vara trăisem în corturi, iar acum venise vremea să ne facem locuinţe de iarnă. Unii dintre tovarăşii noştri îşi aduseseră de acum şi copiii. Iar aceştia trebuiau ca la 1 septembrie să se ducă la şcoală şi cum noi n-aveam nici şcoală şi nici locuinţe a trebuit să ne apucăm să le construim.

În acest scop am înfiinţat brigăzi speciale de construcţii. Dar să nu credeţi că munceam numai cei din brigăzi, ci şi toţi ceilalţi — tractorişti, ajutorii lor şi normatorii. După ce sfîrşeam munca pe cîmp lucram şi cîteva ore la construcţii.

Şi iată că aşa s-a ridicat în mijlocul stepei un sat mare. Am instalat 28 de căsuţe demontabile, două dintre ele avînd cîte două etaje.

Şi cum păduri nu sînt prin acele locuri, în afara caselor de lemn ne-am construit şi case din cărămidă. Vreţi să ştiţi cum? Foarte simplu! Am tăiat straturi de pămînt, cu iarbă cu tot, şi ne-am făcut cărămizi. Am înălţat ziduri pe care le-am tencuit şi le-am văruit. Numai tavanul şi podeaua le-am făcut din lemn. Apoi ne-am instalat în case şi lumină electrică şi aparate de radio. Asemenea căsuţe confortabile sînt asemănătoare acelora din satele ucrainiene. Acum avem o şcoală, un club cu bibliotecă şi un spital bun, în care există chiar şi o instalaţie Roentgen.

În general putem spune că ne-am pregătit bine pentru iarnă. Şi acest lucru o să ne fie de mare ajutor, căci deşi iarna avem mai puţin de lucru, totuşi nu stăm degeaba. Trebuie să ne pregătim pentru muncile de primăvară. La noi acest anotimp trece foarte repede, şi dacă nu eşti pregătit din vreme, îl pierzi. Noi vom trebui să însămînţăm 33.000 ha în numai 10—12 zile. Aşa că vă daţi seama şi voi, copii, că pentru a duce la bun sfîrşit o astfel de muncă, totul trebuie să meargă ca pe roate, fără nici o întîrziere. Iată de ce ne pregătim încă de pe acum pentru muncile de primăvară.

Dar în afara acestor pregătiri, iarna noi mai şi învăţăm. De două ori pe săptămînă avem cursuri de agrotehnică. Mulţi urmăm şcoala serală de tineret muncitor.

În timpul iernii nu ne lăsăm pe tînjală nici în ceea ce priveşte lucrările de construcţie. Lacurile pe acolo sînt acoperite pe mari întinderi cu trestie şi stuf uriaş, înalt de trei metri. Nu cred că voi aţi văzut vreodată un asemenea stuf.

Noi facem scheletele caselor din lemn, dar pereţii îi acoperim cu straturi groase de stuf, care este un minunat material de construcţie. Cel mai bine este să strîngi stuful iarna cînd este uscat şi deci foarte potrivit pentru construcţii. Şi unde mai puneţi că atunci el este uşor de tăiat, căci lacul fiind îngheţat bocnă* poţi nu numai să umbli pe el, ci să intri chiar şi cu tractorul. Şi cum sovhozul nostru a hotărît să pregătească 200.000 m cubi de asemenea material, noi am adaptat la tractor un cuţit uriaş de doi metri şi ne-am apucat fără zăbavă să tăiem stuful.

La noi tineretul se ocupă şi cu sportul. Bunăoară, am amenajat pe lac un patinoar; cît despre plimbările cu schiurile avem loc destul.

Aşa trăim noi acolo. Ne străduim din răsputeri să ne aranjăm cît mai bine, cît mai temeinic. Am făcut mult pînă acum, dar mai avem mult şi de aci înainte. Planurile noastre sînt uriaşe, aşa că, dacă voi, concetăţenii noştri din raionul Krasnaia Presnea ne veţi vizita peste cîţiva ani, vom fi foarte bucuroşi. Şi puteţi fi siguri că veţi avea destul de lucru!

★

Această povestire au ascultat-o pionierii clasei a 6-a „A" a Şcolii nr. 83 din Moscova, la o adunare de detaşament. Detaşamentul invitase ca oaspeţi pe tinerii tractorişti Vasili şi Valea Kalinin, care sosiseră la Moscova venind din Kazahstan, de pe pămînturile înţelenite, pentru aşi petrece concediul. Ei au lucrat înainte în uzina „Munca proletară", care patronează şcoala nr. 83.

Ascultîndu-i pe cei doi tineri tractorişti, copiilor nu le-a scăpat nici un cuvînt. Iată ce ne-a scris despre această adunare pionierul Serioja Stiorkin:

„I-am reţinut mult timp pe oaspeţii noştri şi le-am pus o sumedenie de întrebări. Voiam să aflăm cît mai multe lucruri şi cît mai în amănunt. Dar cel mai mult ne-a interesat să ştim care profesii sînt mai folositoare în munca de valorificare a pămînturilor înţelenite. Asta pentru că foarte mulţi copii din detaşamentul nostru visează de asemenea să plece ca să muncească pămînturile înţelenite..."

(Traducere din l. rusă)

---

* — tare ca piatra,

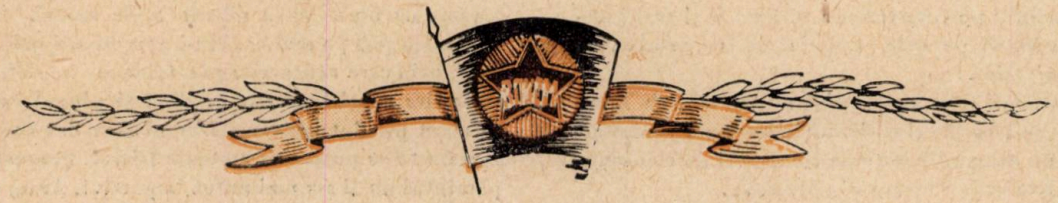

O ZI ÎNSEMNATĂ

de ION GRECEA Ilustrații: APOSTOLOIU

Ura! Uraaa!

Astăzi a fost cea mai însemnată zi din viața mea de pionier. Eu, Petrișor și Tanța am fost delegați de către detașamentul nostru să mergem în vizită la pichetul de grăniceri din apropierea orășelului nostru. Se poate ca de Ziua Armatei să nu-i felicităm pe apărătorii granițelor noastre? Nu se poate. Așa că am întocmit repede un fel de discurs pe care să-l țin (poate ați auzit că eu recit cel mai bine din toată școala), am luat un buchet de flori pe care i l-am pus Tanței în brațe și am pornit-o către hotar încă de dimineață. Cei patru kilometri i-am parcurs repede, așa că pe la ora nouă am ajuns.

Îmi închipuiam pichetul o cazarmă în toată regula, așa cum văzusem odată cînd am fost cu tata la București, la unchiul Gică. Cînd colo, am dat peste o casă ca toate casele de locuit, cu acoperiș de țiglă roșie, cu ferestre luminoase, cu gard, cu cuptor de pîine în curte și cu cușcă pentru cîine. Da, da, grănicerii au și cîini. De altfel am să vă povestesc ce-am pățit din pricina acestui cîine de aici. Mai întîi însă să încep cu sosirea noastră la pichet.

Era o zi de toamnă, cu soare palid. Pe cîmp se vedeau cîțiva oameni însămînțînd. În fața noastră, la vreo două sute de metri, se zărea pichetul, iar lîngă el înălțată un fel de sondă.

— Ce-o fi cu schela aceea? mă întrebă Petrișor.

— Poate scoate gaz pentru luminarea pichetului! își dă cu părerea Tanța.

Am început să rîd. I-auzi ce prostie! După cele închipuite de Tanța ar însemna ca fiecare casă să aibă sonda ei. Poți s-o crezi? Să fim serioși! Dar ce este atunci?

Drept e că nici eu nu știam ce o fi. Deodată, cînd am ajuns cam la o sută de metri de pichet am auzit cum cineva bate un fel de toacă. Eram nedumerit. Nu vedeam pe nimeni în jurul nostru.

— Uite, sus în capul sondei se află o gheretă! a zis deodată Petrișor și s-a oprit locului privind cu mîna streașină la ochi într-acolo.

— Și-un soldat! a observat Tanța.

— El bate toaca! am zis eu bucuros că am descoperit acest lucru. Uite cum lovește cu fierul acela prins de balustrada gheretei.

— Și parcă se uită la noi... adăugă Petrișor.

Cînd am ajuns cam la zece pași de poarta pichetului ne-a ieșit înainte un militar înalt, voinic, cu șapcă verde. Purta trese, dar nu de ofițer. Era de serviciu probabil.

— Cu ce ocazie pe la noi, tovarăși pionieri? ne-a întrebat el zîmbind. Cred că făcea pe naivul. Ce, nu este sărbătoare la pichetul lor? Toți grănicerii se odihneau, dormeau sau se plimbau, mă rog ca-ntr-o zi de sărbătoare și el ne-ntreabă „cu ce ocazie"!

— Păi ... am venit să vă felicităm! am zis eu și m-am căutat prin buzunare să scot hîrtia cu discursul.

— Nu acum, nu te pripi, că nu-i ăsta ofițerul, comandantul! mi-a șoptit Petrișor și mi-a dat un ghiont.

— Pe tovarășul comandant îl căutați? a întrebat grănicerul. Vasăzică auzise. Că și Petrișor ăsta, cînd vorbește, parcă-i o trompetă nu alta!

— Pe el, pe el! a întărit Petrișor.

— Poftiți înăuntru.

Am poftit. Să vă spun drept, eu am umblat prin multe curți, fie c-am intrat pe poartă, fie c-am sărit gardul, dar niciodată nu m-am simțit așa cuprins de-un fel de emoție ca acum. Sub un nuc mare, stăteau cîțiva militari și-și ștergeau armele. Unul cînta, alții rîdeau. Am văzut și bucătăria și dintr-o privire am zărit și cușca cîinelui.

Cînd ne-a întîlnit comandantul pe sală ne-a strîns mîinile și ne-a poftit la el în birou. Eu m-am căutat din nou prin buzunare să scot discursul, dar comandantul, un ofițer nițel mai în vîrstă decît Mihai, instructorul nostru, mi-a luat-o înainte de parcă mi-ar fi ghicit gîndul.

— Lasă, zise el, cuvîntul oficial ai să-l spui la șezătoarea pe care o va da echipa noastră artistică.

Împreună cu el am vizitat apoi pichetul. Eh, cîte n-am văzut! Am pus mîna pe o pușcă adevărată și-am încercat să iau linia de ochire. Vă spun drept, era cam grea pușca. Am fost apoi la club. Ce frumos club au grănicerii! Mese de șah, bibliotecă, aparat de radio.

Pe un perete am văzut tablourile eroilor grăniceri și comandantul ne-a povestit ce fapte a săvîrșit fiecare. Am fost apoi în dormitor. Paturi cu cearceafuri albe, cu pături militare frumos aranjate, într-o anumită ordine. Pe unele dormeau cîțiva grăniceri.

— Aceștia au fost în serviciu azi noapte și acum se odihnesc, ne-a lămurit comandantul. Lîngă unul din paturi am văzut un cîine mare lup. Stătea pe labele dinapoi, cu capul ridicat și privea la noi peste paturi. Ne-am apropiat. Pe una din noptiere am zărit fotografia unei fete și m-am aplecat s-o văd mai bine. Atunci cîinele a sărit în picioare și-a început să mîrîie, iar eu am fugit tocmai la ușă.

— Sub pătura aceea doarme conductorul cîinelui, ne-a spus comandantul în șoaptă, și pe semne Prinț a venit la el să-l scoale. Poate e ora lui de instrucție.

I-auzi ce nume: Prinț! Prinț cu coadă, în patru labe și cu zgardă la gît! Vă spun drept că n-am mai auzit așa ceva.

De cînd a mîrîit la mine ,,excelența sa'', nu m-am mai apropiat de el. Am aflat că e un cîine deștept și oriunde te-ai ascunde el te găsește.

— Adevărat? ne-am mirat noi în cor.

— Adevărat! ne-a răspuns comandantul. Cînd s-o scula conductorul o să facem o demonstrație.

Eu să vă spun drept, n-am crezut. Cum o să te găsească un prinț ca ăsta, în patru labe și cu coadă? Știu că un cîine poate aduce o piatră, poate merge cu coșul la piață purtîndu-l în gură, dar să facă pe detectivul, asta n-am mai auzit-o...

— Poate e un cîine dresat, mi-a șoptit Petrișor la ureche, înțelegînd nedumerirea mea. Cînd peste o jumătate de oră s-a sculat conductorul, comandantul mi-a spus:

— Hai, vrei să te ascunzi?

— Și-are să mă găsească, sigur?

— Are să te găsească!

Vă spun drept, la început mi-a fost cam frică. Dar pînă la urmă m-am gîndit să mă ascund într-un loc unde să nu mă găsească un om, dar mi-te un cîine!

Comandantul mi-a arătat cîteva ascunzișuri dar nu mi-au convenit. Pînă la urmă știți unde m-am ascuns? În căruța de sub șopron, iar peste mine au pus fîn. Auzeam tot ce-i prin curte dar nu vedeam nimic. Peste vreo cinci minute l-am auzit pe comandant spunînd „gata!" și atunci am simțit că mi se oprește inima. M-o găsi oare? Și tocmai cînd mă gîndeam să rîd de ,,prințul" în patru labe, numai ce-am auzit că se aruncă cineva în căruță, am simțit că dă fînul la o parte și peste o clipă mă apucă de turul pantalonilor...

— Bravo Prinț! a început să strige Tanța și să bată din palme.

,,Ce «bravo» — mi-am zis eu — că dacă înfingea «excelența sa» dinții mai tare, mai puteam eu sta în bancă la școală?''

Într-adevăr, m-am convins că Prinț e un cîine inteligent. Comandantul ne-a explicat care-i secretul. I s-a arătat cîinelui urma mea, a mirosit-o acolo în dormitor și pe urmă a pornit exact pe drumul pe unde am umblat eu pînă a dat peste mine. Ușor, nu? M-am hotărît să-l dresez și eu acasă pe Sultan al nostru... Să vedem, îmi mai ascunde mama mingea, briceagul sau borcanul cu dulceață? Sau poate chiar ea va fi aceea care mă va ruga: „Nică, puișorul mamii, i-a vezi, nu-mi găsește Sultan acul cu ață?" sau: ,,Nu dă el cumva peste ochelarii mei?''

Am văzut și hotarul. Știți cum arată? Nici pe departe nu aduce cu ce-mi închipuiam eu: un zid înalt, pe zid urcați grănicerii... Nuuu! Dacă te uiți așa, într-o doară, nu vezi chiar nimic. Un cîmp ca toate cîmpurile și atîta tot. Însă tovarășul comandant ne-a arătat că totuși pe acest cîmp trece frontiera.

— Unde este? nu ne-am dumirit noi.

— Vedeți coama aceea de pămînt, ridicată ca un hat între două ogoare?

— O vedem.

— Aia-i frontiera...

Ne-am uitat unii la alții cu mirare, ba încă Tanța se freca mereu la ochi fără să-i vină a crede.

— Și din loc în loc, pe coama aceea de pămînt vedeți înfipte niște pietre albe, ce seamănă cu acelea de pe marginea șoselei?

— Vedem, dar sînt mai înalte.

— Ei, alea-s bornele sau pietrele de hotar cum le mai spunem noi...

Ce să vă spun, de necrezut! Asta-i frontiera? La prînz am mîncat cu grănicerii la masă. Știți ce mîncare? Ei, ce să mai vorbesc că de atunci tot m-așa mai duce pe la pichet: ciorbă, sarmale și prăjitură. Face și mama sarmale, dar nu din acelea... grănicerești! Au parcă altfel de gust acolo în cîmp, la umbra nucului, lîngă hotar...

După masă a avut loc șezătoarea fixată afară în aer liber. Însă nu toți grănicerii au stat continuu să asculte programul. Unii se ridicau, luau puștile și plecau. Alții veneau plini de praf, se scuturau și se așezau și ei pe bancă alături de noi.

— Nu e sărbătoare? l-am întrebat eu pe comandant. De ce se tot duc la instrucție?

— Fie sărbătoare sau zi de lucru, noapte sau dimineață, viscol, furtună sau zi cu soare, grănicerii patrulează mereu pe frontieră.

Și ce mîndru trebuie să te simți cînd stai de veghe cu pușca în mînă, aci la poarta patriei, la hotarul de unde începe pămîntul nostru, pe care se vorbește în limba noastră, unde cunoaștem obiceiurile noastre...

La acestea toate mă gîndeam, în timp ce, aflat pe scena improvizată, mă tot căutam prin buzunare să scot hîrtia cu discursul. N-am găsit-o. O pierdusem desigur în căruța cu fîn. Și atunci, am ținut, cum se spune, un discurs liber. Cu greutate, emoționat, mai mult bîlbîit, dar totuși l-am ținut.

— Dragi tovarăși grăniceri... În numele detașamentului, noi pionierii... noi pionierii vă iubim... și de ziua armatei vă felicităm din toată inima. Uraaa!

Atît am spus. Simțeam cum îmi ard obrajii. Comandantul m-a luat în brațe și m-a sărutat. Grănicerii au început să bată din palme. Li s-o fi părut discursul meu așa grozav? Nu știu, dar l-am spus din inimă.

Soarele asfințise. După șezătoare, grănicerii împreună cu comandantul ne-au condus cîțiva pași pe cîmp. N-a lipsit nici Prinț. Mereu îmi dădea ocol și mă privea cu stăruință de parcă mi-ar fi cerut ceva. Cînd s-a înserat am ajuns și în orășel...

Ei, spuneți și voi, poate fi cineva mai mîndri ca noi că o zi întreagă am stat în mijlocul grănicerilor?

ZILE DE IULIE

(Urmare din numărul trecut)

ŞTEFAN LUCA

Ilustraţii: CRIVĂŢ

Săracul copil! De ce i-aţi pocit numele?

A doua zi m-am trezit cam buimăcit. Am ieşit, prin dosul casei, la Mureş, să mă spăl ca-n fiecare dimineaţă. Apa se limpezise şi m-a cuprins o poftă nebună să mă scald, să mă scufund sub apă, să o împroşc pe gură, să sar de pe butuc, ca şi cum mi-aş lua rămas bun. Mi-am tras cămaşa peste cap, am aruncat-o pe mal şi m-am avîntat în apa răcoroasă. Ce n-am făcut atunci!

După vreo zece minute de luptă îndîrjită m-am dat bătut, m-am tras pe nisip şi m-am lungit să-mi trag răsuflarea.

Peste puţin timp m-a găsit Chirilă şi Vasile Vale, însoţiţi de Hector. S-au războit şi ei, ca de-obicei, cu Mureşul, pînă ce istoviţi s-au întins alături de mine pe nisipul ce începuse să se înfierbînte.

— M-au luat pe patru ani, ne-a anunţat Vasile Vale. Intru de la întîi, de probă.

Prea mult mă gîndisem la toate acestea ca să-i mai răspund ceva. Aşteptam să vorbească Chirilă. Acesta însă amuţise şi urmărea,el ştie ce,încruntat, în desişul de pe mal. Din cînd în cînd scormonea în nisip după pietricele şi-i da de lucru lui Hector.

— De ce nu vin oare Gore şi Cornel?

— Gore vine, da Cornel îi la oraş, îmi răspunse Vasile. M-am întîlnit aseară cu ei.

— Şi el? îndrăzni Chirilă.

— Şi.

Nu-mi plăcea cum începe ziua. Se vede că nici lui Vasile nu-i pria să se scalde în numărătoarea zilelor ce ne-au mai rămas că izbucni:

— Hai să trecem Mureşul.

Ne-am ascuns cămăşile într-o scorbură şi urmaţi de Hector am sărit în apă începînd să înotăm. Apa venise mare, după ploaia de ieri, aşa că am fost siliţi să înaintăm oblic, împotriva curentului, spre stînga.

Vedeam deja nisipul de dincolo, cînd podarul dezlegă compul să ducă oameni la oraş.

În comp se urcaseră şi domnu Mera cu doamna şi băieţaşul lor.

— Să ne întrecem cu compul ne îndemnă Vasile.

Am început să „tragem“ cu nădejde. Compul trecea, desigur, mult mai repede decît puteam noi spinteca apa Mureşului. Curînd ne răzbi oboseala. Îmi simţeam mîinile grele din umăr şi apa se învîrtoşase parcă. În asemenea împrejurări mă întorceam pe spate şi încredinţam înaintarea picioarelor, lăsînd numai obrazul să iasă din apă. Eram gata să mă răstorn pe spate, cînd băgai de seamă că nici compul nu mai înaintează. Mi-am scos capul din apă. Auzii nişte ţipete, cei de pe comp alergau încoace şi încolo, femeile ţipau.

Vasile Vale era mai în faţă. L-am strigat. Apa care crescuse după ploaie începu să ne poarte spre comp. Ne-am lăsat duşi, dînd rar din braţe, numai de formă. Mai erau de străbătut vreo zece metri cînd am înţeles tot ce se petrecuse. Doamna cea frumoasă a lui Mera îşi smulgea părul, plîngînd şi ţipînd ascuţit:

— Nimrod, Nimrod, moare copilul, Mera. Desbracă-te şi sări în apă. Tulai doamne, se îneacă!

Nimeni nu se mişca.

Domnu Mera se-nroşise, încercînd să-şi descheie copca de la gîtul vestonului. I se încurcau degetele. L-am văzut apoi cum îşi rupe cîţiva nasturi ca apoi să se întoarne spre cei din comp.

— Săriţi careva, mama dracului. Eu nu ştiu să înot.

Vasile Vale ajunse la comp, se urcă dintr-un avînt şi întrebă:

— Unde-i?

Am sărit şi noi, apoi Hector care fără să se sinchisească de domnu şef se scutură straşnic de apă.

Chirilă strigă arătînd în jos, unde se mai vedeau niște bulbuci de aer.

— Hector!

Cîinele lătră scurt și țîșni. Sărirăm și noi.

Hector înotă la copil, îi prinse mîna, așa cum îl învățase Vasile, și porni încet spre mal. Vasile și cu mine l-am ajuns și am ridicat capul copilului deasupra apei.

Pe mal, Vasile îl aplecă cu fața în jos. Nimrod lepădă un pic de apă și deschise ochii. Era galben ca ceara. Buzele-i erau decolorate și sub bărbie i se zbătea o vînă. Începu să plîngă.

Compul s-a întors și ne-au înconjurat oamenii. Domnu Mera se apropie încurcat, neștiind, poate, ce să ne spună. Mama copilului se aplecă și-ncepu să-l sărute și să-l șteargă cu batista.

— Nimrod, dragul mamii!

Hector se scutură, nepăsător și se încovrigă lîngă Chirilă. Așteptam.

Domnu Mera ne întrebă:

— Al cui e cîinele?

— Al nostru, răspunse Vasile.

— De ce-l purtați fără zgardă? Cîinii răi trebuie legați.

— Ăsta nu-i cîine rău, domnu șef, după cum vedeți.

— Să taci!

Apoi se apropie de copil, cercetîndu-i brațul. Noi știam însă că Hector cînd are bună voință nu-și vîră colții și nu lasă urme.

— Acum vă iert, da altădată!...

Nu înțelegeam prea bine ce voia să ne ierte șeful de post, în schimb am priceput că oamenii coborîți din „comp" vedeau altfel lucrurile.

— Cîinele-i o minune...

— Voi l-ați dresat?

O femeie care lucra la moară, își duse mîna la gură.

— Cum i-a zis copilului?

— Nimrod.

— Săracul copil! De ce i-ați pocit numele?

Între timp domnu Mera cu doamna și cu legendarul vînător Nimrod se înapoiară acasă...

Noi ne-am scăldat mai departe.

Trecerea Mureșului nu-i lipsită uneori de pericole.

Era s-ascultăm o poveste frumoasă

Îi găsisem nume lui Mera. Nu-l mai scoteam din Nimrod. Am rîs de el toată după amiaza amintindu-ne cum își rupea nasturii tunicii ca pînă la urmă să spună că nu știe a înota. Nu ne puteam dumeri. Să locuiești lîngă Mureș, să strigi la ceilalți, să te-ncrunți și totuși să nu știi a bate înotul! Nu ne intra în cap. Și-l urîrăm și mai tare, dar de-acum în ura noastră se amesteca disprețul, iar frica de Nimrodul cel mare începea să se subție. Nu mai era domnu Mera cel mai însemnat om din Podeni.

După cină ne-am întîlnit în galerie. Gore aducea baioneta, Vasile lumina drumul cu lămpașul. Doboș ferea vergile de ieșiturile din zid, iar eu purtam săculețul cu merinde pentru noi și pentru pești. Săculețul lui Pavel.

— Chirilă n-a venit încă, observă Gore.

— Îl așteptăm pe mal în fața insulei, stabili Vasile.

Am pornit după Vasile, înșirați, ca indienii, pînă ce-am ajuns în sălciile de pe mal, în fața insulei. Acolo ne-am așezat roată și-am început să povestim...

— Săracul badea Pavel, zicea că vrea să vină și el să tragă dimineața la știucă.

— Ție ți-i unchi?

— Da... Îi frate cu tata, da-i cu mult mai mic. Lui tata-i zice bădie.

— De ce nu mai vine Chirilă?

— Ce știu eu?

Am mai stat ce-am stat, ascultînd zvonul nopții care creștea în jurul nostru, încercînd să numărăm stelele de pe cer, măsurînd osia și ruda carului mare și pomenind din cînd în cînd de Pavel Vale.

— Unchiul Pavel a mai fost închis odată, cînd era ucenic, în 28, la Timișoara. Știi ce tare-i unchiul? Pînă și tata ascultă de el. Toate le știe face. Cînd îi acasă el face și de mîncare. Și spune povești multe. El știe și de povestea cetății.

— Da de galerie nu știa, îmi dădui în petec, ca-n aceeași clipă să-mi pară rău.

Spre mirarea mea, Vasile nu se arătă supărat.

— Știa, mă asigură el.

— Nu știa. Mi-a spus el că nu, întării eu.

— Știa. I-am spus și eu, dar sînt sigur că el știa dinainte.

— Nu cred.

— Treaba ta. N-am de ce să ascund. Cred că știa că altfel nu m-ar fi întrebat

atîtea de galerie. Singurul lucru care-l sîcîia era ca să afle cine mai ştie, în afară de noi. Şi-apoi în legendă e vorba de galerie...

— Şi pe mine m-a întrebat.

— I-am spus că numai noi, copiii ştim. Altu' nimeni.

— Asta ne-ar mai trebui să afle domnu Mera Nimrod, c-apoi nu ne-ar mai lăsa să ne jucăm pe-acolo, zise Gore.

— Că merge după el.

Atunci îndrăznii să-l întreb.

— Tu ce crezi, Vasile, nu-i rău că i-am spus?

— Nu. Unchiul Pavel îi om tare bun şi nu trădează. De el nu trebuie să ne ferim.

L-am rugat să ne povestească legenda Cetăţii. Săturîndu-ne de lîncezeală am stăruit şi Vasile începu:

— Nu-i legendă, nici poveste. S-a întîmplat înainte de răscoala lui Horia, ori chiar pe vremea aceea. Oricum, cetatea era mai veche. Avea atunci patru turnuri în patru părţi. Din turnuri se vedeau crestele dealurilor. În fiecare turn pîndea cîte-un paznic, iar pe dealuri stăteau vîrvarii. Ăştia aveau la ei paie, smoală şi...

— Chibrituri?

— Nu erau pe atunci chibrituri. Aveau cremene şi iască. Scăpărau, aprindeau iasca, suflau pînă osteneau şi aşa aţîţau focul.

Doboş nestăpînit cum era atunci cînd avea undiţele la el, aruncase de acum unul din şire şi se înapoia cu un maldăr de paie, găsite cine ştie pe unde, şi-l strigă pe Gore:

— Gore, adă chibriturile să facem un pic de foc.

Găsirăm ideea de-a dreptul salvatoare şi curînd ne-am putut vedea feţele luminate de flacăra jucăuşă a focului, căruia-i adăugarăm un braţ de vreascuri. Nici unul nu vorbea de despărţire, ca şi cum ne-am fi înţeles de la început. Nu vorbeam, dar o oarecare stînjeneală tot se putea citi din purtarea şi din înfăţişarea prietenilor mei.

Gore Sîiu îşi proptise o mînă pe umărul lui Doboş cercetînd cu neîndurare chinurile unui fluture aruncat de Doboş în foc. Doboş, cu piciorul drept îndoit sub el — era în stare să stea cinci ceasuri aşa cînd pescuia — rupea în două, apoi iar în două surcele subţiri, se uita la Vasile şi nu-i mai zicea lui Gore:

— Ia măgaru' de pe mine!

Vasile Vale sta întins cu obrajii în palme şi ne privea pe rînd, pe fiecare. De obicei el nu putea să rabde tăcerea îndelungată. De astă dată, aveam eu impresia, tăcerea aceasta, pe care numai pocnetul vreascurilor o mai destrăma, îi făcea plăcere.

— Pe-atunci nu erau nici cartofi, nici mămăligă.

— Nici ceai, nici cafea, nici cacao.

— Nu mai spune? se miră Gore.

— Ceai şi cafea era. Tăutu doar cu cafea s-a opărit.

— Lăsaţi-l să spună. Zi-i Vasile!... de-acolo că aţîţau focul.

— Aşa... Numai atunci cînd veneau duşmanii. În cetate locuia un boier mare şi avea în stăpînirea lui pămînt cît vezi cu ochii. Şi-ntr-o zi au venit răsculaţii. Au trecut Mureşul. Atunci Mureşul curgea cam prin mijlocul oraşului. Vîrvarii n-au mai aprins focurile. Şi-au luat şomoioagele de paie cu smoală, ţăpoaiele arse în vîrf şi baltagurile şi au coborît şi ei în vale, spre cetate. Pe boier îl păzeau oşteni străini, aduşi cu plată, înzăuaţi şi înarmaţi pînă-n dinţi. În grajduri nechezau caii, gata înşeuaţi; boierului îi era de la o vreme mereu frică.

Cetatea avea ridicat un zid împrejmuitor, apărat de-un şanţ lat, cu apă. În mijloc sticleau în soarele asfinţitului ferestrele colorate ale castelului; ziduri groase de-un stînjen, porţi grele, de stejar, ţintuite cu piroane lungi. Răsculaţii greu puteau intra în cetate. Ei n-aveau decît coase, furci, securi şi cuţite, pe cînd mercenarii boierului se puteau lăuda cu sănete care împroşcau foc pe ţeavă, tunuri şi unii din ei aveau arcuri. Aşa era pe atunci.

Podul era ridicat. Mă rog, nu se putea intra. S-a adunat mult popor, mult de tot, şi oricît s-au străduit oştenii din castel n-au putut despresura cetatea. Celor din cetate a început să le lipsească merindele. Au început să taie caii, pe care i-au mai putut tăia de vii. Nu mai era fîn, nici ovăz, caii rodeau ieslele şi nechezau de te durea inima. Foamea a pus stăpînire pe cetate. Numai boierul avea de mîncare, dar şi în cămările lui a început curînd să fluiere vîntul.

Atunci boierul a ţinut sfat cu cîţiva credincioşi de-ai lui. Şi unul, pe care-l chema Brita, l-a sfătuit să sape un tunel pînă la Mureş, pe unde să poată ieşi noaptea, să aducă de mîncare şi să dea de veste castelelor din vecinătate. Zis şi făcut. Vreo trei săptămîni au sfredelit pămîntul ca să-l găurească pînă la Mureş de s-a adunat în curtea dintre ziduri un munte de ţărînă.

Între ţărani era unul pe care-l chema Sofron. Acesta avea trei cîini. „Aude bine", „Vede bine" şi „Greu pămînt".

— Asta-i poveste, mă, îl întrerupse Doboş.

— Da' tu ce crezi că în poveşti nu-s lucruri adevărate?

— Aşa-i chema pe cîini. În fiecare seară „Aude bine" îi da de veste ce-şi spun mercenarii pe metereze şi ce pun la cale în cămăruţa dosnică oamenii boierului. „Vede bine" îi arăta dimineaţa pînă unde au ajuns cu săpatul galeriei. „Greu pămînt" dormea. Era un cîine care atunci cînd n-avea altceva mai bun de făcut dormea de se scufunda pămîntul sub el.

Aşa... Şi într-o zi „Aude bine" îi spune că boierul vrea să trimită o iscoadă şi pe urma ei cincizeci de călăreţi care să pornească pe Mureş în jos s-aducă ajutoare. „Vede bine" i-a arătat că galeria-i aproape gata.

Sofron le-a spus şi celorlaţi şi-atunci i-au aşteptat cu „Greu pămînt" la gura tunelului. „Greu pămînt" i-a săcelat pe toţi. I-au dezbrăcat de zale, au luat caii şi au aşteptat cinci zile. Apoi Sofron cu alţi cincizeci de răzvrătiţi s-au îmbrăcat în mercenari, au sunat din corn, după cum i-a sfătuit „Aude bine" şi în frunte cu „Vede bine" şi cu Sofron au intrat în tunel. La urmă, călca şi căsca somnoros „Greu pămînt".

Au ajuns în cetate noaptea şi l-au pus pe „Aude bine" s-asculte, pe „Vede bine" să pîndească iar pe „Greu pămînt" să-i încălzească un pic pe oştenii de pe metereze. „Greu pămînt" i-a apăsat cu atîta dragoste de pînă şi zidurile s-au dărîmat şi poporul a intrat în cetate să-l prindă de barbă pe boier...

— Şi? întrebă Gore, care era în stare s-asculte poveşti fără să clipească.

În clipa aceea am auzit pe cineva strigîndu-ne.

— Vasile! Ionică! Gore!

Am sărit în picioare.

Cel care ne strigase era Chirilă.

— Hai pe cărare!

Chirilă năvăli între noi, aproape să cadă peste foc, şi zise, abia răsuflînd.

— Nu-i Hector. Nu l-am găsit.

— Cum?

— Nu-i nicăieri, l-am căutat toată seara.

— Stai jos, îl îndemnă Vasile.

Chirilă se prăbuşi lîngă mine. Îi curgeau lacrimile pe obraji şi nici nu încerca să şi le şteargă. Din cînd în cînd îşi crîmpoţea gura a plîns şi-şi trecea limba peste buze. Mă uitam atît de atent la el, fără să clipesc, încît, de cîte ori îşi trecea limba peste buze, simţeam că-mi umple gura gustul sărat al lacrimilor.

— Am fost în oraş. Cînd am venit, pe la cinci, l-am strigat. N-a venit. L-am mai strigat. Am crezut c-a venit la tine. Am fugit la voi. Vai... Am umblat toată ulita. Nimic, nici urmă de cîine. L-o fi otrăvit cineva pe Hector!

Fără Hector toate ni se păreau de prisos.

Doboş îşi strînse şirul de cîrlige, cufundat în Mureş. Aruncă înapoi un peşte agăţat. Ne-am adunat lucrurile, am stins focul, călcînd cu ciudă peste spuză.

— Ce facem?

Întrebarea o puse Gore.

— O să-l căutăm, răspunse Vasile Vale.

Am luat-o spre casă, amărîţi.

Ne-am despărţit cu greu, după ce ne-am asigurat unul pe altul că ne vom gîndi cum şi ce să facem. Am rămas cu Gore, în faţa casei privind cum clipesc stelele a somn.

Cînd ne despărţeam, Gore a rostit încet, cu durere:

— Era s-ascultăm o poveste frumoasă.

Se gîndea, ca şi mine la Hector.

80 de ani de la nașterea poetului Șt. O. Iosif

Revedere

De la fereastră, din vagon,
Văd satul alb sclipind în zare...
Un șuier lung... Tresar mișcat...
Simt inima bătîndu-mi tare.

Văd poarta țării... Turnul vechi...
O casă... două... toate ninse!
Și gara... lume... Uite-ai mei!
M-așteaptă toți cu brațe-ntinse...

E mult de cînd nu ne-am văzut,
E-atîta haz și bucurie!
Doar numai frățiorul mic
Se uită lung: nu mă mai știe...

În ochii lui naivi și mari
Citesc un gînd, o dulce teamă...
Și parc-ar vrea să-ntrebe-ncet:
Cine-i urîtul ăsta, mamă?...

(1899)

Cronicarii

Cînd mă cuprinde dor adînc de țară
Și n-am pe nimeni să-mi potoale dorul,
Iau cartea unde curge sfînt izvorul
De-nțelepciune și tărie rară...

Citesc, — iar gîndu-mi își întoarce zborul
Spre vremi de bărbăție legendară,
De greu război și de robie-amară; —
Și sufăr și mă bucur cu poporul.

Îmi cîntă jalnic rostul nestatornic
Al tuturor măririlor din lume,
Miron Costin, vestitul Mare Vornic;

Boier de țară, bunul Ion Neculce,
Oftînd, strecoară printre lacrimi glume
Din zile vechi, și-n grai nespus de dulce!

(1901)

Imnul muncii

Acum începe munca cea spornică și saltă
Cu-o grabă fericită dintr-o rotiță într-altă,
E-o spornică-nfrățire de mii și mii de fire,
Ca un acord armonic de încordate lire.
E-o goană de bobine, de roți și transmisioane
Ce prind să se-nvîrtească și-ncep să se hîrjoane.
Și vuie toată casa de-asurzitoarea larmă.
Ici munți albi de zăpadă se sdrumică, se sfarmă
Pe roțile-nroșite ies norii albi de aburi;
Viu apa clocotește și colcăie în jghiaburi;
Urzeala străvezie pe suluri se distramă;
Ici fără preget zboară suveica și recheamă
Mereu tot alte fire ce se-ntrețes grăbite
În unda înspumată a pînzei înălbite,
Și fabrica răsună de sfîntul glas al muncii,
Al muncii ce hrănește și mamele și pruncii.

(1913)

MESAJUL LUI U IUN-TUO

V. EM. GALAN

De U Iun-tuo am aflat întîi şi-întîi la biblioteca din Pekin, în secţia cărţilor pentru copii: m-a atras chipul lui, desenat pe cartea abia împrumutată de un pionier.

— Cînd era el soldat — mi-a povestit binevoitor pionierul, mîngîind cu nesfîrşită gingăşie chipul lui U Iun-tuo de pe coperta cărţii — aviaţia gomindanului a aruncat lîngă fabrica lui de muniţii o bombă americană de cinci tone. Bomba n-a explodat. S-a înfipt în pămînt vreo zece metri şi a înţepenit acolo. „Ura!" — a strigat U Iun-tuo — şi s-a dus la comandant: „O demontez eu, tovarăşe Ţan. Scoatem din bomba lor şi praf de puşcă şi cuţite pentru strunguri!" „Dar dacă-i cu explozie întîrziată?!" — a întrebat comandantul, în cumpănă. „Atunci înseamnă că trebuie să mă grăbesc şi mai mult cu demontatul!" Pînă la urmă comandantul n-a avut ce face: călcîndu-şi pe inimă, a încuviinţat. (Aveau în zilele acelea mai mare nevoie de praf de puşcă şi de cuţite pentru strunguri decît de aer şi de apă). În fabrică n-a mai rămas nimeni. Toată lumea s-a retras pe o colină, la vreo opt sute de metri; de acolo se vedea foarte bine cum U Iun-tuo a intrat pe urma bombei ca-n fîntînă... În mînă avea o lanternă, în dinţi un cleşte şi o dăltiţă... A ajuns, şi-a săpat loc de trecere cu unghiile — el, care n-avea decît o mînă! —, dar cînd a ajuns în dreptul focosului a văzut că are aface cu altfel de focos decît cele ştiute de dînsul. Ei, şi în clipa aceea i s-a făcut frică. Frică de moarte! Năduşit, a ieşit afară şi a luat-o la goană... Dar după vreo douăzeci de paşi s-a oprit: de pe colină priveau tovarăşii lui... Dacă el fuge — s-a gîndit U Iun-tuo — bomba va trebui să fie demontată de alt tovarăş. Nu s-a gîndit la ruşinea lui; s-a gîndit că oricărui alt tovarăş i-ar fi fost la fel de greu... Şi s-a întors. O jumătate de ceas mai tîrziu, focosul era demontat.

Cam aceasta a fost povestirea pionierului.

Eram în China abia de o săptămînă. Aş fi vrut să ştiu ce este U Iun-tuo — autor de literatură pentru tineret, ziarist, fost corespondent de front, ostaş, tehnician care a lucrat într-o fabrică de armament? Iar bomba — aş fi vrut să ştiu — ce legătură are cu cuţitele de strung?... Am întrebat şi pionierul mi-a răspuns cît se poate de firesc: „Bine, dar ceea ce scrie el aici este adevărul adevărat!".

Am cerut unui prieten să mă pună în legătură cu U Iun-tuo şi după cîteva zile am avut prilejul să stau de vorbă cu dînsul cîteva ceasuri.

Despre cartea pe care o văzusem la bibliotecă, mi-a spus chiar de la început:

— N-am scris-o eu. Am dictat-o. Eram, atunci, aproape orb şi nu puteam mişca nici măcar un deget. O scriu acuma din nou, cu mîna mea.

L-am întrebat dacă este scriitor.

— Nu, m-a contrazis zîmbind, sînt miner... şi puţintel metalurgist. Mă pregătesc, în orice caz, să devin tehnician metalurgist...

U Iun-tuo a devenit soldat în 1937. Era miner. Fiu de miner. Din 18 ani cît avea atunci, şapte muncise în subteran.

U Iun-tuo a intrat într-un mic detaşament de partizani, în spatele liniilor japoneze, şi a primit de îndată sarcina să înjghebeze un mic atelier pentru reparat arme. Arme de partizani: flinte vechi ce se încărcau pe ţeavă, arme de vînătoare.

...Uzina lucra „în plin marş": o zi sub coroana cîtorva copaci, alta într-o pagodă — după cum hotăra soarta frontului în necontenită mişcare. Maşini nu erau: totul se făcea cu ciocanul şi cu pila.

Au fost anii uceniciei lui U Iun-tuo în metalurgie... Mai tîrziu, micul detaşament s-a unit cu alte detaşamente, s-a contopit cu unităţi regulate ale „Noii Armate a 4-a" şi astfel, acolo, în spatele liniilor japoneze, atelierul a crescut. Partidul Comunist Chinez avea pe atunci în întreaga Chină o uriaşă reţea de „achizitori partizani", compusă din activişti cu mare experienţă: prin această reţea, zeci şi sute de ateliere asemănătoare celui condus de U Iun-tuo erau

aprovizionate cu materiale luate chiar de sub nasul japonezilor sau gomindaniștilor. Partizanii țărani demontau kilometri întregi de linii ferate, și apoi, nopți lungi, luni întregi, purtau cu spinările șinele grele de cîteva tone... Pe drumuri ocolite, prin munți, prin mlăștinișuri, prin tuneluri subterane, șinele ajungeau la fabrici unde lucrau oameni ca U Iun-tuo. Și nu erau date în dar: țăranii cereau în schimb grenade... În același timp, mii de activiști devotați partidului colindau provinciile ocupate de gomindaniști sau de japonezi și, dîndu-se drept tinichigii ambulanți, adunau fier vechi și orice fel de materiale din care se putea scoate salpetru, sulf, antimoniu, staniu... U Iun-tuo, împreună cu tovarășii lui, trebuia să transforme aceste materiale în explozibil și muniții: să dezgroape zilnic bombe și obuze neexplodate, să le demonteze și să folosească din plin materialul astfel căpătat, căci pentru unitățile mici, depărtate de marile baze revoluționare, aici și în depozitele dușmanului era principalul izvor de aprovizionare cu muniții... Și totuși unele materiale lipseau cu totul, și atunci soldați ca U Iun-tuo, frămîntîndu-și mintea, riscîndu-și viața în fiecare zi de două ori — odată ca soldați și a doua oară ca experimentatori lipsiți de utilajul și cunoștințele tehnicii moderne — rezolvau probleme care pentru un specialist ar fi părut de nerezolvat. Cînd n-au avut bronz pentru focosul obuzelor au făcut focosul din fontă — și a fost bun. Dar pentru ca focosul acesta să fie bun, experiențele s-au făcut zi și noapte... și primele obuze au explodat în buza tunului, la probă... și altele au explodat anapoda, în aer.

L-am întrebat pe U Iun-tuo care este partea lui în descoperirea ingenioaselor procedee de fabricație.

— Nimeni nu se gîndea la asta pe atunci, mi-a spus. Lucram împreună... Mulți s-au prăpădit: în lupte, în experiențe...

Pînă în ceasul eliberării întregii Chine, adică timp de treisprezece ani, U Iun-tuo a condus nenumărate ateliere mici de pe lîngă unitățile partizanilor și a condus de asemenea fabrici moderne, în marile regiuni eliberate... A fost rănit grav de opt ori. A pierdut o mînă, i-a fost paralizat, în urma unor răni cumplite un picior, a pierdut un ochi și a fost cîtva timp în primejdie să-și piardă vederea cu totul. Cînd a fost țintuit prima dată într-un spital mai multe luni, a scris o carte: „Principiile fabricării munițiilor atunci cînd nu ai decît mîinile goale".

...În 1949, guvernul chinez l-a trimis în Uniunea Sovietică, în clinica marelui savant Filatov. Și-a recăpătat acolo vederea și i s-au făcut apoi proteze speciale. Cînd l-am cunoscut eu, era un bărbat plin de vioiciune și preocupat de planuri mari de viitor. Învăța limba rusă și lucra într-un minister, la direcția metalurgiei:

— Trebuie să mă familiarizez cu vocabularul tehnic, mi-a spus. Am scris un manual de tehnică înainte de a fi citit vreun manual eu însumi. De aceea, în „principiile fabricării..." n-o să găsești nici o expresie inginerească: din popor am învățat să fac muniții, pentru popor am scris... Anul viitor intru într-un institut din Uniunea Sovietică. Încep studii de metalurgie mai temeinice...

— Și literatura? l-am întrebat.

— N-am avut de scris, pînă acum, decît o singură carte de literatură: aceea pe care ai văzut-o la bibliotecă. Am dictat-o mai de mult, și acum o rescriu. O rescriu pentru că mărturia mea, așa simt, poate ajuta: oamenii trebuie să înțeleagă că pînă la urmă nu armele joacă rolul hotărîtor în războaie, deși armele sînt foarte însemnate. Pe vremea cînd noi, chinezii, mai cu seamă cei din spatele frontului dușman, ne săpam încă țevile puștilor cu burghiul în șine de cale ferată și săpam carcase pentru mine în piatră, cu dalta, gomindanul avea armament american modern. Și totuși noi am învins, nu ei. Trebuie să scriu din nou cartea aceasta. Lumea trebuie să înțeleagă că arme mai puternice decît dragostea de pace a popoarelor, decît dragostea fiecărui popor față de patria sa și de libertatea sa nu există.

Păstrez de la U Iun-tuo o însemnare, pe care o reproduc alăturat:

„Să dăm toată forța noastră, toată inteligența noastră, tot ce avem pentru a cîștiga odată pentru totdeauna pacea!"

Sînt cuvintele unui muncitor chinez, erou neînfricat al luptelor pentru eliberarea patriei sale. Pionierii chinezi îl numesc pe U Iun-tuo „Pavca Korceaghin al nostru!".

(reproducere după ziarul „Scînteia")

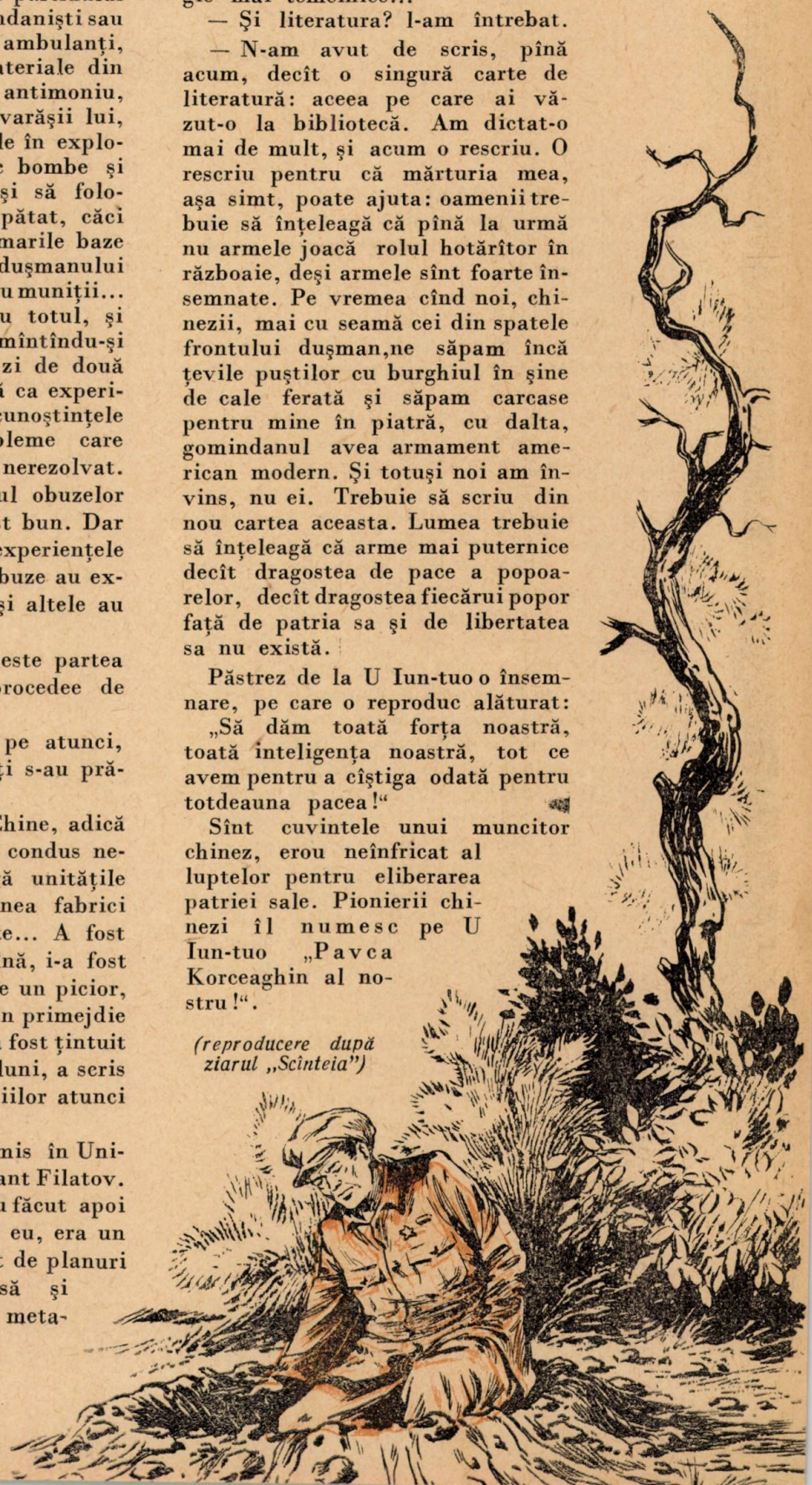

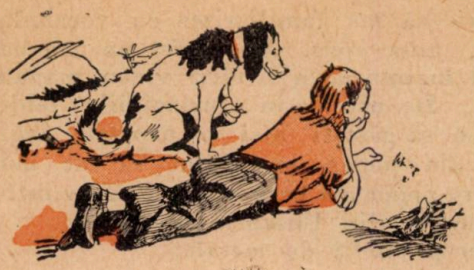

CARTE POȘTALĂ pe adresa *Unui prieten mai mic*

de OCTAV PANCU-IAȘI

Dragi pionieri și școlari,
După ce veți citi acest material al scriitorului Octav Pancu—Iași, vă recomandăm să-l povestiți și prietenilor voștri mai mici.

...Și zilele festivalului vor rămîne în urmă, și vara va părăsi Varșovia și în cartierul Mocotow copiii vor găsi destule castane pentru primele jocuri ale toamnei...

Desigur, atunci, n-o să mai fiu aici, iubite prietene Kazi!

Asta înseamnă că n-o să-ți mai cumpăr bomboane «mentolowa», că n-o să-ți mai desenez pe caiet pisici cu capul mic cît un groș și cu trupul mare cît un zlot și că, intrînd în cofetărie, n-o să mai ai pe ce vărsa paharul cu ciocolată, pentru că pantalonii mei vor fi departe...

Atunci o să fiu în țara mea — acolo unde în loc de «cincue barze» se spune: «mulțumesc frumos», iar copiii care aici au «pinci» ani acolo au cinci ani — în țara mea, unde am și eu doi băieți, mai mici ca tine, dar tot atît de blonzi — și dacă nu-i cu supărare — tot atît de cîrni.

Și pentru că atunci n-o să mai fiu aici, dragul meu prieten... din copilăria ta, permite-mi să-mi închipui cum va fi în ziua aceea de la începutul toamnei, cea mai importantă zi a vieții tale.

Pînă acum, iubite Kazi, poate ai observat și tu, n-ai prea fost constant în viață. O zi ai fost marinar, alta constructor, alta medic, în sfîrșit ai încercat multe meserii, dar le-ai părăsit pe toate fără să-ți faci prea multe probleme. Dar, în fond, dacă mă gîndesc bine, n-am de ce să te acuz. Marea ta a fost o baltă lăsată de ploaie și corabia o cutie de conserve, șantierul tău o movilă de nisip și construcția un bordei cam strîmt, cabinetul tău medical un colț de curte și unicul pacient un cățel șchiop.

Odată cu ziua aceea de la începutul toamnei însă, tu ai să devii un om serios, n-o să ți se mai spună Kazi, ci Starski Kazimir, n-o să mai ai pete de marmeladă pe bărbie (și asta nu va fi nici o nenorocire), iar prin ciuful tău blond va trece în fiecare dimineață pieptenele (și pe cuvîntul meu de onoare că pieptănat îți va sta chiar mult mai bine).

Din ziua aceea, tovarășe Starski Kazimir, dumneata — observi că nu-mi mai permit să-ți spun «tu» — vei fi școlar. Și nu un școlar oarecare, în clasa a treia ori a cincea, ci școlar în clasa întîi, ceea ce după părerea mea e un fapt care nu ți se întîmplă de două ori în viață și de aceea e un fapt deosebit.

Școala în care vei învăța am vizitat-o împreună azi dimineață. E pe Narbuta-ulița, și încă nu-i gata. Dar dacă inginerul șef al șantierului — nenea acela înalt și ars de soare — ne-a spus că la 15 septembrie va fi gata, noi doi știm că nu ne-a mințit și că la 15 septembrie exact nu va lipsi de acolo nici măcar un cui.

De, n-am ce zice, o să ai o școală tare frumoasă, tovarășe Starski Kazimir! Uite, aici o să fie o fereastră mare și de geamul ei, în recreație, o să-ți lipești d-ta nasul cîrn — și-o să-l faci mai cîrn — ca să te uiți afară.

De peretele acesta se va sprijini o tablă neagră, ca fața tînărului african care ieri ți-a dăruit o insignă, și pe tabla neagră o să-l faci d-ta pe «o» ca un covrig cu susan, pe «v» ca o vale adîncă și pe «j» ca un plop singuratic.

Și cînd o să înveți bine toate literele și ca un vrăjitor o să poți face din ele cuvinte, cînd o să știi să tălmăcești tot ce scrie sub fiecare poză a abecedarului, atunci să ieși în curtea școlii și să citești slovele mari de deasupra ușii principale.

O să afli atunci că școala ta poartă numele celui de *«al cincilea festival»* numele marii și voioasei întîlniri de la Varșovia a tinerilor din întreaga lume, și poate — cine știe! — și numele micii noastre întîlniri fără de care paginile caietului tău nu s-ar fi umplut cu pisici cu capul mic cît un groș și cu trupul mare cît un zlot, iar pantalonii mei n-ar fi cunoscut niciodată culoarea și gustul ciocolatei...

Dar, iubite prietene, ceea ce am mai văzut noi amîndoi, vizitînd azi dimineață șantierul școlii tale de pe Narbuta-ulița, tu n-o să poți înțelege decît mult mai tîrziu, atunci cînd n-o să te mai joci cu castane și nici n-o să mai crezi că cel mai mare lucru pe care îl poți aștepta de la viață e un tub cu bomboane «mentolowa»...

Căci am mai văzut noi azi dimineață, lucrînd cu hărnicie pe șantierul școlii tale, niște tineri și tinere în bluze albastre și munca lor are o neînchipuit de mare semnificație.

Tu ai s-o înțelegi mult mai tîrziu — eu am înțeles-o acum. Lucrau la construcția școlii tale tineri și tinere din delegația germană și fiecare cărămidă așezată de ei găsea în mine ecoul unor calde și sincere cuvinte printre care nimeni și niciodată nu va putea descoperi cu-

vîntul «distrugere», calde şi sincere cuvinte cu care încep astăzi să se scrie poeme înălţătoare slăvind prietenia, respectul, pacea.

Mîine, cînd zidurile şcolii tale, Kazi, vor fi demult terminate şi tencuiala demult va acoperi roşul cărămizilor, mîine cînd tu vei înţelege de mii de ori mai limpede ceea ce astăzi doar ţi se pare că înţelegi, să-ţi lipeşti urechea de un perete şi chiar dacă nu vei auzi nici un ticăit, tu să ştii că în el bat alături de inimile părinţilor şi fraţilor tăi care ţi-au înălţat şcoala şi inimile unor buni prieteni ai tăi.

Tu, dragă Kazi, eşti încă mic şi n-ai citit ce-am citit eu pe o hîrtie îngălbenită de vreme şi păstrată în muzeul ghetou-lui din Varşovia.

Pe hîrtia aceea semnată de un S.S.-ist*) scrie:

«Sîntem foarte ocupaţi: în cîteva zile trebuie să distrugem totul».

Dar tu, dragă Kazi, ai să fii într-o zi mare şi atunci ai să înţelegi de ce m-au mişcat pe mine cuvintele cu care un tînăr din delegaţia germană ce lucra pe şantierul şcolii tale a răspuns unui gazetar:

«Nu pot să vorbesc decît mai tîrziu cu dumneata. Acum construiesc!»

Varşovia, 12 august 1955

*) *membru al trupelor teroriste ale partidului hitlerist*

Aur

de TIBERIU UTAN

Sub salcie, în apa foşnitoare,
S-a înecat, de sus, un boţ de soare.

Prin crengile plăpînde şi-arămii
Jandari de apă zornăie, tîrzii.*

Şi-un Ochi al Boului, strigînd ciudat,
Din porumbeaua vînătă-a zburat.

...O, toamnă, iscusit la toate faur,
În rîu ţi-ai înecat un boţ de aur.

Îmi vine să mă-aplec, lîngă un ciot,
Şi în căuşii pumnilor să-l scot.

...Sub salcie, în apa foşnitoare,
Străluce-un boţ de aur şi de soare...

* Denumirea populară a unor insecte.

Bulli mă pune la încercare

HEINZ FIEDLER

Matematica este partea mea slabă. Cu capul în mîini mă căzneam tocmai să dezleg una din probleme şi cine ştie cît ar mai fi durat această meditaţie, dacă deodată nu s-ar fi ivit în dreptul uşii deschise prietenul meu Bulli.

— Ce e cu tine? l-am întrebat eu nedumerit, observîndu-i faţa care parcă se forţa să nu trădeze un mare secret.

Bulli semăna în acel moment cu un fachir indian la circ.

— Trebuie să vii imediat, Pips! a şoptit el misterios.

— De ce trebuie să vin? l-am întrebat. Doar vezi că-mi fac lecţiile la matematică!?

— Asta n-are nici o importanţă acum! făcu Bulli. Vino, să nu pierdem nici o clipă măcar.

Eu nu m-am supărat, dar mă minunam că dintr-o dată, tocmai el, socotea lecţiile ca ceva neînsemnat. De obicei vorbea altfel.

— Aerul îmi face bine, am început eu afară, sperînd că prietenul meu îmi va destăinui în sfîrşit despre ce este vorba.

— Ai muncit probabil din greu? făcu el preocupat.

— În adevăr, a mers foarte greu. Prima problemă aproape că am rezolvat-o!

Bulli se uită cu admiraţie la mine:

— Să ştii că, odată şi odată, tot ajungi tu profesor!

Vorbele astea însă nu-mi părură a fi spuse cu prea multă seriozitate.

— Unde mă duci? am încercat iarăşi să aflu.

— Sst! făcu el punîndu-mi conspirativ mîna pe gură. N-ai voie să vorbeşti acum, şi vei face tot ce-ţi spun, altfel aventura poate să se sfîrşească rău pentru amîndoi.

La auzul acestor cuvinte mă apucă tremurul. Ne vedeam de pe acum legaţi burduf undeva într-o pădure, lîngă un muşuroi de furnici. Şi mie de furnici îmi era tare frică. Începea să-mi fie milă de noi doi. După ce străbăturăm în tăcere cîteva

străzi, am ajuns într-o piață singuratică.

— Aici se va decide! șopti Bulli uitîndu-se fix la mine. Mă forțam să zîmbesc.

— Crezi că mi-e frică? l-am întrebat cu o voce care și mie mi se păru străină.

— Am încredere în tine, răspunse el foarte solemn. Pe urmă ne-am strîns tare de tot mîinile. „Nu e ușor să-ți iei rămas bun de la prietenul tău cel mai bun pe care nu știi dacă-l vei mai întîlni vreodată", îmi spuneam eu stăpînindu-mi cu greu lacrimile care amenințau să mă facă de rușine.

— Urmează-mă! porunci de astădată Bulli și mă trase după niște chioșcuri, în dosul unui circ. Era liniște peste tot. El cercetă împrejurimile cu mare băgare de seamă, de parcă un dușman nevăzut s-ar fi aflat prin apropiere. Pe urmă îmi șopti:

— Ascultă-mă bine! Te sprijini de gardul ăsta, închizi ochii bine și te prefaci că dormi. Eu mă ascund dincolo, după gard. Cînd vei auzi apropiindu-se niște pași grei de cizme, vei țipa cît poți de tare: Uhu, Iuhu! Ai înțeles? Repetă ce-am spus!

Și pe cînd încercam să repet cît mai fidel cele poruncite, dădeam emoționat din cap. Așa o aventură grozavă n-am avut niciodată. Între timp, Bulli a dispărut. Parcă l-ar fi înghițit pămîntul. M-am pitit lîngă gard, am închis ochii și am așteptat plin de frică pașii aceia misterioși. Am așteptat, am așteptat (cît să fi trecut nu-mi dădeam seama) dar n-a venit nimeni. Deodată (ah! n-o să știți niciodată ce frică mi-a fost atunci în acele clipe) am simțit că mă apucă cineva de picioare. Începusem să țip cît mă ținea gura: Uhu, Iuhu!... Cînd am deschis ochii, abia apucai să văd un cățeluș care se îndepărta speriat de lîngă mine. Încolo nimic. Ba da, un bilețel atîrnat de gard! Plin de curiozitate m-am apropiat de el: „Dragă Pips! — citii eu —. De ce îți pierzi degeaba timpul tău prețios? Ieri mi-ai promis că nimic nu te va putea sustrage de la lecții, iar astăzi te lași iarăși dus de imaginația ta bogată. În felul acesta niciodată nu vei învăța matematică. «Uhu, Iuhu!» prietenul tău nedespărțit Bulli".

Mi se făcu dintr-o dată tare cald. Bulli avea dreptate. Dar a fost urît din partea lui să mă lase atîta timp singur lîngă gard. Bine că nu m-a văzut nimeni. M-am întors acasă și am hotărît ca nimic în lume să nu mă mai sustragă de la lecții. Bulli nu mă crede poate, dar îi voi dovedi. Nici un cutremur nu mă va putea urni din loc!

(*traducere din l. germană*)

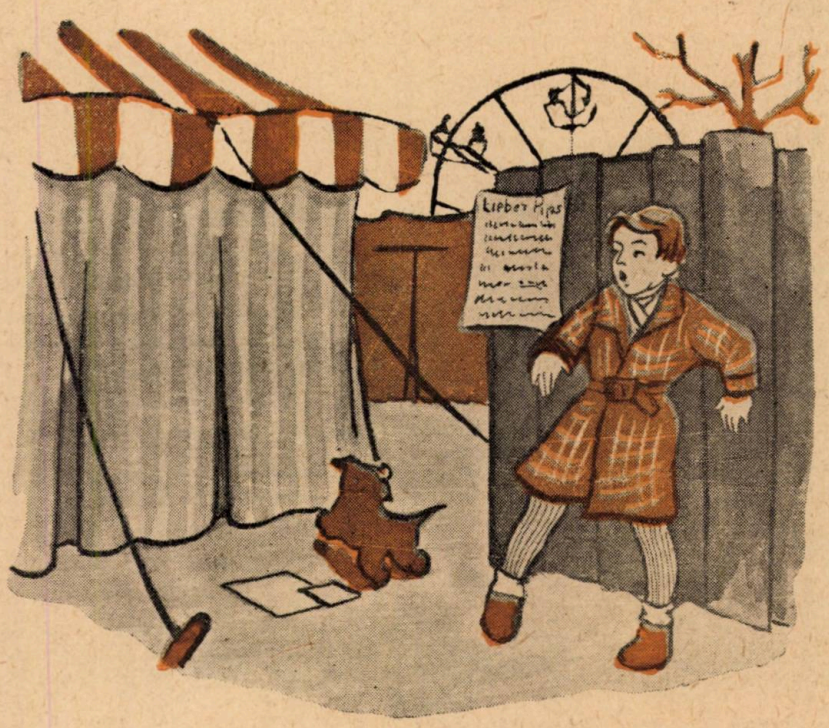

NICOLAE LABIŞ

Ilustraţii: GOPO

1. PREFAŢĂ

Pînă astăzi dăinuieşte
După cum o să vedeţi
Neamul hîtru-al lui Păcală,
Neam de oameni şugubeţi.

Voioşia-i moştenită
Din strămoşi şi din bunici.
Cei din neamul lui Păcală
Cînd sînt mici sînt Păcălici.

Pînă-acum s-au scris o mie
De isprăvi pe seama lor.
Dar de tot ce fac ei astăzi
Am aflat mai rărişor.

Într-un sat din munţi trăieşte
Păcăloi, coţcar bătrîn,
Cu mustăţi încărunţite
Şi-o lulea păstrată-n sîn.

Iar feciorul său Păcală,
Un voinic între voinici,
Însurat cu Păcălina
Are-un fiu — e Păcălici.

Păcălici, de două şchioape,
Băieţel cu ochii vii
Ca argintul viu se pierde
Tot rîzînd printre copii.

Nasul lui cît o alună,
Ochi micuţi ca la gîndac,
Însă are-o pălărie
Cu o pană de gînsac,

Şi sub pălăria asta
Ţine glume, fel de fel...
Vă voi povesti acuma
Tot ce ştiu eu despre el.

2. PĂCĂLICI ŞI CHIŢIBUŞ

De pe cînd era în leagăn
Păcălici isteţ era,
De pe-atunci purta pe creştet
Mîndra pălărie-a sa.

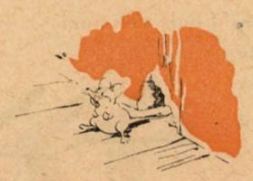

Înfăşat stătea odată,
Plictisit şi mititel;
Păcălina, pe la treburi
Îl uitase singurel.

Printr-o hrubă din perete
Iată, ies nişte mustăţi,
După ele se arată
Un bot luciu, lungăreţ;

După bot, un boţ şi-o coadă
Şi un chiţăit ghiduş,
Şi în întregime, iată-l —
Şoricelul Chiţibuş.

Tipăind spre leagăn vine,
Urcă-n leagăn ca năuc
Şi lui Păcălici îi mişcă
Lunga coadă sub năsuc.

Păcălici strănută: — Pleacă!
Chiţibuş: — Chiţ-chiţ — nu vreau!
— Nu vrei, zici? Ţi-arăt eu ţie!
Te înhaţ acuş — miorlau!

— Păcălici, tu eşti pisică?
Uite tremur, nu mai pot.
Mă-ncîlcesc pe picioruşe,
Curg sudorile pe bot.

— Chiţibuş, de-acuma gata,
Eşti pierdut, că-s mînios,
Însă dacă-mi ceri iertare
Într-un fel cuviincios

Şi dacă te legi de-acuma
Cu credinţă să-mi slujeşti,
Fie — nu mai sînt pisică
Şi te las să mai trăieşti.

— Păcălici, îţi jur credinţă!
Pe cuvînt de şoricel.
Că-ţi ascult orice poruncă:
Ştiu să sar printr-un inel,

Ştiu să rod orice mi-ai cere,
Ştiu să umblu ne-auzit,
Dar te rog să nu mai miorlăi
Că mi-i cordul cam slăbit...

— Bine. Pînă una alta,
Mama are o basma.
Roade-i cîte-o bucăţică
Singur iar, cînd m-o uita.

Şi de cîte ori pe nume
Te-oi striga, să spui: Sosesc —
Şi să vii, că-i vai de neamul
Tău mărunt, şoricăresc!

3. PĂCĂLICI LA ŞCOALĂ

Fană nouă-n pălărie
Şi hăinuţă de postav.
Păcălici pe drum păşeşte
Fudulindu-se grozav.

Dar din ghiozdan ce-atîrnă
Ca un firicel de puş?
Aţi ghicit? Codiţa-şi scoase,
Să ia aer, Chiţibuş.

Iată şcoala. Dar ce zarva
E acolo-ntre băieţi?
Tii, feciorul lui Tîndală,
Bătăuşul Tîndăleţ,

A trîntit două fetiţe,
Pe-un copil l-a înjurat
Şi rîzînd acum se plimbă
Ca un paşă de-ngîmfat.

Păcălici spre el păşeşte:
— Tîndăleţ, acu, cît văd,
Cere-ţi de la toţi iertare
Că altminteri e prăpăd.

— Ce spui tu, mă, gîgîlice?
Fugi că-acuş te burduşesc.
— Nu-ţi ceri, Tîndăleţ, iertare!
Bine—atunci eu te vrăjesc.

Uite-un duh o să te muşte
De piciorul nespălat.
(Chiţibuş, pe nesimţite
Într-o clipă l-a muşcat).

— Şi din spate o să-ţi cadă
Şi ghiozdanul tău pe jos.
(Chiţibuş pe nesimţite,
Cureluşa a şi ros).

Toţi copii rîd cu poftă —
L-au văzut pe şoricel —
Dar lui Tîndăleţ i-i frică
Neştiind ce e cu el,

Şi-a cerut apoi iertare
A rămas mofluz, tăcut,
Şi în săptămîna asta
N-a-njurat, nu s-a bătut.

(va urma)

Timuriștii de pe

str. 6 Martie

de ION ANGHELESCU *Ilustrații: DĂSCĂLESCU*

În luna aceasta toate unitățile de pionieri își aleg activul lor pionieresc.

Mulți corespondenți ne-au pus întrebarea: „ce calități trebuie să aibă cei pe care îi vom alege noi în colectivele de conducere ale detașamentelor și unităților? Este deajuns ca aceștia să fie numai fruntași la învățătură și disciplină?"

Ca răspuns prezentăm cîteva aspecte din activitatea școlară și din vacanță a unor pionieri din orașul Călărași.

★

Încă de la începutul verii ce a trecut îmi pusesem în gînd să fac o vizită prietenilor mei din orașul Călărași. Ne cunoșteam de mai multă vreme din corespondența schimbată între noi, dar niciodată nu ne văzusem și nu schimbasem o vorbă, așa... ca de la om la om.

... Sfîrșit de august. De cîteva zile norii negri de ploaie s-au risipit. Soarele își trimite acum cu dărnicie razele de lumină și căldură peste străzile liniștite ale vechiului port de pe malul Dunării. Ajuns acolo mă gîndeam tocmai că pe un astfel de timp s-ar putea să nu-mi găsesc prietenii acasă. Mă uit la ceas și văd că arată orele 7,30. Nu se poate să fi plecat de acasă chiar așa, „cu noaptea-n cap", îmi zic eu. Grăbesc pasul, și iată-mă în fața curții cu nr. 57, pe str. 6 Martie. Bat la poartă și intru înăuntru. În fundul curții, la umbra unui nuc, zăresc o fetiță și doi băieți ascultînd pe un altul care citește ceva dintr-o carte. Dar iată că unul dintre ei m-a observat. Mă prezint cine sînt și le strîng mîna prietenește. Eram bucuros că ne-am cunoscut și că voi sta cu ei de vorbă despre vacanță, prieteni, școală și despre cîte și mai cîte altele. În acest timp Mariana, sora lui Victor, dispare de lîngă noi și fuge în casă.

— Mama este plecată în oraș și i-a lăsat în grijă laptele de pe foc, îmi explică Victor. Apoi, arătîndu-mi intrarea unei pivnițe îmi spuse:

— Dar poftiți înăuntru, de ce stați în picioare?

O clipă nu mă îndoisem pînă în acel moment de ospitalitatea prietenilor mei. Însă un lucru tot nu-l înțelegeam: de ce tocmai în pivniță își primesc ei musafirii?

Cobor scările și privesc mirat în jur. Peste tot curățenie și ordine. În mijloc se află o măsuță rotundă cu două scaune, pe un perete stă agățată o trusă sanitară, iar în partea dreaptă a pivniței, pe o laviță, stau rînduite cu grijă 15—20 cărți. Le iau pe rînd în mînă: „Timur și băieții lui"... „Căpitan la 15 ani" ... „Marea bătălie de la Iazul Mic"... „Făurari de frumusețe"... și cîteva volume din colecția „Știința învinge". Coperțile sînt îndoite, iar filele îngălbenite și boțite, semn că trecuseră prin multe mîini. Se mai găseau acolo un reflector lucrat din resurse locale — după cum mi-au spus ei mai apoi —, o lanternă cu dinam, o minge de fotbal, o mască veche de gaze și altele.

Cînd i-am întrebat de ce tocmai în pivniță și-au ales locul de joacă și la ce folosesc toate obiectele astea adunate aci, toți au întors capul spre Tudorel. Tudorel Georgescu este în clasa a VII-a. Este înalt pentru cei 12 ani ai lui și ai impresia că a trecut de vîrsta pionierească. Vorbește rar și curgător și cîntărește bine toate cuvintele pe care le rostește. De la el aflu că aci își are sediul grupa timuristă de pe str. 6 Martie și că el este comandantul grupei.

— De fapt, intervine Rucăreanu Victor, nu noi sîntem inițiatorii grupei, ci Arkadii Gaidar.

Cu un an în urmă, Victor și Tudorel citiseră cartea și vizionaseră filmul „Timur și băieții lui". Multe zile în șir după aceea, discuțiile dintre cei doi prieteni nu aveau decît un singur subiect: cum să organizeze și ei pe strada lor o grupă timuristă. Pînă într-o zi, cînd, în urma unui plan bine gîndit, au pornit amîndoi la treabă. Mai întîi au discutat cu toți băieții de pe stradă. Apoi au stabilit ca pivnița din curte să o transforme în comandament. Au adunat de prin poduri și magazii obiectele necesare, iar unele din ele le-au confecționat singuri. Mocanu Nicolae este tehnicianul grupei și cel care vine cu cele mai îndrăznețe planuri pentru construirea diferitelor aparate. Sub îndrumarea lui grupa și-a propus să construiască două navomodele și un reflector, folosind printre altele și schemele găsite în colecția „Știința învinge". În acest scop cîțiva au adus tablă, cuie, scînduri, sîrmă, pînză, iar ceilalți unelte de lucru: ciocan, clește, fierăstrău și rindea. Locul de întîlnire era la comandament. Au urmat examenele și lucrul a fost întrerupt. În primele zile ale vacanței însă băieții au dat zor și cum au terminat au și dat fuga la Dunăre. Una din nave reușise de minune, dar

cealaltă parcă plutea aplecată în partea dreaptă?! De pe mal toți priveau nedumeriți! „Mai încercați, trebuie să plutească pînă la urmă“ a strigat un marinar de pe o șalupă, care îi văzuse cum se necăjesc pe lîngă navomodelul aplecat, mai-mai să se răstoarne. Și-n adevăr, după o revizuire de cîteva zile, aceasta plutea la fel de bine ca și prima.

Acum harnicii constructori lucrează la o sanie cu pînze și au în plan construirea unui telescop.

Pe la începutul verii cînd activitatea grupei a devenit mai bogată, Tudorel Georgescu și-a pus întrebarea: cum se poate ca un timurist care trăiește pe malul Dunării să nu știe să înoate? Și cine altul putea să-i învețe, dacă nu Tudorel, cel mai bun înotător din grupă. La început lui Albu Marian și lui Angheluș le-a venit greu să învețe cum se face pluta, acum însă înoată unde apa este mai adîncă. Pe malul Dunării unde băieții fac baie se găsesc multe grămezi cu nisip și pietriș. În aceste grămezi Victor descoperi într-o zi cîteva cioburi de vase din lut cu inscripții în limba latină și cîteva... lulele vechi, ceea ce i-a determinat să facă săpături în acele locuri. Mare le-a fost bucuria cînd în urma acestor săpături au găsit un opaiț din lut despre care se crede că ar data din vremea romanilor. Toate aceste obiecte au fost predate apoi muzeului raional, unde se găsesc și astăzi.

Tot prin iulie s-a iscat un mic incendiu într-o cameră din imobilul unde locuiesc Victor și Puiu. Părinții lor erau plecați. Telefon prin apropiere nu era și deci pompierii ar fi sosit cu întîrziere. Ce era de făcut într-o astfel de împrejurare? Grupa timuristă trebuie mobilizată în timpul cel mai scurt, hotărî comandantul. Fără să stea mult pe gînduri, Puiu s-a repezit în curte pentru a lua cele necesare stingerii incendiului, iar Victor și Mariana au plecat să-i anunțe pe ceilalți timuriști. Cîteva minute mai tîrziu, toți erau la datorie, iar focul a putut fi stins. Din toți, Victor Rucăreanu se dovedise a fi cel mai curajos, deoarece a intrat singur prin fumul din cameră să stingă ultimile licăriri de foc. Nu se alesese cu nici o arsură pe corp, în schimb pantalonii lui scurți erau de nerecunoscut din cauza fumului și a apei.

Seara, comandantul a consemnat în jurnalul de zi fapta inimoșilor timuriști din grupa sa.

Odată, Tudorel se plimba cu bicicleta pe stradă. Deodată îi apare în față o scroafă cu 10 purcei. O bătrînă se căznea să-i prindă. Tudorel a anunțat repede cîțiva timuriști, reușind ca împreună să prindă 8 purcei. Doi purcelușî o rupseră însă la fugă în celălalt capăt al străzii. A trebuit ca Tudorel să-și ia bicicleta, să-i urmărească și încolțindu-i într-un gard, să-i prindă pe cei doi «fugari».

Activitatea cultural-artistică a grupei, de care rrăspunde pioniera Silvia Vlad, nu este nici ea neglijată.

— Anul acesta vrem s-o realegem în colectivul de conducere al unității noastre, ne spune colega ei Brodea Dorina. Nu putem uita seratele literare închinate operei unor mari scriitori, pe care le-a organizat Silvia în școală.

Învățînd cu pionierele din celelalte detașamente diferite jocuri sportive, discutînd o carte, antrenîndu-le în echipa de dansuri a școlii sau în diferite cercuri, Silvia a urmărit să schimbe monotonia din unele detașamente, prin acțiuni cît mai variate și mai interesante.

Există însă pe str. 6 Martie cîțiva copii care distrug cuiburile păsărilor, iar uneori prind puii și îi omoară. Alții cum ar fi Frățescu Constantin și Stănescu Petre cred că perele babei Casița-s cele mai gustoase din lume, mai ales cînd sînt... furate.

— Noi vrem să-i primim în grupa noastră și pe aceștia, mărturisește Mariana, dar cu două condiții: să se desbare de asemenea apucături și să nu aibă nici o notă sub 3 la școală...

Într-un tîrziu mă uit la ceas. Era ora 14,30?!! Ce repede trecuse timpul! Mi-am luat rămas bun și le-am promis că voi mai trece pe la ei cît de curînd. Am pornit spre gară, gîndindu-mă că asemenea pionieri trebuie aleși în activele pionierești.

Strungar în fier

de NICOLAE STOIAN Ilustrații: IUSEIN RAISA

Întîi s-a dus ca vîntul vestea-n sat,
Nu telegrafic, nu prin telefon.
Pesemne-ai casei s-or fi lăudat
Vreunei rude care-a și dat zvon.

Dar dacă stai oleacă să socoți,
Nimic într-asta nu-i așa de rău,
De-l iau în seamă consătenii toți,
Cinstindu-l pentru meșteșugul său.

Doar nu-i acum același ucenic
Neștiutor și bun de dăscălit;
Nici anii fragezi nu-i scad cu nimic
Onoarea de strungar desăvîrșit.

Nici de la gară nu-i adus în car
La fel ca țîncul ne-nvățat la drum.
Ci singur, fără să răsufle chiar,
Spre sat zorește, parcă zboară-acum.

Iar drumu-i lung și ocolit mereu
Tot peste cîmpuri și prin codru des.
Și după ce-a trecut un deal cu greu,
Vreo șapte iarăși înainte-i ies.

Dar nu se cațără prin crengi dibaci
Să dibuie-n vreun cuib un pui golaș.
Decît să-l vadă careva-n copaci
Mai bine, zău, se lasă păgubaș.

Nici la fîntîni nu șade la popas
Cum fac copiii cei nerăbdători
Ce se opresc la fiecare pas
Să-și potolească setea, deseori.

Și-n sat intrînd c-un aer bărbătesc
Se scutură de praful strîns pe drum.
Pantofii lui — oglindă — strălucesc.
Curat e — lună — noul său costum.

Iar eu nu știu de-a fost întîmplător
Ori poate el chiar într-adins sosi
Acum, în ziua cînd în satul lor
E-o sărbătoare — nu o simplă zi.

Stau consătenii pe la porți — buluc.
Dar el nu e sfios ca-n alte dăți,
Ci vesel îi întreabă cum o duc
Și darnic le împarte noutăți.

Flăcăi cu care prin păduri și lunci
Nedespărțit a ciobănit de mult,
Zărindu-l azi nu-i strigă ca atunci
Poreclele ce-l necăjiră mult.

Cuvîntul lui e pentru ei de preț,
De-aceea sfaturi felurite-i cer.
Iar el le-arată tuturor, semeț,
Certificatul de strungar în fier.

Apoi în praf, pe-nchipuite hărți,
Inseamnă drumul nesfîrșit de lung
Ce-i străbătut spre zeci și zeci de părți
De piesele ce le-a lucrat la strung.

... Și pe oriunde a trecut prin sat
Cu degetu-arătîndu-l mulți părinți
Drept pildă bună fiilor l-au dat
Ca să-l urmeze harnici și cuminți.

Doar tatăl său ce-i bucuros nespus
Uitîndu-i anii care-n val s-au scurs
Ca pe un prunc mi-l svîrle-ntîi însus
Și-l prinde-apoi cu brațele-i de urs.

El printre brațe lunecînd în jos
Ca veverița iute și sprințar,
Copilărește rîde, zgomotos,
Neîntrecutul, marele strungar.

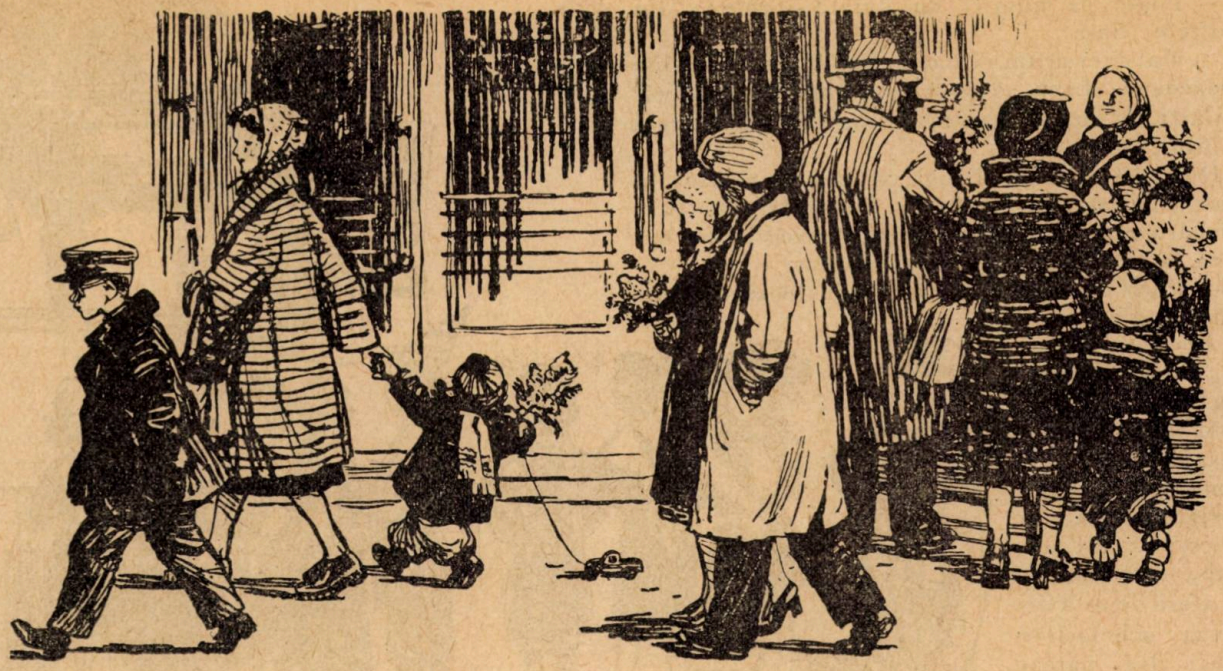

Castanietele

de IOSIF DIK

Ilustrații F. LEMKULIA

În ziua aceea însorită de primăvară, cînd la toate încrucișările de străzi se vindeau mimoze și în toate scuarurile ciripeau vrăbiile, elevul din clasa a 7-a Saşa Kapustin mergea spre casă mai posomorît decît un nor. Dac-ar fi știut că trebuie să i se întîmple astăzi o nenorocire atît de mare, nici nu și-ar fi scos nasul pe stradă și nici nu s-ar fi uitat măcar pe fereastră.

Acum 15 minute se certase cu Lena.

Și cît de frumos începuse totul! O văzuse pentru prima dată la întîi septembrie în clasa lui, dar trei pătrare la rînd nu-i acordase absolut nici un fel de atenție. O fetișcană ca toate fetișcanele: poartă cosițe, ba se mai și gîngăvește un pic. Iar cînd se gîngăvește, clipește des din gene. Se mai spune despre ea că știe bine algebra. Iată toate semnele ei particulare.

Nu de mult, Saşa nimerise la o serată a cercului artistic de amatori al școlii. În sala de cultură fizică era cald, un aer înăbușitor, dar în schimb mare veselie. Toți băieții și fetele din clasa lor glumeau, rîdeau. Saşa încercă și el să facă spirite. Prima oară el reuși să provoace rîsul copiilor, dar cînd încercă și a doua oară — rîse numai el. Această situație îi produse oarecare amărăciune și tăcu. Își pierdu toată dispoziția. Era gata-gata să iasă din sală, cînd fu anunțat un cîntec popular argentinian. Pe scenă apăru deodată Lena. Era îmbrăcată într-o rochie roșie și avea pe mînă brățări strălucitoare.

Saşa încremeni de mirare. Ce minune! Lena începu să cînte ceva în limba spaniolă sau italiană! Apoi se îndepărtă lin și pe neobservate de pian, își ridică mîinile deasupra capului și porni în dans pe scenă.

— Frumos dansează Lena! șopti plină de admirație Lilka, vecina de bancă a Lenei, care stătea acum lîngă Saşa. Păcat numai că n-a făcut rost de castaniete!

— Dar pentru ce? întrebă Saşa.

— Cum pentru ce? Pentru mai mult foc! răspunse Lilka și îl privi pe Saşa cu atîta dispreț, de parcă el n-ar înțelege nimic din artă.

Saşa însă o înțelegea foarte bine.

Seara, o așteptă pe Lena pînă să se îmbrace la vestiar și o conduse pe neobservate, așa cum mergea ea înconjurată de prietene, pînă acasă. Lena purta o boneță albastră cu pompon și o hăinuță de blană de iepure, iar Saşa dorea ca pe toate prietenele ei să le înghită pămîntul.

A doua zi răspunse la algebră atît de prost, încît căpătă nota 2.

— Nu înțeleg ce s-a întîmplat cu tine — spuse Nina Alexeevna, punînd nota în catalog. Parcă pînă acum înțelegeai foarte bine exercițiile. Să te mai pregătești, te ascult eu și poimîine.

— Bine, răspunse Saşa, mă voi pregăti.

Dar și a doua oară Saşa căpătă tot notă proastă.

— Ce înseamnă asta, Kapustin? îl întrebă mirată Nina Alexeevna. Poate că ar trebui să înveți cu cineva împreună?

— Ar trebui, răspunse Saşa și înmărmuri: „Pe cine va numi ea?“

— Ei, atunci eu cred că trebuie să te ajute Lena. E bine?

— Poate că numiți un băiat? — refuză din politețe Sașa.

— Mai faci acum și nazuri? spuse severă Nina Alexeevna. Lena se potrivește mai mult decît ceilalți. Și de azi înainte, te rog să nu mai tragi chiulul.

După lecții Lena îl rugă pe Sașa să rămînă în clasă. Se așezară amîndoi într-o bancă. Sașa își bătu mult capul să înțeleagă exercițiile, dar pînă la urmă nu putu să le rezolve.

— Porți ochelari, dar nu vezi lucrurile cele mai simple, îi spuse Lena cu reproș.

„Tot ochelarii ăștia!" — se gîndi oftînd în sinea lui Sașa. Și înțelese că Lena n-o să vrea, desigur, să-i fie prietenă. El era slab, roșcovan, și în afară de asta din cauza ochelarilor, ochii lui păreau mereu holbați.

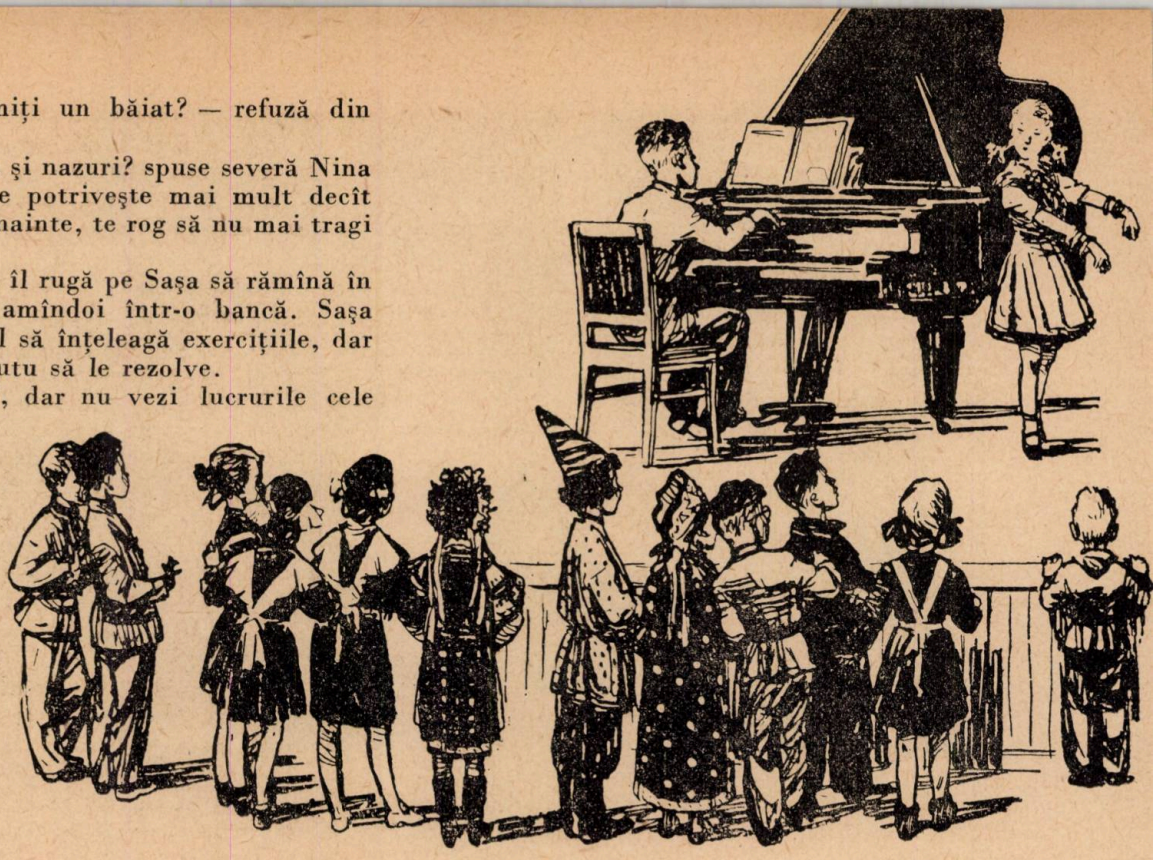

Apoi începură să vorbească despre seara aceea. Curînd Sașa mărturisi că atunci o condusese pe neobservate pînă acasă și că s-a hotărît să o ajute, să-i facă rost de castaniete. E drept că nu era un lucru chiar atît de simplu, dar își va da toată silința, pentru că iubește foarte mult arta adevărată.

Ochelarii lui Sașa se aburiră așa, pe neașteptate, încît privind-o pe Lena el vedea în fața lui numai obrazul ei devenit lătăreț, într-o ceață roz. Dar nu putea să și-i scoată, deoarece din cauza arculețului lor îi rămăsese pe nas o dungă violetă.

Din ziua aceea Sașa și Lena începură să învețe împreună aproape în fiecare zi. Duminica se duceau la cinematograf la matineele pentru copii, vizitau expoziții de artă sau mergeau la patinaj.

Aceste zile au fost pentru Sașa cele mai fericite din viața lui. El visa cum vor termina împreună școala, cum se vor înscrie la facultatea de biologie și vor pleca în expediții științifice. În aceste călătorii neapărat va fi nevoit să învingă greutăți și pericole. Și poate că va trebui chiar să o salveze pe Lenucika de fiarele sălbatice. Dar pînă atunci... să vă spun și vouă ce s-a întîmplat: într-o zi, Sașa veni la Lena și o invită să ia parte la sărbătorirea zilei lui de naștere. El se aștepta cu îngrijorare ca ea să refuze, cînd colo, roșindu-se toată, Lena îi spuse sec „bine", după care se așeză repede la pian. Mai apoi Sașa nu-și putu explica de fel cum de a putut să-i scape:

— Te iubesc la nebunie!

Acest lucru se petrecuse cu totul involuntar.

— De ce ai spus asta? Nu ți-e rușine? îl întrebă cu voce înceată Lena, acoperindu-și fața cu mîinile.

În cameră putea să intre în fiecare clipă mama Lenei, care era la bucătărie. De aceea Sașa, luîndu-și în grabă șapca, ieși repede afară din casă.

„Sînt un prost! Un măgar! Am jignit-o! se gîndea el. Am citit tot felul de cărți cu prostii!..."

Își dădea seama că n-o să poată învăța mai departe la algebră cu Lena, care desigur că acum îl disprețuiește. Ar fi dorit să se împace din nou cu ea. Dar cum?

Deodată se lumină: castanietele! Trebuie să facă rost imediat de niște castaniete! Să le scoată din pămînt, de unde o fi! Era doar un vis al ei!

Iată-l dar nu după mult timp pe Sașa intrînd grăbit în magazinul „Muzica". Pe o tejghea se aflau sub sticlă niște castaniete, însă nu dintre acelea care îi trebuiau lui. Erau castaniete de orchestră, cu două perechi, și semănau ca niște linguri de lemn. Or lui îi trebuiau castaniete de dans, din acelea care pot să încapă într-un pumn cît de mic. Vînzătorul îi spuse că au vîndut castaniete de concert cu trei ani în urmă, că acum nu se mai fabrică din acestea și că nu știe unde s-ar mai putea găsi.

Sașa ieși din magazin cuprins de disperare. Dispăruse și ultima lui nădejde. Dar cum se poate să nu găsească niște castaniete în toată Moscova, niște flecușteț atît de mici și neînsemnate, care îi erau însă foarte, foarte necesare?! Și atunci el își aminti că familia sa are un cunoscut, unchiul Mitea, de meserie acordor de piane, care lucrează pare-se într-un atelier muzical de pe șoseaua Iaroslav.

Acolo, într-o cameră îngustă, cu o vioară în mînă, umbla un om mititel, cu ochii umflați. Era directorul. Pe pereții simpli de placaj atîrnau chitare, balalaici, armonici. Într-un colț stătea un contrabas fără coarde, de parcă fu-

sese pus acolo pentru că a dat dovadă de neascultare.

— Bună ziua, spuse încet Saşa. Spuneţi-mi, vă rog, unchiul Mitea e aici?

— Care unchi Mitea? se răsti la el directorul Katkov? Nu mai lucrează de mult la noi.

— Şi unde este acum?

— Nu ştiu. Dar ce s-a întîmplat?

— Nimic, am venit şi eu aşa, să-l văd, răspunse Saşa, neştiind dacă trebuie să plece de acolo sau să întrebe de castaniete.

— Eh, îmi pare rău!...

— De ce?

— Îmi trebuie nişte castaniete şi nu găsesc nicăieri.

— Castaniete? Cîte bucăţi vă trebuie? Vocea directorului deveni brusc alta şi toate instrumentele de acolo, nemulţumite parcă de tonul lui, gemură surd. Aveţi scrisoare de comandă? Banii va trebui să-i treceţi în cont curent.

— Mie mi-ar trebui numai două bucăţi, spuse Saşa cu jumătate de gură, pentru... cercul coregrafic.

— Bine. Adu-mi de la şcoală o cerere oficială.

Cînd să iasă de-acolo pe sala întunecoasă îl opri un om, cu hainele pline de rumeguş de lemn.

— Băiatule, spuse el, am auzit totul prin perete. N-ai nevoie cumva şi de nişte timpane?

— Nu.

— Îmi pare rău! spuse meşterul oftînd. Am vreo cîteva aici care n-au nici un rost. În ce priveşte castanietele, ar trebui să te duci la Teatrul Mare şi să te adresezi maestrului de balet Suren Sumbatovici. El are o întreagă colecţie.

Şi îi explică îndată cum să-l găsească pe maestrul de balet.

Toată dimineaţa s-a tot gîndit: cum să facă să ajungă la Suren Sumbatovici? Îi ştia adresa, dar nu-i venea la îndemînă să se ducă la el acasă. Te pomeneşti că începe să ţipe la el şi îl dă afară! Ba poate să-l spună şi la şcoală! O să înceapă să i se pună tot felul de întrebări şi toată şcoala va rîde. Nu, aşa n-o să iasă nimic!

Totuşi a fost deajuns ca mama să-l trimită pe Saşa la „Alimentara“ după unt, ca picioarele lui să-l ducă fără să vrea pe strada unde locuia Suren Sumbatovici.

Se opri în dreptul curţii unei case mari cu 5 etaje. În curte jucau şotron nişte băieţaşi mici.

— Măi copii! spuse Saşa apropiindu-se de ei. Nu ştiţi unde stă aici Suren Sumbatovici?

— Dar de ce aveţi nevoie de el? îi răspunse unul dintre ei, mic şi oacheş.

— Îmi trebuie.

— Chiar acum?

— Chiar acum.

— Ei, atunci veniţi cu mine, vă conduc eu. Cred că tata s-a trezit.

Ce întîmplare, a dat chiar peste fiul lui! Saşa era gata s-o ia la fugă spre poartă, dar, fiindu-i ruşine de copii, porni după fiul maestrului de balet.

Îl întîmpină un om cu părul negru şi cu obrajii vineţi, neraşi. Era îmbrăcat într-un halat cenuşiu cu poalele lungi, cu gulerul ridicat.

Saşa îi povesti gîngăvindu-se ce caută.

— Dansezi şi d-ta? se interesă Suren Sumbatovici.

— Nu, ne trebuie pentru bal.

Maestrul de balet îl conduse pe Saşa la bucătărie, deoarece în cameră dormea cineva, după care ieşi tîrîndu-şi papucii. Se întoarse ducînd în poala halatului vreo 20 de castaniete; închise uşa şi le trînti cu zgomot pe pervazul ferestrei.

— Uite astea sînt albe, de fildeş, spuse el vorbind cu accent. Iar astea mi le-a făcut cadou dansatorul spaniol Jose — Maria-Juan del Chelenito. E un zeu, un dansator!

Suren Sumbatovici luă o pereche de castaniete şi le fixă la degetele mari de la mîini.

Ochii lui străluciră deodată sălbatic. Îndepărtîndu-se cu mîndrie, maestrul dădu drumul pe neaşteptate unui tril de castainete şi începu să se învîrtească într-un dans turbat.

Halatul i se desfăcu. Dansatorul făcea fandări*), cădea într-un genunchi, îşi scutura umerii cu cochetărie şi zîmbea provocător.

Totuşi, oricît l-a rugat Saşa, Suren Sumbatovici a refuzat categoric să-i împrumute o pereche, măcar pentru o singură seară. Era o colecţie întreagă! Îi spuse în schimb că încercase ieri în atelierul de pe şoseaua Iaroslav zece perechi de castaniete experimentale şi că ar trebui să se ducă acolo...

* fandări — mişcări dibace făcute cu corpul.

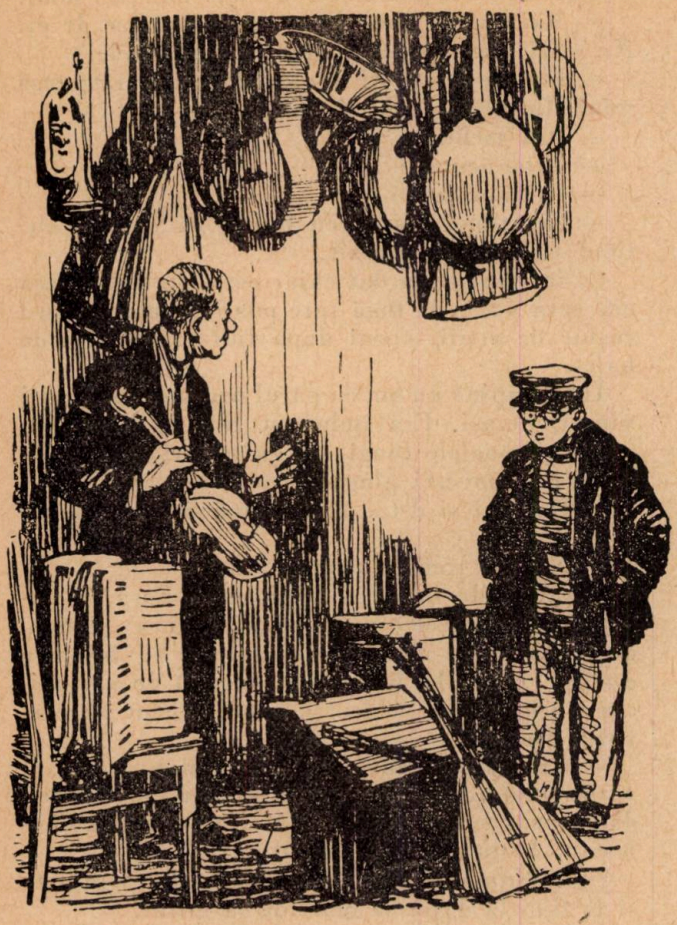

— Am fost acolo, răspunse Saşa oftînd. Nu vor să-mi dea.

— Trebuie să-ţi dea dacă spui că sînt pentru şcoală!

— Dar mie îmi trebuie pentru... o cunoscută de a mea, recunoscu Saşa.

— Va să zică aşa stau lucrurile!? spuse zîmbind dansatorul. Înţeleg acum, de ce ai venit la mine aşa de dimineaţă...

Saşa îşi scoase ochelarii şi se apucă să şi-i şteargă, în timp ce Suren Sumbatovici scria în grabă un bileţel pentru atelierul de pe şoseaua Iaroslav.

În sfîrşit! În sfîrşit! Castanietele îi fură înmînate lui Saşa chiar de director. Şi încă gratuit! A aflat că se îngrijise de aceasta Suren Sumbatovici.

— Acum puteţi dansa! îi spuse directorul zîmbind. Şi în jurul lui instrumentele de pe pereţi vuiră vesel. Dacă n-aveai ochii ăştia rugători, nu ţi le-aşi fi dat nici în ruptul capului.

Într-adevăr, lui Saşa îi venea să danseze! Îşi ajunsese scopul.

Ieşind pe stradă, Saşa îşi agăţă castanietele de degetele cele mari şi le scutură cu putere în aer. I se trezi dorinţa să se ducă îndată la Lena, pentru a-i înmîna chiar astăzi cadoul preţios.

Deodată Saşa se întristă fără să vrea. O jignise pe Lena şi acum, va să zică, să o îmbuneze cu acest cadou? Strînse în pumni castanietele, astfel încît ele scîrţîiră, şi apropiindu-se de primul băieţaş care îi ieşise în cale, i le vîrî pe tăcute în mînă.

Băieţaşul îl privi mirat, după care se repezi în fugă spre gangul cel mai apropiat.

„N-are decît"! — se gîndi Saşa şi porni de-a lungul trotuarului fără să se mai uite înapoi. Trecu de magazinul alimentar, de farmacie şi deodată lîngă o frizerie, prin vitrina căreia se vedeau şezînd în faţa oglinzilor nişte femei cu o mulţime de sîrme electrice pe cap, se opri. Ce-a făcut?! Mare prost a fost!...

Saşa se repezi îndată înapoi spre gang... şi... uf, oftă uşurat! Băieţaşul cerceta prosteşte castanietele şi nu se dumirea cum să le facă să pocnească.

— Dă-le încoace! spuse Saşa. De ce le iei, dacă nu ştii să umbli cu ele?...

Cînd ajunse acasă, mama îi spuse:

— A telefonat Lena... ai făcut exerciţiile la algebră?

— Le-am făcut, le-am făcut! spuse Saşa bucuros şi dădu drumul chiar sub nasul mamei sale mirate unui tril asurzitor de castaniete.

(traducere din l. rusă)

Poveste fără cuvinte

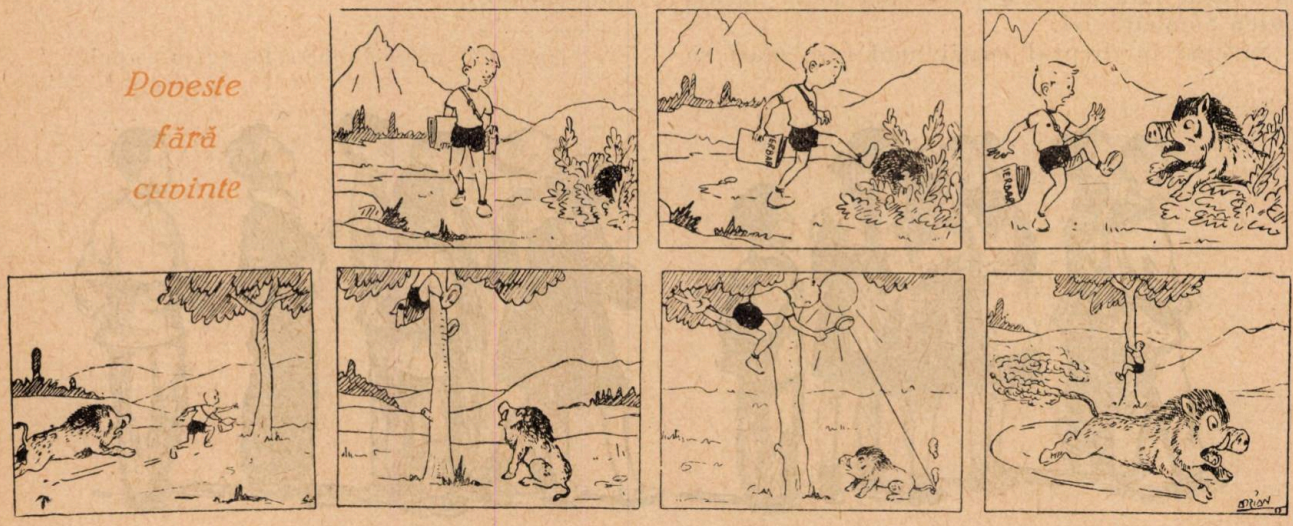

de MARIA IACOBAN

Ilustrații: BURSKI

Azi am liber dar, ce credeți,
Că vreun pic m-am bucurat?
Am un „doi" la matematici...
Mama încă n-a aflat.

Și-am pe mîine o problemă...
Nici un capăt n-are parcă!
Ca un ghem, scăpat din ghiară
De pisoi, pornit pe joacă,

Nu-mi stau cifrele în minte,
Sar, se-mpleticesc, ca bete;
De necazul meu cel mare
Parcă vor să se desfete.

În răcoarea din pădure
Merg, să-nvăț pînă diseară,
Nota doi, o simt în spate,
Grea, ca un pietroi de moară.

Calc desculț, pe strat de frunze...
Eh, dar „doi" merge cu mine,
Și-n așa tovărășie
Și de tufe mi-i rușine!

Flori, vîlcele, pîrăiașul...
Ce schimbate astăzi, par!
Nu știam că toate-s altfel
Cînd ți-i sufletul amar!...

Încerc tot ce-mi dă prin minte;
Socoteala... stă pe loc.
De la capăt o iau iarăși,
Mi-s obrajii ca de foc.

Dac-ar fi pe-aici băieții...
Niciodată nu mă lasă.
Greu mi-i numai c-au să rîdă
Că n-am fost atent în clasă.

Aud pocnete de bice
Și tălăngi... colo prin fund...
„I hu huuu!"... trăsei un chiot,
Și-alte chiote-mi răspund.

Îmi iau cartea... și la fugă!
I-oi găsi de grabă oare?
La o parte crengi și tufe,
Căci am aripi la picioare!

I-am găsit; la foc de vreascuri
Vreo cîțiva frigeau bureți;
Printre fagi, cu tolbe pline,
Mai veneau vreo doi băieți.

„Aaa, te plimbi, de doi nu-ți pasă!"
Rîd cîțiva și-n palme bat.
Dar văzură ei îndată
Că-s mîhnit și-ngrijorat.

Sar cu toții să-mi ajute
Și problemei-i dau de rost...
Greutatea ce m-apasă
Dispăru... parcă n-a fost.

Notă rea, să scap de tine
Vreau, să piei din fața mea!
Și să nu mai dai pe-aicea
Cîte zile-i mai avea!

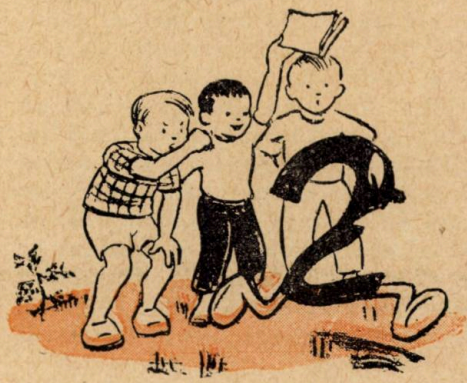

Pe urmele unor expediții

de G. CĂLIN

Ilustrații: BURLACU VIOREL

În vara aceasta, Palatul pionierilor din București a organizat trei expediții în trei locuri pitorești din patria noastră: pe Valea Jiului, a Prahovei și în Delta Dunării.

Neuitate vor fi clipele petrecute de cei care, îmbarcați pe vaporașul „16 Februarie" la Brăila, au pornit să străbată ultima cale ce-i mai rămînea Dunării înainte de a se vărsa în mare. Munții Măcin... Tulcea... Galați... Brațul Sf. Gheorghe... Sulina și, în sfîrșit, apele închise și învolburate ale Mării Negre. Frumuseți nebănuite, lucruri noi...La Sf. Gheorghe, pe lîngă varietățile necunoscute de pești, la o cherhana unde se

opriseră, membrii expediției au putut admira un morun, proaspăt scos din apă, de 504 kg! Plină de învățăminte pentru tinerii pescari, deocamdată amatori, a fost și excursia în larg făcută pe bordul pescadorului Midia. Cu acea ocazie ei au putut admira măiestria neîntrecută a acelora care, născuți în acele locuri își duc viața aproape numai pe bărci și vase de pescuit.

La fel de neuitată va fi și întîmplarea petrecută după explorarea cu bărcile a cîtorva canale din nesfîrșita și întortochiata Deltă, cînd toată expediția a coborît într-o seară de pe vas, la unul din malurile brațului Sf. Gheorghe, organizînd un foc de tabără. Abia mai tîrziu, cînd, fugărită de roiurile nesfîrșite de țînțari se îndrepta spre vas, la adăpost, și-a dat ea seama că pe aici altele sînt viețuitoarele, altele obiceiurile. Și poate că tot pentru a fixa amintirile locurilor văzute sau poate îndemnată de dorința de a face cunoscut și altora cele auzite a așternut pe hîrtie pioniera Teodorescu Ruxandra „Ce povestește Dunărea Mării Negre?". Acest caiet se găsește acum la cercul de geologie-geografie al palatului. În el, cu multă căldură și simplitate, ea repetă ceea ce a auzit de la căpitanul vasului, într-o seară pe cînd treceau prin dreptul confluenței cu Prutul: „După un drum lung, ostenită, Dunărea ajunge la Mare. Valurile ei zburdalnice — copilași neastîmpărați ai mării — o întîmpină cu glas plecat, ca pe o mătușă bătrînă și blîndă care a văzut multe și povestește frumos. Însăși marea ascultă cu dragă inimă, seara tîrziu, povestea fluviului care a străbătut atîta amar de cale: M-am născut în sud-vestul Germaniei, în niște munți cu păduri mari, seculare..." și... abia după ce am terminat lectura caietului mi-am dat seama că de fapt este vorba de o lucrare științifică și nu pur și simplu de un basm.

Dar să lăsăm valurile Dunării să se scurgă liniștite la vale și să urmărim celelalte două expediții. Le putem urmări chiar fără a face vreun pas în afara cercului în care sînt adunate probele evidente ale neobositilor, micilor cercetători științifici, probe care-mi stau în față și pe care le puteți vedea și voi dacă veți vizita Palatul pionierilor din București: un ierbar cu „Flora din Bucegi"; o interesantă colecție reprezentînd derivatele țițeiului, aranjată de pionierul Iorgulescu A. Ion; un pietrar reprezentînd aceiași munți, apoi o colecție de roci de pe Valea Jiului, Prahovei, din munții Parîng și Vulcan; o machetă reprezentînd prin-

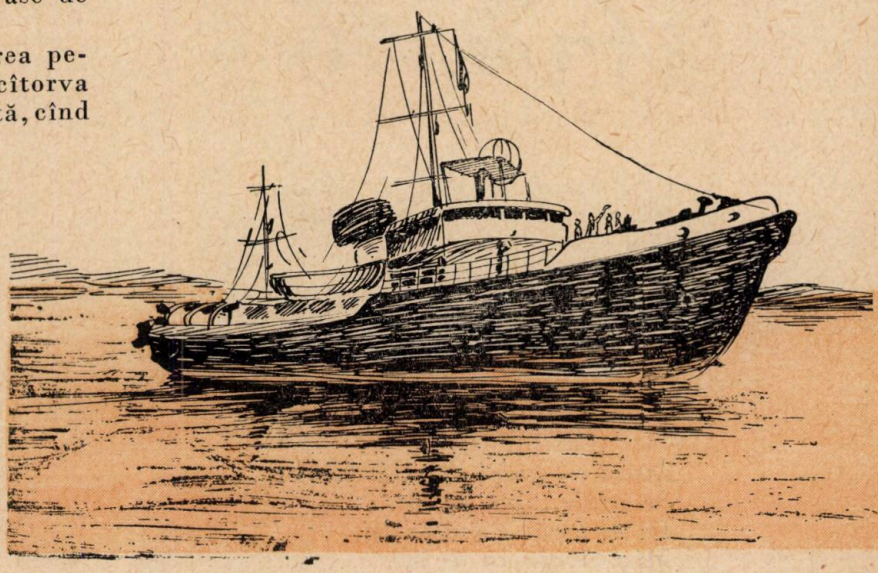

tr-o secțiune transversală a solului „Situația geologică a stratelor la mina Petrila"; un originar „Calendar al naturii privind timpul în care a fost făcută expediția de pe Valea Prahovei". Pe acest calendar desenat, putem vedea cînd soarele zîmbitor și vesel care a întîmpinat expediția la Cîmpina, cînd norii furtunoși și ploioși de la Bușteni. Iar în partea lui de jos, observațiile făcute de tinerii meteorologi: pe munți se află încă zăpadă... la Babele temperatura a fost de + 3° numai... pe Omul vîntul care a început să sufle cu putere a atins 70—80 km pe oră...

Dar iată ceva deosebit: la cercul de literatură putem frunzări caietele grupei de folcloriști a expediției de pe Valea Prahovei care a pornit să cerceteze, să afle și să-și noteze o seamă de povești și legende chiar de la obîrșia lor, de la izvoare, adică din gura poporului.

Să fii folclorist nu-i chiar atît de ușor. Bătrînii nu stau totdeauna gata de povești, au și ei treburile lor. Folcloristului îi trebuie un anumit meșteșug în vorbă pentru a provoca înfiripărea poveștii. Folcloristul trebuie să fie sincer și cinstit în notarea celor auzite. Și, mai ales, îndelung de răbdător. Cu aceste calități au fost înarmați din timp tinerii noștri cercetători.

Caietul pionierului Lascaie Alexandru ne face cunoscut o variantă interesantă a legendei Vîrful cu Dor. Cică prin acele părți ar fi trăit cîndva o fată nespus de frumoasă de care s-a îndrăgostit un cioban. Ciobanul rămăsese sărac și părinții fetei n-au voit să-și dea fata după el. Pînă la urmă au recurs la un vicleșug. I-au spus să stea o iarnă întreagă pe vîrful muntelui și dacă scapă de urmările frigului îi dă fata. Ciobanul s-a învoit. Au venit însă geruri năpraznice și viscole necruțătoare. De dorul ciobanului fata se uita mereu pe vîrful muntelui așteptînd să treacă iarna. Iarna trecu și flăcăul nu se mai întoarse. Atunci fata a pornit să-l caute, dar zadarnică i-a fost căutarea, căci nu l-a aflat nicăieri. Și, cine știe, poate de dorul lui s-o fi prăpădit și fata din poveste.

În drum spre vîrful Omul, pioniera Cațica Ioana din clasa a 8-a, află de la un păstor legenda peșterii Pustnicul. În peșteră se află o lespede în formă de pat, unde cică ar fi trăit

un pustnic care îmblînzise un urs. Amîndoi colindau singurătățile și coclaurile munților. Poate că ursul îi aducea smeură, afine și mure bătrînului, poate că-l încălzea cu blana lui moale și călduroasă în timpul iernii. Nimeni nu știe taina. Niște vînători au pornit într-o zi pe urma ursului să-l prindă. În peșteră au dat însă de pustnic și s-au mirat cum poate trăi un om singur prin acele locuri sălbatice. Pustnicul după aceea și-a luat ursul și a fugit în altă parte. Oamenii l-au căutat, dar nu i-au mai dat de urmă. A rămas numai patul de piatră, rece și umed și, bineînțeles, legenda.

Harnicii folcloriști au mai cules povestea florii SîngeleVoinicului, a peșterii Ialomicioara și cunoscuta legendă a Babii Dochia. Trăind atmosfera de basm și legendă, pionierii cu talent literar au compus chiar legende originale.

Numai din cîteva exemple se poate vedea că și grupa folcloriștilor din cadrul acestei expediții și-a atins în bună măsură scopul.

Cu toții — geografi, istorici, naturaliști, meteorologi, folcloriști — întorși din cele 3 expediții și-au povestit unii altora cele văzute și trăite în neuitatele călătorii care le-au dat putința să-și îmbogățească cunoștințele, să cunoască mai bine frumusețile naturii patriei noastre.

Țânțarul supărat

de ŞT. MUNTEANU

Ilustrații: IOANA OLTEŞ

Aşezat pe un pahar
Un țînțar,
Supărat
Şi revoltat
Vrea o plîngere să scrie
Să se ştie
Cum că a rămas pe stradă
El cu casă şi ogradă!
Fără nici o explicație
Sau citație,
Chiar aseară
L-au poftit pe uşă afară!

Iar băltoaca.
Ea săraca
O să fie înghițită
Şi sorbită,
Fără vorbă
Ca o ciorbă!

Cică fac orezărie!
Nu-i prostie?
Crezi că-i joacă
Să rămîi fără băltoacă?

Uite aşa din răzbunare
Ar ieşi la drumul mare
Să înțepe pe oricine
Care vine,
Se întreabă însă: Unde
S-ar ascunde
La adică?
Nu de frică,
Dar aşa din prevedere,
Dacă toată balta piere?

Copăcei

de ŞT. MUNTEANU

Plopul stă nedumerit:
„Ăsta de-unde-a răsărit?
Fără să-l fi cunoscut,
Cînd şi cum de a crescut,
Prichindel
Un copăcel?
Mîndru legănîndu-şi ramuri
Întinzîndu-le spre geamuri
Bine-nfipt lîngă şosea.
Ca el nu e nimenea.

Pînă ieri de dimineață
Altă urmă de verdeață
Decît plopul nu era.
Şi el singur n-ajungea?

Dar acuma ia priveşte.
Ăsta creşte,
Se răsfață caraghiosul,
Îşi dă aere mucosul!“

— Ia-n ascultă măi... vecine,
Cine te-a adus pe tine,
De-unde eşti
Şi ce pofteşti?
Spune-mi! — Plopu-a întrebat,
Vorbind sus şi răspicat.

Copăcelul,
Prichindelul,
A zîmbit
Şi a grăit:

— De-unde sînt? Îs din cartier;
M-a sădit un pionier.
Ce poftesc...? L-aştept să vină
Şi s-aducă din grădină
Frați de-ai mei,
Alți copăcei.

Plopul, mîndru, ce-a făcut?
Ce să facă? A tăcut!

PRINTRE TINERII CAMPIONI

de GH. ŞTEFAN Ilustraţii: APOSTOLOIU

Vechii indieni jucători de ciaturanga sau vechii arabi jucători de şatrandj *) n-ar pricepe nimic din cele ce se întîmplă în această cameră, deşi cei de aici sînt, într-un fel, urmaşii lor. Pe uşa camerei, o tăbliţă: „Cercul de şah". Bineînţeles, şahul de astăzi seamănă puţin cu şatrandj-ul şi foarte puţin cu ciaturanga, dar nu despre aceasta e vorba, adică nu despre joc, ci despre jucători. Brahmanul ar clătina din cap cu nedumerire: „Aveţi grijă să nu piardă piesele!" Iar altul: „Lăsaţi-i să se joace. E mai bine decît să ţopăie prin odaie sau să arunce praf în ochii cămilelor". Asta pentru că jucătorii sînt băieţi şi fete sub cincisprezece ani. Dar dacă unul din ei s-ar gîndi să se amestece în jocul acesta unde — după cum se spune într-un vechi manuscris, „victoria se obţine prin raţiune" — o cruntă ruşine ar lua locul disprețului... Fiindcă amîndoi ar fi făcuţi „mat". Fără doar şi poate. La cercul de şah de la Palatul pionierilor din Bucureşti, dacă nu eşti un şahist bun e greu să cîştigi. Iar ce înseamnă să fii un şahist bun poţi să înţelegi cunoscînd pe oricare dintre jucătorii aceştia foarte calmi şi foarte concentraţi.

*

Solomon Liviu e un băiat de unsprezece ani, cu ochii căprui şi cu o frizură care s-ar putea numi „arici".

*) denumirile sub care era cunoscut un joc foarte asemănător şahului de astăzi, acum două mii de ani la indieni şi în secolul al VII-lea la arabi.

Avea opt ani cînd deveni pentru prima dată comandantul armatei puţin numeroase, dar cu o infinitate de posibilităţi de atac şi apărare pe cele 64 de pătrate albe şi negre. Prima luptă a fost scurtă:

1. e2—e4 e7—e5
2. Nf 1—c4 Nf8—c5
3. Dd 1—f3 d7—d6
4. Df 3—f7 mat.

Din această înfrîngere, din acest „schustermat", Solomon Liviu înţelese cît de adevărat era sfatul tatei: „Înainte de a muta, gîndeşte-te la replica pe care ţi-o va da adversarul şi, în acelaşi timp, la mutările tale viitoare".

Băiatul juca cu tata, cu mama, cu bunicii. Adversarul cel mai de temut după tata era bunica. Din jocurile cu bunica, Liviu a învăţat că graba strică treaba, deprinzînd astfel virtutea calmului care era arma cea mai puternică a bunicii.

Liviu avea un caiet unde nota toate partidele jucate. Şi cîteva săptămîni partidele jucate fuseseră pierdute. Pînă într-o zi, cînd Liviu rosti cel dintîi „mat"! În caiet, partida apăru încadrată de un chenar roşu. Se termina primul capitol în acel caiet şi începea cel de al doilea, intitulat:

La cercul de şah

1953. Un drum întortochiat şi plin de piedici. Liviu vrea să cîştige, dar şi ceilalţi urmăresc acelaşi lucru. Vorbele profesorului, băiatul şi le repetă la fiecare început de partidă: „Învinge acela ale cărui planuri strategice se arată mai corecte şi mai departe calculate, iar realizarea lor tactică mai exactă şi lipsită de greşeli".

O săptămînă de joc intens, nu numai că nu aduce victoria, dar Liviu pierde şi la cei presupuşi mai slabi. În felul acesta îşi dă seama că pe adversari nu trebuie să-i subestimezi niciodată, că trebuie să înveţe de la ei. Şi încetul cu încetul, pionierii Glusman Carol, Constantinescu Radu, Nicolau Alexandra — azi utemistă, selecţionată în lotul naţional de junioare la şah — au devenit prietenii şi sfătuitorii lui la şah. După alte săptămîni de joc intens Liviu mai învaţă că şahul cere o minte limpede, odihnită şi totodată o

bună condiție fizică. „Vasăzică de aceea Botvinik practică tot felul de sporturi!?...“ Liviu joacă volei și fotbal, aleargă, face gimnastică.

Antrenamentul complex, partidele jucate au drept rezultat nu numai o serie de victorii la șah, ci și — învățînd regulat toate lecțiile, bineînțeles — succese la școală. Notele sînt uniforme: 5...5...5...

1954. Campionat de șah la Palatul pionierilor. Învingător — Solomon Liviu.

1955. Campionat de șah la școală. Campionul claselor din ciclul I — Solomon Liviu.

Campionul este modest, mai modest decît în urma primelor victorii. Le spune prietenilor: „Noi sîntem ucenici. Știm să coasem nasturi. Dar cînd o să croim o haină?“ Acasă, joacă singur. Singur, e un fel de-a zice, fiindcă de partea cealaltă a tablei șade un adversar nevăzut care uneori este maestru. Dar cel mai interesant e să mergi pe urmele marilor maeștri, să reconstitui partidele jucate de ei. Și Solomon Liviu mută piesele așa cum au fost mutate odată în turnee internaționale: Spielmann — Cigorin (Nüremberg, 1906), Botvinik — Tartakower (Nothinghan, 1936), Smîslov — Ragozin (Moscova, 1944)...

De altfel cu unul din reprezentanții de seamă ai școlii șahiste sovietice a și jucat în 1954. Atunci, a pierdut în fața lui Korcinoi, care a dat un simultan la Palatul pionierilor, jucînd cu 20 tineri jucători, dornici să se afirme. A pierdut tocmai cînd credea că-i întinsese o „cursă“ abilă în care maestrul internațional Korcinoi ar fi trebuit „să se prindă“.

Așa a început drumul spre măiestrie al pionierului Solomon Liviu. S-ar putea ca peste cîțiva ani să-l întîlnim printre maeștrii șahului pe inginerul electrotehnician Liviu Solomon. S-ar putea. Cheia succesului se află în mîinile lui și ea este de fapt la îndemîna oricui. Această cheie nu-i altceva decît munca dusă cu răbdare, perseverență și încredere.

Și acum, așezați-vă în fața tablei de șah. Solomon Liviu, care este un dezlegător și în același timp un bun componist, vă propune următoarea problemă:

Alb: Rg4, Da3, Cf5 și g6
Negru: Rh7, Ng8 și g7, Ch8
Mat în două mutări!

GÎNDEȘTE-TE și răspunde...

1. Ați observat că un tren lung și încărcat, înainte de a porni, merge puțin înapoi? De ce?

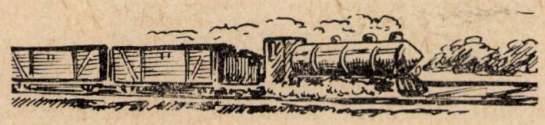

2. Puteți să ne spuneți de ce după ploaie sunetele îndepărtate se aud mai bine decît în restul timpului?

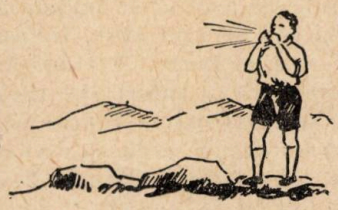

3. De ce liniile de tramvai sînt sudate între ele, pe cînd cele de tren nu?

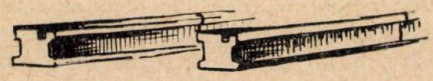

4. Două bile perfect egale, lovite cu aceeași putere alunecă pe o masă orizontală. Una este făcută din tablă și este goală pe dinăuntru, iar cealaltă este din plumb. Care se va rostogoli mai mult: cea goală, sau cea plină? De ce?

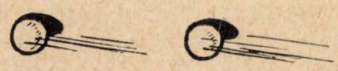

5. Știți foarte bine că apa este incoloră. De ce atunci norii au diverse culori: albă, cenușie sau chiar cenușiu închis?

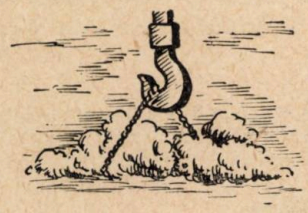

6. Ce e bine să preferați cînd e frig? O flanelă și o cămașă sau o cămașă groasă? De ce?

7. Știți că norii sînt formați din vapori și picături foarte fine de apă mai grele decît aerul. De ce atunci norii plutesc și nu cad pe pămînt?

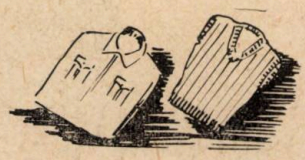

8. Pe un lac se găsește un nufăr, care se înmulțește în felul următor: astăzi este unu, mîine sînt doi, poimîine patru etc. Dacă ar fi numai el, ar acoperi lacul — prin înmulțire — în 7 zile.

În cîte zile ar fi lacul acoperit cu nuferi dacă în prima zi în loc de un nufăr, ar fi doi, care s-ar înmulți în același fel?

Curiozități despre π

Cunoașteți mulți dintre voi ce înseamnă litera grecească π (care se citește „pi"): ea reprezintă raportul dintre o circonferință și diametrul său, raport egal cu 3,14... Cunoașteți de asemenea cît de mult este întrebuințat în geometrie, chiar cît de mult l-ați folosit voi în calcularea suprafeței cercului. Dar v-ați întrebat vreodată care este valoarea lui completă, deoarece după cele 14 sutimi mai urmează o serie de cifre?

La egipteni valoarea sa era de 3,16..., la chinezi și arabi $\frac{157}{50}$, la Arhimede $3\frac{1}{7}$. Valorile acestea erau socotite de cele mai multe ori primitiv, măsurînd cu o sfoară un corp cilindric și comparînd apoi această lungime cu diametrul cercului respectiv. Din această cauză π nu era un număr exact, ci mai departe sau mai aproape de adevărata lui valoare, după cum am mai văzut: 3,14..., 3,16..., 3,15... etc.

După cum ne spune un matematician sovietic, B. Iosub, foarte mulți matematicieni au încercat în decursul veacurilor să-i calculeze științific valoarea lui exactă, completă. Un matematician, Ludolf din Leyda (sec. XVI), a calculat valoarea lui π pînă la 35 zecimale, număr care, după dorința sa, i-a fost săpat pe piatra mormîntului.

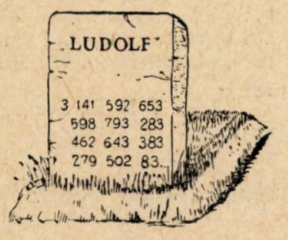

Recordul a fost bătut de doi matematicieni, Fergusson și Wrench, care, separat, au calculat în 1946—1947 un π cu 808 zecimale!

Practic, goana după cît mai multe zecimale nu are valoare; doar în calculele astronomice se folosește un număr de zecimale mai mare. Totuși, poate fi utilă folosirea unui π cu cît mai multe zecimale și pentru acei dintre voi care doresc ca rezultatul anumitor calcule să fie cît mai exact posibil. Iată un procedeu simplu de a reține cît mai multe din zecimalele sale: învățați pe de rost fraza următoare:

Așa e ușor a scrie renumitul și utilul număr.
3 1 4 1 5 9 2 6 5

Cuvintele au fost special alese încît fiecare dintre ele să conțină un număr de litere corespunzătoare cifrelor numărului π.

Sau, mai complet, iată versurile compuse de o profesoară de matematică și o elevă a unei școli din jurul Moscovei:

Это я знаю и помню прекрасно
3 1 4 1 5 9

Ни многие знаки мне лишни напрасны
2 6 5 3 5 8

S-au găsit oameni care au făcut versuri în alte limbi pentru a memora valoarea lui π cu 30 și chiar 32 cifre. Aici toți s-au oprit, deoarece a 33-a cifră a lui π este un zero. Neobosiții poeți-matematicieni n-au putut descoperi nici un cuvînt care să aibă... 0 litere.

Răspunsuri la GÎNDEȘTE-TE *și răspunde...*

1. Trenul merge puțin înapoi spre a apropia vagoanele unele de altele. După aceasta este mai ușor ca locomotiva să le miște unul cîte unul și astfel să pornească.

2. Sunetul se transmite mai ușor prin lichide decît prin aer. După ploaie, aerul conține mai mulți vapori de apă, este mai dens și atunci putem auzi mai ușor sunete mai depărtate.

3. În aer, temperatura variază mult, de aceea și liniile de cale ferată așezate la suprafața pămîntului sînt separate la locul de încheiere a lor, pentru a avea loc să se dilate. Pămîntul are o temperatură mai constantă; liniile de tramvai introduse aproape cu totul în terasament se dilată deci mult mai puțin. Ele pot fi sudate fără primejdia de a face bucle.

4. Mai mult se va rostogoli bila cea plină. Avînd o masă mai mare, inerția va acționa mai mult timp asupra ei, păstrîndu-i mișcarea.

5. De cele mai multe ori norii sînt albi, pentru că vaporii și picăturile de apă reflectă lumina albă a soarelui. Uneori sînt întunecați, pentru că picăturile de apă mai conțin și numeroase alte impurități (praf). În cazul acesta, reflectă numai o parte din lumina soarelui.

6. O flanelă și o cămașă sînt de preferat, pentru că ele cuprind mai mult aer. Acesta fiind rău conducător de căldură, păstrează temperatura corpului.

7. Norii nu plutesc. Apa picăturilor cade mereu către pămînt, însă la baza norilor ea se evaporă și se ridică în sus, unde se recondensează spre vîrfurile norului, apoi recade etc.

8. Lacul s-ar acoperi de nuferi în 6 zile:

Ziua	I	II	III	IV	V	VI	VII
1 nufăr	1	2	4	8	16	32	64
2 nuferi	2	4	8	16	32	64	

IN TIMPUL VOSTRU LIBER

LABIRINT

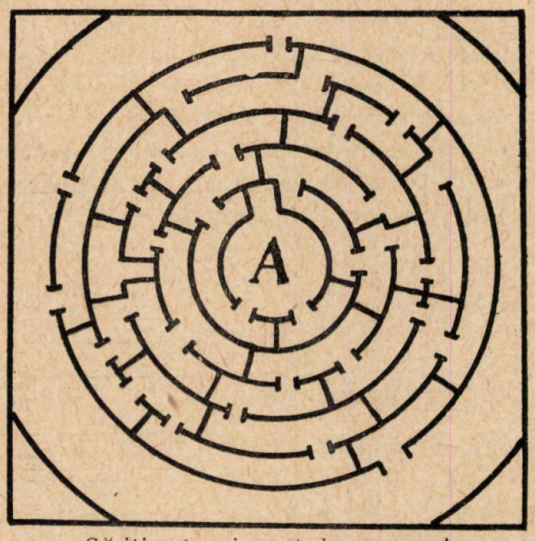

Găsiţi cel mai scurt drum spre A

JOC RECREATIV

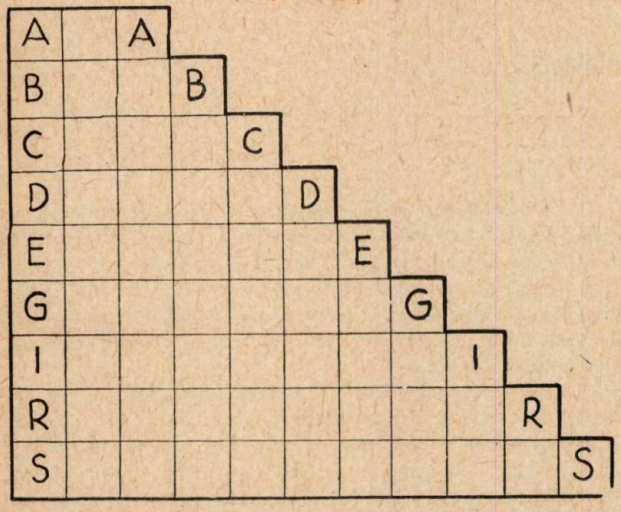

Completaţi literele din spaţiul lăsat liber pentru a obţine cuvinte care încep şi se termină cu aceeaşi literă. Cuvintele trebuie să fie din acelea pe care le întrebuinţaţi în vorbirea zilnică. Nu se vor întrebuinţa cuvinte străine sau cuvinte tehnice mai puţin cunoscute.

MONOVERB LITERAR

[2 - 5]

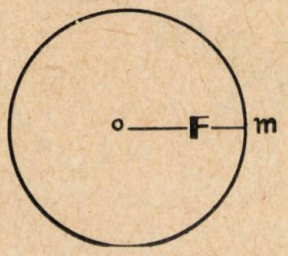

JOC SPORTIV

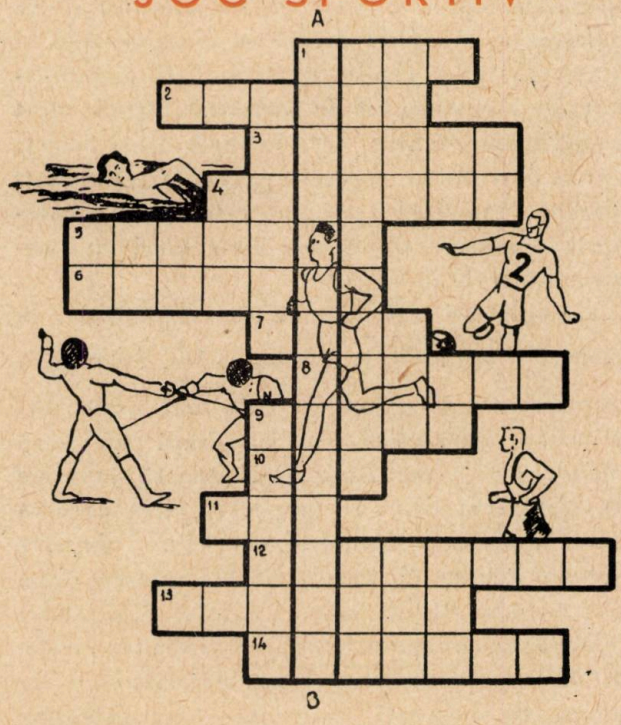

1. Sport pe apă; 2. Lance; 3. Sport cu mingea şi piciorul; 4. Sport cu mingea şi cu mîna; 5. Sport acvatic; 6. Sport cu mingea la coş; 7. Alergări cu dificultăţi; 8. Sport cu arme albe; 9. Toate jocurile sportive la un loc; 10. Sport cu mănuşi; 11. Sport cu arma; 12. Fugă, sărituri, aruncări etc. 13. Sport pe gheaţă; 14. Sport la înălţime.

De la A la B, aşa cum trebuie să fie fiecare dintre voi.

COPERTA I-a : (fragment)-reproducere după tabloul „MICII CHIMIŞTI" de GH. GLAUBER

„CRAVATA ROŞIE", revista pionierilor şi şcolarilor, editată de Comitetul Central U.T.M., apare la începutul fiecărei luni. Redacţia şi Administraţia: Editura Scînteia — Bucureşti — Piaţa Scînteii nr. 1. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T. raionale, regionale şi prin difuzorii voluntari

Tiparul executat la Combinatul Casa Scînteii „I. V. Stalin", Piaţa Scînteii nr. 1

Preţul Lei 1,50

Povestea CIOCOLATEI

începe de departe, de pe plantațiile din Indonezia sau din America de Sud, unde se cultivă arborele de cacao. Boabele lor, mai mari decît a celor de fasole, sînt transportate în toată lumea. In fabrici anumite, ele sînt supuse unui proces întreg de transformare, la sfîrșitul căruia avem ciocolata.

PRĂJITORUL este prima mașină cu care boabele de cacao fac cunoștință. Aici sînt prăjite, iar apoi sînt introduse într-un alt aparat care le curăță și le îndepărtează coaja.

Curînd însă, boabele își pierd cu totul aspectul:

MOARA CU 3 PIETRE, o moară în miniatură, le strivește și le transformă într-o pastă.

O parte din pastă este dusă la PRESĂ, unde e supusă unei mari presiuni mecanice. Aici, în formele aparatului rămîne „turta de cacao", care nu este întrebuințată mai departe în fabricarea ciocolatei, dar care, după măcinare, sub formă de praf, este folosită în comerț;

uleiul care s-a scurs la presare, „untul de cacao" este amestecat împreună cu zahăr și uneori vanilină sau lapte, cu cealaltă cantitate de pastă care nu a trecut pe la PRESĂ. Acum amestecul este complect, iar procesul de producție, aproape de sfîrșit.

Nu mai rămîne decît introducerea pastei în TEMPERATOARE, unde se mai amestecă odată totul la o anumită temperatură pentru ca „untul de cacao" să fie uniform răspîndit, iar pasta să se întindă și să se prindă bine în formele în care se toarnă. Împreună cu acestea, ciocolata este introdusă în RĂCITOARE, de unde, după întărirea pastei, este scoasă și trimisă la ambalaj.

DIN ÎNTÎMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

Versuri: E. JURIST Desene: BURSCHI

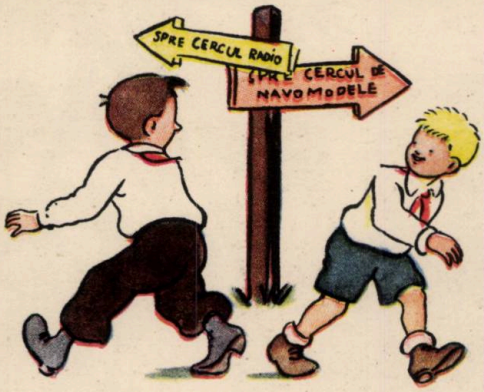

Oare ce peripeție
Îi așteaptă pe eroi?
Merg la cercuri să se-nscrie:
Hai să-i însoțim și noi.

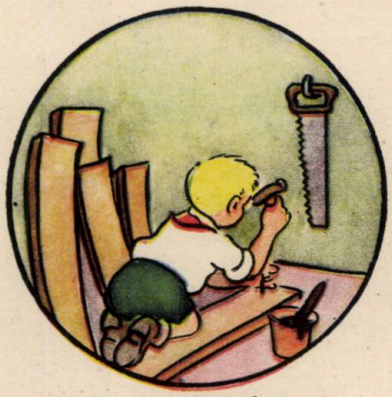

Truță nave construiește
Meșterind cu mare zor,
Taie scînduri, le smolește,
Face-o barcă cu motor.

Iar Fănuță, cum s-ar spune,
Și-a văzut cu ochii-un vis:
La radioteleviziune
De îndată s-a înscris.

Barca gata, vesel saltă
Pe o creastă de talaz:
—Marea pentru mine-i baltă,
Iar oceanul cît un iaz!

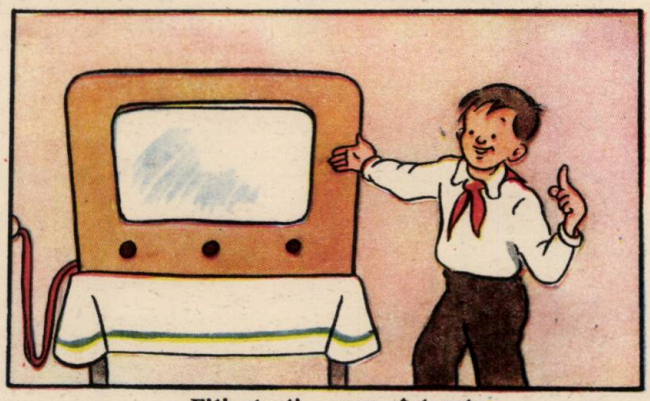

— Fiți atenți, acum sînt gata
Să mai fac doar un racord;
Vă voi arăta pe dată
Nilul, tundra, Polul Nord...

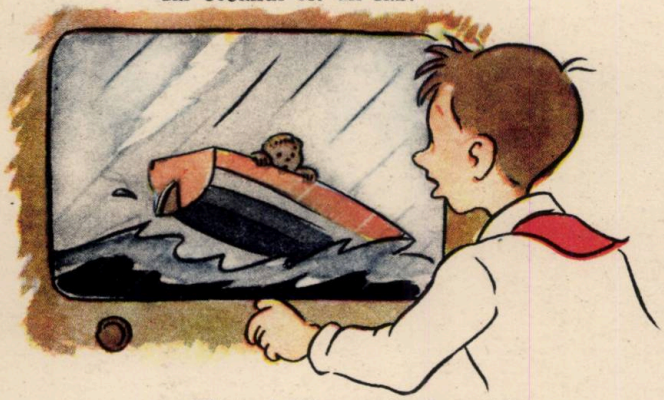

— Ei, priviți, ce-o fi și asta?!
Ce taifun îngrozitor!
Peste Truță-a dat năpasta,
Cum să-i vin în ajutor?

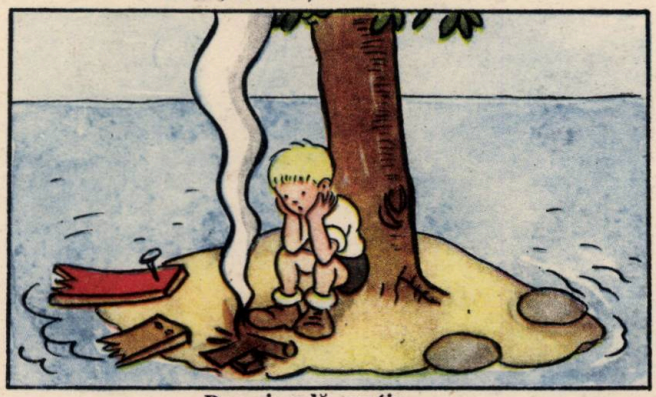

Pe o insulă pustie,
Răscolită de ciclon,
Încălzit de-o flăcăruie
Șade noul Robinson.

Dar deodată-un chiot dete
Pionierul insular,
O flotilă de vedete
Iată pe-orizont apar.

A ajuns acum aproape
Tot convoiul salvator.
(Într-o strofă nu începe
Bucuria tuturor!)

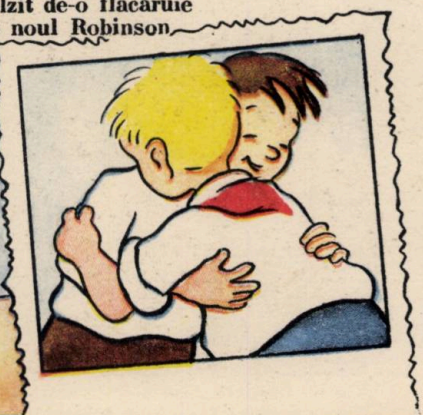

Iată și-o fotografie
(Fotografii-au fost și-aici;
Iar pe dosul pozei scrie:
„Doi nedespărțiți amici.“

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

CRAVATA ROȘIE

NOEMBRIE 1955 Nr. 11

Mihail Sadoveanu *de Corneliu Baba*

Proletari din toate țările, uniți-vă!
La luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fii gata!

CRAVATA ROȘIE

Nr. 11

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

NOIEMBRIE 1955

La aniversarea maestrului Mihail Sadoveanu

La împlinirea a 75 de ani ai maestrului Mihail Sadoveanu, printre miile de omagii aduse de cititorii săi – oameni de toate vîrstele și toate categoriile – se află și acela al pictorului care i-a zugrăvit cîndva chipul.

Pe maestru l-am pictat așa cum l-am văzut apărînd din însăși opera pe care singur și-o personifică.

De aproape jumătate de veac această personalitate domină literatura noastră.

Prin forța dramatică și darul inegalabil de a povesti și descrie natura și viețile eroilor săi – figuri de epopee sau oameni simpli, anonimi – maestrul Sadoveanu rămîne pe linia marilor valori una din personalitățile cele mai reprezentative ale geniului nostru creator.

De aceea în chipul ce i-am zugrăvit am vrut ca să apară – așa cum din însăși opera sa apare – altcum de cum sînt ceilalți, prin gîndul acesta oferindu-i pentru astăzi și pentru totdeauna modestul meu omagiu.

Corneliu Baba

824

Mihail Sadoveanu, un bun judecător

O amintire pentru cititorii „Cravatei Roșii"

Dragi pionieri și școlari,

Ca unul care am avut norocul de a fi coleg și prieten, în clasele superioare de liceu, cu marele nostru povestitor, și deci de a-l cunoaște de la primele sale manifestări ca om între oameni și mai apoi ca scriitor, am fost rugat să încondeiez printr-o amintire, printr-o trăsătură esențială, caracterul în formație sau, precum veți vedea, poate deja deplin format, al acelui care avea să devină un mare clasic al literaturii noastre.

Am stat și m-am gîndit la acei ani de școală 1897—1900 (deci cu aproape 60 de ani în urmă), cînd sufletele ca și trupurile noastre erau încă fragede și în creștere, căutînd, din multele și variatele momente, unele stăruind încă vii în memorie, altele aproape șterse, pe cel mai caracteristic și concludent pentru personalitatea covîrșitoare, atît de dragă astăzi tuturor romînilor și cinstită, cum se cuvine, departe peste hotarele patriei noastre. M-am oprit la o amintire pe care, dragi tovarăși, vreau să v-o povestesc. Dar mai înainte să vă împărtășesc cîte ceva din impresia puternică ce am resimțit-o, țiu minte, cînd, pentru prima oară, am luat contact cu Mihail Sadoveanu, la deschiderea anului școlar 1897—1898, în clasa a cincea, la Liceul Național din Iași.

Avea 17 ani și venea de la gimnaziul din Fălticeni. Toți eram firavi și gălăgioși, numai el bine zidit și tăcut. Nu vorbea decît dacă era întrebat sau dacă avea de spus ceva. Seriozitatea lui nu ne-a impus numai nouă, conșcolarilor; a impus și profesorilor. Iar printre profesorii noștri, nu puțini erau iluștri cărturari și oameni de știință, ca de pildă Al. Filipide și Vasile Burlă. Director al liceului era Al. Brandia (noi îi spuneam Brînză), care preda istoria. Om sever dar drept. Toți aceștia remarcaseră, chiar din primele zile, firea aparte, excepțională, a elevului venit de la Fălticeni, liniștit, foarte atent la explicații și cu vorba domoală, curat și frumos moldovenească. Curînd se știa că și încearcă a scrie, că compusese, în anii de gimnaziu, niște povestiri haiducești și că e un cititor neobosit. Totuși, cîțiva din noi, e drept că foarte puțini, care ne învredniciserăm de calda sa camaraderie, știam, după trecere de cîteva săptămîni, despre el mai multe și decît majoritatea colegilor și decît profesorii. Aflasem, de pildă, că în pofida deselor sale hoinăreli pe cîmp sau pe la iazuri, unde-și făcea ucenicia pescuitului, lipsind de la multe ore de clasă, profesorul său de limba romînă, Apostol, recunoscuse mare talent în urma lecturii făcute în taină a primelor sale încercări literare, îndemnîndu-l să scrie vreme de cîțiva ani fără a se gîndi la publicare, ci doar la desăvîrșire, îmbogățindu-și limba și creîndu-și un stil propriu. Cunoștințele sale în ale literaturii romînești ne uluiseră, căci pe Eminescu îl știa pe de rost, iar Vlahuță, Coșbuc și Caragiale erau pentru sufletul său o încîntare continuă. Dar și despre marii poeți ai apusului, francezi sau germani, și despre marii romancieri ruși știa să ne vorbească cu entuziasm, îmbiindu-ne și pe noi, puținii săi prieteni, la lectură.

E drept că traduceri în limba romînă erau pe atunci tare puține (și proaste) și că nu aveam altă cale a-i urma îndemnul, decît făcînd apel la tipăriturile franceze și străduindu-ne a birui greutățile limbii străine, care lui, fălticeneanului, îi era familiară de pe atunci.

Timp de cîteva luni, a redactat el singur, cu mîna și mintea sa, o revistă literară multiplicată la șapilograf în vreo 20 de exemplare, pentru uzul colegilor, făcîndu-le astfel educația frumosului și a preocupărilor mai înalte. Semna *Misade*.

Era cam de aceeași vîrstă cu noi, și totuși, așa cum ne întrecea cu un cap în înălțime, tot cu un cap (ar fi locul să spun „capul") ne întrecea

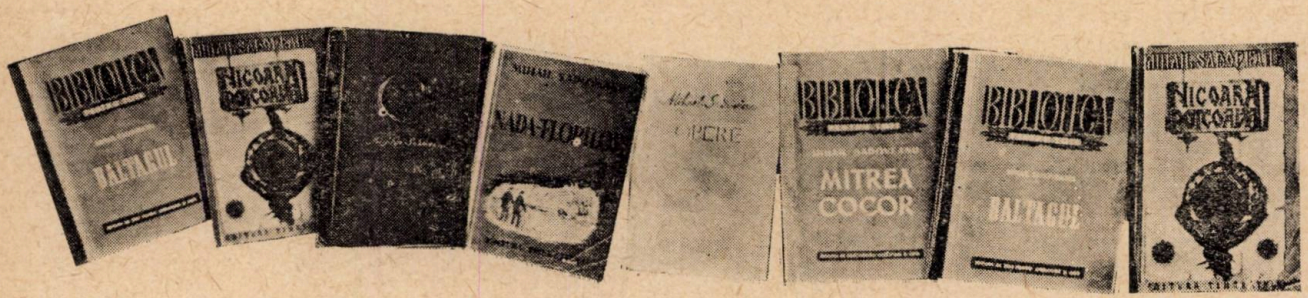

pe toți și în tînăra experiență a vieții, în gînduri, în sentimente, în judecată și în practica omeniei. Începuse a avea păreri destul de ferme asupra oamenilor, asupra condițiilor deosebite de viață în care trăiesc, asupra naționalităților conlocuitoare, asupra suferințelor și bucuriilor omenești și considera la om întîi și întîi omul, nelăsîndu-se împătimit de vreo prejudecată sau ură de rasă. Așa se face că privea rău pe aceia dintre colegi care aduseseră de acasă boala antisemitismului. Puținii evrei din clasă, și în special unul din Fălticeni, erau foarte adesea ținta batjocurii și chiar a pumnului. Atitudinea hotărîtă și umană a lui Sadoveanu, exemplul purtării sale, lipsită cu totul de prejudecăți, a dat cu timpul roade bune. Ceea ce vreau să povestesc însă, s-a petrecut la începutul anului școlar, cînd încă nu pusese stăpînire asupra tuturor sufletelor fragede și în devenire.

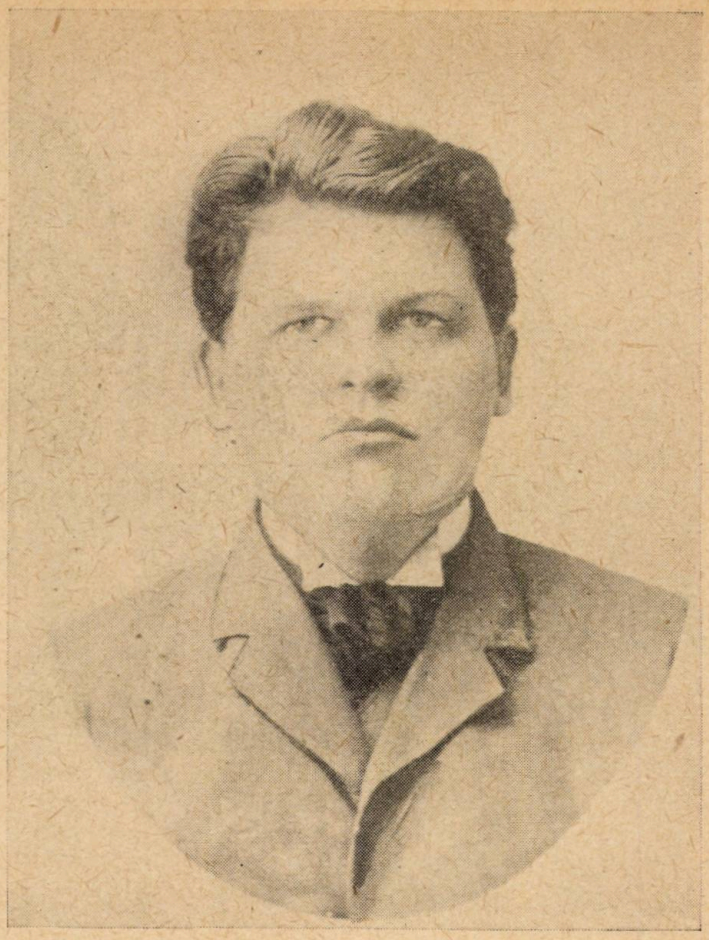

MIHAIL SADOVEANU Fotografie din anul 1903

Dar să intru în subiectul amintirii ce a răsărit în mintea mea odată cu întoarcerea în îndepărtatul trecut.

După două săptămîni numai, Sadoveanu se văzu recunoscut, atît de profesori cît și de colegi, fără vreo prealabilă numire oficială, ca șef al clasei. Cei mai buni, mai aleși dintre profesori, se purtau cu el în chip deosebit de cuviincios, iar directorul îi acorda o încredere deplină. De ea se leagă amintirea pe care vreau să v-o împărtășesc.

Un coleg, pe nume Handoca, nu se putea împăca niciodată cu vecinul său de pupitru, pe nume Herșcu Meier Sin Strul, cel venit și el din Fălticenii lui Sadoveanu. Era un omuleț firav, cu părul roșcat, cu fața pistruiată, sfios și fricos, de se temea și de umbra sa. Lui Handoca (căruia i se spunea țiganul, fiind smolit și oacheș) îi plăcea să-l zădărască, să-l asmuțe cu o vorbă de ocară sau cu un pumn în coastă. În una din zile se întîmplase însă ca pumnul să nu fi fost dat chiar cu duhul blîndeții. Herșcu Meier prinse a plînge și a se văicări de mama focului, și taman peste această văicăreală căzu în clasă domnul Brandia, spre a-și face ora de istorie. Întrebat de ce plînge, Herșcu Meier spuse că a fost bătut de Handoca, la care acesta sări cu gura, susținînd că, dimpotrivă, el a fost lovit de Herșcu și că, firește, a ripostat.

În fața acestei foarte neclare afaceri judecătorești directorul, destul de încurcat, a găsit totuși o ieșire. În tăcerea de mormînt a clasei, se adresă cu ochii spre pupitrele din fund:

„Sadoveanu, spune dumneata, cine are dreptate?“

Din spatele celui întrebat și luat ca arbitru se auziră imediat șușotiri de îndemn la minciună: „Spune că Handoca! Spune că Handoca!“

Dar Sadoveanu, ridicat în picioare, așteptînd o clipă liniștirea îndemnului, răspunse cu imperturbabilul său calm:

„Herșcu Meier Sin Strul“.

Pentru director, mărturisirea elevului în care își pusese toată încrederea, era hotărîtoare. Rosti răspicat, adresîndu-se lui Handoca:

„Ești eliminat pe o săptămînă. Poți pleca“.

Nimeni din cei cu îndemnul la minciună n-a îndrăznit vreodată să ceară socoteală incoruptibilului judecător.

ENRIC FURTUNĂ

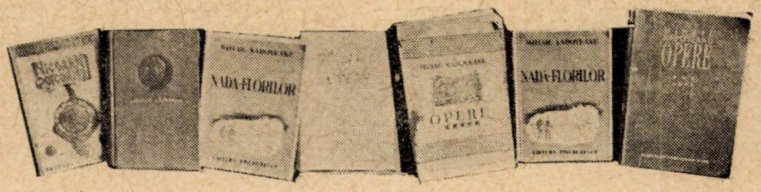

de
PAVEL FEODOROV

Slujesc Uniunii Sovietice

Moscova se pregătea pentru sărbătoarea lui Octombrie.

Pe terenul şcolii superioare de cavalerie răsuna un cîntec vesel. Tinerii elevi, sunînd din pinteni, se duceau să primească pentru participarea la parada de 7 Noiembrie din Piaţa Roşie cai de luptă. Pe cizmele lustruite, pe mînerele crestate ale săbiilor străluceau razele soarelui de toamnă.

Aliniindu-se pe două rînduri, plutoanele încremeniră în poziţie de drepţi. Un general, lat în spate, om în vîrstă, dar vioi şi cu ţinută dreaptă de cavalerist, aruncînd coloanei o privire severă, dădu satisfăcut din cap şi comandă „repaus".

Din grajd începură să fie scoşi unul după altul caii frumoşi, semănînd uimitor unul cu altul, roibi, cu coamele negre, dese. Aceşti minunaţi cai de rasă stîrniră în rîndurile elevilor o mare însufleţire şi şoapte înăbuşite. Petea Kocetkov — cel mai tînăr elev, care venise de la şcoala militară „Suvorov"—simţi că i se opreşte inima.

Deodată izbucni, de-a lungul şirurilor de elevi, un strigăt de admiraţie. Din grajd, ieşi în fugă, jucînd nervos pe picioarele sale zvelte, un cal murg, cu coama albă ca spuma mării. Îl conducea un cavalerist înalt, cu epoleţi de maior.

Maiorul îşi plimbă cu duioşie mîna pe coama calului, făcu un gest grăbit şi într-o clipă se pomeni în şa. Calul îşi ridică sus capul, îşi încordă gîtul drept şi, mişcîndu-şi vîrfurile ascuţite ale urechilor, porni înainte cu pas jucăuş.

— Pentru un cal ca acesta, spuse fără să vrea Petea cu voce tare, aş da...

Nu termină ce voia să spună. Pe cal şedea călare Buslov, acelaşi Buslov care îl găsise pe Petea în pădurile Smolenskului...

— Ce-ai putea d-ta să dai, să vedem şi noi? spuse generalul surîzînd cu şiretenie, scrutînd cu privirea pe tinerelul care se înroşise de emoţie.

Petea strînse cu mîna garda rece a sabiei, luă poziţia de „drepţi" şi spuse cu voce înceată, dar clară:

— Îmi voi da, tovarăşe general locotenent de gardă, toate forţele pentru a deveni un cavalerist, aşa cum este maiorul Buslov.

— Maiorul Buslov? De cînd îl cunoşti d-ta?

— Îl cunosc din anul 1941, răspunse scurt Petea.

Generalul îşi ridică mirat sprîncenele încărunţite. Tînărul elev Kocetkov n-avea mai mult de 18 ani, dar pe pieptul lui, generalul observă insigna roşie de gardă şi o baretă de decoraţii cu două medalii. Cu o mişcare de cravaşă generalul ordonă maiorului Buslov, care se apropiase, să descalece.

— Văd că v-a sosit în completare, tovarăşe maior de gardă, un vechi tovarăş, spuse generalul. Îl recunoaşteţi?

— Îl recunosc, tovarăşe general locotenent. Noroc, Kocetkov! spuse Buslov, şi îl îmbrăţişă puternic pe Petea.

— Aţi luptat împreună? întrebă generalul.

— Da, tovarăşe general locotenent. I-am bătut împreună pe fascişti...

Şi maiorul povesti prima sa întîlnire cu Petea.

...Odată, după renumitul raid de cavalerie al generalului Dovator în spatele frontului inamic, plutonierul Buslov mergea printr-o pădure. Deodată, într-o parte, în brădetul tînăr, începu să cîrîie alarmată o coţofană. Ea se rotea ţipînd deasupra vîrfurilor copacilor, se aşeza pe crengi şi pornea din nou în zbor. Buslov se opri şi privi înainte. După crengile unui brad se strecura, abia vizibilă, o şuviţă subţirică de fum. Buslov dădu cu băgare de seamă crengile la o parte. Sub brad, lîngă un focşor, şedea un băiat de vreo 10 ani, cu o cască în cap şi cu haină vătuită, prea mare pentru el, cu mînecile suflecate. Fierbea ceva într-o cutie de conserve. Mai la o parte, era legată de un mesteacăn o iapă mică, costelivă, cu scaieţi în coadă. Pe spatele ei, în loc de şa era legată cu o frînghie o bucată de ţol pestriţ. Rezemată de copac stătea o puşcă veche de vînătoare cu patul crăpat şi cu lipituri pe ţeavă. În iarbă, lîngă foc, se aflau un codru de pîine de secară şi cîteva cepe. Zărindu-l pe Buslov, băiatul nu spuse nici un cuvînt, luă în mînă puşca, o puse pe umăr, apoi aruncă pe foc cîteva crenguţe uscate şi aplecîndu-se începu să sufle cu hărnicie în foc.

— Ce faci tu aici? întrebă Buslov, apropiindu-se de foc.

— Stau în tabără, răspunse băiatul răstit.

— În ce tabără?

— În tabăra de partizani, ce, nu ştii?

— Dar unde-ţi sînt partizanii?

— Eu sînt partizan.

— Tuuu?! întrebă Buslov, ascunzîndu-şi zîmbetul. Dar cine este comandantul detaşamentului?

— Piotr Ivanovici Kocetkov, iată cine este.

— Şi cine este mă rog acest Piotr Ivanovici?

— Eu, eu sînt Piotr Ivanovici Kocetkov.

— Aha! spuse Buslov. Apoi aşezîndu-se lîngă foc şi aprinzîndu-şi luleaua cu un tăciune, întrebă: Şi e mare unitatea voastră, Piotr Ivanovici? Sau este secret militar?!

— Deocamdată sînt singur! Petea şterse cu palma vîrful nasului, lăsînd pe ea o urmă vizibilă de funingine. Apoi adăugă cu fermitate: O să se adune! Am cerut să fiu primit în armată, dar colonelul de cavalerie care a distrus comandamentul german mi-a ordonat să mă fac partizan, să-i bat pe germani. „Tu, mi-a zis el, Piotr Ivanovici, cunoşti toate locurile astea, eşti om de partid; nu se poate să rămîi aici cu germanii".

— Sînteţi membru de partid, Piotr Ivanovici? întrebă Buslov.

— Sînt pionier, răspunse cu mîndrie Petea şi scoase din buzunar o cravată roşie.

— Dar puşca de unde ai luat-o? întrebă Buslov arătînd arma „Berdan".

— E puşca lui tata. Ia găinuşele dintr-un singur foc, răspunse Petea.

— Dar unde este tatăl tău?

— În Armata Roşie. Taică-meu a plecat primul!

Petea încercă cu un beţişor subţire cartofii care fierbeau în cutia de conserve. Încredinţîndu-se că sînt gata, el scoase un cartof, frigîndu-şi degetele, îl rupse în două şi-i întinse lui Buslov bucata cea mai mare.

— Mănîncă, nene.

Buslov luă bucata de cartof şi se apucă să o cureţe în tăcere. Se lăsă liniştе.

Iapa bătea cu copitele în pămînt de foame, dădea din cap şi rupea cu dinţii crenguţele ţepoase de brad. Petea strigă la ea cu ciudă:

— Uo, disperato! Nu poţi sta liniştită?!...

— Ar trebui să o laşi să pască sau să-i aduci aici iarbă. Calul trebuie îngrijit, Kocetkov, spuse cu blîndeţe Buslov.

Dar iată că întorcîndu-se din cercetare spre postul său de comandă, generalul Dovator zări în tufişuri un fum subţirel. Crezînd că se odihnesc acolo ostaşi din divizia lui, el se îndreptă într-acolo hotărît să-i mustre bine pe cei care nesocoteau mascarea. Văzînd însă lîngă foc numai pe Buslov cu un băieţaş, generalul se opri. Timp de vreo două minute el îi privi de după bradul stufos. Apoi, nemaiputînd rezista, ieşi din ascunzătoarea sa şi spuse în glumă:

— Nu puteam stabili legătura cu partizanii şi cînd colo ei sînt chiar sub nasul nostru... Numai că trebuie să stingeţi focul. Zboară avioane germane de recunoaştere.

Buslov se fîstîci. După ce salută, el se apucă în grabă să stingă focul cu cizmele.

— Dar d-ta ce faci aici, tinere? îl întrebă generalul pe Petea.

— E comandantul detaşamentului de partizani, Piotr Ivanovici Kocetkov, răspunse zîmbind cu bunătate Buslov.

— Ia te uită! Dar e într-adevăr Piotr Ivanovici! Noi ne cunoaştem, spuse Lev Mihailovici. Cum de ai ajuns aici, Piotr Ivanovici?

Buslov îi povesti pe scurt generalului Dovator că Petea luase drept ordin militar sfatul pe care acesta i-l dăduse să se facă partizan, că pusese mîna pe „echipamentul" necesar şi pornise pe urmele cavaleriei în retragere. Astfel nimerise el în pădurea Duhovscinei, îşi instalase tabăra în vecinătatea cavaleriştilor generalului Dovator cu intenţia fermă de a-i urma sau de a găsi un detaşament de partizani.

Buslov îi ceru generalului permisiunea să-l ia pe Petea în escadronul său.

— Cum se poate să nu luăm cu noi pe comandantul neînfricaţilor partizani? spuse zîmbind Lev Mihailovici. Numai că are un cal prea costeliv... şi cu coada plină de scaieţi. Ar trebui să i-o cureţe. Tu, Buslov, ia-l în grija ta. Să nu-ţi laşi puşca, Petea, să ai grijă de ea. După război o s-o ducem la muzeu.

Războiul... a luat sfîrşit. Au fost duse la muzeu armele legendarului erou general Dovator: pistolul Mauser şi sabia. Lîngă arme este atîrnată în muzeu pelerina lui Dovator. De poalele acestei pelerine îl trăgea Petea pe generalul Dovator, stînd culcat în dispozitivul de luptă în momentul atacului german dezlănţuit asupra unui loc de trecere, la 2 septembrie 1941.

Iar apoi, cînd cavaleria, respingînd atacul, a străpuns linia întîia a inamicului, Dovator a încălecat, l-a aşezat pe Petea în faţa lui şi, acoperindu-l cu poalele acestei pelerine, l-a trecut dincolo de rîu, pe pămîntul nostru, la o viaţă nouă.

Buslov îşi termină povestirea. Generalul stătea pierdut pe gînduri. Apoi spuse:

— Da, a fost un viteaz partizan şi un renumit cavalerist al generalului Dovator! Va să zică despre el s-a scris în cărţi?! Ei, şi cum ai învăţat la şcoala „Suvorov"?

— Am terminat-o cu distincţie, tovarăşe general locotenent de gardă.

— Bravo ţie!

— Slujesc Uniunii Sovietice!

Generalul îi făcu vesel cu ochiul lui Buslov şi spuse:

— Asta înseamnă că va fi şi un bun cavalerist. Poate... să-i înmînăm lui darul trimis de colhoznici?!

Buslov răspunse zîmbind:

— Eu cred, tovarăşe general locotenent, că merită acest dar.

Generalul îl luă uşurel pe Petea de braţ şi îl conduse la calul cu coama albă ca spuma mării.

— Încalecă, Kocetkov! Acest cal este un dar pentru Armata Sovietică din partea colhoznicilor. Să vedem dacă eşti demn de acest dar.

Petea puse mîna pe gîtul calului. Sub pielea mătăsoasă el simţi freamătul viu al sîngelui.

Cu o mişcare vioaie, bine calculată, de-abia atingînd scara cu vîrful cizmei, Petea îşi aruncă uşor corpul tînăr şi bine antrenat în şa. Calul, simţind un bun călăreţ, porni uşor şi supus în galop.

— Da, este într-adevăr stilul de călărie al suvoroviştilor, spuse zîmbind generalul, urmărind călăreţul. Apoi, întorcîndu-se spre maiorul Buslov, ordonă:

— Să fie trecut calul pe numele lui. La paradă plutonierul de gardă Kocetkov să facă parte din garda de onoare a steagului unităţii.

★

În ziua aceea toată Capitala era învăluită în flăcările miilor de steaguri roşii. Milioane de oameni mergeau pe străzi.

Calul cu coama albă, păşind vesel pe granitul din Piaţa Roşie, făcea să ţîşnească scîntei de sub copitele sale potcovite. Deasupra capului lui Petea flutura în vînt pînza roşie a steagului unităţii de gardă.

Dînd onorul spre dreapta, el privea în direcţia în care erau aţintite privirile tuturor, spre tribuna de granit a mausoleului.

Calul cu coama albă, darul poporului, dădea cu mîndrie din cap şi mergînd înainte îl ducea pe Petea, ca pe aripi, din trecutul aspru în viitorul fericit şi plin de bucurii.

(*Traducere din limba rusă.*)

MĂRUL

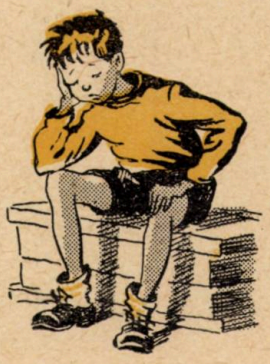

În pauză a fost un joc grozav
Cu risete și hărmălaie mare.
Doar el stătea de-o parte ca bolnav,
În strălucirea palidului soare.

Stătea pe-o ladă și privea în jos
Cu-obrajii-n palme, trist și abătut.
C-un doi e drept să fii așa botos!
Și-i drept, cînd strigă toți, să fii tăcut!

Un măr rotund, perfect rotund, luci
În fața lui, cu coajă aurie.
— Ei, puștiule, ridică-mi-l! Privi:
Aproape sta, temutul Pintilie.

— Tu nu m-auzi? Îți spun să mi-l ridici!
— De l-ai scăpat, poți să te-apleci!
— Așa răspunzi? Ia uite ce arici!
Să știi că te voi ține minte-n veci!

„Ariciul" n-a mai zis nimic. Privea
În sus la Pintilie trist și mut.
— Ce mă privești? Nu-ți place mutra mea
De ce-ai rămas deodată-așa tăcut?

Și cum „ariciul" n-a clintit de fel,
Fu nevoit să se servească el...
Își șterse mărul și mușcă: — Tu vrei?
Ești curajos, îți jur pe ochii mei!

„Ariciu"-i mic și Pintilie-i mare—
În clasa șaptea. Poți să zici ceva!
Dacă te bate? „Dreptul" lui: e tare.
Și e deștept și ager. Chiar așa.

— Hai, mușcă de aici. E dulce mărul.
Nu vrei? Sau poate ai vreun necaz?
Cin'te-a bătut? Hai spune-mi adevărul.
Tăcerea asta n-are nici un haz.

„Ariciul" însă tace, tace, tace...
Și spatele-i întoarce supărat.
— Ariciule, te las precum îți place.
Și Pintilie-n pace l-a lăsat.

Din pomi cad frunze, ploaie aurie...
În clasă iar se-ntorc copiii toți.
Să fii atent la lecții — nebunie.
Cînd ai un proaspăt doi, nu poți.

Cad frunzele ușoare și-n cădere,
Foșnesc și sună ca mătasea, lin.
Să mergi c-un doi acasă — ce „plăcere"
Și-n ochii mamei să te uiți, ce chin!

— Ehei, ariciule, ia stai oleacă,
Așteaptă-mă! — E Pintilie iar.
— Îți spun o vorbă, nu știu de-o să-ți placă:
N-ai învățat pe astăzi? E amar!

— Cine ți-a spus, te-a păcălit...
— Fireşte!
De aceea stai ca mutul, necăjit.
— Ei și? Am doi și mă privește.
Cad frunzele cu foșnet liniștit.

Alături merg o vreme, tac. Apoi,
„Ariciul" smiorcăie: — Cum intru-n casă?
Nu știu la matematici, numai doi
Am să primesc.
— Ei, om vedea noi, lasă!

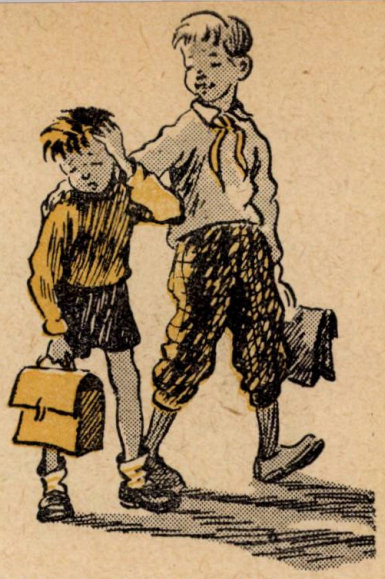

Azi nu mă duc la fotbal, dacă vrei
Să vii la mine — știu la matematici.
Și te învăț, cum fac cu frații mei —
Am doi, dar nu-s ca tin așa sălbatici.

— Să faci pe profesorul?
— Da, mi-ar place!
— Învăț și singur, lasă-mă în pace!
— Atuncea bine, faci așa cum vrei,
Poate vreun doi și mîine ai să iei.

— Ai să mă bați și ai să rîzi de mine?
— Eh, ce fricos! Deloc nu-ți șade bine.
Văzut-ai tu să bat pe cei mai mici
Cînd sînt cuminți?
(Mai poți ceva să-i zici?)

Și-a mers, „ariciul" fără să-l mai cheme.
Cuminte-l asculta pe „profesor".
Și ce firesc se dezlegau probleme
Sub mîinile și sub privirea lor.

A luat „ariciul" cinci. E sărbătoare.
Dar nu-i de-ajuns un cinci lîngă un doi.
De nu stai lîngă el cu grijă mare,
Nu poate creşte creanga din altoi.

★

Dar, au de joacă timp destul și iată,
Curînd sosi-va iarna cu ninsori.
Zăpada va fi albă și curată
Și fulgii vor cădea ca niște flori.

DOINA SĂLĂJAN

Ilustrații: IUSEIN RAISA

ZILE DE IULIE

(Urmare din numărul trecut)

ŞTEFAN LUCA

Ilustrații: CRIVĂȚ

Oamenilor răi e primejdios să le faci bine

Îmi aduc aminte. Am primit în aceeaşi seară o scrisoare de la fratele meu cel mare. Lucra în port, la Galaţi. Cînd am intrat pe uşă, mama sta cu tata la masă şi tăceau amîndoi. Scrisoarea, scoasă din plic, îndoită încă, aştepta pe masă într-un colţ. Fraţii mei mai mici şi Lenuţa, sora-mea, dormeau în odaia de către drum. Mie, mama îmi desfăcea un pat şi mă culcam direct acolo, lîngă soba de gătit.

Tata dormea cu băieţii mai mici, Nicu, Ghiţă. Mama — cu Toderuţ şi cu Lenuţa.

Mă aşteptau după cum se vede, pentru că mama nu m-a primit ca de obicei cu întrebări pe care mamele se pricep să le pună în aşa fel încît te ruşinezi. Asta cînd creşti mai mare. O mustrare, fără joardă, ţi se pare mai grea. Atunci cînd mă frigea pe spate cu cîte-o mîngîiere urlam mai tare decît merita usturimea, mă smiorcăiam un timp, apoi mă străduiam să făuresc încă un prilej pentru chelfăneală. De mult, mi se părea, de mult nu m-a mai ciocănit mama şi pre a mea lege îmi părea rău şi-i pizmuiam pe cei mici. Numai ce o auzeai:

— Iar ai umblat horaiţa. Da' adună-te, mă băiete, de pe drumuri, că vine vremea să-ţi bagi mînţile în cap!

Jap, jap, şi cu asta se încheia totul.

Acum, dacă greşeam:

— Ionică, Ionică. Ai crescut, da' mintea ţi-i mai slabă ca a lui Toderuţ. Ce-o să fie de tine cînd vei fi singur...

Asta în prezenţa lui Toderuţ, care nu-şi scotea, nici în faţa acestei dovezi de preţuire, arătătorul din nas.

Cînd voi fi singur... mă ustura mai rău decît jordia acest sfîrşit. Şi mama nu se încrunta, nu ridica tonul. Îmi vorbea liniştită, măsurat.

De astă dată nu mi-a spus nimic. Tata îmi arătă scrisoarea. O desfăcui şi începui să citesc.

— Citeşte tare, mă rugă tata.

Citii. Scrisoarea ne vestea că Mircea, bădia Mircea, care era cu şase ani mai mare decît mine, era bolnav în spital şi că de şase săptămîni nu mai lucrează nicăieri. „N-am vrut să vă scriu ca să nu vă amărăsc . Aveţi destule griji în afară de-a mea. Dar mă simt aşa de singur şi de părăsit. N-am pe nimeni. Toţi tovarăşii mei s-au risipit. Cu criza asta, s-a închis şantierul. După ce ies din spital mă duc în Moldova. Poate o să intru la calea ferată. O să vă scriu. Tată şi mamă, faceţi ce puteţi şi lăsaţi-l încă un an pe Ionică să-şi isprăvească şcoala..."

— Nu scrie că ce are? De ce-i la spital? întrebă mama.

— Nu.

— Şi nici nu-şi dă adresa? Vezi pînă la urmă.

Urmai: „Nu-mi scrieţi la spital că nu ştiu cît m-or ţine aici. Sînt mulţi bolnavi şi locurile-s

cam puține. Oricum, vă voi scrie ce și cum mai tîrziu. Vă sărut pe toți și mi-i dor de Toderuț. O fi crescut de doi ani de cînd nu l-am văzut. Nu m-ar mai cunoaște. Tata cum stă cu ochii? Ce mai face tetea Gore și tișa Saveta? La toți bine și sănătate. Să-i spuneți de bine și lui Marius Vale și lui frate-său Pavel. Tot bine Mircea".

Îndoii din nou hîrtia și-o vîrîi în plic, netezindu-l pe margini. Tata mi-l luă și-l pipăi ca și cum ar fi vrut să se încredințeze că hîrtia albastră a umblat prin mîna fratelui meu.

Mama începu să plîngă.

— Dragu' mamii! Cum s-o înstrăinat de casă.

Tata o privi multă vreme fără să zică nimic. Eu mă gîndeam la fratele meu și voiam să-mi alcătuiesc în minte, din cele ce știam despre spitale, o imagine a locului în care zace bolnav Mircea. Nu văzusem încă niciodată un spital. Singurul meu contact cu medicina era sanitarul

care la fiecare început de an venea la școală și ne poruncea să ne căscăm gura și să strigăm „a". Ne pișca și ne da drumul. Și-mi mai aduc aminte că-n clasa a II-a au fost două cazuri de scarlatină, lucru pentru care s-a închis școala pe-o lună. Din spusele celor mari pricepeam că nu-i un loc atrăgător și că-i bine pe cît se poate să te ferești să intri în lazaret. Ca de război: unde „mergi cu trenul, vii cu targa sau nici nu te mai întorci".

— Niciodată nu ne spunea ce-l doare nici acasă, zise mama.

— A fost un copil bun, încheie tata.

Se vede că ei mai aveau să-și vorbească, deoarece mama începu să-mi facă patul. Așeză o pernă, desfăcu capacul canapelei și-mi spuse:

— Culcă-te, Ionică. Îi fi și tu zdrobit de alergătură.

— Mai lasă-l și tu, Firă. Nu mai are mult.

Ceea ce însemna că hotărîrea cu privire la mine se stabilise pentru totdeauna. Mă dezbrăcai încet și mă culcai.

Deodată, fără să mă gîndesc dinadins, am simțit nevoia să le spun și lor de Hector. De-abia după aceea m-am socotit că nu trebuia să le spun chiar acum.

Mă înșelam. Tata mă descusu.

— Cînd s-a întîmplat?

— Noi, dimineața, ne-am scăldat cu cîinele. L-a scăpat pe Nimrod.

— Cine-i Nimrod?

— Copilul lui Mera.

— Era și Mera?

— Era, cu nevastă-sa.

— Așa... Oamenilor răi, și binele care li-l faci îi cu primejdie.

I-am spus și ce s-a petrecut pe urmă. Pentru ca după un răstimp tata să mă întrebe cu totul altceva.

— I-ai spus lui Marius Vale?

— Ce, de Hector?

— Nu. Ai uitat?

— Aha. Sigur că i-am spus. Aseară.

— Culcă-te. Hai, Firo, dincolo.

N-am putut s-adorm curînd. Nici tata, nici mama n-au dormit. I-am auzit vorbind pînă tîrziu, în șoaptă. Nu înțelegeam ce-și spun, îi auzeam ca de departe. În minte mi se încîlceau toate cîte s-au petrecut în ziua aceea și știu că ultimul gînd pe care l-am avut n-a fost nici gîndul la Mircea, nici la Vasile, nici la ucenicie. M-am pomenit că-mi spuneam: cît de mult a îmbătrînit tata, nici scrisorile nu le mai citește. Mama, săraca, nu știa carte. Și m-a cuprins așa o dorință să-i ajut. Începeam să înțeleg de ce-i nevoie ca totuși să mă obișnuiesc cu gîndul plecării.

★

Pe Hector l-am căutat zadarnic timp de-o săptămînă încheiată. Am umblat și prin oraș, am cutreierat toate drumurile, ne-am dus și i-am întrebat și pe hingheri. Pînă la urmă ni s-au

jurat că de un an de zile pe mîna lor n-a căzut nici un cîine lup. Unul din ei ne asigură că chiar dacă pică un cîine lup au grijă de el.

— Marfă scumpă, băieți. Și jandarmii îi caută cu lumînarea.

Nu era de găsit. Tot unul de-acolo ne-a spus:

— Altfel nu se poate. Cineva l-a prins și l-a ascuns. Și-l ține ascuns.

Cine să-l fi ascuns pe Hector ? ne întrebam noi unul pe altul. N-avea cine, doar cîinele era al nostru și-l cunoștea toată suburbana, cine să-l fi luat?

Cînd ne-am despărțit într-o seară, Vasile îmi spuse:

— Mai sînt patrusprezece zile, Ionică.

— Și pe mine mă dă, făcui eu.

— Badea Pavel a scăpat. I-au dat drumul.

— A venit acasă?

— Nu. Tata mi-a spus că nu vine. Nu-l lasă Mera și nici în oraș n-are voie să mai locuiască. O să plece la Cluj. Da' să taci.

— Tu ai vorbit cu el?

— Nu. Tata mi-a poruncit să-ți spun și ție. Zicea că Pavel era îngrijat de soarta ta. Îi place de tine. Zicea că, pînă la urmă, tot te faci tu profesor de matematică.

Acasă i-am spus tatei, fără să-i pomenesc de Pavel, unde voia să meargă. Erau unele lucruri pe care nu i le spuneam nici lui. Nici de galerie nu știa. În sinea mea însă mă rușinam că trebuie să tac față de el. Cine știe, dacă m-ar fi întrebat, poate că i-aș fi spus. Nu m-a întrebat pe față.

— Zici c-a scăpat. Așa... Acum desigur n-o să-l mai lase-n oraș.

Am tăcut.

Tata m-a prins iar ca înainte c-o săptămînă de bărbie și mi-a șoptit:

— Bine, Ionică. Prea bine.

Înainte de a mă culca, m-a chemat lîngă el, la măsuță, și împingînd la o parte un calapod, îmi zise:

— Ce-mi dați să vă spun unde-i Hector?

Am încremenit.

A doua zi, era sîmbătă.

Cînd Hector nu are bunăvoință

— Cum să facem?

Aflați, dragii mei, că atîta m-am frămîntat în noaptea aceea, atîta am visat, atît de mult m-a obosit somnul! Și totuși m-am sculat așa, cum mi-am pus în gînd. La patru, odată cu prima rază de lumină. M-am îmbrăcat repede și am tulit-o pe ușă. Mama s-a trezit și-a strigat:

— Unde fugi?

L-am auzit pe tata:

— Lasă-l!

Întîi l-am sculat pe Gore. El dormea în tinda casei, pe-un prici. Era să-l ciupesc pe frate-său în locul lui. Gore se trezea anevoie și, de cîte ori îl luam la pescuit dimineața pînă-n ziuă, trebuia să-l pișc de obraz.

I-am spus. A sărit și el din pat, s-a frecat la ochi și s-a îmbrăcat iute. De-acolo am plecat la Vasile Vale. Gore s-a dus după Doboș.

— Numai să-l găsesc, ăsta pe Mureș își face veacul. Tatăl său vine numai sîmbăta acasă, iar mamă-sa nu-i poate face nimica.

— Du-te!

În drum, l-am sculat din somn și pe Chirilă. Cînd i-am spus despre ce-i vorba, nu l-am mai putut reține. Că el se duce la postul de jandarmi să scoată cîinele.

— Nu te duce, mă! Te bate Mura!

Mura era sergentul, ajutorul lui Mera. Un om bălan, cu umeri osoși. El bătea. Mera bătea rar și pe ascuns.

— Să-l dezleg numa' pe Hector, c-apoi nu-mi mai este frică.

— Pînă-l dezlegi...

Nu l-am putut stăpîni pînă ce nu i-am spus:

— Dar dacă nu l-au ascuns la post? Hai la Vasile!

Gore și cu Doboș erau de-acum la Vasile Vale, cînd noi am ajuns în dreptul casei lor. Am ieșit la Mureș. După ce ne-am ciondănit, după ce ne-am bucurat, toate la rînd, ca la moară, deasupra tuturor problemelor, a rămas întrebarea:

— Cum să facem?

Adică, ce să întreprindem ca să-l scăpăm pe Hector.

Chirilă se căină.

— Săracul Hector, de-o săptămînă-i în lanț. Sigur că l-au bătut cu biciul, ca pe cîini.

Nu ne-am mirat de spusele lui. Presupunerile ne dureau și eram încredințați că Hector suferise din pricina lui Mera și a celuilalt Nimrod, Mura.

— Cum s-a nimerit, observă Doboș, căruia îi plăcea să găsească potriveli. Mera și Mura ca doi frați.

— În rele, adăugă Gore. Altfel nu-s frați. Mura-i din Ogreni. Mera, dracu să-l pieptene, habar n-am.

Vasile Vale era de părere să mergem să ne sfătuim cu tatăl său.

— Aici, zicea el, nu-i lucru curat. Cu jandarmii nu-i bine să te pui. Nu l-ați auzit cum ne-a

întrebat de ce nu i-am pus zgardă? De ce nu-l legăm? O să zică cine știe ce și tot noi ieșim mai rău.

—Da' unde-i tată-l tău?

— Acasă. Îl chem eu.

Pe mine mă chinuia întrebarea: De unde știa tata că ceea ce a auzit el la post se lega de Hector?

I-am povestit lui Marius Vale ce mi-a spus tata.

— Pe tata l-au chemat la post, să vorbească la telefon. Nu știu cu cine. A trebuit s-aștepte cam mult și a auzit cum domnu'Mera se răstea la soldatul ăla strîmb de spate, care vorbește repede de încalecă cuvintele. Cum îi zice, numa?

— Tărcatu!

— Așa. Se răstea la el: tot nu mănîncă dihania? Soldatul se făcuse mic și se strîmba și mai tare din spate. Nu, să trăiți, zicea el, o fi deranjat la burtă. Nu se atinge, zicea, de mîncare. Atunci Mera dădu cu pumnu-n masă. Trageți-i cîteva, zice, așa cum făceam noi. Băgat în sac și arde-i, ce-s mofturile astea! Jandarmul trebuie să se înțeleagă bine cu cîinele.

— Toate astea ți le-a spus Toader?

— Da, da. Și-a mai spus că a auzit cum Mera l-a pălmuit pe Tărcatu, care se plîngea că dihania nu mîrîie, dar te mușcă fără veste.

— Cînd Hector nu are bunăvoință, făcu badea Marius Vale. Acum mă duc la moară. Pînă atunci apucați-vă și pescuiți. Ticluim noi ceva. Dacă n-o fi bine într-un fel, o fi într-altul.

Istorisind toate acestea mi-am limpezit nedumeririle. Așa-i. Hector nu mîrîie și nici nu mănîncă din mîini străine. În schimb mușcă, vorba lui Marius Vale, cînd nu are bunăvoință. Tata l-a cunoscut după aceste semne.

★

Pe Hector totuși n-am pus mîna atît de curînd pe cît ne-am fi așteptat. Alte lucruri s-au petrecut, lucruri care au întîrziat planul alcătuit pentru găsirea și eliberarea lupului nostru credincios.

În seara următoare am aflat că au început cercetările legate de uciderea Onicii, fata cu simbria. Numai că se petreceau puțin altfel de cum le-am bănuit noi. Tetea Gore trînti un pumn cît banița în masă:

— Auzi, Toadere? Nu pe prefect l-au arestat.

— Dar pe cine?

— Pe Valer Cociș. Argatul.

— De ce?

— Zice că el trebuia să lege cîinii. Nu-i treaba prefectului.

Tata iar nu zise nimic. Întrebă mama:

— Și?

— Azi dimineață a fost oprită foaia muncitorilor în care se scria toată tărășenia, așa cum s-a petrecut.

— Dar argatul era acasă?

Tetea Gore nu răspunse imediat întrebării tatei. Își turnă un pahar de „holircă" întîi, apoi dîndu-l pe gît se strîmbă ca și cum ar fi înghițit otravă.

— Eram amîndoi la gară. Descărcam lemne.

Mama se ridică și luă lampa de pe dulap. Căută o cîrpă să-i șteargă sticla. În odaie se făcuse întuneric.

Tata zise:

— Atunci trebuie să te duci!

— Unde?

— Martor... la proces.

Tetea Gore încuviință, ca după un timp să tresară:

— Da...Toadere!

— Ce-i?

— Or să mă dea afară de la gară!

Tata se ridică și deschise fereastra. Tișa Saveta încremenise cu mîna la gură. Eu nu știu cum îmi veni în minte convorbirea mea cu Pavel despre laptele acru. Sărăcia...

— Îi drept. Tu ai patru copii. Casă grea. Se prea poate să te dea afară. Valer Chiș poate sta la închisoare nevinovat! El nu are casă grea! C-așa-i făcut omul, cu cît îi mai sărac, cu atît are casă mai grea. Ehei, Gligore, omul sărac i-al doilea drac. Așa zic domnii. Valer Chiș o să stea la închisoare, iar cocoana prefectului să mai dea afară o servitoare. Ce zici? Drept îi?

Tata vorbea domol, fără să dea din mîini. Mai curînd citeai o oboseală în felul cum își lăsase coatele pe masă. Tișa Saveta nu-și mai lua ochii de pe fața încruntată a lui tetea Gore.

Tetea se ridică și-i puse mîna pe umăr:

— Mă duc. Lasă Savetă. Valer are doi copii și nevasta îl poartă pe al treilea.

— Doamne, doamne, îngăimă femeia lăcrămînd.

Noi, copiii, ne-am strîns unul într-altul ca-n fața unei nevăzute primejdii.

Tata grăi din nou:

— Nu ești singur, Gligore. Te-om ajuta cît ne-om pricepe.

Și-apoi încet, abia deslușit.

— Vorbesc eu azi și cu Pavel!

★

Seara de sîmbătă s-a încheiat altfel însă decît alteori. După ce tișa și cu tetea s-au mistuit în întunericul nopții, am auzit niște pași în curte și cineva a ciocănit în geam. Copiii erau culcați, dormeau, în afară de mine. Tata întrebă:

— Cine-i?

— Eu, Toadere. Lasă-mă-n casă.

Era Pavel.

Tata coborî flacăra lămpii, deschise ușa și-i împinse un scaun.

M-am făcut că dorm.

— Toadere, l-am auzit eu pe Pavel. Azi după masă agenții poliției au distrus clubul muncitoresc din oraș. L-au bătut pe bibliotecar, biblioteca au făcut-o praf.

— Asta-i acum. Au bănuit ceva...

— Sînt sigur că știu ceva și de conferința noastră.

— N-o mai putem ține în oraș, zise tata.

— Toadere, este aici o galerie...

— Știu, îl întrerupse tata.

— S-o ținem acolo.

— Acolo sau în altă parte, de ținut trebuie ținută. Eu aș vrea să fiu acum în capul lui Mera.

— Ei, Mera nu-i omul care să se lase. Știe mai multe decît bănuim noi...

— Poate știe și de galerie.

Eu, sub pătură, mă înfiorai. Hector luat, biblioteca prădată, înstrăinată. Afurisitul de grăsan, Nimrod. Îl urîi așa de tare în clipa aceea încît mă săgetă ceva în piept.

— Și-acum, Toadere, eu trebuie să mă topesc pentru cîteva zile. Tot ce este, îmi spui dimineața, la locul știut.

— Prin Marius?

— Nu chiar, ar fi periculos. Prin Vasile.

— Nu o să divulge?

— Ei, Toadere. Copiii ăștia-s altfel decît credeam. Gîndește-te numai la povestea cu „galeria" sau cu Clujul.

— Drept. Îs mîncați și ei de necazuri.

— Și-apoi Hector. Ce porc, Mera ista!

Au început să vorbească mai încet. Auzeam numai frînturi. Mă prindea încet, încet somnul în apele lui. Am mai deslușit:

— I-au găsit loc la Nicolina. L-au ajutat tovarășii.

Era vorba de bădia Mircea.

(va urma)

FILIMON SÎRBU

ILEANA LUCHIAN

Ilustrații: ADERCA NATALIA

Era prin anul 1924. Dacă treceai prin satul Herepea, lîngă Deva, puteai vedea un lucru ciudat. Cînd țăranii osteniți de muncă se adunau să vorbească despre viața lor grea, de la sfatul lor era nelipsit un puști cu părul negru, cu ochii vioi și inteligenți. Să fi tot avut vreo 8 ani. Stătea acolo serios, și oameni în toată firea, bătrîni încărunțiți, îi vorbeau de parc-ar fi fost de-o seamă cu ei. De la țăranii aceștia necăjiți, dar dîrzi, de la tatăl lui, picher la calea ferată, care îndurase închisoarea pentru că luase parte la greva din 1920, micul Filimon Sîrbu a învățat să cunoască și să urască moșierii și capitaliștii. Filimon avea abia 10 ani, cînd, mînată de mizerie, familia lui s-a mutat la Constanța. Curînd tatăl lui, pe care îl iubea nespus de mult, muri prins între tampoane, într-un accident de cale ferată.

Cu mare greutate izbuti mama lui să-l țină la școală, pînă termină clasele primare. Intră apoi ucenic la Direcția Porturilor Maritime și în același timp urmă școala de meserii din port.

Din cele văzute și trăite, băiatul simțea că în lume nu e dreptate.

Dimineața în atelier, Filimon, care învăța strungăria în fier, lucra lîngă Moș Costescu, un vechi luptător pentru cauza clasei muncitoare. Ca și țăranii din Herepea, moș Costescu văzu inteligența neobișnuită care lucea în ochii puștiului de lîngă el, îl îndrăgi și începu să-i povestească cu încredere despre lupta comuniștilor pentru o viață mai dreaptă, în care toți oamenii să se bucure de libertate, de pîine, de fericire.

Filimon citea cu nesaț, ore întregi. Din cărțile și broșurile citite, Filimon învață multe și hotărî să pornească și el, după puterile lui, la luptă.

★

În jurul băiatului oacheș, cu trăsăturile dîrze, s-au adunat roată ucenicii.

— Fraților, le spunea el, eu zic să mergem la Rizescu și să cerem un leu pe zi în plus pentru reviste, ca să învățăm, să ne luminăm, că de aceea sîntem ucenici.

Unii s-au cam codit. Doar îl cunoșteau pe Rizescu, zbirul din conducerea portului, care băgase spaima în muncitori... S-a format însă repede o delegație de 5 ucenici, care sub conducerea lui Filimon Sîrbu a pornit la Rizescu.

Fu deajuns ca să-i fulgere cu privirea și să ridice amenințător glasul, pentru ca băieții speriați să se dea la o parte. Numai Filimon rămase neclintit, pe loc.

— Te-au părăsit, îi spuse Rizescu în bătaie de joc. Dar fiindcă te văd mai dezghețat, uite, am să-ți dau ție un leu în plus. Ceilalți n-au nevoie.

Spre mirarea lui, băiatul l-a înfruntat:

— Singur nu primesc, a răspuns el. Sau ne dați tuturora, sau niciunuia.

După nenumărate greutăți, se obținu majorarea pentru toți. Era prima bătălie cîștigată. Dar nu și ultima.

★

1 Mai 1936. Era o dimineață însorită de primăvară. La Constanța, se întîmplă un lucru neobișnuit. Dimineața, oamenii care mergeau la lucru, văzură cum pe sîrmele de telegraf fîlfîiau în bătaia vîntului steguleţe roșii ca focul, simbol al luptei clasei muncitoare pentru libertate și pace. Oamenii muncii din oraș priveau plini de uimire și de bucurie semnul acesta și se gîndeau cu recunoștință la curajul celor ce făcuseră isprava. Era opera U.T.C.-iștilor, printre care se afla și Filimon Sîrbu.

Îndrumat de partidul comunist, Filimon Sîrbu se străduia pretutindeni să organizeze lupta împotriva războiului. El mergea prin cartiere și prin sate și chema muncitorii și țăranii la luptă pentru pace. El vorbea tinerilor cu nesfîrșită dragoste despre Uniunea Sovietică, marea țară vecină, în care mizeria, exploatarea fuseseră pentru totdeauna înlăturate.

Conducătorii Direcției Porturilor Maritime începură să bănuiască ce activitate desfășoară tînărul ucenic și-l scoaseră din atelier, mutîndu-l la silozuri. În aceeași toamnă, în timp ce Filimon vorbea unui grup de tineri despre lupta împotriva fascismului, el fu arestat împreună cu alți cîțiva băieți și condamnat la 6 luni închisoare. Era învinuit de „instigare comunistă". La proces, în fața Tribunalului Militar, tînărul acesta cu privirea pătrunzătoare îi puse în grea încurcătură pe judecători. „A fi antifascist — spuse el cu curaj — nu este o vină. Dimpotrivă, aceasta înseamnă a-ți iubi cu adevărat patria".

În închisoare, Filimon Sîrbu nu încetă lupta. El era educat de partid și de U.T.C. Acolo, în beciurile siguranței, el își încuraja tovarășii, organiza munca conspirativă și izbuti să stabilească legătura cu cei din afară.

Cînd ieși din închisoare, nu mai găsi nicăieri de lucru. Munci un timp ca flotant în port, neîntrerupînd nici o clipă activitatea politică. Siguranța îl cunoștea și îl aresta de fiecare dată în preajma lui 1 Mai, a lui 7 Noiembrie.

★

1940. Băiatul oacheș crescuse. Era acum un tînăr bine legat. Iată-l în Transilvania, făcîndu-și stagiul militar. În jurul lui se strîngeau adesea, pe furiș, ostașii, sătui de umilințe, sătui de mizerie și batjocură și ascultau cu sete cuvintele înflăcărate ale lui Filimon, care le vorbea despre libertate, despre pace, despre prietenia cu Uniunea Sovietică, primul stat al muncitorilor și țăranilor din lume.

Unii ofițeri, trădători de patrie, au raportat imediat că Filimon Sîrbu face „agitație comunistă". De aceea fu îndepărtat din armată. Dar numai cine nu-l cunoștea ar fi putut să-și închipuie că el se va liniști, că va înceta lupta. Partidul îi dădea noi forțe.

★

Societatea de autobuse „Săgeata" din Constanța are de cîteva zile un controlor nou: Rițu. Poartă haină închisă și ochelari fumurii de soare. Rițu nu e altul decît Filimon Sîrbu. Cu nume și înfățișare schimbată, el a venit la Constanța pentru a-și continua activitatea. Noua lui meserie îi convine de minune, deoarece nu e legat de un atelier sau un birou oarecare, ci circulă toată ziua prin autobuse. Nici aici la „Săgeata" el nu lasă patronii să doarmă liniștiți. Îi mobilizează pe salariați la luptă pentru ziua de muncă de 8 ore, pentru acordarea unui salariu egal femeilor, îi îndeamnă să ceară haine de protecție pentru șoferi și taxatoare.

Filimon Sîrbu, care devenise între timp membru al partidului comunist, conduce organizarea grevelor la șantierele navale, în port, în uzine.

Țara gemea sub călcîiul ocupanților fasciști. Dar la Constanța, ca și în alte orașe, se petrec lucruri îngrijorătoare pentru cotropitori. Pe ziduri și uneori chiar pe zidurile cazărmilor germane apar inscripții îndrăznețe care îi demască pe jefuitorii hitlerişti. „Pîine, pace, libertate", lozinca scumpă a celor ce muncesc, apare tot mai des, scrisă cu litere mari, negre sau roșii. Cînd vin osteniți de la lucru, muncitorii găsesc sub uși plicuri cu „Scînteia" ilegală.

Pe cîmpul din fața căii ferate unde crește iarba înaltă care te păzește de priviri iscoditoare, acolo, în iarbă, comunistul Filimon Sîrbu conduce ședințe conspirative. Acolo se pune la cale rezistența împotriva ocupanților hitlerişti.

★

Rițu, controlorul cu haine închise și ochelari fumurii, și-a făcut controlul în autobus. Acum, el coboară, fără să-i pese că afară plouă cu găleata. În stație, intră în vorbă cu un cetățean, cu care pleacă apoi împreună, sub ploaia torențială. Tovarășul îi aduce veşti și instrucțiuni de la București. Acesta îi spune că războiul antisovietic va începe foarte curînd, că el nu mai poate fi împiedicat. Condițiile de muncă pentru partid și U.T.C. vor fi și mai grele. Partidul a hotărît ca în această luptă să pună accentul pe distrugerea mașinii de război hitleriste, pe crearea unui front larg antihitlerist, pe încetarea războiului.

Au trecut doar două zile de la această întîlnire. Pe cerul spălat de ploaie, acum senin și

albastru, soarele arzător străluceşte puternic. Pe plajă nisipul arde.

Aproape de uzina electrică, din întîmplare, se întîlnesc pe plajă cîţiva tineri. Printre ei se află şi unul oacheş, bine legat, cu ochelari fumurii.

— Războiul împotriva Uniunii Sovietice a început. Trebuie să luptăm conform cu noua situaţie, le spune el U.T.C.-iştilor.

Filimon Sîrbu se opreşte brusc. A zărit apropiindu-se doi bărbaţi burduhănoşi. Sînt agenţi de poliţie. Băieţii schimbă vorba, se prefac că discută despre soare, despre apă. Dar cei doi se apropie, îi smulg lui Filimon ochelarii fumurii şi îl arestează, împreună cu toţi ceilalţi.

Curtea Marţială. În banca acuzaţilor se află 5 tineri. Ar putea avea încă toată viaţa înaintea lor, dar iată, ghiara de fier a fascismului le taie aripile. Patru băieţi sînt condamnaţi la închisoare între 10 şi 15 ani, iar Filimon Sîrbu e condamnat la moarte. Simt bandiţii că au în faţa lor un comunist, gata să înfrunte orice greutăţi pentru libertatea poporului. Filimon Sîrbu le aruncă în faţă cu curaj adevărul:

— Ceea ce am făcut eu nu e trădare, spune el. Trădare şi vînzare de neam e pornirea războiului împotriva Uniunii Sovietice.

Au căutat bandiţii în fel şi chip să-i frîngă dîrzenia, să-l facă să se umilească. Mai întîi l-au torturat crunt. Dar în zadar. Magistraţii i-au propus apoi să iscălească o cerere de graţiere către mareşal sau către rege.

„Eu nu mă rog de nişte stîrpituri nemernice", a fost răspunsul lui.

Filimon Sîrbu, căruia nu i se comunicase data execuţiei, a mai stat două săptămîni în închisoare, la Jilava, printre ceilalţi deţinuţi politici, tovarăşii lui de luptă. Cine nu ştia că e condamnat la moarte, n-ar fi putut bănui nimic. Filimon Sîrbu era liniştit şi dîrz, ca întotdeauna, lua parte la activitatea conspirativă, participa la cercurile de studiere a Istoriei P.C.U.S.

La 19 iulie 1941, e chemat afară din celulă. I se spune că e chemat la Curtea Marţială. Dar el a ghicit. A sunat ceasul. Fără panică, fără să se tînguie, el dă mîna cu tovarăşii şi pleacă. Se aude un zornăit. Un plutonier îi pune lanţuri la mîini. Tovarăşii lui urmăresc totul prin vizeta celulelor. Comunistul Filimon Sîrbu, mergînd cu capul sus spre moarte, pe culoarul îngust al închisorii, începe să îngîne încet, apoi din ce în ce mai tare: „Sculaţi, voi oropsiţi ai vieţii, voi, osîndiţi la foame, sus! Să fiarbă-n inimi răzvrătirea, să-nceapă al lumii vechi apus..."

Afară e cald, lumină, soare. Ce bine e să trăieşti, ce frumoasă ar putea să fie viaţa! Filimon Sîrbu ridică fruntea sus, cu mîndrie. Da, tocmai de aceea el îşi dă astăzi viaţa, pentru ca fiecare om să se poată bucura de ea, de fericire.

Iată că se petrece acum un lucru neaşteptat. Soldaţii, ţărani şi muncitori, nu vor să tragă într-un frate al lor, care luptase pentru o viaţă mai bună. Unii se prefac bolnavi, alţii cer permisie. Comandantul e disperat. Dar îl scoate din încurcătură un plutonier major, beat, cunoscut pentru cruzimea lui.

— Lăsaţi, domnule comandant, spune el, îi vin eu de hac.

Filimon nu se lăsă legat la ochi.

— Nu e nevoie, spune el. Primesc moartea cu ochii deschişi, pentru că mor pentru o cauză dreaptă.

— Foc! răsună comanda. Dar înainte de a cădea la pămînt, Filimon Sîrbu mai are puterea să strige: „Moarte fasciştilor! Trăiască Romînia liberă!"

Dorinţa lui Filimon Sîrbu s-a împlinit. Fasciştii au fost zdrobiţi. Patria lui e acum liberă.

PĂCĂLICI

de **NICOLAE LABIŞ**

Ilustraţii: GOPO

LUCRARE SCRISĂ

Mîine-avem lucrare scrisă
Toţi au învăţat cu spor.
Tîndăleţ, în loc să-nveţe,
A făcut fiţuici, de zor.

Le-a-mpărţit în două teancuri:
Unul lat, altul înalt.
Unu-i pentru matematici,
La istorie-i celălalt.

Păcălici i-a zis-o-n faţă:
— Tîndăleţ, ai s-o păţeşti!
— S-o păţesc? N-avea tu grijă!
Poate vrei să mă pîrăşti?

Păcălici n-a spus nimica,
Însă seara, tiptiluş,
Către casa lui Tîndală
L-a trimis pe Chiţibuş.

Chiţibuş mergea pe uliţi,
Ce e drept, cam tremurînd,
Cu mustăţile pleoştite,
Cu codiţa atîrnînd,

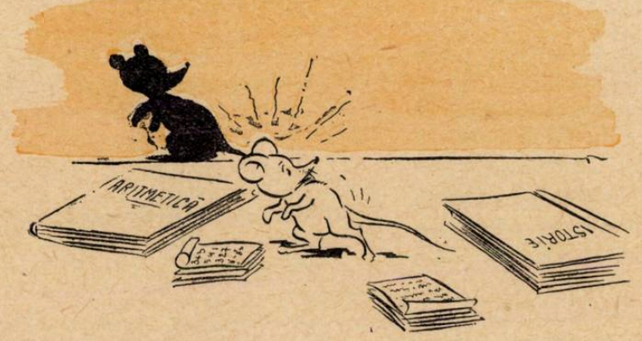

Iar la Tîndăleţ la poartă
S-a oprit fără să vrea,
Căci pisica cea vărgată
Ca un tigru miorlăia.

Dar curajul lui de şoarec
Şi-a luat în dinţi, şi-ascuns
Strecurîndu-se sub uşă
La fiţuici, iată-l ajuns.

Cea făcut acolo, nu ştiu,
Căci la nimeni nu a spus,
Însă ştiu că-ajuns acasă
Era straşnic de dispus,

S-a jucat de-a baba-oarba
Cu copiii mărunţei,
Pe codiţă sărea coarda -
Sport iubit de şoricei.

★

La lucrarea scrisă-n clasă
Sta pe sobă mulţumit,
Chicotind atît de tare
Că mai toţi l-au auzit.

În cea mai din urmă bancă
Tîndăleţ tot copia
Şi din cînd în cînd, a trudă,
Limba printre dinţi scotea.

Cînd s-au adunat la urmă
A copiilor lucrări,
Tîndăleţ avea pe foaie
La istorie-adunări,

Iar apoi, la matematici,
Fără grijă şi decis,
Despre luptele cu Turcii
Tîndăleţ pe foaie-a scris.

SOMN ÎN AER LIBER

Păcălici se-nfumurase:
Făcea mare tărăboi;
— Pot să-l păcălesc pe însuşi
Bunicuţul Păcăloi.

Asta este-o bagatelă,
Căci eu sînt băiat isteţ.
Nu sînt eu acela care-l
Păcăli pe Tîndăleţ?

Am să spun că lîngă gîrlă
Sub răchiţi, adeseori
Se văd flăcări jucăuşe —
Semn că sînt niscai comori.

Moşul n-a-nvăţat ca mine
Pe la şcoală, n-a aflat
Că sclipeşte putregaiul,
Nu comoara, pe-nserat.

Ce-are să mai sape moşul
Toată noaptea sub răchiţi!
Chiţibuş se veseleşte:
— Vai, chiţ-chiţ! De rîs, sughiţ

Zis, făcut. Băiatu-i spune
De comori lui Păcăloi.
— Bravo ţie, măi nepoate,
Dă norocul peste noi.

Numai că-s bătrîn de-acuma,
Tu ai ochi mai buni, mai iuţi.
Hai la gîrlă-n noaptea asta
Şi la muncă-ai să-mi ajuţi.

Păcălici se mohorăşte;
Avea poftă de dormit,
Însă nu putea să spună
Că nu vrea, ori c-a minţit.

Au pornit pe malul apei
Pe cînd luna răsărea.
Moşul a luat o cergă
„Ca să pună bani-n ea".

Putregaiul între cioate
Strălucea cu-adevărat.
— Măi nepoate, ţi-aş propune
Să muncim planificat.

Tu să sapi, şi pînă-i gata
Eu mă-ntind să dorm sub nuc
Ca să prind puteri şi-n spate
Să pot banii grei să-i duc.

Să sapi gropi sub lună noaptea
Este sănătos. Ce zici?
Sănătos ar fi şi somnul
De n-ar fi pe-aici furnici.

Zice moşul şi se-ntinde
Şi-ntr-o clip-adoarme dus.
Păcălici priveşte luna
Cum spre dînsul rîde sus.

Ce să facă? Moşul, hîtru
Cu pisica-n sac l-a prins,
Mormăind, pe cerga largă
Lîngă Păcăloi s-a-ntins.

Şi-au prins în doi să doarmă
Sforăind cu faţa-n sus
Fără să mai bage seama
De-s furnici sub nuc, ori nu-s.

Păcăloi în zori cu rouă
Somnul de pe ochi şi-a şters
Şi a rîs cu voie bună:
— Vezi, nepoate, nu ţi-a mers.

Dar din încercarea asta
Ai avut şi un folos:
Ai văzut că-n aer liber
Somnul este sănătos.

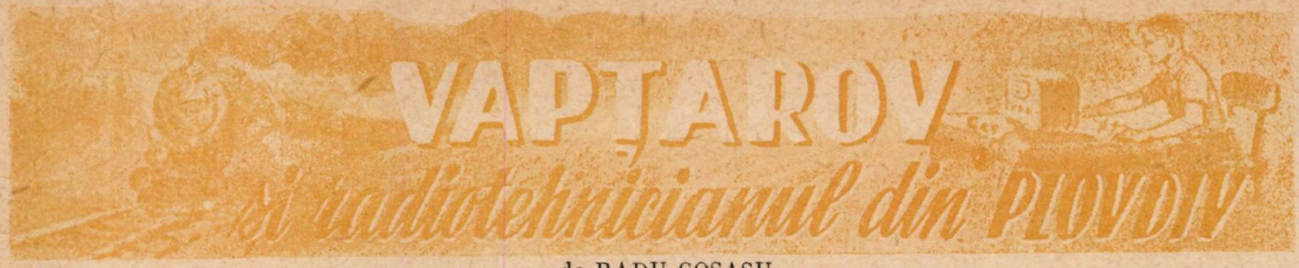

de RADU COSAȘU

Ați văzut filmul bulgar „Cîntec despre om"? Nu? Poate să vă pară rău... Dacă joacă la voi în cartier săptămîna asta, ailaltă, în sfîrșit, oricînd... să alergați... O să vă placă și o să-mi mulțumiți. Veți vedea cine a fost Nikola Iankov Vapțarov și veți ține minte toată viața. Omul acesta minunat, Vapțarov, a scris versuri cum nu sînt multe în poezia lumii. Le scria muncind din greu ca fochist pe o locomotivă, aruncînd cărbuni în cuptoare, asudînd cumplit lîngă focul care-i lua ochii. Versurile lui erau împrăștiate în toată țara odată cu manifestele Partidului Comunist Bulgar; muncitorii le învățau pe dinafară — cum învățau manifestele; poliția fascistă bulgară cunoștea versurile lui și le strîngea filă cu filă, neîncetînd să-l urmărească, într-o continuă hărțuire. L-au prins pînă la urmă pe poetul fochist și l-au împușcat. Pionierii fac azi de strajă la mormîntul din satul lui natal, Koserinovd. Dacă copilul lui ar mai trăi, ar fi acum cu puțin trecut de vîrsta pionieriei. Veți vedea în film o scenă pe care n-o veți uita niciodată: clipa cînd Vapțarov e înștiințat că i-a murit copilul... Era la un club muncitoresc, în culise, pregătindu-se să iasă pe scenă să recite tovarășilor săi. Borka, soția lui, apare deodată, aci îndărătul cortinei, îl vede și i se aruncă în brațe, șoptindu-i zguduită că pruncul lor a murit... Din pricina mizeriei, din pricina foamei... Vapțarov rămîne cu ochii închiși, cu capul plecat pe umărul soției; în sală, muncitorii, nerăbdători, îl cheamă: Vap-ța-rov! Vap-ța-rov! Nici unul dintre ei nu știa... Nikola apare înlăcrămat, cuprinde sala într-o privire lungă și cu un glas fierbinte începe să le recite versurile făcute chiar atunci, plîngîndu-și copilul mort, urînd mai mult ca niciodată orînduirea capitalistă, care înăbușea atît de crud cele mai mici pîlpîiri de viață.

„Copiii ne mor cu zile în bordeiele umile, fără soare în miasme-otrăvitoare. Viața-i temniță!"

Odată, de-a lungul scurtei călătorii făcute în Republica Populară Bulgaria, mi-au revenit în minte aceste versuri îndurerate, chipul lui de atunci, în acele clipe îngrozitoare, cînd le rostea — și odată cu ele o mare părere de rău m-a cuprins, gîndind că Vapțarov nu e lîngă noi să vadă și să se bucure...

Eram la Plovdiv, al doilea oraș în importanță după capitala țării, Sofia. Goții, Hunii, Avarii au distrus rînd pe rînd așezările de pe aci. Mai amarnică decît distrugerile acestora a fost robia fascistă. Am intrat în marea expoziție a Plovdivului — „Zece ani de viață liberă". Primele fotografii ale expoziției, descriind viața în regiunea Plovdiv înainte de 9 septembrie 1944, ziua eliberării Bulgariei — sînt cutremurătoare; să vă spun numai una: patru capete de tineri partizani tăiate și expuse la soare de fasciști! O altă fotografie neuitată: chipul Velei Peeva, un chip de elevă cuminte, care-și face zilnic lecțiile, cu ochelari înrămați în negru, făcîndu-i o privire și mai serioasă... Vela la 18 ani! Lucra de acum pentru partid. Cînd i s-a descoperit urma, a fugit de acasă cu sora ei, în munți. Zile și nopți le-a căutat jandarmeria bulgară — numai pe ele două. Le-a înconjurat după toate regulile războiului, le-a prins, le-a omorît și nu a mai rămas de la Vela decît poza aceasta, de elevă obișnuită... Aci, la expoziție, în împrejurări puțin obișnuite, am făcut cunoștință cu tînărul radiotehnician Metodie Hramov. S-a stins deodată lumina în expoziție! Mi s-a explicat că „Hramov iar a făcut vreo poznă, probabil"... „Cine-i Hramov?... Ai să vezi... ce legătură are cu expoziția? Ai să vezi"... mă liniștea însoțitorul. S-a făcut în sfîrșit lumină și l-am găsit: lîngă niște aparate de radio ciudate, stătea un tinerel scund, cu părul căzîndu-i plăcut de-o parte și de alta a frunții, meșterind la o priză... Mai mult ca sigur, el era făptașul scurt-circuitului. S-a prezentat scurt și modest: „Hramov"... Și a început să învîrtească elicea unui mic avion de aluminiu... În expoziție au țîșnit acordurile unui vals... Hramov, fără să mai spună ceva, a zîmbit. Abia acum mi-am dat seama că elicea nu reprezenta decît butonul unui aparat de radio obișnuit! Lîngă aparatul-avion am văzut o valiză măricică, avînd drept capac un cadran de radio, sub care, bineînțeles, butoanele obișnuite... O valiză-radio!... Cu greu

am izbutit să smulg de la el cîteva vorbe: mai mult mi-au explicat despre el vizitatorii din jur, care spre uimirea mea îl cunoşteau cu toţii... „Hramov al nostru“... Modest, poate chiar prea modest (dar mai bine aşa decît altfel!), Metodie asculta, privind cînd la unul cînd la altul, rareori ridicîndu-şi părul de pe frunte...

Băiatul ăsta se ocupă cu radiotehnica de la vîrsta de 13 ani... Acum are 19 ani, a terminat liceul şi deşi este atît de tînăr, Sfatul popular din Plovdiv a hotărît ca la această mare expoziţie să-i dea şi lui un locşor, să vadă toată lumea ce talente a dat la iveală viaţa liberă a Bulgariei de azi... Metodie a venit aci cu prima sa invenţie — radioul cu... clicé! — cu toate celelalte, pînă la cea mai recentă, mîndria sa şi a întregului oraş: bicicleta cu radio! E în faţa mea: o bicicletă obişnuită, avînd la cadru un cadran cu posturi, la ghidon o antenă solidă şi Metodie îmi întinde timid, o cască... Nu mai lasă pe nimeni să povestească, îmi dă el explicaţiile necesare, avînd în ochi o lumină curată şi dreaptă. I-au trebuit 12 încercări pînă să ajungă la un rezultat: a trebuit să găsească un sistem de amortizare a şocurilor bicicletei, s-au ridicat probleme cu antena... a 14-a încercare l-a mulţumit oarecum!... (Dacă vrei lămuriri tehnice mai ample scrie-i fără teamă: Metodie Hramov la Sfatul popular regional Plovdiv).

„Pînă la Popov şi Marconi mai e o cale bună“ îmi spune liniştit, dar eu mă bucur că el se gîndeşte să-i ajungă!...

— Dar ştiţi că are şi elevi, Metodie al nostru?

Metodie îl fulgeră din ochi, supărat, pe tovarăşul care şi-a permis să-i facă reclamă...

— N-am elevi, ne spune. Lucrăm împreună doi-trei băieţi — asta-i tot... Lucrăm de mult, şi la cercul de radiotehnică din şcoală... în sfîrşit, dar n-am elevi, cum spune tovarăşul... Deodată, ca să schimbe vorba, hotărît vădit să nu se mai vorbească despre persoana lui, începe să-mi povestească despre „o idee nouă“: un radio de buzunar, cît o cutie de ţigări... Fireşte nu-mi poate da nici o lămurire. Problema e în studiu... Ce vrea să se facă în viitor? Aci e o durere... A dat examen în toamna asta la Radioelectricitate şi n-a fost primit! Da, da, cum vă spun! Inventatorul din Plovdiv n-a fost primit în învăţămîntul superior pentru că... pentru că nu a corespuns la examenul de limba bulgară! Metodie nu mă mai priveşte... e încurcat şi-i lasă pe ceilalţi să vorbească...

Levin, şeful secţiei culturale a sfatului, îmi mărturiseşte că secţia lor se ocupă acum de pregătirea lui Hramov. „Nu-i numai vina lui, ci şi vina noastră“... Ceilalţi mă asigură: Hramov la anul va fi student... Metodie, tăcut, ca deobicei, ţine în mînă o cutioară rotundă; o altă invenţie a sa: aparat pentru detectarea stricăciunilor la radio... O priveşte şi dă din cap, îndelung, emoţionat: da, e aşa cum spun tovarăşii! Fără discuţie... La anul, va fi student. Va învăţa... va învăţa cum se cuvine! Dacă nu-ţi ştii limba ţării — nu te va ridica nici cea mai genială invenţie. (Poate că şi vouă vă vor ajuta aceste concluzii ale unui tovarăş bulgar).

Stăm cu toţii în jurul lui Metodie, radiotehnicianul de 19 ani, şi-i punem la cale viitorul. Cînd Vapţarov recita acea poezie la moartea copilului său, Hramov nu era, probabil, nici de-o şchioapă... „Copiii ne mor cu zile... Viaţa-i temniţă!“ — lui Hramov şi tuturor celor ce vizitează expoziţia şi admiră invenţiile lui, cuvintele acestea ale lui Vapţarov par din alt veac, de pe altă lume... Viaţa-i frumoasă în Bulgaria, tovarăşe Vapţarov, şi copiii ... copiii ei cresc liniştiţi, gîndind să-l ajungă pe Popov şi Marconi!... Nu ai visat şi tu aşa, lîngă focul locomotivei care-ţi ardea ochii?...

De vorbă cu activul pionieresc

O CHESTIUNE a INTREGULUI DETAŞAMENT

Mulţi pionieri aţi intrat în activul pionieresc pentru prima oară. Fără îndoială că v-aţi pus întrebarea: cum să-mi îndeplinesc cît mai bine sarcinile? În cîteva rînduri nu se poate răspunde în întregime la această întrebare. Pentru început, însă, e bine să ştiţi că una dintre cele mai însemnate sarcini ale voastre este aceea ca ţinînd seama de înclinaţiile şi preocupările fiecăruia să antrenaţi pe toţi pionierii la activitatea întregului colectiv pionieresc. De ce este atît de necesar acest lucru? Pentru că numai astfel grupele, detaşamentele şi unităţile voastre pot deveni colective strîns unite, puternice, în care fiecare pionier să-şi poată găsi rostul său şi posibilitatea de a duce o activitate vie, interesantă şi folositoare. Tocmai despre aceasta am să vă povestesc cîte ceva din experienţa activului unui detaşament de pionieri.

★

Trecuse destul timp de atunci. Treburile nu mergeau bine deloc în detaşament. Pionierii se adunau în special pentru discuţii, făceau numai rapoarte, analize... În planul de muncă al detaşamentului se puteau găsi sarcini destule, dar toate de acelaşi fel, ca şi cum toţi pionierii ar fi trebuit să facă acelaşi lucru! Nici nu se pomenea măcar de jocuri, cîntece, sport sau alte „nimicuri" de acest fel. Nu trebuie să înţelegeţi că pionierii uitaseră să mai dea cu piciorul în minge sau să se ducă la pescuit. Nu. Acestea le făceau, zi de zi, dar nu erau trecute în plan şi nici nu preocupau colectivul de conducere al detaşamentului. Se scria doar despre gazeta de perete, despre adunările de grupă şi detaşament, despre dări de seamă etc., etc. Cine ar fi privit mai atent planul de muncă ar fi putut descoperi şi faptul că nu erau trecute acolo decît trei nume. Orice îşi propunea detaşamentul să facă era organizat, pregătit şi dus la îndeplinire de trei pionieri. Aproape că nu găseai alt nume în afara acestora. Dacă se întîmpla ca la o adunare de detaşament să participe mai mulţi pionieri, atunci cei trei făceau totul, iar ceilalţi priveau. Pionierii nu participau la activitatea detaşamentului, ci erau simpli spectatori la ceea ce făcea colectivul de conducere. Cei trei formau tocmai colectivul de conducere al detaşamentului.

Muncind singuri, vrînd să îndeplinească toate sarcinile, nu mai dădeau posibilitatea nici unui alt pionier să participe la vreo activitate în cadrul detaşamentului. Ei nu puteau să îndeplinească decît un număr mic de sarcini şi de aceea se preocupau doar de acelea pe care le socoteau obligatorii. De celelalte nu aveau timp să se mai ocupe. Nici vorbă să se intereseze de ceea ce ar dori fiecare pionier să facă. Astfel au ajuns lucrurile ca detaşamentul să se împartă în două: pionieri care făceau totul şi pionieri care se plictiseau. Se plictiseau în adunări şi în detaşament, căci altfel fiecare îşi găsise activităţi pe plac şi care să-i intereseze. În detaşament erau pionieri cu talente şi interese diferite: sportivi, filatelişti, tehnicieni, pescari, cititori pasionaţi ai cărţilor de literatură etc. Printre ei era şi unul care avea mîini într-adevăr de aur. Nu era lucru

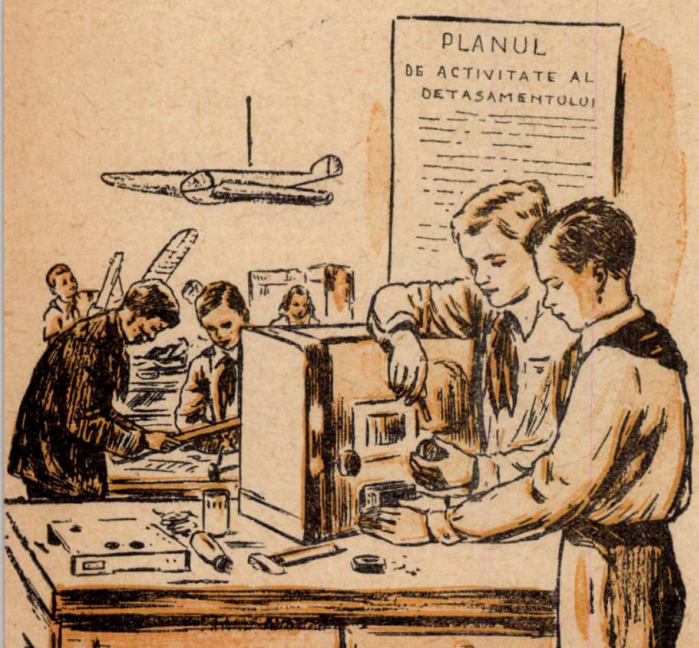

O sarcină de onoare a

Regulamentul organizaţiei de pionieri din R.P.R. acordă unităţilor şi detaşamentelor de pionieri dreptul de a primi pionieri din rîndul şcolarilor care au împlinit vîrsta de 9 ani, care sînt exemplu la învăţătură, respectă disciplina şcolară şi au o comportare corectă ori unde s-ar afla. Acest drept constituie o sarcină de onoare şi cinste a fiecărui detaşament de pionieri, dator să pregătească un schimb vrednic, capabil de a face cinste şcolii şi unităţii de pionieri. Cum puteţi voi pionierii să duceţi la îndeplinire această sarcină?

Pentru întîia oară faceţi cunoştinţă cu copiii în ziua deschiderii anului şcolar. Din acea clipă şcolarii din clasa I-a văd în pionieri pe prietenii lor mai mari care-i ajută la învăţătură, care-i învaţă cîntece şi jocuri noi. În clasele I-a şi a II-a puteţi organiza cu aceşti prieteni mai mici ai voştri numeroase activităţi care să-i intereseze, să le placă şi în acelaşi timp să-i pregătească pentru a deveni buni pionieri. Sînt multe detaşamente de pionieri care-i ajută pe şcolarii mici să-şi organizeze serviciul pe clase, să-şi organizeze activitatea în timpul recreaţiilor, îi învaţă să pregătească şezători etc.

Începînd din clasa a

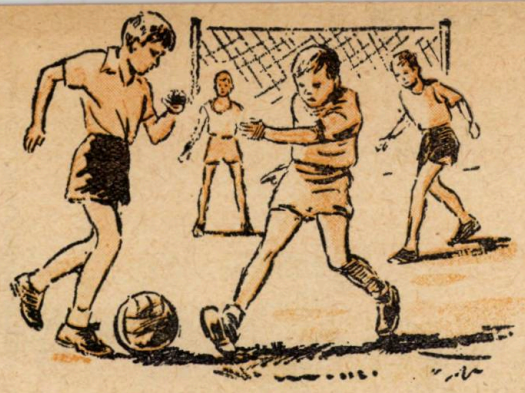

pe care să nu-l poată pune Andrei la punct. Acasă, avea un atelier de scule, sîrme, aparate... Deşi era pionier, nu avea totuşi nici un fel de sarcină în detaşament. Nu se pricepea la vorbit şi deci nu era bun de adunări. Cel puţin această părere o avea colectivul de conducere. Odată-i încredinţase sarcina de a face o recenzie, dar el nu reuşise decît să înşire cîteva cuvinte şi acelea fără rost. Doar spusese că nu se pricepe la aşa ceva. În zadar. Preocupările sale erau considerate de colectivul de conducere lipsite de importanţă pentru „activitatea pionierească".

Făcînd cunoştinţă cu băieţii i-am convins că ar fi bine să-i încredinţeze lui Andrei o sarcină care să-i fie pe plac, să-l intereseze şi să se priceapă s-o îndeplinească. A luat naştere în acest fel ideea de a organiza un cerc de telegrafie fără fir şi o staţie de radioamplificare a unităţii. Andrei a primit sarcina de a recruta telegrafişti şi radiofonişti şi de a pune la punct instalaţiile necesare. În două, trei săptămîni cercul reuşise să se pună pe picioare, să-şi facă rost de cele necesare (cu ajutorul şcolii) şi să pună în stare de funcţionare postul de radioficare şi două aparate de telegraf Morse. Andrei se dovedise un bun organizator şi un priceput „tehnician". Ca el erau încă mulţi alţii în detaşament. Fiecare cu preferinţele şi dorinţele sale. Mulţi dintre băieţi jucau fotbal, dar încă nu se pomenise ca în cadrul detaşamentului să se organizeze meciuri. I-am îndemnat pe „activişti" să facă şi acest lucru. N-a trebuit prea multă strădanie pentru a întocmi o echipă a detaşamentului. Singura dificultate era aceea că erau prea mulţi amatori. Au provocat echipa clasei a 7-a şi au învins. Meciul a fost vijelios. Băieţii marcaseră nici mai mult nici mai puţin decît patru goluri în poarta adversă. Ce-i drept au primit şi ei două. După meciul de fotbal au început pregătiri pentru o spartachiadă sportivă a detaşamentului cu probe de şah, volei, atletism etc. Se perfectau meciuri cu echipe sportive ale altor detaşamente. Într-un cuvînt activitatea sportivă a luat mare avînt în detaşament.

Pe unii pionieri îi pasiona cuvintele încrucişate. Urmăreau prin ziare rubricile de jocuri şi le dezlegau cu multă plăcere. De ce oare nu s-ar organiza în cadrul detaşamentului această activitate? Înainte, colectivul de conducere socotise şi aceste preocupări „fleacuri". Acum însă situaţia se schimbase. Orice interesa pe pionieri începuse să devină o preocupare a detaşamentului. S-a organizat un concurs de cuvinte încrucişate la care au participat aproape toţi pionierii. Au urmat şi alte activităţi interesante, cum ar fi şezători, concursuri de ghicitori literare, expediţii geografice pe hartă, cercuri ale tinerilor fotografi etc. Activitatea detaşamentului devenise mai interesantă, la ea luau parte mai toţi pionierii, plictiseala dispăruse. De ce oare? Pentru că activitatea se organiza acum ţinînd seama de dorinţele pionierilor, era variată, fiecare pionier putînd să se ocupe de ceva interesant care să-i placă şi în care domeniu să se priceapă. Pionierii din activ şi-au schimbat şi ei felul de a munci. Au înţeles că nu pot face singuri totul şi că activitatea pionierească este o sarcină a întregului detaşament şi nu a cîtorva pionieri. Totodată au înţeles că activitatea pionierească nu se reduce la adunări, articole etc., ci cuprinde tot ceea ce preocupă pe pionieri şi poate face interesantă şi folositoare activitatea şi viaţa lor comună. Fiecare pionier îşi poate găsi locul său în activitatea detaşamentului. Înclinaţiile, aptitudinile şi priceperile sale pot fi de folos întregului detaşament. Tocmai împletirea acestor preocupări proprii fiecărui pionier în acţiuni comune ale întregului detaşament a devenit preocuparea cea mai importantă a colectivului de conducere.

RADULIAN VIRGIL

organizaţiei de pionieri

II-a este bine să aveţi grijă ca şcolarii să facă cunoştinţă cu însăşi activitatea pionierească. Invitaţi-i la adunările pionereşti, faceţi-le cunoscute cele mai frumoase realizări ale unităţii, ajutaţi-i să se familiarizeze cu textul angajamentului solemn, cu îndatoririle şi drepturile pionierilor, cu

înţelesul semnelor şi simbolurilor pionereşti.

Interesantă şi folositoare ar fi organizarea unei întîlniri între pionieri şi ce-i ce se pregătesc să intre în organizaţie. Ce s-ar putea face la o astfel de întîlnire? Cei mai vechi şi mai buni pionieri ai detaşamentului pot povesti despre ceea ce au făcut ei de cînd sînt pionieri, realizările detaşamentului în cei 2—3 ani de zile de cînd a luat fiinţă. Cei care vor deveni schimbul vostru vor înţelege cum să cinstească onoarea detaşamentului de pionieri.

Încă multe alte acţiuni interesante puteţi organiza cu şcolarii mici. Totul depinde de iniţiativa voastră, a fiecărui detaşament şi a fiecărui pionier în parte.

de EUG. JIANU

Ilustrații: BUICULESCU AUREL

În prag de toamnă, prin împărăția de apă a Deltei s-au întîmplat schimbări mari.

În pădurea stufului, pînă mai ieri, alaltăieri de un verde neîntinat, apar din ce în ce mai multe și mai împlinite, insule galbene; meșterii ruginiului își încearcă pensulele și bidinelele prin copacii — sălciile, arinii, plopii — ce tivesc malurile apei ori grindurile, florile de baltă — nuferii mai cu seamă — se trag din adînc. Din dimineți de ceață și începuturi de brume, toamna

prinde a-și țese urzeala. Și-i atît belșug de culori în împărăția apelor, încît ochiul nu știe pe ce să zăbovească întîi și-ntîi.

Stuful, balta își dau pe față viața tăinuită pînă acum. Încep zilele care umplu de bucurie inimile vînătorilor băltăreți. Ieri trecînd pe malul apei am auzit din adînc de stuf măcăituri; iar mai apoi, în fapt de seară, am văzut trecînd sub bolta pe care abia licărea luceafărul,o săgeată de gîrliță.

În împărăția apelor, scurgerea ceasurilor de pîndă nici n-o simți, nici n-o cunoști, decît după creșterea întunericului seara, sau a luminii dimineața. Stai neclintit în sălașul tău de pîndă și privești la noua alcătuire a firii, deoarece pe vremea asta, împărăția apelor e într-o neîncetată schimbare la față.

Pe oglinda apei lenevește zefirul, arar valurile încep o joacă de-a prinselea gonind către un mal. Apa împrumută din licăririle aurii ale nuferilor — ultimii rămași. Printre nuferi, oglindește cărare, întîi aurie, apoi roș-sîngerie, soarele.

Departe către miazăzi, zarea fumegă, aerul străveziu se ridică aidoma unui văl. Pe cer se fugăresc norii asfințitului, cînd sîngerii în bătaia unui snop de raze abia frînte din soare, cînd albi și mici, făcînd cu sfiiciune loc soarelui în drum spre asfințit.

...Ca întotdeauna întîile rațe m-au luat pe neașteptate; dacă pînă mai adineaori, oglinda bălții avea față lucie și roșietică, aidoma unui ban de aramă, fiind pustie de orice viață, acum, în lumina amurgului, luciul apei e vălurit de umbre cunoscute vînătorului și îndelung așteptate: o pereche de rățoi, cu haină nouă, umblă cu fața încoace și încolo, deocamdată în afara bătăii puștii. Au venit hoțește sub vînt, așa încît nu li s-a auzit nici răpăitul de grindină al aripilor, nici căderea — aidoma plescăitului unui pietroi în apă. Ba, dacă n-ar fi fost cîinele care să ciulească urechea și să întindă botul, nici n-aș fi știut de venirea lor! Așa cum plutesc pe lac fără a face nici o mișcare și fără a scoate nici un glas, aș fi putut crede că am de-a face nu cu vietăți, ci cu închipuiri de-ale stufului, întunericului și plăsmuirii vînătorești.

Mai trece o vreme; lîngă rățoi pică, venind tot sub vînt, alte patru rațe. Pe urmă încă două. Strîng pușca în mîini. Dar nu, sînt prea departe și deocamdată, cel puțin, nu dau semn că se vor apropia de locul pîndei. Uite, pîlcul stă acum nemișcat, ascultînd un răstimp, cu gîturile țeapăn înălțate, o chemare din văzduh a altui cîrd de rațe, zburătăcind sub înserare. Apoi, pîlcul s-a însuflețit și-a început să zburde, tocmind fără grijă jocuri grațioase. Astfel, rațele s-au înșiruit una după alta, alcătuind un fel de cerc înotător.

Uneori, mai cu seamă cîte un rățoi se sprijinea pe coadă, ridica pieptul și cu evantaiul aripilor desfăcute bătea apa, învăluindu-și cîrdul într-o pulbere jucăușă de stropi argintii, lucioși, în ultimele pîlpîiri de lumină ale zilei. La asemenea joc, celălalt rățoi răspunde și el , nelăsîndu-se mai prejos: își cufundă capul și gîtul în apă, înotînd așa o vreme, parcă cu capul retezat de luciul apei; în urmă își repede dintr-odată gîtul înapoi, se scutură cu putere, aruncîndu-și pe spate puzderie de stropi mărunți, ca un pumn de mărgele de aramă risipite în joc de copii.

Nu după multă vreme jocul contenește. Și după un răstimp, pîlcul iese pe mal; rațele și rățoii au mișcări scurte, necumpănite, hazlii, par-

că merg bălăbănindu-se! Îşi cîntăresc trupul cînd pe un picior, cînd pe altul, ca şi cum s-ar socoti în ce fel e mai prielnic de stat, pe ce picior apasă o greutate mai mică! Apoi raţele se înşiruiesc — de data asta cuminţi — una lîngă alta, pe dunga de nisip a malului, îşi mai netezesc oleacă penele ude şi zburlite şi, în cele din urmă, îşi înfig ciocul sub o aripă şi gata, adorm.

E tîrziu. Încerc să iau cu puşca linia de ochire. Tot s-ar mai vedea puţin; numai bine pentru zvîrlitul cartuşului. Dar după cum se vede, nu prea e nici o nădejde.

Eu stau pe un mal, în adăpost de stuf, pîlcul în faţa mea, pe celălalt mal, pe nisip. Îmi fac socoteala: din locul meu de pîndă şi pînă la malul grindului pe care odihnesc raţele şi răţoii nu e chip de slobozit foc de puşcă cu sorţi de izbîndă; altceva nu-i de făcut decît să încerc a scurta depărtarea. O iau tîrîş, trăgîndu-mă înapoi. Ajuns sub umbra malului, tot tîrîş, cerc să dau ocol grindului pentru a ajunge la o depărtare mai potrivită.

Mi-am petrecut cureaua puştii după gît şi, mai tîrîş, mai în patru labe, am trecut aşa înainte. Trebuia să înaintez cu multă băgare de seamă. Oricum, dorm acum raţele şi răţoii, dar au aripatele astea şi-n somn simţuri agere: un pas nelalocul lui, o foşnitură de prisos, şi gata. Auzi răpăitul aripilor, şi din zbor, pîlcul te mai măcăie, aşa, făcîndu-ţi în ciudă! Ori astfel de lucru nu trebuie să se întîmple; aşa că merg cu inima ticăindu-mi: izbutesc ori nu? Cînd deodată, un fapt neaşteptat a tulburat liniştea cuprinsului.

Tocmai ridicasem capul să văd ce se mai petrece primprejur. În acelaşi timp, drept din partea cealaltă a cîrdului de raţe se apropia, tîrîş şi cu băgare de seamă, o umbră lunguiaţă. Din cînd în cînd se oprea şi făcîndu-se una cu pămîntul părea o pîclă de stuf. Asta-i bună; doi vînători se apropie de raţe!

...Numai că, vezi bine, umbra potrivnică nu era vînător. M-am uitat îndelung. Dar ce să fie? Vulpe? Vidră? Ce altceva? Nu pot să-mi dau prea bine seama, că umbra potrivnică înainta pe drumul socotelilor ei hoţeşti: voia să dijmuiască cîrdul de raţe!

Dacă aşa stau treburile, apoi să încerc şi eu, cum s-ar zice, balta cu degetul; merg înainte şi-s gata de tras.

Deocamdată stau, aştept şi nici nu suflu! Cîrdul de raţe doarme.

M-am lămurit deplin. Umbra potrivnică e o vulpe. Uite-o cum îşi ţine coada, lipită de pămînt. Şi abia că se clinteşte. Botul îi e lungit mult înainte; adulmecă. Din cînd în cînd îşi linge buzele; de dorul raţelor pesemne!

Mi-am schimbat „planul". Am ajuns şi eu la acea depărtare de cîrd, care mi-ar fi îngăduit să trag. Dar nu. Am să las să se mai apropie vulpea. Poate am să trag şi-n ea!

Din stuful malului, în dreptul ultimei raţe din şir, a ţîşnit în săritură şi-n zbatere de flacără o umbră colţuroasă; în mai puţin de o clipă a şi fost deasupra prăzii. S-au auzit zbateri, fărîmări de oase. În altă fărîmă de clipă, hoţul cu blană ruginie încearcă s-o ia în galop de-a lungul malului, către tainita vizuinii lui vulpeşti. Mă ridic în picioare şi trag. Vulpea scapă raţa din gură, se tăvăleşte pe mal.

E lovită zdravăn, dar tot mai încearcă s-o croiască spre adăpostul stufului, unde, dacă ar intra, pentru mine, vînător, ar fi pierdută. Aşa că trag şi cel de-al doilea foc. Toate acestea s-au petrecut cu mare iuţeală; trezite buzna, cu măcăituri aspre şi desnădăjduite, celelalte raţe din cîrd izbucnesc în răpăit vijelios de aripi. Trec drept pe deasupra mea şi-n altă clipă nu se mai văd; nu s-a risipit bine ecoul şi împărăţia apelor începe să freamăte: măcăituri, gîgîituri. Cîrduri se ridică în jur. Dar toate trec ori prea sus, ori prea departe.

Nu mai e nimic de făcut. E tîrziu. S-a întunecat de tot. Dincolo de ape, din stuf, se ridică luna, mare, galbenă, rotundă, învăluind împărăţia apelor cu pospai alburiu de argint. Iau vulpea în spate, pun raţa în tolbă şi plec.

De astă dată vînătoarea a fost cu noroc...

Ați ascultat teatru la microfon...

MIRCEA SÎNTIMBREANU

Ilustrații: ARNO

Cel ce vizitează Casa Radiofoniei zărește adesea un bătrînel în halat albastru împingînd tăcut un cărucior ce alunecă fără zgomot, cu roți cauciucate, pe linoleumul culoarelor. Nu știu dacă poate fi ceva mai tăcut decît mersul cauciucului pe cauciuc. Și totuși dacă din întîmplare, ispitit să arunce o privire pe etichetele cutiilor de carton rînduite întocmai unor volumașe în rafturile căruciorului, vizitatorul se apropie de pașnica încărcătură, el rămîne dintr-o dată uimit: în patul acestui cărucior se află așezate cap la cap nici mai mult nici mai puțin decît: o furtună de gradul al 12-lea, o mare furioasă, cîteva duzini de trăsnete, plus nu știu cîte rafale de ploaie torențială... Omul în halat albastru nu pare totuși neliniștit. Cu o mînă sigură el împinge marea furioasă și uraganul spre una din nenumăratele cabine pe ușa căreia în plină zi strălucește un bec aprins și pe care o inscripție îți atrage atenția: LINIȘTE! Ușa masivă de lemn se deschide și se închide în urma omului. Iar becul continuă să-și clipească semnalul, nepăsător cu totul față de naufragiul ce indiscutabil trebuie să aibă loc la doi pași în spatele său. Dar omul în halat albastru iese peste cîteva clipe cu căruciorul gol, citind liniștit o foaie de hîrtie pe care un scris grăbit a însemnat:

Primit 1 (una) mare furioasă
1 (una) furtună gradul 12
3 (trei) duzini trăsnete...

Cine e oare acest neînfricat Neptun sau Jupiter[1], care dintr-o trăsătură de condei primește în depozit o părticică din Capul Furtunilor? Vizitatorul își aruncă ochii în josul hîrtiuței: „Regizor de studio"... De-abia în această clipă s-a dumirit: în dosul ușei masive de lemn se află unul din studiourile Radiodifuziunii. Este exact ce căuta.

Din acest moment el se găsește într-unul din atelierele ce pregătesc cu grijă una din cele mai iubite emisiuni: „Teatru la microfon pentru copii și tineret". E de prisos, cred, să vă spun că tot din această clipă vizitatorul nostru e numai ochi și urechi. Și dacă ochiul lui cuprinde dintr-o privire nenumărate aparate cu lămpi de diferite mărimi și culori, ce ocupă pereți întregi, mese de comandă cu butoane, pîrghii, microfoane sau magnetofoane[2], urechea sa nu distinge deocamdată nimic... Și cu toate acestea, lucru ciudat, în fața sa, dincolo de o vitrină groasă de sticlă, zeci de oameni discută, rîd, tropăie în fața unui microfon ce atîrnă în mijlocul studioului...

Deodată un bărbat agitînd în mînă o cărțulie însemnată cu roșu face un semn. Oamenii se grupează în jurul microfonului. Alt semn și toți încep să țipe. Se înțelege aceasta după gesturile pe care le fac. Cîțiva aleargă tot timpul pe o porțiune de scîndură dezvelită dintre covoarele groase ale studioului. Din depărtare, cocoțat pe o scară, cineva vorbește într-o pîlnie. Cei de lîngă microfon țipă întruna... Vizitatorul lipește urechea de geamul cabinei. Nu aude nimic. Și doar are auzul perfect. Deodată omul cu cărțulia — regizorul artistic — se întoarce spre masa de comandă. Operatorul a apăsat pe un buton și vocea din studio răsună limpede:

— Gata! Imprimăm scena furtunii!

Vizitatorul a asistat doar la repetiție.

Un țăcănit și apoi încă unul. Platanele magnetofoanelor încep să se învîrtească. Din difuzor se revarsă frămîntată, neliniștită, o muzică cu bubuituri de timpan[3]...

Dintr-o cabină alăturată, pe care vizitatorul nici n-a observat-o, pătrunde vocea gravă a crainicului:

— „A 15-a zi de furtună... oamenii sînt istoviți, corabia zdruncinată... Cîrma a fost pierdută, iar arborele mare[4] pîrîie din încheieturi...Otgoanele înghețate au devenit adevărate sloiuri ce rănesc mîinile mateloților... Uraganul zvîrle vasul-amiral printre stînci întocmai ca pe o coajă de nucă...

În acest moment muzica se pierde, iar din difuzor năvălește teribila voce a furtunii: bubuituri, trosnete, șuieratul dezlănțuit al vîntului...

Oamenii din studio se apropie de microfon. Așteaptă semnalul regizorului. Iată-l, a ridicat mîna... Încep dintr-odată să țipe. Exact ca adineaori, doar că acum îi auzi: urlă pentru a acoperi

zgomotul furtunii ce se desfăşoară de pe bandă, gem, oftează, se-ncordează, se cheamă... Prin pîlnie se aude vocea căpitanului:

— Nava de-a curmezişul! Otgoane la catarg!

Uraganul continuă... fără un strop de apă, afară e soare, dușumeaua e solidă şi nici o genune nu ameninţă pe „mateloţi"... Dar vajnicii corăbieri nu se mai gîndesc la asta: cu textele în mînă dau roată microfonului, se frîng din şale, icnesc şi trag de „otgoane" cu ultimele forţe... După un minut, iadul furtunii descreşte... Unul după altul, „mateloţii" se retrag pe covor... De pe magnetofon se desfăşoară o muzică lină, odihnitoare... Nici nu mai e nevoie să auzi vocea crainicului. E limpede: primejdia a trecut. Călătoria continuă.

Vizitatorul a asistat fără să-şi dea seama la imprimarea unei scene din „Magellan", scena pătrunderii prin strîmtoare, la 52° latitudine sudică.

În faţa ochilor săi — mai precis a urechilor sale — într-una din cele mai tăcute încăperi, în întregime căptuşită cu vată de sticlă şi covoare, a răsunat pentru cîteva minute o furtună polară. De unde şi cum?

Omul în halat albastru nu i-ar putea spune prea multe... Doar că el aduce după comandă, o furtună sau alta, sau... altceva de la „fonetică", o imensă bibliotecă a benzilor de magnetofon. În schimb, un inginer de sunet... da, acesta i-ar povesti fără-ndoială mai multe... De pildă că furtuna pe care a auzit-o a fost înregistrată cu adevărat pe mare (dar pe Marea Neagră) şi că tehnicianul se ţinea cu amîndouă mîinile de cutia magnetofonului de teamă nu atît să nu-i ia vîntul aparatul, cît să nu-l ia pe dînsul de lîngă aparat, că trăsnetele au fost „prinse" la etajul cel mai de sus al Casei Radiofoniei într-una din după amiezele de vară cînd pe buletinele meteorologice se putea citi: „puternice manifestaţii electrice"... I-ar spune apoi că în „fonetică" se află mii de asemenea zgomote culese de pretutindeni, în tren, în avion, în submarin sau în... diligenţă, la oraşe, în păduri, în porturi şi că dacă sonorizările mai simple (împuşcături, aplauze, sonerii etc.) se realizează pe loc, altele nu se pot lua decît din natură... Dacă în cele din urmă l-ar conduce în „fonetică", după ce ore întregi ar descifra etichetele de pe cartoanele benzilor, vizitatorul şi-ar da seama că e aproape cu neputinţă ca din aceste rafturi unde adesea te urci cu scara, să lipsească vreo sonorizare, începînd cu orăcăitul broaştelor şi terminînd cu erupţiile vulcanice sau cu zgomotul surd al cutremurelor de pămînt. Şi ar admira fără-ndoială grija cu care sînt păstrate (dar poate nu i-ar veni în minte comparaţia cu ordinea din propriul său ghiozdan. Totuşi, un şoricel ar fi în stare să înghită aici în cîteva minute o întreagă duzină de trăsnete, plus o flotilă de avioane şi un tren accelerat...)

Şi după toate acestea vizitatorul îşi dă repede seama că e deajuns ca mica bandă să nimerească pe platanul magnetofonului pentru ca difuzorul să dea drumul, dacă e nevoie, celei mai năpraznice furtuni, în cea mai liniştită zi a anului.

Dar în studiourile Radiodifuziunii nu au loc numai naufragii. Pătrunzi în cabină şi auzi dintr-odată, exact deasupra capului, un răget de

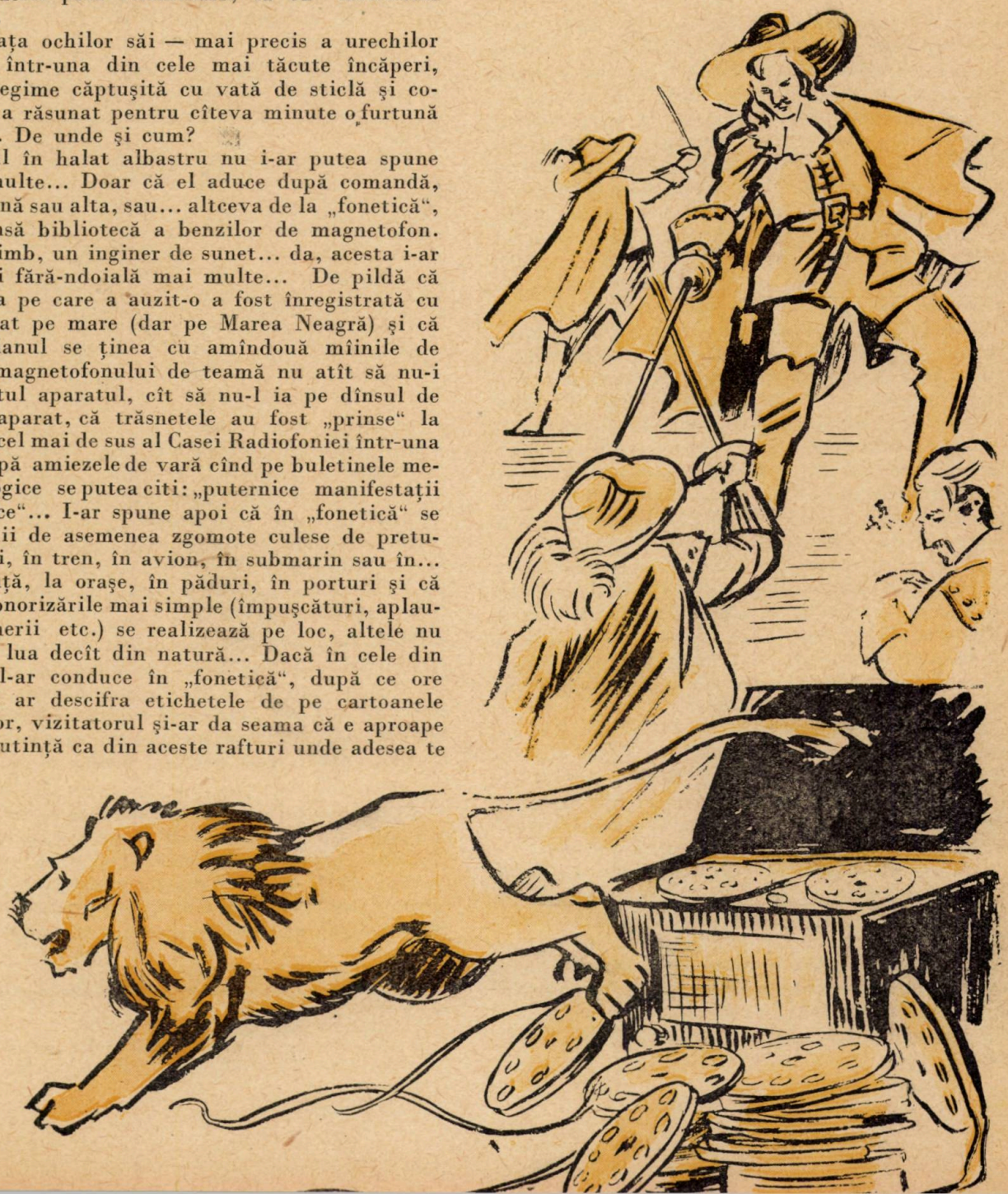

leu... Tresari speriat... Dar nu, în studio n-a pătruns nici unul din leii lui Mallek... Altfel Nicolae Gărdescu, interpretul fricosului curajos Tartarin[5], n-ar sta atît de liniştit la microfon. Şi poţi fi sigur, deşi auzi jalnicul schelălăit al unui cîine, că nicicînd vreunul n-a intrat în imobilul din str. Popov 62... Priviţi însă cu atenţie printre actorii din jurul microfonului: îl veţi vedea cu siguranţă pe Mircea Crişan, neîntrecutul imitator. Sau, de unde vine foşnetul acela de frunze uscate ca şi cum cineva ar călca pe un covor de frunze? Te ridici în vîrful picioarelor şi prin sticla despărţitoare vezi cu uimire că întreg studioul e pardosit cu rogojini... Şi nu se poate să nu rămîi mirat cînd de sub covorul gros ce acoperă elegantul studio duşumeaua apare spartă... Într-o groapă e nisip, într-alta pietriş, lîngă un perete cîteva lespezi de marmoră, dincolo scînduri scîrţîitoare sau o tablă de fier... La ce folosesc? Bineînţeles, la sonorizări... O scenă din curtea şcolii se joacă neapărat pe pietriş ... La curtea Marelui Împărat Cutare se calcă pe marmoră, puntea vapoarelor e de fier...

Arta sonorizărilor muzicale şi a sonorizărilor de studio este nebănuit de vastă. Lipsit de putinţa de a înfăţişa „pe viu" scenele cu mişcarea, cadrul şi dramatismul lor, adresîndu-se doar urechii — teatrul la microfon îşi îmbogăţeşte pe zi ce trece arsenalul mijloacelor de sugestie auditivă, numărul „decorurilor sonore"...

Iată de pildă scena unui duel din „Cei 3 muşchetari"... Este momentul cînd cei 3 sînt atacaţi de garda Cardinalului. Muşchetarii—actori—stau liniştiţi în faţa microfonului, urmărind textele. În spatele lor vreo 3 perechi de spadasini improvizaţi fac să scapere tinicheaua floretelor...

— Ah! Ţine! În gardă! Încă una! exclamă muşchetarii agitîndu-şi foile în timp ce în jurul lor, „cardinaliştii" cad bufnind, se scoală şi răcnesc din nou...

În faţa aparatului de radio ascultătorul numără emoţionat odată cu d'Artagnan, adversarii ce au mai rămas încă în picioare:

— 15... 14... 13... 12... Încalecă... Fug... Victorie!

Ura! Muşchetarii i-au pus pe fugă. Într-adevăr, toţi „cardinaliştii" din groapa cu pietriş s-au refugiat pe covor în timp ce de pe spirele benzii de magnetofon se desfăşoară tropotul cailor ce fug...

Vă amintiţi scena din David Cooperfield, cînd micul David e bătut de tatăl său vitreg? Micuţul ţipă şi geme la fiecare lovitură de baston. Şi ce lovituri! Ascultătorul strînge pumnii de ciudă şi furie. Ah, ce-ar smulge el bastonul din mîna hapsînului mister Murdstone... Dar Silvia Chicoş, care joacă rolul lui David, trebuie să închidă ochii şi să-şi închipuie că e bătută în timp ce mister Murdstone cel rău loveşte cu bâtul... un palton întins pe scaun.

Şi cine nu se cutremură de uimire cînd la aparat se iveşte Setilă, care din 2—3 sorbituri înghite un rîu întreg? Cum s-a realizat aceasta? Setilă n-a băut de fapt nici măcar toată apa dintr-un pahar. În schimb a sorbit de 2—3 ori cîte-o gură de apă exact lîngă microfonul care era legat de „camera de ecouri" — o imensă sală betonată, perfect închisă, ce amplifică de zeci de ori sunetele pentru a le înapoia apoi magnetofonului...

Într-un timp scurt vizitatorul nu poate surprinde desigur toate trucajele. Poate nu va asista nici la efectele sonore obţinute prin „filtrele" care taie modulaţiile joase ale vocii făcîndu-ţi o voce subţirică sau tăind modulaţiile înalte transformă o voce de copil într-una de bas; şi nici la cele obişnuite printr-o turaţie mai grăbită sau mai înceată a benzii de magnetofon, cînd aceeaşi voce poate deveni atît de ascuţită şi repede încît la un moment dat cuvintele nici nu se mai disting în torentul frazelor.

Şi totuşi aceste sonorizări şi trucaje nu alcătuiesc decît un decor...Cel ce dă viaţă teatrului la microfon e actorul. Ar trebui să-l vedeţi în dosul vitrinei izolatoare plîngînd, rîzînd, gemînd, înfricoşat sau biruitor, chiuind sau cu gura încleştată de durere, transmiţîndu-vă prin unde inima şi chipul personajului, făcîndu-vă să-l iubiţi sau să-l disprefuiţi, să rîdeţi sau să plîngeţi odată cu el...

Talentul actorului este acela care vă face să tremuraţi pentru Magellan aflat în furtunile arctice, uitînd că în studio n-a pătruns o pală de vînt, să vă întristaţi pentru bietul orfan David, deşi n-a luat un ghiont, să admiraţi pe Setilă, deşi n-a sorbit decît o gură de sirop...

Şi tot actorul este acela care face ca în emoţia pe care v-o dă emisiunea să se strecoare neîndoielnic şi acea umbră de tristeţe cînd crainicul, rupînd vraja pe care aţi trăit-o cu toţii o oră, anunţă inevitabilul: „Emisiunea teatru la microfon pentru copii şi tineret s-a terminat..."

1—Zeul mării şi zeul zeilor.
2—Aparate cu care se imprimă şi se reproduc sunetele.
3—Bubuituri de tobă.
4—Catargul principal.
5—Este vorba de eroul principal din scenariul Tartarin din Tarascon, după Alphons Daudet.

PRINTRE LEI ŞI TIGRI

de ION JIPA

Ilustraţii: DĂSCĂLESCU

E ultima pauză a spectacolului. În arena circului au intrat cei care montează ţarcul de fier înăuntrul căruia vor apare tigrii şi leii.

Iată-l pe Mallek, dresorul de fiare: e blond şi subţirel, veşnic surîzător, în veşminte uşoare de mătasă albă. Departe de a fi un hercule, vestitul dresor n-are nici privirea fascinantă cum se spune în poveştile cu dresorii de fiare, n-are arme, nici furci uriaşe asupra lui. Doar un bici cu coada scurtă şi un băţ, un simplu băţ de lemn, numai bun să scuturi nucile cu el. Cam puţin pentru cei care îşi făcuseră idei preconcepute despre dresura marilor feline!

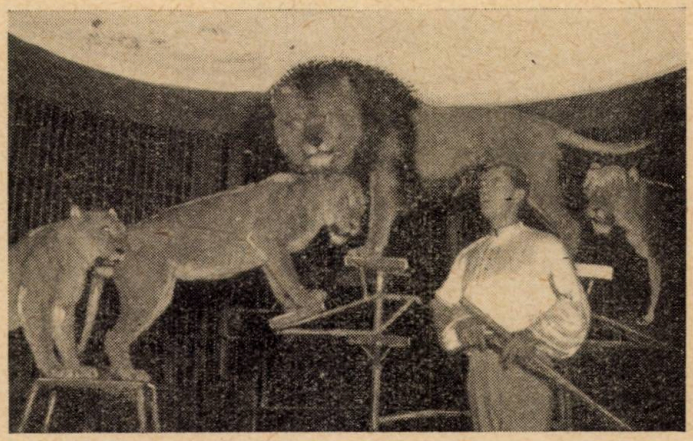

Un mecanism deschide portiţa prin care vor intra fiarele. În spatele ei se poate observa tunelul de gratii care leagă arena de cuştile fiarelor. Apoi apare măreţul Tuan — tigrul. E înalt cît un viţel, păşeşte mlădiu ca pe arcuri, rotind priviri furioase. Blana lui gălbui-cafenie, tărcată cu vergi albe, negre şi roşiatice sclipeşte mătăsoasă. Capul, mic parcă faţă de corpul fiarei, pare turtit şi lasă impresia că e numai ochi, bot şi mustăţi. Mişcările lui Tuan sînt suple, elastice, pline de agilitate şi putere. Tigrul păşeşte mai departe în jurul ţarcului, adulmecă în aer şi caută pieziş spre biciul pe care Mallek îl roteşte pe deasupra lui. În urma lui Tuan se ivesc şi cele două tigroaice, Iasmy şi Ratea, parcă mai subţirele decît „şeful clanului". Un pocnet de bici şi fiarele, după o scurtă şovăială, semn al unei vechi îndărătnicii, încă nu întru totul înfrîntă, se aşează pe locurile lor, ca nişte uriaşi motani de porţelan sclipitor.

În sală s-a strecurat o tăcere apăsătoare. Cu inimile strînse de emoţie spectatorii urmăresc gesturile repezi ale dresorului care, cu o îndrăzneală de nedescris, sileşte tigrii să execute mişcările impuse. Fioroasele boturi larg căscate, colţii sclipitori şi labele ce se ridică să sfîşie nu tulbură cu nimic veşnicul zîmbet al lui Mallek.

Cu şfichiul biciului şi cu băţul, Mallek sileşte fiarele să-şi ocupe locul şi să se aşeze în poziţia cuvenită.

Cei din staluri urmăresc cu atenţia încordată toate mişcările fulgerător de repezi ale dresorului şi, oricît ar vrea să se stăpînească, nu se pot opri să nu tresară de emoţie. Cînd tigrii execută minunata piramidă în care Iasmy şi Ratea flanchează pe Tuan ce stă pe măsuţă, ridicat pe labele dinapoi, cu botul în aer şi labele dinainte desfăcute ca ale unui dirijor, publicul izbucneşte în aplauze. Mallek învîrte uşor biciul pe deasupra celor trei fiare ce par înlemnite locului. Doar Tuan mîrîie stins, înfundat.

Tensiunea nu slăbeşte decît în clipa în care tigrii părăsesc arena. Aplauzele nesfîrşite ce izbucnesc au mai mult decît semnificaţia răsplătirii eforturilor dresorului: fiecare e bucuros că o dată mai mult, voinţa omului s-a arătat biruitoare asupra fiarei.

Portiţa se deschide din nou: de data aceasta locul tigrului bengalez îl ia Gambus, leul de Senegal. Intră calm, maiestuos, privind cu uşoară plictiseală spre public.

Mai nervoase şi mai suple, Saida, Brama, Nona şi Sonia, cu blana mai deschisă, uşor cenuşie, şi lipsite de măreţia coroanei întunecoase a lui Gambus,

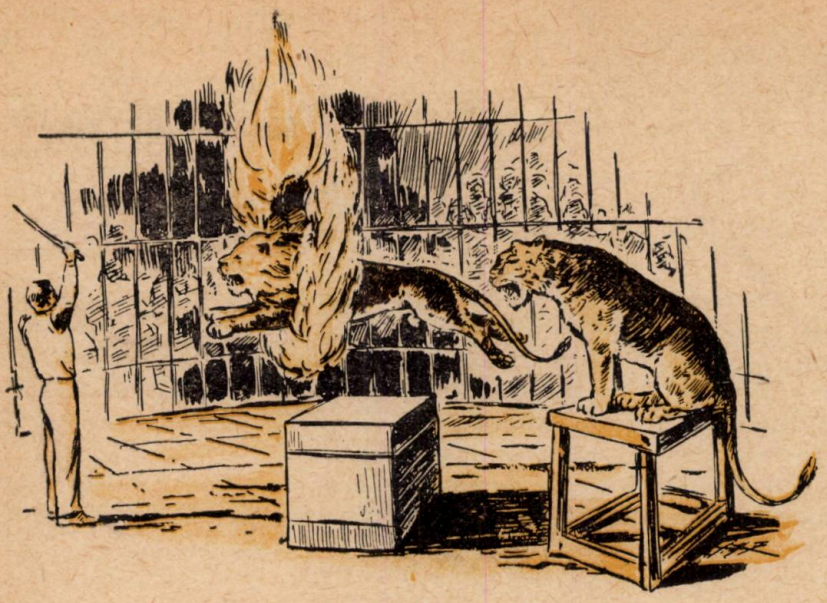

cele patru leoaice intră în pas repede şi se înşiră în urma leului.

În arenă domneşte altă atmosferă: leii au un aer mai liniştit decît al tigrilor. De data aceasta dresorul poate sta şi cu spatele la fiare, ceea ce adevereşte spusa că stăpînul junglei africane nu atacă mişeleşte pe la spate.

Dar liniştea e numai aparentă. În clipa în care Mallek se apropie la un pas de Brama, fiara mîrîie, îşi arată colţii şi ridică laba, ca un boxer ce-şi deschide garda şi se pregăteşte să atace.

A început o altă pîndă, o altă ciocnire surdă între dresor şi fiare. Se vede acum că Mallek se poate apropia cu mîna goală de boturile leilor şi că aceştia se tem de el mai tare ca tigrii. Dresorul nu se mai fereşte de saltul pieziş, prin spate, atît de primejdios al tigrilor, şi acest fapt îi sporeşte îndrăzneala. Figurile executate de lei sînt mai complexe, mai iuţi şi mai spectaculoase. Saltul prin cercul în flăcări, piramidele, vîrtejul îndrăcit al fiarelor ce se agaţă de gratii în saltul lor uriaş sînt pilde de muncă şi stăruinţă depuse de Mallek ani de-a rîndul.

Căci aşa cum ne explică Mallek după spectacol, dresura este o problemă de răbdare, de stăruinţă, de observare atentă a vieţii şi obiceiurilor fiarei. Fiecare are alt temperament, alte reacţii. Din clipa cînd puiul de fiară intră în şcoala dresajului trebuie să înveţe că viaţa îi atîrnă de voinţa unui anumit om, care hotărăşte cînd să fie scos din cuşcă, în ce ordine, în ce loc şi cînd va fi hrănit, el învaţă că trebuie să dea ascultare în schimbul hranei şi atenţiei ce i se acordă. După trei, patru luni, puii de fiară ştiu că neascultarea se pedepseşte cu întîrzierea raţiei de carne, cu interzicerea plimbării în voie prin cuşca mare de dresaj, că încercarea de a-şi înfige colţii în pielea dresorului se pedepseşte cu un şfichi peste bot. Fiara învaţă că omul acela nu se teme de ea niciodată şi începe — la rîndul ei — să-i fie frică de om.

Oricît de furioase ar fi fiarele — ne spune Mallek — ele nu trebuie să simtă niciodată că omul de care se tem dă îndărăt înaintea lor. Odată, i s-a întîmplat ca cinci tigri să se năpustească, toţi deodată, asupra lui. Viaţa lui părea să nu mai facă nici două parale! A stat neclintit înaintea lor, fără să dea înapoi nici o palmă de loc. Nemişcarea i-a năucit pe tigri care au dat înapoi mîrîind, cu burţile pe pămînt, căutînd să se ferească de biciul pe care îl aşteptau.

Ca toţi oamenii cu atenţia veşnic concentrată, Mallek nu este prea comunicativ. Devine mai vorbăreţ abia atunci cînd discută despre patria lui.

Aflu astfel că s-a născut acum 35 de ani în oraşul Tabor, veche cetate de rezistenţă naţională a cehilor împotriva habsburgilor şi a zbirilor papali. Meseria de dresor a început-o acum 14 ani. Tainele ei nu sînt chiar taine. După cum ne spune Mallek, înainte de toate, dresorul trebuie să fie convins că voinţa omului este mai puternică decît îndărătnicia şi cruzimea fiarelor.

— Leii Circului de stat din Bucureşti, a căror pregătire o voi începe curînd, va fi cel de al şaselea rînd de animale care intră în şcoala mea. Vreau să le dau o „educaţie“ care să nu dea de ruşine pe dascălul lor. Cu acest prilej voi pregăti şi pe acela care peste un an va prezenta noul număr de dresură, viitorul dresor al Circului de stat din Bucureşti, a încheiat el discuţia din faţa cuştilor cu tigri.

Tuan dădea semne de neliniştе şi mîrîia sticlindu-şi ochii prin întuneric. Mărturisesc că nu m-aş fi simţit de loc bine în apropierea lui, dacă între noi nu s-ar fi aflat puternicele bare de oţel ale cuştii.

Cum se pot dresa animalele

E. FISCHBEIN

Citind reportajul „Printre lei şi tigri", poate mulţi dintre voi vă puneţi întrebarea: cum e posibil ca omul să ajungă să stăpînească fiarele prin voinţa sa? Cum e posibil ca tigrul sau leul să nu atace pe cel care îl plesneşte cu biciul, ci, dimpotrivă, să execute mişcările pe care acesta le dictează?

Toate acestea sînt posibile pentru că omul foloseşte în lupta sa cu fiarele puterea minţii sale, puterea pe care ştiinţa i-o pune la dispoziţie. Animalele, după cum se ştie, nu vorbesc, n-au grai. Ele nu pot să explice, aşa cum ar putea face un om, de ce se poartă aşa şi nu altfel. Ele nici nu-şi pot schimba purtarea, nu se pot abţine de la anumite mişcări, numai prin faptul că li se explică cu vorba ce au de făcut.

Iată deci o mare greutate pe care o întîmpină cel care îşi propune să educe animalele, să le facă să se poarte într-un anumit fel: animalele n-au grai.

Lui I.P. Pavlov, care a studiat îndeaproape, în laboratoare special amenajate, viaţa animalelor, îi revine marele merit de a fi găsit metoda prin care să pătrundă în tainele vieţii lor şi să dezvăluie legile după care se conduce purtarea animalelor.

Din momentul în care omul cunoaşte legile unui fenomen el devine stăpînul acestui fenomen.

Toate mişcările animalelor (şi ale omului) sînt acte reflexe, sînt înlănţuiri de reflexe. Reflexul este răspunsul pe care-l dă organismul unui obiect sau fenomen din afara sa, sub comanda sistemului nervos. Cînd animalul se naşte, el are deja sădite în construcţia organismului său asemenea mecanisme prin care organismul răspunde la acţiunea obiectelor sau fenomenelor din afară.

Fiecare specie de animale are felul ei propriu de viaţă. La fel leii şi tigrii, care sînt mamifere. Aceasta înseamnă că puii acestor animale se nasc cu reflexe care să le dea posibilitatea să se hrănească cu laptele mamei din primele momente ale naşterii. Dar leul şi tigrul sînt animale carnivore. Aceasta înseamnă că puii acestor animale vor căuta carnea, sau cu alte cuvinte, reflexele lor alimentare vor fi declanşate cînd vor da de carne. Pentru a şi-o procura, ele atacă alte animale şi le ucid. Tigrul, de exemplu, atacă mişeleşte, aruncîndu-se în spinarea victimei.

Înţelegem aşadar că felul de viaţă al animalelor, felul în care se hrănesc, în care-şi cresc puii şi se înmulţesc, depind de felul reflexelor cu care se nasc. I.P.Pavlov a numit aceste reflexe înnăscute, necondiţionate. Instinctele animalelor nu sînt altceva decît aceste reflexe înnăscute sau necondiţionate.

În sistemul nervos al animalului se pot forma însă şi mecanisme noi de răspuns, deoarece el poate dobîndi şi alte reflexe potrivit cu nevoile vieţii sale, reflexe, numite de Pavlov, condiţionate.

Aşa, de exemplu, un cîine care n-a fost bătut niciodată nu se va feri de băţ. Dar după ce a fost bătut cu băţul, obiectul acesta va provoca la cîine o mişcare de apărare, un reflex condiţionat de apărare. Cîinele a învăţat să se apere de băţ întrucît băţul a dobîndit rolul de a-l înştiinţa de apropierea primejdiei.

Tot aşa pisica fuge la bucătărie cînd aude umblîndu-se cu tacîmurile, păsările de curte se strîng toate în jurul persoanei care le aruncă de obicei boabe.

Dresajul nu este altceva decît un proces de formare de reflexe condiţionate. Reflexele condiţionate nu se

formează la întîmplare, ci cu sprijinul celor necondiţionate. De ce fuge pisica spre bucătărie cînd aude zgomot de farfurii? În creierul pisicii s-a făcut o legătură, o cale nervoasă nouă, cum ar fi de pildă în cazul instalării unui nou post telefonic. Cînd mama pregăteşte carnea ca s-o pună la foc ea *face zgomot cu cuţitul, cu vasele.* În acelaşi timp *ea aruncă pisicii bucăţele de carne.* Pisica *aude* zgomotul şi *mănîncă.* În creierul pisicii se face o legătură între zgomotul vaselor şi mîncare. Dacă faci zgomot de farfurii şi cuţite, pisicii îi lasă gura apă şi vine să caute mîncarea.

Dresorul nu are decît să hrănească animalul cînd a executat o anumită mişcare corectă pentru ca animalul să repete această mişcare la un semnal anume. Dresorul trebuie să lovească animalul dacă a executat o mişcare greşită, pentru ca animalul să se ferească de a mai face o astfel de mişcare.

Aşa procedează şi Mallek. Dacă leul nu se aşează unde trebuie, este lovit. Dacă sare prin cercul de flăcări, el capătă de mîncare. Cercul de flăcări, în loc să-l sperie pe animal sau să-l întărîte, este, dimpotrivă, un semnal care-l înştiinţează că răsplata e aproape. Cercul de flăcări declanşează săritura leului aşa cum zgomotul de tacîmuri, la bucătărie, declanşează fuga pisicii spre bucătărie. Firesc, lucrurile sînt aici mult mai complicate pentru motivul că aceste animale sînt primejdioase. Instinctul mînă animalul să-l atace pe omul care se apropie de el şi să-l sfîşie. Da, dar dresorul este cel care hrăneşte puiul de tigru, care-i dă carne cînd îi e foame, care-i dă apă cînd îi e sete, zile şi luni întregi. Şi treptat cursul instinctului este frînt, este abătut, sub acţiunea reflexului condiţionat clădit pe seama lui, aşa cum este abătută uneori o apă din calea ei. Dresorul, în loc să mai devină obiect de atac, care dezlănţuie asupra sa instinctele agresive, este, dimpotrivă, un obiect a cărui prezenţă este binevenită, deoarece prin el animalul capătă mîncare. Iar prezenţa omului în loc să mai declanşeze mînia năpraznică a fiarei va declanşa teamă, frică, frică de pierderea mesei, de şfichiul biciului.

În creierul animalului s-au format şi s-au bătătorit astfel noi căi nervoase, datorită cărora animalul a dobîndit un nou fel de a se purta.

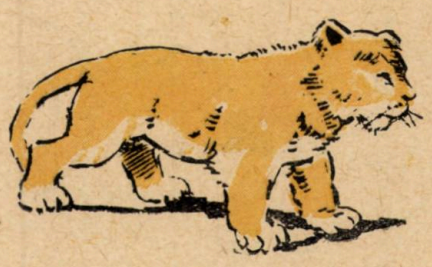

BOBUL DE GRÎU

ȘT. MUNTEANU

Risipite lîngă moară
Stau pe-afară
Două boabe mici de grîu
Și cu mîinile în brîu
Par uimite:
De o oră, pe șoptite
Își vorbesc fără-ncetare
Despre bobu'acela, care
(cam de patru ori mai mare!).
A căzut chiar pe cărare
Dintr-un sac adus la moară
Mi se pare cam de-aseară.
— Cine-a mai văzut cîndva
Bob de grîu umflat așa?
— ...Poate este plin cu apă?...
— Atunci e bolnav, nu scapă!
— Cine știe, e-un bob de soi?
— Fugi, că nici nu-i grîu ca noi.

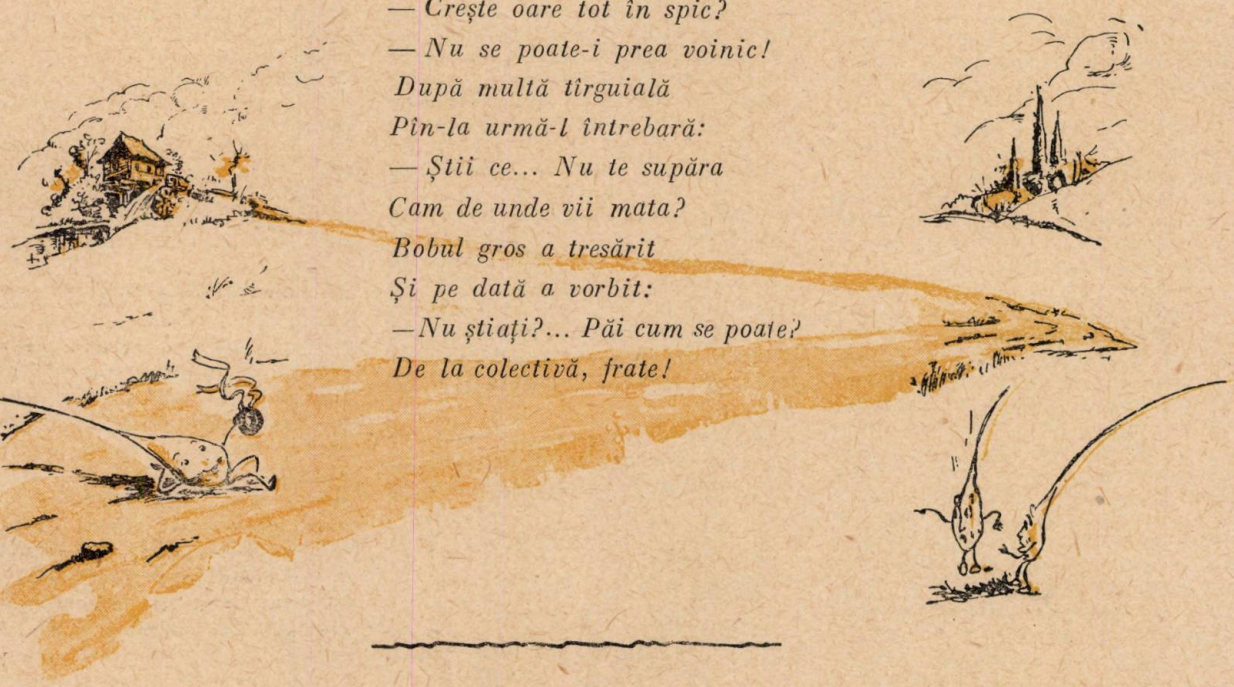

— Crește oare tot în spic?
— Nu se poate-i prea voinic!
După multă tîrguială
Pîn-la urmă-l întrebară:
— Știi ce... Nu te supăra
Cam de unde vii mata?
Bobul gros a tresărit
Și pe dată a vorbit:
— Nu știați?... Păi cum se poate?
De la colectivă, frate!

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

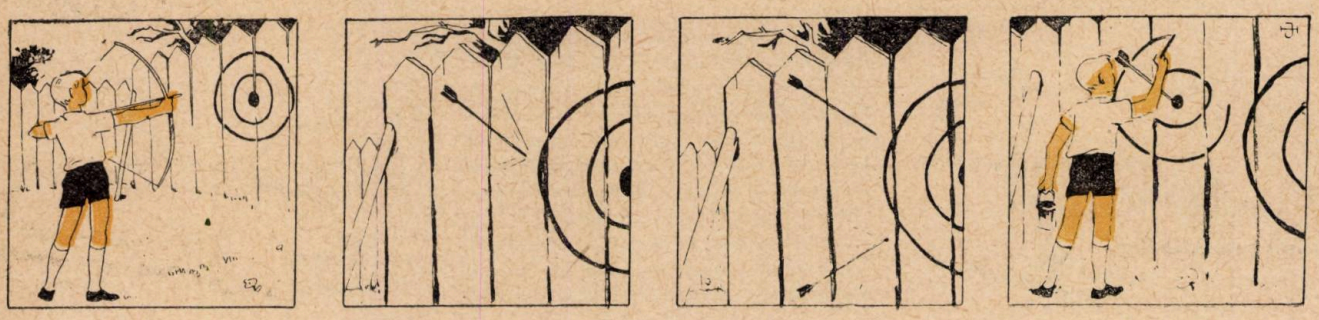

De pe întreg globul

Cele mai mari fluvii

MISSISIPI	7000 km
NILUL	6500 km
AMAZONUL	5500 km
IANG-TSE-KIANG	5300 km

Pământul

Dimensiuni și suprafețe

VOLUMUL = 1 083 320 000 000 km³

SUPRAFAȚA = 509 950 714 km²

SUPRAFAȚA USCATULUI = 148 822 000 km²

SUPRAFAȚA MĂRILOR ȘI OCEANELOR = 361 128 000 km²

Cei mai înalți munți

	m
Asia	
CHOMOLUNGMA	8882
KINCINDJUNGA	8585
America de Sud	
ACONCAGUA	7040
TOCORPURI	6753
America de Nord	
MONT MAC RINLEY	6187
MONT LOGAN	6046
Africa	
KILIMANDJARO	6010
KENIA	5195
Europa	
ELBRUS	5633
MONT BLANC	4810

Cele mai mari lacuri

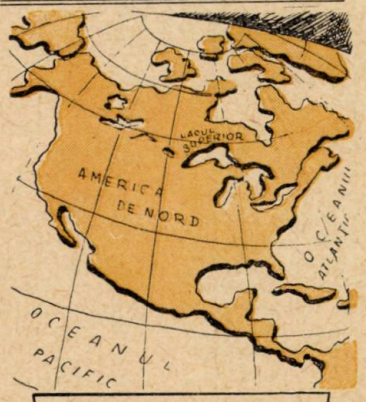

LACUL SUPERIOR	82 400 km²
VICTORIA	68 000 "
ARAL	66 458 "
HURON	59 600 "
MICHIGAN	58 000 "
BAICAL	31 500 "

Cele mai mari insule

GROENLANDA	2 176 000 km²
NOUA GUINEE	829 300 km²
BORNEO	746 000 km²
MADAGASCAR	596 000 km²
NOUA ZEELANDA	268 000 km²

Cele mai mari și mai adînci oceane

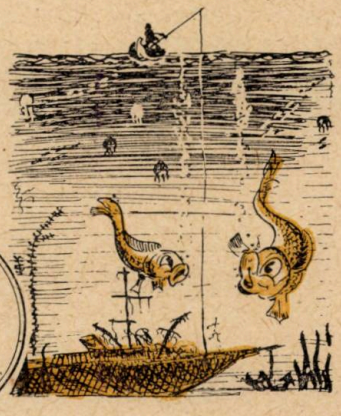

Oc. Pacific	
	160 000 000 km²
Adîncime max.	10 899 m
Oc. Atlantic	
	93 363 000 km²
Adîncime max.	9219 m
Oc. Indian	
	74 917 000 km²
Ad. max.	7450 m

DEZLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL 9

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE CU IMAGINI

Orizontal: 1) August. 2) Z—A—Eră. 3) Omidă—R. 4) Rută — Mm. 5) Iran — Ie. 6) Ce—Tun. 7) Aș — Elev.

MONOVERBE: Pe munte ori la mare — În port un submarin.

TRIVERB: Cu cîntec înainte.

JOC RECREATIV: Apă, Bumb, Copac, Depind, Energie, Grafolog, Îngrijiri, Realizator, Schimbăcios.

MONOVERB LITERAR: Frază.

JOC SPORTIV: Orizontal: 1) Înot. 2) Suliță. 3) Fotbal. 4) Handbal. 5) Natație. 6) Baschet. 7) Cros. 8) Scrimă. 9) Sport. 10) Box. 11) Tir. 12) Atletism. 13) Patinaj. 14) Aviație.

DEPUNEȚI ECONOMIILE VOASTRE LA

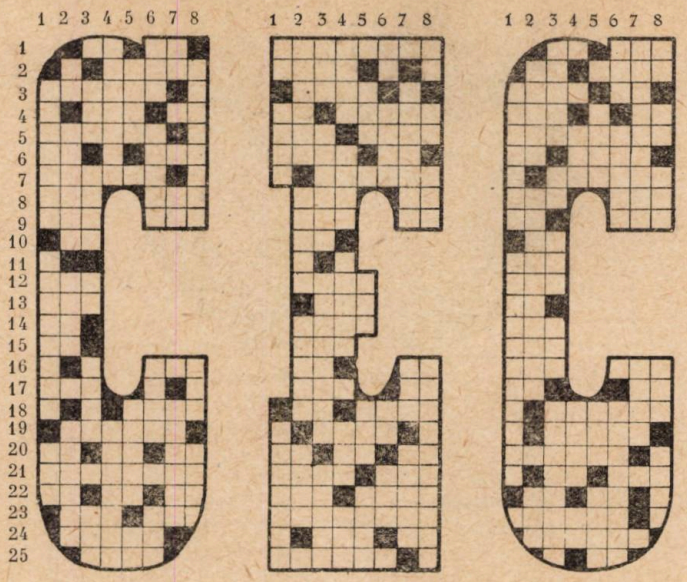

C *Orizontal*: 1. Corpul diplomatic — negație. 2. De rîs. 3. Culoarea libretului de economii cu dobîndă. 4. Ață — notați bine. 5. Avans. 6. Jumătate de timp — ploaie artificială. 7. Fără apă. (fem.). 8. La războiul de țesut — Industria Optică Romînă. 9. Sportul cu arma — epocă. 10. George Coșbuc. 12. Campioni. 13. Patria noastră. 14. Două vocale. 15. Nota redacției. 16. Superficial. 17. În prezent. 18. Așa cum este libretul de economii. 19. Nobil feudal. 20 Notă muzicală — în roți — dînsa. 21. Adunat, strîns. 22. Cere (mon.) — pană — coarda a treia la vioară. 23. Nae cu capul în jos — nu spun nimic. 24... la sorți. 25. Grec în antichitate.

Vertical: 1. Pe degeaba — banul depus la CEC este... de stat — crustaceu de apă dulce. 2. Zeul soarelui — venit — ...la lucru — operațiunile de economii sînt păstrate în... de CEC. 3. În Ilfov — circomferință — alifie — bani adunați la CEC — posedă bani pe libret. 4. 5% anual — libret personal. 5. Sigur — nu-și aduce aminte — gene (mon.). 6. Cea mai mică monedă — cameră — „mă opun" la romani — pielea feței. 7. Unitate de măsură — însă — în afara realității (fem.). 8. Culoarea libretelor cu cîștiguri — la fotbal — asalt.

E *Orizontal*: 1. Se realizează la CEC. 2. La bucătărie sau în sport. 3. Bani plătiți *în etape* (sing.) 4. Vîrful snopului — lucrează vase din lut (pl.). 5. Lucrez la război — ghiulea. 6. Mai mulți într-o moleculă (sing.). — Ungureanu Petre. 7. Carte de economii. 8. Cîntecul raței — rea (mon.). 9. Exclamație de entuziasm — Eugenia Popovici. 10. Poftim. 12. Uițe. 13. Casa de Economii și Consemnațiuni. 14. Evidența unor operațiuni CEC. 15. Potrivit, capabil. 16. Coardă la vioară — D. Rădulescu. 17. Trei — margini de alee. 18. Pronume personal — Vest. 19. Îl poartă gospodinele. 20. R. — Partidul Comunist — verb auxiliar. 21. Ceea ce mai rămîne — la pușcă sau în dormitor. 22. Cui, anagramat — arde, (articulat mold). 23. Ce dobîndă dă CEC-ul la 100 lei pe an (2 cuvinte). 24. Ouă pe dos — mere (mon.). 25. Și pe plic și la voce.

Vertical: 1. Editura de stat — de cine sînt garantate economiile păstrate la CEC — cu visurile realizate. 2. Pentru notițe — a lucra — volum — cum sînt zilele de iarnă. 3. Unitate de timp — căldura soarelui — pe casă — anunțăm recreația. 4. Suma primită în mînă — buturuga... răstoarnă carul mare — cum trebuie să fie elevul la lecții — cifră — figură geometrică. 5. La telefon — document — segment de cerc — senzație. 6. 1001 — vapori de apă (sing.) — poștă telegraf — punct geografic! 7. Izbucnire de vulcan — dăruiesc — realizăm. 8. Cămașă — gust (fig.) — cu barbă — înapoieri de bani de la CEC.

C *Orizontal*: 1. Conjuncție — colectează deșeuri. 2. Nașul cojocului — piesă la șah. 3. Numărătoare — gene (mon.). 4. Garanție — pronume personal. 5. Conceput. 6. Natriu — crustaceu de mare. 7. În etate. 8. Tibia fără capete — vilă fără acoperiș. 9. Cămăși — Crestez. 10. Barbu Sorin. 11. Rîu în R.P.R. 12. Impozit în trecut. 13. Începe să lovească. 14. Industria Textilă Arădeană. 15. Frig. 16. Aici — nume de fată. 17. Pronume posesiv — Anatol Vieru. 18. Monede în trecut. 19. Așezări omenești. 20. Pronume. 21. Ca la 17 orizontal partea I-a — complex sportiv de stat în U.R.S.S. 22. La revedere — Grigore Ureche. 23. Primește și restituie economii. 24. Film de actualități. 25. Și în franțuzește.

Vertical: 1. Unități CEC — instrumente de economisire cu cîștiguri. 2. Îndemînatică — casa cărților — în alaiul domnesc. 3. De la un etaj la altul — de două ori — stradă — lucrezi pămîntul — aduce scrisori (art.). 4. Vas plutitor anagramat — poate fi plastică și literară — alifie. 5. Stație maritimă — din cînd în cînd — la ochi. 6. Stăvilar — înlăturat ce-i de prisos — cum este banul depus la CEC. 7. Notă... — depresiune. 8. 365 zile — Ulmeanu Tudor — instrument muzical popular — salut la romani — sumă rămasă după depuneri și restituiri.

Cuvinte rare — neto — iz — abac — obligațiuni.

Monoverb anagramat

CEC-ul acordă pentru dezlegarea acestor jocuri următoarele premii:

1 premiu de lei — 50
3 premii a cîte lei — 30
8 premii a cîte lei — 20

depuse pe libretele de economii.

Dezlegarea trebuie trimisă pînă la data de 30 decembrie 1955 pe adresa Cravata Roșie — Piața Scînteii „Pentru concurs CEC".

Joc distractiv

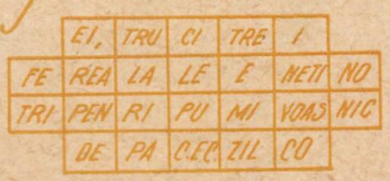

Urmărind prin săritura calului de șah silabele de mai sus veți găsi un îndemn pentru realizarea economiilor

COPERTA I-a: „Prietenie veșnică" de COCA CREȚOIU

„CRAVATA ROȘIE", revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U. T. M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scînteii — București — Piața Scînteii nr. 1. Abonamentele se fac la oficiile P. T. T. R. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scînteii „I. V. Stalin". Piața Scînteii nr. 1

Prețul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

În cinstea aniversării Republicii Populare Romîne — 30 Decembrie — redacția „Cravata Roșie" inițiază un concurs de artă populară pentru pionieri și școlari.

Participanții vor trimite pe adresa redacției, obiecte casnice de lemn incrustate, țesături, sculpturi, pirogravuri, lucrări în traforaj, desene cu motive naționale și împletituri specifice regiunii.

Cele mai bune lucrări vor fi premiate cu:

2 premii — aparat de fotografiat
3 „ — muzicuță de gură
4 „ — trusă toc rezervor și creion
16 „ mențiuni — colecție cărți din „Biblioteca școlarului"

Toate lucrările primite la redacție vor fi expuse la Palatul Pionierilor din București.

Lucrările trebuie depuse pînă la 1 februarie — 1956.

Numele premianților vor fi publicate în nr. din aprilie 1956 al revistei „Cravata Roșie".

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

În Bucureștiul de odinioară

Versuri: E. JURIST Desene: BURSCHI

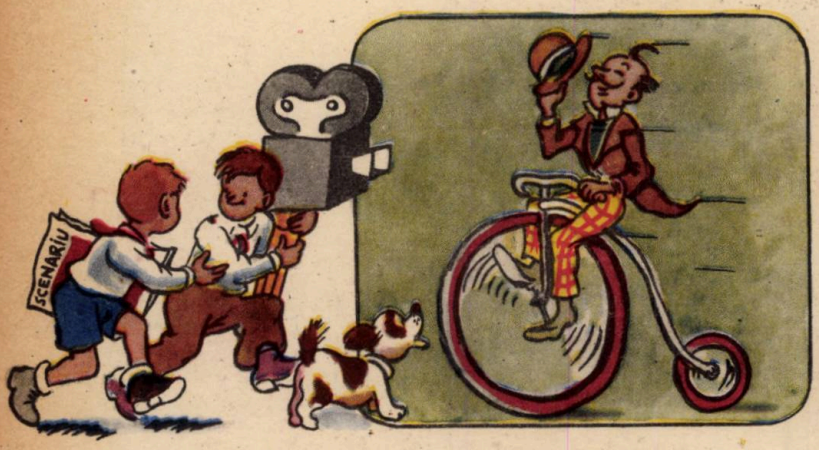

— Truță ia-ți aparatajul,
Pregătește-l de filmat.
Astăzi facem scurt-metrajul:
„Bucureștiul de-altădat'."

— Ce ciudată arătare,
— Parcă l-am văzut odat'
Nu știu unde, mi se pare...
— Da, la noul Circ de Stat.

— Da' de unde ești matale?
Nu cumva din Caragiale?
— Da stimabile, dă-mi voie,
Nu mă știi? sînt domnul Goe...

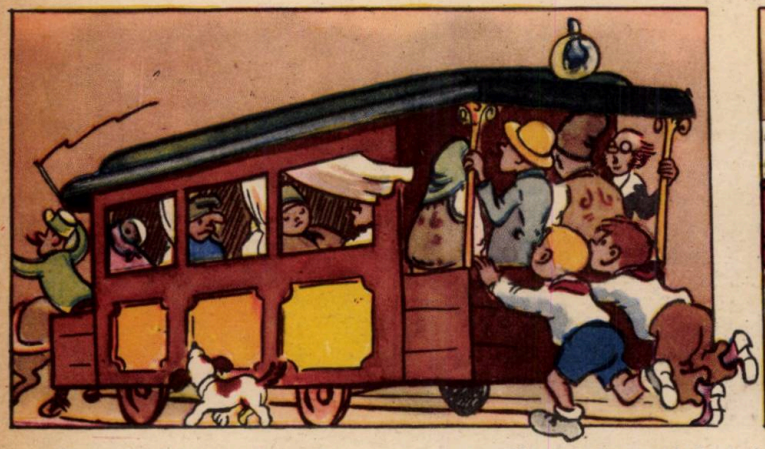

Ce e dacă-i tras de cai?
Important e că-i tramvai:
Îl împingi puțin din spate
Și el merge „ca pe roate"!

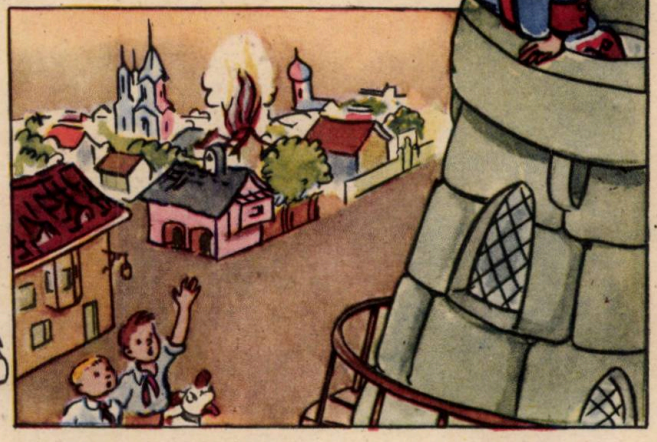

Flăcări dese prind să iasă
Din hogeacul unei case:
— Hei, să vină-ntr-ajutor
Pompa de la Foișor!

Dar pompierul la chemare
Le răspunde cu mirare:
— Vreți tulumba-n cinci minute?!
Da' ce, arde? Ce-așa iute?!

Dinspre Podul Mogoșoaiei
Ce mai larmă, hărmălaie!
Trece-n goană o caleașcă,
Din băltoacă glod împroașcă.

Iar argați cu masalale
Fug strigînd: „Păzea din cale!"
...Căci pe vremea din desene
Încă nu erau sirene.

— Să plecăm că uite-i seară...
Liniștea-nsfîrșit pogoară...
Dar deodată straja sună:
— Mieeezul nopții! Noaaapte buuuună!

CRAVATA ROȘIE

Bibl. Centrală
2 ex
BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

DECEMBRIE 1955 Nr. 12

Stefan Szöny

Tipografie ilegală (Pictură)

Proletari din toate țările, uniți-vă!
La luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fii gata!

CRAVATA ROȘIE

Revista pionierilor și școlarilor
Editată de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Nr. 12

DECEMBRIE 1955

Trăiască cel de al II-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn!

PARTIDUL

de *EUGEN FRUNZĂ*

Cuvîntul libertate
Îl știm din moși strămoși;
Cuvînt de dor și luptă
Din ani-ntunecoși.

Dar dacă astăzi liber
Trăim, nu robi sub cnut,
E pentru că pe lume
Partidul s-a născut.

Cuvîntul pace-l știm noi
Din vremuri strămoșești;
Cuvînt de dor și luptă,
De doine și povești.

Dar dacă astăzi pacea
Ni-i lege și ni-i scut,
E pentru că pe lume
Partidul s-a născut.

Cuvîntul fericire
De mult îl știm rosti;
Un drum cătam sub soare,
Spre-un țărm cu bucurii.

Dar dacă astăzi mergem
Spre țărm, pe drum știut,
E pentru că pe lume
Partidul s-a născut.

O, cîte dulci cuvinte
Le-am moștenit în grai,
Doar bănuiam ce-nseamnă,
Ce tîlcuri au sub strai.

Dar dacă astăzi tîlcul
Deplin l-am priceput,
E pentru că pe lume
Partidul s-a născut.

La 21 decembrie se împlinesc 76 de ani de la nașterea lui Iosif Vissarionovici Stalin, marele continuator al operei lui V. I. Lenin

ÎNTRE NOAPTE ŞI ZI...

de GICA IUTEŞ

Ilustraţii: IURA DARIE

Trebuia să fie tîrziu de tot. Sirena fabricii sunase de mult pentru ora 10. Afară ploua cu găleata. Stropi mari şi deşi răpăiau cu înverşunare pe acoperişul trainic de tablă, gîlgîiau neîntrerupt de-a lungul burlanelor şi repeziţi de vînt se abăteau peste ferestre cu pocnete înfundate şi surde.

Mihălaş ţinea pleoapele strînse, dar lacrimile se furişau una cîte una udîndu-i obrajii încinşi. Băiatul le ştergea cu mînecile cămăşii, dar ele izvorau mai fierbinţi, mai desnădăjduite. Din odaia vecină răbufnea glasul ascuţit al mătuşei: îl ocăra pe unchiul Pandele, care tuşea şi mormăia din cînd în cînd cîte o înjurătură.

Iarăşi se certau din pricina lui Emilian.[1]

— Eşti o treanţă! Nu ştii să iei nici o hotărîre!

— Cînd ţi-am spus să vindem tot şi să plecăm de-aici!... Acuma ce-o să facem cu besmeticul ăsta? Cere de la noi averea lui tat-su! Parcă nu i-am slugărit destul douăzeci de ani? Şi cu ce ne-am ales? Cu hardughia asta de casă![2]

— Ce să facem? mîrîi unchiu în bătaie de joc. L-ai primit? Îndoapă-l cu jumări şi cu smîntînă! Aurul putrezeşte sub pămînt, iar noi putrezim pe deasupra.

— Taci, ţipă scoasă din fire mătuşa, vrei să te audă băieţii?

Mihălaş îşi îngropă fruntea în pernă, smucind cu ciudă plapuma, pe care grăsanul de Benoni o tot aduna în picioare, icnind prin somn, de parcă ar fi cărat în spinare pietre de moară. Ce aur se gîndi Mihălaş? Mereu tot vorbesc de aur! Ce avere cere Emilian de la mătuşă? Averea lui tat-su. Dar cine-o fi fost tat-su? Dracu' să-l ia şi pe Emilian, şi pe mătuşă, şi pe toţi din casa asta! suspină băiatul şi-şi şterse iar lacrimile.

Adică, pe unchi să nu-l ia! El nu face decît ce spune mătuşa. Cît despre Benoni, nu-i decît un prostănac gras. Şi Mihălaş se întoarse pe partea cealaltă, învelindu-se pînă la gît cu plapuma, pe care o smulse din nou de sub picioarele durdulii ale lui văru-su. Ce era de făcut? Nu voiau să-l mai lase la şcoală. Aici îşi vîrîse coada tot Emilian. De asta putea să jure... Şi mătuşii atît îi trebuise:

— Cît crezi că o să te mai ţinem noi, Mihalache, aşa ca pe un prinţ? De pe urma maică-tii nu ţi-a rămas decît o maşină de cusut răblăgită şi peticul acela de vie. Dac-ai fi fost fată, să zic că te-aş fi pus să coşi la maşină. Mai era un rost. Dar aşa? De doi ani te ţin la şcoală pe degeaba. Via aceea se cere şi ea săpată, hărăcită şi iacă acum a venit toamna. Se cere culeasă. Unchiu-tău s-a slăbit de tot. Nu mai poate dovedi şi cu vitele şi cu pămîntul! Să spună şi dînsul.

— Apăi aşa-i mă, Mihălaş, încuviinţă unchiul frecîndu-şi încurcat barba ţepoasă. Ai să rămîi să-mi fii de ajutor. Noi amîndoi o să ducem greul, că de trîntori nu ne plîngem! Şi rîse în batjocură: avem unul care face cît zece.

— Pandele! răcni mătuşa. Vîră-ţi minţile în cap.

Unchiul mormăi ceva în barbă despre nu ştiu ce juvăţ pe care Emilian o să i-l lege şi lui şi mătuşii de gît şi ieşi afară la vite.

— Aşa că asta-i Mihalache, încheiase mătuşa. Nu-i vreme de cai verzi pe pereţi!...

— Atunci nici eu nu mă mai duc la şcoală, scînci Benoni socotindu-se nedreptăţit.

— Tu să taci cap de dovleac! Şi maică-sa îl plesni cu putere peste capul tuns. Cu tine am să văd eu la anul ce-i de făcut. Ori te-apuci de buchisit ori te buchisesc eu să-ţi meargă peticile!

Mihălaş şedea pe întuneric şi se perpelea în gîndurile astea. De dincolo nu se mai auzea nimic. Or fi adormit. Numai el nu putea să adoarmă. Trebuia să se sfătuiască cu cineva. Cu Cristel poate. Şi cu ceilalţi. Dar dacă s-ar duce mîine la domnu'?

[1] Emilian — fiu de moşier expropriat.

[2] Mătuşa Olimpia şi unchiul Pandele au fost administratorii moşiei tatălui lui Emilian.

Domnu' i-ar da un sfat. Cum de nu se gîndise pînă acum? El îi atît de bun. De cîte ori nu l-a lăudat? Amintindu-şi de învăţătorul său, inima băiatului se încălzi. El o ştie şi pe mamaia. Şi ea zicea că e om bun! El n-are să-l lase, o să-l înduplece pe unchi. Să-l facă să nu-i mai fie frică de mătuşă. Doar comuniştii pot face orice. Şi Domnu' e comunist. Unchiul era doar fratele mamaiei! Şi ei nu i-ar fi plăcut ca Mihălaş să nu înveţe carte. Cum se bucura cînd domnu' îl lăuda în faţa ei. Şi lacrimile începură din nou să-i umple ochii. Ce bună era mamaia. Era aşa de slabă şi cosea, cosea la maşină şi cînta un cîntec.Ce cînticel caraghios...

Ţînţăraş cu cizme largi
Mîine am să-ţi cos nădragi...

Şi-l mîngîia încetişor pe frunte. Iar alteori îi povestea de tataia. Tataia pierise în război. Ei, dacă mamaia şi tataia ar fi fost acum, nimeni n-ar fi putut să-l oprească să meargă la şcoală. Da, mîine trebuia să meargă la domnu' Nistor. El avea să-l înduplece pe unchi. Şi cu hotărîrea asta băiatul îşi făcu curaj. Smuci iar plapuma şi învelindu-se bine se topi într-o toropeală moale, legănată de murmurul ploii care se mai domolise. Dar deodată tresări din somn. Uşa de la intrare se trînti cu zgomot şi paşi grei bocăniră pe sală. Pe semne Emilian se întorsese iarăşi beat mort.

— Aha, tîlharilor, dormiţi, răcni el. Aţi jefuit aurul tatei, v-aţi unit cu comuniştii, păcătoşilor? Dintr-o moşie de şapte sate am rămas să car moloz. Şi ca prin vis Mihălaş auzi şoapta speriată a mătuşii.

— Taci, Emilică... Taci şi culcă-te. Să nu te audă careva!

— Ah, tu slugă, slugă tîlhăroaică, răcni îndîrjit Emilian. Aţi luat tot, tot. Ha, ha, dar storc eu aurul din voi. Am să-l storc pînă la ultima picătură. Răcnetele încetară brusc, înecate parcă de ropotul ploii de afară. Mihălaş căzu într-un somn greu şi adînc. Visă că afară plouă cu bani rotunzi de aur şi că Emilian, mătuşa, unchiul şi el, şi Benoni, şi toată lumea îi strîngea cu tîrnul cela mare într-un purcoi* cît casa.

★

Dimineaţa Mihălaş se trezi zguduit cu putere de mătuşa Olimpia.

— Haide, îi strigă ea intrînd posomorîtă în bucătărie. Unchiu' te-aşteaptă. A înhămat calul. Ai să rămîi să păzeşti via.

Mihălaş sări din pat ca fript.

— Să... să rămîn să păzesc via? bolborosi el buimăcit.

— Fără vorbă! i-o reteză mătuşa privindu-l chiorîş. Deseară îl trimit şi pe Benoni. Să repari coliba. Toţi golanii de la gospodăria fabricii se înfruptă din via noastră.

— Nu-i adevărat! se revoltă Mihălaş. Acolo nu sînt golani. Acolo stă Rita cu părinţii ei şi cu muncitorii de la gospodărie.

Mătuşa îl păli cu dosul palmei peste gură.

— Obraznicule! Să nu crîcneşti în faţa mea! I-aţi pîinea şi slănina şi şterge-o.

Mihălaş strînse dinţii şi începu să-şi lege cu mîini tremurînde cravata peste gulerul surtucului ponosit, care începuse să-i fie încă de anul trecut prea scurt la mîneci. În clipa aceea Emilian se ivi în uşa bucătăriei. Se opri acolo cu mîinile în fundul buzunarelor şi-l privi ţintă pe Mihălaş. Faţa lui cu trăsături regulate se urîţi într-o strîmbătură.

— Acuma Emilian, acuma îţi prăjesc ochiurile, zise slugarnică mătuşa punînd tigaia cu unt pe plita încinsă.

Emilian se făcu că nu aude. Îl privea ţintă pe Mihălaş şi faţa lui părea vînătă în lumina tulbure a dimineţii înnourate.

— Iar îşi leagă ştreangul roşu de gît, rînji Emilian cu răutate.

Mătuşa se întoarse şi-l fulgeră pe Mihălaş cu ochii ei vineţi şi sprîncenaţi.

— Ce-ţi mai pui treanţa aia decolorată la gît?

— Mi-o pun, şopti băiatul cu îndărătnicie. E cravata mea.

Emilian se legănă o clipă pe picioarele lui lungi şi zdravene, apoi dintr-un pas fu lîngă Mihălaş.

— Mă, mă pui de năpîrcă, şi întinse mîna lui mare cu degete lungi şi afumate de tutun. Scoate-o! urlă el.

Mihălaş se trase un pas îndărăt şi acoperindu-şi cravata cu mîinile îl înfruntă cu ochii încărcaţi de ură. Apoi făcîndu-i-se frică de mutra schimonosită ce se apleca spre dînsul, dădu să se strecoare pe uşă. Dar Emilian îl apucă zdravăn de guler.

— Mă, tot n-am eu cîrpă de lustruit ghete! Şi trase. Fără să-şi dea seama, Mihălaş se smuci şi-şi înfipse cu atîta putere dinţii mărunţi şi albi

* Purcoi — grămadă mare

în mîna vlăjganului, încît acesta scoase un răcnet. Dar nu mai avu vreme să-şi abată pumnul greu peste creştetul negricios şi creţ al băiatului, căci acesta o şi zbughise pe uşă. Mătuşa scoase un ţipăt ca şi cum ar fi fost opărită şi plesnindu-se peste şoldurile groase se aplecă şi apucă de sub plită cleştele. Numai Benoni, atras de răcnete, rămase în pragul odăii desculţ şi cu gura căscată. Mihălaş trecu în goană pe lîngă unchiul Pandele, care aşeza nişte paie în căruţă, şi ţîşni glonte pe poarta larg deschisă.

★

Băiatul alerga pe şosea, mînat de spaima de a nu fi ajuns, dar mînat în acelaşi timp şi de dorinţa nelămurită de a se smulge, de a fi cît mai departe de casa aceea singuratică de la marginea oraşului. Ceaţa umedă şi călduţă ce se scurgea dinspre dealuri deasupra dimineţii aceleia de septembrie îi învăluia făptura, ca un abur protector de tot ce rămînea în urmă. Deoparte şi de alta a şoselei porumbiştile fîşîiau liniştitor cu săbiile verzi ale frunzelor spălate de ploaie, iar prin ceaţă, înainte, turlele fabricii de rulmenţi străluceau cu zeci de ochişori aurii şi se profilau din ce în ce mai aproape strecurînd în inima lui Mihălaş un simţămînt de siguranţă. Băiatul îşi încetini fuga şi gîfîind greu îşi şterse cu mînecile surtucului broboanele de sudoare de la rădăcina tîmplelor înnegrite de pufuşorul părului scurt şi creţ.

— Mihălaş! ţîşni deodată din ceaţă o voce subţire ca un clopoţel. După mine ai fugit aşa?

Şi lîngă umărul băiatului se ivi o fetiţă înaltuţă, cu o mutrişoară ascuţită de veveriţă. Părul îi era strîns într-o băsmăluţă roşie, de gît îi atîrna o tăşcuţă plină cu cărţi, iar în mînă fata ţinea cu multă precauţie o pereche de pantofi nou-nouţi, roşii.

— Mihălaş, eşti surd? întrebă fata călcînd din nebăgare de seamă într-o băltoacă. Ştii că azi ne dă cărţile noi, de-a cincea.

Mihălaş privi încruntat picioarele goale pline de noroi ale Riţei şi tăcu.

— N-auzi?! Băiatul ridică privirea şi întîlnindu-i ochişorii lucioşi şi năsucul stropit cu punctişoare aurii, mormăi mai împăcat.

— Ţie ce-ţi pasă? Ai pantofi noi!

— Îţi plac? se însufleţi Rita. Tata mi i-a adus aseară. A dat pe ei o sută de lei. A zis că să încep clasa cincea cu pantofi noi. Pricepi?

— Pricep, şopti Mihălaş cu un nod în gît. Ţie ţi-a cumpărat taică-tu pantofi noi, iar pe mine m-au dat afară.

Rita rămase cu gura căscată.

— Cum te-au dat afară?

— Adică... am fugit eu.

— Ai fugit tu?

— Am fugit, dar ştii, pentru totdeauna, spuse Mihălaş, vîrîndu-şi mîinile adînc în buzunarele pantalonilor. Dar, amintindu-şi că ăsta era felul lui Emilian de a ţine mîinile, le scoase repede şi

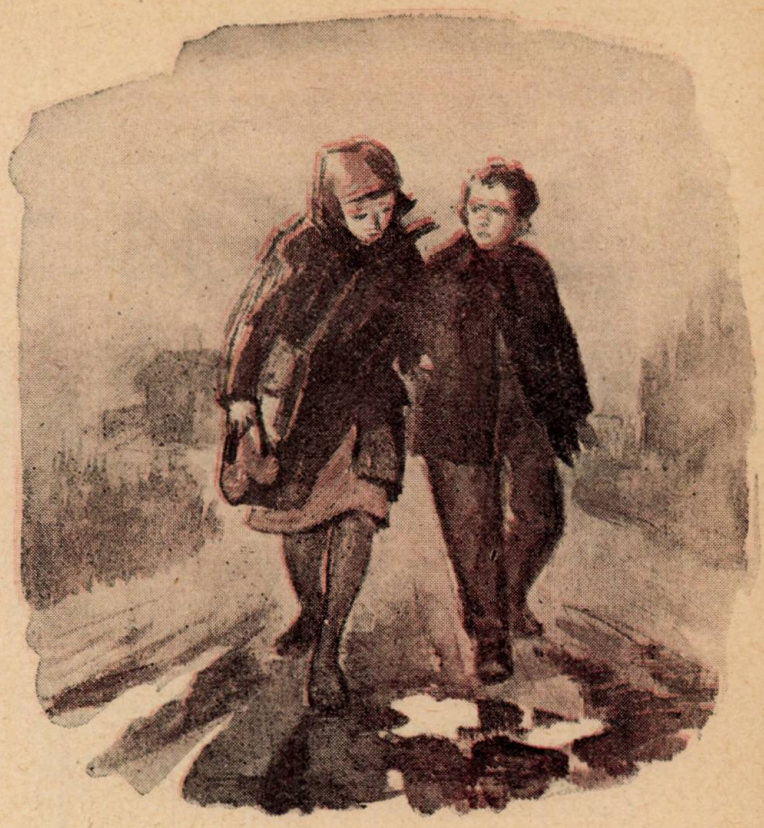

pocni degetele. Şi cum fata îl privea cu spaimă, abia izbuti să-l întrebe:

— Şi acuma?... Ce-ai să faci?

Mihălaş luă o mină nepăsătoare şi zise bărbăteşte, hotărît:

— Am să văd eu cum o să-mi cîştig pîinea. Trebuie să muncesc. Nu mai am timp de învăţătură.

— Ce spui Mihălaş? Dacă înveţi bine, nu înseamnă că munceşti?

Băiatul se văzu în cumpănă.

— Hm! rosti el gînditor. Sînt fel şi fel de munci. Eu trebuie să muncesc pentru o pîine.

— Mihălaş, hai repede! ţipă Rita deodată şi schimbîndu-şi frumoşii ei pantofi roşii în cealaltă mînă, îl apucă şi-l trase după dînsa.

Mihălaş se pomeni alergînd alături de ea.

— Auzi, îi strigă în ureche Rita. Trebuie să-l întrebăm întîi pe domnu'. Şi pe urmă să chibzuim ce-i de făcut. Auzi?

— Aud, strigă Mihălaş, strîngînd la rîndul său mîna arsă de soare a fetei.

— Doar eşti pionier, se poate să pleci aşa de la şcoală? Ai fost primul în clasă, se îndîrjea ea. Se poate!

— Nu se poate, încuviinţă băiatul copleşit parcă de gîndurile lui fără de noimă de pînă atunci.

★

O pionieră cu nasul avîntat în sus şi cu pantofi roşii şi noi în picioare stătea de gardă în faţa camerei pionierilor. Curioşii îi dădeau tîrcoale şi căutau să afle ce se petrece înăuntru. Ea se înălţa pe vîrfurile pantofilor noi şi pan-

tofii scîrțîiau într-un fel deosebit de plăcut pentru urechile stăpînei lor, care se grăbea să răspundă: „secret". Cei din clasele mai mici plecau coplesiți de respect. Iar cei din clasele mai mari mîrîiau roșii de invidie și curiozitate nesatisfăcută:

— Hm! Cei din detașamentul cinci o fac iar pe grozavii.

Pioniera îi trata cu o privire plină de o nemăsurată indulgență, apoi continua să-și privească pantofii lucioși, neatinși măcar de-un strop din noroiul ploii de azi noapte.

Dar cei mai stăruitori curioși, care nu se lăsau cu una cu două și-și aleseseră în vreun colț al coridorului un post de observație, nu numai că nu s-au lămurit, ba dimpotrivă... N-au mai știut ce să creadă. Ce fel de adunare aveau cei din detașamentul cinci, cînd înșiși membrii colectivului de conducere umblau pe dinafara camerei pionierilor?

Întîi îl văzură pe Cristel Ursea apropiindu-se în vîrful picioarelor de ușa cu pricina.

— Rița, șopti el. Eu am hotărît ca Mihălaș să vină la noi acasă. Am vorbit și cu tata la telefon. O să doarmă cu mine într-un pat, o să ne facem lecțiile amîndoi și o să venim la școală împreună.

— S-a făcut, zise Rița pe deplin mulțumită, ca și cum ceea ce a spus Cristel ar fi fost un răspuns pe care-l aștepta aici lîngă ușă. Cristel dădu mulțumit din cap și se depărtă tot în vîrful picioarelor. Nu trecu nici un minut și se arătară gemenii Riga. Se țineau ca de obicei unul lîngă celălalt și-și tot șopteau ceva.

— Hei, Rița, șuieră ușor Răducu, printre buzele lui groase.

— Află că Mihălaș poate să vină la noi acasă, șopti celălalt geamăn cu cel mai misterios glas din lume.

— S-a făcut, suflă Rița și luă o mutră de părea că vestea celor doi gemeni va rămîne pecetluită în taină pînă la momentul oportun.

Gemenii Riga îi făcură un semn care însemna: deci totul e în ordine! Și plecară, ținîndu-se de mînă ca doi gemeni ce erau. Dar calea le fu tăiată de Mișu Velizar și de Șalic Glass. Mișu Velizar arătă spre camera pionierilor.

— Au ieșit?

Gemenii clătinară capetele.

— Hai Șalic să vedem și noi.

— Ce să vedeți? întrebară cei doi frați.

Mișu Velizar se împunse cu degetul în fruntea bombată, arătînd astfel că are o idee extraordinară. Șalic rîse și o luă înainte. Gemenii se priviră neliniștiți și rămaseră înfipți pe loc, urmărindu-i pe cei doi.

— Ascultă, începu Mișu Velizar ațintind-o pe Rița cu ochii lui rotunzi și cafenii. Eu și cu Șalic, adică Șalic și cu mine am căzut la învoială ca Mihălaș să locuiască o săptămînă la mine și una la dînsul.

— S-a făcut.

— S-a făcut deci, se bucură Șalic și fața lui palidă se împurpură de bucurie.

Cînd ușa camerei pionierilor se deschise, Mihălaș ieși cu obrajii în flăcări, împins de la spate cu blîndețe de învățătorul Ion Nistor.

— Ce-i cu voi aici? întrebă el, aplecîndu-și și mai mult făptura înaltă către adunarea din fața ușii. Și pe fața lui trecu ușor, ca un abur, raza unui surîs.

— V-am așteptat, spuse cu simplitate fata cu pantofii roșii.

Cristel ridică două degete în sus.

— Domnu', nu-i așa că Mihălaș o să vină la mine? E doar prietenul meu cel mai bun.

Vorbele lui Cristel stîrniră murmure.

— La noi să vină! strigară gemenii Riga. Ce, e numai prietenul tău?

— Ba la noi! Ba la noi! se supără Mișu Velizar, făcîndu-și loc cu coatele în față. Mihălaș, țipă el, nu vrei tu să vii la mine și la Șalic? Și ochii lui rotunzi și căprui puneau parcă la încercare prietenia lui Mihălaș.

— Auzi Mihălaș, ce zici tu? și învățătorul rîse de-a binelea.

Mihălaș zîmbi încurcat:

— Eu știu...?

— Știu eu, băiete! Noi sîntem de pe acum o familie mare. Apoi întorcîndu-se spre copii, învățătorul Nistor spuse: „Trebuie să vă anunț

că m-am înțeles cu Mihă laș să vină la mine. Pe urmă om mai vedea noi".

Vestea aceasta aduse întîi o tăcere adîncă, care se sparse în chiote de bucurie.

— Mihălaș rămîne cu noi! Mihălaș rămîne cu noi!

— Rămîne cu noi! întări învățătorul. Și-acum haideți! Astăzi o să ne luăm rămas bun după cei 4 ani petrecuți împreună. Vă așteaptă clasa a cincea.

Și domnu' Nistor păși înainte, cărunt și blînd, cu făptura lui înaltă puțin adusă de umeri, pe semne de prea multă aplecare peste atîtea și atîtea creștete de școlari, cărora a trebuit să le potrivească în mîinile stîngace condeiul, cărora a trebuit să le îndrepte cine știe ce greșeală pe caiet ori să le audă cine știe ce păsuri copilărești.

Iar pe urmele lui pășeau cei din detașamentul cinci, în rînduri strînse în jurul lui Mihălaș, care de atîția ghionți prietenești se poticnea în mers și mormăia fericit:

— Da' astîmpărați-vă, mă!

— Ai văzut? Ai văzut? îl tot trăgea de mînecă Rița, nemaiîncăpîndu-și în piele de mulțumire.

(fragment de roman)

PE AFARĂ IARNĂ

de TIBERIU UTAN

Ilustrații: CRIVĂȚ

Pe-afară iarna-mi dă tîrcoale,
Și-ar vrea pesemne să-i deschid...
Vînt aspru cearcă să-și strecoare
Sub ușă glasul nepoftit.

Își ninge ianuar zăpada —
Sclipiri de fluturi mititei
Ne-au învelit întreagă strada
Sub pături albe de polei.

Sub geam aleargă cum i-i placul
Sărind poznaș un iepuraș,
Dar... l-a speriat Grivei posacul,
Și-a șters-o, bietul, spre imaș...

Dunărel

(fragment)

de MIHAI GAVRIL Ilustrații: IPSER

... Erau vreo douăzeci ca el,
dar numărul spori, cu unul,
cu Niculai — un prichindel
la trup subțire ca alunul.

Printre tovarăși, cel mai mic,
la fabrică, intrase slugă;
dar el spunea că-i ucenic
și că tîmplar ar vrea s-ajungă.

Ce greu era! Pe ei sudalmă
și trudă mare... Ucenici...
Și de-ți trăgea un dos de palmă
stăpînul, ce puteai să zici?

Răbdai dar îți era necaz;
iar noaptea pe-un pătuc de scînduri
se răsucea muncit de gînduri
și-abia dacă dormea un ceas.

Stăpînu-l trimitea s-aducă
tocila de la fierărie.
Glumea fierarul: „ei, mă țîcă,
ce zici, frumoasă jucărie".

Și-i mai spunea:„ tu nu te teme.
Ia stai aicea, lîngă mine.
Acuș o dreg". Trecut-a vreme
de-atunci, dar ține minte bine!

Și tot bătînd pe nicovală
îi povestea de zmei și crai
cu vocea-i plină și domoală...
Ciulea urechea Niculai.

„Fost-au fost
stăpîni pe lume
și pe ape,
și pe mare,
de prin vremile străbune
urieși
balauri,
care
pe voinicul Dunărel
s-au pornit ca să-l omoare —
un voinic
asemeni lui,
numai raza soarelui!
Dunărea,
bătrîna-l știe
pe voinicul cel viteaz
ce-ntr-o zi,
pe la amiaz,
l-am primit
în fierărie...
El venea
de la izvoare —
fluviul
de unde vine.
Și prin munți,
pe la strîmtoare
pe balauri mi-i aține...
Cînd balaurii
veneau,
Dunărel
mi-i aținea.
Sta în calea celor furi
prin orașe,
prin păduri...
Dunărea
mi-l îndrăgea,
Dunărea
mi-l ascundea,
să nu-l prindă,
să-l omoare
să mi-l stîngă de sub soare.
Dar balaurii
l-au prins,
mi l-au prins,
mi l-au închis
într-o temniță adîncă;
și în altele,
și încă,
peste el zvîrlit-au stîncă.
Dar venind o primăvară

apele
au tot săpat
și din temniță-l scăpară.
Dunărel
s-a ridicat,
pe vrăjmași
i-a înfruntat.
Mai tîrziu,
cînd iar l-au prins,
mi l-au prins,
mi l-au legat
și în sînge
l-au scăldat,
dar bătut
el nu s-a dat.
L-azvîrliră
de pămînt
și mi-l spînzurară-n vînt,
dar
el glăsuia cuvînt...
Răsuna
peste pămînt:
«Alelei,
tîlhari de vieți,
să mă stîngeți nu puteți,
că eu am adînci izvoare,
unde soarele răsare —
răsăritul soarelui
început pămîntului.»
Cu balauri
piept la piept,
s-a luptat
voinicul, drept,
și-a ajuns,
pînă la mare,
unde soarele răsare,
lîngă-ai mării țărmuri mari,
în pădure de stejari."
„Iată că povestea-i gata.
Niculaie, ți-a plăcut?
Altădat-ți-oi spune alta"...
„Am să viu să mai ascult.
Doar un lucru-aș vrea, bădie:
spui c-a fost și-n fierărie
Dunărel voinic —
și mari
valurile mării bat
țărmul mării cu stejari!
Nu pricep,
la mare,
cum
cresc stejarii?
cum se poate?"

Stă fierarul,
se socoate,
trage-o pipă de tutun,
și-apoi zice:
„Om face drum!
Într-o zi de-ai să cutezi,
vii cu mine și-ai să vezi"!
...Și vremea basmelor trecu,
iar Niculaie-i azi tîmplar;
a fost
la mare
și-a văzut
pădurea ceea de stejari;
povestea asta dunăreană
cu Dunărel,
o-nțelegea:
Poporul —
Dunăre se cheamă,
Partidul —
Dunărel era.

ZILE DE IULIE

(Urmare din numărul trecut)

ŞTEFAN LUCA

Ilustraţii : CRIVĂŢ

Să te poţi privi întotdeauna drept în ochi

Duminica mergea lume mai puţină la lucru. Oamenii ieşeau pe la porţi şi povesteau. Bodega la „americanul" gemea de muşterii. Domnu Niculae, gras ca toţi patronii de bodegi, nu se mişca din dosul tejghelii, turna, în sticluţe gîtuite, „măsura" din licoarea verzuie sau albă şi răspundea avar la cîte-o întrebare. Se obişnuise să numere dintr-o privire banii şi să-i împingă pe nevăzutele în sertarul mesei.

Domnu Mera venea seara. În schimb sergentul Mura şi cu Moldovan făceau ce făceau şi izbuteau ca pînă la amiază să se înroşească la faţă şi nu de ruşine. Lor domnu Niculae le da pe datorie.

Nici unul nu bea însă în încăperea din faţă, la mesele din scîndură negeluită. Avea ,,americanul'' o odaie mică la care ajungeai urcînd cîteva trepte, peste trapa ce acoperea pivniţa şi pe unde se arăta, din cînd în cînd, capul zburlit al dobaşului, care în afara serviciului lui de fiecare zi, plătit de primăria din oraş, se străduia să-şi petreacă timpul ca slujbaş, pe băut, la domnu Niculae.

În odaia cea mică, înzestrată cu trei mesuţe pătrate, acoperite cu feţe de mese vîrstate, cu perdeluţe roz la geamuri şi cu podea curată, am intrat o singură dată.

Noi duceam peşti la domnu Niculae, de două sau trei ori pe săptămînă. Peşti mai mărişori. Tariful îl fixa domnu Niculae. Îi duceam dimineaţa, eu şi cu Doboş. Doboş ca să caşte gura, eu ca să fac socoteli. Domnu Niculae ni-i lua, îi cîntărea în palmă, le desfăcea urechile să vadă dacă-s roşii, apoi o chema pe nevastă-sa. Trăgea sertarul şi-mi da bani. După cum vedeţi nu ne tîrguiam. Domnu Niculae ştia că noi în altă parte n-aveam cui vinde peştele şi peste apă nu treceam să-i ,,comercializăm'' în oraş.

În duminica de care-i vorba ne-am dus cam către amiază la ,,americanul''. În traistă se zbăteau patru mrene şi vreo opt cleni. Destul de mari. Ne socoteam, eu şi Doboş, să cerem, de astă dată, zece lei. Sînt peşti frumoşi, proaspeţi şi în vremea din urmă peştii pică mai greu, că-i apa mare. Socoteala de-acasă...

Domnu Niculae nu era după tejghea, nu era nici în odăiţă. Sta rezemat de usciorul uşii şi se uita în drum. În încăperea altădată plină stup, nu erau decît doi ţărani, care aşteptau ,,compul''. În schimb, în odăiţa de sus se auzeau glasuri mai multe ca de obicei.

M-am uitat la Doboş. El s-a uitat la mine, apoi ne-am grăbit să desfacem gura sacului nostru de urzică, în care de cîţiva ani strîngeam peştii. Domnu Niculae îi cîntări din ochi, ne luă sacul, urcă gemînd scările şi ne făcu din uşă semn să-l urmăm.

În odăiţă am dat ochi cu Mera, Mura şi încă vreo zece jandarmi. Mai erau cîţiva în haine civile. Unul din ei ne-a izbit prin înfăţişarea lui. Eram încredinţat că-l mai văzusem undeva, nu de mult. Purta haine de culoarea nisipului. De sub pălărie mă priveau doi ochi mici negri, obrazul îi era boţit ca şi cum cineva i l-ar fi turtit ca apoi să nu-l mai poată întinde la loc, gura strîmbă, fără buze, te făcea să crezi că se strînge neizbutind să netezească zbîrciturile uscate ca pergamentul cu care mama acoperea sticlele cu bulion.

Cîrciumarul îi întinse traista lui Mura, care o trecu peste masă şefului. Obrazul boţit se aplecă şi el peste umărul şefului de post.

— Peşti!

— Frumoşi!

Domnu Mera ne făcu cinstea să ne întrebe cum i-am prins şi fără să aştepte răspunsul, îşi aduse aminte:

— A, voi sînteţi ăia cu cîinele de pe ,,comp''!

Se întoarse spre domnu Niculae.

— Frige-i repede şi vezi de vin.

Am coborît treptele.

Cîrciumarul îl chemă pe dobaş şi-i arătă traista, iar cu mîna cealaltă uşa bucătăriei. Traista cu capul zburlit al dobaşului încetă din clipa aceea să mai existe pentru noi. Am aşteptat.

Mă apropiai de tejghea.

Domnu Niculae se uită multă vreme la mine, iar eu mă oglindii, mic cît un fir de praf, în ochii lui.

— Ce vrei? mă întrebă pînă la urmă.

— Bani, răspunse, în locul meu, Doboş.

Cîrciumarul oftă întristat şi-mi arătă cu mîna întinsă scările ce duceau spre odăiţă.

— Cere-i domnului şef!

Am schimbat o privire cu Cornel Doboş şi, eu înainte, el în urma mea, am urcat din nou. Domnu Mera tocmai da pe gît un pahar de vin. Ne văzu, după cît am putut bănui, cu destulă neplăcere.

— Ce vreţi?

— Păi, îngînai. Noi am adus peştele...

— Şi?

— Şi domnu Niculae a zis ca să venim la dumneavoastră.

Domnu Mera se arăta într-adevăr mirat. Îl lămuri cîrciumarul apărut în deschizătura uşii.

— Bani vor, să trăiţi, domnu şef.

— Bani? Pentru ce? Mi-au făcut şi ei o plăcere şi aia cu bani?

— Dac-ar avea autorizaţie de pescuit, întregi Mura.

Cîrciumarul începu să rîdă.

Noi am coborît din nou treptele ce scîrţîiau dureros a plîns.

În curte ne-a ajuns sacul de urzică, aruncat din bucătărie.

Eu şi cu tovarăşul meu am plecat. De ciudă n-am mai băgat de seamă că duminica ce începea se deosebeşte de toate duminicile de pînă acum. Şi semne ar fi fost destule. Întîi: cîrciuma găzduia prea mulţi jandarmi şi prea puţini oameni din Podeni. Eram prea plin de amărăciune ca să ascult cu destulă luare aminte convorbirea la telefon a lui Tărcatu cu oraşul. Avea obiceiul Tărcatu să urle în aparat şi să-şi bată una de alta, de trebuia de nu trebuia, potcoavele de la bocanci.

— Mai trimiteţi, domnu căpitan. Un pluton. Aşa...

Mi-au rămas, în schimb, întipărite bine în memorie cuvintele cîrciumarului.

— Mare mulţămită, domnu şef. Am mai învăţat ceva, acum la bătrîneţe.

Şi-acum îmi mai răsună în urechi rîsul gros, răguşit...

Am uitat şi de peşte şi de scîrţîitul plîngăreţ al treptelor din cîrciumă, cînd pe uliţă ne-am întîlnit cu tata.

Îl duceau din spate, spre post, doi jandarmi.

★

Ca să ajung acasă mai repede am luat-o prin grădini, împreună cu Cornel Doboş. Ne-am pomenit în spatele livezii lui Mera. În curte se juca Nimrod.

Aveam o poftă nebună să iau un bolovan şi să lovesc drept în căpşorul creţ al legendarului vînător. M-a oprit Cornel.

— Hai mai bine să-l chemăm şi să-l întrebăm de Hector.

L-am întrebat şi băieţaşul ne-a cunoscut imediat şi ne-a rîs.

— La noi în cămară. Veniţi să vi-l arăt. Mi l-a adus tata să mă joc.

★

Acasă mama plîngea.

Pe pat, cu cotul rezemat de scîndură, sta Marius Vale.

Le-am spus ce-am văzut. Nu ne-au răspuns. Mama lăcrima, încovoiată de umeri ca apăsată de-o povară peste puterile ei. Marius Vale o urmărea cu privirea, îngîndurat şi cu blîndeţe, o asigura:

— Lasă Firo. N-o să fie nici un rău. Îţi spun eu că n-are ce-i face Mera. Toader îi un om curat ca lacrima.

Noi stam tăcuţi, rezemaţi de perete, ca pedepsiţi.

Prin uşa întredeschisă se auzi întîi un rîcîit, după care apăru Hector. Marius Vale nu se putu stăpîni să nu zîmbească. Ne ceru lămuriri.

— Cum aţi pus mîna pe el?

I-am spus că era ascuns în magazie. Ni l-a arătat băiatul lui Mera şi atîta i-a fost.

Marius se socoti o clipă, apoi ne spuse.

— Ascundeţi l acum voi. Cred că ştiţi voi unde.

Ştiam. Şi Marius Vale ştia. În galerie.

Ne-a mai spus.

—Aveţi grijă de galerie, azi...

Pe drum ne-am întîlnit cu doi oameni pe care nu-i cunoşteam la faţă, dar se vedea că erau muncitori. Unul din ei avea o bărbuţă mică, blondă.

★

Eram din nou tuscinci în galerie, lîngă sobiţa şchioapă de tuci. Am agăţat lămpaşul de un cui, dumnezeu ştie cum, înfipt în stîncă, şi am închinat o jumătate de ceas cercetării amănunţite a lui Hector. Ca nişte doctori iscusiţi am încheiat că Hector slăbise şi că are urgentă nevoie de hrană, lucru la care se gîndise însă numai Chirilă. Din fosta noastră prăvălie de nasturi şi beţişoare, se înapoie cu nişte oase şi pîine.

Cred că niciodată, nicăieri, cinci copii n-au trăit o desfătare egală cu a noastră şi niciodată cinci

perechi de ochi n-au însoțit cu atîta încîntare îndestularea foamei unui cîine.

Ne-am povestit unul altuia tot ce-am văzut și-am auzit în sat. Oamenii care se plimbă pe uliți, cheful de la „americanul", pățania cu peștii, Hector, deținerea lui tata, le-am depănat pe toate și nu știam ce poate fi la mijloc.

— Noi trebuie să păzim galeria, încheiai. Așa ne-o sfătuit badea Marius Vale.

— O să o păzim cu schimbul. Gore cu Doboș pînă la cinci, noi doi pînă la nouă seara, apoi ne adunăm iar toți aici.

— Dar Chirilă?

— Tu crezi că e în stare Chirilă să se despartă de Hector acum? mă întrebă Vasile.

I-am lăsat pe Gore și pe Doboș în galerie, iar noi am ieșit la Mureș.

Am coborît mai jos pe Mureș, în dreptul insulei. Ne-am dezbrăcat să ne scăldăm, însă cînd era să sărim în apă, văd că Vale-i încălțat din nou cu sandale.

— Iar le-ai luat?

— Era cît p-aci să sar cu ele-n apă. Nu-s învățat cu ele.

— Dar de ce le-ai încălțat, doar nu trebuie să mergi și azi în oraș?

— Nu trebuie. Așa mi-a spus tata. Să le încalț. Eu n-am vrut, dar el mi-a spus ca să le încalț, că-i duminică. Numai să nu le ud, că-s lucru scump.

— Numai tu și Nimrod purtați sandale.

Am înotat spre insulă și-am început să prindem pești cu mîna. Ne cufundam și intram sub mal. Pipăiam încet cu mîna pe sub pietrele mai late și printre rădăcini. Cînd simțeam spinarea netedă, răcoroasă a peștelui urcam nesimțit cu degetele pînă la urechi și strîngeam din toate puterile. Ieșeam deasupra și înotam la mal. Am prins cîțiva pînă ce m-am tăiat într-o sticlă. Am ieșit pe mal și m-am întins pe nisip sub niște sălcii.

Dintre sălcii, pași spre noi Pavel Vale.

De mirare n-am putut nici să-i dau binețe.

Mi-a dat mîna, ca unui om mare, și m-a întrebat de sănătate.

— Ai mai crescut, Ionică, observă el. Și ce te-ai mai înnegrit! Curat ceaunul în care se fierbe dulceața. Cînd o ai...

Se așeză între noi și-și aprinse o țigară.

I-am spus tot ce s-a întîmplat în ziua aceea. I-am spus mai cu seamă de tata și de neliniștea mamei, i-am spus gîndindu-mă la ziua cînd și el a fost înconjurat de jandarmi. Mă asculta cu fruntea plecată, dînd din cînd în cînd din cap, fără să mă întrerupă.

La sfîrșit ne spuse:

— Acuma, iacă ce trebuie să faceți voi...

S-a apropiat vorbind în șoaptă ca și cum s-ar fi temut să nu fie cineva în desiș și să ne-audă. Și ne-am bucurat că obrazul îi era tot neted, arămiu, tineresc.

★

Înainte de ceasurile cinci m-am dus pe-acasă să văd ce face mama.

Era în curte, da de mîncare la găini. Frățiorii mei se chinuiau să sape o groapă în pămîntul uscat ca să se joace de-a țurca. Toderuț împărțea și el, fără vreo potriveală anume, grăunțe păsărilor.

Mama nu plîngea.

— Tata? am întrebat-o încet, mai mult din ochi.

— Du-te-n casă.

Nici nu știu cum am sărit peste prispă, cum am deschis ușa. Destul că în prag am încremenit.

Tata era culcat în pat, cu o năframă udă pe frunte. Un ochi îi era vînăt.

Simții un nod în gît și ceva dureros îmi înecă pieptul. Mă înfiorai. Orice pe lumea asta poate să-și închipuie un băiat de vîrsta noastră. Dar nu cred că-și poate închipui că pe tatăl său vor fi în stare să-l bată, că-i vor da palme și-l vor învineți. Mie-mi crăpa capul.

Era cumplit. Desigur, Mura cu mîinile lui îl izbise fără să bage de seamă că dă într-un tată ca al meu.

Mi-a făcut semn să mă apropii. Am făcut doi pași, clătinîndu-mă. Se vede că mi-a priceput tulburarea.

— Ionică, spune-i lui Pavel. Găsește-l unde-i știi. Spune-i lui Pavel să nu facă nimic în galerie. Spune-i că Mera știe de galerie.

— Tată, tată! Te doare?

— Ascultă-mă Ionică. Nu băga în seamă. Poate că-i mai vedea în viața ta din astea. Fă-n așa fel ca totdeauna să te poți privi în oglindă, drept în ochi, fără să-ți apleci fruntea.

În odaia cealaltă, pe colțul mesei mă aștepta amiaza. Am luat pîinea și m-am dus. Mama ca-n-totdeauna, nu se răbdă să nu-mi strige:

— De ce nu mănînci, mă? Ai slăbit ca un ogar.

4

Aparatul de opresiune se duce pe apă...

Se-nsera. Cutreieram încă insula, cu Vasile, fără să dau de Pavel Vale. Era să ne lăsăm păgubași, cînd am zărit pe o salcie, aplecată pe apă, șapca lui cafenie. Cred că am trecut de cîteva ori pe acolo. Ne-am hotărît repede. Eu să plec la galerie, iar Vasile să aștepte lîngă șapcă.

Am trecut din nou apa și am intrat în galerie.

Gore și cu Doboș stăteau lîngă Hector, povestind, habar nu am ce. Doar tot ce i se întîmplase unuia, i se întîmplase de bună seamă și celuilalt. După cîte am înțeles eu, Doboș arăta însușiri de pescar nu numai neapărat cu undița în mînă.

Chirilă era plecat s-aducă de mîncare.

— Ar trebui să cam vină, mă înștiință Doboș.

Hector ciuli urechile și se încordă.

— Vine cineva!

În lumină păși omul cu obrazul boțit. Încercă să zîmbească.

— Ce faceți aici băieți? Vă jucați?

Nici unul din noi nu răspunse. Se întoarse și plecă. Avea lanternă.

Tocmai atunci intră Chirilă.

Îi făcui un semn lui Gore către lampă. Se ridică și-o luă în mînă. Fumega.

— Ce, rămînem pe întuneric?

— Mă, eu mă duc într-un loc, voi să nu plecați nicăieri. Dacă-l vedeți pe badea Pavel...

N-am apucat să termin. Se întorcea domnul cel cu haine ca nisipul și cu obraz boțit, însoțit de Mura.

Hector nu s-a mai putut stăpîni. Avea probabil de încheiat vreun cont cu Mura pentru că îl doborî imediat la pămînt și l-am auzit mîrîind ca atunci cînd încolțea. Mura zbiera ca din gură de șarpe încercînd zadarnic să se desprindă.

Domnul cel străin scoase liniștit un revolver din buzunar și-l descărcă în coasta cîinelui. Hector scheună și se prăbuși peste Mura.

Pe domnul cu mutra boțită l-am recunoscut într-o clipă. Ne-am mai întîlnit odată, atunci cînd Mera îl arestase pe Pavel Vale.

★

Pe bădia Pavel l-a găsit Vasile pe malul insulei. Mă așteptau. I-am spus ce-aveam de spus.

— Prea bine, a zis dînsul.

I-am spus și de civilul cu haine sure ca nisipul.

— Toate-s bune, Ionică. Și-așa cum le-am plănuit noi. Acum totul e bine. Plecați și voi din galerie.

Nu înțelegeam cum poate fi totul bine, cînd Hector e gata să moară și cînd atîtea s-au petrecut într-o zi ca asta.

Badea Pavel rămase singur.

Intrînd în apă mi-am adus aminte că Vasile mi-a zis odată că tot profesor de matematică mă fac, c-așa-i de părere bădia Pavel. Și m-am gîndit să rezolv o problemă simplă de tot. A mai trecut o zi din patru. Adică mai sînt...

Ca să mă răzgîndesc imediat. Eram convins că ziua încă nu trecuse.

În pragul galeriei m-am întîlnit cu toți prietenii mei.

— Ne-au dat afară jandarmii!

— Hai pe Mureș!

Gore și cu Chirilă-l aduceau pe Hector.

— Trăiește încă, ne înștiință Doboș. Glonțul i-a ieșit. I-a zdrelit și-o labă.

— Şi Mura-i rănit.

— Asta mă astîmpără, mi-am zis.

Se-noptase de-a binelea. Începea o noapte cu lună, o noapte de vară în care vezi aproape ca ziua.

Ne-am aşezat ca de atîtea ori pe malul apei. Sălciile arătau negre în noapte, lumina lunii argintea apa, se făcuse răcoare. Noi stam cu genunchii în braţe, numai Doboş îşi îndoise piciorul sub el. Toţi ascultam, toţi simţeam că ceva neobişnuit se petrece în sat, ceva ce nu-l lasă pe Mera, ca-n alte duminici, să întîrzie la cîrciumă şi să zbiere pe drum, ridicîndu-şi mai, sus ca altădată, piciorul drept.

★

Într-un tîrziu am auzit bocănituri pe drum, strigăte. Ne-am ascuns între sălcii.

În lumina lunii i-am zărit bine, ca ziua, pe Mera, pe Mura legat la gît şi pe omul cu mutra boţită. Mera vorbea tare.

— Am spus eu. Comuniştii nu fac adunări în locuri închise. Pavel ne-a dus iar de nas.

— De ce i-ai dat drumul? Era în mîna ta.

— Ştii şi dumneata...

S-au oprit. În liniştea ce se făcu pentru un moment mi-am auzit inima bătînd.

— Ca nadă pentru peşti. Voiam să-l am aici în mînă pe şeful lor, toată celula.

— Şi-acum? întrebă civilul.

— Şi-acum? Auzii ca un ecou vocea lui Mura.

— Acum. Aşa. Pfui... ca-n palmă. Între noi şi şedinţa lor sînt kilometri.

— Dar Toader Bena?

Era vorba de tata.

— L-am snopit. N-am scos nimic de la el. După mine...

— Ai să răspunzi, domnule major, îi tăie vorba civilul.

— Domnule Surdu, noi... auzirăm pe Mera, cu glas coborît.

— Noi, îngînă Mura.

Surdu, adică civilul, se opri.

— Ştiţi ce? Să controlăm malul celălalt. Ei şi-au pus precis pîndari. Mura, cheamă toţi oamenii. Lasă aici numai patru. Doi pentru galerie, doi în sat. Mai lasă doi la post. Restul pe pod şi dincolo. Consemn: se trage la cea mai mică împotrivire.

Paşii greoi ai lui Mura se pierdură curînd în noapte.

Mera şi cu Surdu se mai opriră o vreme.

— Eu v-am spus. Aici nu-i de ajuns jandarmeria. Asta-i bună pentru prins hoţii de găini. Aici, în nenorocita asta de suburbană, nici nu ai informatori.

— Ba am.

— Pe cine, pe cîrciumar. Să ştii de la mine, Mera. Comuniştii o să ne dea încă mult de furcă. Ştiu să se apere. Totul e să te ştii descurca. Din şcoală am rămas cu o fabulă „Toporul şi pădurea". Nu o ştii?

— Nu.

— Învaţ-o! Dar de ce nu mai vin ăştia?

Plecară mai departe. Î-am văzut cum coboară malul spre „comp". Am avut prilejul să trecem în revistă şi plutonul de jandarmi, la care zbiera, plin de zel, Mura.

— Mura!

Strigase Mera.

— Pas alergător!

★

„Compul" se desprinse de la mal.

Se depărta încet, încet, apropiindu-se de mijlocul Mureşului, cînd auzirăm un ţipăt. Al podarului.

— Domnu Mera, s-a rupt lanţul!

Pînă să apuce careva din barcă cablul, acesta, ca un şarpe, se desprinse din inele şi căzu în apă. „Compul", eliberat, o luă la vale însoţit de înjurăturile din ce în ce mai răguşite ale celor doi jandarmi din Podeni.

— Şi Mera nu ştie să înoate.

— Să fi învăţat!

Ne-am întors. Vorbea Pavel Vale. Cu el mai erau cei doi necunoscuţi de dimineaţă şi tatăl lui Vasile. Rîdeau. Pavel rosti:

— Aparatul de opresiune se duce pe apă...

— Şi aici Mureşu-i adînc?

— Adînc, da.

— Cunosc eu un vad, mai sus. Trecem pe acolo, zise Pavel Vale.

— Să mai zăbovim puţin, propuse unul din cei doi necunoscuţi, cel cu bărbuţă blondă.

— Bine i-am păcălit.

Pavel încetă să rîdă:

— Asta mulţumită lui Toader Bena, tovarăşi.

Vasile Vale îndrăzni.

— Unchiule, au mai rămas jandarmi în sat. Mai bine plecaţi.

— Să ne despărţim, tovarăşi. Noi mergem împreună, dar nu umblăm laolaltă. Aşa-s comuniştii.

Multe n-am priceput din ce-şi spuneau cei patru acolo sub mal. Îl aminteau des pe tata, îl aminteau mai puţin pe Mera şi mai des pe omul cu faţa boţită, au vorbit şi de prefect şi de tetea Gore. Spuneau c-o să fie o gazetă în care se vor scrie toate acestea, pe faţă, să le cunoască toţi. Şi nu se arătau de fel înfricoşaţi de puterea lui Mera.

Pînă la urmă Pavel se urni:

— Ceilalţi vor fi plecat deja, cred. Hai s-o luăm şi noi din loc.

Îşi strînseră mîinile. Pavel ne chemă la el.

— Rămîneţi cu bine, băieţi. Sînteţi pe cinste, zdraveni. Fără voi ar fi fost mai greu. Rămîi cu bine Vasile, ai grijă de casă. Tu, Ionică, învaţă-te să socoteşti mereu, şi nu-ţi mai bate capul cu ucenicia. Vine ea vremea. Şi tot la catedră ajungi tu.

Ne strînse mîna la toţi. Pe noi, pe toţi cinci, ne-a sărutat. Am băgat de seamă că-i tremura vocea cînd a zis:

— Pe aici am prins şi eu odată o ştiucă. Am vîndut-o lui domnu Niculae, ca voi. Ei, haida, hai. Să ne vedem cu bine.

Au plecat în susul apei, strecurîndu-se printre sălcii. Marius Vale o luă în jos, spre moară. Ne sfătui:

— Voi mai stați. Să nu se lege de voi în sat.

Au fost ultimele vorbe pe care le-am auzit din gura lui Marius Vale, morarul nostru, alb de făină de sus pînă jos. Glasul i s-a stins pe veci în noaptea aceea.

L-au împușcat cînd să intre în moară. S-a prăbușit cu fața în jos și-a murit.

L-au lovit pe la spate.

★

Eu n-am mai făcut nici o socoteală a zilelor ce-au mai rămas.

A doua zi am căzut bolnav la pat, pentru două săptămîni. Mă zvîrcoleam într-o arșiță și-n visuri ciudate.

Cînd m-am îndreptat puțin, l-am văzut pe tata aplecat deasupra patului și alături de obrazul lui îmbătrînit un alt obraz, cunoscut. Al fratelui meu, Mircea.

Nu l-am mai întrebat pe tata ce-i aceea comunist, am înțeles însă că-i spaima lui Mura, lui Surdu și-a prefectului, a cîrciumarului și-a multora ca ei.

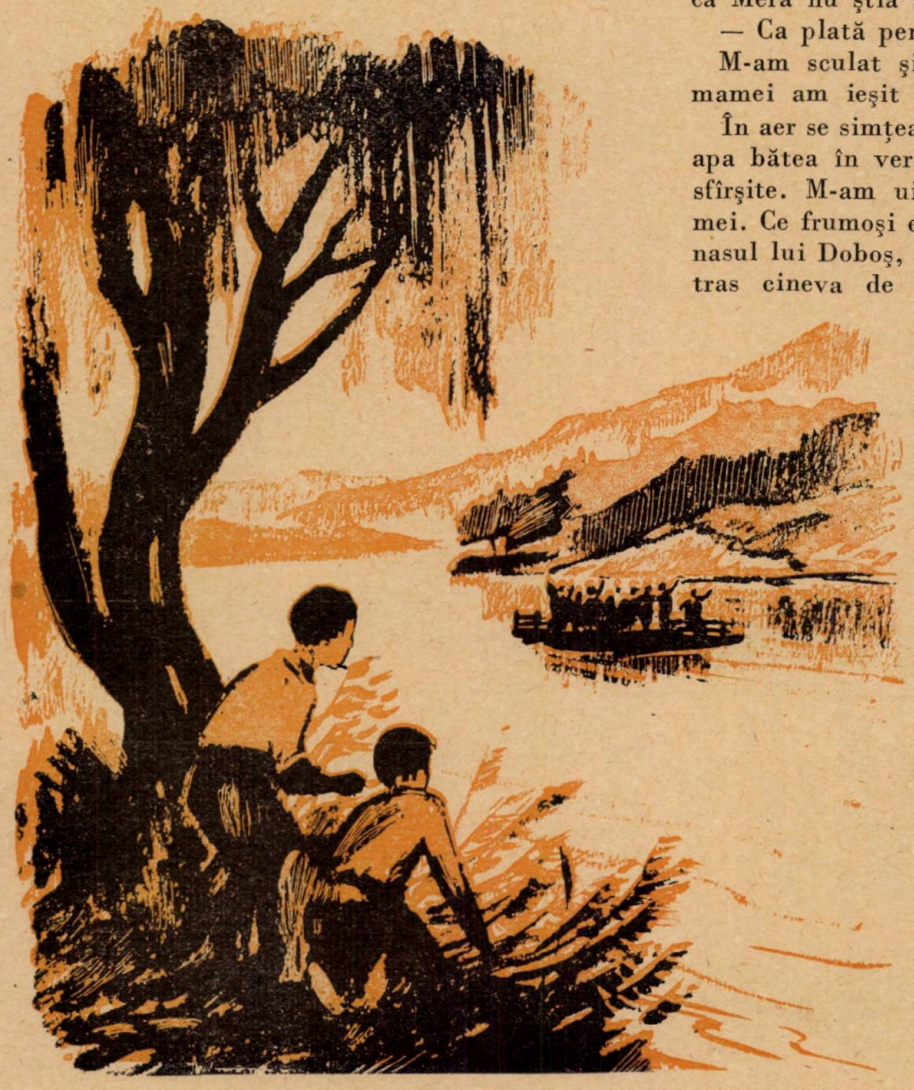

Pe Vasile și pe Gore i-am văzut a doua zi. Au venit amîndoi în vizită la bolnav. Vasile mi-a adus o pungă cu bomboane colorate, Gore un măr. Mi-au spus că vine și Doboș și Chirilă. Într-adevăr, peste puțin, am auzit un rîcîit și ușa se întredeschise atît cît să se strecoare Hector. Șchiopăta un pic, dar nu ca domnu Mera. Intrară Chirilă și Doboș. Doboș aducea un pește și mă convingea că undița pe care vrea să mi-o dea e plină de virtuți nebănuite.

Am aflat multe vești noi.

Mera, cu nevasta și cu copilul au plecat din sat. În locul postului de jandarmi au venit polițiștii. Au legat cu repeziciune o strînsă prietenie cu cîrciumarul. Doboș face de-o săptămînă curățenie în atelierul lui Medrea. Acolo a intrat și Vasile. Și Chirilă acolo vrea să meargă, anul viitor.

Gore se aplecă la urechea mea.

— Tu știi cine a tăiat „compul"? Ghici!

M-am gîndit. De fapt cînd Pavel și-a luat rămas bun, Doboș și Gore veneau de la Mureș.

— Tu?

Sigur că el. El și cu Doboș. Și-au adus aminte că Mera nu știa să înoate.

— Ca plată pentru Hector!

M-am sculat și eu și cu toate împotrivirile mamei am ieșit la Mureș.

În aer se simțea toamna. Pădurea se mohorîse, apa bătea în verde. Da, da, era augustul spre sfîrșite. M-am uitat multă vreme la prietenii mei. Ce frumoși erau! Îmi părea frumos pînă și nasul lui Doboș, ridicat în sus ca și cum l-ar fi tras cineva de vîrf.

Frumoși și curați așa cum stăteau întinși pe nisip, arși de soare. Peste pielea netedă, ca bronzul, vedeam cerul senin, de-un albastru tare, mai albastru decît era poate cu adevărat.

Și m-am bucurat cu toate supărările și necazurile care mi învolburaseră ultima vacanță de copil...

După trei zile trenul mă ducea spre Iași, cu fratele meu Mircea.

Plecam eu... ei rămîneau acasă...

În picioare încălțasem sandale cafenii, cu catarămi galbene.

Mi le dăruise Vasile Vale, să nu uit.

★

Nu, niciodată n-am să uit, n-am să vă uit...

(sfîrșit)

CENUŞA

Călărind pe vijelie
iat-o, iarna, chiuind,
semănînd în patru vînturi
recile-i ninsori de-argint.

Chiţibuş, micuţul şoarec,
chiţcăieşte trist: îngheţ!...
Şi îşi scutură cu grijă
promoroacă din mustăţi.

Păcălici şi-a pus căciulă,
căci e foarte frig în sat,
dar la pana năzdrăvană
încă tot n-a renunţat.

În livada lui Tîndală
este-un straşnic derdeluş;
vin băieţi şi vin fetiţe,
vin cu toţi la săniuş.

Păcălici cu săniuţa
a sosit şi el, grăbit.
Chiţibuş ascuns în cuşmă
chiţcăieşte fericit.

Di la deal şi di la vale
hărmălaie de băieţi.
Iată însă că soseşte
îmbufnatul Tîndăleţ.

— Asta e livada noastră.
Nu vă las aici deloc.
Numai eu rămîn aicea
cu zăpadă să mă joc.

PĂCĂ

de **NICOLAE LABIŞ**

Păcălici atunci răsare:
— Tîndăleţ, eu iar m-aprind.
N-auzi duhurile negre
în căciula-mi, chiţcăind?

Tîndăleţ, atunci se-nmoaie:
— Tu, rămîi, măi Păcălici,
însă toţi copiii ăştia
să o şteargă de aici!

— Dacă toţi băieţii pleacă,
eu mă duc după băieţi...
Totuşi, Tîndăleţ, ia seama!
Mai tîrziu ai să regreţi.

Pleacă toţi şi-n altă parte
îşi găsesc alt loc, frumos.
Zboruri iuţi de săniuţă
iar apar, vertiginos.

PĂCĂLICI

Ilustrații: GOPO

Numai Păcălici, deoparte
se tot uită către drum,
căci el știe că Tîndală
pe aici va trece-acum.

Iată-l vine... — Nea Tîndală,
mi-a zis tata să îți spun
să ne împrumuți cenușă —
doar îi ești prieten bun...

— Ce să faceți cu cenușa?
— În livadă-o punem noi,
pe zăpadă, căci cenușa
e-un îngrășămînt de soi.

Ce-am putut din sobă strînge
noi am pus, dar s-a gătat.
Și acuma, ce să facem,
mergem la împrumutat.

A clipit viclean Tîndală:
— Păcălici, cu drag v-aș da,
dar îmi trebuie cenușa
s-o pun în livada mea.

Nu știam eu că e bună,
dar acuma, că mi-ai spus,
o torn toată pe zăpadă.
Hai, noroc, că eu m-am dus.

Pleacă repede Tîndală,
ia cenușa și grăbit
o împrăștie-n livadă.
Toată neaua s-a-nnegrit.

Iar cînd Tîndăleț și-ncearcă
sania, ce să mai vezi!
Nu mai lunecă pe fața
cenușiilor zăpezi.

Șinele scrîșnesc a ciudă
văietîndu-se sonor.
Săniuța, supărată
nu mai vrea să-și ieie zbor.

Rușinat atunci copilul
vine-ncet, inimă grea,
către locul unde ceilalți
zboară veseli peste nea.

Păcălici, te rog, mă iartă...
De-acum ție mă supun...
Haideți iar cu toți la mine
și fă-mi derdelușul bun.

Toți copiii-acum se miră —
ce se-ntîmplă, nu-nțeleg.
Păcălici zîmbește hîtru:
— Vraja nu pot s-o dezleg

pînă cînd din nou va ninge...
Tu s-aștepți, ești pedepsit.
Dacă-atunci vei fi de treabă
te-om ierta, noi, în sfîrșit.

După o legendă populară

de CĂLIN GRUIA

Ilustrații: C.CHERCIU

Cică Ştefan cel Mare al Moldovei nu izbutise într-o bătălie să-i alunge pe turci din țară. Oastea turcească era cîtă frunză şi iarbă şi împînzise văile şi trecătorile munților, iar cea a lui Ştefan se împuținase pentru că cea mai mare parte fusese trimisă în calea tătarilor, care şi ei în acea vreme năvăliseră să prade pămînturile Moldovei.

Şi atunci, Vodă Ştefan, cu o ceată de plăieşi şi răzeşi, porni pe coclaurile munților să-şi adune oaste. Buciumele prinseră să răsune tînguitor pe creste şi văi. Moldovenii cum le auzeau glasul, pricepeau că-i glas de primejdie. Şi atunci, pădurarii îşi lăsau pădurile în grija nevestelor, ciobanii oile în seama copiilor, plutaşii îşi priponeau plutele pe malul apelor şi porneau după glasul buciumului.

Porneau cu ce aveau la îndemînă: cu securi, furci, coase, buzdugane şi ieşind în calea Măriei Sale se alăturau oastei lui. Astfel, oastea voevodului prinse din ce în ce a se mări şi inima lui să crească de bucurie.

Dar iată că una din căpeteniile domnitorului se rătăci de oaste şi umbla singur pe coastele rîpoase ale unui munte. Urcă el, urcă, fără să ştie încotro merge, şi în cele din urmă ajunse în vîrful muntelui, unde se întindea un tăpşan minunat, cu iarbă verde, soare şi tihnă. Şi acolo, ce să vadă? Turme nenumărate de vaci, turme nenumărate de oi şi capre. Mieii şi iezii zburdau veseli de parcă toată lumea era a lor, viteii se boncăluiau, iar bacii şi văcarii coceau pe jăratic bureți. Aşa era pe vremea aceea. Cum simțeau oamenii a primejdie, îşi mînau vitele în susul munților, la adăpost de vedere, şi le țineau acolo pînă cînd se liniştea văile şi drumurile Moldovei. Dar în vremea domniei lui Ştefan Vodă nu prea au avut oamenii parte de tihnă din partea turcilor şi tătarilor, care se năpusteau să jefuiască plaiurile Moldovei, aşa că oamenii obişnuiau să-şi mîne vitele din vreme sus, că nu se ştia nici ceasul nici clipa în care ar fi putut năvăli dușmanii. Bacii şi văcarii mulgeau vitele şi trimiteau în sate laptele şi brînza.

Cum văzură bacii şi văcarii om domnesc cu ciubote de iuft, cu sabie în şold, cu corn atîrnat la gît de un găitan de mătase şi cu burnuz cusut cu fir aurit, îşi ridicară căciulile şi-i ieşiră în întîmpinare...

— Bună vremea, bacilor, spuse căpetenia.

— Mulțumim dumitale, cinstită față.

— Greu urcuş, oameni buni, adăugă căpetenia, ştergîndu-şi fruntea înaltă şi netezindu-şi pletele gălbui.

— Dar ce necaz te poartă pe aici? întrebă baciul cel mai bătrîn.

Căpeteniei îi fu ruşine să spună că s-a rătăcit de Ştefan Vodă.

— Păi ce să fie... iar ne pradă turcii. Umblăm să strîngem oaste, să-i alungăm din țară, că tare ni s-au împuținat oştenii.

— Iar au venit turcii? Şi Măria Sa Vodă ce face?

— Ce să facă? adună şi el oaste... Văd că aveți pe aici o ceată bună de băieteni, i-aş lua cu mine.

— Bucuroşi mergem pentru Măria Sa! spuseră bacii.

— Dar spui că-s cîtă frunză şi iarbă, zise baciul cel bătrîn.

— Cîtă frunză şi iarbă...

Baciul stătu o clipă pe gînduri şi se uită la turmele de vaci, şi se uită la turmele de oi, la capre, şi luminîndu-i-se fruntea cu sprîncene albe, întrebă pe omul domnesc:

— Dar unde-s turcii?

— Într-o vale... aici nu departe. Şi-au întărit tabăra şi stau ca la ei acasă.

— Mare ți-i minunea. Apoi dacă-i aşa, lasă că găsim noi şi pentru ei o vorbă... Mi-a venit cuget curat şi îndreptare în minte... Lor le plac tare mult turmele de oi şi cirezile de vaci... Să le dăm turme...

— Ferit-a sfîntul, spuse omul domnesc. De aude Măria Sa de una ca asta, e vai de pletele tale albe... Ştii cît îi de iute la mînie...

— N-are să se supere Măria Sa...

Şi după ce baciul cel bătrîn află anume locul unde-şi făcuseră turcii tabără, îi adună pe toți păstorii şi le spuse: să despartă vacile de viței, iezii de capre, oile să rămînă în pace şi să facă anume patru turme mari. Căpetenia se uita mirată la ei şi nu pricepea nimic.

Şi după ce toate au fost puse la cale, baciul cel bătrîn le făcu semn celor tineri să coboare cu turmele pe anume poteci tainice.

Rămase crucită căpetenia cînd văzu cum îşi aşezase baciul turmele.

Valea în care era tabăra turcească era înconjurată de patru dealuri golaşe încît se putea vedea ca în palmă de pe un vîrf pe altul. Pe un vîrf aşează peste o mie de vaci şi pe celălalt, faţă în faţă, peste o mie de viţei. Cu caprele şi iezii făcu la fel. Turcii nu simţiră nimic din cele ce se petreceau sus. După ce baciul dădu cele din urmă porunci, îi spuse căpeteniei:

— Acum să-l aşteptăm pe Măria Sa.

Nu trecu mult şi Ştefan Vodă se arătă pe o culme cu oastea lui. Unii din ostaşi erau călări, alţii pedestraşi. Baciul, îi ieşi înainte domnitorului şi-i spuse:

— Eu sînt gata cu oştile mele, Măria Ta, şi te-aş ruga să-mi dai voie mie mai întîi.

Ştefan Vodă crezu că-i vorba chiar de oşti adevărate, dar cînd află se mînie foc şi duse mîna la sabie.

— De ce să-mi tai acuma capul, Măria Ta, să avem iertare. Mi-l poţi tăia şi pe urmă. Fii cu îngăduinţă şi fii gata cu oastea cea adevărată la vreme. Şi ai să vezi ce n-ai văzut de cînd e Ştefan domn cel Mare.

Voievodul după ce auzi despre ce-i vorba şi chibzuind în mintea lui că încercarea baciului nu-i putea cu nimic zădărnici planurile de bătaie, spuse:

— Să văd Baciule, mie tot nu-mi strică cu nimic.

Baciul aprinse un şomoiag de paie şi-l ridică în sus. De pe celălalt deal, bacii mînară viţeii la vedere în faţa vacilor. La fel făcură şi cei de pe celelalte dealuri cu caprele şi iezii. Vacile cum îşi văzură viţeii începură să ragă. Viţeii răspunseră. La fel se întîmplă cu iezii şi caprele. La alt semn, păstorii dintre cele două dealuri, unde se aflau caprele şi vacile, lăsară slobode turmele.

Şi unde se repeziră vacile spre viţei şi caprele spre iezi trecînd drept prin mijlocul taberei turceşti, luînd în coarne corturile şi călcînd cu copitele peste turcime, de se făcu o învălmăşeală în tabără încît turcii speriaţi, nepricepînd despre ce e vorba, începură să sară unul la altul cu iataganele... Şi vacile treceau pîlcuri, pîlcuri, răgeau şi împungeau tot ce întîlneau în cale, caprele săreau behăind şi de pe celelalte dealuri răspundeau viţeii şi iezii...

Căpeteniile turcilor îşi pierdură cumpătul, poruncile lor se încîlciră încît nimeni nu mai ştia ce să facă, ba o bună parte din oastea turcească o rupse la fugă.

Din vîrful dealului Ştefan Vodă se prăpădea de rîs.

Şi cînd era învălmăşeala mai mare în tabăra turcilor, domnul Moldovei dădu poruncă să bată în turcime tunurile de cireş. Şi la vreme potrivită se năpusti cu oastea asupra lor ca un trăsnet. Fugeau turcii mîncînd pămîntul şi nu s-au oprit şi nu s-au uitat în urmă pînă n-au trecut Dunărea.

Şi se spune că după sfîrşitul bătăliei, baciul cel bătrîn se apropie şiret de domnitor cu capul plecat, chipurile să i-l taie. Domnitorul îl sărută însă pe amîndoi obrajii.

— Căpetenie în oastea mea te fac, de azi înainte... Şi deşi vacile au fost mai viteze decît caprele, ca să nu te cheme căpitanul Vacă, te vei chema căpitanul Capră.

Şi aşa a ajuns baciul căpitan în oastea lui Ştefan Vodă şi, deşi era bătrîn, a luat parte la multe bătălii cu duşmanii Moldovei. Şi cît trăi, Ştefan Vodă îl ţinu la mare cinste, pentru curajul şi isteţimea lui.

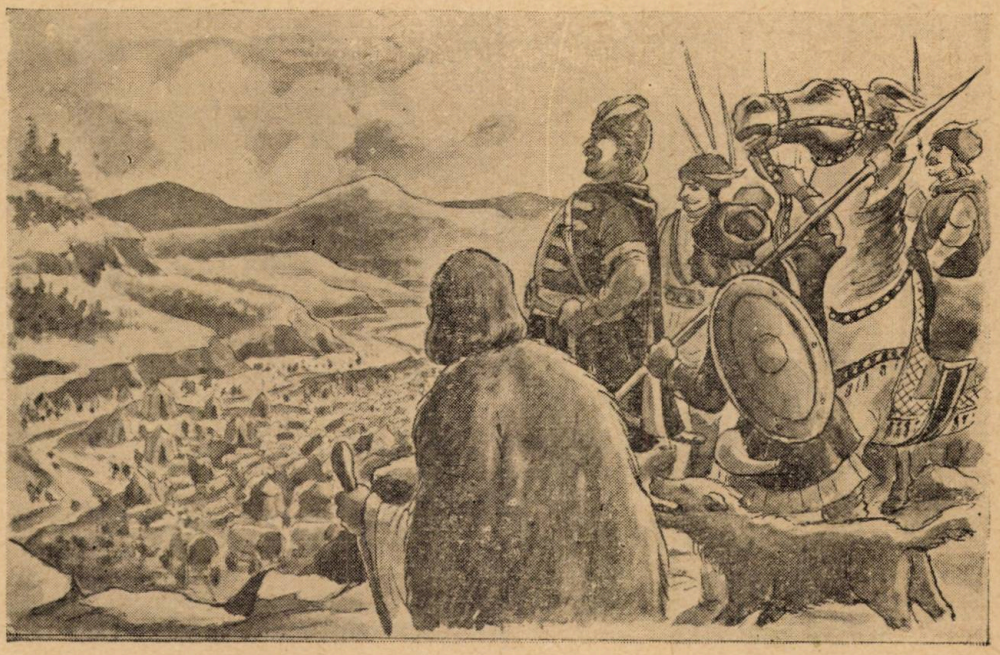

Multe opere necunoscute, ascunse sub colbul bibliotecilor, sînt scoase acum la iveală de strădania celor care caută să ne înfăţişeze pe scriitorii noştri clasici în întreaga lor lumină.

S-a dovedit, astfel, că G. Coşbuc, poetul pe care cu toţii îl cunoaştem şi pe care îl iubim pentru nemuritoarele lui versuri Nunta Zamfirei, Moartea lui Fulger etc., în măreaţa lui operă nu v-a uitat nici pe voi, copii.

Într-un ciclu de poezii intitulat „Cartea celor doi zbîrliţi şi a mai multor alţi pîrliţi", G. Coşbuc a surprins şi ne-a înfăţişat viu, cu aceeaşi gingăşie poetică pe care o cunoaştem, pe cîţiva dintre voi. În acest număr publicăm versuri despre unii care ascultă pe la uşi.

Ce ruşine e să fii
Curios, aşa, copii,
Cum e Ana! Zeu, ruşine,
Şi nu-i nici frumos, nici bine.

De e cineva la ei,
Ana, hop! să ştie ce-i!
Pe la uşi urechea pune —
Astea nu sînt lucruri bune!

Orice şoapte-ar auzi,
Orice glas, ce vorbe-ar fi,
Spionează tot ce poate,
Vrea să afle-n casă toate.

În tot locul vrea să fie,
Tot ce e prin curte ştie —
Dar o dat-a fost altfel:
Sta deschisă puţintel

Uşa, deci vîrî pe uşă
Capul ei c-o urechiuşă.
Veni vînt pe-un geam deschis,
Pac! şi uşa s-a închis!

Vai, urechea ei, sărmana!
Stete spînzurată Ana,
Iar urechea-i se făcu
Lată, precum vezi şi tu!

CUM AU SCĂPAT DE

— snoavă din popor —

de AL. MITRU Ilustraţii: SIRIN

Se povesteşte că odată, într-un sat, trăia un om pe nume Pătru. Era sărac omul acesta de n-avea după ce bea apă. Da-n schimb avea o casă de copii: toţi flămînzi, toţi zdrenţuroşi. Acu', venise în anul acela şi împărăţia cu nişte biruri mari. Nu mai avea Pătru nici cenuşă pe vatră. Ce să facă ? Se duce la bogatul satului, un lacom fără pereche, pe nume Inimărea, şi îi cade în genunchi:

— Dă-mi stăpîne şi mie cîţiva galbeni împrumut, să mă plătesc de bir, că mă ia împărăţia rob şi-mi rămîn copiii să piară de foame!

Rîde bogatul şi dă răspuns:

— De... Ţi-oi da... Că sînt milos... Atîta că tu ai acu' copilă mărişoară. Să mi-o dai slugă cu zapis pe zece ani şi ţi-oi da trei galbeni.

Oftează bietul Pătru, da' nu are încotro... Scrie zapisul de învoială. Primeşte galbenii şi îşi duce fata slugă. Şi unde începe bogatul să pună la muncă zi şi noapte copila. Ba încă s-o ocărască, s-o şi bată. Pînă ce cade bolnavă. Se gîndeşte Pătru... Se frămîntă. Cum să-şi scape copila? Pînă la urmă se hotărăşte...

A doua zi de dimineaţă vesteşte Pătru că nu pleacă la lucru pe moşie. Vine vătaful, vine boierul. Pătru rămîne neclintit. I-ajunge cît a muncit. Se boiereşte şi el!... Intră bogatul la bănuială. Şi-aşa, cam pe-nserat, vine de pîndeşte lîngă coliba lui Pătru. În tindă stă Pătru cu copiii. Au în faţă bucate multe şi alese. Mănîncă, beau şi se veselesc.

— Tătucă! scînceşte prîslea. Vreau şi eu să mă joc, ca feciorii de boieri...

— Să te joci băiatul tatii, rîde Pătru. Şi luînd căciula care era lîngă el pe laviţă, o scutură şi-i porunceşte: „Hei, căciulă fermecată, dă-mi un gălbenaş pe dată!" Cît o scutură şi rosteşte astfel, cade din căciulă un galben. Pătru i-l dă lui prîslea. Şi prîslea începe să-l azvîrle de-a dura şi să se joace cu el prin ţărînă.

Cînd vede una ca asta, Inimărea sare din locul unde era ascuns. Vine în tindă la Pătru şi-i grăieşte cu dulceaţă:

— Pătrule! Petrişorule! De unde ai bre omule căciula asta fermecată, care dă galbeni la poruncă?

— Ţi-oi spune, zice Pătru. Dar ţii taina bine?

— Ţiu, cum de nu! grăieşte bogatul cu ochii sclipind de lăcomie.

— Apăi... adăugă săracul, ştii că e un loc în munte sus, care se cheamă comoara ursului.

— Aşa, da. Ştiu! Ştiu!

INIMĂREA

— Ei, acolo am făcut eu niște vrăji, cum m-a învățat o bătrînă. După vrăji, mi s-a deschis o scorbură și înăuntru am găsit căciula asta fermecată, care dă galbeni la poruncă!...

— Așa? Ai găsit-o? se miră bogatul. Măi Petrică, măi Petrișor, dă-mi mie căciula asta. Și ți-oi slobozi copila. Îți dau și moșia de pe vale. Vrei măi Petrică? Fă-mi tu mie binele ăsta și ți-oi fi prieten ca un frate...

— Bine stăpîne!..., se învoiește Pătru. Dacă mă rogi așa... Da' să scrim și zapis...

— Îl scrim, cum nu! se bucură bogatul.

După ce scrie zapisul, bogatul ia căciula și pleacă spre casă. Porunci să-i golească niște hambare, ca să le umple cu galbeni. Începu să scuture căciula și să-i poruncească. Numai că degeaba o scutura; din căciulă nu cădea nici un galben. Numai praf se ridica. Și cum era să dea galbeni? Că-n vremea asta Pătru, bucuros că i se-ntorsese la colibă fetița cea mărișoară, își strînsese în jurul lui copiii și le spunea:

— Voi să știți, că nu e fermecată căciula... E căciula mea a veche. Numai că prin fundul ei cel spart, am legat c-un fir de nalbă un galben și i-am dat drumul cînd l-am văzut pe bogat ascuns lîngă colibă... Ca să-l momesc, că-l știu cît e de lacom după aur...

Rîd copiii de nu mai pot, cum l-a băgat în cofă tătuca pe bogat. Rîd; da' Inimărea nu rîde. Vede că i-a plătit Pătru pentru neomenia lui și se hotărăște să se răzbune crunt. Prinde în mîini o toporișcă și pornește să-i ia viața lui Pătru. Ajunge bogatul la colibă și începe să țipe la copii:

— Unde-i tat'tu, mă?

— La vale, pe ogorul de i l-ai dat! răspunse prîslea.

— Să mă duci pe dată la el , răcnește bogatul, că vreau să-l omor!

— Te-oi duce, grăiește prîslea, după cum era învățat de Pătru (pentru că vedeți voi, și pe el îl vestise o slugă a lui Inimărea, de gîndul cel rău al bogatului). Numai că eu tai drumul de-a dreptul, pe-aci pe coastă, ca să nu mai înconjur...

— Bine, bine, zice mohorît bogatul. Ia-o pe unde vrei, da' vezi să nu mă minți, că te fac fărîme și pe tine și te las să te mănînce lupii.

— Am înțeles! zice prîslea, care era cel mai isteț dintre copiii lui Pătru, prefăcîndu-se înspăimîntat. Se duce la marginea coastei. Se pitulă după un copac și numai cu piciorul împinge un pietroi, care sta pregătit acolo. Pietroiul porni în jos de-a rostogolul și copilul începu să strige:

— Țin'te după mine, c-am pornit!...

Socotind că prîslea este cel care a pornit la vale, și de teamă să nu-l scape, Inimărea se repezi pe coastă. Își dete drumul; și cum coasta era în locul acela dreaptă ca un perete, se prăvăli, bol-bodoc, bol-bodoc, cînd în cap, cînd în picioare, pînă jos, unde era o apă mare, care-l luă și-l duse cine știe unde, că înapoi nu s-a mai întors.

Așa au izbutit de-au scăpat de Inimărea cel hain. Și tot de-atunci se spune c-ar fi rămas în lume și vorba, precum că:

Lăcomia-i boală grea
Vezi, ferește-te de ea...

Ghete și ghetuțe

de MIRCEA SÎNTIMBREANU

Ilustrații: GREBU și OPRAN

Cine nu știe cum se rup? Am rupt și eu ca și voi, dragi cititori, nenumărate perechi și desigur nu e nimic neobișnuit într-asta, nici de laudă, dar nici de ocară... Asta-i soarta pantofilor. Aș putea chiar să vă împărtășesc un secret: păstrez în pod, pe o policioară, o colecție întreagă de încălțări vechi... Pentru mine policioara ghetelor scîlciate, cu căpute scorojite și branțuri desfăcute, e ca un album fotografic... E acolo toată copilăria mea... Cu pantofiorii aceia de năbuc cît două scoici am învățat fără-ndoială să umblu și am intrat în marea tagmă a pietonilor acum aproape trei decenii... Îți mai amintești, cititorule, de primii pași? Desigur că nu...

Dar complicata lor diagramă e scrisă în sutele de zgîrieturi și rosături de pe primii tăi pantofi... Iată și pantofii cu care am devenit fotbalist. Mai e oare nevoie să vi-i descriu? Priviți-vă, începători într-ale jocului cu balonul rotund, pentru o clipă propriii voștri pantofi. Iată și pe cei din colțul policioarei, cu scoarța lor de vax. Cu multe toamne în urmă au primit botezul primei zile de școală. Iar ceilalți cu găurele au avut primii onoarea de a fi fost mîngîiați de manșeta primilor pantaloni lungi.

Oare cîți km, cîte sute de km m-au purtat de-a lungul anilor? Să socotesc 6 km pe zi? Dar e de speriat! Știți care-i rezultatul? Un drum mai lung decît tot brîul ecuatorului. Ehei, ghetuțele mele, bătrînele mele încălțări! Vă binemeritați pensionarea și... locul pe policioară.

Da, într-adevăr, știu cum se rup pantofii. Aș fi ispitit să spun că știu într-o oarecare măsură și cum se repară. Cizmarii sînt doar buni și firești prieteni ai copiilor. Și nu cred să existe vreunul dintre voi care să nu fi zăbovit lîngă trepiedul cizmarului cîteva ore bunicele, tot așa de captivat de întinderea papului ca de primele experiențe la școală cu aparatul de hidrogen. Și, în definitiv, numai cei ce n-au simțit împunsătura unui cuișor în călcîi n-au fost cizmari cîndva...

Așadar știu prea bine cum se rup pantofii și nițeluș chiar cum se dreg, dar nu știam pînă mai ieri — spre marea mea rușine — nimic, nimic despre felul cum se fac. Nu știam, dar îmi închipuiam. Da, desigur, îmi ziceam în drum spre fabrica de încălțăminte de copii „Carmen", n-am decît să înmulțesc imaginea cizmăriei de la colțul străzii mele de cîteva sute de ori... Trebuie să fie acolo ligheane întregi cu pap, butoaie cu știfturi și cuie de lemn, munți de calapoade... și-n loc de una, cîteva zeci de mașini de cusut... și poate, această viziune a mea n-ar fi fost cu totul ireală dacă aș fi călcat în fabrica de pantofi acum cîteva luni.

— Eram găzduiți, ne spune însoțitorul — conducătorul tehnic al fabricii — , în cîteva odăițe de o vecină binevoitoare: fabrica de ciment... Cum s-ar zice o fabrică în „buzunarul" altei fabrici... Ei, dar un stejar chiar dacă poate încolți, nu poate rămîne mult timp într-un ghiveci de lut... Ne-am mutat aici din august, și zicînd „aici", însoțitorul dă capul pe spate pentru a cuprinde cu privirea cele 3 etaje ale noii clădiri.

Am văzut aici cum se face o fabrică din mers. Iată: la o masă se croiesc căpute, iar la doi pași caloriferistul sparge zidul. Alături un zidar lucrează cot la cot — sau mai bine zis spate în spate — cu tălpuitorul, și pe scări, deasupra tuturor, electricienii. Poate din același motiv fabrica de pe dealul Filaretului n-are încă nici firmă, dacă nu cumva pot fi luate drept firmă

camioanele ce ies din curte încărcate cu acele cutii de carton pe care mulți dintre voi le cunoașteți prea bine și pe care stă scris vizibil: maron 32, negru 28, gri 22... Și apoi, se știe, tăbăcăriile și fabricile de încălțăminte nici n-au nevoie de firmă... În dimineața vizitei, mirosul de piele și talpă m-a îndemnat pas cu pas spre capătul străzii Înclinate... Mai mult eu n-aș putea preciza despre acest miros... Aș vrea însă să-l cunoașteți cîndva pe magazinerul acestei fabrici, un om cu păr roșcat, mărunțel și sfătos. Arătîndu-vă polițele gemînd sub stivele de piele de box bej, maron, gri, havan, negru, sub legăturile de mețină, năbuc sau bizon, sau sub teancurile de crupoane o să-l vedeți deodată adulmecînd spre fereastră și murmurînd dintr-odată mulțumit:

— Aha, ne vine un transport de piele de box: trebuie să fie de la „Ianoș Herbac"... din Cluj.

Nu vă grăbiți să faceți nici un pariu cu omul nostru, nici măcar pe un nasture de palton... O să rămîneți sută la sută descheiați. Într-adevăr, camionul acoperit cu prelată ce tocmai intră pe poartă conține piele de box de la „Ianoș Herbac"! Roșcovanul se cațără sprinten pe scară și ia într-o singură mînă ceea ce nici cea mai puternică macara n-ar izbuti cu ușurință: un pachet de viței, unul de cai, iar în cealaltă un balot de capre... Ar fi în stare să ridice chiar un pachet de elefanți dacă pielea aceasta ar fi la fel de moale, de netedă și de lucioasă ca cele pe care omulețul nostru își plimbă mulțumit palma... Și acum să vedem cum pielea aceasta moale și lucioasă, talpa, pînza, ața și tot ce vedem în rafturile magaziei iau forma micuților pantofi... 1.440 de perechi zilnic... aproape jumătate de milion într-un an... Ei bine, știți cîte operații necesită fabricarea unui singur pantof? 107 operații! Așadar în fabrica noastră se execută zilnic peste 300.000 de operații! Și într-un an? Înmulțiți singuri. Nu vă opriți din socoteală chiar dacă ajungeți la cifre cu peste 6 zerouri... Dar nu! Opriți-vă! Oricît de buni matematicieni ați fi, n-o să vă iasă rezultatul adevărat. Nu, nu vă mai ascuțiți creioanele în zadar! De ce? Pentru că în această problemă intervine în fiecare zi cîte ceva nou. Ceva care simplifică problema. Și cu cît ea se simplifică mai mult, cu atît rezultatul, numărul pantofilor fabricați, crește. Cei ce modifică astfel calculele sînt comuniștii fabricii. Să vă explic. Citiți inscripția de pe talpa ghetei voastre: Fabrica de încălțăminte pentru copii „*Carmen*" *Confecțiune mixtă*. Aceasta înseamnă că pantoful vostru a fost lucrat în parte cu mașina, în parte manual. Dar ultimele două cuvinte nu mai sînt dorite de nimeni în această fabrică. Și vă asigur că la anul vor dispare... Pentru că începînd cu anul viitor întregul proces de fabricație va fi mecanizat. Atunci scaunele cu 3 picioare, ciocanele rotunde, sula și borcănașul cu pap vor fi conduse cu o veselă pompă funebră spre magazia lui „A fost odată"... Și atunci „programul" zilnic nu va mai fi de 1.440 perechi, ci de 4.000!

Dar să pornim prin secții. Prinși de socoteli am uitat că promisiunea de a arăta cum se fabrică ghetuțele a rămas la... magazie. Cel ce ne însoțește prin fabrica de încălțăminte pentru copii e un om bălai, c-un spic de mustăcioară, cu ochi și față de copil. Știe tot ce se poate ști despre încălțăminte și despre copii. E conducătorul tehnic al fabricii și părinte a 8 copii. Cînd îl auzi vorbind despre milioanele de perechi de ghete, despre viitoarele hale de sute de metri pătrați, despre diferite operații executate în zecimi de secundă, te gîndești fără să vrei că omul acesta știe la perfecție nu numai cum se fabrică pantofii, ci și cum se rup...

Iată prima secție, cea de croit. Aici cupoanele de piele fac pentru prima dată cunoștință cu cuțitul cizmăresc. Se taie la fiecare masă piele pentru un anumit număr de încălțăminte: carîmbi, ștaifuri, căpute, vipuști, limbi... 18 piese de piele la o pereche de pantofi... Și cu cîtă atenție... Meșterii poartă cuțitașele pe lîngă tipare cu concentrarea cu care numai vioriștii știu să ducă arcușul... Vă garantez că dacă vă strîng pantofii 31, stimați cititori, n-aveți nici un motiv să dați vina pe meșterul care croindu-le căputa ar fi scos „o notă falsă"... Nu mai zăboviți: cumpărați-vă pantofi 32... E sigur că v-a crescut piciorul!

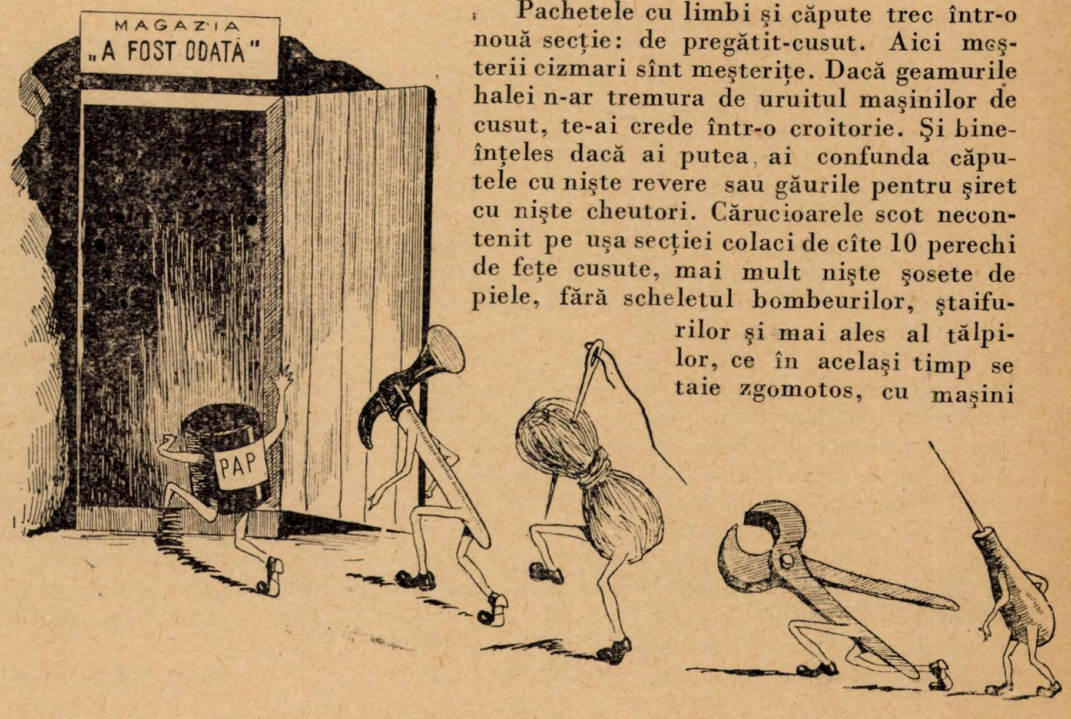

Pachetele cu limbi și căpute trec într-o nouă secție: de pregătit-cusut. Aici meșterii cizmari sînt meșteriță. Dacă geamurile halei n-ar tremura de uruitul mașinilor de cusut, te-ai crede într-o croitorie. Și bineînțeles dacă ai putea, ai confunda căputele cu niște revere sau găurile pentru șiret cu niște cheutori. Cărucioarele scot necontenit pe ușa secției colaci de cîte 10 perechi de fețe cusute, mai mult niște șosete de piele, fără scheletul bombeurilor, ștaifurilor și mai ales al tălpilor, ce în același timp se taie zgomotos, cu mașini

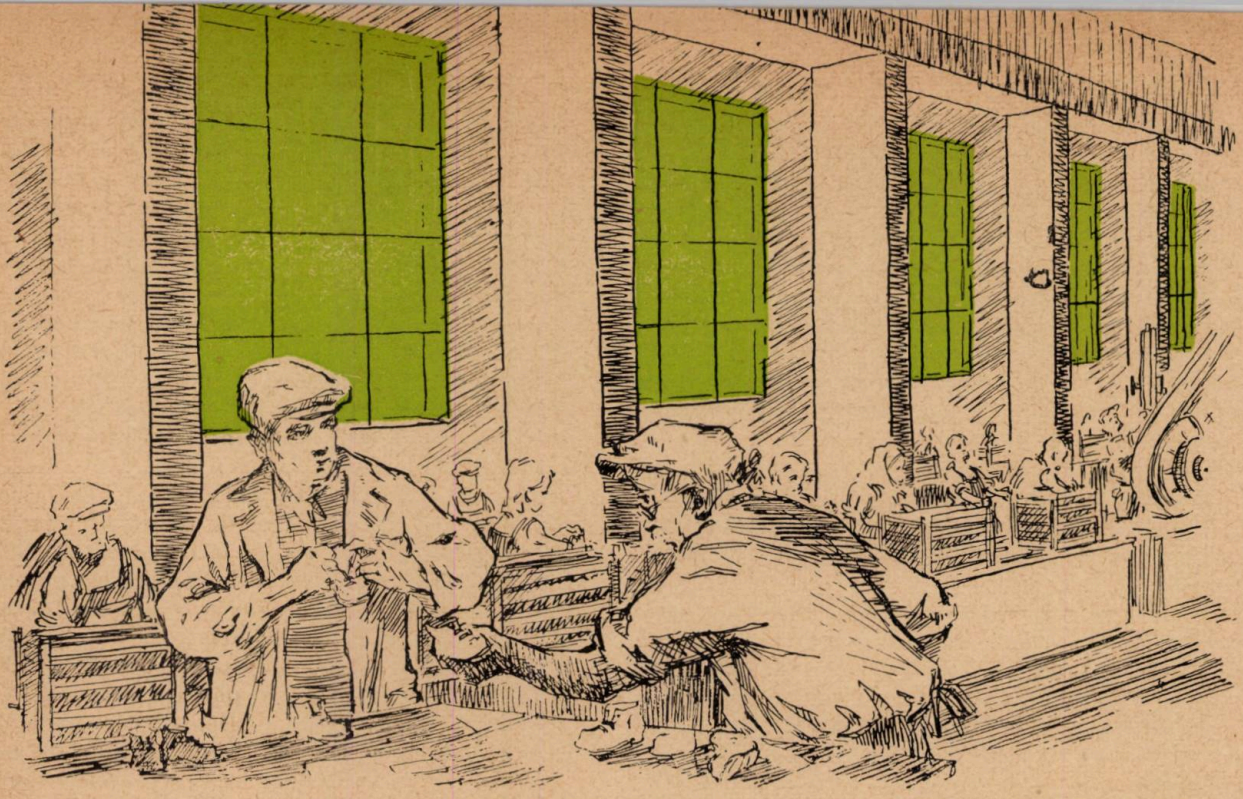

de ştanţare, într-o secţie specială. Întîlnirea lor are loc în magazia de regrupare. O întîlnire provizorie, în care talpa se leagă cu sfoară, iar branţurile, ramele şi bombeurile pot sta cîteva minute de vorbă cu...limba pantofilor. Nu pentru multă vreme însă. Conversaţia lor va fi întreruptă de calapod... Începe lucrul pe calapod. De acum începe să-şi spună cuvîntul ciocanul şi maşina de cusut tălpi. Începe încheierea pantofului. Tradiţionalele cuie şi mosoare de aţă cizmărească se-ntîlnesc acum cu diferite soluţii ce fac din gheată o adevărată şi binecuvîntată fortăreaţă împotriva glodului şi umezelii: acetonă, clei de nitroceluloză cu rumeguş de talpă, dextrina — mama bună a papului — soluţie de cauciuc... Toate încleiază, cimentează, sudează piesă de piesă. În această secţie 90% din procesul de producţie e mecanizat. Operaţia-cheie o formează tălpuitul. Sula „Dopell-ului“ [1] dă aproximativ 1.000 de găuri pe minut în talpa de 1 cm grosime şi, bineînţeles, fără degetar... Cîteva zeci de secunde o talpă... Tocul se fixează cu maşina de bătut ştifturi. Un colac de sîrmă e rupt în mii de bucăţele ce se înfig în toc cu zgomot de mitralieră. Acum pantoful e aproape gata. Dar n-ai nici o plăcere să ţi-l priveşti în oglindă. Căputele zbîrcite, talpa prea buzată, tocurile colţuroase... Banda rulantă îl ia spre alte maşini. Cîţi dintre voi ştiţi, dragi cititori, că înainte de aţi roade talpa de trotuare, nişte maşini cu ciudate ciuperci de glaspapir rod şi şlefuiesc cruponul? Şi că înainte de a pune pe luciul lor prima perie cu cremă de ghete, o maşină specială — tot o perie, dar circulară şi a cărei turaţie e de sute de ori mai rapidă decît a celui mai ager lustragiu — lustruieşte întreg pantoful? Ei da, de un asemenea pantof poţi fi mîndru. E mîndră şi fabrica. Dovadă că unul după altul pantofii primesc — pe talpă — semnătura descifrantă a fabricii: „*Carmen*“. Şi totuşi nu din această clipă intră în cutiuţele de carton... Poate a mai rămas o pată, un capăt de aţă, o zbîrcitură... Pantofii mai trec prin mîinile cîtorva meşteri... meşterii finisajului... Mă uit la ei, admir grija cu care cercetează ghetuţele pe toate feţele şi mă gîndesc, aşa pentru mine, că nu întîmplător cu toţii au ochelari. Alături, pînă în tavan, stau stivele de cutiuţe... dar nu, pantofii nu intră în cutiuţe. Un om îi priveşte, le mîngîie blînd luciul şi apoi, dintr-odată, începe să-i tragă, să-i întindă fără milă... şi cu cît trage mai tare pare mai satisfăcut. Îţi vine să-i strigi:

— Ei, cetăţene, opreşte-te... Vino-ţi în fire... Ce ai cu ghetuţele copiilor? D-ta n-ai copii? Nu te doare inima?

Omul va zîmbi şi va răspunde:

— Ba da, am copii. Tocmai de aceea trag de ele... Vreau să ştiu dacă sînt bine şi solid confecţionate.

E controlorul de calitate.

Acum cutiuţele pot să-nchidă sub capacul lor perechi după perechi...şi n-au decît să călătorească unde şi cum doresc: cu trenul, cu avionul sau... pe jos, aşa cum le este firea. Fabrica le garantează trăinicia...

Poate v-am plictisit, dragi cititori, spunîndu-vă cum se face o pereche de pantofi. Dar m-am gîndit că de rupt ştie oricine cum se rup... Adică nu... nu ştie oricine. De pildă copilul de pe trotuarul din faţă... Merge tîrîndu-şi picioarele prin rigola plină de apă, sare prin băltoacele făcute de această ploaie de toamnă, apoi le scutură cu putere de orice bolovan...

— Ei, băieţaş, tu nu ştii să rupi pantofii, îmi vine să-i strig. Şi mă gîndesc că la fel i-ar spune şi bătrîna muncitoare „ţaţa Lina“, cea care la secţia de finisaj îşi pîrleşte degetele la maşina de călcat zbîrciturile pantofilor şi care, fără-ndoială, i-a apretat şi pe ai băieţaşului nostru, cine ştie, poate chiar săptămîna trecută.

---

1 Maşină specială de cusut talpa ghetei.

NU MAI SÎNT ORFANI

...O fetiță păștea vitele oamenilor din sat. Oamenii cei buni, pe rînd îi dau dimineața cîte-un codru de mămăligă și cîte-o ceapă, două, să aibă ce mînca ziua, iar seara o adăposteau, tot pe rînd, fie în prispa casei, fie în grajd.

N-avea tată, n-avea mamă, n-avea nici pămînt pentru rodul căruia ar fi putut-o lua sub oblăduire vreo familie milostivă de rude.

...O altă fetiță rătăcea cerșind pe străzile Iașului. Zdrențele curgeau de pe ea murdare, tălpile îi înghețau pe caldarîmul brumat de octombrie. N-avea tată, n-avea mamă, muriseră amîndoi de sărăcie și mizerie.

...Două alte fetițe dintr-un sat ardelenesc au rămas fără tată. El a murit în război. Curînd a murit și mama de durere, de mizerie și de sărăcie și ele au rămas orfane și singure pe lume.

Foamea le va usca?... Setea le va seca?... Boala le va mistui?...

Răspunsul ni-l dă timpul, pentru că acestea se întîmplaseră mai înainte vreme, cînd războiul doar încetase și roadele vieții noi nu începuseră să se coacă.

★

În București, pe strada Aron Florian este acum o casă de copii. Veselia din curte se revarsă în stradă, fetițele aleargă pe sub pomii din grădină.

— Pe cine căutați nene? întreabă una dintre ele.

— Pe tovarășa directoare, răspund puțin uimit de îndrăzneala ei.

Ca un om mare, care știe totul, m-a condus la tovarășa directoare.

În această casă sînt 42 de copii.

Mai mari, de ciclul II elementar, mai mici, de ciclul întîi, sau și mai mici, de grădiniță.

De unde au venit aici? Dintr-un sat unde una păștea vitele oamenilor, din Iași, pe unde rătăcea alta, dintr-un sat ardelenesc două orfane de război, iar altele din alte colțuri ale țării.

— Copiii sînt întreținuți de stat, mi-a spus tovarășa directoare Dragnea Maria, dar casa noastră mai este patronată de încă patru întreprinderi: fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej", fabrica de țesături „Donca Simo", „Atelierele Centrale I.T.B." și fabrica de cauciuc „Cuadrat".

— Muncitorii noștri au inimă de mamă și de tată, am zis eu, iar puțin după aceea am aflat de multe legături care s-au încetățenit între fetițe și muncitori sau muncitoare.

Petronela Bîrsan îi spune „mamă" tovarășei Manu Sabina de la fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej".

Petronela și alte fetițe au de acum părinți. În zilele de sărbătoare sînt invitate să-și petreacă ceasurile de veselie împreună.

Astă-vară, 15 dintre ele și-au petrecut zilele de odihnă împreună cu copiii muncitoarelor de la fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" în tabăra întreprinderii. Celelalte au fost la Breaza în tabăra caselor de copii, iar 6 au fost trimise la mare.

Am aflat totodată că în timpul verii casa nu rămîne goală. Dintre cele care au crescut aici multe sînt acum eleve la școli medii sau studente la facultăți și vin în vacanță „acasă", adică la casa de copii unde au crescut.

În timp ce treceam prin dormitoare, tovarășa învățătoare Comoreanu Elena mi-a

vorbit despre eleve şi despre sîrguinţa lor la carte. Printre cele mai bune se află Pop Viorica în clasa a VI-a, Calinin Adriana în clasa a V-a, Alexandrescu Mihaela în clasa a VI-a şi altele care prin învăţătură răsplătesc grija pe care cei mari le-o arată.

În camera de izolare, o elevă era bolnavă. Medicamentele stau pe masă, iar tovarăşa doctoră îi lua pulsul.

— Avem un cabinet medical din belşug aprovizionat. Copiii nu duc lipsă de nici un medicament.

Într-un dormitor, pe fereastră, era un Moş Gerilă din hîrtie colorată.

— Un dar al muncitorilor de la pomul de iarnă, m-au lămurit. La fiecare pom de iarnă al întreprinderilor copiii primesc daruri de la Moş Gerilă, şi bătrînul acesta îi cunoaşte ca pe nişte copii ai muncitorilor din întreprinderi. Şi nu greşeşte veselul Moş Gerilă.

În orele libere, sectorul 6 de la fabrica de confecţii „Gh. Gheorghiu-Dej" a lucrat din materialul adus de casa de copii paltoane. Tot muncitoarele le-au cusut rochii şi şorţuri, iar fetelor de şcoală le-au dăruit bentiţe albe cu care ele îşi prind părul.

Mă gîndeam, coborînd de la etajul I, că de fapt casa de copii şi întreprinderile amintite sînt ca o familie mare, că aceşti copii simt bucuria şi căldura acestei familii.

— Sîmbătă seara, fetiţele văd cîte un film la fabrica de confecţii „Gh. Gheorghiu-Dej". Maşina întreprinderii vine să le ia, şi tot cu maşina sînt aduse acasă de fiecare dată.

Acest „acasă", rostit de tovarăşa directoare, suna aşa de firesc, încît am avut senzaţia că pe lîngă copiii veseli stă un părinte oblăduitor şi am căutat să-l văd la chip, dar nu l-am văzut. Avea, oare, chipul tovarăşei directoare, al tovarăşei învăţătoare sau al muncitorilor din întreprinderile despre care-mi vorbiseră? Instructoarea de pionieri mi-a arătat „Colţul pionierului". Pe fond roşu, deasupra drapelului unităţii şi trompetelor, era scris cu alb curat, ca sufletele copiilor: „La luptă pentru cauza Partidului Muncitoresc Romîn, fii gata!"

În chemarea aceasta simplă am găsit chipul părintelui pe care-l căutam...

Mi-am dat seama că şi ele ştiu bine cine e părintele lor şi că nu se mai simt orfane. Se jucau în curte, iar clopoţeii veseli, zglobii ai glasurilor lor sunau ca un imn de bucurie şi încredere în viaţă.

G. D. VASILE

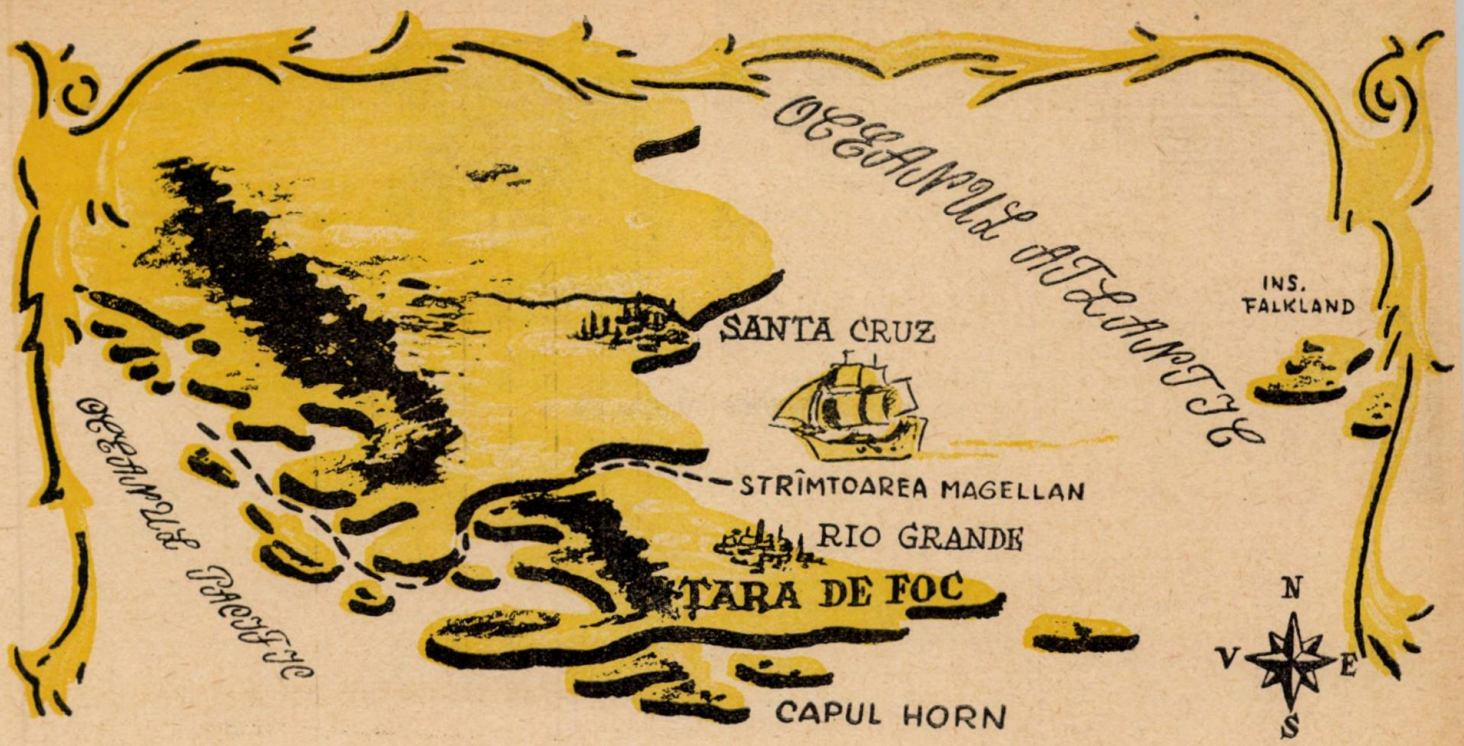

La 20.000 Km. depărtare...

de BARBU UNGUREANU

Ilustrații: BUICULESCU A.

Cu șaptezeci de ani în urmă, Țara Focului era încă un pămînt misterios, aproape necercetat. Îl descoperise vestitul corăbier portughez Fernand Magelan în 1520, în timpul călătoriei sale în jurul globului pămîntesc. El a botezat pămînturile acelea stîncoase Tierra de los fumos — pămîntul fumurilor. Urmașii lui pe aceste meleaguri, îndrăznești conchistadori spanioli le-au zis Tierra del Fuego — Țara Focului și acest nume a rămas aproape neschimbat pînă astăzi.

Dar Magelan nu avea timp să exploreze pămînturile pe care le descoperea. Îl mîna veșnic înainte, fără oprire și fără odihnă, gîndul cel mare: mergînd spre Apus, să descopere drumul spre Indii, și odată cu asta, dovada, fără putință de tăgadă, a faptului că Pămîntul este rotund.

La trei veacuri după Magelan, marele naturalist englez Charles Darwin, pe bordul vasului „Beagle", a cutreierat acele îndepărtate ținuturi, cercetînd așezările omenești, studiind viața și organizarea băștinașilor. Iar după Darwin...

Să privim o hartă a Țării Focului: un arhipelag frămîntat, destrămat, așezat în punctul cel mai sudic al Americilor, ca un pintene, ca o ultimă zvîcnire a semeților Anzi, munții cei mai lungi ai globului pămîntesc. Dacă ne apropiem de hartă, două nume ne sar în ochi: strîmtoarea Magelan — desparte la nord arhipelagul de continent — și strîmtoarea Beagle(corabia lui Darwin) — mărginește arhipelagul spre sud.

Deodată literele prind să ne joace în fața ochilor: „*Herăstrău*", „*Colina Filaret*", „*Monte Lahovari*", „*Rio Rosetti*", „*Sinaia*", „*Rio Urechia*"... Nume romînești la 20.000 de kilometri de patrie! Cine a fost cutezătorul fiu al acestor pămînturi care a cutreierat Țara Focului și, după Magelan și Darwin, a dat nume unor ținuturi fără nume?

Iulius Popper s-a născut la București, cu 98 de ani în urmă. După ce a terminat școala primară și liceul, a hotărît să plece la Paris spre a studia ingineria, deoarece în țara noastră nu exista pe atunci un institut tehnic superior.

Și iată-l la 22 de ani, proaspăt inginer. Ce cale va alege? La ce visa tînărul inginer? Anii aceia din ultimele decenii ale veacului trecut erau ani cînd exploratori îndrăzneți porniseră să înfrunte ultimele mile, să cerceteze acele „pete" albe ale globului pămîntesc, ultimele ținuturi necunoscute de lumea civilizată. Livingstone și Stanley cutreierau inima Africii, descoperind izvoarele Nilului și ale Congo-ului.

Prjevalski cerceta Tibetul şi Pamirul, „acoperişul lumii". Nordenskjoeld şi Nansen înfruntau gheţurile polare, în căutarea unui continent boreal pe care, cu toată truda lor, nu l-au putut găsi, deoarece... nu exista! Acestor îndrăzneţi cercetători, dîrzi, cu trupuri oţelite şi voinţi aprige, le închina, în acei ani, Jules Verne minunatele sale cărţi.

Pe calea aceasta a păşit şi Iulius Popper. Un popas la Constantinopol. Apoi India, China, Japonia. Aşa cum, cu două veacuri înaintea sa, Milescu Spătarul ne-a lăsat notele sale despre îndepărtatul „Chitai", Iulius Popper descrie Japonia, ţara vulcanilor şi a samurailor, prea puţin cunoscută pe vremea aceea de europeni.

În 1881, la vîrsta de 24 de ani, cînd revine în ţară, Iulius Popper avea destul material pentru a alcătui tomuri de călătorii. El oferă Ministerului Instrucţiunii Publice, condus pe vremea ceea de cărturarul V. A. Urechia, manuscrisele sale. Dar setea de necunoscut nu i-a dat pace şi nici vreme pentru a redacta cărţi. Cîteva conferinţe, cîteva articole şi apoi... înainte, spre alte zări!

Canalul Suez — Iran — Siberia. America de Nord — New Orleans. Pentru a urmări drumul lui Iulius Popper, harta continentelor este insuficientă, căci el trece mereu dintr-o emisferă în alta: doar pe globul pămîntesc, rotit încet cu mîna, degetul poate parcurge şi închipuirea poate realcătui călătoriile tînărului inginer.

În America centrală a poposit mai mult. La New Orleans, inginerul Iulius Popper execută îndrăzneţe lucrări tehnice. În Mexic, topograful Iulius Popper întocmeşte harta Mexicului, iar ziaristul Iulius Popper redactează ziarul „Diario de los foresteros".

Deşi trecuseră 360 de ani de cînd Magelan descoperise aceste ţinuturi, extremitatea sudică a continentului american continua să fie un ţinut misterios, necercetat, despre care circulau povestiri fantastice: se zicea, de pildă, că localnicii — patagonezii şi alcalufii — ar fi nişte fiinţe înalte de şapte picioare[1], că ar fi canibali, că pun la cale naufragierea corăbiilor, pe care apoi le jefuiesc.

Înspre aceste pămînturi îşi îndreaptă atenţia Iulius Popper. Neavînd fonduri spre a porni o expediţie, inginerul primeşte propunerea unei societăţi argentiniene din Buenos Aires de a cerceta ţinuturile aurifere din Patagonia.

Erau anii ultimilor căutători de aur. Valul uriaş de aventurieri îndrăzneţi care invadaseră Canada, Alasca, legendarul Klondyke şi California se potolise. Ultimii exploratori nenorocoşi plecau în anii aceia spre alte colţuri ale globului, spre Transvaal, Australia şi Argentina, atraşi de mirajul mincinos al aurului.

Iulius Popper poposeşte în Patagonia, în preajma Capului celor 1.000 de fecioare, regiune bîntuită de furtuni năpraznice. După o lună de cercetări, expediţia descoperă fire de aur în nisipul adus de fluxul oceanului şi începe exploatarea cîtorva noi zăcăminte. Studiile geodezice ale lui Iulius Popper, precum şi studiul fluxului şi refluxului îl duc la concluzii că dincolo de strîmtoarea Magelan, în Ţara Focului, depunerea aurului din nisipuri se face mai frecvent. Aceste cercetări au făcut vîlvă la Buenos Aires. Statul argentinian a înţeles repede foloasele care le-ar putea trage din descoperirile tînărului inginer romîn.

În septembrie 1886 expediţia de explorare, alcătuită dintr-un mănunchi de oameni îndrăzneţi, conduşi de inginerul Iulius Popper, porneşte, pe bordul a două mici vase, spre Ţara Focului.

Insule stîncoase... munţi înzăpeziţi... plaje pe care carcasele corăbiilor naufragiate îşi arătau scheletul hîd... golfuri răscolite de mare şi curenţi năpraznici...

În faţa cercetătorului se deschideau privelişti necunoscute, o lume nouă, necercetată pînă atunci.

Neobosit, inginerul romîn studiază locurile, plantele şi animalele, geologia Ţării Focului. Mai greu i-a fost să cerceteze viaţa băştinaşilor. „Alcalufii" şi „ona", cele două neamuri care locuiau de veacuri în arhipelag, fugeau înfricoşaţi din faţa albilor. Sîngeroşii conchistadori spanioli şi urmaşii lor, aventurierii cruzi şi hrăpăreţi, exter-

1 — aproximativ 2,13 metri

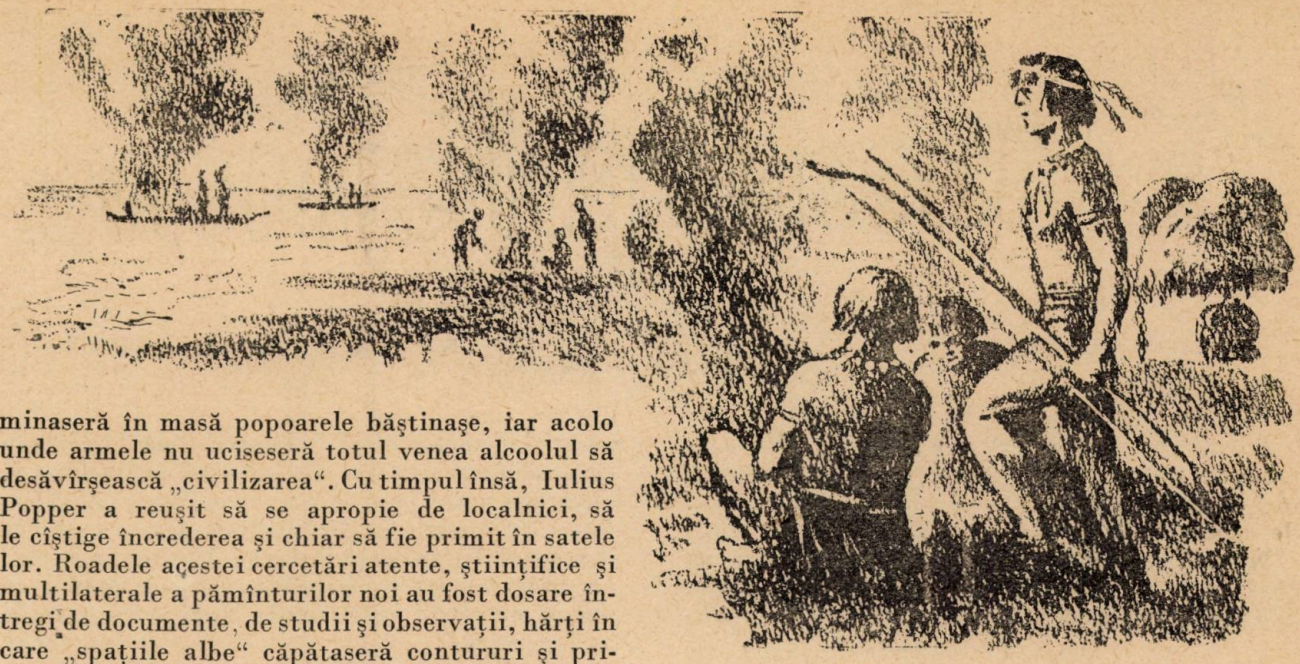

minaseră în masă popoarele băştinaşe, iar acolo unde armele nu uciseseră totul venea alcoolul să desăvîrşească „civilizarea". Cu timpul însă, Iulius Popper a reuşit să se apropie de localnici, să le cîştige încrederea şi chiar să fie primit în satele lor. Roadele acestei cercetări atente, ştiinţifice şi multilaterale a pămînturilor noi au fost dosare întregi de documente, de studii şi observaţii, hărţi în care „spaţiile albe" căpătaseră contururi şi primiseră nume noi: Rio Urechia, Sinaia, Colina Filaret, Fîntîna Herăstrău...

Inginerul romîn Iulius Popper şi-a cucerit în scurt timp o binemeritată celebritate. Guvernul Argentinei îi încredinţează noi misiuni şi îndrăzneţul explorator le îndeplineşte cu succes. Într-una din aceste expediţii el cercetează o zonă neumblată a munţilor Anzi, munţii vulcanici Puna de Jujuy şi Puna de Atacama, prin apropierea cărora trecuseră eroii lui Jules Verne, copiii căpitanului Grant şi năstruşnicul savant Paganel.

În toate aceste expediţii Iulius Popper a dovedit şi deosebite calităţi tehnice. El a construit o cale ferată îngustă, depozite de maşini, ateliere, locuinţe pentru coloniştii ţinuturilor noi. Frămîntat de problema uşurării muncii fizice la spălarea nisipurilor aurifere, inginerul romîn imaginează un aparat special, denumit de el „recoltătorul de aur". Procedeul inventat de el a fost în curînd brevetat pentru Argentina, Chile, Mexic, Australia, pretutindeni unde oamenii se trudeau să găsească fărîmele de aur în tone de minereuri.

Se împliniseră abia 6 ani de la ultima plecare a lui Iulius Popper din patrie. În vremea aceasta el străbătuse peste 100.000 de kilometri, descoperise pămînturi noi, inventase maşini noi... Nu mică a fost surpriza şi bucuria lui V. A. Urechia, cînd a primit, din îndepărtatul Buenos Aires, un mesaj de la prietenul său, inginerul Iulius Popper. Mesajul era un minunat album, legat în piele de focă, cu o placă de aur pe copertă.

Albumul cuprindea o hartă a Ţării Focului, conferinţa ţinută de Iulius Popper la Institutul de geografie din Buenos Aires şi cîteva zeci de planşe cuprinzînd fotografii şi schiţe ale regiunilor descoperite de cercetătorul romîn în Ţara Focului.

Societatea Romînă de Geografie primeşte frumosul dar şi la 18 iunie 1887 îl proclamă pe Iulius Popper membru corespondent al ei.

Cu o energie uimitoare, spiritul inventiv al lui Iulius Popper proiectează noi expediţii şi construcţii. Voia să instaleze prima linie telegrafică de la Rio-Negro pînă în sudul Argentinei, voia să cerceteze activitatea gheţarilor veşnici din Anzii de sud... Dar moartea a întrerupt de timpuriu aceste îndrăzneţe planuri.

Iulius Popper avea doar 36 de ani. La moartea sa ziarele scriau zeci de articole elogioase. Iar la mormînt, prietenul său doctorul argentinian Lacio Lopez îi dăltuieşte astfel personalitatea: „Iulius Popper era un personaj aproape legendar, ca Simbad Marinarul, eroul celebrei poveşti arabe. Era un viteaz, un poet şi un gentilom, cu nervi de titan, vioi şi viguros... Viaţa i-a fost un fel de insomnie... Amintirea şi exemplul său, ca ale lui Livingstone, îl vor arăta generaţiilor viitoare ca un precursor"...

Iulius Popper a fost într-adevăr un precursor: nu se împlinise nici un deceniu de la moartea sa, şi Emil Racoviţă, savantul romîn de mare renume, a pornit spre aceleaşi meleaguri îndepărtate, a depăşit Ţara Focului şi a atins cercul polar de sud, în Antarctica, continentul gheţurilor veşnice.

Maestru polisportiv

de ION MUSTAȚĂ

Ilustrații: ARNO

Povestirea mea începe cu o pană. Nu e o pană de cocoș, nici de gîscă, nici de păun, și nici chiar de la pălăria unui vînător. E o pană... de motocicletă.

Nu știu ce părere au alți motocicliști, dar eu cînd rămîn în pană nu mă înfurii deloc. Spuneți și voi dacă nu-i plăcut să oprești trotineta sau bicicleta lîngă trotuar și să începi s-o demontezi?! Desfaci mai întîi o piesă, pe urmă alta... și în vremea asta puștii se adună în jurul tău și șușotesc: „Phii, ce priceput mai e! Cum de cunoaște pe dinafară atîtea piese?!“ Iar tu te faci că nici n-auzi! Lucrezi mai departe. Te ungi pe nas așa, „din greșeală“, cu puțin ulei, îți ștergi fruntea de sudoare chiar dacă nu ești transpirat... În sfîrșit nu face deloc să te superi că ai rămas în pană, în afară de cazul cînd te-ai afla într-un concurs de alergări.

Pana mea însă, cea despre care am pomenit, n-a fost prea norocoasă. Stam de aproape jumătate de oră, singur, la marginea drumului și meșteream la motocicletă. Tocmai mă întrebam cum se face că n-am în jur nici un spectator, cînd iată unul, puțin cam nepoftit, rostogolindu-se cu zgomot pe lîngă mine. Era o cutie de conserve! Întorc capul și văd la vreo zece pași un băiat sprinten, îmbrăcat într-un maiou cu dungi, cu părul scurt ca de arici și cu mîinile în buzunare.

— Îmi permiteți să-mi cer scuze, spune el apropiindu-se. Știți, este singura ocazie ratată. Din 197 de șuturi, am marcat 197 de puncte — drept în stîlpul de telegraf. Asta a fost singura lovitură greșită. Se vede că s-a cam desumflat balonul. Altfel nu-mi scăpa cu una cu două. Eu am precizie!

— Am băgat de seamă, zic eu. Ai mare precizie. „Balonul“ n-a trecut decît cu cîțiva centimetri pe lîngă mine.

Băiatul își umflă pieptul și se înalță puțin pe piciorul drept, așa încît să observ că de reverul hainei are prinsă o insignă. E o insignă de carton, pe care scrie cu litere de mînă „maestru polisportiv“.

— Ești sportiv? îl întreb eu, reluîndu-mi lucrul la motocicletă.

— Mda, răspunde el, răsucindu-se pe un picior și lovind cu celălalt în cutia de conserve.

— Insigna de unde o ai?

— Eh, e un fleac. Mi-a dat-o Zatopek acum vreo doi ani.

— Și cine e Zatopek? fac eu pe neștiutorul.

Băiatul mă privește curios.

— Hm, nu-l cunoașteți? E un mare campion. Am alergat cu el într-un concurs și am ajuns împreună la start. La sfîrșit mi-a dat insigna asta și mi-a zis: „Scumpe prie-

tene, păstrează o mică amintire de la mine. Eşti un mare atlet".

— Aşadar, zic eu, nu eşti numai fotbalist.

— Mda, răspunde el cu un aer dezinteresat. Cunosc toate sporturile. (Se apleacă, ia o piatră şi-mi arată un pom.) Îl vedeţi? (zvîcneşte braţul şi piatra zboară pe deasupra străzii, oprindu-se drept în tulpina lui.)

— Observ că te pricepi şi la tir.

— Ce-i drept, nu vă pot contrazice. Dacă mă pricep, ce să-i faci?! Eu n-am nici o vină. Se spune că marii sportivi...

Motorul motocicletei a început să dudue.

— Suie-te la spatele meu, i-am strigat eu.

... Am pornit. Alergam cu viteză pe străzi. Din cînd în cînd „maestrul polisportiv" încerca să-mi vorbească.

— Ştiţi, odată am participat şi eu la un concurs de motociclete. Am luat premiu...

— N-aud nimic, îi strigam eu, şi înţeţeam zgomotul motorului.

... După un sfert de oră, zgomotul motorului se stinse. Ne puteam înţelege din nou.

— Unde sîntem? mă întreabă băiatul.

— Într-un parc sportiv. Cred că-l recunoşti, nu? Doar nu există, cred, sportiv care să nu-l ştie?!

— A, da, desigur... face el încurcat. Sîntem într-un parc sportiv... un parc... un parc... sportiv, ăsta e...

— Eu nu le prea cunosc. Dar mi se pare că se cheamă „Dinamo".

— Exact, „Dinamo". Ehei, cîte meciuri n-am avut eu aici. Păcat că nu vă pricepeţi la sport, altfel v-aş face o demonstraţie clasa întîia.

— Păcat. Am auzit că aici la „Dinamo" sînt foarte mulţi copii. Se spune că au un cerc al lor, care se cheamă „Tînărul Dinamovist".

— Mda, se poate, parcă am auzit şi eu de cercul ăsta.

— Şi n-ai vrea să te înscrii?

— Hm! Păi cum, credeţi c-o să mă primească pe mine? Ce, ei au nevoie de campioni? Aici vin începătorii...

— Hai să încercăm, zic eu. S-ar putea totuşi să te primească.

— Glumiţi! Cînd spun eu că nu vă pricepeţi la sport!

— Ai dreptate. Nu mă prea pricep. Meseria mea e alta decît cea de sportiv.

— Ce meserie aveţi?

— Sînt antrenor aici la „Tînărul Dinamovist".

„Maestrul polisportiv" s-a aprins la faţă ca în timpul unei curse de mare fond în care aleargă alături de Zatopek.

— Ţi-e cald? îl întreb eu. Văd că te-ai îmbujorat la faţă. O să te înscriu atunci la secţia de înot, ca să te mai răcoreşti... Ştii, aici la „Tînărul Dinamovist", poţi face orice sport doreşti. Atletism, baschet, ciclism, fotbal, gimnastică, nataţie, scrimă, aeromodelism... şi cîte şi mai cîte. Sînt înscrişi peste 650 membri, iar alţi 250 copii vin la antrenamente urmînd să se înscrie mai tîrziu. Poate în curînd se va vorbi despre ei cum se vorbeşte despre atleta Sanda Grosu, înotătorul Aurel Zahan sau recordmenii Trandafirov şi Tudose. Şi poate... şi despre tine, cine ştie?!

Mă uitam la „maestrul polisportiv", care acum nu mai era atît de guraliv ca mai înainte. Cu palma dreaptă îşi tot freca părul său tuns scurt, ceea ce nu mai văzusem pînă atunci la el. Semn că se gîndea intens.

... În caietul cu membrii cercului am adăugat un nou nume. Cînd băiatul a plecat, l-am văzut cum la poarta parcului şi-a scos de la piept insigna de „maestru polisportiv" şi a aruncat-o. M-am apropiat pe neobservate şi am ridicat-o.

★

Au trecut cîteva luni. Pe stadionul Dinamo are loc un concurs sportiv. Se dă plecarea într-o cursă de alergare. În frunte se află concurentul cu numărul 4, un băiat sprinten, care aleargă voinicește, cu pieptul înainte... Lupta e strînsă. Iată-l trecînd primul linia de sosire în aplauzele spectatorilor, care răsplătesc darnici frumoasa victorie. Mă apropii de cîştigător şi în vreme ce-i strîng mîna îi şoptesc, aşa, ca să audă numai el:

— Felicitările mele „maestre polisportiv"!

Scot apoi din buzunar insigna de carton şi i-o înmînez, imitîndu-i întocmai felul în care îmi vorbise el altădată: „Scumpe prietene, păstrează o mică amintire de la mine. Eşti un mare atlet".

— Mulţumesc, îmi răspunde el zîmbind. Îmi permiteţi să-mi cer scuze şi să vă refuz, tovarăşe antrenor, dar insigna d-voastră nu mai are loc. Acum am alta, adevărată.

Mă uit la pieptul lui. De tricou era agăţată o insignă F.G.M.A.

IN TIMPUL LIBER

T	A	B	C	A	S	T	E
S	C	R	I	R	E	S	I
I	V	A	F	A	R	O	G
R	E	V	A	T	H	J	K

LABIRINT

Acest palat are 32 de camere, fiecare din ele fiind notată cu o literă. Un pionier intră în camera R (stînga, jos) și trebuie să ajungă în camera E (sus în colțul din dreapta).

Dacă dezlegarea este corectă, literele întîlnite în drumul parcurs ne vor indica numele unei publicații literare.

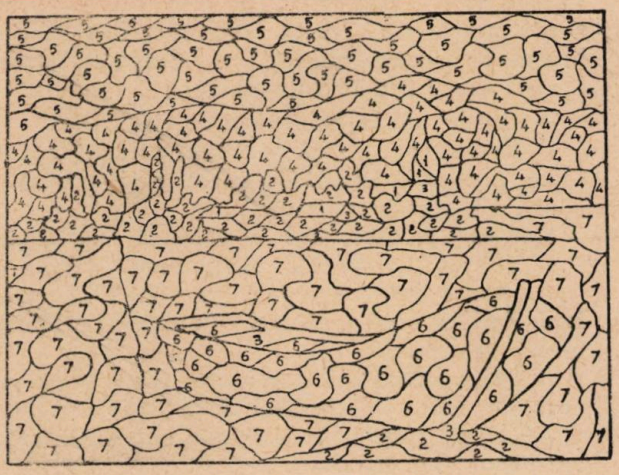

DESEN ILUSTRAT

Colorați spațiile notate cu 1 în roșu, cu 2 în verde, cu 3 în galben, cu 4 în violet, cu 5 în albastru deschis, cu 6 maron, cu 7 albastru închis. Veți obține un desen ilustrat.

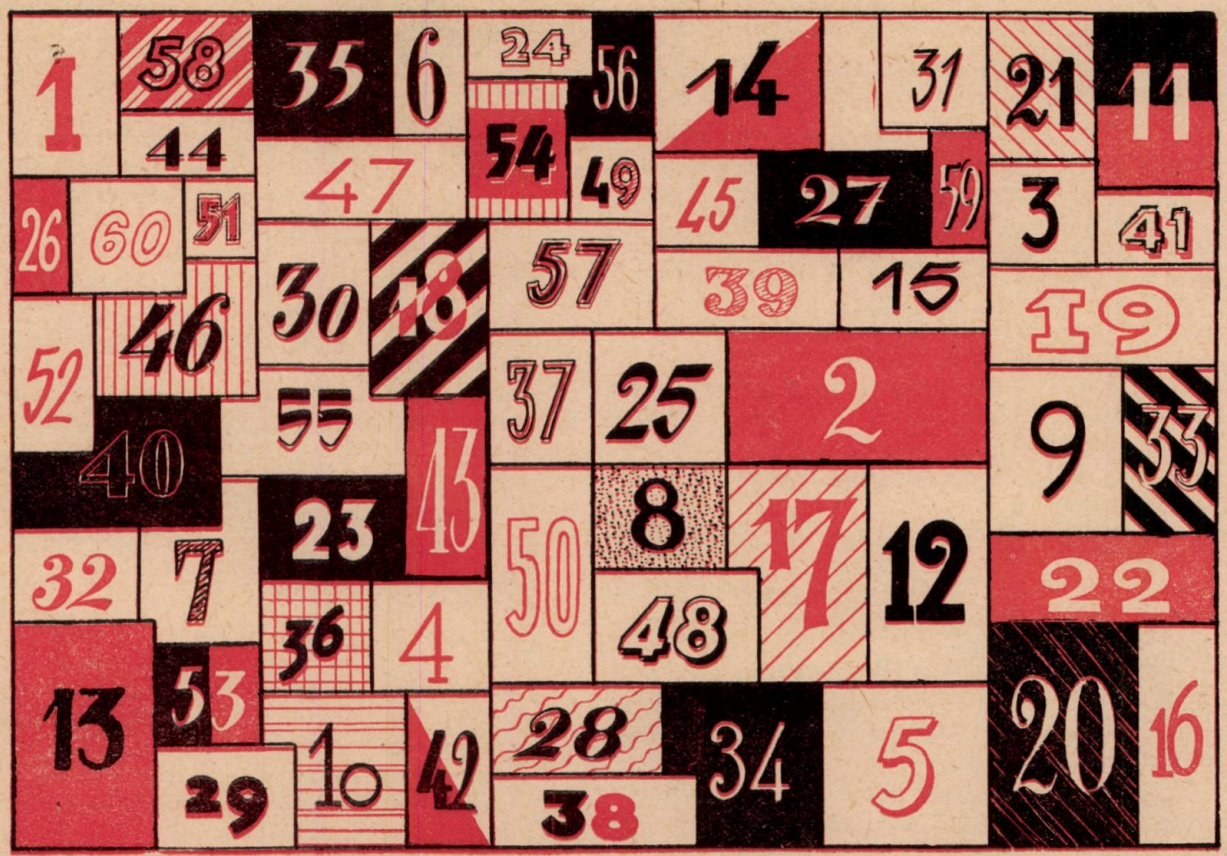

În careurile de mai sus sînt înscrise numerele de la 1 la 60. Căutați și le descoperiți pe toate, unul după altul, în mai puțin de 5 minute.

„CRAVATA ROȘIE", revista pionierilor și școlarilor, editată de Comitetul Central U. T. M., apare la începutul fiecărei luni. Redacția și Administrația: Editura Scînteii — București — Piața Scînteii nr. 1. Abonamentele se fac la oficiile P. T. T. R. raionale, regionale și prin difuzorii voluntari.

Tiparul executat la Combinatul Casa Scînteii „I. V. Stalin". Piața Scînteii nr. 1

Prețul lei 1,50

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Dragi pionieri și școlari,

Începînd cu numărul din ianuarie 1956, în revista „Cravata Roșie" vor apare noi rubrici și materiale care vă interesează pe voi. În dorința de a face revista cît mai frumoasă și mai interesantă, redacția roagă pe fiecare cititor să răspundă la următoarele întrebări:

1) Care din materialele apărute în revista „Cravata Roșie" ți-au plăcut mai mult?

2) Pe care dintre eroii povestirilor apărute în revista „Cravata Roșie" i-ai îndrăgit și de ce?

(Scrie numele eroilor și titlul materialelor)

3) Despre ce-ai vrea să mai citești în numerele viitoare?
Ce propui să se publice în revistă?
(Schițe, poezii, povestiri, materiale științifice, aventuri, călătorii etc.)

4) Despre ce-ai vrea să se scrie la rubricile?
a) Străbătînd meridiane și paralele.
b) Filatelie

5) Ce fel de indicații pentru construcții sau lucru de mînă dorești să apară la rubrica „Încercați și voi"?

6) La ce întrebări vrei să afli răspuns în cadrul rubricii „Vreau să știu"

7) Ce rubrici ai dori să mai apară în revista „Cravata Roșie"?

8) Cum ți se par jocurile și cuvintele încrucișate publicate în revistă?

Către

Redacția Cravata Roșie

Combinatul Poligrafic

Casa Scînteii

Piața Scînteii 1 — Raionul Stalin

București

EXPEDIAT

Numele și pronumele.....

Școala..... *Clasa*.....

Str...... *nr.*.....

Comuna (oraș-sat).....

Raionul .....

Regiunea.....

9) Ce coperți și desene ți-au plăcut mai mult?

_____

_____

10) Ce fel de concursuri dorești să organizeze revista „Cravata Roșie"?

_____

_____

_____

11) Este citită revista „Cravata Roșie" în clasa ta? Cîți dintre pionierii și școlarii clasei tale sînt cititori ai revistei?

_____

_____

După ce ai răspuns la aceste întrebări, împăturește chestionarul în patru, lipește-l sau coase-l la colțuri și franchează-l cu un timbru de 10 bani.

IUBITORUL DE MUZICĂ

de E. ACHIM

Cînd în amurg la geamuri dă
O răguşeală tonul,
Toţi ştiu = e Viţea, la geam stă
Pornindu-şi patefonul:

E-un ritm de pocnet de ciocan
Şi jazul e-n putere;
Dă drumul glasului avan:
Pîn-la refuz să zbiere:

Vecinii-au experienţe vechi,
Şi nu doar cîte-oleacă;
Ci-ntreaga seară în urechi
Le sună draga placă:

Curmîndu-şi studiul un bătrîn
Profesor se socoate
= Rog tinere, hai, rămas bun
Vreau linişte, se poate?

Blajin nituitorul sare:
= Închide-oleacă frăţioare;
Asemeni zgomot ca de piuă
Am la uzină-ntreaga ziuă!

Contabilul de păr se ia
Svîcneşte-neînsă tîmpla sa:
Semn rău, e cum s-ar spune
La mare presiune:

O mamă tînără acum:
= De, cum să-ţi legeni pruncul, cum?
Şi-un altul neputînd răbda
Şi-astupă geamul e-o saltea:

Dar peste curte placa sună
Şi jazul bubuie şi tună:
...A-nchis fereastra profesorul:
Fumează iar nituitorul:

Bolnavul tot se dă pe-o parte,
Studentul mormăie pe carte:
Copilul ţipă către mamă...
Iar patefonul la fereastră
Tot cîntă, nici nu-i bagă-n seamă:

Pe amator să-l ţii, nu poţi:
El ştie doar să se mîndrească;
= Eu să respecte-i fac pe toţi
Tot ce-i cerinţă tinerească:

Trad. Gh. D. Vasile

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI Truță și Fănuță

Desene: BURSCHI

„Sanitari"

Versuri: E. JURIST

— Măi băieți, veniți urgent,
Gogu azi în drumul lui
A avut un accident,
Că la școală încă nu-i.

„Dacă o să fiți cuminți
Și curați pe mîini, pe dinți,
Vă vom spune, dragi școlari,
Cum am fost și SANITARI."

Zboară sania cu motor
Ca de mama focului,
Se îndreaptă-ntr-ajutor
Drept la fața locului.

Prin binoclu Truță-atent
Scurmă depărtările:
„Unde-i Gogu? Ce-accident?"
... Sania-nghite zările.

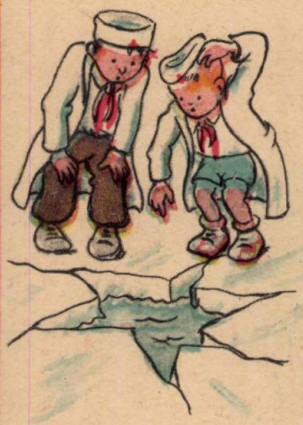

Iată-i, s-au oprit aici,
Dînd ocol hîrtoapelor.
— Măi Fănuță, tu ce zici,
N-o fi-n țara apelor?

Scotocesc cei doi băieți
Și-n bîrlogul raculuí
Nu e Gogu, cum vedeți,
Nici pe fundul lacului.

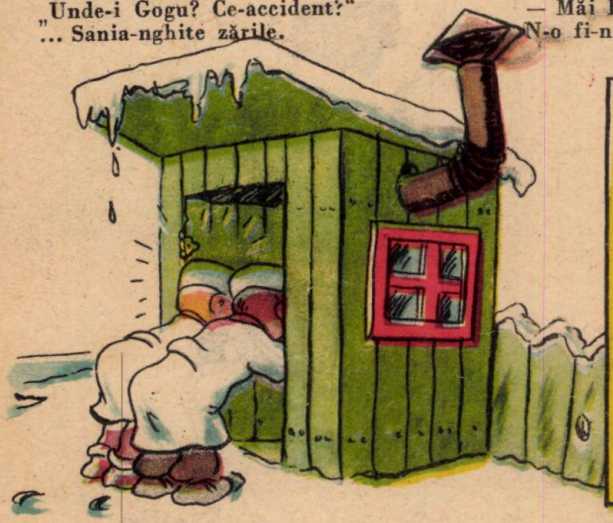

— O cabană! Hai și noi...
(Chiar pe malul iazului)
...Și s-au lămurit cei doi
De natura cazului.

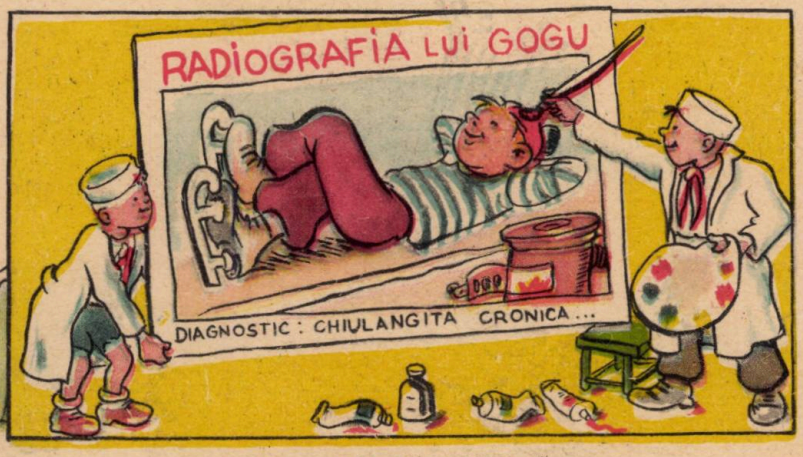

L-au găsit pe-„accidentat"
Cum se vede-n poză chiar
Și pe loc i-au aplicat
Tratamentul necesar.